

T.C.
TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

DEDE KORKUT OĞUZNAMELERİ
(SEMİH TEZCAN-HENDRİK BOESCHOTEN YAYINI)
DİZİN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Alaattin DEDE

Doç. Dr. Tuncay BÖLER

TOKAT-2023

ETİK SÖZLEŞME

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre, Doç. Dr. Tuncay Böler danışmanlığında hazırlamış olduğum “Dede Korkut Oğuznâmeleri (Semih Tezcan - Hendrik Boeschoten Yayını) Dizin” adlı Yüksek Lisans tezinin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

27/04/2023

Alaattin Dede

ÖNSÖZ

Türk dili ve edebiyatı açısından şüphesiz çok kıymetli olan Dede Korkut hikâyeleri, Oğuz beylerinin kendi iç çekişmelerini ve komşularıyla olan mücadelelerini anlatır. 15. yüzyılda yazıya geçirildiği tahmin edilen bu eser edebiyatımız için birçok noktada ışık olmuştur. Dede Korkut hikâyeleri üzerine yıllardır sayısız çalışma yapılmış ve yapılmaya da devam etmektedir. Son zamanlara kadar yalnızca Dresden ve Vatikan nüshaları bilinen Dede Korkut hikâyelerinin yeni nüshalarının da bulunması alanımız için son derece sevindiricidir.

Giriş bölümünde Dede Korkut hikâyeleri ve çalışma hakkında genel bilgiler verilirken Metin kısmında Tezcan - Boeschoten yayını gerekli görülen düzeltmeler yapılarak sanal ortama aktarılmıştır. Yapılan bu düzeltmeler dipnotlarda belirtilmiştir. Çalışmanın asıl konusunu oluşturan ikinci bölümde ise dizin yapılmış ve eksiklik giderilmeye çalışılmıştır. Dizin için metin üzerinde herhangi bir değişiklik yapılmadan sanal ortama geçirilmiş ve dizini çıkarılmıştır. Kelimelerin hangi dilden olduğu ve anlamları verilmiştir. Ayrıca Tezcan - Boeschoten yayını bu bölümde Ergin ve Kaçalın yayınlarıyla karşılaştırılmış tespit edilen okuma farklılıkları çalışmaya eklenmiştir. Diğer yayınlarda aynı okunan kelimeler için dizinde ayrıca bilgilendirmeye ihtiyaç duyulmamıştır. Sonuç kısmında çalışma üzerine genel bir değerlendirme yapıp diğer yayınlarla tespit edebildiğimiz farklılıklar tablo şeklinde gösterilmiştir. Kaynaklar bölümünde ise yararlanılan doğrudan ve dolaylı kaynaklar verilmiştir.

Çalışmada desteğini hiçbir zaman esirgemeyen Doç. Dr. Tuncay BÖLER'e, yüksek lisans eğitimim sürecinde bilgilerinden istifade ettiğim kıymetli hocalarıma, eğitim hayatım boyunca maddi ve manevi her zaman yanımda olan aileme ve çalışmamda bana yardımcı olan Sıla ORHAN'a teşekkürü bir borç bilirim.

ÖZET

DEDE KORKUT OĞUZNAMELERİ

(SEMİH TEZCAN-HENDRİK BOESCHOTEN YAYINI)

DİZİN

Dede, Alaattin

Yüksek Lisans, Türk Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Tuncay Böler

Mayıs 2023, vi + 544 sayfa

Türk edebiyatı için çok büyük bir öneme sahip olan Dede Korkut hikâyeleri üzerine yıllardır sayısız çalışma yapılmıştır. Semih Tezcan ve Hendrik Boeschoten’in birlikte hazırladıkları *Dede Korkut Oğuznameleri* de bu yayınlardan biridir. Yeni anlam ve okuma önerileriyle alana ciddi katkılar sağlayan bu yayının dizininin olmaması da önemli bir eksikliktir. Nitekim yapacağı çalışmada *Dede Korkut Oğuznameleri* isimli yayını ele almak ya da bir kelime üzerinde okuma ve anlam farklılıklarını tespit etmek isteyen bir araştırmacı, zaman ve emek kayıplarıyla karşı karşıya kalacaktır. Bu çalışmayla ortaya çıkabilecek zaman ve emek kayıplarının önüne geçilmek amaçlanmıştır.

Çalışmaya öncelikle daha sağlıklı ve güvenilir sonuçlar elde etmek için yayının en son baskısı(Ekim, 2021) temin edilerek başlanmıştır. Eser, sanal ortama herhangi bir düzeltme, ekleme ya da çıkarma yapılmadan transkripsiyonlu haliyle olduğu gibi aktarılmıştır. Daha sonra dizin yapılmış, madde başlarının kökenleri, orijinal halleri ve anlamları verilmiştir. Aynı madde başlarının farklı okuma ve transkript edilmiş halleri ayrı madde başı olarak alınmıştır. Ayrıca dizindeki madde başları Ergin ve Kaçalin yayınlarıyla karşılaştırılmıştır. Ortaya çıkan farklılıklar madde başının hemen altında verilmiştir. Çalışma “Giriş, Metin, Dizin, Özel Adlar Dizini ve Sonuç” bölümlerinden oluşmaktadır. Kaynakça kısmında ise yararlanılan doğrudan ve dolaylı kaynaklara yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dizin, Dede Korkut Hikâyeleri, Oğuznâme, Semih Tezcan, Hendrik Boeschoten

ABSTRACT

DEDE KORKUT OĞUZNAME'S

(SEMİH TEZCAN-HENDRIK BOESCHOTEN PUBLICATION)

INDEX

Dede, Alaattin

Master's Thesis, Turkish Language and Literature Scientific

Advisor: Doç. Dr. Tuncay Böler

May 2023, vi + 544 pages

Numerous studies have been carried out over the years on the Dede Korkut stories, which have a great importance for Turkish literature. Dede Korkut Oğuznameleri, prepared by Semih Tezcan and Hendrik Boeschoten together, is one of these publications. The lack of an index of this publication, which makes serious contributions to the field with its new meaning and reading suggestions, is also an important shortcoming. As a matter of fact, a researcher who wants to deal with the publication named Dede Korkut Oğuznameleri or to determine the differences in reading and meaning on a word will face loss of time and effort. With this study, it is aimed to prevent time and labor losses that may occur.

The study was started by obtaining the latest edition of the publication (October, 2021) in order to obtain healthier and more reliable results. The work has been transferred to the virtual environment as it is in its transcribed form without any correction, addition or removal. Afterwards, an index was made and the origins, original forms and meanings of the items were given. Different reading and transcription of the same headings were taken as a separate item. In addition, the headings in the index were compared with the publications of Ergin and Kaçalın. The resulting differences are given just below the head of the article. The study consists of "Introduction, Text, Index, Proper Names Index and Conclusion" sections. In the bibliography part, the direct and indirect sources used are included.

Key Words: Index, Dede Korkut Stories, Oguzname, Semih Tezcan, Hendrik Boeschoten

İÇİNDEKİLER

	Sayfa.
ETİK SÖZLEŞME	i
ÖNSÖZ	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT.....	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar LİSTESİ	vii
KISALTMALAR	viii
GİRİŞ.....	1
DRESDEN NÜSHASI.....	2
VATİKAN NÜSHASI	3
ANKARA YAZMASI	3
GÜNBED YAZMASI.....	4
BURSA YAZMASI	4
SEMİH TEZCAN - HENDRİK BOESCHOTEN DEDE KORKUT OĞUZNAMELERİ YAYINI	6
1. BÖLÜM : METİN	10
1.1. DRESDEN YAZMASI.....	10
1.1.1. 1a Kitāb-ı Dedem Korkud ‘alā lisān-ı t̄aife-i Oğuzān	10
1.1.2. (13) Dirse H̄ān oğlu Boğaç H̄ān boyını beyān eder 7 ^a (1).....	14
1.1.3. Salur K̄azanun̄ evi yağmalandığı (11) boyı beyān eder.....	22
1.1.4. Bay Büre Beg oğlu Bamsı Beyrek boyını (12) beyān eder	35
1.1.5. K̄azan Beg oğlu Uruz Begün̄ tutsak olduğu boyı (9) beyān eder.....	52
1.1.6. (13) Duḡa K̄oca oğlu Deli Domrul boyını beyān 79 ^b (1) eder	66
1.1.7. Kaḡlı K̄oca oğlu Kaḡ Turalı boyını beyān (6) eder.....	72
1.1.8. Kaḡı-lık K̄oca oğlu Yēgenek boy[ın]ı beyān eder (13)	83
1.1.9. Basat Depe-(6)-gözi öldürdüğü boyı beyān eder	87
1.1.10. (4) Begil oğlu Emrenün̄ boyını beyān eder	94
1.1.11. Uşun K̄oca oğlu Segrek (11) boyını beyān eder.....	101
1.1.12. Salur K̄azan (13) tutsak olub oğlu Uruz çıkardığı boyı 138 ^a (1) beyān eder	106

1.1.13. İç (8) Oğuz taş Oğuz ‘āşī olub Beyrek öldüğü (9) boyını beyān eder.....	111
1.2. VATİKAN NÜSHASI	115
1.2.1. 58 ^b (1) Hikāyet-i Oğuz-nāme-i Kağan Beg ve ğayrı (2)	115
1.2.2. Hikāyet-i [Dirse] Hān oğlu Boğaç Hān	117
1.2.3. Hikāyet-i Bamsı Baryik	126
1.2.4. (5) Hikāyet-i Salur Kağanın evi yağmalandığıdır (6)	145
1.2.5. Hikāyet-i Kağan Begün oğlu Uruz Hān dutsak olduğu (8).....	155
1.2.6. Hikāyet-i Kaşılık Koca oğlu Yegenek Beg (7)	168
1.2.7. (8) Hikāyet-i Taş Oğuz İç Oğuz ‘Āşī Olub Baryek Vefâtı (9)	173
2. BÖLÜM: DİZİN	177
3. BÖLÜM: ÖZEL ADLAR DİZİNİ.....	498
SONUÇ	520
KAYNAKÇA.....	541
ÖZGEÇMİŞ	544

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo No.....	Sayfa
Tablo 1: Ergin ve Kaçalin Yayınlarıyla Farklılık Gösteren Kelimeler.....	520

KISALTMALAR

-	Fiile gelen ek
(?)	Anlamı verilememiş kelime
+	İsme gelen ek
^a	Sayfanın ön yüzü
Ar.	Arapça
^b	Sayfanın arka yüzü
bkz.	bakınız
D.	Dresden Nüshası
DKOÜN	Dede Korkut Oğuznameleri Üzerine Notlar
Drs.	Dresden
Erm.	Ermenice
Far.	Farsça
Gürc.	Gürcüce
krş.	karşılaştırınız
ME	Muharrem Ergin
MK	Mustafa S. Kaçalın
Moğ.	Moğolca
Rum.	Rumca
s.	Sayfa
T.	Türkçe
T.C.	Türkiye Cumhuriyeti
V.	Vatikan Nüshası
Vat.	Vatikan
Yun.	Yunanca

GİRİŞ

“İlim aleminde ve Türk dili ve edebiyatı alanında *Dede Korkut Kitabı* yahut kısaca *Dede Korkut* adıyla anılan eser bir destani Oğuz hikâyeleri mecmuasıdır (Ergin, 2016, s.1). Çeşitli Oğuz hikâyelerinden oluşan bu benzersiz eser, Türk edebiyatının baş yapıtlarından biridir. Dede Korkut kitabı sadece edebiyatımız için değil diğer birçok alanda da yol gösterici olmuştur. “O, Türk dilinin bir incisi olduğu gibi, sosyoloji, folklor, etnografya, tarih bilimleri açısından da ilk başvuru eserlerinden biridir (Daşdemir, 2010, s.67). Oğuzların kültürlerini, yaşayış biçimlerini, törelerini, gelenek ve göreneklerini anlatan Dede Korkut hikâyeleri aynı zamanda bahsi geçen dönem hakkında da çeşitli bilgilere ulaşmamıza vesile olur. Yıllarca sözlü kültür içinde yaşamış olan bu hikâyelerin 15. yüzyılda yazıya geçirildiği tahmin edilmektedir.

Dede Korkut hikayeleri Oğuzların kendi içlerindeki, sınır komşularıyla yaşadıkları ve olağanüstü varlıklarla yaptıkları mücadeleleri anlatır. “İç Oğuza Taş Oğuz Asi Olup Beyrek Öldüğü” boy Oğuzların kendi aralarındaki anlaşmazlığı, “Basat Tepegözü Öldürdüğü” ve “Duha Koca Oğlu Deli Dumrul” boyları olağanüstü varlıklarla yapılan mücadeleyi anlatır. Diğer hikâyelerde ise dış düşmanlarla, kafirlerle yapılan savaşlar vardır. Hikayeler şekil olarak nazım-nesir karışık bir yapıdadır. “Bay Büre Bey Oğlu Bamsı Beyrek” boyunda bir Türk geleneği olarak beşik kertme âdeti görülür. “Kanlı Koca Oğlu Kan Turalı” boyunda ise Kan Turalı’nın, Selcan Hatun ile evlenmesi için aslan, boğa ve buğa ile savaşarak hüner göstermesi gereklidir. Düğünler kırk gün boyunca devam eder. Damat, okunu çekip atar ve düştüğü yere gerdiğini diker. Hikâyelerin en güçlü düşmanı Şökli Melik’tir. “Salur Kazan’un Evi Yağmalandığı”, “Kazan Bey Oğlu Uruz Beyin Tutsak Olduğu” ve “Bay Büre Bey Oğlu Bamsı Beyrek” boylarında Salur Kazan’la savaşır ve her defasında yenilir. Oğuzlar Müslümandır. Dini literatür hakkında yeterince bilgi sahibidirler (Daşdemir, 2010, s.71). Düşmanları ise kâfirlerdir.

Dede Korkut, hikâyelerde “Korkut Ata”, “Dede”, “Dedem Korkut”, “Korkut Dede” isimleriyle de geçer. Dede Korkut, Bayat boyundan velayet sahibi bir ozandır. Çocuklara yaptıkları kahramanlık sonrası ismini o koyar, soy soylar, boy boylar. Hikâyelerin sonlarında alkış verir, hayır dua eder:

“Kara tağların yıkılmasın!
 Gölgelice kaba ağacın kesilmesin!
 Ak sakallı baban yeri uçmak olsun!
 Ak pürçekli anan yeri behişt olsun!
 Oğul ile kardeşinden ayırmasın!
 Âmin âmin diyenler didâr görsün!
 Yığışdırsın dürüşdürsün!
 Günahınızı adı görklü Muhammet Mustafa
 Yüzü suyuna bağışlasın!
 Hanum hey!” (D.63^a/2-8)

Oğuz beyleri Dede Korkut’a danışmadan hareket etmezler. Dede Korkut ne söylerse kabul ederler. Oğuz beylerinin sorunlarına, dertlerine çare olur. Nitekim Banu Çiçek’in abisi Delü Karçar’dan kız istemeye onu gönderirler. Ayrıca Dede Korkut’un gaipten haber söyleyebilme yeteneği de vardır.

Dede Korkut hikâyelerinin şu ana kadar beş nüshası bulunmuştur.

DRESDEN NÜSHASI

Dresden Krallık Kütüphanesinde kayıtlı olan bu nüsha H. O. Fleischer tarafından bulunmuştur. Kaçalın (2017), bu nüshanın muhtemelen Tokat-Niksar’dan Almanya’nın Dresden şehrine götürülen 1585 yılından kalan yazma olduğunu söyler. Kitabı ilim dünyasına tanıtan ise H. F. Von Diez olmuştur. Yazmanın asıl adı “*Kitāb-ı Dedem Korkud ‘alā lisān-ı Tāife-i Oğuzān*”dır. “Yazma, 152 yaprak olup nesih yazı olarak 13 satır üzerine istinsah edilmiştir (Özçelik, 2021, s.26). Yazma 1 ön söz ve 12 hikayeden oluşmaktadır. Hikâyeler sırasıyla şu şekildedir:

(Başlangıç: Korkut Ata)

1. Dirse Han Oğlu Boğaç Han
2. Salur Kazan’un Evi Yağmalandığı
3. Bay Büre Bey Oğlu Bamsı Beyrek
4. Kazan Bey Oğlu Uruz Beyin Tutsak Olduğu
5. Duha Koca Oğlu Deli Dumrul
6. Kanlı Koca Oğlu Kan Turalı

7. Kazılık Koca Oğlu Yegenek Boyu
8. Basat Tepegözü Öldürdüğü
9. Begil Oğlu Emren'in Boyu
10. Uşun Koca Oğlu Segrek
11. Salur Kazanun Tutsak Olup Beyrek Öldüğü
12. İç Oğuz Taş Oğuz Asi Olup Beyrek Öldüğü

VATİKAN NÜSHASI

1549 yılından kalan, Ettore Rossi tarafından İtalyanca çevirisi ve tıpkı baskısı yayımlanan yazmanın adı *Hikāyet-i Oğuz-nāme-i Kazan Beg ve Ğayrı*'dir. Yazma, 49 yaprak 99 sayfa olmak üzere 97. ve 98. sayfaları kapsayan yaprak eksiktir. Baştan sona harekeli nesih yazı ile yazılmış ve 13 satır üzerine istinsah edilmiştir. Vatikan nüshası 1 ön söz ve 6 hikayeden oluşmaktadır. Hikayeler sırasıyla şu şekildedir:

(Başlangıç: Korkut Ata)

1. Dirse Han Oğlu Boğaç Han
2. Bamsı Baryik
3. Salur Kazan'un Evi Yağmalandığı
4. Kazan Begün Oğlu Uruz Han Dutsak Olduğu
5. Kazılık Koca Oğlu Yegenek Beg
6. Taş Oğuz İç Oğuz Asi Olup Baryek Vefatı

ANKARA YAZMASI

Türk Tarih Kurumunda kayıtlı olan Ankara yazması Mustafa S. Kaçalın tarafından bulunmuş ve 2017 yılında yayımlanmıştır. Yazma, harekesiz olarak 13 satır üzerine rika yazı ile yazılmıştır. Sondan eksiktir. Dresden ve Vatikan nüshalarında yer alan başlangıç metni bu yazmada da vardır. Yazmada mukaddimeden sonra yalnızca Dirse Han Oğlu Boğaç Han anlatısının başından 7 sayfalık kısmı yer almaktadır (Özçelik, 2021, s. 26).

GÜNBED YAZMASI

2019 yılında bulunan Dede Korkut'un Günbed Nüshası, Veli Muhammed Hoca'nın kütüphanesinde. Bayburt Üniversitesinde düzenlenen "Dünya Kültür Mirası Dede Korkut Uluslararası Sempozyumu"nda Türkiye kamuoyuna yeni yazmanın varlığı Metin Ekici tarafından duyuruldu (Özçelik, 2021, s. 29). Metin Ekici, *Dede Korkut Kitabının Türkistan-Türkmen Sahra nüshası, Soylamalar ve 13. Boy, Salur Kazan'ın Yedi Başlı Ejderhayı Öldürmesi, Orijinal Metin (Tıpkıbasım)-Trasnkripsiyon-Aktarma* adıyla bu yeni nüshayı yayımladı. Daha sonra Yusuf Azmun, *Dede Korkut'un Üçüncü Elyazması Soylamalar ve İki Yeni Boy ile Türkmen Sahra Nüshası Metin - Çeviri - Sözlük - Tıpkıbasım* adıyla yayımladı. Günbed yazmasında 2 boy ve 24 soy bulunmaktadır.

BURSA YAZMASI

Dede Korkut'un Bursa nüshası bulunan en yeni yazmadır ve 2022 yılında bulunmuştur. Özçelik (2022), bu yazmanın Dresden ve Vatikan nüshalarıyla büyük ölçüde örtüştüğünü söyler.

Dede Korkut hikâyeleri üzerine yurt içi ve yurt dışında sayısız çalışma yapılmış ve yapılmaya da devam edilmektedir. Dede Korkut'la ilgili ilk yayını 1815'te H. F. Von Diez yapmıştır. Diez, *Denkwürdikeiten von Asien* (Berlin und Halle, 1815) adlı kitabında Tepegöz hikayesini tanıtmış ve Homer'in Polyphem'i ile karşılaştırmıştır (Özçelik, 2022, s.25).

1916'da Kilisli Muallim Rifat, Türkiye'de ilk kez Arap harfli olarak *Kitâb-ı Dede Korkud alâ Lisan-ı Taiife-i Oğuzan* ismiyle eseri yayımlanmıştır. Kilisli Muallim Rifat'ın bu eseri Diez'in Berlin'deki Dresden nüshasının kopyasına göre yayımlanmıştır. (Özdemir, 2022, s.16)

Dede Korkut'un Latin harfleriyle ilk yayını Orhan Şaik Gökyay, 1938 yılında *Dedem Korkudun Kitabı* ismiyle yapmıştır. Aynı zamanda bu eser o tarihe kadar Türkiye'de yapılan en geniş çaplı çalışmadır.

Vatikan Kütüphanesi Türkçe Yazmalar kısmında yeni bir nüshayı bulan Ettore Rossi, 1950 yılında bir makale ile bunu ilim dünyasına tanıtmış, 1952 yılında da yayımlamıştır. Rossi'nin 364 sahifelik bu eserinin birinci kısmı "Giriş" olup 95 sahife tutmaktadır. Bu girişte Rossi, Dede Korkut Kitabı hakkında bilgileri toplamış ve bu hususta geniş bir inceleme yapmıştır (Ergin, 2016, s.61).

Hamit Araslı'nın *Kitab-ı Dede Korkut* adlı metin ve küçük bir sözlükten oluşan kitabı, Azerbaycan'da üç kez (1939, 1962, 1969) basıldı (Özçelik, 2022, s.25).

M. Ergin, 1958'de metni *Dede Korkut Kitabı-1* adıyla, dizini ise *Dede Korkut Kitabı-2 İndeks-Gramer* ismiyle 1963'te yayımladı. Daha sonra bu kitap *Dede Korkut Kitabı 1-2* olarak tek parça halinde basılmıştır. Muharrem Ergin'in bu çalışmasında her iki nüsha da beraber ele alınmıştır. Birinci cildin giriş bölümünde Dede Korkut kitabı hakkında çeşitli hususlara değinilmiş ve eserle ilgili bilgiler verilmiştir. Metin üzerinde yapılan eklemeler, çıkarmalar ve düzeltmeler italik yazı ile belirtilmiştir. Eserin ikinci cildinde ise dizin ve gramer verilmiştir. Kitabın sonunda ise tıpkıbasım metin bulunmaktadır.

F. Zeynalov ve Samet Alizade 1988 yılında Azerbaycan'da *Kitab-i Dede Gorgud* adıyla bir kitap yayımlamışlardır.

Sultan Tulu, 2020 yılında *Dede Korkut Oğuznâmesi - Boylar ve Soylamalar* adıyla Dresden nüshasının ve Türkmensahra el yazmasının günümüz Türkçesine çevirisini yapmıştır. Kitap; I.Bölüm, II. Bölüm, Sözlük ve Ekler kısımlarından oluşmaktadır. I.Bölüm'de Dresden nüshasının boy boy günümüz Türkçesine aktarımı başta olmak üzere çeviride dikkate alınacak notlar, Dede Korkut metinlerinin dil ve yazıldığı dönem, kamın veya kanın okuyuşu üzerine, ikilemeler ve ikili kullanımlar, arkaik öğeler ve tasviri/yardımcı fiillerin kullanımı gibi birçok noktaya değinilmiştir. II. Bölüm'de ise Türkmensahra nüshasının metin çevirisi yapılmıştır.

Semih Tezcan ve Hendrik Boeschoten 2001 yılında *Dede Korkut Oğuznameleri* adıyla Dresden ve Vatikan nüshalarını ayrı olarak yayımlamışlardır. Semih Tezcan 2001 yılında yayımladığı *Dede Korkut Oğuznameleri Üzerine Notlar* isimli kitabında ise birçok sorunlu kelimeye değinmiş, doğru okuma ve anlamlandırma önerileri sunmuştur.

Sadettin Özçelik 2005 yılında *Dede Korkut, Araştırmalar/,Notlar/Dizin/Metin* adlı kitabı yayımlamıştır. 2 cilt halinde yayımlanan bu kitabın birinci cildinde birçok konuya değinilen bir giriş bölümü ve Dede Korkut hikâyelerinde var olan çeşitli problemlere değinmiştir. 2. cildinde ise metin ve dizin vardır. Kitabın sol yaprağında tıpkıbasım verilen metnin sağ yaprağında transkript edilmiş hali bulunmaktadır.

Sadettin Özçelik bu yayından bir yıl sonra *Dede Korkut Üzerine Yeni Notlar* başlıklı yeni bir eser yayımlamıştır. Bu kitap bir bakıma Özçelik'in birinci kitapta yazmış olduğu notların devamı, tenkidi ve düzeltmesidir. Aynı zamanda Sadettin Özçelik, 2021 yılında Dede Korkut'un yeni bulunan nüshasına istinaden *Dede Korkut Günbed Yazması-Kazan Bey Oğuznamesi* adıyla yeni bir yayın çıkarmıştır.

2016 yılında Mertol Tulum ve Mehmet Mahur Tulum *Dede Korkut Oğuznameler Oğuz Beylerinin Hikayeleri* adıyla yeni bir yayın çıkarmışlardır. Eserin giriş bölümünde bey adlarının anlamları ve yakınlıklarının bağları anlatılmış, hikayede adı geçen halktan kişilere ve yabancı beylerin adlarına da değinilmiştir.

Mustafa S. Kaçalın, 2006 yılında Dedem Korkut'un Kazan Bey Oğuz-nâmesi ismiyle Dede Korkut'un Vatikan nüshasını yayımlamıştır. Metin ve Açıklamalar olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Mustafa S. Kaçalın, 2017 yılında *Oğuzların Diliyle Dedem Korkudun Kitabı* ismiyle yeni bir eser yayımlamıştır. Dresden ve Vatikan nüshaları verilen bu eserde tıpkıbasım yoktur. Tüm bu çalışmalardan sonra Dede Korkut ile ilgili sayısız makale de yazılmıştır.

SEMİH TEZCAN - HENDRİK BOESCHOTEN DEDE KORKUT OĞUZNAMELERİ YAYINI

Semih Tezcan ve Hendrik Boeschoten'in *Dede Korkut Oğuznameleri* isimli yayını teze kaynaklık ettiği için ayrı başlıkta detaylı olarak incelemeyi uygun buluyoruz. Tezcan ve Boeschoten'in *Dede Korkut Oğuznameleri* isimli eseri Kâzım Taşkent Klasik Yapıtlar Dizisi içerisinde yer alır ve Yapı Kredi Yayınları tarafından basılmıştır. İlk basımı 2001 yılında yapılan eserin son ve altıncı baskısı 2021 yılında yapılmıştır.

Eserin önsözünde Tezcan ve Boeschoten'in beraber bu yayını yapmaktaki ortalıktan bahsedilir. Tezcan ve Boeschoten, iki yazmadaki metinlerin birleştirilerek değil, ayrı ayrı yayınlanması gerektiğini düşünür ve birlikte bir yayın hazırlama kararı verilir (Tezcan-Boeschoten, 2021, s. 7-8). Ancak Tezcan ve Boeschoten'ı yalnızca bu sebep birleştirmemiştir. Boeschoten'in, Dede Korkut'u Flemenkçeye çevirmek istemesi ve çözilemeyen sorunlarla karşılaşması, Tezcan'ın ise yıllardan beri yaptığı çalışmaları yayınlamak niyetinde olması onları bu yayını yapmaya itti. Eserde Dede Korkut hikayelerinin tıpkıbasımı yer almaz. Dizin de yoktur. Tezcan ve Boeschoten kelimelerin asıl yazılışlarını kitabın sonunda Yazılışlara İlişkin Notlar kısmında belirtmişlerdir. Bu

bölümde her boy ayrı ayrı ele alınmış, numaralandırma her boyda tekrar 1'den başlatılmıştır. Tezcan ve Boeschoten yayını Önsöz (s. 7), Giriş (s. 9), Dresden Yazması (s. 27), Vatikan Yazması (s. 195) ve Metinlerde Yazılışlara İlişkin Notlar (s. 287) olmak üzere 5 ana bölümden meydana gelir. Eserin giriş kısmı;

Yazmalar ve önemli metin yayınları
Açık ve saklı sorunlar
Bu metin yayını üzerine
Düzen
Yazı Aktarımı (transkripsiyon)
Harf aktarımı
Yazı ve harf aktarımlarında kullanılan işaretler
Yazım ve noktalama
İki biçimde geçen sözcükler
Yazımı değiştirilmiş sözcükler
Çıkarma, ekleme ve düzetmeler bölümlerinden oluşmaktadır.

Tezcan ve Boeschoten, Dede Korkut hikâyelerini okurken metin onarımı yaptıklarını ancak en az değişiklik ve en az ekleme yapma ilkesine bağlı kaldıklarını söylemişlerdir (Tezcan-Boeschoten, 2021, s.15). Metin onarımı sebebini ise şöyle açıklamışlardır:

“Bu metinde metin onarımı yapılmıştır. Çünkü yanlışlarla dolu olduğu apaçık belli olan metinleri, sadece yazma nüshalara sadık kalma kaygısıyla, tekrar tekrar yanlışlarla dolu olarak yeniden yayınlamanın bir yararı yoktur. Önemli olan yapılan her onarımın gösterilmesi, açıklanmasıdır.” (Tezcan-Boeschoten, 2021, s. 15)

Diğer yayınlardan farklı olarak metinler üzerinde onarımlar ve düzeltmeler yapması eseri alanda ayrıcalıklı kılmıştır. Ancak eserde dizinin ve tıpkıbasımın da olmaması eksik yönleridir. Tezcan (2021), tıpkıbasımın olmamasının neden olarak, tıpkıbasımın daha önce birçok defa yayınlanmış olduğu ve ulaşmanın kolay olduğunu öne sürmüştür.

Semih Tezcan ve Hendrik Boeschoten'ın değindikleri bir diğer konu açık ve saklı sorunlardır. Açık sorunlar ile kastettikleri metin üzerinde çalışanların fark ettikleri ancak ya çözüm bulamayıp ya da buldukları çözümden memnun olmadıkları sorunlardır. Saklı sorunlar ise hiç fark edilmeyen ya da fark edilse bile dile getirilmemiş olan sorunlardır. Dede Korkut hikâyeleri üzerine tespit edilen sorunlar *Dede Korkut Oğuznameleri* isimli yayında yalnızca belirtilmiş herhangi bir açıklama yapılmamıştır. Semih Tezcan bunun

için 2001 yılında *Dede Korkut Oğuznameleri Üzerine Notlar* isimli eseri yayımlamıştır. Dede Korkut Oğuznameleri'nde tespit edilen sorunlar burada detaylı olarak incelenmiştir.

“İşte ben anlaşılmayan yerleri, gizli yanlışlardan kaynaklanan sorunları çözmeye çalıştım. Çözemediklerim de oldu. Çözilemeyen (ya da çözemediğim) sorunların da niçin çözülemez nitelikte olduğunu göstermeye çalıştım. Kuşkusuz yanlış olduğum da olmuştur. Kimi yerde de çözülmemiş bir sorun söz konusu olmasa bile metnin daha iyi anlaşılmasını sağlayacak yeni bilgiler ekleyebildiğimi sanıyorum.”(Tezcan, 2021, s. 15)

Eser, Önsöz (s. 9), Başlangıç Notları (s. 11), bre~mere Sorunu (s. 17), Dresden Yazmasının Varak Numaraları ve Ergin Yayınındaki Sayfa Numaraları (s. 20), Kaynakça (s. 23), Kısaltmalar (s. 35), Dresden Yazması Üzerine Notlar (s. 37), Vatikan Yazması Üzerine Notlar (s. 379) ve Dizin bölümlerinden oluşmaktadır.

Tezcan, Dresden ve Vatikan nüshaları olmak üzere yaklaşık 600 madde başına değinmiş ve yaptığı açıklamaları altına vermiştir. İncelenen kimi kelimelerde de diğer çalışmalarda nasıl okunduğu ve anlamlandırıldığı anlatılmıştır. Yalnızca kelimeler için okuma önerileri değil bazı atasözü ve deyimlerle ilgili bilgiler de vermiştir. Çalışmada Tezcan'ın önerdiği, düzelttiği ve yaptığı eklemeler de dikkate alınmıştır.

Çalışmaya öncelikle yayının 2021 yılında yapılan son baskısı temin edilerek başlanılmıştır. Ardından metin üzerinde herhangi bir oynama, düzeltme, ekleme ve çıkarma yapılmadan olduğu gibi sanal ortama aktarılmıştır. Bu aktarma sırasında Tezcan ve Boeschoten tarafından birinci baskıdan itibaren yapılan düzeltme ve eklemeler de metinde güncellenmiştir. Daha sonra metnin dizini çıkarılmıştır. Dizinde kelimelerin kökenleri, anlamları aynı zamanda da orijinal hâlleri verilmiştir. Dresden ve Vatikan nüshaları dizin esnasında beraber ele alınmışlardır. Bu ayırım ise yalnızca sayfa numaralarında gösterilmiştir. Özel isimler genel dizin içinde verilmemiş, Özel Adlar Dizini olarak ayrı başlık altında verilmiştir.

Ayrıca bu çalışmada Semih Tezcan ve Hendrik Boeschoten'in yayını olan *Dede Korkut Oğuznameleri*, Muharrem Ergin'in *Dede Korkut Kitabı 1-2* ve Mustafa S. Kaçalın'ın *Oğuzların Diliyle Dedem Korkud'un Kitabı* adlı yayınlarıyla karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmada yalnızca kelime kökenleri dikkate alınmıştır. Karşılaştırmadan elde edilen veriler madde başlarının hemen altında belirtilmiştir. Aynı zamanda farklılık arz eden madde başlarının sayfa numaraları kendi yayınına göre

verilmiştir. Eğer bir kelime, Ergin ve Kaçalın yayınlarında da aynı şekilde okunmuşsa dizine alınmamıştır. Ancak bir kelimenin herhangi bir yayında farklı okunmuş olması halinde, diğer yayında aynı okunmuşsa bile dizine alınmıştır. Farklılık gösteren kelimeler dizine alınırken örnek olması amacıyla yalnızca tek bir yeri verilmiştir.

1. BÖLÜM : METİN

1.1. DRESDEN YAZMASI

1.1.1. 1a Kitāb-ı Dedem Korkud ‘alā lisān-ı t̄aife-i Oğuzān

3^a (1) Bi-smi llāhi r-raḥmāni r-raḥīm ve bihi nasta’īn (2)

Resūl ‘aleyhi s-selām zemānına yakın Bayat boyından Korkut Ata (3) d̄erler bir er k̄opdı. Oğuzuñ ol kiři temām bilicisiydi, ne d̄erise (4) olurıdı, ġāyibden d̄ürlü ḡaber söyleridi. Ḥaḡ te‘ālā anuñ ġöñline (5) ilhām ederidi.

Korkut Ata eyitdi: “Āḡır zemānda Ḥānlık ġerü (6) Kayıya deġe. Kimesne ellerinden almaya, āḡır zemān olup kıyāmet (7) k̄opinca.” Bu d̄edüġi ‘Oᡣmān nesli-d̄ür, işde sürilüb ġède yörir. (8) Ve daḡı n̄eçe buña beñzer söz söyledi.

Korkut Ata Oğuz kavminuñ (9) müşkilini ḡall ederidi. Her ne iş olsa Korkut Ataya (10) tanışmayınca işlemezleridi. Her ne ki buyursa k̄abül ederleridi, (11) sözün t̄utub temām ederleridi.

Dede Korkut şoylamış: (12)

“Allāh Allāh, d̄emeyince işler oñmaz.

Ḳādir Tangrı v̄ermeyince er bayımaz. (13)

Ezelden yazılmasa k̄ul başına k̄azā gelmez.

Ecel va‘de ̄ermeyince 3^b (1) kimesne ölmez.

Ölen ādem dirilmez.

Çıḡan cān ġerü gelmez.

Bir yigidüñ (2) k̄ara ḡaġ yumrısınca mālı olsa

Yıġar d̄erer ḡaleb eyler,

Naşibinden(3) artuġın ȳeye bilmez.

Ö[r]leşüben şular ḡaşa deñiz t̄olmaz.

Tekebbürlik (4) eyleyenı Tangrı sevmez.

ġöñlin ȳüce t̄utan erde devlet t̄urmaz. (5)

Yad oġlın şaklamaġıla oġul olmaz,

Böyüyende salur ġeder, (6) ġördüm d̄emez.

Kül depecük olmaz, [ġüyegü oġul olmaz.]¹

K̄ara eşek başına uyan (7) ursañ k̄atır olmaz.

K̄aravaşa t̄on ġeyürsen k̄adın olmaz. (8)

Yapa yapa k̄arlar yaġsa yaza k̄almaz.

Yapaġulu ġökçe çemen ġüze (9) k̄almaz.

Eski panbuk b̄ez olmaz, k̄arı d̄üşmen d̄öst olmaz. (10)

K̄azaġuca binmeyince yol alınmaz.

¹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN:Drs.3b.6

K̄ara polad uz k̄ılcı çalmayınca (11) k̄arīm dönmez.
 Er mālına k̄ıymayınca adı çıkmaz.
 K̄ız anadan görmeyince (12) ögüt almaz,
 Oğul atadan görmeyince şofra çekmez.
 Oğul (13) atanın sırrı-dur, iki gözünü biri-dür,
 Devletlū oğul [k̄opsa terkeşinde tiridür,
 Devletsüz oğul]² 4^a (1) k̄opsa ocağının köri-dür.
 Oğul dağı neylesün, baba ölüb (2) māl k̄almasa?
 Baba mālından ne fāyide, başda devlet olmasa?
 Devlet-(3)-süz şerrinden Allāh şaklasun h̄ānum sizi!”

Dede K̄orkut (4) bir dağı soylamış:

“Şarḫ yöririken k̄azılık ata
 Nāmerd yigit (5) bine bilmez,
 Binince binmese yēg.
 Çalub keser uz k̄ılcı
 Muḥannatlar (6) çalınca çalmasa yēg.
 Çala bilen yigide oğla k̄ılıcdan bir çomak (7) yēg.
 K̄onuğı gelmeyen k̄ara evler yıkılsa yēg.
 At yēmeyen acı otlar
 [Bitince] (8) bitmese yēg ādem içmez acı şular
 Şızınca şızmasa yēg. (9)
 Ata adını yōritmeyen h̄oyrad oğul
 Ata bēlinden ēnince ēnmese yēg, (10)
 Ana rahmine düşünce toğmasa yēg.
 Ata adın yōridende devletlū (11) oğul yēg.
 Yalan söz bu dünyada
 Olınca olmasa yēg. (12)
 Gerçeklerūn üç otuz on yaşını toldursa yēg.
 Üç otuz (13) on yaşunuz t̄olsun!
 H̄ak size yaman getürmesün!
 Devletünüz 4^b (1) pāyende olsun!
 H̄ānum hey!”

Dede K̄orkut soylamış, görelüm (2) h̄ānum, ne soylamış:

“Gētdükde yerūn otlakların geyik bilür. (3)
 Kelez (?) yerler çemenlerin kulan bilür.
 Ayru ayru yollar izin deve bilür. (4)

² ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN:Drs. 3b.13

Yedi dere koğuların dilkü bilür.
 Dünle kervân göçdügin torğay (5) bilür.
 Oğul kimden olduğın ana bilür.
 Erün ağırın yeyni-sin (6) at bilür.
 Ağır yükler zahmın katır bilür.
 Ne yerde sızılar varısa (7) çeken bilür.
 Ğafil başuñ ağrısın beyni bilür.
 Kolça kopuz (8) götürüb elden ele begden bege ozan gezer,
 Er cömerdin er nâkesin (9) ozan bilür.
 İleyünüzde çalub eyden ozan olsun!
 Azub (10) gelen kazâyı Tañrı savsun!
 Hânım hey!”

Dede Korkut gène (11) şoylamış, görelüm hânım, ne şoylamış:

“Ağız açub öger (12) olsam
 Üstümüzde Tañrı görkli.
 Tañrı dostı, dîn serveri (13)
 Muhammed [Muştafâ]³ görkli.
 Muhammedün sağ yanında namâz kılan
 Ebû Bekr-i Şiddîk görkli. 5^a (1)
 Âhır sıpara başıdur, ‘Amme görkli,
 Hecsinleyin düz okınsa (2)
 Yâsîn görkli.
 Kılıç çaldı dîn açdı,
 Şâh-ı merdân ‘Alî, (3) görkli,
 ‘Alînün oğulları Peyğamber nevâdeleri
 Kerbelâ Yazısında (4) Yezîdiler elinde şehîd oldu,
 Hasanıla Hüseyin iki kardaş (5) bile görkli.
 Yazılub düzilüb gökden endi,
 Tañrı ‘ilmi Qur’ân (6) görkli.
 Ol Qur’ânı yazdı düzdi,
 ‘Ulemâlar öğrenince güydi (7) bağıdı,
 ‘Âlimler serveri ‘Osmân ‘Affân oğlu görkli.
 Alçak (8) yerde yapılubdur Tañrı evi Mekke görkli.
 Ol Mekkeye sağ (9) varsa esen gelse
 Sıdkı bütün hâcî görkli.
 Sağış (10) güninde ayne görkli,
 Ayne günü okınanda kutbe görkli,
 Kulak (11) urub dinleyende ümmet görkli,

³ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN:Drs. 4b.13

Minārede bañlayanda faķı görkli. (12)
 Dizin başub oturanda helāl görkli.
 Dulumından ağarsa baba (13) görkli,
 Ağ südin toya emzirse ana görkli.
 Yanaşub 5^b (1) yola girende kıara buğur görkli.
 Sevgili kıardaş görkli.
 Yañal ala (2) ev yanında dikilse gerdek görkli,
 Uzunca tenefi görkli.
 Oğul (3) görkli.
 Kıamusına benzemedi,
 Cümle ‘ālem-leri yaradan Allāh Tangrı (4) görkli.
 Ol ögdüğüm yüce Tangrı
 Dōst oluban meded (5) ersün!
 Hānum hey!”

Ozan eydür:

Karılar dört dürlüdür, (6)
 Birisi şolduran şöbdur,
 Birisi tolduran tobdur,
 Birisi evün (7) tayağıdur,
 Birisi neçe söylerisen bayağı-dur.

Ozan [eydür]:

Evün tayağı (8) oldur ki yazıdan yabandan eve bir konuk gelse, er ādem evde ol[ma]sa
 (9) ol anı yedürür içürür, ağırlar, ‘azizler, gönderür. Ol ‘Āyişe Fātima (10) şöy-dur.
 Hānum! Anuñ bebekleri bitsün, ocağına buncılayın ‘avrat (11) gelsün!

Geldük olkim şolduran şöbdur: Şabadanca (12) yerinden örü turur. Elin yüzün yumadın
 toköz bazlamaç ilen (13) bir güvlek yoğurd gözler toynca tıķa başa yer. Elin bögrine 6^a
 (1) urur, eydür: “ Bu evi harāb olası ere varaldan berü (2) daķı kıarum toymadı yüzüm
 gülmedi, ayağum paşmak, yüzüm (3) yaşmak görmedi” der.” Āh nolaydı bu öleydi, birine
 daķı (4) varaydum, umarumdan yaķşı umar olaydı!” der. Anuñ gibi-(5)-nüñ hānum,
 bebekleri bitmesün, ocağına buncılayın ‘avrat gelmesün. (6)

Geldük ol kim tolduran tobdur: Depretince yerinden örü (7) tırdı. Elin yüzün yumadın
 obanuñ ol ucından (8) bu ucına, ol ucına çarpışdırdı, kıov kıovladı, diñ (9) diñledi,
 öyledence gezdi. Öyleden şöñra evine geldi. (10) Gördikim oğrı köpek yige tana evini
 birbirine kıatmış, (11) tavuķ kümesine, sığır tamına dönmüş, kıonşularına çağırur ki: (12)
 “Kız Zaliha, Zübeyde, Ürüveyde, Cān Kıız, Cān Paşa, Ayne Melik, (13) Kıutlu Melik,
 ölmege yitmege getmemişidüm. Yatacaķ yerüm gene bu harāb 6^b (1) olasıydı. Nolaydı

benüm évüme bir lahza bakayduñuz. Koñşı haqqı (2) Tañrı haqqı” dèyü söyler. Bunıñ gibi-nün, hānum, bebekleri bitmesün, (3) ocağuna bunıñ gibi ‘avrat gelmesün. Geldük olkim (4) nece söyleriseñ bayağı-dur: Èvine yazıdan yabandan (5) bir udlu konuğ gelse, er ādem évde olsa aña dèse ki: “Tır (6) etmek getür, yèyelüm, bu da yèsün” dèse, “bişmiş etmegün baķası olmaz, (7) yemek gerekdür” [dèse] ‘avrat eydür: Neyleyeyim, bu yıķılacak évde un yoķ, (8) elek yoķ, deve degirmenden gelmedi” dèr. “Ne gelürise benüm sağruma (9) gelsün” dèr. Elin götine urur, yönin anaru, sağrısın erine (10) dönderür. Biñ söyleriseñ birisini tuymaz, erün sözini kulağına qoymaz. (11) Ol Nūh peygāberün eşegi aşı-dur. Andan daħı sizi, (12) hānum, Allāh şaķlasun, ocağunuza buncılayın ‘avrat gelmesün.

1.1.2. (13) Dirse Hān oğlı Boğaç Hān boyını beyān eder 7^a (1)

Hānum hey!

Bir gün Qam Ğan oğlı Hān Bayındır yerinden tırmışıdı. (2) Şāmī günlügi yer yüzine dikdürmişıdı. Ala şayvanı gök (3) yüzine eşenmişıdı. Biñ yerde ipek hālīçesi döşenmişıdı. (4) Hānlar hānı Hān Bayındır yılda bir kerre toy edüb Oğuz (5) beglerin konuqlarıdı. Gene toy edüb atdan aygır, deveden (6) buğra, koyundan koç kırdurmuşıdı. Bir yere ağ otağ, bir yere (7) kıızıl otağ bir yere qara otağ kırdurmuşıdı. “Kimün ki (8) oğlı kıızı yoķ, qara otağa kondurun, qara keçe altına (9) döşen, qara koyun yaħnısından öñine getürün. Yèrise yèsün, (10) yemezise tursun gètsün” demişıdı. “Oğlı olanı ağ (11) otağa, kıızı olanı kıızıl otağa kondurun. Oğlı (12) kıızı olmayanı Allāhu te‘ālā qarğayubdur, biz daħı qarğaruz, (13) bellü bilsün” demiş idi. Oğuz begleri birin [birin] gelüb yığnaķ 7^b (1) olmağa başladı. Meger Dirse Hān dèrleridi bir begün oğlı (2) kıızı yoğıdı. Şoylamış, görelüm hānum, ne şoylamış:

Şalkum (3) şalkum tañ yèlleri esdüginde
Şaķallu bozaç torğay sayra-(4)-dukda
Şaķallı uzun Tat eri bañladuķda
Bedevī atlar issini (5) görüb ‘okraduķda
Aķlı qaralı seçilen çağda
Gögsi güzel qaba (6) tağlara gün degende
Beg yigitler cılasunlar birbirine kıyulan çağda (7)

Alar şabāh Dirse Hān qalkubanı yerinden örü turub kırķ yigidin (8) boyına alub Bayındır Hānuñ şoħbetine gelüridi. Bayındır Hānuñ (9) yigitleri Dirse Hānı qarşuladılar. Gètürüb qara otağa kondurdılar, (10) qara keçe altına döşediler, qara koyun yaħnısından öñine getürdiler. (11) “Bayındır Hāndan buyruk böyledür, hānum!” dèdiler. Dirse Hān (12) eydür: “Bayındır Hān benüm ne egsükligüm gördi? Kılıcumdanmı gördi, (13) soframdanmı gördi? Benden alçaķ kişileri ağ otağa kıızıl 8^a (1) otağa kondurdı, benüm suçum ne oldıkim qara otağa kondurdı?” (2) dèdi. Eyitdiler: “Hānum, bu gün Bayındır Hāndan buyruk şöyle-(3)-dür kim: ‘Oğlı kıızı olmayanı Tañrı te‘ālā qarğayubdur, biz daħı (4) qarğaruz demişdür” dèdiler. Dirse Hān yerinden örü tırdı, (5) eydür: “Qalkubanı,

yigitlerüm, yêrûñüzden örü tûruñ. Bu qarayıb baña (6) yâ benden-dür, yâ hâtûndan-dur” dedi. Dirse Hân êvine geldi, (7) çağırub hâtûnına soylar, görelüm hânım ne soylar. Soylama (8) eydür:

“Berü gelgil, başum bahtı, êvüm tahtı!
 Êvden çıkub yöriyende (9) selvî boylum,
 Topuğında şarmaşanda kara saçlum,
 Kurlu (10) yaya beñzer çatma kaşlum,
 Koşa bâdem şıgmayan tar ağızlum,
 Güz (11) almasına beñzer al yañaqlum,
 Kadunum, zîregüm, dölegüm!

Görürmisin (12) neler oldu? Kalkubanı Hân Bayındır yerinden tûrmuş. Bir yere (13) ağ otağ, bir yere kızıl otağ, bir yere kara otağ dikdürmiş. **8^b** (1) ‘Oğulluyı ağ otağa, kızluyı kızıl otağa, oğlı kızı (2) olmayanı kara otağa konduruñ. Kara kêçe altına döşeñ, kara koyun (3) yañnısından öñine getürüñ. Yêrse yêsün, yemezse tûrsun (4) gêtsün. Anuñ kim oğlı kızı olmaya Tangrı te’âlâ anı (5) karğayubdur, biz dañı karğaruz demiş. Gelübeni qarşuladılar, (6) kara otağa kondurdılar, kara kêçe altuma döşediler, kara koyun (7) yañnısından öñüme getürdiler. ‘Oğlı kızı olmayanı Tangrı (8) te’âlâ karğayubdur, biz dañı karğaruz, bellü bilgil’ dediler. Sendenmi-(9)-dür bendenmi-dür Tangrı te’âlâ bize bir müsülman oğul vêrmez, nedendür?” (10) dedi. Soyladı, soylama, eydür:

“Hân kızı, yêrûmden tûrayınmı? (11)
 Yañañıla boğazuñdan tutubanı
 Kaba ökçem altına şalayınmı?
 Kara polat (12) uz kılıcum elüme alayınmı?
 Öz gevden den başuñı keseyinmi?
 Cân (13) tatlusın saña bildüreyinmi?
 Alca kanuñ yêr yüzine dökeyinmi?
 Hân **9^a** (1) < > kızı, sebebini nedür dëgil maña,
 Katı Każab êderem şimdi saña!” (2) < > dedi.

Dirse Hân uñ hâtûnı soylamış, görelüm ne soylamış, (3) < > eydür:

“Hây Dirse Hân, baña Każab êtme,
 İncitüb acı sözler (4) < > söyleme.
 Yêrûñden örü tûrgıl,
 Ala çadır uñ yêr yüzine (5) dikdürgil,
 Atdan aygır, deveden buğra, koyundan koç öldürgil, (6)
 İç Oğuzuñ, Taş Oğuzuñ beglerin üstüñe yığnağ êtgil. (7)
 Aç görseñ toyurgıl, Yalıncağ görseñ tonatgıl,
 Borcluyı (8) borcından kurtargıl,

Depe gibi et yığ,
 Göl gibi kıımız şağ-dur. (9)
 Ulı toy eyle, hâcet dile,
 Ola kim bir ağzı du ‘ālī-nuñ (10) alkışıyla Tangrı bize
 Bir müsülmân ‘ayāl vère” dedi.

Dirse (11) Hân dişi ehlinüñ söziyle ulu toy eyledi. Hâcet (12) diledi. Atndan aygır, deveden buğra, koyundan koç kırdurdı. (13) İç Oğuz, Taş Oğuz beglerin üstine yığnağ etti. Aç **9^b** (1) görse toyurdu, yalıñ görse tonatdı, borcluyı borcından (2) kırtardı. Depe gibi et yığdı, göl gibi kıımız şağdurdı. (3) El götürdiler, hâcet dilediler. Bir ağzı du ‘ālī-nuñ alkışıyla (4) Allāhu te ‘ālā bir ‘ayāl vèrdi. Hâtūnı hāmīle oldı. Bir nèce (5) müddet-den sonra bir oğlan toğurdu. Oğlancuğını dāyelere (6) vèrdi, şaklatdı. At ayağı külük, ozan dili çevük olur. (7) Eyegülü ulalur, kaburğalı böyür. Oğlan on beş yaşına (8) girdi. oğlanuñ babası Bayındır Hānuñ ordusına karışdı. (9) Meger, hānum, Bayındır Hānuñ bir boğası varıdı, bir dahı buğrası (10) varıdı. Ol boğa katı taşa boynuz ursa un gibi öğüdüridi. (11) Bir yazın, bir güzün bu boğayla buğrayı şavaşdururlardı. Bayındır (12) Hân kalın Oğuz begleriyle temāşāya bakarıdı, teferrüc ederidi. (13) Meger, sultānum gēne yazın boğayı sarāydan çıkardılar. Üç şağ **10^a** (1) yanından, üç kişi şol yanından demür zencīrile boğayı tutmuşlar-(2)-dı, gelüb meydān ortasında koyu vèrdiler. Meger, sultānum, Dirse (3) Hānuñ oğlancuğı, üç dahı ordı uşağı, meydānda aşuk (4) oynarlarıdı. Boğayı koyu vèrdiler, oğlancuklara: “Kaç!” dèdiler. (5) Ol üç oğlan kaçdı, Dirse Hānuñ oğlancuğı kaçmadı. (6) Ağ meydānuñ ortasında bakdı tırdı. Boğa dahı oğlana (7) sürdi geldi, diledi ki oğlanı helāk kılaydı. Oğlan (8) yumruğıyla boğanuñ alnına kıya tutub çaldı. Boğa götin götin (9) gètdi. Boğa oğlana sürdi gerü geldi. Oğlan yēne boğanuñ alnına (10) yumruğıyla katı urdı. Oğlan bu katla boğanuñ alnına (11) yumruğını tıyadı. Sürdi meydānuñ başına çıkardı. (12) Boğayla oğlan bir hamle çekişdiler. İki talusınuñ üstine (13) boğanuñ [köpük] tırdı. Ne oğlan yēner ne boğa yēner. Oğlan fikr eyledi, **10^b** (1) eydür: “Bir tıma direk ururlar, ol tıma tıyak olur. Ben (2) bunun alnına neye tıyak olurın tıurun?” dèdi. Oğlan (3) boğanuñ alnından yumruğın gèderdi, yolından şavıldı. (4) Boğa ayağ üstine tıramadı düşdi, depesinüñ üstine (5) yıkıldı. Oğlan bıçağına el urdı, boğanuñ başını kesdi. (6) Oğuz begleri gelüb oğlan üstine yığnağ oldılar, (7) taħsīn dèdiler. “Dedem Korkut gelsün, bu oğlana ad kusun, (8) bilesince alub babasına varsun, babasından oğlana beglik (9) istesün, taht [u] el vèrsün” dèdiler. Çağırdılar, Dedem Korkut (10) gelür oldı, oğlanı alub babasına vardı. Dede Korkut (11) oğlanuñ babasına soylamış, görelüm hānum, ne soylamış, (12) eydür:

“Hey Dirse Hân, [bu] oğlana beglik vèrgil, taht vèrgil, (13) erdemli-dür,
 Boynı uzun bedevī at vergil, binit olsun, **11^a** (1) hūnerli-dür.
 Ağayıldan tümen koyun vèrgil bu oğlana, şişlik (2) olsun, erdemli-dür.
 Kaytabandan kıızıl deve vèrgil bu oğlana, (3) yüklet olsun, hūnerli-dür.
 Altun başlu ban ev vèrgil (4) bu oğlana, gölge olsun, erdemli-dür.
 Çıgn[i] kuşlı cübbe (5) ton vèrgil bu oğlana, geyür olsun, hūnerli-dür.

Bayındır Hānuḡ (6) aḡ meydānında bu oḡlan ceng  tmiş-d r, bir boḡa  ld rmiş[-d r]. (7) Sen ḡ oḡluḡ adı Boḡa  olsun. Adını ben v rd m, (8) yaşını All h v rs n” d di. Dirse H n oḡlana beglik (9) v rdi, taht v rdi. Oḡlan tahta  ıkkı, babasın  (10) kırk yigidin anmaz oldu. Ol kırk yigit  ased eylediler, birbirine (11) s ylediler: “Gel ḡ oḡlanı babasına  ovlayalum. Ola kim  ld re, (12) g ne biz m ‘izzet m z   rmet m z anuḡ babası yanında   oş ola, artu  (13) ola” d diler. Vardı bu kırk yigid ḡ yigirmisi bir ya a, **11^b** (1) yigirmisi da ı bir ya a oldu. Ol yigirmisi vardı Dirse H na (2) bu  aberi get rdi, eyd r: “G r rmisin, Dirse H n, neler oldu? (3) Yarımasun yar ımasun, sen ḡ oḡluḡ k r  opdı, er el  opdı. (4) Kırk yigidin boyına aldı,  alın Oḡuzuḡ  stine y riyiş (5)  tdi. Ne y rde g zel  opdıysa  ek b aldı, aḡ şakallu (6)  acanuḡ aḡzın s ḡdi, aḡ b r ekli  arın  s din tartdı. (7) A an t rı şulardan  aber ge e, ar urı yatan Ala Taḡdan (8) teber aşa,   nlar   nı Bayındır[a]  aber vara: ‘Dirse H nuḡ oḡlı (9) b yle bid‘at işlemiş’ d yeler. Gezdiḡ ḡnden  ld ḡ ḡ y ḡ ola. (10) Bayındır H n seni  aḡıra, şa a  atı  az b eyleye. B yle oḡul (11) sen ḡ ne e gerek? B yle oḡul olma dan olmamak y ḡd r,  ld rse e!” (12) d diler. Dirse H n “Varuḡ get r ḡ,  ld reyim” d di. (13) B yle deḡe ,   num, ol n merdler ḡ yigirmisi da ı  ıka geldi **12^a** (1) ve bir  ov anlar da ı get rdiler, eyd r: “ alk banı, Dirse H n, sen ḡ (2) oḡluḡ y rinde  r  t rdı, g ḡsi g zel  aba ta a ava (3)  ıkkı. Sen var iken av avladı,  uş  uşladı, anasın  (4) yanına alub geldi. Al ř r buḡ itisinden aldı i di, (5) anasıyla ş  bet eyledi. Anasına  aşd eyledi. Sen ḡ (6) oḡlun k r  opdı, er el  opdı. Ar urı yatan Ala (7) Taḡdan  aber ge e,   nlar   nı Bayındır[a]  aber vara: ‘Dirse (8) H nuḡ oḡlı b yle bid‘at eylemiş’ d yeler. Seni  aḡırdalar, (9) Bayındır H nuḡ  atında şa a  azab ola. B yle oḡul ne e (10) gerek?  ld rse e!” d diler. Dirse H n eyd r: “Varuḡ get r ḡ, (11)  ld reyim. B yle oḡul ma a gerekmez” d di. Dirse H nuḡ (12) n kerleri eyd r: “Biz sen ḡ oḡluḡı ne e get rel m? Sen ḡ (13) oḡluḡ biz m s z m z almaz. Biz m s z m zile gelmez.  alk banı y r ḡnden **12^b** (1)  r  t r ıl yigitler ḡ o řaḡıl boyu a al ıl, oḡlu a u ra ıl, (2) yanu a alub ava  ıkkıl,  uş u urub av avlayub oḡluḡı (3) o layub  ld re g rgil. Eger b yle  ld rmezise  bir d rl  (4) da ı  ld rimezsın, bell  bilgil” d diler. şoylama:

şalk m [şalk m] (5) ta  y lleri esdiḡinde,
 şalkallu boza  tor ay sayradu da, (6)
 Bedev  atlar ıssın g r b ‘o radu da,
 şakalı uzun (7) Tat eri ba ladu da,
 A lı  aralı se ilen  a da,
  alın (8) Oḡuzuḡ gelini  ızı bezenen  a da,
 G ḡsi g zel  aba ta lara (9) g n degende,
 Beg yigitler cılasunlar birbirine  uyulan  a da, (10)

alar şab h Dirse H n y rinden  r  t rdı. O lancuḡın (11) yanına alub kırk yigidin boyına şaldı, ava  ıkkı. Av (12) a[v]ladılar,  uş  uşladılar. Ol kırk n merd ḡ bir  a ı o lanuḡ (13) yanına geldi, eyd r: “Baba  d di: ‘Geyikleri  ovsun get rs n, **13^a** (1) ben m

önümde depelesün. Oğlumun at segirdişin, kılıç çalışın, ok atışın göreyim. Sevüneyim, kıvanayım, (3) güveneyim’ dedi” dediler. Oğlandur, ne bilsün. Geyigi (4) kıvarıdı getür[ür]idi, babasının önünde sinirleridi: (5) Babam at segirdişüme baksun kıvansun, oğ atışuma baksun (6) güvensün, kılıç çalışuma baksun sevünsün [dèridi]. Ol kırk (7) nāmerdler eydürler: “[Dir]se Hān, görürmisin oğlanı? Yazıda (8) yabanda geyigi kıvar, senün önüne getürür. Geyige atariken (9) okıla seni urur öldürür. Oğlun seni öldürmedin sen (10) oğlunu öldürü görgil!” dediler. Oğlan geyigi kıvariken (11) babasının önünden gelüb gèderidi. Dirse Hān (12) kurt sinirli katı yayın eline aldı. Üzengüye kalkub (13) katı çekdi, uz atdı. Oğlanı iki talusunun arasında 13^b (1) urub < > yıkdı. Oğ tokındı, alca kanı şorladı, (2) koyını tldı, bedevî atının boynın kucakladı, yere düşdi. (3) Dirse Hān istedi kim oğlancuğunun üstine güvleyüb (4) düşeydi, ol kırk nāmerd kımadı. Atının cılavısın (5) dönderdi, ordusına gelür oldı. Dirse Hānun (6) hātünü “Oğlancuğunun ilk avı-dur” dèyü atdan aygır, (7) deveden buğra, koyundan koç kırdurdi. “Kalin Oğuz beglerin (8) toylayayım” dedi. Yumurlanub yerinden örü tırdı. Kırk[-] ince (9) kıızı boyına aldı. Dirse Hāna karşı vardı. Kapağ (10) kıaldurdi, Dirse Hānun yüzine bākdı. Sağılan şolına (11) göz gezdürdi, oğlancuğunu görmedi. Kara bağı şarşıldı, (12) dom yüregi oynadı. Kara kıyma gözleri kan yaş tldı. (13) Çağırub Dirse Hāna şoylar, görelüm hānum, ne şoylar:

“Berü 14^a (1) gelgil başum bahtı évüm tahtı!
Hān babamun güyegüsi, (2) Kadın anamun sevgüsi,
Atam anam vèrdügi, Göz açuban (3) gördüğüm,
Gönül vèrüb sevdüğüm, a Dirse Hān!
Kalkubanı (4) yeründen öri tırdun,
Yélisi kara kazılık atun butun (5) bindün,
Gögsi güzel kaba tağa ava çıkduñ
İki vardun, (6) bir gelürsin, yavrim kanı?
Karañu dünde bulduğum oğul (7) kanı?
Çıkşun benüm görür gözüm, a Dirse Hān, yaman segrür, (8)
Kesilsün oğlan emen süd tamarum, yaman şızlar. (9)
Şaru yılan şokmadın ağca tenüm kalkub şişer.
Yalıñuzca (10) oğul görünmez, bağrum yanar.
Kur[u] kıru çaylara şucu şaldum. (11)
Kara tonlı dervişlere nezirler vèrdüm.
Aç görsem toyardum, (12)
Yalıncağ görsem tonatdum.
Depe gibi et yığdum,
Göl gibi (13) kıımız sağ[d]ırdum.
Dilek ile bir oğul gücile buldum.
Yalıñuz 14^b (1) oğul haberin, a Dirse Hān, dègil maña!
Karşu yatan Ala Tağdan (2) bir oğul uçurduñısa dègil maña!
Kanın akan yügrük (3) şudan bir oğul akıtduñısa dègil maña!
Aşlanıla kıaplana (4) bir oğul yèdürdüñise dègil maña!

K̄ara ʔonlu azḡun d̄inl̄ü (5) k̄āfirlere bir oğul aldurduŋısa d̄egil maŋa!
 H̄ān babamuŋ (6) ʔatına ben varayım,
 Ağır h̄az̄ine, bol leşker alayın,
 Azḡun (7) d̄inl̄ü ʔāfire ben varayım,
 Yaralanub ʔazılık atumdan ėnmeyince, (8)
 Ȳeŋümile alca ʔanum silmeyince,
 K̄ol bud olub ȳer üstine (9) düşmeyince,
 Yalınuz oğul yollarından d̄önmeyeyim.
 Yalınuz oğul (10) haberin, a Dirse H̄ān, d̄egil maŋa.
 K̄ara başum ʔurbān olsun (11) bu gün saŋa!”

d̄edi, z̄ārılık eyledi, ağladı. Böyle d̄egeç (12) Dirse H̄ān h̄ātūnına cevāb v̄ermedi. Ol kırk nāmerd (13) ʔarşu geldi, eydür: “Oğluŋ sağ-dur, esen-dür, avdadur. **15^a** (1) Bu gün yarın ʔanda ise gelür, ʔorqma ʔayurma. Beg ser-h̄’oşdur, (2) cevāb v̄eremez” d̄ediler. Dirse H̄ānuŋ h̄ātūnı ʔayıtdı ḡerü (3) d̄öndi. ʔatlanımadı, kırk[-]ince kızı boyına aldı. Bedevī ata binüb (4) oğlancuğın isteyü ḡetdi. Kışda yazda ʔarı buzı (5) erimeyen ʔazılık ʔağına geldi ʔıkdı. Alçakdan yüce ȳerlere (6) ʔapub ʔıkdı. Baksa görse bir derenüŋ içine ʔarḡa kuzḡun (7) ėner ʔıkar, ʔonar ʔalkar. Bedevī atın ökçeledi, ol ʔarafa (8) ȳöridi. Meger, sultānum, oğlan ol arada yıkılmışıdı. (9) ʔarḡa kuzḡun ʔan görüb oğlanuŋ üstine ʔonmak isteridi. (10) Oğlanuŋ iki kelbcügezi varıdı. ʔarḡayı kuzḡunu ʔovarıdı, (11) ʔondurmazıdı. Oğlan anda yıkıldukda boz atlu Hızır oğlana (12) h̄āzır oldı. Üç ʔatla yarasın eliyile şıgadı: “Saŋa bu yaradan, (13) ʔorqma oğlan, ölüm yokdur. ʔağ ʔiçegi anaŋ südiyile senüŋ **15^b** (1) yaraŋa melhemdür” d̄edi, ḡāyib oldı. Oğlanuŋ anası (2) oğlanuŋ üstine ʔapub ʔıka geldi. Baksa görse: oğlancuğı (3) alca ʔana bulaşmış yatur. ʔağıruban oğlancuğına şoylar, (4) görelüm h̄ānum, ne şoylar, eydür:

“K̄ara kıyma gözlerüŋ uyhu almış, açgıl ağı, (5)
 On ikice sünücegüŋ üzen olmuş, yağşur ağı,
 Tangrı v̄eren (6) ʔatlu cānuŋ seyrānda imiş, inde ağı
 Öz gevden̄de cānuŋ (7) varısa, oğul, v̄er haber maŋa,
 K̄ara başum ʔurbān olsun, oğul saŋa. (8)
 ʔazılık ʔağı, aḳar senüŋ şularuŋ, aḳar iken aḳmaz olsun.
 Biter (9) senüŋ otlaruŋ, ʔazılık ʔağı, biter iken bitmez olsun.
 ʔaçar senüŋ (10) geyiklerüŋ, ʔazılık ʔağı, ʔaçariken ʔaçmaz olsun, ʔaşa dönsün. (11)
 Ne bileyin oğul, arşlandanmı oldı yohsa ʔaplandanmı oldı? (12)
 Ne bileyin oğul, bu ʔazālar saŋa n̄ereden geldi?
 Ol gevden̄de cānuŋ (13) varısa, oğul, haber maŋa,
 K̄ara başum ʔurbān olsun, oğul saŋa,
 Ağız **16^a** (1) dilden bir ʔaç kelime haber maŋa!”

d̄edi. Böyle d̄egeç oğlunuŋ ʔulağına (2) ses ʔoḳındı. Başın ʔaldurdu, yalabıdaḳ gözin açdı, (3) anasınun yüzine baḳdı. Şoylamış, görelüm h̄ānum, ne şoylamış. (4) Eydür:

“Berü gelgil, ağsüdin emdügüm kadunum ana!

Ağ bürçeklü ‘izzetlü (5) cānum ana!

Akarlıda [şularına] kargamağıl, Kazılık Tağınun < > günāhı (6) yokdur,

Biterlide otlarına kargamağıl, Kazılık Tağınun şuçı (7) yokdur,

Kaçar[lıda] geyiklerine kargamağıl, Kazılık Tağınun günāhı yokdur, (8)

Arslanıla kaplanına kargamağıl, Kazılık Tağınun şuçı yokdur. (9)

Kargarısañ babama karga, bu suç bu günāh babamdandır” dedi. (10) Oğlan yene eydür:

“Ana ağlamağıl, maña bu yaradan ölüm yokdur, korhımağıl. (11) Boz atlu Hızır maña geldi. üç kerre yaramı şığadı. ‘Bu yaradan (12) saña ölüm yokdur. Tağ çiçeği anañ südi saña merhemdür’ (13) dedi.” Böyle degeç kırk ince kız yayıldılar, tağ çiçeği devşirdiler.

16^b (1) Oğlanun anası dañı emcüğün bir şıkdı, südi gelmedi. İki şıkdı, (2) südi gelmedi.

Üçüncide gendüye zarb eyledi, kanı tıldı, (3) şıkdı, südile kan karışık geldi. Tağ

çiçeğiyle südi (4) oğlanun yarasına urdular. Oğlanı ata bindürdiler, alubanı (5) ordusına

gëtdiler. Oğlanı hekīm-lere ısmarlayub Dirse Hāndan (6) şakladılar. At ayağı külük, ozan

dili çevük olur. Hānum, (7) oğlanun kırk günde yarası oñaldı, şapaşağ oldu. (8) Oğlan ata

biner, kılıç kuşanur oldu. Av avlar, kuş kuşlar (9) oldu. Dirse Hānun haberi yok,

oğlancuğın öldi (10) bilür. Ol kırk nāmerdler bunu tıydılar, “Ne eyleyelüm?” deyü

tanışdılar. (11) “Dirse Hān eger oğlancuğın görürise arturmaz, bizi heñ kırar” (12) dediler.

“Gelün Dirse Hānı tıtalum, ağ ellerin ardına bağlayalum, (13) kıl sicim ağ boynına

tağalum, alubanı kâfir ellerine yönelelüm” deyü **17^a** (1) Dirse Hān[-ı] tıtdılar, ağ ellerin

ardına bağladılar, kıl sicim boynına (2) tağdılar. Ağ etinden kan çıkınca dögdiler. Dirse

Hān yayan, (3) bunlar atlu yöridiler. Alubanı kanlı kâfir ellerine yöneldiler. Dirse (4) Hān

tıtsak oldu gëder. Dirse Hānun tıtsak olduğundan (5) Oğuz beglerinün haberi yok. Meger,

sultānum, Dirse Hānun hātūnı (6) bunu tıymış, oğlancuğına karşı varub soylamış,

görelüm (7) hānum, ne soylamış, eydür: “Görürmisin ay oğul, neler oldu? (8)

Şarp kayalar oynanmadın yer obrıldı.

Ëlde yağı yoğiken senün (9) babañun üstine yağı geldi.

Ol kırk nāmerd babañun yoldaşları (10) babañı tıtdılar,

Ağ ellerin ardına bağladılar,

Kıl sicim ağ boynına (11) tağdılar,

Gendüler atlu, babañı yayak yöritdiler,

Alubanı kanlı kâfir (12) ellerine yöneldiler.

Cānum oğul, kalkubanı yerün den öri tırgıl, (13)

Kırk yigidün boyuñı algıl, Babañı ol kırk nāmerdden kırtargıl. **17^b** (1)

Yöri oğul, babañ saña kıydıyısı sen babaña kıymağıl!”

dedi. (2) Oğlan anasının sözün şımadı, Boğaç Beg yerinden örü (3) tırdı, kara polat uz

kılıcın beline kuşandı, ağ tozluca (4) katı yayını eline aldı, altın cıdasın eline aldı. Bedevî

(5) atını tırtırdı bütün bindi. Kırk yigidin boyına aldı, (6) babasının ardınca yortub

gëtdi. Ol nāmerdler dañı bir yerde (7) konmuşlarıdı, al şerābun itisinden içerleridi. Boğaç

Hān (8) çapub yêtdi. Ol kırk nāmerd daḥı bunı gördiler, eyitdiler: (9) “Gelün varalum şol yigidi tutub getürelüm, ikisini bir yerde (10) kâfire yetürelüm” dediler. Dirse Hān eydür: “Kırk yoldaşum, (11) amān! Tangırınunı birliğine yokdur gümān! Menüm elümi şêşün, kolça (12) kopuzum elüme vêrün. Ol yigidi döndereyim. Gerek beni (13) öldürün, gerek dirgürün, koyu vêrün!” dedi. Elini şêşdiler, **18^a** (1) kolça kopuzın eline vêrdiler. Dirse Hān oğlancuḡı idüḡin (2) bilmedi. Karşu geldi, şoylar, görelüm hānum, ne şoylar, eydür: (3)

“Boynı uzun bedevî atlar gèderise benüm gèder.
 Senün̄de (4) içinde binidün varisa yigit, dègil maḡa!
 Şavaşmadın urı-(5)-şmadın alı vèreyim, döngil gèrū!
 Ağayıldan tümen koyun gèderise (6) menüm gèder.
 Senün̄de içinde şişlig[ün] varisa dègil maḡa! (7)
 Şavaşmadın urışmadın alı vèreyim, döngil gèrū!
 Kaytabandan (8) kızıl deve gèderise menüm gèder.
 Senün̄de içinde yükletün (9) varisa dègil maḡa!
 Şavaşmadın urışmadın alı vèreyim, (10) döngil gèrū!
 Altun başlu ban évler gèderise benüm gèder. (11)
 Senün̄de içinde odaḡ varisa yigit, dègil maḡa!
 Şavaşmadın (12) urışmadın alı vèreyim, döngil gèrū!
 Ağ yüzlü ala gözlü (13) gelin-ler gèderise menüm gèder.
 Senün̄de içinde nişānlun varisa **18^b** (1) yigit, dègil maḡa!
 Şavaşmadın urışmadın alı vèreyim, döngil (2) gèrū!
 Ağ şakallu kocalar gèderise menüm gèder.
 Senün̄de içinde (3) ağ şakallu [ba]baḡ varisa dègil maḡa!
 Şavaşmadın urışmadın (4) kırtarayım, döngil gèrū!
 Menüm için̄ geldün̄ise Oğlancuḡum öldürmişem, (5)
 Yigit, baḡa yazuḡı yok, döngil gèrū!”

dedi oḡlan burada (6) babasına şoylamış, görelüm hānum, ne şoylamış:

“Boynı uzun (7) bedevî atlar gèderise senün̄ gèder.
 Menümde içinde binidüm var, (8) komaḡum yok kırk nāmerde.
 Kaytabanda kızıl deve senün̄ gèder. (9)
 Menümde içinde yükletüm var, komaḡum yok kırk nāmerde.
 Ağayıl̄da (10) tümen koyun senün̄ gèder.
 Menümde içinde şişligüm var, [komaḡum] yok (11) kırk nāmerde.
 Ağ yüzlü ala gözlü gelin senün̄ gèderise
 Menüm daḥı (12) içinde nişānlum var, komaḡum yok kırk nāmerde.
 Altun başlu (13) ban évler senün̄ gèderise
 Menümde içinde odam var, komaḡum yok **19^a** (1) kırk nāmerde.
 Ağ şakallu kocalar senün̄ gèderise

Menüm dahı (2) içinde bir ‘aklı şaşmış biligi yitmiş koca babam var, (3) komağum yok kırk nāmerde!”

dedi. Kırk yigidine dülbend şaldı, (4) el eyledi. Kırk yigit bedevî atın oynatdı, oğlanuñ (5) üzerine yıgnak oldı. Oğlan kırk yigidin boyına aldı, (6) at depdi, ceng ü savaşı etti. Kiminüñ boynın urdı, (7) kimini tutsak eyledi. Babasını kurtardı. Kayıtdı, gērü (8) döndi. Dirse Hân burada oğlanuñı sağ idügin (9) yene bildi. Hânlar hânı oğlana beglik vèrdi, taht vèrdi. (10) Dedem Korkut boy boyladı, soy soyladı, bu Oğuz-(11)-nāmeyi düzdi, koşdı, böyle dedi:

“Anlar dahı bu dünyāya (12) geldi geçdi,
Kervān gibi kondı göçdi,
Anları dahı (13) ecel aldı, yer gizledi.
Fānī dünyā kime kaldı?
Kara ölüm geldüginde **19^b** (1) geçit vèrsün,
Sağlığıla şağınçın, devletün Hāk artursın, (2)
Ol ögdügüm yüce Tangrı dōst olubanı meded èrsün!” (3)

Yom vèreyin hānum:

Yèrlü kara tağlaruñ yıkılmasun!
Gölgelice (4) kaba ağacuñ kesilmesün!
Kanın akan görkli şuyun kırılmasun!
Kānadlaruñ uçları kırılmasun!
Çapariken ağ boz atun büdremesün! (6)
Çalışanda kara polat uz kılıcuñ gedilmesün!
Dürtişüriken (7) ala gönderün ufanmasun!
Ağ bürçeklü anañ yèri behişt (8) olsun!
Ağ şakallu babañ yèri uçmağ olsun! Hāk (9) yanduran çırāgun yana tursun!
Kādir Tangrı nāmerde (10) muhtāc eylemesün!
Hānum hey!

1.1.3. Salur Kāzanuñ èvi yağmalandığı (11) boyı beyān eder

Bir gün ulaş oğlu,
Tülü kuşuñ (12) yavrısı,
Beze miskīn umudı,
Amit şuyınuñ aşlanı, (13)
Kāracuñ kaplanı,
Koñur atun eyesi,
Hān Uruzun **20^a** (1) ağası,
Bayındır Hānuñ güyegüsi,

Kalın Oğuzun devleti,
Kalmış (2) yigit arhası

Salur Kazan yerinden tırımışıdı, toksan (3) başlu ban evlerin kara yerün üzerine dikdürmişıdı, toksan (4) yerde ala ipek kālī döşenmişıdı, seksen yerde badyalar (5) kurulmışıdı, altun ayak şurāhiler dizilmişıdı. Toxuz kara (6) gözlü hūb yüzlü, saçı ardına örilü, gögsi kızıl dügmeli, (7) elleri bileginden kınalı, barmakları nigārlı mahbūb kāfir kızları (8) kalın Oğuz beglerine şağrak sürüb içerleridi. İçüb içüb (9) Ulaş oğlu Kazanun alnına şerābuş itisi çıkdı. (10) Kaba dizi üzerine çökdı, eyitdi: “Ünüm anlaş begler, sözüm (11) diñleş begler. Yata yata yanumuz ağrıdı, tura tura belümüz kurıdı. (12) Yöriyelüm a begler, av avlayalum, kuş kuşlayalum, şıgın geyik yıkalum, (13) kaydalum, otağumuza düşelüm, yeyelüm içelüm, h’oş geçelüm.” Kıyan Selcük 20^b (1) oğlu Deli Tundar eydür: “Belī, Hān Kazan, maşlahatdur.” Kara Göne (2) oğlu Kara Budağ eydür: “Ağam Kazan, maşlahatdur.” Anlar eyle degeç (3) At Ağızlu Aruz Koca iki dizinū üstine çökdı, (4) eydür: “Ağam Kazan, sası dīnlü Gürcistān ağzında oturursın. (5) Orduñ üstine kimi korsın?” Kazan eydür: “Üç yüz yigidilen (6) oğlum Uruz menüm evüm üstine tursun” dedi. Koñur atın (7) çekdürdi, buñun bindi. Tepel kaşğa aygırına Tundar bindi. (8) Gök bedevīsin tartdurdı, Kazan Begūñ Karındaşı Kara Göne (9) bindi. Ağ bedevīsin çekdürdi, Bayındır Hānuñ yağısın (10) başan Şer Şemse’ddīn bindi. Baraşaruñ Bayburd hişārından (11) parlayub [uçan] Beyrek boz aygırına bindi. Koñur Atlu Kazana keşiş deyen (12) Beg Yēgenek torı aygırına bindi. Şaya varsam dükense olmaz (13) kalın Oğuz begleri bindi, Ala Tağa ala leşker ava çıkdı. 21^a (1) Kāfirūñ cāsūsı cāsūsladı. Vardı, kāfirler azgunı (2) Şökli Melike hāber vērđi. Yēdi biñ kaftānıñ ardı yırtuñlu, (3) yarımından kara saçlu, sası dīnlü, dīn düşmeni, alaca atlu (4) kafir bindi, yılğadı. Dūn buçuğında Kazan Begūñ ordusına (5) geldi. Altun ban evlerin kāfirler çapdılar. Kaza beñzer kızı (6) gelini çağrışdurdılar. Tavla tavla şehbāz atlarını bindiler, kañār (7) kañār kızıl develerini yētdiler. Ağır hazīnesini, bol aqçasını (8) yağmaladılar. Kırk ince bellü kızıyla Boyı Uzun Borla hātūn (9) yesir gētdi. Kazan Begūñ karıcuğ olmış anası kara deve (10) boynında aşılu gētdi. Hān Kazanun oğlu Uruz Beg (11) üç yüz yigidilen eli bağılu, boynı bağılu gētdi. Eylik Koca (12) oğlu Sarı Kulmaş Kazan Begūñ evi üzerine şehīd (13) oldı. Kazanun bu işlerden haberi yok. Kāfir eydür: “Begler, 21^b (1) Kazanun tavla tavla şehbāz atlarını binmişüz, altun aqçasını (2) yağmalamışuz, kırk yigidilen oğlu Uruzı tutsak etmişüz, (3) kañār kañār develerini yētmışüz, kırk ince bellü kızılan Kazanun (4) helālını tutmuşuz. Bu hayfları biz Kazana etmişüz” dedi. Kāfirūñ (5) biri eydür: “Kazan Begde bir hayfumuz kaldı.” Şökli Melik eydür: (6) “Mere aznavur, ne hayfumuz kaldı?” Kāfir eydür: “Kazanun Kapulu [Kara] Dervendde (7) on biñ koyunu vardur. Şol koyunları dahı götürseñ Kazana (8) ulu hayf ēderidūñ” dedi. Şökli Melik eydür: “Altı yüz (9) kāfir varsun, koyunu getürsin!” dedi. Altı yüz kāfir atlandı, (10) koyunun üzerine ılğar vardı. Gece yaturiken Karacuk Çoban (11) kara kayğulu vāķı’a gōrdi. Vāķı’asından sermürdi, örü tırdı. (12) Kıyan Güci, Demür Güci, bu iki karadaşı yanına aldı, ağıluñ (13) kapusını berkitdi. Üç yerde depe gibi taş yığdı. Ala 22^a (1) kollı şapanını eline aldı. Negāhından Karacuk Çobanun (2) üzerine altı yüz kāfir kuyuldu. Kāfir eydür:

“Karanķu aħşam (3) olanda kayğulu çoban,
 Karıla yağmur yağanda çaķmaķlu çoban, (4)
 Südi peniri bol, kaymaķlu çoban,
 Kazan < > Begün dünlügi (5) altun ban evlerini biz yıķmıřuz,
 Tavla tavla řehbāz atlarını (6) biz binmişüz,
 Kaķār kaķār kızıl devesini biz yetmişüz,
 Karıcuķ (7) anasını biz getürmişüz,
 Ağır hazine, bol aķçasını biz yağmalamışuz, (8)
 Kaza beņzer kızı gelini biz yesir etmişüz,
 Kırķ yigidilen Kazanuñ (9) oğlını biz getürmişüz,
 Kırķ ince bellü kızıla Kazanuñ helālını (10) biz getürmişüz.
 Bre çoban, ırağından yakınından berü gelgil,
 Baş (11) endürüb bağır başgil,
 Biz kâfire selām vergil,
 Öldürmeyelüm, (12) şekli Melike seni eltelüm,
 Saņa beglik alı verelüm.”

Çoban eydür: (13)

“İlaķır[d]ı söyleme, mere itüm kâfir!
 İtümile bir yalaķda yundum iķen 22^b (1) azğun kâfir!
 Altuñdağı alaca atuñ ne ögersin?
 Ala başlu (2) keķümce gelmez maņa.
 Bařuñdağı tuğılğarı ne ögersin, mere kâfir?
 Başumdağı (3) borkümce gelmez maņa.
 Altmış tutam gönderüñi ne ögersin, murdār kâfir? (4)
 Kızılcuķ degnegümce gelmez maņa.
 Kılıcuñı ne ögersin, mere kâfir?
 Egri (5) başlu çevgenümce gelmez maņa.
 Belegünđe toķsan oķuñ ne ögersin, (6) mere kâfir?
 Ala kollı şapanumca gelmez maņa.
 İrağundan yakınuñdan berü (7) gelgil,
 Yigitlerüñ zarbını görgil, andan ötgil”

dedi. Bī-tekellüf (8) kâfirler at depdiler, oħ sepdiler. Erenler evreni Karaçuķ (9) Çoban şapanınuñ ayasına taş ķodı, atdı. Birin atanda (10) ikisin, üçin yıķdı. İkisini atanda üçin, dördin yıķdı. (11) Kâfirlerüñ gözine ķorhu düşdi. Karacuķ Çoban kâfirüñ (12) üç yüzini şapan taşıyla yere bıraķdı. İki ķardaşı (13) oħa [şançıldı]⁴, düşdi, şehid oldu. Çobanuñ taşı dükendı. 23^a (1) Koyun demez, keçi demez şapanınuñ ayasına ķor atar, kâfiri yıķar. (2) Kâfirün gözi ķorķdı, dünyā ‘alem kâfirüñ başına ķaraņu oldu, (3) eydür: “Yarımasun

⁴ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN:Drs. 22b.13

yarçımasun bu çoban bizüm hepümüz kırar olamı?” (4) dēdiler daḥı tırmayıb kaçdılar. Çoban sehīd olan kardaşların (5) ḥaḳḳına ḳodı. Kāfirler leşinden bir böyük depe yıǵdı. Çakmak (6) çakub od yakdı. Daḥı kepeneginden ḳorumsı ēdüb yarasına (7) başdı. Yoluḡ kıyısın alub oturdı, aǵladı şıkladı, (8) eydür: “Salur Ḳazan, Beg Ḳazan, ölümisin dirimisin? Bu işlerden (9) ḥaberün yokmıdır?” dēdi. Meger, ḥānum, ol gece ḳalın Oǵuzuḡ (10) devleti, Bayındır Ḥānuḡ güyegüsi, Ulaş oǵlı Salur Ḳazan (11) ḳara ḳaygulu vāḳı ‘a gördi. Sermürdi, öri tırdı, eydür: (12) “Bilürmisin, ḳarındaşum Ḳara Göne, düşümde ne görindi? Ḳara ḳaygulu (13) vāḳı ‘a gördüm. Yumruğumda talbıyan şāḥn menüm ḳuşumı ölür gördüm. 23^b (1) Gökden ıldırım aǵban ēvüm üzerine şakır gördüm. Düm ḳara (2) pusarık ordumuḡ üzerine tōkilü[r] gördüm. Ḳuduz ḳurtlar (3) ēvümi dalar gördüm. Ḳara deve eḡsem-den ḳarvar gördüm. Ḳarǵu gibi (4) ḳara saçum uzanur gördüm, uzanuban gözimi örter gördüm. (5) Bilegümden on barmağumı ḳanda gördüm. Nēce kim bu düşi gördüm, (6) şundan berü ‘aḳlum uşşum dēre bilmen. Ḥānum kardaş, menüm bu düşümi (7) yorǵıl maḡa” dēdi. Ḳara Göne eydür: “Ḳara bulut dēdügün senün (8) devletündür. Ḳar ile yağmur dēdügün leşkeründür. Şaç (9) ḳaygudur, ḳan ḳadadur. Ḳalanısın yora bilmen, Allāḥ [ḥayra]⁵ yorsun” (10) dēdi. Böyle dēgeç Ḳazan eydür: “Menüm avumı bozma, leşkerümü taǵıtma. (11) Ben bu gün ḳoḡur ata [mahmüz]⁶ ḳaḳaram, üç günlük yolu bir günde aluram. (12) Öyle olmadın yurdum üstine varuram. Eger sağ-dur esen-(13)-dür, aḡşam olmadın gēne ben saḡa gelürem. Ordum sağ esen 24^a (1) degül ise başuḡuza çāre ēdün, men daḥı gētdüm” dēdi. (2) Ḳoḡur atın < > Ḳazan Beg mahmüzladı, yola gētdi. (3) Geli geli yurdunuḡ üzerine geldi. Gördikim uçarda ḳuzğun [ḳalmış], (4) tazı tolışmış yur[d]ında ḳalmış. Ḳazan Beg burada yurdılan (5) ḥaberleşmiş, görelüm ḥānum, ne ḥaberleşmiş, Ḳazan eydür:

“Ḳavum ḳabla benüm (6) ḳona[r] yurdum,
Ḳulanıla şıǵın geyige ḳoḡşı yurdum,
Seni yaǵı (7) nēreden darımış, güzel yurdum?
Aǵ ban ēvüm dikilende yurdu (8) ḳalmış,
Ḳarıcuḳ anam oturanda yēri ḳalmış,
Oǵlum Uruz oḡ (9) atanda puta ḳalmış,
Oǵuz begleri at çapanda meydān ḳalmış, (10)
Ḳara mudbaḳ dikilende ocaḳ ḳalmış.”

Bu ḥālları gördüğünde (11) Ḳazanuḡ ḳara kıyma gözleri ḳan yaş tıldı. Ḳan tamarları (12) ḳaynadı, ḳara baǵrı şarşıldı. Ḳoḡur atını ökçeledi, (13) kāfir geçdüğü yola düşdi gētdi. Ḳazanuḡ önüne bir şu 24^b (1) geldi. Ḳazan eydür: “Şu Ḥaḳ dīzārın görmiş-dür, ben bu suyla (2) ḥaberleşeyim” dēdi. Görelüm ḥānum, nēce ḥaberleşdi, Ḳazan eydür: (3)

“Çaǵnam çaǵnam ḳayalardan çıkan şu,

⁵ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: 23b.9-10

⁶ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 23b.11

Ağaç gèmi-leri oynadan (4) şu,
 Hasanılañ Hüseynüñ hasreti şu,
 Bâg u bostānuñ zīneti (5) şu,
 ‘Āyişe ile Fāṭımanuñ nigāhı şu,
 Şehbâz atlar içdügi (6) şu,
 Kızıl develer gelüb geçdügi şu,
 Ağ koyunlar gelüb (7) çevresinde yatduğı şu,
 Ordumuñ haberin bilürmisin? (8) Dêgil maña!
 Kâra başum kurbân olsun şuyum saña!”

dêdi. Şu (9) kaçan haber vërse gerek? Şudan geçdi. Bu gez bir kurda tuş (10) oldu. “Kurd yüzi mübârek-dür, kurdılan bir haberleşeyim” dêdi, (11) görelüm hānum, ne haberleşdi, Kāzan eydür:

“Karanķu aḥşam (12) olanda günü toğan,
 Kar ile yağmur yağanda er gibi tūran, (13)
 Kazağuç atları kişneşdüren,
 Kızıl deve gördüğünde bozlaşduran, 25^a (1)
 Ağca koyun gördüğünde kuyruk çarpub kamçılāyan,
 Arkasını (2) urub berk ağıluñ ardın söken,
 Karma[la]yu [ö]geç semüzin (3) alub tutan,
 Kanlu kuyruk üzüb çab çab yudan,
 Āvāzı (4) kaba köpeklere gāvğā şalan,
 Çakmakluca çoban-ları dünle (5) yügürden,
 Ordumuñ haberin bilürmisin? Dêgil maña,
 Kâra başum (6) kurbân olsun, kurdum saña!”

dêdi. Kurd kaçan haber vërse (7) gerek? Kurtdan dañı geçdi. Karaca Çobanuñ kâra köpegi Kāzana (8) karşı geldi. Kāzan kâra köpegile haberleşdi, görelüm hānum, ne (9) haberleşdi, eydür:

“Karanķu aḥşam olanda vaf vaf üren, (10)
 Acı ayran tökilende çab çab içen,
 Gelen hırsuzları (11) korkudan,
 Korkuduban şamatasıyıla ürkiden,
 Ordumuñ haberin (12) bilürmisin? Dêgil baña,
 Kâra başum sağlığında eylükler edem, (13) köpek saña!”

dêdi. Köpek kaçan haber vërse gerek? Köpek Kāzanuñ 25^b (1) atınuñ ayağına çab çab düşer, siñ siñ siñler. Kāzan (2) bir tomar ile köpegi urdı. Köpek çekildi, geldügi (3) yola gétđi. Kāzan köpegi kovalayı Karaca Çobanuñ üzerine (4) geldi. Çobanı gördüğünde haberleşdi görelüm hānum, ne (5) haberleşdi, Kāzan eydür:

“Karanku aḥşam olanda kaygulu çoban, (6)
 Karıla yağmur yağanda çaķmaklu çoban,
 Ünüm aḡla sözüm diḡle. (7)
 Aḡ ban évüm şundan geçmiş, gördüğmi? Dègil maḡa,
 K̄ara başum k̄urbān (8) olsun, çoban saḡa!”

dèdi. Çoban eydür: !Ölmişmiydün yitmişmiydün, (9) a K̄azan?
 K̄anda gezeridün, neredeydün, a K̄azan?
 Dün yok öteki (10) gün évün bundan geçdi,
 K̄arıcuḡ anaḡ k̄ara deve boynında (11) aşılu geçdi,
 K̄ırk ince bèllü kıızıyla helālun
 Boyı Uzun (12) Borla ḡātün
 Aḡlayuban şundan geçdi
 K̄ırk yigidilen oḡlun (13) Uruz
 Başı açuḡ, yalın ayak
 K̄āfirlerün yanınca tutsaḡ 26^a (1) gètdi,
 Tavla tavla şehbāz atlarun k̄āfir binmiş,
 K̄atār katār (2) kızıl develerün k̄āfir binmiş,
 Altun aḡça, bol ḡazīneḡi k̄āfir (3) almış.”

Çoban böyle dègeç K̄azan āh ètdi, ‘aklı başından (4) gètdi. Dūnyā ‘ālem gözine karangu oldu, eydür:

“Aḡzun k̄urısun (5) çoban!”
 Dilün çürisün çoban!
 K̄ādir senün alnuḡa k̄ada yazsun (6) çoban!”

dèdi. K̄āzan Beg böyle dègeç çoban eydür:

“Ne kaḡırsın (7) baḡa, aḡam K̄azan?
 Yoḡsa göḡsünde yokmı-dur īmān?

Altı (8) yüz k̄āfir daḡı menüm üzerüme geldi. İki k̄ardaşum şehīd (9) oldu. Üç yüz k̄āfir öldürdüm, ḡazā ètdüm. Semüz koyun, (10) aruḡ toklı senün koyunundan k̄āfirlere vermedüm. Üç yerde (11) yaralandum, k̄ara başum buḡaldı yalnız kaldum. Şuçum bumıdur?” (12) dèdi. Çoban eydür:

“Koḡur atun vèrgil maḡa,
 Altmış tutam (13) gönderünḡi vèrgil maḡa,
 Ap alaca k̄alkānuḡı vèrgil maḡa, 26^b (1)
 K̄ara polat uz k̄ılıcuḡ vèrgil maḡa,
 Şadaḡunḡa seksen oḡun (2) vèrgil maḡa,

Ağ tozluca katı yayun vèrgil maña!
 Kāfire men (3) varayın,
 Yeñi-den toğanın öldüreyin,
 Yèñümile alnum kanın (4) ben sileyin,
 Ölürisem senün uğruña ben öleyim,
 Allāhu te‘ālā (5) korısa evünji ben kırtarayın”

dèdi. Çoban böyle dègeç Kāzana (6) kahir geldi. Aldı yöriyü vèrdi. Çoban dañı Kāzanuñ (7) ardından yètdi. Kāzan döndi bağıdı: “Oğul çoban, kanda (8) gèdersin?” dèdi. Çoban eydür: “Ağam Kāzan, sen evün (9) almağa gèderisen men dañı karındaşum kanın almağa gèderem” dèdi. (10) Böyle dègeç Kāzan eydür: “Oğul çoban, karnum aç-dur, hēc nesneñ (11) varımıdur yemege?” dèdi. Çoban eydür: “Belī ağam Kāzan, gèceden (12) bir kuzu bişürübdürürem. Gel, bu ağaç dibinde enelüm, yèyelüm” dèdi. (13) Èndiler, çoban tağarcuğı çıkardı, yèdiler, Kāzan fikr eyledi, 27^a (1) eydür: “Eger çobanıla varacak olurısam kalın Oğuz begleri (2) benüm başuma kaçınç kağarlar: ‘Çoban bile ol[ma]sa Kāzan kāfiri alımağıdı’ (3) dèrler” dèdi. Kāzana gayret geldi, çobanı bir ağaca şara (4) şara muhkem bağıladı. Atlandı, yöriyü vèrdi. Çobana eydür: (5) “Mere çoban, karnuñ açıkmaşıken, gözün kararmamış iken (6) bu ağacı kopardı gör. Yoğsa seni bunda kırtlar kuşlar (7) yèr” dèdi. Karaca Çoban zarb eyledi, kaba ağacı yèriyile (8) yurdıyıla kopardı arkasına aldı, Kāzanuñ ardına düşdi. (9) Kāzan bağıdı, gördi çoban ağacı arkasına almış, (10) gelür. Kāzan eydür: Mere çoban, bu ağaç ne ağaç-dur?” Çoban (11) eydür: “Ağam Kāzan, bu ağaç ol ağaçdur kim, sen kāfiri başarsın, (12) karnuñ acığur, men saña bu ağacıla yemek pişürürin” dèdi. (13) Kāzana bu söz h’oş geldi. Atından èndi, çobanuñ ellerin 27^b (1) çözdi, alnından bir öpdı, eydür: “Allāh menüm evümü kırtaracak (2) olurısa seni emīr-ağur eyleyeyin” dèdi. İki bile yola (3) girdi. Bu yaña Şöklı Melik kāfirlerle şen şādmān yèyüb (4) içüb otururıdı. Eydür: “Begler, bilürmisiz Kāzana nèce hayf (5) eylemek gerek? Boyı Uzun Borla Hātūnını getürüb sağrak (6) sürdürmek gerek” dèdi. Boyı Uzun Borla bunu eşitdi. (7) Yüregiyile cānına odlar düşdi. Kırk ince bèllü kızuñ (8) içine girdi, ögüt vèrdi, eydür: “Kankuñuza yapışurlarısa (9) ‘Kāzan hātūnı kankı-ğuzdur?’ dèyü, kırk yèrden āvāz vèresiz!” (10) dèdi. Şöklı Melikden ādem geldi: “Kāzan Begün hātūnı (11) kankuñuzdur?” dèdi. Kırk yèrden āvāz geldi, kankısıdur (12) bilmediler. Kāfire haber vèrdiler: “Birine yapışduk, kırk yèrden (13) āvāz geldi, bilmedük kankısıdur” dèdiler. Kāfir eydür: “Mere 28^a (1) varuñ, Kāzanuñ oğlu Uruzı tartuñ, çengele aşun, kıyma (2) kıyma ağ etinden çekün, kara kavurma pişürüb kırk beg kızına (3) iletün. Her kim yèdi, ol degül. Her kim yèmedi, ol-dur. Aluñ gelün, (4) sağrak sürsün” dèdi. Boyı Uzun Borla Hātūn oğlunuñ (5) yamacına geldi, çağırub oğluna soylar, görelüm hānum, ne soylar, (6) eydür:

“Oğul oğul, ay oğul!
 Bilürmi-sin neler oldı? (7)
 Söyleşdiler fişıl fişıl,
 Kāfirün fi‘lin tıydum.

Dünlügi altun (8) ban évümün kabzası oğul!
 Kaza benzer kızumun gelinümün (9) çiçegi oğul!
 Oğul oğul, ay oğul!
 Tokuz ay tar (10) karnumda götürdüğüm oğul!
 On ay dèyende dünyāya getürdügüm (11) oğul!
 Tolaması bēşikde beledügüm oğul!

Kāfirler ters tanışmışlar: (12) ‘Kazan oğlu Uruzı habs-dan çıkarun, boğazından urganıla (13) aşun, iki talusından çengele şancun. Kıyma kıyma ağ etinden **28^b** (1) çekün, kara kavurma edüb kırk beg kızına iletün. Her kim yedi, (2) ol degül. Her kim yemedi, ol Kazan hātūnı-dur, çekün döşegümüze (3) getürelüm, sağrak sürdürelüm’ demişler. Senün etünden, oğul, (4) yeyeyinmi, yohsa şası dñlü kâfirün döşegine gireyinmi? Ağan (5) Kazanun nāmūsını şındurayınmı, nēcedeyin oğul hey?” dedi. (6) Uruz eydür:

“Ağzun kurısun ana, dilün çürisün ana, (7)
 Ana haqqı Tangrı haqqı degülmissedydi,
 Kalkubanı yêrümde turaydum, (8)
 Yakañıla boğazundan tutaydum,
 Kaba ökçem altına şalaydum,
 Ağ (9) yüzünı kara yere depeydüm,
 Ağzunıla burnundan kan şorla-(10)-daydum,
 Cān tatlusın saña göstereydüm.
 Bu ne sözdür?
 Şakın (11) kadın ana, menüm üzerüme gelmeyesin,
 Menüm içün ağlamayasın. (12)
 Kıo beni, kadın ana, çengāle ursunlar,
 Kıo, etümden çeksünler, (13) kara kavurma etsünler,
 Kırk beg kızınun öñine iletsünler. **29^a** (1)
 Anlar bir yedüğünde sen iki yegil.
 Seni kâfirler bilmesünler, tuymasunlar, (2)
 Tā kim şası dñlü kâfirün döşegine varmayasın,
 Sağrağın (3) sürmeyesin,
 Atam Kazan nāmūsını şımayasın şakın!”

dedi. (4) Oğlan böyle degeç büldür büldür gözinün yaşı revān (5) oldu, boyı uzun bēli [ince] Borla Hātūn boynıyıla kulağın (6) aldı düşdi. Güz alması gibi al yañağın tartdı yırtdı, (7) qarğı gibi kara saçını yoldı. “Oğul oğul!” dèyüben zārılık (8) kıldı, ağladı. Uruz eydür:

“Kadın ana, qarşum alub ne (9) böğürürsin?
 Ne bozlarsın, ne ağlarsın?
 Bağrumıla yüregüm ne (10) tağlarsın?

Gèçmiş menüm günümü ne aındurursın?

Hey ana, ‘Arabī (11) atlar olan yèrde, bir kılunı olmazmı olur?

Kızıl develer (12) olan yèrde, bir köşegi olmazmı olur?

Ağca koyunlar olan (13) yèrde, bir kızıcağı olmazmı olur?

Sen sağ ol, kadın **29^b** (1) ana, babam sağ olsun, bir menüm gibi oğul bulunmazmı olur?”
(2)

dèdi. Böyle degeç anasının karārı kalmadı. Yöriyü (3) vèrdi, kırk ince bellü kızuñ içine girdi. Kāfirler (4) Uruzı alub kanāra dibine getürdiler. Uruz eydür: (5) “Mere kāfir, amān! Tangrınun birliğine yokdur gümān! Koñ meni, bu (6) ağacıla söyleşeyim” dèdi. Çağırub ağaca soylamış, (7) görelüm hānum, ne soylamış:

“Ağac ağac dèrisem saña, azlanma (8) ağac,
Mekke ile Medīnenün kapusı ağac,
Mūsā Kelīmün (9) ‘aşāsı ağac,
Böyük böyük şularun köprüsi ağac, (10)
Kara kara denizlerun gemisi ağac,
Şāh Merdān ‘Alī-nün (11) Döldülinün eyeri ağac,
Zū’l-fiķārun kınıla kabzası (12) ağac,
Şāh Hasanıla Hüseyinün beşigi ağac,
Eger erdür, (13) eger ‘avrat-dur korhusı ağac,
Başun ala bakar olsam **30^a** (1) başsuz ağac,
Dibün ala bakar olsam dıbsüz ağac, Meni saña (2) aşarlar, götürmegil, ağac,
Götürecek olurısañ yigitligüm seni tutsun, (3) ağac.
Bizüm elde gerek idün ağac,
Kara hindü kullaruma buyuraydum, (4)
Seni pāre pāre tograyalarıda, ağac”

Andan eyitdi:

“Tavla tavla (5) bağlananda atuma yazuh.
‘Kartaş! [dèyü] şıklayanda yoldaşuma yazuh.
Yumruğumda (6) talbınanda şāhīn kuşuma yazuh.
Yı[l]tar ile tutanda [tazuma] yazuh. (7)
Beglige toymadın özüme yazuh.
Yigit-lige uşanmadın cānuma (8) yazuh”

dèdi. Yermürü yermürü ağladı, yanuk cigercüğini tağladı. (9)

Bu maħalda, sultānum, Salur Kazanıla Karaca Çoban çapar (10) yètdi. Çobanın üç yaşar tana derisinden şapanının (11) ayasıydı, üç keçi tüyinden şapanı-nun kollarıydı, (12) bir keçi tüyinden çatlağucıydı. Her atanda on iki (13) batman taş ataradı. Atduğı taş yere düşmezidi, dağı **30^b** (1) düşse toz gibi şavırılırdı, uçuk gibi obrılırdı. Üç (2) yıladağ taş

düşdügi yerün otı bitmezidi. Semüz koyun, aruk (3) toklı bayırda kalsa kurt gelüb yemezidi şapanu (4) korkusundan. Eyle olsa, sultānum, Karaca Çoban şapan (5) çatlatdı. Dünya ‘ālem kafirün gözine karangu oldı. Kazan (6) eydür: “Karacuk Çoban, anamı kâfirden dileyeyim, at ayağı (7) altında kalmasun” dedi.

At ayağı külük, ozan dili (8) çevük olur. Kazan kâfire çağırub soylamış, görelüm hānum, (9) ne soylamış, eydür:

“Mere Şökli Melik, Dünlügi altun ban (10) evlerümi getirübdürürsin, saña gölge olsun. Ağır hazinem, (11) bol aqçam götürübdürürsin, saña yesir olsun. Kırk ince (12) bellü kızıla Borla Hātūnı götürübdürürsin, saña yesir olsun, (13) Kırk yigidilen oğlum Uruzı getirübdürürsin, kuluñ 31^a (1) olsun. Tavla tavla şehbāz atlarum getirübdürürsin, (2) saña binit olsun. Kaṭār kaṭār develerüm getirübdürürsin, (3) saña yüklet olsun. Karicuk anam getirübdürürsin, Mere kâfir, (4) anamı vërgil maña, Şavaşmadın urışmadın kaydayım, Gërü döneyim, (5) gëdeyim, bellü bilgil” dedi.

Kâfir eydür:

“Mere Kazan, Dünlügi (6) altun ban evünji getürmişüz, bizüm-dür, Kırk ince bellü kızıla (7) Boyı Uzun Borla Hātūnı getürmişüz, bizim-dür, Kırk (8) yigidilen oğluñ Uruzı getirmiş[üz], bizüm-dür, Tavla (9) tavla şehbāz atlaruñ, Kaṭār kaṭār develerün getürmişüz, bizüm-dür. (10) Karicuk ana-ñı getürmişüz, bizüm-dür. Saña vërmezüz, Yayhān (11) keşîş oğlına vëürüz, Yayhān keşîş oğlından oğlu (12) toğar, Biz añı saña ğarīm qoruz”

dédiler. Böyle degeç Karacuk (13) Çobanuñ acığı tıtdı, tudaqları teşserdi. Çoban 31^b (1) eydür:

“Mere dīni yok ‘ağılsuz kâfir, Uşı yok dërneksüz kâfir, (2) Karşu yatan qarlı kara tağlar qarıyubdur, otı bitmez. Kanlu (3) kanlu ırmağ-lar qarıy[ub]dur, şuyı gelmez, Şehbāz şehbāz (4) atlar qarıyubdur, kulun vërmez, Kızıl kızıl develer qarıyubdur, (5) köşek vërmez, Kazanuñ anası qarıyubdur, oğul (6) vërmez.

Dölin almakdan şafān varısa, Şöklı Melik, qara (7) gözlü kızuñ varısa getür, Qazana vër.
Mere kâfir, senün kızuñdan (8) oğlı toğsun, siz anı Qazan Bege qarım koyasız” dèdi. (9)
Bu maħalda qalın Oğuz begleri yètdi. Hānum, görelüm kimler yètdi: (10)

Qara Dere ağızında [Qādir vèren],
Qara boğa derisinden beşiginün yapığı (11) olan,
Acığı tutanda qara taşı kül eyleyen,
Bıyığın eñse-(12)-sinde yèdi yèrde dügen
Erenler evreni Qazan Begün qar-(13)-taşı
Qara Göne Çapar yètdi, “Çal kılıcuñ, qardaş Qazan 32^a (1) yètdüm!” dèdi.

Bunuñ ardınca görelüm kimler yètdi:

Demür (2) Qapu Dervendindeki Demür qapuyı depüb alan,
Altmış tutam (3) ala gönderinün uçında er böğürden
Qıyan Selcük oğlı (4) Delü Dunda[r] Çapar yètdi, “Çal kılıcuñ ağam Qazan, yètdüm!” (5)
dèdi.

Bunuñ ardınca, hānum, görelüm kimler yètdi:

Hamīdilen (6) Mardīn Qal‘esin depüb yıkan,
Demür yaylı Qı[p]çaq Melike (7) qan kuşduran,
Gelüben Qazanun kızın erligile alan,
Oğuzun (8) aq şakallu kocaları görende
Ol yigidi taħsīn-(9)-leyen,
Al maħmūdī şalvārı,
Atı baħrī hotazlı (10) Qara Göne oğlı Qara Budaq Çapar yètdi, “Çal kılıcuñ (11) ağam
Qazan, yètdüm!” dèdi.

Bunuñ ardınca, görelüm hānum, (12) kimler yètdi:

Destürsuzca Bayındır Hānun yağısın (13) başan,
Altmış biñ kâfire qan kuşduran,
Ağ boz atınun 32^b (1) yèlisi üzerinde qar tırduran
Ğaflet Koca oğlı Şer (2) Şemse’ d-dīn Ça[p]ar yètdi, “Çal kılıcuñ ağam Qazan, yètdüm!”
dèdi. (3)

Bunuñ ardınca, görelüm hānum, kimler yètdi:

Paraşaruñ Bayburd (4) hişārından parlayub uçan,
Ap-alaca gerdegine qarşu gelen, (5)
Yèdi kızuñ umudı, Qalın Oğuz imrencesi,

Qazan Begün (6) mağı,
Boz Ayğırlu Beyrek Çapar yetdi, “Çal kılıcuñ ağam (7) Qazan, yetdüm!” dedi.

Bunuñ ardınca, hānum, görelüm kimler yetdi: (8)

Çaya [baksa] çalımlu, Çalkara kuş erdemlü,
Kur kurama kuşaklu, (9)
Kulağı altun kübeli,
Kalın Oğuz beglerini bir bir atından yıkıcı (10)
Kazılık Koca oğı Beg Yegenek Çapar yetdi, “Çal (11) kılıcuñ ağam Qazan, yetdüm!” dedi.

Bunuñ ardınca görelüm, (12) hānum, kimler yetdi:

Altmış ögeç derisinden kürk eylese tobuqlarını (13) örtmeyen,
Altı ögeç derisinden külāh etse kulaklarını örtmeyen, 33^a (1)
Kolu budı hızanca,
Uzun baldırları ince Qazan Begün (2) tayısı,
At Ağızlu Aruz Koca Çapar yetdi, “Çal kılıcuñ (3) begüm Qazan, yetdüm!” dedi.

Bunuñ ardınca görelüm kimler yetdi: (4)

Va[r]uban peygamberün yüzini gören,
Gelübeni Oğuzda şahābesi olan, (5) Acığı tutanda bıyıqlarından kan çıkan
Bıyığı Kanlu Bügdüz Emen (6) Çapar yetdi, “Çal kılıcuñ ağam Qazan, yetdüm!” dedi.

Bunuñ (7) ardınca görelüm kimler yetdi:

Kāfirleri it ardına bırağub (8) h̃orlayan,
Ėlden çıkub Ayğır Gözler şuyından at yüzdüren, (9)
Elli yedi qal'enün kilīdin alan,
Ağ Melik Çeşme kızına (10) nikāh eden,
Şofi Şandal Melike kan kuşduran,
Kırk cübbeye (11) būrinüb
Otuz yedi qal'e beginün maḥbūb kızlarını çalub (12)
Bir bir boynın kucan, yüzinden tudağından öpen
Eylik (13) Koca oğı Alb E[v]ren Çapar yetdi, “Çal kılıcuñ ağam 33^b (1) Qazan, yetdüm!” dedi.

Şayılağıla Oğuz begler tükense olmaz, (2) heḃ yetdiler. Arı şudan ābdest aldılar, ağ alınlarn (3) yere qodılar, iki rek'at namāz kıldılar. Adı görkli Muḥammede (4) şalavāt getüdiler. Bī-tekellūf kāfire at şaldılar, kılıç çaldılar. (5) Gümbür gümbür naqāralar

dögildi, burması altun tuç (6) borılar çalındı. Ol gün cigerinde olan er yigitler belürdi. (7) Ol gün muhānnaṭlar şapa yēr gözetdi. Ol gün kıyāmet (8) savaş oldu, meydān tolu baş oldu, başlar kesildi (9) top gibi. Şehbāz şehbāz atlar yügürdi, nalı düşdi. Ala (10) ala gönderler süsildi, kara polat uz kılıç-lar çalındı, (11) yalmanı düşdi. Üç yelekli kayın oklar atıldı, demreni (12) düşdi. Kıyāmetün bir günü ol gün oldu. Beg nökerinden, (13) nöker beginden ayrıldı. Taş Oğuz begleriyle Deli Tundar **34^a** (1) sağdan depdi, cılasun yigitleriyle Kara Göne oğlu (2) Budak soldan depdi. İç Oğuz begleriyle Kazan düpe (3) depdi, Şöklı Melike havāle oldu. Şöklı Meliki böğür-(4)-dübeni atdan yere şaldı. Gāfillüce kara başın alub (5) kesdi. Kaḥşaduban alca kanın yēr yüzine dökdi. Sağ (6) tarafda Kara Tekür Melike Kıyan Selcük oğlu Deli Tundar (7) karşı geldi. Sağ yanını kılıçladı, yere şaldı. Şol (8) tarafda Boğacuk Melike Kara Göne oğlu Deli Budak karşı (9) geldi. Altı berli gürz ile depesine katı tuta urdı. (10) Dünyā ‘ālem gözine karaṇu oldu, at boynın kucaqladı, (11) yere düşdi. Kazan Begün kartaş kâfirün tuğıyıla (12) şancağ[ın]ı kılıçladı, yere şaldı. Derelerde depelerde (13) kâfire kırğun girdi, leşine kuzğun üşdi. On **34^b** (1) iki biñ kâfir kılıçdan geçd, beş yüz Oğuz yigitleri (2) şehīd oldu. Kaçanını Kazan Beg kovmadı, amān deyenı (3) öldürmedi. Kalın Oğuz begleri toyum oldu. Kazan (4) Beg ordusını, oğlanını uşağını, hazīnesini aldı gērü (5) döndi. Altun tahtında [oturdı], yene evini dikdi. Karacuk Çobanı (6) imraḥur eyledi. Yedi gün yedi gece yeme içme oldu. (7) Kırk baş kul kırk kırnak oğlu Uruz başına āzād (8) eyledi. Cılasun koč yigitlere kıla ölke vērđi, şalvār, (9) cübbe, çuka vērđi. Dedem Korkud gelüben boy boyladı, (10) soy soyladı, bu Oğuznāmeyi düzdi koşdı, böyle (11) dedı:

“Kanı dedügüm yeg erenler,
Dünyā menüm deyenler?
Ecel aldı (12) yēr gizledi.
Fānı dünyā ki[m]e kaldı?
Gelımlü gedımlü dünyā, (13)
Āḥır şonj ucu ölümlü dünyā!”

Yom vëreyim ḥānum:

Karlı **35^a** (1) kara tağlaruñ yıkılmasun!
Gölgelice kaba ağacuñ kesilmesün! (2)
Kanın akan görklü suyuñ kurımasun!
Kadīr Tangrı seni (3) nāmerde muḥtāc etmesün!
Çapariken ağ boz atuñ [bü]dremesün! (4)
Çalışanda kara polat uz kılıcuñ gedilmesün!
Dürüşüriken (5) ala gönderüñ uvanmasun!
Ağ şakallu babañ yeri uçmak olsun! (6)
Ağ bürceklü anañ yeri behişt olsun!
Āḥır şonj arı (7) imāndan ayrılmasun!
Āmīn deyen-ler dīzār görsin!

Ağ (8) alnunda beş kelime du'a kılduk, kabül olsun!

Allāh vèren (9) umudun üzilmesün!

Yığışdursun, dürişdürsün!

Günāhlarını (10) adı görklü Muḥammed Muştafa Yüzi şuyına bağışlasun! (11)

Hānum hey!

1.1.4. Bay Büre Beg oğlu Bamsı Beyrek boyını (12) beyān eder

Hānum hey!

Ḳam Ğan oğlu Hān Bayındır (13) yerinden ṭurmuşıdı. Ḳara yerün üstine ağban evin 35^b (1) dikdürmüşıdı. Ala şayvan gök yüzine eşenmişıdı. Biñ (2) yerde ipek ḥālīçesi döşenmişıdı. İç Oğuz, Taş (3) Oğuz begleri Bayındır Hānuñ şöḥbetine dèrilmışıdı. Bay (4) Büre Beg daḥı Bayındır Hānuñ şöḥbetine gelmişıdı. Bayındır (5) Hānuñ karşısında [Ḳara Göne] oğlu Ḳara Budak yay ṭayanub tur-(6)-mışıdı. Sağ yanında Ḳazan oğlu Uruz ṭurmuşıdı. (7) Şol yanında Ḳazılık Ḳoca oğlu Beg Yègenek ṭurmuşıdı. (8) Bay Büre Beg bunları gördüğünde āh eyledi, başından (9) 'aklı gètdi, destimālın eline aldı, böğürü böğür[ü] ağladı. (10) Böyle [è]dicek kalın Oğuz arḳası, Bayındır Hānuñ güyegüsi (11) Salur Ḳazan kaba dizinün üzerine çökdı. Kıya tiküben (12) Bay Büre begün yüzine baḳdı, eydür: "Bay Büre Beg, ne (13) ağlayub bozlarsın?" Bay Büre Beg eydür: "Hān Ḳazan, 36^a (1) nece ağlamayayın bozlamayayın? Oğulda ortacum yok, ḳarṭaşda (2) kaderüm yok. Allāhu te'ālā meni ḳarḡayubdur, begler. Tācum taḥtum (3) içün ağlaram. Bir gün ola düşem ölem, yerümde yurdumda (4) kimse ḳalmaya" dèdi. Ḳazan eydür: "Maḳşūduñ bumıdur?" (5) Bay Büre Beg eydür: "Belī, budur, menüm daḥı oğlum olsa (6) Hān Bayındırın karşısın alsa, ṭursa, ḳullık eylese (7) men daḥı baḳsam, sevinsem, kıvansam, güvenssem." Böyle deḡeç (8) kalın Oğuz begleri yüz göye ṭutdılar, el ḳaldırub du'ā (9) eylediler: "Allāhu te'ālā saña bir oğul vèrsün" dèdi[ler]. Ol (10) zemānda beglerün alkış[ı] alkış, ḳarkış, ḳarkış idi. (11) Du'āları müstecāb olurıdı. Bay Bīcān Beg daḥı (12) yerinden örü ṭurdı, eydür: "Begler, menüm daḥı ḥaḳḳuma bir du'ā (13) eyleñ, Allāhu te'ālā maña da bir kız vère" dèdi. Kalın Oğuz 36^b (1) begleri el ḳaldurdılar du'ā eylediler: "Allāhu te'ālā saña da (2) bir kız vère" dèdiler. Bay Bīcān Beg eydür: "Begler, Allāhu te'ālā (3) maña bir kız vèrececek olurısa, siz ṭanuk oluñ, menüm kızum (4) Bay Büre Beg oğlına beşb ik kertme yavuklı olsun" dèdi. (5) Bunun üzerine bir ḳaç zemān geçdi. Allāhu te'ālā Bay (6) Büre Bege bir oğul, Bay Bīcān Bege bir kız vèrdi. Kalın (7) Oğuz begleri bunu eşitdiler, şād olub sevindiler. (8) Bay Büre Beg bāzırgānlarını yanına oḥıdı, buyruk (9) ètdi: "Mere bāzırgānlar, Allāhu te'ālā maña bir oğul vèrdi. (10) Varuñ Rūm èline, menüm oğlum içün yaḥşı armağanlar getürün (11) menüm oğlum böyüyince" dèdi. Bāzırgānlar daḥı gece gündüz (12) yola girdiler, İstanbola geldiler. Dan dansuḥ < > yaḥşı (13) armağanlar aldılar. Bay Bürenün oğlıyıcün bir deniz 37^a (1) ḳulunı boz aygır aldılar, bir ağ tozlu ḳatı yay aldılar, bir daḥı (2) altı perli gürz aldılar. Yol yaraḡın gördiler. Bay Bürenün (3) oğlu beş yaşına girdi, beş yaşından on yaşına (4) girdi, on yaşından on beş yaşına girdi. Çaya (5) baḳsa çalımlu, çalkara ḳuş erdemlü bir güzel yaḥşı yigit (6) oldı. Ol zemānda bir oğlan baş kesmese, kan (7) dökme ad ḳomazlarıdı. Bay Büre Begün oğlu atlandı, (8) ava çıḳdı. Av avlariken babasının ṭavlası üzerine (9) geldi. İmraḥur başı

karşuladı, endürdi, konukladı. (10) Yëyüb içüb oturlarardı. Bu yañadan dañı bāzırgānlar (11) gelübeni Qara Dervend ağzına konmışlarardı. Yarımasun yarçımasun (12) Avnuk Qal'esinüñ kâfirleri bunları cäsüsladı. Bā-(13)-zırgānlar yatur iken gāfille beşyüz kâfir kuyuldılar, çapdılar **37^b** (1) yağmaladılar. Bāzırgānuñ ulusu dutıldı, kiçisi kaçarak (2) Oğuz geldi. Bakdı, gördi Oğuzun uçında bir ala (3) sayvan dikilmiş, bir imirzā hūb yigit kırk yigid ilen, sağında (4) ve solında oturlar. “Oğuzun bir yañşı yigidi. Ancak yörüeyim, (5) meded dileyeyim” dedi. Bāzırgān eydür: “Yigit yigit, beg yigit, (6) sen benüm ünüm anla sözüm dinle! On altı yıldur kim Oğuz (7) içinden getmiş idük. Dan dansuh kâfir mālın Oğuz beglerine (8) getürür idük. Pasınuñ Qara Derbend ağzına düş vermiş (9) idük. Avnuk qalasınun beşyüz kâfiri üzerümüze kuyıldı. (10) Qardaşum tutsak oldı, mālumızı rızkumızı yağmaladılar, gērü (11) döndiler. Qara başum götürdüm saña geldüm. Qara başun şadaqası (12) yigit, meded maña!” dedi. Bu gez oğlan şerāb içirken (13) içmez oldı. Altun ayağı elinden yere çaldı, eydür: **38^a** (1) “Ne dedüğümü yêtürün, geyümümilen menüm şehbāz atumı getürün! Hey meni (2) seven yigitler binsünler” dedi. Bāzırgān dañı önlerine (3) düşdi, kulağuz oldı. Kâfir dañı düşüben bir yerde (4) akca üleşmekdeydi. Bu mañalda erenlerün meydānı arşlanı (5) pehlevānlarun kaplanı Boz Oğlan yêtdi. Bir iki dēmedi, (6) kâfirlere kılıç urdı. Baş qalduran kâfirleri öldürdi, (7) gāzā eyledi. Bāzırgānlarun mālını kırtardı. Bāzırgānlar (8) eydür: “Beg yigit, bize sen erlik işledün. Gel ēmdi, begendüğün (9) mālдан al” dediler. Yigidün gözü bir deniz kulunu boz (10) aygırı tıtdı, bir de altı perli gürzi, bir de ağ tozlu (11) yayı tıtdı. Bu üçini begendi, eydür: “Mere bāzırgānlar, (12) bu aygırı ve dañı bu yayı ve bu gürzi maña vērün” dedi. (13) Böyle degeç bāzırgānlar saht oldı. Yigit eydür: “Mere **38^b** (1) bāzırgānlar, çokmı istedüm?” dedi. Bāzırgānlar eyitdiler: (2) “Ne çoğ olsun? Ammā bizüm bir begümüz oğlı vardır, bu üç (3) nesneyi aña armağan aparsavuz gerek idi” dediler. Oğlan (4) eydür: “Mere, begünüz oğlı kim-dür?” Eyitdiler: “Bay Bürenün oğlı (5) vardır, adına Bamsı dērler” dediler. Bay Bürenün oğlı (6) ol(-)ıduğun bilemediler. Yigit barmağın ıırdı. Eydür: (7) “Bunda minnetile almağdan ise anda babam yanında minnetsüz (8) almağ yēgdür” dedi. Atın kāmçıladı, yola girdi. Bāzırgānlar (9) ardından baқа qaldı. “Va-llāhi, yañşı yigit, mürüvvetlü yigit!” (10) dediler. Boz Oğlan babasınun ēvine geldi. Bāzırgānlar (11) geldi dēyü babası sevindi. Çetir[li] otağ, ala sayvan dikdürdi, (12) ipek hālīçeler şaldı. Geçdi oturdı. Oğlını (13) sağ yanına aldı. Oğlan bāzırgānlar husūşından **39^a** (1) bir söz söylemedi, kâfirleri kırdüğün anmadı. Negāhī (2) bāzırgānlar geldi-ler. Baş endürüb selām vērtiler. (3) Gördiler kim ol yigit baş kesübdür, qan dökübdür, (4) Bay Büre Begün sağında oturur. Bāzırgānlar yōridiler, (5) yigidün elin öpdiler. Bunlar böyle ēdicek Pay Büre (6) Begün acığı tıtdı. Bāzırgānlara eydür: Mere qavat oğlı (7) qavatlar, ata tıturiken oğul elinmi öperler?” Eyitdiler: “Hānum, (8) bu yigit senün oğluñmı-dur?” “Belī, menüm oğlum-dur?” dedi. (9) Eyitdiler: “ēmdi incinme, hānum, evvel anun elin öpdüğümüze. (10) Eger senün oğluñ olmasaydı bizüm mālımız Gürcistānda (11) getmişidi, hepümüz tutsak olmışıduq” dediler. Pay (12) Büre Beg eydür: “Mere, benüm oğlum başmı kesdi, qanmı dökdi?” (12) “Belī, baş kesdi, qan dökdi, ādem ahtardı” dediler. **39^b** (1) “Mere, bu oğlana ad qoyasınca varmıdur?” dedi. “Belī, sulṭānum, (2)

artuḡdur” dēdiler. Ḳalın Oḡuz beglerini çağırđı, ḡonukladı. (3) Dedem Ḳorḡut geldi, oḡlana ad ḡodu, eydūr:

“Sözüm (4) diḡle, Bay Büre Beg!

Allāhu te‘ālā saḡa bir oḡul vērmiş, (5) tuta vērşün!

Aḡır şancaḡ ḡötürēnde müsülmānlar arḡası (6) olsun!

Ḳarşu yatan ḡara ḡarlı taḡlardan aşar (7) olsa

Allāhu te‘ālā senüḡ oḡluḡa aşut vērşün!

Ḳanlı (8) ḡanlı şulardan ḡēçer olsa ḡēçüt vērşün!

Ḳalabalık (9) kāfire girende

Allāhu te‘ālā senüḡ oḡluḡa fursat vērşün! (10)

Sen oḡluḡı ‘Ba[m]sam!’ dēyü oḡşarsın,

Bunuḡ adı (11) Boz Ayḡırlı Bamsı Beyrek olsun!

Adımı ben dēdüm, (12) yaşını Allāh vērşün!”

dēdi. Ḳalın Oḡuz begleri el (13) ḡötürdiler, du‘ā ḡıldılar. “Bu ad bu yigide ḡutlu olsun” **40^a** (1) dēdiler. Begler heḡ ava bindi. Boz ayḡırın çekdürdi, (2) Beyrek bindi. Negāhından Oḡuzuḡ üzerine bir süri (3) geyik geldi. Bamsı Beyrek birini ḡova ḡētdi. Ḳovarak bir yēre (4) geldi, ne ḡördi? Sultānum, ḡördi: Ḳök çayıruḡ üzerine (5) bir ḡırmızı otaḡ dikilmiş. “Yā Rab bu otaḡ kimüḡ ola?” (6) dēdi. Ḳaberi yok ki alacaḡı ala ḡözli ḡızuḡ otaḡı (7) olsa gerek. Bu otaḡuḡ üzerine varmaḡa edeblendi, eyitdi: (8) “Ne olurısa olsun! Hele men avımı alayın” dēdi. Otaḡuḡ (9) öninde ērişi geldi, geyigi sinirlendi. Baḡdı, ḡördi ... (10) Bu otaḡ Banı Çiçek otaḡıymış ki Beyregüḡ beşik kertme (11) nişānlusu adaḡlusıydı. Banı Çiçek otaḡdan (12) baḡarıdı. “Mere dāyeler, bu ḡavat oḡlı ḡavat mize erlikmi (13) ḡōsterür?” dēdi. “Varuḡ bundan pay diley, ḡörün ne dēr” **40^b** (1) dēdi. Ḳısırca Yenge dērler bir ḡātūn varıdı, ilerü (2) vardı, pay diledi: “Hey beg yigit, bize daḡı bu geyikden (3) pay vēr” dēdi. Beyrek eydūr: “Mere dadı, men avcı degülem, (4) beg oḡlı begem. Heḡ size” dēdi. “Ammā şormak ‘ayb (5) olmasun, bu otaḡ kimüḡdür?” dēdi. Ḳısırca Yenge eydūr: (6) “Beg yigidüm, bu otaḡ Pay Bīcān Beg ḡızı Banı Çiçegüḡ-(7)-dür” dēdi. Eyle olsa ḡānum, Beyregüḡ ḡanı ḡaynadı, edebile (8) yab yab ḡērü döndi. Ḳızlar geyigi ḡetürdiler, ḡüzeller (9) şāhı Banı Çiçek önine ḡetürdiler. Baḡdı ḡördi (10) ki bir şultān semüz şıḡın geyik-dür. Banı Çiçek eydūr: (11) “Mere ḡızlar, bu yigit ne yigitdür?” Ḳızlar eydūr: “Va-llāhi, sultānum, (12) bu yigit yüzi niḡāblu yaḡşı yigit-dür. Beg oḡlı beg (13) imiş” dēdiler. Banı Çiçek eydūr: “Hey hey, dāyeler. [Babam] maḡa: ‘Ben seni **41^a** (1) yüzi niḡāblu Beyrege vērmişem’ dēridi. Olmaya kim bu ola! (2) Mere çağıruḡ, ḡaberleşeyim” dēdi. Çaḡırdılar, Beyrek geldi. (3) Banı Çiçek yaşmaḡlandı, ḡaber şordı. Eydūr: “Yigit, (4) ḡelişüḡ ḡandan?” Beyrek eydūr: “İç Oḡuzdan.” “İç Oḡuzda (5) kimüḡ nesi-sin?” dēdi. “Bay Büre Beg oḡlı Bamsı (6) Beyrek dēdükleri menem” dēdi. Ḳız eydūr: “Yā ne maşlahata (7) geldüḡ, yigit?” dēdi. Beyrek eydūr: “Pay Bīcān Begüḡ (8) bir ḡızı varmış, anı ḡörmege geldüm” dēdi. Ḳız eydūr: (9) “Ol öyle ādem degüldür kim saḡa ḡörine. Ammā men (10) Banı Çiçegüḡ dadısıyam, gel ēmdi senüḡile ava ḡıḡalum, (11) eger senüḡ atuḡ menüm atımı ḡēçerise anuḡ atını daḡı (12) ḡēçersin. Hem senüḡile oḡ atalum, meni

gêçerisen anı dahı (13) gêçersin. Ve hem senünile göreşelüm, meni başarısan anı dahı **41^b** (1) başarsın” dedi. Beyrek eydür: “H̄oş, êmdi atlanuñ.” (2) İki atlandılar, meydāna çıkdılar, at depdiler. Bayrek (3) atı kızuñ atını geçdi. Oñ atdılar, Bayrek [okı] kızuñ (4) okın yardı. Kız eydür: “Mere yigit, menüm atımı kimse (5) geçdügi yok, oñımı kimse yardığı yok. Êmdi gel, (6) senünile göreş turalum” dedi. Hemān Beyrek atdan êndi. (7) Karvaşdılar, iki pehlevān olub bir birine şarmaşdılar. (8) Beyrek götürür kıızı yere urmağ ister, kız götürür (9) Beyregi yere urmağ ister. Beyrek buñaldı, eydür: “Bu kıza (10) başılacak olurısam qalın Oğuz içinde başuma (11) qahınc, yüzüme toñınc êderler” dedi. Gayrete geldi, (12) qavradı kızuñ bağdamasın aldı, emceginden tıtdı. (13) Kız qoçındı. Bu gez Beyrek kızuñ ince bêline girdi. **42^a** (1) Bağdadı, arhası üzerine yere urdı. Kız eydür: “Yigit, (2) Pay Bīcānuñ kıızı Banı Çiçek menem” dedi. Beyrek üç (3) öpdı, bir dişledi, “Dügün qutlu olsun hān kıızı!” (4) dēyü barmağından altun yüzügi çıkardı, kızuñ barmağına (5) geçürdi. “Ortamuzda bu nişān olsun, hān kıızı” dedi. (6) Kız eydür: “Çün böyle oldı, hemān êmdi ilerü tırmağ (7) gerek, beg oğlı” dedi. Beyrek dahı: “Nola hānum, baş üzerine!” (8) dedi. Beyrek kıızdan ayrılub êvlerine geldi. Ağ şakallu (9) babası qarşu geldi, eydür: “Oğul, dan dansuñ bu gün (10) Oğuzda ne gördüñ?” Eydür: “Ne göreyim? Oğlı olan êve-(11)-rmış, kıızı olan göçürmiş.” Babası eydür: “Oğul, yā seni (12) êvermañımı gerek?” “Belī pes ağ şakallu ‘azīz baba, êvermañ (13) gerek” dedi. Babası eydür: “Oğuzda kimüñ kıızın alı vėreyin?” **42^b** (1) dedi. Beyrek eydür: “Baba, maña bir kıız alı vėr kim men yėrümnden tırmadın (2) ol tırmağ gerek, men qazağuc atuma binmedin ol binmağ gerek, men qarīmüme (3) varmadın ol maña baş getürmek gerek. Bunuñ gibi kıız alı (4) vėr, baba maña” dedi. Babası Bay Büre Hān eydür: “Oğul, sen (5) kıız dilemezsin, gendüñe hampa istermişsin. Oğul, meger sen (6) istedüğüñ kıız Pay Bīcān Beg kıızı Banı Çiçek ola” dedi. (7) Beyrek eydür: “Belī, pes evet, ağ şakallu ‘azīz baba, menüm dahı (8) istedüğüñ oldur” dedi. Babası eydür: “Ay oğul, Banı Çiçegüñ (9) bir deli qardaşı vardur, adına Delü Qarçar dərler, kıız dileyeni (10) öldürür.” Beyrek eydür: “Yā pes nēdelüm?” Bay Büre Beg eydür: (11) “Oğul, qalın Oğuz beglerini odamuza oñuyalum. Nēce maşlañat (12) görürlerise aña göre iş êdelüm” dedi. Qalın Oğuz beglerini (13) heñ oñıdılar, odalarına getüdiler, ağır qonuklık eylediler. **43^a** (1) Qalın Oğuz begleri eyitdiler: “Bu kıızı istemege kim vara (2) bilür?” Maşlañat gördiler ki: “Dede Qorqut varsun” (3) dēdiler. Dede Qorqut eydür: “Yārenler, çünki meni gönderürsiz, (4) bilürsiz kim Delü Qarçar kıız qardaşını dileyeni öldürür, (5) bārı Bayındır Hānuñ tavlasından iki şebbāz yügrük (6) at getürün: bir keçi başlu keher ayğırı, bir toklı başlu (7) torı ayğırı. Nāgāh qaçma qovma olurısa birisini (8) binem, birisini yėdem” dedi. Dede Qorquduñ sözi maqbül (9) geldi. Vardılar Bayındır Hānuñ tavlasından ol iki (10) atı getürdiler. Dede Qorqut birin bindi, birin yėtdi. (11) “Yārenler, sizi Hāqqa ımarladum” dedi, gėtdi. Meger, sultānum, (12) Delü Qarçar dahı ağ ban êvinı, ağ otağını qara yėrün (13) üzerine qurdurmuş idi. Yoldaşlar ile buta atub **43^b** (1) otururıdı. Dedem Qorqut öteden beri geldi, baş (2) êndürdi, bağır başdı, ağız dilden görklü selām vėrdi. (3) Delü Qarçar ağızın köpüklendürdi, Dede Qorquduñ yüzine (4) baqdı, eydür: “‘Aleykes-selām, ay ‘amel[i] azmış fi ‘li dönmiş, (5) Qādir Allāh ağ alına qada yazmış! Ayaklılar buraya geldügi (6)

yok, ağızlı-lar bu şuyumdan içdüğü yok. Saña noldı? ‘Amelünmi (7) azdı, fi ‘lünmi azdı, ecelünmi geldi? Bu aralarda (8) neylersin?’ dedi. Dede Korkut eydür:

“Karşu yatan kara tağunı (9) aşmağa gelmişem.
Akın-dılı görklü şuyunı geçmege gelmişem. (10)
Gên etegüne tar koltuğuna kışılmağa gelmişem.
Tangrının buyruğıyla (11) peygamberün kavlıyla
Aydan arı günden görkli kız kıardaşun (12)
Banı Çiçegi Bamsı Beyrege dilemege gelmişem”

dedi. Dede Korkut (13) böyle degeç Delü Karçar eydür: “Mere, ne dedüğüm yetürün, kara 44^a (1) aygırı yarağıla getürün” dedi. Kara aygırı yarağıla getürdiler, (2) Delü Karçarı bindürdiler. Dede Korkud kösteği üzdi, (3) tırmadı, kaçdı. Delü Karçar ardına düşdi. Toklı (4) başlu torı aygır yorıldı. Dede Korkud keçi başlu (5) keher aygıra şıçradı bindi. Dedeyi kova kova Deli Karçar (6) on beleş yer aşurdı. Dede Korkudun ardından Deli (7) Karçar erdi. Dedenün ensi entdi, Tangrıya şıgındı, (8) ism-i a‘zam okıdı. Deli Karçar kılıcın eline aldı, (9) yoğarısından öyke ile hamle kıldı. Deli beg diledi ki (10) Dedeyi depere çala. Dede Korkut eyitdi: “Çalarısın (11) elün kurısın!” dedi. Hâk te‘âlâ-nun emriyle Deli (12) Karçarun eli yoğaruda aşılı kaldı. Zîrâ Dede (13) Korkut velâyet issi idi, dileği kabûl oldu. Delü 44^b (1) Karçar eydür: “Meded amân, el-amân, Tangrının birliğine yokdur gümân. (2) Sen menüm elümi şağaldı gör, Tangrının buyruğıyla peygamberün (3) kavlıyla kız kıarındaşı Beyrege vëreyin” dedi. Üç kerre ağzından (4) ikrâr eyledi, günâhına tevbe eyledi. (5) Dede Korkut du‘â eyledi. Delinün eli Hâk emriyle şapaşağ oldu. Döndi eydür: (6) “Dede, kız kıarındaşımun yolına ben ne isterisem vëürmisin?” Dede (7) eydür: “Vërelüm” dedi, “görelüm ne istersin?” Delü Karçar eydür: “Biñ (8) buğra getürün kim mâye görmemiş ola. Biñ dahı aygır getürün (9) kim hêç kışrağa aşmamış ola. Biñdahı koyun görmemiş koç (10) getürün. Biñde kıyruksuz kulaksuz köpek getürün. Biñ dahı (11) büre getürün maña” dedi. “Eger bu dedüğüm nesneleri getürürisenüz, (12) h‘oş, vërdüm. Ammâ getürmeyecek olurısın, bu katla öldürmedüm, (13) ol vaktin öldürürin” dedi. Dede döndi, Bay Büre 45^a (1) evlerine geldi. Bay Büre Beg eydür: “Dede, oğlanmısın kızmı-(2)-sın?” Dede: “Oğlanam” dedi. Yâ pes nêce kırtıldun Deli Karçarun (3) elinden?” Dede eydür: “Allâhun ‘inâyeti, erenlerün himmeti (4) oldu, kıızı aldum” dedi. Beyrege ve anasına ve kız kıardaşlarına (5) muştucu geldi. Sevindiler, şâd oldılar. Bay BBeg (6) eydür: “Delü ne kıadar māl istedi?” Dede eydür: “Yarımasun (7) yarçımasun Delü Karçar eyle māl istedi ki hêç bitmesün” (8) dedi. Bay Büre Beg eydür: “Hele ne diledi?” Dede eydür: (9) “Biñ aygır dileyübdür kim kışrağa aşmamış ola. Biñ dahı (10) buğra diledi kim mâye görmemiş ola. Biñde koç dileyübdür, (11) koyuna girmemiş ola. Biñde kıyruksuz kulaksuz köpek diledi. (12) Biñ dahı curaca kıraca büreler diledi. Bu nesneleri (13) getürecek olurısınuz kız kıarındaşımı vëürem, getürmeyecek 45^b (1) olurısın gözüme görinmeyesin, yoğsa seni öldürürem” dedi.” (2) Pay Büre Beg eydür: “Dede, men üçini bulurısam ikisini (3) sen bulurmısın?” dedi. Dede Korkud: “Belî, hânım, bulayım” (4) dedi. Bay Büre Beg eyitdi: “Êmdi, Dede köpegile

püreyi (5) sen bul” dedi. Dağı gendüsi tavla tavla atlarına vardı, biñ (6) aygır seçdi. Develerine vardı, biñ buğra ner seçdi. Koyunlarına (7) vardı, biñ koç seçdi. Dede Qorqud dağı biñ kuyruksuz (8) kulaksuz köpegile bi dağı büre buldı. Alub bunları Delü (9) Qarçara gètdi. Eşitdi, karşı geldi “Göreyim dèdügimi getürdilermi?” (10) dedi. Aygırları göricek begendi. Develeri gördüğünde begendi. (11) Koçları begendi. Köpekleri göricek kaş kaş güldi. Eydür: (12) “Dede, yâ kanı menüm bürelerüm?” Dede Qorqud: “Hây oğul Qarçar, (13) âdeme üş[er], bögelek gibi buğaldur. Ol bir yavuz cânverdür. **46^a** (1) Heñ bir yerde dèrebdürürem. Gel gèdelüm semüzin al, aruğın (2) ko” dedi. Aldı Deli Qarçarı bir pürelü yere getürdi. (3) Deli Qarçarı yalnızca eyledi, ağıla koydı. Püreler (4) Deli Qarçara üşdiler. Gördi beceri bilmez, eydür: “Meded (5) Dede! Kerem eyle, Allāh ‘ışkına kapuyı aç, çıkayın” dedi. (6) Dede Qorqud: “Oğul Qarçar, ne qarğaşa èdersin? Getür, (7) bu ısmarladuğın nesnedür, nolduñ böyle buğaldun? Semüzin (8) al, aruğın ko” dedi. Delü Qarçar eydür: “Hây Dede (9) sultān, Tangrı bunun semüzin de alsun, aruğında (10) alsun. Hemān beni kapudan taşarı eyle, meded!” dedi. (11) Dede kapuyı açdı. Delü Qarçar çıkıdı. Dede gördikim (12) delinün cânına geçmiş, başı kayısı olmuş, gevdesi püre-(13)-den görünmez, yüzi gözi belürmez. Dedenün ayağına düşdi: **46^b** (1) “Allāh ‘ışkına beni kırtar” dedi. Dede Qorqud “Var oğul, (2) gendün şuya ur” dedi. Delü Qarçar segirderek vardı, (3) şuya düşdi. Büreler şuya akdı gètdi. Geldi, geyesi-(4)-sin [geydi] gètdi. Ağır düğün yarağın gördi. Oğuz zemānında bir yigit (5) ki evlense oğ atardı, oğ [ne] yerde düşse anda gerdek (6) dikeridi. Beyrek Hān dağı oğın atdı, dibine gerdeğin (7) dikdi. Adaqlusından ergenlik bir kırmızı kaftān geldi. (8) Beyrek geydi yoldaşlarına bu iş h’oş gelmedi, saht (9) oldılar. Beyrek eydür: “Neye saht olduñuz?” dedi. Eyitdiler: (10) “Neye saht olmayalum, sen kızıl kaftān geyersin, biz ağ kaftān (11) geyerüz” dèdiler. Beyrek eydür: “Bu kadar nesneden ötürü neye (12) saht olursız? Bugün ben geydüm, yarın nāyibüm geysün. Kırk (13) güne değin sıra var, di geyünüz, andan sonra bir dervişe **47^a** (1) vèrelüm” dedi. Kırk yigid ilen yèyüb içüb oturlarardı. (2) Yarımasun yarçımasun kâfirün cāsüsü bunları cāsüsladı. (3) Varub Bayburd hişarı begine haber vèrdi, eydür: “Ne oturursız, (4) sultānum, Pay Bīcān Beg ol saña vèreceği kızı Beyrege (5) vèrdi. Bu gece gerdege girür” dedi. Yarımasun yarçımasun (6) ol mel’un yèdi yüz kâfirle yılğadı. Beyrek ab alaca (7) gerdeği içinde yeyüb içüb bī-haber otururardı. Dün (8) uyhusında kâfir otağa kuyuldu. Nāyibi kılıcın şıyırdı, (9) eline aldı: “Benüm başum Beyregün başına kurbān olsun” (10) dedi. Nāyib pārelendi, şehīd oldu. Derin olsa (11) baturur, kalabalık qorğudur, at işler er öginür, yayan (12) eriñ umudı olmaz. Otuz toköz yigidilen Bayrek tutsak (13) gètdi. Tañ atdı gün toğdı. Bayregün atası **47^b** (1) anası bakdı, gördikim gerdek görünmez olmuş. Āh ètdiler, (2) ‘akılları başlarından gètdi. Gördiler kim uçarda kuzğun (3) kalmış, tazı tolışmış yurdında kalmış, gerdek pārenmiş, (4) nāyib şehīd olmuş. Beyregün babası kaba şarık götürüb (5) yere çaldı, tartdı yaqasın yırttı. “Oğul! Oğul!” dèyüben (6) böğürdi, zārılık kıldı. Ağ bürçeklü anası büldür büldür (7) ağladı, gözinün yaşın dökdi. Acı tırnağ ağ yüzine (8) aldı çaldı, al yañağın tarttı [yırttı]. Qarğu gibi kara saçını (9) yoldı. Ağlayubanı şıklayubanı èvine geldi. Bay Büre (10) Begün dünlüğü altun ban èvine girdi. Kızıl gelini kaş (11) kaş gülmez oldu. Kızıl kına ağ eline yakmaz oldu. Yèdi (12) kız kardeş ağ çıkardılar kara tonlar geydiler. “Vāy begüm (13) qartaş!

Murādına, maqşūdına erişmeyen yalnız kardaş!” dēyüb **48^a** (1) ağlaşdılar, bögrüşdiler. Beyregün yavuklısına haber oldu. Banı (2) Çiçek karalar geydi, ağ kaftānını çıkardı. Güz alması gibi al (3) yañağı tırtı yırtı.

“Vāy al duvağum eyesi!
Vāy alnum (4) başum umudı!
Vāy şāh yigidüm!
Vāy şehbāz yigidüm!
Tıyınca (5) yüzine bakmaduğum hānum yigit!
Kanda gētdün beni yalnız koyub cānum (6) yigit!
Göz açuban gördüğüm,
Gönül ile sevdüğüm,
Bir yaşduğda baş (7) koduğum,
Yolında öldüğüm, kurbān olduğum,
Vāy Kāzan Begün inağı, (8)
Vāy Kālin Oğuzun imrenesi Beyrek!”

dēyüb zārī zārī (9) ağladı. Bunı eşidüb Kıyan Selcük oğlu Delü Dunder (10) ağ çıkardı kara geydi. Beyregün yār u yoldaşları ağı (11) çıkarub karalar geydiler. Kālin Oğuz begleri Beyrek için ‘azim (12) yas tıtdılar. Umud üzdiler. Bunun üzerine on altı yıl (13) geçdi, Beyregün ölüsün dirisin bilmediler. Bir gün kızun **48^b** (1) kardaşı Deli Kārçar Bayındır Hānun dīvānına geldi. Dizin (2) çökdi, eydür: “Devletlü hānun ‘ömri uzun olsun. (3) Bayrek diri olsa on altı yıldan berü gelüridi. Bir yigit (4) olsa, dirisi haberin getürse çarğab [çuha] altun akça (5) vērüridüm, ölüsü haberin getürene kız kardaşum vērüridüm” dedi. (6) Böyle degeç yarımasun yarçımasun Yalancı oğlu Yartacuk (7) eydür: “Sultānum, ben varayın ölüsü dirisi haberin getüreyin” (8) dedi. Meger Beyrek buña bir gömlek bağışlamış idi, geymez idi, (9) şaklarıdı. Vardı gönlegi kana kına baturdı, Bayındır (10) Hānun önine getürüb bıraktı. Bayındır Hān eydür: “Mere, bu ne (11) gömlekdür?” “Beyregi Kāra Dervendde öldürmişler. Üşde nişānı, (12) sultānum” dedi. Gömlegi göricek begler ünür ünür ağlaşdılar, (13) zārılıklar gördiler. Bayındır Hān eydür: “Mere, neye ağlarsız? Biz bunı **49^a** (1) tanımazuz. Aadaklusına aparun, görsün. Ol yahşı bilür, zārā (2) ol dikübdür yene ol tanır” dedi. Vardılar gömlegi Banı (3) Çiçeğe iletdiler. Gördi tanıdı: “Oldur” dedi. Tırtı yağa-(4)-sın yırtı. Acı tırnak ağ yüzine aldı çaldı, güz alması (5) gibi al yañağın yırtı.

“Vāy göz açub gördüğüm,
Gönül vērüb (6) sevdüğüm!
Vāy al duvağum eyesi!
Vāy alnum başum umudı, (7) Hān Beyrek!”

dēyü ağladı. Babasına anasına haber oldu. Ap-(8)-alaca ordusına şiven girdi. Ağ çıkardılar, kara geydiler. Kālin (9) Oğuz begleri Beyrekden umud üzdiler. Yalancı [oğlu]

Yaltacuk kiçi (10) düğünün eyledi ul[u] düğünine va‘de kodı. Beyregün babası (11) Bay Büre Beg dağı bāzırgānlar kırğırdı, yanına getürdi, (12) eydür: “Mere bāzırgānlar, varuñ, iklīm [iklīm] arañ, Beyregün ölüsi [dirisi] (13) haberin getüreydünüz olamı?” dēr. Bāzırgānlar yarak gördiler, gēce 49^b (1) gündüz demeyüb yöridiler. Nāgāh Paraşarun Bayburd hişārına (2) geldiler. Meger ol gün kāfirlerün ağır günleriydi. Her biri yemekde (3) içmekde idi. Beyregi dağı getürüb kopuz çaldururlardı. Beyrek (4) yüce çārtaqdan baqdı, bāzırgānları gördi. Bunları gördüğünde (5) haberleşdi, görelüm hānum, ne haberleşdi, eydür:

“Alağ alçak (6) hova (?) yèrden gelen argış,
 Beg babamuñ kadın anamuñ savgatı (7) argış,
 Ayağı uzun şebbāz ata binen argış,
 Ünüm [a]ñla, (8) sözüm diñle, argış,
 Kalın Oğuz içinde Ulaş oğlu Salur (9) Kazanı şorar olsam sağmı argış?
 Kıyan Selcük oğlu (10) Delü Tundar şorar olsam sağmı argış?
 Ağ şakallu babamı (11) ağ bürçeklü anamı şorar olsam sağmı argış?
 Göz açuban (12) gördüğüm, gönülile sevdüğüm
 Pay Bīcān kızı Banı Çiçek
 Evdemi (13) argış, yohsa gürdamı argış? [Gel bunları]⁷ dēgil maña,
 Kıra başum 50^a (1) kurbān olsun, argış saña!”

dēdi. Bāzırgānlar eydür:

“Şağ-(2)-mısın esenmisin, hānum Bamsı?
 Kıyan Selcük oğlu Deli Tundarı (3) şorarısağ şağ-dur Bamsı.
 Kıra Göne oğlu Budağı şorar (4) olsağ şağ-dur Bamsı.
 Ul[u] begler ağ çıkardı kıra geydi (5) senünçün Bamsı.
 Ağ şakallu atağı ağ bürçeklü anağı şorar (6) olsağ şağ-dur Bamsı.
 Ağ çıkarub kıra geydiler, senünçün Bamsı.
 Yēdi kız kardaşuñ Yēdi yol ayırında ağlar gördüm Bamsı, (8)
 Güz alması gibi al yañakların yırtar gördüm Bamsı,
 ‘Vardı (9) gelmez kardaş!’ dēyü zārılık ēder gördüm Bamsı.
 Göz açuban (10) gördüğün,
 Gönül vērüb sevdüğün
 Pay Bīcān kızı Banı (11) Çiçek
 Kiçi düğünün eyledi,
 Ulu düğünine va‘de kodı,
 Yalancı (12) oğlu Yartacuğa varur gördüm Hān Beyrek.
 Paraşaruñ (13) Bayburd hişārından uça görgil,
 Ap alaca gerdegüne 50^b (1) gele görgil,

⁷ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 49b.13

Gelmez olsañ Bay Bîcân kıızı Banı Çiçeği (2) Aldurduñ, bellü bilgil”

dédi. Bayrek kalkdı, ağlayu ağlayu (3) kırk yigidün yanına geldi. Kaba sarık götürdi yere çaldı. (4) Eydür: “Hey menüm kırk yoldaşum, bilürmisiz neler oldı? Yalancı (5) oğlu Yaltacuk menüm ölüm haberin iletmiş. Dünlügen altun (6) ban evine babamun şiven girmiş. Kaza beñzer kıızı gelini (7) ağ çıkarmış kara geymiş. Göz açuban gördüğüm, gönül vërüb (8) sevdüğüm Banı Çiçek Yalancı oğlu Yaltacuğa varur olmuş.” (9) Böyle degeç kırk yigidi kaba sarıkların götürdiler yere çaldılar, (10) böğürü böğürü ağlaştılar, zārılık kıldılar. Meger kâfir beginün (11) bir bıkır kıızı varıdı. Her gün Beyregi görmege gelüridi. Ol (12) gün gerü görmege geldi. Bakdı, gördi Beyrek saht olmuş, (13) kız eydür: “Nêçün sâht-sın, hânım yigit? Geldüğümce seni şen 51^a (1) görüridüm, güleridün oynaridün. “Şimdi nolduñ?” dedi. Beyrek (2) eydür: “Nêce saht olmayayım? On altı yıldur kim babamun tutsağıyam, (3) ataya anaya, kavma kardaşa hasretem. Ve hem bir kara gözlü yavuklum (4) varıdı. Yalancı oğlu Yaltacuk dërler bir kişi varıdı, (5) varmış, yalan söylemiş, beni ‘Öldi’ demiş. Aña varur olmuş” (6) dedi. Böyle degeç, kız Beyregi ‘aşıklamışdı, eydür: “Eger seni (7) hışardan aşağı urğanıla şalınduracak olurısam, babana (8) anaña sağlıgıla varacak olurısan beni bunda gelüb helâllığa (9) alurmısın?” dedi. Beyrek and içdi: “Kılıcuma toğanayın, oğuma (10) şancılayın, yer gibi kertileyin, toprak gibi şavırlayın, sağlıgıla (11) varacak olurısam Oğuza, gelüb seni helâllığa almazısam” (12) dedi. Kız dañı urğan getirüb Beyregi hışardan aşağı (13) şalındurdi. Beyrek aşağı bakdı, gündüzin yer yüzinde 51^b (1) gördi. Allāha şükr eyledi, yola düşdi. Gèdere kâfirün (2) ılkısına geldi, “Bir at bulurısam tutayım bineyim” dedi. Bakdı (3) gördi gündünün deniz kulunu boz aygır bunda otlanıb turur. (4) Boz aygır dañı Beyregi görüb tanıdı. İki ayağının üzerine (5) tırdı, kişnedi. Beyrek dañı bunu ögmiş, görelüm hânım, (6) nêce ögmiş, eydür:

“Açuk açuk meydāna beñzer senün alıncuğun, (7)
İki şeb-çirāğa beñzer senün gözcügezün,
Ebrişüme beñzer senün (8) yelıcüğün,
İki koşa kartāşa beñzer senün kulacuğun,
Eri (9) murādına yêtürür senün arhacuğun,
At dèmezem saña,
Kartāş dèrem, (10) kartāşumdan yèg.
Başuma iş geldi,
Yoldaş dèrem, yoldaşumdan (11) yèg”

dédi. At başını yokuşu tutdı, bir kulağın kaldırdı. (12) Beyrege karşı geldi. Beyrek at göğsin kucaqladı, iki gözün (13) öpdü. Şıçradı bindi. Hışarun kapısına geldi, otuz tokuz 52^a (1) yoldaşın ısmarladı. Görelüm hânım, nêce ısmarladı, Beyrek eydür: (2)

“Mere şası dīnlü kâfir,
Menüm ağzuma söğübdürüridün, døyemedüm. (3)

K̄ara toņuz etinden yaĥnı yēdūrdūñ, dōyemedūm.
 Tangrı maņa yol (4) vēr̄di, gēder oldum, mere k̄āfir!
 Otuz toķuz yigidūm emānetī, (5) mere k̄āfir!
 Birin egsūk [bulsam] yēr̄ine on öldüreyim,
 Onın egsūk (6) bulsam yēr̄ine yüzin öldüreyim, mere k̄āfir!
 Otuz toķuz yigidūm (7) emānetī, mere k̄āfir!”

dēdi. Daĥı aldı yōriyū vēr̄di. Kırk nefer (8) k̄āfirler atlandılar, ardına düşdiler. K̄ova gētdiler, yētmediler, dōndiler. (9) Beyrek Oġuza geldi. Baķdı gōrdi bir ozan gēder. Eydūr: “Mere (10) ozan, nēreye gēdersin?” Ozan eydūr: “Beg yigit, dūġüne gēderem.” (11) Beyrek eydūr: “Dūġün kimūñ?” “Yalancı oġlı Yaltacūġūñ” dēdi. (12) “Mere, kimūñ nesin alır?” dēdi. Ozan eydūr: “H̄ān Beyregūñ (13) adaĥlusın alır” dēdi. Beyrek eydūr: “Mere ozan, k̄opuzıñı maņa 52^b (1) vērgil. Atumı saña vēreyim, şaķla. Gelem, behāsın getürem, alam” dēdi. (2) Ozan eydūr: “Āvāzum gedilmedin, ünüm boġılmadın bir atdur elūme (3) girdi. İleteyim, şaķlayayım” dēdi. Ozan k̄opuzı Beyrege vēr̄di. (4) Beyrek k̄opuzı aldı, babasınūñ ordusına yaķın geldi. Baķdı (5) gōrdi bir kaç çobanlar yolūñ kıyı-sın almışlar, aġlarlar hem (6) tırmayub taş yığarlar. Beyrek eydūr: “Mere çobanlar, bir kiři yolda (7) taş bulsa yabana atar. Siz bu yolda bu taşı nēçün yığarsız?” (8) Çobanlar eydūr: “Mere sen seni bilürsin, bizüm h̄ālumuzdan ĥaberūñ yok” (9) dēdiler. “Mere, ne h̄ālūñuz vardır?” Çobanlar eydūr: “Begümüzūñ bir oġlı (10) varıdı. On altı yıldur kim ölūsi dirisi ĥaberin kimse bilmez. (11) Yalancı oġlı Yaltacuk dērler [bir kiři] ölūsi ĥaberin getürdi, adaĥlusın (12) aña vēr̄ür oldılar. Gelür bundan gēçer, uralum anı, aña varmasun, (13) teñine tuşına varsun” dēdiler. Beyrek eydūr: “Mere, yüzūñüz aġ 53^a (1) olsun, aġañuzūñ etmegi size ĥelāl olsun” dēdi. (2) Andan babasınūñ ordusına geldi. Meger ēvleri ōñinde (3) bir böyük aġaç varıdı. Dibinde bir yaĥşı bıñar varıdı. (4) Beyrek baķdı gōrdi kim kiři kız karındaşı bıñardan şu almaġa (5) gelür, “Kardaş Beyrek!” dēyü aġlar, bozlar, “Toyūñ dūġūñūñ k̄ara (6) oldı!” dēyü aġlar. Beyrege k̄atı firāk geldi. K̄atlanımadı, büldür (7) büldür gözinūñ yaşı revān oldı. Çaġrubanı burada (8) şoylar, görelüm h̄ānum, ne şoylar, Beyrek eydūr:

“Mere kız, (9) ne aġlarsın,
 [Ne] bozlarsın ‘Aġa!’ dēyü
 Yandı baġrum, göyindi içüm. (10)
 Meger senūñ aġañ yok olubdur,
 Yüregūñe kaynar yaġlar (11) kuyılubdur,
 K̄ara baġruñ şarşılıubdur,
 ‘Aġa!’ dēyü ne aġlarsın (12) ne bozlarsın?
 Yandı baġrum, göyindi içüm.
 K̄arşu yatan (13) k̄ara taġı şorar olsam yaylak kimūñ?
 Şovuk [şovuk] şularını şorar 53^b (1) olsam içit kimūñ?
 Tavla tavla şehbāz atları şorar (2) olsam binit kimūñ?
 K̄atar k̄atar develerini şorar olsam (3) yüklet kimūñ?

Ağayılđa ağca koyun şorar olsam şölen kimün? (4)
 Karalu göklü otağı şorar olsam gölge kimün?
 Ağız dilden, (5) kız kişi, haber maña,
 Kara başum kurbân olsun bu gün saña!”

dédi. (6) Kız eydür:

“Çalma ozan, eytme ozan!
 Karaluca men kızuñ (7) nesine gerek, ozan?
 Karşu yatan [kara] tağı şorar olsañ ağam (8) Beyregün yaylasıydı.
 Ağam Beyrek gèdeli yaylarum yok. (9)
 Şovuk şovuk şuları şorar olsañ ağam Beyregün içidiydi. (10)
 Ağam Beyrek gèdeli içerüm yok.
 Tavla tavla şehbâz atlarını (11) şorar olsañ ağam Beyregün binidiydi.
 Ağam Beyrek gèdeli (12) binerüm yok.
 Katâr katâr develeri şorar olsañ ağam (13) Beyregün yüklediydi.
 Ağam Beyrek gèdeli yüklerüm yok. 54^a (1)
 Ağayılđa ağca koyunı şorar olsañ ağam Beyregün şöl[en]iydi. (2)
 Ağam Beyrek gèdeli şölenüm yok.
 Karalu göklü otağı şorar (3) olsañ ağam Beyregündür.
 Ağam Beyrek gèdeli göçerüm yok. (4)

Yene kız eydür:

“Mere ozan, karşu yatan kara tağdan aşub (5) geldüğünde geçdüğünde Beyrek adlu bir yigide bulışmaduñmı?
 Taşkun (6) taşkun şuları aşub geldüğünde geçdüğünde Beyrek (7) adlu bir yigide bulış[ma]duñmı?
 Ağır adlu şehirlerden geldüğünde [geçdüğünde] (8) Beyrek adlu bir yigide bulışmaduñmı?
 Mere ozan, gördünise (9) dègil maña,
 Kara başum kurbân olsun, ozan saña!”

dédi. Kız (10) gène eydür:

“Karşu yatan kara tağum yıkılıbdur. Ozan, senün (11) haberün yok.
 Gölgece kaba ağacum kesilübdür. Ozan, (12) senün haberün yok.
 Dünyelikde bir kardaşum alınıbdur. Ozan, (13) senün haberün yok.
 Çalma ozan, eytme ozan! Karaluca 54^b (1) men kızuñ nesine gerek, ozan?
 İleyünde düğün var, düğüne (2) varub ötgil!”

dèdi. Beyrek bundan gèçdi, ulu kız (3) qarındaşları yanına geldi. Baqdı gördi kız qardaşları (4) qaralu göklü [otağda] otururlar. Çağırub Beyrek şoylar, görelüm hānum, (5) ne şoylar, eydür:

“Alan şabāh yerinden turan kızlar,
Ağ otağı (6) koyuban kara otağa giren kızlar,
Ağ çıkarub kara geyen kızlar, (7)
Benir gibi üginende yoğurtdan ne var?
Qara şakaç altında gömeç-(8)-den ne var?
Kendürekde etmekden ne var?
Üç gündür yoldan (9) geldüm,
Toyuruñ beni,
Üç güne varmasun,
Allāh sevindürsün (10) sizi”

dèdi. Kızlar vardılar yemek getürdiler, Beyregün (11) qarnın toyurdılar. Beyrek eydür: “Ağañuzuñ başı ve gözi (12) şadaqası, köhne qaftānuñuz var ise geyeyin, düğüne varayın. (13) Dügünde elüme qaftān vèrür[ler], gèrü qaftānuñuz vèreyim” dèdi. 55^a (1) Vardılar, Beyregün qaftānı varımış, buña vèrdiler. Aldı (2) geydi. Boyı boyına, béli beline, qolı qolına yaqışdı. (3) Ulu kız qardaşı bunu Beyrege beñzetdi. Qara kıyma gözleri (4) qan yaş tıldı. Şoylamış, görelüm hānum, ne şoylamış: (5)

“Qara kıyma gözlerün çöngelmeseydi, ağam Beyrek dèyeydüm, (6) ozan, saña.
Yüzüñi kara saç örtmeseydi, ağam (7) Beyrek dèyeydüm, ozan, saña.
Qunt qunt bileklerün şol-(8)-masaydı ağam Beyrek dèyeydüm, ozan, saña.
Apul apul (9) yöriyişün-den,
Aşlan gibi tırışıñ-dan,
Qaqrıluban (10) baqışıñdan
Ağam Beyrege beñzedürem, ozan, seni.
Sevindür[d]ün, (11) yerindürme, ozan, meni”

dèdi. Kız bir dañı şoylamış, (12) eydür:

“Bir zemān eytme, ozan! Ağam Beyrek gèdeli bize (13) ozan geldügi yok.
Egnümüzden qaftānumuz alduğı yok. 55^b (1)
Başumuzdan lèçegümüz alduğı yok. Boynuzı burma qoçlarımız (2) alduğı yok”
dèdi. Beyrek eydür: “Gördünmi? Kızlar bu qaftānıla (3) beni tanıdılar, qalın Oğuz begleri dañı tanırılar” dèdi. (4) “Göreyim Oğuzda menüm döstüm düşmenüm kimdür” dèdi. Qaftānı (5) sıyırdı götürdi, kızlaruñ üstüne atı vèrdi. “Ne sen (6) ne Baryek qalsun. Bir eski qaftān vèr[d]ünüz, benüm başum beynüm (7) alduñuz” dèyüb vardı. Bir eski deve çulı buldı, (8) deldi boynına gèçürdi, gendüyü delülige bırağdı. (9) Sürdi düğüne geldi. Gördi, düğünde güyegü oh (10) atar. Qara Göne oğlu Budak, Qazan Beg oğlu Uruz, (11)

begler başı Yègenek, Ğaflet Koca oğlu Şer Şemse'd-dîn, (12) kızuñ kardası Deli Karçar bile oñ atarlarıdı. (13) Kaçankim Budağ atsa Beyrek: “Elüñ var olsun” dè[ri]di. **56^a** (1) Uruz atsa: “Elüñ var olsun” dèridi. Yègenek atsa: (2) “Elüñ var olsun” dèridi. Şer Şemse'd-dîn atsa: “Elüñ (3) var olsun” dèridi. Güyegü atsa: “Elüñ kırısun, (4) parmaklaruñ çürisün, hey toñuz oğlu toñuz!” dèridi. (5) “Güyegülere kurbân ol” dèridi. Yalancı oğlu Yaltacıuñ (6) acığı tıtdı, eydür: “Mere kavat oğlu deli kavat, saña (7) düşermi maña bunıñ gibi söz söylemek? Gel, mere kavat, (8) menüm yayumı çek. Yoñsa şimdi boynuñ ururam” dèdi. (9) Böyle degeç Beyrek yayı aldı çekdi. Kabzasından (10) yay iki päre oldı. Götür[d]i öñine bıraktı. “Daz (11) yèrde toğay atmağa yañşı” dèdi. Yalancı oğlu (12) Yaltacı yay ufandığına katı kağıdı, eydür: “Mere, (13) Beyregüñ yayı vardur, getürüñ” dèdi. Vardılar getürdiler. **56^b** (1) Beyrek yayı gördüğünde yoldaşların ağıdı, ağladı, eydür: (2)

“Tul tulaz girdigüm toñuz damı,
Duñar (?) gibi (?) koduğum yağı (3) yurdu,
Elümde fıl dişlüm.
Argımağ aygır vèrüb alduğum (4)
[Ağ] tozlu katı yayum,
Boğa vèrüb alduğum
Boğma kırışüm,
Buñlu (5) yèrde kodum geldüm
Otuz toñuz yoldaşum, iki argışum” (6)

dèdi. Andan Beyrek eydür:

“Begler, sizüñ ‘ışkuñuza çekeyim (7) yayı, atayım oñı” dèdi. Meger güyegi-nün yüzüğine nişân (8) atarlarıdı. Beyrek okıla yüzügi urdı, päreledi. (9) Oğuz begleri bunı göricek el ele çaldılar, gülüşdiler. (10) Kazan Beg bakub temâşâ ederidi. Âdem gönderdi Beyregi (11) kığırdı. Delü ozan geldi, baş endürdi, bağır başdı, (12) selâm vèrdi. Beyrek eydür:

“Alar şabâh şapa yèrde dikilende (13) ağban evli,
Añlasıla yapılanda gök şayvanlu,
Tavla **57^a** (1) tavla çekilende şebbâz atlu,
Çağıruban dâd vèrende yol (2) çavuşlu,
Yaykandığında, yağ dökilende bol ni‘metlü,
Qalmış (3) yigit arhası,
Beze miskîn umudı,
Bayındır Hānuñ (4) güyegüsi,
Tülü kuşuñ yavrısı,
Türkistānuñ diregi, (5)
Amit suyuñ aşlanı,
Qaraçuğuş kaplanı,

Koşur atun (6) eyesi,
 Hañ Uruzun babası, Hānum Kazan!
 Ünüm ayla (7) sözüm dinle.
 Alan şabāh tırmiş-sın,
 Ağ ormana (8) girmiş-sın,
 Ağ kavağun budağından
 Yırğanuban geçmiş-sın, (9)
 Cān yacugın egmiş-sın,
 Uğ-cuğazın kırmiş-sın, (10)
 Adın gerdek komış-sın,
 Sağda oturan sağ (11) begler,
 Sol kolda oturan sol begler,
 Eşikdeki ınaklar, (12)
 Dişde oturan hāş begler,
 Kutlu olsun devletünüz” (13)

dédi. Böyle degeç Kazan Beg eydür:

“Mere delü ozan, 57^b (1) menden ne dilersin? Çetirli otaqmı dilersin, kul karavaşmı dilersin, (2) altun akçamı dilersin, vèreyim” dedi. Beyrek eydür: “Sultānum, (3) meni kosañ da şölen yemegi[n]ün yanına varsam, karnum aç-dur, (4) toyursañ” dedi. Kazan eydür: “Delü ozan devletin depdi. (5) Begler, bu günki begligüm bunun olsun. Koñ, nèreye gèderise (6) gètsün, neylerise eylesün” dedi. Beyrek şölen yemeginün (7) üzerine geldi, karnın toyurduktan sonra Kazanları depdi, (8) dökdi. Çevürdi, yahını-nun kimini sağına, kimini şolına (9) atar, [eydür:] “Sağ-dan gèdeni sağ alur, şoldan gèdeni şol (10) alur, hakluya hakkı dege, haksuza yüzi karalığı dege.” Kazan (11) bege haber oldı: “Sultānum, delü ozan heñ yemegi dökdi” (12) dediler. “Şimdi kızlar yanına varmak ister.” Kazan eydür: “Mere (13) koñ, kızlar yanına da varsun” dedi. Beyrek kalkdı, 58^a (1) kızlar yanına vardı. Şurnacı-ları kovdı, nakāracıları (2) kovdı, kimini döğdi, kiminün başın yardı. Kızlar oturan (3) otağa geldi, eşigin aldı oturdı. Bunı gördi (4) Kazan Begün hātūnı Boyı Uzun Borla [Hātūn] kağıdı, eydür: (5) “Mere kavat oğlu delü kavat, saña düşermi bī-tekellūf (6) benüm üzerüme gelesin?” dedi. Beyrek eydür: “Hānum, Kazan Begden (7) maña buyruk oldı, maña kimse tolaşmaz” dedi. Borla Hātūn (8) eydür: “Mere, çünkü Kāzan Begden buyruk olubdur, koñ (9) otursun”. dedi. yene döndi Beyrege eydür: “Mere delü ozan, (10) yā maşşūduñ nedür?” Eydür: “Hānum, maşşūdum oldur ki ere varan (11) kız kalka oynaya, men kopuz çalam” dedi. Kışırca Yenge (12) dèrler bir hātūn varıdı. Aña eytdiler: “Mere Kışırca Yenge, (13) tır sen oyna. Ne bilür deli ozan” dediler. Kışırca yenge 58^b (1) tırdı eydür: “Mere deli ozan, ere varan kız menem” dedi, (2) oynamaya başladı. Beyrek kopuz çaldı, soyladı, görelüm, (3) hānum, ne soyladı, eydür:

“And içmişem kışır kışıra bindüğüm (4) yok,
 [Binübeni] karavata varduğum yok.

Ëvünüz ardında şarvanlar saña (5) bakar, ağlar,
 Büldür büldür gözlerinün yaşı akar.
 Sen anlaruñ (6) yanına vargıl
 Murāduñı anlar vèrür, bellü bilgil.
 Senünile menüm (7) işüm yok.
 Ere varan kız kalka,
 Kōl şaluban oynaya! (8) Men kōpuz çalam!”

dédi. Kışırca Yenge: “Buy! Bu zevāl gelecek (9) delü beni görmüş gibi söyler” dedi. Vardı, yerinde oturdu. (10) Buğur Boğazca Fāṭima dèrler bir ḥātūn varıdı. “Kalk, sen (11) oyna” dèdiler. Kızıuñ kaftānını geydi. “Çal mere, delü ozan, (12) ere varan kız menem, oynayayım” dedi. Delü ozan eydür: (13)

“And içeyim bu gez, boğaz kışrağa bindüğüm yok,
 Binübeni karavata varduğum 59^a (1) yok.
 Ëvünüz a[r]dı derecük degülmiydi?
 İtünüz adı Barak (2) degülmiydi?
 Senün aduñ kırk oynaşlu Boğazca Fāṭima (3) degülmiydi?
 Daḥı ‘aybuñ açaram, bellü bilgil”

dédi. “Senünile (4) menüm oyunum yok. Var yerünge oturgıl, ere varan [kız] yerinden tura. (5) Ben kōpuz çalam, kola şaluban oynaya” dedi. Böyle degeç (6) Boğazca Fāṭima eydür: “Buy! Deli [ozan], boğma çıkaracak, olanca (7) ‘aybumuzı [başumuza] kağdı. Tır kız, oynarısar [oyna], oynamazısar cehennem-de (8) kayna! Beyrekden sonra başuñ bu ḥāl gelecegin bilüridün?” (9) dedi. Borla Ḥātūn eydür: “Kız, kalk oyna, elün den ne (10) gelür” dedi. Banı Çiçek kırmızı kaftānın geydi, ellerin (11) yeñine çekdi [yüzük] gözükmesün dèyü. Oyuna girdi, eyitdi: “Mere (12) [çal!]” Delü ozan çaldı, eydür:

[“Ḥān kızı sen-sin belī,]⁸
 “Men bu yerden gèdeli
 Delü olmış-(13)-sın, [delü]⁹
 Delim ağca karlar yağmış, dize yètmış,
 Ḥān kızınuñ evinde 59^b (1) kıl ḥalāyık dükenmiş,
 Maşraba almış, şuya varmış,
 Bileginden (2) on parmağını şovuk almış,
 Kızıl altun getürün, ḥān kızına (3) tırnağ yonuñ,
 ‘Aybluca ḥān kızı, ere varmak ‘ayb oldı.” (4) Bunı eşidicek Banı Çiçek kağdı: “Mere delü ozan, men ‘ayb-(5)-lumıyam kim maña ‘ayb kōşarsın” dedi. Gümüş gibi ağ bilegin

⁸ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 59a.12

⁹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 59a.12

açdı, (6) elin çıkardı. Beyregün geçürdüğü yüzük görindi. Beyrek (7) yüzüğü tanıdı. Burada soylamış, görelüm hānum, ne soylamış, (8) eydür:

“Beyrek gèdeli Bam Bam Depe başına çıķduğmı kız?
 Ƙaranub (?) (9) dört yanuğa baķduğmı kız?
 Ƙarğū gibi Ƙara saçū yolduğmı kız? (10)
 Ƙara gözden acı yaş dökduğmı kız?
 Güz alması gibi al (11) yañağūn yırtduğmı kız?
 Sen ere varursın, altun yüzük menüm-(12)-dür, vèr mağa kız!”

dèdi. Ƙız eydür:

“Beyrek gèdeli Bam Bam Depe (13) başına çıķduğū çok,
 Ƙarğū gibi Ƙara saçū yolduğū çok, **60^a** (1)
 Güz alması gibi al yañağūn yırtduğū çok,
 Gelenile gèdenden (2) şorduğū çok,
 ‘Vardı gelmez beg yigidūm, hān yigidūm (3) Beyrek!’ dèyü ağladuğū çok.
 Sevişduğū Bamsı Beyrek sen (4) degül-sin,
 Altun yüzük senūn degül-dür,
 Altun yüzükde çok (5) nişān vardur,
 Altun yüzüğü isteriseni nişānın (6) söyle!”

dèdi. Beyrek eydür:

“Alan şabāh, hān Ƙızı, yèrüm-den (7) tırmadum mı?
 Boz ayğırūn bèline binmedüm mi?
 Senūn èvūn üzerine (8) şıgın geyik yıķmadum mı?
 Sen meni yanuğa Ƙıgırmaduğmı?
 Senūn ile (9) meydānda at çapmaduğmı?
 Senūn atūnı menüm atum geçmedimi?
 Oğ (10) atanda men senūn oğūnı yarmadum[m]ı? Göreşde men seni (11) başmadum mı?
 Üç öpüb bir dişleyüb
 Altun yüzüğü (12) barmağūna geçürmedüm mi?
 Sevişduğū Bamsı Beyrek men degülmüyem?” (13)

dèdi. Böyle degeç kız tanıdı, bildikim Beyrek-dür. Cübbesiyle **60^b** (1) çuhasıyla Beyregün ayağına düşdi. Beyrege dāyeler Ƙaftān (2) geyürüb tōnatdılar. Hemān kız şıçradı, ata bindi. Beyregün (3) atasına anasına muştulığa çapar gètdi. Ƙız eydür: (4)

“Argab argab tağūn yıhılmışıdı, yüceldi āhır. (5)
 Ƙanlı Ƙanlı şularūn şoğılmışıdı, çağladı āhır.
 Ƙaba ağacuğ (6) Ƙurılmışıdı, yaşardı āhır.

Şehbâz atunı karımışıdı, (7) kulun vèrdi âhır.
 Kızıl develerün karımışıdı, köşek (8) vèrdi âhır.
 Ağ koyununı karımışıdı, kuzu vèrdi âhır. (9)
 On altı yıllık hasretün, oğlun Beyrek geldi âhır,
 Kayın (10) ata, kayın ana, muştuluk maña ne vèürsüz?”

dèdi. Beyregün atası (11) anası eydür:

“Dilün için öleyin, gelincüğüm,
 Yoluña kurbân (12) olayın, gelincüğüm!
 Yalanısa bu sözlerün
 Gerçek ola, gelincüğüm! (13)
 Sağ esen çıkub gelse
 Karşu yatan kara tağlar saña **61^a** (1) yaylağ olsun,
 şovuk şovuk şuları saña içit olsun, (2)
 Kulum halâyıgum saña kırnağ olsun,
 Şehbâz atlarum saña (3) binit olsun,
 Kağâr kağâr develerüm saña yüklet olsun, (4)
 Ağayıl da ağca koyunum saña şölen olsun,
 Altun akçam (5) saña harchlık olsun,
 Dünlügen altun ban evüm saña (6) gölge olsun,
 Kara başum kurbân olsun saña, gelincüğüm!” (7)

dèdi. Bu mahalda begler Beyregi getürdiler. Kazan Beg eydür: (8) “Muştuluk! Bay Büre Beg, oğlun geldi” dèdi. Bay (9) Büre Beg eydür: “Oğlum idüğün andan bileyim: sırça parmağını (10) kanatsun, kanını destimâla dürtsün, gözüm süreyin. (11) Açılacak olurısa oğlum Beyrekdür” dèdi. Zîrâ ağlamakdan (12) gözleri görmez olmuş idi. Destimâlı gözine silicek (13) Allâhu te’âlâ-nun kudretiyle gözi açıldı. Atası anası **61^b** (1) güvlediler, Beyregün ayağına düşdiler. Eydür:

“Oğul [oğul], dñnlügen (2) altun ban evümün kabzası oğul!
 Kaza benzer kızumun (3) gelinümün çiçegi oğul!
 Görür gözüm aydını oğul!
 Tutar belüm (4) kuvveti oğul!
 Kalın Oğuz imrenesi cânım oğul!”

dëyüben çok (5) ağladı, Allâhına şükürler eyledi. Yalancı oğl[ı] Yaltacuk (6) bunı eşitdi, Beyregün korkusından kaçdı özini (7) Tana sazına şaldı. Beyrek ardına düşdi, kova kova saza (8) düşürdi. Beyrek eydür: “Mere od getürün!” Getürdiler, saza (9) oda urdılar. Yaltacuk gördi kim yanar, sazdan çıkıdı, (10) Beyregün ayağına düşdi. Kılıcı altından geçdi, Beyrek (11) dahı suçından geçdi. Kazan Beg eydür: “Gel, murâduña yetiš.” (12) Beyrek eydür: “Yoldaşlarımı çıkarmayınca, hişârı almayınca (13) murâda érmezem”

dèdi. Kāzan Beg: “[Beyrek] uğurına, beni seven binsün” 62^a (1) dèdi. Kalın Oğuz begleri atlandılar. Bayburd hışarına (2) çapar yètdiler. Kāfirler dahı bunları qarşuladılar. Kalın (3) Oğuz begleri arı şudan ābdest aldılar, ağ alınların (4) yère qodılar, iki rek‘at namāz kıldılar, adı görklü Muḥammedi (5) yād getürdiler. Gümbür gümbür naḳāralar dögildi. Bir kıyāmet (6) şavaş oldu, meydān tolu baş oldu. Şökli Meliki (7) böğürdübeni Kāzan Beg atdan yère şaldı. Kāra Teküri Deli (8) Tundar kılıçladı yère şaldı. Kāra Arslan Meliki (9) Kāra Burdaḳ yère şaldı. Derelerde kāfire kırğun girdi. (10) Yèdi kāfir begi kılıçdan geçdi. Beyrek, Yègenek, Kāzan Beg, (11) Kāra Budak, Deli Tundar, Kāzan oğlu Uruz Beg, bunlar (12) hışāra yōriyış ètdiler. Beyrek otuz toḳuz yigidinün (13) üzerine geldi, anları sağ ve esen gördi. Allāha 62^b (1) şükr eyledi. Kāfirün kelīsāsın yıkdılar, yèrine mescid yaptılar. (2) Keşşlerin öldürdiler, baḡ baḡlatdılar, ‘azīz Taḡrı adına ḳudbe (3) okıtdılar. Kuşuḡ alaḳanını, ḳamaşuḡ arusını, kızuḡ gökçeḡini, (4) toḳuzlama çarḡab çuḡa ḡānlar ḡānı Bayındıra pençik çıkardılar. (5) < > Bay Büre Begün oḡlancuḡı Beyrek Bay Bīcān Ḥānuḡ (6) kızın aldı. Ağ ban èvine, ağ otaḡına gèrü döndi, düğüne (7) başladı. Bu kırk yigidün bir ḳaçına Ḥān Kāzan, bir ḳaçına (8) Bayındır Ḥān kızlar vèrdiler. Beyrek dahı yèdi kız ḳarındaşını (9) yèdi yigide vèrdi. Kırk yèrde otaḳ dikdi, otuz toḳuz (10) kız tāli‘lū tāli‘ine birer oḡ atdı. Otuz toḳuz yigit oḡınuḡ (11) ardınca gètdi. Kırk gün kırk gece toy düḡün eylediler. Beyrek (12) yigitleriyle murād vèrdi, murād aldı. Dedem Ḳorḳud geldi şādılık (13) çaldı, boy boyladı, şoy şoyladı, ḡāzī erenler 63^a (1) başına ne geldüḡin söyledi. “Bu Oḡuznāme Beyregün olsun” (2) dèdi.

Yom vèreyin ḡānum:

Kāra taḡlaruḡ yıḳılmasun!
 Gölgeice (3) ḳaba ağacuḡ kesilmesün!
 Ağ şakallu babaḡ yèri uçmaḳ olsun! (4)
 Ağ bürçeklü anaḡ yèri behişt olsun!
 Oḡulıla ḳarındaşdan (5) ayırmasun!
 Āḡır vaḳtda arı īmāndan ayırmasun!
 Āmīn āmīn (6) dèyenler dīdār görsün!
 Yıḡışdursun dürişdürsün, (7)
 Günāhuḡuzı adı görklü Muḥammed Muştaḡa
 Yüzi şuyına baḡışlasun,
 Ḥānum hey! (8)

1.1.5. Kāzan Beg oḡlı Uruz Begün tutsaḳ olduḡı boyı (9) beyān èder

Ḥānum hey!

Bir gün Ulaş oḡlı Kāzan Beg (10) yerinden tırımışıdı, ḳara yerün üzerine otaḡların tikdürmişidi, (11) biḡ yèrde ipek ḡālīçesi dōşenmiş idi, ala sayvan gök (12) yüzine eşenmişidi. Toḳsan tümen genç Oḡuz şöḡbetine dèril[m]işidi. (13) Ağzı böyük ḡumreler ortalıḡa şalınmış idi. Toḳuz yèrde bādiyeler 63^b (1) ḳurılmışıdı. Altun ayak şurāhī-ler dizilmişidi. Toḳuz (2) ḳara gözli örme şaçlı, elleri bileḡinden ḳınalı, parmaḳları (3)

nigârlı, boğazları birer karış kâfir kızları al şerâbı (4) altun ayağıla Oğuz beglerine gezdürürleridi. Her birinden (5) Ulaş oğlu Salur Kazan içmişidi. Çarğab çuğa, (6) çadır otak bağışlarıdı, katâr katâr develer bağışlarıdı. (7) Oğlu Uruz karşusunda yay söylenüb tururıdı. (8) Sağ yanında kardaşı Kara Göne oturmuşıdı, şol yanında (9) tayısı Aruz oturmuşıdı. Kazan şağına bakdı, kaş (10) kaş güldi. Şolına bakdı, çok sevindi. Karşusına (11) bakdı, oğlancuğunu Uruzı gördi. Elin eline çaldı, (12) ağladı. Oğlu Uruza bu iş h'os gelmedi. İlerü (13) geldi, diz çökdi. Babasına çağırub soylar, görelüm, **64^a** (1) hānum, ne soylar, eydür:

“Ünüm anla menüm, sözüm dinle, ağam (2) Kazan,
Şağına bakdun, kaş kaş güldün,
Şolına bakdun, (3) çok sevindün.
Karşuna bakdun, beni gördün, ağladun.
Sebeb (4) nedür? Dêgil maña, Kara başum kurbân olsun, babam saña!”

dêdi. (5) “Dêmez olurısañ kalķubanı yêrümnden men tururam,
Kara gözli (6) yigitlerümi boynuma aluram,
Kān Abķaza êline men gêderem,
Altun (7) haça men elümi başaram,
Pilon geyen keşîşün elin ôprerem, (8)
Kāra gözlü kâfir kızın men aluram.
Dahı senün yüzünge men (9) gelmezem.
Ağladuğuna sebeb ne? Dêgil maña,
Kara başum kurbân olsun, (10) ağam saña!”

dêdi. Kazan Beg alaldı, oğlanun yüzine (11) bakdı. Çağırub soyladı, görelüm hānum, ne soylar, Kazan eydür: (12)

“Berü gelgil, kılunum oğul!
Şağum ala bakduğumda kartaşum Kara (13) Göneyi gördüm.
Baş kesübdür, kan dökübdür, cüldi alubdur, **64^b** (1) ad kazanubdur.
Şolum ala bakduğum-da tayum Aruzı gördüm. (2)
Baş kesübdür kan dökübdür, cüldi alubdur, ad kazanubdur. (3)
Karşum ala bakduğumda seni gördüm.
On altı yaş yaşladun. (4)
Bir gün ola düşem ölem, sen kalasın,
Yay çekmedün, oh (5) atmadun, baş kesmedün, kan dökmedün,
Kalın Oğuz içinde (6) cüldi almadun. Yarınki gün zemān dönüb ben ölüp sen (7) kalıcak
< > Tācum tahtum saña vèrmeyeler dèyü
Şonımı aındum ağladum, (8) oğul”

dêdi. Uruz burada soylamış, görelüm hānum, ne soylamış, (9) eydür:

“A beg baba, devece böyümiş-sin, köşekçe ‘akluñ yok. (10)

Depeçe böyümiş-sin, tarıca beynüñ yok.

Hüneri oğul (11) atadanmı görür öğrenür,

Yohsa atalar oğuldanmı öğrenür? (12)

Kağan sen beni alub kâfir ser-ḥaddına çıkardıñ, kılıç çalub (13) baş kesdüñ? Men senden ne gördüm, ne öğrenem?” dedi. Kazan 65^a (1) Beg elin eline çaldı, kaş kaş güldi. Eydür: “A Begler, (2) Uruz hûb şoyladı, şeker yedi. Begler, siz yêñüz içünüz, (3) şöhetünüz tağıtmañuz. Men bu oğlanı alayın, ava gedayın. (4) Yedi günlük azuğıla çıkayın. Oñ atduğum yerleri, kılıç (5) çalub baş kesdügüm yerleri göstereyim. Kâfir ser-ḥaddına (6) Cızığlara, Ağlağana, Gökçe Tağa aluban çıkayın. Şonra (7) oğlana gerek olur, a begler!” dedi. Koñur atın çekdürdi (8) butun bindi. Üç yüz muraşsa‘ tonlu yigit şayladı, (9) boynı aldı, kırk ala gözlü yigidin Uruz boynı aldı. (10) Kazan oğlını alub kara tağlar üzerine ava çıkıdı. (11) Av avladı, kuş kuşladı, şıgın geyik yıkdı. Gök (12) alañ, görklü çemene çadır tikdi. Bir kaç gün begler ile (13) yedi içdi. Meger Başı Açuk Tatyan Kal‘esinden, 65^b (1) Ak-şaka Kal‘esinden kâfirün cäsüsü varıdı. Bunları (2) görüb teküre geldi, eydür: “Hây, ne oturursın? İtüñi (3) ulıtmayan, çetügünjı mavlatmayan alp-lar başı Kazan oğlancuk (4) ile ser-h‘oş olub yaturlar” dedi. On altı bin kara (5) tonlu kâfir ata bindi, Kazanuñ üzerine ılğar yetdi. (6) Baqdılar gördi-ler: Altı bölük toz endi. Kimi eydür: “Geyik (7) tozı-dur.” Kimi eydür: “Yağı tozıdur.” Kazan eydür: “Geyik olsa (8) bir yâ iki bölük olurıdı. Bu gelen, bilmiş oluñ, yağı-dur” (9) dedi. Toz yarıldı, gün gibi şıladı, deniz gibi (10) yaykandı, meşe gibi karardı. On altı bin ip üz-(11)-engili kêçe borkli azgun dñnlü kızgün dilli kâfir (12) çıka geldi. Kazan koñur atın çekdürdi, butun bindi. (13) Oğlu Uruz cılavısını çekdürdi, bedevî atın 66^a (1) oynatdı. Karşu geldi, eydür:

“Berü gelgil, ağan Kazan!

Deñiz (2) gibi kararub gelen nedür?

Od gibi şılayub ılduz gibi parlayub (3) gelen nedür?

Ağız dilden beş kelime haber maña,

Kāra başum kurbān (4) olsun, babam saña!”

dedi. Kazan eydür:

“Berü gelgil, arşlanum (5) oğul!

Kara Deñiz gibi yaykanub gelen kâfirün leşkeri-dür. (6)

Gün gibi şılayub gelen kâfirün başında ışığı-dur.

İlduz (7) gibi parlayub gelen kâfirün cıdası-dur.

Azgun dñnlü (8) yağı kâfirdür, oğul”

dedi. Oğlan eydür: “Yağı dëyü neye (9) dërler?” Kāzan eydür: “Oğul, anuñçün yağı derler ki biz anlara (10) yetsevüz öldürürüz, anlar bize yetse öldürür” dedi. Uruz (11) eydür:

“Baba, [ceng] içinde beg yigitler öldürseler, kan sorarlar[m]ı, (12) da‘vilerlermi? Kāzan eydür: “Oğul, biñ Kāfir öldürseñ (13) kimse senden kan da‘vilemez. Ammā azğun dīnlü kāfirdür. **66^b** (1) Hüb yerde tuş oldu, velī sen maña yaman yerde duşak (2) olduñ, oğul” dedi. Uruz burada şoylamış, görelüm, (3) hānum, ne şoylamış. Uruz eydür:

“Berü gelgil, ağam Kāzan!

Kaıkubanı (4) yerümnden bedevī atum saıklarıdum bu gün için.

Güni geldi,

Ağ (5) meydānda segirdeyin senün için.

Ala evren sur cıdamı (6) saıklarıdum bu gün için,

Güni geldi,

Kāba karım, gēñ göğüsde (7) oynada[y]ım senün için,

Kāra polat uz kılıcum saıklarıdum (8) bu gün için,

Güni geldi,

Sası dīnlü kāfir başın kesdüreyim (9) senüni için,

Egini bek demür tonum saıklarıdum bu gün için, (10)

Güni geldi,

Yēñ yakalar dikdüreyim senüni için,

Başumda (11) kunt ışıklar saıklarıdum senüni için,

Güni geldi,

Kāba çomak (12) altında yoğurdayım senün için,

Kırk yigidüm saıklarıdum (13) bu gün için,

Güni geldi,

Kāfir başın kesdüreyim senüni için, **67^a** (1)

Aşlan adum saıklarıdum senün için,

[Güni geldi],

Yaka tutub kāfirile (2) uğraşayım senün için,

Ağız dilden bir kaç kelime haber maña, (3)

Kāra başum kurbān olsun, ağam saña!”

Kāzan burada şoylamış, (4) görelüm hānum, ne şoylamış, Kāzan eydür:

“Oğul oğul, ay (5) oğul! Menüm ünüm anla, sözüm dinle!

Ol kāfirün için (6) atub birin yazmaz okçısı olur.

Hey demedin başlar (7) kesen cellādı olur.

Ādem etin yahını kılan aşbazı (8) olur.

Sen varası kāfir degül.

Kaıkubanı yerümnden men (9) тұrayım,

Koñur atıñ beline men bineyim,

Gelen kāfir menüm-dür, men (10) varayım,

Kāra polat uz kılıcum çalayın,

Azğun dīnlü (11) kāfirdür, başların keseyin,

Döne döne şavaşayın, (12)
 Döne döne çekişeyin,
 Kılıç çalub baş kesdügüm görgil, (13) ögrengil,
 Kâra başuğa [iş]¹⁰ düşende gereklüdür”

dédi. Uruz **67^b** (1) burada şoylamış, görelüm hānum, ne şoylamış, eydür:

“A beg (2) baba, eşidürem,
 Ammā ‘Arafâtta erkek kızı kurbān için, (3)
 Baba oğul kazanur ad için,
 Oğulda kılıç kuşanur baba (4) gayretiçün,
 Menüm de başum kurbān olsun senüñiçün”

dédi. (5) Kâzan burada şoylamış, görelüm hānum, ne şoylamış, Kâzan (6) eydür:

“Oğul oğul, ay oğul!
 Yağıya girüb baş kesmedün, (7)
 Ādem öldürüb kan dökmedün.
 Ala gözlü kırk yigidi boyuğa (8) alğıl,
 Gögsi güzel kaba tağlar başına çıkğıl,
 Menüm (9) şavaşduğum menüm döğişdügüm,
 Menüm çekişdügüm menüm kılıçlaşdügüm (10)
 Görgil, ögrengil ve hem bize puşu olğıl, oğul!”

dédi. Uruz (11) babasının sözün şımadı, kaydub gērü döndi. (12) [Alçak]¹¹ yerden yüce tağlar başına yoldaşların alub çıkdı. (13) Ol zemānda oğul ata sözün iki eylemezidi. İki **68^a** (1) eylese ol oğlı kabül eylemezleridi. Uruz gēñ (2) yakadan süñüsin şaңcdı tırdı. Kâzan Beg gördi (3) ki kâfir katı yaklaştı, atından èndi. Arı [şudan]¹² ābdest aldı, (4) ağ alnın yere kodu. İki rek‘at namāz kıldı, adı görklü (5) Muḥammedi yād getürdi. Kâra dīnlü kâfire göz karartdı, (6) haykırdı, at şaldı, qarşu vardı, kılıç urdı. (7) Gümbür gümbür tavullar çalındı, burması altun tuç (8) borılar çalındı. Ol gün cılasun yēg erenler döne (9) döne şavaşdı. Ol gün kâra polat uz kılıçlar çalındı, (10) ol gün qarğı dalı [süñüler], kayın oğ-lar atıldı, ala evren (11) sur cıdalar süsildi. Ol gün nāmerdler muḥānnatlar (12) şapa yēr gözetdi. Ol gün bağa bağa Kâzan oğlı Uruzun (13) ‘ışkı geldi, eydür:

“Berü gelün, kırk yoldaşum!
 Size kurbān **68^b** (1) olsun menüm başum.

¹⁰ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 67a.13

¹¹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 67b.12

¹² ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 68a.3

Görürmisiz aḡam Qazan baş kesdi, (2) qan dökdi? Oḡlan uşaq yemek yemekçe gelmez” dedi. (3) “Babam bu kâfirleri esirgemiş gibi. Meni seven yigitlerüm, ne tûrursız? (4) Kâfirün bir ucına depelüm” dedi. Qāzaḡucın oynaddı, Uruz (5) kâfirün saḡına at depdi. Saḡlı şollı kâfiri hûb (6) taḡutdı. Şanasıncim taz yerlere tolu düşdi yâ kara (7) qazun içine şāhīn girdi. Kâfirün uçını başdı (8) taḡıtdı. Azḡun dīnlü kâfir buḡaldı, oḡa girdi (?). (9) Qovulan (?) kimse (?) oḡlanuḡ Bedevī atın oḡlayu [...]lar. At yıhıldı. (10) Kâfirler Uruzun üzerine çoḡdı. Uruzun kırk (11) yigidi atdan endi, ala qalkān baḡını kışa düḡdiler, (12) kılıç şıyrdılar. Uruzun üzerine çoḡ savaşıdılar. (13) Qalaba qorḡudur, derin olsa baturur, yayanuḡ umıdı **69^a** (1) olmaz. Saḡın şolın Uruzun çevürdiler kırk yigidin, (2) şehīd etdiler. Oḡlanuḡ üzerine düşdiler, tutdılar, (3) qarusından ellerin baḡladılar, kıl urḡan aḡ boynına (4) taḡdılar. Yüzi üzerine şaluban sürdiler. Aḡ etinden (5) qan çıkınca döḡdiler, ‘Baba’ dēyü aḡlatdılar, ‘Ana’ dēyü bozlatdılar. (6) Eli baḡlu, boynı baḡlu yüzi üzerine şalub aldılar yōriyü (7) vėrdiler. Uruz tutsaq oldu. Qazanuḡ ḡaberi yok. (8) Eyle şandı kim yaḡı başıldı. At cıvılasın dönderdi, (9) gerü döndi geldi. Oḡlını qoduḡı yerde bulımadı. (10) “A begler, oḡlan qancaru ḡetdi ola?” dedi. Begler eydür: (11) “Oḡlan quş yürekli olur. Qaçub anasına ḡetmişdür” (12) dediler. Qazan qarardı, döndi eydür: “Begler, [Tangrı] bize (13) bir kür oḡul vermiş. Varayın anı anası yanından alayın, **69^b** (1) kılıçla pāreleyeyin, altı bölük edeyin, altı yoluḡ ayırdında (2) bıraḡayın. Bir daḡı kimse yazı yerde yoldaş koyub qaçmaya” (3) dedi. Daḡı qonur atın ökçeledi, yola girdi, evine geldi. (4) Hān kıızı Boyı Uzun Borla Hātūn Qāzanuḡ ḡeldüḡin (5) eşitdi. Atdan ayḡır, deveden buḡra, qoyundan qoç kırdurdi. (6) Oḡlancuḡumuḡ ilk avıdur, qalın Oḡuz beglerin toylayayım (7) dedi. Hān kıızı ḡördi kim Qāzan ḡelūr, yumurlanub yerinden (8) örü tırdı, şamur cūbbesin eḡnine aldı, Qazana qarşu geldi. (9) Qabāq qaldurdi, Qazanuḡ yüzine toḡru baḡdı. Saḡılan (10) şolına göz ḡezdürdi, oḡlancuḡını, Uruzı ḡörmedi. Kara (11) baḡrı şarşıldı, dom yüregi oynadı. Kara kıyma gözleri (12) qan yaş tıldı. Qazana şoylamış, ḡorelüm ḡānum, ne (13) şoylamış, eydür:

“Berü gelgil Salur begi, Salur ḡörki!
Başum **70^a** (1) baḡtı, evüm taḡtı,
Hān babamuḡ ḡüyeḡüsü,
Qadun anamuḡ (2) sevgüsü,
Atam anam vėrdüḡi,
Göz açuban ḡördüḡüm, (3)
ḡöḡül vėrüb sevdüḡüm,
Beg yigidüm Qazan!
Qalkubanı yerünḡen (4) örü tırdunḡ,
Oḡluḡıla yēlisi kara qazılık atın buḡun (5) bindün.
Boynı uzun < > geyigi alub yıḡdunḡ,
Semüz (6) etin yükletdünḡ, gerü döndünḡ.
İki vardunḡ bir ḡelürsin, (7) yavrum qanı?
Qaraḡu dünḡe bulduḡum oḡlum qanı?
Bir bebegüm (8) ḡörinmez, baḡrum yanar.

Şaylan şaylan kayalardan,
 Kazan, (9) oğlan uçurduymı?
 Talı sazı aşlanına yedürdüyümi? (10)
 Ağ ellerin karusından bağlatduymı?
 Kāfir öñince yöritdüyümi? (11)
 Dili damağı kırıyub dört yanına bakdurduymı?
 Kara (12) gözden acı yaşın dökdürdüyümi?
 ‘Kadun ana! Beg baba!’ (13) dëyü bo[z]latduymı?”

dëdi. Gëne şoylamış, eydür:

“Oğul oğul, 70^b (1) ay oğul, ortacum oğul!
 Karşu yatan kara tağum yüksegi (2) oğul,
 Karañulıca gözlerüm aydını oğul!
 Şām yëlleri (3) esmedin, Kazan, kulağum çıñlar,
 Sarımsak otın yemedin, (4) Kāzan, içüm göyner,
 Sarı yılan şokmadın ağca tenüm (5) kalkar, şişer,
 Kurımışca gögsümde südüm oynar,
 Yalıñuzca (6) oğul görünmez, bağrum yanar.
 Yalıñuz oğul haberin, Kazan, dëgil (7) maña,
 Dëmez olurısañ yana göyne kargaram, Kazan saña!”

dëdi. (8) Anası bir şoy dahı şoyladı, eydür:

“Kargu cıda (9) oynadanlar vardı geldi,
 Altun cıda oynadana, yā Rab, (10) noldı?
 Kazağuc ata binen-ler vardı geldi,
 Bedevī (11) atlu bir oğula, yā Rab, noldı?
 Nöker geldi, nāyib (12) geldi,
 Yalıñuz bir oğula, yā Rab, noldı?
 Yalıñuz oğul (13) haberin, Kazan dë[gi]l maña,
 Dëmez olsañ, yana yana kargaram, 71^a (1) a Kazan saña!”

dëdi. Bir dahı şoylamış:

“Kuru kuru çaylara su (2) şaldım,
 Kara tonlı dervişlere nezir vërdüm,
 Yanum al[a] (3) bakduğumda konşuma eyü bakdım,
 Umanına usanına aş (4) yedürdüm,
 Aç görsem toyurdum, yalnızak görsem tonatdım, (5)
 Dilek ile bir oğlı gücile buldım,
 Yalıñuz oğul haberin, (6) a Kazan, dëgil maña,

Demez olsañ yana göyne kargaram, Kazan (7) saña!”

dédi. Bir dahı soylamış:

“Karşu yatan kara tağdan (8) bir oğul uçurduñısa dègil maña,
Külüngile yıkdurayın. (9)
Kanın akan yügrük şudan bir oğul uçurduñısa (10) dègil maña,
Tamarların şoğıldayım.
Azğun dīnlü kâfirlere (11) bir oğul tutdurduñısa dègil maña,
Hān babamuñ yanına (12) men varayın,
Ağır leşker, bol hazine alayın,
Pārelenüb (13) kazılık atumdan ènmeyince
Yèñümüle alca kanum silmeyince
Köl 71^b (1) buñ olub yèr yüzine düşmeyince
Yalıñuz oğul haberin almayınca (2)
Kāfir yollarından dönmeyeyin”

dédi. [Bir dahı soylamış:]

“Yoħsa, a Kazan, ayağumdan (3) sermūze atayınmı?
Kara tırnak ağ yüzüme çalayınmı?
Güz alması (4) gibi al yañaqlarum yırtayınmı?
Çenberüme alca kanum dökeyinmi?
Ağır (5) şīven senün orduña koyayınmı?
‘Oğul! Oğul!’ dèyübeni (6) bozlayayınmı?
Kaytabanda kızıl deve bundan geçdi,
Torumları (7) < > bundan bozlayub bile geçdi.
Torumcuğum aldurmışam, bozlayayınmı? (8)
Kazağuçda kazılık at bundan geçdi,
Kuluncuğı kişneyüb (9) bile geçdi.
Kuluncuğum aldurmışam, kişneyeyinmi?
Ağayılta ağca (10) koyun bundan geçdi,
Kuzıcağı meñrişüb bile geçdi.
Kuzıcağum (11) aldurmışam, meñriyeyinmi?
‘Oğul! [Oğul!] dèyü bozlayayınmı?

dédi. Bir dahı (12) soylamış:

“Kalkubanı yèrüm-den turam dèridüm,
Yèlisi kara (13) kazılık atuma binem dèridüm,
Kalın Oguz içine girem dèridüm, 72^a (1)
Ala gözlü gelin alam dèridüm,

ara y rde ağ otağı dikem d rid m, (2)
 Y riy beni oğulı o[1] gerdege ge  rem d rid m,
 Mur dıla ma   da (3)  rg rem d rid m,
 Mur da y t rmed n men ,
 ara ba um ar  ı t tsun (4) azan seni,
 Bir bebeg m g rinmez, bağrum yanar.
 Neyled n? D gil mağa,
 D mez (5) olsağ yana g yne argaram azan sağa!”

d di. Anası oğlanuğ (6) b yle d ge  azanuğ ‘aqlı ba ından g tdi. ara bağrı  ar ıldı. (7) Dom y regi oynadı. arangulı g zleri an ya  t ldi. (8) Eyd r: “G rkl m, oğul [ba ına aza]¹³ gelse sendenmi  orarıdum? or ma ayurma, (9) avdadur. Avda alan oğul i  n ayurmağıl. Y di g n ben (10) azana m hlet v rgil. Y rde ise oğul  ıkarayım, g kde (11) ise  nd reyim. Bulurısam buldum, bulmazısam Tanrı v rdi, (12) Tanrı aldı. Neyleyeyin? ara   ven sen n le bile eyleyeyin” (13) d di. H n kızı eyd r: “azan, oğul avda id gin **72^b** (1) andan bileyin kim yoręun atunıla gedilmi  cıdanıla ardına (2) d  sesin” d di. azan g r  d ndi, geld gi yolu (3)  n ne alub yortdı. D n atdı. Anası tuymadın (4) el altından buyurdı: “T ksan t men gen  Oğuz ardumca (5) gels n. Oğlan t tsağdur, begler bils n” d di. (6) Ol [y re] geldiki yağı ba ılmı ıdı, g rdi oğlunuğ ala (7) g zl  kır k yigidi kırılmış, bedev  atı oğlanuğ oğlanmı  (8) yatur. Le  arasında oğlancuğı le in bulmadı, altunluca (9) am ısın buldı. Ya  n bildi kim oğlı k fire t tsa dur, (10) ağladı:

“ara  ağum y ksegi oğul!
 anlı  uyum  a kunu (11) oğul!
 ocalığum va tı aldurduğum yalınuz oğul!”

d di (12) bozladı. K fir n izin izledi. apulı ara Dervendde (13) k fir dağı  onmı  idi. Oğlana ara kepenek geyd rmi leridi, **73^a** (1) apu   gi  zerinde ar urı bırakmı larıdı. Giren ba ar (2)  ıķan basardı. “arı d  men Tatar oğlı el m ze (3) < > girmi iken cez yla  ld rel m” [d y ] (4) apu   gi  zerinde ar urı  omı larıdı ki bu ma alda (5) H n azan y tdi. oğur atın oynatdı. K fir azanuğ (6) geld gin g rdi  rkdi. Kim atın biner, kim cev en geyer. (7) Oğlan ba ını aldurdı, eyd r: “Mere k fir, ne h ldur?” (8) K fir eyd r: “Babağ geldi, t tulum d r z.” Oğlan eyd r:

“Am n, (9) mere k fir, am n!
 Tanırın n birliğine yo dur g m n”

K firler oğlana (10) am n v rdiler. Elin   zdiler, g zin a dılar. Babasına (11) oğlan ar u geldi,  oylar, g rel m h num, ne  oylamı , (12) Uruz eyd r:

¹³ ayrıntılı bilgi i in bkz. DKO N: Drs. 72a.8

‘Berü gelgil, a beg baba!
 Nèrede bildüñ benüm tutsak (13) olduñum?
 Ağ ellerüm arduma bağlandıñın,
 Kıl sicim ağ 73^b (1) boynuma takıldıñın,
 Kara gözlü yigitlerüm kırıldıñın.
 Sen gelmedin, (2) baba, kâfirler tanışdılar:
 ‘Koñur Atlu Kazanı tutuñ,
 Karusından (3) ağ ellerini bağlañ,
 Ğāfillüce görklü başın kesüñ,
 Alca (4) kanın yer yüzine döküñ,
 Oğhıyla ikisini bir yerden öldürüñ, (5)
 Ocağın söyleñdürüñ!’ dèyü söyleşdiler.
 Hānum baba, korharam, (6)
 Segirdüriken koñur atıñ serçdüresin,
 Şavaşduğıñ vaktın (7) gendüñi tıtdurasın,
 Ğāfillüce güzel başıñ kesdüresin, (8)
 Ağ bürçeklü anam ‘Oğul!’ dèriken
 ‘Başum bahtı Kazan!’ dèyü (9) ağladasın.
 Kayduban baba, gèrü döngil,
 Altun ban évüñe (10) sürüb vargıl,
 Karıcuk olmış anama umud olgıl, (11)
 Kara gözlü kız kartaşımı ağlatmağıl,
 Karıcuk olmış anamı (12) şızlatmağıl.
 Oğul içün ata ölmek ‘ayb olur.
 Yaradan (13) haqqıyçün, baba kayda döngil,
 Ève vargıl. Karıcuk anam saña 74^a (1) karşı gelse, meni saña şorsa
 Baba, toğrı haber vergil,
 ‘Gördüm (2) senüñ oğluñ tutsak’ dègil,
 ‘Karusından ağ elleri (3) bağlu’ dègil,
 ‘Kara kıldan sicim boynına takılı’ dègil,
 ‘Kara toñuz (4) tamında yatur’ dègil,
 ‘Kıl kepenek boyıncuğın sürer’ dègil, (5)
 ‘Ağır bukağı topucağın döger’ dègil,
 ‘Yanmış arpa etmegi acı (6) şoğan öyüni’ dègil,
 Menüm anam menüm içün qayurmasun. (7)
 Bir ay baqsun,
 Bir ayda varmazısam iki ay baqsun,
 İki (8) ayda varmazısam üç ay baqsun,
 Üç ayda varmazısam (9) öldüğümü ol vakt bilsün,
 Aygır atum boğazlayub aşum (10) vèrsün,
 Yad kıızı helāluma destür vèrsün,

Baṇa (11) tutan gerdege ayruḵ girsün.
 Anam menüm için gök geyüb (12) ḵara şarınsun,
 Ḳalın Oğuz élinde yasum dutsun.
 Menüm (13) başum senüñ yoluña ḵurbān olsun,
 Gèrü dön, baba”

dèdi. 74^b (1) Oğlan bir daḥı şoylamış, görelüm ḥānum, ne şoylamış: (2)

“Ḳarşu yatan ḵara tağlar esen olsa èl yayılır.
 Ḳanlı (3) ḵanlı şular esen olsa ḵanın daşar.
 Ḳazağuç atlar esen (4) olsa ḵulun toğar.
 Ḳaytabanda kızıl deve esen olsa torum (5) vèrür.
 Ağayılđa ağca ḵoyun esen olsa ḵuzı vèrür. (6)
 Yèğ erenler esen olsa oğlı toğar.
 Sen esen ol, (7) anam esen olsun,
 Menden yègrek Ḳādir size oğul vère, (8)
 Ağ südini anam maṇa ḥelāl eylesün,
 Şavaşmağıl, ḵayda (9) döngil baba gèrü!”

dèdi. Ḥān Ḳazan burada şoylamış, görelüm, (10) ḥānum, ne şoylamış, eydür:

“Oğul oğul, ay oğul!
 Ḳarşu (11) yatan ḵara tağum yüksegi oğul!
 Güçlü belüm kuvveti (12) cānum oğul!
 Ḳarangulu gözlerüm aydını oğul!
 Alar taṇla (13) yerümden turduğum senüñiçün,
 Ḳoñur atum yorıltnışam senüñ için, 75^a (1)
 Ağ tonuma kir eklendi senüñiçün,
 Menüm başum ḵurban olsun, (2)
 Cānum oğul senüñiçün!
 Sen gèdeli ağlamağum
 Gökde iken (3) yere èndi,
 Gümbür gümbür tavullar dögilmedi,
 Ağır ulu (4) dīvānum sürilmedi,
 Seni bilen beg oğulları
 Ağ çıkardı (5) ḵara geydi,
 Ḳaza beñzer kızum gelinüm
 Ağ çıkardı ḵara geydi, (6)
 Ḳarıcuḵ anañ ḵan yaş dökdi,
 Ağ şaḵallu babañ (7) buñlu oldu.
 Ḳayduban buradan, oğul, ève varsam, (8)
 Ağca yüzlü anañ ḵarşu gelüb ‘Oğul?’ dèse

‘Ağ elleri (9) ardına bağı’ dēyeyinmi?
 ‘Ağ boynında kıl urğan tağılu’ (10) dēyeyinmi?
 ‘Kāfir yanınca yayak yörir’ dēyeyinmi?
 Menüm nāmūsum (11) kanda vara, oğul?”

dēdi.

“‘Kıl kepenek boyuncuğın sürer’ (12) dēyeyinmi?
 ‘Ağır bukağı topucağın döger’ dēyeyinmi?
 ‘Arpa etmegi (13) acı şoğan öyüncüğü’ dēyeyinmi?”

Qazan gēne eydür:

“Qarşu 75^b (1) yatan qara tağlar qarisa otı bitmez, el yayılmaz.
 Aqın-dılı (2) görklü şular qarisa qara taşmaz.
 Kaytabanlar qarisa (3) torum vērmez.
 Qazağıç-lar qarisa qulun vērmez.
 Er yigitler (4) qarisa oğı toğmaz.
 Babañ qarı, anañ qarı, senden (5) yēgrek Qādir bize oğul vērmez.
 [Vērse] dağı senüñ yērün tuta (6) bilmez.
 Āsumānlu gökde qara bulut oluban
 Kafirüñ üzerine (7) gürleyeyim,
 Ağ yıldırım olup şakıyayım,
 Kāfiri qamış gibi (8) od oluban yandurayım,
 Toğuzını bir yērine şaydurayım,
 Urışmadın (9) döğışmedin ‘ālemi toldurayım.
 Yaradan Allāhdan meded!”

dēdi. (10) Qoñur atından yēre ēndi, aqub gēden arı şudan ābdest (11) aldı, ağ alnını yēre qodı, namāz kıldı. Ağladı, Qādir Tangrıdan (12) hācet diledi, yüzün yēre sürdi, Muhammede şalavāt getürdi. (13) Deve gibi kükredi, arşlan gibi aqradı, na‘ra urub 76^a (1) haykırdı, yağa yalınuz kāfire at depdi, kılıç urdı. (2) Dōne dōne bir zemān yağış savaşı eyledi. Kāfiri “Alam” (3) dēdi, alamadı. Bir sa‘ātda kāfire üç kerre at depdi. (4) Nāgāh gözi qapağına kılıç toğındı. Qara qanı şorladı, (5) gözine ēndi. Özin şarḫ yērlere şaldı. Görelüm ēmdi (6) yaradan neyler. Meger, hānum, Boyı Uzun Borla Hātūn oğlancuğı (7) ağıdı, qararı qalması. Qırk ince bēllü kız oğlanıyla (8) qara ayğırın tardırdı bütün bindi, qara [polat uz]¹⁴ kılıcın kuşandı. (9) “Başum tācı Qazan gelmedi” dēyü izin izledi gētdi. Gelü (10) gelü Qazana yağın geldi. Qazan hēlālını tanımadı. Hān (11) kızınıñ Qazan üzerine geldi, eydür:

¹⁴ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 76a.8

“Kara aygırın cılavısını (12) < > tartıl yigit!
 Tike tutub yüzüme bakıl, yigit!
 Altındağı (13) kara aygırı maña vèrgil yigit!
 Elündeğı sur cıdanı [maña vèrgil, yigit] **76^b** (1)
 Yanındağı gök polad [kılıcu]¹⁵ı maña vèrgil yigit!
 Bu günümde umud (2) olıl maña,
 Kıla ölke vèreyin saña!”

dèdi. Hātūn eydür: (3)

“Karşum ala, yigit, meni ne mañlarsın?
 Geçmiş menüm günümi ne aındurursın? (4)
 Kalkubanı yerinden tıran Kızan,
 Kara göz atıñ bèline binen (5) Kızan,
 İlğayuban kara tağum yıkan Kızan,
 Gölgelece kaba ağacum (6) kesen Kızan,
 Bıçaq alub kanadlarum kıran Kızan,
 Yalıñuzca (7) oğlum Uruza kıyan Kızan,
 At üstinde eglenmeyüb (8) yortan Kızan,
 Senüñ bilüñ ulmış,
 Üzengüye dirmeyen (9) dizüñ ulmış,
 Hān kıızı helalunı tanımayan gözün ulmış. (10)
 Buñalmış-sın, saña nolmış?
 Çal kılıcuñ, yetdüm, Kızan!”

dèdi. (11) Bu mañalda Oğuz erenleri bir bir yetdi, görelüm hānum, kimler yetdi: (12)

Kara Dere ağzında Kādir vèren,
 Kara boğa derisinden beşiginün (13) yapığı olan,
 Acığı tutanda kara taş küleyleyen,
 Kara **77^a** (1) bıyığın yedi yerde eşsesinde dügen,
 Kızan kartaşı (2) Kara Göne Çapar yetdi, “Çal kılıcuñ kardaş Kızan, yetdüm!” (3) dèdi.

Anuñ ardınca, görelüm hānum, kimler yetdi:

Demür (4) Kapu Derven[din]deki Demür kapuyı kapub alan,
 Altmış tutam (5) ala gönderinün uçında er böğürden,
 Kızan gibi pehlevānı (6) bir savaşda üç kerre atından yıkan,
 Kıyan Selcük oğlu (7) Deli Tundar Çapar yetdi, “Çal kılıcuñ ağam Kızan, yetdüm!” (8)
 dèdi.

¹⁵ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 76b.1

Anuñ ardınca görelüm kimler yètdi:

Varuban destür-(9)-suzca Bayındır Hānuñ yağı-sın başan,
Altmış biñ (10) kâfire kan kuşduran,
Ġaflet Koca oğlu Şer Şemse (11) 'd-dīn Çapar yètdi,
“Çal kılıcuñ ağam Kāzan, yètdüm!” (12) dèdi.

Anuñ ardınca, görelüm kimler yètdi:

Paraşaruñ (13) Bayburd hişārından
Parlayub uçan,
Ap-alaca 77^b (1) gerdegine karşı gelen,
Kālin Oğuz imrencesi,
Kāzan Begüñ yınağı Boz (2) Aygırlı Beyrek Çapar yètdi, “Çal kılıcuñ hānum Kāzan,
yètdüm!” (3) dèdi.

Anuñ ardınca görelüm kimler yètdi:

Çaya baksa (4) çalımlı,
[Çal] kara kuş erdemlü,
Kur kurma kuşaklı,
Kulağı altun (5) küpeli,
Kālin Oğuz beglerini bir bir atdan yıkan,
Kāzı-lık (6) Koca oğlu Yēgenek Çapar yètdi, “Çal kılıcuñ ağam (7) Kāzan, yètdüm!” dèdi.

Anuñ ardınca görelüm kimler yètdi:

Yigirmi (8) dört boyun oğşayan (?) Deli Tundar yètdi.
Anuñ (9) ardınca biñ kavum başları Döger yètdi.
Anuñ ardınca (10) biñ Bügdüz başları Emen yètdi.
Anuñ ardınca toköz (11) koca başları Aruz yètdi.

Şaydukça Oğuz begleri (12) dükense olmaz, Kāzanuñ begleri heñ yètdi, üzerine (13) yıgnağ oldu. Arı şudan ābdest aldılar, iki 78^a (1) rek'at namāz kıldılar, adı görklü Muhammede şalavāt getürdiler. (2) Bī-tekellūf kâfire at şaldılar, kılıç urdılar. Ol (3) gün cigerinde olan yer yigitler belürdi, ol gün (4) nāmerdler şapa yēr gözetdi. Bir kıyāmet savaşı oldu, (5) meydān tolu baş oldu. Kıyāmetüñ bir günü oldu. (6) Beg nökerden, nöker beg-den ayrıldı. [Taş] Oğuz begler[i] ile (7) Tundar şağa depdi, cılasun yigitler ile Kara Budak (8) şola depdi. Kāzan gendü düpe depdi. Tekür ile (9) Şöklü Melike havāle oldu. Böğürdübeni atdan yere şaldı, (10) alca kanın yēr üzerine dökdi. Sağ tarafda Kara (11) Tüken Melike Tundar karşı geldi, kılıçladı, yere (12) şaldı. Sol tarafda Boğacuk Melike Kara Budak karşı (13) geldi. Şancubanı yere çaldı, depretmedin başın kesdi. 78^b (1) Boyı

Uzun Borla Hâtûn kara tuğın kâfirün kılıçladı, (2) yere şaldı. Tekür alındı, kâfir kaçdı. Derelerde (3) kâfire kırğın girdi, on beş biñ kâfir kimi kırıldı, (4) kimi tutıldı. Kazan oğlu üzerine geldi, èndi. Elin (5) çözdı, kuca kuca ata ile oğul görışdı. Üç (6) yüz yigit Oğuzdan şehîd oldu. Kazan oğlancuğın (7) kurtardı, gèrû döndi. Ġazā mübārek oldu. Oğuz (8) begleri toyum oldu. Ağca Kala Sürmelüye gelüb Kazan (9) kırk otağ dikdürdi. Yèdi gün yèdi gece yème içme (10) oldu. Kırk eyü kılıla kırk cāriye oğlu başına (11) çevürdi, āzād eyledi. Cılasun erenlere kıra ölke (12) vèrdi, cübbe çuka vèrdi. Dedem Korkut gelüben (13) şāzılık çaldı, bu Oğuznāmeyi düzdi koşdı, 79^a (1) böyle dèdi:

“Èmdi kanı dèdügüm yèg erenler,
Dünyā (2) menüm dèyenler?
Ecel aldı, yèr gizledi.
Fānī dünyā kime (3) kaldı?
Gelimli gèdimli dünyā,
Āhır şonj uci (4) ölümli dünyā!”

Yom vèreyim hānum:

Yèrlü kara tağun yıkılmasun! (5)
Gölgelice kaba ağacuñ kesilmesün!
Kanın akan (6) görklü şuyunı kırılmasun!
Kānadlarunı uci kırılmasun! (7)
Kādir seni nāmerde muhtāc ètmesün!
Çapariken ağ boz atuñ (8) büdremesün!
Çalışanda kara polat uz kılıcuñ (9) gedilmesün!
Allāh vèren ümīzünüz üzilmesün!
Āhır şonjı (10) arı imāndan ayırmasun!
Ağ alnuñda bès kelime du‘a kılduñ, (11) kabül olsun!
Yığışdursun dürişdürsün,
Günāhuñuzı (12) adı görklü Muhammede bağışlasun!
Hānum hey!

1.1.6. (13) Duħa Koca oğlu Deli Domrul boyını beyān 79^b (1) èder

Hānum hey!

Meger, hānum, Oğuzda Duħa Koca oğlu Deli (2) Domrul dèrleridi bir er var idi. Bir kuru çayunı üzerine (3) bir köpri yapdurmışıdı. Geçeninden otuz üç akça (4) alurıdı, geçmeyeninden döge döge kırk akça alurıdı. Bunı (5) nēcün böyle èderidi? Anuñçünki “Menden deli menden (6) güçli er varımıdur ki çıka menümile şavaşa!” dèridi. (7) “Menüm erligüm, bahādurligüm cılasunligüm, yigitligüm Rūma, Şāma (8) gède çavlıana” dèridi. Meger bir gün körisinün yamacında (9) bir bölük oba konmış idi. Ol obada bir yahşı hūb (10) yigit şayru düşmiş idi. Kartaş dèyü ağladı ol yigit (11) kimi oğul dèyü kimi kartaş dèyü ağladı Ol yigit (12) üzerine muhkem kara şīven oldu. Negāhından Deli

Domrul (13) çapar yètdi, eydür: “Mere kavat-lar, ne ağlarsız? Menüm köprüm **80^a** (1) yanında bu gavgâ nedür, neye şîven êdersiz?” dèdi. Eyitdiler: (2) “Hānum, bir yahşı yigidümüz öldi, aña ağlaruz” dèdiler. Deli (3) Domrul eydür: “Mere yigüdinizi kim öldürdi?” Eyitdiler: “Va-llāhi, (4) beg yigit, Allāhu te‘ālā-dan buyruk oldu, al kanatlu (5) ‘Azrāyîl yol yigidün cânın aldı.” Deli Domrul eydür: (6) “Mere, ‘Azrāyîl dèdügünüz ne kişi-dür kim âdemün cânın alır? (7) Yā Kādir Allāh! Birligün, varlıgün haqqıyçün ‘Azrāyîli menüm (8) gözümë göstergil. Şavaşayım çekişeyim dürişeyim, yahşı (9) yigidün cânın kırtarayım. Bir dahı yahşı yigidün cânın (10) almaya!” dèdi. Kayıtdı döndi, Deli Domrul êvine geldi. (11) Hāk te‘ālā-ya [Deli] Domruluñ sözi ẖoş gelmedi. “Bağ bağ, (12) mere deli kavat menüm birligüm bilmez, birligümë şükür kılmaz. (13) Menüm ulu dergāhumda geze, menlik eyleye” dèdi. ‘Azrāyîle **80^b** (1) buyruk eyledi kim: “Yā ‘Azrāyîl, var dahı ol deli kavatuñ (2) gözine göringil, beñzini şartıgıl” dèdi. Cānını hırlatgıl, (3) algıl” dèdi. Deli Domrul kırk yigidilen yeyüb içüb (4) otururiken negāhından ‘Azrāyîl çıka geldi. ‘Azrāyîli (5) ne çavuş gördi ne kapucı. Deli Domruluñ görür gözi (6) görmez oldu, tutar elleri tutmaz oldu. Dünyā ‘ālem (7) Deli Domruluñ gözine karanu oldu. Çağırub Deli Domrul (8) soylar, görelüm hānum, ne soylar, eydür:

“Mere, ne heybetlü koca-(9)-sın,
 Kapucı-lar seni görmedi,
 Çavuşlar seni tuymadı. (10)
 Menüm görür gözlerüm görmez oldu,
 Tutar menüm ellerüm tutmaz (11) oldu.
 Ditredi menüm cānum, cūşa geldi,
 Altun ayağum (12) elümden yere düşdi.
 Ağzum içi buz gibi,
 Süñüklerüm (13) tuz gibi oldu.
 Mere şakalcuğı ağca koca,
 Gözcügezi **81^a** (1) çöngë koca,
 Mere, ne heybetlü kocasın? Dègil maña,
 Kadam belām (2) tokınur bugün saña!”
 dèdi. Böyle dègeç ‘Azrāyîlün acığı (3) tutdı, eydür:

“Mere deli kavat, Gözüm çöngë idügin ne begenmez-sin? (4)
 Gözi gökçek kızlaruñ gelinleruñ
 Cānın çoğ almışam. (5)
 Şakalum ağarduğın ne begenmez-sin?
 Ağ şakallu kara şakallu yigitleruñ (6)
 Cānın çoğ almışam.
 Şakalum ağarduğınun ma‘nāsı budur” (7)

dèdi. “Mere deli kavat, öginürüdün, dèridün: ‘Al kanatlu (8) ‘Azrāyîl menüm elüme girse öldüreydüm, yahşı yigidün cânın (9) anuñ elinden kırtaraydum’ dèridün. Êmdi, mere deli,

geldüm ki (10) senün cānuñ alam. Vêürmisin, yoḥsa menümile ceng (11) êdermisin?” dedi. Deli Domrul eydür: “Mere, al қанатlu (12) ‘Azrāyīl senmi-sin?” dedi. “Evet, menem” dedi. “Bu yaḥşı (13) yigitlerün cānını senmi alursın?” dedi. “Evet, men **81^b** (1) aluram” dedi. Deli Domrul eydür: “Mere қапucı-lar, қапuyı (2) қаpañ” dedi. “Mere ‘Azrāyīl, men seni gēñ yērde isteridüm, (3) тар yērde eyü elüme girdün olamı?” dedi. “Men seni öldüreyim, (4) yaḥşı yigidün cānın қurtarayım” dedi. Қара [polat uz] қılıcın şıyırdı (5) eline aldı, ‘Azrāyīli çalmağa ḥamle қıldı. ‘Azrāyīl bir (6) göğercin oldı, pencereden uçdı gētdi. Ādemī-ler evreni (7) Deli Domrul elin eline çaldı, қаş қаş güldi, eydür: (8) “Yigitlerüm! ‘Azrāyīlün gözini eyle қorḥutdum ki gēñ қапuyı (9) қodı, тар bacadan қаçdı. Çünki menüm elümden göğercin (10) gibi қуш oldı, uçdı, mere men anı қормıyam тоғana (11) aldurmayınca?” dedi. Тұrdı, atına bindi, тоғанın eline (12) aldı, ardına düşdi. Bir iki göğercin öldürdi, döndi. (13) Ėvine geli yöririken ‘Azrāyīl atınun gözine görindi. At **82^a** (1) үrkdı, Deli Domrulu götürdi, yere urdı. Қара başı (2) буғaldı, буғlu қaldı. Ağ göğsinün üzerine ‘Azrāyīl (3) başub қondı. Baya yırlardı, şimdi ḥırlamağa başladı, (4) eydür:

“Mere ‘Azrāyīl, amān!
 Tangrınuñ birliğine yoқdur gümān! (5)
 Men seni böyle bilmez idüm,
 Oğurlayın cān alduғuñ (6) tuymaz idüm.
 Degmesi böyük bizüm тағларumuz olur,
 Ol (7) тағларumuzda бāғларumuz olur,
 Ol бāғларуñ қара салқumlu (8) үзүmi olur,
 Ol үзүmi шıқarlar, al şerābı olur, (9)
 Ol şerābdan içen esrük olur.
 Şerābluydum, tuymadum, (10)
 Ne söyledüm bilmedüm.
 Beglige uşanmadum,
 Yigitlige тоymadum,
 Cānum (11) alma ‘Azrāyīl, meded!”

dedi. ‘Azrāyīl eydür: “Mere deli (12) қavat, maña ne yalvarursın? Allāhu te‘ālā-ya yalvar! Menümde (13) elümde ne var? Men daḥı bir yumuş oğlanıyam” dedi. Deli **82^b** (1) Domrul eydür: “Yā pes cān vëren, cān alan Allāhu te‘ālā-(2)-mıdur?” “Belī, oldur” dedi. Döndi ‘Azrāyīle: “Yā pes (3) sen ne eylemeklü қava[t]-sın? Sen aradan çıkğıl, men Allāhu (4) te‘ālā-yıla ḥaberleşeyim” dedi. Deli Domrul burada (5) şoylamış, görelüm ḥānum, ne şoylamış, eydür:

“Yüce-(6)-lerden yücesin,
 Kimse bilmez nècesin,
 Görklü Tangrı, (7)
 Nēce cāhiller seni gökde arar, yērde ister,

Sen h̃od (8) mü' minler gönlindesin.
 Dāyim tūran Cebbār Tangrı, (9)
 Bākī kalan Settār Tangrı,
 Menüm cānumı alur olsañ (10) sen alğıl,
 'Azrāyīle almağa komağıl"

dèdi. Allāhu (11) te'ālā-ya Deli Domruluñ burada sözi h̃oş geldi. (12) 'Azrāyīle nidā eyledi kim: "Çün deli kavat menüm birliğüm (13) bildi, birliğüme şükür kıldı, yā Azrāyīl, Deli 83^a (1) Domrul cān yérine cān bulsun, anuñ cānı āzād (2) olsun" dèdi. 'Azrāyīl eydür: "Mere Deli Domrul, (3) Allāhu te'ālā-nuñ emri böyle oldu kim: 'Deli Domrul (4) cānı yérine cān bulsun, anuñ cānı āzād olsun' (5) dèdi." Deli Domrul eydür: "Men nèce cān bulayım? Meger (6) bir koca babam bir karı anam var. Gel gèdelüm ikisinden (7) biri bolayki cānın vère, alğıl, menüm cānumı koğıl" (8) dèdi. Deli Domrul sürdi, babası yanına geldi. (9) Babasınuñ elin öpüb soylamış, görelüm h̃ānum, ne (10) soylamış, eydür:

"Ağ şakallu, 'azīz, 'izzetlü, cānum baba, (11)
 Bilürmisin neler oldu?
 Küfür söz söyledüm,
 H̃ak te'ālā-ya (12) h̃oş gelmedi,
 Gök üzerinde al kanatlu 'Azrāyīle emr (13) eyledi.
 Uçub geldi, ağca menüm gögsümi başub kındı, 83^b (1)
 Hırıldadub tatlu cānum alur oldu.
 Baba, senden cān (2) dilerem, vèürmi-sin?
 Yoħsa 'Oğul! Deli Domrul!' (3) dèyü ağlarmısın?"

Babası eydür:

"Oğul oğul, ay (4) oğul!
 Cānum pāresi oğul!
 Toğduğında tokuz (5) buğra öldürdügüm aşlan oğul!
 Dönlügi altun ban (6) évümünğ kabzası oğul!
 Kaza beñzer kızumuñ gelinümünğ (7) çiçegi oğul!
 Karşu yatan kara tağum gerekise Söyle (8) gelsün,
 'Azrāyīlünğ yaylası olsun!
 Şovuk şovuk (9) bıñarlarum gerekise
 Aña içit olsun!
 Tavla tavla (10) şehbāz atlarum gerekise
 Aña binit olsun!
 Kaṭār (11) kaṭār develerüm gerekise
 Aña yüklet olsun!
 Ağa-(12)-yılta ağca koyunum gerekise
 Kāra mudbağ altında ağun (13) şöleni olsun!

Altun gümüş pül gerekise Aña **84^a** (1) harchlık olsun!
 Dünyā şîrîn cān ‘azîz,
 Cānumı kıya (2) bilmen, bellü bilgil.
 Menden ‘azîz menden sevgilü anañdur, (3)
 Oğul, anaña var!”

dèdi. Deli Domrul babasından (4) yüz bulmayub sürdi anasına geldi, eydür:

“Ana (5) bilürmisin neler oldı?
 Gök yüzinden al kanatlu (6) ‘Azrâyîl uçub geldi,
 Ağça menüm gögsümi başub (7) kondı,
 Hırladub cānum alur oldı.
 Babam-dan cān (8) diledüm ana, vèrmedi.
 Senden cān dilerem ana, cānuñ (9) maña vèürmisin?
 Yoħsa ‘Oğul! Deli Domrul’ dèyü (10) ağlarmısın?
 Acı tırnağ ağ yüzüñe çalarmısın? (11)
 Kargu gibi kara saçuñ yolarmısın ana?”

dèdi. Anası (12) burada şoylamış, görelüm hānum, ne şoylamış, anası (13) eydür:

“Oğul oğul, ay oğul!
 Tokuz ay tar **84^b** (1) karnumda götürdüğüm oğul!
 Tolama bēşiklerde beledüğüm (2) oğul!
 On ay dèyende dünyā yüzine getürdüğüm oğul! (3)
 Tolab tolav ağ südümi emzirdüğüm oğul!
 Ağca (4) burclu hışârlarda tutılayıduñ, oğul!
 Şası (5) dînlü kâfir elinde tutsak olayıduñ oğul!
 Altun (6) akça gücine şalubanı seni kurtaraydum oğul!
 Yaman (7) yere varmış-sın, vara bilmen.
 Dünyā şîrîn, cān ‘azîz, (8)
 Cānumı kıya bilmen, bellü bilgil!”

dèdi. Anası dañı cānın (9) vèrmedi. Böyle dègeç ‘Azrâyîl geldi, Deli Domruluñ (10) cānın almağa. Deli Domrul eydür:

“Mere ‘Azrâyîl, amān! (11)
 Tangrınuñ birliğine yokdur gümān!”

‘Azrâyîl eydür: “Mere deli (12) kavat, dañı ne amān dilersin? Ağ şakallu baban yanına (13) varduñ, cān vèrmedi. Ağ bürçeklü anañ yanına **85^a** (1) varduñ, cān vèrmedi. Dañı kim vèrse gerek?” dèdi. (2) Deli Domrul eydür: “Hasretüm vardur, bulışayım” dèdi. Azrâyîl (3) eydür: “Mere Deli, hasretüñ kimdür?” Eydür: “Yad kıızı helālum var. (4)

Andan menüm iki oğlancuğum var. Emānetüm var, ısmarlaram (5) anlara. Andan sonra menüm cānum alasin” dedi. Sürdi, (6) helālî yanına geldi, eydür:

“Bilürmisin neler oldu?

Gök (7) yüzinden al kanatlu

‘Azrāyîl uçub geldi,

Ağça menüm (8) göğsümi başub kondı, tatlı menüm cānumı alur oldu. (9)

Babama vēr dēdüm, cān vērmedi,

Anama vardum cān (10) vērmedi.

‘Dünyā şîrîn, cān tatlı’ dēdiler.

Ėmdi yüksek (11) yüksek kara tağlarum saña yaylağ olsun,

Şovuk şovuk (12) şularım saña içit olsun,

Tavla tavla şehbāz atlarum (13) saña binit olsun,

Dünlügi altun ban ėvüm saña **85^b** (1) gölge olsun,

Kağâr kağâr develerüm saña yüklet (2) olsun,

Ağayıl da ağca koyunum saña şölen olsun. (3)

Gözün kimi tutarisa

Gönlün kimi severise

Sen aña (4) varğıl,

İki oğlancuğı ögsüz komağıl”

dedi. ‘Avrat (5) burada soylamış, görelüm hānum, ne soylamış, eydür:

“Ne (6) dērsin, ne soylarsın?

Göz açub gördüğüm,

Gönl vērüb (7) sevdüğüm,

Koç yigidüm, şāh yigidüm,

Tatlı damağ vērüb (8) şorişduğum,

Bir yaşdukda baş koyub emişdüğüm,

Karşu (9) yatan kara tağları

Senden sonra men neylerem?

Yaylar (10) olsam menüm gūrum olsun.

Şovuk şovuk şuların (11) içer olsam menüm kanum olsun.

Altun aqçan hārcar (12) olsam menüm kefenüm olsun.

Tavla tavla şehbāz atun (13) biner olsam menüm tābūtum olsun.

Senden sonra bir **86^a** (1) yigidi

Sevüb varsam bile yatsam

Ala yılan olub (2) meni şoksun.

Senün ol muhannat anañ babañ, (3)

Bir cānda ne var ki saña kıyamamışlar.

‘Arş tanuğ olsun, (4) kürsî tanuğ olsun,

Yer tanuğ olsun, gök tanuğ (5) olsun,

Qādir Tangrı tanuğ olsun:

Menüm cānum senüñ (6) cānuña qurbān olsun”

dēdi, rāzī oldı. ‘Azrāyıl (7) hātūnuñ cānın almağa geldi. Ādemīler evreni yoldaşına (8) kıyamadı. Allāhu te‘ālā-ya burada yalvarmış, görelüm (9) nēce yalvarmış, eydür:

“Yücelerden yücesin,

Kimse (10) bilmez nēcesin,

Görklü Tangrı!

Çok cāhil-ler seni (11) gökde arar, yēde ister,

Sen h̄od mü’minlerüñ gönlinde-(12)-sin.

Dāyim tūran Cebbār Tangrı!

Ulu yollar üzerine (13) ‘imāretler yapayım senüñ için,

Aç görsem toyurayım **86^b** (1) senüñ için,

Yalıncağ görsem tūnadayım senüñ için, (2)

Alurısañ ikimüzüñ cānın bile algıl,

Qorısañ ikimüzüñ (3) cānın bile qoğıl,

Keremi çok qādir Tangrı!”

dēdi. Hāq (4) te‘ālā-ya Deli Domruluñ sözi h̄oş geldi. ‘Azrāyīle (5) emr eyledi: “Deli Domruluñ atasınuñ anasınuñ cānın (6) al. Ol iki helāla yüz kırk yıl ‘ömür vèrdüm” dēdi. (7) ‘Azrāyıl dañı babasınuñ anasınuñ def‘i cānın aldı. (8) Deli Domrul yüz kırk yıl dañı yoldaşıyla yaş (9) yaşadı. Dedem Qorqut gelüben boy boyladı, şoy (10) şoyladı:

“Bu boy Deli Domruluñ olsun,

Menden (11) şonra alb ozanlar söylesün,

Alnı açuq cömerd erenler (12) diñlesün!”

dēdi. Yom vèreyim hānum:

Yèrlü kara tağlaruñ (13) yıkılmasun!

Gölgelice kaba ağacuñ kesilmesün!

Qanın **87^a** (1) ağan görklü şuyun qurımasun!

Qādir Tangrı seni (2) nāmerde muhtāc ètmesün!

Ağ alnuñda bēş kelime du‘a (3) kılduq, qabūl olsun!

Yığışdursun, dürişdürsün, (4)

Günāhuñızı adı görklü Muḥammed[e] bağışlasun!

Hānum hey! (5)

1.1.7. Qanlı Koca oğlu Qan Turalı boyını beyān (6) eder

Hānum hey hey!

Oğuz zemānunda Kaḡlı Koca dērleridi (7) bir gūrbūz er varıdı. Yētişmiş bir cılasun oğlu varıdı, (8) adına Kaḡ Turalı dērleridi. Kaḡlı koca eydūr: (9) “Yārenler, atam öldi, men kaldum, yērin yurdın tıtdum. (10) Yarınki gün men ölem oğlum kala. Bundan yēgregi yoḡ-(11)-dur ki gözüm görüriken, oğul, gel, seni ēvereyim” dēdi. (12) Oğlan eydūr: “Baba, çūn meni ēvereyim dērsin, maḡa (13) lāyık kız nēce olur?” [Kaḡlı Koca eydūr: “Nēce olur?”] Kaḡ Turalı eydūr: “Baba, men yērūmden **87^b** (1) tırmadın ol tırmış ola, men kaḡaḡuḡ atuma binmedin ol (2) binmiş ola, men kaḡlu kāfir ēline varmadın ol varmış, (3) maḡa baş getürmüş ola” dēdi. Kaḡlı Koca eydūr: “Oğul, (4) sen kız istemezmiş-sin, bir cılasun bahādur istermiş-(5)-sin, anuḡ arkaşında yēyesin, içesin, ḡoş ḡēce-(6)-sin.” Eydūr: “Belī, cānum baba, eyle isterem. Pes varasın, (7) bir cici bici Tūrkman kızını alasın, negāhından tayanam, (8) üzerine düşem, kaḡnı yırtıla” dēdi. Kaḡlı Koca (9) eydūr: “Oğul, kız görmek senden, māl rızk vērmek (10) benden” dēdi. Böyle dēgeç erenler evreni Kaḡ Turalı (11) yērinden tırdı, kırk yigidin yanına aldı. İç Oğuzı (12) gördi, kız bulımadı. Kaḡıtdı ḡērū döndi, ēvlerine (13) geldi. Babası eydūr: “Oğul, kız bulduḡmı?” Kaḡ Turalı **88^a** (1) eydūr: “Yıkılsun Oğuz ēlleri! Maḡa yarar kız bulımadum, baba” (2) dēdi. Babası eydūr: “Hey oğul, kız dileyū varan böyle (3) varmaz. Kaḡ Turalı eydūr: “Yā nēce varur baba?” dēdi. (4) Kaḡlı Koca eydūr: “Oğul, şabāḡ varub öylen (5) gelmek olmaz, öylen varub aḡşam gelmek olmaz. (6) Oğul, sen mālā becid ol, yıḡ, men saḡa kız arayı (7) ḡēdeyim” dēdi. Kaḡlı Koca sevini kıvanı öri (8) tırdı. Aḡ şaḡallu pīr ḡocalar yanına bıraḡdı, (9) İç Oğuzı girdi. Kız bulımadı. Tılandı, (10) Taş Oğuzı girdi, bulımadı. Tılandı, Tırabuzana (11) geldi. Meger Tırabuzan tekūrinūḡ bir ‘aḡīm ḡörklü (12) maḡlūb kızı varıdı. Şaḡına şolına iki ḡoşa (13) yay çekeridi, atduḡı oḡ yēre düşmezidi. Ol **88^b** (1) kızuḡ üç cānver kaḡınlıḡı kaḡtānlıḡı varıdı. [Tekūr] “Her kim (2) ol üç cānveri başsa yēḡse öldürse kızımı (3) aḡa vērūrem” dēyū va‘de eylemişidi. Başamasa başın (4) keseridi. Böylelikle otuz iki kāfir beginūḡ (5) oḡlunuḡ başı burc bedeninde kesilūb aşılmış idi. (6) Ol üç cānverūḡ biri kaḡan aşılandı, biri kara (7) boḡaydı, biri daḡı kara buḡra idi. Bunlaruḡ her birisi (8) bir ejdarhāydı. Bu otuz iki baş kim burc-da aşılmış (9) idi kaḡan aşılanıla kara buḡ[r]anuḡ yüzün ḡörmemişleridi, (10) ancak boḡa boynuzında helāk olmuşlarıdı. Kaḡlı Koca (11) bu başları ve bu cānverleri gördi. Başında olan (12) bit ayaḡına dērildi. Eydūr: “Varayım oḡluma toḡrı (13) ḡaber vēreyim. Hüneri varısa ḡelsūn alsun, yoḡsa **89^a** (1) ēvdeki kıza rāzī olsun” dēdi. At ayaḡı (2) külūk, ozan dili çevūk olur. Kaḡlı Koca ḡēderek (3) geldi, Oğuzı çıkıdı. Kaḡ Turalıya ḡaber oldu. (4) “Babaḡ geldi” dēdiler. Kırk yigidle babasına ḡarşı (5) vardı, elin öpdı. Eydūr: “Cānum baba, maḡa yarar (6) kız bulduḡmı?” Eydūr: “Buldum, oğul, hünerūḡ var ise” (7) dēdi. Kaḡ Turalı eydūr: “Altun aḡça mı ister, (8) kaḡar [kaḡar]¹⁶ bēserekmi ister?” Babası eydūr: “Oğul, hüner gerek, hüner” (9) dēdi. Kaḡ Turalı eydūr: “Baba, yēlisi kara kaḡzılık atuma (10) eyer şalayım, kaḡlu kāfir eline aḡın çapayım, baş (11) keseyim kaḡ dökeyim, kāfire kaḡ kuşdurayım. Kūl (12) kaḡavaş ḡetūreyim, hüner ḡöstereyim.” Kaḡlı Koca eydūr: (13) “Hāy cānum oğul, hüner dēdigūm ol degūl. Ol kız **89^b** (1) içün üç cānver saḡlamışlar. Her kim ol üç cānveri (2) başa, ol kızı aḡa vērūrler. Başub öldürmese (3) anuḡ başını keserler,

¹⁶ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 89a.8

burca aşarlar.” Kān Turalı (4) eydür: “Baba, bu sözi sen maña dëmemek gerek idüñ. Çünki (5) dëdüñ elbetde varsam gerek. Başuma kañınc, yüzüme toñınc (6) olmasun. Kadun ana, beg baba, esen kaluñ” dëdi. Kañlı (7) Koca eydür: “Gördüñ mi men maña nëtdüm? Oğlana qorñınc haberler (8) vëreyim, ola kim gëtmeye döne” dëdi. Kañlı Koca bu arada (9) şoylamış, görelüm hānum, ne şoylamış, eydür:

“Oğul, sen (10) varacañ yërüñ tolamaç tolamaç yolları olur,
Atlu (11) batub çıkaamaz anuñ balçığı olur,
Ala yılan sökemez (12) anuñ ormanı olur,
Gögile pehlū uran anuñ kal‘esi (13) olur,
Göz kaquban göñül alan anuñ görklüsi olur, **90^a** (1)
Hāy dëmedin baş götüren cellādı olur,
Yağrınında (2) kałkan oynar yayası olur.
Yavuz yërlere yëltendüñ, kayda (3) döngil!
Ağ şakallu babañı, karıcuk olmış, anañı bozlatmağıl!” (4)

dëdi. Kān Turalı kaqıdı, eydür:

“Ne söylersin, ne (5) eydürsin, cānum baba?
Bu kadar işden qorñan yigitmi olur? (6)
Alp ere qorñu vërmek ‘ayb olur. Dolamaç [dolamaç] yollarını, (7)
Kādir qorısa dūnle yortam,
Atlu batub [çıkaamaz] anuñ balçığına (8) kumlar döşeyem,
Ala yılan sökmez ormanını çaķmak çaķub (9) oda uram,
Gögile pehlū uran kal‘elerin,
Kādir qorısa (10) tepem yıķam,
Göz kaquban göñül alan görklüsinüñ boynın (11) öpem,
Yağrınında kałkan oynar yayasınuñ,
Kādir qorısa (12) başın kesem.
[Yā varam] yā varmayam, yā gelem yā gelmeyem,
Yā kara buğranuñ (13) gögsi altında kałam,
Ve yā boğanuñ boynuzında ilişem, **90^b** (1)
Yā kağan aşlanuñ kıynağında didilem,
Yā varam yā varmayam, (2) yā gelem yā gelmeyem,
Yëne görince, beg baba, hātūn ana, [e]sen kaluñ!” (3)

dëdi. Gördiler ki nāmūs içün beklemez, eyitdiler: “Oğul, (4) uğuruñ açuķ olsun. Sağ esen varub gelesin” (5) dëdiler. Atasınuñ anasınuñ ellerin öpdı. Kırķ (6) yigidin yanına bıraқdı, yëdi gün, yëdi gëce yortdı-lar. (7) Kāfirüñ ser-haddına ërdiler, çadır dikdiler, yügrük atın (8) yüğürdüb Kān Turalı gürzin göge atar, ënüb yëre (9) düşmedin qarvar, tutar.

“Hey kırķ eşüm, kırķ yoldaşum,

Yügrük (10) olsa yarışsam,
 Güçlü olsa göreşsem,
 Hâk te'ālā (11) 'ināyet eylese,
 Üç cānveri öldürsem,
 Güzeller (12) serveri Şarı Tınlı Selcan Hātūnı alsam, (13)
 Atam anam evine dönsem,
 Hey kırk eşüm kırk yoldaşum, **91^a** (1)
 Kırkuñuza kurbān olsun menüm başum!”

dèyü söyleridi. (2) Bunlar bu sözde iken, meger hānum, teküre haber vardı: (3) “Oğuzdan Kan Turalı dèrler bir yigit var imiş. Kızıñ (4) dileyü geli yörir” dèdiler. Kāfirler yèdi ağaç yèr qarşu (5) geldiler. “Neye geldinüz, yigit yèñil?” dèdiler. “Vèrişmege alışmağa (6) geldük” dèdiler. ‘İzzet hürmet eylediler, Aq çadır dikdiler, (7) ala kālī dōşediler, ağca koyun kırdılar, yèdi yıllık (8) al şerāb içürdiler. Aluban bunları teküre getürdiler. (9) Tekür taht üzerinde oturmuşıdı. Yüz kāfir ebçin (10) geyinmişıdı. Yèdi kat meydānı tılandı geldi. (11) Meger kız meydānda bir köşk yapırmış idi. Cemī’ (12) yanında olan kızlar al geymişleridi, gendü şarı (13) geymiş idi. Yoqarıdan temāsā ederidi. Kan Turalı **91^b** (1) geldi kara şapkalı teküre selām vèrdi. Tekür (2) ‘aleyk aldı. Ala kālī dōşediler, oturdı. Tekür (3) eydür: “Yigit, ne yèrden gelürsin?” Kan Turalı yèrinden (4) tırı geldi. Apul apul yörirdi, ağ alını açdı (5) ağ bileklerini şıgadı. Eyitdikim:

“Qarşu yatan kara tağunı (6) aşmağa gelmişem,
 Aqın-dılı şuyunı gèçmege gelmişem,
 Gèñ e-(7)-te[g]üne tar koltuğuna şıgını gelmişem,
 Tangrı buyuruğıyla peygamber (8) qavlıyla
 Kızıñı almağa gelmişem”

dèdi. Tekür eydür: (9) “Bu yigidün sözi yügrük, eger elinde hūneri var ise [kızumı vèreyim]” (10) dèdi. Tekür eydür: “Bu yigidi anadan toğma şoyun!” (11) Şoydılar. Kan Turalı altunlu ince kettān bèzini (12) bèline şardı. Kan Turalı[yı] alub meydāna getürdiler. (13) Kan Turalı cemāl u kemāl eyesi yigit idi. Oğuzda **92^a** (1) dört yigit niqāb ile gezeridi: biri Kan Turalı, biri (2) Kara Çekür ve oğlu Kırk Kınuk ve Boz Ayğırlı Beyrek. (3) Kan Turalı niqābın serpdı. Kız köşkdən baqarıdı. (4) Tar [ağzından] kıllığı (?) boşaldı, kedisi mavladı, avşıl olmuş (5) tana gibi ağzınun şuyı aqdı. Yanındağı kızlara (6) eydür: “Hâk te'ālā atamun göñline rahmet iletse, kābin (7) kesüb beni ol yigide vèrse! Bunun gibi yigit hayf (8) ola ki cānverler elinde helāk ola” dèdi. Bu maħalda (9) demür zencirle boğayı getürdiler. Boğa dizin çökdi, (10) boynuzıyla bir mermer taşu yoğurdı, penir gibi ditdi. (11) Kāfirler eydür: “Şimdi yigidi atar, yıkar, serer, yırtar. (12) Yıkılsun Oğuz èlleri! Kırk yigit bir beg oğlıyla (13) bir kızdān ötürü ölmek nolur?” dèdiler. Bunı eşidicek **92^b** (1) kırk yigit ağlaşdılar. Kan Turalı sağına baqdı, kırk (2) yigidin ağlar gördi. Şolına baqdı, eyle gördi. Eydür: (3) “Hey kırk eşüm, kırk yoldaşum, neye ağlarsız? Qolça (4) kopuzum

getürün, ögün meni!” dedi. Burada kırk yigit (5) Kan Turalıyı ögmişler, görelüm hānum, nece ögmişler, eydür: (6)

“Sultānum Kan Turalı, Kalkubanı yeründen turmaduñmı?

Yelisi (7) kara kazılık atıñ binmedüñmi?

Arku Béli Ala Tağı avlayuban (8) kuşlayuban [aşmaduñmı?]

Babañuñ ağı ban eşiginde karavaşlar inek (9) şağar görmedüñmi?

Boğa boğa dedükleri kara inek buzağusı (10) degülmidür?

Alp erenler karımından kayururmu olur?

Şarı (11) Tonlu Selcan Hātūn köşkten bakar,

Kime baksa ‘ışkıla (12) oda yakar, Kan Turalı, şarı tonlu kız ‘ışkına (13) bir hū!”

dedi. “Mere, boğanuzuı koyu verün, gelsün” dedi. Boğanuñ 93^a (1) zencirin aldılar, şalı verdiler. Boynuzı elmās cıda gibi (2) Kan Turalıñuñ üzerine sürdi. Kan Turalı adı (3) görklü Muhammede şalavāt getürdi. Boğanuñ alına bir yumruk (4) eyle urdikim boğayı göti üzerine çökerdi. Alına (5) yumruğın tayadı sürdi, meydānuñ başına çıkardı. (6) Çok çalışdılar, ne boğa yeñer ne Kan Turalı yeñer. (7) Küt küt boğa şolumağa başladı, ağı köpüklendi. (8) Kan Turalı eydür: “Bu dünyāyı erenler ‘aqlıla bulmışlardur. (9) Bunun öñinden şıçrayayım, ne hūnerüm varısa ardından (10) göstereyim” dedi. Adı görklü Muhammede şalavāt getürdi, (11) boğanuñ öñinden şavıldı. Boğa boynuzı üzerine (12) diñeldi. Kuyruğundan üç kerre götürüb yere çaldı. (13) Sünükleri hūrd oldı. Başdı boğazladı, pıçak 93^b (1) çıkarub derisini yüzdi, Etin meydānda koyub derisini (2) tekerün öñine getürüb eydür: “Tañla kızuñı maña veresin” (3) dedi. Tekür eydür: “Mere, kıızı verün, şehirden sürün, (4) çıksun getsün” dedi. Tekürün kardaşı oğlu varıdı, (5) eydür: “Cānverler serveri aşlandı. Anuñıla dañı oyun (6) göstereyün, kıızı andan şonra verelüm” dedi. Vardılar (7) aşlanı çıkardılar, meydāna getürdiler. Aşlan haykırdı, (8) meydānda ne kadar at varısa kan kaşandı, Yigitleri (9) eydür: “Boğadan kurtıldı, aşlandan nece kurtıla?” dediler, (10) ağlaşdılar. Kan Turalı yigitlerin ağlar gördi. Eydür: (11) “Mere, elçe kopuzum ele aluñ, meni ögün. Şarı Tonlu (12) kız ‘ışkına bir aşlandan döneyimmi?” dedi. Yoldaşları (13) burada şoylamış, görelüm hānum, ne şoylamış, eydür:

“Sultānum 94^a (1) Kan Turalı,

Ağca sazlar içinde şarı gönler görüben (2)

Taylar başan öñ (?) tamarın dilüben kanın şoran

Kara (3) polad uz kılıçdan kayıtmayan,

Ağca tozlu katı yaydan darsıkmayan, (4)

Ağ yeñlekli ötkün oñdan kayıkmayan,

Cānverler serveri (5) kağan aşlan kıran

Ala kötek itine gendüzin taladurmu? (6)

Alp yigitler şavaş günü karımından kayururmu?”

dediler. (7)

“Şarı Tınlı Selcan Hâtün köşkten bakar,
Kime (8) baksa ‘ışkıla oda yakar,
Şarı tınlı kız ‘ışkına (9) bir hū!”

dédi. Kan Turalı: “Mere kâfir, aşlanuñı koyu vèr, (10) gelsün” dedi. “Kara polad uz kılıcum yok kim karşıduğı (11) dem iki biçeydüm. Saña sığındım, cömerdler cömerdi gani (12) Tangrı, meded!” dedi. Aşlanı koyu vèrdiler, sürdi (13) geldi. Kan Turalı bir kepenegi (?) kapağına (?) toladı, aşlanuñ **94^b** (1) pençesine şunu vèrdi. Adı görklü Muhammede şalavât (2) getürdi, aşlanuñ al[n]ın gözdeüb bir yumruk eyle (3) urdıkım yumruk çenesine tokındı uvatdı. Süksüninden (4) tutdı, bəlini üzdi. Andan götürüb yere urdı, (5) hurd oldu. Tekür öñine geldi, eyitdi: “Yarın kızuñı (6) maña vèrgil!” dedi. Tekür eydür: “Kızı getürün vèrün. Bu (7) yigidi gözüm gördi, göñlüm sevdi. Gerek tursun, (8) gerek gètsün” dedi. Yène kartası oğlu eydür: “Cânverler (9) serhengi devedür. Anuñla dañı oyunın oynasun” dedi, (10) “andan sonra kıızı vèrevüz” dedi. Çün ‘ināyet (11) Tangrıdan oldu, begün paşanuñ himmeti Kan Turalıya (12) oldu. Tekür: “Devenün ağzın yèdi yerden bağlañ!” (13) dedi. Hasūd kâfirler bağlamadılar. Yuların sıyırub şalı **95^a** (1) vèrdiler. Kan Turalı fırlar devenün koltuğundan girür, (2) fırlar çıkar. Ser-h’oş yigit hem iki cânverile savaşmışdı, (3) tayındı düşdi. Altı cellād eşsesine geldiler, (4) yalın kılıç tutdılar. Burada yoldaşları soylamış, (5) görelüm hānum, ne soylamış:

“Kalkubanı, Kan Turalı, (6) yeründen tırı geldün,
Yelisi kara kazılık atun butun (7) bindün,
Ala gözlü yigitlerün yanuna aldun,
Arhu Bəli (8) Ala Tağı dünin aşdun,
Akındılı şuyın dünin geçdün, (9)
Kanlu kâfir əline dünin girdün,
Kara boğa geldüğünde (10) hurd-haş eyledün,
Kağan aşlan geldüğünde bəlini (11) бүkdün,
Kara buğra geldüğünde ne gice[l]dün?
Kara kara tağlardan (12) haber aş,
Kanlu kanlu şulardan haber geçe,
Kalın Oğuz (13) əline haber vara.
‘Kanlı Koca oğlu Kan Turalı **95^b** (1) nètmiş?’ dèyeler,
‘Kara boğa geldüğünde talçanmamış,
Kağan (2) aşlan geldüğünde bəlin бүkmiş.
Kara buğra geldüğünde (3) ne gicelmiş? dèyeler.
Ulu kiçi qalmaya söz ədine,
Karı koca (4) qalmaya kov ədine.
Ağ şakallu baban buñlu ola,
Karıcuk olmuş (5) anan kan yaş dōke.
Hānum, kalkubanı yeründen tırmaz (6) olsañ
Altı cellād eşseñde yalın kılıç tutar, (7)

Gāfillüce görklü başuñ keser.
 Aşağadan yoğarı (8) bakmazmısın?
 Karşuñı ala kaz geldi, şāhinüñ atmazmı-(9)-sın?
 Sarı Tonlu Selcan Hātūn işāret eder, (10) görmezmi-sin seni¹⁷?
 ‘Deve burnından zebūn olur’ (11) dēdi, bilmezmissin?
 Sarı Tonlu Selcan Hātūn (12) köşkten bakar,
 Kime baksa ‘ışkıla oda yakar.
 Sarı (13) tonlu kız ‘ışkına bir hū!’”

dēdi. Kan Turalı örü **96^a** (1) tırdı, eydür: “Mere, men bu devenüñ burnına yapışacak [olurısam]¹⁸ (2) ‘Ol kız söziyle yapışdı’ dērler. Yarın Oğuz eline (3) haber vara: ‘Deve elinde kalmışdı, kız kurtardı’ dēyeler. (4) “Mere, kolca kopuzum çaluñ ögüñ meni. Yaradan Kādir Tangrıya (5) şıgındum, bir buğradan döneyinmi? İnşā’a llāh bununuñ dağı (6) başın keseyim” dēdi. Yigit-leri Kan Turalı[yı] ögüp (7) soylamış, görelüm hānum, ne soylamış:

“Kağ kayalar başında (8) yuva tutan,
 Kādir ulu Tangrıya yakın uçan,
 Mancılığı (9) ağır taşdan gızıldayub katı enen,
 Arı gölüñ (10) ördegin şakıyub alan,
 Kaba ümge dıb [dıb] yöririken (11) tartub üzen,
 Karıncuğı aç olsa kalkub uçan (12)
 Cümle kuşlar sultānı çal kara kuş
 Kanadıyla şaksağana (13) gendüzün şakıdurmu?
 Alb yigitler kırış günü karīminden **96^b** (1) kayururmu?”

dēdiler.

“Sarı Tonlu Selcan Hātūn köşkten (2) bakar,
 Kime baksa ‘ışkıla oda yakar,
 Sarı Tonlu (3) kız ‘ışkına bir hū!’”

dēdi. Kan Turalı adı görkli (4) Muḥammede şalavāt getürdi. Deveye bir depme urdı, (5) deve beğırdı. Bir dağı urdı, deve ayağı üzerine (6) tırimadı, yıkıldı. Başub iki yērdēn boğazladı. (7) Arkasından iki kayış çıkardı, tekürüñ öñine bıraktı. (8) Eydür: “Akıncıların terkisi bağı, üzengüsü kayışı (9) üzilür, dikmege gerek olur” dēdi. Ttekür eydür: “Va-llāhi, (10) bu yigidi gözüm gördi, göñlüm sevdi” dēdi. Kırk (11) yērde otak dikdürdi, kırk yērde kızıl ala gerdek (12) dikdürdi. Kan Turalıya kızını getürüb gerdege (13) koydılar. Ozan geldi, yeltēme çaldı. Oğuz yigidinüñ **97^a** (1) öykeni kabardı, kılıcın

¹⁷ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 95b.9-11

¹⁸ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 96a.1

çıkarı yeri çaldı (2) kertdi. Eyitdikim: “Yer kertileyin, toprak gibi (3) şavırlayın, kılıcuma toğanayın, oğuma sancılayın, (4) oğlum toğmasun, toğarısı on güne varmasun, (5) beg babamın kadın anamın yüzün görmedin bu gerdege (6) girürisem” dedi. Evini çözdü, kaytabanın bozlatdı, (7) kazağucın kişnetdi. Dün katdı göçdi, yedi (8) gün, yedi gece yortdı. Oğuzun ser-ğaddına çıkdı, (9) çadır dikdi. Kan Turalı eydür:

“Hey kırk eşüm (10) kırk yoldaşum,
Kurbân olsun size menüm başum.

Hak (11) te‘ālā yol vèrdi, vardum ol üç cânveri (12) öldürdüm, Sarı Tonlu Selcan Hâtûnı aldum (13) geldüm. Haber eyleñ, babam maña karşı gelsün” dedi. 97^b (1) Kan Turalı bakdı, gördi bu konduğı yerde kuğı (2) kuşları, tınalar, turaç-lar keklik-ler uçar-lar, şovuk (3) şovuk şular, çayırılar çemen-ler. Selcan Hâtûn bu yeri, (4) görklü [çemeni]¹⁹ gördi, begendi. Düşdiler, işrete meşğül oldılar, (5) yediler içdiler. Ol zemānda Oğuz yigitlerine ne Kaža (6) gelse uyğudan gelürdi. Kan Turalının uyğusu (7) geldi, uyudı. Uyuriken kız eydür: “Menüm muhiblerüm çokdur. (8) Nāgāh ılgarıla gelmesün, tutuban yigidüm öldürmesünler, (9) ağca yüzli men gelini tutub atam anam evine iletmesünler” (10) dedi. Kan Turalının atını ebçin to[n]atdı geydürdi, (11) gendü dahı ebçin to[n]andı geyindi. Süñüsin eline aldı, (12) bir yüksek yere çıkdı, gözledi. Meger, hānum, tekür peşimān (13) oldu: “Üç cânver öldürdügiyçün kızcuğazumı 98^a (1) aldı gètdi” dedi. Ebçin kara tonlu gök demürlü (2) altı yüz kâfir seçdi. Gece gündüz yortdılar, negāhından yètdiler. (3) Kız hāzir idi. Bakdı, gördi ılgar yètdi, atın (4) oynatdı, Kan Turalının üzerine geldi. Şoylamış, görelüm, (5) hānum, ne şoylamış, eydür:

“Ġāfil olma, kara başuñ kaldur, yigit! (6)
Ala kıyma görklü gözün açğıl, yigit!
Karularuñ-dan ağ ellerün (7) bağlanmadın,
Ağ alnuñ kara yere depilmedin,
Ġāfille görklü başuñ (8) kesilmedin
Alca kanuñ yer yüzine dökilmedin
Yağı yètdi (9) düşmen èrdi
Ne yatarsın, kalkğıl!
Kağ kayalar oynamadın (10) yer obrıldı,
Kazi begler ölmedin el boşaldı.
Karcaşuban (11) uğraşuban tağdan èndi,
Yaşanuban üzerüne yağı (12) yètdi,
Yatacak yèrmi bulduñ, yurtımı bulduñ, noldı saña?” (13) dèyü çağırdı. Kan Turalı sermürdi, oyandı, örü 98^b (1) tırdı, eydür: “Ne söylersin, görklüm?” dedi. Eydür: “Yigidüm, (2) üzerüne yağı geldi. Oyarmak benden, şavaşu-ban hūner (3) göstermek senden” dedi. Kan Turalı gözün açdı, (4) kapakların kaldırdı, gördi, gelin at üzerinde,

¹⁹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 97b.4

[ebçin] geyinmiş, (5) süñüsü elinde. Yêr öpdi, eydür: “Āmennā ve şaddaknā, maşşūdumuz (6) Hāk te‘ālā dergāhında hāşıl oldı” dēyüb arı şudan (7) ābdest aldı, ağı alnını yêre qodı, iki rek‘at namāz kıldı. (8) Atına bindi, adı görklü Muḥammede şalavāt getürdi, qara (9) tönlu kâfire at şaldı, karşı vardı. Selcan (10) Hātūn at oynatdı, Qan Turalı-nuñ öñine gēçdi. (11) Qan Turalı eydür: “Görklüm, qanda gēdersin?” dēdi. Eydür: (12) “Beg yigit, baş esen olsa bōrk bulınmazmı olur? (13) Bu gelen kâfir çok kâfirdür. Şavaşalum döğişelüm, ölenümüz **99^a** (1) ölsün, diri qalanumuz odaya gelsün” dēdi. Bu arada (2) Selcan Hātūn at şaldı, qarīmin başdı. Qaçanın (3) qovmadı, amān dēyeni öldürmedi. Eyle şandı kim (4) yağı başıldı, kılıcınun balçağı qan, odaya geldi. (5) Qan Turalıyı bulımadı. Ol maḥalda Qan Turalınuñ (6) babası anası çıqa geldi. Gördiler kim bu gelen (7) kişinun kılıcı-nuñ balçağı kanlu, oğlu görünmez. (8) Haber şordılar, görelüm nēce şordılar, anası eydür:

“Anam (9) kişi, kızum kişi!
Ala tañla yêrūñden tırı geldün,
Oğı (10) tıtdurduñmı?
Ġāfille görklü başın kesdüñdünmi?
‘Qadın (11) ana! Beg baba!’ dēyü bozlatduñmı?
Sen gelürsin, bir bebegüm (12) görünmez, bağrum yanar.
Ağız dilden bir kaç kelime haber maña, (13)
Qara başum qurbān olsun, gelin saña!”

Kız bildi kim **99^b** (1) qayın anası, qayın atası-dur, qamçıyla işāret kılub: (2) “Odaya düşün. Ne yêrde ēner qarışur toz varısa (3) ve ne yêrde qarğa qızğun oynarısa anda isteyelüm” dēdi. (4) Atına mahmūz urdı, bir yüksek yêre çıqdı, gözledi. (5) Gördi kim bir derenün içinde toz gāh derilür gāh (6) tağılur. Üzerine geldi. Gördi kim Qan Turalınuñ (7) atını oḥlamışlar, gözünün qapağın oḥlamışlar, yüzini (8) qan bürimiş, an bürimiş tırmaz qanın siler. Kāfirler üşer, kılıcın (9) yalın eyler, kâfiri öñine qatub qovar. Selcan Hātūn (10) bunu böyle gördi, içine od düşdi. Bir bölük qaza (11) şāhīn girmiş gibi kâfire at şaldı. Bir ucından (12) kırub kâfiri, ol bir ucına çıqdı. Qan Turalı (13) baqdı, gördi kim bir kimesne yağıyı öñine qatmış qovar. **100^a** (1) Selcan [Hātūn] idüğün bilmedi, qağıdı. Bu arada şoylamış, (2) görelüm ḥānum, ne şoylamış, eydür:

“Qalkubanı yêrinden tıran (3) yigit, ne yigit-sin?
Yēlisi qara qazılık atına binen yigit, (4) ne yigit-sin?
Ġāfillüce başlar kesen,
Destürsuzca menüm (5) yağuma giren yigit, ne yigit-sin?
Destürsuzca yağıya girmek (6) bizüm elde ‘ayb olur.
Mere, yōri, toğan kuş oluban (7) uçayınmı?
Şağaluñıla boğazuñdan tıtayınmı?
Ġāfillüce (8) senün başuñ men keseyinmi?
Alca qanuñ yêr yüzine tökeyinmi? (9)

Qara başun terkiye aşayınmı?
Mere qazası yetmiş yigit, ne yigit-(10)-sin?
Qayda dōngil!”

dēdi. Selcan Hātūn burada řoylamıř, (11) gōrelūm hānum, ne řoylamıř, eydūr:

“Hey yigidūm, beg yigidūm! (12)
Qaytabanlar tōrumından dōnermi olur?
Qazağuçda qazılık (13) at-lar qul[un]cuğın depermi olur?
Ağayılada ağca qoyun quzıcığın **100^b** (1) süsermi olur?
Alp yigitler görklūsine (2) kıyarmı olur?

Beg yigidūm, bu yağınun bir ucı (3) maņa, bir ucı saņa!” dēdi. Qan Turalı bildi kim bu yağı (4) başub tağıdan Selcan Hātūndur. Bir tarafına dağı (5) gendū girdi, kılıç tutub yōridi, kāfir başın (6) kesdi. Yağı başıldı, dūřmen şındı. Selcan Hātūn (7) Qan Turalıyı at ardına aldı, çıqdı. Gēdereq Qan (8) Turalının fikrine bu geldikim:

“Qalkubanı, Selcan Hātūn, (9) tūrduğunda,
Yēlisi qara qazılık atun bindüğünde,
[Beg] Babamun (10) ağ ban [evi] eřigine dūřdüğünde,
Oğuzun ala gözli kıızı (11) gelini yığılduqda,
Her kişi sözün söyledükde
Sen orada (12) tūrasın öginesin:
‘Qan Turalı zebūn oldu, at (13) ardına aldum, çıqdum’ dēyesin.
Gözüm dōndi, göğlüm gētdi, **101^a** (1) öldürürem seni”

dēdi. Selcan Hātūn hāl nēdugin (2) bilüb řoylamıř, gōrelūm hānum, ne řoylamıř, eydūr:

“Beg yigit, (3) öginürise er öginsün, aşlandur,
Öginmeklik ‘avratlara (4) būhtān-dur,
Öginmegile ‘avrat er olmaz.
Ala yorğan içinde (5) senünile tolaşmadum,
Tatlu damağ tatubanı şorişmadum,
Al (6) duvağum altından söyleřmedūm.
Tēz sevdūn, tēz uřandun, qavat (7) oğı qavat!
Qādir Allāh bilūr, men saņa mūnisem, yāram,
Qıyma (8) maņa!”

dēdi. Qan Turalı eydūr: “Yok, elbetde öldürsem gerek-(9) -dür” dēdi. Kıız qakıdı, eydūr:
“Mere qavat oğı qavat, (10) men aşağa qulpa yapışuram, sen yokaşı qulpa yapışursın.
(11) Mere qavat oğı, oğunıla mı kılıcuñıla mı? Gel berū, boylaşalum” (12) dēdi. Atın

depdi, bir yüksek yere çıkdı. Şadağından²⁰ (13) toksan oñın yere dökdi. İki oñuñ demrenin **101^b** (1) çıkardı, birin gezledi, birin eline aldı. Demrenlü oñıla (2) atmağa kıyamadı. Eydür: “Yigit, at oñuñı!” Kan Turalı (3) eydür: “Kızlaruñ yolu evveldür, evvel sen at!” dedi. Kız (4) bir oñıla Kan Turalıyı atdı, şöyle kim başında olan (5) bir ayağına endi. İlerü gelüb Selcan Hâtünü kucaqlayub (6) barışmışlar, şorışmışlar. Kan Turalı soylamış, görelüm, (7) hânım, ne soylamış, eydür:

“Yalaş yalaş yalabıyan ince tonlum, (8)
Yer başmayub yöriyen [selvī boylum],
Kar üzerine kan tammış gibi kızıl (9) yañaqlum,
Koşa bādem [şığmayan] dar ağızlum,
Kalem-ci-ler çalduğı (10) kara kaşlum,
Kıvrımsı kırk tutam kara saçlum,
Aşlan (11) uruğı sultān kızı,
Öldürmege men seni kıyarmıdum? (12)
Öz cānuma kıyam, men saña kıymayam.
Men seni şınarıdum”

dedi. (13) Selcan Hâtün dahı bu arada soylamış, görelüm hânım, ne **102^a** (1) soylamış, eydür:

“Kalkubanı yerümden turur idüm,
Yelisi (2) kara kazılık atuma bineridüm,
Babamuñ ağ ban evinden (3) çıkarıdum,
Arku Bēli Ala Tağı avlarıdum,
Ala geyik, şıgın (4) geyik kovar idüm,
Tartanda bir oñıla neyleridüm.
Demrensüz (5) oñıla, yigit, seni şınar idüm,
Öldürmege yigidüm, men (6) seni kıyarmıdum?”

dedi. İrağından yaqınından gelişdiler, (7) gizlü yağa tutuban yiyleşdiler, tatlu damağ verüben şorışdılar. (8) Ağ boz atlar binüben yortışdılar, beg babası yanına (9) erişdiler. Babası oğlancuğın gördi, Allāha şükürler (10) eyledi. Oğlıyla gelini[yi]le Kañlı Koca Oğuza girdi, (11) gök ala[η]²¹, görklü çemene çadır dikdi. Atdan ayğır, (12) deveden buğra, koyundan koç kırdurdu, düğün etti. (13) Kalın Oğuz beglerin ağırladı. Altunluca günlüğün diküb **102^b** (1) Kan Turalı gerdegine girüb murādına maqşūdına erişdi. (2) Dedem Korkut gelüb şādılık çaldı, boy boyladı, (3) soy soyladı, gāzī erenler başına ne geldüğün (4) söyledi:

²⁰ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 101a.12

²¹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 102a.11

“Ėmdi kanı, d d g m y g erenler,
 D ny  men m d yenler? (5)
 Ecel aldı, y r gizledi.
 F n  d ny  kime k ld ?
 Gelimli (6) g dimli d ny ,
 Ŗon  uc   l mli d ny !”

Ecel geld ğinde (7) ar   m ndan ayırmasun,
     r seni n merde muht c (8)  tmes n,
 All h v ren  m z     z lmes n.
 A  alnu da (9) b   kelime du a k ld k,  ab l olsun,
  m n deyenler d z r (10) g rs n.
 Y    dursun, d r    rs n,
 G n hu uz  (11) ad  g r kl  M  ammed M   af ya ba   lasun,
 H num hey! (12)

1.1.8.           a o   Y  enek boy[ n]  bey n  der (13)

H num hey!

   m   n o   H n Bayındır y rinden t rmi  di. **103^a** (1)    a y r     zerine a  ban  vin dikmi  di. Ala  ayvan g  k (2) y zine e enmi  di. Bi  y rde ipek h l  esi d  enmi  di. (3)    O uz begleri    bete d r lmi  di. Y me i me idi.        (4)    a d r leridi bir ki i varı , Bayındır H nu  vez ri (5) idi. Ŗ r bu  itisi ba ına      .    a diz[ n]    zerine (6)      . Bayındır H ndan a  n diledi. Bayındır H n (7) dest r v rdi: “N reye dilerise  var” d di.        (8)    a i  g r mi , i [e] yarar  dem idi. Yarar  ocaların (9) yanına cem  eyledi. Yad ya   yara  yla yola girdi.  ok (10) ta lar, dere depe g    . G nlerde bir g n D zm rd     sine (11) geldi.    a Deniz ken rında idi. A  a  r ben  ondılar. Ol (12)     en   bir tek ri var idi, adına Ar  n o   Direk (13) Tek r d r leridi. Ol k fir   altm   ar  n       **103^b** (1) varı . Altm   batman g rz  aları ,  at  mu kem yay (2)  ekeridi.           a      ye y     nleyin cenge (3) ba ladı. Pes ol tek r     eden ta ra      , (4) meyd na girdi, er diledi.           a an  g r    nleyin (5) y   gibi y    , y   m gibi yap    . K fir       sine (6) bir k    ur  . Z rre  adar kesd remedi. Nevbet k  re (7) deg  . Ol altm   batman g rzile         ocaya depere (8) t t p      . Yalan d ny  ba ına t r oldu, (9) d     gibi   n  orladı.         ocay   armalay b (10) t t b      ye  oydılar. Y      t rmay b      lar. (11)           a tem   on alt  yıl h    rda t ts   (12) oldu. Ŗon ra Emen d r leridi bir ki i alt  kerre var b (13) h    r  alımad . Meger, h num,           a t ts   **104^a** (1) oldu   v  t bir o  lanc  ı varı , bir ya ında-(2)-yd . On b   ya ına girdi, y   t oldu. Babas n (3)      bil r di, ya    eylemi  leridi, t ts   oldu  n (4) o  landan sak ları . Ol o  lan   adına Y  enek d r-(5)-leridi. G nlerde bir g n Y  enek oturub begler ile      t (6)       n    a G  ne o   Bud   la uz d     di, bir birine (7) s  z at    lar. Bud    eyd r: “Bunda l  f urub n  dersin? (8)        er dilersin, var b baban    rtarsan a ne! On (9) alt  y ld r t ts   -dur” d di. y  enek bu h  beri

êşidicek [dom] (10) yüregi oynadı, kara bağı şarşıldı. Kalkdı (11) Bayındır Hānuñ nazārına vardı, yüz yere kıdı. Eydür: (12)

“Alan şabāh şapa yêrde dikilende ağ ban êvli,
 Atlasıla (13) yapılanda gök şayvanlı,
 Tavla tavla çekilende şebbāz atlı, **104^b** (1)
 Çağıruban dād vèrende yol çavuşlı,
 Yağ tökilende bol (2) ni‘metlü,
 Kalmış yigit arhası,
 Beze miskīn umudı, (3)
 Türkistānuñ diregi,
 Tülü kuşuñ yavrısı,
 Amıt şuyınuñ (4) arşlanı,
 Karacuğuñ kaplanı,
 Devletlü hān, meded!

Maña leşker (5) vèr, meni babam tutsak olduğı kal‘eye gönder” dèdi. Bayındır (6) Hān buyurdı: “Yigirmi dört sancağ begi gelsün” (7) dèdi. “Evvel, Demür [Kapu] Dervendinde beg olan, kargu sünü (8) ucında er böğürden, garīme yètdüğünde ‘Kimsin?’ dèyü şormayan, (9) Kıyan Selcük oğlu Deli Tundar senünile bile varsun” (10) dèdi. “Ayğır Gözler [şuyından at] yüzdüren, elli yedi kal‘enün kilidin (11) alan, Eylik Koca oğlu [Dönebilmez] Dölek Evren bile varsun” (12) dèdi. “Koşa burcdan kayın okı eglenmeyen, Yağrıncı oğlu (13) Êl Almış senünile bile varsun” dèdi. “Üç gün yağı görmese **105^a** (1) kan ağlayan Toğsun oğlu Rüstem bile varsun” dèdi. (2) “Ejdehālar ağzından ādem alan Delü Evren bile varsun! (3) ‘Yèrün bir ucından bir ucına yètem’ dèyen Şogan Şarı (4) bile varsun” dèdi. Şayıлмаğıla Oğuz erenleri dükense olmaz. (5) Bayındır Hān yigirmi dört bahādur şancağ begini Yègenegile (6) yoldaşlığa bile koşdı. Begler cem‘ olub yaraqların gördiler. (7) Meger ol gece Yègenek düş gördi. Düşin yoldaşlarına (8) şoyladı, görelüm hānum, ne söyledi, eydür:

“Begler, gāfillüce (9) kara başum
 Gözüm uyğuda iken düş gördi,
 Ala gözüm açuban (10) dünyā gördüm,
 Ağ boz atlar çapdurur alp-lar gördüm,
 Ağ ışıklı (11) alpları yanuma şaldım,
 Ağ şakallu Dede Korkutdan ögüt (12) aldım,
 Arkırı yatan kara tağları aşdım,
 İlerü yatan Kara Deñize (13) girdüm,
 Gemi yapub gömlegüm çıkardım yelken kırdım,
 İlerü **105^b** (1) yatan deñizi dildüm gèçdüm,
 Öteki kara tağun bir yanında (2)
 Alnı başı balkır bir er gördüm,

alkubanı yerümden örü urdum, (3)
 argu dalı uz süñümü apdum,
 arşulayu ol ere vardum, (4)
 arşusından ol eri şaңçasum vat deñedüm,
 Göz ucıyıla (5) ol ere badum,
 Dayum Emen imiş, anı bildüm,
 Döndüm ol ere (6) selām vërdüm,
 ‘Oğuz ëllerinde kimsin?’ dëdüm,
 apaların aldurub (7) yüzüme badı,
 ‘Oğul Yëgenek, anda gëdersin? dëdi²², söyledi. (8)

Men eyitdüm: ‘Düz mürd al‘esine gëderem, babam anda utsa imiş’ (9) dëdüm. Burada ayum maña şoylamış, eydür:

‘Yëldüğümde yël (10) yëtmezidi yëdi argunum,
 Yeni Bayırın urdına beñzeridi (11) yigitlerüm,
 Yëdi kişiyile urulurıdı menüm yayum,
 Şom altunlu bëlüğümde (12) ayın alı menüm oğum.
 Yël esdi, yağmur yağdı, püki (13) opdı,
 Yëdi atla vardum, Ol al‘eyi alımadum, gërü döndüm. **106^a** (1)
 Menden daı er opmayasın,
 Yëgenegüm, dön!’

dëdi.” Yëgenek düşinde (2) ayısına şoylamış, eydür:

“alkubanı yeründen urduğunda
 Ala gözlü beg (3) yigitleri yanuğa şalmadun,
 Adı bellü beglerle sen yortmadun.
 Bëş açalı (4) ‘ulüfeciler yoldaş ëtdün,
 Anuñıñın ol al‘eyi sen alımadun” (5)

dëmiş. Yëgenek gëne eydür:

“Kese kese yëmege yanı yaşı,
 Segirdüğünde (6) sürçmese yügrük yaşı,
 Dāyim geldüğünde ursa devlet yaşı, (7)
 Bildüğün unıtmasa ‘aıl yaşı,
 arımından dönmese açmasa (8) erlik yaşı”

²² ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 105b.7

dèdi. Yègenek yoldaşlarına hikāyet (9) eyledi. Meger tayısı Emen ol arada yakın idi. Cümle (10) beglerle yoldaş olub gètdiler, tã ki Düzmürd Qal'esine yètdiler, (11) çevre alub gètdiler kondılar. Çünkü kâfirler bunları gördiler, (12) Arşun oğlu Direk Teküre haber vèrdiler. Ol mel'un (13) dahı qal'eden taşra gelüb bunlara muqâbil oldu, er diledi. **106^b** (1) Kıyan Selcük oğlu Deli Tundar yerinden tırı geldi. Altmış (2) tutam sur cıdasın koltuk kışub "Ol kâfiri karşusından (3) süsem" dèdi. Süsimedi, kâfir tekür kırmalayub zarb ètdi, (4) süñüsin çekdi elinden aldı. Ol altmış batman gürz ile (5) Tundarı depere tutub çaldı. Genç dünyâ başına tır oldu, (6) kazılık atın dönderdi, kayda döndi. [Döne]bilmez Dölek Evren (7) altı perlü çomağıyla at depüb gelüb yoxarıdan aşğa kâfiri (8) katı urdı, alımadı. Tekür kırmalayub elinden çomağın aldı. (9) Anı dahı gürz ile urdı. Ol dahı kazılık atın dönderdi (10) kayda döndi. Hânım, yigirmi dört sancaq begi tekür elinde (11) zebün oldu. Pes Kazılık Koca oğlu Yègenek, tãze (12) yigit-çük, Yaradan Allāha şıgındı, bî-zevāl ma'būdı öğdi, (13) eydür:

"Yücelerden yücesin,
Kimse bilmez nècesin,
'Aziz Tangrı. **107^a** (1)
[Sen] anadan toğmaduñ,
Sen atadan olmaduñ,
Kimse rızkın yemeduñ, (2)
Kimseye güç ètmeduñ,
Qamu yerde aħadsın,
[Sen] Allāhu şamedsin.
Ādeme sen (3) tãc urduñ,
Şeytāna la'net kılduñ,
Bir suçdan ötüri (4) dergāhdan sürdüñ.
Nemrüd göge oħ atdı,
Qarnı yaruq (5) balığı karşı tutduñ.
Ululıguña ħaddun [yok],
Senüñ boyuñ kıadduñ (6) yok,
Yā cismile ceddüñ yok.
Urduğın ulıtmayan ulu Tangrı, (7)
Başduğın belürtmeyen bellü Tangrı,
Götürdüğın göge (8) yétüren görklü Tangrı,
Qakıduğın qahr eden qahhār Tangrı, (9)
Birligüñe şıgındum, çalabum Qādir Tangrı,
Meded senden! (10)
Qara tonlu kâfire at deperem,
İşümi sen onar!"

dèdi. (11) Hemān dem at şaldı, yel gibi yètdi, yelim gibi yapışdı. (12) Kâfirün çignine bir kılıç urdı. Geyimini keçimini toğradı, (13) altı parmak derinligi zahm erişdürdi. Qara kanı şorladı, **107^b** (1) kara şağrı şokmanı tolu kan oldu. Qara başı buñaldı, (2) buñlu oldu.

Hemān döndi, ƙal‘eye ƙaçdı. Yègenek ardından (3) yètdi. Hışār ƙapusına girmişiken ƙara polat uz ƙılıc[ıl]a (4) eñsesine eyle çaldı kim başı toğ gibi yère düşdi. (5) Andan Yègenek atın dönderdi, leşkere geldi. Tutsak olan (6) Ƙazılık Ƙocayı şalı vèrmışler. Çıƙub geldi: “Hāy (7) beg yigitler, ƙāfiri kim öldürdi? dèyü [haber şordı]. Şoylamış, görelüm hānum, (8) ne şoylamış, eydür:

“Ƙaytabanuñ māyesini yüklü ƙodum, nermidür (9) māyemidür, anı bilsem.
Ƙaza[ğucum ƙışrağın yüklü ƙodum, ayğırmıdır, ƙışrağmıdır, anı bilsem.
Ağ]ayılum ƙoyunını yüklü ƙodum, ƙoçmıdır (10) ƙoyunmıdır, anı bilsem.
Ala gözlü görklü helālum yüklü ƙodum, (11) erkek midür ƙızmıdır, anı bilsem.
Mere beg yigit-ler, haber (12) maña Yaradanuñ ‘ışƙına!”

dèdi. Yègenek burada şoylamış, (13) görelüm hānum, ne şoylamış, eydür:

“Ƙaytabanuñ māyesini yüklü **108^a** (1) ƙoduñ, ner oldı.
Ƙaza[ğucuñ ƙışrağın yüklü ƙoduñ, ayğır oldı.
Ağ]ayılun ƙoyunuñı yüklü ƙoduñ, ƙoç oldı. (2)
Ala gözlü görklü helālun yüklü ƙoduñ, aşlan oldı”

dèdi. (3) Yègenek babasıyla görüşdi, andan ƙalın begler [ile] görüşdi. Pes bir (4) uğurdan begler hışāra yöriyış ètdiler, yağmaladılar. Babasıyla Yègenek (5) gizlü yağa tutuban yiyleşdiler, iki hasret birbirine bulışdılar, issüz (6) yerün ƙurdı gibi ulışdılar, Tangrıya şükürler ƙıldılar. Ƙal‘enün (7) kelīsāsın yıƙub yèrine mescid yaptılar, ‘azīz Tangrı adına ƙudbe (8) okıtdılar. Ƙuşun alaƙanını, ƙumaşun arusını, ƙızun gökçeğini, (9) toƙuzlama çarğab, çuka Bayındır Hāna perncik çıkardılar, (10) bākī-sin ġāzī-lere bağış ètdiler. Döndiler, evlerine geldiler. (11) Dedem Ƙorƙut gelüben boy boyladı, şoy şoyladı: (12) “Bu Oguznāme Yègenegün olsun” dèdi.
Yom vèreyin hānum: (13)

Yèrlü ƙara tağlarun yıƙılmasun!
Gölgelice ƙaba ağacuñ **108^b** (1) kesilmesün!
Ağ şaƙallu babañ yèri uçmağ olsun!
Ağ (2) bürçeklü anañ yèri behişt olsun!
Āhır şonı arı (3) ĩmāndan ayırmasun!
Ağ alnuñda bēş kelime du‘a ƙıldıƙ, ƙabül (4) olsun!
Günāhuñuzı adı görklü Muħammed Muştafa
Yüzi (5) şuyına bağışlasun!
Hānum hey!

1.1.9. Basat Depe-(6)-gözi öldürdüğü boyı beyān eder

Hānum hey! (7)

Meger, hānum, bir gün Oğuz otururiken üstine yağı geldi, (8) dün içinde, ürkdi göçdi. Kaçub gederiken Aruz (9) Kocanın oğlancuğı düşmiş. Bir aslan bulup götürmüş, (10) bèslemiş. Oğuz gene eyyāmıla gelüb yurdına kondı. < > [Bayındır] (11) Hānuñ ılkıcısı gelüb haber getürdi, eydür: “Hānum, sazdan (12) bir aslan çıkar at urur, apul apul yöriyişi ādem gibi. (13) At başuban kan sömürür.” Aruz eydür: “Hānum, ürkdüğümüz **109^a** (1) vaktın düşen menüm oğlancuğumdur belki” dedi. Begler bindiler, (2) aslan yatağı üzerine geldiler, Aslanı kaldurub oğlanı (3) tıtdılar, Aruz oğlanı alub evine getürdi. Şādılık (4) etdiler, yeme içme oldı. Ammā oğlanı nekadard getürdilerse tırmadı, (5) gèrū aslan yatağına vardı. Gèrū tıttub getürdiler. Dedem Korkud (6) geldi, eydür: “Oğlanum, sen insānsın, hayvānıla muşāhib (7) olmağıl. Gel, yahşı at bin, yahşı yigitlerle eş yort²³” (8) dedi. Ulu kardaşuñ adı Kıyan Selcükdür, senüñ (9) aduñ Basat olsun. Aduñı men vèrdüm, yaşuñı Allāh (10) vèrsün” dedi. Oğuz bir gün yaylaya göçdi. Aruzuñ (11) bir çobanı vardı, adına Kõnur Koca [oğlı] Sarı Çoban (12) dèrleridi. Oğuzuñ öñince bundan evvel kimse göçmezidi. (13) Uzun Bıñar demegile meşhūr bir bıñar vardı. Ol bıñara **109^b** (1) periler kónmışıdı. Negāhından koyun ürkdi. Çoban erkece (2) kaķıdı, ilerü vardı, gördi kim perī kızları kanat (3) kanada bağlamışlar, uçarlar. Çoban kepenegini üzerlerine (4) atdı, perī kızınuñ birini tıttı. Tama‘ edüb derhāl (5) cimā‘ eyledi. Koyun ürkmege başladı. Çoban koyunuñ (6) öñine segirtti. Perī kızı kanat urub uçdı, (7) eydür: “Çoban, yıl temām olıcak mende emānetüñ var. Gel, al” (8) dedi. “Ammā Oğuzuñ başına zevāl getürdüñ” dedi. (9) Çobanuñ içine kórhu düşdi, ammā kızuñ derdinden (10) beñzi şarardı. Zemānla Oğuz gene yaylaya göçdi. Çoban (11) gene bu bıñara geldi. Gene koyun ürkdi. Çoban ilerü (12) vardı, gördikim bir bağanak yatur, yaldır yaldır yaldurur. (13) Perī kızı geldi, eydür: “Çoban, emānetüñ gel al! Ammā **110^a** (1) Oğuzuñ başına zevāl getürdüñ” dedi. Çoban bu (2) bağanacı göricek ‘ibret aldı. Gèrū döndi, şapan (3) taşına tıttı. Urdukça böyüdi. Çoban bağanacı (4) kodı, kaçdı, koyun ardına düşdi. Meger oldem Bayındır (5) Hān beglerle seyrāna yètmişleridi. Bu bıñaruñ üzerine geldiler, (6) gördiler kim bir ‘ibret nesne yatur, başı göti belürsiz. (7) Çevre aldılar, endi bir yigit bunı depdi. Depdukçe böyüdi. (8) Bir kaç yigit daħı endiler, depdiler. Depdiklerince böyüdi. (9) Aruz Koca daħı enüb depdi. Mahmūzı tókındı, (10) bu bağanak yarıldı. İçinden bir oğlan çıkdı, gevdesi (11) ādem, depesinde bir gözi var. Aruz aldı bu oğlanı (12) etegine şardı, eydür: “Hānum, munı maña vèrūñ. Oğlum Basatıla (13) bèsleyeyin” dedi. Bayındır Hān: “Senüñ olsun” dedi. **110^b** (1) Aruz Depegözi aldı evine getürdi. Buyurdi, bir dāye (2) geldi, emceğini ağzına vèrdi. Bir şordı, olanca südin (3) aldı. İki şordı, kanın aldı. Üç şordı, cānın (4) aldı. Bir kaç dāye getürdiler, helāk etdi. Gördiler (5) olmaz, “Süd ile bèsleyelüm” dediler. Günde bir Kāzan süd yètmezidi. (6) Bèslediler, böyüdi gezer oldı. Oğlancuklarıla oynar oldı. (7) Oğlancukları kiminüñ burnın, kiminüñ kulağın yemege başladı. (8) El-hāşıl, ordı bunıñ ucından katı encindiler, ‘āciz (9) kaldılar, Aruza şikāyet edüb ağlaşdılar. Aruz Depe-(10)-gözi döğdi söğdi, yaşak eyledi. Eslemedi. Āhır (11) evinden kovdı. Depegözün perī anası gelüb oğlunuñ (12) parmağına bir yüzük geçürdi: “Oğul, saña oħ batmasun, (13) tenünji kılıç kesmesün” dedi. Depegöz Oğuzdan çıkdı, **111^a** (1) bir yüce tağa vardı, yol

²³ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 109a.7

kesdi, âdem aldı, büyük (2) haramî oldu. Üzerine bir kaç âdem gönderdiler. Oğ atdılar, (3) batmadı. Kılıç urdılar, kesmedi. Sünüyile şaңcdılar, (4) ilmedi. Çoban çoluk kalmadı, heş yedi. Oğuzdan (5) dahı âdem yemeğe başladı. Oğuz yığılub üzerine vardı. (6) Depegöz görüb kaçıldı. Bir ağacı yerinden kopardı. (7) Atub elli altmış âdem helâk eyledi. Alplar başı Kazana (8) zarb urdı, dünyâ başına tar oldu. Kazanun karadaşı (9) Kara Göne Depegöz elinde zebün oldu. Dozan oğlu (10) Alp Rüstem şehîd oldu. Uşun Koca oğlu [Segrek] gibi (11) pehlevân elinde şehîd oldu. A[y]ruk cāndan iki (12) karındaşı Depegöz elinde helâk oldu. Demür tonlu (13) Mamaş elinde helâk oldu. Bıyığı Kanlu Bügdüz Emen **111^b** (1) elinde zebün oldu. Ağ şakallu Aruz Kocaya kan kuşdurdı. (2) Oğlu Kıyan Selcükün ödi yarıldı. Oğuz Depegöze (3) kâr kılmadı, ürkdi kaçdı. Depegöz çevürüb önün (4) aldı. Oğuz şalı vërmedi, gërü yerine kondurdi. (5) El-hâşıl Oğuz yedi kerre ürkdi. Depegöz önün alub (6) yedi kerre yerine getürdi. Oğuz elinde temām zebün (7) oldu. Vardılar Dede Korkut çağırıldılar anuñla tanışdılar, (8) “Gelün, kesim keselüm” dediler. Dedem Korkud Depegöze gönderdiler. (9) Geldi, selām vërdi, eydür: “Oğul Depegöz, Oğuz elünde (10) zebün oldu, buñaldı. Ayağun toprağına meni şaldılar. (11) Saña kesim vèrelüm, dèrler” dedi. Depegöz eydür: “Günde (12) altmış âdem vèrün yemeğe” dedi. Dede Korkud eydür: “Bu vechile (13) sen âdem kımaz, dükedürsin” dedi. “Ammā günde iki âdem ile **112^a** (1) beşyüz koyun vèrelüm” dedi. Dede Korkud böyle degeç (2) Depegöz eydür: “H̄oş, öyle olsun! Evet hem maña iki (3) âdem vèrün. Yemegüm benüm pişürsün, men yeyeyim” dedi. Dede (4) Korkud döndi, Oğuz geldi, eydür: “Yünlü Koca ile (5) Yapağulu Kocayı Depegöze vèrün, aşın pişürsün” dedi. (6) “Ve hem günde iki âdem ile beşyüz koyun istedi” dedi. Bunlar (7) dahı rāzî oldu. Dört oğlu olan birin vèrdi, (8) üçü kaldı. Üç olan birin vèrüb iki kaldı. (9) İki olan birin vèrdi, biri kaldı. Kapaş Kan dèrler (10) bir kişi var idi. İki oğlu var idi. Bir oğlın vèrüb (11) biri kalmış idi. Gèrü nevbet tolanub aña gelmişidi. Anası (12) feryād edüb ağladı, zārılık eyledi. Meger, hānum, Aruz oğlu (13) Basat gazāya gètmiş idi. Ol maħalda geldi. Karıcuş eydür: **112^b** (1) “Basat şimdi akın-dan geldi. Varayın, bolayki maña bir (2) esir vèreydi, oğlancuğum kırtaraydım” dedi. Basat altunlu (3) günlüğün tiküb oturur iken gördiler ki bir hātün kişi (4) gelür. Geldi, içeri Basat [katına]²⁴ girdi. Selām vèrdi, ağladı, (5) eydür:

“Avcına şıgmayan ulunlu oğlı,
Erdebil teke boynuzından (6) katı yaylı,
İç Oğuzda Taş Oğuzda adı bellü,
Aruz (7) oğlu hānum Basat, maña meded!”

dedi. Basat eydür: “Ne dilersin?” (8) Karıcuş eydür: “Yalancı dünya yüzinde bir er kıpdı. Yaylımında (9) Oğuz elin kondurmadı. Kara polad uz kılıçlar [çalub baş]²⁵ kesen[ler] (10) kılını kesdüremedi. Kargu < > cıda oynadanlar ildüremedi. (11) Kayın oğı atanlar kâr kılmadı. Alplar başı Kazana bir zarb (12) urdı, karadaşı Kara Göne elinde zebün oldu.

²⁴ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 112b.4

²⁵ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 112b.9

Bıyığı (13) Kanlu Bügdüz Emen elinde zebûn oldu. Ağ şakallu babañ **113^a** (1) Aruza kan kuşdurdı. Meydân yüzinde kardaşuñ Kıyan (2) Selcük ödi şındı cân vèrdi. Kalın Oğuz beglerin (3) dañı kimini zebûn édüb kimini şehîd eyledi. Yèdi (4) katla Oğuzı yerinden sürdi. Kesim dèdi, kesdi. (5) Günde iki âdem beş yüz koyun istedi. Yüñlü Koca (6) ile Yapağulu Kocayı aña hizmetkâr vèrdiler. Dört oğlı (7) olan birin vèrdi. Üç olan birin vèrdi. İki (8) olan birin vèrdi. İki oğlancuğum vardı. Birin (9) vèrdüm, biri kaldı. Çevrildi, nevbet gèrü maña geldi. (10) Anı dañı isterler. Hānum, maña meded!” dèdi. Basatñ (11) karanjulu gözleri yaşıla taldı. Karındaşıçün soylamış, (12) görelüm hānum, ne soylamış, eydür:

“Kırk yerde tikilmiş (13) otañlaruñ o zālīm yıkıdurdı ola, kardaş.
Yügrük **113^b** (1) olan atlaruñ tavlasından o zālīm seçdürdi ola, (2) kardaş.
Bèserek bèserek develerüñ kañarından o zālīm (3) ayırdı ola, kardaş.
Şölenünñde kırduğun koyunuñ o zālīm (4) kırdı ola, kardaş.
Güvencile getürdüğüñ gelincüğüñ o zālīm (5) senden ayırdı ola, kardaş.
Ağ şakallu babamı ‘Oğul! [Oğul!] dèyü (6) ağlatdı ola kardaş.
Ağca yüzlü anamı şızlatdı (7) ola kardaş.
Karşu yatan kara tağum yüksegi kartaş, (8)
Akındılı görklü şuyumuñ taşkunu kardaş,
Güçli (9) bëlüm kuvveti [kardaş],
Karanğu[lu] gözlerümüñ aydını kardaş!
Kardaşumdan (10) ayrıldum!”

dèyü çok ağladı, zārılık kıldı. Ol hātūn (11) kişiye bir esîr vèrdi, “Var oğluñı kurtar” dèdi. (12) Hātūn aldı geldi, oğlı yerine vèrdi hem “Oğluñ (13) geldi” dèyü Aruza muştuladı. Aruz sevindi, kalın Oğuz begleriyle **114^a** (1) Basata karşu geldi. Basat babasınun elin öpdı. (2) Ağlaşdılar, bozlaşdılar. Anasınun evine geldi. Anası (3) karşu geldi, oğlancuğını kuçdı. Basat anasınun (4) elin öpdı. Görişdiler, bozlaşdılar. Oğuz begleri dèrildi, (5) yèmeler içmeler oldu. Basat eydür: “Begler, kardaş ugrına (6) Depegöz ile bulışuram, ne buyurursız” dèdi. Kazan Beg (7) burada soylamış, görelüm hānum, nece soylamış, eydür: (8)

“Kara evren kopardı Depegöz, [kara] arz yüzinde çevürdüm alımadum, (9) Basat.
Kara kaplan kopardı Depegöz, kara kara tağlarda (10) çevürdüm alımadum, Basat.
Kağan aşlan kopardı Depegöz, (11) kalın sazlarda çevürdüm alımadum, Basat.
Er olsañ, (12) yèg olsañ, mere, men Kazanca olmayasın, Basat”

dèdi. (13) “Ağ şakallu babañı ağlatmağıl,
Ağ bürçeklü anañı bozlatmağıl.” **114^b** (1)

Basat eydür: “Elbetde varuram.” Kazan eydür: “Sen bilürsin.” (2) Babası ağladı, eydür: “Oğul, ocağum issiz koma. Kerem (3) eyle, varma” dèdi. Basat eydür: “Yoğ, ağ şakallu

‘azîz (4) babam. Varuram” dèdi, eslemedi. Bèluginen bir tutam oh (5) çıkardı, bèline şokdı. Kılıcın hamâyıl kuşandı. (6) Yayın karusına bırakdı. Eteklerin kıvırdı. Babasının (7) anasının elini öpdı, helâllaşdı, “H’oş kaluñ” dèdi. (8) Depegöz olduğı Şalahâne Kayasına geldi. Gördı, (9) Depegöz güne karşı arhasın vèrmiş, yalnız. Çekdi (10) bèlû[g]inden bir oh çıkardı. Depegözün yağırına bir oh (11) urdı. Oh geçmedi, pārelendi. Bir dahı atdı, ol (12) dahı pāre pāre oldı. Depegöz kocalara eyitdi: “Bu (13) yèrün siñegi bizi üşendürdi” dèdi. Basat bir dahı **115^a** (1) atdı, ol dahı pārelendi. Bir pāresi Depegözün (2) önine düşdi. Depegöz şıçradı, bakdı, Basat[ı] gördı. (3) Elin eline çaldı, kaş kaş güldı. Kocalara eydür: (4) “Oğuzdan yène bize bir tırfanda kızı geldi” dèdi. Basatı (5) önine katdı tutdı, boğazdan şalındırdı. Yatağına (6) getürdi, edüginün kōncına şokdı. Eydür: “Mere kocalar, (7) êkindü vaktı munı maña çeviresiz, yèyem” dèdi, yène uyudı. (8) Basatın hançeri vardı. Edüğünü yardı, içinden çıkdı, (9) eydür: “Mere kocalar, munun ölümü neden-dür?” Eyitdiler: “Bilmezüz, (10) ammā gözinden ğayrı yèrde et yokdur” dèdiler. Basat Depe-(11)-gözün başı ucına geldi. Kapağ kaldırdı, bakdı, (12) gördı kim gözi etdür. Eydür: “Mere kocalar, süglüğü ocağı (13) kōñ, kızsun” dèdi. Süglüğü ocağı bıraktılar, kızdı. **115^b** (1) Basat eline aldı. Adı görklü Muhammede şalavāt getürdi, (2) süglüğü Depegözün gözine eyle başdı kim Depegözün (3) gözi helāk oldı. Şöyle na’ra urdı haykırdı (4) kim tağ ve taş yangulandı. Basat şıçradı, koyun (5) içine mağāraya düşdi. Depegöz bildi kim Basat mağāra-(6)-dadur. Mağāranın kapusın alub bir ayagın kapunun bir yanına (7) birin dahı bir yanına kōdı. Eydür: “Mere koyun başları erkeç, (8) bir bir gel geç” dèdi. Bir bir gelüb geçdi. Her birinün başların (9) şıgadı. “Toklıcağlar, devletüm, şakar koç, gel geç” dèdi. Bir (10) koç yerinden kalkdı, gerinüb sündı. Def’i Basat koçı (11) başub boğazladı, derisini yüzdı. Kuyruğıyla başını (12) deriden ayırmadı. İçine girdi. Basat Depegözün önine (13) geldi. Depegöz de bildi kim Basat deri içindedür. **116^a** (1) Eydür: “Ay şakar koç, menüm nereden helāk olacağım bildün. (2) Şöyle çalayım seni mağāra dīvārına kim kuyruğun mağārayı (3) yağlasun” dèdi. Basat koçun başını Depegözün (4) eline şındı. Depegöz boynuzından berk tutdı, kaldırıcağ (5) boynuz deriyle elinde kaldı. Basat Depegözün budı (6) arasından şıçrayub çıkdı. Depegöz boynuzı götürüb (7) yère çaldı. Eydür: “Oğlan, kırtılduñmı?” Basat eydür: “Tangrum (8) kırtardı.” Depegöz eydür: “Mere oğlan, al şol barmağumda-(9)-ki yüzüğü, parmağuna tak. Saña oh ve kılıç kār eylesün.” (10) Basat aldı yüzüğü parmağına geçürdi. Depegöz eydür: (11) “Oğlan, yüzüğü alub takınduñmı?” Basat eydür: “Takındum.” (12) Depegöz Basatın üzerine [ağ] kōdı, hançerile çaldı, kesdi. (13) Şıçradı, gēñ yèrde tırdı. Gördı kim yüzük gēne **116^b** (1) Depegözün ayağı altında yatur. Depegöz eydür: “Kırtılduñmı?” (2) Basat eydür: “Tangrum kırtardı.” Depegöz eydür: “Oğlan, (3) şol günbeli gördüñmı?” Eydür: “Gördüm.” Depegöz eydür: “Menüm (4) hazīnem var. Ol kocalar almasunlar. Var, mühürle” dè[d]i. Basat (5) günbed içine girdi. Gördı kim altın akça yığılmış. Bakarak (6) gündüzün unıtdı. Depegöz günbedün kapusın aldı, eydür: (7) “Günbede girdüñmı? Basat eydür: “Girdüm.” Depegöz eydür: “Şöyle çalayım (8) ki günbedile tartağan olasın.” Basatın diline (9) bu geldikim “Lā ilāhe illā’llāh Muhammedun Resūlu’llāh” dèdi. < > (10) Hemāndem günbed yarıldı, yedi yerden kapu açıldı. Birinden (11) taşra geldi. Depegöz günbede elin şokdı. Eyle (12) ka[r]cadıkim günbed zīr u zeber oldı. Depegöz

eydür: “Oğlan, (13) kurtılduñmı?” Basat eydür: “Tangrum kurtardı” dedi. Depegöz **117^a** (1) eydür: “Saña ölüm yoğımıñ. Şol mağārayı gördüñmı?” Basat (2) eydür: “Gördüm.” Eydür: “Anda iki kılıç var, biri kınlu biri (3) kınsuz. Ol kınsuz keser menüm başumı. Var getir menüm başumı (4) kes” dedi. Basat mağāra kapusına vardı. Gördi bir (5) kınsuz kılıç, tırmarz ener çıkar. Basat eydür: “Men muña bī-(6)-tekellūf yapışmayam” dēyüb gendü kılıcın çıhardı, tutdı. İki (7) pāre bölđi. Vardı bir ağaç getürđi, kılıca tutdı, (8) anı dañı iki pāre eyledi. Pes yayını eline aldı, oñıla (9) ol kılıç aşılın zencīri urdı. Kılıç yere düşđi, (10) gömildi. Gendü kılıcın kınına şokdı. Balçağındañ ol (11) kılıcı berk tutdı. Geldi, eydür: “Mere Depegöz, neçesin?” (12) dedi. Depegöz eydür: “Mere oğlan, dañı ölmedüñmı?” Basat (13) eydür: “Tangrum kurtardı.” Depegöz eydür: “Saña ölüm yoğımıñ” **117^b** (1) dedi. Çağırub Depegöz soylamış, görelüm ne soylamış, (2) eydür:

“Gözüm gözüm, yalıñuz gözüm,
Sen yalıñuz gözile men (3)
Oğuzı şındurmışıdum.
E[y]le gözden ayırduñ, yigit, meni,
Tatlu (4) cāndan ayırsun Qādir seni.
Eyle kim men çekerem göz buñunı, (5)
Heç yigide vèrmesün Qādir Tangrı göz buñunı”

dedi. (6) Depegöz gēne eydür:

“Qalarda koparda, yigit, yèrūñ ne yèrdür? (7)
Qarangu dün içinde yol azsañ umuñ nedür?
Qaba ‘alem (8) götüren hānuñuz kim?
Qırış günü öñdin [depen alpuñuz kim]?
Ağ şakallı babañ (9) adı nedür?
Alp eren erden adın yaşurmak ‘ayb olur, (10)
Aduñ nedür, yigit, dēgil maña”

dedi. Basat Depegöze soylamış, (11) görelüm hānum, ne soylamış:

“Qalarda koparda yèrüm Gün Ortaç. (12)
Qarañu dün içre yol azsam umum Allāh.
Qaba ‘alem götüren (13) hānumuz Bayındır Hān.
Qırış günü öñdin depen alpumuz Salur **118^a** (1) oğlı Qazan.
Atam adın şorar olsañ, qaba ağaç.
Anam (2) adın dēriseñ, qağan aşlan.
Menüm adum şorsañ, Aruz (3) oğlı Basat-dur”

dèdi. Depegöz eydür: “Ėmdi qardaşlar[uz]²⁶, (4) kıyma maña!” dèdi. Basat eydür:

“Mere qavat, ağ şakallu babamı (5) ağlatmış-sın,
 Qarıcuq, ağ bürceklü anamı bozlatmış-sın,
 Qarındaşum (6) Qıyanı öldürmişsin,
 Ağca yüzlü yengemi tül eylemiş-sin, (7)
 Ala gözlü bebeklerin ögsüz qomış-sın,
 Qormıyam seni qara (8) polad uz qılıcum tırtmayınca,
 Qafālu bürklü başuq kesmeyince, (9)
 Alca qanuq yér yüzine tökmeyince,
 Qardaşum Qıyanuq qanın almayınca? (10)
 Qomazam!”

dèdi. Depegöz dağı burada şoylamış, eydür.

“Qalku-(11)-banı yerümden tıram dèridüm,
 Qalın Oğuz beglerinden ‘ahdum (12) bozam dèridüm,
 Yeniden toğanın kıram dèridüm,
 Bir gez ādem (13) etine toyam dèridüm,
 Qalın Oğuz begleri üzerime yığılub gele **118^b** (1) dèridüm,
 Qaçubanı Şalaḥāne Qayasına girem dèridüm,
 Ağır mancılık (2) taşıla atam dèridüm,
 Ėnüb taş başuma düşüben ölem (3) dèridüm,
 Ala gözden ayırdıq, yigit, meni,
 Tatlu cāndan (4) ayırsun Qādir seni”

dèdi. Depegöz bir dağı şoylamış, eydür: (5)

“Ağ şakallu qocaları çok ağlatmışam,
 Ağ şakalı qarış (6) tıtdı ola gözüm seni.
 Ağ bürceklü qaricuqları < > (7) çok ağlatmışam,
 Gözi yaşı tıtdı ola gözüm seni.
 Bıyıcığı (8) qararmış yigitçükleri çok yemişem,
 Yigitlik-leri tıtdı ola (9) gözüm seni.
 Elcügezi kınalı kızcugazları çok yemişem, (10)
 Qarışçu[k]ları tıtdı ola gözüm seni.
 Eyle kim çekerem men (11) göz buqunu
 Hec yigide vermesün Qādir Tangrı göz buqını. (12)
 Gözüm gözüm, ay gözüm, yalınuz gözüm!”

²⁶ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 118a.3

dèdi. Basat kaçıyub (13) yerinden tırı geldi. Buğra gibi Depegözi dizi üzerine **119^a** (1) çökerdi. Depegözün gendü kılıcıyla boynını urdı, (2) dildi. Yay kırışın [başına]²⁷ tağdı süriyi süriyi mağāra (3) kapusına geldi. Yünlü Koca ile Yapağulu Kocayı Oğuz (4) muştucu gönderdi. Ağ boz atlar binüben yörişdiler, (5) kalın Oğuz ellerine haber geldi. At ağızlu Aruz Koca (6) evine çapar geldi, atasına Basatun sevinç vèrdi: (7) “Muştuluk! Oğlu Depegözi depeledi” dèdi. Kalın Oğuz (8) begleri yètdiler, Şalahāne Kayasına geldiler. Depegözün (9) başını ortaya getürdiler. Dedem Korkud gelüben şādılık (10) çaldı, gāzī erenler başına ne geldi-gin eydi vèrdi, (11) hem Basata alkış vèrdi:

“Kara tağa < > yètdüğün de aşit (12) vèrsün,
Kanlı kanlu şulardan geçit vèrsün”

dèdi. (13)

“Erligile kardaşun kanın aldun,
Kalın Oğuz beglerini buñdan **119^b** (1) kurtardun,
Kādir Allāh yüzün ağ etsün, Basat!”
dèdi. (2)

Ölüm vaktı geldüğünde arı imāndan ayırmasun,
Günāhuñuzı (3) adı görklü Muhammed Muştafāya bağışlasun,
Hānum hey!

1.1.10. (4) Begil oğlu Emrenün boyını beyān eder

(5) Kam Gan oğlu Hān Bayındır yerinden tırıştı, ağ (6) ban evini kara yerün üzerine dikdürmişidi, ala sayvan (7) gök yüzine esenmişidi, biñ yerde ipek hālīçesi (8) döşenmişidi. İç Oğuz Taş Oğuz begleri yığnağ (9) olmuşıdı.

Topuz tümen Gürcistānün haracı geldi: (10) Bir at, bir kılıç, bir çomak getürdiler. Bayındır Hān katı (11) saht oldu. Dedem Korkud geldi, şādılık çaldı. (12) “Hānum, neye saht olursın?” dèdi. Eydür: “Nèçe saht olmayam? (13) Her yıl altun akça gelürdi. Yigide yèñile vèrürüdük, hātırları **120^a** (1) h’oş olurdu. Şimdi bunu kime vèrür[üz]²⁸ kim hātırı h’oş (2) ola?” dèdi. Dede Korkud eydür: “Hānum, bunun üçini dahı (3) bir yigide vèrelüm” dèdi. “Oğuz eline karavul olsun” dèdi. (4) Hān Bayındır: “Kime vèrelüm?” dèdi. sağına solına bakdı (5) kimse rāzī olmadı. Begil dèrleridi bir yigit varıdı, aña (6) bakdı, eydür: “Sen ne dèrsin?” Begil rāzī oldu. Kalkdı (7) yer öpdi.

Dedem Korkud himmet kılıcın beline bağladı, çomağı (8) omuzına bıraktı, yayı karusına geçürdi. Şehbāz (9) aygırını çekdürdi, budın bindi. Hışmını kavmını ayırdı, (10) evini çözdü, Oğuzdan göç eyledi. Berdeye, Genceye (11) varub vatan tutdı. Topuz tümen Gürcistān ağzına (12) varub kōndı, karavullık eyledi. Yad kāfır gelse başın [kesüb]²⁹ (13) Oğuzla armağan gönderdi.

²⁷ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 119a.1-2

²⁸ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 120a.1

²⁹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 120a.12

Yılda bir kerre Bayındır Hân 120^b (1) dīvânına varurıdı. Yêne Bayındır Hândan âdem geldi “Têz (2) gelesin!” dëyü. Pes Begil geldi, pîş-keşin çekdi, Bayındır (3) Hânun elin öpdi. Hân dahı Begili konukladı. yahşı (4) at, yahşı kaftân, vâfir harchlık vërdi. Üç gün temâm (5) ağırladı. “Üç gün dahı Begili av şikâr etiyile konuklayalum, (6) begler” dëdi. Av çağırtıldılar. Çün av yarağı oldu, kim atın (7) öger, kim kılıcın, kim çeküb oh atmağın öger. Salur Kazan (8) ne atın ögdi, ne gendin ögdi. Ammâ beglerün hünërin (9) söyledi. Üçyüz altmış altı alp ava binse, kanlu (10) geyik üzerine yörüyiş olsa Begil ne yay kurardı, (11) ne oh atardı. Hemân yayı bileginden çıkarurıdı, (12) buğanun, şıgınun boynına atardı. Çeküb turgururıdı. (13) Aruk olsa kulağın dileridi, avda bellü olsun dëyü. 121^a (1) Ammâ semüz olsa boğazlarıdı. (3) Eger begler geyik alsa, kulağı dilük olsa “Begil sevincidür” (4) dëyü Begile gönderürleridi. Kazan Beg eydür: “Bu hünëer atunımdur, (5) erünmi-dür?” “Hânım, eründür” dëdiler. Hân eydür: “Yok, at işlemese (6) er öginmez, hünëer atundur” dëdi. Bu söz Begile hoş gelmedi. (7) Begil eydür: “Alplar içinde bizi kuşkunumuzdan balçığa baturduñ” (8) dëdi. Bayındır Hânun bahşı-sin öjine dökdi, hâna (9) küsdi, dīvânından çıkdı. Atın çekdiler, ala gözlü < > (10) yigitlerin alub evine geldi. Oğlancuqları karşı geldi, (11) ohşamadı. Ağ yüzlü hātūnına söylemedi. Hātūn (12) burada şoylamış, görelüm hânım, ne şoylamış, eydür:

“Altun (13) tahtum eyesi, begüm yigit,
Göz açuban gördüğüm,
Gönül 121^b (1) vërub sevdüğüm,
Kalkubanı yërunğden tırı geldün,
Ala gözlü (2) yigitlerün yanuğa şaldun,
Arku Bëli Ala Tağdan dünün aşdun, (3)
Akındılı görklü şudan dünün geçdün,
Ağ alınlı Bayındır (4) Hânun dīvânına dünün vardun,
Beglerle yëdün içdün,
Kavumlu (5) kavımıyla kegişdimi?
Ğarīb başun ğavğāda kaldımı?
Kanı, hânım, (6) altunda yahşı atun yok,
Alnunda altun ışıq [egnünğde] cübbe yok. (7)
Ala gözlü bebeklerün ohşamazsın,
Ağca yüzlü görklünğile (8) söyleşmezsin. Nedür hālun?”

dëdi. Begil şoylamış, görelüm, (9) hânım, ne şoylamış, eydür:

“Kalkubanı yërumğden tırı geldüm,
Yëlisi (10) kara kazılık atın butun bindüm,
Arku Bëli kara tağdan (11) dünün aşdum,
Akındılı görkli suyu dilüb dünün geçdüm, (12)
Ağ alınlı Bayındır dīvânına çapar vardum,
Ala gözlü beglerle (13) yëdüm içdüm,

Kavımlu kavımıyla görklü gördüm,
 Hānumuzun nazarı bizden **122^a** (1) dönmiş gördüm.
 Eli günü göçürün,
 Tokuz tümen Gürcistāna (2) gèdelüm,
 Oğuza ‘āṣī oldum, bellü bilün!” dedi. Hātūn (3) eydür: “Yigidüm, beg yigidüm!
 Pādişāhlar Tangrının gölgesidür. (4) Pādişāhına ‘āṣī olanın işi rāst gelmez. Arı gönülde
 (5) pas olsa şerāb açar. Sen gèdeli Hānum arkurı yatan (6) Ala Tağların avlanmamış-dur.
 Ava bingil, gönölün açılun” dedi. (7) Begil gördi, hātūn kişinün ‘aklı kelecisi eyüdür.
 Kazılık (8) atın çekdürüb butun bindi ava gètdi. Av avlayu gezeriken (9) öninden bir
 yaralı geyik çıktı. Begil buña at şaldı. (10) Buğanın ardından èrdi, yay kırışın boynına
 atdı. Buğa (11) acımışdı, gendüyi bir yüce yèrden atdı. Begil at cılavısın (12) yèñemedi,
 bile uçdı. Sağ uyluğı kayaya tokındı, şındı. (13) Begil örü tırdı, ağladı, eydür: Ulu oğlum,
 ulu kardaşum, **122^b** (1) yok.” Hemān belüğinden gez çıkarub atının terkilerini tırdı (2)
 üzdi. Kaftanı altından ayağın berk şardı. Var (3) kuvvete atının yèlisine düşdi.
 Avcılardan ırdı. Dülbendi (4) boğazına gèçdi. ordusu ucına geldi. Oğlancuğı (5) Emran
 Bahādur babasına karşı geldi. Gördi beñzi şararmış, (6) dülbendi boğazına gèçmiş.
 Yoldaşlarını şorub oğlan burada (7) şoylamış, görelüm hānum, ne şoylamış:

Kalkubanı yèründen tırı (8) geldün,
 Yèlisi kara kazılık atın butun bindün,
 Arkurı (9) yatan Ala Tağlar etegine ava vardun.
 Kara tonlu kâfirlere (10) uğradunmı?
 Ala gözlü yigitlerün kırdurdunmı?
 Ağz dilden bir kaç (11) kelime haber maña!
 Kara başum kurbān olsun, ağan saña! dedi. Begil (12) oğluna şoylamış, görelüm hānum,
 ne şoylamış, eydür:
 Oğul [oğul] ay (13) oğul!
 Kalkubanı yèrümünden tırı geldüm,
 Kara tağlar önüne **123^a** (1) ava bindüm,
 Kara tonlu kâfirlere uğramadum,
 Ala gözlü yigitlerüm (2) kırdurmadum,
 Sağ-dur esen-dür yigitlerüm,
 Oğul kayurma üç (3) gündür koşlğum yoğ. Oğul, at üzerinden meni kap, döşegime (4)
 çıkar” dedi. Aşlan enügi yène aşlandı. Atasın at üzerinden (5) karvadı tutdı, döşegine
 çıkardı. Cübbesin üzerine büridi, (6) kapusın örtüdi.
 Bu yaña yigit yèñil gördiler kim av bozılmış, her (7) bir evlü evine geldi. Begil beş gün
 oldu dīvāna çıkmadı. (8) Ayağının şınduğunu kimseye demedi. Bir gèce döşeginde (9) katı
 katı inledi, āh ètdi. Hātūnı eyitdi: Beg yigidüm, kalaba-(10)-lık yağı gelse kayıtmaz idün,
 butuña ala oğ tohınsa (11) inlemez idün. Kişi koynında yatan helālına sırrın demezmi
 olur? (12) Nedür hālun? dedi. Begil eydür: Görklüm, atdan düşdüm, ayağum (13) şındı”
 dedi. ‘Avrat elin eline çaldı, karavaşa şoyledi. **123^b** (1) Karavaş çıkub kapucıya şoyledi.

Otuz iki dişden (2) çıkan bütün orduya yayıldı, Begil atdan düşmüş (3) ayağı şınmış” dèyü.

Meger kâfirün cāsüsü varıdı, bu haberi (4) eşidüb vardı Teküre haber vèrdi. Tekür eydür: Kalkubanı (5) yèrünüzdən örü turuñ,

Yatur yèrde Beg Begili tutuñ.

Ağ (6) ellerin karusından bağlañ,

Ğāfillüce görklü başın kesüñ, (7)

Alca kanın yèr yüzine döküñ,

Elin günin çapuñ,

Kızın gelinin (8) yesir èdüñ!”

dèdi. Meger Begilünde anda cāsüsü hāzırıdı. (9) Begile haber gönderdi, eydür: Baş yarağın eyleñ, üzerünüze (10) yağı gelür” dèdi. Begil yoķaru baķdı: “Gök ırak, yèr katı” (11) dèdi. oğlancuğın yanına getürüb şoylamış, görelüm hānum, (12) ne şoylamış, eydür:

Oğul oğul, ay oğul,

Karanguluca (13) gözlerüm aydını oğul,

Güçlü belüm kuvveti oğul,

gör **124^a** (1) āhır neler oldı,

Neler kopdı menüm başuma!

dèdi.

Kalkubanı (2) oğul, yèrümdeñ turı geldüm,

Boynı şınsun, al aygırı butun (3) bindüm,

Av avlayub kuş kuşlayub gezeriken

Buñaldı sürçdi, (4) meni yère çaldı,

Şağ uyluğum şındı. Menüm kara başuma neler (5) geldi! Kara kara tağlardan haber aşmış, kanlu kanlu şulardan (6) haber geçmiş, Demür Kapu Dervendinden haber varmış,

Alaca (7) atlu Şökli Melek katı puşmış, puşduğından kara tağlara (8) tuman düşmiş.

Yatduğı yèrde Beg Begili tutuñ dèmiş, (9)

Karusından ağ ellerin bağlañ dèmiş,

Kan alaca ordusını (10) çapuñ dèmiş,

Ağca yüzölü kızını gelinini yesir eyleñ dèmiş .(11)

Kalkubanı, oğul, yèründeñ turı gelgil,

Yélisi kara kazılık (12) atuñ butun bingil,

Arķurı yatan Ala Tağı dünin aşğıl, (13)

Ağ alınlı Bayındır Hānuñ dīvānına dünin varğıl,

Ağz dilden **124^b** (1) Bayındıra selām vèrgil,

Begler begi olan Kızanuñ elin öpgil, (2)

Ağ sakallı babam buñlu dègil.

Elbetde ve elbetde Kızan beg maña (3) yètişsün, dèdi dègil.

Gelmez olsañ memleket bozılub hārāb (4) olur,

Kızum gelinüm esir gètdi, bellü bilgil!”

dèdi. Bu arada (5) oğlan babasına şoylamış, görelüm hānum, ne şoylamış, eydür:

Baba ne (6) söylersin ne eydürsin?

Bağrumıla yüregim ne tağlarsın?
 Kalkubanı (7) yerümden tırmağum çok,
 Yelisi kara kara kazılık atuma binmegüm (8) çok,
 Arku Bêli Ala Tağı avlayuban aşmağum yok,
 Ağ (9) alınlu Bayındırın dīvânına varmağum yok,
 Kazan kimdür? Men anuñ (10) elin öpmegüm yok.
 Altundağı al aygırı maña vërgil,
 kan (11) derledi çapdurayım senün için, egin bek demür tonuñ (12) maña vërgil,
 yën[-li] yağa dikdüreyim senün için.
 Kara polad uz (13) kılıcuñ maña vërgil,
 gāfillüce başlar keseyim senün için.
 Karğu 125^a (1) talı sününji maña vërgil,
 gögsinden er şancayım senün (2) için.
 Ağ yëleklü ötkün oñuñ maña vërgil,
 erden ere (3) geçüreyim senün için.
 Ala gözlü üç yüz yigidün maña (4) vërgil,
 yoldaşlığa dīn-i Muhammed yolına dūrişeyim senün için”

dedi. (5) Begil eydür: “Öleyim ağzuñ için, oğul. Ola kim menüm geçmiş günümü (6) andırtmayasın” dedi. “Mere, geyimüm getürün oğlum geysün. Al (7) aygırım getürün, oğlum binsün. El ürkmedin oğlum meydāna (8) varsun, girsün” dedi. Oğlanı tonatdılar. Atasıyla (9) anasıyla geldi görüşdi, ellerin öpdi. Üç yüz (10) yigidi yanına bıraktı, meydāna vardı. Al aygır kaçankim (11) yağı koñusın alsa ayağın yere dögeridi, tozu göge (12) çıkardı. Kāfirler eydür: “Bu at Begilün-dür, biz kaçaruñ” Tekür (13) eydür: Mere onat görñ! Bu gelen Begilise sizden öñdin men kaçaram” 125^b (1) dedi. Gözci gözledi, gördi kim at Begilün, Begil üzerinde (2) degül, ammā bir kuş deñlü oğlan-dur. Gelüb teküre haber (3) vërdi, eydür: “At, yarağ ve ışık Begilün, Begil içinde degül” (4) dedi. Tekür eydür: Yüz ādem seçilün, tarāka çatladuñ, oğlanı (5) korquduñ. Oğlan kuş yüreklü olur, meydānı kor (6) kaçar” dedi. Yüz kāfir seçilüb oğlanuñ üzerine gelmiş. (7) Oğlana kāfir soylamış, görelüm ne soylamış, eydür:

Oğlan, (8) oğlan, ay oğlan,
 Harām-zāde oğlan,
 altında al (9) aygırı aruğ oğlan,
 Kara polad uz kılıcı gedük oğlan, (10)
 Elindeki sünüsü şınuğ oğlan,
 Ağ tozlu yayı gēde (11) oğlan,
 Bêluginde toñsan okı seyrek oğlan,
 Yanındağı (12) yoldaşları çıplak oğlan,
 Karanguluca gözleri çönge (13) oğlan.
 Şökli Melek saña katı puşdı.
 Meydāndaki 126^a (1) şol oğlanı tutuñ,

arusından ağ ellerin bađlaŋ, (2)
 afilluce g rkl  başın kes ŋ,
 Alca anın [y r] y zine t k ŋ (3) d di.
 Ağ sağallu babaŋ varısa ağlatmağıl,
 Ağ b r ekl  (4) anaŋ varısa bozlatmağıl.
 Yalıŋuz yigit alp olmaz,
 Yavşan (5) dibi berk olmaz.
 adası y tmiş avat oğlı avat,
 ayda (6) d n buradan!
 d di. Oğlan dağı burada şoylamış, g rel m (7) ne şoylamış, eyd r:
 Herze merze s yleme, mere it m k fir,
 Altumda al (8) ayđırum ne begenmezsin?
 Seni g rdi oynar.
 Egn mdeki dem r  onum (9)  ign m ışar.
 ara polad uz ılıcum ının  oğrar.
 arđı (10)  alı s ŋ m ne begenmezsin?
 G gsin del b g ge parlar.
 Ağca (11) tozlu atı yayum z r  z r  iŋler,
 şadağda oğum k şin (12) deler.
 Yanumda yigitler m şavaş diler.
 Alp ere orđu v rmek (13) ‘ayb olur,
 Ber  gelgil, mere k fir, d rişel m!
 D di. K fir eyd r: **126^b** (1) Oğuzun ‘ rsuzı t rkmanun del sine beŋzer, bağa şuğa! d di
 (2) tek r eyd r: Varun řoruŋ, oğlan, Begil ŋ nesi-d r dedi. (3) K fir gel b oğlana
 şoylamış, g rel m nece şoylamış, eyd r: (4)

Altun dağı ayđırı bil r z, Begil ŋ-d r, Begil anı?
 ara polad (5) uz ılıcum Begil ŋ-d r, Begil anı?
 Egn ndeğı dem r  onun (6) Begil ŋ-d r, Begil anı?
 Yanun dağı yigitler Begil ŋ-d r, Begil anı?
 Eger (7) Begil bunda imişse
 Geceyedegin ceng  deyd k,
 Ağca tozlu (8) atı yay-lar  artışayduk,
 Ağ y lekl   tk n oğlar (9) atışayduk.
 Sen Begil ŋ nesi-sin, oğlan ,değil mize!
 d di. (10) Begil oğlı burada şoylamış, g rel m h num, ne şoylamış, eyd r: (11)
 Mere k fir, sen meni bilmez misin?
 Ağ alınlı Bayındır H nun (12) begler begisi
 Salur azan artaşı ara G ne  apar y tdi, (13)
 D nebilmez D lek Evren, Dozan oğlı Alp R stem, Boz Atlu **127^a** (1) Beyrek Beg Begil ŋ
  vinde i erleridi.
 Senden c s s geldi. (2)

Altındağı al ayğıra Begil meni bindürdi,
 K̄ara polad uz (3) kılıcın kuvvet verdi,
 K̄argu ʔalı süñüsin himmet verdi, (4)
 Yanındağı ücyüz yigidin maña yoldaşlığa koşdı. (5)
 Men Begilün oğlıyam,
 Mere, k̄afir, berü gel, dögişelüm!

dédi. K̄afir (6) Tekür eydür: K̄atlan ,mere kavat oğlu, men saña varayım dedí. (7) Altı berli gürzini ele aldı. Oğlanuñ üzerine sürdi. (8) Oğlan kalkanını gürze karşı tutdı. Yoqarudan aşığa (9) k̄afir oğlanı ʔatı urdı, kalkanın uvatdı. Tuğulğasını (10) yoğurdı, ʔapakların şıyırdı. Oğlanı alımadı. Gürzile (11) dögişdiler, k̄ara polad uz kılıcıla ʔartışdılar. Serpe (12) serpe meydānda kılıç-laşdılar. Çiginleri toğrandı, kılıç-(13)-ları uvandı. Birbirin alımadı. K̄argu ʔalı süñüler ile 127^b (1) kırışdılar, meydānda boğa gibi süsişdiler. Göğüsleri dilindi, (2) süñüleri şındı, birbirin alımadılar. At üzerinden ikisi (3) ʔarvaşdılar, ʔartışdılar. K̄afirün güci ziyade, oğlan zebün (4) oldu. Allāhu te‘ālā-ya yalvarub soylamış, görelüm nece soylamış, (5) eydür:

Yücelerden yücesin, yüce Tanrı!
 Kimse bilmez necesin, (6) görklü Tanrı!
 Sen Ādeme t̄ac urduñ,
 Şeytāna la‘net kılduñ, (7)
 Bir suçdan ötüri dergāhdan sürdüñ.
 İbrāhimi ʔutdurduñ, (8)
 H̄ām Göne çulğaduñ,
 Götürüb oda atdurduñ,
 Odı bostān (9) kılduñ. Birlügüne şıgındum,
 ‘Azīz Allāh, h̄ocam Allāh, maña meded!

dédi. (10) K̄afir eydür: Oğlan, alınuñısa Tanrıña mı yalvarursın? Senün (11) bir Tanrıun varısa menüm yétmiş iki puthānem var dedí. Oğlan (12) eydür: Yā ‘āşī mel‘ün Sen putlaruña yalvarurısañ men (13) ‘ālemleri yokdan var eden Allāhuma şıgındum dedí. H̄aḳ 128^a (1) te‘ālā Cebrāyīle buyurdı kim: Yā cebrāyīl! Var, şol kuluma (2) kırk erce kuvvet vèrdüm! dedí. Oğlan k̄afiri götürdi (3) yere urdı. Burnından ʔanı düdenğ gibi şorladı. Şıçrayub (4) şahīn gibi k̄afirün boğazın ele aldı. K̄afir eydür: Yigit, (5) amān! Sizün dīne ne derler? Dīnüne girdüm dedí. Parmak (6) götürüb şehādet getirüb müsülmān oldu. ʔalan (7) k̄afirler bilüb meydānı şalub ʔaçdı. Aḳıncılar k̄afirün (8) elin günin urub kızın gelinin esīr etdiler. Oğlan (9) babasına muştucı gönderdi, ʔarīmüm aldum dedí. Ağ şaḳallu (10) babası karşı geldi, oğlanuñ boynını ʔuçdı. Dönüb (11) evlerine geldiler. Karşı yatan k̄ara ʔağdan oğlana yaylaḳ (12) verdi. ʔazağucı yügrük atdan tavla verdi. Ağca (13) yüzlü oğlına, Ağca ʔoyun şölen vèrdi ala gözlü oğlına 128^b (1)

Al duvaḥlu gelin aldı ağ alınlı Bayındır Hāna pençik çıkardı. (2)
 Oğlın aldı, Bayındır Hānuḡ dīvānına vardı, el öpdı. (3)
 Pādīshāh Qazan oğlu Uruzuḡ sağ yanına aḡa yēr (4) gösterdi, cübbe çuḡa, çargab geyürdi.
 Dedem Qorkud (5) gelüben şāzılık çaldı, bu Oğuznāmeyi düzdi, koşdı. (6) Begil oğlu
 Emranuḡ olsun dēdi. Gāziler başına (7) ne geldügin söyledi.

Yom vēreyin ḡānum:

Yērlü kara taḡlaruḡ (8) yıkılmasun!
 Gölgelece kaba ağacuḡ kesilmesün!
 Allāh vēren (9) ümīdūḡ üzilmesün!
 Gūnāhuḡuzı adı görklü Muḡammede (10) baḡışlasun!
 Hānum hey!

1.1.11. Uşun Koca oğlu Segrek (11) boyını beyān ēder

Oğuz zemānında Uşun Koca (12) dērler bir kişi varıdı. ‘ömrinde iki oğlu varıdı. Ulu (13) oğlunuḡ adı Egrek idi, bahādur, delü yaḡşı yigit **129^a** (1) idi. Bayındır Hānuḡ dīvānına kaçan istese varur gelüri-(2)-di. Begler begi olan Qazan dīvānında buḡa hēç kapu baca (3) yoḡıdı. Begleri başub Qazan öñinde otururıdı. Kimseye (4) iltifāt eylemezidi.

Meger, ḡānum, gēne bir gūn begleri başub (5) oturıcak Ters Uzamış dērleridi Oğuzda bir yigit (6) varıdı, eydür: Mere Uşun Koca oğlu, bu oturan begler (7) her biri oturduḡı yēri kılıcıyla etmegiyile alubdur. Mere, sen (8) baş mı kesdūḡ kanmı tökdūḡ, açmı toyarduḡ, yalıncaḡmı (9) tonatduḡ? dēdi. Egrek eydür: Mere Ters Uzamış, baş (10) kesüb kan tökmek hūnermi-dür dēdi. Eydür: Belī, hūnerdür (11) yā! Ters Uzamışuḡ sözi Egrege kār eyledi, tūrdı (12) Qazan Begden aḡın diledi. Aḡın verdi. Çaḡırtdı, aḡıncı (13) derildi. Üç yüz şay cıdalı yigit bunuḡ yanına cem’ **129^b** (1) oldı.

Meyḡānede beş gūn yēme içme oldı. Andan Şeregüz (?) (2) ucından Gökçe Deñize deḡin ēl çapdı. Galaba toyum oldı. (3) Yolu Alınca Qal’esine uğramışıdı. Kara Tekür orada bir qorı (4) yapdurmışıdı. Uçardan qaz tavuḡ, yörirden geyik tavşan (5) bu ḡavlıya toldurub Oğuz yigitlerine bunu dām ētmişidi. Uşun (6) Koca oğlunuḡ [yolu] bu qorıya uğradı. Qorunuḡ kapusın uvatdılar, (7) sığın geyik, qaz tavuḡ kırdılar, yēdiler içdiler. Atlarunuḡ (8) eyerlerin aldılar, geyimlerin çıkardılar. Meger Kara Tekürüḡ cāsūsı (9) varıdı, bunları gördi. Gelüb eydür: Mere, Oğuzdan (10) bir bölük atlı geldi. Qorunuḡ kapusın uvatdılar. Atlarunuḡ (11) eyerin alub geyimlerin çıkardılar. Mere, ne tūrursız? dēdi.

Altı (12) yüz kara tūnlı kāfir bunlaruḡ üzerine kıyıldılar, yigitleri (13) kırdılar. Egregi tūtdılar, Alınca Qal’esine zindāna bıraḡdılar. **130^a** (1)

Kara kara taḡlardan ḡaber aşdı, kanlu kanlu şulardan ḡaber (2) geçdi, qalın Oğuz ēllerine ḡaber vardı. Uşun Kocanuḡ (3) ağ ban ēvi öñinde şīven qopdı. Qaza beñzer kıızı (4) gelini ağ çıkarub kara geydi. Uşun Koca Oḡul! Oḡul! dēyü (5) ağca yüzölü anasıyla ağlaşdılar bozlaşdılar.

Eyegülü ulalur, (6) kabarkalı böyür. Meger, hānum, Uşun Kocanın kiçi oğlu Segrek (7) eyü bahādur, alp, delü yigit kopdı. Bir gün yolu bir dērnege (8) uğradı. Kondılar yemek içmek etdiler. Segrek mest oldı. (9) Taşra ayak yolına çıkıdı. Gördi kim [bir]³⁰ ögsüz oğlan bir (10) kızanı [ile] çekişür. Mere noldunuz? dēyü bir şapla birine, bir şapla (11) birine urdı. Eski tonuñ biti, ögsüz oğlanuñ dili (12) acı olur. Biri eydür: Mize mizüm ögsüzligümüz yétmezmi? Bizi (13) neye urursın? Hünerün var ise qartaşuñ Alınca kal'esinde esīrdür, **130^b** (1) var anı kurtar dēdi. Segrek eyitdi: Mere, kardeşumun adı (2) nedür? Eyitdi: Egrek-dür Eyitdi
 Ėmdi Egrege Seyrek yaraşur. (3)
 Kardeşum şağımış, kayurmazam.
 Kardeş-suz Oguzda tırmazam. (4)
 Karañulu gözüm aydını kardeş!
 dēyü ağladı. İçerü şöhbete (5) girdi, destür diledi, Begler h'oş kaluñ dēdi. Atın (6) çekdiler, bindi, çapdı. Atasınuñ evine geldi. Atından (7) ėndi, atasınuñ dilin aradı. Segrek burada şoylamış, (8) görelüm hānum, ne şoylamış, eydür:
 Kalkubanı, ata, yerümnden tırdum, (9)
 Yēlisi kara kazılık atuma butun bindüm,
 Arkurı yatan Ala (10) Tağ etegine vardum.
 Kalın Oguz ellerinde dērnek varımış, (11) anda vardum.
 Yemek içmek arasında ağ boz atlu bir çapar (12) geldi.
 Çok zemānımış, Egrek dērler bir yigit tutsağımış, (13)
 Kādir Tangrı yol vermiş, çıkub gelmiş.
 Ulu kiçi kalmadı, **131^a** (1) ol yigide qarşu gētdi,
 Ata, mende varayınmı, ne dersin? (2)
 dēdi. Atası burada şoylamış, görelüm hānum, ne şoylamış, (3) eydür:
 Ağzuñ için öleyim oğul!
 Dilün için öleyim oğul! (4)
 Qarşu yatan kara tağun yıkılmış idi, yüceldi āhır.
 Akındılı (5) görklü şuyun şoğılmışıdı, çağladı āhır.
 Kaba ağaçda (6) tal budagun kırımışıdı, yaşarub gögerdi āhır. (7)
 Kalın Oguz begleri izine varsa sen [de] varğıl.
 Ol yigide (8) yētdüğünde ağ boz atun üzerinden yere ėngil,
 El kavşarub (9) ol yigide selām vērgil,
 elin öpüb boynın kuçğıl, (10)
 Kara tağum yüksegi qartaş! değıl.
 Ne tıurursın oğul? (11) Yortğıl!
 dēdi. Oğlan atasına şoylamış, görelüm (12) ne şoylamış, eydür:
 Ata, ağzuñ kırisun!
 Ata, dilün çürisün! (13)
 Menüm h'od kardeşum varımış, kayursam olmaz,

³⁰ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 130a.10

Qardaş-suz **131^b** (1) Oğuzda tursam olmaz.

Ata haqqı Tangrı haqqı olmasaydı (2)

Qara polad uz kılıcum tartaydum,

Gāfillüce görklü başuñ (3) keseydüm,

Alca qanuñ yēr yüzine tökeydüm.

Ata, zālim ata!

dédi. (4) Babası eydür: Yanlış haberdür, oğul! Qaçan geden senüñ ağan (5) degül, (ğayrı) erdür. Ağ şakallu men babanı ağlatmağıl, qarıcuğ olmış (6) ananı bozlatmağıl! dedi.

Oğlan burada soylamış, eydür: (7)

Üçyüz altmış alt[ı]³¹ alp ava binse

Qanlu geyik üzerine (8) gavgā kopsa

Qardaşlu yigitler qalkar kopar olur.

Qardaş-suz (9) miskīn yigit eşsesine yumruq toqınsa

Ağlayuban dört (10) yanına bakar olur,

Ala gözden acı yaşın döker olur.

Ala (11) gözlü oğlunuñ görince

Bēg baba, hātūn ana esen (12) qaluñ!

dédi. Ata ana: Yanlış haberdür, gétme oğul! dediler. (13) Oğlan eydür: Meni yolumdan ırmañ! Ağam tutılan qal'eye **132^a** (1) varmayınca, ağamuñ ölüsün dirisin bilmeyince, öldiyise (2) qanın almayınca qalın Oğuz eline gel[me]güm yoñ dedi.

Ata (3) ana ağlaşub Qazan ādem şaldılar, Oğlan qardaşın (4) añdı, geder. Bize ne ögüt vērürsin? dediler. Qazan eydür (5) Ayağına at tuşağın uruñ dedi. Yavuqlusı varıdı, (6) tēz düğün dērnek étdiler. Atdan aygır, deveden buğra, (7) koyundan koç kırdılar. Oğlanı gerdege koydılar. Kızıla (8) ikisi bir döşege çıqdılar. Oğlan kılıcın çıkardı, (9) kızıla gendü arasına bırağdı. Kız eydür: Kılıcuñ geder, yigit! (10) Murād vēr murād al, şarılalum dedi. Oğlan eydür: Mere qavat (11) kızı, men kılıcuma toğranayım, oğuma şancılayım. Oğlum toğmasun, (12) toğarısa on yaşına varmasun, ağamuñ yüzün görmeyince, (13) ölmüş ise qanın almayınca bu gerdege girürisem dedi. Örü **132^b** (1) tur[d]ı, tavladan bir şehbāz at çıhardı, eyerledi. Geyimin (2) geydi, dizcek, qarucağ bağlandı. Eydür: Qız sen maña (3) bir yıl baqğıl. Bir yılda gelmezisem iki yıl baqğıl. İki yılda (4) gelmezisem üç yıl baqğıl. Gelmezisem, ol vaqt menüm öldüğümü bilesin, (5) aygır atum boğazlayub aşum vèrgil. Gözüñ kimi tutarısa (6) gönölün kimi severise aña varğıl. dedi. Qız burada soylamış, (7) görelüm hānum, ne soylamış, eydür:

Yigidüm, men saña bir yıl baqam, (8)

Bir yılda gelmezisem iki yıl baqam,

İki yılda gelmezisem (9) üç dört yıl baqam,

Dört yılda gelmezisem beş yıl (10) altı yıl baqam.

Altı yol ayırdına çadır dikem,

Gelen geden-(11)-den haber şoram,

³¹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 131b.7

Hayır haber getürene at, ton verem,

Kaftânlar (12) geydürem

Şer haber getürenün başın kesem.

Erkek sişegi (13) üzerüme kondurmayam.

Murād vèr, murād al, andan gèt, yigidüm **133^a** (1)

dèdi. Oğlan eydür: Mere kavat kız, ağam başına and (2) içmişem, dönmegüm yoğ dedi.

Kız eydür: Kademî kutsuz gelin (3) deyince udsuz gelin dêsünler. Kayın atama kayın anama eydeyim (4) dedi. Şoylamış, kız eydür:

Atamdan yègrek kayın ata!

Anam-dan (5) yègrek kayın ana!

Kaytabanun buğrası ürkdi geder, (6)

şarvanlar öñin aldı, dönderimez.

Kazağuç aygırın ürkdi (7) geder,

ılkıcılar öñin aldı, dönderimez.

Ağayılun koçları (8) ürkdi geder,

çoban öñin aldı, dönderimez.

Ala (9) gözlü oğlun kardaşını andı geder,

ağca yüzlü geli[n]ün (10) dönderimez.

size ma'lûm olsun

dèdi. Ata ana âh êtdiler, (11) yerlerinden kalkdılar Oğul gétme! Dèyü. Gördiler, çäre olmadı, (12) Elbetde ol ağam tutılan kal'eye varmayınca olmazam dedi, (13) atası anası: Yort oğul, uğurun açuk olsun! **133^b** (1) Sağ esen varub gelesin, geleceğün varışa! dediler. Atasının (2) anasının elin öpdi, kazağuç atına sıçrayub bindi. (3) Dün katdı, yort eyledi, üç gün dünli günli (4) yortdı. Dere Şâm uçından geçdi. Ol kardaşı tutılan (5) qoriya geldi. Gördi kim ilkıcı kâfirker yund güderler. Kılıç (6) çeküb altı kâfir depeledi. Tavlunbaz urub yundları (7) ürkütdi getürüb ol qoriya koydı. Dün katmış (8) üç gün dünli [günli] yortmış yigit, karangulı gözlerini (9) uyhu almış yigit atınun çılbrını bileğine bağladı, yatdı (10) uyudu.

Meger kâfirün cāsüsü varıdı. Gelüb teküre (11) eydür: Oğuzdan bir delü yigit geldi. İlkıcıları öldürdi, (12) yundlar ürkütdi, getürüb qoriya koydı. Tekür (13) eydür: Yaraqlu altmış âdem seçün. Varsunlar, tutub getürsünler **134^a** (1) dedi. Altmış yaraqlu âdem seçdiler. Vardılar Negāhından altmış (2) demür tonlu kâfir oğlanun üzerine geldiler. Geyim kıcırdısından, (3) at çağırmasından, meger yigit aygır bineridi, hānum, at (4) kulağı sak olur, çekübeni oğlanı oyardı. Oğlan (5) gördi kim bir alay atlu gelür. Şıçradı, adı görklü (6) Muhammede şalavāt getürdi. Atına bindi, kara tonlu kâfire (7) kılıç urdı. Başdı, kal'eye kuydı. yene uyhusın (8) yēñimeyüb yerine varub yatdı uyudu. Gēne atınun (9) çılbrın bileğine geçürdi.

Kâfirler, sağ olanları, (10) kaçarak teküre geldiler. Tekür eydür: Tu yüzünüze, altmış kişi (11) bir oğlanı tutamadınız dedi. Bu kerre yüz kâfir (12) oğlanun üzerine geldiler. Aygır yene oğlanı oyardı. (13) Gördi, kâfirler alay bağlamış gelürler. Oğlan tırdı, **134^b** (1) atına bindi. Adı görklü Muhammede şalavāt getürdi, kâfire (2) kılıç kuydı. Başdı, kal'eye tıkdı. Atına dönderdi, (3) gēne menzile geldi. uyhusın yēñimedi, gērü yatdı uyudu. (4) Atınun

çılbrın yène bileğine geçürdi. Bu kerre at oğlanuñ (5) bileğinden boşandı, kaçdı. Kāfirler yène teküre geldiler. (6) Tekür eydür: Bu katla üç yüz varuñ dèdi. Kāfirler eydür: Varmazuz (7) kökümüz keser, hepümüz kırar dediler. Tekür eydür: Yā nece eylemek gerek? (8) Varuñ ol tutsak yigidi çıkaruñ getürüñ. Depegen götini (9) süsegen yırtar. At vèrüñ ton vèrüñ dèdi. Geldiler, Egge (10) eytdiler: Yigit, saña tekür himmet eyledi. Şunda bir delü yigit (11) yolcinuñ yolaççı-nuñ çobanuñ çoluğuñ etmegin alır. (12) Tut ol delüyi öldür, seni koyu vèrelüm. Var gèt dediler. (13) H̄oş ola dèdi. Eggegi zindāndan çıkardılar, saç[ın]ı **135^a** (1) saçalını yülidiler, bir at, bir kılıç verdiler. Üçyüz kāfir (2) aña yoldaşlığa verdiler.

Oğlanuñ üzerine geldiler. Üç (3) yüz kāfir gèñ yèrde tırdılar. Egge eydür: Kānı ol delü yigit? (4) İrakdan gösterdiler. Egge eydür: Gelüñ varalum dèdi, (5) tıtalum. Kāfirler eydür: Tekürden buyruk saña oldı, sen var! (6) dediler. Egge eydür: Üşde uyur, gelüñ varalum dèdi. (7) Kāfirler eydür: Hāy ne uyumaq! Koltuğı altından bakar. Kalkar, bize (8) gèñ yazuyı tar gösterür” dediler. Eydür: Êmdi men varayım, (9) elin ayağın bağlayayım, andan siz gelesiz!” dèdi. Şıradı, kāfirler (10) arasından çıkdı. At sürüb bu yigidüñ üzerine geldi. (11) Atından êndi, çılbrını bir tala ilişdürdi. Bakdı, gördikim (12) ayuñ on dördine beñzer bir maħbūb ala gözli genç yigit, burçaq (13) burçaq derlemiş, uyur, gelenden gèdenden ħaberi yok. Tolandı, **135^b** (1) başı ucına geldi. Gördi kim bèlinde kópuzı var, çıkarub (2) eline aldı, şoylamış, görelüm ħānum ne şoylamış, eydür:

Kalkubanı yerinden (3) tıran yigit,

Yèlisi kara kazılık atın butun binen [yigit],

Arķu bèli (4) Ala Tağdan dünin aşan [yigit]

Akındılı görkli şuyı dilüb (5) gèçen [yigit]

Karıplığa gelen yaturmı olur? Bencileyin karusından ağ ellerin (6) bağladuban tınuñ tamında yaturmı olur? Ağ şakallu babasını (7) ağ bürçeklü anasını ağladuban bozladurmı olur? Neye yatarsın (8) yigit? Ğāfil olma, görkli başuñ kaldur yigit, ala gözün açğıl, (9) yigit! Kādir vèren tatlu cānuñ uyħu almış, yigit. Karusından (10) kollaruñı bağlatmağıl, ağ şakallu babanı, karıcuğ ananı ağlatmağıl. (11) Ne yigit-sin kalın Oğuz elinden gelen yigit? Yaradan ħakkıyçün (12) tırı gelgil, dört yanuñı kāfir bağladı, bellü bilgil! dèdi. (13) Oğlan sermürdi, örü tırdı. Kılıcınuñ balçağına yapışdı **136^a** (1) kim bunu çarpa. Gördikim elinde kópuz var, eydür: “Mere kāfir Dedem Kırķud (2) kópuzı ħürmetine çalmadum” dèdi. “Eger elünde kópuz olmasaydı (3) ağam başıyçün seni iki pāre kılurıdum” dèdi. Çekdi kópuzı (4) elinden aldı. Oğlan burada şoylamış, görelüm ħānum, ne şoylamış: (5)

“Alan şabāħ yèrümde tırduğum kartaş içün, ağ boz atlar yorıltnışam (6) kartaş içün. kal’enüzde tutsak varmıdur kāfir? Dègil maña, (7)

kara başum ħurbān olsun kāfir saña!”

dèdi. Ulu kardaşı Egge (8) burada şoylamış, görelüm ħānum, ne şoylamış, eydür: Ağzuñ içün (9) öleyim, kardaş, dilün içün öleyim kardaş kalarda kóparda (10) yerün şorar olsam ne yèrdür? Karañu dün içinde yol (11) azsañ umuñ nedür? Kaba ‘alem götüren ħānuñuz kim? Ğavğā günü (12) öñdin depen alpuñuz kim? yigit se[nü]ñ babanı kim? alp er erden (13) adın yaşurmak ‘ayb olur, aduñ nedür yigit?” dèdi. Bir dahı **136^b** (1) şoylamış, eydür:

Qaytabanum güdende şarvanum mısın? Qazağuşum güdende (2) ilkışum mı-sın? Ağayılum güdende çobanum mısın? Qulağumda sır söyleşür (3) nāyibüm mi-sin? Bêşikde koyub gêtüğüüm qardaşçugum mı-sın? Yigit, (4) dēgil maña, qara başum qurbān olsun bugün saña!” dēdi. Segrek (5) burada ulu qardaşına şoyladı, eydür: [qalarda qoparda yērüm Gün Ortaç,]³² qarañu dün içinde (6) yol azsam umum Allāh, qaba ‘alem götüren hānumuz Bayındır Hān, kırış (7) günü öñdin deper alpumuz Salur Qazan, babam adın şorarısañ, Uşun (8) Koca, menüm adum şorar olsañ Segrek, qardaşum varımış, adı (9) Egrek” dēdi. Bir dañı şoyladı, eydür: “Qaytabanun güdende şarvanunam (10) qazağuşun güdende ılkııcı-ñam, bêşikde koyub gêtüğüñ qardaşunam” (11) dēdi. Ulu qardaş Egrek burada şoylamış, görelüm hānum nēce (12) şoylamış, eydür: “Ağzuñiçün öleyim, qardaş, dilün içün öleyim (13) qardaş ermi olduñ, yigitmi olduñ, qardaş? Qariblığa qardaşun 137^a (1) isteyü senmi geldün, qardaş?” Qalkubanı iki qardaş kuca (2) kuca görışdiler. Egrek kiçi qardaşun boynın öpdi, (3) Segrek dañı ağasınun elin öpdi. Qarşu yaqadan (4) kâfirler bakışurlar, eydürler: “Göreşdiler olamı, bolayki bizüm-ki (5) yēñe” dēdiler. Gördiler kim kucişdılar, görışdiler. Qazılık atlar (6) binişdiler, qara tonlu kâfire at şaldılar, kılıç yoritdiler. (7) Kâfiri başdılar kırdılar, qal‘eye döktiler. Gelüb yēne ol qorıya (8) girdiler. Yundları taşra çıkardılar, tavlunbaz urub yundları (9) öñlerine bıraқdılar. Dere Şām şuyını dilüb geçdiler. Dün qatdılar, (10) Oguzun ser-haddına yētdiler. Qanlı kâfir elinden qartaşçugın tartub (11) aldı, ağ saқallu babasına muştucı gönderdi, “Babam maña qarşu (12) gelsün” dēdi. Uşun Qocaya çapar geldi. “Muştuluk, gözün (13) a[y]dın³³! Ogullarun ikisi bile sağ esen geldi” dēdiler. Koca 137^b (1) eşidüb şād oldı. Gümbür gümbür davullar çalındı. Altun (2) tuç borılar ağırdı. Ol gün ala bārgāh otaқlar dikildi. (3) Atndan aygır, dededen buğra, qoyundan qoç kırıldı. Koca beg (4) ogullarına qarşu geldi. Atndan ēndi ogullarıyla kuca kuca (5) görışdi. “H‘oşmısız esenmisiz, ogullar?” dēdi. Günlügi altunluca (6) odasına geldiler. Şādılık, yēmek içmek oldı. Ulu oğluna (7) dañı görklü gelin getürdi. İki qardaş birbirine sağıdıç oldılar. (8) Gerdeklerine çapub düşdiler, murāda maқşūda ērişdiler. Dedem Korқud (9) gelüben boy boyladı, şoy şoyladı. Evvel āhır uzun (10) yaşun uci ölüm. Ölüm vaқtı geldüğinde arı imāndan ayırmāsın. (11) Günāhuñuzı Muḥammede Muştafā yüzi şuyına bağışlasun. Āmīn (12) dēyenler dīdār görsün, hānum hey!

1.1.12. Salur Qazan (13) tutsaқ olub oğlı Uruz çıkardığı boyı 138^a (1) beyān ēder

Meger, hānum, Tırabuzan teküri begler begi (2) olan Hān Qazana bir şāhīn göndermişidi. Bir gece yēyüb [içüb] (3) otururiken şāhīnci başına eydür: “Mere, şabāh şāhinler (4) al, ḥalvetçe ava binelüm” dēdi. Erken bindiler, av yērine vardılar. (5) Gördiler bir süri qaz oturur. Qazan şāhini şaldı, (6) alımadı. Şāhīn pervāza ağıdı. Gözlediler, şāhīn Tomanın (7) Qal‘esine ēndi. Qazan gāyet saht oldı, şāhīnün ardına (8) düşdi. Dere depe aşdı, kâfir ēline geldi. Gēderiken Qazanun (9) qarangulu gözini uyhu aldı. Begler eyitdiler: “Hānum, dōnelüm. (10) Qazan eydür: “Birez dañı ilerü varalum” dēdi. Baқdı, bir qal‘e (11) gördi.

³² ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 136b.5

³³ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 137a.13

Eydür: “Begler, gelün yatalum” dedi. Kazanı küçücek (12) ölüm tutdı, uyudı. Meger hānum, Oğuz begleri yedi gün (13) uyurıdı, anuñıñ küçücek ölüm dērleridi. Meger ol **138^b** (1) gün Tomanın Qal’ esinün tekürı ava binmişdi. Cāsūs (2) geldi, eydür: “Bir bölük atlu geldi, içinde begleri, yatdı, (3) uyudı.” Tekür ādem şaldı: “Kim idügin bilün” dedi. Gelenler (4) bildi kim bunlar Oğuz ērenlerinden-dür. Gelüb teküre haber vėrdiler, (5) tekür dahı hemān çerisini dėrdi bunlaruñ üzerine geldi. (6) Kazanuñ begleri baqdılar, gördiler kim yağı gelür. Eyitdiler: “Kazanı (7) bırağur gėderisevüz ērende bizi kırarlar. Yėgregi budur ki (8) bunda kırlavuz” dėdiler. Kāfiri qarşuladılar, ceng ėtđiler. (9) Kazanuñ yigirmi beş begini şehīd ėtđiler. Kazanuñ üzerine (10) düşdiler, uyuduğı yerde tutdılar. Elin ayağın berk bağladılar, (11) bir ‘arabaya yükletdiler. ‘Arabaya muhkem urğanıla şardılar. ‘Arabayı çekdiler, (12) yöriyü vėrdiler. Gėderiken ‘araba kıcırdısından Kazan oyandı (13) gerindi, bu elindeki urğanları heş kırdı. ‘Arabanuñ **139^a** (1) üzerine oturdı, elin eline çaldı, kaş kaş güldi. (2) Kāfirler eydürler: “Ne gülersin?” Kazan eydür: “Mere kāfirler, bu ‘arabayı (3) beşigüm şandum, sizi yamrı yumrı tadum dāyem şandum” (4) dedi. Hele Kazanı getürdiler, Tomanın Qal’ esinde bir kuyuya (5) bırağdılar. Kuyunuñ ağızına bir degirmen taşı kodılar, yemegini şuyunı (6) degirmen taşı delüğinden vėrürleridi. Bir gün tekerün ‘avratı (7) eydür: “Varayın Kazanı göreyin ne hāllu kişidür, bunca ādemlere (8) zarb ururımış” dedi. Hātün gelüb zindāncıya kuyuyu açdurdı. (9) Çağırdı, eydür: “Kazan Beg, nedür hālun? Dirligün yer altında mı (10) h’oşdur, yoħsa yer yüzinde mi h’oşdur? Hem şimdi ne yėrsin (11) ne içersin ve neye binersin?” dedi. Kazan eydür: “Ölülerüñe aş vėrdüğün (12) vaqt ellerinden aluram hem ölülerünüzün yorgasına binerem, kāhillerin (13) yederem” dedi. Tekür ‘avratı eydür: “Dinün için Kazan Beg! **139^b** (1) yedi yaşında bir kızcugazum ölmişdür, kerem eyle, aña binme” (2) dedi. Kazan eydür: “Ölülerünüzde andan yorga yokdur, hep (3) aña binerem” dedi. ‘Avrat eydür: “Vāy, senün elünđen ne yer (4) yüzinde dirümüz ve ne yer altında ölümüz kırtılurımış!” dedi. (5) Geldi, teküre eydür: Kerem eyle ol Tatarı kuyudan çıkar. (6) Kızcugazuñ bėlini üzer, yer altında kızcugazuma binermiş. (7) Qalan ölülerümüzü cem’ ėdermiş hem ölülerümüz için vėrdüğümüz (8) aş ellerinden çeküb alub yer imiş. Anuñ elinden ne ölümüz ne (9) dirimüz kırtılurımış. Dinün ‘ışkına ol eri kuyudan çıkar!” (10) dedi. Tekür beglerini cem’ eyledi, Eydür: “Gelün Kazanı kuyudan (11) çıkaruñ. Bizi ögsün, Oğuzı şındursun. Andan sonra (12) şart eylesün, bizüm ılımüze yağılığa gelmeye” dedi. Vardılar, (13) Kazanı kuyudan çıkarub getürdiler. Eyitdiler: “And iç kim **140^a** (1) bizüm ılımüze yağılığa gelmeysin hem bizi ög, Oğuzı şındurgıl, (2) seni koyuvėrelüm, var gėt” dėdiler. Kazan eydür: “Va-llāhi bi-llāhi, (3) toğrı yolu görür iken egri yoldan gelmeyeyin” dedi. Eyitdiler: (4) “Va-llāhi, Kazan eyü and içdi” dėdiler. “Ėmdi Kazan beg, di (5) bizi ög” dėdiler. Kazan eydür: “Men yer yüzinde ādem ögmezın. (6) bir ādem getürün, bineyim sizi ögeyim” dedi. Vardılar [bir]³⁴ dirāz kāfir (7) getürdiler. “Bir eyer, bir uyan” dedi, getürdiler. Kāfirün arħasına (8) eyer şaldı, ağızına uyan urdı. Qolañını çekdi, şıçradı, (9) arħasına bindi. Ökçesın ökçesine kağdı, kapurgasın (10) qarına kaşurdı, uyanın çekdi, ağızın ayırdı, kāfiri (11) öldürdi. Çokdi üzerine oturdı, eydür:

³⁴ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 140a.6

“Mere kâfirler, (12) kôpuzum getürün, sizi ögeyin” dedi. Vardılar kôpuzı (13) getürdiler. Eline alub burada şoylamış, görelüm hânım ne şoylamış, **140^b** (1) eydür: “[on] biñ erden yağı gördümise oyunum dedüm, yigirmi (2) biñ er yağı gördümise yelmedüm, otuz biñ er yağı gördümise (3) ota şaydum, kırk biñ er yağı gördümise kıya bakdum, elli (4) biñ er [yağı] gördümise el vermedüm, altmış biñ er [yağı] gördümise alışmadum, (5) seksen biñ er [yağı] gördümise seksenmedüm, toksan biñ [er] yağı (6) gördümise tonanmadum, yüz biñ er [yağı] gördümise yüz dönmedüm, (7) yüzi dönmez kılıcum ele aldum, Muhammedün dîni ‘ışkına kılıç urdum, (8) ağ meydânda yumrı başı topça kesdüm, anda dahı erem, begem! (9) dëyü öginmedüm, ögünen erenleri h’oş görmedüm. Elünje girmiş (10) iken, mere kâfir, öldür meni, kara kılıcuñ şal boynuma kes başum. (11) Kılıcuñdan şaparum yok, gendü aşlum, gendü köküm şımağum yok. [Oğuz erenleri tûruriken seni ögmegüm yok]” dedi. (12) Bir şoy dahı şoylamış, eydür: “Yüksek yüksek kara tağdan (13) taş yuvalansa kaba ökçem, uyluğum karşı tutan Kâzan eridüm. **141^a** (1) Fir ‘avn şişler yükleyüb yerden çıkşa kaba ökçemile perçin (2) kılan Kâzan eridüm. Kaba kaba begler oğlı gavgâ kılşa kamçı (3) şalub tıñdüren Kâzan eridüm. Yüce tağlara tuman (4) tûrsa kara pusuñ, deli [püki]³⁵ kopsa kazağucumun kulağı (5) görünmez olsa kayrı eren kulağuzsız yol yañılsa kulağuzsız (6) yol başaran Kâzan eridüm. Yedi başlu ejderhâya yetüb (7) vardum, heybetinden şol gözüm yaşardı. Hey gözüm, nâmerd (8) gözüm, muhannaş gözüm! Bir yılandan ne var ki kôrduñ? dedüm. (9) Anda dahı erem, begem! dëyü öginmedüm. Ögünen erenleri h’oş (10) görmedüm. Elünje girmişiken, mere kâfir, öldür meni, yitür meni, şal (11) kılıcuñ kes başum, kılıcuñdan şaparum yok, gendü aşlum, gendü (12) köküm şımağum yok, Oğuz erenleri tûruriken seni ögmegüm yok” (13) dedi. Kâzan burada bir dahı şoylamış: “Arkıç kırdâ yaykanur **141^b** (1) ‘ummân denizinde şarb yerlerde yapılmış kâfir şehri. Şağa (2) şola çırpındı urur yüzgeçleri, şu dibinde [taklı] döner bahırileri, (3) Tangrı menem! dëyü şu dibinde çağrısur ‘âşî-leri, öñin koyub (4) tersin okur kıızı gelini, altun aşuk oynar Şancıdanuñ (5) begleri. Altı katla Oğuz vardı, alımadı ol kal’eyi. Altı (6) baş erile men Kâzan vardum, altı güne komadum, anı aldum. (7) Kelîsâsın yıkub yerine mescid yapdum, bañ bañlatdum. Kızını (8) gelinini ağ göğsümde oynatdum, beglerin kul êtdüm. Anda dahı (9) erem, begem! dëyü öginmedüm, ögünen erenleri h’oş görmedüm. (10) Elünje girmişiken, mere kâfir, öldür meni yitür meni, kılıcuñdan (11) şaparum yok. Gendü aşlum, gendü köküm şımağum yok, [Oğuz erenleri tûruriken seni ögmegüm yok] dedi. Kâzan (12) gene şoylamış, Eydür: “Arkıç kırdâ dönderdügüm, mere kâfir, senün (13) babañ şakķına imrendügüm senün kızuñ gelinün. Ağca Kala Sürmelüde **142^a** (1) at oynatdum, atıla Kârün eline çapķun êtdüm, Ak Haşâr (2) Kal’ esinün burcın yıkdum, ağ akça getürdiler, pûldur dedüm, (3) kızıl altun getürdiler, bakırdur dedüm, ala gözlü kızın gelinin (4) getürdiler, aldanmadum, kelîsâsını yıkdum, mescid yapdum, altunı (5) gümüşi yağmalatdum. Anda dahı erem, begem! dëyü öginmedüm, ögünenleri (6) h’oş görmedüm. Elünje girmişiken mere kâfir, öldür meni, yitür meni, (7) gendü aşlum [gendü] köküm şımağum yok, [Oğuz erenleri tûruriken] seni ögmegüm yok!” dedi. (8) Kâzan Beg burada bir dahı şoylamış, eydür: “Ak Kayanuñ

³⁵ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 141a.4

kaplanının (9) erkeğinde bir köküm var, Arkıç kırdı sizün geyiklerünüz toz-(10)-gurmaya.

Ak Sazun aşlanında bir köküm var, alaca yundu (11) turgurmaya. Azulu kurd enügi erkeğinde bir köküm var, ağca (12) yañal tümen koyunun gezdürmeye. Ağ şunkur kuşu erkeğinde (13) bir köküm var, ala ördek, kara kazun uçurmaya. Kalın Oğuz **142^b** (1) elinde bir oğlum var, Uruz adlu, bir kartaşum var, Kara Göne adlu, (2) yeñi-den toğanunı dirgürmeyeler. Elüje girmişiken, mere kâfir (3) öldür meni, yitür meni, kılıcuñdan şaparum yoñ. Gendü aşlum [gendü köküm] şımağum (4) yok, [Oğuz erenleri tururiken seni ögmegüm yok]” dedi. Bir dañı soylamış, eydür: “İt gibi kev kev eden çirkin (5) huşlı, küçücek toñuz şölenli, bir torba şaman döşekli, (6) yarım kerpiç yaşduklı, yonma ağaç tangrılı köpegüm kâfir! Oğuzı (7) görüriken seni ögmegüm yok, andan öldürürisen, mere kâfir, öldür (8) meni, öldürmezisen, kâdir korısa öldüreyim, kâfir, seni” (9) dedi. Kâfirler eydür: “Bu bizi ögmedi, gelün bunı öldürelüm” (10) dediler. Kâfir begleri dèrildiler geldiler, yene eyitdiler: “Bunun (11) oğlu var, kardaşı var, bunı öldürmek olmaz” dediler. (12) Getürdiler toñuz tamına habse şaldılar. At ayağı külük, (13) ozan dili çevük olur, Kazanun ölüsini dirisini kimse **143^a** (1) bilmedi. Meger, hānum, Kazanun bir oğlancuğı varıdı. Böyüdi (2) yigitçük oldı. Bir gün ata binüb dīvāna gelüriken bir kişi (3) eydür: “Meger sen Hān Kazanun oğlu degülsin?” dedi. Uruz (4) kağıdı, eydür: “Mere kavat, menüm babam Bayındır Hān degülmi-dür?” (5) eyitdi: “Yok, ol anañun babası-dur, senün dedeñdür. “Uruz: Mere, (6) yā benüm babam ölümidür, dirimidür?” dedi. Eyitdi: “Diri-dür. (7) Tomanun Kal’esinde tutsak-dur” dedi. Böyle degeç oğlan (8) ağıladı melül oldı. Atını [dönderdi]³⁶ kayıtdı gèrü döndi. (9) Anasına geldi burada anasına soylamış, görelüm. Hānum, (10) ne soylamış, eydür: “Mere ana, men Hān [Bayındır] oğlu degülmişem, Hān (11) Kazan oğlu imişem. Mere kavat kıızı, munı maña nēcün dèmezidün? (12) Ana haqqı tangrı haqqı degülmişse kara polad uz kılıcum (13) tartaydum, gāfillüce görklü başun keseydüm, alca kanun **143^b** (1) yer yüzine dökeydüm” dedi. Anası ağıladı, eydür: “Oğul, baban (2) sağ-dur ammā, söylem[eg]e korharıdum, kâfire varasın, gendüzün (3) üzesin, helāk olasın, anuñiçün saña dèmezidüm, cānum oğul!” (4) dedi. “Ammā ‘emmüne ādem şal, gelsün görelüm ne dèr” dedi. (5) Ādem saldı, ‘emmisini oñıdı. Geldi Uruz eydür: Men babam (6) tutsak olduğı kal’eye gèderem ittifākıla tanışuk kıldılar. Cemī (7) beglere haber oldı. Uruz babasına gèder yarağıla gelün dediler. (8) Leşker dèrildi, geldi. Alp Uruz çadırların açdurdı, (9) cebe-hānesin yükletdi. Kara Göne çeri başı oldı. borı (10) ağırdub göçdiler, yola girdiler. yol üzerinde kâfirün Ayaşofyası (11) varıdı, keşişler bekleridi. Gāyet şarb kelīsāydı. (12) atdan enüb təcir tonın geydiler. Bāzırgān şüretinde (13) katır deve çekdiler geldiler. Kâfirler gördiler gelenler təcire **144^a** (1) beñzemez. kaçdılar, kal’eye girdiler, kapuların yapdılar. Burca çıkub (2) kimlersiz? dediler. Bunlar eyitdi. “BāzırgānlAruz” dediler. Kâfirler: (3) “Yalan söylersiz” dèyü taşa tutdılar. Uruz atdan endi, (4) eydür: “Hāy atamun altun kadehinden şerāb içen, meni seven (5) atdan ensün, bunun kapusına birer gürz uralum” dedi. On (6) altı yigit şıçrayub atdan endiler, kalkān yapındılar, gürzlerin (7) omuzlarına urdılar,

³⁶ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs.143a.8

kapuya geldiler. Birer gürz urub kapuyu (8) uvatdılar, içerü girdiler. Buldukları kâfiri kırdılar, dil (9) çıkartmadılar, mālını yağmaladılar. Çeri üzerine geldiler kındılar. (10) Meger bir şıgırtmaçları varıdı. Gördikim kal'eyi aldılar, kaçdı (11) teküre vardı, Ayaşofya alınduğın haber vèrdi. “Ne oturursız (12) üzerünüze yağı geldi. başuñuz yarağın görüñ” dèdi. Tekür (13) beglerin cem' eyledi. “Bunlarıla ne müdārā kılalum?” dèdi. Begler eyitdiler: **144^b** (1) “bunuñ müdārāsı oldur kim Qazanı çıkaravuz anlara berāber èdevüz” (2) bu sözi maşlahat gördiler. Vardılar, Qazanı çıkarub (3) tekür öñine getürdiler. Tekür eydür: “Qazan beg üzerümüze yağı geldi. (4) Bu yağıyı üzerümüzden ırarısāñ seni koyu vèrelüm” dèdiler. “Hem (5) harāca muṭī' olalum, sen dağı and içkim bu bizüm èle yağı-lığa (6) gelmeyesin” dèdiler. Qazan eydür: “Va-llāhi bi-llāhi toğrı yolu görüriken (7) egri yoldan gelmeyelüm” dèdi. Kāfirler “Qazan eyü and içdi” dèyü (8) sevindiler. Tekür çerisin dèvşirüb meydāna geldi, çadır (9) tikdürdi. Kāfir leşkeri Qazanuñ üzerine yığıldı. Qazana (10) geyim getürdiler, kılıç ve süñü ve çomak ve sāyir ceng aletin (11) geydürüb tonatdılar. Bu mağalda Oğuz erenleri alay alay (12) geldiñ güpür güpür tavullar, nağāralar çalındı. Qazan (13) gördikim leşker öñince bir ağ boz atlu, ağ 'alemlü bek demür **145^a** (1) tonlu [yigit] Oğuzuñ öñince geldi, çadırın dikdürdi alay (2) bağladı tırdı. Anuñ ardınca Kara Göne geldi, alay bağladı (3) tırdı. Burada Qazan at [depdi]³⁷ meydāna sürdi, qarīm (4) diledi. Boz atlu Beyrek at depdi, meydāna girdi. Qazan (5) burada şoylamış, görelüm hānum ne şoylamış, eydür: “Kalkubanı yerinden (6) tıran yigit, ne yigit-sin? Eğini bek demür tonın geyen yigit, (7) ne yigit-sin? Aduñ nedür yigit? Dègil maña!” dèdi. Beyrek burada (8) şoylamış, eydür: “Mere kāfir, sen meni bilmezmi-sin? barasaruñ (9) bayburd hişārından parlayub uçan, adağlusın ayruklar (10) aluriken tutub alan bay büre Hān oğlu Bamsı Beyrek (11) maña dèrler. Gel berü, mere kāfir, dögışelüm” dèdi. Qazan burada (12) bir dağı şoylamış, eydür: “Mere yigit, öñince bu çerinüñ bir ak sancaklı (13) alay [geldi], çıkdı [bir yigit] çadırın èlden öñdin dikdi. Ağ boz ata **145^b** (1) binen ol yigit, ne yigit-dür, kimüñ nesi-dür? Yigit, başuñiçün (2) dègil maña!” Beyrek eydür: “Mere kāfir, kimüñ nesi olsa gerek, begümüz (3) Qazanuñ oğlu-dur” dèdi. Qazan göñlinden eydür: “El-ğamduli-llāh (4) menüm oğlancuğum böyük er olmış” dèdi. Beyrek: “Mere kāfir, nèce (5) bir onı bunı şorarsın maña?” dèdi. Qazanuñ üzerine at (6) şaldı. [altı] perlü gürzini eline alub Qazanı çaldı. Qazan (7) gendüyi bildürmedi, qarvadı Beyregi bileğinden tutdı. (8) Tartdı, çomağın elinden aldı. Beyregüñ eñsesine bir (9) çomak urdı. Beyrek at boynın kucakladı, kayda (10) döndi. Qazan eydür: “Bayrek, var begüñe eyit, gelsün” (11) dèdi. Bunı gördi, eylik koca oğlu Dönebilmez (12) Dölek evren meydāna girdi. Qazan burada şoylamış, eydür: (13) “Alar tañla yerinden tıran yigit, ne yigitsin? Bedevī atın oynadı **146^a** (1) gelen yigit, ne yigitsin? Er erden adın yaşurmak 'ayb (2) olur, aduñ nedür yigit? Dègil maña!” dèdi. Dölek evren (3) eydür: “Mere kāfir, menüm adum bilmez misin? [kāfirleri it ardına birağub]³⁸ h'orlayan, èlden (4) çıkan, elli yèdi kal'enüñ kilidini alan, eylik koca oğlu (5) Dönebilmez Dölek evren maña dèrler” dèdi. Süñüsün eline alub (6) at şaldı. Qazanı sançam” dèdi, sançımadı, öte geçdi. (7) Qazan at depdi, süñüsün çeküb

³⁷ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs.145a.3

³⁸ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs.146a.3

elinden aldı, depesine (8) urdı. Pāre pāre oldu, uvandı. Eydür: “Mere kavat oğlu, (9) begüñe dè gelsün” dèdi. Ol dañı kayda döndi. Kazan (10) yène er diledi. Dozan oğlu Alp Rüstem at depdi. (11) Meydāna girdi. Kazan burada gène şoyladı, eydür: “Kalkubanı (12) yèrinden tırı gelen, kazılık atın buñın binen [yigit] ne yigit-sin? (13) Aduñ nedür? Dègil maña!” dèdi. Alp Rüstem eydür: “Kalkubanı yèrinden **146^b** (1) tırı gelen, iki kardaş bebegin aldurub zelil gezen, Dozan (2) oğlu Alp Rüstem maña dèrler” dèdi. Ol dañı Kazana (3) at şaldı. “Alam” dèdi, alımadı. Kazan beg buña dañı (4) bir zarb urdı, eydür: “Mere kavat, var begüñe dè, gelsün” (5) dèdi. Ol dañı döndi. Kazan gèrù er diledi. Uruzun (6) cılavısın ‘emmisi kara Göne tıtmışıdı. Çekdi anşuzın (7) elinden aldı. Kılıcını tırdı, babasının üzerine at şaldı. (8) Tarvandurmadı, çignine kılıç endürdi, geyimini kesdi, omuzına (9) dört parmak deñlü zañm urdı. Alca kanı şorladı, (10) koynına endi. Uruz gène döndi ki bir dañı çala. Kazan (11) burada çağırub oğluna şoylar, görelüm Hānum, ne şoylar (12) eydür: “Kara tağum yükegi oğul! karañulu gözlerüm (13) aydını oğul! alpum Uruz, aşlanum Uruz! Ağ şakallu **147^a** (1) babaña kıyma, oğul!” dèdi. Uruzun şefkat tamarları kaynadı, (2) kara kıyma gözleri kan yaş tıldı. Atdan yère endi, atasının (3) elin öpdı, Kazan dañı ahtarıldı yère endi, oğlunun (4) boynın öpdı. Begler Kazanıla oğlunun üzerine at şaldılar, (5) çevre aldılar. Cemī‘si atdan enüp Kazanın elin öpdiler. (6) Yöriyüben kâfire at şaldılar, kılıç urdılar. Derelerde (7) depelerde kâfire kırğun girdi. Kal‘eyi aldılar, kelīsāsın yıkub (8) mescid yapıdılar. [Uruz] kanlu kâfir elinden babasını tırtub aldı. (9) Kalın Oğuz eline gelüb çıkdı. Ağca yüzlü anasına muştucı (10) şaldı. Kaza beñzer kızı gelini Kazana karşı gelüb elin (11) öpdiler, ayağına düşdiler. Kazan görklü çemene çadır otak (12) dikdürdi. yèdi gün, yèdi gece toy düğün edüb yeme (13) içme oldı. Dedem karkud geldi. Kıpuz çaldı. Gāzī erenler **147^b** (1) başına ne geldüğün şoyledi. Kanı ögdüğümüz erenler, dünyā (2) menüm dèyenler? ecel aldı yèr gizledi. Fānī dünyā kime kaldı? (3) Gelimli gèdimli dünyā, şoñ ucu ölümlü dünyā! Ölüm vaqtı (4) geldüğünde arı imāndan ayırmasun, kâdir seni nāmerde muhtāc (5) etmesün, beş kelime du‘ā kılduk, kabül olsun, āmīn āmīn (6) dèyenler dīdār görsün, günāhuñuzu adı görklü Muḥammed (7) Muştafā hürmetine bağışlasun, Hānum hey!

1.1.13. İç (8) Oğuz taş Oğuz ‘āşī olub Beyrek öldüğü (9) boyını beyān eder

Üç Ok Boz Ok yıgnak olsa (10) Kazan evin yağmaladırdı. Kazan gèrù evin yağmalatdı. Ammā (11) Taş Oğuz bile bulunmadı, hemīn İç Oğuz yağmaladı. (12) Kaçan Kazan evin yağmalatsa helālının elin alur taşra çıkarıdı, (13) andan yağma eder[ler] idi. Taş Oğuz beglerinden Aruz, Emen ve kalan **148^a** (1) begler bunı eşitdiler, eyitdiler ki: “Bağ bağ! Şimdiye degin Kazanın (2) evin bile yağma ederidük. Şimdi neçün bile olmayavuz?” dèdiler. (3) İttifāki cemī‘ taş Oğuz begleri Kazana gelmediler, ‘adāvet (4) eylediler. Kılbaş dèrler bir kişi varıdı. Kazan eydür: “Mere Kılbaş, (5) bu taş Oğuz begleri dāyim bile gelürleridi. Şimdi neçün gelmediler?” (6) dèdi. Kılbaş eydür: “Bilmezmissin neçün gelmediler?” Evün yağmalatduğun (7) dem Taş Oğuz bile bulunmadı. Sebeb oldur” dèdi. Kazan (8) eydür: “‘Adāvet bağladılar, hemi?” dèdi. Kılbaş eydür: “Hānum, men (9) varayın, anların dōstlığın düşmenliğin bil[ey]in” dèdi. (10) Kazan eydür: “Sen bilürsin, var” dèdi. Kılbaş bir kaç ādem (11) ile binüb, Kazanın tayısı Aruzun evine geldi. Aruz

(12) dahı altun günlüğün dikmişidi, oğlanlarıyla oturmuşıdı. (13) Kılbaş gelüb Aruza selām vèrdi, eydür: “Kazan buñlu oldı, **148^b** (1) ‘Elbetde tayum Aruz maña gelsün’ dèdi. ‘Kara başum buñaldı, (2) üzerüme yağı geldi. Develerüm bozlatdılar, kazağuşda (3) kazılık atlarum kişnetdiler, kaza beñzer kızumuz gelinümüz buñlu (4) oldı. Menüm kara başuma gör neler geldi. Tayum Aruz gelsün’ (5) dèdi.” Aruz eydür: “Mere kılbaş, ol vakt kim üç [ok] boz ok (6) yığnağ olsa, ol vakt Kazan evin yağmaladırdı. Şuçumuz (7) neyidi ki yağmada bile olmaduk?” dèdi. Hemîşe Kazanuş başına (8) buñlar gelsün, tayısı Aruzı dāyim aña tursun. Biz Kazana (9) düşmenüz, bellü bilsün” dèdi. Kılbaş burada şoylamış, görelüm, (10) Hānum, ne şoylamış, eydür: “Mere kavat, kalkubanı Kazan Hān yerinden (11) tırı geldi, ala tağa çadırın otağın dikdi, üç (12) yüz altmış altı alp erenler yanına yığnağ oldı, yemek içmek (13) arasında begler seni ağıdı, üstümüze yağı nesne gelmedi. **149^a** (1) Men senüş dōstlūğuş düşmanlūğuş şınayu geldüm, Kazana (2) düşmen imişsin bildüm” dèdi. Kalkub “h̃oş kal!” dēyüb (3) gètdi. Aruz gāyet saht oldu. Taş Oğuz beglerine (4) ādem şaldı. “Emn gelsün, Alp Rüstem gelsün, Dōnebilmez (5) Dōlek Evren gelsün, gērü kalan begler heḃ gelsün” dèdi. (6) Taş Oğuz begleri hep yığnağ oldı, ala bārgāh otaqların (7) düze dikdi. Atdan aygır, deveden buğra, koyundan koç (8) kırdurdı, taş Oğuz beglerine ağırlık ēdüb toyladı. (9) Eydür: “Begler, men sizi neye kığırdum bilürmisiz?” Eyitdiler: “Bilmezüz.” (10) Aruz eydür: “Kazan bize kılbaş göndermiş. Ēlüm günüm çapıldı, (11) kara başum buñlu oldı. Tayum Aruz maña gelsün dēmiş. Kılbaş (12) eyitdüm ki: ‘Kaçanki Kazan evin yağmaladırdı, taş Oğuz (13) begleri bile yağmalarıdı, begler gelür Kazanı selāmlar, gēderidi’[...]” **149^b** (1) Emen eydür: “Yā sen ne cevāb vèrdüş?” Aruz eydür ki: “Mere kavat, biz (2) Kazana düşmenüz dēdüm.” Emen eydür: “Eyü dēmiş-sin.” Aruz eydür: “Begler (3) yā siz ne dērsiz?” Begler eydür: “Ne dēyelüm? Çün sen Kazana düşmen olduñ, (4) biz de düşmenüzē dēdiler. Aruz araya muşhaf getürdi. heḃ begler (5) el urub and içdiler: “Senüş dōstuña dōst ve düşmenüñe (6) düşmenüz” dēdiler. Aruz cümle begleri ḥill’atladı, döndi eydür: “Begler, (7) Beyrek bizden kız almış-dur, güyegümüzdür. Ammā Kazanuş ınağı-dur. (8) ‘Gelsün bizi Kazanıla barışdursun!’ dēyelüm, getürelüm. Bize muṭī (9) olurısa h̃oş, olmaz ise ben şakalını tutayın, siz kılıç (10) üşürüş, pāreleş. Aradan Beyregi götürelüm, andan şonra Kazanıla (11) işümüz ḥayr ola” dèdi. Beyrege kāğıd gönderdiler. Beyrek oda- (12) -sında yigitleriyle yēyüb içeridi. Aruzdan ādem geldi, selām (13) vèrdi. Beyrel ‘aleyk aldı. Eyitdi: “Hānum, Aruz size selām **150^a** (1) ēder. ‘Kerem ētsün Beyrek gelsün, Kazanıla bizi barışdursun!’ (2) dēr.” Beyrek: “H̃oş, ola!” dèdi. Atın çekdiler bindi, kırk yigidile (3) Aruzuş evine geldi. Taş Oğuz begleri otururiken girib selām (4) vèrdi. Beyrege Aruz eydür: “Bilürmisin seni neye kığırduk?” Beyrek (5) eydür: “Neye kığırduşuz?” Aruz eydür: “Heḃ şol oturan begler Kazana (6) ‘āşī olduḃ. And içdük.” Muşhaf getürdiler: “Sen dahı and iç” (7) dēdiler. “Kazana men ‘āşī olmazam” dēyü and içdi. Şoyladı, (8) eydür: “Men Kazanuş ni‘metini çok yemişem, bilmezisem gözüme tursun. (9) Kazağuşda kazılık atına çok binmişem, bilmezisem maña tābūt olsun. (10) Yaḥşī kaftānların çok geymişem, bilmezisem kefenüm olsun. Ala bārgāh (11) otağına çok girmişem, bilmezisem maña zindān olsun. Men Kazandan (12) dönmezem, bellü bilgil” dèdi. [Aruz] Beyregüş şakalını tıtdı. Begler (13) Beyrege kıyamadı. Beyrek Aruz kaçıduğın burada

bildi, şoylamış, **150^b** (1) eydür: “Aruz maña bu işi édecegün bilseydüm kazağuçda kazılık (2) atuma bineridüm, eginini berk demür tonum geyeridüm. Kara polad uz kılıcum (3) belüme bağlarıdum, alın başa kunt ışuğum ururıdum. Kargu talı (4) altmış tutam süñümü elüme alurıdum, ala gözlü begleri yanuma (5) şalarıdum. Kavat, men bu işi tuysam saña böyle gelürmidüm? (6) Aldayuban er tutmak ‘avrat işi-dür. ‘Avratuñdanmı öğrendün sen (7) bu işi kavat?” dedi. Aruz eydür: “Mere gerze merze söyleme, kanuğa (8) şuşanma! Gel, and iç!” dedi. Beyrek eydür: Va-İllāhi, men Kazanuñ uğurına (9) başum kômışam. Kazandan dönmezem. Gerekise yüz päre eyle” dedi. (10) Aruz gene kaçıldı. Beyregün sahalını berk tutdı. Beglere bakdı, (11) gördi kimse gelmez. Aruz kara polad uz kılıcın tartub Beyregün (12) sağ uyluğın çaldı. Kara kana bulaşdı. Beyregün başı (13) buñlu oldu. Begler gep tağıldı. Her kişi atlu atına bindi. **151^a** (1) Beyregi dañı bindürdiler. ardına âdem bindürüb kucakladılar. kaçdılar, (2) Beyregi odasına yétürdiler. cübbesin üzerine örttiler. Beyrek (3) burada şoyladı, eydür: “Yigitlerüm, yerünüzden örü tıruñ, (4) ağ boz atumuñ kuyruğın kesün, arku belü ala tağdan (5) dünün aşuñ, akındılı görklü suyu dilüb geçün, Kazanuñ (6) dīvānına çapub varuñ, ağ çıkarub kara geyün, sen sağ ol, (7) Beyrek öldi deñ!” Eydünüz: “Nāmerd Aruz tayuñdan âdem geldi, (8) Beyregi istemiş. Ol dañı varmış. hep Taş Oğuz begleri (9) yığnağ olmış, bilmedük. yeme içme arasında muşhaf getürdiler. (10) Kazana biz ‘âşī olduk, and içdük. Gel, sendañı and iç dediler. (11) içmedi, men Kazandan dönmezem dedi. nāmerd tayuñ kaçıldı (12) Beyregi kılıçladı. Kara kana bulaşdı, buñlu oldu. Yarın (13) kıyāmet güninde menüm elüm Kazan Hānuñ yaçasında olsun, **151^b** (1) menüm kanum Aruza korusa dedi [deñ]” bir dañı şoylamış, eydür: “Yigitlerüm (2) Aruz oğlu Basat gelmedin, elüm günüm çapılmadın, kaytabanda (3) develerüm bozlaşmadın, kazağuçda kazılık atum kişneşmedin, ağayılta (4) koyunlarum menrişmedin, ağca yüzlü kızum gelinüm inleşmedin, ağca (5) yüzlü görklümü Aruz oğlu basat gelüb almadın, elüm günüm (6) çapmadın, Kazan maña yetişsün, menüm kanum Aruza komasun, ağca (7) yüzlü görklümü oğlına alı vërsün, āhırek hākkını helāl etsün. (8) Beyrek pādişāhlar pādişāhi hākkā vāşıl oldu, bellü bilsün” (9) dedi. Beyregün babasına anasına haber oldu. Ağ [ban] evi eşiginde (10) şīven kopdı. Kaza beñzer kıızı gelini ağ çıkardı, (11) kara geydi. Ağ boz atıñuñ kuyruğın kesdiler. Kırk elli yigit (12) kara geyüb gök şarındılar. Kazan bege geldiler, şarıkların yere (13) urdılar. “Beyrek!” dëyü çok ağladılar. Kazanuñ elin öpdiler. **152^a** (1) “Sen sağ ol, Beyrek öldi” dediler. Nāmerd tayuñ al eylemiş. (2) okıyuban bizi alda[dı]lar³⁹. Varduk, taş Oğuz begleri size (3) ‘âşī olmuşlar. Bilmedük. Muşhaf getürdiler: Biz Kazana ‘âşī, (4) olduk sen dañı bize muñı’ ol dediler. And içdiler. Beyrek (5) etmegün başmadı, anlara muñı’ olmadı. Tayuñ nāmerd Aruz (6) kaçıldı, Beyregi oturduğı yerde kılıçladı, bir uyluğın düşürdi. (7) Sen sağ ol, hānum, Beyrek hākkā vāşl oldu. Menüm kanum Aruza (8) komasun dedi” dediler. Kazan bu haberi eşitdi, destimālin (9) eline alub ögür ögür ağladı, dīvānda zārılık kıldı. Hep (10) anda olan begler ağlaşdılar. Kazan vardı odasına girdi. (11) Yedi gün dīvāna çıkmadı. Ağladı, oturdı. Begler yığıldı, (12) dīvāna geldi. Kazanuñ kardaşı Kara Göne eydür: “Kılbaş, var, (13) eyit, ağam Kazan gelsün, çıksun. Bir yigid senün ucuñdan **152^b** (1) aramızdan

³⁹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 152a.1-2

egsildi. Hem vaşiiyyet eylemiş: Menüm kanum komayasın, (2) alasın demiş, varalum, düşmeni haqlayalum dè!” dèdi. Kılbaş (3) eydür: sen karındaşı-sın, sen var!” dèdi. El-hāşıl ikisi bile (4) vardılar. Kazanuç odasına girdiler. Selām vèrdiler. “Sen sağ ol, (5) hānum” dèdiler. “Bir yigid aramuzdan egildi. Senün yolunda baş (6) vèrdi. Varalum kanın alalum. Hem size ısmarlamış menüm kanum alsun demiş. (7) Ağlamağıla nesne mi olur? Tırı gel yokarı!” dèdiler. Kazan eydür: (8) Maşlahatdur. Tèz cebe-hāneyi yükletsünler! Hep begler hep binsünler!” (9) dèdi. Cemī‘ begler bindi. Kazanuç koñur atın çekdiler, bindi. Borı (10) çalındı, kös urıldı. gece gündüz dèmediler, yortma oldı. (11) Aruza ve cemī‘taş Oğuz beglerine haber oldı. “Üşde Kazan geldi” (12) dèdiler. Anlar dahı çeri dèrüb borı ağırdub Kazana karşı geldiler. (13) Üç Ok Boz Ok karşılaştılar. Aruz eydür: “Menüm İç Oğuzda 153^a (1) karīmüm Kazan olsun!” Emen eydür: “Menüm karīmüm Ters Uzamış olsun!” (2) Alp Rüstem eydür: “Menüm karīmüm Ense Koca oğlu Okçı [Kozan]⁴⁰ olsun!” (3) dèdi. Her biri karīm gözetdi. Alaylar bağlandı, koşunlar (4) düzildi. Borılar çalındı, tavullar dögildi. Aruz Koca (5) meydāna at depdi. Kazana çağırub: “Mere kavat, sen menüm karīmüm-sin. (6) Sen gel berü” dèdi. Kazan kalkan yapındı. Süñüsün eline aldı. (7) Başı üzerine çevürdi eydür: “Mere kavat, muħannaşlığıla er öldürmek (8) nèce olur men sağa göstereyim” dèdi. Aruz Kazanuç üzerine (9) at şaldı. Kazanı kılıçladı. zerre kadar kesdürmedi. Öte (10) geçdi. Nevbet Kazana degdi. Altmış tutam ala gönderin (11) koltuk kışdı. Aruza bir gönder urdı. Gögsinden yalabıdağ (12) öte geçdi. At üzerinden yere şaldı. Karındaşı Kara Göneye (13) işāret ètdi. “Başın kes” dèdi. Kara Göne atdan èndi, 153^b (1) Aruzun başın kesdi. Taş Oğuz begleri bunu görüb (2) hep atdan èndiler. Kazanuç ayağına düşdiler, suçların dilediler, (3) elin öpdiler. Kazan suçların bağışladı. Beyregün kanın (4) tayısından aldı. Aruzun evini çapdurdı, elini günini (5) yağmalatdı. Yigit yèñil toyum oldı. Kazan gök alağ, [görklü]⁴¹ çemene (6) çadır dikdürdi, otağın kurdı. Dedem Korkud gelüben (7) şāzılık çaldı, gāzī erenler başına [ne] geldügin (8) eydi vèrdi: “Kanı dèdügüm yèg eren-ler, dünyā menüm dèyenler? (9) Ecel aldı, yèr gizledi. Fānī dünyā kime kaldı? Gelim-li (10) gèdimli dünyā, şoñ ucu ölümli dünyā!” El-‘ākibet (11) uzun yaşuñ acı ölüm, āhırı ayrulık. Yom vèreyim (12) hānum:

Ölüm vaktı geldüğünde arı imāndan ayırmasun! (13)

Ağ sakallu baban yeri uçmağ olsun!

Ağ pürçekli 154^a (1) anan yeri behişt olsun!

Kādir seni nāmerde (2) muhtāc ètmesün!

Ağ alnuñda (3) bēş kelime du‘ā kılduğ, (4) kabūl olsun !

Āmīn (5) āmīn dèyenler dīdār görsün! (6)

Yığışdursun dürişdürsün, (7)

Günāhuñuzu Muħammed Muştafāya (8) bağışlasun!

Hānum hey!

⁴⁰ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 153a.2

⁴¹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 153b.5

1.2. VATİKAN NÜSHASI

1.2.1. 58^b (1) Hikāyet-i Oğuz-nāme-i Kağan Beg ve ğayrı (2)

Hazret-i Resūl zemānına yakın bayat boyından korkut adlı bir er koymıştı. Oğuzun içinde temām (3) vilāyeti zāhir olmuştu. İlham- rabbānīle neçe sözler söylerdi.

Bir gün Korkut Ata eyitdi: “Āhır zemānda (4) gerü hānlık Kayıya dege. Kimesne ellerinden almaya, kıyāmet kopub āhır zemān olunca” dedi. Ėmdi bu dedü-(5)-gi ‘Osman neslidür, işte sürilüb gēde yörür. Ve dağı neçe buña benzer sözler söyledi.

Korkut (6) Ata Oğuz kavminin müşkilin hāl ederdi. Her ne iş olsa aña tanışmayınca işlemezler idi. Nekim ol (7) buyurursa kabūl ederlerdi. Bir gün Dede Korkut cūşa gelüb Oğuz begleri içinde soy soy-(8)-lamış anlara naşihat yüzünden söylemiş, görelim Ėmdi, hānum, ne demiş:

Allāh allāh demeyince işler (9) oñmaz.

Kādir Tanrı vermeyince er bayımaz.

Evvelinden yazılmasa kul başına kade gelmez.

Ecel va‘de ermeyince (10) kimse ölmez.

Ölen ādem dirilmez.

Çıkan cān kıyāmet olmayınca gerü gelmez.

Bir kişinün kara tağ yum-(11)-rısınca mālı olsa

Yıgar durur taleb eder,

Naşbinden artuğın, hānum, yeye bilmez.

Örleşüben (12) şular taşsa deniz tolmaz.

Tekebbürlik eyleyen Tanrı sevmez.

Göğlin yüce dutan erde devlet dur-(13)-maz.

Yad oğlın şaklamağıla oğul olmaz,

Böyüende şalur geder seni, gördüm demez.

Kül depecük 59^a (1) olmaz, güyegü oğul olmaz.

Kara eşek başına uyan urşan katır olmaz.

Karavaşa ton geyürsen katun (2) olmaz.

Yapa yapa karlar yağsa yaza kalmaz.

Yapağılı gökçe çemen güze kalmaz.

Eski pamuk bez olmaz, (3) karı düşmen dost olmaz.

Kazağuşa binmeyince yol alınmaz.

Kara polat uz kılıcı çalmayınca karīm dönmez. (4)

Er mālına kıymayınca adı çıkmaz.

Kız anadan görmeyince öğüt almaz.

Oğul atadan görmeyince sıfra (5) yaymaz.

Oğul atanın sırrıdır, iki gözünün biridür.

Devletlü oğlı kopsa terkeşinde tiridür. (6)

Devletsüz oğlı kopsa ocağının köridür.

Oğul neylesün baba ölüb mālı kalmasa?
 Baba mālından (7) nè fāyide başda devlet olmasa?
 Devletsüzler şerrinden Allāh şaklasun kamumızı,
 Hānum hey, begüm (8) hey!”

Dedem Korkut gēne soylamış. Görelüm ne demiş:

“Şarp yörürken kazılık atı nāmer[d] yigit bine bilmez,
 Binince (9) binmese yèg.
 Çalıp keser uz kılıcı muhannaşlar
 Çalınca çalmasa yèg.
 Konuğı gelmeyen kara evler yıkılsa yèg.
 At yemeyen acı (10) otlar bitince bitmese yèg.
 Ādem içmez acı şular sızınca sızmasa yèg.
 Ata adın yöritmeyen horyad oğul (11)
 Ata belinden gelmese yèg,
 Ana rahmine düşüb toğunca toğmasa yèg.
 Yalan söz bu dünyāda olunca (12) olmasa yèg.
 Gerçeklerün üç otuz yaşını töldursa yèg.
 Üç otuz on yaşınuz tolsun, (13)
 Arasında haq size yaman göstermesün,
 Devletiñüz pāyende olsun,
 Hānum hey!”

Gēne Dede burada 59^b (1) soy soylamış, görelim ne demiş:

“Gëtdükde yërün otlakların geyik bilür.
 Kelez (?) yërler çemenlerin kulan bilür. (2)
 Ayru ayru yollar izin deve bilür.
 Yëdi dere koğuların dilkü bilür.
 Dünle kervān göçdü-(3)-gin torğay bilür.
 Oğul kimden olduğun ana bilür.
 Er ağırın er yèynüsin at bilür. (4)
 Ağır yükler zahmetin katır bilür.
 Ne yërde sızılar varsa çeken bilür.
 Ğāfil başuñ ağrısını beyni bilür. (5)
 Kılca kópuz götürüb elden ele ozan gezer,
 Er cömerdin er nekesin ozan bilür.
 İleyünüzde (6) çalub eyden ozan olsun!
 Azub gelen kadanuzı Tañrı savsun!
 Hānum hey, begüm hey!” (7)

Dede Korkut dilinden ozan eydür:

‘Avratlar dört dürlüdür,
Birisi ev yapan şulpdur,
Birisi şo-(8)-lduran şopdur
Birisi tolduran tobdur,
Birisi neçe söylersen bayagıdur.

Evvelki olan ev (9) yapan şulbdur. Eve bir udlu konuk gelse er âdem evde olmasa ol anı yedirür içirür, ‘azîzler (10) gönderür. Ol ‘Âyişe Fâtîma şoyıdur. Hânım! Anuñ bebekleri bitsün, ocağuşa ancılayın hâtün (11) gelsün. İkincisi şolduran şopdur. Şabâh-danca yerinden örü durur. Elin yüzün yumadın (12) tokuz bazlambañ ile bir küvlek yoğurd gözler doyınca dıka başa yer. Elin bögrine urur, eydür: (13) “Bu harâb olası ere varaldan karnım toıub yüzüm gülmedi, ayağum başmak, burnım yaşmak görmedi. **60^a** (1) Nolaydı bu er öleydi, birine dahı varaydum, umarımdan yahşı umar olaydı” der. Anuñ (2) gihinüñ bebekleri bitmesün, ocağuşa ancılayın ‘avrat gelmesün. Üçüncisi toldurum (3) topdur. Kuşlık uyğudan oyanur, kalğar. Elin yüzün yumadın obanuñ ol ucından (4) bu ucına bu ucından ol ucına kov kovlayu diñ diñleyü şabâhdan öyleye degince gezdi. (5) Öyleden sonra evine geldi. Gördikim oğrı köpek yige tana evini birbirine katmış, konşularına çağırur (6) ki “Kız Zelhe, Zübeyde, Ürüveyde, Ayna Melik, Kutlu Melik, ölmege yitmege getmemişdüm. Yatacak yerüm gene bu harâb (7) olası-dur. Nolaydı benüm evüme bir lahza bakayduñuz. Konşı hakkı Tanrı hakkı deyü söylerler” der. Bunuñ (8) gihinüñ, hânım, bebekleri bitmesün, ocağuşa bunungibi ‘avrat gelmesün. Dördüncisi neçe söylersen bayagıdur. (9) Kaçan yazıdan yabandan bir udlu konuk gelse, er âdem evde olsa, eri dese: “Tır ‘avrat etmek getir, (10) biz de yeyelüm konukda yēsün” dese ‘avrat eydür: “Un yok bu yıkılacak evde, elek yok, deve degir- (11) -menden gelmedi” der. Elin götüne urur, ne gelürse benüm götüme gelsün” deyüb yönin anaru götini erine (12) dönderür. Biñ söylersen birini kulağına koymaz. Ol nūh peygāmerüñ eşegi aşıdur. Andan dahı allāh şaklasun (13) ocağuşa anungibi ‘avrat gelmesün.

1.2.2. Hikāyet-i [Dirse] Hān oğlu Boğaç Hān

Kam Gan **60^b** (1) oğlu Hān Bayındır yerinden durmuşıdı. Ağ ban evin ağ otağın kara yerün üzerine kurmuşıdı. Ala sayvan (2) gök yüzüne esenmişıdı. Biñ yerde ipek kālīçesi döşenmişıdı.

Hānlar Hānı Hān Bayındır yılda bir kere toy (3) edüb Oğuz beglerin konuklar idi. Bir gün gene toy edüb atdan aygır, deveden buğra, koyundan (4) koç kırdurmuşıdı. Bir yere ağ otak, bir yere kızıl otak, bir yere kara otak kırdurmuşıdı. (5) “Oğlı olanı ağ otağa ve kızıl olanı kızıl otağa konduruñ. Anuñkim oğlı kızıl otağa (6) konduruñ. Altına kara keçe döşen, önüne kara koyun yahnisı koñ. Yerse yēsün, yemezse tursun gētsün. (7) Tanrı anı karıyıbdur, biz de kararuz, bellü bilsün” demişıdı. Oğuz begleri bir bir gelüb yığnak olmağa başladı. (8) Meger, sultānum, Dirse Hān derleridi bir kişinüñ oğlı kızıl yoğudı. Alar şabâh [Dirse] Hān yerinden kalğubanı (9) kırk yigidin boyına aldı. Bayındır

Hānuḡ şohbetiñe geldi. Bayındır Hānuḡ yigitleri Dirse Hānı karşıladılar. (10) Getürüb kara otağa kondurdılar, kara keçe altına döşediler, kara koyun yaḡnısından öñine getürdiler. (11) Dirse Hān eydür: “Bayındır Hān menüm ne egsikligüm gördi ki benden alçaḡ (12) kişileri aḡ otağa, kızıl otağa kondurdı, beni kara otağa kondurdı” dedi. Eyitdiler: “Hānum, Bayındır Hāndan (13) buyruk şöyledür kim: “Oḡlı kızı olmayanı Tañrı te‘ālā qarayıbdur, biz daḡı kararuz demişdür” dediler. Dirse Hān 61^a (1) hemān yerinden örü durdı, eyitdi: “Yigitlerüm, ḡalkubanı yerünüzden örü duruñ. Bu ḡaḡab baña yā benden- (2) –dür, yā ḡātūnumdandur” dedi.

Dirse Hān evine vardı, ḡātūnını yanına getürdi. Şoylar, görelüm Hānum. ne söyler. (3) Eydür:

“Gelgil, başum baḡtı evüm taḡtı,
Ḳalkubanı yöriyende Tūbā boylum,
Ṭopuḡında şarmaşanda kara saçlum,
Ḳurlu yaya (4) beñzer çatma ḡaşlum ,
Ḳoşa bādām şıḡmayan tar aḡızlum,
Güz almasına beñzer al yaḡaḡlum,

Görürmisin neler oldı (5) neler oldı? Ḳalkubanı Hān Bayındır yerinden ṭurmuşıdı. Bir yere aḡ otaḡ, bir yere kızıl otaḡ, bir yere kara (6) otaḡ ḡurturmuşıdı. ‘Oḡulluyı aḡ otağa ve kızılıyı kızıl otağa, Oḡuzsuzı kızsuzı kara otağa (7) ḡonuduruñ’ dēyü buyurmuşıdı. ‘Ḳara keçe altına döşeñ, kara koyun yaḡnısından öñine getürüñ’ demişıdı. (8) ‘Yerse yēsün, yemezse ṭursun ḡetsün’ demişıdı. Ben varıcaḡ ḡelübeni beni karşıladılar. Ėltübeni kara otağa (9) kondurdılar. Kara koyun yaḡnısından öñüme getürdiler. ‘Oḡlı kızı olmayanı Tañrı te‘ālā qarayıbdur, biz de kararuz, (10) bellü bilsün’ dediler. Eyle olsa, bendenmidür, sendenmidür, Tañrı bize bir müsülmān (?) oḡul vērmez, nedür?” dedi. (11) Ḡaḡabıla ḡātūnına söyler:

Hān kızı, yerümnden durayınmı?
Yaḡaḡıla boḡazuñdan dutayınmı?
Ḳaba ökçeḡ altına (12) şalayınmı?
Ḳara polat uz ḡılıcum elüme alayınmı?
Öz gevedeñden başuñı keseyinmi?
Cān ṭatlusını saña bildü-(13)-reyinmi?
Alca ḡanuñ yer yüzine dökeyinmi?
Hān kızı, dēḡil baña!
Ḳatı ‘azap ēderem şimdi saña!

dedi. Böyle dēyiceḡ 61^b (1) Dirse Hānuḡ ḡātūnına ḡahır geldi. Kara ḡoyma gözleri ḡan yaş ṭoldı. Eydür: “Hānum, ne bendendür, ne senden, (2) üstümüzde ḡāyım duran Allāh-dandur.” Dirse Hānuḡ ḡātūnı burada şoylamış, görelüm ḡānum, (3) ne söylemiş:

“Kalkubanı, a Dirse Hân. yêrûnden örü turgıl.
 Ala çadır yêr yüzine dikdurgıl,
 Atdan aygır, (4) deveden buğra, koyundan қоç kırdurgıl,
 İç Oğuz Taş Oğuz beglerin üstüne yığnaқ êtgil.
 Aç görseң (5) toyrurgıl,
 Yalıncaқ görseң tonatgıl,
 Borçluyı borcından kırtar,
 Depe gibi et yığgıl,
 Göl gibi kıımız şağdur. (6)
 Ulu toyr eyle, hâcet dile, du‘â êtdür,
 Ola kim bir ağzı du‘âlınuñ alkışıyla bize,
 Tañrı bir müsülmân, ‘ayal vère” (7)

dêdi. Dirse Hân dışı ehlinüñ söziyile ulu toyr êtdi. El götürüb du‘â dilediler. Allâhu te‘âlâ bir ağzı du‘â-(8)-lınıñ alkışıyla bir oğul vêrdi. Oğlanı tayalara vêrdiler, besletdiler. At ayağı külük, ozan dili (9) çevük olur. Aylar yıllar geçer, oğlan böyür, on beş yaşına girdi. Oğlanuñ babası bir gün göçdi, Bayındır (10) Hânıñ ordusına karışdı. Meger, hânım, Bayındır Hânıñ bir boğası ve bir buğrası varıdı. Ol boğa (11) katı taşa boynuzın ursa un êderdi. Bir yazın, bir güzün bu boğayla buğrayı şavaşdurur-(12)-lar idi. Bayındır Hân kalın Oğuz begleri ile temâşâya baқarlardı, Meger, sultân[um], gène yaz oldı. Boğayı (13) saraydan çıkardılar. Üç kişı şağından, üç kişı şolından demür zencîr ile boğayı dutmışlardı, **62^a** (1) meydân ortasına kıoyu vêrdiler.

Meger, sultânım, Dirse Hânıñ oğlancuğı, üç dağı ordı uşağı, meydânda (2) aşuқ oynarlardı. Boğayı kıoyu vêricek oğlanlara: “Kaç” dêdiler. Ol üç oğlan kaçdı, Dirse (3) Hânıñ oğlancuğı kaçmadı. Ağ meydânuñ ortasında baқdı durdı. Boğa dağı oğlanuñ üstine (4) sürdi geldi, istedikim oğlanı helâk êde. Oğlan yumruğıyla boğanuñ alnına eyle ur-(5)-dıkim boğa götünüñ üstüne oturdı. Gêrü kalkub oğlana sürdi. Oğlan bu katla boğanuñ (6) alnına elin dayadı. Boğayla oğlan meydânda bir miқdâr çekişdiler. Hân Bayındır [ile beg] ler temâşâya baқışdılar. (7) boğanuñ iki talısı üstine köpük tırdı. Ne oğlan boğayı yêñdi, ne boğa oğlanı yêñdi. (8) Āhır oğlan fikr eyledi, eydür: “Bir tama direk ururlar, ol tama tayaқ olur durur, şöyleki tayağı (9) gêderseler tam yıқılır. Ben bunıñ alnına neye tayaқ olup dururın?” dëyüb oğlan boğanuñ alnından (10) elin gêderdi, yolından şavıldı. Boğa depesinüñ üstine yıқıldı. Oğlan bıçağına el urdı, (11) boğanuñ başını kesdi.

Oğuz begleri gelüb oğlanuñ üzerine yığıldılar ve taşınler êtdiler. “Çağıruñ, (12) Dedem Kıorқut gelsün, bu oğlana ad kıosun” dêdiler. Ol zemânda bir oğlan baş kesüb kıan dökmeşe (13) ad kıomazlardı. Eyle olsa Dede Kıorқut oğlanı alub babasına vardı. Dede Kıorқut şoylamış, [görelüm] ne şoylamış, **62^b** (1) eydür:

Dirse Hân

Boynı uzun bedevî at vêrgil bu oğlana,binid olsun, hünêrlidür.

Ağayıldan tümen (2) koyun vèrgil bu oğlana, şişlik olsun erdemlidir.
 Kaytabanda kızıl deve vèrgil bu oğlana, yü-(3)-klet olsun hünerlidir.
 Altun başlu ban ev vèrgil bu oğlana, gölge olsun erdemlidir. (4)
 Çigni kuşlu cübbe ton vèr bu oğlana, geyür olsun hünerlidir.
 Beglik vèrgil bu oğlana, taht vèrgil (5) erdemlidir.

Bayındır Hānuñ ağ meydānda bu oğlan boğayla ceng édüb öldürübdür. Senüñ oğluñ (6) adı boğaç Hān olsun. adını vèrdüm, yaşını Allāh vèrsün” dèdi.

Dirse Hān oğluna (7) beglik vèrdi taht vèrdi. Oğlan tahta çıkıcak babasınuñ kırk yigidi anılmaz oldu. Ol kırk yigit (8) hased édüb eyitdiler: “Bu oğlan zühür edeli Dirse Hānuñ nazarı bize egsük oldu. Gelüñ oğlanı (9) babasına yavuzlayalum. Ola kim babası bu oğlanı öldüre, gene bizüm hürmetimüz ‘izzetimüz artuñ ola” (10) dèdiler. Vardı bu kırk yigit iki bölük oldılar. Evvel yigirmisi bir kov getürdi eyitdiler: “Dirse Hānum, (11) görürmisin neler oldu neler oldu? Yarımasun yarçımasun senüñ oğluñ kür kopdı, erçel kopdı. (12) Kırk yigidin boyına aldı, kalın Oguzuñ üstine yörüyiş ètdi. Neyèrde bir güzel gördi ise (13) çeküb aldı, ağ şakallu kocanuñ ağzına sögdi, ağ bürçeklü karınuñ saçın yoldı. Aқан durı **63^a** (1) şulardan haber gèçe, arқurı yatan Ala Tağdan haber aşı, hānlar hānı Bayındır Hāna haber vara: ‘Dirse Hānuñ (2) oğlu şu aşıl yaramaz bid‘at işler işlemiş’ dèyeler. Diri gezdüğüñden senüñ begler içinde öldüğüñ (3) yèg ola” dèdiler.

Böyle dèyicek Dirse Hān eydür: “Varuñ getürüñ ol oğlanı, öldüreyim. Böyle (4) oğul baña gerekmez” dèdi. Ol nāmerdler eydür: “Biz senüñ oğluñı nece getürelüm. senüñ oğluñ bizüm (5) sözümüz almaz, bizüm sözümüzle bunda gelmez” dèdiler.

Böyle dèyicek, hānum, ol kırk nāmerdüñ yigirmisi (6) dahı çıka geldi. Bir kov anlar dahı getürdi. Eyitdiler: “Kalkubanı, Dirse Hānum, senüñ oğluñ yerinden (7) örü тұrdı, gögsi güzel kaba tağa ava çıkdı. Sen variken av avladı, kuş kuşladı, (8) anasınuñ yanına alub vardı. Al şerābuñ itisinden alub içdi, anasıyla şöhbet ètdi. Anasına kaşd (9) eyledi, el uzatdı. Senüñ oğluñ kür, kopdı erçel kopdı. Arқurı yatan Ala Tağ-dan haber aşı, (10) hānlar hānı Bayındır Hāna haber vara: ‘Dirse Hānuñ oğlu böyle bid‘at yaramazlık ètmış’ dèyeler. Seni (11) çağırdılar, Bayındır Hānuñ yanında saña katı ‘azāb ola. Böyle oğul senüñ neçe gerek, öldürseñe!” (12) dèdiler.

Dirse Hān eydür: “Getürüñ, öldüreyim” dèdi. Nökerler eydür: “Biz senüñ oğluñı nece getürelüm? (13) Senüñ oğluñ bizüm sözümüz ile gelmez. Kalkubanı sen yerüñden örü тұrgıl, yigitlerüñ oñsağıl, **63^b** (1) boyuñ ağıl, oğluñ uğrağıl, yanuñ ağıl. Ava çıkğıl, kuş uç[ur]ub av avlağıl. Oğluñı gāfille (2) oқlayub öldüre görgil. Böyle öldürmezseñ bir dürlü dahı öldürümezsın, bellü bilgil” dèdiler. (3)

Şoylama:

Şalkum [şalkum] tañ yèlleri esdüginde,
 Şakalı uzun Tat kocası başladuğda,
 Aқıla қара seçilen çağda, (4)

Kalın Oğuz kızı gelini bezenen çağda,
 alar şabāh Dirse Hān yerinden örü durdı. Oğlancuğunu (5) yanına aldı, kırk yigidin boyına
 aldı, ava çıkıdı. Ol kırk nāmerdüñ bir kaçı oğlana gelüb eyitdiler: (6) “Babañ dēdiki:
 ‘Geyigi kovsun getürsün, benüm öñümde öldürsün. Oğlumun at segirdişin, (7) kılıç
 çalışın ok atışın göreyim. Sevineyim, güveneyim, kıvanayım’ dēdi” dēdiler. Oğlandur,
 bunların (8) sözini gerçek şandı, geyigi kovarak babası öñine getürürdi. Öñünde
 sinirlerdi: “Babam görsünİ (9) sevinsün” dērdi. Ol nāmerdüñ bir kaçı Dirse Hāna eydür:
 “Görürmisin, oğlan yazıda yabanda (10) geyigi kovar. Senün öñüne getürür. Ğāfil olma,
 geyigi atar gibi olur dañı seni urur öldürür. Oğlun seni (11) öldürmedin sen anı öldüri
 görgil” dēdiler. Oğlan geyigi kovub babasının öñinden gelüb (12) geçērdi. Dirse Hān
 kurt sinirlü katı yayı eline aldı. Üzeñüye kalkub katı çekdi, uz atdı. Oğlanun (13) iki talısı-
 nun ortasına urub yıkdı. Dirse Hān diledikim oğlancuğunun üstine güvleyüb 64^a (1)
 düşeydi. Ol kırk nāmerd komadı, atını cılavulayub: “Varma” dēdiler. Dirse Hān atınun
 başını dönderüb (2) ordusına gelür oldu.

Dirse Hānun hātünü: “Oğlancuğumun ilk avıdır” dēyü atdan aygır (3) koyundan koç
 kırdurdi. “Oğuz beglerin konuklayayım” dēdi. Yumurlanub yerinden örü durdı. (4) Kırk
 ince kızı yanına aldı. Dirse Hāna karşı vardı. Kapak kaldurdi, Dirse Hānun yüzine bakdı
 (5) Şağılan şolına göz gezdürdi, oğlancuğunu görmedi. Kara bağı şarşıldı, dom yüregi
 oynadı. (6) Kara kuyma gözleri kan yaş doldı. Çağırub Dirse Hāna soylamış, görelüm
 hānum, ne soylamış:

“Berü (7) gelgil başum bahtı evüm tahtı,
 Hān babamun güyegüsi,
 Kañın anamun sevgüsi,
 Atam anam vērdügi, (8)
 Göz açuban gördüğüm,
 Göñül vērüb sevdüğüm,
 A Dirse Hānum!
 Kalkubanı oğulıla yeründen (9)
 örü durduñ,
 [Yēlesi]⁴² kara kazılık ata butun bindün,
 Gögsi güzel kaba dağlar üstine ava çıkdun.
 İki vardun (10) bir geldün, yavrum kanı?
 Karañu dün de bulduğum oğlum kanı?
 Çıksun benüm gözlerüm, a Dirse Hān, (11) yaman segrir.
 Kesilsün oğlan emen süd tamarum, yaman şızlar.
 Şaru yılan şokmaduk ağca tenüm (12) kalkub şişer.
 Yaluñuz oğlancuğum görünmez, bağrum yanar.
 Kuru kuru çaylara şucı şaldum. (13)

⁴² ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Vat. 64a.9

Kara tonlu dervişlere nezir vërdüm.
 Aç görsem toyurdum,
 Yalıncağ görsem donatdum.
 Tepe gibi 64^b (1) ey yığdum,
 Göl gibi kıımız şağdum.
 Hacetile Tañrıdan bir oğul gücün buldum.
 Yaluñuz oğul haberin, a Dirse (2) Hân, degil baña!
 Karşu yatan kara tağdan bir oğul uçurduñsa degil baña!
 Kanın akan yügrük şu-(3)-dan bir oğul ağıtduñsa degil baña!
 Arşlanıla kaplana yëdürdünse degil baña!
 Kara dinlü kâfir (4) eline girdi ise degil baña!
 Hân babamuñ yanına ben varayın,
 Ağır hazine, böyük leşker ben alayın,
 Azğun (5) dinlü kâfire ben varayın,
 Paralanub kazılık atumdan ënmeyince,
 Yëñümle alça kanum silmeyince,
 Køl bud olub (6) yer üstine düşmeyince,
 Yaluñuz [oğul] yolından dönmeyem.
 Yaluñuz oğul haberin, a Dirse Hân, degil baña.
 Kara başum (7) kurban olsun, begüm saña!”

dedi. Böyle deyicek Dirse Hân hâtûnına cevâb vërmedi. Dirse Hânıñ (8) ol nâmerd kırk yigidi hâtûna karşı geldiler, eyitdiler: “Oğluñ şağdur, esendür, avdadur. Bugün yarın gelür” (9) dediler. “Beg ser-h’oşdur, anuñiçün cevâb vërmez” dediler. Dirse Hânıñ hâtûnı döndi eve geldi. (10)

Gërü katlanımayub kalğub oğlancuğın isteyü kırk ince kızıla kışda yazda qarı buzı erimeyen Kazılık (11) Tağına geldiler. Alçağdan yüce yerlere çapub çıkdılar. Baksa görse bir derenüñ içinde kargı kuz-(12)-ğün ëner, çıkar. Bedevî atın mahmûzladı ol tarafa yörüdi.

Meger, benüm hânım, ol arada oğlan atdan (13) yıkılmışıdı. Kargı kuzğun kan görüb oğlanıñ üstine konmak isterdi. Oğlanıñ iki köpecügi 65^a (1) varıdı. Kargayı kuzğunu kovardı kondurmazlardı. Oğlan anda yıkılduğda boz atlu yeşil tonlu Hızır (2) İlyâs oğlana bi-zni-llâh yetişdiler. Üç katla yarasını şıgadı: “Korkma, bu yaradan, oğlan ,saña ölüm yokdur” (3) dedi. “Tağ çiçegi anañ südi senüñ yaraña melhemdür” dedi. Gâyib oldı. İttifâk oğlanıñ anası çapup (4) oraya geldi. Baksa görse oğlancuğı alca kana gark olmış yatur. Çağırub oğlana hâtûn (5) soylar, görelim ne söyler:

“Kara kuyma gözlerüñ uyku almış, açgıl ahı!
 On ikice süñüceğüñ üzen olmış, (6) yağşur(?) ahı!
 Tañrı vëren öz cânıñ seyrânda imiş, inde ahı!
 Öz gevedeñde cânıñ varısa, oğul, haber vër (7) baña!

“Kara başum kurban olsun, oğul saña!”

dédi. Hâtün gène soylamış burada:

“Akar senün şularun, (8) Kazılık Tağı, akariken akmaz olsun.
Biter senün otlarun, Kazılık Dağı, biteriken bitmez olsun.
Kaçar senün, (9) Kazılık Tağı geyiklerün, kaçarıken kaçmaz olsun.
Ne bileyin oğul, saña aşlandanmı oldı yohsa kaplan-(10)-danmı oldı?
Saña bu kazalar nereden geldi?öz gevdenge cânun varısa oğul, degil baña!
Kara başum (11) kurban olsun, oğul saña!”

dédi. Böyle deyicek oğlanun kulağına ses tokundu. Başın kaldur-(12)-dı, anasının yüzine bakdı dahı soyladı. Eydür:

“Berü gelgil, ağ südin emdügüm hâtün anam! (13)
Ağ bürçeklü ‘izzetlü cânım anam!
Akarlıda Kazılık Tağınun günâhı yokdur, aña karamağıl,
Biterlide 65^b (1) otlarınun günâhı yokdur,
Kazılık Tağınun otlarına karamağıl,
Kazılık Tağınun geyiklerinun günâhı yokdur, (2) geyiklerine karamağıl!”

Kararısañ babama karga, bu suç bu günâh anundur” dedi. Oğlan eydür: “Korqma, cânım ana, (3) bu yaradan baña ölüm yokdur. Boz atlu Hızır İlyās baña geldi. Üç katla yararı şığadı, ‘Saña bu yaradan ölüm yo-(4)-kdur’ dedi. Tağ çiçeği anañ südi senün yaraña melhemdür” dedi.” Böyle deyicek kırk ince kız yayılab tağ (5) çiçeği devşürdiler. Oğlanun anası dahı memesini bir şıkdı, südi gelmedi. Bir dahı şıkdı, süd gelmedi. (6) Üçüncide gendüye güc edib şıkdı, südile kan karışık çıkdı. Tağ çiçeği ile südi, karışdu-(7)-rub oğlanun yarasına urdılar, bağladılar. Ata bindirdiler, alubanı orduya getürdiler. Oğlanı Dirse Hāndan (8) şakladılar.

At aygı külük, ozan dili çevük olur. Hānum, oğlanun kırk günde yarası tamam eyü oldı. (9) Ata binüb kılıç kuşanur oldı. Avlar, kuşlar oldı. Dirse Hānun haberi yok, oğlancuğın öldi bilür. (10)

Ol kırk nāmerdler bunu tuydılar, bir araya gelüb tanışık etdiler, eyitdiler: “Dirse Hān oğlancuğın öldi (11) bilürdi. İimdi kažiyye böyle oldı, bizi heḃ kırar” dediler. “Gelün Dirse Hānı dutalum, ağ ellerin ardına (12) bağlayalum. Kıl sicim boynına daḃalum, alubanı kâfir ellerine gedelüm” deyüb Dirse Hānı mest bulub dutub (13) bağladılar, kıl urğanı boynına daḃdılar. Bunlar atla, Dirse Hān yayaḃ önlerine bıraḃdılar, döge döge kâfir ellerine 66^a (1) alub getdiler.

Dirse Hāna bu hāl olduğından kimsenün haberi yok. Oğuz beglerinden birisi tuymadı. Meger, hānum, (2) Dirse Hānun hātünı bunu duymuşıdı. Oğlancuğına karşı gelüb soylamış, görelüm ne soylamış:

“Görür-(3)-misin, hây oğul, neler oldu neler oldu.
 Şarḫ kayalar oynamadın yêr obrıldı.
 Elde yağı yoğiken (4) senün babañuñ üstine yağı geldi.
 Ol kırk nāmerd babañuñ nökerleri babañu dutdılar,
 Ağ (5) ellerin ardına bağladılar,
 Kıl urğanı boynına daḫdılar,
 Anlar atlu, babañ yayan yöritdiler,
 Alubanı kâfir èline (6) gètdiler.
 Kalkubanı, oğul, yèründen örü durğıl,
 Kırk yigidün yanuḡa alğıl,
 Ol kırk nāmerdün elinden (7) babañı kırtarğıl.
 Baban saña kıydı ise sen babana kıymağıl”

dèdi. Oğlan anasınuñ sözini ḳabül (8) édüb kalkubanı Boğaç Beg yèrinden örü durdı, ḳara ḳolat uz ḳılıcın beline ḳuşandı, ağ toz- (9) -luca ḳatı yayın eline aldı, altun cıdasını ḳolına aldı. Bedevî atını binüb kırk yigidin boyına aldı, (10) babasınuñ ardınca yortub gètdi. Ol nāmerdlerün ardın-dan yètdi. Anlar görünür yère varıcaḳ (11) kırk yigidin puşıya ḳodı. Ol kırk nāmerd daḫı bir yere ḳonmışıdı, al şerābuñ itisinden içerlerdi. (12) Boğaç Hân çapub yètdi. Ol kırk nāmerd Boğaç Hânı gördiler, bilmediler. “Gelün varalum şol (13) yigidi daḫı dutalum, getürelüm, ikisini bir yèrden öldürelüm” dediler. Dirse Hân bunu eşitdi, **66^b** (1) eydür:

“Kırk yigidüm baña amān!
 Tañrınuñ birliğine yoḳdur gümān.

Benüm elümi şeşün, ḳolça ḳopuzum elüme vèrün. Ol (2) yigidi ben döndüreyim. Gerek beni şonra öldürün, gerek ḳoyu vèrün” dedi. Dirse Hānuñ elini şeşdiler, ḳolca (3) ḳopuzını eline vèrdiler. Dirse Hân oğlı idüğini bilmedi. Ḳarşu gelüb soylamış, görelüm ḥānum, ne soylamış: (4) Dirse Hân eydür:

“Boynı uzun bedevî atlar gèderse benüm gèder.
 Senün de içinde binidiñ varısa güzel (5) yigit, dègil baña.
 Şavaşmadın urışmadın alı vèreyin, döngil gèrü.
 Ağayılta tümen ḳoyun gèderse (6) benüm gèder.
 Senün de içinde şişlügün varısa dègil baña.
 Şavaşmadın alı vèreyin, döngil gèrü.
 Ḳaytabanda (7) kızıl deve gèderse benüm gèder.
 Senün de içinde yükledün varısa dègil baña.
 Şavaşmadın alı vèreyin, döngil (8) gèrü.
 Altun başlu ban evler gèderse benüm gèder.
 Senün de içinde odañ varısa [dègil baña]

Urışmadın alı vëreyin, (9) döngil gerü.
 Ağ yüzlü ala gözlü gelin gèderse benüm gèder.
 Senünge içinde nişānlun varısa [degil baña]
 Şavaşmadın (10) alı vëreyin, döngil gerü.
 Ağ şakalluu kocalar gèderse benüm gèder.
 Senünge içinde aq şakallu baban (11) varısa dëgil baña.
 Savaşmadın alı vëreyin, döngil gerü.
 Benümiçün geldünise güzel yigit,
 Oğlancuğum öl-(12)-dürmişem,
 Yigit, baña yazuk degil, döngil gerü”

dëdi. Oğlı Boğaç Hān dahı burada şoylamış, ne şoylamış (13) görelüm hānum:

“Boynı uzun bedevī at-lar gèderse senünge der.
 Benümde içinde binidim var, komağum 67^a (1) yok kırk nāmerde.
 Kaytabanda kıızı deve gèderse senün gèder.
 Benümde içinde yükledüm var, komağum yok (2) kırk nāmerde.
 Ağayılta tümen koyun gèderse senün gèder.
 Benümde içinde şişlögüm var, komağum (3) yok kırk nāmerde.
 Ağ yüzlü kara gözlü kız gèderse senün gèder.
 Benümde içinde nişānlum var, koma- (4) -ğum yok kırk nāmerde.
 Altun başlu ban evler senün gèderse
 Benümde içinde odam vardur, komağum (5) yok kırk nāmerde.
 Ağ şakallu kocalar gèderse senün gèder.
 Benümde içinde ‘aqlı şaşmış, bilgisi yitmiş bir koca (6) babam vardur, komağum yok kırk nāmerde”

dëdi. Dahı kırk yigide kol şaldı. Kırk yigit bedevī (7) atların oynatdı, Boğaç Hānuñ üstine yığnaq oldı. Kırk yigidle at deşdi, şavaş ètdi. Kiminün (8) boynın urdı, kimini tutsaq ètdi. Babasını kurtardı. Babayla oğul biribirin kucuşub ağlaşdılar. Ahvā- (9) -lların bir biriyile söyleşdiler. Andan obalarına kayıtdılar.

Hān kıızı karşı gelüb Dirse Hān ile oğlını (10) bir arada gördi. Haq te‘ālāya şükür kıldı, kurbānlar eyledi. Aqlar toyurdu, şadaqalar vërdi. Oğlını (11) bağına başub gözlerin öpdı. Hānlar Hānı Hān Bayındır oğlana beglik [vërdi], taht vërdi. Dedem Korkut (12) boy boyladı, şoy şoyladı, bu Oğuznāmeyı söyledi:

“Anlar dahı bu dünyāya geldi gëtdi,
 Ecel aldı yër gizledi, (13)
 Fānı dünyā kime qaldı?
 Gelimli gëdimli dünyā,
 Şoñ ucı ölümlü dünyā!”

Qara ölüm geldüğünde ağ imāndan **67^b** (1) ayırmasun!
 Sağlığın sağincın devletün Hāk artursın!
 Ol ögdüğüm yüce Tanrı dōst olub (2) meded ęrsün!

Yom vęreyin hānum:

Yęrlü qara tağlaruñ yıkılmasun!
 Gölge lüce qaba ağacun kesilmesün! (3)
 Qanın akan görklü suyuñ kurumasun!
 Qanadlaruñ uçları kırılmasun!
 Çaparken ağ boz atun büdirmesün! (4)
 Çalışanda qara polat uz kılıcuñ gedilmesün!
 Dürtüşürken ala gönderün ufanmasun!
 Ağ bürçeklü (5) anañ yeri behişt olsun!
 Ağ şakallu babañ yeri uçmağ olsun!
 Hāk yanduran çirāğun yana dur-(6)-sun!
 Qādir seni nāmerde muhtāc ętmesün!
 Ol ögdüğüm yüce Tanrı dōst olub meded ęrsün! (7)
 Hānum saña, cānum saña!

1.2.3. Hikāyet-i Bamsı Baryik

Boz atlu Qam Gan oğlu Hān Bayındır (8) yerinden durmuşıdı. Qara yerün üzerine ağban evin dikdürmüşıdı. Ala sayvan gök yüzine esenmişıdı. (9) Biñ yerde ipek kālīçesi döşenmişıdı. İç Oğuz taş Oğuz begleri Bayındır Hānuñ şöhetine dērilmişıdı. Bay (10) Büre Beg dağı Bayındır Hānuñ şöhetine gelmişıdı. Bayındır Hānuñ qarşusunda Qara Göne oğlu Qara (11) Bıdağ yayın tayanub durmuşıdı. Sağ yanında Qazan oğlu Uruz beg oturmuşıdı. Şol (12) yanında Qazılık Qoca oğlu Yēgenek oturmuşıdı. Bay Büre Beg bunları gördüğünde āh eyledi, (13) başından ‘aqlı gētdi, destimālını yüzine dutdı, böğür böğür ağladı.

Böyle ędicek qalın **68^a** (1) Oğuz arqası, Bayındır Hānuñ güyegüsi, Salur Qazan dizinün üstine çökdi. “Bay Büre (2) Beg, neye ağlarsın, neye bozlarsın?” dēdi. Bay Büre Beg eydür: “Hān Qazan, nēce ağlamayayın? (3) Oğulda ortacum yok, qardaşda qaderim yok. Allāh beni qarayıbdur, begler. Tahtum tacum üçün (4) ağlaram. Bir [gün] ola düşem ölem, yerümde yurdumda kimsem qalmaya” dēdi. Qazan eydür: “Maqşūdun bumıdır?” (5) Eydür: “Belī, maqşūdum budur. Benüm dağı oğlum olsa Hān Bayındırın qarşusın alsa dursa (6) kullıq eylese bendayı baqsam, kıvansam, güvensen.”

Böyle dēyicek qalın Oğuz begleri el kaldurub (7) du‘ā dilediler: “Allāhu te‘ālā sañ dağı bir oğul vęrsün” dēdiler. Ol zemānda beglerün alkış alkışıdı, (8) qarķış qarķışıdı. Du‘āları müstecāb olurdı. Bay bīcān dağı yerinden örü durdı, eydür: “Begler, (9) benüm haqqıma dağı bir du‘ā ędün kim haq te‘ālā baña dağı bir kız vęrsün” dēdi. Qalın Oğuz

begleri du‘ā (10) dilediler, “Allāhu te‘ālā saña dağı bir kız vèrsün” dèdiler. Pay Bīcān eydür: “Kādir Tanrı baña kız vèreceğ (11) olursa, begler siz tanığ oluğ, benüm kızum Bay Büre Begüñ oğlına beşük kertme yavuklusu olsun” (12) dèdi

Bunuğ üzerine bir zemān geçdi. Bay Büre Begüñ hātūnı hāmile oldı. Nèçe müddetşonra (13) bir érkek oğlı oldı. Pay Bīcān Hāna dağı hudā bir kız vèrdi. Qalın Oğuz begleri bunu **68^b** (1) eşitdiler, sevindiler. Bay Büre Beg bāzırgānlarını yanına okudı buyırık ètdi: “Mere bāzırgānlar, Allāhu te‘ālā (2) baña bir oğul vèrdi. Varuğ Rūm èline, yağısı armağanlar teberrükler getürüñ” dèdi, “benüm oğlum böyü-(3)-yince” dèdi. Bāzırgānlar dağı “Nola hānum!” dèyüb yol yarağın görüb yola girdiler. Gèce gündüz (4) yörüyüb İstambola geldiler. Bay Büre Beg oğlı içün bir deniz kulunu boz ayğır, bir ağı tozlu qatı yay, (5) bir dağı altı perli gürz ve bir yağısı kılıç alub yola girdiler.

Bunlar gelince çok yıllar çok aylar geçdi. (6) Bay büre begüñ oğlı on beş yaşına girdi. Begler içinde çalımlu, çal qara kuş erdemlü bir yağısı (7) kılınç[lu] yigit olmışıdı. Ol zemānda begler bir oğlan baş kesüb qan dökme ad qomazlardı. (8) Bay büre begüñ oğlı atlandı, ava çıkdı. Avlarken babasının tavlasi üzerine geldi. Emir-āhūr başı (9) qarşu gelüb atdan èndürüb qondurdi, qonukladı. Yèyüb içüb oturlardı.

Bu yañadan dağı (10) bāzırgānlar gelübeni Pasinüñ Qara Dervend ağızına qonmışlardı. yarımasun yarçımasun avnuk qal‘e-(11)-sinüñ kāfiri bunları cāsüsladı. Bāzırgānlar gāfil iken beş yüz kāfir quyulub çapdılar, yağımaladılar. Bāzir-(12)-gānuğ ulusını dutdılar, kiçisi qaçaraq Oğuzı geldi, zīrākī Oğuzı yağın yèrde idi. Bağıdı (13) gördi, Oğuzı ucında bir ala sayvan dikilmiş, içinde bir mirzā hūb cūvān kırk yoldaşıyla sağı **69^a** (1) şol oturmışlardı. Bāzırgān eydür: “Oğuzı bir yağısı yigidi. Ancağı varayım, meded isteyeyim” dèyüb sürüb (2) vardı. Bağır başdı, selām vèrdi, eyitdi: “Begüm yigit, Hānum yigit! ünüm ağıla, sözüm diñle, yigit! (3) on beş yıldur ki Oğuz içinden gètmiş idük. Dan danşuğ kāfir mālın Oğuz beglerine getür-(4)-mişdük. pasinüñ qara derbend ağızına qonmışıdük. Avnuk qal‘esinüñ beş yüz kāfiri üstümüz[e quyuldi], urdı. (5) Qarındaşum tutsağı èdüb mālimumı rızqumuzu yağımaladılar gètdiler. Qara başum gètürüb saña geldüm, (6) güzel başuğ şadağası yigit, meded ètgil baña!” dèyüb ağıladı.

Bu gez oğlan şerāb içerken içmez (7) oldı. Elindeki qadehi yère çaldı, eydür: “Ne dèdüğimi yètürüñ, geyümümle benüm şehbāz (8) atumı getürüñ!” dèdi. Beni seven yigitlerüm binsün” dèdi.

Bāzırgān bunlara qulağuz oldı. (9) Kāfirler dağı bir yère düşün vèrüb ağıça esbāb üleşürlerdi. bu mağalda erenlerüñ arşlanı Boz O-(10)-ğlan yètđi, ol kāfirlere kılıç urdı. Baş qalduran kāfirleri kırdı gāzā kıldı. Bāzırgān-(11)-laruğ mālını kırtardı gèrű döndi. Bāzırgānlar eyitdiler: “Beg yigit, bize sen eylük eyledüñ. Gel èmdi, (12) begendüğüñ esbābdan mālđan al” dèdiler. Yigidüñ gözi deniz kulunu boz ayğırı dutdı. Bir dağı (13) altı perli gürzi ve ağı tozlu yayı begendi. Bir dağı kılıcı begendi. Bunları bāzırgānlardan istedi. **69^b** (1) Böyle dèyiceğ bāzırgānlar sağıt oldılar. Yigit eydür: “Mere bāzırgānlar, çokmı istedüm?” dèdi. Bāzırgānlar eyitdiler: “Hayır, (2) sultānum, ne çok olsun? Ammā, bu dört nesneyi ki bizden istedüñ, vèrürdük, ammā bizüm bir begümüz oğlı (3) vardur, aña armağan aparsavuz gerek” dèdiler. “Mere begüñüz oğlı kimdür?” Eyitdiler: “Bay büre oğlı vardur. (4) Aña armağan aparsavuz gerek idi.”

Yigit çaldı, barmağın ısırdı. “Bunda minnetile almakdan ise anda (5) minnetsüz almak yegdür” dedi. Atın çapdı, yola girdi. Bâzîrgânlar ardından bağa kaldılar. “Va-llâhi, beg yigit, (6) yahşı yigit!” dediler. Boz oğlan evlerine babası yanına geldi. olan kıssayı haber vermedi. Babasına haber (7) geldi kim “Bunca yıllardan beri geden bâzîrgânlar geldi-ler” deyü. Bay büre beg sevindi. Dîvân (8) buyurdi. Şayvanın dikdürdi, ipek kâlîçeler döşetdi. Geçdi bay büre beg oturdi. Sağ (9) yanında oğlu oturdi. Bâzîrgânlar geldi. Bağır başdı baş endürdi, gördiler kim [ol yigit kim] baş kesüb-dür, (10) kan dökübdür, gördiler begün sağ yanında oturur. Yüz yere koyub yörüüb evvel ol yigidün elini (11) öpdiler. Bunlar böyle edicek Bay Büre Begün acığı dutdı: “Mere kavatlar, ata dururken oğul elinmi (12) öperler” dedi. “Hānum, bu senün oğlunmıdır?” dediler. Eyitdi: “Benüm oğlumdur” dedi. Eyitdiler: “Sultānum, (13) bu senün oğlun olmasa bizüm mālımız Gürcistāna gētdi idi” dediler. Bay Büre Beg eydür: “Mere benüm oğlum 70^a (1) başmı kesdi, kanmı dökdi?” dedi. “Belī sultānum, baş kesdi, kan dökdi” dediler. “Mere bu oğlana ad (2) koyasınca varmıdır?” dedi. “Belī, Hānum, dağı artuğdur” dediler.

Bay Büre Beg hemān kalın Oğuz beglerini (3) çağırđı, konukladı. Oğlınun kıssasını ‘arz eyledi. Cümle begler istihsān ētdiler. Andan Dedem (4) Korkut gelüb bu yigide ad kōdı, görelüm ne dedi. Dedem eydür:

“Allāh saña bir oğul vēr- (5) –miş, duta vēr-sün!
Ağır şancağ götürende müsülmānlar arkası olsun!
Karşu yatan kara (6) tağlardan aşar olsa
Kādir Tanrı senün oğluña aşut versün!
Kanlu kanlu şular geçer (7) olsa geçüt vēr-sün!
Kalabalık kāfire girende
Allāhu te‘ālā senün oğluña fırsat vēr-sün! (8)
Senün oğlun adı ‘Bamsam’ deyü oğşarsın!
Bunun adı Boz Aygırlı Bamsı Baryek (9) olsun!
Adını ben vēr-düm,
Yaşını Hāk te‘ālā vēr-sün!”

dedi. El götürüb kalın Oğuz begleri (10) du‘ā kıldı. “Bu ad bu yigide mübārek olsun” deyüb bu şen[l]igile heḃ Oğuz begleri ava bindiler. Boz (11) aygırın çekdürdi, Baryik bindi. Ala Tağa ala leşker ava çıkđı.

Negāhından Oğuz üzerine (12) bir süri geyik geldi. Bamsı Baryek bir geyigi kova gētdi. Kova kova bir yere geldi, gördi gök ça-(13)-yırın üzerinde bir kırmızı otak dikilmiş. “Yā Rab, bu otak kimündür?” dedi. Edeblendi bu otağın 70^b (1) üzerine varmağa. Gene eyitdi: “Kimün olursa olsun ben şikārumı alayım” dedi. Otağın öninde geyigi siğir-(2)-ledi. Bakdı, gördi...

Bu otak meger Pay Bīcān kızı Banı Çiçek otağıymış. Bamsı Beyregün adaḃlu- (3) –sıydı. Banı Çiçek otakdan bakar idi. “Mere tayalar, bu kavat oğlı kavat bize erliginimi gösterür?” (4) dedi. “Varın andan pay diler” dedi. Kışırca yenge derlerdi bir hātūn varıdı. Geldi: “Yigit, bize de (5) pay vēr” dedi. Baryek eydür: “Mere tatı, ben avcı degülüm, beg

oğlu begem, heḅ size” dedi. “Şormak (6) ‘ayb olmasun, bu otak kimüñdür?” Kısırca yenge eydür: “Beg yigit, bu otak Pay Bîcân kıızı Banı Çiçek (7) otağıdur” dedi. Bayrek yaḅ yaḅ edebile gērü çekildi. Kızlar geyigi içeri getürdiler. Banı eydür: “Kızlar, (8) bu yigit ne yigitdür?” dedi. Kızlar eydür: “Va-llāhi Hānum, bu yigit yahşı yigit. Yüzi niḳāblu” dediler. Banı Çiçek (9) eydür: “Hāy hāy, taṭılar. Benüm babam: ‘Sen yüzi niḳāblu Bayrege vèrmişem’ dèrdi. Olmaya ki bu ola! (10) Çağıruñ, gelsün ḥaberleşelüm” dedi.

Çağırdılar. Bayrek geldi. Banı Çiçek yaşmaklandı, ḥaber şordı. (11) Eydür: “Yigit, gelişün ḳandandır?” Bayrek eyitdi: “İç Oğuzdan.” “İç Oğuzda kimün nesi-sin?” Bayrek (12) eydür: “Bay Büre Beg oğlu Bamsı Bayrek dèrler baña” dedi. “Yā ne maşlahat, neye geldün?” dedi. Bayrek (13) eydür: “Pay Bîcân Begün kıızı varımış. Anı görmege geldüm” dedi. Kız eydür: “Ol kız eyle kız degildür ki 71^a (1) saña gözüke. Ammā ben Banı Çiçegün dādūsiyam. Gel senünle ava çıkalum, ok atalım, at yarışduralum (2) ve hem göreş dutalum. Eger bu üçinde beni yenecek olursañ anı daḥı geçersin, yēñersin” dedi. Bayrek: (3) “H̄oş, nola” dedi.

İkisi atlandılar, meydāna çıkdılar, at çapdılar. Beyregün atı geçdi. Ok atdılar, (4) Bayrek geçdi. Kız eydür: “Mere yigit, benüm okımı kimse geçdügi yok. Atımı geçdügi yok. Emdi beg, (5) yigit, gel senünle göreş dutalum” dedi. Hemān atdan èndiler. Karvaşdılar, iki pehlevān olub (6) birbirine şarmaşdılar. Bayrek buñaldı, kızuñ memesine yapışdı. Kız ḳocındı. Bayrek kızuñ ince beline (7) girdi. Bağdadı, kıızı arkasınun üstine yere başdı.

Kız eydür: “Yigit, bilmiş ol, Pay Bîcân (8) kıızı Banı Çiçek benem!” dedi. Bayrek üç öpdı, bir ışırdı. Barmağından çıkarub yüzüğünü bağışladı (9) kızuñ barmağına geçürdi. “Ortamuzda, ḥān kıızı, nişānımız olsun” dedi. Banı Çiçek eydür: “Çün (10) böyle oldı, hemān ilerü dur, beg oğlu” dedi. Bayrek: “Nola, baş üstine” dedi. Andan vidā’-(11)-laşub dönüb Bayrek evlerine geldi.

Ağ şakallu babası karşı geldi, eydür: “Bu gün avda ne (12) gördün oğul?” dedi. Bayrek eydür: “Ne göreyim, devletüm baba? Oğlu olan èvermiş, kıızı olan (13) ere vèrmiş” dedi. Babası eydür: “Oğul, yā seni èvermekmi gerek?” dedi. “Belī, ağ şakallu ‘aziz baba” dedi. 71^b (1) Babası eydür: “Oğuz içinde kimün kıızını alı vèreyin?” dedi. Eydür: “Baba baña bir kız alı vèr kim ben (2) yèrümnden durmadın ol(-) durmak gerek, şehbāz atınun beline binmek gerek, ben ḳarime varmadın ol baña baş (3) getürmek gerek. Bunun gibi kız alıvèr, baba baña!” dedi. Babası eydür: “Oğul, sen kız istemez imiş-sin. Gendüñe (4) yoldaş ve hemtā ister imiş-sin. Oğul, senün istediğün kız meger Pay Bîcân kıızı Bānū Çiçek (5) ola” dedi. “Belī, ağ şakallu ‘aziz baba, benüm istediğüm oldur” dedi. Babası eydür: “Oğul, ol (6) kızuñ bir delü ḳardaşı vardır, kız dileyü varanı öldürür. Adına Delü Ḳarçar dèrler” dedi. Bayrek (7) eydür: “Yā pes neyleyelüm?” Eydür: “Oğul, ḳalın Oğuz beglerin okuyalum, odamuza getürelüm. Nèce (8) maşlahat görürlerse aña göre iş èdelüm” deyüb ḳalın Oğuz beglerin heḅ okıdılar.

Geldiler, (9) yèdiler içdiler. Söz açdılar, danış ètdiler. “Bu kıızı istemege kim varur?” dediler. Anı maşlahat gördiler kim: (10) “Dede ḳorḳut varsun” dediler. Dede Ḳorḳut eydür: “Yārenler, çünkim beni ‘Varsun’ dèrsüz, (11) bilürsüz kim ol(-) Delü Ḳarçar kız dileyeni öldürür. Bārī Bayındır Hānuñ tavlasından iki at (12) getürün: bir keçü başlu keher aygırı, bir toklu başlu dorı aygırı. Nāgāḥ ḳaçma ḳovma ola, birisini binem, (13) birisini

yèdem.” Vardılar Bayındır Hāndan iste[d]ügi atları getürdiler. Dede Korkut birin bindi, birin yètdi. 72^a (1)

Ol Delü Karcar dahı ağban evin ağ otağın kara yèrün üstine kurdurmuş idi. Yoldaşları ile (2) puta atub otururdu. Dedem Korkut geldi, baş èndürdi, bağır başdı, ağız dilden görklü selām vèrdi. (3) Delü Karcar eydür: “‘Aleykümü s-selām, èy ‘ameli azmış, fi‘li dönmiş, Kādir Allāh ağ alnına kada yazmış! Ayaklılar bu araya (4) geldügi yok, ağızlular bu suyımdan içdügi yok. ‘Amelünmi azdı, fi‘lünmi döndi? Bu aralarda (5) neylersin?” dèdi. Dede Korkut eydür:

“Karcu yatan kara tağun aşmağa gelmişem,
Akın-dulu görklü (6) suyun geçmege gelmişem,
Geñ etegüne tar koltuğuna şıgınmağa gelmişem,
Tağrınun buyruğıyla, peygamberün kavlıyla (7)
Aydan arı, [günden] görklü kız kartaşunı
Bamsı Baryige dilemege gelmişem!”

dèdi. Böyle dèyicek Delü Karcar eydür: (8) “Mere ne dèdügüm yètürün, geyümümle benüm şebbāz atum getürün!” dèdi. kara aygırı getürdiler. Dedem (9) Korkut toklu başlu dorı aygıra bindi dahı kaçdı. Delü Karcar ardına düşdi. Kova kaçā (10) Dedem Korkudun altındağı toklu başlu dorı aygır yoruldu. Dede Korkut keçi başlu keher (11) aygıra şıçradı, bindi. Kova kova on belen yer aşurdu, yène Dedem Korkudun ardından yètdi. Delü (12) Karcar kılıcın eline aldı, Dede Korkuda havāle ètdi ki çala. Dede Korkut eyitdi: “Çalarsan (13) elün kurasın” dèdi. Hāk te‘ālā-nun buyruğıyla Delü Karcarun kılıç dutan eli yokaruda 72^b (1) aşılı kaldı. Korkut, zīrā vilāyet issiyidi, dilegi kabūl oldu.

Delü Karcar eydür: “Amān, Dede Korkut (2) amān, Tağrınun birliğine yokdur gümān! Dede, benüm elümi şağalda gör, Tağrı buyruğıyla, peygāber kavlıyla (3) kız karındaşımı Bayrege vèreyin!” dèdi. Üç gez ağzından ikrār aldı. Du‘ā eyledi, Hāk te‘ālā-nun emriyle (4) Karcarun eli şābhā sağ oldu. Eydür: “Dede, kız karındaşımın yolına ben ne istersem vèrgil” dèdi. Dede kor- (5) -kut eydür: “Ne istersin?” Delü Karcar eydür: “Biñ buğra ner getür, māye yüzün görmemiş ola. Biñ (6) dahı aygır getür, kışrağa aşmamış ola. Biñ dahı kuyruk-sız kulaksız köpek getür. Biñdahı iri büre (7) getür, biñ dahı koç getür, koyun görmemiş ola. Baña bu dèdüklerümi getürürseñ kızı alursın. Getür-(8)-mezseñ bir dahı benüm gözüme gözükleme. Gözükecek olursan, ol vakt öldürürem” dèdi.

Dede Korkut (9) döndi, Bay Büre Begün evine geldi. Bay Büre Beg eydür: “Dede korkut şenmi gelür, sahtmı gelür?” dèdi. (10) Gördiler kim güle güle gelür. Dede, Kurt mısın, koyunmısın?” Eydür: “Kurdam.” “Yā pes kaziyye nèce oldu kur-(11)-tıldun ol Delü Karcarun elinden?” dèdiler. “Hāk te‘ālā kurtardı. Erenlerün himmeti oldu” dèyüb olan kışsa-(12)-ları dèyü vèrdi. “Ve‘l-hāşıl, kızı aldum” dèdi. Bayrege ve anasına ve kız karındaşlarına muştucu vardı. Sevindiler, (13) şād hurrem oldılar.

Bay Büre Beg eydür: “Nekadar māl istedi?” dèdiler. Dede Korkut eydür: “Yarımasun 73^a (1) yarçımasun Delü Karcar eyle māl istedikî heç bitmesün” dèdi. Bay Büre Beg eydür: “Ne māl istedi?” Eyitdi: “Biñ aygır (2) diledi, kışrak görmedük. Biñ dahı buğra ner istedi,

māye görmedük. Biñ dañı çoç istedi, koyun gör-(3)-medük. Biñ dañı kıyruksız kulaksız köpek istedi. Biñ dañı iri büre istedi. ‘Eger bunları getürecek (4) olursañ kız kıardaşımı vëreür. Getürmeyecek olursañ gözüme gözükme, yoħsa seni öldürürin’ dedi.” (5) Bay Büre Beg eydür: “Dede, üçüni ben bulıcağ⁴³, ikisini sen bulurmısın?” dedi. Dede Korkut: “H’oş, ola!” dedi. (6)

Bay Büre Beg tavlav tavlav atlarına vardı, biñ aygır seçdi. Katar katar develerine vardı, biñ deve seçdi. Koyun-(7)-larından biñ çoç seçdi. Dede Korkut biñ kıyruksız kulaksız köpegile biñ büre buldı. Bay Büre (8) Begün evine geldi. Andanşonra Delü Karcarun evine alub gëtdi. Delü Karcara ħaber oldu. Karcu geldi, (9) aygırları gördi, begendi. Develeri gördi, begendi. Kocları gördi, begendi. Köpekleri gördi, kaş (10) kaş güldi. Eydür: “Dede, kanı benüm bürem?” Korkut Dede ħ’od büreleri bir ev içinde şaklamışdı. (11) “Hāy oğul Karcar, ol bir ‘aceb cānaverdür. Bir yerde heñ dërüb dururam. Gel gëdelüm, eyüsin al, kemini ko” (12) dedi. Aldı Delü Karcarı ol yere getürdi. Delü Karcarı şoyıb yalıncağ eyledi, eve koydı. “Dëndi (13) begendüğünı al, begenmedüğünı ko” dedi. Dede kapuyı berkitdi. Aç büreler üşdi Delüye, bar bar bağırur 73^b (1) zar zar ağırur: “Meded Dede!” dëyüb çağırur. Dede eydür: “Delü Karcar, ħavħāyı ko! Bir alay büre getürdüm. (2) Şonra şöyle böyle dëme. Karcav dut, semüzini alı ko, arıħını koyuvër” dedi. “Hāy Dedecüğüm! Bunun (3) eyüsi, yatlısı seçilecekleyin degül. Dede Allāh ‘ışkına kapuyı aç, çıkayın!” dër. Dedem eydür: “Şonra bizümle ħene (4) nizā‘ edersin. Hele dañı gör!” dedi. Delü Karcar diñ diñ kalkır çat çat ezer. “Meded Dedecüğüm!” (5) dëyüb feryād edicek Dedem kapuyı açdı. Delü Karcar daşra kaçdı, çırcıplağ bireler üşmiş, gün (6) şovuk. Dede eydür: “Mere Delü, şuya vur kırtul!” dedi. Delü cān kayusıyyla buzlu şuya boğazına (7) dağ batdı. Bürelerün elinden gücile kırtuldu. “Dedecüğüm Tanrı [kıur]tarsun⁴⁴ bunun aruħındanda, (8) semüzindende!” dedi. Geyesisini geydi, evine gëtdi. Düħin yaraħın gördi.

Oğuz zemānında kāk’ide buyıdı ki (9) bir yigit evlense ok atardı, okı nereye düşse anda gerdek-ħāne dikerdi. Bayrek okın atdı, gerdeħin (10) dikdi. Adağlısı bir kırmızı kaftan gönderdi. Bayrek kaftanı geydi. Yoldaşlarına bu iş ħ’oş gelmedi, (11) saħt oldılar. Bayrek eydür: “Yoldaşlar, neye saħt olduñuz?” dedi. Eydiler: “Nëce saħt olmayalum, siz (12) bir kıızıl kaftan geyersiz, biz ağ kaftan geyerüz” dediler. Bayrek eydür: “Yoldaşlar, ne [saħt olursız?]”⁴⁵ Bu gün ben geydümse (13) yarın nāyibüm geysün. Kırk güne deħin şıra var, di geyün, andanşonra bir dervişe vëreün” dedi. Bunların 74^a (1) dañı göñli ħ’oş oldu. Kırk yigidile yëyüb içüb oturdılardı⁴⁶. Yarımasun yarçımasun kāfirün cāsūsı (2) bunı cāsüsladı. Varıbanı Bayburt ħışārınını begine ħaber vërdi, eydür: “Ne oturursın? Pay Bīcān (3) melik ol saña vërecek kıızı Boz Atlu Baryege vërdil dedi. Hemān yëdi yüz kāfirile ılgar eyledi. (4) Baryek kırk yigidile yëyüb içüb otururdu. Dün buçuħında kāfirler kıuyıldı. Bunlar ħāfil. (5) Nāyibini şehīd ëtdiler, otuz tokuz yigidiyile Baryek kıtsağ gëtdi.

⁴³ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Vat. 73a.5

⁴⁴ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Vat. 73b.6-8

⁴⁵ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Vat. 73b.12

⁴⁶ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Vat. 74a.1

Êrtesi şabāh oldu. Gün (6) toğdı. Baryegün atası anası bakub gördiler kim gerdek-hāne görünmez olmuş. Āh êtdi-ler yakaların (7) cāk êtdiler, ‘akılları başlarından gètdi. Gördiler ıçarda kuzgun kalmış, ban evi paralanmış, (8) yere düşmüş, nāyib şehid olmuş. Kaba sarık götürüb babası yere çaldı. “Oğul! Oğul!” dēyüb böğür-(9)-di zārılık kıldı. Ağ bürçeklü anası büldür büldür gözinün yaşın dökdi. Acı dırnak ağ (10) yüzine çaldı, al yañağın yırttı. Kargu gibi kara saçın yoldı. Ağlayu ağlayu evine geldi. Dünlūgi (11) altun evine Bay Büre Hānuñ şivan girdi. Kızı gelini kaş kaş gülmez oldu, kızıl kına ağ eline yakmaz (12) oldu. Yēdi kız karındaşı ağ çıkardı, kara geydi. “Vāy begüm kardaş! Murādına, maḳşūdına erişmeyen (13) yalnız karındaş!” dēyüb ağlaşdılar böğüşdiler. Bayregün yavuklısına haber oldu. Banı Çiçek ağ çıkardı 74^b (1) kara geydi. Alma gibi al yañağını yırttı.

“Vāy alduvağum eyesi!
 Alnum başum umudı!
 Vāy şāhum (2) yigidüm!
 Şehbāz yigidüm!
 Göz açuban gördüğüm,
 Göñül vērüb sevdüğüm Bayrek Hānum!”

dēyüb (3) ağladı. Bunı eşitdi Kıyan selcük oğlu Delü Dunder ağ çıkardı, kara geydi. Bayregün yarı (4) yoldaşı heḅ çıkarıb kara geydiler. Kalın Oğuz begleri Bayrek için ‘azīm yas dutdılar. (5) Ümīd üzdiler.

On altı yıl geçdi, Bayregün ölüsü dirisi bilinmedi. Āhır kızuñ kardaşı Delü (6) Karçar bir [gün] Bayındır pādīşāhuñ dīvānına vardı. Dizin çökdi, eydür: “Devletlü pādīşāhum, Bayrek (7) diri olaydı on altı yıldan berü yā haberi yā gendi gelürdi. Sultānum, bir yigit olsa dirisi haberin (8) getürse altun aḳça vērürdüm, ölüsü haberin getürse kız kardaşum vērürdüm” dedi.

Böyle dēyicek yarı- (9) -masun yarçımasun Yalancı oğlu Yaltacuk eyitdi: “Sultānum, ben varayın haberin getüreyin, eger öli eger diri” (10) dedi vü gètdi. Bir kaç günden sonra, meger Bayrek buña bir gömlek bağışladı idi, geymez imiş, şaklar imiş, (11) Vardı kana kına bulaşdurdı, getürdi Bayındır Hānuñ önine kodı. Bayındır Hān eydür: “Mere bu (12) ne gömlekdür?” dedi. Eydür: “Sultānum, Baryegün gömlegidür. Pasinüñ Kara Derbendinde öldürmişler” dedi. (13)

Oğuz begleri içinde yalan yogudı. İnanub ağladılar. Kazan beg eydür: “Emekdārum Baryık!” dēyüb ağlar. Kara Göne 75^a (1) oğlu Kara Budak: “Muşāhibüm Baryek!” dēyüb ağlar. Bayındır Hān eydür: “Mere neye ağlarsız?” Biz bu gömlegi (2) tanımazuz. Nişānlusu-na eltün. Ol yahşı bilür, zīrā ol diküpdür” dedi. Vardılar bu gömlegi Banı Çiçege (3) eltdiler. Gördi tanıdı: “Oldur” dedi. Ve çeküb yakasını yırttı, ağ yüzine tırnak çaldı.

“Vāy gözüm (4) açub gördüğüm,
 Göñül vērüb sevdüğüm Baryık Hānum!”

dèyüb ağlardı. Babasına anasına (5) haber vardı. Ab-alaca ordusına şivan girdi. Ağ çıkarub kara geydiler. Kalın Oğuz begleri Baryek- (6) -den ümîd kesdiler. Yalancı oğlu Yaltacuk kıızı alur oldu. Kiçi düğünini êtdi, ulu düğünine va' de (7) kodı.

Bay Büre Beg bāzîrgānların yanına kığırdı, eydür: “Mere varuñ, iklīm iklīm arañuz, cigerüm pāresi (8) gözüm aydını Baryegün ölisi, dirisi haberin getürün” dedi. Bāzîrgānlar yarak görüb gètdiler. Günlerde (9) bir gün Baraşaruñ Bayburt hışārına vardılar. Meger kâfirlerün ol gün ağır günleri idi. Her birisi (10) yèmede içmede idi. Bayregi dahı getürüb kopuz çaldurdular idi. Bayrek bir yüce çardağda oturur-(11)-dı. İttifāk bāzîrgānları gördi, bildi. Haberleşmiş. görelüm nece haberleşmiş. Baryik eydür:

“Alañ alcağ, (12) hova(?) yèrden gelen argış,
Ayağı uzun şehbāz ata binen argış,
Beg babamuñ, kaçın anamuñ savğatı (13) argış,
Ünüm aña sözüm diñle argış,
Kalın Oğuz içinde ulaş oğlu Salur Kazanı
Şorar 75^b (1) olsam şağmı argış?
Kıyan selcük oğlu Delü Dundarı şorar olsam şağmı argış?
Kara Göne oğlu Kara (2) Budağı şorar olsam şağmı argış?
Ağ şakallu babamı şorar olsam şağmı argış?
Ağ bürçeklü (3) anamı şorar olsam şağmı argış?
Benüm yedi kız karındaşımı şorar olsam şağmı argış?
Göz (4) açubanı gördüğüm, gönül vèrüb sevdüğüm
Bay Bîcān kıızı Banı Çiçek
Evdemi argış, yoksa kimseye (5) vardımı argış?
Gel bunları degil baña,
Kara başum kurbān olsun, argış saña!”

dedi. Bāzîrgānlar dahı (6) şoyladı, görelüm ne şoyladı, eydür:

Şağmısın esenmisin, cānum Bamsı?
On altı yılun hasreti, begüm (7) Bamsı.
Kalın Oğuz içinde Kazan begi şorar olsañ şağdur, Bamsı.
Kıyan Selcük oğlu Delü (8) Dundarı şorar olsañ şağdur, Bamsı.
Kara Göne oğlu Kara Budağı şorar olsañ şağdur, Bamsı. (9)
Ulu begler ağ çıkardı kara geydi senünçün, Bamsı.
Ağ şakallu babanı şorar olsañ şağdur, Bamsı. (10)
Ağ bürçeklü anañı şorar olsañ şağdur, Bamsı.
Ağ çıkardı kara geydi, senünçün, Bamsı.
Yedi kız (11) karındaşını
Yedi yoluñ ayırında ağlar gördüm,
Güz alması gibi al yañağın yırtar gördüm,

‘Vardı (12) gelmez kardaş! 2düyü ağlar gördüm.
 Gözüñ açub gördüğün, gönül vèrüb sevdüğün
 Pay Bîcân (13) Kızı Bânü Çiçek
 Kiçi düğünine êtdi,
 Ulu düğünine va‘de kodı.
 Yalancı oğlu Yaltacuğa varur gördüm. 76^a (1)
 Paraşaruñ Bay-burt hişârından uça görgil,
 Aþ-alaca gerdegüne gele görgil,
 Gelmez olsañ Pay Bîcân kızı (2) Banı Çiçegi
 Elünden aldurduñ, bellü bilgil

dêdi. Baryek bu acı sözleri eşidüb ağlayu kırk yigidinün (3) yanına geldi. Kaba sarık başından götürüb yere çaldı. Baryik eydür: “Hây kırk yoldaşum, bilürmisiz (4) neler olmuş? Yalancı oğlu Yaltacuk benüm ölüm haberin iletmiş. Dünluğı altun ban evine babamuñ (5) şivan girmiş. Kara beñzer kız gelini ağ çıkarmış kara geymiş. Göz açuban gördüğüm < > gönül (6) vèrüb sevdüğüm Banı Çiçegi Yalancı oğlu Yaltacuk alur olmuş.” Böyle deyicek kırk yigit böğür böğür (7) ağlaşdılar.

Meger kâfir begi-nün kızı Baryegi sever idi. Her gün görmege gelür idi. Ol gün (8) gene görmege geldi. Bakdı, gördi Bayrek saht olmuş, kız eydür: “Nêçün saht-sın, Hânım yigit? (9) Geldüğümce seni şen görürdüm, güler oynardun. Şimdi noldun?” dêdi. Baryik eydür: “Nêce saht (10) olmayayın? On altı yıldur ki senün babañun dutsağıyam, ataya anaya hasretem. Hem bir kara gözlü (11) yavuklum varıdı. Yalancı oğlu Yaltacuk dèrler bir kişi varıdı, beni “öldü[rmişler]⁴⁷” dèyü haber vèrmış, ol kızı (12) alur olmuş.” Böyle deyicek kız eydür: “Baryek, seni hişârdan urğanıla şalınduracak olursam, (13) babaña anaña varacağ olursan beni bundan gelüb helâllığa kabûl êdüb alurmısın?” dêdi. Baryek 76^b (1) and içdi: “Eger Oğuza varacağ olursam gelüb seni alayım” dêdi. Kız bir urğan getürdi, Baryigi hişâr-(2)-dan aşığa şalındurdı. Baryik aşığa êndi, Allâha şükür kıldı. Kâfirün ılıksına geldi, “Bir at dutayım” (3) dèyü. Bakdı, gördi gendinün deñiz kulunu boz aygır bunda otlar. Boz aygır dañı Baryegi gördi, (4) tanıdı. İki ayağınun üstine durdı, kişnedi. Baryek burada boz aygırı öğdi, görelüm Hânım, (5) nêce öğdi. Baryek eydür:

“Açuk açuk meydâna beñzer
 senün alıncuğun,
 İki şebçirâğa beñzer
 senün gözcü-(6)-gezün,
 Ebrişüm ipege beñzer
 senün yêlecüğün,
 İki koşa kardaşa beñzer
 senün kulacuğun,
 Eri murâdına (7) êrgürür

⁴⁷ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Vat. 76a.11

senün arkacuğun,
 At dëmezem saña,
 Kardaş dërem kardaşımdan yëg,
 Başum berāberi, (8)
 Başuma iş geldi, yoldaş dërem”

dëdi. At başını kaldırdı, Baryege karşı geldi. Baryek anuñ gögsini (9) kucakladı, iki gözlerinden öpdı. Şıçradı, üstine bindi. Hışāruñ karşıısına geldiİ kırk yoldaşını çağırıp (10) kâfire ısmarladı. Görelüm nêce ısmarladı, Baryik eydür:

“Mere şaşı dīnlü kâfir,
 Benüm ağzımı söğübdürür-(11)-dün, döymedüm.
 Kāra toñuz etini yaḥnı yëdürdün, döymedüm.
 Tañrı baña yol vërdi, gëder oldum, mere kâfir! (12)
 Kırk yigidüm saña emānet vërürem, mere kâfir!
 Birin egsük bulsam yërine on öldürürin,
 Onın (13) egsük bulsam yërine yüz öldürürin,

dëdi. Daḥı aldı yöriyü vërdi. Kırk kâfir atlandı ardına [yola] girdi. 77^a (1) Kova görüb yëtmediler.

Bayrek gëde gëde Oğuza geldi. Baḳdı, gördi ozan gëder. Bayrek eydür: (2) “Mere ozan, nereye gëdersin?” Ozan eydür: “Beg yigit, düğüne gëderem” dëdi. Baryik eydür: “Ozan düğün kimünüdür?” (3) Ozan eydür: “Yalancı oğlu Yaltacıḳ dërler bir kişinündür⁴⁸” dëdi. Baryik eydür: “Kimün nesin alur?” Ozan eydür: (4) “Ḥān Baryegün adaḥlusu Banı Çiçeḡi alur” dëdi. Baryik eydür: “Mere ozan ḳopuzuñı baña vërgil. Atumı saña (5) vëreyin, şaḳla. Geleyüm, behāsını vërüb alayım” dëdi. Ozan eydür: “Āvāzum boḡulmadın ḳopuzum kırılmadın (6) bir atdur elime girdi. Ėlteyim, şaḳlayayım” dëdi. Ḳopuzı vërdi.

Baryik babasının ordusına yakın geldi. (7) Baḳdı, gördi bir kaç çopanlar yolun üzerine daş yıḡmışlar dururlar, ağlarlar. Baryek eydür: “Mere (8) çopanlar! Bir kişi yolda daş bulsa gëderür, siz bu yolda hem daş yıḡarsız, hem ağlarsız, sebeb nedür?” (9) dëdi. Çopanlar eydür: “Mere senün bizüm ḥālımızdan ḥaberün yok” dëdiler. Baryik eydür: “Nedür ḥālınız?” dëdi. (10) Çopanlar eydür: “Bizüm bir begümüz oğlu varıdı. On altı yıldur ki ölüsi dirisi ḥaberin kimse bilmezdi. Yarımasun (11) yarçımasun Yalancı oğlu Yaltacıḳ ölüsi ḥaberin getürdi. Adaḳlusını aña vëri yörürler. Gelür bundan [geçer], (12) uralum öldürelüm. Yalancı oğlu Yaltacıḡa varmasun, teñine tuşına varsun” dëdiler. Baryik eydür: “Mere yüzi-(13)-ñüz ağ olsun, ağaḡuzun ėtmegi size ḥelāl” olsun dëdi.

Babasının ordusına geldi. 77^b (1) Meger evleri yanında bir böyük ağaç varıdı. Ol ağaç dibinde bıñar varıdı. Baḳdı, gördikim kiçi kız (2) ḳarındaşı bıñardan şu alur. Baryek gördüğünde kız kardaşını tanıdı. “Begüm Baryek!” dëyüb ağlar. (3) Ėşidicek Baryiḡe ḳatı

⁴⁸ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Vat. 77a.3

fırāk geldi. Katlanımadı, büldür büldür ağladı. Gözinün yaşı akubanı çağladı. (4) Bayrek burada şoyladı, görelüm ne şoyladı, Baryek eydür:

“Mere kız, ne ağlarsın,
Ne bozlarsın (5) ‘Ağam!’ dèyü?
Yandı bağrum, göyüندی yüregüm.
Meger senün ağaṇ yoğ olubdur?
Yüregüñe kaynar yağlar (6) kuyulubdur?
Kara bağruṇ senün şarşılubdur?
‘Ağa!’ dèyü ne ağlarsın, ne bozlarsın?
Yandı yüregüm, (7) göyüندی bağrum.
Mere kız, karşı yatan kara tağı şorar olsam yaylak kimün?
Tavla tavla atları şorar (8) olsam binit kimün?
Katar katar develeri şorar olsam yüklet kimün?
Ağayılđa ağca koyunı şorar olsam (9) şölen kimün?
Kıralu göklü otağı şorar olsam gölge kimün?
Ağız dilden, kız kişi, haber baña,
Kara (10) başum kırbān olsun, kız kişi, benüm saña.”

Kız eydür:

“Çalma ozan, eytme ozan!
Kıraluca ben (11) kızuṇ nesine gerek, ozan

dèdi.

Karşı yatan kara tağı şorar olsaṇ ağam Baryegün yaylasıdur, (12)
Ağam Baryek gèdeli yaylarum yok.
Şovuk [şovuk] şuların şorar olsaṇ ağam Baryegün içididür, (13)
Ağam Baryek gèdeli içerüm yok.
Tavla tavla atları şorar olsaṇ ağam Baryegün binidi idi,
Ağam Baryek 78^a (1) gèdeli binerim yok.
Katar katar develeri şorar olsaṇ ağam Baryegün yükledi idi,
Ağam Baryek (2) gèdeli yüklerüm yok.
Ağayılđa ağca koyun şorar olsaṇ ağam Baryegün şölenidür,
Ağam Baryek (3) gèdeli şölenim yok.
Ağlu göklü otağı şorar olsaṇ ağam Baryegündür,
Ağam Baryek gèdeli göçürürüm (4) yok.”

dèdi. Kız gène eydür:

“Mere ozan, karşı yatan kara tağdan aşub geldün,

Aşdu-(5)-ğunđa Baryek adlu bir yigide bulışmadunmı?
 Taşkun taşkun şuları geçüb geldün,
 Baryek (6) adlu bir yigide bulışmadunmı?
 Ağır adlu şehirlerden berü geldün,
 Baryek adlu bir yigide bulışmadunmı? (7)
 Mere ozan, gördünise dègil baņa,
 K̄ara başum k̄urban olsun, ozan saņa!”

Burada kız gène eydür: (8)

“K̄arşu yatan k̄ara tağum yıkılıbdur, ozan, senün haberün yokmı?
 Gölğelüce k̄aba ağacum kesilüb-(9)-dür, senün haberün yokmı?
 Yüregümde k̄ara bağrum delinibdür, ozan senün haberün yokmı?
 Dünyelikde (10) bir k̄ardaşum alınubdur, senün haberün yokmı?
 Çalma ozan, eytme ozan!
 K̄aralica ben kızun nesine yarar, (11) ozan?
 İleyünde düğün var, düğüne varıb ötgil, ozan”

dèdi. Baryek bundan öte geçdi. (12) Gördi, heñ kız k̄ardaşları k̄aralar geyüb bir arada otururlar. Yanlarına vardı, çağırub haberleşdi. (13) Görelüm H̄anum, ne dèdi, eydür:

“Alan şabāh yerinden duran kızlar,
 Ağ otağı koyubanı k̄ara otağa **78^b** (1) giren kızlar,
 Ağ tonları çıkarub k̄araları geyen kızlar,
 Benir gibi uyunanda yoğurtdan ne var?
 Kendi[üg]i-(2)-ñüzde etmekden ne var?
 Üç gündür yol gelürem,
 K̄arnum açdur, toyurun beni.
 Üç güne varmasun, (3)
 Allāh sevindürsün sizi”

dèdi. Kızlar vardılar, yemek getürdiler. Baryegün k̄arnın doyurdılar. Baryek (4)
 “Ağañuzun başı gözi şadağası, eski kaftanı varısa vèrün geyeyin, düğüne varayın.
 Düğünde (5) kaftan elüme girürse gène kaftanıñuzı véreyin” dèdi. Vardılar, Baryegün
 kaftanı varımış, getür-(6)-diler. Aldı geydi. Boyı boyına yakışdı, k̄olı k̄olına yakışdı, beli
 beline yakışdı. İlu kız k̄arındaşı bunu (7) Baryeğe benzetdi. K̄ara kuyma gözleri k̄an yaş
 dökdi. Burada kız k̄arındaşı şoylamış, görelüm (8) ne şoylamış:

“Mere ozan, k̄ara kuyma gözlerün çöngelmeseydi,
 ağam Baryek dèyeydüm, ozan, saņa. (9)
 Yüzünı k̄ara saç örtmeseydi,
 ağam Baryek dèyeydüm, ozan, saņa.

Apul apul yöriyüşün,
 Arşlan (10) gibi durışun,
 Kañrulubanı bakışun,
 Ağam Baryege beñzedürem, ozan, seni.
 Sevindürdün, (11) yerindürme, ozan, beni”

dédi. Kız gène eydür:

Çalma, ozan, eytme ozan!
 Ağam gèdeli bize ozan (12) geldüğü yok.
 Arkamuzdan kaftanımız alduğı yok.
 Boynuzı burma çoçlarımız alduğı yok.” (13)

Baryek eydür: “Gördünmi? Bu kızlar beni tanıdılar. Bu kaftanıla kalın Oğuz begleri dahı tanur” dedi. 79^a (1) “Benüm Oğuzda döstüm, düşmenüm kimdür bileyin dèrin” deyüb kaftanı arkasından çıkarub götür-(2)-di, üstlerine atı vèrdi. “Ne siz oluñ ne Baryek olsun. Bir eski kaftan vèrdiñüz, başum (3) beynüm aldınuz” dedi. Aldı yöriyü vèrdi. Bir deve çulını buldı, delüb boynına geçürdi, (4) gendüyi delülige urdı. Sürdi düğine geldi. Gördi, güyegü olacañ ve Kara Göne oğlu (5) Kara Budak, Kazan beg oğlu Uruz, begler başı Yègenek, Ğaflet koca oğlu Şer Şemse’ d-dîn, kızuñ (6) kardaşı Delü Kaçar ok atarlardı. Baryek bunların ok atdukların temāşāya durdı. (7) Kaçankim Kara Budak atsa: “Elüñ var olsun” dèrdi. Yègenek atsa: “Elüñ var olsun” dèrdi. (8) Her kim atsa: “Elüñ var olsun” dèrdi. Kaçankim güyegü atsa: “Elüñ kurusun” dèrdi. “Mere toñuz (9) oğlu toñuz, güyegülere sen kurban olé dèrdi. Yalancı oğlu Yaltacuk eydür: “Mere kavat oğlu (10) kavat, saña düşer mi baña bunun gibi söz söyleyesin? Gel, mere kavat, benüm yayımı çek. Yoksa seni (11) öldürürem” dedi. Baryik: “Ber⁴⁹” deyüb herifün yayını aldı, çekdi, kabzasından iki (12) päre ètdi. Getürdi yüzine atdı. “Daz yerde torğay atmağa yahşı” dedi. Yalancı oğlu Yaltacuk (13) yayıñ ufandüğün gördi. Katı kağıdı, eydür: “Mere varuñ, Baryegün yayı vardur, 79^b (1) getürüñ” dedi. Vardılar, getürdiler. Baryek yayını gördüğünde yoldaşların anđı, ağladı. Yayını eline (2) alub ögdi, görelüm nece ögdi:

“Ayğır vèrüb alduğum
 Ağ tozlu katı yayum,
 Boğa vèrüb (3) alduğum
 Burma kirişüm,
 Buñlı yerde kodum geldüm
 Kırk yoldaşum, iki argışum,

dédi. (4) Andan eyitdi: “İcāzetiñüz ile begler, sizüñ ‘ışkuñuza çekeyim yay, atayım ok!” dedi. Meger güyegü (5) begün yüzüğünü nişān èdüb aña atarlardı. Baryek bir ok atdı, urdı

⁴⁹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Vat. 79a.11

yüzügi pareledi. (6) Oğuz begleri bunu göricek gülişdiler. Qazan beg baqub temāşā ederdi. Baryegi kığırdı. Delü (7) ozan geldi, baş ändürdi, bağır başdı. Şoylamış, görelüm ne şoylamış:

“Alan şabāh şapa (8) yèrde tikilende ağban evli,
 Aṭlāsıla yapılanda gök şayvanlu,
 Tavla tavla çekilende şebbāz atlı, (9)
 Çağıruban dād vèrende yol çavuşlu,
 Yağ dökülende bol ni‘metlü,
 Qalmış yigit arkası,
 Beze (10) miskīn ümīdi,
 Bayındır Hānuṅ güyegüsi,
 Tülü kuşuṅ yavrisı,
 Türkistānuṅ diregi,
 Amıt (11) şuyınuṅ arşlanı,
 Qaracuṅun kaplanı,
 Qoṅur atuṅ eyesi,
 Hān Uruzuṅ babası,
 Hānum (12) Qazan!
 Ünüm aṅla sözüm diṅle.
 Alan şabāh durmış-sız,
 Ağ ormana girmiş-sız,
 Ağ kavaṅuṅ (13) budaṅında
 Yırṅanubanı geçmiş-sız,
 Cān yacuṅın egmiş-sız,
 Oḱcuṅazın atmış-sız,
 Adın gerdek ḱomış-sız,
 Sağda oturan sağ begler,
 Şolda oturan şol begler,
 Eşikdeki **80^a** (1) ınaklar,
 Diḱde o[tu]ran ḱāş begler,
 Düḱünüṅüz ḱutlu olsun”

dèdi. Böyle dèyicek Qazan beg dizi (2) üzerine geldi, eydür: “Mere delü ozan, dile benden ne dilersin. Altun aḱçamı istersin, vèreyim” (3) dèdi. Baryek eydür: “Sultānum, beni ḱosaṅ şol bişen yemegüṅ yanına varsam, ḱarnum açdur (4) toyorsam” dèdi. Qazan eydür: “Delü ozan devletin depdi. Begler, bu günki beglüḱüm bunun (5) olsun” dèdi. Qoṅ, nereye varursa varsun” dèdi. Baryek düḱün yemeginüṅ üstine geldi, (6) ḱarnın toyardı. Andanşoṅra depdi, Qazanlaruṅ aşlarını dökdi. Yaḱnınuṅ kimin sağa, kimin (7) şola atdı [eydür]: “Şaḱdan gèdeni sağ alur şoldan gèdeni şol alur, ḱaḱluya ḱaḱḱı deger, ḱaḱsuza (8) yüzi ḱarası ḱalur”

Qazan beqe haber oldu: “Hānum, delü ozan şöyle etti” deyü. Qazan (9) eydür: “Mere koñ, neylerse eylesün. Qanda dilerse varsun. Qızlar yanına dahı varsun” dedi. (10) Baryege dediler. Kalkdı, kızlar yanına vardı. Zūrna-zānları kovdı, naqaražānları urdı, (11) başların yardı. Vel’l-hāşıl, kimin döğdi, kimin söğdi. Qızlar hātūnlar oturduğı ota-(12)-ğa geldi, eşigin aldı, oturdı. Bunı gördi Qazan Hānuñ hātūnı Borlı Hātūn kaqıdı, (13) eydür: “Mere kavat oğı kavat, saña düşermi bī-tekellūf benüm üzerime gelesin?” dedi. Baryek **80^b** (1) eydür: “Hānum, Qazan begden baña buyruk oldu, baña kimse [söz] söylemez” dedi. Borlı hātūn eydür: “Mere, (2) çünkim Qazan begden buyruk oldu, otur” dedi. “Yā mere delü ozan, maqşūduñ nedür?” (3) Eyitdi: “Maqşūdum budur ki ere varan kız qalka, oynaya, ben kopuz çalam” dedi.

Meger Qısırca (4) Yenge dərlerdi bir hātūn var idi. Mere kısırca yenge dur, sen oyna, Delü ozan seni ne bilür?” (5) dediler. Qısırca Yenge durdı, eydür: “Mere ozan, delü ozan, ere varacak kız benem” dedi. (6) “Çal kopuzuñı, oynayayın” dedi. Baryek bunı kısırca yege idüğini, bilürdi. Şoyladı, görelüm (7) ne şoyladı, eydür:

“And içeyim kısır kışrağa bindüğüm yok,
Binübeni qaravata varduğum (8) yok.
Eviñüz ardında şarvanlar seni gözler,
‘Qankı dereye gètdi ola?’ deyü izin izler,
‘Qankı (9) yañadan gele?’ deyü yola bakar,
Gözlerinüñ yaşı revān olub aqar.
Sen anlaruñ yanına vara (10) görgil,
Murāduñı senüñ anlar vērür, bellü bilgil.
Benüm senüñile sözüm yok.
Ere varan kız yerinden (11) örü dura,
Qol şaluban oyun göstere!”

dedi. Qısırca Yenge eydür: “Buyı buyı! Zevāl gelecek delü (12)< > beni görmiş gibi söyler, zevāl başuñal!” deyüb vardı yerine oturdı. Ulu Hānlar hātūnları kaş kaş (13) yaşmaqları altından⁵⁰ gülüşdiler.

Andan sonra Boğazca Fāṭıma dərlerdi bir hātūn varıdı. **81^a** (1) Aña eyitdiler: “Qız, dura! Sen oyna!” dediler. “Hāy, şu delü mağmun baña da şāyed ancılayın olmaz söz-(2)-ler söyleye” dedi. “Qız, dēye, nesne yokdur!” dediler. Qızuñ kaftanların geydürdiler. Durı geldi. “Çal mere, (3) delü ozan, ere varan kız benem” dedi. Bayrek eydür:

“And içeyim bu gez, boğaz kışrağa bindigüm⁵¹ (4) yok,
Binübeni qaravata varduğum yok.
Hāy ben seni hūb tanıram,
Evüñüz ardı derecük, (5)

⁵⁰ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Vat. 80b.13

⁵¹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Vat. 81a.3

İtiñüz adı baraçuk degilmidür?
 Senüñ aduñ kırk oynaşlu Boğazca Fāṭmacık degilmidür?
 Yöri var, (6) yêrüne otur, oynamağıl,
 Yoḥsa daḥı ‘aybuñ açaram, bellü bilgil”

dédi. “Ere varan kız gelsün, oyna-(7)-sun. Benüm senüñile sözüm yok” dedi. Boğazca Fāṭima eydür:

“Buyı buyı! Boğmalar çıkar delü (8) ozan,
 Gelüb datlucağ şöhetimüz bozan,
 Olanca ‘aybumuzı başımuza kaçan,
 Eller içinde yüzi-(9)-müz şuyın döküb ‘ırzımız yıkan!”

dëyüb vardı. Kıza eydür:

“Tır kız, senüñ ucuñdan bize (10) neler oldu!
 Döstlar düşmenler heḥ bize güldi!
 Varıb oynarsañ oyna!
 Oynamazsañ cehennemde (11) kayna!”

dédi. Żarūrī Banı Çiçek: “‘Aceb baña da nedeye?” dëyü fikre vardı. “Ne fikre varduñ? Baryekden (12) sonra bu işler başuña gelecegin bilürdüñ?” dëdiler. Uzun Boylu Borlı Hātün eydür: “Kız, (13) kalk oyna, elüñden ne gelür?” dedi. Kalkdı Banı Çiçek kaftanın geydi, ellerin yënine çekdi, [yüzük] 81^b (1) gözükmësün dëyü. Oyuna girdi, eyitdi: “Çal, mere delü ozan! Ere varan kız benemİ oynayayım” dedi. (2) Baryek eydür:

“Hān kızısı sen-sin belī,
 Ben bu yêrden gëdeli
 Delü olmış[sın] deli.
 Delim ağca qarlar yağmış, (3) dize yëtmiş⁵².
 Hān kızınıñ evinde kul qaravaş qalmayub
 Hān kızısı maşraba alub şovukda şuya (4) varmış,
 Ellerinden on barmağını şovuk almış,
 Kızıl altun getürüñ,
 barmağ yonayım,
 Ağ gümüş getü-(5)-rüñ,
 tırnağ yonayım.
 ‘Aybluca, Hān kızısı, ere varmağ ‘ayb olur”

⁵² ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Vat. 81b.3

dèdi. Banı Çiçek eydür: “Mere deli (6) ozan, men ‘ayıblumıyam, baña ‘ayb koşarsın?”
dèdi. Elini çıkardı, aķ bileğini şıgadı. Baryegün (7) vèrdügi altun yüzük barmağından
gözükdi. Baryek yüzügi göricek tanıdı. Baryek eydür: (8)

“Mere Hân kıızı!
Baryek gèdeli Bam Bam depeye çıkduñmı kıız?
Aları [aları] dönüb dört yanuña bakduñmı kıız? (9)
Kargu gibi kara saçuñ yolduñmı kıız?
Kara gözden acı yaşıñ dökdüñmı kıız?
Tırnak urub al yañağıñ (10) yırtduñmı kıız?
Gelenile gèdenden Baryik haberin şorduñmı kıız?
‘Sevdüğüm Bamsı Baryek!’ dèyü ağladuñmı (11) kıız?
Çün sen ere varursın, barmağıñdağı altun yüzük benümdür kıız,
Baña vèrgil”

dèdi. Kıız eydür: (12)

“Baryek gèdeli Bam Bam depeye çıkduğum çok,
Kargu gibi kara saçum yolduğum çok,
Alma gibi (13) al yañağum yırtduğum çok,
Gelenile gèdenden haberin şorduğum çok,
Kara gözden 82^a (1) acı yaşum dökdüğüm çok,
Sevişdüğüm Bamsı Baryek dèyü ağladuğum çok,
Sevişdüğüm (2) Bamsı Baryik sen degil-sin,
Altun yüzük senüñ degildür,
Yüzükde çok nişân vardır,
Yüzügi (3) istersen nişânını söyle”

dèdi. Baryek eydür:

“Alan şabâh, Hân kıızı, yèrümnden dur-(4)-madummi?
Boz aygırñ üstine binmedümmi?
Senüñ otağıñ öñinde bir geyigi yıkmadummi?
Sen beni (5) yanuña kığırmañmı?
Senüñile meydānda at çapmaduñmı?
Senün atıñı benüm atum geçmedimi? (6)
Oķ atduķda senüñ oķuñ geçmedümmi?
Göreşduķde ben seni yèñmedümmi?
Üç öpüp bir diş-(7)-leyüb
Altun yüzügi barmağıña daķmadummi?
Sevişduğñ Bamsı Baryek ben degülmiyim? (8)

dèdi. Kız hemân tanıdı, Hân Baryegün ayağına düşdi. Baryek idüğini hâtunlar (9) bildi. Her biri bir bege muştulayu gètdi. Tayalar Baryegün arkasına kaftanlar geyürdiler. Hemân (10) Banı Çiçek sıçradı, bir ata bindi. Baryegün atasına anasına muştulayu gètdi. Çünkü vardı, (11) kayın atasına kayın anasına kız eydür:

“Arğab arğab kara tağun yıkılmışdı,
yüceldi (12) gène.

Çanlu çanlu şularun şogulmuşdı,
yaşardı gène.

Şehbâz atun karımışı idi,
kulun (13) vèrdi gène.

Kızıl deven karımışıdı,
köşek vèrdi gène.

Ağayıl da koyunun karımışıdı,
kuzu 82^b (1) vèrdi gène.

Âhır on altı yılun hasreti
oğlun geldi gène,

Muştuluk, kayın ata, kayın [ana],
Ne vèrür-(2)-siz, dènjüz baña?”

dèdi. Hân Baryegün atası anası eydür:

“Dilün içün öleyin,

Cānuña kurban (3) olayın, gelincüğüm.

Yalanısa bu sözlerün gerçek ola, gelincüğüm.

Gerçekise haberün,

Çarşu yatan kara tağ-(4)-lar yaylağ olsun saña, gelincüğüm,

Şovuk şovuk şular saña içit olsun, gelincüğüm, (5)

Şehbâz atlarum saña binit olsun gelincüğüm,

Çatar çatar develerüm saña yüklet olsun, gelincüğüm, (6)

Çulum çalayığım saña kırnaç, olsun gelincüğüm,

Altun ban evüm saña gölge olsun, (7) gelincüğüm,

Benüm çara başum saña kurban olsun, gelincüğüm”

dèdi. Bu yañada eşiden begler (8) Baryegün üzerine yığıldılar. Bu mañalda begler ve Hânlar Baryiği babasına getürdiler. Çazan beg eyitdi: (9) “Bay Büre Beg, muştuluk! Oğlun geldi” dèdi. Bay Büre Begün oğlu Baryek gèdeli ağlamağdan (10) gözleri görmez olmuşdı. Bay Büre Beg eydür: “Oğlum Baryek idüğünü andan bileyim ki (11) barmağını çanatsun, destimālına bulaşdurub gözümə sürün. Açılıcağ olursa Baryegündür” (12) dèdi. Baryek eyle ètdi, babasının gözine sürdi. Gözleri açıldı. Atası anası güvleyüb (13) oğlunun üstüne düşdi. Atası eydür: “Oğul, sen gèdeli dünlüğü altun ban evüme şivan 83^a (1) girdi. Çaza beñzer kızum gelinüm ağ çıkardı çara geydi.” [dèdi]. “Gözlerimüz aydını

oğul!” dëyüb ağlaşdılar, (2) bozlaşdılar. Kādir Allāha şükürler eylediler. Atdan, deveden, koyundan, şığırdan kıurban ëdüb (3) nëçe kıul, kıaravaş azād eylediler.

Yalancı oğlı Yaltacıkı bunı eşitdi. Baryegün kıorkusından (4) kaçdı özünü Tana Şazına urdı. Baryek adına düşdı, ol şaza od urdı. Yalancı oğlı (5) Yaltacıkı gördiki yanar, çıkıdı Baryegün ayağına düşdı, kıılıcı altından geçdı. Baryek dahı şu-(6)-çından geçdı.

Hān Kızan Baryege eydür: “Gel ëmdi, şimden gërü murāduña ëriş” dëdi. (7) Baryek eyitdi: “Hānum Kızan, yoldaşlarımı çıkarub hışārı almayınca murāduma yëtmezem” dëdi. (8) Hemān Kızan beg bir kerre haykırdı: “Baryek uğurına, beni seven begler yigitler binsün!” dëdi. (9) Kılın Oğuz begleri atlandı. “Bay-burt hışārı kıandasın?” dëyüb yortdılar. Kāfirlerün (10) cāsūsları vardılar, haber ëtdiler. Tekür dahı ‘askerini cem’ ëdüb karşı çıkıdı. Oğuz erenleri (11) aru şudan ābdest alub iki rek ‘ak namāz kılub atlarına süvār olub adı görklı Muḥammede (12) şalavāt getürüb kıından kıılıç şıyırub tekбір getürüb kāfire at şaldılar. Naķāralar çalındı, (13) borılar ötdi. Cigerinde olan-lar belirtti, muḥannaşlar kenār şıyırttı. Beg nökerden, nöker begden < > 83^b (1) ayrıldı. Kıyāmetün bir günü oldı, meydān başıla tıldı. Yëdi kāfir begi (2) kıılıçdan geçdı. Kızan Beg Şöklı Meliki yıkıdı, başın kesdi. Kāra Tekür Meliki Dundar yıkıub (3) başın kesdi. Kāra Aşlan Meliki Kāra Budak yıkıub başın kesdi. Kāfirün şancağın tuğun (4) Baryegile yëgenek kıılıçladı yëre şaldı. Begler cem’ olub Hān Kızan önlerince hışāra yëriyiş (5) ëtdiler. Baryık kıırkı yigidinün üzerine geldi. Anları sağ buldı, Tañrı-ya şükür kıldı. Kelisyelerin (6) yıkıub yërine mescidler yaıbdılar. Bañ bañlatdılar, namāz kıldılar. Kıuşun alaķanını, kıumaşun eyüsini, kıızun (7) gökçegini Bayındır Hāna pençik çıkardılar.

Melikün kıızı ile Baryek ‘ahd ëtmişdi. Aldı, gerü döndi. (8) ağ ban evine, ağ otağına geldi. Düğüne başladı. Bu kıırkı yigidinün bir kaçına Kızan Beg kıız vërdi, (9) bir kaçına Bayındır Hān kıız vërdi. Baryek dahı yëdi kıız kıardaşını yëdi yigide vërdi. Kıırkı (10) yëre otak dikdi, Kıırkı kıız tālī ‘lū tālī ‘ine birer ok atdı. Yigitler ok ardınca gëtdi. Kıırkı (11) gün kıırkı gëce düğün oldı. Baryek ol gëce yigitleri ile murādlarına maķşūdlarına yëtdi. (12)

Dedem Kıorķut şoy şoy-ladı, boy boy-ladı, kıopuz çaldı, şāzılık eyledi. Bu Oğuz-nāmeyi (13) söyledi, [görelüm] ne dëdi:

“Ol ögdüğüm yëg erenler,
Dünyāya benüm dëyenler,
Ecel aldı, yër gizledi 84^a (1)
Fānī dünyā kime kıaldı?
Gelimplü gëdimlü dünyā,
Şoñ ucı ölümlü dünyā!

Yom vëreyin hānum:

Yërlü kıara (2) tağların yıkılmasun!
Gölgelüce kıaba ağacıñ kesilmesün!
Ağ şakallu babañ yëri uçmağ olsun! (3)
Ağ bürçeklü anañ yëri cennet olsun!

Oğulıla qarındaşdan ayırmasun!
 Āhır vaqtda ĩmāndan (4) qur'āndan ayırmasun
 Āmīn āmīn dēyenler dīzār görsün!
 Günāh-ları-ñuzı Hābīb hürmetine bağışlasun Allāh!

1.2.4. (5) Hikāyet-i Salur Qazanuñ evi yağmalanduğıdur (6)

Bir gün Ulaş oğlu,

Ol

Erenlerüñ arşlanı,

Tülü kuşuñ yavrusı,

Beze miskīn ümīdi, (7)

Amit şuyınuñ arşlanı,

Qaracuğuñ kaplanı,

Qoñur atuñ eyesi,

Hān Uruzuñ (8) babası,

Bayındır Hānuñ güyegüsi,

Qalın Oğuz devleti,

Qalmış yigit arkası,

Hān Qazan (9) yerinden tırmışdı, toqsan başlu ban evlerin qırmışdı, toqsan yerde ala ipek hālī (10) döşenmişdi, seksen yerde badyalar qurılmışdı, altun ayağ sürāhīler dizilmişdi. Toquz kara göz[lü]⁵³ (11) hūb şüretlü saçı ardına örülü, gögsi kızıl dügmelü, elleri bileginden kınalı kâfir kızları Oğuz (12) beglerine sağrağ şunub içerlerdi. İçerek Ulaş oğlu Qazanuñ şerāb başına çıkdı. (13) Qaba dizini üstine çökdü, eyitdi: “Ünüm anlañ, sözüm dinleñ, begler. Yata yata yanımuñ ağırdı, tura tura **84^b** (1) belümüñ qurıdı. Yöriyelüm, begler avlayalum, kuşlayalum. Şıgın geyik yıkalum, kayıdalum. Otağı-(2)-muza gelemüm, yeyelüm içelüm, h̃oş geçelüm” dedi. At Ağızlu Aruz Qoca dizini çökdü, (3) eydür: “Ağam Qazan maşlahatdur” dedi. “Ammā şası dinlü Gürcistān ağzında oturursın, orduñ (4) üstine kimi qorsun?” dedi. Qazan eyitdi: “Üçyüz yigidile oğlum Uruzu qoram” dedi. (5) Hemān qoñur atını çekdürdü. Qazan bindi, yanınca qalın Oğuz begleri bindi. Ala Tağa leşker ile (6) Qazan ava çıkdı.

Bu yaña kâfirüñ cāsüsü cāsüslayub varubanı Şökli Melike haber ver-(7)-di. Yedi biñ alaca atlu qaraca kâfir yılğadı, gece içinde Qazan begüñ ordısının üstine (8) geldi. Altun ban evlerini kâfir çapdı. Kızını gelin[in]i çağrışdardı. Tavla tavla şehbāz atlarına kâfir (9) bindi, qatar qatar develerini kâfir yétü. Ağır hāzīnesini kâfir yağmaladı. Kırk ince kızıyla Boyı (10) Uzun Borlu Hātūnı esir etti Qazan begüñ qarıcık anası deve boynına aşılı gétü. (11) Hān Qazanuñ oğlu Uruz beg kırk yigidile eli [bağlu]⁵⁴ boynı bağlu esir gétü Eylik [Qoca] oğlu Şarı (12) Kulmaş Qazan Begüñ evi üstinde şehīd oldı.

Qazanuñ bu işlerden haberi yok. (13) tekür eydür: “begler Qazana ‘aceb iş oldı. Mālını, menālını, evini, oğlını, kızını, örme saçlu qarıcık **85^a** (1) anasını biz almışuz.” Kâfirüñ

⁵³ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Vat. 84a.10

⁵⁴ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Vat. 84b.11

birisi eydür: “Kazana bir hayf dahı kaldı.” Şökli Melik eydür: “Nedür?” Kāfir eydür: (2) Kapulı Kara Dervend ağzında Kazanun on bin koyunu var. Şol koyu[nı] dahı alsak, Kazana bö-(3)-yük hayf olurdu” dedi. Şökli Melik hemān emr etdi: “Altı yüz kāfir varsun” dedi. “Ol koyunu (4) sürsün” dedi. Altı yüz kāfir seçilüb koyuna gétđi.

Gece yaturken Karacık Çoban kara kayğulu (5) düş gördi. Belinleyü örü durdı. Kıyan Güci, Demür Güci iki kardaşını yanına aldı, ağıluñ (6) kapusını berkitdi. Üç yerde depe gibi taş yığdı. Ala kollı şapanını eline aldı. Nāgāh altı yüz (7) kāfir kuyulu geldi. Kāfir eydür:

“Karanku ahşamda kayğulu çoban,
 Karıla yağmur yağanda çaķmaķlu (8) çoban,
 Mere çoban,
 Kazan begün dünlüğü altun ban evlerin biz yıķmıřuz,
 Tavla tavla atlarını (9) biz binmişüz,
 Katar katar develerin biz yétmiřüz,
 Karıcık anasını biz getürmişüz,
 Boyı Uzun Borlı (10) Hātūnı ve
 Göñli Yemiři Uruz oğlını biz esir étmiřüz.
 [Mere] çoban ırağından yaķınından berü gel-gil, (11)
 Baş endirgil bağır başgil,
 Bize selām vergil,
 Seni öldürmeyelüm,
 Şökli Melike éltelüm,
 Saņa beglik (12) alıvèrelüm!

dédiler. Çoban eydür:

“Herze merze söyleme itüm kāfir!
 İtümile bir yalağdan yuyundum (13) içen azğun, kāfir
 Altunđağı alaca atun ne ögersin?
 Ala başlu erkecümce gelmez baņa.
 Bařunđağı tuğılğañı ne 85^b (1) ögersin, itüm kāfir?
 Bařumđağı kèçe bòrkümce gelmez baņa.
 Gönderünji ne ögersin, mel‘ün kāfir?
 Degenegümce gelmez (2) baņa.
 Oklarını ne ögersin, itüm kāfir?
 Ala kollu şapanumca gelmez baņa.

dédi. Hemān kāfirler bunu eşitdiler at (3) debdiler, ok sepdiler. Erenler evreni Karacık Çoban şapanunun ayasına taş kodı atdı. Kāfirün (4) dördin beşin yıkdı. Kāfirlerün içine korhu düşdi. Kāfirün üç yüzini şapan taşıyla yere bıraķdı. (5) İki kardaşı anda şehid oldı. Karacık Çobanun taşı dükendi. Koyun dèmez, kèçi dèmez şapanunun (6) ayasına koyar,

atar. Kāfirlerün dördin beşin bir yerden yıkar oldu. Kāfirün gözi korkdı, dünyā (7) kāfirün başına dar oldu. Eyitdiler: “Yarimasun yarçimasun bu çoban cümlemüzi kırar olamı?” dēyüb (8) kaçdılar.

Karacık Çoban şehīd olan kardaşlarını hak[k]ına kodı. Kāfir leşinden bir büyük depe (9) yıgdı. Gendi dağı bir iki yerde yara yemişidi. Od yakdı, kēçe bıraktı qorumsı ētdi yarasına başdı. (10) Yoluñ kıyısın alub oturdı, ağladı şıkladı, eydür: “Kāzan Beg ölümisin dirimisin? Bu işler-(11)-den haberün yokmı?” dēdi.

Bu tarafda Kāzan Beg gece yaturken kaygulu vākı ‘a gördi. Vākı ‘asından (12) oyandı, eydür: “Begler, kara kura düş gördüm. Yumrıgumda dalbıyan şāhīn kuşum öldi. (13) Gök yüzinden ağ ban evüm üstine yıldırım şakır gördüm. Kara pusarık ordum üstine dökülür **86^a** (1) gördüm. Kara deve eñsemenden qarvar gördüm. Qargu gibi kara saçum uzanur gördüm. Bilegümden on (2) barmağum kanda gördüm. Nēce bu düşi gördüm, ayrık uyıyamadum” dēdi, ‘aqlumı dēremedüm. Benüm bu (3) düşimi yorgıl” dēdi kardaşına Kara Göne eydür: Kardaş, kara bulut dēdügün senün devletündür. (4) Karıla yağmur dēdügün senün leşkeründür. Şaç kayğudur, kan kadadur. Qalanını yora bilmen, Allāh hayra yor-(5)-sun” dēdi. Böyle dēyicek Kāzan eydür: “Avumı bozma benüm kardaş, leşkeri-mi dağıtma kardaş. (6) Ben bu gün qonur ata [mahmüz] kaqarın, üç günlük yolu bir günde alır. Öyle olmadın ben yurdumun (7) üstine varurın. Eger sağ esendür, aḥşam olmadın gēne gelürin” dēyüb qonur atını bindi, (8) mahmüz ēdüb yola girdi. Geli geli Kāzan yurdına geldi. Gördikim uçarda kuzğun kalmış, (9) tāzī toluşub yur[d]ında kalmış. Kāzan beg burada yurdıla haberleşmiş, görelüm ne dēmiş. Kāzan (10) eydür:

“Qavum qabla benüm kona[r] yurdum,
Qulanıla şıgın geyige qonşı yurdum,
Alaca atlu kāfirden şapa (11) yurdum,
Seni kāfir nereden darımış, güzel yurdum?
Ağban evüm dikilende yurdum kalmış, (12)
Qaricık anam oturanda yeri kalmış,
Oğlum Uruz ok atanda puta kalmış,
Kara matbah yerinde (13) ocağ kalmış.”

Bu hālları gördükde Kāzanun kara kuyma gözleri kan yaş tōldi. **86^b** (1) Kan tamarları kaynadı, kara bağı şarşıldı, [dom] yüregi oynadı. Qonur atın depdi, kāfirün gētdügi (2) yola gētdi. Kāzanun öñine şu geldi. Kāzan eydür: “Şu hak dīzārını görmışdür. Bu şuyıla haber-(3)-leşeyim⁵⁵” dēdi. Görelüm ne dēdi, Kāzan eydür:

“Çağnam çağnam kayalardan ağan şu,
Böyük böyük gemileri (4) oynadan şu,
Ḥasanıla ḥüseynün ḥasreti şu,
‘Āyişeyle fāṭımanun nigāhı şu,

⁵⁵ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Vat. 86b.2-3

Ağ koyunlar çevresinde (5) yatduğu şu,
Ordumuñ haberin vèrgil baña,
Yohsa qarış vèürin şimdi saña!”

dédi. Şu haber vère-(6)-cek degül. Geçdi gètdi.

Yolda kırdı bulışdı. Kazañ Beg kırtan haber şordı, eydür:

“Mere karañu aħşam olanda günü toğan,
Karıla yağmur yağanda er gibi duran,
Ağca koyun görende kıyruk çarpan,
Āvāzı kaba köpeklere ğavġā şalan,
Ögeçüñ semüzini alub kaçan,
Kıanlı kıyruğı üzüb çap çap yudan,
Çakmakluca çobanları dün yügürden, (7)
Şırtı yoluk boz kırt ordumdan haber vèrgil baña,
Yoksa qarış vèürin şimdi saña!”

dédi. (8) Kırtan cevāb gelmedi. Geçdi gètdi. Yolda Kacarık Çopanüñ köpegini gördi.
Kazañ Beg andan (9) daħı haber şordı:

“Karañu aħşam olanda vaf vaf üren,
Acı ayran dökülende çap çap içen, (10)
Gèce kırsuz gelende ğavġā eden,
Ordumdan bilürsenñ haber vèr baña,
Yohsa qarış vèürem köpek saña!”

dédi. (11) Köpek kaçan haber vère. Geldi Kazañ begüñ atı ayağına yuvalandı. Kazañ köpege kaçıyub urdı. Köpek (12) sıñleyü geldüğü yola gètdi. Kazañ köpegüñ ardına düşdi.
GèdereK Kacarık Çopanüñ üstine geldi. (13) Kazañ Kacarık Çobanı görende haberleşdi.
Görelüm ħānum, ne dedi:

“Aħşam olanda kayġulu çopan, **87^a** (1)
Karda yağmurda çakmaklu çoban,
Üñüm anla sözüm diñle.
Alaca atlu karaca gavur ordum yağma etmiş,
Bundan geçdimi (2) gördüñmi?”

dédi. Çoban eydür:

“Mere bilisi azmış devleti düşmiş,
Kara kayġular başına üşmiş,

Ölmişmidün yitmişmidün?
 Neyêrlere (3) gêtmişidün ağam Qazan?
 Alaca atlu qaraca kâfir ağ ban evün yağmalamış,
 Uzun Boylu Borlu Hâtûnı esîr êtmîş,
 Cigerün (4) pâresi ‘ömrün hâşılı Uruz oğluñı esîr êtmîş,
 Tavla tavla atlaruñ kâfir binmiş,
 Qatar qatar develerün kâfir yêtmiş, (5)
 Bol hâzîneñ kâfir almış,
 Düne gün buradan geçdi.
 Örme saçlu qarıcık anañ
 Deve boynında aşılı gördüm. (6)
 Uzun Boylu Borlu Hâtûnı
 Kâfir önünce ağlayu ağlayu yayağ gèder gördüm.
 Begzâdeler içinde görklü (7) gözün aydını Uruz oğluñı
 Boynı bağılu, kâfir esîr gördüm”

dèdi. Çoban böyle dèyicek (8) Qazan âh êtdi, ‘aqlı başından gètdi. ‘Âlem başına dar olub eydür:

“Ağzuñ kurusun⁵⁶ çoban, (9)
 Dilün çürisün çoban”

dèdi. Çoban eydür: “Ne kaçırısun ağam Qazan? Altı yüz kâfir dahı benüm (10) üzerime geldi. İki kardaşum şehîd oldı. Üç yüz kâfir öldürdüm gâzâ êtdüm. Koyunuñdan bir qo- (11)-yun vèrmedüm kâfire” dèdi. Üç yerde yaralandum. Şuçum bumı yoluñda? dèdi. Çoban eydür: “Ağam (12) Qazan qonur atunı baña vèrgil. Kara polat kılucunı baña vèrgil. Varayın kâfirden evünı qurtarayım” (13) dèdi.

Çopanun bu sözi Qazana kahır geldi. Aldı yöriyü vèrdi. Çobanda Qazanun ardına düşdi. **87^b** (1) Qazan eydür: “Oğul çoban, qanda gèdersin?” dèdi. Çoban eydür: “Sen evün almağa gèdersün, bende qarındaşlarum (2) qanını almağa gèderem” dèdi. Qazan eydür: “Çoban, qarnum aç, hêç nesneñ yokmı yèyem?” dèdi. “Bir kuzı bişirdüm. (3) Hâzır, buyurun” dèdi. Qazan çopanıla kuzıyı yèdi. Fikr êtdi, eydür: “Şimdi çopanıla kâfire varacağ (4) olursam eydeler kim: ‘Eger çopan bile varmasa Qazan kâfiri alımazdı’ dèyeler” dèyüb gayret çeküb (5) çobanı bir kaba ağaca şara qodı. Gendi atına binüb gètdi. Çoban çağırup eydür: “Ağam Qazan, beni (6) neylersin? dèdi. Qazan eydür: “Evüm kurtarayın gelüb seni qoyu vèreyin” dèdi.

Çoban eydür gendü-(7)-zine: “Qarnun açıqmadın, kuvvetün gètmedin bu ağacı qoparı gör! Yohsa seni bunda qurtlar yèr” dèyüb (8) zör êdüb ağacı köküyle qopardı, arqasına

⁵⁶ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÛN: Vat. 87a.8

urdu, Kazanun ardına düşdi. Kazan bakdı (9) gördi çoban ağacı arkasına alub gelür. Kazan eydür: “Mere çoban, bu ağacı neylersin? dedi. (10) Çoban eydür: “Ağam Kazan, sen kâfiri başarsın dahı karnuñ açığur. Bu ağacıla ben saña (11) yemek bişürürin” dedi. Kazana h’oş geldi. Atından endi, çobanun alnını öpdı, eydür: (12) “Allāh baña evümi verecek olursa seni emır ahur başı edeyim” dedi.

İkisi bile yola girüb gëtdiler. (13) Bu yañada Şöklı Melik kâfir begleri ile yëyüb içüb otururdu. Eydür: “Begler, Kazana bilirmisiz nêce hayf **88^a** (1) étmek gerekdür? Kazanun ‘avratı Boyı Uzun Borlı Hâtunı getürüb şağrak sürdürmek (2) gerek” dedi. Ol arada Borlı Hâtun kırk kızıyla oğlı Uruz bir evde habs idi. Bu söz-(3)-leri Borlı Hâtun eşitdi. Yüregiyile cânına odlar düşdi. Kırk ince kızun içine girdi, ögüt (4) vërdi, eydür: “Kankıñuza yapışub sorarlarsa: ‘Kazan hâtunı senmisin’ dëyü, kırk yërden çağırasız: (5) ‘Benin!’ dëyü.” Şöklı Melikden âdem geldi. “Kazan begün hâtunı kankıñuzdur? dëyü şordı. Kırk (6) yërden âvâz geldi. Bilmediler kankısı-dur. Kâfir teküre haber vërdiler: “Birine yapışduk, kırk bir yërden (7) âvâz geldi. Bilmedük kankısıdur” dëdiler. Mel’un eyitdi: “Mere varuñ, Kazanun oğlı Uruzı (8) tutuñ, çengele aşuñ. Ağ etinden kesuñ, kavurma ëduñ. Kırk kızun öñine koñ. Her kim yëdi, (9) ol degildür. Her kim yëmedi, oldur” dedi. Boyı Uzun Borlı Hâtun bunı eşitdi. Oğlınun (10) yanına vardı, çağırub oğluna soylar, görelüm hânum, ne soylar, eydür:

“Begüm oğul, gözüm (11) oğul,
Dünlügi altun ban evimün qabzası oğul,
Kaza beñzer kızımun gelinümün çiçeği oğul, (12)
Tokuş ay tar karnumda götürdügüm oğul,
On ay dëyince dünyeye götürdügüm oğul,
Beşiklere (13) beleyüb ağ südimi emzürdügüm oğul,
Hëç bilürmisin neler olı yörür oğul?

Kâfirler şimdi **88^b** (1) ters tanışdılar. ‘Kazan oğlı Uruzı çengele uruñ’ dedi. ‘Ağ etinden kesuñ, kavurma ëduñ, kırk bir kızun (2) öñine koñ. Kankısı yemezse biluñ Kazanun hâtunı oldur’ dedi. ‘Çekün döşegüme getürün, sağ-(3)-rak sürdüreyim’ dedi. Nedërsin oğul? Senün etün den yëyeyinmi, yoħsa şaşı dinlü kâfirün (4) döşegine gireyinmi, ağañ Kazan begün nâmüsünü şındurayınmı oğul?” dedi. Uruz dahı (5) soyladı:

“Berü gelgil ağ südin emdügüm hâtun anam,
Ağ bürçeklü ‘izzetlü hâtun anam! (6)
Ko beni kañın anam çengele ursunlar,
Sağın üzerüme gelmeyesin,
Oğul dëyüb benüm içün (7) ağlamayasın.
Ko etümden çeksünler,
Kara kavurma etsünler,
Kırk beg kıızı öñine getürsünler.

Anlar (8) bir pāre yēdügi vaqt sen iki pāre yēgil.
 Seni şaşî dīnlü kâfirler bilmesünler,
 Zīrā⁵⁷ şaşî dīnlü (9) kâfirün döşegine varmaya-sın,
 Sağrağını sürmeyesin,
 Ağam Qazan nāmūsını şımayasın (10) şakın!”

dēdi. Ve ağladı, büldür büldür gözinün yaşı akub çağladı. Boyı Uzun Borlı (11) Hātūn oğlını kuçub [ayağına] düşdi. Al yañağını yırttı, kara saçların yoldı. “Oğul! Oğul! dēyübeni (12) ağladı zārılık kıldı. Uruz eydür:

“Qatın ana ne ağlarsın?
 Qarşum alub ne bozlarsın? (13)
 Bağrımıla yüregüm ne tağlarsın?
 Geçmiş günümü ne aṇdurursın?
 Hey ana ‘Arabī atlar olan yērde **89^a** (1) bir kulanı olmazmı olur?
 Devesi olan yērde, köşecügi olmazmı olur?
 Koyunu olan yērde, (2) kuzucağı olmazmı olur?
 Sen sağ ol, babam sağ olsun benüm gibi oğul bulunmazmı (3) olur?”

dēdi. Böyle dēyicek anasının qararı kalmayub ağlayu aldı yōriyü vērdi. (4) Vardı kırk kızıla oturdı. Oğlunu kâfirler kanāra dibine getürdi. Hān Uruz (5) eydür: “Mere kâfirler, amān vērün, amān! Taṇrının birliğine yokdur gümān. Qoṇ beni, kaba ağacıla (6) söyleşeyim” dēdi. Çağırub Uruz Hān ağaca şoylar:

“Ağaç ağaç dērsem saña azlanma ağaç, (7)
 Mekkeyile medīnenün kapusı ağaç,
 Hasanıla hüseynün beşigi ağaç,
 Beni saña aşmak isterler götürme (8) ağaç,
 Götürecek olursañ yigitlögüm seni dutsun ağaç!
 Tavla tavla bağlananda atım (9) yazık,
 Qartaş dēyü şıklayanda yoldaş yazık,
 Yumrıgumda dalbınanda şahinüm yazık, (10)
 Yıltar ile dutanda tazum yazık,
 Beglige uşanmadum, özüm yazık,
 Yigitlige doymadum, cānum yazık!” (11)

dēyüb dergāh-ı Hākka yüzün dutub adı görklü Muḥammedi, ‘aley-hi s-selām şefi’ getürdi. Daḥı ağladı. (12)

Ol maḥalda babası Qazan begile qaracık çopan yētüb geldi. Çopanun altı yaşar tana deri- (13)-sinden şapanı varıdı. Üç keçi tüyinden şapanun kolları varıdı, bir keçi tüyinden **89^b**

⁵⁷ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Vat. 88b.8

(1) şapanının çatlağı varıdı. Her atanda on iki batman taş atardı. Üç yıladak taşun (2) düşdüğü yerün otı bitmez idi. Eyle olsa Karacık Çopan kâfir ordusını gördükde ihtiyârı (3) kalmayub şapanını çatlatdı. Kâfirün eşitdükde ‘âlem başına tar oldu. Kazan eydür: “Mere çoban, (4) şabr et, anamı kâfirden isteyeyim, at ayağı altında kalmasun” dedi.

At ayağı külük, ozan (5) dili çevük olur. Kazan anasını kâfirden istedi, görelüm ne söyledi:

“Mere Şöklı Melik

Dünlügi (6) altun ban evümi getürüb durursın saña, gölge olsun.

Ağır hazînem alub-sın saña, harchlık (7) olsun.

Kırk kızıla borlı hâtün saña, yesir olsun.

Kırk yigidile oğlum saña, yesir olsun. (8) < >

Ağ südin emdügüm örme saçlu karıcık anamı vergil baña

Şavaşmadın gerü döneyim (9) haber ver baña!”

dedi. Kâfir eydür: “Mere Kazan, karıcık ana[ñı] saña vermezsin, Yayhân Keşîş oğlına (10) verürem. Andan senün anañun oğlu toğar, biz anı saña ğarım koruz” dediler. Karacık (11) Çopan bunu eşitdi, eydür:

“Mere itim kâfir,

Karşu yatan kara tağlar karıyubdur, otı bitmez.

Kızıl develer (12) karıyıbdur, köşek vermez.

Kazan begün anası karıyıbdur, oğlu toğmaz.

Oğuzun dölin almak ister-(13)-señ Şöklı Melik kara gözlü kızını Kazana versün, andan oğlu toğsın, siz anı Kazana ğarım **90^a** (1) koyasız” dedi.

Meger bu tarafda Oğuz begleri Kazanun kıssasını eşidüb Kazanun ardına (2) düşmişlerdi. Bu mahalda Oğuz begleri gelüb yetdiler. Görelüm hânım, kimler yetdi:

Kara dere (3) ağzında kâdir veren,

Kara boğa derisinden beşiginün yapuğı olan,

Bıyığını eşesinde yedi yerde (4) dügen,

Kazan begün kartası Kara [Göne]

Çapar yetdi, “Çal kılıcun ağam Kazan, yetdüm!” dedi. (5)

Bunun ardınca

Demür kapu derbendin tepüp yıkan,

Altmış dutam gönderinde er böğür-(6)-den,

Kazan gibi pehlevânı üç gez atından yıkan

Kıyan Selcük oğlu Delü Dunder (7) yetdi,

“Çal kılıcuñ Hānum Kağan, yètdüm! dèdi.

Bunuñ ardınca
 Hamīd bilen Mardīn (8) Kal’esin yıkan,
 Kap-çaq Melike kan kuşduran,
 Kara Göne oğlu kara budak yètdi, (9)
 “Çal kılıcuñ begüm Kağan, yètdüm!” dèdi.

Anuñ ardınca Bayındır Hānuñ yağısın başan, (10)
 Altmış biñ kâfire kan kuşduran,
 Gaflet Koca oğlu Şer Şemse’ d-dīn yètdi,
 “Çal kılıcuñ (11) aġam Kağan yètdüm!” dèdi.

Bunuñ ardınca
 Bay-burt hışārından parlayub ucan, (12)
 Ap-alaca gerdegine karşı gelen,
 Yèdi kızuñ ümīdi,
 Kalın Oġuz imrencesi,
 Kağanuñ ınaġı, (13) ayġırlu Baryek yètdi,
 “Çal kılıcuñ aġam Kağan, yètdüm!” dèdi.

Anuñ ardınca [çaya baksa] çalımlu, **90^b** (1)
 Çal kara kuş erdemli,
 Kulaġı altun küpeli,
 Kaızılık Koca oğlu Yègenek
 Çapar yètdi,
 “Çal (2) Kılıcuñ aġam Kağan yètdüm!” dèdi.

Anuñ ardınca
 Altmış ögeç derisinden kürk (3) ètseler topuġlarını örtmeyen,
 At Ağızlu Aruz Koca yètdi,
 “Çal kılıcuñ begüm Kağan (4) yètdüm!” dèdi.

Anuñ ardınca
 Peyġamberüñ yüzün gören,
 Oġuza gelüb aşhāb olan, (5)
 Acıġı tutanda bıyıklarından kan tıman,
 Bıyığı Kanlu [Bügdüz] Emen
 Çapar [yètdi],
 “Çal kılıcuñ Hānum Kağan (6) yètdüm!” dèdi.

Anuñ ardınca [kâfirleri] it a[r]dına [bıraġub] h’orlayan,

Elden çıkub aygır gözler şuyından (7) at yüzdüren,
 Elli [yèdi] kal'enün kilidin alan,
 Ağ melik kızına nikāh eden,
 Sofi Şandal (8) Melike kan kuşduran,
 Otuz yèdi kal'en beginün kızlarının çalıp
 Bir bir boynın öpen (9)
 Eylik Koca oğlu Alp E[v]ren
 Çapar geldi,
 "Çal kılıcuñ ağam Kağan, yètdüm!" dèdi.

Sayılmağıla Oğuz (10) begleri dükenşe olmaz, heḅ gelüb yètdiler. Arı şudan ābdest alub
 namāz kıldılar, [adı] görklü muḥammede (11) şalavāt vèrdiler. Tekbîr getürüb kâfire at
 şaldılar, kılıç urdılar. Güpür güpür tavullar çalındı, (12) borılar ötdi. Kıyāmetün bir günü
 kopdı. 'Aceb savaḥ oldı, meydān tolu baş oldı. (13) Şehbāz atlar yügürdi, nalı düşdi.
 Kılıçlar çalındı, yalmanı düşdi. Oklar atıldı, demreni **91^a** (1) düşdi. Şancaqlar götürüldi.
 Çarḥacılar savaḥdı. Beg nökerden, nöker begden ayrı düşdi. (2)
 Ol gün Taş Oğuz begleri ile Tundar sağdan depdi, cılasın beg yigitleri ile (3) Kara Göne
 oğlu Budak şoldan depdi. İç Oğuz begleri ile Kağan [düpe] depdi. Şökli (4) Melike ḥavāle
 oldı. Böğürdibeni atdan yere şaldı. Ġāfillüce başını kesdi, alaca kanını (5) yer yüzine
 saçdı. Sağ tarafda Kara Tekür Melike Kıyan Selcük oğlu Delü Tundar karşı (6) geldi. Sağ
 yanını kılıçladı, yere şaldı. Sol tarafda Kara Göne oğlu Budak karşı geldi (7) Boğacık
 Melike, altı perli gürzile depesini çaldı, cānın cehenneme şaldı.
 Kāfirün tuğıyla şancağını (8) Kağan kardaşı Kara Göne kılıçladı, yere şaldı. On iki bin
 kâfir kılıçdan geçdi. (9) Beş yüz Oğuz yigidi şehîd oldı.
 Kalın Oğuz begleri toyum oldı. Kağan beg (10) ordusını, oğlunu, anasını, ḥātūnını
 kurtarıb ḥasretler biribirine bulışdı. Altun tahta Kağan (11) beg geçdi oturdu. Yèdi gün
 yèdi gece yeme içme oldı. Kırk baş kul qaravaş (12) oğlu Uruz başına azād eyledi. Cılasun
 koç yigitlere kıla ölke vèrdi, cübbe (13) çuka vèrdi.

Dedem Korkut geldi, boy [boy]ladı soy soyladı, bu Oğuznāmeyi söy- **91^b** (1)-ledi:

"Ḥānı dèdügüm yèg erenler,
 Dünyāyı benüm dèyenler?
 Ecel aldı yer gizledi.
 Fānī dünyā kime (2) kaldı?
 Gelimlü gèdimlü dünya,
 Şoñ uci ölümlü dünya!"

Yom vèreyin ḥānum:

Yèrlü kara tağların (3) yıkılmasun!
 Gölgeleşe kaba ağacın kesilmesün!

Aķar řularuñ qurı-masun!
 Qanadlaruñ kırılmasun! (4)
 Qādir Tañrı seni nāmerde muhtāv eylesün!
 Çapariken aĝ boz atuñ bñdirmesün!
 Çalışanda (5) kılıcuñ gedilmesün!
 Aĝ řaķallu babañ yeri uķmaķ olsun!
 Aĝ bñrçeklñ anañ yeri (6) behişt olsun!
 Haķ te‘ālā gñnāhlaruñ baĝıřlasun!
 Bu du‘āya āmīn dēyenler dīzār görsün! (7)

1.2.5. Hikāyet-i Qazan Begññ oĝlı Uruz Hñn dutsaķ olduĝıdur (8)

Bir gñn Ulaş oĝlı,
 Erenlerññ arşlanı,
 Tñlñ kuřuñ yavrusı,
 Beze miskīn ümīdi,
 Qalmış yigit (9) arķası,
 Qalın Oĝuz paşası,
 Qan Abķazuñ qarīmi,
 Koñur atuñ eyesi,
 Qara Gñnenññ qardaşı,
 Qara (10) Budaķ ‘emmiyi,
 Hñn Uruzññ babası

Salur Qazan yerinden durmış idi, qara yerññ üzerine otaķların (11) qurmışıdı, biñ yerde ipek kālīçesi dñřenmiřıdı, ala sayvan gñk yñzine esenmişıdı. Tokřan tñmen (12) genç Oĝuz Qazanññ řoħbetine derilmişıdı. Aĝzı bñyñk ĥumreler ortalıĝa şalınmışıdı. Qara gñzlñ, (13) ĥñb řñretlñ, örme şaçlu, elleri bileĝinden kınālı tırnaķları nigārlı, boĝazları birer qarış kāfir 92^a (1) kızları altun ayaklu sñrāhiler al řerābıla Oĝuz beglerine şunarlardı. Her birinññ elinden Ulaş (2) oĝlı Salur Qazan içmişıdı. Çarĝab çuħa, çadırlar otaķlar baĝıřlar idi. Qara gñzlñ < > (3) kul qaravaş baĝıřlardı.

Oĝlancuĝı Uruz qarşusunda yay sñykenñb durmış idi. (4) řaĝ yanında Qazanññ qardaşı Qara Gñne oturmışıdı, şol yanında tayısı Aruz oturmışıdı. (5) Qazan Beg řaĝına baķdı, kaş kaş güldi. şolına baķdı, kaş kaş güldi. Qarşusına baķdı, (6) oĝlı Uruzı gördi. Elin eline çaldı, aĝladı. Qazan oĝlı Uruza bu vaşı‘ ĥ‘oş gelmedi, (7) qahir geldi. İlerñ geldi, dizin çökdı, çağırub şoylar, görelñm ne şoylar. Uruz eydür: (8)

“Üññm anla, sñzñm dinle, aĝam Qazan!
 řaĝuñba baķdun, güldññ,
 şolına baķdun, güldññ, sevindññ, (9)
 Qarřuñba baķdun, ben Uruzı gördññ, qan aĝladun.
 Sebeb nedñr? dēĝil baña,

Kara başum kurban (10) olsun, aḡam, saṇa!
 Eger dēmez olsaṇ kalḡubanı yērūmden dururam,
 Kara gözlü yigitlerūm boynıma aluram, (11)
 Kan Abḡaza kāfir eline ben gēderem,
 Altun ḡaça elūmi ben başaram,
 Bılan geyen keṣiṣūṇ elin (12) ben öperem,
 Kara gözlü kāfir kızların ben aluram,
 Ayruḡ senūṇ yüzūṇe ben gelmezem.
 Aḡladuḡuṇ (13) sebebinı dēḡil baṇa,
 Kara başum kurban olsun, babam saṇa!”

dēdi. Kaṇan oḡlınuṇ yüzine baḡdı, 92^b (1) soyladı, görelūm ne söyledi, eydūr:

“Berū gelgil, ḡulunum oḡul!
 Saḡuma baḡduḡumda ḡarındaṣım (2) Kara Göneyi gördüm, baş kesüb ḡan döküpdür,
 cūldi alupdur ad ḡazanupdur.
 Şoluma baḡduḡumda dayım (3) Aruzı, gördüm baş kesüb ḡan döküpdür, cūldi alupdur,
 ad ḡazanubdur.
 ḡarşuma baḡduḡumda seni gördüm. (4)
 Aḡladuḡuma sebep oldur ki:
 Atam öldi ben ḡaldum,
 Yērin yurdın ben dutdum.
 Yarınki gün bendaḡı (5) ölem, sen ḡalasın.
 ḡarularuṇ yay dartmadın oḡ atmadın baş kesmedin
 ḡanlı kāfir elinden cūlde (6) almadın
 Tācımı taḡtımı saṇa vērmeyeler dēyü
 Şoṇumı aṇub aḡların.

aḡladuḡuma sebep budur, oḡul” dēdi. (7) Uruz da burada soylamış, görelūm ḡānum, ne söylemiş eydūr:

“Begūm baba, devece böyimiş-sin,
 Köşekçe ‘aḡluṇ yok. (8)
 Depece böyümiş-sin,
 Daruca beynūṇ yok.
 Bu hūnerleri oḡul atadanmı görür,
 Yoḡsa ata oḡuldanmı görür?”

dēdi. (9) “Kaḡan sen kāfir ser-ḡad[d]ına beni alub varduṇ, öṇūmde kılıç urub baş kesdūṇ?
 Ben senden ne gördüm, ne öḡ-(10)-renem?” dēdi. Kaṇan Beg elin eline ḡaldı, ḡaş ḡaş
 güldi. Eydūr: “Begler Uruz şekerler yēdi, hūb söyledi. (11) Begler, siz yēṇüz içūṇüz,
 şoḡbetiṇüz taḡıtmaṇuz! Ben bu oḡlanı alayım, ava gēdeyim. Yēdi günlük azuḡıla ḡıkayın.

(12) Oķ atduĝum cıda ŝunduĝum y rleri g stereyin, kılıç  alub baş kesduĝum y rleri g stereyim. (13) K fir ser- addına G k e Taĝa  ıkayın. Ŗonra oĝlana gerek olur, begler” dedi. Koņur atını  ekd rdi bindi.    y z 93^a (1) muraşsa‘  onlu yigidini boyına aldı. Kırk ala g zl  yigidin şayladı, Uruz boyına aldı. Kara taĝlar g gsine (2) Ka an oĝulcuĝıyla ava  ıķdı. Av avladı, kuş kuşladı, ŝıĝın geyik aldı. G k alan, g rkl   emene (3)  adır dikd rdi. Bir ka  g n beglerle y di i di. Meger Başı-A uk Ta yandan A -sa adan k fir n  (4) c s sı geldi, eyd r: “Ne oturursın? İt n  ulutmayan  et ĝ n mavlatmayan alplar başı Ka an oĝluyıla ser-(5)- oŝ yaturlar” dedi. Ol altı bi  kara dinl  k fir ata bindi, Ka an n  stine y r di. Altı b l k (6) g r ndi. Kimi eyd r: “Geyik tozıdır.” Kimi eyd r: “Yaĝı tozıdır.” Ka an eyd r: “Geyik tozu olsa bir iki b l k (7) olurdu, bu gelen yaĝıdır” dedi. Toz yarıldı g n[-]gibi ıŝladı, deniz gibi yayķandı, meşe gibi kararadı. (8) On altı bi  ip  zeng l , azĝun d nl , k  e b rkl  k fir Ka an n  n ne  ıķa geldi. Ka an koņur (9) atını  ekd rdi, budın bindi. Oĝlı Uruz cılavısını  ekd rdi, budın bindi, babasına  arŝu vardı: (10)

“Ber  gel-gil, aĝam Ka an!
Deniz gibi  ararıb gelen ned r?
Od gibi yalabıyıb gelen ned r?
Aĝız dilden, aĝam (11) Ka an, haber ba a,
Kara başum  urban olsun, beg m ŝa a!”

dedi. Ka an eyd r:

“Ber  gel-gil, arşlanum (12) oĝul!
Deniz gib  ararıb gelen k fir n  leŝkerid r.
G n gibi ıŝılayan k fir n  başında ıŝıĝıdır.
Yıldız gibi (13) parlayub gelen k fir n  cıdasıdır.
Azĝun dinl  yaĝı k fird r”

dedi. Oĝlı eyd r: “Yaĝı d y  neye derler, 93^b (1) baba?” dedi. Eyitdiki: “Yaĝı ŝu a d rler ki biz anlara y tsev z  ld r r z, anlar bize y tse  ld r r” dedi. (2) Uruz eyd r: “Baba, [ceng] i inde begler yigitler  lse  an da‘v lerlermi? Ka an eyd r: “Oĝul, bi  k fir  ld rse  (3) kimse senden  an da‘v lemez. Amm  azĝun d nl  k fird r.   b y rde t ŝ oldu ba a, yaman y rde duŝa  (4) oldu  ba a, oĝul” dedi. B yle d yicek Uruz burada şoylamış, g rel m   num, ne şoylamış. Uruz (5) eyd r:

“Ber  gel-gil aĝam Ka an!
Kalkubanı y r mden bedev  atum ŝa larıdum bu g n i  n.
G ni geldi,
Aĝ (6) meyd nda segirdeyin sen n i  n,
Ala evren sur cıdamı ŝa larıdum bu g n i  n.
G ni geldi,

aba arın gen ögisde (7) oynadayın senüñiün,
 ırk yigidüm şaklarıdum bu gün iün.
 Güni geldi,
 Ağız dilden bir aç kelime haber baa, (8)
 ara başum urban olsun ağam saa!”

dedi. azan burada şoylamış, görelüm ne şoylamış:

“Oğul oğul, (9) benüm sözüm dinle!
 Ol kâfirün üin atub biri yazmaz okısı olur.
 Hây dëmedin başlar keser anlarıñ cellâdı (10) olur.
 Âdem etin yahını kılan anuñ aşbazı olur.
 Sen varası kâfir degül azğun dïnlü kâfirdür.
 Ben varayın, (11)
 Başlarını ben keseyim,
 Döne döne şavaşayım,
 Döne döne dögüşeyim,
 ılı alub baş kesdügüm görgil ögrengil. (12)
 ara başua [iş] düşende gerek olur”

dedi. Uruz daı bu arada şoylamış, eydür:

“Begüm baba, eşidürem ne dërsin. (13)
 ‘Arafâtta erkek oyun urban iün,
 Baba oğul azanur ad iün
 Oğulda ılı uşanur baba ayreti iün. **94^a** (1)
 Benüm başum, urban olsun, baba senüñiün”

dedi. azan eydür:

“Oğul oğul, ay oğul!
 Yağıya girüb baş (2) kesmedün,
 Âdem öldürmedün, an dökmedün,
 Ala gözlü kırk yigidün boyına al-ğıl,
 Gögsi güzel aba dağlar başına (3) alup ıkğıl,
 Benüm şavaşduğum görgil,
 Benüm dögüşdügüm ılı alub baş kesdügüm
 Görgil, (4) ögrengil!”

dèdi, “hem pusu olğıl” dèdi. Uruz babasının sözün şındurmadı. Ol zemānda oğullar (5) ataya muhālîf [iş]⁵⁸ ètmezdi, oğullar ata sözün iki eylemezdi. İki eylese ol oğulı kabûl eylemezlerdi. (6) Uruz Beg davlıbāz⁵⁹ urub sünüsini yere şancub durdı. Kağan Beg atından yere èndi. (7) Arı [şudan] ābdest alub iki rek‘at namāz kıldı, adı görklü Muhammede şalavāt getürdi. Dahı kara dinlü (8) kâfire at şaldı-lar, kılıç urdılar, düpe deb[di]ler⁶⁰. Gümür gümür davullar çalındı. Ol gün burması altun (9) tuç borılar çalındı. Ol gün cılasınlar döne döne şavaşdılar. Bu cenge bağa bağa Uruzuñ cenge şevki (10) geldi, eydür:

“Berü gelün kırk yoldaşum,
Kırkuñuza kurban olsun benüm başum!

görümsiz ağam, (11) Kağan baş kesüb kan dökdüğünü? Oğlan uşak aş yemekçe gelmez baña” dèdi. “Beni seven yigitlerüm (12) ne durursız? Kâfirün bir ucına depelüm” dèdi. Atını oynatdı. Beg Uruz kâfirün sağ yanına (13) at depdi. Sağı sola, şolı şağa katub kâfiri hüb tağıtdı. Şanaşkim taz yerlere **94^b** (1) tolu düşdi, kara kažuñ içine şāhīn girdi.

Azgün dinlü kâfir buñaldı oka girdi. Uruzuñ bedevī (2) atını okladılar. Oğlan at cılbırın yıgamadı. Gözlerini kan bürüdi. At yıkıldı. Kâfirler Uruzuñ üstine (3) düşdiler. Uruzuñ < > kırk yigidi atdan èndi, ala kalkan çevürdiler⁶¹, kından kılıç sıyırdılar. Kağan (4) oğlu Uruzuñ üzerinde çok şavaş ètdiler. Yayanuñ yıldızı olmaz. Sağın şolin beg oğlunuñ (5) kâfirler çevürdiler. Gözi öninde kırk yigidin şehid ètdiler. Oğlanuñ üzerine kâfir üşdiler. Zebün (6) édüb dutdılar, karusından ağ ellerin bağladılar. Kıl urğanı ağ boynına dağdılar. yüzi üstine süri-(7)-diler. Ağ etinden kan çıkınca dögdiler, “Baba!” dèyü ağlatdılar, “Ana!” dèyü bozlatdılar. Elü⁶² bağlu, boynı bağlu (8) alub yöriyü vèrdiler.

Kağanuñ bu işlerden haberi yok. Eyle şandıkım yağı başıldı. Atınuñ (9) cılavısını dönderdi, gerü döndi. Kağan oğlını koduğı yerde bulmadı. “A begler, oğlancuğum (10) kancarı gètdi ola? dèdi. Begler eydür: “Oğlandur, kuş yürekli olur. Kaçup anasına < > gèdüb (11) durur” dèdiler. Kağan eydür: “Begler, Tañrı baña bir kür oğul vèrüb durur. Varayın anasınuñ yanından (12) alayın, çıkarıb altı päre édüb altı yoluñ ayırında koyayın!” dèyüb koñur atını mahmūzladı. (13) Kağan gażabıla yola girdi, evine döndi. Hān kızı Borlı Hātūn eşitdikim Kağan geli yörür. **95^a** (1) Atdan aygır deveden buğra, koyundan koç boğazladı. “Oğlancuğumuñ ilk avıdur, Oğuz beglerin (2) konuklayayım” dèdi. Gördikim hān kızı Kağan geli yörür, yumurlanub yerinden örü durdı, qarşu (3) geldi. Kapağ kaldırdı, Kağanuñ yüzine bağıdı. Sağına şolina göz gezdürdi, oğlancuğünü görmedi. (4) Kara bağı şarşıldı, dom yüregi oynadı, kara kuyma gözleri kan yaş doldı. orada Borlı (5) Hātūn şoyladı, eydür:

⁵⁸ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Vat. 94a.5

⁵⁹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Vat. 94a.6

⁶⁰ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Vat. 94a.8

⁶¹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Vat. 94b.3

⁶² ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Vat. 94b.7

“Hānum Qazan, başum bahtı evüm tahtı!
 Hān babamuñ güyegüsi,
 Qatun (6) anamuñ sevgülisi,
 Atam anam vèrdügi,
 Göz açub gördüğüm,
 Göñül vèrüb sevdüğüm!
 Qalkubanı (7) oğulla yèründen örü durduñ,
 Yèlisi qara qazılık atuñ budın bindüñ,
 Gögsi güzel qaba tağlar öjine ava (8) bindüñ,
 Boynı uzun geyikleri alub yıkdüñ,
 Atlaruña yükledüñ gèrü döndüñ.
 İki varduñ bir geldüñ yav-(9)-rum qanı?
 Qarañu dünde bulduğum oğul qanı?
 Bebecüğüm görünmez bağrum yanar.
 Şaylan [şaylan] qayalardan, (10)
 Qazan oğlancuğumu uçurduñmı?
 Yoħsa tağuş aşlanına yèdürdüñmi?
 Yoħsa qara dīnlü kāfire uğratduñmı? (11)
 Ağ ellerin qarusından bağlatduñmı?
 Kāfirler öjince yayan yoritdüñmi?
 Dili damağı kurıyub dört (12) yanına baqdurduñmı?
 Qara gözlerinden acı yaşı dökdürdüñmi?
 ‘Hātūn ana! Begüm baba!’ dèyü bozlatduñmı?” (13)

dèdi. Gène şoylamış, [görelüm] ne dèmiş:

“Oğul oğul, ay oğul, ortaç oğul!
 Qarşu yatan qara tağum yüksegi 95^b (1) oğul!
 Qaranquluca gözüm aydını oğul!
 Şām yèlleri esmedi, Qazan qulağum çıñlar,
 Şarımsak otın yèmedüm, (2) içüm göyner,
 Şaru yılan şokmadın ağca tenüm qalkub şişer,
 Qurumışça gögsümde südüm oynar, (3)
 Yaluñuz oğul görünmez, bağrum yanar,
 Oğul haberin, a Qazan, dègil baña,
 dèmez olsañ yana göyne qarğaram (4) Qazan saña!”

dèdi. Bir soy dahı şoylamış:

“Qarğı cıda oynadanlar vardı geldi,
 Altun cıda (5) oynadana, yā Rab noldı?

Nöker geldi, nāyib geldi,
 Yalınuz oğula, yā Rab, noldı?
 Kazağuç ata (6) binenler vardı geldi,
 Bedevī atlu bir oğula, yā Rab, noldı?
 Yalınuz oğul haberin, Kağan vèrgil (7) baña!
 Vèrmez iseñ yana göyne kargaram, Kağan saña!”

dèdi. Bir soy dağı soyladı:

“Karşu yatan (8) kara tağdan bir oğul uçurduñsa dègil baña,
 Külüng alub yıkdurayın.
 Kanın akan yügrük (9) şudan bir oğul akıtduñsa dègil baña,
 Tamarların şoğuldayın.
 Azğun dinlü kâfirlere bir oğul aldur-(10)-duñsa dègil baña,
 Hân babamuñ yanına ben varayın,
 Ağır hazîne böyük leşker ben alayın,
 Azğun (11) dinlü kâfire ben varayın,
 Paralanub kazılık atumdan ènmeyince
 Yèñümile alca kanum silmeyince
 Køl (12) bud olub yer yüzine düşmeyince
 Yalınuz oğul yollarından dönmeeyin.
 Yoħsa, Kağan, kara tırnağ ağ yüzime (13) çalayınmı?
 Alma gibi al yañağum yırtayınmı?
 Çemberime alca kanum dürteyinmi?
 Ağır şīven senüñ orduña koyayınmı? 96^a (1)
 Oğul oğul dèyüben bozlayayınmı?
 Kaytabanda kızıl deve bundan geçdi,
 Torumları bozlayub bile geçdi, (2)
 Torumcuğum aldurmışam, bozlayayınmı?
 Kazağuçda kazılık at bundan geçdi,
 Kuluncuğı bile geçdi (3) kişneyüb,
 Kuluncuğum aldurmışam, kişneyeyinmi?
 Ağayıl da ağca koyun bundan geçdi,
 Kuzucağı meñrişüb (4) bile geçdi,
 Kuzucağum aldurmışam meñriyeyinmi?
 Oğul oğul dèyüben bozlayayınmı?
 Bir begüm görünmez (5) dègil baña!”

Kağan bu sözleri eşitdi. Kara bağı sarşıldı, dom yüregi oynadı. Karankulu göz-(6)-leri kan yaş tıldı. “Korkma, hân kızı, oğluñ avdadur” dèdi. “Ben oğulı eve geldi şandum” dèdi. (7) Avda kalan oğuliçün kayırmağıl. Yèdi güne [degin] ben Kağana mühlet vèrgil. Yèrde ise çıkarayın, (8) gökde ise èndüreyin. Bulursam buldum, bulmazsam Tanrı vèrdi,

Taḡrı aldı, neyleyeyim. Gelübeni (9) qara şiven senüñile bile eyleyeyim. Hān kıızı eydür: “Qazan, oğul avda idüğini andan bileyinki yorğun (10) atunla, gedilmiş cıdañıla ardına düşesin” dedi. Qazan gërü döndi, geldügi yola gëtdi, (11) yortdı. Ceng ëtdügi yere geldi. Leş içinde gezerken gördikim oğlınun kırk yigidi (12) kırılmış, oğlınun bedevî atı oklanmış, şöyle yatur. Leş arasında oğlancuğını bulmadı, altunlıca (13) qamçısını buldı. Bildikim oğlı kâfire dutsaq-dur:

“Qara tağum yüksegi oğul!
Qanlı şuyım taşqunı **96^b** (1) oğul!
Kocaluğum vaktında aldurduğum oğul!”

dëyüb bozladı. Kâfirün izin bulub izledi. (2)

Kâfir dağı qapulu qara derbende qonmışıdı. Oğlana qara kepenek geydürmişıdı, qapu [ëşiğı] üstine arqurı (3) bırakmışlardı. Giren başar, çıkan başardı. “Qarı düşmen Tatar oğlı ele girmişken cezâyile öldü-(4)-relüm” derlerdi. Bu mağalda qonur atın oynadub Qazan Beg yëtdi. Kâfirler Qazanun geldüğünü (5) görüb ürkdi. Kimi atına biner, kimi kılcın daqınur, kimi geyimin geyer. Uruz başın qaldurdı: “Mere kâfirler, (6) ne hāl-dur?” dedi. Kâfir eydür: “Babañ geldi.” Oğlan eydür:

“Mere kâfirler, amān vërüñ amān! (7)
Tağrınun birliğine yoqdur gümān!”

Kâfir oğlana amān vërdi. Elin çözdiler, gözün açdılar. (8) Babasına qarşu geldi, şoyladı, görelüm ne şoyladı:

“Berü gel-gil hānum babam, cānum babam!
Nëreden (9) bildüñ benüm tutsaq olduğum?
Ağ ellerüm arduma bağlanduğın?
Qıl sicim ağ boynıma daqıldı-(10)-ğın?
Qara gözlü yigitlerüm kırıldığın.
Sen gelmedin, babacuğum, kâfirler danışdılar:
Qonur atlu Qazanı (11) dutalum,
Qarusından ağ ellerin bağlayalum,
Ğafillüce görklü başın keselüm dëyü,
Alca qanın (12) yer yüzine dökëlüm dëyü,
İkisini bir yerden öldürelüm,
Ocağını söyündürelüm dëyü söyleşdiler. (13)
Babacuğum, qorqaram,
Segirdirken atun sürçdüresin,
Şavaşurken gendüñi dutdurasın, **97^a** (1)
Ğafillüce güzel başun kesdüresin,

Ağ bürçeklü anamı Oğul! dərken
 Başum bahtı evüm tahtı (2) Qazan Beg! dèyü aqladasın.
 Qayıduban babacuğum, gèrü döngil,
 Altun ban evüğe sürüb (3) varğıl,
 Qarıcık olmış anama umud olğıl,
 Qara gözlü kız qardaşımı aqlatmağıl,
 Ağca yüzlü anamı (4) sızlatmağıl.
 Oğul içün ata ölmek ‘ayb olur.
 Yaradan ‘ışkına, babacuğum gèrü döngil,
 Eve (5) varğıl.
 Qarıcık olmış anam saña qarşu gelse beni şorsa
 Togrı haber vèrgil.
 Gördüm senün (6) oğlunı tutsak dègil,
 Qarusından ağ elleri baqlu dègil,
 Qıl sicim ağ boynına daqlılu dègil,
 Qara toñuz (7) damında yatur dègil,
 Qıl kepenek boyıncuğın sürer dègil,
 Ağır buqağı topucağın döger dègil, (8)
 Arpa ètmegi, acı şoğan öyüni dègil.
 Benüm anam benümiçün qayurmasun,
 [Bir ay baqsun],
 Bir ayda varmazsam (9) iki ay baqsun,
 İki ayda varmazsam üç ay baqsun,
 Üç ayda varmazsam öldüğümü (10) ol vaqt bilsün,
 Aygır atum boğazlayub aşum ètsün,
 Yad kızını nişānlumı destur (11) vèrsün,
 Baña dutan gerdege ayruq girsün.
 Anam benümçün ağ çıkarsun, qara geysün, (12)
 Qalın Oğuz èlinde benüm yasum dutsun,
 Benüm başum senün başuğa qurban olsun (13) baba!”

dèdi. Gène şoyladı:

“Qara taqlar esen olsa èl yaylar.
 Qanlı şular esen olsa qanın taşar.
 Qazaquç 97^b (1) atlar esen olsa qulun toğar.
 Qaytabanda kızıl deve esen olsa torum toğar.
 Ağayıl da ağca koyun (2) esen olsa qızı vèrür.
 Yèg erenler esen olsa oğlı toğar.
 Sen esen ol anam esen olsun, (3)
 Benden yègrek Tanrı size oğul vèrsün,
 Ağ südüni anam baña hælâl ètsün, babacuğum”

dedi. (4) Kazan dağı burada soylamış, görelüm ne söylemiş:

“Oğul, oğul begüm oğul!
 Karşu yatan kara tağum (5) yüksegi oğul!
 Güçlü belüm kuvveti oğul!
 Karanxulu gözlerüm aydını oğul!
 Alar tañla durduğum (6) senüñiçün,
 Xoñur atum yorıltnışam senüñiçün,
 Benüm başum kurban olsun senüñiçün,
 Sen gèdeli ağla-(7)-mağum
 Gökde iken yère èndi senüñiçün,
 [Seni bilen] beg oğulları,
 Ağ çıkardı, kara geydi [senüñiçün].
 Kıza beñzer kız gelinüm (8)
 Ağ çıkardı kara geydi senüñiçün
 Karıcık anañ kan yaş dökdi.
 Ağ şakallu senüñ babañ buñlu (9) oldı.
 Qayıduban bu arada eve varsam,
 Ağca yüzlü senüñ anañ karşu gelse, Oğul? dèse
 Ben ne dèyeyin? (10)
 Ağ elleri qarusından bağılu dèyeyinmi?
 Ağ boynında kıl urğan dağılu dèyeyinmi?”

dèyüb gène soyladı, (11) eydür:

“Karşu yatan kara tağlar qarisa otı bitmez, èl yaylamaz.
 Aqın-dılı görklü şular qurusa kara daşmaz. (12)
 Qaytabanlar qarisa torum vèrmez.
 Qazağuçlar qarisa kulun vèrmez.
 Er yigitler kocasa oğı olmaz.
 Babañ koca, (13) anañ qarı,
 Senden yègrek Tañrı bize oğul vèrmez.
 Vèrse dağı senüñ yèrün duta bilmez.
 Āsumānlu gökde 98^a (1) kara bulut oluban
 Kāfirün üstine gürleyeyim,
 Yıldırım oluban şakıyayım,
 Kāfiri qamış gibi od (2) olub yaqayım,
 Uruşmadın, dögüşmedin ‘ālemleri doldurayım.
 Yaradan Allāh, (3) meded senden!”

dèdi. Qazan qonur atından èndi, aqub gèden arı şudan âbdest aldı, (4) iki rek‘at namâz kıldı, dîn serveri Muhammede şalavât vèrdi. Yapa yalıñuz ol kâfire at (5) şaldı, kılıç urdı. Döne döne bir zemân şavaşdı. Kâfiri alımadı bir sâ‘at içinde (6) kâfire üç gez at şaldı. Nâgâh qazâ yetişüb ceng içinde gözinüñ qapağına kılıç do-(7)-kundu. Kara qanı şorlayub aqdı. Şarḫ yèrlere Qazan özünü şaldı.

Görelüm yaradan (8) neyler. Êmdi meger, ḥānum, Uruz anası Borlı Ḥātūn oğlancuğın aḡdı, qarārı qalmadı. (9) kırk kız oğlanıla qara aygırına bindi, qara [polat uz] kılıç eline aldı, “Başum tâcı Qazan gelmedi” dèyü (10) Qazanuñ izin izledi, gètđi. Gele gele Qazana yaqın geldi. Qazan Borlı Ḥātūnı tanımadı. (11) Üstine geldi şoylamış, Qazan eydür:

“Kara aygıruñ baña vèrgil yigit!
Tike dutub yüzüme baq-ğıl yigit! (12)
Elüñdeki qara polat kılıçuñ baña vèrgil yigit!
Bu günümde umud olğıl baña yigit!
Qıla ölke vère-(13)-yin saña yigit!”

dèdi. Borlı Ḥātūn eydür:

“Qarşum ala benüm ne mañlarsın?
Geçmiş benüm günümi ne aḡdurursın? 98^b (1)
Qalkubanı yèrinden duran Qazan,
Qonur atuñ bèline binen Qazan,
Ilğayuban qara tağum yıqan Qazan, (2)
Gölgelüce qaba ağacum kesen Qazan,
Bıçaq alub qanadlarum kıran Qazan,
Yaluñuz oğlum Uruza (3) kıyan Qazan,
At üstinde eglenmeyüb yortan Qazan,
Senüñ bilüñ ulmış,
Üzengüye dirmeyen (4) dizüñ ulmış,
Ḥān kıızı helālunuñ tanımayan gözüñ ulmış,
Buñalmış-sın, saña noldı Qazan?”

dèmiş. (5)

Bunlar bunda, bu yañada Oğuz begleri eşitdiler kim Qazan begüñ [oğlı] kâfirde dutsaq olmış, Qazan ardınca (6) gètmiş. Begler daḡı Qazanuñ ardına düşđi. Bu maḡalda gelüb bir bir yetişđi, görelüm ḥānum, kimler (7) yetđi:

Qara Dere ağızında Qādir vèren,
Qara boğa derisinden beşiginüñ yapuğı olan,
Acığı dutanda (8) qara taşu küleyleyen,
Qara bıyığın yèdi yèrde eñsesinde dügen,

Kağan begün kardeşı Kara (9) Göne
 Çapar yètdi,
 “Çal kılıcuñ kardeş Kağan, yètdüm!” dedi.

Anuñ [ardınca]
 Demür Kapu Dervendin (10) tepüp yıkan,
 Altmış dutam ala gönderinün ucında er böğürden,
 Kıyan Selcük oğlu (11) Delü Dunder
 Çapar yètdi,
 “Çal kılıcuñ ağan Kağan, yètdüm!” dedi.

Anuñ ardınca benüm hānum
 Hamīd-(12)-ilen Mardīn Qal‘esin teḫūb alan,
 Demür Yaylı Qapçaq Melike kan kuşduran,
 Oğuzuñ aq şakallu (13) kocaları görende
 Ol yigidi taḫsīnleyen,
 Al mahmūdī şalvārlu,
 Atı baḫrī ḫotazlı
 Kara Göne oğlu 99^a (1) Kara budak
 Çapar yètdi,
 “Çal kılıcuñ begüm Kağan, yètdüm!” dedi.

Anuñ ardınca
 Varubanı destürsızca (2) Bayındır Hānuñ yağısın başan,
 Altmış biñ kāfire kan kuşduran,
 Ğaflet Koca oğlu Şer Şemse-(3)’d-dīn
 Çapar yètdi,
 “Çal kılıcuñ hānum Kağan, yètdüm! dedi.

Anuñ ardınca
 Baraşaruñ Bay-burt (4) ḫışārından
 Parlayub uçan,
 Ap-alaca gerdegine qarşu gelen,
 Qalın Oğuz imrencesi,
 Kağan begün (5) ınağı, Boz Ayğırlu Baryek
 Çapar yètdi,
 “Çal kılıcuñ begüm Kağan, yètdüm!” dedi.

Anuñ ardınca (6)
 Çaya baksa çalımlu,
 Çal kara kuş erdemli,
 Qur kurma kuşaklı,

ulağı altun küpelü,
 alın Oğuz ümîdi (7)
 azılık oca oğlu Yëgenek
 apar yëtdi,
 “al ılıcuñ hānum azan, yëtdüm!” dedi.

Anuñ ardınca
 Altmış (8) ögeç derisinden kürk eylese topuqların örtmeyen,
 Altı ögeç derisinden külāh eylese ulaqların (9) örtmeyen,
 olı budı hezanca,
 azan begün tayısı Aruz oca
 apar yëtdi,
 “al ılıcuñ (10) hānum azan, yëtdüm!” dedi.

Anuñ ardınca yigirmi dört boyun oħşadı Dundar yëtdi.
 Anuñ (11) ardınca bin başı Düğür yëtdi,
 Anuñ ardınca toquz oca başı Aruz yëtdi,
 Anuñ ardınca Oğuz (12) arkası [Bügdüz] Emen yëtdi.

Sayılmağıla Oğuz begleri tükense olmaz, heḃ gelüb yëtdi[ler]. Arı şudan (13) ābdest aldılar, namāz kıldılar, adı görklü Muḃammede, ‘aleyhi s-selām şalavāt getürdiler. Bī-tevaḃḃuf kāfire at şaldılar, **99^b** (1) ılıç urdılar. Bir kıyāmet şavaş oldu, meydān tolu baş oldu. arḃacılar şavaşdı. Beg nökerden, (2) nöker begden ayrıldı. [aş] Oğuz begleri undarıla şağdan depdi, cılasın beg yigitler şoldan depdi. (3) azan Beg [İç] Oğuz begleri ile tüpe depdi, < > Şöklı Melike havāle oldu. Böğürdübeni atdan yıkdı. (4) Başın kesdi. Şağ taraftan ara Tekür Melike Dundar yëtdi, ılıçladı, yere şaldı. Şol tarafta Boğacık (5) Melike ara Budaḃ arşu geldi, şancubanı yere şaldı, [Kāfirün]⁶³ ara tuğın Boyı Uzun Borlı Hātūn (6) ılıçladı, yere bıraḃdı. Tekür alındı, Melik dutıldı, tuğ yıķıldı, uruşanı (?) yañıldı. Kāfir açdı, beş biñ (7) [kāfir] ılıçdan geçdi.

azan ve Borlı Hātūn oğlu üzerine gelüb atdan ēndiler. Elin çözdiler, uca uca (8) görişdiler.

Üç yüz yigit Oğuzdan şehīd oldu. azan oğlancuğını kırtardı, gërü döndi. Ġazā (9) mübārek oldu. Oğuz begleri toyum oldu. Ağca ala Sürmelüye geldi, otaḃ dikdi. Yëdi gün yëdi (10) gece yëme içme oldu. azan Beg ullar aravaşlar azād ētdi. Cılasun yëg erenler kıla, ölke, cübbe, çuḃa (11) vërdi.

Dedem orkut gelüb şādılık eyledi, bu Oğuz-nāmeyi azan oğlu Uruz üzerine şöyledi:
 (12)

“Ėmdi anı dëdigüm yëg erenler,

⁶³ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Vat. 99b.5

Yalan dünyeyi benüm deyenler?
 Ecel aldı, yer gizledi.
 Fānī dünyeye kime kaldı? (13)
 Gelimlū gēdimlū dünyā,
 Şoñ ucı ölümlü dünyā!”

Yom vëreyim hānum:

Yêrlü kara tağlaruñ yıkılmasun!
 Gölge- 100^a (1)-lüce kabā ağacuñ kesilmesün!
 Kānın akan görklü şuyuñ soğulmasun!
 Kānadlaruñ uçları kırılmasun!
 Kādir (2) seni nāmerde muhtāc êtmesün!
 Çaparken ağ boz atuñ bûdirmesün!
 Çalışanda [uz] kılıcuñ gedilmesün!
 Dûrtüşür-(3)-ken ala gönderüñ ufanmasun!
 Ağ şakallu babañ yeri cennet olsun!
 Ağ bürçeklū anañ yeri behişt (4) olsun!
 Ağ alnuñda beş kelīme du‘ā kılduğ, kabûl olsun!
 Yığışdursın dûrüşdürsin,
 Günāhlarıñı (5) kādir Tañrı [adı] görklü Muḥammedüñ
 Yüzi şuyına bağışlasun!
 Bu du‘āma āmīn deyenler dīzār görsün!
 Hānum hey! (6)

1.2.6. Hikāyet-i Kāzılık Koca oğlu Yēgenek Beg (7)

Kām Gān oğlu Hān Bayındır yerinden durmuşıdı. Kara yerüñ üzerine ağban evin kurmuşıdı. (8) ala şayvan gök yüzine esenmişıdı. Bñ yerde ipek kālīçesi dōşenmişıdı. İç Oğuz Taş Oğuz (9) begleri Bayındır Hānuñ şöbetine dērilmişıdı. Yēme içme oldı. Bir zemāñşoñra Kāzılık Koca (10) dērlerdi bir kişi varıdı. İçerek alnına şerābuñ itisi çıkdı. Kabā dizi üstine çöküb oturdı. (11) Bayındır Hāndan aķın diledi. Bayındır Hān dañı destūr vērđi: “Nereye dilerseñ var” dēdi. (12)

Kāzılık Koca iş görmiş, işe yarar ādem idi. Yarar kocaları cem‘ eyledi. Yad yağı yarağıyla (13) yola girdi. Çok dere, depe, tağlar geçdi. Günlerde bir gün Düzmürd Kāl‘esine gelüb kōndılar. 100^b (1) Ol kāl‘enüñ bir teküri varıdı, adına Arşun oğlu Direk Tekür dērlerdi. Ol kāfirüñ altmış (2) arış kaddı varıdı. Altmış batman gürz şalardı. Kātı muhkem yay çekerci. Pes Kāzılık Koca kāl‘eye yētdükde (3) cenge başladı. Pes hemān ol tekür kāl‘eden taşra çıkdı, meydāna gelüb er diledi. Kāzılık Koca (4) anı gördi, hemān yerinden örü durdı, kazağuç atına süvār oldı, kara dinlū kāfire yēl gibi yētdi. (5) Kāfirüñ enşesine bir kılıç urdı. Zerre miqdārı kesmedi. Nevbet kāfire gelicek ol altmış batman gürzi (6) çeküb eline aldı, Kāzılık Kocayı depere dutub çaldı. Yalan dünyā başına tar

geldi. Ağzından (7) burnından kan boşandı. Kazılık Kocayı karmalayub kal'eye dutsak aldı gètdi. Yigitleri anı (8) görüb şınub kaçdılar.

Kazılık Koca temām on altı yıl hışārda dutsak kaldı. Emen dërler bir pehlevān (9) altı kerre vardı, hışārı alub Kazılık Kocayı hālāş edemedi.

Meger Kazılık Koca Bayındır Hānuḡ (10) elin öpüp gètdükde bir oğlancuḡı doğmışdı. Ol vaktndan berü on altı yaşına girmişdi. (11) Babasını öldi bilürdi, babasının dutsak idüğini oğlandan şakırlardı. Ol oğlanuḡ (12) adına Yègenek dërler idi. Günlerde bir gün Yègenek [Oğuz] begleri ile oturub şöhet ederken Kara Göne (13) oğlu Budaḡ ile birbirine söz atışdılar. Budaḡ eydür: “Bunda lāf urub ne gürlersin? Çün **101^a** (1) er dilersin, varub babanı kâfir elinden kırtarsaḡa ne! On altı yıldur kâfir elinde dutsakdur” dèdi. (2)

Yègenek bu haberi eşidicek [dom] yüregi oynadı, kara baḡrı şarşıldı. Kalkdı Bayındır Hānuḡ nazarına (3) vardı, yüz yere kōdı. Daḡı Yègenek burada soylamış. Görelüm ne soylamış, eydür:

Alan şabāḡ şapa yërde (4) dikilende ağ ban evli,
Aṭlāsıla yapılanda gök şayvanlu,
Tavla tavla çekilende şehbāz atlu,
Çaḡıruban dād (5) vèrende yol çavuşlu,
Şofrasında bol ni'metlü,
Kalmış yigit arḡası,
Beze miskīn ümīdi,
Tülü kuşuḡ (6) yavrusı,
Türkistānuḡ direḡi,
Amıt şuyınuḡ arşlanı!

“Hānum, benüm babamı ben öldi şanurdum, (7) bilmezdim. Şimdi bildümki kâfirde dutsak imiş. Devletlü başuḡ için baḡa leşker қоşub beni babam (8) dutsak olduḡı kal'eye gönder” dèdi. Bayındır Hān buyurdi: “Yigirmi dört sancaḡ begi gelsün” dèyü. (9) “Evvel Demür Kapu Derbendinde şultān olub karḡu süḡü uçında er böḡürden, ḡarīme yètdükde ‘Kimsin?’ (10) dèyü şormayan Kıyan Selcük oḡlı Delü Dunder senüḡile bile varsun. Ayḡır Gözlü şudan (11) at yüzdüren, elli yèdi kal'enüḡ kilidin alan Eylik Koca oḡlı Dönebilmez Dölek Evren (12) senüḡile bile varsun” dèdi. “Қоша бүрцдан қайың оқы егленmeyen Ёл Алмыш senüḡile bile varsun” (13) dèdi. “Üç gün yaḡı görmese kan ağlayan Тоḡsun oḡlı [Rüstem]⁶⁴ senüḡile bile varsun” dèdi. “[Yèrüḡ] bir ucından **101^b** (1) bir ucına yètem’ dèyen Şoḡan Şaru senüḡile bile varsun. Ejderhālar ağzından ādem alan [Delü] Evren senüḡile (2) bile varsun. Yumruḡıyıla er yıḡan [...] senüḡile bile varsun.” Şaymaḡıla Oğuz begleri dükense olmaz. (3) Yigirmi dört sancaḡ begini Bayındır Hān Yègeneḡe yoldaş қоşdı. Begler cem' olub yaraḡların gördiler, (4) yola girdiler. Meger ol

⁶⁴ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Vat. 101a.13

gece Yegenek düş gördi. Düşünü yoldaşlarına söyler, görelüm hānum, (5) ne şoylar, eydür:

“Yoldaşlarum, ġāfillüce kara başım gözüm ile
 Uyħuda iken düş gördüm,
 Ala (6) gözüm açduķda dünyā gördüm,
 Ağ boz [atlar] çabdurur alblar gördüm,
 Ağ ışıķlu albları yanuma şaldum,
 Ak (7) şakallu Dede Korkutdan öġüt aldum,
 İleri yatan kara taġlar aşdum,
 İleri yatan kara denize yètdüm, (8)
 Aġaçdan gemi yondum,
 Ağ gönledüm çıkarub yèlken ètdüm,
 İleri yatan denizi dildüm geçdüm,
 Öteki (9) kara taġuñ bir yanında,
 Alnı başı [balkır] bir er gördüm,
 Kalkubanı yèrümnden örü durdum,
 Kargu dalı uz (10) sünümü kapdum,
 Karşulayı ol ere yètdüm,
 Karşusından ol eri sancasum vaķt depedüm,
 Göz (11) ucıyıla ol ere baķdum,
 Dayım Emen idüġin bildüm,
 Döndüm ol ere selām vèrdüm,
 ‘Oġuz erenlerinde (12) kimsin?’ dèdüm,
 Kapaķların kaldurub yüzüme baķdı,
 ‘Oġul Yegenek ķanda ġedersin?’ dèdi.

Ben eyitdüm: (13) ‘Düzmürd Kāl’esinde babam dutsaķ imiş, aña ġederüm’ dèdüm.
 Burada dayım baña şoylamış.” Görelüm, 102^a (1) hānum, ne şoylamış. Emen eydür:

“Yèldüġinde yèl yètmezidi,
 Yèġ (?) Bayıruñ ķurdına beñzerdi yigitlerüm. (2)
 Yèdi kişiyile ķurılurdı benüm yayum,
 Şom altunlı bèlügümde ķayın talı benüm oķum.
 Yèl esdi, (3) yaġmur yaġdı, pūki ķopdı,
 Yèdi ķatla vardum,
 Ol kāl’eyi alımadum.
 Benden daħı yèġ er (4) ķopmasın,
 Yegenegüm, dön!”

dèdi. Yegenek daħı düşinde şoylamış, eyitmiş:

“Kaıkubanı, tayı, (5) yeründen turduğunda
 Ala gözli beg yigitleri yanuğa sen şalmaduğ.
 Adı bellü yigitleri sen (6) yoritmedüğ.
 Beş akçalık ulfacıyıla yoldaş olduğ,
 Anuğiçün ol şal‘eyi alımaduğ”

dedi. (7) Bu düşi yoldaşlarına hikāyet eyledi. Meger tayısı ol arada yakın idi. Cümle begler ile (8) gelüb yoldaş oldu. Bu aradan kaıkub yördiler.

Günlerden bir gün Düzmürd Kaı‘esine (9) geldiler. Çevre alub kondılar. Çünkü kâfirler bunları gördi, Arşun oğlı Direk Teküre (10) haber êtdiler. Mel‘ün tekür hemān bunu êřitdi, alāt-ı harbıla şal‘eden taşra çıkdı. Bunlara (11) muķābil oldu, meydāna girüb er diledi. Kıyan Selcük oğlı Delü Dundar yerinden duru geldi. (12) Altmış dutam süņüsini koltuğuna aldı. Ol kâfire yêtdi. Dilediki kâfiri gönderleye, edemedi. (13) Kâfir tekür şarmalayub süņüsin elinden aldı. Ol altmış batman gürz ile Delü Dundarı **102^b** (1) depere dutıb çaldı. Yalan dünyā Dundaruğ başına tar oldu, şazılık atını dönderdi, ‘askerine (2) geldi.

Andan Dönebilmez Dölek Evren at depdi, altı perlü gürz ile yêtüb kâfiri depere (3) dutub çaldı, alımadı. Tekür şarmalayub elinden gürzin aldı. Gendi gürzi ile şırtına (4) bir gürz urdı. Oldaıı zebün olub döndi.

Şışsayı ne dirāz edelüm? Yigirmi dört (5) řancaķ begi kâfir elinde zebün oldu. Pes Şazılık Kıoca oğlı Yêgenek yerinden durdı. (6) Yaradan Allāha şığındı, bī-zevāl ma‘būdı öğdi, görelüm hānum nece öğdi:

“Yüce yerlerden (7) yücesin,
 Yüce Taıırı, kimse bilmez nêcesin.
 [Sen] anadan toğmaduğ,
 Sen atadan (8) olmaduğ,
 Kimse rızķın yemedüğ,
 Kimseye güç êtmedüę,
 Kıamu yerde aııadsın,
 Ādeme sen tāc urduğ,
 řeytāna (9) la‘net kılduğ,
 Bir şuçdan ötüri dergāhdan sürdüğ.
 Nemrüd göge oķ atdı,
 Kıarnı yarıķ (10) balığı şarşı dutan Cebbārsın.
 Ululuğa şadduğ yok,
 Senüğ boyuğ şadduğ yok,
 Yā cismile ceddüğ yok. (11)
 Urduğın ulıtmayan ulu Taıırı,
 Başduğın belürtmeyen yüce Taıırı,
 Götürdüğin göge yêtüren (12) görklü Taıırı,
 Kıaķıduęın kıahr êden kıahhār Taıırı,

Birliğüne sığındum çalabum kâdir Tañrı,
Meded (13) senden!”

dèdi. Dañı kara dinlü kâfire at şaldı, yèl gibi yètdi, yèlim gibi yapışdı. Ol kâfirün **103^a** (1) çignine bir kılıç urdı. Geyimini geçimini toğradı. Altı barmağ deriñi zañım èrişdürdi. Kara kanı şorladı, (2) koyunu tıldı. Kara başı buñaldı, buñlı oldu. Hemân at başını çevürüb hişâra kaçdı. Yègenek (3) kâfirün ardından yètdi. Kâfir hişâr kapusına girmişiken Yègenek kara polat uz kılıcıyla kâfirün (4) boynın rāst-layub şöyle çaldıkım başı tıb gibi öñine düşdi. Andan Yègenek atın dönderib (5) leşkere geldi. Kâfirler bu hālî gördi, “bolayki kavğa başılaydı” dèyü dutsak olan Kazılık [Kocayı] (6) koyu vèrdiler. Çıkub leşkere geldi. Şordıkım: “Yigitler kâfiri kim öldürdi?” dèyü. Burada şoyladı, (7) görelüm hānum, ne şoyladı:

“Kaytabanum devesin yüklü kodum, nermidür māyemidür, anı bilsem.
Kaza[ğucum kışrağın yüklü kodum, aygırmıdur, kışrakmıdur, anı bilsem.
Ağ-](8)-ayılta koyunımı yüklü kodum, çoçmıdur koyunmıdur, anı bilsem.
Ala gözlü helālüm yüklü kodum, ermidür kız-(9)-mıdur, anı bilsem.
Mere yigitler, haber vèrün baña,
Yaradan ‘ışkına!’”

dèdi. Yègenek dañı babasına gendüyi (10) bildürmedi. Orada o dañı şoyladı, eydür:

“Kaytabanun māyesini yüklü kodun, ner oldı.
Kaza[ğucun kışrağın yüklü kodun, aygır oldı.
Ağ]ayılta (11) koyunun yüklü kodun, çoç oldı.
Ala gözlü helālunı yüklü kodun, arşlan oldı.”

dèdi. (12) Dañı varub babasının ayağına düşdi. Babası dañı oğlını bağına başub gözlerin öpüb kuçdı. (13)

Andan hişâra yöriyüş ètdiler, yağmaladılar. Hişârı alub kelisyelerin yıkub yèrine mescidler yaptılar. **103^b** (1) Keşişlerin öldürüb bañ bañlatdılar, ‘aziz Tañrı adına hutbe okutdılar. Kuşun alağanını kumāşun (2) arısını kızun güzelini, tokuz[lama] çargab çuğa Bayındır Hāna pençik çıkardılar, bākisin gāzilere bañş ètdiler. (3) Döndiler evlerine gètdiler.

Dedem Korkut gelübeni şoyladı, gör ki ne söyledi, hānum:

“Bu Oguz-nāme (4) Yègenegün olsun” dèdi,
“Benden şonra alp ozanlar söylesün,
Alnı açuk cömerdler dinlesün” (5) dèdi.

Yom véreyim hānum:

Yêrlü kara tağlaruñ yıkılmasun!
 Gölgelüce kaba ağacuñ kesilmesün!
 Ağ şakallu (6) baban yeri uçmañ olsun!
 Ağ bürçeklü anan yeri behişt olsun!
 Āhır şonı arı imāndan (7) ayırmassun!
 Ağ alnuñda beş kelime du‘a kılduñ, qabül olsun!
 Adı görklü Muḥammed hürmetine günāhıñı Hudā bağışlasun!
 Āmīn!

1.2.7. (8) Hikāyet-i Taş Oğuz İç Oğuz ‘Āşī Olub Baryek Vefātı (9)

Qazan üç yılda bir İç Oğuz Taş Oğuz beglerin cem‘ ederdi, evin yağmaladurdi. Gerü Hān (10) Qazan evin yağmaladı oldu. Taş Oğuz begleri hāzır olmayub hemān İç Oğuz begleri yağma-(11)-ladı.

Qazan Begüñ ‘ādeti buyıdıkı hātūnınuñ eline yapışub evinden çıkardı. Evinde olan (12) esbābını vü mālını yağma ederlerdi. Gerü yağma êtdürdi. Taş Oğuz beglerinden kimesne yoğdı. Taş (13) Oğuz begleri bunı eşidüb eyitdiler: “Bağ bağ! Şimdiye degin Qazanuñ evi yağmalandukda heñ bile **104^a** (1) olurduñ. Şimdi şuçımız nedür ki bile bulunmaduk” dediler. Cemī‘ begler ittifa[k] Qazan Begi selām-(2)-lamağa gelmediler, ‘adāvet bağladılar.

At ayağı külük, ozan dili çevük olur. Kılbaş dêrler Qazanuñ (3) yanında bir kişi varıdı. Qazan Beg eydür: “Mere Kılbaş bu Taş Oğuz begleri her dāyim gelürler, (4) beni selāmlarlar idi. Şimdi nêçün gelmezler?” dedi. Kılbaş eydür: “Bilmezmişin? Evüñ yağma kıldu-(5)-[rdu]ğun vaqt Taş Oğuz bile bulunmadı. Anuñıçün gelmezler” dedi. Qazan eydür: “Bizümle ‘adāvet (6) bağladılar gibi? dedi. Kılbaş eydür: “Hānum, ben varayın, anlaruñ dōstlığın dūşmānluğın bileyim” dedi. (7) Qazan: “Sen bilürsin” dedi.

Kılbaş bir kaç ādemile binüb Taş Oğuz begleri tarafına gêtdi. (8) Vardı, Taş [Oğuz] beglerinden Aruz evine kōndı. Qazanuñ tayısı idi. Aruza ḥaber oldu: (9) “Qazan Hāndan ādem geldi” dēyü. Aruz Hān: “Nola, gelsün” dedi. Aruz daḥı altunlu günlüğün (10) dikmişidi, oğlanları ile otururdu. Kılbaş gelüb Aruza bağır başdı, selām vêrdi. (11) Yêr gösterdiler, oturdu: “Qazan Hān devletüñe du‘ālar êtdi. Katı buñlı oldu, ‘Elbette elbette’ dayım (12) Aruz baña gelsün yêtişsün! kara başum buñaldı, buñlı oldu. ‘Üstümüze yağı geldi’ dêr” dedi. (13) “Qaytabanda develerüm bozlatdılar, qazağuçda kazılık atum kişnetdiler, ağca tümen koyunum meñritdiler **104^b** (1) qaza beñzer kızımı gelinimi çağrışdurdılar. Benüm kara başuma neler geldi. Tayım Aruz baña gelsün yêtişsün!’ (2) dêr” dedi.

Aruz: “Mere Kılbaş olvaķt kim Üç [Ok] Boz Ok yıǵnaķ olurdı, Każan andanşonra (3) evin yaǵmaladurdı. Şuçumuz neyidikim şimdi bile olmayavuz yaǵmada?” dèdi. Hemîşe Każanuñ başına (4) bunlar gelsün, tayısı Aruzı aña tursun. Biz Każana düşmen olduk, bellü bilsün” dèdi. (5) Kılbaş daķı burada şoylamış, görelüm hānum, ne söylemiş:

“Aruz Aruz, mere kavat Aruz! (6)

Kalkubanı Każan Beg yerinden durı geldi,

Ala Tağa çadırın otağın kurdı,

Üç yüz (7) altmış altı alp erenler yanına cem‘ oldı,

Yemek içmek arasında begler seni ańdı hānum,

‘Tayın (8) saña düşmen olmış’ dèdi.

Ben ‘Varayım şahīh haber bileyim’ dèyü geldüm.

Üstümüze yaǵı fulān gelmedi. (9)

Hemān senüñ dōstluǵuñ düşmenlüǵüñ şınayı geldüm,

Bildimki Hān Każana düşmen imişsin”

dèdi. (10) Kılbaş kalkdı yōriyü vèrdi.

Aruz Koca gāyet saht oldı. Taş Oǵuz beglerine ādem şaldı, (11) da‘vet ètdi. Heḅ geldiler, yıǵnaķ oldılar. Aruz Koca ala bārgāh otaqların düze dikdi. Atđan (12) aygır, deveden buǵra, koyundan koç kırdurdı. Aruz Taş Oǵuz beglerine aǵırlık ètdi, toyladı. (13) Eydür: “Begler, ben sizi neye okıdum bilürmisiz?” Eyitdiler: “Neye okuduñuz ne buyurursız?” dèdiler. Aruz eydür: **105^a** (1) “Każan Kılbaş göndermiş. ‘Ėlüm günüm çapıldı, kara başum bunlı oldı. Dayım Aruz Taş Oǵuz (2) begleri ile gelsün’ demiş. Ben eyitdüm ki: ‘Mere Kılbaş, kaçankim Każan evin yaǵma ètdürürdi, Taş (3) Oǵuz begleri bile yaǵma èderdi, begler gelüb Każanı selām-larlardı, andan taǵılurlardı. Şimdi (4) suçumuz ne oldıkım bile bulunmaduk, mere kavat, biz Każana düşmen olduk’ dèdüm.” Emen eydür: “Eyü dè-(5)-miş-sin” dèdi.

Aruz araya Muşhaf getürdi, eydür: “Begler, siz ne buyurursız?” Begler eyitdiler: “Çün sen düşmen (6) olduñ, bi daķı olduk” dèdiler. Aruz eydür: “Diñ èmdiĖ and içüñ!” Cemī begler and içdiler: “Senüñ dō-(7)-stuña dōst, düşmenüñe düşmen” dèdiler. Aruz heḅ begleri hil‘at-ladı, eydür: “Begler, Baryık daķı biz-(8)-den kıız alupdur, güyegümüzdür. Ammā Każanuñ inaǵıdur. Gelsün, bizi Każanıla barışdursun (9) dèyelüm, aldayalum, odamuza getürelüm. Gelüb bize muṭī‘ olursa h‘oş, olmazsa ben şaķalın (10) dutayım, siz kılıç üşürüñ, pāreleñ” dèdi. “Aradan Bayrek gèdicek Każan ile işümüz hayır ola” (11) dèdi.

Kāǵız yazdılar, Baryige gönderdiler. Baryık o[d]asında yigitleri ile yèyüb içüb otururken (12) ādem geldi, Baryige selām vèrdi. Baryık ‘aleyk aldı, eyitdi: “Nedür?” Ol kişi eydür: “Hānum, bu kāǵıdı (13) Aruz gönderdi” dèyüb şındı. Baryık açdı, gördikim “kerem èdüb gelesin, < >luṭf **105^b** (1) èdüb bizi Każanıla barışdurasın” demiş.

Baryik hemān kırk yigidin boyına aldı, Aruza geldi. (2) Taş [Oğuz] begleri otururken endi, selām vèrdi. Aruz yèr gösterdi. Geçüb oturdı. Aruz eydür: “Bilürmisin, (3) Baryek, seni neye okıdum?” Baryek: “Buyuruñ” dedi. Aruz: “Bu oturan begler heñ Kažana ‘āšī olub and (4) içmişlerdür.” Muşhaf getürdiler: “Sen dañı iç” dediler. Baryek eydür: “Va-llāhi, ben Kažana ‘āšī olmazam” dedi. (5) Şoylamış, görelüm ne şoylamış:

“Ben Kažanuñ ni‘metin çok yemişem,
Bilmezsem gözüme dursun.
Kažağuçda (6) kazılık atın çok binmişem,
Bilmezsem baña tábüt olsun.
Yağşı kaftanların çok geymişem,
Bilmezsem baña kefen (7) olsun.
Ala bārigāh otağına çok girmişem,
Bilmezsem baña zindān olsun.
Ben Kažandan dönmezem, bellü-(8)-gil”

dedi. Aruz kağıdı, karvayub Baryegün şakalın dutdı. Begler Bayrege kıyamadılar. Baryik burada (9) şoylamış, görelüm ne şoylamış:

“Zālīm Aruz, baña bu işi edeceğün bileydüm,
Kažağuçda kazılık atum bineridüm, (10)
Egni berk demür tonum geyer idüm,
Kara polat uz kılıcum belüme bağlarıdum,
Ala gözlü beglerümi yanıma (11) şalarıdum.

Kavat, ben bu işi bilsem böyle gelürmidüm? Aldayuban er dutmak ‘avrat işidür. ‘Avra-(12)-tuñdanmı öğrendün kavat sen bu işi?” dedi. Aruz eydür: “Herze merze söyleme, kañuña şuşama! Gel and (13) iç!” dedi. Baryik eydür: “Va-llāhi, ben Kažanuñ uğurına başı komışam. Ben Hān Kažandan dönmezem” dedi.

[...]

106^a (1) èlini günini yağmalatdı. Yigit yeñil kalaba toyum oldı. Kažan gök alaña, görklü çemene çadırın (2) otağın dikdürdi. Dedem Korkut gelüb şazılık edüb soy şoyladı, erenler başına (3) neler geldüğünü söyledi:

“Kañı dedüğüm yeg erenler,
Dünyāyı benüm deyenler?
Ecel aldı, yèr gizledi. (4)
Fānī dünyā kime kaldı?
Gelimplü gèdimlü dünyā,
Şoñ ucı ölümlü dünyā!

Bu kara yer bizi daşı yeyecekdür, (5) âhır ‘âkıbet uzun yaşuñ ucu ölüm.”

Yom véreyin hānum:

Ölüm vaktı geldüğinde arı imān-(6)-dan ayırmasun!

Babañ yeri uçmak olub anañ yeri behişt olsun

Qādir Tañrı Baryege (7) rahmet kılsun!

Şîr-i Merdān Hāzret-i ‘Alînüñ elinden

Şerāben tahûr içmek hudā erzānî kılsun! (8)

Qādir seni nāmerde muhtāc ètmesün!

Ağ alnuñda beş kelîme du‘ā kılduğ, qabûl olsun!

Yığışdursın (9) dürişdürsün,

Günāhuñuzı adı görklü Muhammed Muştafā

Yüzi şuyına bağışlasun

Bu kitābı (10) yazanı du‘âyıla ağanlara

Hak sübhānehü ve te‘ālā merhamet (11) ètsün!

Āmîn āmîn dēyenler (12) dîzār görsün!

Hānum hey, begüm hey!

2. BÖLÜM: DİZİN

A, Ā

a ünlem, a!

a. D.14^a/3, D.14^a/7, D.14^b/1,
D.14^b/10, D.20^a/12, D.25^b/9,
D.64^b/9, D.65^a/1, D.65^a/7,
D.67^b/1, D.69^a/10, D.71^a/1,
D.71^a/6, D.71^b/2, D.73^a/12,
V.61^b/3, V.64^a/8, V.64^a/10,
V.64^b/1, V.64^b/6, V.94^b/9,
V.95^b/3

aḥ alaça alacalı bulacalı krş. *ap alaca*

→ ME *ap alaca* (2016; D90-6)

→ MK *ap alaca* (2017; D47^a/6)

a. D.47^a/6, V.75^a/5, V.76^a/1

ābdest al- [Far. + T.] *abdest almak*

→ ME *abdest al-* (2016; D147-10)

→ MK *āb-dest al-* (2017; D.68^a/3)

ā.-dı D.68^a/3, D.75^b/10-11,
D.98^b/7, V.98^a/3

ā.-dılar D.33^b/2, D.62^a/3,
D.77^b/13, V.99^a/13

ā.-ub V.83^a/11, V.90^b/10, V.94^a/7

aç aç, tok karşıtı krş. *aç*

→ ME *aç* (2016; D138-4)

→ MK *aç* (2017; D9^a/7)

a. D.9^a/7, D.9^a/13, D.14^a/11,
D.71^a/4, D.86^a/13, D.96^a/11,
V.73^a/13

a.+dur D.26^b/10, D.57^b/3,
V.78^b/2, V.80^a/3

a.+lar V.67^a/10

aç- açmak krş. *aç-*

a. D.46^a/5

‘aceb [Ar.] *acaba*

‘a. V.73^a/11, V.81^a/11, V.84^b/13,
V.90^b/12

acı acı, tatlı karşıtı

a. D.4^a/7, D.4^a/8, D.25^a/10,
D.74^a/5, D.75^a/13, V.59^a/9,
V.59^a/10, V.86^b/9, V.97^a/8

acı kırıcı, üzücü, incitici, dokunaklı, kötü

a. D.9^a/3, D.47^b/7, D.49^a/4,
D.59^b/10, D.70^a/12, D.84^a/10,
D.130^a/12, D.131^b/10, V.74^a/9,
V.76^a/2, V.81^b/9, V.82^a/1,
V.95^a/12

acı- acımak, canı yanmak

→ ME *açı-* (2016; D240-11)

→ MK *acı-* (2017; D.122^a/11)

a.-mıydı D.122^a/11

acıķ(ğ)- acıkmak krş. *açıķ-, açıķ-*
a.-ur D.27^a/12

açıķ(ğ)- acıkmak krş. *acıķ-, açıķ-*
a.-ur V.87^b/10

acıķı dut- öfkelenmek krş. *acıķı tut-*
a.-anda V.98^b/7

a.-dı V.69^b/11

acıķı tut- öfkelenmek krş. *acıķı dut-*
→ ME *acıķı tut-* (2016; D74-6)

→ MK *acıķı tut-* (2017; D.31^b/11)

a.-anda D.31^b/11, D.33^a/5,
D.76^b/13, V.90^b/5

a.-dı D.31^a/13, D.39^a/6, D.56^a/6,
D.81^a/2-3

‘āciz ķal- [Ar. + T.] *āciz kalmak*

‘ā.-dılar D.110^b/8-9

aç aç, tok karşıtı krş. *aç*

a. V.61^b/4, V.64^a/13, V.87^b/2

a.+mı D.129^a/8

aç- açmak krş. *aç-*

a. V.73^b/3

a.-ar D.122^a/5

a.-aram D.59^a/3, V.81^a/6

a.-dı D.5^a/2, D.16^a/2, D.46^a/11,
D.59^b/5, D.91^b/4, D.98^b/3,
V.73^b/5, V.105^a/13

a.-dılar D.73^a/10, V.96^b/7

- a.-duḡda V.101^b/6
a.-ḡıl D.15^b/4, D.98^a/6, D.135^b/8, V.65^a/5
a.-ub D.4^b/11, D.49^a/5, D.85^b/6, V.75^a/4, V.75^b/12, V.95^a/6
a.-uban D.14^a/2, D.48^a/6, D.49^b/11, D.50^a/9, D.50^b/7, D.70^a/2, D.105^a/9, D.121^a/13, V.64^a/8, V.74^b/2, V.76^a/5
a.-ubanı V.75^b/4
açdur⁶⁵- açtırmak; (çadır için) söktürmek
a.-dı D.139^a/8, D.143^b/8
açık- acıkmak krş. *acık*-, *açık*-
→ ME açık- (2016; D50-5)
→ MK açık- (2017; V.87^b/7),
acık- (2017; D27a/5)
a.-madın V.87^b/7
a.-mamışiken D.27^a/5
açıl- açılmak
a.-acaḡ olurısa D.61^a/11
a.-dı D.61^a/13, D.116^b/10, V.82^b/12
a.-ıcaḡ V.82^b/11
a.-sun D.122^a/6
açuḡ açık
a. D.25^b/13
açuḡ **açuḡ** açık açık
a. D.51^b/6, V.76^b/5
ad ad, isim
a. D.39^b/13, D.64^b/1, D.64^b/2, D.67^b/3, V.70^a/10, V.92^b/2, V.92^b/3, V.93^b/13
a.+ı D.11^a/7, D.33^b/3, D.35^a/10, D.39^b/10, D.59^a/1, D.62^a/4, D.63^a/7, D.68^a/4, D.78^a/1, D.79^a/12, D.87^a/4, D.93^a/2, D.93^a/10, D.94^b/1, D.96^b/3, D.98^b/8, D.102^b/11, D.106^a/3, D.108^b/4, D.109^a/8, D.112^b/6, D.115^b/1, D.117^b/9, D.119^b/3, D.128^b/9, D.128^b/13, D.130^b/1, D.134^a/5, D.134^b/1, D.136^b/8, D.147^b/6, V.62^b/6, V.70^a/8, V.81^a/5, V.83^a/11, V.89^a/11, V.90^b/10, V.94^a/7, V.99^a/13, V.100^a/5, V.102^a/5, V.103^b/7, V.106^a/9
a.+ın D.4^a/10, D.57^a/10, D.117^b/9, D.118^a/1, D.118^a/2, D.136^a/13, D.136^b/7, D.146^a/1, V.59^a/10, V.79^b/13
a.+ına D.38^b/5, D.42^b/9, D.62^b/2, D.87^a/8, D.103^a/12, D.104^a/4, D.108^a/7, D.109^a/11, V.71^b/6, V.83^a/4, V.100^b/1, V.100^b/12, V.103^b/1
a.+ını D.4^a/9, D.11^a/7, D.39^b/11, V.62^b/6, V.70^a/9
a.+um D.67^a/1, D.118^a/2, D.136^b/8, D.146^a/3
a.+uḡ D.59^a/2, D.109^a/9, D.117^b/10, D.136^a/13, D.145^a/7, D.146^a/2, D.146^a/13, V.81^a/5
a.+uḡı D.109^a/9
adaḡlu nişanlı krş. *adaḡlu*
a.+sı V.77^a/4
a.+sın D.52^a/13, D.52^b/11, D.145^a/9
a.+sıydı D.40^a/11, V.70^b/2-3
adaḡlu nişanlı krş. *adaḡlu*
a.+sı V.73^b/10
a.+sına D.49^a/1
a.+sından D.46^b/7
a.+sını V.77^a/11
‘**adāvet bağla**- [Ar. + T.] düşmanlık beslemek krş. ‘*adāvet eyle*-
‘a.-dılar D.148^a/8, V.104^a/2, V.104^a/5-6
‘**adāvet eyle**- [Ar. + T.] düşmanlık

⁶⁵ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 143b.8

- beslemek krş. 'adāvet bağla-
'a.-diler D.148^a/3-4
- Ādem** Hz. Âdem
a.+e D.107^a/2, D.127^b/6,
V.102^b/8
- ādem** [Ar.] insan, adam
→ ME adam (2016; D3-1)
→ MK ādam (2017; D3^b/1)
ā.+idi D.103^a/8, V.100^a/12
ā. D.3^b/1, D.4^a/8, D.5^b/8, D.6^b/5,
D.27^b/10, D.39^a/13, D.41^a/9,
D.56^b/10, D.67^a/7, D.67^b/7,
D.105^a/2, D.108^b/12, D.110^a/11,
D.111^a/1, D.111^a/2, D.111^a/5,
D.111^a/7, D.111^b/12, D.111^b/13,
D.112^a/3, D.112^a/6, D.113^a/5,
D.118^a/12, D.120^b/1, D.125^b/4,
D.133^b/13, D.134^a/1, D.140^a/5,
D.140^a/6, D.148^a/10, D.149^b/12,
D.151^a/1, D.151^a/7, V.58^b/10,
V.59^a/10, V.59^b/9, V.60^a/9,
V.88^a/5, V.93^b/10, V.94^a/2,
V.101^b/1, V.104^a/9, V.105^a/12
ā.+e D.45^b/13
ā.+ile V.104^a/7
ā.+lere D.139^a/7
ā.+ünj D.80^a/6
- ādem şal-** [Ar. + T.] adam göndermek
→ ME adam şal- (2016; D283-4)
→ MK ādam şal- (2017;
D.143^b/4)
ā. D.143^b/4
ā.-dı D.138^b/3, D.143^b/5,
D.149^a/4, V.104^b/10
ā.-dılar D.132^a/3
- ādemī** [Ar.] insana, insanoğluna ait,
insanla ilgili
ā.+ler D.81^b/6, D.86^a/7
- '**ādet** [Ar.] görenek, alışkanlık
'ā.+i V.103^b/11
- adı çık-** ün kazanmak
a.-maz D.3^b/11, V.59^a/4
- adlu** adlı, isimli
a. D.54^a/5, D.54^a/7, D.54^a/8,
D.142^b/1, V.58^b/2, V.78^a/5,
V.78^a/6
- ad қо-** adlandırmak, ad vermek
a.-dı D.39^b/3, V.70^a/4
a.-mazlardı V.62^a/13, V.68^b/7
a.-mazlarıdı D.37^a/7
a.-sun D.10^b/7, V.62^a/12
a.-yasınca D.39^b/1, V.70^a/1-2
- ağ** ak; yüksek krş. *ak*
→ ME ağ (2016; D6-13)
→ MK ağ (2017; D.5^a/13)
a. D.5^a/13, D.7^a/6, D.7^a/10,
D.7^b/13, D.8^a/13, D.8^b/1,
D.10^a/6, D.11^a/6, D.11^b/5,
D.11^b/6, D.16^a/4, D.16^b/12,
D.16^b/13, D.17^a/1, D.17^a/2,
D.17^a/10, D.17^b/3, D.18^a/12,
D.18^b/2, D.18^b/3, D.18^b/11,
D.19^a/1, D.19^b/5, D.19^b/7,
D.19^b/8, D.20^b/9, D.24^a/7,
D.24^b/6, D.25^b/7, D.26^b/2,
D.28^a/2, D.28^a/13, D.28^b/8,
D.32^a/13, D.33^b/2, D.35^a/3,
D.35^a/5, D.35^a/6, D.35^a/7,
D.37^a/1, D.38^a/10, D.42^a/8,
D.42^a/12, D.42^b/7, D.43^a/12,
D.43^b/5, D.46^b/10, D.47^b/6,
D.47^b/7, D.47^b/11, D.47^b/12,
D.48^a/2, D.48^a/10, D.49^a/4,
D.49^a/8, D.49^b/10, D.49^b/11,
D.50^a/4, D.50^a/5, D.50^a/6,
D.50^b/7, D.52^b/13, D.54^b/5,
D.54^b/6, D.56^b/4, D.57^a/7,
D.57^a/8, D.59^b/5, D.60^b/8,
D.62^a/3, D.62^b/6, D.63^a/3,
D.63^a/4, D.66^b/4, D.68^a/4,
D.69^a/3, D.69^a/4, D.70^a/10,
D.71^b/3, D.72^a/1, D.73^a/13,
D.73^b/3, D.73^b/8, D.74^a/2,
D.74^b/8, D.75^a/1, D.75^a/4,

D.75^a/5, D.75^a/6, D.75^a/8,
 D.75^a/9, D.75^b/7, D.75^b/11,
 D.79^a/7, D.79^a/10, D.81^a/5,
 D.82^a/2, D.83^a/10, D.84^a/10,
 D.84^b/3, D.84^b/12, D.84^b/13,
 D.87^a/2, D.88^a/8, D.90^a/3,
 D.91^b/4, D.91^b/5, D.92^b/8,
 D.94^a/4, D.95^b/4, D.98^a/6,
 D.98^a/7, D.98^b/7, D.100^b/10,
 D.102^a/2, D.102^a/8, D.102^b/8,
 D.103^a/1, D.104^a/12, D.105^a/10,
 D.105^a/11, D.108^b/1, D.108^b/3,
 D.111^b/1, D.112^b/13, D.113^b/5,
 D.114^a/13, D.114^b/3, D.116^a/12,
 D.117^b/8, D.118^a/4, D.118^a/5,
 D.118^b/5, D.118^b/6, D.119^a/4,
 D.119^b/1, D.119^b/5-6, D.121^a/11,
 D.121^b/3, D.121^b/12, D.123^b/5,
 D.124^a/9, D.124^a/13, D.124^b/2,
 D.124^b/8, D.125^a/2, D.125^b/10,
 D.126^a/1, D.126^a/3, D.126^b/8,
 D.126^b/11, D.128^a/9, D.128^b/1,
 D.130^a/3, D.130^a/4, D.130^b/11,
 D.131^a/8, D.131^b/5, D.135^b/5,
 D.135^b/6, D.135^b/7, D.135^b/10,
 D.136^a/5, D.137^a/11, D.140^b/8,
 D.141^b/8, D.142^a/2, D.144^b/13,
 D.145^a/13, D.146^b/13, D.151^a/4,
 D.151^a/6, D.151^b/9, D.151^b/10,
 D.151^b/11, D.153^b/13, D.154^a/2,
 V.60^b/1, V.60^b/4, V.60^b/5,
 V.60^b/12, V.61^a/5, V.61^a/6,
 V.62^a/3, V.62^b/5, V.62^b/13,
 V.65^a/12, V.65^a/13, V.65^b/11,
 V.66^a/4, V.66^a/8, V.66^b/9,
 V.66^b/10, V.67^a/3, V.67^a/5,
 V.67^a/13, V.67^b/3, V.67^b/4,
 V.67^b/5, V.68^b/4, V.69^a/13,
 V.71^a/11, V.71^a/13, V.71^b/5,
 V.72^a/1, V.72^a/3, V.73^b/12,
 V.74^a/9, V.74^a/11, V.74^a/12,
 V.74^a/13, V.74^b/3, V.75^a/3,

V.75^a/5, V.75^b/2, V.75^b/9,
 V.75^b/10, V.76^a/5, V.77^a/13,
 V.78^a/13, V.78^b/1, V.79^b/2,
 V.79^b/12, V.83^a/1, V.83^b/8,
 V.84^a/2, V.84^a/3, V.85^b/13,
 V.86^b/4, V.87^a/3, V.88^a/8,
 V.88^a/13, V.88^b/1, V.88^b/5,
 V.89^b/8, V.90^b/7, V.91^b/4,
 V.91^b/5, V.93^b/5, V.94^b/6,
 V.94^b/7, V.95^a/11, V.95^b/12,
 V.96^b/9, V.96^b/11, V.97^a/1,
 V.97^a/6, V.97^a/11, V.97^b/3,
 V.97^b/7, V.97^b/8, V.97^b/10,
 V.100^a/2, V.100^a/3, V.100^a/4,
 V.101^a/4, V.101^b/6, V.101^b/8,
 V.103^b/5, V.103^b/6, V.103^b/7,
 V.106^a/8

a.+ı D.48^a/10

ağban yüksek, yüce

a. D.23^b/1, D.35^a/13, D.56^b/13,
 V.67^b/8, V.72^a/1, V.79^b/8,
 V.86^a/11, V.100^a/7

ağa ağa

a. D.53^a/9, D.53^a/11, V.77^b/6
 a.+m D.20^b/2, D.20^b/4, D.26^a/7,
 D.26^b/8, D.26^b/11, D.27^a/11,
 D.32^a/4, D.32^a/11, D.32^b/2,
 D.32^b/6, D.32^b/11, D.33^a/6,
 D.33^a/13, D.53^b/7, D.53^b/8,
 D.53^b/9, D.53^b/10, D.53^b/11,
 D.53^b/12, D.53^b/13, D.54^a/1,
 D.54^a/2, D.54^a/3, D.55^a/5,
 D.55^a/6, D.55^a/8, D.55^a/10,
 D.55^a/12, D.64^a/1, D.64^a/10,
 D.66^a/1, D.66^b/3, D.67^a/3,
 D.68^b/1, D.77^a/7, D.77^a/11,
 D.77^b/6, D.122^b/11, D.131^b/13,
 D.133^a/1, D.133^a/12, D.136^a/3,
 D.152^a/13, V.77^b/5, V.77^b/11,
 V.77^b/12, V.77^b/13, V.78^a/1,
 V.78^a/2, V.78^a/3, V.78^b/8,
 V.78^b/9, V.78^b/10, V.78^b/11,

V.84^b/3, V.87^a/3, V.87^a/9,
V.87^a/11, V.87^b/5, V.87^b/10,
V.88^b/9, V.90^a/4, V.90^a/11,
V.90^a/13, V.90^b/2, V.90^b/9,
V.92^a/8, V.92^a/10, V.93^a/10,
V.93^b/5, V.93^b/8, V.94^a/10,
V.98^b/11

a.+muş D.132^a/1, D.132^a/12

a.+ı D.28^b/4, D.53^a/10, D.131^b/4,
V.77^b/5, V.88^b/4

a.+ıuzuş D.53^a/1, D.54^b/11,
V.77^a/13, V.78^b/4

a.+sı D.20^a/1

a.+sinuş D.137^a/3

ağaç(c) ağaç krş. *ağaç*

a.+a D.27^a/3, D.29^b/6, V.87^b/5,
V.89^a/6

a.+dan V.101^b/8

a.+ı D.27^a/6, D.27^a/7, D.27^a/9,
D.111^a/6, V.87^b/7, V.87^b/8,
V.87^b/9

a.+ıla D.27^a/12, D.29^b/6,
V.87^b/10, V.89^a/5

a.+um D.54^a/11, D.76^b/5,
V.78^a/8, V.98^b/2

a.+uş D.19^b/4, D.35^a/1, D.60^b/5,
D.63^a/3, D.79^a/5, D.86^b/13,
D.108^a/13, D.128^b/8, V.67^b/2,
V.84^a/2, V.91^b/3, V.100^a/1,
V.103^b/5

ağaç⁶⁶ ağaç; sopa, kötek krş. *ağaç*

→ ME ağaç (2016; D45-3)

→ MK ağaç (2017; D24b/3)

a. D.24^b/3, D.26^b/12, D.27^a/10,
D.27^a/11, D.29^b/7, D.29^b/8,
D.29^b/9, D.29^b/10, D.29^b/11,
D.29^b/12, D.29^b/13, D.30^a/1,
D.30^a/2, D.30^a/3, D.30^a/4,
D.53^a/3, D.91^a/4, D.117^a/7,
D.118^a/1, D.142^b/6, V.77^b/1,

V.89^a/6, V.89^a/7, V.89^a/8

a.+da D.131^a/5

a.+dur D.27^a/10, D.27^a/11

ağar- ağarmak, beyazlaşmak

→ ME ağar- (2016; D6-12)

→ MK ağar- (2017; D.81^a/5)

a.-duğın D.81^a/5

a.-duğınuş D.81^a/6

a.-sa D.5^a/12

ağayıl⁶⁷ ağıl

→ ME ağayıl (2016; D32-5)

→ MK ağayıl (2017; D.151^b/3)

a.+da D.18^b/9, D.53^b/3, D.54^a/1,
D.61^a/4, D.71^b/9, D.74^b/5,
D.83^b/11-12, D.85^b/2, D.100^a/13,
D.151^b/3, V.66^b/5, V.67^a/2,
V.77^b/8, V.78^a/2, V.82^a/13,
V.96^a/3, V.97^b/1, V.103^a/7-8,
V.103^a/10

a.+dan D.11^a/1, D.18^a/5, V.62^b/1

a.+um D.107^b/9, D.136^b/2

a.+uş D.108^a/1, D.133^a/7

ağca ak, akça krş. *ağca*

→ ME ağca (2016; D137-4)

→ MK ağca (2017; D.29^a/12)

a. D.14^a/9, D.25^a/1, D.29^a/12,
D.53^b/3, D.54^a/1, D.59^a/13,
D.61^a/4, D.70^b/4, D.71^b/9,
D.74^b/5, D.75^a/8, D.80^b/13,
D.83^a/13, D.83^b/12, D.84^b/3,
D.85^b/2, D.91^a/7, D.94^a/1,
D.94^a/3, D.97^b/9, D.100^a/13,
D.113^b/6, D.118^a/6, D.121^b/7,
D.124^a/10, D.126^b/7, D.128^a/12,
D.128^a/13, D.130^a/5, D.133^a/9,
D.142^a/11, D.147^a/9, D.151^b/4,
V.64^a/11, V.77^b/8, V.78^a/2,
V.81^b/2, V.86^b/6, V.95^b/2,
V.96^a/3, V.97^a/3, V.97^b/1,
V.97^b/9, V.104^a/13

⁶⁶ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 29b.13

⁶⁷ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 11a.1

ağça ak, akça krş. *ağca*

a. D.84^a/6, D.85^a/7, D.126^a/10,
D.151^b/4, D.151^b/6

ağıl ağıl

→ ME ağıl (2016; D39-12)

→ MK ağıl (2017; D.21^b/12)

a.+a D.46^a/3

a.+uñ D.21^b/12, D.25^a/2, V.85^a/5

ağır sert, keskin, çok, bol, kalabalık,
ağırlık

→ ME ağır (2016; D5-5)

→ MK ağır (2017; D.4^b/6)

a. D.4^b/6, D.14^b/6, D.21^a/7,
D.22^a/7, D.30^b/10, D.39^b/5,
D.42^b/13, D.46^b/4, D.49^b/2,
D.54^a/7, D.71^a/12, D.71^b/4,
D.74^a/5, D.75^a/3, D.75^a/12,
D.96^a/9, D.118^b/1, V.59^b/4,
V.64^b/4, V.70^a/5, V.75^a/9,
V.78^a/6, V.84^b/9, V.89^b/6,
V.95^b/10, V.95^b/13, V.97^a/7

a.+ın D.4^b/5, V.59^b/3

ağır- anırmak, haykırmak, kükremek

a.-ur V.73^b/1

ağırla- ağırlamak

a.-dı D.102^a/13, D.120^b/5

a.-r D.5^b/9

ağırlık ét(d)- saygı göstermek, ikramda
bulunmak

→ ME ağırlık it- (2016; D294-8)

→ MK ağırlık éd- (2017;
D.149^a/8)

a.-di V.104^b/12

a.-üb D.149^a/8

ağırt(d)- anırtmak, çalmak

→ ME ağart- (2016; D283-10)

→ MK ağırd- (2017; D.152^b/12)

a.-ub D.143^b/10, D.152^b/12

ağ(ı)z ağız

→ ME ağız (2016; D5-11)

→ MK ağız (2017; D.15^b/13)

a. D.4^b/11, D.15^b/13, D.43^b/2,

D.53^b/4, D.66^a/3, D.67^a/2,
D.99^a/12, D.122^b/10, D.124^a/13,
V.72^a/2, V.77^b/9, V.93^a/10,
V.93^b/7

a.+ı D.9^a/9, D.9^b/3, D.63^a/13,
D.93^a/7, V.61^b/6, V.61^b/7,
V.91^b/12

a.+ımı V.76^b/10

a.+ın D.11^b/6, D.43^b/3, D.94^b/12,
D.140^a/10

a.+ına D.37^a/11, D.37^b/8,
D.110^b/2, D.120^a/11, D.139^a/5,
D.140^a/8, V.62^b/13, V.68^b/10,
V.69^a/4

a.+ında D.20^b/4, D.31^b/10,
D.76^b/12, V.84^b/3, V.85^a/2,
V.90^a/3, V.98^b/7

a.+ından D.44^b/3, D.92^a/4,
D.105^a/2, V.72^b/3, V.100^b/6,
V.101^b/1

a.+ınuñ D.92^a/5

a.+um D.80^b/12

a.+uma D.52^a/2

a.+uñ D.26^a/4, D.28^b/6, D.125^a/5,
D.131^a/3, D.131^a/12, D.136^a/8,
V.87^a/8

a.+uñıla D.28^b/9

a.+uñiçün D.136^b/12

ağızlı ağızlı krş. *ağızlu*

a.+lar D.43^b/6

ağızlu ağızlı krş. *ağızlı*

a.+lar V.72^a/4

ağla- ağlamak

→ ME ağla- (2016; D25-11)

→ MK ağla- (2017; D.14^b/11)

a.-dı D.14^b/11, D.23^a/7, D.29^a/8,
D.30^a/8, D.35^b/9, D.47^b/7,
D.48^a/9, D.49^a/7, D.56^b/1,
D.61^b/5, D.63^b/12, D.72^b/10,
D.75^b/11, D.79^b/10, D.79^b/11,
D.112^a/12, D.112^b/4, D.113^b/10,
D.114^b/2, D.122^a/13, D.130^b/4,

D.143^a/8, D.143^b/1, D.152^a/9,
D.152^a/11, V.67^b/13, V.69^a/6,
V.74^b/3, V.77^b/3, V.79^b/1,
V.85^b/10, V.88^b/10, V.88^b/12,
V.89^a/11, V.92^a/6
a.-dılar D.151^b/13, V.74^b/13
a.-duğum D.60^a/3, V.82^a/1
a.-duğuma V.92^b/4, V.92^b/6
a.-duğuş V.92^a/12
a.-duğuşa D.64^a/9
a.-dum D.64^b/7
a.-duş D.64^a/3
a.-duşmı V.81^b/10
a.-mağıl D.16^a/10
a.-mağıla D.152^b/7
a.-mağum D.75^a/2⁶⁸, V.97^b/6-7
a.-mağdan D.61^a/11, V.82^b/9
a.-mayasın D.28^b/11, V.88^b/7
a.-mayayın D.36^a/1, V.68^a/2
a.-r D.50^a/7, D.53^a/5, D.53^a/6,
D.58^b/5, D.92^b/2, D.93^b/10,
V.74^b/13, V.75^a/1, V.75^b/11,
V.75^b/12, V.77^b/2
a.-ram D.36^a/3, V.68^a/4
a.-rdı V.75^a/4
a.-rın V.92^b/6
a.-rlar D.52^b/5, V.77^a/7
a.-rmısın D.83^b/3, D.84^a/10
a.-rsın D.29^a/9, D.53^a/9,
D.53^a/11, V.68^a/2, V.77^b/4,
V.77^b/6, V.88^b/12
a.-rsız D.48^b/13, D.79^b/13,
D.92^b/3, V.75^a/1, V.77^a/8
a.-ruz D.80^a/2
a.-yu D.50^b/2, V.74^a/10, V.76^a/2,
V.87^a/6, V.89^a/3
a.-yub D.35^b/13
a.-yuban D.25^b/12, D.131^b/9
a.-yubanı D.47^b/9

ağlaş- birlikte ağlamak

⁶⁸ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 75a.2

→ ME ağlaş- (2016; D97-10)
→ MK ağlaş- (2017; D.92^b/1)
a.-dılar D.48^a/1, D.48^b/12,
D.92^b/1, D.93^b/10, D.110^b/9,
D.114^a/2, D.130^a/5, D.152^a/10,
V.67^a/8, V.74^a/13, V.76^a/7,
V.83^a/1
a.-madılar D.50^b/10
a.-ub D.132^a/3

ağlat(d)- ağlatmak

→ ME ağlat- (2016; D267-10)
→ MK ağlat- (2017; D.113^b/6)
a.-asın D.73^b/9, V.97^a/2
a.-dı D.113^b/6
a.-dılar D.69^a/5, V.94^b/7
a.-mağıl D.73^b/11, D.114^a/13,
D.126^a/3, D.131^b/5, D.135^b/10,
V.97^a/3
a.-mışam D.118^b/5, D.118^b/7
a.-mıssın D.118^a/5
a.-uban D.135^b/7

ağlu göklü beyazlı mavili

→ ME ağlu göklü (2016; V41-3)
→ MK ağlu göklü (2017;
V.78^a/3)
a. V.78^a/3

ağrı ağrı

→ ME ağrı (2016; D5-7)
→ MK ağrı (2017; D.4^b/7)
a.+sın D.4^b/7
a.+sını V.59^b/4

ağrı- ağrımak

→ ME ağrı- (2016; D36-11)
→ MK ağrı- (2017; D.20^a/11)
a.-dı D.20^a/11, V.84^a/13

ağrıl⁶⁹- (boruyu yüksek sesle) çalmak

→ ME ağrıl- (2016; D271-2)
→ MK ağrıl- (2017; D.137^b/2)
a.-dı D.137^b/2

ağ şunğur kuşu akdoğan

⁶⁹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 137b.2

- ş. D.142^a/12
- āh** ünlem
 ā. D.6^a/3
- āh ét-** feryat etmek, inlemek, şikayet etmek krş. *āh eyle-*
 ā.-di D.26^a/3, D.123^a/9, V.87^a/8
 ā.-diler D.47^b/1, D.133^a/10, V.74^a/6
- āh eyle-** feryat etmek, inlemek, şikayet etmek krş. *āh ét-*
 ā.-di D.35^b/8, V.67^b/12
- aḥad** [Ar.] bir ve tek olan Allah
 → ME aḥed (2016; D210-2)
 → MK aḥad (2017; D.107^a/2)
 a.+sın D.107^a/2, V.102^b/8
- ‘ahd** [Ar.] ant
 ‘a.+um D.118^a/11
- ‘ahd ét-** [Ar. + T.] sözleşmek
 ‘a.-mişdi V.83^b/7
- aḥi**⁷⁰ bir ünlem krş. *āḥi*
 a. D.15^b/4, D.15^b/5, D.15^b/6, V.65^a/5, V.65^a/6
- āḥi** bir ünlem krş. *aḥi*
 ā.D.60^b/4, D.60^b/5, D.60^b/6, D.60^b/7, D.60^b/8, D.60^b/9, D.124^a/1, D.131^a/4, D.131^a/5, D.131^a/6
- āḥi** [Ar.] son, sonunda, sonra krş. *āḥi*
 → ME aḥi (2016; D2V2-4)
 → MK āḥi (2017; V84^a/3)
 ā. D.3^a/6, D.5^a/1, D.63^a/5, D.110^b/10, D.137^b/9, V.62^a/8, V.74^b/5, V.82^b/1, V.106^a/5
 ā.+ı D.153^b/11
- āḥi** **soḡ** önu sonu
 ā.D.34^b/13, D.79^a/3
 ā.+ı D.35^a/6, D.79^a/9, D.108^b/2, V.103^b/6
- āḥi** **vakt** ecel zamanı
 ā.+da D.63^a/5, V.84^a/3
- āḥi** **zemān** kıyamete yakın zaman
 ā. D.3^a/6, V.58^b/4
 ā.+da D.3^a/5, V.58^b/3
- āḥiret** [Ar.] ahiret
 → ME āḥiret (2016; D299-7)
 → MK āḥiret (2017; D.151^b/7)
 ā. D.151^b/7
- aḥşam** akşam
 a. D.22^a/2, D.23^b/13, D.24^b/11, D.25^a/9, D.25^b/5, D.88^a/5, V.86^a/7, V.86^b/6, V.86^b/9, V.86^b/13
 a.+da V.85^a/7
- aḥtar-** aktarmak
 a.-dı D.39^a/13
- aḥtarıl-** aktarılmak
 a.-dı D.147^a/3
- aḥvāl** [Ar.] durumlar, haller, vaziyetler
 a.+ların V.67^a/8-9
- aḡ** beyaz krş. *aḡ*
 a. D.32^a/8, D.91^a/6, D.142^a/8, D.142^a/10, D.145^a/12, V.66^b/10, V.81^b/4, V.81^b/6, V.98^b/12, V.101^b/6
 a.+ıla V.63^b/3
- aḡ-** akmak
 a.-an D.11^b/7, V.64^b/2, V.86^b/3
 a.-ar D.58^b/5, V.65^a/7, V.80^b/9, V.91^b/3
 a.-ariken V.65^a/8
 a.-ar iken D.15b/8
 a.-dı D.46^b/3, D.92^a/5, V.98^a/7
 a.-ub D.75^b/10, V.88^b/10, V.98^a/3
 a.-ubanı V.77^b/3
- aḡarlı** akan şeyler
 a.+da D.16^a/5, V.65^a/13
- aḡça** para krş. *aḡça*
 → ME aḡça (2016; D57-11)
 → MK aḡça (2017; D30^b/11)

⁷⁰ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 15b.4-6

- a.+m D.30^b/11
- aķça** para krş. *aķça*
- a. D.26^a/2, D.38^a/4, D.48^b/4,
D.79^b/3, D.79^b/4, D.84^b/6,
D.116^b/5, D.119^b/13, D.142^a/2,
V.69^a/9, V.74^b/8
- a.+m D.61^a/4
- a.+mı? D.57^b/2, V.80^a/2
- a.+ mı? D.89^a/7
- a.+n D.85^b/11
- a.+sını D.21^a/7, D.21^b/1, D.22^a/7
- aķçalık** aķçe kadarlık
- a. V.102^a/6
- aķçalı** aķçeli, aķçe sahibi olan
- a. D.106^a/3
- ‘aķ(ı)l** [Ar.] akıl
- ‘a. D.106^a/7
- ‘a.+ı D.19^a/2, D.26^a/3, D.35^b/9,
D.72^a/6, D.122^a/7, V.67^a/5,
V.67^b/13, V.87^a/8
- ‘a.+ıla D.93^a/8
- ‘a.+ları D.47^b/2, V.74^a/7
- ‘a.+um D.23^b/6
- ‘a.+umı V.86^a/2
- ‘a.+uı D.64^b/9, V.92^b/7
- ‘aķılsız** aķılsız
- ‘a. D.31^b/1
- aķın** aķın
- a. D.103^a/6, D.129^a/12,
V.100^a/11
- a.+dan D.112^b/1
- aķın çap-** aķın etmek, hücüm etmek
- a.-ayım D.89^a/10
- aķın vër-** aķın için izin vermek
- a.-di D.129^a/12
- aķıncı** aķıncı
- ME aķıncı (2016; D189-8)
- MK aķıncı (2017; D.129^a/12)
- a. D.129^a/12
- a.+lar D.128^a/7
- a.+laruı D.96^b/8
- aķındılı** aķıntılı krş. *aķındılı, aķındulu*
- a. D.43^b/9, D.75^b/1, D.91^b/6,
D.95^a/8, D.113^b/8, D.121^b/3,
D.121^b/11, D.135^b/4, D.151^a/5,
V.97^b/11
- aķındulu** aķıntılı krş. *aķındılı, aķındulu*
- ME aķındulu (2016; D258-4)
- MK aķındılı (2017; D131^a/4)
- a. D.131^a/4
- aķındulu** aķıntılı krş. *aķındılı, aķındulu*
- a. V.72^a/5
- aķıt-** aķıtmak
- a.-duıısa D.14^b/3
- a.-duıısa V.64^b/3, V.95^b/9
- ‘āķıbet** [Ar.] son
- ME ‘āķıbet (2016; V99-5)
- MK ‘āķıbet (2017; V108^a/5)
- ‘ā. V.106^a/5
- aķlı ķaralı**⁷¹ beyazlı siyahlı
- ME aķlı ķaralı (2016; D11-5)
- MK aķlı ķaralı (2017; D.7^b/5)
- a. D.7^b/5, D.12^b/7
- aķmaz ol-** aķmamak
- a.-sun D.15^b/8, V.65^a/8
- al** kırmızı
- a. D.8^a/11, D.12^a/4, D.17^b/7,
D.29^a/6, D.32^a/9, D.47^b/8,
D.48^a/2, D.48^a/3, D.49^a/5,
D.49^a/6, D.50^a/8, D.59^b/10,
D.60^a/1, D.63^b/3, D.71^b/4,
D.80^a/4, D.81^a/7, D.81^a/11,
D.82^a/8, D.83^a/12, D.84^a/5,
D.85^a/7, D.91^a/8, D.91^a/12,
D.101^a/5, D.124^a/2, D.124^b/10,
D.125^a/6, D.125^a/10, D.125^b/8,
D.126^a/7, D.127^a/2, D.128^b/1,
V.61^a/4, V.63^a/8, V.66^a/11,
V.74^a/10, V.74^b/1, V.75^b/11,
V.81^b/9, V.81^b/13, V.88^b/11,

⁷¹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 7b.5

V.92^a/1, V.95^b/13, V.98^b/13

al- almak

a. D.38^a/9, D.46^a/1, D.46^a/8,
D.86^b/6, D.109^b/7, D.109^b/13,
D.116^a/8, D.138^a/4, V.69^a/12,
V.73^a/11, V.73^a/13

a.-a D.76^b/3

a.-acağı D.40^a/6

a.-alum D.152^b/6

a.-am D.52^b/1, D.72^a/1, D.76^a/2,
D.81^a/10, D.146^b/3

a.-amadı D.76^a/3

a.-an D.32^a/2, D.32^a/7, D.33^a/9,
D.60^a/6, D.77^a/4, D.89^b/13,
D.90^a/10, D.96^a/10, D.104^b/11,
D.105^a/2, D.145^a/10, D.146^a/4,
V.90^b/7, V.98^b/12, V.101^a/11,
V.101^b/1

a.-ağ D.153^b/5

a.-asın D.85^a/5, D.87^b/7,
D.152^b/2

a.-ayım V.70^b/1, V.76^b/1,
V.77^a/5, V.92^b/11

a.-ayın D.14^b/6, D.40^a/8, D.65^a/3,
D.69^a/13, D.71^a/12, V.64^b/4,
V.94^b/12, V.95^b/10

a.-ayınmı D.8^b/12, V.61^a/12

a.-dı D.11^b/4, D.11^b/5, D.12^a/4,
D.13^a/12, D.13^b/9, D.15^a/3,
D.17^b/4, D.17^b/5, D.19^a/5,
D.21^b/12, D.22^a/1, D.26^b/6,
D.29^a/6, D.34^b/4, D.34^b/11,
D.35^b/9, D.38^b/13, D.41^b/12,
D.44^a/8, D.46^a/2, D.47^a/9,
D.47^b/8, D.49^a/4, D.52^a/7,
D.52^b/4, D.55^a/1, D.56^a/9,
D.58^a/3, D.62^b/6, D.65^a/9,
D.69^b/8, D.72^a/12, D.80^a/5,
D.81^b/5, D.81^b/12, D.86^b/7,
D.87^b/11, D.97^b/11, D.98^a/1,
D.100^b/7, D.101^b/1, D.106^b/4,
D.106^b/8, D.110^a/11, D.110^b/1,

D.110^b/3, D.110^b/4, D.111^a/1,
D.111^b/4, D.113^b/12, D.115^b/1,
D.116^a/10, D.116^b/6, D.117^a/8,
D.127^a/7, D.128^a/4, D.128^b/1,
D.128^b/2, D.133^a/6, D.133^a/7,
D.133^a/8, D.135^b/2, D.136^a/4,
D.137^a/11, D.138^a/9, D.145^b/8,
D.146^a/7, D.146^b/7, D.147^a/8,
D.153^a/6, D.153^b/4, D.153^b/9,
V.60^b/9, V.62^b/12, V.62^b/13,
V.63^b/5, V.63^b/12, V.64^a/4,
V.66^a/9, V.67^a/12, V.72^a/12,
V.73^a/12, V.76^b/13, V.78^b/6,
V.79^a/3, V.79^a/11, V.80^a/12,
V.83^b/7, V.85^a/5, V.85^a/6,
V.87^a/13, V.89^a/3, V.93^a/1,
V.93^a/2, V.96^a/8, V.98^a/9,
V.100^b/6, V.100^b/7, V.102^a/12,
V.102^a/13, V.102^b/3, V.105^b/1,
V.106^a/3

a.-dılar D.36^b/13, D.37^a/1,
D.37^a/2, D.69^a/6, D.93^a/1,
D.129^b/8, D.144^a/10, D.147^a/7

a.-dınuz V.79^a/3

a.-duğı D.55^a/13, D.55^b/1,
D.55^b/2, V.78^b/12

a.-duğum D.56^b/3, D.56^b/4,
V.79^b/2, V.79^b/3

a.-dum D.45^a/4, D.97^a/12,
D.100^b/13, D.105^a/12, D.128^a/9,
D.140^b/7, D.141^b/6, V.72^b/12

a.-duş D.95^a/7, D.119^a/13

a.-duşuz D.55^b/7

a.-ğıl D.12^b/1, D.17^a/13, D.67^b/8,
D.80^b/3, D.82^b/10, D.83^a/7,
D.86^b/2, V.63^b/1, V.66^a/6,
V.94^a/2

a.-ımadı D.103^b/13, D.106^b/8,
D.127^a/10, D.127^a/13, D.138^a/6,
D.141^b/5, D.146^b/3, V.98^a/5,
V.102^b/3

a.-ımadılar D.127^b/2

a.-ımadum D.105^b/13, D.114^a/8,
D.114^a/10, D.114^a/11, V.102^a/3
a.-ımaduñ D.106^a/4, V.102^a/6
a.-ımazdı V.87^b/4
a.-ımazıdı D.27^a/2
a.-ınmaz D.3^b/10
a.-ma D.82^a/11
a.-madın D.151^b/5, V.92^b/6
a.-maduñ D.64^b/6
a.-mağa D.26^b/9, D.53^a/4,
D.82^b/10, D.84^b/10, D.86^a/7,
D.91^b/8, V.87^b/1, V.87^b/2
a.-mağ D.38^b/8, V.69^b/5,
V.89^b/12
a.-mağdan D.31^b/6, D.38^b/7,
V.69^b/4
a.-masunlar D.116^b/4
a.-maya D.3^a/6, D.80^a/10,
V.58^b/4
a.-mayınca D.61^b/12, D.71^b/1,
D.118^a/9, D.132^a/2, D.132^a/13,
V.83^a/7
a.-maz D.12^a/13, V.59^a/4,
V.63^a/5
a.-mıñ D.15^b/4, D.26^a/3, D.59^b/1,
D.59^b/2, D.133^b/9, D.135^b/9,
V.65^a/5, V.81^b/4, V.87^a/5
a.-mıñam D.81^a/4, D.81^a/6
a.-mıñdur D.149^b/7
a.-mıñlar D.52^b/5
a.-mıñsuz V.85^a/1
a.-sa D.36^a/6, D.121^a/3,
D.125^a/11, V.68^a/5
a.-sağ V.85^a/2
a.-sam D.90^b/12
a.-sun D.46^a/9, D.46^a/10,
D.88^b/13, D.152^b/6
a.-ub D.7^b/8, D.10^b/8, D.10^b/10,
D.12^a/4, D.12^b/2, D.12^b/11,
D.23^a/7, D.25^a/3, D.29^a/8,
D.29^b/4, D.34^a/4, D.45^b/8,
D.64^b/12, D.65^a/10, D.67^b/12,

D.70^a/5, D.72^b/3, D.76^b/6,
D.91^b/12, D.109^a/3, D.111^b/5,
D.115^b/6, D.116^a/11, D.121^a/10,
D.129^b/11, D.139^b/8, D.140^a/13,
D.145^b/6, D.146^a/5, D.152^a/9,
V.62^a/13, V.63^a/8, V.66^a/1,
V.68^b/5, V.73^a/8, V.79^b/2,
V.81^b/3, V.85^b/10, V.86^b/6,
V.88^b/12, V.92^b/9, V.94^b/8,
V.95^a/8, V.95^b/8, V.98^b/2,
V.100^b/9, V.103^a/13
a.-uban D.65^a/6, D.91^a/8
a.-ubanı D.16^b/4, D.16^b/13,
D.17^a/3, D.17^a/11, V.65^b/7,
V.65^b/12, V.66^a/5
a.-ubdur D.64^a/13, D.64^b/2,
D.129^a/7
a.-ubsın V.89^b/6
a.-uñ D.28^a/3, D.93^b/11
a.-up V.94^a/3
a.-updur V.92^b/2, V.92^b/3,
V.105^a/8
a.-ur D.52^a/12, D.52^a/13,
D.57^b/9, D.57^b/10, D.80^a/6,
D.82^b/9, D.134^b/11, D.147^b/12,
V.77^a/3, V.77^a/4, V.77^b/2,
V.80^a/7, V.86^a/6
a.-uram D.23^b/11, D.64^a/6,
D.64^a/8, D.81^b/1, D.139^a/12,
V.92^a/10, V.92^a/12
a.-urıdı D.79^b/4
a.-urıdum D.150^b/4
a.-urısañ D.86^b/2
a.-uriken D.145^a/10
a.-ursın D.81^a/13, V.72^b/7

ala karışık renkli, çok renkli, alaca

a. D.5^b/1, D.7^a/2, D.9^a/4,
D.18^a/12, D.18^b/11, D.19^b/7,
D.20^a/4, D.20^b/13, D.21^b/13,
D.22^b/1, D.22^b/6, D.29^b/13,
D.30^a/1, D.32^a/3, D.33^b/9,
D.33^b/10, D.35^a/5, D.35^b/1,

D.37^b/2, D.38^b/11, D.40^a/6,
 D.63^a/11, D.64^a/12, D.64^b/1,
 D.64^b/3, D.65^a/9, D.66^b/5,
 D.67^b/7, D.68^a/10, D.68^b/11,
 D.71^a/2, D.72^a/1, D.72^b/6,
 D.77^a/5, D.86^a/1, D.89^b/11,
 D.90^a/8, D.91^a/7, D.91^b/2,
 D.94^a/5, D.95^a/7, D.95^b/8,
 D.96^b/11, D.98^a/6, D.99^a/9,
 D.100^b/10, D.101^a/4, D.102^a/3,
 D.103^a/1, D.105^a/9, D.106^a/2,
 D.107^b/10, D.108^a/2, D.118^a/7,
 D.118^b/3, D.119^b/6, D.121^a/9,
 D.121^b/1, D.121^b/7, D.121^b/12⁷²,
 D.122^b/10, D.123^a/1, D.123^a/10,
 D.125^a/3, D.128^a/13, D.131^b/10,
 D.133^a/8, D.135^a/12, D.135^b/8,
 D.137^b/2, D.142^a/3, D.142^a/13,
 D.149^a/6, D.150^a/10, D.150^b/4,
 D.153^a/10, V.60^b/1, V.61^b/3,
 V.66^b/9, V.67^b/4, V.67^b/8,
 V.68^b/13, V.70^a/11, V.84^a/9,
 V.85^a/6, V.85^a/13, V.85^b/2,
 V.91^b/11, V.93^a/1, V.93^b/6,
 V.94^a/2, V.94^b/3, V.98^a/13,
 V.98^b/10, V.100^a/3, V.100^a/8,
 V.101^b/5, V.102^a/5, V.103^a/8,
 V.103^a/11, V.104^b/11, V.105^b/7,
 V.105^b/10

alaca karışık renkli

a. D.21^a/3, D.22^b/1, D.124^a/6,
 D.124^a/9, D.142^a/10, V.84^b/7,
 V.85^a/13, V.86^a/10, V.87^a/1,
 V.87^a/3, V.91^a/4

alakan⁷³ alakan, avda kullanılan yırtıcı kuş

a.+ını D.62^b/3, D.108^a/8,
 V.83^b/6, V.103^b/1

alal- renkten tenge girmek, alı al moru

mor olmak, bozulmak

a.-dı D.64^a/10

alan açık, düz yer, meydan krş. *alan*

a. V.93^a/2

alan şabāh ala, alaca, sabahın ilk aydınlığı, alaca karanlık

a. D.54^b/5, D.57^a/7, D.104^a/12,
 D.136^a/5, V.78^a/13, V.79^b/7,
 V.79^b/12, V.82^a/3, V.101^a/3

alañ açık, düz yer, meydan krş. *alan*

a. D.49^b/5, D.65^a/12, D.102^a/11,
 V.75^a/11

a.+a V.106^a/1

alar şabāh⁷⁴ şafak sökmeden önceki yalancı aydınlık krş. *alar tañ*

a. D.7^b/7, D.12^b/10, D.56^b/12,
 V.60^b/8, V.63^b/4

alar tañ şafak sökmeden önceki yalancı aydınlık krş. *alar şabāh*

a.+la D.74^b/12, D.145^b/13,
 V.97^b/5

aları aları dikkatli dikkatli, sert sert (bakmak)

→ ME aları (2016; V48-8)

→ MK alları (2017; V81^b/8)

a. V.81^b/8

alāt-ı ħarb [Ar.] harp aleti

→ ME ālāt-i ħarb (2016; V90-10)

→ MK ālāt-ı ħarb (2017;
 V102^a/10)

a.+ıla V.102^a/10

alay alay, ordu birliği

a. D.134^a/5, D.145^a/13, V.73^b/1

alay bağla- asker saf saf olmak, savaş düzenine girmek

a.-dı D.145^a/1-2, D.145^a/2

a.-mış D.134^a/13

alay alay alay alay

a. D.144^b/11

⁷² ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 121b.12

⁷³ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 62b.3

⁷⁴ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 7b.7

alaylar bağlan- asker saf saf olmak,
savaş düzenine girmek
a.-dı D.153^a/3

alp alp krş. *alp*

→ ME alp (2016; D169-11)
→ MK alp (2017; D86^b/11)
a. D.86^b/11, D.96^a/13
a.+lar V.101^b/6
a.+ları V.101^b/6

alca alımsı, kırmızımsı krş. *alça*

→ ME alça (2016; D13-13)
→ MK alca (2017; D.8^b/13)
a. D.8^b/13, D.13^b/1, D.14^b/8,
D.15^b/3, D.34^a/5, D.71^a/13,
D.71^b/4, D.73^b/3, D.78^a/10,
D.98^a/8, D.100^a/8, D.118^a/9,
D.123^b/7, D.126^a/2, D.131^b/3,
D.143^a/13, D.146^b/9, V.61^a/13,
V.65^a/4, V.95^b/11, V.95^b/13,
V.96^b/11

alça alımsı, kırmızımsı krş. *alca*

a. V.64^b/5

alçak alçak, yere yakın, yüksek karşıtı
krş. *alçak*

→ ME alçak (2016; D11-13)
→ MK alçak (2017; D5^a/7)
a. D.5^a/7, D.7^b/13, D.49^b/5,
V.60^b/11, V.75^a/11

alçak alçak, yere yakın, yüksek karşıtı
krş. *alçak*

a. D.67^b/12
a.+dan D.15^a/5, V.64^b/11

alda- aldatmak, kandırmak

a.-dılar D.152^a/2
a.-yalum V.105^a/9
a.-yuban D.150^b/6, V.105^b/11

aldan- aldanmak

a.-madum D.142^a/4

aldur- aldırmak, kaptırmak

→ ME öldür- (2016; D289-1)

→ MK aldur- (2017; D.14^b/5)

a.-duğum D.72^b/11, V.96^b/1

a.-duş D.50^b/2, V.76^a/2

a.-duşsa D.14^b/5

a.-duşsa V.95^b/9-10

a.-mayınca D.81^b/11

a.-mışam D.71^b/7, D.71^b/9,
D.71^b/11, V.96^a/2, V.96^a/3,
V.96^a/4

a.-ub D.146^b/1⁷⁵

alduvak(ğ) kırmızı duvak

a.+um V.74^b/1

‘alem [Ar.] bayrak

‘a. D.117^b/7, D.117^b/12,
D.136^a/11, D.136^b/6

‘ālem [Ar.] dünya, cihan

‘ā. D.23^a/2, D.26^a/4, D.30^b/5,
D.34^a/10, D.80^b/6, V.87^a/8,
V.89^b/3

‘ā.+i D.75^b/9

‘ā.+leri D.5^b/3, D.127^b/13,
V.98^a/2

‘alemlü bayraklı

‘a. D.144^b/13

alet [Ar.] bir işi yapmak için kullanılan
nesne, araç

a.+in D.144^b/10

‘aleyhi s-selām [Ar.] ona selam olsun

‘a. D.3^a/2, V.89^a/11, V.99^a/13

‘aleyk al- [Ar. + T.] selam almak

‘a.-dı D.91^b/2, D.149^b/13,
V.105^a/12

‘aleyke s-selām aleyküm selam krş.

‘aleykümü s-selām

‘a. D.43^b/4

‘aleykümü s-selām aleyküm selam krş.

‘aleyke s-selām

‘a. V.72^a/3

al eyle- hile yapmak

a.-miş D.152^a/1

⁷⁵ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs.146b.1

alı kıo- bir süre için bir yerde tutmak

a. V.73^b/2

alı vèr- çabucak ve ansızın almak

a. D.42^b/1, D.42^b/3-4, V.71^b/1, V.71^b/3

a.-elüm D.22^a/12, V.85^a/12

a.-eyim D.18^a/5, D.18^a/7, D.18^a/9, D.18^a/12, D.18^b/1

a.-eyin D.42^a/13, V.66^b/5, V.66^b/6, V.66^b/7, V.66^b/8, V.66^b/10, V.66^b/11, V.71^b/1

a.-sün D.151^b/7

al(ı)n alın

a. D.150^b/3

a.+ı D.105^b/2, V.101^b/9

a.+ın D.68^a/4, D.94^b/2⁷⁶

a.+ına D.10^a/8, D.10^a/9, D.10^a/10, D.10^b/2, D.20^a/9, D.43^b/5, D.93^a/3, D.93^a/4, V.62^a/4, V.62^a/6, V.62^a/9, V.72^a/3, V.100^a/10

a.+ından D.10^b/3, D.27^b/1, V.62^a/9

a.+ını D.75^b/11, D.98^b/7, V.87^b/11

a.+ını D.91^b/4

a.+ların D.33^b/2, D.62^a/3

a.+um D.26^b/3, D.48^a/3, D.49^a/6, V.74^b/1

a.+uñ D.98^a/7

a.+uñ D.26^a/5

a.+uñda D.35^a/8, D.79^a/10, D.87^a/2, D.102^b/8, D.108^b/3, D.121^b/6, D.154^a/2, V.100^a/4, V.103^b/7, V.106^a/8

alın- alınmak; tutulmak, kapılmak

a.-dı D.78^b/2, V.99^b/6

a.-duğın D.144^a/11

a.-duñısa D.127^b/10

a.-ubdur D.54^a/12, V.78^a/10

alıncuğ(ğ) alıncık

→ ME alıncuğ (2016; D99-6)

→ MK alıncuğ (2017; D51^b/6)

a.+uñ D.51^b/6, V.76^b/5

alımlu alımlı

a. D.121^b/3, D.121^b/12, D.124^a/13, D.124^b/9, D.126^b/11, D.128^b/1

alış- alışmak

→ ME aytış- (2016; D277-4)

→ MK alış- (2017; D140^b/4)

a.-madum D.140^b/4

alış- alışmak, birinden bir şey almak

a. D.91^a/5

‘Alı Hz. Ali

‘a.+nün D.5^a/3

‘ālim [Ar.] bilgin

‘ā.+ler D.5^a/7

alkış hayır duası, övgü

a. D.36^a/10

a.+ı D.36^a/10, V.68^a/7

a.+ıdı V.68^a/7

a.+ıyıla D.9^a/10, D.9^b/3, V.61^b/6, V.61^b/8

alkış vèr- alkışlamak, övmek, dua etmek

a.-di D.119^a/11

Allāh Allah

a. D.3^a/12, D.4^a/3, D.5^b/3, D.6^b/12, D.11^a/8, D.23^b/9, D.27^b/1, D.35^a/8, D.39^b/12, D.43^b/5, D.54^b/9, D.79^a/9, D.80^a/7, D.101^a/7, D.102^b/8, D.109^a/9, D.117^b/12, D.119^b/1, D.127^b/9, D.128^b/8, D.136^b/6, V.58^b/8, V.59^a/7, V.60^a/12, V.62^b/6, V.68^a/3, V.70^a/4, V.72^a/3, V.78^b/3, V.84^a/4, V.86^a/4, V.87^b/12, V.98^a/2

a.+a D.51^b/1, D.62^a/13, D.102^a/9, D.106^b/12, V.76^b/2, V.83^a/2,

⁷⁶ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 94b.2

V.102^b/6
 a.+dan D.75^b/9
 a.+dandır V.61^b/2
 a.+ına D.61^b/5
 a.+u D.82^b/10
 a.+uma D.127^b/13
 a.+uñ D.45^a/3

Allāh 'ışkına [Ar.] Allah aşkına!

a. D.46^a/5, D.46^b/1, V.73^b/3

Allāhu Şamed ebedi Allah

a.+sin D.107^a/2

Allāhu Te'ālā yüce Allah

a. D.7^a/12, D.9^b/4, D.26^b/4,
 D.36^a/2, D.36^a/9, D.36^a/13,
 D.36^b/1, D.36^b/2, D.36^b/5,
 D.36^b/9, D.39^b/4, D.39^b/7,
 D.39^b/9, V.61^b/7, V.68^a/7,
 V.68^a/10, V.68^b/1, V.70^a/7
 a.+dan D.80^a/4
 a.+mıdır D.82^b/1-2
 a.+nuñ D.61^a/13, D.83^a/3
 a.+ya D.82^a/12, D.86^a/8,
 D.127^b/4
 a.+yıla D.82^b/3-4

alma elma

a. V.74^b/1, V.81^b/12, V.95^b/13

alın açuk dürüst

a. D.86^b/11, V.103^b/4

alur ol- almak istemek

a.-dı D.83^b/1, D.84^a/7, D.85^a/8,
 V.75^a/6
 a.-mıñ V.76^a/6, V.76^a/12

alp yiğit, kahraman krş. *alp*

a. D.90^a/6, D.92^b/10, D.94^a/6,
 D.100^b/1, D.117^b/9, D.120^b/9,
 D.126^a/4, D.126^a/12, D.130^a/7,
 D.131^b/7, D.136^a/12, D.143^b/8,
 D.148^b/12, V.103^b/4, V.104^b/7
 a.+lar D.65^b/3⁷⁷, D.105^a/10⁷⁸,
 D.111^a/7, D.112^b/11, D.121^a/7,

V.93^a/4
 a.+ları D.105^a/11
 a.+um D.146^b/13
 a.+umuz D.117^b/13, D.136^b/7
 a.+uñuz D.117^b/8, D.136^a/12

alt bir şeyin yere bakan yanı, üst karşıtı

a.+ına D.7^a/8, D.7^b/10, D.8^b/2,
 D.8^b/11, D.28^b/8, V.60^b/6,
 V.60^b/10, V.61^a/7, V.61^a/11
 a.+ında D.30^b/7, D.54^b/7,
 D.66^b/12, D.83^b/12, D.90^a/13,
 D.116^b/1, D.125^b/8, D.139^b/4,
 D.139^b/6, V.89^b/4
 a.+ında mı D.139^a/9
 a.+ındağı D.127^a/2, V.72^a/10
 a.+ından D.61^b/10, D.72^b/4,
 D.101^a/6, D.122^b/2, D.135^a/7,
 V.80^b/13, V.83^a/5
 a.+uma D.8^b/6
 a.+umda D.126^a/7
 a.+uñda D.121^b/6
 a.+uñdağı D.22^b/1, D.76^a/12,
 D.124^b/10, D.126^b/4, V.85^a/13

altı altı

a. D.32^b/13, D.34^a/9, D.37^a/2,
 D.38^a/10, D.65^b/6, D.69^b/1,
 D.95^a/3, D.95^b/6, D.103^b/12,
 D.106^b/7, D.107^a/13, D.127^a/7,
 D.132^b/10, D.133^b/6, D.141^b/5,
 D.141^b/6, D.144^a/6, D.145^b/6,
 V.68^b/5, V.69^a/13, V.89^a/12,
 V.91^a/7, V.93^a/5, V.94^b/12,
 V.99^a/8, V.100^b/9, V.102^b/2,
 V.103^a/1, V.104^b/7

altı yüz altı yüz

a. D.21^b/8, D.21^b/9, D.22^a/2,
 D.26^a/7-8, D.98^a/2, D.129^b/11-
 12, V.85^a/3, V.85^a/4, V.85^a/6,
 V.87^a/9

altmış altmış

⁷⁷ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 65b.13

⁷⁸ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 105a.10

a. D.22^b/3, D.26^a/12, D.32^a/2,
D.32^a/13, D.32^b/12, D.77^a/4,
D.77^a/9, D.103^a/13, D.103^b/1,
D.103^b/7, D.106^b/1, D.106^b/4,
D.111^a/7, D.111^b/12, D.133^b/13,
D.134^a/1, D.134^a/10, D.150^b/4,
D.153^a/10, V.90^a/5, V.90^b/2,
V.98^b/10, V.99^a/7, V.100^b/1,
V.100^b/2, V.100^b/5, V.102^a/12,
V.102^a/13, V.104^b/7

altmış biş altmış bin

a. D.140^b/4, V.90^a/10, V.99^a/2

altun altın

a. D.11^a/3, D.17^b/4, D.18^a/10,
D.18^b/12, D.20^a/5, D.21^a/5,
D.21^b/1, D.22^a/5, D.26^a/2,
D.28^a/7, D.30^b/9, D.31^a/6,
D.32^b/9, D.33^b/5, D.34^b/5,
D.37^b/13, D.42^a/4, D.47^b/10,
D.48^b/4, D.50^b/5, D.57^b/2,
D.59^b/2, D.59^b/11, D.60^a/4,
D.60^a/5, D.60^a/11, D.61^a/4,
D.61^a/5, D.61^b/2, D.63^b/1,
D.63^b/4, D.64^a/6, D.68^a/7,
D.70^b/9, D.73^b/9, D.77^b/4,
D.80^b/11, D.83^b/5, D.83^b/13,
D.84^b/5, D.85^a/13, D.85^b/11,
D.89^a/7, D.116^b/5, D.119^b/13,
D.121^a/12, D.121^b/6, D.137^b/1,
D.141^b/4, D.142^a/3, D.144^a/4,
D.148^a/12, V.62^b/3, V.66^a/9,
V.66^b/8, V.67^a/4, V.74^a/11,
V.74^b/8, V.76^a/4, V.80^a/2,
V.81^b/4, V.81^b/7, V.81^b/11,
V.82^a/2, V.82^a/7, V.82^b/6,
V.82^b/13, V.84^a/10, V.84^b/8,
V.85^a/8, V.88^a/11, V.89^b/6,
V.90^b/1, V.91^a/10, V.92^a/1,
V.92^a/11, V.94^a/8, V.95^b/4,
V.97^a/2, V.99^a/6

a.+1 D.142^a/4

altunlı altın işlemeli krş. *altunlu*

a. V.102^a/2

altunlıca altın işlemeli krş. *altunluca*

a. V.96^a/12

altunlu altın işlemeli krş. *altunlı*

a. D.91^b/11, D.105^b/11, D.112^b/2,
V.104^a/9

altunluca altın işlemeli krş. *altunlıca*

a. D.72^b/8, D.102^a/13, D.137^b/5

amān [Ar.] aman!; rica, yalvarma,
bağışlanma isteği

→ ME aman (2016; D142-8)

→ MK amān (2017; D.29^b/5)

a. D.17^b/11, D.29^b/5, D.34^b/2,
D.44^b/1, D.73^a/8, D.73^a/9,
D.82^a/4, D.84^b/10, D.99^a/3,
D.128^a/5, V.66^b/1, V.72^b/1,
V.72^b/2, V.89^a/5, V.96^b/6

amān dile- [Ar. + T.] bağışlanma
dilemek

a.-rsin D.84^b/12

amān vēr- [Ar. + T.] canını bağışlamak,
öldürmemek

a.-di V.96^b/7

a.-diler D.73^a/10

a.-üñ V.89^a/5, V.96^b/6

‘amel [Ar.] bir maksatla yapılan, iş,
eylem, fiil

‘a.+i D.43^b/4, V.72^a/3

‘a.+üñmi? D.43^b/6, V.72^a/4

āmennā ve şaddaknā [Ar.] inandık ve
tasdik ettik anlamında söz

ā. D.98^b/5

āmīn [Ar.] âmin

ā. D.35^a/7, D.63^a/5, D.102^b/9,
D.137^b/11, D.147^b/5, D.154^a/4,
D.154^a/5, V.84^a/4, V.91^b/6,
V.100^a/5, V.103^b/7, V.106^a/11

ammā [Ar.] ama, ancak, fakat, lakin

→ ME amma (2016; D214-4)

→ MK ammā (2017; D.40^b/4)

a. D.38^b/2, D.40^b/4, D.41^a/9,
D.44^b/12, D.66^a/13, D.67^b/2,

D.109^a/4, D.109^b/8, D.109^b/9,
D.109^b/13, D.111^b/13,
D.115^a/10, D.120^b/8, D.121^a/1,
D.125^b/2, D.143^b/2, D.143^b/4,
D.147^b/10, D.149^b/7, V.69^b/2,
V.71^a/1, V.84^b/3, V.93^b/3,
V.105^a/8

'Amme [Ar.] Kur'an-ı Kerim'in son
cüzü

'a. D.5^a/1

ana anne

a. D.4^a/10, D.4^b/5, D.5^a/13,
D.16^a/4, D.16^a/5, D.16^a/10,
D.28^b/6, D.28^b/7, D.28^b/11,
D.28^b/12, D.29^a/8, D.29^a/10,
D.29^b/1, D.69^a/5, D.70^a/12,
D.84^a/4, D.84^a/8, D.84^a/11,
D.89^b/6, D.90^b/2, D.99^a/11,
D.131^b/11, D.131^b/12, D.132^a/3,
D.133^a/10, D.143^a/10, D.143^a/12,
V.59^a/11, V.59^b/3, V.65^b/2,
V.88^b/12, V.88^b/13, V.94^b/7,
V.95^a/12

a.+dan D.3^b/11, D.107^a/1,
V.59^a/4, V.102^b/7

a.+m D.14^a/2, D.24^a/8, D.31^a/3,
D.70^a/2, D.73^b/8, D.73^b/13,
D.74^a/6, D.74^a/11, D.74^b/7,
D.74^b/8, D.83^a/6, D.90^b/13,
D.97^b/9, D.99^a/8, D.118^a/1,
V.64^a/7, V.65^a/12, V.65^a/13,
V.86^a/12, V.88^b/5, V.88^b/6,
V.95^a/6, V.97^a/5, V.97^a/8,
V.97^a/11, V.97^b/2, V.97^b/3

a.+ma D.73^b/10, D.85^a/9, V.97^a/3

a.+mdan D.133^a/4

a.+mı D.30^b/6, D.31^a/4,
D.49^b/11, D.73^b/11, D.113^b/6,
D.118^a/5, V.75^b/3, V.89^b/4,
V.89^b/8, V.97^a/1, V.97^a/3

a.+muğ D.14^a/2, D.49^b/6,
D.70^a/1, D.97^a/5, V.64^a/7,

V.75^a/12, V.95^a/6

a.+ğ D.15^a/13, D.16^a/12, D.19^b/7,
D.25^b/10, D.35^a/6, D.63^a/4,
D.75^a/6, D.75^a/8, D.75^b/4,
D.84^b/13, D.86^a/2, D.95^b/5,
D.108^b/2, D.126^a/4, D.154^a/1,
V.65^a/3, V.65^b/4, V.67^b/5,
V.84^a/3, V.87^a/5, V.91^b/5,
V.97^b/8, V.97^b/9, V.97^b/13,
V.100^a/3, V.103^b/6, V.106^a/6

a.+ğa D.51^a/8, D.84^a/3, V.76^a/13

a.+ğdur D.84^a/2

a.+ğı D.31^a/10, D.50^a/5, D.90^a/3,
D.114^a/13, D.131^b/6, D.135^b/10,
V.75^b/10, V.89^b/9

a.+ğuğ D.143^a/5, V.89^b/10

a.+sı D.15^b/1, D.16^b/1, D.21^a/9,
D.31^b/5, D.47^b/1, D.47^b/6,
D.60^b/11, D.61^a/13, D.69^a/13,
D.70^b/8, D.72^a/5, D.72^b/3,
D.84^a/11, D.84^a/12, D.84^b/8,
D.99^a/6, D.99^a/8, D.110^b/11,
D.112^a/11, D.114^a/2, D.133^a/13,
D.143^b/1, V.65^a/3, V.65^b/5,
V.74^a/6, V.74^a/9, V.82^b/2,
V.82^b/12, V.84^b/10, V.89^b/12,
V.98^a/8

a.+sına D.12^a/5, D.45^a/4,
D.49^a/7, D.60^b/3, D.69^a/11,
D.84^a/4, D.143^a/9, D.147^a/9,
D.151^b/9, V.63^a/8, V.72^b/12,
V.75^a/4, V.82^a/10, V.94^b/10

a.+sını D.22^a/7, D.135^b/7,
V.85^a/1, V.85^a/9, V.89^b/5,
V.91^a/10

a.+sınuğ D.12^a/3, D.16^a/3,
D.17^b/2, D.29^b/2, D.86^b/5,
D.86^b/7, D.90^b/5, D.114^a/2,
D.114^a/3, D.114^b/7, D.133^b/2,
V.63^a/8, V.65^a/12, V.66^a/7,
V.89^a/3, V.94^b/11

a.+sıyla D.12^a/5, D.125^a/9,

- D.130^a/5, V.63^a/8
a.+ya D.51^a/3, V.76^a/10
- anadan** **toğma** **çırılçıplak**
a. D.91^b/10
- ancak**⁷⁹ fakat, ama, lakin; hemen, şu anda, bu anda
a. D.37^b/4, D.88^b/10, V.69^a/1
- ancılayın** onun gibi
a. V.59^b/10, V.60^a/2, V.81^a/1
- and iç-** söz vermek, yemin etmek krş.
and iç-
→ ME and iç- (2016; D275-13)
→ MK and iç- (2017; D139^b/13)
a. D.139^b/13, D.150^b/8
a.-di D.140^a/4
- and iç-** söz vermek, yemin etmek krş.
and iç-
a. D.150^a/6, D.151^a/10, V.105^b/12-13
(a). V.105^b/4
a.-di D.51^a/9, D.144^b/7, D.150^a/7, V.76^b/1
a.-diler D.149^b/5, D.152^a/4, V.105^a/6
a.-dük D.150^a/6, D.151^a/10
a.-eyim D.58^b/13, V.80^b/7, V.81^a/3
a.-kim D.144^b/5
(a).-medi D.151^a/11
a.-mişem D.58^b/3, D.133^a/1-2
a.-mişlerdür V.105^b/3-4
a.-ünj V.105^a/6
- anda** onda
a. D.15^a/11, D.38^b/7, D.46^b/5, D.99^b/3, D.105^b/8, D.117^a/2, D.123^b/8, D.130^b/11, D.140^b/8, D.141^a/9, D.141^b/8, D.142^a/5, D.152^a/10, V.65^a/1, V.69^b/4, V.73^b/9, V.85^b/5
- andan** ondan
- a. D.6^b/11, D.22^b/7, D.30^a/4, D.46^b/13, D.53^a/2, D.56^b/6, D.61^a/9, D.72^b/1, D.85^a/4, D.85^a/5, D.93^b/6, D.94^b/4, D.94^b/10, D.107^b/5, D.108^a/3, D.129^b/1, D.132^b/13, D.135^a/9, D.139^b/2, D.139^b/11, D.142^b/7, D.147^b/13⁸⁰, D.149^b/10, V.60^a/12, V.67^a/9, V.70^a/3, V.70^b/4, V.71^a/10, V.73^a/8, V.73^b/13, V.79^b/4, V.80^a/6, V.80^b/13, V.82^b/10, V.86^b/8, V.89^b/10, V.89^b/13, V.96^a/9, V.102^b/2, V.103^a/4, V.103^a/13, V.104^b/2, V.105^a/3
- anı** onu
a. D.5^b/9, D.8^b/4, D.31^a/12, D.31^b/8, D.41^a/8, D.41^a/12, D.41^a/13, D.52^b/12, D.69^a/13, D.81^b/10, D.103^b/4, D.105^b/5, D.106^b/9, D.107^b/9, D.107^b/10, D.107^b/11, D.113^a/10, D.117^a/8, D.130^b/1, D.141^b/6, V.59^b/9, V.60^b/7, V.63^b/11, V.70^b/13, V.71^a/2, V.71^b/9, V.89^b/10, V.89^b/13, V.100^b/4, V.100^b/7, V.103^a/7, V.103^a/8, V.103^a/9
- anlar** onlar
a. D.12^a/1, D.19^a/11, D.20^b/2, D.29^a/1, D.58^b/6, D.66^a/10, D.152^b/12, V.63^a/6, V.66^a/5, V.66^a/10, V.67^a/12, V.80^b/10, V.88^b/7, V.93^b/1
a.+a D.66^a/9, D.85^a/5, D.144^b/1, D.152^a/5, V.58^b/8, V.93^b/1
a.+ı D.19^a/12, D.62^a/13, V.83^b/5
a.+uñ D.58^b/5, D.148^a/9, V.80^b/9, V.93^b/9, V.104^a/6
- anuñ** onun
a. D.3^a/4, D.5^b/10, D.6^a/4, D.8^b/4,

⁷⁹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 37b.4

⁸⁰ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 147b.13

- D.11^a/12, D.39^a/9, D.41^a/11,
D.66^a/9, D.77^a/3, D.77^a/8,
D.77^a/12, D.77^b/3, D.77^b/7,
D.77^b/8, D.77^b/9, D.77^b/10,
D.79^b/5, D.81^a/9, D.83^a/1,
D.83^a/4, D.83^b/12, D.87^b/5,
D.89^b/3, D.89^b/11, D.89^b/12,
D.89^b/13, D.90^a/7, D.106^a/4,
D.124^b/9, D.138^a/13, D.139^b/8,
D.143^b/3, D.145^a/2, V.59^b/10,
V.60^a/1, V.60^a/13, V.60^b/5,
V.64^b/9, V.76^b/8, V.90^a/9,
V.90^a/13, V.90^b/2, V.90^b/4,
V.90^b/6, V.93^b/10, V.98^b/9,
V.98^b/11, V.99^a/1, V.99^a/3,
V.99^a/5, V.99^a/7, V.99^a/10,
V.99^a/11, V.102^a/6, V.104^a/5
a.+dur V.65^b/2
a.+ıla D.93^b/5, D.94^b/9, D.111^b/7
ağ- hatırlamak
a.-anlara V.106^a/10
a.-dı D.56^b/1, D.76^a/7, D.132^a/4,
D.133^a/9, D.148^b/13, V.79^b/1,
V.98^a/8, V.104^b/7
a.-dum D.64^b/7
a.-madı D.39^a/1
a.-maz D.11^a/10
a.-ub V.92^b/6
ağa ona
a. D.6^b/5, D.38^b/3, D.42^b/12,
D.51^a/5, D.52^b/12, D.58^a/12,
D.80^a/2, D.83^b/9, D.83^b/10,
D.83^b/11, D.83^b/13, D.85^b/3,
D.88^b/3, D.89^b/2, D.103^a/11,
D.112^a/11, D.113^a/6, D.120^a/5,
D.128^b/3, D.132^b/6, D.135^a/2,
D.139^b/1, D.139^b/3, D.148^b/8,
V.58^b/6, V.65^a/13, V.69^b/3,
V.69^b/4, V.71^b/8, V.77^a/11,
V.79^b/5, V.81^a/1, V.101^b/13,
V.104^b/4
ağaru öte, ileriye doğru, öbür taraf
a. D.6^b/9, V.60^a/11
ağdur- hatırlatmak, benzer yanları
bulmak, çağrıştırmak
a.-ursın D.29^a/10, D.76^b/3,
V.88^b/13, V.98^a/13
ağdurt- hatırlatmak
a.-mayasın D.125^a/6
ağul- hatırlanmak
a.-maz V.62^b/7
ağla- anlamak
a. D.25^b/6, D.37^b/6, D.49^b/7,
D.57^a/6, D.64^a/1, D.67^a/5,
V.69^a/2, V.75^a/13, V.79^b/12,
V.87^a/1, V.92^a/8
a.-ğ D.20^a/10, V.84^a/13
ağra- homurtulu ses çıkarmak,
haykırmak, kükremek
a.-dı D.75^b/13
ağsuzın birden, birdenbire
a. D.146^b/6
ap alaca⁸¹ alacalı, bulacalı krş. *ab alaça*
a. D.26^a/13, D.32^b/4, D.49^a/7-8,
D.50^a/13, D.77^a/13, V.90^a/12,
V.99^a/4
apar- alıp götürmek
a.-savuz D.38^b/3, V.69^b/3,
V.69^b/4
a.-uğ D.49^a/1
apul apul salına salına yürümek
a. D.55^a/8, D.91^b/4, D.108^b/12,
V.78^b/9
ara iki şeyi birbirinden ayıran uzaklık,
aralık, boşluk, mesafe
a.+da D.15^a/8, D.89^b/8, D.99^a/1,
D.100^a/1, D.101^b/13, D.106^a/9,
D.124^b/4, V.64^b/12, V.67^a/10,
V.78^a/12, V.88^a/2, V.93^b/12,
V.97^b/9, V.102^a/7

⁸¹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 26a.13

- a.+dan D.82^b/3, D.149^b/10,
V.102^a/8, V.105^a/10
a.+larda D.43^b/7, V.72^a/4
a.+muzdan D.152^b/1, D.152^b/5
a.+sına D.132^a/9
a.+sında D.72^b/8, D.130^b/11,
D.148^b/13, D.151^a/9, V.59^a/13⁸²,
V.96^a/12, V.104^b/7
a.+sından D.13^a/13, D.116^a/6,
D.135^a/10
a.+ya D.149^b/4, V.65^b/10,
V.72^a/3, V.105^a/5
- ara-** birini veya bir şeyi bulmaya
çalışmak
a.-dı D.130^b/7
a.-ı D.49^a/12
a.-ıuz V.75^a/7
a.-r D.82^b/7, D.86^a/11
- araba** araba
‘a. D.138^b/12
‘a.+nuş D.138^b/13
‘a.+ya D.138^b/11
‘a.+yı D.138^b/11, D.139^a/2
- Arabî at** [Ar.] Arap atı
‘a.+lar D.29^a/10-11, V.88^b/13
- arayı gêt(d)-** aramaya gitmek
a.-eyim D.88^a/6
- Arafât** [Ar.] Arafat dağı
‘A.+da D.67^b/2, V.93^b/13
- ard** arka, geri
a.+ı D.21^a/2, D.59^a/1, V.81^a/4
a.+ın D.25^a/2
a.+ına D.16^b/12, D.17^a/1,
D.17^a/10, D.20^a/6, D.33^a/7,
D.75^a/9, D.100^b/7, D.100^b/13,
D.146^a/3, D.151^a/1, V.65^b/11,
V.66^a/5, V.76^b/13, V.84^a/11,
V.90^b/6
a.+ınca D.17^b/6, D.32^a/1,
D.32^a/5, D.32^a/11, D.32^b/3,
D.32^b/7, D.32^b/11, D.33^a/3,
D.33^a/7, D.62^b/11, D.77^a/3,
D.77^a/8, D.77^a/12, D.77^b/3,
D.77^b/7, D.77^b/9, D.77^b/10,
D.145^a/2, V.66^a/10, V.83^b/10,
V.90^a/5, V.90^a/7, V.90^a/9,
V.90^a/11, V.90^a/13, V.90^b/2,
V.90^b/4, V.90^b/6, V.98^b/5,
V.98^b/9, V.98^b/11, V.99^a/1,
V.99^a/3, V.99^a/5, V.99^a/7,
V.99^a/10, V.99^a/11
a.+ında D.58^b/4, V.80^b/8
a.+ından D.26^b/7, D.38^b/9,
D.44^a/6, D.93^a/9, D.107^b/2,
D.122^a/10, V.66^a/10, V.69^b/5,
V.72^a/11, V.103^a/3
a.+uma D.73^a/13, V.96^b/9
a.+umca D.72^b/4
- ardına düş-** peşinden gitmek
a.-di D.27^a/8, D.44^a/3, D.61^b/7,
D.81^b/12, D.110^a/4, D.138^a/7-8,
V.72^a/9, V.86^b/12, V.87^a/13,
V.87^b/8, V.98^b/6
a.-diler D.52^a/8
a.-esin D.72^b/1-2, V.96^a/10
a.-mişlerdi V.90^a/1-2
- argab** argab halka halka, kıvrım kıvrım
→ ME argap argap (2016; D117-4)
→ MK argap argap (2017; D.60^b/4)
a. D.60^b/4, V.82^a/11
- argımağ**⁸³ safkan, soylu (at)
a. D.56^b/3
- argış** kervancı, bezirgân, kervan
a. D.49^b/6, D.49^b/7, D.49^b/8,
D.49^b/9, D.49^b/10, D.49^b/11,
D.49^b/13, D.50^a/1, V.75^a/12,
V.75^a/13, V.75^b/1, V.75^b/2,
V.75^b/3, V.75^b/4, V.75^b/5

⁸² ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Vat. 59a.13

⁸³ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 56b.4

- a.+um D.56^b/5, V.79^b/3
- arğun** su yolu, kanal
→ ME urğun (2016; D207-10)
→ MK arğun (2017; D.105^b/10)
a.+um D.105^b/10
- arğa** arka, sırt; yardımcı, koruyucu, kayırıcı krş. *arğa*
a.+sı D.20^a/2, D.39^b/5, D.42^a/1, D.57^a/3, D.104^b/2
a.+sın D.114^b/9
a.+sına D.140^a/7
- arğacuk(ğ)** arkacık, sırtçık krş. *arğacuk*
→ ME arğacuk (2016; D99-9)
→ MK arğacuk (2017; D.51^b/9)
a.+uñ D.51^b/9
- arı** temiz, pak, saf krş. *aru*
→ ME aru (2016; D63-2)
→ MK arı (2017; D.35^a/6)
a. D.33^b/2, D.35^a/6, D.43^b/11, D.62^a/3, D.63^a/5, D.68^a/3, D.75^b/10, D.77^b/13, D.79^a/10, D.96^a/9, D.98^b/6, D.102^b/7, D.108^b/2, D.119^b/2, D.122^a/4, D.137^b/10, D.147^b/4, D.153^b/12, V.72^a/7, V.90^b/10, V.94^a/7, V.98^a/3, V.99^a/12, V.103^b/6, V.106^a/5
a.+sını V.103^b/2
- arık(ğ)** zayıf, cılız krş. *aruk*
a.+ını V.73^b/2
- arış** arşın
a. V.100^b/2
- arğa** arka, sırt; yardımcı, koruyucu, kayırıcı krş. *arğa*
a.+muzdan V.78^b/12
a.+sı D.35^b/10, V.68^a/1, V.70^a/5, V.79^b/9, V.84^a/8, V.91^b/9, V.99^a/12, V.101^a/5
a.+sına D.140^a/9, V.82^a/9, V.87^b/8
a.+sında D.87^b/5
a.+sından D.96^b/7, V.79^a/1
- a.+sını D.25^a/1
a.+sınuñ V.71^a/7
- arğacuk(ğ)** arkacık, sırtçık krş. *arğacuk*
a.+uñ V.76^b/7
- arğasına al-** sırtına yüklemek, taşımak
a.-dı D.27^a/8
a.-mıñ D.27^a/9
a.-ub V.87^b/9
- arğurı** birbirinin tersine, çaprazlama, yanlamasına
a. D.11^b/7, D.12^a/6, D.73^a/1, D.73^a/4, D.105^a/12, D.122^a/5, D.122^b/8, D.124^a/12, D.130^b/9, V.63^a/1, V.63^a/9, V.96^b/2
- armağan** hediye
→ ME armağan (2016; D69-13)
→ MK armağan (2017; D.38^b/3)
a. D.38^b/3, D.120^a/13, V.69^b/3, V.69^b/4
a.+lar D.36^b/10, D.36^b/13, V.68^b/2
- arpa etmegi** arpa ekmeği krş. *arpa etmegi*
a. D.74^a/5, D.75^a/12
- arpa étmegi** arpa ekmeği krş. *arpa etmegi*
a. V.97^a/8
- arşlan** aslan krş. *arşlan, aşlan*
a.+ıla D.16^a/8
- arşlan** aslan krş. *arşlan, aşlan*
→ ME arşlan (2016; D27-11)
→ MK arşlan (2017; D38^a/4), aşlan (2017; D104^b/4)
a. D.75^b/13, V.78^b/9, V.103^a/11
a.+danmı? D.15^b/11
a.+ı D.38^a/4, D.104^b/4, V.69^a/9, V.79^b/11, V.84^a/6, V.84^a/7, V.91^b/8, V.101^a/6
a.+ıla V.64^b/3
a.+um D.66^a/4, V.93^a/11
- ‘ārsuz** [Ar.] arsız
‘ā.+ı D.126^b/1

- ‘**arş** [Ar.] İslam inancına göre göğün en yüksek katı, alem tasavvurunda en yüksek nokta
‘a. D.86^a/3
- arşun** orta parmak ucu ile omuz başı arasındaki mesafe
a. D.103^a/13
- artuk(ğ)** fazla, ziyade
a. D.11^a/12, V.62^b/9
a.+dur D.39^b/2, V.70^a/2
a.+ın D.3^b/3, V.58^b/11
- artur**⁸⁴- artırmak, geriye bırakmak
a.-maz D.16^b/11
a.-sın D.19^b/1, V.67^b/1
- aru** temiz, pak, saf krş. *arı*
a. V.83^a/11
a.+sını D.108^a/8
- aruk(ğ)** zayıf, cılız krş. *arık*
a. D.26^a/10, D.30^b/2, D.120^b/13, D.125^b/9
a.+ın D.46^a/1, D.46^a/8
a.+ındanda D.46^a/9, V.73^b/7
- ‘**arż eyle-** söylemek, ifade etmek
‘a.-di V.70^a/3
- arż yüzi**⁸⁵ [Ar. + T.] yeryüzü
→ ME ‘arş yüzi (2016; D224-8)
→ MK arż yüzi (2017; D.114^a/8)
a.+nde D.114^a/8
- aş-** asmak
a.-arlar D.30^a/2, D.89^b/3
a.-ayınmı D.100^a/9
a.-mak V.89^a/7
a.-un D.28^a/1
a.-uñ D.28^a/13, V.88^a/8
- ‘**aşā** [Ar.] asa
→ ME ‘aşa (2016; D55-9)
→ MK ‘aşā (2017; D.29^b/9)
‘a.+sı D.29^b/9
- aşhāb** [Ar.] sahabe
a. V.90^b/4
- aş(ı)l**⁸⁶ [Ar.] kaynak, kök, başlangıç noktası
a. V.63^a/2
a.+ıdur D.6^b/11, V.60^a/12
a.+um D.140^b/11, D.141^a/11, D.141^b/11, D.142^a/7, D.142^b/3
- aşıl-** asılmak
a.-an D.117^a/9
a.-mış idi D.88^b/5, D.88^b/8-9
- aşılı** asılı krş. *aşılı*
a. V.87^a/5
- aşılı** asılı krş. *aşılı*
a. D.21^a/10, D.25^b/11, D.44^a/12, V.72^b/1, V.84^b/10
- ‘**āşī** [Ar.] baş kaldıran, isyan eden, isyankâr
→ ME ‘āşī (2016; D240-2)
→ MK ‘āşī (2017; D.127^b/12)
‘ā. D.127^b/12
‘ā.+leri D.141^b/3
- ‘**āşī ol-** [Ar. + T.] baş kaldırmak
‘ā.-anuç D.122^a/4
‘ā.-duñ D.150^a/6, D.151^a/10, D.152^a/3-4
‘ā.-dum D.122^a/2
‘ā.-mazam D.150^a/7, V.105^b/4
‘ā.-mışlar D.152^a/3
‘ā.-ub D.147^b/8, V.105^b/3
- ‘**asker** [Ar.] asker
‘a.+ine V.102^b/1
‘a.+ini V.83^a/10
- aşlan** aslan krş. *arslan, arşlan*
a. D.55^a/9, D.67^a/1, D.83^b/5, D.93^b/7, D.94^a/5, D.95^a/10, D.95^b/2, D.101^b/10, D.108^a/2, D.108^b/9, D.108^b/12, D.109^a/2, D.109^a/5, D.114^a/10, D.118^a/2, D.123^a/4

⁸⁴ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 16b.11

⁸⁵ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 114a.8

⁸⁶ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 6b.11

- a.+dan D.93^b/9, D.93^b/12
a.+danmı? V.65^a/9
a.+dur D.93^b/5, D.101^a/3, D.123^a/4
a.+ı D.19^b/12, D.57^a/5, D.93^b/7, D.94^a/12, D.109^a/2
a.+ıdı D.88^b/6
a.+ıla D.14^b/3, D.88^b/9
a.+ına D.70^a/9, V.95^a/10
a.+ında D.142^a/10
a.+um D.146^b/13
a.+uñ D.90^b/1, D.94^a/13, D.94^b/2
a.+uñı D.94^a/9
- āsumānlu** kubbeli (gök)
→ ME asumanlu (2016; D147-6)
→ MK āsumānlu (2017; D.75^b/6)
ā. D.75^b/6, V.97^b/13
- aş** yemek
a. D.71^a/3, D.139^a/11, V.94^a/11
a.+ı D.139^b/8
a.+ın D.112^a/5
a.+larını V.80^a/6
a.+um D.74^a/9, D.132^b/5, V.97^a/10
- aş-** yüksek, uzak veya geçilmesi güç bir yerin öte yanına geçmek
a.-a D.11^b/8, D.95^a/12, V.63^a/1, V.63^a/9
a.-an D.135^b/4
a.-dı D.130^a/1, D.138^a/8
a.-duñunda V.78^a/4-5
a.-dum D.105^a/12, D.121^b/11, V.101^b/7
a.-duñ D.95^a/8, D.121^b/2
a.-ğıl D.124^a/12
a.-maduñmı D.92^b/8
a.-mağa D.43^b/9, D.91^b/6, V.72^a/5
a.-mağum D.124^b/8
a.-mamış D.44^b/9, D.45^a/9, V.72^b/6
- aş-** a. -mı D.124^a/5
a.-ub D.54^a/4, D.54^a/6, V.78^a/4
a.-uñ D.151^a/5
- aşağa** bir şeyin alt bölümü, yukarı karşıtı
→ ME aşğa (2016; D187-7)
→ MK aşğa (2017; D.51^a/7)
a. D.51^a/7, D.51^a/12, D.51^a/13, D.101^a/10, D.106^b/7, D.127^a/8, V.76^b/2
a.+dan D.95^b/7
- aşar ol-** aşmak istemek
a.-sa D.39^b/6-7, V.70^a/6
- aşbaz** aşçı
→ ME aşbaz (2016; D130-7)
→ MK aşbāz (2017; V93^b/10)
a.+ı D.67^a/7, V.93^b/10
- ‘āşıkla-** aşık olmak, sevdalanmak
‘ā.-mıydı D.51^a/6
- aşıt vēr**⁸⁷- aşılacak yer, bel, geçit vermek
krş. *aşut vēr-*
→ ME işit (2016; D234-11)
→ MK aşıt vēr- (2017; D.119^a/11-12)
a.-sün D.119^a/11-12
- aşuk** aşuk oyunu
a. D.10^a/3, D.141^b/4, V.62^a/2
- aşur-** aşırarak, geçirmek
a.-dı D.44^a/6, V.72^a/11
- aşut vēr-** aşılacak yer, bel, geçit vermek
krş. *aşıt vēr-*
a.-sün D.39^b/7, V.70^a/6
- at** at
a. D.4^a/7, D.4^b/6, D.9^b/6, D.10^b/13, D.13^a/1, D.13^a/5, D.16^b/6, D.24^a/9, D.30^b/6, D.30^b/7, D.33^a/8, D.34^a/10, D.43^a/6, D.47^a/11, D.51^b/2, D.51^b/9, D.51^b/11, D.51^b/12, D.60^a/9, D.68^b/9, D.69^a/8,

⁸⁷ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 119a.11

D.76^b/7, D.81^b/13, D.89^a/1,
 D.93^b/8, D.98^b/4, D.98^b/10,
 D.100^b/7, D.100^b/12, D.101^b/2,
 D.104^b/10, D.108^b/12⁸⁸,
 D.108^b/13, D.109^a/7, D.119^b/10,
 D.120^b/4, D.121^a/5, D.122^a/11,
 D.123^a/3, D.123^a/4, D.125^a/12,
 D.125^b/1, D.125^b/3, D.127^b/2,
 D.132^a/5, D.132^b/1, D.132^b/11,
 D.134^a/3, D.134^b/4, D.134^b/9,
 D.135^a/1, D.135^a/10, D.142^a/1,
 D.142^b/12, D.145^b/9, D.153^a/12,
 V.59^a/9, V.59^b/3, V.61^b/8,
 V.62^b/1, V.63^b/6, V.65^b/8,
 V.71^a/1, V.71^a/3, V.71^b/11,
 V.76^b/2, V.76^b/7, V.76^b/8,
 V.82^a/5, V.89^b/4, V.90^b/7,
 V.94^b/2, V.98^b/3, V.101^a/11,
 V.103^a/2, V.104^a/2
 a.+a D.15^a/3, D.16^b/4, D.16^b/8,
 D.23^b/11, D.49^b/7, D.60^b/2,
 D.65^b/5, D.70^b/10, D.73^b/12,
 D.78^b/5, D.143^a/2, D.145^a/13,
 V.59^a/11, V.65^b/7, V.65^b/9,
 V.75^a/12, V.82^a/10, V.86^a/6,
 V.93^a/5, V.95^b/5
 a.+dan D.7^a/5, D.9^a/5, D.9^a/12,
 D.13^b/6, D.34^a/4, D.41^b/6,
 D.62^a/7, D.68^b/11, D.69^b/5,
 D.77^b/5, D.78^a/9, D.102^a/11,
 D.123^a/12, D.123^b/2, D.128^a/12,
 D.132^a/6, D.137^b/3, D.137^b/4,
 D.143^b/12, D.144^a/3, D.144^a/5,
 D.144^a/6, D.147^a/2, D.147^a/5,
 D.149^a/7, D.153^a/13, D.153^b/2,
 V.60^b/3, V.61^b/3, V.64^a/2,
 V.64^b/12, V.68^b/9, V.71^a/5,
 V.83^a/2, V.91^a/4, V.94^b/3,
 V.95^a/1, V.99^b/3, V.99^b/7,
 V.104^b/11

a.+dur D.52^b/2, V.77^a/6
 a.+ı D.32^a/9, D.41^b/3, D.43^a/10,
 D.72^b/7, V.71^a/3, V.86^b/11,
 V.96^a/12, V.98^b/13
 a.+ıla D.142^a/1
 a.+ım V.89^a/8
 a.+ımı V.71^a/4
 a.+ın D.15^a/7, D.19^a/4, D.20^b/6,
 D.24^a/2, D.38^b/8, D.65^a/7,
 D.65^b/12, D.65^b/13, D.68^b/9,
 D.69^b/3, D.73^a/5, D.73^a/6,
 D.90^b/7, D.98^a/3, D.101^a/12,
 D.107^b/5, D.120^b/6, D.120^b/8,
 D.121^a/9, D.130^b/5, D.145^b/13,
 D.150^a/2, D.152^b/9, V.64^b/12,
 V.69^b/5, V.86^b/1, V.96^b/4,
 V.103^a/4
 a.+ına D.81^b/11, D.98^b/8,
 D.99^b/4, D.133^b/2, D.134^a/6,
 D.134^b/1, D.134^b/2, D.150^b/13,
 V.87^b/5, V.96^b/5, V.100^b/4
 a.+ından D.27^a/13, D.32^b/9,
 D.68^a/3, D.75^b/10, D.77^a/6,
 D.130^b/6, D.135^a/11, V.87^b/11,
 V.90^a/6, V.94^a/6, V.98^a/3
 a.+ını D.17^b/5, D.24^a/12,
 D.41^a/11, D.41^b/3, D.97^b/10,
 D.99^b/7, D.143^a/8, V.64^a/1,
 V.66^a/9, V.84^b/5, V.86^a/7,
 V.92^b/13, V.93^a/9, V.94^a/12,
 V.94^b/2, V.94^b/12
 a.+ınun D.13^b/2, D.13^b/4,
 D.25^b/1, D.32^a/13, D.81^b/13,
 D.122^b/1, D.122^b/3, D.133^b/9,
 D.134^a/8, D.134^b/4, D.151^b/11,
 V.64^a/1, V.71^b/2, V.94^b/8
 a.+la V.65^b/13
 a.+lar D.7^b/4, D.12^b/6, D.18^a/3,
 D.18^b/7, D.24^b/5, D.31^b/4,
 D.33^b/9, D.74^b/3, D.102^a/8,

⁸⁸ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 108b.11

D.105 ^a /10, D.119 ^a /4, D.136 ^a /5, V.66 ^b /4, V.66 ^b /13, V.90 ^b /13, V.97 ^b /1, V.101 ^b /6 a.+ları D.24 ^b /13, D.53 ^b /1, V.71 ^b /13, V.77 ^b /7, V.77 ^b /13 a.+ların V.67 ^a /7 a.+larına D.45 ^b /5, V.73 ^a /6, V.83 ^a /11, V.84 ^b /8 a.+larını D.21 ^a /6, D.21 ^b /1, D.22 ^a /5, D.53 ^b /10, V.85 ^a /8 a.+larınuñ D.129 ^b /7, D.129 ^b /10 a.+larum D.31 ^a /1, D.61 ^a /2, D.83 ^b /10, D.85 ^a /12, V.82 ^b /5 a.+larınuñ D.26 ^a /1, D.31 ^a /9, D.113 ^b /1 a.+larınuñ V.87 ^a /4, V.95 ^a /8 a.+um D.60 ^a /9, D.66 ^b /4, D.74 ^a /9, D.74 ^b /13, D.132 ^b /5, V.72 ^a /8, V.82 ^a /5, V.93 ^b /5, V.97 ^a /10, V.97 ^b /6 a.+uma D.30 ^a /5, D.42 ^b /2, D.87 ^b /1 a.+umı D.38 ^a /1, D.41 ^a /11, D.41 ^b /4, D.52 ^b /1, V.69 ^a /8, V.77 ^a /4 a.+umun D.151 ^a /4 a.+un D.19 ^b /5, D.19 ^b /13, D.22 ^b /1, D.26 ^a /12, D.35 ^a /3, D.41 ^a /11, D.57 ^a /5, D.60 ^b /6, D.67 ^a /9, D.73 ^b /6, D.76 ^b /4, D.79 ^a /7, D.85 ^b /12, D.121 ^b /6, D.131 ^a /8, V.67 ^b /3, V.79 ^b /11, V.82 ^a /12, V.84 ^a /7, V.85 ^a /13, V.91 ^b /4, V.91 ^b /9, V.96 ^b /13, V.98 ^b /1, V.100 ^a /2 a.+unı D.121 ^a /6 a.+unı D.60 ^a /9, V.82 ^a /5, V.87 ^a /12 a.+unıla D.72 ^b /1 a.+unıla V.96 ^a /10 a.+unımdır D.121 ^a /4 at- atmak a. D.101 ^b /3 a.-alım V.71 ^a /1	a.-alum D.41 ^a /12 a.-am D.118 ^b /2 a.-anda D.22 ^b /9, D.22 ^b /10, D.24 ^a /9, D.30 ^a /12, D.60 ^a /10, V.86 ^a /12, V.89 ^b /1 a.-anlar D.112 ^b /11 a.-ar D.23 ^a /1, D.52 ^b /7, D.55 ^b /10, D.57 ^b /9, D.90 ^b /8, D.92 ^a /11, V.63 ^b /10, V.85 ^b /6 a.-ardı V.73 ^b /9, V.89 ^b /1 a.-aradı D.30 ^a /13, D.46 ^b /5, D.120 ^b /11, D.120 ^b /12 a.-ariken D.13 ^a /8 a.-arlardı V.79 ^a /6, V.79 ^b /5 a.-arlarıdı D.55 ^b /12, D.56 ^b /8 a.-ayım D.56 ^b /7, V.79 ^b /4 a.-ayınmı D.71 ^b /3 a.-dı D.13 ^a /13, D.22 ^b /9, D.46 ^b /6, D.47 ^a /13, D.62 ^b /10, D.101 ^b /4, D.107 ^a /4, D.109 ^b /4, D.114 ^b /11, D.115 ^a /1, D.122 ^a /10, D.122 ^a /11, V.63 ^b /12, V.73 ^b /9, V.79 ^a /12, V.79 ^b /5, V.80 ^a /7, V.83 ^b /10, V.85 ^b /3, V.102 ^b /9 a.-dılar D.41 ^b /3, D.111 ^a /2, V.71 ^a /3 a.-duğı D.30 ^a /13, D.88 ^a /13 a.-duğum D.65 ^a /4, V.92 ^b /12 a.-duğda V.82 ^a /6 a.-duğların V.79 ^a /6 a.-ışın D.13 ^a /2 a.-madın V.92 ^b /5 a.-madun D.64 ^b /5 a.-mağa D.56 ^a /11, D.101 ^b /2, V.79 ^a /12 a.-mağın D.120 ^b /7 a.-mazmısın D.95 ^b /8 a.-mıssız V.79 ^b /13 a.-sa D.55 ^b /13, D.56 ^a /1, D.56 ^a /2, D.56 ^a /3, V.79 ^a /7, V.79 ^a /8 a.-ub D.43 ^a /13, D.67 ^a /6, D.111 ^a /7, V.72 ^a /2, V.93 ^b /9

at deb- atı şiddetle ileri sürmek krş. *at dep-*

→ ME at dep- (2016; V56-2/3)

→ MK at dep- (2017; V85^b/2-3)

a.-di V.67^a/7

a.-diler V.85^b/2-3

at dep- atı şiddetle ileri sürmek krş. *at deb-*

a.-di D.19^a/6, D.68^b/5, D.76^a/1,

D.76^a/3, D.145^a/3, D.145^a/4,

D.146^a/7, D.146^a/10, D.153^a/5,

V.94^a/13, V.102^b/2

a.-diler D.22^b/8, D.41^b/2

a.-erem D.107^a/10

a.-üp D.106^b/7

at şal- at sürmek, atla hücum etmek

a.-dı D.68^a/6, D.98^b/9, D.99^a/2,

D.99^b/11, D.107^a/11, D.122^a/9,

D.145^b/5-6, D.146^a/6, D.146^b/3,

D.146^b/7, D.153^a/9, V.98^a/4-5,

V.98^a/6, V.102^b/13

a.-dılar D.33^b/4, D.78^a/2,

D.137^a/6, D.147^a/4, D.147^a/6,

V.83^a/12, V.90^b/11, V.94^a/8,

V.99^a/13

ata baba

a. D.4^a/9, D.4^a/10, D.39^a/7,

D.67^b/13, D.130^b/8, D.131^a/1,

D.131^a/12, D.131^b/1, D.131^b/3,

D.131^b/12, D.132^a/2, D.133^a/10,

V.59^a/10, V.69^b/11, V.92^b/8,

V.94^a/5, V.97^a/4

a.+dan D.3^b/12, D.107^a/1,

V.59^a/4, V.102^b/7

a.+danmı D.64^b/11, V.92^b/8

a.+lar D.64^b/11

a.+m D.14^a/2, D.29^a/3, D.70^a/2,

D.87^a/9, D.90^b/13, D.97^b/9,

D.118^a/1, V.64^a/7, V.92^b/4,

V.95^a/6

a.+mdan D.133^a/4

a.+muş D.92^a/6, D.144^a/4

a.+nın V.59^a/5

a.+nuş D.3^b/13

a.+rı D.50^a/5

a.+sı D.47^a/13, D.60^b/10,

D.61^a/13, D.131^a/2, D.133^a/13,

V.74^a/6, V.82^b/2, V.82^b/12,

V.82^b/13

a.+sın D.123^a/4

a.+sına D.60^b/3, D.119^a/6,

D.131^a/11, V.82^a/10

a.+sınuş D.86^b/5, D.90^b/5,

D.130^b/6, D.130^b/7, D.133^b/1,

D.147^a/2

a.+sıyıla D.125^a/8

a.+ya D.51^a/3, V.76^a/10, V.94^a/5

atdur- attırmak

a.-duş D.127^b/8

atıl- atılmak

a.-dı D.33^b/11, D.68^a/10,

V.90^b/13

atış atış

a.+ın V.63^b/7

a.+uma D.13^a/5

atış- birbirine atmak

a.-ayduk D.126^b/9

atı vër- ansızın, çabucak atmak

a.-di D.55^b/5, V.79^a/2

atlan⁸⁹- ata binmek

a.-dı D.21^b/9, D.27^a/4, D.37^a/7,

V.68^b/8, V.76^b/13, V.83^a/9

a.-dılar D.41^b/2, D.52^a/8,

D.62^a/1, V.71^a/3

a.-uş D.41^b/1

aţlas [Ar.] yüzü parlak, sık sokunmuş bir ipekli kumaş türü, saten krş. *aţlās*

a.+ıla D.56^b/13, D.104^a/12

aţlās [Ar.] yüzü parlak, sık sokunmuş bir ipekli kumaş türü, saten krş. *aţlas*

⁸⁹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 27a.4

- atlı** a.+ıla V.79^b/8, V.101^a/4
atlı krş. *atlu*
a. D.104^a/13, D.129^b/10, V.79^b/8
- atlu** atlı krş. *atlı*
a. D.17^a/3, D.17^a/11, D.20^b/11, D.21^a/3, D.57^a/1, D.70^b/11, D.73^b/2, D.89^b/10, D.90^a/7, D.124^a/7, D.130^b/11, D.134^a/5, D.138^b/2, D.144^b/13, D.150^b/13, V.65^a/1, V.65^b/3, V.66^a/5, V.84^b/7, V.86^a/10, V.87^a/1, V.87^a/3, V.95^b/6, V.96^b/10, V.101^a/4
- av** av
a. D.12^a/3, D.12^b/2, D.12^b/11, D.16^b/8, D.20^a/12, D.37^a/8, D.65^a/11, D.120^b/5, D.120^b/6, D.122^a/8, D.123^a/6, D.124^a/3, D.138^a/4, V.63^a/7, V.63^b/1, V.93^a/2
a.+a D.65^a/3, V.92^b/11
a.+da D.72^a/9, D.72^a/13, D.120^b/13, V.71^a/11, V.96^a/7, V.96^a/9
a.+dadur D.14^b/13, D.72^a/9, V.64^b/8, V.96^a/6
a.+ıdur D.13^b/6, D.69^b/6, V.64^a/2, V.95^a/1
a.+ımı D.40^a/8
a.+umı D.23^b/10, V.86^a/5
- ava bin-** avlanmaya gitmek krş. *ava çık*, *ava gêt*-, *ava var*-
a.-di D.40^a/1
a.-diler V.70^a/10
a.-düm D.123^a/1
a.-dünj V.95^a/7-8
a.-elüm D.138^a/4
a.-gil D.122^a/6
a.-mişdi D.138^b/1
a.-se D.120^b/9, D.131^b/7
- ava çık-** avlanmaya gitmek krş. *ava bin*, *ava gêt*-, *ava var*-
a.-alum D.41^a/10, V.71^a/1
a.-dı D.12^a/2-3, D.12^b/11, D.20^b/13, D.37^a/8, D.65^a/10, V.63^a/7, V.63^b/5, V.68^b/8, V.70^a/11, V.84^b/6, V.93^a/2
a.-duñ D.14^a/5, V.64^a/9
a.-ğıl D.12^b/2, V.63^b/1
- ava gêt-** avlanmaya gitmek krş. *ava bin*, *ava çık*-, *ava var*-
a.-di D.122^a/8
- ava var-** avlanmaya gitmek krş. *ava bin*, *ava çık*-, *ava gêt*-
a.-duñ D.122^b/9
- āvāz** [Far.] ses, seda
→ ME avaz (2016; D51-11)
→ MK āvāz (2017; D.27^b/11)
ā. D.27^b/11, D.27^b/13, V.88^a/6, V.88^a/7
ā.+ı D.25^a/3, V.86^b/6
ā.+um D.52^b/2, V.77^a/5
- āvāz vèr-** [Far. + T.] ses vermek
ā.-esiz D.27^b/9
- av(u)c(ç)** avuç
a.+ına D.112^b/5
- avcı** avcı
→ ME avçı (2016; D77-3)
→ MK avcı (2017; D.40^b/3)
a. D.40^b/3, V.70^b/5
a.+lardan D.122^b/3
- avla-** avlamak
a.-dı D.12^a/3, D.65^a/11, V.63^a/7, V.93^a/2
a.-dılar D.12^b/12
a.-ğıl V.63^b/1
a.-r D.16^b/8, V.65^b/9
a.-rıdum D.102^a/3
a.-riken D.37^a/8
a.-rken V.68^b/8
a.-yalum D.20^a/12, V.84^b/1
a.-yu D.122^a/8
a.-yub D.12^b/2, D.124^a/3
a.-yuban D.92^b/7, D.124^b/8

avlan- avlanmak

a.-mamışdur D.122^a/6

avrat [Ar.] kadın

‘a. D.5^b/10, D.6^a/5, D.6^b/3,
D.6^b/7, D.6^b/12, D.85^b/4,
D.101^a/4, D.123^a/13, D.139^b/3,
D.150^b/6, V.60^a/2, V.60^a/8,
V.60^a/9, V.60^a/10, V.60^a/13,
V.105^b/11-12

‘a.+dur D.29^b/13

‘a.+ı D.139^a/6, D.139^a/13,
V.88^a/1

‘a.+lar V.59^b/7

‘a.+lara D.101^a/3

‘a.+uñdanmı D.150^b/6, V.105^b/11

avşıl ol⁹⁰- sığırların dilinin veya ayağının
iltihaplanması

a. mış D.92^a/4

ay(I) yılın on iki bölümünden her biri

a. D.28^a/9, D.28^a/10, D.74^a/7,
D.74^a/8, D.84^a/13, D.84^b/2,
V.88^a/12, V.97^a/8, V.97^a/9

a.+da D.74^a/7, D.74^a/8, V.97^a/8,
V.97^a/9

a.+dan V.72^a/7

a.+lar V.61^b/9, V.68^b/5

ay(II) ay, dünyanın uydusu olan gök
cismi

a.+dan D.43^b/11

ay(III) ay!

a. D.17^a/7, D.28^a/6, D.28^a/9,
D.42^b/8, D.43^b/4, D.67^a/4,
D.67^b/6, D.70^b/1, D.74^b/10,
D.83^b/3, D.84^a/13, D.116^a/1,
D.118^b/12, D.122^b/12,
D.123^b/12, D.125^b/8, V.94^a/1,
V.95^a/13

aya sapan ayası, sapanın taş konan
yeri

a.+sına D.22^b/9, D.23^a/1,

V.85^b/3, V.85^b/6

a.+sıydı D.30^a/11

ayağ(ğ) ayak

a. D.10^b/4

a.+ı D.9^b/6, D.16^b/6, D.30^b/6,
D.30^b/7, D.49^b/7, D.89^a/1,
D.96^b/5, D.116^b/1, D.123^b/3,
D.142^b/12, V.61^b/8, V.65^b/8,
V.75^a/12, V.89^b/4, V.104^a/2

a.+ın D.115^b/6, D.122^b/2,
D.125^a/11, D.135^a/9, D.138^b/10

a.+ına D.25^b/1, D.88^b/12,
D.101^b/5, D.132^a/5, V.86^b/11

a.+ınuñ D.51^b/4, D.123^a/8,
V.76^b/4

a.+um D.6^a/2, D.123^a/12,
V.59^b/13

a.+umdan D.71^b/2

a.+uñ D.111^b/10

ayağına düş- yalvarmak, ayaklarına
kapanmak

a.-di D.46^a/13, D.60^b/1,
D.61^b/10, V.82^a/8, V.83^a/5,
V.88^b/11, V.103^a/12

a.-diler D.61^b/1, D.147^a/11,
D.153^b/2

ayağ kadeh

a. D.20^a/5, D.63^b/1, V.84^a/10

a.+ı D.37^b/13

a.+ıla D.63^b/4

a.+um D.80^b/11

ayağ yolu tuvalet

a.+na D.130^a/9

ayağlı ayaklı krş. *ayağlı*

a.+lar D.43^b/5, V.72^a/3

ayağlı kadehli krş. *ayağlı*

a. V.92^a/1

ayāl [Ar.] çocuk

‘a. D.9^a/10, D.9^b/4, V.61^b/6

Ayaşofya yer ismi

⁹⁰ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 92a.4

- a. D.144^a/11
a.+sı D.143^b/10
- ‘Āyşe** Hz. Ayşe
‘ā. D.5^b/9, D.24^b/5, V.59^b/10
‘ā.+yle V.86^b/4
- ‘ayb** [Ar.] ayıp
‘a.+umuzı D.59^a/7, V.81^a/8
‘a.+uñ D.59^a/3, V.81^a/6
- ‘ayb koş-** [Ar. + T.] ayıplamak, kınamak
‘a.-arsın D.59^b/5, V.81^b/6
- ‘ayb ol-** [Ar. + T.] ayıp olmak
→ ME ‘ayıb ol- (2016; D244-13)
→ MK ‘ayb ol- (2017; D.59^b/3)
‘a.-dı D.59^b/3
‘a.-masun D.40^b/4-5, V.70^b/6
‘a.-ur D.73^b/12, D.90^a/6,
D.100^a/6, D.117^b/9, D.126^a/13,
D.136^a/13, D.146^a/1-2, V.81^b/5,
V.97^a/4
- ‘ay(ı)blu** kusurlu, hatalı, eksik
‘a.+mıyam D.59^b/4-5, V.81^b/6
- aydın** aydın, ışıklı, aydınlık
a.+ı D.61^b/3, D.70^b/2, D.74^b/12,
D.113^b/9, D.123^b/13, D.130^b/4,
D.146^b/13, V.75^a/8, V.83^a/1,
V.87^a/7, V.95^b/1, V.97^b/5
- aygır** aygır
a. D.7^a/5, D.9^a/5, D.9^a/12,
D.13^b/6, D.37^a/1, D.44^a/4,
D.44^b/8, D.45^a/9, D.45^b/6,
D.51^b/3, D.51^b/4, D.56^b/3,
D.69^b/5, D.74^a/9, D.102^a/11,
D.108^a/1, D.125^a/10, D.132^a/6,
D.132^b/5, D.134^a/3, D.134^a/12,
D.137^b/3, D.149^a/7, V.60^b/3,
V.61^b/3, V.64^a/2, V.68^b/4,
V.72^a/10, V.72^b/6, V.73^a/1,
V.73^a/6, V.76^b/3, V.79^b/2,
V.95^a/1, V.97^a/10, V.101^a/10,
V.103^a/10, V.104^b/12
- a.+a D.20^b/7, D.44^a/5, D.127^a/2,
V.72^a/9, V.72^a/11
a.+ı D.38^a/10, D.38^a/12, D.43^a/6,
D.43^a/7, D.44^a/1, D.76^a/13,
D.124^a/2, D.124^b/10, D.125^b/9,
D.126^b/4, V.69^a/12, V.71^b/12,
V.72^a/8, V.76^b/4
a.+ın D.40^a/1, D.76^a/8, V.70^a/11
a.+ına D.20^b/11, D.20^b/12,
V.98^a/9
a.+ını D.120^a/9⁹¹
a.+ları D.45^b/10, V.73^a/9
a.+mıdur D.107^b/9, V.103^a/7
a.+um D.125^a/7, D.126^a/8
a.+uñ D.60^a/7, D.76^a/11,
D.133^a/6, V.82^a/4, V.98^a/11
- aygırlı** aygırlı
a. V.90^a/13
- ‘ay(ı)bluca** ayıplıca
‘a. D.59^b/3, V.81^b/5
- ayır-** ayırmak
→ ME ayır- (2016; D231-3)
→ MK ır- (2017; D117^b/3)
a.-dı D.113^b/3, D.113^b/5,
D.120^a/9, D.140^a/10
a.-duñ D.117^b/3, D.118^b/3
a.-madı D.115^b/12
a.-masun D.63^a/5, D.79^a/10,
D.102^b/7, D.108^b/3, D.119^b/2,
D.137^b/10, D.147^b/4, D.153^b/12,
V.67^b/1, V.84^a/3, V.84^a/4,
V.103^b/7, V.106^a/6
a.-sun D.117^b/4, D.118^b/4
- ayırdı** yol ayrımı, iki yolun ayrıldığı yer
→ ME ayırdı (2016; D96-7)
→ MK ayırdı (2017; D.69^b/1)
a.+nda D.69^b/1, V.75^b/11,
V.94^b/12
- ayne** [< Far. āzīne] cuma
→ ME ayna (2016; D6-10)

⁹¹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 120a.9

- MK ayne (2017; D.5^a/10)
a. D.5^a/10
- ayne günü** [< Far. āzīne + T.] cuma günü
→ ME ayna günü (2016; D6-10)
→ MK ayne günü (2017; D.5^a/10)
a. D.5^a/10
- ayran** ayran
a. D.25^a/10, V.86^b/9
- ayrı** başka, başka türlü
a. V.91^a/1
- ayrık** artık, bundan sonra, bir daha
a. V.86^a/2
- ayrıl-** ayrılmak
a.-dı D.33^b/13, D.78^a/6, V.83^b/1, V.99^b/2
a.-dum D.113^b/10
a.-masun D.35^a/7
a.-ub D.42^a/8
- ayru ayru** ayrı ayrı
a. D.4^b/3, V.59^b/2
- ayruk** başka, diğer, gayri; artık bundan sonra, bir daha
a. D.74^a/11, D.111^a/11⁹², V.92^a/12, V.97^a/11
a.+lar D.145^a/9
- ayruluk** ayrılık
a. D.153^b/11
- ayun on dördi** dolunay
a.+ne D.135^a/12
- az-** taşkınlıkta ileri gitmek
a.-dı D.43^b/7, V.72^a/4
a.-mış D.43^b/4, V.72^a/3, V.87^a/2
a.-ub D.4^b/9, V.59^b/6
- ‘azāb** [Ar.] büyük sıkıntı, eziyet, ezinç
‘a. V.63^a/11
- azād ét-** [Ar. + T.] serbest bırakmak, salıvermek krş. *azād eyle-*, *āzād eyle-*
a.-di V.99^b/10
- azād eyle-** [Ar. + T.] serbest bırakmak, salıvermek krş. *azād ét-*, *āzād eyle-*
a.-di V.91^a/12
a.-diler V.83^a/3
- āzād eyle-** [Ar. + T.] serbest bırakmak, salıvermek krş. *azād ét-*, *azād eyle-*
ā.-di D.34^b/7-8, D.78^b/11
- āzād ol-** [Ar. + T.] özgür kalmak
ā.-sun D.83^a/1-2, D.83^a/4
- ‘azap ét(d)-** [Ar. + T.] acı çektiirmek, üzmek
‘a.-erem V.61^a/13
- azğun** azgın
a. D.14^b/4, D.14^b/6, D.22^b/1, D.65^b/11, D.66^a/7, D.66^a/13, D.67^a/10, D.68^b/8, D.71^a/10, V.64^b/4, V.85^a/13, V.93^a/8, V.93^a/13, V.93^b/3, V.93^b/10, V.94^b/1, V.95^b/9, V.95^b/10
a.+ı D.21^a/1
- ‘azīm** [Ar.] büyük, ulu, haşmetli
→ ME ‘azīm (2016; D172-10)
→ MK ‘azīm (2017; D.48^a/11)
‘a. D.48^a/11, D.88^a/11, V.74^b/4
- ‘azīz** [Ar.] yüce, kıymetli, değerli, mukaddes
→ ME ‘aziz (2016; D212-7)
→ MK ‘azīz (2017; D.42^a/12)
‘a. D.42^a/12, D.42^b/7, D.62^b/2, D.83^a/10, D.84^a/1, D.84^a/2, D.84^b/7, D.106^b/13, D.108^a/7, D.114^b/3, D.127^b/9, V.71^a/13, V.71^b/5, V.103^b/1
‘a.+ler D.5^b/9, V.59^b/9
- azlan⁹³-** azalmak, az saymak, azımsamak
→ ME erilen- (2016; D55-7)
→ MK azlan- (2017; D29^b/7)
a.-ma D.29^b/7, V.89^a/6

⁹² ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 111a.11

⁹³ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 29b.7

aznavur [Gürc.] azgın, kuvvetli, heybetli

a. D.21^b/6

azrāyīl azrail, ölüm meleği krş. ‘azrāyīl

a. D.82^b/13, D.85^a/2

‘**azrāyīl** azrail, ölüm meleği krş. *azrāyīl*

→ ME ‘azra’ il (2016; D156-6)

→ MK ‘azrā’ il (2017; D.80^a/5)

‘a. D.80^a/5, D.80^a/6, D.80^b/1, D.80^b/4, D.81^a/8, D.81^a/12, D.81^b/2, D.81^b/5, D.81^b/13, D.82^a/2, D.82^a/4, D.82^a/11, D.83^a/2, D.84^a/6, D.84^b/9, D.84^b/10, D.84^b/11, D.85^a/7, D.86^a/6, D.86^b/7

‘a.+e D.80^a/13, D.82^b/2, D.82^b/10, D.82^b/12, D.83^a/12, D.86^b/4

‘a.+i D.80^a/7, D.80^b/4, D.81^b/5

‘a.+üñ D.81^a/2, D.81^b/8, D.83^b/8

azuk(ğ) yiyecek, yol yiyeceği, erzak

a.+ıla D.65^a/4, V.92^b/11

azulı⁹⁴ gözü bir şeyden yılmayan, azgın

→ ME azvay (2016; D280-11)

→ MK azulı (2017; D.142^a/11)

a. D.142^a/11

B, B

baba baba

b. D.4^a/1, D.4^a/2, D.5^a/12, D.42^a/12, D.42^b/1, D.42^b/4, D.42^b/7, D.64^b/9, D.66^a/11, D.67^b/2, D.67^b/3, D.69^a/5, D.70^a/12, D.73^a/12, D.73^b/2, D.73^b/5, D.73^b/9, D.73^b/13, D.74^a/1, D.74^a/13, D.74^b/9, D.83^a/10, D.83^b/1, D.87^a/12, D.87^a/13, D.87^b/6, D.88^a/1, D.88^a/3, D.89^a/5, D.89^a/9, D.89^b/4, D.89^b/6, D.90^a/5,

D.90^b/2, D.99^a/11, D.124^b/5, D.131^b/11, V.59^a/6, V.71^a/12, V.71^a/13, V.71^b/1, V.71^b/3, V.71^b/5, V.92^b/7, V.93^b/1, V.93^b/2, V.93^b/12, V.93^b/13, V.94^a/1, V.94^b/7, V.95^a/12, V.97^a/13

b.+m D.13^a/5, D.19^a/2, D.29^b/1, D.38^b/7, D.40^b/13, D.64^a/4, D.66^a/4, D.68^b/3, D.83^a/6, D.97^a/13, D.104^b/5, D.105^b/8, D.114^b/4, D.124^b/2, D.136^b/7, D.137^a/11, D.143^a/4, D.143^a/6, D.143^b/5, V.63^b/8, V.67^a/6, V.70^b/9, V.89^a/2, V.92^a/13, V.96^b/8, V.101^a/7, V.101^b/13

b.+ma D.16^a/9, D.85^a/9, V.65^b/2

b.+mdan D.84^a/7

b.+mdandur D.16^a/9

b.+mı D.49^b/10, D.113^b/5, D.118^a/4, V.75^b/2, V.101^a/6

b.+muñ D.14^a/1, D.14^b/5, D.49^b/6, D.50^b/6, D.70^a/1, D.71^a/11, D.97^a/5, D.100^b/9, D.102^a/2, V.64^a/7, V.64^b/4, V.75^a/12, V.76^a/4, V.95^a/5, V.95^b/10

b.+n V.66^a/7

b.+na V.66^a/7

b.+ñ D.12^b/13, D.17^b/1, D.18^b/3, D.19^b/8, D.35^a/5, D.63^a/3, D.73^a/8, D.75^a/6, D.75^b/4, D.84^b/12, D.86^a/2, D.89^a/4, D.95^b/4, D.108^b/1, D.112^b/13, D.117^b/8, D.126^a/3, D.136^a/12, D.141^b/13, D.143^b/1, D.153^b/13, V.66^a/5, V.66^b/10, V.67^b/5, V.84^a/2, V.91^b/5, V.96^b/6, V.97^b/8, V.97^b/12, V.100^a/3, V.103^b/6, V.106^a/6

⁹⁴ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 142a.11

b.+ṇa D.17^b/1, D.51^a/7, D.147^a/1,
V.76^a/13

b.+ṇı D.17^a/10, D.17^a/11,
D.17^a/13, D.90^a/3, D.104^a/8,
D.114^a/13, D.131^b/5, D.135^b/10,
V.66^a/7, V.75^b/9, V.101^a/1

b.+ṇu V.66^a/4

b.+ṇuṇ D.17^a/9, D.51^a/2,
D.92^b/8, V.66^a/4, V.76^a/10

b.+sı D.9^b/8, D.11^a/12, D.38^b/11,
D.42^a/9, D.42^a/11, D.42^a/13,
D.42^b/4, D.42^b/8, D.47^b/4,
D.49^a/10, D.57^a/6, D.83^a/8,
D.83^b/3, D.87^b/13, D.88^a/2,
D.89^a/8, D.99^a/6, D.102^a/8,
D.102^a/9, D.114^b/2, D.128^a/10,
D.131^b/4, V.61^b/9, V.62^b/9,
V.63^b/8, V.69^b/6, V.71^a/11,
V.71^a/13, V.71^b/1, V.71^b/3,
V.71^b/5, V.74^a/8, V.79^b/11,
V.84^a/8, V.89^a/12, V.91^b/10,
V.103^a/12

b.+sıdur D.143^a/5

b.+sın D.104^a/2

b.+sına D.10^b/8, D.10^b/10,
D.10^b/11, D.11^a/11, D.49^a/7,
D.63^b/13, D.73^a/10, D.89^a/4,
D.122^b/5, D.124^b/5, D.128^a/9,
D.137^a/11, D.143^b/7, D.151^b/9,
V.62^a/13, V.62^b/9, V.69^b/6,
V.75^a/4, V.82^b/8, V.93^a/9,
V.96^b/8, V.103^a/9

b.+sından D.10^b/8, D.84^a/3

b.+sını D.19^a/7, D.135^b/6,
D.147^a/8, V.67^a/8, V.100^b/11

b.+sinuṇ D.11^a/9, D.13^a/4,
D.13^a/11, D.17^b/6, D.37^a/8,
D.38^b/10, D.52^b/4, D.53^a/2,
D.67^b/11, D.83^a/9, D.86^b/7,
D.114^a/1, D.114^b/6, D.146^b/7,
V.62^b/7, V.63^b/11, V.66^a/10,
V.68^b/8, V.77^a/6, V.77^a/13,

V.82^b/12, V.94^a/4, V.100^b/11,
V.103^a/12

b.+sıyıla D.108^a/3, D.108^a/4

b.+yıla V.67^a/8

babacuk(ğ) babacık

b.+um V.96^b/10, V.96^b/13,
V.97^a/2, V.97^a/4, V.97^b/3

baça [< Far. bāce] baça

b. D.129^a/2

b.+dan D.81^b/9

bādām [Far.] badem krş. *bādem*

b. V.61^a/4

bādem [< Far. bādām] badem krş.
bādām

b. D.8^a/10, D.101^b/9

bādiye [< Rum. ba'dya] ağzı geniş
yayvan kap, içine şarap konulan
büyük kap krş. *badya*

→ ME badya (2016; D123-13)

→ MK bādiye (2017; D.63^a/13)

b.+ler D.63^a/13

badya [< Rum. ba'dya] ağzı geniş
yayvan kap, içine şarap konulan
büyük kap krş. *bādiye*

→ ME badya (2016; D36-4)

→ MK bādyā (2017; D20^a/4)

b.+lar D.20^a/4, V.84^a/10

bağ demet, bağlam

→ ME bağ (2016; D133-11)

→ MK bağ (2017; D.96^b/8)

b.+ı D.96^b/8

b.+ımı D.68^b/11

bāğ [Far.] üzüm bağı, meyve bahçesi

→ ME bağ (2016; D160-7)

→ MK bāğ (2017; D.82^a/7)

b.+larumuz D.82^a/7

b.+laruṇ D.82^a/7

bağanak⁹⁵ doğum vakti gelmeden

hayvan karnından çıkarılan yavru

→ ME yığanak (2016; D215-12)

→ MK bağanak (2017; D.109^b/12)

b. D.109^b/12, D.110^a/10

b.+ı D.110^a/2, D.110^a/3

bağda- güreşte sarmaya almak, çelme takmak

b.-dı D.42^a/1, V.71^a/7

b.-masın D.41^b/12

bağ(ı)r bağır, göğüs, ciğer

→ ME bağ(ı)r (2016; D54-9)

→ MK bağ(ı)r (2017; D.13^b/11)

b.+ı D.13^b/11, D.24^a/12,

D.69^b/11, D.72^a/6, D.104^a/10,

V.64^a/5, V.86^b/1, V.95^a/4,

V.96^a/5, V.101^a/2

b.+ımıla V.88^b/13

b.+ına V.67^a/11, V.103^a/12

b.+um D.14^a/10, D.53^a/9,

D.53^a/12, D.70^a/8, D.70^b/6,

D.72^a/4, D.99^a/12, V.64^a/12,

V.77^b/5, V.77^b/7, V.78^a/9,

V.95^a/9, V.95^b/3

b.+umıla D.29^a/9, D.124^b/6

b.+uñ D.53^a/11, V.77^b/6

bağır- bağırmak

b.-dı D.96^b/5

b.-ur V.73^a/13

bağır baş- saygı göstermek için elini göğsüne koymak

→ ME bağır baş- (2016; D83-2)

→ MK bağır baş- (2017; D.56^b/11)

b.-dı D.43^b/2, D.56^b/11, V.69^a/2,

V.69^b/9, V.72^a/2, V.79^b/7,

V.104^a/10

b.-ğıl D.22^a/11, V.85^a/11

bağışla- bağışlamak

→ ME bağışla- (2016; D253-10)

→ MK bağışla- (2017; D.153^b/3)

b.-dı D.153^b/3, V.71^a/8

b.-dı idi V.74^b/10

b.-mıñ idi D.48^b/8

b.-r idi V.92^a/2

b.-rdı V.92^a/3

b.-rıdı D.63^b/6

b.-sun D.35^a/10, D.63^a/7,

D.79^a/12, D.87^a/4, D.102^b/11,

D.108^b/5, D.119^b/3, D.128^b/10,

D.137^b/11, D.147^b/7, D.154^a/8,

V.84^a/4, V.91^b/6, V.100^a/5,

V.103^b/7, V.106^a/9

bağla- bağlamak

→ ME bağla- (2016; D50-4)

→ MK bağla- (2017; D.27^a/4)

b.-dı D.27^a/4, D.120^a/7,

D.133^b/9, D.135^b/12

b.-dılar D.17^a/1, D.17^a/10,

D.69^a/3, D.138^b/10, V.65^b/7,

V.65^b/13, V.66^a/5, V.94^b/6

b.-madılar D.94^b/13

b.-mıñlar D.109^b/3

b.-ñ D.73^b/3, D.94^b/12, D.123^b/6,

D.124^a/9, D.126^a/1

b.-rıdum D.150^b/3, V.105^b/10

b.-yalum D.16^b/12, V.65^b/12,

V.96^b/11

b.-yayım D.135^a/9

bağlan- bağlanmak

→ ME bağlan- (2016; D56-5)

→ MK bağlan- (2017; D.30^a/5)

b.-anda D.30^a/5, V.89^a/8

b.-dı D.132^b/2

b.-duğın D.73^a/13, V.96^b/9

b.-madın D.98^a/7

bağlat(d)- bağlatmak

⁹⁵ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 109b.11-12

→ ME bağlat- (2016; D267-10)
 → MK bağlat- (2017; D.135^b/6)
 b.-duymı D.70^a/10, V.95^a/11
 b.-mağıl D.135^b/10
 b.-uban D.135^b/6

bağlu bağlı

b. D.21^a/11, D.69^a/6, D.74^a/3,
 D.75^a/9, V.84^b/11, V.87^a/7,
 V.94^b/7, V.97^a/6, V.97^b/10

bāğ u bostān [Far.] üzüm bağı ve sebze bahçesi

→ ME bağ ve boştan (2016; D45-4)
 → MK bāğ u bostān (2017; D24^b/4)
 b.+uñ D.24^b/4

bağ⁹⁶- bakmak, gözlemek krş. *bağ-*

→ ME piç- (2016; D6-7)
 → MK bağ- (2017; D.5^a/7)
 b.-dı D.5^a/7

bahādur [Far.] savaşlarda gücü ve yılmazlığıyla üstünlük kazanan veya yiğitlik gösteren kimse, batur

→ ME bahadır (2016; D253-13)
 → MK bahādur (2017; D.87^b/4)
 b. D.87^b/4, D.105^a/5, D.128^b/13, D.130^a/7

bahādurlik(g) yiğitlik

→ ME bahadırılık (2016; D1557)
 → MK bahādurlik (2017; D.79^b/7)
 b.+üm D.79^b/7

bağrı bir tür deniz ördeği

→ ME bağrı (2016; D279-2)
 → MK bağrı (2017; D.32^a/9)
 b. D.32^a/9, V.98^b/13
 b.+leri D.141^b/2

bağş ét- [Far. + T.] bağışlamak, sunmak
 b.-diler D.108^a/10, V.103^b/2

bağış [Far.] armağan, hediye

b.+in D.121^a/8

baht [Far.] kader, talih

b.+ı D.8^a/8, D.14^a/1, D.70^a/1,
 D.73^b/8, V.61^a/3, V.64^a/7,
 V.95^a/5, V.97^a/1

bağ- bakmak, gözlemek krş. *bağ-*

b. D.80^a/11, D.148^a/1, V.103^b/13
 b.-a D.126^b/1

b.-am D.132^b/7, D.132^b/8,
 D.132^b/9, D.132^b/10

b.-ar D.29^b/13, D.30^a/1, D.58^b/5,
 D.92^b/11, D.94^a/7, D.95^b/12,
 D.96^b/2, D.131^b/10, D.135^a/7,
 V.80^b/9

b.-ar idi V.70^b/3

b.-arak D.116^b/5

b.-aradı D.9^b/12, D.40^a/12,
 D.92^a/3

b.-arlardı V.61^b/12

b.-ası D.6^b/6⁹⁷

b.-ayduñuz D.6^b/1, V.60^a/7

b.-dı D.10^a/6, D.13^b/10, D.16^a/3,
 D.26^b/7, D.27^a/9, D.35^b/12,

D.37^b/2, D.40^a/9, D.40^b/9,
 D.43^b/4, D.47^b/1, D.49^b/4,

D.50^b/12, D.51^a/13, D.51^b/2,
 D.52^a/9, D.52^b/4, D.53^a/4,

D.54^b/3, D.63^b/9, D.63^b/10,
 D.63^b/11, D.64^a/11, D.69^b/9,

D.92^b/1, D.92^b/2, D.97^b/1,
 D.98^a/3, D.99^b/13, D.105^b/7,

D.115^a/2, D.115^a/11, D.120^a/4,
 D.120^a/6, D.123^b/10, D.135^a/11,

D.138^a/10, D.150^b/10, V.62^a/3,
 V.64^a/4, V.65^a/12, V.68^b/12,

V.70^b/2, V.76^a/8, V.76^b/3,
 V.77^a/1, V.77^a/7, V.77^b/1,

V.87^b/8, V.92^a/5, V.92^a/13,
 V.95^a/3, V.101^b/12

⁹⁶ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 5a.6-7

⁹⁷ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 6b.6

b.-dılar D.65^b/6, D.138^b/6
 b.-duğumda D.64^a/12, D.64^b/1,
 D.64^b/3, D.71^a/3, V.92^b/1,
 V.92^b/2, V.92^b/3
 b.-dum D.71^a/3, D.105^b/5,
 D.140^b/3, V.101^b/11
 b.-dun D.64^a/3, V.92^a/8
 b.-duş D.64^a/2, V.92^a/8, V.92^a/9
 b.-duşmı D.59^b/9, V.81^b/8
 b.-ğıl D.76^a/12, D.132^b/3,
 D.132^b/4, V.98^a/11
 b.-maduğum D.48^a/5
 b.-mazmısın D.95^b/8
 b.-sa D.15^a/6, D.15^b/2, D.32^b/8,
 D.37^a/5, D.77^b/3, D.92^b/11,
 D.94^a/8, D.95^b/12, D.96^b/2,
 V.64^b/11, V.65^a/4, V.90^a/13,
 V.99^a/6
 b.-sam D.36^a/7, V.68^a/6
 b.-sun D.13^a/5, D.13^a/6, D.74^a/7,
 D.74^a/8, V.97^a/8, V.97^a/9
 b.-ub D.56^b/10, V.74^a/6, V.79^b/6
bağa bağa baka baka, bakarak
 b. D.68^a/12, V.94^a/9
bağa kal- baka kalmak
 b.-dı D.38^b/9
 b.-dılar V.69^b/5
bağdur- baktırmak
 b.-duşmı D.70^a/11, V.95^a/12
bakır bakır
 b.+dur D.142^a/3
bakış bakış
 b.+uş V.78^b/10
 b.+uşdan D.55^a/10
bakış- bakışmak
 b.-dılar V.62^a/6
 b.-urlar D.137^a/4
bāki [< Ar. bākī] bir şeyden artan miktar
 krş. *bākī*
 b.+sin V.103^b/2

bākī [Ar.] bir şeyden artan miktar krş.
bākī
 b.+sin D.108^a/10
bākī kal- [Ar. + T.] ebediyen devam
 etmek, kalıcı olmak
 → ME bākī kal- (2016; D161-9)
 → MK bākī kal- (2017; D.82^b/9)
 b.-an D.82^b/9
balçak(ğ) kılıç sapı
 b.+ı D.99^a/4, D.99^a/7
 b.+ına D.135^b/13
 b.+ından D.117^a/10
balçık(ğ) balçık krş. *balçık*
 → ME balçık (2016; D238-7)
 → MK balçık (2017; D89^b/11)
 b.+a D.121^a/7
 b.+ı D.89^b/11
balçık(ğ) balçık krş. *balçık*
 b.+ına D.90^a/7
baldır baldır
 b.+ları D.33^a/1
balık(ğ) balık
 b.+ı D.107^a/5, V.102^b/10
balkı⁹⁸- parlamak, parıldamak, ışık
 saçmak
 b.-r D.105^b/2, V.101^b/9
ban⁹⁹ [< Far. bām] ulu, büyük
 b. D.11^a/3, D.18^a/10, D.18^b/13,
 D.20^a/3, D.21^a/5, D.22^a/5,
 D.24^a/7, D.25^b/7, D.28^a/8,
 D.30^b/9-10, D.31^a/6, D.43^a/12,
 D.47^b/10, D.50^b/6, D.61^a/5,
 D.61^b/2, D.62^b/6, D.73^b/9,
 D.83^b/5-6, D.85^a/13, D.92^b/8,
 D.100^b/10, D.102^a/2,
 D.103^a/1, D.104^a/12, D.119^b/56,
 D.130^a/3, D.151^b/9, V.60^b/1,
 V.62^b/3, V.66^b/8, V.67^a/4,
 V.74^a/7, V.76^a/4, V.82^b/6,
 V.82^b/13, V.83^b/8, V.84^a/9,
 V.84^b/8, V.85^a/8, V.85^b/13,

⁹⁸ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN:Vat. 101b.9

⁹⁹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 11a.3

V.87^a/3, V.88^a/11, V.89^b/6,
V.97^a/2, V.101^a/4

bağ bağlat- ezan okutmak

b.-dılar D.62^b/2, V.83^b/6,
V.103^b/1
b.-dum D.141^b/7

bağla- yüksek sesle bağırarak, ezan okumak

b.-duğda D.7^b/4, D.12^b/7,
V.63^b/3
b.-yanda D.5^a/11

bar bar bağırarak fiilinin önüne gelerek
“çok yüksek ses avaz avaz” ve
“sürekli bir şekilde durmadan”
anlamları katar

b. V.73^a/13

bārgāh [Far.] otak krş. *bārigāh*

→ ME bargah (2016; D271-2)
→ MK bārigāh (2017; V104^b/1)
b. D.137^b/2, D.149^a/6, D.150^a/10,
V.104^b/11

barış- barışmak

b.-mışlar D.101^b/6

barışdur- barıştırmak

b.-asın V.105^b/1
b.-sun D.149^b/8, D.150^a/1,
V.105^a/8

bārī [Far.] hiç olmazsa

b. D.43^a/5, V.71^b/11

bārigāh [Far.] otak krş. *bārgāh*

b. V.105^b/7

barmak(ğ) parmak krş. *ḥarmak, parmak*

b. V.81^b/4, V.103^a/1
b.+ın D.38^b/6, V.69^b/4
b.+ına D.42^a/4, V.71^a/9
b.+ından D.42^a/4, V.71^a/8,
V.81^b/7
b.+ını V.81^b/4, V.82^b/11
b.+ları D.20^a/7
b.+um V.86^a/2
b.+umı D.23^b/5
b.+uğa D.60^a/12, V.82^a/7

b.+uğdağı V.81^b/11

ḥarmak(ğ) parmak krş. *barmak, parmak*

→ ME parmak (2016; D228/8-9)

→ MK barmak (2017; D116^a/8)

b.+umdaki D.116^a/8-9

baş- basmak, baskın yapmak, yenmek

b.-a D.89^b/2

b.-amasa D.88^b/3

b.-an D.20^b/10, D.32^a/13,
D.77^a/9, D.94^a/2, V.90^a/9,
V.99^a/2

b.-ar D.73^a/1, V.96^b/3

b.-aram D.64^a/7, V.92^a/11

b.-ardı V.96^b/3

b.-aradı D.73^a/2

b.-arışan D.41^a/13

b.-arsın D.27^a/11, D.41^b/1,
V.87^b/10

b.-dı D.23^a/7, D.68^b/7, D.93^a/13,
D.99^a/2, D.115^b/2, D.134^a/7,
D.134^b/2, V.71^a/7, V.85^b/9

b.-dılar D.137^a/7

b.-duğın D.107^a/7, V.102^b/11

b.-madı D.152^a/5

b.-madummı D.60^a/11

b.-mayub D.101^b/8

b.-sa D.88^b/2

b.-ub D.5^a/12, D.82^a/3, D.83^a/13,
D.84^a/6, D.85^a/8, D.89^b/2,
D.96^b/6, D.100^b/4, D.115^b/11,
D.129^a/3, D.129^a/4, V.67^a/11,
V.103^a/12

b.-uban D.108^b/13

başıl- alt olmak, yenilmek, yere
serilmek, çiğnenmek,
horlanmak

b.-acağ D.41^b/10

b.-aydı V.103^a/5

b.-dı D.69^a/8, D.99^a/4, D.100^b/6,
V.94^b/8

b.-mışdı D.72^b/6

baş baş

b. D.22^a/10, D.33^b/8, D.34^b/7,
 D.37^a/6, D.39^a/2, D.39^a/3,
 D.39^a/13, D.42^a/7, D.42^b/3,
 D.43^b/1, D.48^a/6, D.56^b/11,
 D.62^a/6, D.64^a/13, D.64^b/2,
 D.64^b/5, D.64^b/13, D.65^a/5,
 D.67^a/12, D.67^b/6, D.68^b/1,
 D.78^a/5, D.85^b/8, D.87^b/3,
 D.88^b/8, D.89^a/10, D.90^a/1,
 D.98^b/12, D.112^b/9, D.123^b/9,
 D.129^a/9, D.141^b/6, V.62^a/12,
 V.68^b/7, V.69^b/9, V.70^a/1,
 V.71^a/10, V.71^b/2, V.72^a/2,
 V.79^b/7, V.85^a/11, V.90^b/12,
 V.91^a/11, V.92^b/2, V.92^b/3,
 V.92^b/5, V.92^b/9, V.92^b/12,
 V.93^b/11, V.94^a/1, V.94^a/3,
 V.94^a/11, V.99^b/1
 b.+a D.150^b/3
 b.+da D.4^a/2, V.59^a/7
 b.+ı D.25^b/13, D.37^a/9, D.46^a/12,
 D.54^b/11, D.55^b/11, D.65^b/3,
 D.82^a/1, D.88^b/5, D.105^b/2,
 D.107^b/1, D.110^a/6, D.111^a/7,
 D.112^b/11, D.115^a/11, D.135^b/1,
 D.140^b/8, D.150^b/12, D.153^a/7,
 V.68^b/8, V.78^b/4, V.79^a/5,
 V.87^b/12, V.93^a/4, V.99^a/11,
 V.101^b/9, V.103^a/2, V.103^a/4,
 V.105^b/13
 b.+ıdur D.5^a/1
 b.+ıla V.83^b/1
 b.+ım V.101^b/5
 b.+ımuza V.81^a/8
 b.+ın D.16^a/2, D.34^a/4, D.58^a/2,
 D.66^b/8, D.66^b/13, D.73^b/3,
 D.78^a/13, D.88^b/3, D.90^a/12,
 D.96^a/6, D.99^a/10, D.100^b/5,
 D.120^a/12, D.123^b/6, D.126^a/2,
 D.132^b/12, D.153^a/13, D.153^b/1,
 V.65^a/11, V.83^b/2, V.83^b/3,
 V.96^b/5, V.96^b/11, V.99^b/4

b.+ına D.3^a/13, D.3^b/6, D.10^a/11,
 D.23^a/2, D.34^b/7, D.47^a/9,
 D.59^b/8, D.59^b/13, D.63^a/1,
 D.67^b/8, D.67^b/12, D.72^a/8,
 D.78^b/10, D.93^a/5, D.102^b/3,
 D.103^a/5, D.103^b/8, D.106^b/5,
 D.109^b/8, D.110^a/1, D.111^a/8,
 D.119^a/2, D.119^a/10, D.128^b/6,
 D.133^a/1, D.138^a/3, D.147^b/1,
 D.148^b/7, D.153^b/7, V.58^b/9,
 V.59^a/1, V.84^a/12, V.85^b/7,
 V.87^a/2, V.87^a/8, V.89^b/3,
 V.91^a/12, V.94^a/2, V.100^b/6,
 V.102^b/1, V.104^b/3, V.106^a/2
 b.+ında D.66^a/6, D.88^b/11,
 D.96^a/7, D.101^b/4, V.93^a/12
 b.+ından D.26^a/3, D.35^b/8,
 D.72^a/6, V.67^b/13, V.76^a/3,
 V.87^a/8
 b.+ını D.10^b/5, D.51^b/11,
 D.73^a/7, D.89^b/3, D.115^b/11,
 D.116^a/3, D.119^a/9, V.62^a/11,
 V.64^a/1, V.76^b/8, V.91^a/4,
 V.103^a/2
 b.+ıyçün D.136^a/3
 b.+lar D.33^b/8, D.100^a/4,
 D.124^b/13, V.93^b/9
 b.+ları D.77^b/9, D.77^b/10,
 D.77^b/11, D.88^b/11, D.115^b/7
 b.+ların D.67^a/11, D.115^b/8,
 V.80^a/11
 b.+larından D.47^b/2, V.74^a/7
 b.+larımı V.93^b/11
 b.+mı D.39^a/12, V.70^a/1
 b.+ mı D.129^a/8
 b.+um D.8^a/8, D.14^a/1, D.14^b/10,
 D.15^b/7, D.15^b/13, D.24^b/8,
 D.25^a/5, D.25^a/12, D.25^b/7,
 D.26^a/11, D.37^b/11, D.47^a/9,
 D.48^a/4, D.49^a/6, D.49^b/13,
 D.53^b/5, D.54^a/9, D.55^b/6,
 D.61^a/6, D.64^a/4, D.64^a/9,

D.66^a/3, D.67^a/3, D.67^b/4,
 D.68^b/1, D.69^b/13, D.72^a/3,
 D.73^b/8, D.74^a/13, D.75^a/1,
 D.76^a/9, D.91^a/1, D.97^a/10,
 D.99^a/13, D.105^a/9, D.122^b/11,
 D.136^a/7, D.136^b/4, D.140^b/10,
 D.141^a/11, D.148^b/1, D.149^a/11,
 D.150^b/9, V.61^a/3, V.64^a/7,
 V.64^b/6, V.65^a/7, V.65^a/10,
 V.69^a/5, V.74^b/1, V.75^b/5,
 V.76^b/7, V.77^b/10, V.78^a/7,
 V.79^a/2, V.82^b/7, V.92^a/9,
 V.92^a/13, V.93^a/11, V.93^b/8,
 V.94^a/1, V.94^a/10, V.95^a/5,
 V.97^a/1, V.97^a/12, V.97^b/6,
 V.98^a/9, V.104^a/12, V.105^a/1
 b.+uma D.27^a/2, D.41^b/10,
 D.51^b/10, D.89^b/5, D.118^b/2,
 D.124^a/1, D.124^a/4, D.148^b/4,
 V.76^b/8, V.104^b/1
 b.+umda D.66^b/10
 b.+umdağı D.22^b/2, V.85^b/1
 b.+umı D.117^a/3
 b.+umuza D.59^a/7
 b.+umuzdan D.55^b/1
 b.+uñ D.4^b/7, D.29^b/13,
 D.37^b/11, D.73^b/7, D.95^b/7,
 D.98^a/5, D.98^a/7, D.100^a/8,
 D.100^a/9, D.118^a/8, D.121^b/5,
 D.131^b/2, D.135^b/8, D.143^a/13,
 V.59^b/4, V.69^a/6, V.97^a/1,
 V.101^a/7
 b.+uñğa D.59^a/8, D.67^a/13,
 V.80^b/12, V.81^a/12, V.93^b/12,
 V.97^a/12
 b.+uñdağı D.22^b/2, V.85^a/13
 b.+uñı D.8^b/12, V.61^a/12
 b.+uñiçün D.145^b/1
 b.+uñuz D.144^a/12
 b.+uñuza D.24^a/1

baş vèr- ölmek

b.-di D.152^b/5-6

başla- bir işe girişmek, harekete geçmek

b.-dı D.7^b/1, D.58^b/2, D.62^b/7,
 D.82^a/3, D.93^a/7, D.103^b/3,
 D.109^b/5, D.110^b/7, D.111^a/5,
 V.60^b/7, V.83^b/8, V.100^b/3

b.-r D.67^a/6

başlu¹⁰⁰ başlı

b. D.11^a/3, D.18^a/10, D.18^b/12,
 D.20^a/3, D.22^b/1, D.22^b/5,
 D.43^a/6, D.44^a/4, D.141^a/6,
 V.62^b/3, V.66^b/8, V.67^a/4,
 V.71^b/12, V.72^a/9, V.72^a/10,
 V.84^a/9, V.85^a/13

baş kıldur- isyan etmek

ķ.-an D.38^a/6, V.69^a/10

başmak bir çeşit ayakkabı, pabuç

b. V.59^b/13

başsuz başsız

b. D.30^a/1

bat- batmak

b.-dı V.73^b/7

b.-madı D.111^a/3

b.-masun D.110^b/12

b.-ub D.89^b/11, D.90^a/7

batman altı okkalık veya sekiz kiloluk

ağırlık ölçüsü krş. *batman*

b. D.30^a/13, D.103^b/7, D.106^b/4,
 V.89^b/1, V.100^b/2, V.100^b/5,
 V.102^a/13

batman altı okkalık veya sekiz kiloluk

ağırlık ölçüsü krş. *batman*

b. D.103^b/1

batur- batırmak

b.-dı D.48^b/9

b.-duñ D.121^a/7

b.-ur D.47^a/11, D.68^b/13

baya oldukça, epey

b. D.82^a/3

¹⁰⁰ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 11a.3

bayğı¹⁰¹ değişik bir tarafı bulunmayan,
farklı olmayan, sıradan
b.+dur D.5^b/7, D.6^b/4, V.59^b/8,
V.60^a/8

bayı- zengin olmak
b.-maz D.3^a/12, V.58^b/9

bayır küçük yokuş
b.+da D.30^b/3
b.+uñ V.102^a/1

bāzīrgān [Far.] tüccar
→ ME bazirgan (2016; D69-8)
→ ME bāzīrgān (2017; D.37^b/5)
b. D.37^b/5, D.38^a/2, D.143^b/12,
V.69^a/1, V.69^a/8
b.+lar D.36^b/9, D.36^b/11,
D.37^a/10, D.37^a/12-13, D.38^a/7,
D.38^a/11, D.38^a/13, D.38^b/1,
D.38^b/8, D.38^b/10, D.38^b/13,
D.39^a/2, D.39^a/4, D.49^a/11,
D.49^a/12, D.49^a/13, D.50^a/1,
V.68^b/1, V.68^b/3, V.68^b/10,
V.68^b/11, V.69^a/11, V.69^b/1,
V.69^b/5, V.69^b/7, V.69^b/9,
V.75^a/8, V.75^b/5
b.+lara D.39^a/6
b.+lardan V.69^a/13
b.+ları D.49^b/4, V.75^a/11
b.+ların V.75^a/7
b.+larını D.36^b/8, V.68^b/1
b.+larıñ D.38^a/7, V.69^a/10-11
b.+laruz D.144^a/2
b.+uñ D.37^b/1, V.68^b/11-12

bazlamaç kalın açılmış yufka ekmeği,
küçük saç pidesi krş. *bazlambañ*
→ ME bazlamaç (2016; D712)
→ MK bazlamaç (2017; D5^b/12)
b. D.5^b/12

bazlambañ kalın açılmış yufka
ekmeği, küçük saç pidesi krş.

bazlamaç

→ ME bazlambañ (2016; V412)
→ MK bāzlambañ (2017;
V59^b/12)
b. V.59^b/12

bebecük(g) bebecik
b.+üm V.95^a/9

bebek(g) bebek
b.+in D.146^b/1
b.+leri D.5^b/10, D.6^a/5, D.6^b/2,
V.59^b/10, V.60^a/2, V.60^a/8
b.+lerin D.118^a/7
b.+lerüñ D.121^b/7
b.+üm D.70^a/7, D.72^a/4,
D.99^a/11¹⁰²

beceri bil- becerebilmek
b.-mez D.46^a/4

becid ol¹⁰³- [< Far. be-cidd + Ar. + T.]
mukayyet olmak, dikkat etmek
b. D.88^a/6

beden [Ar.] beden
b.+inde D.88^b/5

bedevī boynu uzun at ve av
→ ME bidevi (2016; D11-4)
→ MK bedevī (2017; D.7^b/4)
b. D.7^b/4, D.10^b/13, D.12^b/6,
D.13^b/2, D.15^a/3, D.15^a/7,
D.17^b/4, D.18^a/3, D.18^b/7,
D.19^a/4, D.65^b/13, D.66^b/4,
D.68^b/9, D.70^b/10, D.72^b/7,
D.145^b/13, V.62^b/1, V.64^b/12,
V.66^a/9, V.66^b/4, V.66^b/13,
V.67^a/6, V.93^b/5, V.94^b/1,
V.95^b/6, V.96^a/12
b.+sin D.20^b/8, D.20^b/9

beg bey krş. *bég*
→ ME big (2016; D5-8)
→ MK beg (2017; D.7^b/6)
b.+imiş D.40^b/12-13

¹⁰¹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÛN: Drs. 5b.7

¹⁰² ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÛN: Drs.
99a.11-12

¹⁰³ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÛN: Drs. 88a.6

b.	D.7 ^b /6,	D.12 ^b /9,	D.15 ^a /1,	D.33 ^b /1,	D.36 ^a /12,	D.36 ^b /2,
	D.20 ^b /12,	D.28 ^a /2,	D.28 ^b /1,	D.40 ^a /1,	D.48 ^b /12,	D.50 ^a /4,
	D.28 ^b /13,	D.33 ^b /12,	D.37 ^b /5,	D.55 ^b /11,	D.56 ^b /6,	D.57 ^a /11,
	D.38 ^a /8,	D.40 ^b /2,	D.40 ^b /4,	D.57 ^a /12,	D.57 ^b /5,	D.61 ^a /7,
	D.40 ^b /6,	D.40 ^b /12,	D.42 ^a /7,	D.65 ^a /1,	D.65 ^a /2,	D.65 ^a /7,
	D.44 ^a /9,	D.49 ^b /6,	D.52 ^a /10,	D.65 ^a /12,	D.69 ^a /10,	D.69 ^a /12,
	D.60 ^a /2,	D.64 ^b /9,	D.66 ^a /11,	D.72 ^b /5,	D.98 ^a /10,	D.104 ^a /5,
	D.67 ^b /1,	D.70 ^a /3,	D.70 ^a /12,	D.105 ^a /6,	D.105 ^a /8,	D.108 ^a /3,
	D.73 ^a /12,	D.75 ^a /4,	D.78 ^a /6,	D.108 ^a /4,	D.109 ^a /1,	D.114 ^a /5,
	D.80 ^a /4,	D.89 ^b /6,	D.90 ^b /2,	D.120 ^b /6,	D.121 ^a /3,	D.124 ^b /1,
	D.92 ^a /12,	D.97 ^a /5,	D.98 ^b /12,	D.126 ^b /12,	D.129 ^a /2,	D.129 ^a /6,
	D.99 ^a /11,	D.100 ^a /11,	D.100 ^b /2,	D.130 ^b /5,	D.138 ^a /1,	D.138 ^a /9,
	D.100 ^b /9,	D.101 ^a /2,	D.102 ^a /8,	D.138 ^a /11,	D.141 ^a /2,	D.144 ^a /13,
	D.104 ^b /7,	D.106 ^a /2,	D.107 ^b /7,	D.147 ^a /4,	D.148 ^a /1,	D.148 ^b /13,
	D.107 ^b /11,	D.122 ^a /3,	D.123 ^a /9,	D.149 ^a /5,	D.149 ^a /9,	D.149 ^a /13,
	D.123 ^b /5,	D.124 ^a /8,	D.137 ^b /3,	D.149 ^b /2,	D.149 ^b /3,	D.149 ^b /4,
	V.64 ^b /9,	V.69 ^a /11,	V.69 ^b /5,	D.149 ^b /6,	D.150 ^a /5,	D.150 ^a /12,
	V.70 ^b /5,	V.70 ^b /6,	V.71 ^a /4,	D.150 ^b /13,		D.152 ^a /10,
	V.71 ^a /10,	V.75 ^a /12,	V.77 ^a /2,	D.152 ^a /11,	D.152 ^b /8,	D.152 ^b /9,
	V.83 ^a /13,	V.88 ^b /7,	V.91 ^a /1,	V.62 ^a /6,	V.63 ^a /2,	V.68 ^a /3,
	V.91 ^a /2,	V.94 ^a /12,	V.94 ^b /4,	V.68 ^a /8,	V.68 ^a /11,	V.68 ^b /6,
	V.97 ^b /7,	V.99 ^b /1,	V.99 ^b /2,	V.68 ^b /7,	V.70 ^a /3,	V.75 ^b /9,
	V.99 ^b /3,	V.102 ^a /5		V.79 ^a /5,	V.79 ^b /4,	V.79 ^b /13,
b.+den	D.4 ^b /8,	D.78 ^a /6,	V.83 ^a /13,	V.80 ^a /1,	V.80 ^a /4,	V.82 ^b /7,
	V.91 ^a /1,	V.99 ^b /2		V.82 ^b /8,	V.83 ^a /8,	V.83 ^b /4,
b.+e	D.4 ^b /8,	V.82 ^a /9		V.84 ^a /13,	V.84 ^b /1,	V.84 ^b /13,
b.+em	D.40 ^b /4,	D.140 ^b /8,		V.85 ^b /12,	V.87 ^b /13,	V.92 ^b /10,
	D.141 ^a /9,	D.141 ^b /9,	D.142 ^a /5,	V.92 ^b /11,	V.92 ^b /13,	V.93 ^b /2,
	V.70 ^b /5			V.94 ^b /9,	V.94 ^b /10,	V.94 ^b /11,
b.+i	D.62 ^a /10,	D.69 ^b /13,		V.98 ^b /6,	V.101 ^b /3,	V.102 ^a /7,
	D.104 ^b /6,	D.106 ^b /10,	D.124 ^b /1,	V.104 ^a /1,	V.104 ^b /7,	V.104 ^b /13,
	D.129 ^a /2,	D.138 ^a /1,	V.83 ^b /1,	V.105 ^a /3,	V.105 ^a /5,	V.105 ^a /6,
	V.101 ^a /8,	V.102 ^b /5		V.105 ^a /7,	V.105 ^b /3,	V.105 ^b /8
b.+inden	D.33 ^b /13			b.+lere	D.143 ^b /7,	D.150 ^b /10
b.+ine	D.47 ^a /3,	V.74 ^a /2		b.+leri	D.7 ^a /13,	D.10 ^b /6,
b.+ini	D.105 ^a /5,	D.138 ^b /9,			D.20 ^b /13,	D.24 ^a /9,
	V.101 ^b /3				D.31 ^b /9,	D.34 ^b /3,
b.+inüñ	D.33 ^a /11,	D.50 ^b /10,			D.36 ^a /8,	D.36 ^b /1,
	D.88 ^b /4,	V.76 ^a /7,	V.90 ^b /8		D.36 ^b /7,	D.36 ^b /7,
b.+isi	D.126 ^b /12				D.39 ^b /12,	D.43 ^a /1,
b.+ler	D.20 ^a /10,	D.20 ^a /11,			D.48 ^a /11,	D.49 ^a /9,
	D.20 ^a /12,	D.21 ^a /13,	D.27 ^b /4,		D.55 ^b /3,	D.56 ^b /9,
					D.62 ^a /1,	D.62 ^a /3,
					D.77 ^b /11,	D.77 ^b /12,
					D.78 ^a /6,	D.78 ^b /8,

D.103^a/3, D.114^a/4, D.118^a/13,
 D.119^a/8, D.119^b/8, D.129^a/3,
 D.129^a/4, D.131^a/7, D.138^a/12,
 D.138^b/2, D.138^b/6, D.141^b/5,
 D.142^b/10, D.148^a/3, D.148^a/5,
 D.149^a/6, D.149^a/13, D.149^b/6,
 D.150^a/3, D.150^b/4, D.151^a/8,
 D.152^a/2, D.153^b/1, V.58^b/7,
 V.60^b/7, V.61^b/12, V.62^a/11,
 V.67^b/9, V.68^a/6, V.68^a/9,
 V.68^a/13, V.70^a/9, V.70^a/10,
 V.74^b/4, V.74^b/13, V.75^a/5,
 V.78^b/13, V.79^b/6, V.83^a/9,
 V.84^b/5, V.87^b/13, V.90^a/1,
 V.90^a/2, V.90^b/10, V.91^a/2,
 V.91^a/3, V.91^a/9, V.98^b/5,
 V.99^a/12, V.99^b/2, V.99^b/3,
 V.99^b/9, V.100^a/9, V.100^b/12,
 V.101^b/2, V.103^b/10, V.103^b/13,
 V.104^a/3, V.104^a/7, V.105^a/2,
 V.105^a/3, V.105^a/7, V.105^b/2
 b.+lerile D.106^a/3, D.106^a/10,
 D.110^a/5, D.121^b/4, D.121^b/12,
 V.93^a/3
 b.+lerin D.7^a/5, D.9^a/6, D.9^a/13,
 D.13^b/7, D.69^b/6, D.102^a/13,
 D.113^a/2, D.141^b/8, D.144^a/13,
 V.60^b/3, V.61^b/4, V.64^a/3,
 V.71^b/7, V.71^b/8, V.95^a/1,
 V.103^b/9
 b.+lerinden D.118^a/11,
 D.147^b/13, V.66^a/1, V.103^b/12,
 V.104^a/8
 b.+lerine D.20^a/8, D.37^b/7,
 D.63^b/4, D.149^a/3, D.149^a/8,
 D.152^b/11, V.69^a/3, V.84^a/12,
 V.92^a/1, V.104^b/10, V.104^b/12
 b.+lerini D.32^b/9, D.39^b/2,
 D.42^b/11, D.42^b/12, D.77^b/5,
 D.119^a/13, D.139^b/10, V.70^a/2
 b.+lerinün D.17^a/5
 b.+leriyle D.9^b/12, D.33^b/13,

D.34^a/2, D.113^b/13
 b.+lerümi V.105^b/10
 b.+lerün D.36^a/10, D.120^b/8,
 V.68^a/7
 b.+üm D.33^a/3, D.47^b/12,
 D.121^a/13, V.59^a/7, V.59^b/6,
 V.64^b/7, V.69^a/2, V.74^a/12,
 V.75^b/6, V.77^b/2, V.88^a/10,
 V.90^a/9, V.90^b/3, V.92^b/7,
 V.93^a/11, V.93^b/12, V.95^a/12,
 V.96^a/4, V.97^b/4, V.99^a/1,
 V.99^a/5, V.106^a/12
 b.+ümüz D.38^b/2, D.145^b/2,
 V.69^b/2, V.77^a/10
 b.+ümüzün D.52^b/9
 b.+ün D.7^b/1, D.94^b/11,
 V.69^b/10, V.79^b/5
 b.+üne D.145^b/10, D.146^a/9,
 D.146^b/4
 b.+ünüz D.38^b/4, V.69^b/3

bæg bey krş. *beg*

b. D.131^b/11

begen- beğenmek

b.-di D.38^a/11, D.45^b/10,
 D.45^b/11, D.97^b/4, V.69^a/13,
 V.73^a/9

b.-dügün D.38^a/8, V.69^a/12

b.-dügünj V.73^a/13

b.-medügünj V.73^a/13

b.-mezsın D.81^a/3, D.81^a/5,
 D.126^a/8, D.126^a/10

beglik beylik krş. *beglük*

→ ME biglik (2016; D34-9)

→ MK beglik (2017; D.10^b/8)

b. D.10^b/8, D.10^b/12, D.11^a/8,
 D.19^a/9, D.22^a/12, V.62^b/4,
 V.62^b/7, V.67^a/11, V.85^a/11

b.+e D.30^a/7, D.82^a/10, V.89^a/10

b.+üm D.57^b/5

beglük beylik krş. *beglik*

b.+üm V.80^a/4

begzāde [T. + Far.] bir beyin, bir

- büyüğün oğlu
b.+ler V.87^a/6
- behā** [Ar.] güzellik, zerafet
→ ME baha (2016; D101-1)
→ MK bahā (2017; D52^b/1)
b.+sın D.52^b/1
b.+sını V.77^a/5
- behişt** [Far.] cennet
b. D.19^b/7, D.35^a/6, D.63^a/4,
D.108^b/2, D.154^a/1, V.67^b/5,
V.91^b/6, V.100^a/3, V.103^b/6,
V.106^a/6
- bek** sağlam, pek
b. D.66^b/9, D.124^b/11,
D.144^b/13, D.145^a/6
- bekle-** beklemek
b.-mez D.90^b/3¹⁰⁴
b.-ridi D.143^b/11
- bel** bel krş. *bēl*
b.+i V.78^b/6
b.+inden V.59^a/11
b.+ine V.66^a/8, V.78^b/6
b.+üm V.97^b/5
b.+üme V.105^b/10
b.+ümüz V.84^b/1
- bēl** bel krş. *bel*
→ ME bil (2016; D79/13)
→ MK bēl (2017; D.55^a/2)
b.+i D.55^a/2
b.+in D.95^b/2
b.+inde D.135^b/1
b.+inden D.4^a/9
b.+ine D.17^b/3, D.41^b/13,
D.55^a/2, D.60^a/7, D.67^a/9,
D.76^b/4, D.91^b/12, D.114^b/5,
D.120^a/7, V.71^a/6, V.71^b/2,
V.98^b/1
b.+ini D.94^b/4, D.95^a/10,
D.139^b/6
b.+üm D.61^b/3, D.74^b/11,
- D.113^b/9, D.123^b/13
b.+üme D.150^b/3
b.+ümüz D.20^a/11
- belā** [Ar.] bela
b.+m D.81^a/1
- bele-** kundağa sarmak
b.-düğüm D.28^a/11, D.84^b/1
b.-yüb V.88^a/13
- bēlek(g)** çocuk kundağı
b.+ünde D.22^b/5
- beleṅ**¹⁰⁵ dağlık, sarp yer, dağ belı
b. D.44^a/6, V.72^a/11
- belī** [Far.] evet
→ ME beli (2016; D171-6)
→ MK belī (2017; D.20^b/1)
b. D.20^b/1, D.26^b/11, D.36^a/5,
D.39^a/8, D.39^a/13, D.39^b/1,
D.42^a/12, D.42^b/7, D.45^b/3,
D.59^a/12, D.82^b/2, D.87^b/6,
D.129^a/10, V.68^a/5, V.70^a/1,
V.70^a/2, V.71^a/13, V.71^b/5,
V.81^b/2
- beliṅle-** korku ile birden sıçramak,
irkilmek
b.-yü V.85^a/5
- belirt-** belirtmek
b.-di V.83^a/13
- belki** [Ar. + Far.] olabilir, bir ihtimale
göre, muhtemelen
b. D.109^a/1
- bellü** belli krş. *bēllü*
→ ME bellü (2016; D10-13)
→ MK bēllü (2017; D22^a/9)
b. D.7^a/13, D.8^b/8, D.12^b/4,
D.22^a/9, D.29^b/3, D.31^a/5,
D.50^b/2, D.58^b/6, D.59^a/3,
D.84^a/2, D.84^b/8, D.106^a/3,
D.107^a/7, D.112^b/6, D.120^b/13,
D.122^a/2, D.124^b/4, D.135^b/12,
D.148^b/9, D.150^a/12, D.151^b/8,

¹⁰⁴ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 90b.3

¹⁰⁵ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 44a.6

	V.60 ^b /7, V.61 ^a /10, V.63 ^b /2, V.76 ^a /2, V.80 ^b /10, V.81 ^a /6, V.102 ^a /5, V.104 ^b /4, V.105 ^b /7	V.93 ^b /10, V.93 ^b /11, V.95 ^b /10, V.95 ^b /11, V.96 ^a /6, V.96 ^a /7, V.97 ^b /9, V.101 ^a /6, V.101 ^b /12, V.104 ^a /6, V.104 ^b /8, V.104 ^b /13, V.105 ^a /2, V.105 ^a /9, V.105 ^b /4, V.105 ^b /5, V.105 ^b /7, V.105 ^b /11, V.105 ^b /13
bellü	belli krş. <i>bellü</i> b. D.21 ^a /8, D.21 ^b /3, D.25 ^b /11, D.27 ^b /7, D.30 ^b /12, D.31 ^a /6, D.76 ^a /7	b.+a D.8 ^a /5, D.9 ^a /3, D.18 ^b /5, D.25 ^a /12, D.26 ^a /7, D.31 ^a /4, D.74 ^a /10, V.61 ^a /1, V.61 ^a /13, V.63 ^a /4, V.64 ^b /2, V.64 ^b /3, V.64 ^b /4, V.64 ^b /6, V.65 ^a /7, V.65 ^a /10, V.65 ^b /3, V.66 ^b /1, V.66 ^b /5, V.66 ^b /6, V.66 ^b /7, V.66 ^b /8, V.66 ^b /9, V.66 ^b /11, V.66 ^b /12, V.68 ^a /9, V.68 ^a /10, V.68 ^b /2, V.69 ^a /6, V.70 ^b /12, V.71 ^b /1, V.71 ^b /2, V.71 ^b /3, V.72 ^b /7, V.75 ^b /5, V.76 ^b /11, V.77 ^a /4, V.77 ^b /9, V.78 ^a /7, V.79 ^a /10, V.80 ^b /1, V.81 ^a /1, V.81 ^a /11, V.81 ^b /6, V.81 ^b /11, V.82 ^b /2, V.85 ^a /13, V.85 ^b /1, V.85 ^b /2, V.86 ^b /5, V.86 ^b /7, V.86 ^b /10, V.87 ^a /12, V.87 ^b /12, V.89 ^b /8, V.89 ^b /9, V.92 ^a /9, V.92 ^a /13, V.93 ^a /11, V.93 ^b /3, V.93 ^b /4, V.93 ^b /7, V.94 ^a /11, V.94 ^b /11, V.95 ^b /3, V.95 ^b /7, V.95 ^b /8, V.95 ^b /9, V.95 ^b /10, V.96 ^a /5, V.97 ^a /11, V.97 ^b /3, V.98 ^a /11, V.98 ^a /12, V.101 ^a /7, V.101 ^b /13, V.103 ^a /9, V.104 ^a /12, V.104 ^b /1, V.105 ^b /6, V.105 ^b /7, V.105 ^b /9
bélük(g)	ok ve yay kuburu, sadak b.+inde D.125 ^b /11 b.+inden D.114 ^b /4, D.114 ^b /10, D.122 ^b /1 b.+ümde D.105 ^b /11 ¹⁰⁶ , V.102 ^a /2	b.+dağı V.68 ^a /6 b.+de V.87 ^b /1 b.+den D.7 ^b /13, D.87 ^b /10, D.98 ^b /2, V.60 ^b /11, V.80 ^a /2,
belür-	meydana çıkmak, görünmek b.-di D.33 ^b /6, D.78 ^a /3 b.-mez D.46 ^a /13	
belürsüz	belirsiz → ME belürsüz (2016; D216-6) → MK belürsüz (2017; D.110 ^a /6) b. D.110 ^a /6	
belürt-	açıklığa kavuşturmak, göstermek b.-meyen D.107 ^a /7, V.102 ^b /11	
ben	ben b. D.10 ^b /2, D.11 ^a /7, D.14 ^b /6, D.14 ^b /7, D.23 ^b /11, D.23 ^b /13, D.24 ^b /1, D.26 ^b /4, D.26 ^b /5, D.39 ^b /11, D.40 ^b /13, D.44 ^b /6, D.46 ^b /12, D.48 ^b /7, D.59 ^a /5, D.64 ^b /6, D.72 ^a /9, D.149 ^b /9, V.61 ^a /8, V.62 ^a /9, V.64 ^b /4, V.64 ^b /5, V.66 ^b /2, V.70 ^a /9, V.70 ^b /1, V.70 ^b /5, V.71 ^a /1, V.71 ^b /1, V.71 ^b /2, V.72 ^b /4, V.73 ^a /5, V.73 ^b /12, V.74 ^b /9, V.77 ^b /10, V.78 ^a /10, V.80 ^b /3, V.81 ^a /4, V.81 ^b /2, V.82 ^a /6, V.82 ^a /7, V.86 ^a /6, V.87 ^b /10, V.92 ^a /9, V.92 ^a /11, V.92 ^a /12, V.92 ^b /4, V.92 ^b /9, V.92 ^b /11,	

¹⁰⁶ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs.
105b.11

V.97^b/3, V.102^a/3, V.103^b/4
 b.+dendür D.8^a/6, V.61^a/1-2,
 V.61^b/1
 b.+denmidür D.8^b/9, V.61^a/10
 b.+em V.71^a/8, V.80^b/5, V.81^a/3,
 V.81^b/1
 b.+i D.17^b/12, D.28^b/12,
 D.46^a/10, D.46^b/1, D.48^a/5,
 D.51^a/5, D.51^a/8, D.54^b/9,
 D.55^b/3, D.58^b/9, D.61^b/13,
 D.64^a/3, D.64^b/12, D.92^a/7,
 V.60^b/12, V.61^a/8, V.66^b/2,
 V.68^a/3, V.69^a/8, V.71^a/2,
 V.71^b/10, V.76^a/11, V.76^a/13,
 V.78^b/2, V.78^b/11, V.78^b/13,
 V.80^a/3, V.80^b/12, V.82^a/4,
 V.83^a/8, V.87^b/5, V.88^b/6,
 V.89^a/5, V.89^a/7, V.92^b/9,
 V.94^a/11, V.97^a/5, V.101^a/7,
 V.104^a/4
 b.+in V.88^a/5
 b.+üm D.6^b/1, D.6^b/8, D.7^b/12,
 D.8^a/1, D.13^a/1, D.14^a/7, D.18^a/3,
 D.18^a/10, D.24^a/5, D.27^a/2,
 D.37^b/6, D.39^a/12, D.47^a/9,
 D.55^b/6, D.58^a/6, D.73^a/12,
 D.112^a/3, D.143^a/6, V.60^a/7,
 V.60^a/11, V.63^b/6, V.64^a/10,
 V.64^b/12, V.66^b/1, V.66^b/4,
 V.66^b/6, V.66^b/7, V.66^b/8,
 V.66^b/9, V.66^b/10, V.68^a/5,
 V.68^a/9, V.68^a/11, V.68^b/2,
 V.69^a/7, V.69^b/12, V.69^b/13,
 V.70^b/9, V.71^a/4, V.71^b/5,
 V.72^a/8, V.72^b/2, V.72^b/8,
 V.73^a/10, V.75^b/3, V.76^a/4,
 V.76^b/10, V.77^b/10, V.79^a/1,
 V.79^a/10, V.80^a/13, V.80^b/10,
 V.81^a/7, V.82^a/5, V.82^b/7,
 V.83^b/13, V.86^a/2, V.86^a/5,

V.86^a/10, V.87^a/9, V.88^b/6,
 V.89^a/2, V.91^b/1, V.93^b/9,
 V.94^a/1, V.94^a/3, V.94^a/10,
 V.96^b/9, V.97^a/8, V.97^a/12,
 V.97^b/6, V.98^a/13, V.98^b/11,
 V.99^b/12, V.101^a/6, V.102^a/2,
 V.104^b/1, V.106^a/3
 b.+ümçün V.97^a/11
 b.+ümde V.66^b/13, V.67^a/1,
 V.67^a/2, V.67^a/3, V.67^a/4,
 V.67^a/5
 b.+ümdür V.81^b/11
 b.+ümiçün V.66^b/11, V.97^a/8

bencileyin benim gibi

b. D.135^b/5

benir¹⁰⁷ [< Far. penîr] peynir

→ ME bağır (2016; D105-7)

→ MK benîr (2017; V78^b/1)

b. D.54^b/7, V.78^b/1

benze- benzemek

b.-medi D.5^b/3

b.-mez D.144^a/1

b.-r D.3^a/8, D.8^a/10, D.8^a/11,
 D.21^a/5, D.22^a/8, D.28^a/8,
 D.50^b/6, D.51^b/6, D.51^b/7,
 D.51^b/8, D.61^b/2, D.75^a/5,
 D.83^b/6, D.126^b/1, D.130^a/3,
 D.135^a/12, D.147^a/10, D.148^b/3,
 D.151^b/10, V.58^b/5, V.61^a/4,
 V.76^a/5, V.76^b/5, V.76^b/6,
 V.83^a/1, V.88^a/11, V.97^b/7,
 V.104^b/1

b.-rdi V.102^a/1

b.-ridi D.105^b/10

benzet(d)- benzetmek

b.-di D.55^a/3, V.78^b/7

b.-ürem D.55^a/10, V.78^b/10

benzi şarar- yüzünün rengi solmak

b.-dı D.109^b/10

b.-mış D.122^b/5

¹⁰⁷ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 54b.7

beğzini şart- yüzünün rengini
soldurmak

b.-ğıl D.80^b/2

berāber [Far.] birlikte

→ ME beraber (2016; D285-1)

→ MK berāber (2017; D.144^b/1)

b. D.144^b/1

b.+i V.76^b/7

Berde yer ismi

b.+ye D.120^a/10

beri beri

b. D.43^b/1, V.69^b/7, V.79^a/11

berk sağlam, katı

b. D.25^a/2, D.122^b/2, D.126^a/5,

D.138^b/10, D.150^b/2, V.105^b/10

berk tut- sıkı tutmak

b.-dı D.116^a/4, D.117^a/11,

D.150^b/10

berkit- sağlamlaştırmak, pekitmek

b.-di D.21^b/13, V.73^a/13, V.85^a/6

berli kanatlı, dilimli krş. *perli*, *perlü*

→ ME perlü (2016; D64-9)

→ MK perli (2017; D34^a/9)

b. D.34^a/9, D.127^a/7

berü beri

b. D.6^a/1, D.8^a/8, D.13^b/13,

D.16^a/4, D.22^a/10, D.22^b/6,

D.23^b/6, D.48^b/3, D.64^a/12,

D.66^a/1, D.66^a/4, D.66^b/3,

D.68^a/13, D.69^b/13, D.73^a/12,

D.101^a/11, D.126^a/13, D.127^a/5,

D.145^a/11, D.153^a/6, V.64^a/6,

V.65^a/12, V.74^b/7, V.78^a/6,

V.85^a/10, V.88^b/5, V.92^b/1,

V.93^a/10, V.93^a/11, V.93^b/5,

V.94^a/10, V.96^b/8, V.100^b/10

bëserek [Far.] tüylü ve besili erkek deve

b. D.113^b/2

b.+mi D.89^a/8

bësle- beslemek

b.-diler D.110^b/6

b.-miş D.108^b/10

b.-yelüm D.110^b/5

b.-yeyin D.110^a/13

beslet- besletmek

b.-diler V.61^b/8

beş beş krş. *bêş*

b. V.100^a/4, V.102^a/6, V.103^b/7,

V.106^a/8

b.+in V.85^b/4, V.85^b/6

bêş beş krş. *bêş*

b. D.9^b/7, D.35^a/8, D.37^a/3,

D.66^a/3, D.79^a/10, D.87^a/2,

D.102^b/9, D.106^a/3, D.108^b/3,

D.123^a/7, D.129^b/1, D.132^b/9,

D.147^b/5, D.154^a/3

beş biñ beş bin

b. V.99^b/6

beşik(g) beşik krş. *bêşik*

b.+i V.89^a/7

b.+inüñ V.90^a/3, V.98^b/7

b.+lere V.88^a/12

bêşik(g) beşik krş. *bêşik*

b.+de D.28^a/11, D.136^b/3,

D.136^b/10

b.+i D.29^b/12

b.+inüñ D.31^b/10, D.76^b/12

b.+lerde D.84^b/1

b.+üm D.139^a/3

bêşik kertme beşik kertme krş. *bêşik kertme*

→ ME bişik kertme (2016;

D69-4)

→ MK bêşik kertme (2017;

D.36^b/4)

b. D.36^b/4, D.40^a/10

beşik kertme beşik kertme krş. *bêşik kertme*

b. V.68^a/11

beş yüz beş yüz krş. *bêş yüz*

b. V.68^b/11, V.91^a/9

bêş yüz beş yüz krş. *bêş yüz*

b. D.34^b/1, D.37^a/13, D.37^b/9,

D.112^a/1, D.112^a/6, D.113^a/5,

- V.69^a/4
- beyân ét(d)-** [Ar. + T.] bildirmek, söylemek, ileri sürmek, anlatmak
 b.-er D.6^b/13, D.19^b/11, D.35^a/12, D.63^a/9, D.79^a/13, D.87^a/5-6, D.102^b/12, D.108^b/6, D.119^b/4, D.128^b/11, D.138^a/1, D.147^b/9
- beyni**¹⁰⁸ beyin
 b. D.4^b/7, V.59^b/4
 b.+üm D.55^b/6, V.79^a/3
 b.+ünj D.64^b/10, V.92^b/8
- bez** bez krş. *béz*
 b. V.59^a/2
- béz** bez krş. *bez*
 → ME biz (2016; D3-9)
 → MK béz (2017; D.3^b/9)
 b. D.3^b/9
 b.+ini D.91^b/11
- beze** [Far.] fakir; miskin
 b. D.19^b/12, D.57^a/3, D.104^b/2, V.79^b/9, V.84^a/6, V.91^b/8, V.101^a/5
- bezen-** süslenmek, donanmak
 b.-en D.12^b/8, V.63^b/4
- bıçak(ğ)** bıçak krş. *pıçak*
 → ME pıçak (2016; D149-6)
 → MK bıçak (2017; D.76^b/6)
 b. D.76^b/6, V.98^b/2
 b.+ına D.10^b/5, V.62^a/10
- bınar** pınar
 b. D.53^a/3, D.109^a/13, V.77^b/1
 b.+a D.109^a/13, D.109^b/11
 b.+dan D.53^a/4, V.77^b/2
 b.+larum D.83^b/9
 b.+uñ D.110^a/5
- bırak-** bırakmak
 b.-ayın D.69^b/2
 b.-dı D.22^b/12, D.48^b/10, D.55^b/8, D.56^a/10, D.88^a/8, D.90^b/6, D.96^b/7, D.114^b/6, D.120^a/8, D.125^a/10, D.132^a/9, V.85^b/4, V.85^b/9, V.99^b/6
 b.-dılar D.115^a/13, D.129^b/13, D.137^a/9, D.139^a/5, V.65^b/13
 b.-mışlardı V.96^b/3
 b.-mışlarıdı D.73^a/1
 b.-ub D.33^a/7, D.146^a/3, V.90^b/6
 b.-ur D.138^b/7
- bıyıcak(ğ)** bıyıcık
 → ME bıyıcak (2016; D233-7)
 → MK bıyıcak (2017; D.118^b/7)
 b.+ı D.118^b/7
- bıyık(ğ)** bıyık
 b.+ı D.111^a/13, D.112^b/12
 b.+ın D.31^b/11, D.77^a/1, V.98^b/8
 b.+ını V.90^a/3
 b.+larından D.33^a/5, V.90^b/5
- biç-** kesmek, kökünü kazmak
 → ME piç- (2016; D184-11)
 → MK biç- (2017; D.94^a/11)
 b.-eydüm D.94^a/11
- bid‘at** [Ar.] sonradan türeyen şey, yeni adet
 b. D.11^b/9, V.63^a/2, V.63^a/10
- bid‘at eyle-** [Ar. + T.] yeni adet çıkarmak
 b.-miş D.12^a/8
- bihi nasta’in** [Ar.] Allah’tan yardım isteriz
 b. D.3^a/1
- bī-ḥaber** [Far. + Ar.] habersiz, bilgisiz
 b. D.47^a/7
- bikr** [Ar.] bekâr
 → ME bıkir (2016; D97-11)
 → MK bikr (2017; D.50^b/11)
 b. D.50^b/11
- bil-** bilmek; anlamak
 b.-di D.19^a/9, D.72^b/9, D.82^b/13, D.99^a/13, D.100^b/3, D.115^b/5,

¹⁰⁸ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 4b.7

D.115^b/13, D.138^b/4, D.150^a/13,
V.75^a/11, V.82^a/9
b.-dikim D.60^a/13, V.96^a/13
b.-dimki V.104^b/9
b.-dügin D.106^a/7
b.-düm D.105^b/5, D.149^a/2,
V.101^b/11
b.-dümki V.101^a/7
b.-dünj D.73^a/12, D.116^a/1,
V.96^b/9
b.-emediler D.38^b/6
b.-en D.75^a/4, V.97^b/7
b.-esin D.132^b/4
b.-esince D.10^b/8
b.-eydüm V.105^b/9
b.-eyim D.61^a/9, V.82^b/10,
V.104^a/6, V.104^b/8
b.-eyin D.15^b/11, D.15^b/12,
D.72^b/1, D.148^a/9, V.65^a/9,
V.79^a/1
b.-eyinki V.96^a/9
b.-gil D.8^b/8, D.12^b/4, D.31^a/5,
D.50^b/2, D.58^b/6, D.59^a/3,
D.84^a/2, D.84^b/8, D.124^b/4,
D.135^b/12, D.150^a/12, V.63^b/2,
V.76^a/2, V.80^b/10, V.81^a/6,
V.105^b/7-8
b.-irmisiz V.87^b/13
b.-medi D.18^a/2, D.100^a/1,
D.143^a/1, V.66^b/3
b.-mediler D.27^b/12, D.48^a/13,
V.66^a/12, V.88^a/6
b.-medük D.27^b/13, D.151^a/9,
D.152^a/3, V.88^a/7
b.-medüm D.82^a/10
b.-mesünler D.29^a/1, V.88^b/8
b.-meyince D.132^a/1
b.-mez D.52^b/10, D.80^a/12,
D.82^b/6, D.86^a/10, D.106^b/13,
D.127^b/5, V.102^b/7

b.-mez idüm D.82^a/5
b.-mezdi V.77^a/10
b.-mezdüm V.101^a/7
b.-mezisem D.150^a/8, D.150^a/9,
D.150^a/10, D.150^a/11
b.-mezmisin D.95^b/11,
D.126^b/11, D.145^a/8, D.146^a/3,
D.148^a/6, V.104^a/4
b.-mezsem V.105^b/5, V.105^b/6,
V.105^b/7
b.-mezüz D.115^a/9, D.149^a/9
b.-miş D.65^b/8, V.71^a/7
b.-sem D.107^b/9, D.107^b/10,
D.107^b/11, V.103^a/7, V.103^a/8,
V.103^a/9, V.105^b/11
b.-seydüm D.150^b/1
b.-sün D.7^a/13, D.13^a/3, D.72^b/5,
D.74^a/9, D.148^b/9, D.151^b/8,
V.60^b/7, V.61^a/10, V.97^a/10,
V.104^b/4
b.-üb D.101^a/2, D.128^a/7¹⁰⁹
b.-ünj D.122^a/2, D.138^b/3,
V.88^b/2
b.-ür D.4^b/2, D.4^b/3, D.4^b/4,
D.4^b/5, D.4^b/6, D.4^b/7, D.4^b/9,
D.16^b/10, D.43^a/2, D.49^a/1,
D.58^a/13, D.101^a/7, V.59^b/1,
V.59^b/2, V.59^b/3, V.59^b/4,
V.59^b/5, V.65^b/9, V.75^a/2,
V.80^b/4
b.-ürdi V.65^b/11, V.80^b/6,
V.100^b/11
b.-ürdünj V.81^a/12
b.-üridi D.104^a/3
b.-üridünj D.59^a/8¹¹⁰
b.-ürmisin D.23^a/12, D.24^b/7,
D.25^a/5, D.25^a/12, D.28^a/6,
D.83^a/11, D.84^a/5, D.85^a/6,
D.150^a/4, V.88^a/13, V.105^b/2
b.-ürmisiz D.27^b/4, D.50^b/4,

¹⁰⁹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 128a.7

¹¹⁰ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 59a.8

D.149^a/9, V.76^a/3, V.104^b/13
 b.-ürseñ V.86^b/10
 b.-ürsin D.52^b/8, D.114^b/1,
 D.148^a/10, V.104^a/7
 b.-ürsüz D.43^a/4, V.71^b/11
 b.-ürüz D.126^b/4

hılan süslü ve işlemeli kılıç kemeri
 → ME yılan (2016; V69-11)
 → MK pılan (2017; V92^a/11)
 b. V.92^a/11

bilen ile
 b. V.90^a/7

bildür- bildirmek
 b.-eyinmi? D.8^b/13, V.61^a/12-13
 b.-medi D.145^b/7, V.103^a/10

bile bile
 b. D.5^a/5, D.27^a/2, D.27^b/2,
 D.55^b/12, D.71^b/7, D.71^b/9,
 D.71^b/10, D.72^a/12, D.86^a/1,
 D.86^b/2, D.86^b/3, D.104^b/9,
 D.104^b/11, D.104^b/13, D.105^a/1,
 D.105^a/2, D.105^a/4, D.105^a/6,
 D.122^a/12, D.137^a/13,
 D.147^b/11, D.148^a/2, D.148^a/5,
 D.148^a/7, D.148^b/7, D.149^a/13,
 D.152^b/3, V.87^b/4, V.87^b/12,
 V.96^a/1, V.96^a/2, V.96^a/4,
 V.96^a/9, V.101^a/10, V.101^a/12,
 V.101^a/13, V.101^b/1, V.101^b/2,
 V.103^b/13, V.104^a/1, V.104^a/5,
 V.104^b/3, V.105^a/3, V.105^a/4

bilek(g) bilek
 b.+in D.59^b/5
 b.+inden D.20^a/7, D.59^b/1,
 D.63^b/2, D.120^b/11, D.134^b/5,
 D.145^b/7, V.84^a/11, V.91^b/13
 b.+ine D.133^b/9, D.134^a/9,
 D.134^b/4
 b.+ini V.81^b/6

b.+lerini D.91^b/5
 b.+lerün D.55^a/7
 b.+ümden D.23^b/5, V.86^a/1

bilgi bilgi
 → ME bilig (2016; V19-5)
 → MK bili (2017; V67^a/5)
 b.+si V.67^a/5

bili bilgi, ilim, irfan, idrak, malumat krş.
bilü
 b.+si V.87^a/2

bilici bilgin, hakim, âlim
 → ME biliçi (2016; D2V2-2)
 → MK bilici (2017; D.3^a/3)
 b.+siydi D.3^a/3

bilig bilgi
 b.+i D.19^a/2

bilin- bilinmek
 b.-medi V.74^b/5

bilü¹¹¹ bilgi, ilim, irfan, idrak, malumat
 krş. *bili*
 b.+ñ D.76^b/8, V.98^b/3

bin¹¹² binmek
 b. D.109^a/7
 b.-di D.17^b/5, D.20^b/7, D.20^b/9,
 D.20^b/10, D.20^b/11, D.20^b/12,
 D.20^b/13, D.21^a/4, D.40^a/2,
 D.43^a/10, D.44^a/5, D.51^b/13,
 D.60^b/2, D.65^a/8, D.65^b/5,
 D.65^b/12, D.76^a/8, D.81^b/11,
 D.98^b/8, D.120^a/9, D.122^a/8,
 D.130^b/6, D.133^b/2, D.134^a/6,
 D.134^b/1, D.140^a/9, D.150^a/2,
 D.150^b/13, D.152^b/9, V.70^a/11,
 V.71^b/13, V.72^a/9, V.72^a/11,
 V.76^b/9, V.82^a/10, V.84^b/5,
 V.84^b/9, V.86^a/7, V.92^b/13,
 V.93^a/5, V.93^a/9, V.98^a/9
 b.-digüm V.81^a/3
 b.-diler D.21^a/6, D.109^a/1,

¹¹¹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 76b.8-9

¹¹² ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 3b.10

D.138^a/4
 b.-dügüm D.58^b/3, D.58^b/13, V.80^b/7
 b.-dügünde D.100^b/9
 b.-düm D.121^b/10, D.124^a/2-3, D.130^b/9
 b.-dün D.14^a/4-5, D.70^a/4-5, D.95^a/6-7, D.122^b/8, V.64^a/9, V.95^a/7
 b.-em D.43^a/8, D.71^b/13, V.71^b/12
 b.-en D.49^b/7, D.76^b/4, D.100^a/3, D.135^b/3, D.145^b/1, D.146^a/12, V.75^a/12, V.98^b/1
 b.-enler D.70^b/10, V.95^b/6
 b.-er D.16^b/8, D.73^a/6, V.96^b/5
 b.-erem D.139^a/12, D.139^b/3
 b.-eridi D.134^a/3
 b.-eridüm D.102^a/2, D.150^b/2, V.105^b/9
 b.-erim V.78^a/1
 b.-ermiş D.139^b/6
 b.-ersin D.139^a/11
 b.-erüm D.53^b/12
 b.-eyim D.51^b/2, D.140^a/6
 b.-eyin D.67^a/9
 b.-gil D.124^a/12
 b.-ince D.4^a/5, V.59^a/8
 b.-mağ D.42^b/2
 b.-me D.139^b/1
 b.-medin D.42^b/2, D.87^b/1
 b.-medümme D.60^a/7, V.82^a/4
 b.-medünme D.92^b/7
 b.-megüm D.124^b/7
 b.-mek V.71^b/2
 b.-mese D.4^a/5, V.59^a/9
 b.-meyince D.3^b/10, V.59^a/3
 b.-miş D.26^a/1, D.26^a/2, D.87^b/2, V.87^a/4
 b.-mişem D.150^a/9, V.105^b/6
 b.-mişüz D.21^b/1, D.22^a/6, V.85^a/9

b.-sün D.61^b/13, D.125^a/7, V.69^a/8, V.83^a/8
 b.-sünler D.38^a/2, D.152^b/8
 b.-üb D.15^a/3, D.143^a/2, D.148^a/11, V.65^b/9, V.66^a/9, V.87^b/5, V.104^a/7
 b.-üben D.102^a/8, D.119^a/4
 b.-übeni D.58^b/13, V.80^b/7, V.58^b/4, V.81^a/4

biner ol- binmek istemek

b.-sam D.85^b/13

bindir- bindirmek krş. *bindür-*

b.-diler V.65^b/7

bindür- bindirmek krş. *bindir-*

b.-di D.127^a/2

b.-diler D.16^b/4, D.44^a/2, D.151^a/1

b.-üb D.151^a/1

bine bil- binebilmek

b.-mez D.4^a/5, V.59^a/8

biniş- binişmek

b.-diler D.137^a/6

binit(d) binecek hayvan

b. D.10^b/13, D.31^a/2, D.53^b/2, D.61^a/3, D.83^b/10, D.85^a/13, V.62^b/1, V.77^b/8, V.82^b/5

b.+i idi V.77^b/13

b.+im V.66^b/13

b.+iñ V.66^b/4

b.+iydi D.53^b/11

b.+üm D.18^b/7

b.+ün D.18^a/4

biñ bin

b. D.6^b/10, D.7^a/3, D.21^a/2, D.21^b/7, D.32^a/13, D.34^b/1, D.35^b/1, D.44^b/7, D.44^b/8, D.44^b/9, D.44^b/10, D.45^a/9, D.45^a/12, D.45^b/5, D.45^b/6, D.45^b/7, D.45^b/8, D.63^a/11, D.65^b/4, D.66^a/12, D.77^a/9, D.77^b/9, D.77^b/10, D.78^b/3, D.103^a/2, D.119^b/7, V.60^a/12,

V.60^b/2, V.67^b/9, V.72^b/5,
 V.72^b/6, V.72^b/7, V.73^a/1,
 V.73^a/2, V.73^a/3, V.73^a/6,
 V.73^a/7, V.84^b/7, V.91^b/11,
 V.93^b/2, V.100^a/8
 b.+de D.44^b/10, D.45^a/10,
 D.45^a/11

bir bir

b. D.3^a/3, D.3^b/1, D.4^a/4, D.4^a/6,
 D.5^b/8, D.5^b/13, D.6^b/1, D.6^b/5,
 D.7^a/1, D.7^a/4, D.7^a/6, D.7^a/7,
 D.7^b/1, D.8^a/12, D.8^a/13, D.8^b/9,
 D.9^a/9, D.9^a/10, D.9^b/3, D.9^b/4,
 D.9^b/5, D.9^b/9, D.9^b/11,
 D.10^a/12, D.10^b/1, D.11^a/6,
 D.11^a/13, D.11^b/1, D.12^a/1,
 D.12^b/3, D.14^a/6, D.14^a/13,
 D.14^b/2, D.14^b/3, D.14^b/4,
 D.14^b/5, D.15^a/6, D.16^b/1,
 D.17^b/6, D.17^b/9, D.19^a/2,
 D.19^b/11, D.21^b/5, D.22^a/13,
 D.23^a/5, D.23^b/11, D.24^a/13,
 D.24^b/9, D.24^b/10, D.25^b/2,
 D.26^b/12, D.27^a/3, D.27^b/1,
 D.29^a/1, D.29^a/11, D.29^a/12,
 D.29^a/13, D.29^b/1, D.30^a/12,
 D.33^b/12, D.36^a/3, D.36^a/9,
 D.36^a/12, D.36^a/13, D.36^b/2,
 D.36^b/3, D.36^b/6, D.36^b/9,
 D.36^b/13, D.37^a/1, D.37^a/5,
 D.37^a/6, D.37^b/2, D.37^b/3,
 D.37^b/4, D.38^a/3, D.38^a/5,
 D.38^a/9, D.38^a/10, D.38^b/2,
 D.39^a/1, D.39^b/4, D.40^a/2,
 D.40^a/3, D.40^a/5, D.40^b/1,
 D.40^b/10, D.41^a/8, D.41^b/7,
 D.42^a/3, D.42^b/1, D.42^b/9,
 D.43^a/6, D.45^b/13, D.46^a/1,
 D.46^a/2, D.46^b/4, D.46^b/7,
 D.46^b/13, D.48^a/6, D.48^a/13,

D.48^b/3, D.48^b/8, D.50^b/11,
 D.51^a/3, D.51^a/4, D.51^b/2,
 D.51^b/11, D.52^a/9, D.52^b/2,
 D.52^b/6, D.52^b/9, D.52^b/11,
 D.53^a/3, D.54^a/5, D.54^a/7,
 D.54^a/8, D.54^a/12, D.55^a/11,
 D.55^a/12, D.55^b/6, D.55^b/7,
 D.58^a/12, D.58^b/10, D.60^a/11,
 D.62^a/5, D.63^a/9, D.64^b/4,
 D.65^b/8, D.68^b/4, D.69^a/13,
 D.69^b/2, D.70/a006, D.70^a/7,
 D.70^b/8, D.70^b/11, D.70^b/12,
 D.71^a/1, D.71^a/5, D.71^a/7,
 D.71^a/8, D.71^a/9, D.71^a/11,
 D.71^b/2, D.71^b/11, D.72^a/4,
 D.73^b/4, D.74^a/7, D.74^b/1,
 D.75^b/8, D.76^a/2, D.76^a/3,
 D.77^a/6, D.78^a/4, D.78^a/5,
 D.79^b/2, D.79^b/3, D.79^b/8,
 D.79^b/9, D.80^a/2, D.80^a/9,
 D.81^b/5, D.81^b/12, D.82^a/13,
 D.83^a/6, D.85^b/8, D.85^b/13,
 D.86^a/3, D.87^a/7, D.87^b/4,
 D.87^b/7, D.88^a/11, D.88^b/8,
 D.91^a/3, D.91^a/11, D.92^a/10,
 D.92^a/12, D.92^a/13, D.92^b/13,
 D.93^a/3, D.93^b/12, D.94^a/9,
 D.94^a/13, D.94^b/2, D.95^b/13,
 D.96^a/5, D.96^b/3, D.96^b/4,
 D.96^b/5, D.97^b/12¹¹³, D.99^a/11,
 D.99^b/4, D.99^b/5, D.99^b/10,
 D.99^b/11, D.99^b/12, D.99^b/13,
 D.100^b/2, D.100^b/3, D.100^b/4,
 D.101^a/12, D.101^b/4, D.101^b/5,
 D.102^a/4, D.103^a/4, D.103^a/10,
 D.103^a/12, D.103^b/6, D.103^b/12,
 D.104^a/1, D.104^a/5, D.105^a/3,
 D.105^b/1, D.105^b/2, D.107^a/3,
 D.107^a/12, D.108^a/3, D.108^b/7,
 D.108^b/9, D.108^b/12, D.109^a/10,

¹¹³ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 97b.13

D.109^a/11, D.109^a/13,
 D.109^b/12, D.110^a/6, D.110^a/7,
 D.110^a/10, D.110^a/11, D.110^b/1,
 D.110^b/2, D.110^b/5, D.110^b/12,
 D.111^a/1, D.111^a/6, D.112^a/10,
 D.112^b/1, D.112^b/3, D.112^b/8,
 D.112^b/11, D.113^b/11, D.114^b/4,
 D.114^b/10, D.114^b/11,
 D.114^b/13, D.115^a/1, D.115^a/4,
 D.115^b/6, D.115^b/7, D.115^b/9,
 D.117^a/4, D.117^a/7, D.118^a/12,
 D.118^b/4, D.119^b/10, D.120^a/3,
 D.120^a/5, D.120^a/13, D.122^a/9,
 D.122^a/11, D.123^a/8, D.125^b/2,
 D.127^b/7, D.127^b/11, D.128^b/12,
 D.129^a/4, D.129^a/5, D.129^b/3,
 D.129^b/10, D.130^a/7, D.130^a/9,
 D.130^a/10, D.130^b/11,
 D.130^b/12, D.132^a/8, D.132^b/1,
 D.132^b/3, D.132^b/7, D.132^b/8,
 D.133^b/11, D.134^a/5, D.134^a/11,
 D.134^b/10, D.135^a/1, D.135^a/11,
 D.135^a/12, D.136^a/13, D.136^b/9,
 D.138^a/2, D.138^a/5, D.138^a/10,
 D.138^b/2, D.138^b/11, D.139^a/4,
 D.139^a/5, D.139^a/6, D.139^b/1,
 D.140^a/6, D.140^a/7, D.140^b/12,
 D.141^a/8, D.141^a/13, D.142^a/8,
 D.142^a/9, D.142^a/10, D.142^a/11,
 D.142^a/13, D.142^b/1, D.142^b/4,
 D.142^b/5, D.143^a/1, D.143^a/2,
 D.144^a/10, D.144^b/13,
 D.145^a/12, D.145^a/13, D.145^b/5,
 D.145^b/8, D.146^b/4, D.146^b/10,
 D.148^a/4, D.151^b/1, D.152^a/6,
 D.152^a/13, D.152^b/5, D.153^a/11,
 V.58^b/2, V.58^b/3, V.58^b/7,
 V.58^b/10, V.59^b/9, V.59^b/12,
 V.60^a/7, V.60^a/9, V.60^b/2,
 V.60^b/3, V.60^b/4, V.60^b/8,
 V.61^a/5, V.61^a/10, V.61^b/6,
 V.61^b/7, V.61^b/8, V.61^b/9,
 V.61^b/10, V.61^b/11, V.62^a/6,
 V.62^a/8, V.62^a/12, V.62^b/10,
 V.62^b/12, V.63^a/6, V.63^b/2,
 V.64^a/10, V.64^b/1, V.64^b/2,
 V.64^b/3, V.64^b/11, V.65^b/5,
 V.65^b/10, V.66^a/11, V.66^a/13,
 V.67^a/5, V.67^a/10, V.68^a/4,
 V.68^a/7, V.68^a/9, V.68^a/10,
 V.68^a/12, V.68^a/13, V.68^b/2,
 V.68^b/4, V.68^b/5, V.68^b/6,
 V.68^b/7, V.68^b/13, V.69^a/1,
 V.69^a/9, V.69^a/12, V.69^a/13,
 V.69^b/2, V.70^a/4, V.70^a/12,
 V.70^a/13, V.70^b/4, V.71^a/8,
 V.71^b/1, V.71^b/6, V.71^b/12,
 V.72^b/8, V.73^a/10, V.73^a/11,
 V.73^b/1, V.73^b/9, V.73^b/10,
 V.73^b/12, V.73^b/13, V.74^b/6,
 V.74^b/7, V.74^b/10, V.75^a/9,
 V.75^a/10, V.76^a/10, V.76^a/11,
 V.76^b/1, V.76^b/2, V.77^a/3,
 V.77^a/6, V.77^a/8, V.77^a/10,
 V.77^b/1, V.78^a/5, V.78^a/6,
 V.78^a/10, V.78^a/12, V.79^a/2,
 V.79^a/3, V.79^b/5, V.80^b/4,
 V.80^b/13, V.82^a/4, V.82^a/6,
 V.82^a/9, V.82^a/10, V.83^a/8,
 V.83^b/1, V.84^a/6, V.85^a/1,
 V.85^a/12, V.85^b/6, V.85^b/8,
 V.85^b/9, V.86^a/6, V.87^a/10,
 V.87^b/2, V.87^b/5, V.88^a/2,
 V.88^a/6, V.88^b/1, V.88^b/8,
 V.89^a/1, V.89^a/13, V.90^b/12,
 V.91^b/8, V.93^a/6, V.94^a/12,
 V.94^b/11, V.95^a/8, V.95^b/4,
 V.95^b/6, V.95^b/7, V.95^b/8,
 V.95^b/9, V.96^a/4, V.96^b/12,
 V.97^a/8, V.98^a/5, V.99^b/1,
 V.100^a/9, V.100^a/10, V.100^a/13,
 V.100^b/1, V.100^b/5, V.100^b/8,
 V.100^b/10, V.100^b/12,
 V.101^a/13, V.101^b/1, V.101^b/9,

V.102^a/8, V.102^b/4, V.102^b/9,
V.103^a/1, V.103^b/9, V.104^a/3

b.+i D.88^b/6

b.+idür D.3^b/13, V.59^a/5

b.+in D.22^b/9, D.43^a/10, D.52^a/5,
D.67^a/6, D.101^b/1, D.112^a/7,
D.112^a/8, D.112^a/9, D.113^a/7,
D.113^a/8, D.115^b/7, V.71^b/13,
V.76^b/12

b.+inden D.116^b/10

b.+ine D.6^a/3, D.27^b/12, D.41^b/7,
D.130^a/10, D.130^a/11, V.60^a/1,
V.88^a/6

b.+ini D.40^a/3, D.109^b/4,
V.60^a/12

b.+isi D.5^b/6, D.5^b/7, D.88^b/7,
V.59^b/7

b.+isini D.6^b/10, V.71^b/12,
V.71^b/13

bir bir birer birer, ayrı ayrı

b. D.32^b/9, D.33^a/12, D.76^b/11,
D.77^b/5, D.115^b/8, V.60^b/7,
V.90^b/8, V.98^b/6

birbiri birbiri

b.+n D.127^a/13, D.127^b/2

b.+ne D.7^b/6, D.11^a/10, D.12^b/9,
D.104^a/6, D.108^a/5, D.137^b/7,
V.71^a/6

b.+yile V.67^a/9

birbirine **kat-** karıştırmak

b.-miş D.6^a/10, V.60^a/5

bire pire krş. *büre, büre, püre*

b.+ler V.73^b/5

birer birer

b. D.62^b/10, D.63^b/3, D.144^a/5,
D.144^a/7, V.83^b/10, V.91^b/13

birez biraz

b. D.138^a/10

bir bir tanesi; bilinmeyen bir kimse

b. D.21^b/5, D.83^a/7, D.88^b/6,
D.88^b/7, D.92^a/1, D.112^a/9,
D.112^a/11, D.113^a/9, D.117^a/2,

D.130^a/11, D.130^a/12, V.93^b/9

b.+si V.59^b/7, V.59^b/8, V.66^a/1,
V.85^a/1

b.+sini D.43^a/7, D.43^a/8

biribiri birbiri

b.+n V.67^a/8

b.+ne V.91^a/10, V.100^b/13

birin birin bir bir

b. D.7^a/13

bir kaç birkaç krş. *bir kaç*

→ ME bir kaç (2016; D218-2)

→ MK bir kaç (2017; D16^a/1)

b. D.16^a/1, D.36^b/5, D.52^b/5,
D.65^a/12, D.67^a/2, D.99^a/12,
D.110^a/8, D.110^b/4, D.111^a/2,
D.122^b/10, D.148^a/10, V.93^a/3,
V.93^b/7

bir kaç birkaç krş. *bir kaç*

b. V.74^b/10, V.77^a/7, V.104^a/7

b.+ı D.12^b/12, V.63^b/5, V.63^b/9

b.+ına D.62^b/7, V.83^b/8, V.83^b/9

birlik(g) birlik krş. *birlik*

b.+ine D.17^b/11, D.29^b/5,
D.44^b/1, D.73^a/9, D.82^a/4,
D.84^b/11, V.66^b/1, V.72^b/2,
V.89^a/5, V.96^b/7

b.+üm D.80^a/12, D.82^b/12

b.+üme D.80^a/12, D.82^b/13

b.+ün D.80^a/7

b.+üne D.107^a/9, V.102^b/12

birlik(g) birlik krş. *birlik*

b.+üne D.127^b/9

Bi-smi 'llāhi r-raḥmāni r-raḥīm [Ar.]

besmele, bismillah

b. D.3^a/1

biş- pişmek

→ ME piş- (2016; D9-6)

→ MK biş- (2017; D.6^b/6)

b.-en V.80^a/3

b.-miş D.6^b/6

bişir- pişirmek krş. *bişür-, pişür-*

b.-düm V.87^b/2

bişür- pişirmek krş, *bişir-*, *pişür-*

b.-übdürürem D.26^b/12

b.-ürin V.87^b/11

bit- filizlenip topraktan dışarıya çıkmak, yeşermek; (insanlar için) yetişip büyümek

→ ME yêt- (2016; D7-10)

→ MK bit- (2017; D.15^b/8)

b.-er D.15^b/8, V.65^a/8

b.-eriken V.65^a/8

b.-er iken D.15^b/9

b.-ince D.4^a/7, V.59^a/10

b.-mese D.4^a/8, V.59^a/10

b.-mesün D.6^a/5, D.6^b/2, D.45^a/7, V.60^a/2, V.60^a/8, V.73^a/1

b.-mez D.31^b/2, D.75^b/1, V.89^b/11, V.97^b/11

b.-mez idi V.89^b/2

b.-mezidi D.30^b/2

b.-sün D.5^b/10, V.59^b/10

bit bit

b. D.88^b/12

bī-tekellūf [Far. + Ar.] teklifsizce, hemen, hiç durmadan

b. D.22^b/7, D.33^b/4, D.58^a/5, D.78^a/2, D.117^a/5-6, V.80^a/13

biterli bitki yetişen yer, bitkili yer

b.+de D.16^a/6, V.65^a/13

bī-tevaḳḳūf [Far. + Ar.] beklemeden, durmadan

b. V.99^a/13

bitmez ol- bitmemek

b.-sun D.15^b/9, V.65^a/8

biz biz

b. D.7^a/12, D.8^a/3, D.8^b/5, D.8^b/8, D.12^a/12, D.21^b/4, D.22^a/5, D.22^a/6, D.22^a/7, D.22^a/8, D.22^a/9, D.22^a/10, D.22^a/11, D.31^a/12, D.46^b/10, D.48^b/13, D.66^a/9, D.125^a/12, D.148^b/8, D.149^b/1, D.149^b/4, D.151^a/10, D.152^a/3, V.60^a/10, V.60^b/7,

V.60^b/13, V.61^a/9, V.63^a/4,

V.63^a/12, V.73^b/12, V.75^a/1,

V.85^a/1, V.85^a/8, V.85^a/9,

V.85^a/10, V.89^b/10, V.93^b/1,

V.104^b/4, V.105^a/4, V.105^a/6

b.+den D.121^b/13, D.149^b/7, V.69^b/2, V.105^a/7-8

b.+e D.8^b/9, D.9^a/10, D.38^a/8, D.40^b/2, D.55^a/12, D.66^a/10,

D.67^b/10, D.69^a/12, D.75^b/5,

D.115^a/4, D.132^a/4, D.135^a/7,

D.149^a/10, D.149^b/8, D.152^a/4,

V.61^a/10, V.61^b/6, V.62^b/8,

V.69^a/11, V.70^b/3, V.70^b/4,

V.78^b/11, V.81^a/9, V.81^a/10,

V.85^a/11, V.93^b/1, V.97^b/13,

V.105^a/9

b.+i D.16^b/11, D.114^b/13,

D.121^a/7, D.130^a/12, D.138^b/7,

D.139^b/11, D.140^a/1, D.140^a/5,

D.142^b/9, D.149^b/8, D.150^a/1,

D.152^a/2, V.65^b/11, V.105^a/8,

V.105^b/1, V.106^a/4

b.+imdür D.31^a/7

b.+üm D.11^a/12, D.12^a/13,

D.23^a/3, D.30^a/3, D.38^b/2,

D.39^a/10, D.52^b/8, D.82^a/6,

D.100^a/6, D.139^b/12, D.140^a/1,

D.144^b/5, V.62^b/9, V.63^a/4,

V.63^a/5, V.63^a/13, V.69^b/2,

V.69^b/13, V.77^a/9, V.77^a/10

b.+ümdür D.31^a/6, D.31^a/8,

D.31^a/9, D.31^a/10

b.+ümki D.137^a/4

b.+ümle V.73^b/3, V.104^a/5

bī-zevāl [Far. + T.] zevalsiz, sona ermez, bitmez, tükenmez

→ ME bī-zaval (2016; D209-12)

→ MK bī-zevāl (2017; D.106^b/12)

b. D.106^b/12, V.102^b/6

bi-zni-llāh [Ar.] Allah'ın izniyle

b. V.65^a/2
boğa boğa
 → ME buğa (2016; D15-9)
 → MK boğa (2017; D.9^b/10)
 b. D.9^b/10, D.10^a/6, D.10^a/8,
 D.10^a/9, D.10^a/13, D.10^b/4,
 D.11^a/6, D.31^b/10, D.56^b/4,
 D.76^b/12, D.88^b/10, D.92^a/9,
 D.92^b/9, D.93^a/6, D.93^a/7,
 D.93^a/11, D.95^a/9, D.95^b/1,
 D.127^b/1, V.61^b/10, V.62^a/3,
 V.62^a/5, V.62^a/7, V.62^a/10,
 V.79^b/2, V.90^a/3, V.98^b/7
 b.+dan D.93^b/9
 b.+nuş D.10^a/8, D.10^a/9,
 D.10^a/10, D.10^a/13, D.10^b/3,
 D.10^b/5, D.90^a/13, D.92^b/13,
 D.93^a/3, D.93^a/11, V.62^a/4,
 V.62^a/5, V.62^a/7, V.62^a/9,
 V.62^a/11
 b.+nuş D.92^b/13
 b.+sı D.9^b/9, V.61^b/10
 b.+ydı D.88^b/7
 b.+yı D.9^b/13, D.10^a/1, D.10^a/4,
 D.92^a/9, D.93^a/4, V.61^b/12,
 V.61^b/13, V.62^a/2, V.62^a/7
 b.+yıla D.9^b/11, D.10^a/12,
 V.61^b/11, V.62^a/6, V.62^b/5
boğaz boğaz
 → ME boğaz (2016; D13-11)
 → MK boğaz (2017; D.58^b/13)
 b. D.58^b/13, V.81^a/3
 b.+dan D.115^a/5
 b.+ın D.128^a/4
 b.+ına D.122^b/4, D.122^b/6,
 V.73^b/6
 b.+ından D.28^a/12
 b.+ları D.63^b/3, V.91^b/13
 b.+uğdan D.8^b/11, D.28^b/8,
 D.100^a/7, V.61^a/11

boğazla- hayvan veya insanı boğazından
 keserek öldürmek
 b.-dı D.93^a/13, D.96^b/6,
 D.115^b/11, V.95^a/1
 b.-rıldı D.121^a/1
 b.-yub D.74^a/9, D.132^b/5,
 V.97^a/10
boğul¹¹⁴- kısılmak, kesilmek
 b.-madın D.52^b/2
boğma boğumlu, boğum boğum
 b. D.56^b/4
boğma çıkar¹¹⁵- boğmaca hastalığına
 yakalanmak; difteriye tutulmak
 b.-acağ D.59^a/6
 b.(boğmalar) V.81^a/7
boğul- kısılmak, kesilmek
 b.-madın V.77^a/5
bol miktar bakımından bol, çok, kıt
 karşıtı
 b. D.14^b/6, D.21^a/7, D.22^a/4,
 D.22^a/7, D.26^a/2, D.30^b/11,
 D.57^a/2, D.71^a/12, D.104^b/1,
 V.79^b/9, V.87^a/5, V.101^a/5
bolat polat, çelik krş. *polat*
 → ME polat (2016; V17-8)
 → MK pulat (2017; V.66^a/8)
 b. V.66^a/8
bolayki ola ki, belki, inşallah
 b. D.83^a/7, D.112^b/1, D.137^a/4,
 V.103^a/5
borç(c) [Soğd.] borç
 b.+ından D.9^a/8, D.9^b/1, V.61^b/5
borçlu borçlu krş. *borçlu*
 b.+yı D.9^a/7, D.9^b/1
borçlu borçlu krş. *borçlu*
 → ME borçlu (2016; V8-5)
 → MK borçlu (2017; V61^b/5)
 b.+yı V.61^b/5
borı boru, çalınan boru
 b. D.143^b/9, D.152^b/9, D.152^b/12

¹¹⁴ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 52b.2

¹¹⁵ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 59a.6

- b.+lar D.33^b/6, D.68^a/8,
D.137^b/2, D.153^a/4, V.83^a/13,
V.90^b/12, V.94^a/9
- bostān kıl-** [Far. + Tr] bağ yapmak
→ ME bostan kıl- (2016;
D251-9)
→ MK bostān kıl- (2017;
D.127^b/8-9)
b.-duḡ D.127^b/8-9
- boşal-** boşalmak
b.-dı D.92^a/4, D.98^a/10
- boşan-** ipi çözölmek, birdenbire şiddetli
akmak
b.-dı D.134^b/5, V.100^b/7
- boy (I)** boy, uzunluk
b.+ı D.55^a/2, V.78^b/6
b.+ına D.55^a/2, V.78^b/6
b.+uḡ D.107^a/5, V.102^b/10
- boy (II)** hikaye, boy
b. D.86^b/10
b.+ı D.19^b/11, D.63^a/8, D.108^b/6,
D.137^b/13
b.+ını D.6^b/13, D.35^a/11,
D.79^a/13, D.87^a/5, D.102^b/12,
D.119^b/4, D.128^b/11, D.147^b/9
- boy (III)** kabile
b.+ın D.77^b/8, V.99^a/10
b.+ına D.7^b/8, D.11^b/4, D.12^b/11,
D.13^b/9, D.15^a/3, D.17^b/5,
D.19^a/5, D.65^a/9, V.60^b/9,
V.62^b/12, V.63^b/5, V.66^a/9,
V.93^a/1, V.94^a/2, V.105^b/1
b.+uḡa D.12^b/1, D.17^a/13,
D.67^b/7, V.63^b/1
- boy boyla-** bir kimsenin soyunu sopunu
sayarak övmek
b.-dı D.19^a/10, D.34^b/9,
D.62^b/13, D.86^b/9, D.102^b/2,
D.108^a/11, D.137^b/9, V.67^a/12,
V.83^b/12, V.91^a/13
- boyuncuk(ğ)** boyuncuk krş. *boyuncuk*
b.+ın D.74^a/4, V.97^a/7
- boylaş¹¹⁶**- boy ölçüşmek
→ ME söyleş- (2016; D198-11)
→ MK boylaş- (2017;
D.101^a/11)
b.-alum D.101^a/11
- boynuz** boynuz
→ ME buynuz (2016; D15-10)
→ MK boynuz (2017; D.9^b/10)
b. D.9^b/10, D.116^a/5
b.+ı D.55^b/1, D.93^a/1, D.93^a/11,
D.116^a/6, V.78^b/12
b.+ın V.61^b/11
b.+ında D.88^b/10, D.90^a/13
b.+ından D.112^b/5, D.116^a/4
b.+ıyıla D.92^a/10
- boy(u)n** boyun
b.+ı D.10^b/13, D.18^a/3, D.18^b/6,
D.21^a/11, D.69^a/6, D.70^a/5,
D.124^a/2, V.62^b/1, V.66^b/4,
V.66^b/13, V.84^b/11, V.87^a/7,
V.94^b/7, V.95^a/8
b.+ıma V.92^a/10, V.96^b/9
b.+ın D.13^b/2, D.33^a/12,
D.34^a/10, D.90^a/10, D.131^a/9,
D.137^a/2, D.145^b/9, D.147^a/4,
V.67^a/8, V.90^b/8, V.103^a/4
b.+ına D.16^b/13, D.17^a/1,
D.17^a/10, D.55^b/8, D.69^a/3,
D.74^a/3, D.120^b/12, D.122^a/10,
V.65^b/12, V.65^b/13, V.66^a/5,
V.79^a/3, V.84^b/10, V.94^b/6,
V.97^a/6
b.+ında D.21^a/10, D.25^b/10,
D.75^a/9, V.87^a/5, V.97^b/10
b.+ını D.119^a/1, D.128^a/10
b.+ıyıla D.29^a/5

¹¹⁶ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs.
101a.11

- b.+nın D.19^a/6
b.+uma D.64^a/6, D.73^b/1,
D.140^b/10
b.+uñ D.56^a/8
- boyuncuğ(ğ)** boyuncuk krş. *boyıncuğ*
b.+ın D.75^a/11
- boz** boz
b. D.19^b/5, D.20^b/11, D.32^a/13,
D.35^a/3, D.37^a/1, D.38^a/9,
D.40^a/1, D.51^b/3, D.51^b/4,
D.60^a/7, D.79^a/7, D.102^a/8,
D.105^a/10, D.119^a/4, D.130^b/11,
D.131^a/8, D.136^a/5, D.144^b/13,
D.145^a/13, D.151^a/4, D.151^b/11,
V.65^a/1, V.65^b/3, V.67^b/3,
V.68^b/4, V.69^a/12, V.70^a/10,
V.76^b/3, V.76^b/4, V.82^a/4,
V.86^b/7, V.91^b/4, V.100^a/2,
V.101^b/6
- boz-** bozmak
b.-am D.118^a/12
b.-an V.81^a/8
b.-ma D.23^b/10, V.86^a/5
- bozaç**¹¹⁷ boz renkte, boz renkli
→ ME bozaç (2016; D11-3)
→ MK bozaç (2017; D7^b/3)
b. D.7^b/3, D.12^b/5
- bozıl-** bozulmak
b.-mış D.123^a/6
b.-ub D.124^b/3
- bozla-** bağırmaq, böğürmek
→ ME buzla- (2016; D139-6)
→ MK bozla- (2017; D.72^b/12)
b.-dı D.72^b/12, V.96^b/1
b.-mayayın D.36^a/1
b.-r D.53^a/5
b.-rsın D.29^a/9, D.35^b/13,
D.53^a/9, D.53^a/12, V.68^a/2,
V.77^b/4, V.77^b/6, V.88^b/12
b.-yayınmı D.71^b/6, D.71^b/7,
D.71^b/11, V.96^a/1, V.96^a/2,
V.96^a/4
b.-yub D.71^b/7, V.96^a/1
- bozlaş-** bağırmaq, böğürmek
→ ME buzlat- (2016; D299-3)
→ MK bozlaş- (2017; D.114^a/2)
b.-dılar D.114^a/2, D.114^a/4,
D.130^a/5, V.83^a/2
b.-madın D.151^b/3
- bozlaşdur-** bağırmaq, böğürtmek
→ ME buzlaşdur- (2016;
D45-13)
→ MK bozlaşdur- (2017;
D.24^b/13)
b.-an D.24^b/13
- bozlat-** bağırmaq, böğürtmek
→ ME buzlat- (2016; D134-5)
→ MK bozlat- (2017; D.97^a/6)
b.-dı D.97^a/6
b.-dılar D.69^a/5, D.148^b/2,
V.94^b/7, V.104^a/13
b.-duymı D.70^a/13, D.99^a/11,
V.95^a/12
b.-mağıl D.90^a/3, D.114^a/13,
D.126^a/4, D.131^b/6
b.-mıışsın D.118^a/5
b.-urmı D.135^b/7
- bögelek** sığır sineği, eğrice
b. D.45^b/13
- böğrüş-** böğürmek
b.-diler D.48^a/1, V.74^a/13
- bög(ü)r** böğür
b.+ine D.5^b/13, V.59^b/12
- bögür-** böğürmek
b.-di D.47^b/6, V.74^a/8-9
b.-ü D.35^b/9, D.50^b/10
b.-ürsin D.29^a/9
- bögür böğür** böğüre böğüre
→ ME böğürü böğürü (2016;
V20-13)

¹¹⁷ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 7b.3

- MK bünjür bünjür (2017; V.67^b/13)
b. V.67^b/13, V.76^a/6
- bögürt(d)**- böğürtmek
b.-en D.32^a/3, D.77^a/5, D.104^b/8, V.90^a/5-6, V.98^b/10, V.101^a/9
b.-ibeni V.91^a/4
b.-übeni D.34^a/3-4, D.62^a/7, D.78^a/9, V.99^b/3
- böl-** bölmek
b.-di D.117^a/7
- bölük** takım, zümre, cemaat
b. D.65^b/6, D.65^b/8, D.69^b/1, D.79^b/9, D.99^b/10, D.129^b/10, D.138^b/2, V.62^b/10, V.93^a/5, V.93^a/6
- börk** başa giyilen külah, kalpak gibi şeyler
b. D.98^b/12
b.+ümce D.22^b/3, V.85^b/1
- börkli** börklü krş. *börkli*
b. D.65^b/11
- börklü** börklü krş. *börkli*
b. D.118^a/8, V.93^a/8
- böyi-** büyümek krş. *böyi-*
b.-mişsin V.92^b/7
- böyle** böyle
b. D.11^b/9, D.11^b/10, D.11^b/11, D.11^b/13, D.12^a/8, D.12^a/9, D.12^a/11, D.12^b/3, D.14^b/11, D.16^a/1, D.16^a/13, D.19^a/11, D.23^b/10, D.26^a/3, D.26^a/6, D.26^b/5, D.26^b/10, D.29^a/4, D.29^b/2, D.31^a/12, D.34^b/10, D.35^b/10, D.36^a/7, D.38^a/13, D.39^a/5, D.42^a/6, D.43^b/13, D.46^a/7, D.48^b/6, D.50^b/9, D.51^a/6, D.56^a/9, D.57^a/13, D.59^a/5, D.60^a/13, D.72^a/6, D.79^a/1, D.79^b/5, D.81^a/2, D.82^a/5, D.83^a/3, D.84^b/9, D.87^b/10, D.88^a/2, D.99^b/10, D.112^a/1, D.143^a/7, D.150^b/5, V.61^a/13, V.63^a/3, V.63^a/5, V.63^a/10, V.63^a/11, V.63^b/2, V.64^b/7, V.65^a/11, V.65^b/4, V.65^b/11, V.67^b/13, V.68^a/6, V.69^b/1, V.69^b/11, V.71^a/10, V.72^a/7, V.73^b/2, V.74^b/8, V.76^a/6, V.76^a/12, V.80^a/1, V.86^a/5, V.87^a/7, V.89^a/3, V.93^b/4, V.105^b/11
b.+dür D.7^b/11
- böylelikle** böylece
b. D.88^b/4
- böyü-** büyümek krş. *böyi-*
b.-di D.110^a/3, D.110^a/7, D.110^a/8, D.110^b/6, D.143^a/1
b.-mişsin D.64^b/9, D.64^b/10, V.92^b/8
b.-r D.9^b/7, D.130^a/6, V.61^b/9
b.-yende D.3^b/5, V.58^b/13
b.-yince D.36^b/11, V.68^b/2-3
- böyük** büyük
b. D.23^a/5, D.29^b/9, D.53^a/3, D.63^a/13, D.82^a/6, D.111^a/1, D.145^b/4, V.64^b/4, V.77^b/1, V.85^a/2-3, V.85^b/8, V.86^b/3, V.91^b/12, V.95^b/10
- bre** [Rum.] ‘ey, hey’ anlamında kullanılan bir seslenme sözü
→ ME bere (2016; D40-10)
→ MK bre (2017; D.22^a/10)
b. D.22^a/10
- bu bu**
b. D.3^a/7, D.4^a/11, D.6^a/1, D.6^a/3, D.6^a/8, D.6^a/13, D.6^b/6, D.6^b/7, D.8^a/5, D.9^b/11, D.10^a/10, D.10^b/7, D.10^b/12, D.11^a/1, D.11^a/2, D.11^a/4, D.11^a/5, D.11^a/6, D.11^a/13, D.11^b/2, D.15^a/12, D.15^b/12, D.16^a/9, D.16^a/10, D.16^a/11, D.19^a/10, D.19^a/11, D.21^a/13, D.21^b/4,

D.21^b/12, D.23^a/3, D.23^a/8,
 D.23^b/5, D.23^b/6, D.24^a/10,
 D.24^b/1, D.24^b/9, D.26^b/12,
 D.27^a/6, D.27^a/10, D.27^a/11,
 D.27^a/12, D.27^a/13, D.27^b/3,
 D.28^b/10, D.29^b/5, D.30^a/9,
 D.31^b/9, D.34^b/10, D.37^a/10,
 D.37^b/12, D.38^a/4, D.38^a/11,
 D.38^a/12, D.38^b/2, D.39^a/8,
 D.39^b/1, D.39^b/13, D.40^a/5,
 D.40^a/7, D.40^a/10, D.40^a/12,
 D.40^b/2, D.40^b/5, D.40^b/6,
 D.40^b/11, D.40^b/12, D.41^a/1,
 D.41^b/9, D.41^b/13, D.42^a/5,
 D.43^a/1, D.43^b/6, D.43^b/7,
 D.44^b/11, D.44^b/12, D.45^a/12,
 D.46^a/7, D.46^b/8, D.46^b/11,
 D.47^a/5, D.48^b/10, D.49^b/13,
 D.52^b/7, D.58^b/8, D.58^b/13,
 D.59^a/8, D.59^a/12, D.60^b/12,
 D.61^a/7, D.62^b/7, D.63^a/1,
 D.63^b/12, D.65^a/3, D.65^b/8,
 D.68^b/3, D.73^a/4, D.76^b/11,
 D.78^b/13, D.80^a/1, D.81^a/12,
 D.86^b/10, D.88^b/8, D.88^b/11,
 D.89^b/4, D.89^b/8, D.90^a/5,
 D.91^a/2, D.91^b/9, D.91^b/10,
 D.92^a/8, D.93^a/8, D.94^b/6,
 D.96^a/1, D.96^b/10, D.97^a/5,
 D.97^b/1, D.97^b/3, D.98^b/13,
 D.99^a/1, D.99^a/6, D.100^a/1,
 D.100^b/2, D.100^b/3, D.100^b/8,
 D.101^b/13, D.104^a/9, D.108^a/12,
 D.109^b/11, D.110^a/1, D.110^a/5,
 D.110^a/10, D.110^a/11,
 D.111^b/12, D.114^b/12, D.116^b/9,
 D.121^a/4, D.121^a/6, D.123^a/6,
 D.123^b/3, D.124^b/4, D.125^a/12,
 D.125^a/13, D.128^b/5, D.129^a/6,
 D.129^b/5, D.129^b/6, D.132^a/13,
 D.134^a/11, D.134^b/4, D.134^b/6,
 D.135^a/10, D.138^b/13, D.139^a/2,
 D.142^b/9, D.144^b/2, D.144^b/4,
 D.144^b/5, D.144^b/11, D.145^a/12,
 D.148^a/5, D.150^b/1, D.150^b/5,
 D.150^b/7, D.152^a/8, V.58^b/4,
 V.59^a/11, V.59^b/13, V.60^a/1,
 V.60^a/4, V.60^a/6, V.60^a/10,
 V.61^a/1, V.61^b/11, V.62^a/5,
 V.62^a/12, V.62^b/1, V.62^b/2,
 V.62^b/3, V.62^b/4, V.62^b/5,
 V.62^b/8, V.62^b/9, V.62^b/10,
 V.65^a/2, V.65^a/10, V.65^b/2,
 V.65^b/3, V.66^a/1, V.67^a/12,
 V.68^b/9, V.69^a/6, V.69^a/9,
 V.69^b/2, V.69^b/12, V.69^b/13,
 V.70^a/1, V.70^a/4, V.70^a/10,
 V.70^a/13, V.70^b/2, V.70^b/3,
 V.70^b/6, V.70^b/8, V.70^b/9,
 V.71^a/2, V.71^b/9, V.72^a/3,
 V.72^a/4, V.72^b/7, V.73^b/10,
 V.74^b/11, V.75^a/1, V.75^a/2,
 V.76^a/2, V.77^a/8, V.78^b/13,
 V.81^a/3, V.81^a/12, V.81^b/2,
 V.82^b/3, V.82^b/7, V.82^b/8,
 V.83^b/8, V.83^b/12, V.84^b/6,
 V.84^b/12, V.85^b/7, V.85^b/10,
 V.85^b/11, V.86^a/2, V.86^a/13,
 V.86^b/2, V.87^a/13, V.87^b/7,
 V.87^b/9, V.87^b/10, V.87^b/13,
 V.88^a/2, V.90^a/1, V.90^a/2,
 V.91^a/13, V.91^b/6, V.92^a/6,
 V.92^b/8, V.92^b/11, V.93^a/7,
 V.93^b/12, V.94^a/9, V.94^b/8,
 V.96^a/5, V.96^b/4, V.97^b/9,
 V.98^b/5, V.98^b/6, V.99^b/11,
 V.100^a/5, V.101^a/2, V.102^a/7,
 V.102^a/8, V.103^a/5, V.103^b/3,
 V.104^a/3, V.105^a/12, V.105^b/3,
 V.105^b/9, V.105^b/11, V.105^b/12,
 V.106^a/4, V.106^a/9
 b.+dur D.36^a/5, D.81^a/6,
 D.138^b/7, V.68^a/5, V.80^b/3,
 V.92^b/6

b.+mı V.87^a/11
b.+midur D.26^a/11, D.36^a/4, V.68^a/4
b.+nda D.27^a/6, D.38^b/7, D.51^a/8, D.51^b/3, D.104^a/7, D.138^b/8, V.63^a/5, V.69^b/4, V.76^b/3, V.87^b/7, V.98^b/5, V.100^b/13
b.+nda imişse D.126^b/7
b.+ndan D.25^b/10, D.40^a/13, D.52^b/12, D.54^b/2, D.71^b/6, D.71^b/7, D.71^b/8, D.71^b/10, D.87^a/10, D.109^a/12, V.76^a/13, V.77^a/11, V.78^a/11, V.87^a/1, V.96^a/1, V.96^a/2, V.96^a/3
b.+nı D.16^b/10, D.17^a/6, D.17^b/8, D.27^b/6, D.36^b/7, D.48^a/9, D.48^b/13, D.51^b/5, D.55^a/3, D.56^b/9, D.58^a/3, D.59^b/4, D.61^b/6, D.79^b/4, D.92^a/13, D.99^b/10, D.110^a/7, D.120^a/1, D.129^b/5, D.136^a/1, D.142^b/9, D.142^b/11, D.145^b/5, D.145^b/11, D.148^a/1, D.153^b/1, V.65^b/10, V.66^a/2, V.66^a/13, V.68^a/13, V.74^a/2, V.74^b/3, V.78^b/6, V.79^b/6, V.80^a/12, V.80^b/6, V.83^a/3, V.85^b/2, V.88^a/9, V.89^b/11, V.102^a/10, V.103^b/13
b.+nlar D.17^a/3, D.39^a/5, D.62^a/11, D.91^a/2, D.112^a/6, D.138^b/4, D.144^a/2, V.65^b/13, V.68^b/5, V.69^b/11, V.74^a/4, V.98^b/5
b.+nlara D.106^a/13, V.69^a/8, V.102^a/10
b.+nları D.35^b/8, D.37^a/12, D.45^b/8, D.47^a/2, D.49^b/4, D.62^a/2, D.65^b/1, D.91^a/8, D.106^a/11, D.129^b/9, V.67^b/12, V.68^b/11, V.69^a/13, V.73^a/3, V.75^b/5, V.102^a/9
b.+nlarla D.144^a/13

b.+nların D.88^b/7, D.129^b/12, D.138^b/5, V.63^b/7, V.73^b/13, V.79^a/6
b.+nuş D.6^b/2, D.6^b/3, D.10^b/2, D.32^a/1, D.32^a/5, D.32^a/11, D.32^b/3, D.32^b/7, D.32^b/11, D.33^a/3, D.33^a/6, D.36^b/5, D.39^b/10, D.42^b/3, D.46^a/9, D.48^a/12, D.56^a/7, D.57^b/5, D.92^a/7, D.93^a/9, D.96^a/5, D.110^b/8, D.120^a/2, D.129^a/13, D.142^b/10, D.144^a/5, D.144^b/1, V.60^a/7, V.62^a/9, V.68^a/12, V.70^a/8, V.73^b/2, V.73^b/7, V.80^a/4, V.90^a/5, V.90^a/7, V.90^a/11
b.+nuşgibi V.60^a/8, V.71^b/3, V.79^a/10
b.+ña D.3^a/8, D.48^b/8, D.55^a/1, D.122^a/9, D.129^a/2, D.146^b/3, V.58^b/5, V.74^b/10
b.+ñlar D.148^b/8, V.104^b/4
b.+yıldı V.73^b/8
b.+yıldıki V.103^b/11

budağ(ğ) dal, ince dal, filiz

b. D.104^a/7, V.100^b/13
b.+ında V.79^b/13
b.+ından D.57^a/8
b.+uş D.131^a/6

budın ata binme şekli krş. *buşun*

→ ME buda (2016; D236-9)
→ MK budın (2017; D.120^a/9)
b. D.120^a/9, V.93^a/9, V.95^a/7

buğa boğa

b. D.122^a/10
b.+nuş D.120^b/12, D.122^a/10

buğra erkek deve

→ ME buğra (2016; D10-6)
→ MK buğra (2017; D.88^b/7)
b.+idi D.88^b/7
b. D.7^a/6, D.9^a/5, D.9^a/12, D.13^b/7, D.44^b/8, D.45^a/10,

D.45^b/6, D.69^b/5, D.83^b/5,
D.95^a/11, D.95^b/2, D.102^a/12,
D.118^b/13, D.132^a/6, D.137^b/3,
D.149^a/7, V.60^b/3, V.61^b/4,
V.72^b/5, V.73^a/2, V.95^a/1,
V.104^b/12

b.+dan D.96^a/5

b.+nuñ D.88^b/9, D.90^a/12

b.+sı D.9^b/9, D.133^a/5, V.61^b/10

b.+yı D.9^b/11, V.61^b/11

buğur (I) erkek deve, iki hörgüçlü deve

→ ME buğur (2016; D7-1)

→ MK buğur (2017; D.5^b/1)

b. D.5^b/1

buğur¹¹⁸ (II) bundan sonra, şimdi, bu kez, bu defa

→ ME bu kez (2016; D113-10)

→ MK buğur (2017; D.58^b/10)

b. D.58^b/10

bu gün bugün

b. D.8^a/2, D.14^b/11, D.15^a/1,
D.23^b/11, D.42^a/9, D.46^b/12,
D.53^b/5, D.66^b/4, D.66^b/6,
D.66^b/8, D.66^b/9, D.66^b/13,
D.81^a/2, D.136^b/4, V.64^b/8,
V.71^a/11, V.73^b/12, V.86^a/6,
V.93^b/5, V.93^b/6, V.93^b/7

b.+ki D.57^b/5, V.80^a/4

b.+ümde D.76^b/1, V.98^a/12

buğağ hayvanın ayağına vurulan köstek

→ ME buğağ (2016; D144-5)

→ MK buğağ (2017; D.74^a/5)

b. D.74^a/5, D.75^a/12, V.97^a/7

bul- bulmak

b. D.45^b/5

b.-ayım D.45^b/3, D.83^a/5

b.-dı D.45^b/8, D.55^b/7, D.72^b/9,
V.73^a/7, V.79^a/3, V.83^b/5,
V.96^a/13

b.-duğum D.14^a/6, D.70^a/7,
V.64^a/10, V.95^a/9

b.-dukları D.144^a/8

b.-dum D.14^a/13, D.71^a/5,
D.72^a/11, D.89^a/6, V.64^b/1,
V.96^a/8

b.-duñ D.98^a/12

b.-duñmı D.87^b/13

b.-duñmu D.89^a/6

b.-ıcağ V.73^a/5

b.-ımadı D.69^a/9, D.87^b/12,
D.88^a/9, D.88^a/10, D.99^a/5

b.-ımadum D.88^a/1

b.-ınmazmı D.29^b/1, V.89^a/2

b.-madı D.72^b/8, V.94^b/9,
V.96^a/12

b.-mazısam D.72^a/11

b.-mazsam V.96^a/8

b.-mışlardur D.93^a/8

b.-sa D.52^b/7, V.77^a/8

b.-sam D.52^a/5, D.52^a/6,
V.76^b/12, V.76^b/13

b.-sun D.83^a/1, D.83^a/4

b.-ub V.65^b/12, V.96^b/1

b.-up D.108^b/9

b.-urısam D.45^b/2, D.51^b/2,
D.72^a/11

b.-urmısın D.45^b/3, V.73^a/5

b.-ursam V.96^a/8

bulaş- sıvaşıp yapışmak, sıvaşmak

b.-dı D.150^b/12, D.151^a/12

b.-mış D.15^b/3

bulaşdur- bulaştırmak

b.-dı V.74^b/11

b.-ub V.82^b/11

bulın- bulunmak

b.-madı D.147^b/11, D.148^a/7,
V.104^a/5

b.-maduğ V.104^a/1, V.105^a/4

b.-mazmı D.98^b/12

¹¹⁸ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 58b.10

buluş- buluşmak

- b.-ayım D.85^a/2
- b.-dı V.86^b/6, V.91^a/10
- b.-dılar D.108^a/5
- b.-maduymı D.54^a/5, D.54^a/7, D.54^a/8, V.78^a/5, V.78^a/6
- b.-uram D.114^a/6

bulut bulut

- b. D.23^b/7, D.75^b/6, V.86^a/3, V.98^a/1

bunca epey, çok

- b. D.139^a/7, V.69^b/7

buncılayın bunun gibi

- ME buncılayın (2016; D8-5)
- MK buncılayın (2017; D.5^b/10)
- b. D.5^b/10, D.6^a/5, D.6^b/12

buğ sıkıntı, darlık

- b.+dan D.119^a/13¹¹⁹
- b.+ını D.118^b/11
- b.+unı D.117^b/4, D.117^b/5, D.118^b/11

buğal- bunalmak

- b.-dı D.26^a/11, D.41^b/9, D.68^b/8, D.82^a/2, D.107^b/1, D.111^b/10, D.124^a/3¹²⁰, D.148^b/1, V.71^a/6, V.94^b/1, V.103^a/2, V.104^a/12
- b.-dun D.46^a/7
- b.-mışsın D.76^b/10, V.98^b/4

buğalt(d)¹²¹- bunaltmak

- ME buğlu (2016; D87-13)
- MK buğalt- (2017; D.45^b/13)
- b.-ur D.45^b/13

buğlı sıkıntılı krş. *buğlu*

- b. V.79^b/3, V.103^a/2, V.104^a/11, V.104^a/12, V.105^a/1

buğlu sıkıntılı krş. *buğlı*

- b. D.56^b/4, D.75^a/7, D.82^a/2, D.95^b/4, D.107^b/2, D.124^b/2,

- D.148^a/13, D.148^b/3, D.149^a/11, D.150^b/13, D.151^a/12, V.97^b/8

bura bura

- b.+da D.18^b/5, D.19^a/8, D.24^a/4, D.53^a/7, D.59^b/7, D.64^b/8, D.66^b/2, D.67^a/3, D.67^b/1, D.67^b/5, D.74^b/9, D.82^b/4, D.82^b/11, D.84^a/12, D.85^b/5, D.86^a/8, D.92^b/4, D.93^b/13, D.95^a/4, D.100^a/10, D.105^b/9, D.107^b/12, D.114^a/7, D.118^a/10, D.121^a/12, D.122^b/6, D.126^a/6, D.126^b/10, D.130^b/7, D.131^a/2, D.131^b/6, D.132^b/6, D.136^a/4, D.136^a/8, D.136^b/5, D.136^b/11, D.140^a/13, D.141^a/13, D.142^a/8, D.143^a/9, D.145^a/3, D.145^a/5, D.145^a/7, D.145^a/11, D.145^b/12, D.146^a/11, D.146^b/11, D.148^b/9, D.150^a/13, D.151^a/3, V.59^a/13, V.61^b/2, V.65^a/7, V.66^b/12, V.76^b/4, V.77^b/4, V.78^a/7, V.78^b/7, V.86^a/9, V.92^b/7, V.93^b/4, V.93^b/8, V.97^b/4, V.101^a/3, V.101^b/13, V.103^a/6, V.104^b/5, V.105^b/8
- b.+dan D.75^a/7, D.126^a/6, V.87^a/5
- b.+ya D.43^b/5

burc [Ar.] kale surlarının gerekli yerlerine yapılan savunma kulesi krş. *būrc*

- b. D.88^b/5
- b.+a D.89^b/3, D.144^a/1
- b.+da D.88^b/8
- b.+dan D.104^b/12
- b.+ın D.142^a/2

būrc [Ar.] Kale surlarının gerekli yerlerine yapılan savunma kulesi

¹¹⁹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 119a.13

¹²⁰ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 124a.3

¹²¹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 45b.13

- krş. *burc*
b.+dan V.101^a/12
- burclu** kuleli
b. D.84^b/4
- burçağ burçağ** ter taneleri, burçak
burçak (terlemek)
b. D.135^a/12-13
- burma** burulmuş, burularak yapılmış,
kivrılmış
b. D.55^b/1, V.78^b/12, V.79^b/3
b.+sı D.33^b/5, D.68^a/7, V.94^a/8
- bur(u)n** burun
b.+ım V.59^b/13
b.+ın D.110^b/7
b.+ına D.96^a/1
b.+ından D.95^b/10, D.128^a/3,
V.100^b/7
b.+undan D.28^b/9
- but(d)** but, bacak krş. *buṭ*
b. D.14^b/8, V.64^b/5, V.95^b/12
b.+ı D.33^a/1, D.116^a/5, V.99^a/9
- buṭ(d)** but, bacak krş. *but*
b. D.71^b/1
b.+uṇa D.123^a/10
- buta** [Far.] hedef, amaç, nişangah krş.
puta
b. D.43^a/13
- buṭun**¹²² ata binme şekli krş. *budın*
b. D.14^a/4-5, D.17^b/5, D.20^b/7,
D.65^a/8, D.65^b/12, D.70^a/4-5,
D.76^a/8, D.95^a/6-7, D.121^b/10,
D.122^a/8, D.122^b/8, D.124^a/2-3,
D.124^a/12, D.130^b/9, D.135^b/3,
D.146^a/12, V.64^a/9
- buy** endişe ve şaşma ifade eden ünlem
→ ME boy (2016; D113-8)
→ MK buy (2017; D.58^b/8)
b. D.58^b/8, D.59^a/6
- buyı buyı** endişe ve şaşma ifade eden
ünlem, vay vay!, oy oy!
- ME boy (2016; V47-11)
→ MK boyı boyı (2017;
V80^b/11)
b. V.80^b/11, V.81^a/7
- buyrık ét-** emir vermek krş. *buyruk ét-*,
buyruk eyle-
b.-di V.68^b/1
- buyruk** emir, buyuru, ferman krş.
buyuruk
b. D.7^b/11, D.8^a/2, D.58^a/8,
D.135^a/5, V.60^b/13
b.+ıyıla D.43^b/10, D.44^b/2,
V.72^a/6, V.72^a/13, V.72^b/2
- buyruk ét-** emir vermek krş. *buyrık ét-*,
buyruk eyle-
b.-di D.36^b/8-9
- buyruk eyle-** emir vermek krş. *buyrık ét-*,
buyruk ét-
b.-di D.80^b/1
- buyruk ol-** emredilmek
b.-dı D.58^a/7, D.80^a/4, V.80^b/1,
V.80^b/2
- buyur-** emretmek
b.-aydum D.30^a/3
b.-dı D.72^b/4, D.104^b/6,
D.128^a/1, V.69^b/8, V.101^a/8
b.-di D.110^b/1
b.-mışıdı V.61^a/7
b.-sa D.3^a/10
b.-uṇ V.87^b/3, V.105^b/3
b.-ursa V.58^b/7
b.-ursız D.114^a/6, V.104^b/13,
V.105^a/5
- buyuruk(ğ)** emir, buyuru, ferman krş.
buyruk
b.+ıyıla D.91^b/7
- buz** buz
b. D.80^b/12
b.+ı D.15^a/4, V.64^b/10
- buzagu** buzağı

¹²² ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 14a.4

b.+sı D.92^b/9
buzlu buzlu
 b. V.73^b/6
büdir- sendelemek krş. *büdre-*
 b.-mesün V.67^b/3, V.91^b/4,
 V.100^a/2
büdre- sendelemek krş. *büdir-*
 → ME büdri- (2016; D35V20-5)
 → MK büdre- (2017; D.19^b/5)
 b.-mesün D.19^b/5, D.35^a/3,
 D.79^a/8
bühtân [Ar.] iftira
 → ME bühtan (2016; D198-4)
 → MK bühtân (2017; D.101^a/4)
 b.+dur D.101^a/4
bük- bükmek
 b.-dün D.95^a/11
 b.-miş D.95^b/2
büldür büldür büldür büldür (göz yaşı)
 → ME buldur buldur (2016;
 D54-4)
 → MK büldür büldür (2017;
 D.29^a/4)
 b. D.29^a/4, D.47^b/6, D.53^a/6-7,
 D.58^b/5, V.74^a/9, V.77^b/3,
 V.88^b/10
bürçeklü pürçekli krş. *bürceklü,*
bürçeklü, pürçekli
 → ME pürçeklü (2016; D96-5)
 → MK bürçeklü (2017; D50^a/5)
 b. D.50^a/5, D.73^b/8, D.118^a/5
bürçeklü pürçekli krş. *bürceklü,*
bürçeklü, pürçekli
 → ME pürçeklü (2016; D19-6)
 → MK bürçeklü (2017; D.11^b/6)
 b. D.11^b/6, D.16^a/4, D.19^b/7,
 D.35^a/6, D.47^b/6, D.49^b/11,
 D.63^a/4, D.84^b/13, D.108^b/2,
 D.114^a/13, D.118^b/6, D.126^a/3,
 D.135^b/7, V.62^b/13, V.65^a/13,
 V.67^b/4, V.74^a/9, V.75^b/2,
 V.75^b/10, V.84^a/3, V.88^b/5,

V.91^b/5, V.97^a/1, V.100^a/3,
 V.103^b/6
büre pire krş. *bire, büre, püre*
 b. D.44^b/11, V.72^b/6, V.73^a/3,
 V.73^a/7, V.73^b/1
 b.+ler V.73^a/13
 b.+leri V.73^a/10
 b.+m V.73^a/10
büre pire krş. *bire, büre, püre*
 → ME püre (2016; D87-12)
 → MK büre (2017; D.45^b/8)
 b. D.45^b/8
 b.+ler D.45^a/12, D.46^b/3
 b.+lerüm D.45^b/12
 b.+lerün V.73^b/7
büri- bürümek krş. *bürü-*
 b.-di D.123^a/5
 b.-miş D.99^b/8
bürin- bürünmek
 b.-üb D.33^a/11
bürü- bürümek krş. *bürü-*
 b.-di V.94^b/2
bütün bütün
 b. D.5^a/9, D.123^b/2

C, Ç

çağır- çağırnak
 → ME çağır- (2016; D75-2)
 → MK çağır- (2017; D.39^b/2)
 c.-dı D.39^b/2
câhil [Ar.] cahil
 → ME cahil (2016; D168-10)
 → MK câhil (2017; D.82^b/7)
 c.+ler D.82^b/7, D.86^a/10
çāk et- [Far. + T.] yırtmak
 → ME çāk it- (2016; V33-6)
 → MK çāk et- (2017; V74^a/7)
 c.-diler V.74^a/7
çal- çalmak, hırsızlık etmek; müzik
 aleti çalmak; atmak, çarpmak,
 vurmak krş. *çal-*
 → ME çal- (2016; D150-11)

→ MK çal- (2017; V78^b/11)

c. D.77^a/11

c.-dı V.92^b/10

c.-ma V.78^b/11

cān [Far.] can

c. D.3^b/1, D.8^b/12, D.28^b/10,
D.57^a/9, D.83^a/1, D.83^a/4,
D.83^a/5, D.83^b/1, D.84^a/1,
D.84^a/7, D.84^a/8, D.84^b/7,
D.84^b/13, D.85^a/1, D.85^a/9,
D.85^a/10, V.58^b/10, V.61^a/12,
V.73^b/6, V.79^b/13

c.+da D.86^a/3

c.+dan D.111^a/11, D.117^b/4,
D.118^b/3

c.+ı D.83^a/1, D.83^a/4

c.+ın D.80^a/5, D.80^a/6, D.80^a/9,
D.81^a/4, D.81^a/6, D.81^a/8,
D.81^b/4, D.83^a/7, D.84^b/8,
D.84^b/10, D.86^a/7, D.86^b/2,
D.86^b/3, D.86^b/5, D.86^b/7,
D.110^b/3, V.91^a/7

c.+ına D.27^b/7, D.46^a/12, V.88^a/3

c.+ını D.80^b/2, D.81^a/13

c.+um D.16^a/5, D.17^a/12,
D.48^a/5, D.61^b/4, D.74^b/12,
D.75^a/2, D.80^b/11, D.82^a/10,
D.83^a/10, D.83^b/1, D.83^b/4,
D.84^a/7, D.85^a/5, D.86^a/5,
D.87^b/6, D.89^a/5, D.89^a/13,
D.90^a/5, D.143^b/3, V.65^a/13,
V.65^b/2, V.67^b/7, V.75^b/6,
V.89^a/10, V.96^b/8

c.+uma D.30^a/7, D.101^b/12

c.+umı D.82^b/9, D.83^a/7,
D.84^a/1, D.84^b/8, D.85^a/8

c.+uñ D.15^b/6, D.15^b/12,
D.81^a/10, D.84^a/8, D.135^b/9,
V.65^a/6, V.65^a/10

c.+uñ D.86^a/6, V.82^b/2

cān al- [Far. + T.] öldürmek

c.-an D.82^b/1,

c.-duñ D.82^a/5

cānaver [Far.] canavar krş. *cānver*

→ ME canavar (2016; V32-11)

→ MK cānaver (2017; V73^a/11)

c.+dür V.73^a/11

cānver [Far.] canavar krş. *cānver*

→ ME canavar (2016; D87-13)

→ MK cānvar (2017; D45^b/13)

c. D.88^b/1, D.89^b/1, D.97^b/13

c.+dür D.45^b/13

c.+i D.88^b/2, D.89^b/1, D.90^b/11,
D.97^a/11

c.+ile D.95^a/2

c.+ler D.92^a/8, D.93^b/5, D.94^a/4,
D.94^b/8

c.+leri D.88^b/11

c.+üñ D.88^b/6

cān vēr- [Far. + T.] ölmek

c.-di D.113^a/2

cāriye [Ar.] cariyе

c. D.78^b/10

cāsūs [Ar.] casus, ajan

→ ME cāsus (2016; D90V33-2)

→ MK cāsūs (2017; D.127^a/1)

c. D.127^a/1, D.138^b/1

c.+ı D.21^a/1, D.47^a/2, D.65^b/1,
D.123^b/3, D.123^b/8, D.129^b/8,
D.133^b/10, V.74^a/1, V.84^b/6,
V.93^a/4

c.+ları V.83^a/10

cāsūsla- casusluk etmek

c.-dı D.21^a/1, D.37^a/12, D.47^a/2,
V.68^b/11, V.74^a/2

c.-yub V.84^b/6

çat çat çat çat (ezmek)

→ ME çat çat (2016; V33-2/5)

→ MK çat çat (2017; V73^b/4)

c. V.73^b/4

çavuş çavuş krş. *çavuş*

→ ME çavuş (2016; D157-5)

→ MK çavuş (2017; D80^b/5)

c. D.80^b/5

cebbār [Ar.] Allah'ın isimlerinden biri
c. D.82^b/8, D.86^a/12
c.+sın V.102^b/10

cebe-ḥāne [Far.] cephane
→ ME cebehana (2016; D283-9)
→ MK cebe-ḥāne (2017; D.143^b/9)
c.+sin D.143^b/9
c.+yi D.152^b/8

cebrāyīl [Ar.] Cebrail
→ ME cebrā'īl (2016; D252-1)
→ MK cebrā'īl (2017; D.128^a/1)
c. D.128^a/1
c.+e D.128^a/1

cedd [Ar.] babanın veya annenin babası,
büyükbaba, dede
c.+üş D.107^a/6, V.102^b/10

cehennem [Ar.] cehennem
c.+de D.59^a/7, V.81^a/10
c.+e V.91^a/7

cellād [Ar.] cellat
c. D.95^a/3, D.95^b/6
c.+ı D.67^a/7, D.90^a/1, V.93^b/9

cem' ol- [Ar. + T.] toplanmak
c.-dı D.129^a/13, V.104^b/7
c.ub D.105^a/6, V.83^b/4, V.101^b/3

cemāl u kemāl [Ar.] güzellik ve
olgunluk
→ ME cermal ve kemal (2016; D179-13)
→ MK cemāl ü kemāl (2017; D91^b/13)
c. D.91^b/13

cem' ét(d)- [Ar. + T.] toplamak krş. *cem' eyle-*
c.-erdi V.103^b/9
c.-ermiş D.139^b/7
c.-üb V.83^a/10

cem' eyle- [Ar. + T.] toplamak krş. *cem' et-*

c.-di D.103^a/9, D.139^b/10,
D.144^a/13, V.100^a/12

cemī' [Ar.] bütün, hep, cümle
c. D.91^a/11, D.143^b/6, D.148^a/3,
D.152^b/9, D.152^b/11, V.104^a/1,
V.105^a/6
c.+si D.147^a/5

ceng [Far.] savaş, harp, muharebe
→ ME cenk (2016; D158-10)
→ MK ceng (2017; D.66^a/11)
c. D.66^a/11, D.144^b/10, V.93^b/2,
V.98^a/6

c.+e D.103^b/2, V.94^a/9, V.100^b/3
ceng ét(d)- [Far. + T.] savaşmak,
mücadele etmek
c.-diler D.138^b/8
c.-dügi V.96^a/11
c.-ermisin D.81^a/10-11
c.-eydük D.126^b/7
c.-mişdür D.11^a/6
c.-üb V.62^b/5

ceng ü savaş ét- cenk ve savaş etmek
c.-di D.19^a/6

cennet [Ar.] cennet
c. V.84^a/3, V.100^a/3

çetirli otağ¹²³ önüne çetir dikilmiş otak
krş. *çetirli otağ*
ç. D.38^b/11

cevāb [Ar.] cevap
→ ME cavab (2016; D25-12)
→ MK cevāb (2017; V.86^b/8)
c. V.86^b/8

cevāb vēr- [Ar. + T.] cevap vermek
c.-düy D.149^b/1
c.-emez D.15^a/2
c.-medi D.14^b/12, V.64^b/7
c.-mez V.64^b/9

cevşen [Far.] zincir veya puldan yapılan
örme zırh
c. D.73^a/6

¹²³ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 38b.11

cezā [Ar.] iyi veya kötü karşılık

c.+yıla D.73^a/3

c.+yile V.96^b/3

cida [< Moğ. cida] süngü, kargı, mızrak, harbe

c. D.70^b/8, D.70^b/9, D.93^a/1, D.112^b/10, V.92^b/12, V.95^b/4

c.+lar D.68^a/11

c.+mı D.66^b/5, V.93^b/6

c.+rı D.76^a/13

c.+rıla D.72^b/1, V.96^a/10

c.+sıdur D.66^a/7, V.93^a/13

c.+sın D.17^b/4, D.106^b/2

c.+sını V.66^a/9

cıdalı [Moğ. + T.] süngülü, mızraklı

c. D.129^a/13

çıhar- çıkarmak krş. *çıhar-*, *çıkar-*

c.-dı D.117^a/6

çık- çıkmak krş. *çıl-*, *çık-*

→ ME çık- (2016; D161-3)

→ MK çık- (2017; D82^b/5)

c.-ğıl D.82^b/3

cılasın [<Moğ. calasun] kahraman, babayiğit, gürbüz delikanlı

krş. *cılasun*

c. V.91^a/2, V.99^b/2

c.+lar V.94^a/9

cılasun [<Moğ. calasun] kahraman, babayiğit, gürbüz delikanlı krş. *cılasın*

c. D.34^a/1, D.34^b/8, D.68^a/8, D.78^a/7, D.78^b/11, D.87^a/7, D.87^b/4, V.91^a/12, V.99^b/10

c.+lar D.7^b/6, D.12^b/9

cılasunlik(g) kahramanlık, babayiğitlik

→ ME cılasunlik (2016; D155-7)

→ MK cılasunlik (2017; D.79^b/7)

c.+üm D.79^b/7

cılavı gem, dizgin, yular

c.+sın D.13^b/4, D.69^a/8,

D.122^a/11, D.146^b/6

c.+sını D.65^b/13, D.76^a/11,

V.93^a/9, V.94^b/9

cılavula- dizginlemek

c.-yub V.64^a/1

cılbır [Moğ.] yuların halkasına bağlanan ip veya zincir, yular sapı krş. *çılbur*

c.+ın V.94^b/2

cici bici allı pullu, nazik, narin

c. D.87^b/7

ciger ciğer

c.+inde D.33^b/6, D.78^a/3, V.83^a/13

c.+üm V.75^a/7

c.+üñ V.87^a/3

cigercük(g) ciğercik

c.+ini D.30^a/8

cimā' eyle- [Ar. + T.] çiftleşmek

c.-di D.109^b/5

cism [Ar.] boşlukta bir yer kaplayan varlık, madde, nesne

c.+ile D.107^a/6, V.102^b/10

çok(ğ) çok

→ ME çoğ (2016; D158-6)

→ MK çok (2017; V69^b/2)

c. D.81^a/4, D.81^a/6, V.69^b/2

cömerd [< Far. cuvān-merd] cömert

→ ME cömerd (2016; D169-11)

→ MK cömerd (2017; V59^b/5)

c. D.86^b/11

c.+i D.94^a/11

c.+in D.4^b/8, V.59^b/5

c.+ler D.94^a/11, V.103^b/4

curaca kıraca¹²⁴ cılız, çelimsiz, ufak tefek, gelişmemiş

→ ME huraça karaca (2016; D86-12)

→ MK curaca kıraca (2017; D.45^a/12)

¹²⁴ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 45a.12

- c. D.45^a/12
- cūša gel-** coşmak, kendinden geçecek duruma gelmek
c.-di D.80^b/11
c.-üb V.58^b/7
- cübbe** [Ar.] cüppe
→ ME cübbe (2016; D18/4)
→ MK cebe (2017; D11^a/4)
c. D.11^a/4, D.34^b/9, D.78^b/12, D.121^b/6, D.128^b/4, V.62^b/4, V.91^a/12, V.99^b/10
c.+sin D.69^b/8, D.123^a/5, D.151^a/2
c.+siyile D.60^a/13
c.+ye D.33^a/10
- cülde** [Moğ.] mükafat krş. *cüldi*
→ ME çulda (2016; V70-5)
→ MK cüldü (2017; V92^b/5)
c. V.92^b/5
- cüldi**¹²⁵ [Moğ.] mükafat krş. *cülde*
→ ME çuldı (2016; D124-13)
→ MK cüldi (2017; D.64^a/13)
c. D.64^a/13, D.64^b/2, D.64^b/6, V.92^b/2, V.92^b/3
- cümle** [Ar.] herkes
c. D.5^b/3, D.96^a/12, D.106^a/9, D.149^b/6, V.70^a/3, V.102^a/7
c.+müzi V.85^b/7
- cüvân** [Far.] civan
c. V.68^b/13

Ç

- çaḫ çaḫ** şapır şapır krş. *çap çap*
→ ME çap çap (2016; D46-3)
→ MK çap çap (2017; D25^a/3)
ç. D.25^a/3, D.25^a/10, D.25^b/1
- çaḫdur-** yağmalatmak, yağma ettirmek, koşturmak krş. *çapdur-*
→ ME çapdur- (2016; V88-6)

→ MK çapdur- (2017; V101^b/6)
ç.-ur V.101^b/6

çadır [Far. çāder] çadır

ç. D.63^b/6, D.65^a/12, D.90^b/7, D.91^a/6, D.97^a/9, D.102^a/11, D.132^b/10, D.144^b/8, D.147^a/11, D.153^b/6, V.61^b/3, V.93^a/3
ç.+ın D.145^a/1, D.145^a/13, D.148^b/11, V.104^b/6, V.106^a/1
ç.+lar V.92^a/2
ç.+ların D.143^b/8
ç.+uñ D.9^a/4

çağ [Moğ.] çağ, zaman

ç.+da D.7^b/5, D.7^b/6, D.12^b/7, D.12^b/8, D.12^b/9, V.63^b/3, V.63^b/4

çağır- çağırmaq

→ ME çağır- (2016; D12-7)
→ MK çağır- (2017; D.11^b/10)
ç.-a D.11^b/10
ç.-asız V.88^a/4
ç.-dı D.98^a/13, D.139^a/9, V.70^a/3
ç.-dılar D.10^b/9, D.41^a/2, D.111^b/7, V.63^a/11, V.70^b/10
ç.-ib V.76^b/9
ç.-masından D.134^a/3¹²⁶
ç.-ub D.8^a/7, D.13^b/13, D.28^a/5, D.29^b/6, D.30^b/8, D.54^b/4, D.63^b/13, D.64^a/11, D.80^b/7, D.117^b/1, D.146^b/11, D.153^a/5, V.64^a/6, V.65^a/4, V.78^a/12, V.88^a/10, V.89^a/6, V.92^a/7
ç.-uban D.15^b/3, D.57^a/1, D.104^b/1, V.79^b/9, V.101^a/4
ç.-ubanı D.53^a/7
ç.-uñ D.41^a/2, V.62^a/11, V.70^b/10
ç.-up V.87^b/5
ç.-ur D.6^a/11, V.60^a/5, V.73^b/1

çağırt(d)- çağirtmak

¹²⁵ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 64a.13

¹²⁶ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 134a.2-3

- ME çığırt- (2016; D254-12)
 → MK çağirt- (2017; D.12^a/8)
 ç.-alar D.12^a/8
 ç.-dı D.129^a/12
 ç.-dılar D.120^b/6
- çağla-** çağlamak
 → ME çağla- (2016; D258-5)
 → MK çağla- (2017; D.60^b/5)
 ç.-dı D.60^b/5, D.131^a/5, V.77^b/3, V.88^b/10
- çağnam çağnam çağıl çağıl**
 → ME çağnam çağnam (2016; D45-3)
 → MK çağnam çağnam (2017; D.24^b/3)
 ç. D.24^b/3, V.86^b/3
- çağrış-** bağırmaq
 → ME çağrış- (2016; D279-3)
 → MK çağrış- (2017; D.141^b/3)
 ç.-ur D.141^b/3
- çağrışdur**¹²⁷- bağirtmak
 → ME çağrışdur- (2016; D38-6)
 → MK çağrışdur- (2017; D21a/6)
 ç.-dı V.84^b/8
 ç.-dılar D.21^a/6, V.104^b/1
- çakmak çak-** çakmak çakmak
 ç.-ub D.23^a/5-6, D.90^a/8
- çakmaklı** çakmaklı
 ç. D.22^a/3, D.25^b/6, V.85^a/7, V.87^a/1
- çakmaklıca** çakmaklıca
 ç. D.25^a/4, V.86^b/6
- çal-** çalmak, hırsızlık etmek; müzik aleti çalmak; atmak, çarpmak, vurmak krş. *çal-*
 ç. D.31^b/13, D.32^a/4, D.32^a/10, D.32^b/2, D.32^b/6, D.32^b/10, D.33^a/2, D.33^a/6, D.33^a/13, D.58^b/11, D.59^a/12, D.76^b/10, D.77^a/2, D.77^a/7, D.77^b/2, D.77^b/6, D.96^a/12, V.80^b/6, V.81^a/2, V.81^b/1, V.90^a/4, V.90^a/7, V.90^a/9, V.90^a/10, V.90^a/13, V.90^b/1, V.90^b/3, V.90^b/5, V.90^b/9, V.98^b/9, V.98^b/11, V.99^a/1, V.99^a/3, V.99^a/5, V.99^a/7, V.99^a/9
 ç.-a D.44^a/10, D.146^b/10, V.72^a/12
 ç.-arısaj D.44^a/10
 ç.-armısın D.84^a/10
 ç.-arsaj V.72^a/12
 ç.-ayım D.116^a/2, D.116^b/7
 ç.-ayın D.67^a/10
 ç.-ayınımı D.71^b/3, V.95^b/13
 ç.-dı D.10^a/8, D.47^b/8, D.49^a/4, D.59^a/12, D.63^b/11, D.65^a/1, D.81^b/7, D.96^b/13, D.97^a/1, D.103^b/8, D.106^b/5, D.107^b/4, D.115^a/3, D.116^a/12, D.123^a/13, D.139^a/1, D.145^b/6, D.150^b/12, V.69^b/4, V.74^a/10, V.91^a/7, V.92^a/6, V.100^b/6, V.102^b/1, V.102^b/3
 ç.-dıkım V.103^a/4
 ç.-dılar D.56^b/9
 ç.-duğı D.101^b/9
 ç.-ınca D.4^a/6, V.59^a/9
 ç.-ıp V.59^a/9, V.90^b/8
 ç.-ma D.53^b/6, D.54^a/13, V.77^b/10, V.78^a/10
 ç.-madum D.136^a/2
 ç.-mağa D.81^b/5
 ç.-masa D.4^a/6, V.59^a/9
 ç.-mayınca D.3^b/10, V.59^a/3
 ç.-ub D.4^a/5, D.4^b/9, D.33^a/11, D.112^b/9, V.59^b/6
 ç.-uñ D.96^a/4

¹²⁷ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 21a.5-6

çalab Tanrı, Allah

ç.+um D.107^a/9, V.102^b/12

çala bil- çalabilmek, vurabilmek

ç.-en D.4^a/6

çaldur- bir çalgı aletiyle icra ettirmek

ç.-dular idi V.75^a/10

ç.-urlarıdı D.49^b/3

çalımlı gösterişli, kurumlu, afralı tafralı

ç. D.32^b/8, D.37^a/5, D.77^b/4,
V.68^b/6, V.90^a/13, V.99^a/6

çalın- icra edilmek

ç.-dı D.33^b/6, D.33^b/10, D.68^a/7,
D.68^a/8, D.68^a/9, D.137^b/1,
D.144^b/12, D.152^b/10, D.153^a/4,
V.83^a/12, V.90^b/11, V.90^b/13,
V.94^a/8, V.94^a/9

çalış- vuruşmak, savaşmak

ç.-anda D.19^b/6, D.35^a/4,
D.79^a/8, V.67^b/4, V.91^b/4,
V.100^a/2

ç.-dılar D.93^a/6

çalķara kuş kartal krş. *çal ķara kuş*

ç. D.32^b/8, D.37^a/5

çal ķara kuş kartal krş. *çalķara kuş*

ç. D.77^b/4, V.68^b/6, V.90^b/1,
V.99^a/6

çap- saldırmak, yağma etmek, vurmak

ç.-anda D.24^a/9

ç.-ariken D.19^b/5, D.35^a/3,
D.79^a/7, V.91^b/4

ç.-arken V.67^b/3, V.100^a/2

ç.-dı D.129^b/2, D.130^b/6,
V.69^b/5, V.84^b/8

ç.-dılar D.21^a/5, D.37^a/13,
V.68^b/11, V.71^a/3

ç.-madın D.151^b/6

ç.-maduķmı D.60^a/9, V.82^a/5

ç.-ub D.15^a/6, D.15^b/2, D.17^b/8,
D.137^b/8, D.151^a/6, V.64^b/11,
V.66^a/12

ç.-uñ D.123^b/7, D.124^a/10

ç.-up V.65^a/3

çapar haberci, postacı

ç. D.30^a/9, D.31^b/13, D.32^a/4,
D.32^a/10, D.32^b/2, D.32^b/6,
D.32^b/10, D.33^a/2, D.33^a/6,
D.33^a/13, D.60^b/3, D.62^a/2,
D.77^a/2, D.77^a/7, D.77^a/11,
D.77^b/2, D.77^b/6, D.79^b/13,
D.119^a/6, D.121^b/12, D.126^b/12,
D.130^b/11, D.137^a/12, V.90^a/4,
V.90^b/1, V.90^b/5, V.90^b/9,
V.98^b/9, V.98^b/11, V.99^a/1,
V.99^a/3, V.99^a/5, V.99^a/7,
V.99^a/9

çap çap şapır şapır krş. *çab çab*

ç. V.86^b/6, V.86^b/9

çapdur- yağmalatmak, yağma ettirmek,
koşturmak krş. *çabdur-*

ç.-ayım D.124^b/11

ç.-dı D.153^b/4

ç.-ur D.105^a/10

çapıl- yağmalanmak, yağma edilmek

ç.-dı D.149^a/10, V.105^a/1

ç.-madın D.151^b/2

çapķun ét¹²⁸- akın etmek

ç.-düm D.142^a/1

çardak [Far. çār + Ar. řāk] çardak krş.
çārřak

ç.+da V.75^a/10

çāre ét(d)- [Far. + T.] çare bulmak,
çözüm üretmek

→ ME çara it- (2016; D44-1)

→ MK çāre ét- (2017; D.24^a/1)

ç. D.-üñ 24^a/1

çāre ol- [Far. + T.] çare olmak

ç.-madı D.133^a/11

çargab [Far.] top, balya, bağ

→ ME çırğap (2016; D93-4)

→ MK çargab (2017; D.48^b/4)

¹²⁸ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 142a.1

ç. D.48^b/4, D.62^b/4, D.63^b/5,
D.108^a/9, D.128^b/4, V.92^a/2,
V.103^b/2

çarhacı¹²⁹ öncü asker
ç.+lar V.91^a/1, V.99^b/1

çarp- çarpmak
→ ME çırp- (2016; D268/1)
→ MK çarp- (2017; D.136^a/1)
ç.-a D.136^a/1¹³⁰
ç.-an V.86^b/6
ç.-ub D.25^a/1

çarşıdur- gezip tozmak, çırpıştırmak
→ ME çarşıdur- (2016; D8-8)
→ MK çarşıdur- (2017; D6^a/8)
ç.-dı D.6^a/8

çartak [Far. çār + Ar. tāk] çardak krş.
çardak
ç.+dan D.49^b/4

çatlağuc kamçıyı şaklatmak için, kamçı
uçlarına konulan tüy ya da
yarılmış kayış
→ ME çatlağuc (2016; D56-12)
→ MK çatlağuc (2017; V89^b/1)
ç.+ı V.89^b/1
ç.+ıydı D.30^a/12

çatlat- çatlatmak
ç.-dı D.30^b/5, V.89^b/3
ç.-uñ D.125^b/4

çatma kaşlu alın ortasında birbirine
bitişik kaşlı
ç.+m D.8^a/10, V.61^a/4

çavlan- ün almak, şöhrat kazanmak,
yayılmak
ç.-a D.79^b/8

çavuş çavuş krş. *çavuş*
ç.+lar D.80^b/9

çavuşlu çavuşlu krş. *çavuşlu*
ç. D.104^b/1

çavuşlu çavuşlu krş. *çavuşlu*
ç. D.57^a/2, V.79^b/9, V.101^a/5

çay çay, dereden büyük ırmaktan küçük
akarsu
ç.+a D.32^b/8, D.37^a/4, D.77^b/3,
V.90^a/13, V.99^a/6
ç.+lara D.14^a/10, D.71^a/1,
V.64^a/12
ç.+uñ D.79^b/2

çayır çayır
ç.+lar D.97^b/3
ç.+uñ D.40^a/4, V.70^a/12-13

çek- germek; güç durumlara
dayanmak, katlanmak, ağrı
çekmek
ç. D.56^a/8, V.79^a/10
ç.-di D.13^a/13, D.56^a/9, D.59^a/11,
D.106^b/4, D.114^b/9, D.120^b/2,
D.136^a/3, D.140^a/8, D.140^a/10,
D.146^b/6, V.63^b/12, V.79^a/11,
V.81^a/13
ç.-diler D.121^a/9, D.130^b/6,
D.138^b/11, D.143^b/13, D.150^a/2,
D.152^b/9
ç.-en D.4^b/7, V.59^b/4
ç.-erdi V.100^b/2
ç.-erem D.117^b/4, D.118^b/10
ç.-eridi D.88^a/13, D.103^b/2
ç.-eyim D.56^b/6, V.79^b/4
ç.-medüñ D.64^b/4
ç.-sünler D.28^b/12, V.88^b/7
ç.-üb D.11^b/5 D.120^b/7,
D.120^b/12, D.133^b/6, D.139^b/8
D.146^a/7, V.62^b/13, V.75^a/3,
V.100^b/6
ç.-übeni D.134^a/4
ç.-üñ D.28^a/2, D.28^b/1, D.28^b/2,
V.88^b/2

çekdür- çektirmek
ç.-di D.20^b/7, D.20^b/9, D.40^a/1,
D.65^a/7, D.65^b/12, D.65^b/13,
D.120^a/9, V.70^a/11, V.84^b/5,

¹²⁹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN:Vat. 91a.1

¹³⁰ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 136a.1

- V.92^b/13, V.93^a/9
 ç.-üb D.122^a/8
- çekil-** çekilmek
 ç.-di D.25^b/2, V.70^b/7
 ç.-ende D.57^a/1, D.104^a/13,
 V.79^b/8, V.101^a/4
- çekiş-** çekişmek, dövüşmek, kavga etmek, savaşmak
 → MK çigiş- (2017; D67^b-9)
 → MK çigiş- (2017; D.10^a/12)
 ç.-diler D.10^a/12, V.62^a/6
 ç.-dügüm D.67^b/9
 ç.-eyim D.80^a/8
 ç.-eyin D.67^a/12
 ç.-ür D.130^a/10
- çember** baş yemenisi, yazma krş. *çenber*
 ç.+ime V.95^b/13
- çemen** [Far.] çimen, yeşillik yer
 ç. D.3^b/8, V.59^a/2
 ç.+e D.65^a/12, D.102^a/11,
 D.147^a/11, D.153^b/5, V.93^a/2,
 V.106^a/1
 ç.+i D.97^b/4
 ç.+ler D.97^b/3
 ç.+lerin D.4^b/3, V.59^b/1
- çenber** baş yemenisi, yazma krş. *çember*
 ç.+üme D.71^b/4
- çengäle ur-** çengele asmak krş. *çengäle*
 ur-
 ç.-sunlar D.28^b/12
- çengel** [Far. çengāl] çengel
 ç.+e D.28^a/1, D.28^a/13, V.88^a/8
- çengele ur-** çengele asmak krş. *çengäle*
 ur-
 ç.-sunlar V.88^b/6
 ç.-uñ V.88^b/1
- çeñe**¹³¹ çene
 ç.+sine D.94^b/3
- çeri** asker
 ç. D.144^a/9, D.152^b/12
 ç.+nün D.145^a/12
 ç.+sin D.144^b/8
 ç.+sini D.138^b/5
- çeri başı** komutan
 ç. D.143^b/9
- çetirli otak**¹³² önüne çetir dikilmiş otak
 krş. *çetirli otağ*
 ç.+mı D.57^b/1
- çetük(g)** kedi
 ç.+ün V.93^a/4
 ç.+ün D.65^b/3
- çevgen** [Far.] değnek, ucu eğri sopa
 ç.+ümce D.22^b/5
- çevir-** çevirmek
 → ME çevür- (2016; D226-7)
 → MK çevir- (2017; D.115^a/7)
 ç.-esiz D.115^a/7
- çevre** çevre, etraf
 ç.+sinde D.24^b/7, V.86^b/4
- çevre al-** çevresini kuşatmak
 ç.-dılar D.110^a/7, D.147^a/5
 ç.-ub D.106^a/11, V.102^a/9
- çevrül-** çevrilmek, dönmek, dönüp dolaşmak
 → ME çevüril- (2016; D222-9)
 → MK çevrül- (2017; D.113^a/9)
 ç.-di D.113^a/9
- çevük** çevik, canlı, hareketli
 ç. D.9^b/6, D.16^b/6, D.30^b/8,
 D.89^a/2, D.142^b/13, V.61^b/9,
 V.65^b/8, V.89^b/5, V.104^a/2
- çevür-** çevirmek
 ç.-di D.57^b/8, D.78^b/11, D.153^a/7
 ç.-diler D.69^a/1, V.94^b/3, V.94^b/5
 ç.-düm D.114^a/8, D.114^a/10,
 D.114^a/11
 ç.-üb D.111^b/3, V.103^a/2
- çıl-** çıkmak krş. *çık-*, *çık-*

¹³¹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 94b.3

¹³² ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 57b.1-2

ç.-an D.3^b/1
çihār- çıkarmak krş. *çihār-*, *çikar-*
 ç.-dı D.132^b/1
çık- çıkmak krş. *çik-*, *çih-*
 ç.-a D.79^b/6
 ç.-amaz D.89^b/11, D.90^a/7
 ç.-an D.24^b/3, D.33^a/5, D.73^a/2,
 D.123^b/2, D.146^a/4, V.58^b/10,
 V.96^b/3
 ç.-ar D.15^a/7, D.95^a/2, D.108^b/12,
 D.117^a/5, D.139^b/5, V.64^b/12
 ç.-aridum D.102^a/3
 ç.-ayın D.46^a/5, D.65^a/4, D.65^a/6,
 V.73^b/3, V.92^b/11, V.92^b/13
 ç.-dı D.11^a/9, D.15^a/5, D.15^a/6,
 D.20^a/9, D.46^a/11, D.61^b/9,
 D.67^b/12, D.89^a/3, D.97^a/8,
 D.97^b/12, D.99^b/4, D.99^b/12,
 D.100^b/7, D.101^a/12, D.103^a/5,
 D.103^b/3, D.110^a/10, D.110^b/13,
 D.115^a/8, D.116^a/6, D.121^a/9,
 D.122^a/9, D.130^a/9, D.135^a/10,
 D.145^a/13, D.147^a/9, V.65^b/6,
 V.83^a/5, V.83^a/10, V.84^a/12,
 V.100^a/10, V.100^b/3, V.102^a/10
 ç.-dılar D.41^b/2, D.132^a/8,
 V.64^b/11, V.71^a/3
 ç.-duğum D.59^b/13, V.81^b/12
 ç.-dum D.100^b/13
 ç.-duğmı D.59^b/8, V.81^b/8
 ç.-ğıl D.67^b/8, V.94^a/3
 ç.-ıcağ V.62^b/7
 ç.-ınca D.17^a/2, D.69^a/5, V.94^b/7
 ç.-madı D.123^a/7, D.152^a/11
 ç.-sa D.141^a/1
 ç.-sun D.14^a/7, D.93^b/4,
 D.152^a/13, V.64^a/10
 ç.-ub D.8^a/8, D.33^a/8, D.60^b/13,
 D.107^b/6, D.123^b/1, D.130^b/13,
 D.144^a/1, V.90^b/6, V.103^a/6
çıkā gel- beklenmedik bir zamanda
 gelmek

ç.-di D.11^b/13, D.15^b/2,
 D.65^b/12, D.80^b/4, D.99^a/6,
 V.63^a/6, V.93^a/8
çikar- çıkarmak krş. *çihār-*, *çihār-*
 ç. D.123^a/4, D.139^b/9
 ç.-avuz D.144^b/1
 ç.-ayım D.72^a/10
 ç.-ayın V.96^a/7
 ç.-dı D.10^a/11, D.26^b/13,
 D.42^a/4, D.48^a/2, D.48^a/10,
 D.50^a/4, D.59^b/6, D.75^a/4,
 D.75^a/5, D.93^a/5, D.96^b/7,
 D.97^a/1, D.101^b/1, D.114^b/5,
 D.114^b/10, D.123^a/5, D.125^a/12,
 D.128^b/1, D.132^a/8, D.151^b/10,
 V.74^a/12, V.74^a/13, V.74^b/3,
 V.75^b/9, V.75^b/10, V.81^b/6,
 V.83^a/1, V.97^b/7, V.97^b/8,
 V.103^b/11
 ç.-dılar D.9^b/13, D.47^b/12,
 D.49^a/8, D.62^b/4, D.93^b/7,
 D.108^a/9, D.129^b/8, D.129^b/11,
 D.134^b/13, D.137^a/8, V.61^b/13,
 V.83^b/7, V.103^b/2
 ç.-duğı D.137^b/13
 ç.-dum D.105^a/13
 ç.-duğ D.64^b/12
 ç.-ıb V.74^b/4, V.94^b/12
 ç.-ıdı D.147^b/12
 ç.-mayınca D.61^b/12
 ç.-mış D.50^b/7, V.76^a/5
 ç.-sun V.97^a/11
 ç.-ub D.48^a/11, D.50^a/6, D.54^b/6,
 D.93^b/1, D.122^b/1, D.130^a/4,
 D.135^b/1, D.139^b/13, D.144^b/2,
 D.151^a/6, V.71^a/8, V.75^a/5,
 V.78^b/1, V.79^a/1, V.83^a/7,
 V.101^b/8
 ç.-uğ D.28^a/12, D.134^b/8,
 D.139^b/11
 ç.-urıdı D.120^b/11
çikart- çıkartmak

- ç.-madılar D.144^a/9
- çilbır** [cilbır
ç.+ın D.134^a/9, D.134^b/4
ç.+ını D.133^b/9, D.135^a/11
- çınla-** çın çın ötmek
ç.-r D.70^b/3, V.95^b/1
- çıplak** çıplak
ç. D.125^b/12
- çırāk(ğ)** [ç.+un D.19^b/9
ç.+uñ V.67^b/5
- çırçıplak** tamamen çıplak, büsbütün çıplak
ç. V.73^b/5
- çırpın-** çırpınmak
ç.-dı D.141^b/2
- çiçek(g)** çiçek
ç.+i D.28^a/9, D.61^b/3, D.83^b/7, V.88^a/11
- çig(i)n**¹³³ omuz, omuz başı
ç.+i D.11^a/4, V.62^b/4
ç.+ine D.107^a/12, D.146^b/8, V.103^a/1
ç.+leri D.127^a/12
ç.+üm D.126^a/9
- çirkin** [→ ME çerkez (2016; D281-4)
→ MK çirkin (2017; D.142^b/4)
ç. D.142^b/4
- çoban** [çopan
→ ME çoban (2016; D40-4)
→ MK çobān (2017; V87^b/5)
ç. D.22^a/3, D.22^a/4, D.22^a/10, D.22^a/12, D.23^a/3, D.23^a/4, D.25^b/5, D.25^b/6, D.25^b/8, D.26^a/3, D.26^a/5, D.26^a/6, D.26^a/12, D.26^b/5, D.26^b/6, D.26^b/7, D.26^b/8, D.26^b/10, D.26^b/11, D.26^b/13, D.27^a/2, D.27^a/5, D.27^a/9, D.27^a/10, D.31^a/13, D.109^b/1, D.109^b/3, D.109^b/5, D.109^b/7, D.109^b/10, D.109^b/11, D.109^b/13, D.110^a/1, D.110^a/3, D.111^a/4, D.133^a/8, V.85^a/7, V.85^a/8, V.85^a/10, V.85^a/12, V.85^b/7, V.87^a/1, V.87^a/2, V.87^a/7, V.87^a/8, V.87^a/9, V.87^a/11, V.87^b/1, V.87^b/2, V.87^b/5, V.87^b/6, V.87^b/9, V.87^b/10, V.89^b/3
ç.+a D.27^a/4
ç.+da V.87^a/13
ç.+ı D.25^b/4, D.27^a/3, D.109^a/11, V.87^b/5
ç.+ıla D.27^a/1
ç.+lar D.52^b/5, D.52^b/6, D.52^b/8, D.52^b/9
ç.+ları D.25^a/4, V.86^b/6
ç.+um D.136^b/2
ç.+uñ D.22^b/13, D.27^a/13, D.30^a/10, D.109^b/9, D.134^b/11, V.87^b/11
- çoh**¹³⁴- üşüşmek, çullanmak
ç.-dı D.68^b/10
- çok(ğ)** çok
→ ME çok (2016; D233-5)
→ MK çoğ (2017; D.38^b/2)
ç. D.38^b/2, D.59^b/13, D.60^a/1, D.60^a/2, D.60^a/3, D.60^a/4, D.61^b/4, D.63^b/10, D.64^a/3, D.68^b/12, D.86^a/10, D.86^b/3, D.93^a/6, D.98^b/13, D.103^a/9, D.113^b/10, D.118^b/5, D.118^b/7, D.118^b/8, D.118^b/9, D.124^b/7, D.124^b/8, D.130^b/12, D.150^a/8,

¹³³ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 11a.4-5

¹³⁴ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 68b.10

- D.150^a/10, D.150^a/11,
D.151^b/13, V.68^b/5, V.81^b/12,
V.81^b/13, V.82^a/1, V.82^a/2,
V.94^b/4, V.100^a/13, V.105^b/5,
V.105^b/6, V.105^b/7
ç.+dur D.97^b/7
ç.+mı? D.38^b/1, V.69^b/1
- çoluğ**¹³⁵ çobanın kömekçisi, çoban
yamağı
ç. D.111^a/4
ç.+uğ D.134^b/11
- çomağ**(ğ) değnek
ç. D.4^a/6, D.66^b/11, D.119^b/10,
D.144^b/10
ç.+ı D.120^a/7
ç.+ın D.106^b/8
ç.+ını D.145^b/8
ç.+ıyıla D.106^b/7
- çopan** [Far.] çoban krş. *çoban*
→ ME çoban (2016; V55-7)
→ MK çobān (2017; V87^b/3)
ç. V.86^b/13, V.87^b/4
ç.+ıla V.87^b/3
ç.+lar V.77^a/7, V.77^a/8, V.77^a/9,
V.77^a/10
ç.+uğ V.87^a/13, V.89^a/12
- çök-** çökmek
ç.-di D.20^a/10, D.20^b/3,
D.35^b/11, D.48^b/2, D.63^b/13,
D.92^a/9, D.103^a/6, D.140^a/11,
V.68^a/1, V.74^b/6, V.84^a/13,
V.84^b/2, V.92^a/7
ç.-üb V.100^a/10
- çöker-** çökertmek
ç.-di D.93^a/4, D.119^a/1
- çönge** gücünü yitirmiş, zayıf, görevini
yapamaz duruma gelmiş,
küntleşmiş
ç. D.81^a/1, D.81^a/3, D.125^b/12
- çöngel-** zayıflamak, gücünü yitirmek,
görevini iyi yapamaz duruma
gelmek, körleşmek
ç.-meseydi D.55^a/5, V.78^b/8
- çöz-** çözmek
ç.-di D.27^b/1, D.78^b/5, D.97^a/6,
D.120^a/10
ç.-diler D.73^a/10, V.96^b/7,
V.99^b/7
- çuha** çuha, cübbe, palto krş. *çuha*,
çuha, *çuğa*
→ ME çuğa (2016; D253-4)
→ MK çuğa (2017; D128^b/4)
ç. D.128^b/4
- çuha** çuha, cübbe, palto krş. *çuha*, *çuğa*,
çuğa
ç. D.48^b/4, D.62^b/4, D.63^b/5,
V.92^a/2, V.103^b/2
ç.+sıyıla D.60^b/1
- çuğa** çuha, cübbe, palto krş. *çuha*, *çuğa*,
çuğa
ç. V.91^a/13
- çuğa** çuha, cübbe, palto krş. *çuha*, *çuğa*,
çuğa
ç. D.34^b/9, D.78^b/12, D.108^a/9,
V.99^b/10
- çul**¹³⁶ [Ar.] çul
→ ME çuval (2016; D107-7)
→ MK çul (2017; D.55^b/7)
ç.+ı D.55^b/7
ç.+ını V.79^a/3
- çulğa**¹³⁷- sarmak, sarmalamak
→ ME çolga- (2016; D251-8)
→ MK çulğa- (2017; D.127^b/8)
ç.-duğ D.127^b/8
- çün** [Far.] çünkü krş. *çünki*, *çün*, *çünki*,
çünkim
→ ME çün (2016; D185-10)
→ MK çün (2017; D120^b/6)

¹³⁵ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 111a.4¹³⁶ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 55b.7¹³⁷ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 127b.8

- ç. D.82^b/12, D.87^a/12, D.94^b/10,
D.120^b/6
- çünkü** [Far.] çünkü krş. *çün, çün, çünkü,*
çünkü
ç. D.81^b/9, D.89^b/4
- çün** [< Far. çün] çünkü krş. *çün, çünkü,*
çünkü, çünkü
→ ME çün (2016; D80-6)
→ MK çün (2017; D42a/6)
ç. D.42^a/6, D.66^a/9, D.149^b/3,
V.71^a/9, V.81^b/11, V.100^b/13,
V.105^a/5
- çünkü** [< Far. çünkü] çünkü krş. *çün,*
çünkü, çün, çünkü
ç. D.43^a/3, D.79^b/5, D.104^a/8,
D.106^a/11, V.82^a/10, V.102^a/9
- çünkü** [< Far. çünkü] çünkü krş. *çün,*
çünkü, çün, çünkü
ç. D.58^a/8, V.71^b/10, V.80^b/2
- çürü-** çürümek
ç.-sün D.26^a/5, D.28^b/6, D.56^a/4,
D.131^a/12, V.87^a/9

D

- da** de/da bağlacı
d. D.6^b/6, D.36^a/13, D.36^b/1,
D.57^b/3, D.57^b/13, V.81^a/1,
V.81^a/11, V.92^b/7
- dād vēr-** [Far. + T.] yardım vermek
d.-ende D.57^a/1, D.104^b/1,
V.79^b/9, V.101^a/4-5
- dadı** [< Far. dādū] dadı krş. *dādū, tadu,*
tadı, tadı
→ ME dadı (2016; D77-3)
→ MK dādī (2017; D40^b/3)
d. D.40^b/3
d.+sıyam D.41^a/10
- dādū** [Far.] dadı krş. *dadı, tadu, tadı, tadı*
d.+sıyam V.71^a/1
- dağ** dağ krş. *tağ*
d.+lar V.64^a/9, V.94^a/2
- dağıt-** dağıtmak krş. *tağıt-, tağut-*

- d.-ma V.86^a/5
- dahı** “fazla olarak, üstelik, daha, bile,
de” anlamlarına gelen
kuvvetlendirme sözü
d. D.3^a/8, D.4^a/1, D.4^a/4, D.6^a/2,
D.6^a/3, D.6^b/11, D.7^a/12, D.8^a/3,
D.8^b/5, D.8^b/8, D.9^b/9, D.10^a/3,
D.10^a/6, D.11^b/1, D.11^b/13,
D.12^a/1, D.12^b/4, D.16^b/1,
D.17^b/6, D.17^b/8, D.18^b/11,
D.19^a/1, D.19^a/11, D.19^a/12,
D.21^b/7, D.23^a/4, D.23^a/6,
D.24^a/1, D.25^a/7, D.26^a/8,
D.26^b/6, D.26^b/9, D.30^a/13,
D.35^b/4, D.36^a/5, D.36^a/7,
D.36^a/11, D.36^a/12, D.36^b/11,
D.37^a/1, D.37^a/10, D.38^a/2,
D.38^a/3, D.40^b/2, D.41^a/11,
D.41^a/12, D.41^a/13, D.42^a/7,
D.42^b/7, D.43^a/12, D.44^b/8,
D.44^b/9, D.44^b/10, D.45^a/9,
D.45^a/12, D.45^b/5, D.45^b/7,
D.45^b/8, D.46^b/6, D.49^a/11,
D.49^b/3, D.51^a/12, D.51^b/4,
D.51^b/5, D.52^a/7, D.55^a/11,
D.55^b/3, D.59^a/3, D.61^b/11,
D.62^a/2, D.62^b/8, D.64^a/8,
D.69^b/2, D.69^b/3, D.70^b/8,
D.71^a/1, D.71^a/7, D.71^b/2,
D.71^b/11, D.72^b/13, D.74^b/1,
D.75^b/5, D.80^a/9, D.80^b/1,
D.82^a/13, D.84^b/8, D.84^b/12,
D.85^a/1, D.86^b/7, D.86^b/8,
D.88^b/7, D.93^b/5, D.94^b/9,
D.96^a/5, D.96^b/5, D.97^b/11,
D.100^b/4, D.101^b/13, D.106^a/1,
D.106^a/13, D.106^b/9, D.110^a/8,
D.110^a/9, D.111^a/5, D.112^a/7,
D.113^a/3, D.113^a/10, D.114^b/11,
D.114^b/12, D.114^b/13, D.115^a/1,
D.115^b/7, D.117^a/8, D.117^a/12,
D.118^a/10, D.118^b/4, D.120^a/2,

D.120^b/3, D.120^b/5, D.126^a/6,
 D.136^a/13, D.136^b/9, D.137^a/3,
 D.137^b/7, D.138^a/10, D.138^b/5,
 D.140^b/8, D.140^b/12, D.141^a/9,
 D.141^a/13, D.141^b/8, D.142^a/5,
 D.142^a/8, D.142^b/4, D.144^b/5,
 D.145^a/12, D.146^a/9, D.146^b/2,
 D.146^b/3, D.146^b/5, D.146^b/10,
 D.147^a/3, D.148^a/12, D.150^a/6,
 D.151^a/1, D.151^a/8, D.151^b/1,
 D.152^a/4, D.152^b/12, V.58^b/5,
 V.60^a/1, V.60^a/12, V.60^b/13,
 V.62^a/1, V.62^a/3, V.63^a/6,
 V.63^b/2, V.63^b/10, V.65^a/12,
 V.65^b/5, V.66^a/11, V.66^a/13,
 V.66^b/12, V.67^a/6, V.67^a/12,
 V.67^b/10, V.68^a/5, V.68^a/7,
 V.68^a/8, V.68^a/9, V.68^a/10,
 V.68^a/13, V.68^b/3, V.68^b/5,
 V.68^b/9, V.69^a/9, V.69^a/12,
 V.69^a/13, V.70^a/2, V.71^a/2,
 V.72^a/1, V.72^a/9, V.72^b/6,
 V.72^b/7, V.72^b/8, V.73^a/2,
 V.73^a/3, V.73^b/4, V.74^a/1,
 V.75^a/10, V.75^b/5, V.76^b/3,
 V.76^b/13, V.78^b/13, V.80^a/9,
 V.81^a/6, V.83^a/5, V.83^a/10,
 V.83^b/9, V.85^a/1, V.85^a/2,
 V.85^b/9, V.86^b/9, V.87^a/9,
 V.87^b/10, V.88^b/4, V.89^a/11,
 V.92^b/4, V.93^b/12, V.94^a/7,
 V.95^b/4, V.95^b/7, V.96^b/2,
 V.97^b/4, V.97^b/13, V.98^b/6,
 V.100^a/11, V.101^a/3, V.102^a/3,
 V.102^a/4, V.102^b/4, V.102^b/13,
 V.103^a/9, V.103^a/10, V.103^a/12,
 V.104^a/9, V.104^b/5, V.105^a/6,
 V.105^a/7, V.105^b/4, V.106^a/4

dağ- takmak krş. *tağ-*

d.-alum V.65^b/12

d.-dılar V.65^b/13, V.66^a/5,
 V.94^b/6

d.-madummi? V.82^a/7

dağ dek, kadar

d. V.73^b/7

dağıl- takılmak *tağıl-*

d.-duğın V.96^b/9-10

dağılu takılı krş. *tağılu*

d. V.97^a/6, V.97^b/10

dağın- takınmak krş. *tağın-*

d.-ur V.96^b/5

dal dal

d.+ı D.68^a/10¹³⁸, D.105^b/3,
 V.101^b/9

dal- hızla girmek, girivermek

d.-ar D.23^b/3

dalbı- çarpınmak, çırpınmak, oynayıp
 sıçramak krş. *talbı-*

d.-yan V.85^b/12

dalbın- heyecanlanmak, çırpınmak krş.
talbın-

d.-anda V.89^a/9

dam dam, ahır

→ MK dām (2017; V97^a-7)

→ MK dam (2017; D.56^b/2)

d.+ı D.56^b/2

d.+ında V.97^a/7

dām êt- [Far. + T.] tuzak kurmak

→ ME dām it- (2016; D255-5)

→ MK dām êt- (2017; D.129^b/5)

d.-mişidi D.129^b/5

damak(ğ) damak

d. D.85^b/7, D.101^a/5, D.102^a/7

d.+ı D.70^a/11, V.95^a/11

dan **danşuḥ** hayret verici krş.
dandansuḥ

d. V.69^a/3

dandansuḥ¹³⁹ hayret verici krş. *dan*
danşuḥ

d. D.36^b/12, D.37^b/7, D.42^a/9

¹³⁸ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 68a.10

¹³⁹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 36b.12

danış- danışmak krş. *danış ét-*
d.-dılar V.96^b/10
danış ét¹⁴⁰- danışmak krş. *danış-*
d.-diler V.71^b/9
dar ol- daralmak krş. *tar ol-*
d.-dı V.85^b/7
d.-ub V.87^a/8
dar ağızlu dar ağızlı, ufak ağızlı krş. *tar ağızlu*
d.+m D.101^b/9
darı¹⁴¹- musallat olmak, arız olmak,
talan etmek
d.-mış D.24^a/7, V.86^a/11
darsık¹⁴²- bunalmak, rahatsız olmak,
hiddetlenmek
→ ME dürsin- (2016; D184-3)
→ MK darsık- (2017; D.94^a/3)
d.-mayan D.94^a/3
dart- çekmek, asılmak
d.-madın V.92^b/5
daruca darı kadar krş. *tarıca*
d. V.92^b/8
daş taş krş. *taş*
d. V.77^a/7, V.77^a/8
daş- taşmak krş. *taş-*
→ ME taş- (2016; D145-3)
→ MK daş- (2017; D.74^b/3)
d.-ar D.74^b/3
d.-maz V.97^b/11
daşra taşra krş. *taşra*
d. V.73^b/5
datlucağ tatlıca
d. V.81^a/8
da^cvet ét-[Ar. + T.] çağırmaq
d.-di V.104^b/11
davlıbāz¹⁴³ [Far. + Ar.] davul, kös krş.
tavlunbaz
d. V.94^a/6
davul [< Ar. *ṭabl*] davul krş. *ṭavul*

d.+lar D.137^b/1, V.94^a/8
daya- dokunur duruma getirip
durdurmak, koyup yaslamak
krş. *taya-*
d.-dı V.62^a/6
dāye [Far.] sütüne, bir çocuğa süt veren
ve bakan carıye, dadı, taya krş.
taya
→ ME daya (2016; D15-5)
→ MK dāye (2017; D.110^b/1)
d. D.110^b/1, D.110^b/4
d.+ler D.40^a/12, D.40^b/13,
D.60^b/1
d.+lere D.9^b/5
d.+m D.139^a/3
dayı dayı krş. *dayu, ṭayı, ṭayu*
d.+m V.92^b/2, V.101^b/11,
V.101^b/13, V.104^a/11, V.105^a/1
dāyim [< Ar. *dā'im*] devam eden,
devamlı, sürekli
d. D.82^b/8, D.86^a/12, D.106^a/6,
D.148^a/5, D.148^b/8
dayu dayı krş. *dayı, ṭayı, ṭayu*
d.+m D.105^b/5
daz¹⁴⁴ otsuz, çıplak arazi, tepe
d. D.56^a/10, V.79^a/12
de de, dahi
d. D.38^a/10, D.46^a/9, D.67^b/4,
D.115^b/13, D.131^a/7, D.149^b/4,
V.60^a/10, V.60^b/7, V.61^a/9,
V.66^b/4, V.70^b/4
de- demek krş. *dē-*
d.-gil V.64^b/2, V.64^b/3, V.65^a/10,
V.75^b/5
d.-mişdi V.61^a/8
d.-yenler D.102^b/9
d.-yince D.133^a/3
dē- demek krş. *de-*
→ ME di- (2016; D288-9)

¹⁴⁰ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Vat. 71b.9

¹⁴¹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 24a.7

¹⁴² ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 94a.3

¹⁴³ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Vat. 94a.6

¹⁴⁴ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 56a.10

→ MK dè- (2017; D.8^a/2)

d. D.146^a/9, D.146^b/4, D.152^b/2
d.-di D.8^a/2, D.8^a/6, D.8^b/10,
D.9^a/2, D.9^a/10, D.10^b/2, D.11^a/8,
D.11^b/12, D.12^a/11, D.12^b/13,
D.13^a/3, D.13^b/8, D.14^b/11,
D.15^b/1, D.16^a/1, D.16^a/9,
D.16^a/13, D.17^b/1, D.17^b/13,
D.18^b/5, D.19^a/3, D.19^a/11,
D.20^b/6, D.21^b/4, D.21^b/8,
D.21^b/9, D.22^b/7, D.23^a/9,
D.23^b/7, D.23^b/10, D.24^a/1,
D.24^b/2, D.24^b/8, D.24^b/10,
D.25^a/6, D.25^a/13, D.25^b/8,
D.26^a/6, D.26^a/12, D.26^b/5,
D.26^b/8, D.26^b/9, D.26^b/11,
D.26^b/12, D.27^a/3, D.27^a/7,
D.27^a/12, D.27^b/2, D.27^b/6,
D.27^b/10, D.27^b/11, D.28^a/4,
D.28^b/5, D.29^a/3, D.29^b/2,
D.29^b/6, D.30^a/8, D.30^b/7,
D.31^a/5, D.31^b/8, D.32^a/1,
D.32^a/5, D.32^a/11, D.32^b/2,
D.32^b/7, D.32^b/11, D.33^a/3,
D.33^a/6, D.33^b/1, D.34^b/11,
D.36^a/4, D.36^a/13, D.36^b/4,
D.36^b/11, D.37^b/5, D.37^b/12,
D.38^a/2, D.38^a/12, D.38^b/1,
D.38^b/8, D.39^a/8, D.39^b/1,
D.39^b/12, D.40^a/6, D.40^a/8,
D.40^a/13, D.40^b/1, D.40^b/3,
D.40^b/4, D.40^b/5, D.40^b/7,
D.41^a/2, D.41^a/5, D.41^a/6,
D.41^a/7, D.41^a/8, D.41^b/1,
D.41^b/6, D.41^b/11, D.42^a/2,
D.42^a/5, D.42^a/7, D.42^a/8,
D.42^a/13, D.42^b/1, D.42^b/4,
D.42^b/6, D.42^b/8, D.42^b/12,
D.43^a/8, D.43^a/11, D.43^b/8,
D.43^b/12, D.44^a/1, D.44^a/11,
D.44^b/3, D.44^b/7, D.44^b/11,
D.44^b/13, D.45^a/2, D.45^a/4,

D.45^a/8, D.45^b/1, D.45^b/3,
D.45^b/4, D.45^b/5, D.45^b/10,
D.46^a/2, D.46^a/5, D.46^a/8,
D.46^a/9, D.46^a/10, D.46^b/1,
D.46^b/2, D.46^b/9, D.47^a/1,
D.47^a/5, D.47^a/10, D.48^b/5,
D.48^b/8, D.48^b/12, D.49^a/2,
D.49^a/3, D.50^a/1, D.50^b/2,
D.51^a/1, D.51^a/6, D.51^a/9,
D.51^a/12, D.51^b/2, D.51^b/11,
D.52^a/7, D.52^a/11, D.52^a/12,
D.52^a/13, D.52^b/1, D.52^b/3,
D.53^a/1, D.53^b/5, D.54^a/9,
D.54^b/2, D.54^b/10, D.54^b/13,
D.55^a/11, D.55^b/2, D.55^b/3,
D.55^b/4, D.56^a/8, D.56^a/11,
D.56^a/13, D.56^b/6, D.56^b/7,
D.57^a/13, D.57^b/2, D.57^b/4,
D.57^b/6, D.57^b/13, D.58^a/6,
D.58^a/7, D.58^a/9, D.58^a/11,
D.58^b/1, D.58^b/8, D.58^b/9,
D.58^b/12, D.59^a/3, D.59^a/5,
D.59^a/9, D.59^a/10, D.59^b/5,
D.59^b/12, D.60^a/6, D.60^a/13,
D.60^b/10, D.61^a/7, D.61^a/8,
D.61^a/11, D.61^b/13, D.62^a/1,
D.63^a/2, D.64^a/4, D.64^a/10,
D.64^b/8, D.64^b/13, D.65^a/7,
D.65^b/4, D.65^b/9, D.66^a/4,
D.66^a/8, D.66^a/10, D.66^b/2,
D.67^a/13, D.67^b/4, D.67^b/10,
D.68^b/2, D.68^b/4, D.69^a/10,
D.69^b/3, D.69^b/7, D.70^a/13,
D.70^b/7, D.71^a/1, D.71^a/7,
D.71^b/2, D.71^b/11, D.72^a/5,
D.72^a/13, D.72^b/2, D.72^b/5,
D.72^b/11, D.74^a/13, D.74^b/9,
D.75^a/11, D.75^b/9, D.76^a/3,
D.76^b/2, D.76^b/10, D.77^a/3,
D.77^a/8, D.77^a/12, D.77^b/3,
D.77^b/7, D.79^a/1, D.80^a/1,
D.80^a/10, D.80^a/13, D.80^b/2,

D.80^b/3, D.81^a/2, D.81^a/7,
 D.81^a/11, D.81^a/12, D.81^a/13,
 D.81^b/1, D.81^b/2, D.81^b/3,
 D.81^b/4, D.81^b/11, D.82^a/11,
 D.82^a/13, D.82^b/2, D.82^b/4,
 D.82^b/10, D.83^a/2, D.83^a/5,
 D.83^a/8, D.84^a/3, D.84^a/11,
 D.84^b/8, D.85^a/1, D.85^a/2,
 D.85^a/5, D.85^b/4, D.86^a/6,
 D.86^b/3, D.86^b/6, D.86^b/12,
 D.87^a/11, D.87^b/3, D.87^b/8,
 D.87^b/10, D.88^a/2, D.88^a/3,
 D.88^a/7, D.89^a/1, D.89^a/7,
 D.89^a/9, D.89^b/6, D.89^b/8,
 D.90^a/4, D.90^b/3, D.91^b/8,
 D.91^b/10, D.92^a/8, D.92^b/4,
 D.92^b/13, D.93^a/10, D.93^b/3,
 D.93^b/4, D.93^b/6, D.93^b/12,
 D.94^a/9, D.94^a/10, D.94^a/12,
 D.94^b/6, D.94^b/8, D.94^b/9,
 D.94^b/10, D.94^b/13, D.95^b/11,
 D.95^b/13, D.96^a/6, D.96^b/3,
 D.96^b/9, D.96^b/10, D.97^a/6,
 D.97^a/13, D.97^b/10, D.98^a/1,
 D.98^b/1, D.98^b/3, D.98^b/11,
 D.99^a/1, D.99^b/3, D.100^a/10,
 D.100^b/3, D.101^a/1, D.101^a/8,
 D.101^a/9, D.101^a/12, D.101^b/3,
 D.101^b/12, D.102^a/6, D.103^a/7,
 D.104^a/9, D.104^b/5, D.104^b/7,
 D.104^b/10, D.104^b/12,
 D.104^b/13, D.105^a/1, D.105^a/4,
 D.105^b/7, D.106^a/1, D.106^a/8,
 D.106^b/3, D.107^a/10, D.107^b/12,
 D.108^a/2, D.108^a/12, D.109^a/1,
 D.109^a/8, D.109^a/10, D.109^b/8,
 D.110^a/1, D.110^a/13, D.110^b/13,
 D.111^b/11, D.111^b/12,
 D.111^b/13, D.112^a/1, D.112^a/3,
 D.112^a/5, D.112^a/6, D.112^b/2,
 D.112^b/7, D.113^a/4, D.113^a/10,
 D.113^b/11, D.114^a/6, D.114^a/12,
 D.114^b/3, D.114^b/4, D.114^b/7,
 D.114^b/13, D.115^a/4, D.115^a/7,
 D.115^a/13, D.115^b/8, D.115^b/9,
 D.116^a/3, D.116^b/4, D.116^b/9,
 D.116^b/13, D.117^a/4, D.117^a/12,
 D.117^b/1, D.117^b/5, D.117^b/10,
 D.118^a/3, D.118^a/4, D.118^a/10,
 D.118^b/4, D.118^b/12, D.119^a/7,
 D.119^a/12, D.119^b/1, D.119^b/12,
 D.120^a/2, D.120^a/3, D.120^a/4,
 D.120^b/6, D.121^a/6, D.121^a/8,
 D.121^b/8, D.122^a/2, D.122^a/6,
 D.122^b/11, D.123^a/4, D.123^a/12,
 D.123^a/13, D.123^b/8, D.123^b/10,
 D.123^b/11, D.124^a/1, D.124^b/3,
 D.124^b/4, D.125^a/4, D.125^a/6,
 D.125^a/8, D.125^b/1, D.125^b/4,
 D.125^b/6, D.126^a/3, D.126^a/6,
 D.126^a/13, D.126^b/1, D.126^b/2,
 D.126^b/9, D.127^a/5, D.127^a/6,
 D.127^b/9, D.127^b/11, D.127^b/13,
 D.128^a/2, D.128^a/5, D.128^a/9,
 D.128^b/6, D.129^a/9, D.129^a/10,
 D.129^b/11, D.130^b/1, D.130^b/5,
 D.131^a/2, D.131^a/11, D.131^b/3,
 D.131^b/6, D.131^b/12, D.132^a/2,
 D.132^a/5, D.132^a/10, D.132^a/13,
 D.132^b/6, D.133^a/1, D.133^a/2,
 D.133^a/4, D.133^a/10, D.133^a/12,
 D.134^a/1, D.134^a/11, D.134^b/6,
 D.134^b/9, D.134^b/13, D.135^a/4,
 D.135^a/6, D.135^a/9, D.135^b/12,
 D.136^a/2, D.136^a/3, D.136^a/7,
 D.136^a/13, D.136^b/4, D.136^b/9,
 D.136^b/11, D.137^a/12, D.137^b/5,
 D.138^a/4, D.138^a/10, D.138^a/11,
 D.138^b/3, D.139^a/4, D.139^a/8,
 D.139^a/11, D.139^a/13, D.139^b/2,
 D.139^b/3, D.139^b/4, D.139^b/10,
 D.139^b/12, D.140^a/3, D.140^a/6,
 D.140^a/7, D.140^a/12, D.140^b/11,
 D.141^a/13, D.141^b/11, D.142^a/7,

D.142 ^b /4,	D.142 ^b /9,	D.143 ^a /3,	V.73 ^b /6,	V.73 ^b /8,	V.73 ^b /11,
D.143 ^a /6,	D.143 ^a /7,	D.143 ^b /1,	V.73 ^b /13,	V.74 ^a /3,	V.74 ^b /8,
D.143 ^b /4,	D.144 ^a /5,	D.144 ^a /12,	V.74 ^b /10,	V.74 ^b /12,	V.75 ^a /2,
D.144 ^a /13,	D.144 ^b /7,	D.145 ^a /7,	V.75 ^a /3,	V.75 ^a /8,	V.75 ^b /5,
D.145 ^a /11,	D.145 ^b /3,	D.145 ^b /4,	V.76 ^a /2,	V.76 ^a /9,	V.76 ^a /13,
D.145 ^b /5,	D.145 ^b /11,	D.146 ^a /2,	V.76 ^b /1,	V.76 ^b /8,	V.76 ^b /13,
D.146 ^a /5,	D.146 ^a /6,	D.146 ^a /9,	V.77 ^a /2,	V.77 ^a /3,	V.77 ^a /4,
D.146 ^a /13,	D.146 ^b /2,	D.146 ^b /3,	V.77 ^a /5,	V.77 ^a /6,	V.77 ^a /9,
D.146 ^b /5,	D.147 ^a /1,	D.148 ^a /6,	V.77 ^a /13,	V.77 ^b /11,	V.78 ^a /4,
D.148 ^a /7,	D.148 ^a /8,	D.148 ^a /9,	V.78 ^a /11,	V.78 ^a /13,	V.78 ^b /3,
D.148 ^a /10,	D.148 ^b /1,	D.148 ^b /5,	V.78 ^b /5,	V.78 ^b /11,	V.78 ^b /13,
D.148 ^b /7,	D.148 ^b /9,	D.149 ^a /2,	V.79 ^a /3,	V.79 ^a /11,	V.79 ^a /12,
D.149 ^a /5,	D.149 ^b /11,	D.150 ^a /2,	V.79 ^b /1,	V.79 ^b /3,	V.79 ^b /4,
D.150 ^a /12,	D.150 ^b /7,	D.150 ^b /8,	V.80 ^a /1,	V.80 ^a /3,	V.80 ^a /4,
D.150 ^b /9,	D.151 ^a /11,	D.151 ^b /1,	V.80 ^a /5,	V.80 ^a /9,	V.80 ^a /13,
D.151 ^b /9,	D.152 ^a /8,	D.152 ^b /2,	V.80 ^b /1,	V.80 ^b /2,	V.80 ^b /3,
D.152 ^b /3,	D.152 ^b /9,	D.153 ^a /3,	V.80 ^b /5,	V.80 ^b /6,	V.80 ^b /11,
D.153 ^a /6,	D.153 ^a /8,	D.153 ^a /13,	V.81 ^a /2,	V.81 ^a /3,	V.81 ^a /6,
V.58 ^b /4,	V.60 ^b /12,	V.61 ^a /2,	V.81 ^a /7,	V.81 ^a /11,	V.81 ^a /13,
V.61 ^a /10,	V.61 ^a /13,	V.61 ^b /7,	V.81 ^b /1,	V.81 ^b /5,	V.81 ^b /6,
V.62 ^b /6,	V.63 ^a /4,	V.63 ^a /12,	V.81 ^b /11,	V.82 ^a /3,	V.82 ^a /8,
V.63 ^b /7,	V.64 ^a /3,	V.64 ^b /7,	V.82 ^b /2,	V.82 ^b /7,	V.82 ^b /9,
V.65 ^a /3,	V.65 ^a /7,	V.65 ^a /11,	V.82 ^b /12,	V.83 ^a /1,	V.83 ^a /6,
V.65 ^b /2,	V.65 ^b /4,	V.66 ^a /7,	V.83 ^a /7,	V.83 ^a /8,	V.83 ^b /13,
V.66 ^b /2,	V.66 ^b /12,	V.67 ^a /6,	V.84 ^b /2,	V.84 ^b /3,	V.84 ^b /4,
V.68 ^a /2,	V.68 ^a /4,	V.68 ^a /9,	V.85 ^a /3,	V.85 ^a /4,	V.85 ^b /2,
V.68 ^a /12,	V.68 ^b /2,	V.68 ^b /3,	V.85 ^b /11,	V.86 ^a /2,	V.86 ^a /3,
V.69 ^a /8,	V.69 ^b /1,	V.69 ^b /5,	V.86 ^a /5,	V.86 ^b /3,	V.86 ^b /5,
V.69 ^b /12,	V.70 ^a /1,	V.70 ^a /2,	V.86 ^b /7,	V.86 ^b /10,	V.86 ^b /13,
V.70 ^a /4,	V.70 ^a /9,	V.70 ^a /13,	V.87 ^a /2,	V.87 ^a /7,	V.87 ^a /9,
V.70 ^b /1,	V.70 ^b /4,	V.70 ^b /5,	V.87 ^a /11,	V.87 ^a /13,	V.87 ^b /1,
V.70 ^b /7,	V.70 ^b /8,	V.70 ^b /10,	V.87 ^b /2,	V.87 ^b /3,	V.87 ^b /6,
V.70 ^b /12,	V.70 ^b /13,	V.71 ^a /2,	V.87 ^b /9,	V.87 ^b /11,	V.87 ^b /12,
V.71 ^a /3,	V.71 ^a /5,	V.71 ^a /8,	V.88 ^a /2,	V.88 ^a /9,	V.88 ^b /1,
V.71 ^a /9,	V.71 ^a /10,	V.71 ^a /12,	V.88 ^b /2,	V.88 ^b /3,	V.88 ^b /4,
V.71 ^a /13,	V.71 ^b /1,	V.71 ^b /3,	V.88 ^b /10,	V.89 ^a /3,	V.89 ^a /6,
V.71 ^b /5,	V.71 ^b /6,	V.72 ^a /5,	V.89 ^b /4,	V.89 ^b /9,	V.90 ^a /1,
V.72 ^a /7,	V.72 ^a /8,	V.72 ^a /13,	V.90 ^a /4,	V.90 ^a /7,	V.90 ^a /9,
V.72 ^b /3,	V.72 ^b /4,	V.72 ^b /8,	V.90 ^a /11,	V.90 ^a /13,	V.90 ^b /2,
V.72 ^b /9,	V.72 ^b /12,	V.73 ^a /1,	V.90 ^b /4,	V.90 ^b /6,	V.90 ^b /9,
V.73 ^a /4,	V.73 ^a /5,	V.73 ^a /12,	V.92 ^a /13,	V.92 ^b /6,	V.92 ^b /8,
V.73 ^a /13,	V.73 ^b /2,	V.73 ^b /4,	V.92 ^b /10,	V.92 ^b /13,	V.93 ^a /5,

V.93^a/7, V.93^a/11, V.93^a/13,
V.93^b/1, V.93^b/4, V.93^b/8,
V.93^b/12, V.94^a/1, V.94^a/4,
V.94^a/11, V.94^a/12, V.94^b/10,
V.95^a/2, V.95^a/13, V.95^b/4,
V.95^b/7, V.96^a/6, V.96^a/10,
V.96^b/6, V.97^a/13, V.97^b/3,
V.98^a/3, V.98^a/13, V.98^b/9,
V.98^b/11, V.99^a/1, V.99^a/3,
V.99^a/5, V.99^a/7, V.99^a/10,
V.100^a/11, V.101^a/1, V.101^a/8,
V.101^a/12, V.101^a/13,
V.101^b/12, V.102^a/4, V.102^a/6,
V.102^b/13, V.103^a/9, V.103^a/11,
V.103^b/4, V.103^b/5, V.104^a/4,
V.104^a/5, V.104^a/6, V.104^a/7,
V.104^a/9, V.104^a/12, V.104^b/2,
V.104^b/3, V.104^b/4, V.104^b/8,
V.104^b/9, V.105^a/5, V.105^a/10,
V.105^a/11, V.105^b/3, V.105^b/4,
V.105^b/8, V.105^b/12, V.105^b/13
d.-digüm D.89^a/13, V.99^b/12
d.-diler D.7^b/11, D.8^a/4, D.8^b/8,
D.10^a/4, D.10^b/7, D.10^b/9,
D.11^a/13, D.11^b/12, D.12^a/10,
D.12^b/4, D.13^a/3, D.13^a/10,
D.15^a/2, D.16^b/12, D.17^b/10,
D.23^a/4, D.27^b/13, D.31^a/12,
D.36^a/9, D.36^b/2, D.38^a/9,
D.38^b/3, D.38^b/5, D.38^b/10,
D.39^a/11, D.39^a/13, D.39^b/2,
D.40^a/1, D.40^b/13, D.43^a/3,
D.46^b/11, D.52^b/9, D.52^b/13,
D.57^b/12, D.58^a/13, D.58^b/11,
D.69^a/12, D.80^a/2, D.85^a/10,
D.89^a/4, D.90^b/5, D.91^a/4,
D.91^a/5, D.91^a/6, D.92^a/13,
D.93^b/9, D.94^a/6, D.96^b/1,
D.110^b/5, D.111^b/8, D.115^a/10,
D.121^a/5, D.131^b/12, D.132^a/4,
D.133^b/1, D.134^b/7, D.134^b/12,
D.135^a/6, D.135^a/8, D.137^a/5,

D.137^a/13, D.138^b/8, D.140^a/2,
D.140^a/4, D.140^a/5, D.142^b/10,
D.142^b/11, D.143^b/7, D.144^a/2,
D.144^b/4, D.144^b/6, D.148^a/2,
D.149^b/4, D.149^b/6, D.150^a/7,
D.151^a/10, D.152^a/1, D.152^a/4,
D.152^a/8, D.152^b/5, D.152^b/7,
D.152^b/12, V.60^b/13, V.61^a/10,
V.62^a/2, V.62^a/12, V.62^b/10,
V.63^a/3, V.63^a/5, V.63^a/12,
V.63^b/2, V.63^b/7, V.63^b/11,
V.64^a/1, V.64^b/9, V.65^b/11,
V.66^a/13, V.68^a/7, V.68^a/10,
V.69^a/12, V.69^b/3, V.69^b/6,
V.69^b/12, V.69^b/13, V.70^a/1,
V.70^a/2, V.70^b/8, V.71^b/9,
V.71^b/10, V.72^b/11, V.72^b/13,
V.73^b/12, V.77^a/9, V.77^a/12,
V.80^a/10, V.80^b/5, V.81^a/1,
V.81^a/2, V.81^a/12, V.85^a/12,
V.88^a/7, V.89^b/10, V.94^b/11,
V.104^a/1, V.104^b/13, V.105^a/6,
V.105^a/7, V.105^b/4
d.-dügi D.3^a/7, V.58^b/4-5
d.-dügimi D.45^b/9, V.69^a/7
d.-dügüm D.34^b/11, D.43^b/13,
D.44^b/11, D.79^a/1, D.102^b/4,
D.153^b/8, V.72^a/8, V.91^b/1,
V.106^a/3
d.-dügümi D.38^a/1
d.-dügün D.23^b/7, D.23^b/8,
V.86^a/3, V.86^a/4
d.-dügünüz D.80^a/6
d.-dükleri D.41^a/6, D.92^b/9
d.-düklerümi V.72^b/7
d.-düm D.39^b/11, D.85^a/9,
D.105^b/6, D.105^b/9, D.140^b/1,
D.141^a/8, D.142^a/2, D.142^a/3,
D.149^b/2, V.101^b/12, V.101^b/13,
V.105^a/4
d.-dün D.89^b/5
d.-geç D.11^b/13, D.14^b/11,

D.16^a/1, D.16^a/13, D.20^b/2,
 D.23^b/10, D.26^a/3, D.26^a/6,
 D.26^b/5, D.26^b/10, D.29^a/4,
 D.29^b/2, D.31^a/12, D.36^a/7,
 D.38^a/13, D.43^b/13, D.48^b/6,
 D.56^a/9, D.57^a/13, D.59^a/5,
 D.60^a/13, D.72^a/6, D.81^a/2,
 D.84^b/9, D.87^b/10, D.112^a/1,
 D.143^a/7
 d.-geç D.50^b/9, D.51^a/6
 d.-gil D.9^a/1, D.14^b/1, D.14^b/2,
 D.14^b/3, D.14^b/4, D.14^b/5,
 D.14^b/10, D.18^a/4, D.18^a/6,
 D.18^a/9, D.18^a/11, D.18^b/1,
 D.18^b/3, D.24^b/8, D.25^a/5,
 D.25^a/12, D.25^b/7, D.49^b/13,
 D.54^a/9, D.64^a/4, D.64^a/9,
 D.70^b/6, D.70^b/13, D.71^a/6,
 D.71^a/8, D.71^a/10, D.71^a/11,
 D.72^a/4, D.81^a/1, D.117^b/10,
 D.124^b/2, D.124^b/3, D.126^b/9,
 D.131^a/10, D.136^a/6, D.136^b/4,
 D.145^a/7, D.145^b/2, D.146^a/2,
 D.146^a/13, V.61^a/13, V.64^b/2,
 V.64^b/3, V.64^b/4, V.64^b/6,
 V.66^b/5, V.66^b/6, V.66^b/7,
 V.66^b/8, V.66^b/9, V.66^b/11,
 V.78^a/7, V.92^a/9, V.92^a/13,
 V.95^b/3, V.95^b/8, V.95^b/9,
 V.95^b/10, V.96^a/5, V.97^a/6,
 V.97^a/7, V.97^a/8
 d.-me V.73^b/2
 d.-medi D.38^a/5, D.123^a/8
 d.-mediler D.152^b/10
 d.-medin D.67^a/6, D.90^a/1,
 V.93^b/9
 d.-megile D.109^a/13
 d.-memek D.89^b/4
 d.-meyince D.3^a/12, V.58^b/8
 d.-meyüb D.49^b/1
 d.-mez D.23^a/1, D.64^a/5, D.70^b/7,
 D.70^b/13, D.71^a/6, D.72^a/4,

V.58^b/13, V.85^b/5, V.92^a/10,
 V.95^b/3
 d.-mez D.3^b/6
 d.-mezem D.51^b/9, V.76^b/7
 d.-mezidüm D.143^b/3
 d.-mezidün D.143^a/11
 d.-mezmi D.123^a/11
 d.-miş D.8^b/5, D.51^a/5, D.106^a/5,
 D.124^a/8, D.124^a/9, D.124^a/10,
 D.149^a/11, D.152^b/2, D.152^b/6,
 V.58^b/8, V.59^a/8, V.59^b/1,
 V.86^a/9, V.95^a/13, V.98^b/4,
 V.105^a/2, V.105^b/1
 d.-miş idi D.7^a/13
 d.-mişdür D.8^a/4, V.60^b/13
 d.-mişidi D.7^a/10, V.60^b/7,
 V.61^a/7
 d.-mişler D.28^b/3
 d.-mişsin D.149^b/2, V.105^a/4-5
 d.-ñ D.151^a/7, D.151^b/1
 d.-ñüz V.82^b/2
 d.-r D.6^a/3, D.6^a/4, D.6^b/8,
 D.6^b/9, D.40^a/13, D.49^a/13,
 D.143^b/4, D.150^a/2, V.60^a/1,
 V.60^a/7, V.60^a/11, V.73^b/3,
 V.104^a/12, V.104^b/2
 d.-rdi V.63^b/9, V.70^b/9, V.79^a/7,
 V.79^a/8, V.79^a/9
 d.-rem D.51^b/9, D.51^b/10,
 V.76^b/7, V.76^b/8
 d.-ridi D.13^a/6, D.41^a/1,
 D.55^b/13, D.56^a/1, D.56^a/2,
 D.56^a/3, D.56^a/4, D.56^a/5,
 D.79^b/6, D.79^b/8
 d.-ridüm D.71^b/12, D.71^b/13,
 D.72^a/1, D.72^a/2, D.72^a/3,
 D.118^a/11, D.118^a/12, D.118^a/13,
 D.118^b/1, D.118^b/2, D.118^b/3
 d.-ridün D.81^a/7, D.81^a/9
 d.-riken D.73^b/8
 d.-rin V.79^a/1
 d.-rise D.3^a/3

d.-risem D.29^b/7
 d.-risej D.118^a/2
 d.-rken V.97^a/1
 d.-rler D.3^a/3, D.27^a/3, D.38^b/5,
 D.40^b/1, D.42^b/9, D.51^a/4,
 D.52^b/11, D.58^a/12, D.58^b/10,
 D.66^a/9, D.91^a/3, D.96^a/2,
 D.111^b/11, D.112^a/9, D.128^a/5,
 D.128^b/12, D.130^b/12,
 D.145^a/11, D.146^a/5, D.146^b/2,
 D.148^a/4, V.70^b/12, V.71^b/6,
 V.76^a/11, V.77^a/3, V.93^a/13,
 V.93^b/1, V.100^b/8, V.104^a/2
 d.-rler idi V.100^b/12
 d.-rlerdi V.70^b/4, V.80^b/4,
 V.80^b/13, V.96^b/4, V.100^a/10,
 V.100^b/1
 d.-rleridi D.7^b/1, D.79^b/2,
 D.87^a/6, D.87^a/8, D.103^a/4,
 D.103^a/13, D.103^b/12, D.104^a/4-
 5, D.109^a/12, D.120^a/5, D.129^a/5,
 D.138^a/13, V.60^b/8
 d.-rsem V.89^a/6
 d.-rsin D.85^b/6, D.87^a/12,
 D.120^a/6, D.131^a/1, V.93^b/12
 d.-rsiz D.149^b/3
 d.-rsüz V.71^b/10
 d.-rüb D.152^b/12
 d.-rüz D.73^a/8
 d.-se D.6^b/5, D.6^b/6, D.6^b/7,
 D.75^a/8, V.60^a/9, V.60^a/10,
 V.97^b/9
 d.-sünler D.133^a/3
 d.-ye V.81^a/2, V.81^a/11
 d.-yeler D.11^b/9, D.12^a/8,
 D.95^b/1, D.95^b/3, D.96^a/3,
 V.63^a/2, V.63^a/10, V.87^b/4
 d.-yelüm D.149^b/3, D.149^b/8,
 V.105^a/9
 d.-yen D.20^b/11, D.105^a/3,
 V.101^b/1
 d.-yende D.28^a/10, D.84^b/2

d.-yeni D.34^b/2, D.99^a/3
 d.-yenler D.34^b/11, D.35^a/7,
 D.63^a/6, D.79^a/2, D.102^b/4,
 D.137^b/12, D.147^b/2, D.147^b/6,
 D.153^b/8, D.154^a/5, V.83^b/13,
 V.84^a/4, V.91^b/1, V.91^b/6,
 V.99^b/12, V.100^a/5, V.106^a/3,
 V.106^a/11
 d.-yesin D.100^b/13
 d.-yeydüm D.55^a/5, D.55^a/7,
 D.55^a/8, V.78^b/8, V.78^b/9
 d.-yeyin V.97^b/9
 d.-yeyinmi D.75^a/9, D.75^a/10,
 D.75^a/12, D.75^a/13, V.97^b/10
 d.-yi D.107^b/7
 d.-yicek V.61^a/13, V.63^a/3,
 V.63^a/5, V.64^b/7, V.65^a/11,
 V.65^b/4, V.68^a/6, V.69^b/1,
 V.72^a/7, V.74^b/8, V.76^a/6,
 V.76^a/12, V.80^a/1, V.86^a/5,
 V.87^a/7, V.89^a/3, V.93^b/4
 d.-yince V.88^a/12
 d.-yü D.6^b/2, D.13^b/6, D.16^b/10,
 D.16^b/13, D.27^b/9, D.30^a/5,
 D.38^b/11, D.39^b/10, D.42^a/4,
 D.49^a/7, D.50^a/9, D.53^a/5,
 D.53^a/6, D.53^a/9, D.53^a/11,
 D.59^a/11, D.60^a/3, D.64^b/7,
 D.66^a/8, D.69^a/5, D.70^a/13,
 D.71^b/11, D.73^a/3, D.73^b/5,
 D.73^b/8, D.76^a/9, D.79^b/10,
 D.79^b/11, D.83^b/3, D.84^a/9,
 D.88^b/3, D.91^a/1, D.98^a/13,
 D.99^a/11, D.104^b/8, D.113^b/5,
 D.113^b/10, D.113^b/13, D.120^b/2,
 D.120^b/13, D.121^a/4, D.123^b/3,
 D.130^a/4, D.130^a/10, D.130^b/4,
 D.133^a/11, D.140^b/9, D.141^a/9,
 D.141^b/3, D.141^b/9, D.142^a/5,
 D.144^a/3, D.144^b/7, D.150^a/7,
 D.151^b/13, V.60^a/7, V.61^a/7,
 V.64^a/2, V.69^b/7, V.70^a/8,

V.75^b/12, V.76^a/11, V.76^b/3,
 V.77^b/5, V.77^b/6, V.80^a/8,
 V.80^b/8, V.80^b/9, V.81^a/11,
 V.81^b/1, V.81^b/10, V.82^a/1,
 V.88^a/4, V.88^a/5, V.89^a/9,
 V.92^b/6, V.93^a/13, V.94^b/7,
 V.95^a/12, V.96^b/11, V.96^b/12,
 V.97^a/2, V.98^a/9, V.101^a/8,
 V.101^a/10, V.103^a/5, V.103^a/6,
 V.104^a/9, V.104^b/8
 d.-yüb D.47^b/13, D.48^a/8,
 D.55^b/7, D.98^b/6, D.117^a/6,
 D.149^a/2, V.60^a/11, V.62^a/9,
 V.65^b/12, V.68^b/3, V.69^a/1,
 V.69^a/6, V.70^a/10, V.71^b/8,
 V.72^b/11, V.73^b/1, V.73^b/5,
 V.74^a/8, V.74^a/13, V.74^b/2,
 V.74^b/13, V.75^a/1, V.75^a/4,
 V.77^b/2, V.79^a/1, V.79^a/11,
 V.80^b/12, V.81^a/9, V.83^a/1,
 V.83^a/9, V.85^b/7, V.86^a/7,
 V.87^b/4, V.87^b/7, V.88^b/6,
 V.89^a/11, V.94^b/12, V.96^b/1,
 V.97^b/10, V.105^a/13
 d.-yüben D.29^a/7, D.47^b/5,
 D.61^b/4, V.96^a/1, V.96^a/4
 d.-yübeni D.71^b/5, V.88^b/11

değ- tepmek, tekme atmak; koşturmak;
 hücum etmek, saldırmak;
 vurmak, atmak krş. *dep-*, *teğ-*,
tep-
 d.-diler V.94^a/8

dede dede

d.+ndür D.143^a/5

def'i [Ar. + Far.] derhâl, bir anda, hemen
 d. D.86^b/7, D.115^b/10

deg- değmek

d.-di D.103^b/7, D.153^a/10

d.-e D.3^a/6, D.57^b/10, V.58^b/4

d.-ende D.7^b/6, D.12^b/9

d.-er V.80^a/7

d.-mesi D.82^a/6

degenek(g) değnek krş. *degnek*

d.+ümce V.85^b/1

degil krş. *dègil*, *degül*

d. V.66^b/12

d.+dür V.70^b/13, V.82^a/2,
 V.88^a/9

d.+midür V.81^a/5

d.+sin V.82^a/2

dègil değil krş. *degil*, *degül*

d. D.74^a/2, D.74^a/3, D.74^a/4,
 D.74^a/5, D.74^a/6

degin kadar, dek krş. *degince*

d. D.46^b/13, D.129^b/2, D.148^a/1,
 V.73^b/13, V.96^a/7, V.103^b/13

degince kadar, dek krş. *degil*

d. V.60^a/4

degirmen değirmen

d. D.139^a/5, D.139^a/6

d.+den D.6^b/8, V.60^a/10-11

degnek(g) değnek krş. *degenek*

d.+ümce D.22^b/4

degül değil krş. *degil*, *dègil*

d. D.24^a/1, D.28^a/3, D.28^b/2,
 D.67^a/8, D.89^a/13, D.125^b/2,
 D.125^b/3, D.131^b/5, V.73^b/3,
 V.86^b/6, V.93^b/10

d.+dür D.41^a/9, D.60^a/4

d.+em D.40^b/3

d.+midür D.92^b/10, D.143^a/4

d.+misseydi D.28^b/7

d.+mişem D.143^a/10

d.+mişse D.143^a/12

d.+miydi D.59^a/1, D.59^a/2,
 D.59^a/3

d.+miyem D.60^a/12, V.82^a/7

d.+sin D.60^a/4, D.143^a/3

d.+üm V.70^b/5

del- üzerinde delik açmak

d.-di D.55^b/8

d.-er D.126^a/12

d.-üb D.126^a/10, V.79^a/3

deli deli krş. *delü*

- d. D.42^b/9, D.56^a/6, D.58^a/13,
D.58^b/1, D.59^a/6, D.79^b/5,
D.80^a/12, D.80^b/1, D.81^a/3,
D.81^a/7, D.81^a/9, D.82^a/11,
D.82^b/12, D.84^b/11, D.141^a/4,
V.81^b/2, V.81^b/5
- delim** çok, birçok
d. D.59^a/13, V.81^b/2
- delin-** delinmek
d.-ibdür V.78^a/9
- delü** deli krş. *deli*
d. D.56^b/11, D.57^a/13, D.57^b/4,
D.57^b/11, D.58^a/5, D.58^a/9,
D.58^b/9, D.58^b/11, D.58^b/12,
D.59^a/12, D.59^a/13, D.59^b/4,
D.128^b/13, D.130^a/7, D.133^b/11,
D.134^b/10, D.135^a/3, V.71^b/6,
V.79^b/6, V.80^a/2, V.80^a/4,
V.80^a/8, V.80^b/2, V.80^b/4,
V.80^b/5, V.80^b/11, V.81^a/1,
V.81^a/3, V.81^a/7, V.81^b/1,
V.81^b/2
d.+sine D.126^b/1
d.+yi D.134^b/12
- delük(g)** delik
d.+inden D.139^a/6
- delülük(g)** delilik
d.+e D.55^b/8
- delülige ur-** kendini deli gibi göstermek
d.-dı V.79^a/4
- dem** [Far.] zaman, an, çağ
d. D.94^a/11, D.107^a/11, D.110^a/4,
D.148^a/7
- demren** ok, mızrak vb. şeylerin
ucundaki sivri demir, peykan
d.+i D.33^b/11, V.90^b/13
d.+in D.101^a/13
- demrenlü** temrenli
d. D.101^b/1
- demrensüz** temrensiz
- d. D.102^a/4
- demür** demir
d. D.10^a/1, D.32^a/2, D.77^a/4,
D.92^a/9, V.61^b/13
- demürli** demirli
d. D.98^a/1
- demür ton** zırh
d.+ın D.145^a/6
d.+um D.66^b/9, D.126^a/8,
D.150^b/2, V.105^b/10
d.+uñ D.124^b/11, D.126^b/5
- demür tonlu** zırhlı
d. D.134^a/2, D.144^b/13-1
- dëndi**¹⁴⁵ haydi
d. V.73^a/12
- dege-** denemek, sınamak
d.-düm D.105^b/4, V.101^b/10
- deñiz** deniz
d. D.3^b/3, D.65^b/9, D.66^a/1,
V.58^b/12, V.93^a/7, V.93^a/10,
V.93^a/12
d.+e D.105^a/12, V.101^b/7
d.+i D.105^b/1, V.101^b/8
d.+leruñ D.29^b/10
- deñiz kulumı** denizden çıkan at
d. D.36^b/13-1, D.38^a/9, D.51^b/3,
V.68^b/4, V.69^a/12, V.76^b/3
- deñlü** kadar
d. D.125^b/2, D.146^b/9
- dep-** tepmek, tekme atmak; koşturmak;
hücum etmek, saldırmak;
vurmak, atmak krş. *değ-*, *teğ-*,
tep-
d.-di D.34^a/1, D.34^a/2, D.34^a/3,
D.57^b/4, D.57^b/7, D.78^a/7,
D.78^a/8, D.101^a/12, D.110^a/7,
D.110^a/9, V.80^a/4, V.80^a/6,
V.86^b/1, V.91^a/2, V.91^a/3,
V.99^b/2, V.99^b/3
d.-diklerince D.110^a/8

¹⁴⁵ 73a.12

- d.-diler D.110^a/8
d.-dükçe D.110^a/7
d.-elüm D.68^b/4, V.94^a/12
d.-en D.117^b/8, D.117^b/13,
D.136^a/12
d.-er D.136^b/7
d.-ermi D.100^a/13
d.-eydüm D.28^b/9
d.-üb D.32^a/2, D.32^a/6
at d.-üb D.106^b/7
- depe** tepe
d. D.9^a/8, D.9^b/2, D.14^a/12,
D.21^b/13, D.23^a/5, D.103^a/10,
D.138^a/8, V.61^b/5, V.85^a/6,
V.85^b/8, V.100^a/13
d.+lerde D.34^a/12, D.147^a/7
d.+sinde D.110^a/11
d.+sine D.34^a/9, D.146^a/7
d.+sini V.91^a/7
d.+sinüj D.10^b/4, V.62^a/10
- depece** tepe gibi, tepe kadar
→ ME depeçe (2016; D125-10)
→ MK depeçe (2017; D64^b/10)
d. D.64^b/10, V.92^b/8
- depecük** tepecik
→ ME depeçük (2016; D3-6)
→ MK depecük (2017; D.3^b/6)
d. D.3^b/6, V.58^b/13
- depen** tekmeleyen, çok tekme atan
d. D.134^b/8
- depele-** tepelemek, öldürmek
d.-di D.119^a/7, D.133^b/6
d.-sün D.13^a/1
- depere** aniden
d. D.44^a/10
- depere dut-** tepesi üzerine kaldırmak
krş. *depere tüt-*
d.-ıb V.102^b/1
d.-ub V.100^b/6, V.102^b/2-3
- depere tüt-** tepesi üzerine kaldırmak krş.
- depere dut-*
d.-ub D.106^b/5
d.-up D.103^b/7-8
- depil-** tepilmek
d.-medin D.98^a/7
- depme** tekme
d. D.96^b/4
- depret**¹⁴⁶- kımıldatmak, sarsmak,
harekete getirmek
→ ME depid- (2016; D8-6)
→ MK depret- (2017; D.6^a/6)
d.-ince D.6^a/6
d.-medin D.78^a/13
- dër-** toplamak, biriktirmek
→ ME dir- (2016; D3-2)
→ MK dër- (2017; D.138^b/5)
d.-di D.138^b/5
d.-emedüm V.86^a/2
d.-er D.3^b/2
d.-üb V.73^a/11
- derd** [Far.] dert
d.+inden D.109^b/9
- dere** dere
d. D.4^b/4, D.103^a/10, D.138^a/8,
V.59^b/2, V.100^a/13
d.+lerde D.34^a/12, D.62^a/9,
D.78^b/2, D.147^a/6
d.+nüj D.15^a/6, D.99^b/5,
V.64^b/11
d.+ye V.80^b/8
- dère bil-** toplayabilmek
→ ME dire bil- (2016; D43-6)
→ MK dère bil- (2017; D.23^b/6)
d.-men D.23^b/6
- dèrebdür-** toplatmak
d.-ürem D.46^a/1
- derecük** derecik
d. D.59^a/1, V.81^a/4
- dergâh** [Far.] tekke
→ ME dergah (2016; D156-13)

¹⁴⁶ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 6a.6

- MK dergāh (2017; D.107^a/4)
d.+dan D.107^a/4, D.127^b/7,
V.102^b/9
d.+ında D.98^b/6
d.+umda D.80^a/13
- dergāh-ı hākķ** [Far. + Ar.] Hakk'ın
dergahı
d.+a V.89^a/11
- derhāl** [Far. + Ar.] çabucak
d. D.109^b/4
- deri** deri
d. D.115^b/13
d.+den D.115^b/12
d.+ņi V.103^a/1
d.+sinden D.30^a/10, D.31^b/10,
D.32^b/12, D.32^b/13, D.76^b/12,
V.89^a/12-13, V.90^a/3, V.90^b/2,
V.98^b/7, V.99^a/8
d.+sini D.93^b/1, D.115^b/11
d.+yile D.116^a/5
- deril-** toplanmak, krş. *dêril-*
d.-mişidi V.91^b/12
d.-ür D.99^b/5
- dêril-** toplanmak, krş. *deril-*
→ ME diril- (2016; D173-12)
→ MK dêril- (2017; D.88^b/12)
d.-di D.88^b/12, D.114^a/4,
D.129^a/13, D.143^b/8
d.-diler D.142^b/10
d.-mişidi D.35^b/3, D.63^a/12,
D.103^a/3, V.67^b/9, V.100^a/9
- derin** derin
d. D.47^a/10, D.68^b/13
- deriņlik(g)** derinlik
d.+i D.107^a/13
- derle-** terlemek
d.-di D.124^b/11
d.-miş D.135^a/13
- dêrnek** toplantı, toplantı yeri, cemiyet
d. D.130^b/10
- d.+e D.130^a/7
- dêrneksüz**¹⁴⁷ biçimsiz, hantal görünümlü
d. D.31^b/1
- derviş** [< Far. dervīş] derviş krş. *dervīş*
→ ME derviş (2016; D24-11)
→ MK dervēş (2017; D14^a/11)
d.+e V.73^b/13
d.+lere D.14^a/11, V.64^a/13
- dervīş** [Far.] derviş krş. *dervīş*
d.+e D.46^b/13
d.+lere D.71^a/2
- destimāl** [Far.] mendil krş. *destmāl*
→ ME destmal (2016; D118-12)
→ MK dest-māl (2017; V67^b/13)
d.+a D.61^a/10
d.+ı D.61^a/12
d.+ın D.35^b/9, D.152^a/8
d.+ına V.82^b/11
d.+ını V.67^b/13
- destūr dīle-** [Far. + T.] izin istemek
d.-di D.130^b/5
- destur vēr-** [Far. + T.] izin vermek krş.
destūr vēr-
d.-sün V.97^a/10-11
- destūr vēr-** [Far. + T.] izin vermek krş.
destur vēr-
d.-di D.103^a/7, V.100^a/11
d.-sün D.74^a/10
- destürsızcā** izinsiz bir şekilde krş.
destürsuzca
→ ME destursuzca (2016;
V83-1)
→ MK destürsuzca (2017;
V99^a/1)
d. V.99^a/1
- destürsuzca** izinsiz bir şekilde krş.
destürsızcā
→ ME destursuzca (2016;
D60- 12)
→ MK destürsuzca (2017;

¹⁴⁷ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 31b.1

D.32^a/12)

d. D.32^a/12, D.77^a/8, D.100^a/4,
D.100^a/5

deve deve

d. D.4^b/3, D.6^b/8, D.11^a/2,
D.18^a/8, D.18^b/8, D.21^a/9,
D.23^b/3, D.24^b/13, D.25^b/10,
D.55^b/7, D.71^b/6, D.74^b/4,
D.75^b/13, D.95^b/10, D.96^a/3,
D.96^b/5, D.143^b/13, V.59^b/2,
V.60^a/10, V.62^b/2, V.66^b/7,
V.67^a/1, V.73^a/6, V.79^a/3,
V.84^b/10, V.86^a/1, V.87^a/5,
V.96^a/1, V.97^b/1

d.+den D.7^a/5, D.9^a/5, D.9^a/12,
D.13^b/7, D.69^b/5, D.102^a/12,
D.132^a/6, D.137^b/3, D.149^a/7,
V.60^b/3, V.61^b/4, V.83^a/2,
V.95^a/1, V.104^b/12

d.+dür D.94^b/9

d.+ler D.24^b/6, D.29^a/11,
D.31^b/4, D.63^b/6, V.89^b/11

d.+leri D.45^b/10, D.53^b/12,
V.73^a/9, V.77^b/8, V.78^a/1

d.+lerin V.85^a/9

d.+lerine D.45^b/6, V.73^a/6

d.+lerini D.21^a/7, D.21^b/3,
D.53^b/2, V.84^b/9

d.+lerüm D.31^a/2, D.61^a/3,
D.83^b/11, D.85^b/1, D.148^b/2,
D.151^b/3, V.82^b/5, V.104^a/13

d.+lerün D.26^a/2, D.31^a/9,
D.60^b/7, D.113^b/2, V.87^a/4

d.+nün D.94^b/12, D.95^a/1,
D.96^a/1

d.+n V.82^a/13

d.+si V.89^a/1

d.+sin V.103^a/7

d.+sini D.22^a/6

d.+ye D.96^b/4

devece deve kadar, deve gibi

→ ME deveçe (2016; D125-9)

→ MK devece (2017; D.64^b/9)

d. D.64^b/9, V.92^b/7

devlet [Ar.] devlet

d. D.3^b/4, D.4^a/2, D.106^a/6,
V.58^b/12, V.59^a/7

d.+i D.20^a/1, D.23^a/10, V.84^a/8,
V.87^a/2

d.+in D.57^b/4, V.80^a/4

d.+inüz V.59^a/13

d.+üm D.115^b/9, V.71^a/12

d.+ün D.19^b/1, V.67^b/1

d.+ündür D.23^b/8, V.86^a/3

d.+ünge V.104^a/11

d.+ünüz D.4^a/13, D.57^a/12

devletlü devletli

d. D.3^b/13, D.4^a/10, D.48^b/2,
D.104^b/4, V.59^a/5, V.74^b/6,
V.101^a/7

devletsüz devletsiz

d. D.3^b/13, D.4^a/2, V.59^a/6

d.+ler V.59^a/7

dévşir- derlemek, toplamak, bir araya
getirmek krş. *dévşür-*

→ ME divşür- (2016; D28-3)

→ MK dévşir- (2017; D.16^a/13)

d.-diler D.16^a/13

d.-üb D.144^b/8

dévşür- derlemek, toplamak, bir araya
getirmek krş. *dévşir-*

d.-diler V.65^b/5

déyü vèr- çabucak veya ansızın demek

d.-di V.72^b/12

dıþ dıþ yörü¹⁴⁸- acele acele, sıçraya
sıçraya yürümek

→ ME dip yorı- (2016; D188-10)

→ MK dıþ dıþ yörü- (2017;
D.96^a/10)

d.-riken D.96^a/10

¹⁴⁸ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 96a.10

dıka başa tıka basa krş. *tıka başa*

d. V.59^b/12

dırnağ tırnak krş. *tırnağ*

d. V.74^a/9

di¹⁴⁹ haydi, haydin bakalım

d. D.46^b/13, D.140^a/4, V.73^b/13

dib dip krş. *dib*

d.+i D.126^a/5

d.+inde D.26^b/12, D.53^a/3,

D.141^b/2, D.141^b/3, V.77^b/1

d.+ine D.29^b/4, D.46^b/6, V.89^a/4

d.+üğ D.30^a/1

diğ dip krş. *dib*

→ ME düp (2016; 110-12)

→ MK dip (2017; D57^a/12)

d.+de D.57^a/12, V.80^a/1

dibsüz dipsiz

d. D.30^a/1

didār [Far.] yüz, güzel yüz, çehre

d. D.63^a/6, D.137^b/12, D.147^b/6,

D.154^a/5

didil- didilmek, didik didik olmak

d.-em D.90^b/1

dik- dikmek krş. *tik-*

d.-di D.34^b/5, D.46^b/7, D.62^b/9,

D.97^a/9, D.102^a/11, D.145^a/13,

D.148^b/11, D.149^a/7, V.73^b/10,

V.83^b/10, V.99^b/9, V.104^b/11

d.-diler D.90^b/7, D.91^a/6

d.-dürdi D.78^b/9

d.-em D.72^a/1, D.132^b/10

d.-erdi V.73^b/9

d.-eridi D.46^b/6

d.-mege D.96^b/9

d.-mişdi D.103^a/1, D.148^a/12,

V.104^a/10

d.-üb D.102^a/13

d.-übdür D.49^a/2

d.-üpdür V.75^a/2

dikdür- diktirmek krş. *tikdür-*

d.-di D.38^b/11, D.96^b/11,

D.96^b/12, D.145^a/1, D.147^a/12,

D.153^b/6, V.69^b/8, V.93^a/3,

V.106^a/2

d.-eyim D.66^b/10, D.124^b/12

d.-gil D.9^a/5, V.61^b/3

d.-miş D.8^a/13

d.-mişdi D.7^a/2, D.20^a/3,

D.35^b/1, D.119^b/6, V.67^b/8

dikil- dikilmek krş. *tikil-*

d.-di D.137^b/2

d.-ende D.24^a/7, D.24^a/10,

D.56^b/12, D.104^a/12, V.86^a/11,

V.101^a/4

d.-miş D.37^b/3, D.40^a/5,

V.68^b/13, V.70^a/13

d.-se D.5^b/2

dil dil

d. D.144^a/8

d.+den D.16^a/1, D.43^b/2, D.53^b/4,

D.66^a/3, D.67^a/2, D.99^a/12,

D.122^b/10, D.124^a/13, V.72^a/2,

V.77^b/9, V.93^a/10, V.93^b/7

d.+i D.9^b/6, D.16^b/6, D.30^b/7,

D.70^a/11, D.89^a/2, D.130^a/11,

D.142^b/13, V.61^b/8, V.65^b/8,

V.89^b/5, V.95^a/11, V.104^a/2

d.+in D.130^b/7

d.+inden V.59^b/7

d.+ine D.116^b/8

d.+üğ D.26^a/5, D.28^b/6,

D.60^b/11, D.131^a/3, D.136^b/12,

V.82^b/2

dil¹⁵⁰- dilmek

→ ME del- (2016; D184-2)

→ MK dil- (2017; D.119^a/2)

d.-di D.119^a/2

d.-düm D.105^b/1, V.101^b/8

¹⁴⁹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 46b.13

¹⁵⁰ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 105b.1

d.-eridi D.120^b/13¹⁵¹
 d.-üb D.121^b/11, D.135^b/4,
 D.137^a/9, D.151^a/5
 d.-üben D.94^a/2
 d.-üğ D.131^a/12, D.136^a/9,
 V.87^a/9

dile- dilemek, istemek, ummak

d. V.80^a/2
 d.-di D.10^a/7, D.40^b/2, D.44^a/9,
 D.45^a/8, D.45^a/10, D.45^a/11,
 D.45^a/12, D.103^a/6, D.103^b/4,
 D.129^a/12, D.106^a/13, D.145^a/4,
 D.146^a/10, D.146^b/5, V.73^a/2,
 V.100^a/11, V.100^b/3, V.102^a/11
 d.-diki V.102^a/12
 d.-dikim V.63^b/13
 d.-diler D.153^b/2, V.61^b/7,
 V.68^a/7, V.68^a/10
 d.-düm D.84^a/8
 d.-mege D.43^b/12, V.72^a/7
 d.-mezsin D.42^b/5
 d.-ğ D.40^a/13, V.70^b/4
 d.-r D.126^a/12
 d.-rem D.83^b/2, D.84^a/8
 d.-riseğ D.103^a/7
 d.-rse V.80^a/9
 d.-rseğ V.100^a/11
 d.-rsin D.57^b/1, D.57^b/2,
 D.104^a/8, D.112^b/7, V.80^a/2,
 V.101^a/1
 d.-yeni D.42^b/9, D.43^a/4,
 V.71^b/11
 d.-yeyim D.30^b/6
 d.-yü D.88^a/2, D.91^a/4, V.71^b/6
 d.-yübdür D.45^a/9, D.45^a/10

dilek(g) dilek, arzu, talep

d. D.14^a/13, D.71^a/5
 d.+i D.44^a/13, V.72^b/1

dilin- dilimlere ayrılmak, dilimlenmek

d.-di D.127^b/1

dilkü tilki

d. D.4^b/4, V.59^b/2

dilli dilli

d. D.65^b/11

dilük¹⁵² dilik, dilinmiş

d. D.121^a/3

dīn [Ar.] din

→ ME din (2016; D38-3)

→ MK dīn (2017; D.4^b/12)

d. D.4^b/12, D.5^a/2, D.21^a/3,
 V.98^a/4

d.+e D.128^a/5

d.+i D.31^b/1, D.140^b/7

d.+üğ D.139^a/13, D.139^b/9

d.+üğe D.128^a/5

dīn-i muḥammed Hz. Muhammed'in
 dini, İslam

d. D.125^a/4

dīnlü dinli krş. *dīnlü*

→ ME dīnlü (2016; V14-3)

→ MK donlu (2017; V93^a/5)

d. V.64^b/3, V.64^b/5, V.84^b/3,
 V.88^b/3, V.88^b/8, V.93^a/5,
 V.93^a/13, V.94^a/7, V.94^b/1,
 V.95^b/9, V.95^b/11, V.100^b/4,
 V.102^b/13

dīnlü dinli krş. *dīnlü*

→ ME dīnlü (2016; D38-3)

→ MK dīnlü (2017; D.14^b/4)

d. D.14^b/4, D.14^b/7, D.20^b/4,
 D.21^a/3, D.28^b/4, D.29^a/2,
 D.52^a/2, D.65^b/11, D.66^a/7,
 D.66^a/13, D.66^b/8, D.67^a/10,
 D.68^a/5, D.68^b/8, D.71^a/10,
 D.84^b/5, V.76^b/10, V.88^b/8,
 V.93^a/8, V.93^b/3, V.93^b/10,
 V.95^a/10

dīğ¹⁵³ haydi, haydin bakalım

¹⁵¹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 120b.13

¹⁵² ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 121a.3

¹⁵³ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Vat. 105a.6

d. V.105^a/6
diğ **diğle**¹⁵⁴- iki kişinin hafifçe konuştuğu sözlere kulak vermek
 → ME diñ diñle- (2016; D8/8-9)
 → MK dig digle- (2017; V60^a/4)
 d.-di D.6^a/8-9
 d.-yü V.60^a/4
diğ diğ yavaş sesle yapılan, yavaş yavaş
 d. V.73^b/4
diğel¹⁵⁵- ayakta durmak
 → ME dikil- (2016; D182-12)
 → MK diğel- (2017; D.93^a/12)
 d.-di D.93^a/12
diğle- dinlemek
 d. D.25^b/6, D.37^b/6, D.39^b/4,
 D.49^b/8, D.57^a/7, D.64^a/1,
 D.67^a/5, V.69^a/2, V.75^a/13,
 V.79^b/12, V.87^a/1, V.92^a/8,
 V.93^b/9
 d.-ğ D.20^a/11, V.84^a/13
 d.-sün D.86^b/12, V.103^b/4
 d.-yende D.5^a/11
dir¹⁵⁶- sağlamca basmak
 d.-meyen D.76^b/8, V.98^b/3
dirāz [Far.] uzun
 → ME er (2016; D276-6)
 → MK dirāz (2017; D.140^a/6)
 d. D.140^a/6
dirāz èt(d)- [Far. + T.] uzatmak
 d.-elüm V.102^b/4
direk(g) direk
 d. D.10^b/1, V.62^a/8
 d.+i D.57^a/4, D.104^b/3, V.79^b/10,
 V.101^a/6
dirgür- diriltmek, yaşatmak,
 canlandırmak
 d.-meyeler D.142^b/2
 d.-üğ D.17^b/13

diri diri, canlı krş. *dirü, tiri*
 d. D.48^b/3, D.99^a/1, V.63^a/2,
 V.74^b/7, V.74^b/9
 d.+dür D.143^a/6
 d.+midür D.143^a/6
 d.+misin D.23^a/8, V.85^b/10
 d.+müz D.139^b/9
 d.+si D.48^b/4, D.48^b/7, D.49^a/12,
 D.52^b/10, V.74^b/5, V.74^b/7,
 V.75^a/8, V.77^a/10
 d.+sin D.48^a/13, D.132^a/1
 d.+sini D.142^b/13
diril- canlanmak, hayat kazanmak
 d.-mez D.3^b/1, V.58^b/10
dirlik(g) dirlik
 d.+üğ D.139^a/9
dirü diri, canlı krş. *diri, tiri*
 d.+müz D.139^b/4
diş diş
 d.+den D.123^b/1
 d.+i V.61^b/7
dişi kadın
 d. D.9^a/11
dişle- dişlerini geçirip ısırarak
 d.-di D.42^a/3
 d.-yüb D.60^a/11, V.82^a/6-7
dişlü dişli
 → ME kişlü (2016; D109-3)
 → MK dişlü (2017; D.56^b/3)
 d.+m D.56^b/3
dit- parça parça koparmak, çok küçük
 parçalara ayırmak
 d.-di D.92^a/10
ditre- titremek
 d.-di D.80^b/11
divān [Far.] büyük meclis, yüksek
 meclis
 → ME divan (2016; D93-1)
 → MK divān (2017; D.48^b/1)

¹⁵⁴ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 6a.8-9

¹⁵⁵ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 93a.12

¹⁵⁶ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 76b8-9

- d. V.69^b/7
d.+a D.123^a/7, D.143^a/2,
D.152^a/11, D.152^a/12
d.+da D.152^a/9
d.+ına D.48^b/1, D.120^b/1,
D.121^b/4, D.121^b/12, D.124^a/13,
D.124^b/9, D.128^b/2, D.129^a/1,
D.151^a/6, V.74^b/6
d.+ında D.129^a/2
d.+ından D.121^a/9
d.+um D.75^a/4
- dīvār** [Far.] duvar
→ ME dıvar (2016; D228-2)
→ MK dīvār (2017; D.116^a/2)
d.+ına D.116^a/2
- diz** diz
d. D.63^b/13
d.+e D.59^a/13, V.81^b/3
d.+i D.20^a/10, D.118^b/13,
V.80^a/1, V.84^a/13, V.100^a/10
d.+in D.5^a/12, D.48^b/1, D.92^a/9,
V.74^b/6, V.84^b/2, V.92^a/7
d.+inüñ D.20^b/3, D.35^b/11,
D.103^a/5, V.68^a/1
d.+üñ D.76^b/9, V.98^b/4
- dīzār** [Far.] yüz, Allah'ın yüzü, yüz
güzelliği, cemaal krş. *dīzār*
d. V.84^a/4, V.91^b/6, V.100^a/5,
V.106^a/12
d.+ını V.86^b/2
- dīzār** [Far.] yüz, Allah'ın yüzü, yüz
güzelliği, cemaal krş. *dīzār*
→ ME dīzār (2016; D66-7)
→ MK dīdār (2017; D24^b/1)
d. D.35^a/7, D.102^b/9
d.+ın D.24^b/1
- dizcek**¹⁵⁷ diz bağı
d. D.132^b/2
- dizil-** dizilmek
d.-mişidi D.20^a/5, D.63^b/1,
- V.84^a/10
- doğ-** doğmak krş. *toğ-*
d.-mışdı V.100^b/10
- doğun-** dokunmak, temas etmek krş.
toğın-, *toğın-*, *toğın-*
d.-dı V.98^a/6-7
- dol-** dolmak krş. *tol-*
d.-dı V.64^a/6, V.95^a/4
- dolamaç dolamaç** dolambaçlı
dolambaçlı, karışık karışık krş.
tolamaç tolamaç
→ ME dolamaç dolamaç (2016;
D176-6)
→ MK dolamaç dolamaç (2017;
D90^a/9)
d. D.90^a/6
- doldur-** doldurmak krş. *toğdur-*
d.-ayım V.98^a/2
- dom**¹⁵⁸ sıkı, metanetli, sağlam
→ ME düm (2016; D23-12)
→ MK dom (2017; D.13^b/12)
d. D.13^b/12, D.69^b/11, D.72^a/7,
D.104^a/9, V.64^a/5, V.86^b/1,
V.95^a/4, V.96^a/5, V.101^a/2
- donat-** giydirip kuşatmak krş. *tonat-*
d.-dum V.64^a/13
- dorı** gövdesi kızıl, bacaklarıyla yelesi
kara olan krş. *torı*
d. V.71^b/12, V.72^a/9, V.72^a/10
- dost** [< Far. dūst] dost krş. *dōst*
d.+ı D.4^b/12
- dost ol-** [< Far. dūst + T.] dost olmak krş.
dōst ol-
d.-maz V.59^a/3
- dōst** [< Far. dūst] dost krş. *dost*
→ ME dost (2016; D107-4)
→ MK dost (2017; D3^b/9)
d. D.149^b/5, V.105^a/7
d.+lar V.81^a/10
d.+um D.55^b/4, V.79^a/1

¹⁵⁷ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 132b.2

¹⁵⁸ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 13b.12

d.+uṇa D.149^b/5, V.105^a/6-7
dōst ol- [<Far. dūst + T.] dost olmak krş.
dost ol-
 d.-maz D.3^b/9,
 d.-ub V.67^b/1, V.67^b/6
 d.-ubani D.5^b/4
 d.-ubani D.19^b/2
dōstluk(ğ) dostluk krş. *dōstluk*
 → ME dostlık (2016; D292-9)
 → MK dostlık (2017; D.148^a/9)
 d.+ın D.148^a/9, V.104^a/6
 d.+uṇ D.149^a/1
dōstluk(ğ) dostluk krş. *dōstluk*
 d.+uṇ V.104^b/9
doym- doymak krş. *ṭoy-*
 d.-ınca V.59^b/12
 d.-madum V.89^a/10
doymur- doyurmak krş. *ṭoyur-*
 d.-dılar V.78^b/3
dög- dövmek
 d.-di D.58^a/2, D.110^b/10,
 V.80^a/11
 d.-diler D.17^a/2, D.69^a/5, V.94^b/7
 d.-er D.74^a/5, D.75^a/12, V.97^a/7
 d.-eridi D.125^a/11
döge döge döve döve, döverek
 d. D.79^b/4, V.65^b/13
dögil- dövülmek
 d.-di D.33^b/5, D.62^a/5, D.153^a/4
 d.-medi D.75^a/3
dögiş- dövüşmek krş. *dögiş-*
 d.-diler D.127^a/11
 d.-dügüm D.67^b/9
 d.-elüm D.98^b/13, D.127^a/5,
 D.145^a/11
 d.-medin D.75^b/9
dögüş- dövüşmek krş. *dögiş-*
 d.-dügüm V.94^a/3
 d.-eyim V.93^b/11
 d.-medin V.98^a/2

dök- dökmek krş. *tök-*
 d.-di D.34^a/5, D.39^a/12, D.47^b/7,
 D.57^b/8, D.57^b/11, D.75^a/6,
 D.78^a/10, D.101^a/13, D.121^a/8,
 V.70^a/1, V.74^a/9, V.78^b/7,
 V.80^a/6, V.97^b/8
 d.-diler D.137^a/7
 d.-dügüm V.82^a/1
 d.-dünmi D.59^b/10, V.81^b/9
 d.-e D.95^b/5
 d.-elüm V.96^b/12
 d.-er D.131^b/10
 d.-eydüm D.143^b/1
 d.-eyinmi D.8^b/13, D.71^b/4,
 V.61^a/13
 d.-üb V.81^a/9
 d.-ün D.73^b/4, D.123^b/7
dökdür- döktürmek
 d.-dünmi D.70^a/12, V.95^a/12
dökil- dökülmek krş. *dökül-, tökil-*
 → ME dökil- (2016; D110-2)
 → MK dögil- (2017; D57^a/2)
 d.-ende D.57^a/2
 d.-medin D.98^a/8
dökül- dökülmek krş. *dökil-, tökil-*
 d.-ende V.79^b/9, V.86^b/9
 d.-ür V.85^b/13
döl döl
 d.+in D.31^b/6, V.89^b/12
dölek(g)¹⁵⁹ temkinli
 → ME düvlek (2016; D12-11)
 → MK devlet (2017; D8^a/11)
 d.+üm D.8^a/11
dön- dönmek
 d. D.74^a/13, D.106^a/1, D.126^a/6,
 V.102^a/4
 d.-di D.15^a/3, D.19^a/8, D.26^b/7,
 D.34^b/5, D.40^b/8, D.44^b/5,
 D.44^b/13, D.58^a/9, D.62^b/6,
 D.67^b/11, D.69^a/9, D.69^a/12,

¹⁵⁹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 8a.11

D.72^b/2, D.78^b/7, D.80^a/10,
 D.81^b/12, D.82^b/2, D.87^b/12,
 D.100^b/13, D.106^b/6, D.106^b/10,
 D.107^b/2, D.110^a/2, D.112^a/4,
 D.143^a/8, D.145^b/10, D.146^a/9,
 D.146^b/5, D.146^b/10, D.149^b/6,
 V.64^b/9, V.69^a/11, V.72^a/4,
 V.72^b/9, V.83^b/7, V.94^b/9,
 V.94^b/13, V.96^a/10, V.99^b/8,
 V.102^b/4
 d.-diler D.37^b/11, D.52^a/8,
 D.108^a/10, V.103^b/3
 d.-düm D.105^b/5, D.105^b/13,
 V.101^b/11
 d.-dün D.70/a006, V.95^a/8
 d.-e D.89^b/8
 d.-elüm D.138^a/9
 d.-ermi D.100^a/12
 d.-eyim D.31^a/4, V.89^b/8
 d.-eyimmi D.93^b/12
 d.-eyinmi D.96^a/5
 d.-gil D.18^a/5, D.18^a/7, D.18^a/10,
 D.18^a/12, D.18^b/1, D.18^b/4,
 D.18^b/5, D.73^b/9, D.73^b/13,
 D.74^b/9, D.90^a/3, D.100^a/10,
 V.66^b/5, V.66^b/6, V.66^b/7,
 V.66^b/9, V.66^b/10, V.66^b/11,
 V.66^b/12, V.97^a/2, V.97^a/4
 d.-medüm D.140^b/6
 d.-megüm D.133^a/2
 d.-mese D.106^a/7
 d.-meyem V.64^b/6
 d.-meyeyim D.14^b/9
 d.-meyeyin D.71^b/2, V.95^b/12
 d.-mez D.3^b/11, D.140^b/7,
 V.59^a/3
 d.-mezem D.150^a/12, D.150^b/9,
 D.151^a/11, V.105^b/7, V.105^b/13
 d.-miş D.43^b/4, D.122^a/1, V.72^a/3

d.-müş D.6^a/11
 d.-sem D.90^b/13
 d.-üb D.64^b/6, D.128^a/10,
 V.71^a/11, V.81^b/8¹⁶⁰

dönder- döndürmek krş. *döndür-*

→ ME döndür- (2016; D209-6)
 → MK dönder- (2017; D.13^b/5)
 d.-di D.13^b/5, D.69^a/8, D.106^b/6,
 D.106^b/9, D.107^b/5, D.134^b/2,
 D.143^a/8, V.94^b/9, V.102^b/1
 d.-dügüm D.141^b/12¹⁶¹
 d.-eyim D.17^b/12
 d.-ib V.103^a/4
 d.-imez D.133^a/6, D.133^a/7,
 D.133^a/8, D.133^a/10
 d.-üb V.64^a/1
 d.-ür D.6^b/10, V.60^a/12

döndür- döndürmek krş. *dönder-*

d.-eyim V.66^b/2

döne döne döne döne, dönerek

d. D.67^a/11, D.67^a/12, D.68^a/8-9,
 D.76^a/2, V.93^b/11, V.94^a/9,
 V.98^a/5

dört dört

d. D.5^b/5, D.59^b/9, D.70^a/11,
 D.92^a/1, D.112^a/7, D.113^a/6,
 D.131^b/9, D.132^b/9, D.135^b/12,
 D.146^b/9, V.59^b/7, V.69^b/2,
 V.81^b/8, V.95^a/11
 d.+in D.22^b/10, V.85^b/4, V.85^b/6
 d.+incisi V.60^a/8

döşe- döşemek

d.-diler D.7^b/10, D.8^b/6, D.91^a/7,
 D.91^b/2, V.60^b/10
 d.-ı D.7^a/9, D.8^b/2, V.60^b/6,
 V.61^a/7
 d.-yem D.90^a/8

döşek(g) yatak

d.+e D.132^a/8

¹⁶⁰ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Vat. 81b.8

¹⁶¹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 141b.12-13

- d.+ime D.123^a/3
d.+inde D.123^a/8
d.+ine D.28^b/4, D.29^a/2,
D.123^a/5, V.88^b/4, V.88^b/9
d.+üme V.88^b/2
d.+ümüze D.28^b/2
- döşekli** döşekli
→ ME döşekli (2016; D281-5)
→ MK döşekli (2017; D.142^b/5)
d. D.142^b/5
- döşen-** döşenmek
d.-miş idi D.63^a/11
d.-mişidi D.7^a/3, D.20^a/4,
D.35^b/2, D.103^a/2, D.119^b/8,
V.60^b/2, V.67^b/9, V.84^a/10,
V.91^b/11, V.100^a/8
- döşet-** döşetmek
d.-di V.69^b/8
- döy**¹⁶²- dayanmak, tahammül etmek
→ ME doy- (2016; D100-2)
→ MK döy- (2017; D.52^a/2)
d.-emedüm D.52^a/2, D.52^a/3
d.-medüm V.76^b/11
- du‘ā** [Ar.] dua
d. V.61^b/7, V.68^a/7, V.68^a/9
d.+lar V.104^a/11
d.+ları D.36^a/11, V.68^a/8
d.+lınuş V.61^b/6
d.+ma V.100^a/5
d.+ya V.91^b/6
d.+yıla V.106^a/10
- du‘ā ét-** [Ar. + T.] dua etmek krş. *du‘ā eyle-*, *du‘ā kııl-*
d.-dür V.61^b/6
d.-üş V.68^a/9
- du‘ā eyle-** [Ar. + T.] dua etmek krş. *du‘ā ét-*, *du‘ā kııl-*
d.-di D.44^b/5, V.72^b/3
d.-diler D.36^a/8-9, D.36^b/1
- d.-ñ D.36^a/12-13
- du‘ā kııl-** [Ar. + T.] dua etmek krş. *du‘ā ét-*, *du‘ā eyle-*
d.-dı V.70^a/10
d.-dılar D.39^b/13
d.-duş D.35^a/8, D.79^a/10,
D.87^a/2-3, D.102^b/9, D.108^b/3,
D.147^b/5, D.154^a/3, V.100^a/4,
V.103^b/7, V.106^a/8
- du‘āl** dualı
d.+nuş D.9^a/9, D.9^b/3, V.61^b/7-8
- duhar**¹⁶³ (?)
→ “duhar gibi” ME duharlıyı (2016; D109-2)
→ MK duhar (2017; D.56^b/2)
d. D.56^b/2
- dulum** şakak
d.+ından D.5^a/12
- dur-** durmak
d. V.80^b/4
d.-a V.81^a/1¹⁶⁴
d.-an V.61^b/2, V.78^a/13, V.86^b/6,
V.98^b/1
d.-ayınmı V.61^a/11
d.-dı V.62^a/3, V.76^b/4, V.79^a/6,
V.80^b/5, V.94^a/6, V.102^b/5
d.-duğum V.97^b/5
d.-madın V.71^b/2
d.-madummı V.82^a/3-4
d.-mağ V.71^b/2
d.-maz V.58^b/12-13
d.-miş idi V.91^b/10, V.92^a/3
d.-mişidi V.60^b/1, V.67^b/8,
V.67^b/11, V.100^a/7
d.-mıssız V.79^b/12
d.-sa V.68^a/5
d.-sun V.105^b/5
d.-ur V.58^b/11, V.62^a/8, V.94^b/11
d.-uram V.73^a/11, V.92^a/10

¹⁶² ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 52a.2

¹⁶³ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 56b.4

¹⁶⁴ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Vat. 81a.1

- d.-urın V.62^a/9
d.-urken V.69^b/11
d.-urlar V.77^a/7
d.-ursın V.89^b/6
d.-ursız V.94^a/12
- durı** duru, berrak krş. *tırı*
d. V.62^b/13
- durı gel-** kıyam etmek, ayağa kalkmak
krş. *duru gel-*, *tırı gel-*
d.-di V.81^a/2, V.104^b/6
- durış** duruş krş. *tırış*
d.+uñ V.78^b/10
- duru gel-** kıyam etmek, ayağa kalkmak
krş. *durı gel-*, *tırı gel-*
d.-di V.102^a/11
- duşak ol-** köstek, olmak, ayak bağı
olmak
d.-duñ D.66^b/1-2, V.93^b/3-4
- dut-** tutmak
d. V.73^b/2
d.-alum V.65^b/11, V.66^a/13, V.96^b/11
d.-an V.58^b/12, V.72^a/13, V.97^a/11, V.102^b/10
d.-anda V.89^a/10
d.-ayım V.105^a/10
d.-ayın V.76^b/2
d.-ayınmı V.61^a/11
d.-dı V.67^b/13, V.69^a/12, V.105^b/8
d.-dılar V.66^a/4, V.68^b/12, V.94^b/6
d.-dum V.92^b/4
d.-mağ V.105^b/11
d.-mıslardı V.61^b/13
d.-sun D.74^a/12, V.89^a/8, V.97^a/12
d.-ub V.65^b/12, V.89^a/11
- duta bil-** tutabilmek
d.-mez V.97^b/13
- duta vèr-** çabucak tutmak
d.-sün V.70^a/5
- dutam** tutam
d. V.90^a/5, V.98^b/10, V.102^a/12
- dutdur-** tutturmak, yakalatmak krş.
ıutdur-
d.-asın V.96^b/13
- dutıl-** tutulmak
→ ME *ıtıl-* (2016; D71-1)
→ MK *dutul-* (2017; D.37^b/1)
d.-dı D.37^b/1, V.99^b/6
- dutsak(ğ)** tutsak
d. V.100^b/8
d.+imiş V.101^a/7, V.101^b/13
d. V.100^b/7, V.100^b/11
d.+dur V.96^a/13, V.101^a/1
d.+ıyam V.76^a/10
- dutsak ol-** savaşta düşmanın eline
geçmek
d.-an V.103^a/5
d.-duğı V.101^a/8
d.-mış V.98^b/5
- duvak(ğ)** duvak
d.+um D.48^a/3, D.49^a/6, D.101^a/6
- duvahlu** duvaklı
d. D.128^b/1
- duy-** duymak krş. *tuy-*
d.-muşıdı V.66^a/2
- düdeğ**¹⁶⁵ su kaynağı
→ ME *düdük* (2016; D252-3)
→ MK *düdeğ* (2017; D.103^b/9)
d. D.103^b/9, D.128^a/3
- düğ-** düğümlemek, bağlamak, bükmek,
burmak
d.-diler D.68^b/11
d.-en D.31^b/12, D.77^a/1, V.90^a/4, V.98^b/8
- düğün** düğün
d. V.73^b/8

¹⁶⁵ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 103b.9

d.+e V.79^a/4
dügmeli düğmeli krş. *düğmelü*
d. D.20^a/6
düğmelü düğmeli krş. *düğmeli*
d. V.84^a/11
düğün düğün
d. D.42^a/3, D.46^b/4, D.52^a/11,
D.54^b/1, V.77^a/2, V.78^a/11,
V.80^a/5, V.83^b/11
d.+de D.54^b/13, D.55^b/9, V.78^b/4
d.+e D.52^a/10, D.54^b/1, D.54^b/12,
D.55^b/9, D.62^b/6, V.77^a/2,
V.78^a/11, V.78^b/4, V.83^b/8
d.+in D.49^a/10, D.50^a/11
d.+ine D.49^a/10, D.50^a/11,
V.75^a/6, V.75^b/13
d.+ini V.75^a/6
d.+ünj D.53^a/5
d.+ünjüz V.80^a/1
düğün ét- düğün yapmak krş. *düğün*
eyle-, düğün dèrnek ét-
d.-di D.102^a/12
d.-üb D.147^a/12
düğün eyle- düğün yapmak krş. *düğün*
ét-, düğün dèrnek ét-
d.-diler D.62^b/11
düğün dèrnek ét- düğün yapmak krş.
düğün ét-, düğün eyle-
d.-diler D.132^a/6
düked- tüketmek
d.-ürsin D.111^b/13
düken- tükenmek krş. *tüken-*
d.-di D.22^b/13, V.85^b/5
d.-miş D.59^b/1
d.-se D.20^b/12, D.77^b/12,
D.105^a/4, V.90^b/10, V.101^b/2
dülbend [< Far. ter+bend] tülbent
d. D.19^a/3
d.+i D.122^b/3, D.122^b/6
düldül [Ar.] Hz. Ali'nin binek

¹⁶⁶ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 72b.3

hayvanının adı
d.+inünj D.29^b/11
düm kara kapkara
d. D.23^b/1
dün gece
d. D.47^a/7, D.108^b/8, D.117^b/7,
D.117^b/12, D.136^a/10, D.136^b/5,
V.86^b/6
d.+de D.14^a/6, D.70^a/7, V.64^a/10,
V.95^a/9
d.+ün D.121^b/11
dün buçuğı gece yarısı krş. *dün buçuğı*
→ ME dün puçuğı (2016; D38-4)
→ MK dün buçuğı (2017;
D21^a/4)
d.+nda D.21^a/4
dün buçuğı gece yarısı krş. *dün buçuğı*
d.+nda V.74^a/4
dün kat¹⁶⁶- gece yürümek; geceyi içine
almak
d.-dı D.72^b/3, D.97^a/7, D.133^b/3
d.-dılar D.137^a/9
d.-mış D.133^b/7
dün dün
d. D.25^b/9
düne gün dünkü gün
d. V.87^a/5
dünün geceleyin
d. D.95^a/8, D.95^a/9, D.124^a/12,
D.124^a/13, D.135^b/4
dünle¹⁶⁷ gece vakti
d. D.4^b/4, D.25^a/4, D.90^a/7,
V.59^b/2
dünli günli geceli gündüzlü
→ ME dñnlü günlü (2016;
D263-3)
→ MK dñnli günlü (2017;
D.133^b/3)
d. D.133^b/3, D.133^b/8
dünluğ(ğ) pencere, baca krş. *dñnlük*

¹⁶⁷ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs.4b.4

- d.+ı V.76^a/4
- dünlük(g)** pencere, baca krş. *dünlük*
 d.+i D.22^a/4, D.28^a/7, D.30^b/9,
 D.31^a/5, D.47^b/10, D.50^b/5,
 D.61^a/5, D.61^b/1, D.83^b/5,
 D.85^a/13, V.74^a/10, V.82^b/13,
 V.85^a/8, V.88^a/11, V.89^b/5
- dünün** geceleyin
 d. D.121^b/2, D.121^b/3, D.121^b/4,
 D.121^b/11, D.151^a/5
- dünya** [< Ar. dunyā] dünya krş. *dünyā*,
dünye
 → ME dünya (2016; D4-11)
 → MK dünya (2017; D.4^a/11)
 d.+da D.4^a/11
- dünyā** [< Ar. dunyā] dünya krş. *dünya*,
dünye
 → ME dünya (2016; D154-3)
 → MK dünyā (2017; D.19^a/13)
 d. D.19^a/13, D.23^a/2, D.26^a/4,
 D.30^b/5, D.34^a/10, D.34^b/11,
 D.34^b/12, D.34^b/13, D.79^a/1,
 D.79^a/2, D.79^a/3, D.79^a/4,
 D.80^b/6, D.84^a/1, D.84^b/2,
 D.84^b/7, D.85^a/10, D.102^b/4,
 D.102^b/5, D.102^b/6, D.105^a/10,
 D.106^b/5, D.111^a/8, D.147^b/1,
 D.147^b/2, D.147^b/3, D.153^b/8,
 D.153^b/9, D.153^b/10, V.67^a/13,
 V.84^a/1, V.85^b/6, V.91^b/1,
 V.99^b/13, V.101^b/6, V.106^a/4
 d.+da V.59^a/11
 d.+ya D.19^a/11, V.67^a/12,
 V.83^b/13
 d.+yı D.93^a/8, V.91^b/1, V.106^a/3
- dünyāya getir-** doğurmak krş. *dünyeye*
getür-
 d.-dügüm D.28^a/10
- dünye** [< Ar. dunyā] dünya krş. *dünya*,
dünyā
- d. V.91^b/2, V.99^b/12
- dünyeye getir-** doğurmak krş. *dünyāya*
getür-
 d.-dügüm V.88^a/12
- dünyelik** dünyalık
 d.+de D.54^a/12, V.78^a/9
- düp**¹⁶⁸ merkez, orta, dip, düp krş. *tüp*
 d.+e D.34^a/2, D.78^a/8, V.91^a/3,
 V.94^a/8
- düriş-** çalışmak, çabalamak, karşı
 karşıya gelmek, çarpışmak,
 mücadele etmek
 → ME düriş- (2016; D248-13)
 → MK düriş- (2017; D126^a/13)
 d.-elüm D.126^a/13
 d.-eyim D.80^a/8, D.125^a/4
- dürişdür-** derleyip toplamak, katlayıp
 bükmek, yığıştırmak krş.
dürüşdür-
 d.-sün D.35^a/9, D.63^a/6,
 D.79^a/11, D.87^a/3, D.102^b/10,
 D.154^a/6, V.106^a/9
- dürlü** türlü, çeşitli
 d. D.3^a/4, D.12^b/3, V.63^b/2
 d.+dür D.5^b/5, V.59^b/7
- dürt-** dürtmek
 d.-eyinmi V.95^b/13
 d.-sün D.61^a/10
- dürtiş-** dürtüşmek, birbirine dürtmek
 krş. *dürtüş-*
 d.-üriken D.19^b/6, D.35^a/4
- dürtüş-** dürtüşmek, birbirine dürtmek
 krş. *dürtiş-*
 d.-ürken V.67^b/4, V.100^a/2-3
- dürüşdür-** derleyip toplamak, katlayıp
 bükmek, yığıştırmak krş.
dürüşdür-
 d.-sin V.100^a/4
- düş-** düşmek
 d.-di D.10^b/4, D.13^b/2, D.22^b/11,

¹⁶⁸ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 34a.2

D.22^b/13, D.27^b/7, D.29^a/6,
 D.33^b/9, D.33^b/11, D.33^b/12,
 D.34^a/11, D.38^a/3, D.46^b/3,
 D.68^b/6, D.80^b/12, D.95^a/3,
 D.99^b/10, D.107^b/4, D.109^b/9,
 D.115^a/2, D.115^b/5, D.117^a/9,
 D.122^b/3, V.82^b/13, V.83^a/4,
 V.85^b/4, V.87^b/8, V.88^a/3,
 V.90^b/13, V.91^a/1, V.94^b/1,
 V.98^b/6, V.103^a/4
 d.-diler D.69^a/2, D.97^b/4,
 D.137^b/8, D.138^b/10, V.94^b/3
 d.-dügi D.30^b/2, V.89^b/2
 d.-dügünde D.100^b/10
 d.-düm D.123^a/12
 d.-elüm D.20^a/13
 d.-em D.36^a/3, D.64^b/4, D.87^b/8,
 V.68^a/4
 d.-en D.109^a/1
 d.-ende D.67^a/13, V.93^b/12
 d.-er D.25^b/1
 d.-ermi D.56^a/7, D.58^a/5,
 V.79^a/10, V.80^a/13
 d.-eydi D.13^b/4, V.64^a/1
 d.-ince D.4^a/10
 d.-medin D.90^b/9
 d.-meyince D.14^b/9, D.71^b/1,
 V.64^b/6, V.95^b/12
 d.-mezidi D.30^a/13, D.88^a/13
 d.-miş D.108^b/9, D.123^b/2,
 D.124^a/8, V.74^a/8, V.87^a/2
 d.-se D.30^b/1, D.46^b/5, V.73^b/9
 d.-üb V.59^a/11
 d.-üben D.38^a/3, D.118^b/2
 d.-ün V.69^a/9
 d.-üğ D.99^b/2

düş rüya

d.
 d.+i D.23^b/5, V.86^a/2, V.102^a/7
 d.+imi V.86^a/3
 d.+in D.105^a/7
 d.+inde D.106^a/1, V.102^a/4

d.+ümde D.23^a/12

d.+ümi D.23^b/6

d.+üni V.101^b/4

düş gör- rüya görmek

d.-di D.105^a/7, D.105^a/9, V.85^a/5
 V.101^b/4

d.-düm V.101^b/5

düşmanlık(ğ) düşmanlık krş.

düşmānluk, düşmenlik,

düşmenlük

→ ME düşmenlik (2016;

D294-1)

→ MK duşmanlık (2017;

D149^a/1)

d.+uñ D.149^a/1

düşmānluk(ğ) düşmanlık krş.

düşmanlık, düşmenlik,

düşmenlük

d.+ın V.104^a/6

düşmen [< Far. duşmān] düşman

d.+imişsin D.149^a/2, V.104^b/9

d. D.3^b/9, D.73^a/2, D.98^a/9,

D.100^b/6, V.59^a/3, V.96^b/3,

V.105^a/7

d.+i D.21^a/3, D.152^b/2

d.+ler V.81^a/10

d.+üm D.55^b/4, V.79^a/1

d.+üñe D.149^b/5, V.105^a/7

d.+üz D.148^b/9, D.149^b/2,

D.149^b/4, D.149^b/6

düşmenlik(g) düşmanlık krş. *düşmanlık,*

düşmānluk, düşmenlük

d.+in D.148^a/9

düşmenlük(g) düşmanlık krş.

düşmanlık, düşmānluk,

düşmenlik

d.+üğ V.104^b/9

düşmen ol- [Far. + T.] düşman olmak

d.-duñ V.104^b/4, V.105^a/4

d.-duñ D.149^b/3, V.105^a/5-6

d.-mıñ V.104^b/8

düşür- düşürmek

- d.-di D.61^b/8, D.152^a/6
düş vër- mola vermek
 d.-miş idük D.37^b/8-9
düz düzgün, gerçeğe yakın, doğru, ova,
 düzlük, yazı
 d. D.5^a/1
 d.+e D.149^a/7, V.104^b/11
düz- yapmak, meydana getirmek, tertip
 etmek, tanzim etmek
 d.-di D.5^a/6, D.19^a/11, D.34^b/10,
 D.78^b/13, D.128^b/5
düzil- düzülmek, dizilmek, tertip ve
 tanzim edilmek
 d.-di D.153^a/4
 d.-üb D.5^a/5

E, Ê

- ebçin**¹⁶⁹ [< Moğ. öbçin] zırh krş. *ebçin*
 → ME için (2016; D178-9)
 → MK ebçin (2017; D91a/9)
 e. D.91^a/9, D.97^b/11
ebçin [< Moğ. öbçin] zırh krş. *ebçin*
 → ME için (2016; D191-10)
 → MK ebçin (2017; D.97^b/10)
 e. D.97^b/10, D.98^a/1, D.98^b/4
ebrişüm [< Far. ebrīşum] kalınca
 bükülmüş ipek iplik
 → ME ibrişim (2016; D99-7)
 → MK ebrişüm (2017; V76b/6)
 e. V.76^b/6
 e.+e D.51^b/7
Ebū Bekr-i Şıddık Hz. Ebubekir
 e. D.4^b/13
ecel [Ar.] ölüm zamanı, ömrün son demi
 e. D.3^a/13, D.34^b/11, D.102^b/6,
 D.153^b/9, V.58^b/9, V.67^a/12,
 V.106^a/3
 e.+ünmi D.43^b/7
ecel al- [Ar. + T.] ölmek

- e.-dı D.19^a/13, D.79^a/2, D.102^b/5,
 D.147^b/2, V.83^b/13, V.91^b/1,
 V.99^b/12
edeb [Ar.] terbiye
 e.+ile D.40^b/7, V.70^b/7
edeblen- uslanmak, ince ve terbiyeli
 olmak
 e.-di D.40^a/7, V.70^a/13
edük(g) konçu kısa çizme, konçlu mest
 e.+ini D.115^a/8
 e.+inün D.115^a/6
eg- eğmek
 e.-mişsin D.57^a/9
 e.-mişsiz V.79^b/13
eger [Far.] eğer
 e. D.12^b/3, D.16^b/11, D.23^b/12,
 D.27^a/1, D.29^b/12, D.29^b/13,
 D.39^a/10, D.41^a/11, D.44^b/11,
 D.51^a/6, D.91^b/9, D.121^a/3,
 D.126^b/6, D.136^a/2, V.71^a/2,
 V.73^a/3, V.74^b/9, V.76^b/1,
 V.86^a/7, V.87^b/4, V.92^a/10
eg(i)n sırt, arka
 e.+i D.66^b/9¹⁷⁰, D.124^b/11,
 D.145^a/6, D.150^b/2, V.105^b/10
 e.+ine D.69^b/8
 e.+ümdeki D.126^a/8
 e.+ümüzden D.55^a/13
 e.+ünde D.121^b/6¹⁷¹
 e.+ündeği D.126^b/5
eglen- oyalanmak, acele etmemek
 e.-meyen D.104^b/12, V.101^a/12
 e.-meyüb D.76^b/7, V.98^b/3
egri eğri
 e. D.22^b/4, D.140^a/3, D.144^b/7
egsiklik(g) eksiklik krş. *egsüklik*
 e.+üm V.60^b/11
egsil- eksilmek
 → ME eksil- (2016; D301-1)

¹⁶⁹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 91a.9

¹⁷⁰ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 66b.9

¹⁷¹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 121b.5-7

- MK egşil- (2017; D.152^b/1)
e.-di D.152^b/1, D.152^b/5
- egşük** eksik
e. D.52^a/5, V.76^b/12, V.62^b/8,
V.76^b/13
- egşüklik(g)** eksiklik krş. *egşiklik*
e.+üm D.7^b/12
- eh(i)l** [Ar.] bir işte yetkili olan, bir işi
yapan, erbap
e.+inüñ D.9^a/11, V.61^b/7
- ejdarhā** [Far.] ejderha krş. *ejdehā*,
ejderhā
e.+ydı D.88^b/8
- ejdehā** [Far.] ejderha krş. *ejdarhā*,
ejderhā
e.+lar D.105^a/2
- ejderhā** [Far.] ejderha krş. *ejdarhā*,
ejdehā
→ ME ejderha (2016; D173-8)
→ MK ejderhā (2017; D.141^a/6)
e.+lar V.101^b/1
e.+ya D.141^a/6
- èkindü** ikindi
→ ME ikindü (2016; D226-7)
→ MK èkindü (2017; D.115^a/7)
è. D.115^a/7
- eklen**¹⁷²- eklenmek, bulaşmak, sürülmek
e.-di D.75^a/1
- el el**
e. D.9^b/3, D.10^b/5, D.36^a/8,
D.36^b/1, D.39^b/12, D.56^b/9,
D.72^b/4, D.128^b/2, D.131^a/8,
D.140^b/4, D.149^b/5, V.61^b/7,
V.62^a/10, V.63^a/9, V.68^a/6,
V.70^a/9
e.+de V.66^a/3
e.+e D.56^b/9, D.93^b/11, D.127^a/7,
D.128^a/4, D.140^b/7, V.96^b/3
e.+i D.21^a/11, D.44^a/12, D.44^b/5,
D.69^a/6, V.72^a/13, V.72^b/4,
V.84^b/11
e.+ime V.77^a/6
e.+in D.5^b/12, D.5^b/13, D.6^a/7,
D.6^b/9, D.39^a/5, D.39^a/9,
D.59^b/6, D.63^b/11, D.64^a/7,
D.65^a/1, D.73^a/10, D.78^b/4,
D.81^b/7, D.83^a/9, D.89^a/5,
D.114^a/1, D.114^a/4, D.115^a/3,
D.116^b/11, D.120^b/3, D.123^a/13,
D.123^b/7, D.124^b/1, D.124^b/10,
D.128^a/8, D.131^a/9, D.133^b/2,
D.135^a/9, D.137^a/3, D.138^b/10,
D.139^a/1, D.147^a/3, D.147^a/5,
D.147^a/10, D.147^b/12,
D.151^b/13, D.153^b/3, V.59^b/11,
V.59^b/12, V.60^a/3, V.60^a/11,
V.62^a/6, V.62^a/10, V.92^a/6,
V.92^a/11, V.92^b/10, V.96^b/7,
V.99^b/7, V.100^b/10
e.+inde D.5^a/4, D.84^b/5, D.91^b/9,
D.92^a/8, D.96^a/3, D.98^b/5,
D.106^b/10, D.111^a/9, D.111^a/11,
D.111^a/12, D.111^a/13, D.111^b/1,
D.111^b/6, D.112^b/12, D.116^a/5,
D.136^a/1, D.142^b/1, V.101^a/1,
V.102^b/5
e.+indeki D.125^b/10, D.138^b/13,
V.69^a/7
e.+inden D.37^b/13, D.45^a/3,
D.81^a/9, D.106^b/4, D.106^b/8,
D.136^a/4, D.137^a/10, D.139^b/8,
D.145^b/8, D.146^a/7, D.146^b/7,
D.147^a/8, V.66^a/6, V.72^b/11,
V.73^b/7, V.92^a/1, V.92^b/5,
V.101^a/1, V.102^a/13, V.102^b/3,
V.106^a/7
e.+ine D.13^a/12, D.17^b/4,
D.18^a/1, D.22^a/1, D.35^b/9,
D.44^a/8, D.47^a/9, D.47^b/11,
D.63^b/11, D.65^a/1, D.81^b/5,

¹⁷² ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 75a.1

D.81^b/7, D.81^b/11, D.89^a/10,
 D.97^b/11, D.101^b/1, D.115^a/3,
 D.115^b/1, D.116^a/4, D.117^a/8,
 D.123^a/13, D.135^b/2, D.139^a/1,
 D.140^a/13, D.145^b/6, D.146^a/5,
 D.152^a/9, D.153^a/6, V.63^b/12,
 V.64^b/4, V.66^a/9, V.66^b/3,
 V.72^a/12, V.74^a/11, V.79^b/1,
 V.85^a/6, V.92^a/6, V.92^a/11,
 V.92^b/10, V.98^a/9, V.100^b/6,
 V.103^b/11
 e.+ini D.17^b/13, D.114^b/7,
 V.66^b/2, V.69^b/10, V.81^b/6
 e.+inmi D.39^a/7, V.69^b/11
 e.+iyile D.15^a/12
 e.+leri D.20^a/7, D.63^b/2, D.74^a/2,
 D.75^a/8, D.80^b/6, V.84^a/11,
 V.91^b/13, V.97^a/6, V.97^b/10
 e.+lerin D.16^b/12, D.17^a/1,
 D.17^a/10, D.27^a/13, D.59^a/10,
 D.69^a/3, D.70^a/10, D.90^b/5,
 D.123^b/6, D.124^a/9, D.125^a/9,
 D.126^a/1, D.135^b/5, V.65^b/11,
 V.66^a/5, V.81^a/13, V.94^b/6,
 V.95^a/11, V.96^b/11
 e.+lerinden D.3^a/6, D.139^a/12,
 D.139^b/8, V.58^b/4, V.81^b/4
 e.+lerine D.119^a/5, V.65^b/12
 e.+lerini D.73^b/3
 e.+lerüm D.73^a/13, D.80^b/10,
 V.96^b/9
 e.+lerün D.98^a/6
 e.+ü V.94^b/7
 e.+üm D.151^a/13
 e.+ümde D.56^b/3, D.82^a/13
 e.+ümden D.80^b/12, D.81^b/9
 e.+üme D.8^b/12, D.17^b/12,
 D.52^b/2, D.54^b/13, D.81^a/8,
 D.81^b/3, D.150^b/4, V.61^a/12,
 V.66^b/1, V.78^b/5
 e.+ümi D.17^b/11, D.44^b/2,
 D.64^a/7, V.66^b/1, V.72^b/2,

V.92^a/11
 e.+ümüze D.73^a/2
 e.+ün D.44^a/11, D.55^b/13,
 D.56^a/1, D.56^a/2, D.56^a/3,
 V.72^a/13, V.79^a/7, V.79^a/8
 e.+ünde D.111^b/9, D.136^a/2
 e.+ündegi D.76^a/13
 e.+ündeki V.98^a/12
 e.+ünden D.59^a/9, D.139^b/3,
 V.76^a/2, V.81^a/13
 e.+ünge D.140^b/9, D.141^a/10,
 D.141^b/10, D.142^a/6, D.142^b/2

ël il

→ ME il (2016; D5-8)
 → MK ël (2017; D.74^b/2)
 è. D.74^b/2, D.75^b/1, D.98^a/10,
 D.125^a/7, D.129^b/2, V.97^a/13,
 V.97^b/11
 è.+de D.17^a/8, D.30^a/3, D.100^a/6
 è.+den D.4^b/8, D.33^a/8,
 D.145^a/13, D.146^a/3, V.59^b/5,
 V.90^b/6
 è.+e D.4^b/8, D.144^b/5, V.59^b/5
 è.+in D.112^b/9
 è.+inde D.74^a/12, D.112^b/13,
 V.97^a/12
 è.+inden D.135^b/11
 è.+ine D.36^b/10, D.64^a/6,
 D.87^b/2, D.95^a/9, D.95^a/13,
 D.96^a/2, D.120^a/3, D.132^a/2,
 D.138^a/8, D.142^a/1, D.147^a/9,
 V.66^a/5, V.68^b/2
 è.+ini D.153^b/4, V.106^a/1
 è.+ler V.81^a/8
 è.+leri D.88^a/1, D.92^a/12
 è.+lerinde D.105^b/6, D.130^b/10
 è.+lerine D.16^b/13, D.17^a/3,
 D.17^a/12, D.130^a/2, V.65^b/13
 è.+üm D.149^a/10, D.151^b/2,
 D.151^b/5, V.105^a/1
 è.+ümüze D.139^b/12, D.140^a/1

el-amān [Ar.] aman, imdat, medet

- e. D.44^b/1
- el eyle-** çağırarak, eliyle gel işareti yapmak
e.-di D.19^a/4
- ël gün** hısım, akraba, eş dost
→ ME il gün (2016; D240-1)
→ MK ël gün (2017; D.122^a/1)
ë.+i ë.+i D.122^a/1
- el-‘ākibet** [Ar.] sonunda, nihayet
e. D.153^b/10
- elbetde** [< Ar. elbette] her hâlde, şüphesiz, kuşkusuz, elbet krş. *elbette*
e. D.89^b/5, D.101^a/8, D.114^b/1, D.124^b/2, D.133^a/12, D.148^b/1
- elbette** [Ar.] her hâlde, şüphesiz, kuşkusuz, elbet krş. *elbetde*
e. V.104^a/11
- elcügez** elceğiz
→ ME elçügez (2016; D233-9)
→ MK elcügez (2017; D.118^b/9)
e.+i D.118^b/9
- elçe** el kadar
e. D.93^b/11
- elek** elek
e. D.6^b/8, V.60^a/10
- el-ḥamduli-llāh** [Ar.] ‘Allah’a şükür’ anlamında kullanılan bir söz
→ ME el-ḥamdu li’llah (2016; D287-3)
→ MK el-ḥamdü li’llāh (2017; D.145^b/3)
e. D.145^b/3
- el-ḥāşıl** [Ar.] sözün kıyası, hasılı, velhasıl
e. D.110^b/8, D.111^b/5, D.152^b/3
- elli** elli
e. D.111^a/7, D.151^b/11
- elli biñ** elli bin
e. D.140^b/3-4

- elli yēdi** elli yedi
e. D.33^a/9, D.104^b/10, D.146^a/4, V.90^b/7, V.101^a/11
- elmās**¹⁷³ [Ar.] çok sert, çok kıymetli parlak taş
→ ME almas (2016; D182-1)
→ MK elmās (2017; D.93^a/1)
e. D.93^a/1
- êlt-** götürmek, yerine ulaştırmak, eriştirmek
→ ME ilet- (2016; D40-12)
→ MK êlet- (2017; V75^a/3)
ë.-diler V.75^a/3
ë.-elüm D.22^a/12, V.85^a/11
ë.-eyim V.77^a/6
ë.-übeni V.61^a/8
ë.-üñ V.75^a/2
- em-** emmek
e.-dügüm D.16^a/4, V.65^a/12, V.88^b/5, V.89^b/8
e.-en D.14^a/8
- emānet** [Ar.] emanet
→ ME amanat (2016; D100-4)
→ MK emānet (2017; D.52^a/4)
e.+ī D.52^a/4, D.52^a/7¹⁷⁴
e.+üm D.85^a/4
e.+üñ D.109^b/7, D.109^b/13
- emānet vēr-** [Ar. + T.] emanet vermek
e.-ürem V.76^b/12
- emcek(g)** meme krş. *emcük*
e.+inden D.41^b/12
e.+ini D.110^b/2
- emcük(g)** meme krş. *emcek*
→ ME emçek (2016; D29-1)
→ MK emcek (2017; D.16^b/1)
e.+in D.16^b/1
- ēmdi** şimdi; öyleyse, o halde
→ ME imdi (2016; D158-9)
→ MK imdi (2017; D.38^a/8)
ë. D.38^a/8, D.39^a/9, D.41^a/10,

¹⁷³ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 93a.1

¹⁷⁴ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 52a.7

D.41^b/1, D.41^b/5, D.42^a/6,
D.45^b/4¹⁷⁵, D.76^a/5, D.79^a/1,
D.81^a/9, D.85^a/10, D.102^b/4,
D.118^a/3, D.130^b/2, D.135^a/8,
D.140^a/4, V.58^b/4, V.58^b/8,
V.69^a/11, V.71^a/4, V.83^a/6,
V.98^a/8, V.99^b/12, V.105^a/6

emekdār [T. + Far.] uzun müddet aynı
yerde hizmet etmiş, emeği
geçmiş
e.+um V.74^b/13

emir-āḥūr [< Far. emīr-i āḥūr]
hükümdarın ahırlarının
yönetimiyle görevli kimse krş.
emīr aḥur, imraḥur
→ ME emiraḥur (2016; D51-2)
→ MK emir-āḥūr (2017;
V.68^b/8)
e. V.68^b/8

emīr-aḥur [< Far. emīr-i āḥūr]
hükümdarın ahırlarının
yönetimiyle görevli kimse krş.
emīr-āḥūr, imraḥur
e. V.87^b/12

emīr-aḥur eyle- [Far. + T.] imrahor
yapmak krş. *imraḥur eyle-*
→ ME emiraḥur eyle- (2016;
D51-2)
→ MK emīr-āḥūr eyle- (2017;
D27^b/2)
e.-yeyin D.27^b/2

emiş- emişmek, karşılıklı emmek
e.-dügüm D.85^b/8

‘emmi [Ar.] amca krş. *‘emmü*
‘e.+si D.146^b/6, V.91^b/10
‘e.+sini D.143^b/5

‘emmü [Ar.] amca krş. *‘emmi*
→ ME ‘emmi (2016; D283-4)
→ MK ‘emmü (2017; D.143^b/4)
‘e.+ne D.143^b/4

emr [Ar.] emir

e.+i D.83^a/3

e.+iyile D.44^a/11, D.44^b/5,
V.72^b/3

emr ét- [Ar. + T.] emretmek krş. *emr*
eyle-
e.-di V.85^a/3

emr eyle- [Ar. + T.] emretmek krş. *emr*
ét-
e.-di D.83^a/12-13, D.86^b/5

emzir- emzirmek krş. *emzür-*
e.-dügüm D.84^b/3
e.-se D.5^a/13

emzür- emzirmek krş. *emzir-*
e.-dügüm V.88^a/13

èn- inmek

→ ME in- (2016; D6-5)

→ MK èn- (2017; D.5^a/5)

è.-di D.5^a/5, D.27^a/13, D.41^b/6,
D.65^b/6, D.68^a/3, D.68^b/11,
D.75^a/3, D.75^b/10, D.76^a/5,
D.78^b/4, D.98^a/11, D.101^b/5,
D.110^a/7, D.130^b/7, D.135^a/11,
D.137^b/4, D.138^a/7, D.144^a/3,
D.146^b/10, D.147^a/2, D.147^a/3,
D.153^a/13, V.76^b/2, V.87^b/11,
V.94^a/6, V.94^b/3, V.97^b/7,
V.98^a/3, V.105^b/2

è.-diler D.26^b/13, D.110^a/8,
D.144^a/6, D.153^b/2, V.71^a/5,
V.99^b/7

è.-elüm D.26^b/12

è.-en D.96^a/9

è.-er D.15^a/7, D.99^b/2, D.117^a/5,
V.64^b/12

è.-gil D.131^a/8

è.-ince D.4^a/9

è.-mese D.4^a/9

è.-meyince D.14^b/7, D.71^a/13,
V.64^b/5, V.95^b/11

¹⁷⁵ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 45b.4

- è.-sün D.144^a/5
 è.-üb D.90^b/8, D.110^a/9,
 D.118^b/2, D.143^b/12
 è.-üp D.147^a/5
èncin- incinmek
 è.-diler D.110^b/8
èndir- indirmek krş. *èndür-*
 è.-gil V.85^a/11
èndür- indirmek krş. *èndir-*
 → ME indir- (2016; D289-8)
 → MK èndür- (2017; D.37^a/9)
 è.-di D.37^a/9, D.43^b/2, D.56^b/11,
 D.146^b/8, V.69^b/9, V.72^a/2,
 V.79^b/7
 è.-eyim D.72^a/11
 è.-eyin V.96^a/8
 è.-üb D.22^a/11, D.39^a/2, V.68^b/9
ensi ent¹⁷⁶- akli başından gitmek,
 şaşırmak, rengi atmak
 → ME anısı anıt- (2016; D84-7)
 → MK ensi ent- (2017; D.44^a/7)
 e.-di D.44^a/7
enük(g) enik
 e.+i D.123^a/4, D.142^a/11
eñse ense
 e.+mden D.23^b/3, V.86^a/1
 e.+ñde D.95^b/6
 e.+sinde D.31^b/11, D.77^a/1,
 V.90^a/3, V.98^b/8
 e.+sine D.95^a/3, D.103^b/5,
 D.107^b/4, D.131^b/9, D.145^b/8,
 V.100^b/5
er erkek, asker, nefer, yiğit, kahraman
 kimse
 e. D.3^a/3, D.3^a/12, D.3^b/11,
 D.4^b/8, D.5^b/8, D.6^b/5, D.24^b/12,
 D.32^a/3, D.33^b/6, D.47^a/11,
 D.75^b/3, D.77^a/5, D.78^a/3,
 D.79^b/2, D.79^b/6, D.87^a/7,
 D.101^a/3, D.101^a/4, D.103^b/4,
 D.104^a/8, D.104^b/8, D.105^b/2,
 D.106^a/1, D.106^a/13, D.112^b/8,
 D.114^a/11, D.121^a/6, D.125^a/1,
 D.136^a/12, D.140^b/2, D.140^b/3,
 D.140^b/4, D.140^b/5, D.140^b/6,
 D.145^b/4, D.146^a/1, D.146^a/10,
 D.146^b/5, D.150^b/6, D.153^a/7,
 V.58^b/2, V.58^b/9, V.59^a/4,
 V.59^b/3, V.59^b/5, V.59^b/9,
 V.60^a/1, V.60^a/9, V.86^b/6,
 V.90^a/5, V.97^b/12, V.98^b/10,
 V.100^b/3, V.101^a/1, V.101^a/9,
 V.101^b/2, V.101^b/9, V.102^a/3,
 V.102^a/11, V.105^b/11
 e.+de D.3^b/4, V.58^b/12
 e.+den D.117^b/9, D.125^a/2,
 D.136^a/12, D.140^b/1, D.146^a/1
 e.+dür D.29^b/12, D.131^b/5¹⁷⁷
 e.+e D.6^a/1, D.58^a/10, D.58^b/1,
 D.58^b/7, D.58^b/12, D.59^a/4,
 D.59^b/3, D.59^b/11, D.90^a/6,
 D.105^b/3, D.105^b/5, D.125^a/2,
 D.126^a/12, V.59^b/13, V.71^a/13,
 V.80^b/3, V.80^b/5, V.80^b/10,
 V.81^a/3, V.81^a/6, V.81^b/1,
 V.81^b/5, V.81^b/11, V.101^b/10,
 V.101^b/11
 e.+em D.140^b/8, D.141^a/9,
 D.141^b/9, D.142^a/5
 e.+i D.7^b/4, D.12^b/7, D.51^b/8,
 D.105^b/4, D.139^b/9, V.60^a/9,
 V.76^b/6, V.101^b/10
 e.+idüm D.140^b/13, D.141^a/2,
 D.141^a/3, D.141^a/6
 e.+ile D.141^b/6
 e.+ine D.6^b/9, V.60^a/11
 e.+iñ D.47^a/12
 e.+mi D.136^b/13
 e.+midür V.103^a/8
 e.+üñ D.4^b/5, D.6^b/10

¹⁷⁶ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 44a.7

¹⁷⁷ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 131b.5

- e.+ündür D.121^a/5
e.+ünmidür D.121^a/5
- ër-** ulaşmak, yetişmek
→ ME ir- (2016; D2V2-12)
→ MK èr- (2017; D.44^a/7)
è.-di D.44^a/7, D.98^a/9, D.122^a/10
è.-diler D.90^b/7
è.-meyen D.47^b/13
è.-meyince D.3^a/13, V.58^b/9
è.-mezem D.61^b/13
è.-sün D.5^b/5, D.19^b/2, V.67^b/2, V.67^b/6
è.-üben D.103^a/11
- erce** er kadar
→ ME erçe (2016; D252-2)
→ MK erce (2017; D.128^a/2)
e. D.128^a/2
- erçel**¹⁷⁸ namert, hırçın, huysuz, yaramaz
krş. *erçel*
→ ME erçel (2016; D19-3)
→ MK erçel (2017; D11^b/3)
e. D.11^b/3
- erçel** namert, hırçın, huysuz, yaramaz
krş. *erçel*
→ ME erçel (2016; D20-6)
→ MK ercel (2017; V63^a/9)
e. D.12^a/6, V.62^b/11, V.63^a/9
- Erdebil**¹⁷⁹ Erdebil (teke)
→ ME erdil (2016; D221-5)
→ MK ardıl (2017; D112^b/5)
e. D.112^b/5
- erdemli** erdemli, faziletli, erdem sahibi
krş. *erdemli*
→ ME erdemlü (2016; D17-13)
→ MK erdemli (2017; D.10^b/13)
e. V.90^b/1, V.99^a/6
e.+dür D.10^b/13, D.11^a/2, D.11^a/4, V.62^b/2, V.62^b/3, V.62^b/5
- erdemlü** erdemli, faziletli, erdem sahibi
krş. *erdemli*
e. D.32^b/8, D.37^a/5, D.77^b/4, V.68^b/6
- eren** eren, er, yiğit, kahraman krş. *èren*
e. D.117^b/9, D.141^a/5
e.+ler D.22^b/8, D.31^b/12, D.34^b/11, D.62^b/13, D.68^a/8, D.74^b/6, D.79^a/1, D.86^b/11, D.87^b/10, D.92^b/10, D.93^a/8, D.102^b/3, D.102^b/4, D.119^a/10, D.147^a/13, D.147^b/1, D.148^b/12, D.153^b/7, D.153^b/8, V.83^b/13, V.85^b/3, V.91^b/1, V.97^b/2, V.99^b/10, V.99^b/12, V.104^b/7, V.106^a/2, V.106^a/3
e.+lere D.78^b/11
e.+leri D.76^b/11, D.105^a/4, D.140^b/9, D.140^b/11, D.141^a/9, D.141^a/12, D.141^b/9, D.141^b/11, D.142^a/7, D.142^b/4, D.144^b/11, V.83^a/10
e.+lerinde V.101^b/11
e.+lerün D.38^a/4, D.45^a/3, V.69^a/9, V.72^b/11, V.84^a/6, V.91^b/8
- èren** eren, er, yiğit, kahraman krş. *eren*
è.+de D.138^b/7¹⁸⁰
è.+lerindendür D.138^b/4
- ergenlik**¹⁸¹ kızın nişanlısına gönderdiği armağan
e. D.46^b/7
- èrgür-** ulaştırmak, eriştirmek
è.-em D.72^a/3
è.-ür V.76^b/7
- eri-** erimek
e.-meyen D.15^a/5, V.64^b/10
- èriş-** erişmek, ulaşmak
è. V.83^a/6

¹⁷⁸ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÛN: Drs. 11b.3

¹⁷⁹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÛN: Drs. 112b.5-6

¹⁸⁰ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÛN: Drs. 138b.7

¹⁸¹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÛN: Drs. 46b.7

- è.-di D.102^b/1
 è.-diler D.102^a/9, D.137^b/8
 è.-meyen V.74^a/12
èrişdür- eriştirmek
 è.-di D.107^a/13, V.103^a/1
èrişi gel- gelip yetişmek, ulaşmak
 è.-di D.40^a/9
erkeç(c) üç yaşının bitirmiş erkek keçi
 → ME irkeç (2016; D227-7)
 → MK erkeç (2017; D.115^b/7)
 e. D.115^b/7
 e.+e D.109^b/1
 e.+ümce V.85^a/13
erkek(g) erkek krş. *erkek*
 → ME irkek (2016; D131-2)
 → MK erkek (2017; D.67^b/2)
 e. D.67^b/2, D.132^b/12
 e.+inde D.142^a/9, D.142^a/11,
 D.142^a/12
 e.+ midür D.107^b/11
erkek erkek krş. *erkek*
 è. V.68^a/13, V.93^b/13
erken erken
 è. D.138^a/4
erlik(g) erlik
 e. D.38^a/8, D.106^a/8
 e.+ile D.32^a/7, D.119^a/13
 e.+inimi V.70^b/3
 e.+mi D.40^a/12
 e.+üm D.79^b/7
èrtesi ertesi
 è. V.74^a/5
erzānī kıl- [Far. + T.] layık kılmak
 e.-sun V.106^a/7
es- esmek
 e.-di D.105^b/12, V.102^a/2
 e.-dünge D.7^b/3, D.12^b/5,
 V.63^b/3
 e.-en D.5^a/9
 e.-medi V.95^b/1
 e.-medin D.70^b/3
esbāb [Ar.] araçlar, vasıtalar
 e. V.69^a/9
 e.+dan V.69^a/12
 e.+ını V.103^b/12
esen sağ salim, afiyette, sıhhatte, selamette
 e. D.23^b/13, D.60^b/13, D.62^a/13,
 D.74^b/2, D.74^b/3, D.74^b/4,
 D.74^b/5, D.74^b/6, D.74^b/7,
 D.90^b/4, D.98^b/12, D.131^b/11,
 D.133^b/1, D.137^a/13, V.97^a/13,
 V.97^b/1, V.97^b/2
 e.+dür D.14^b/13, D.23^b/12-13,
 D.123^a/2, V.64^b/8, V.86^a/7
 e.+misin? D.50^a/2, V.75^b/6
 e.+misiz? D.137^b/5
esen- (?)
 e.-mişidi D.119^b/7, V.60^b/2,
 V.67^b/8, V.91^b/11, V.100^a/8
esen kal- sağ, salim, sağlıklı, sıhhatli olmak
 e.-uñ D.89^b/6, D.90^b/2
esir [Ar.] savaşta düşman eline düşen kimse, tutsak
 e. D.124^b/4, V.84^b/11, V.87^a/7
 e.+dür D.130^a/13
esir et- [Ar. + T.] düşmanı ele geçirmek krş. *esir et-*
 e.-diler D.128^a/8
esir ét- [Ar. + T.] düşmanı ele geçirmek krş. *esir et-*
 e.-di V.84^b/10
 e.-miş V.87^a/3, V.87^a/4
 e.-mişüz V.85^a/10
esirge- korumak, himaye ve muhafa etmek
 e.-miş D.68^b/3
esir vër- esir vermek
 e.-di D.113^b/11
 e.-eydi D.112^b/2
eski eski
 e. D.3^b/9, D.55^b/6, D.55^b/7,
 D.130^a/11, V.59^a/2, V.78^b/4,

V.79^a/2
esle- dinlemek, kabul etmek, bağ eĝmek
 e.-medi D.110^b/10, D.114^b/4
esrük ol- sarhoş olmak
 e.-ur D.82^a/9
eş karı kocadan her biri, hayat arkadaşı
 → ME iş (2016; D177-13)
 → MK eş (2017; D.109^a/7)
 e. D.109^a/7
 e.+üm D.90^b/9, D.90^b/13,
 D.92^b/3, D.97^a/9
eşek(g) eşek
 e. D.3^b/6, V.59^a/1
 e.+i D.6^b/11, V.60^a/12
eşen¹⁸²- (?)
 → ME aşan- (2016; D10-3)
 → MK esen- (2017; D7^a/3)
 e.-mişidi D.7^a/3, D.35^b/1,
 D.63^a/12, D.103^a/2
êşik(g) eşik
 → ME ışık (2016; D110-11)
 → MK eşik (2017; D.57^a/11)
 è.+deki D.57^a/11, V.79^b/13
 è.+i D.73^a/1, D.73^a/4, V.96^b/2
 è.+in D.58^a/3, V.80^a/12
 è.+inde D.92^b/8, D.151^b/9
 è.+ine D.100^b/10
êşit(d)- işitmek
 è.-di D.27^b/6, D.45^b/9, D.61^b/6,
 D.69^b/5, D.152^a/8, V.66^a/13,
 V.74^b/3, V.83^a/3, V.88^a/3,
 V.88^a/9, V.89^b/11, V.96^a/5,
 V.102^a/10
 è.-dikim V.94^b/13
 è.-diler D.36^b/7, D.148^a/1,
 V.68^b/1, V.85^b/2, V.98^b/5
 è.-dükde V.89^b/3
 è.-en V.82^b/7
 è.-icek D.59^b/4, D.92^a/13,
 D.104^a/9, V.77^b/3, V.101^a/2

è.-üb D.48^a/9, D.123^b/4,
 D.137^b/1, V.76^a/2, V.90^a/1,
 V.103^b/13

è.-ürem D.67^b/2, V.93^b/12

et et

e. D.9^a/8, D.9^b/2, D.14^a/12,
 D.115^a/10, V.61^b/5, V.64^b/1

e.+dür D.115^a/12

e.+in D.67^a/7, D.70/a006,
 D.93^b/1, V.93^b/10

e.+inden D.17^a/2, D.28^a/2,
 D.28^a/13, D.52^a/3, D.69^a/4,
 V.88^a/8, V.88^b/1, V.94^b/7

e.+ine D.118^a/13

e.+ini V.76^b/11

e.+iyile D.120^b/5

e.+ümden D.28^b/12, V.88^b/7

e.+üğden D.28^b/3, V.88^b/3

et- etmek krş. èt-

e.-diler D.130^a/8

e.-sünler V.88^b/7

èt(d)- etmek

→ ME it- (2016; D19-5)

→ MK èt- (2017; D.33^a/10)

è.-di V.75^a/6, V.75^b/13, V.80^a/8,
 V.82^b/12, V.85^b/9, V.104^a/11

è.-diler V.62^a/11

è.-ecegüğ D.150^b/1, V.105^b/9

è.-elüm D.42^b/12, V.71^b/8

è.-em D.25^a/12

è.-emedi V.102^a/12

è.-en D.33^a/10, D.142^b/4

è.-eridi D.79^b/5

è.-evüz D.144^b/1

è.-eyim V.87^b/12

è.-eyin D.69^b/1

è.-gil V.69^a/6

è.-icek D.35^b/10, D.39^a/5,
 V.67^b/13, V.69^b/11

è.-ine D.95^b/3, D.95^b/4

¹⁸² ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 7a.3

- è.-mezdi V.94^a/5
 è.-mişüz D.21^b/4
 è.-sünler D.28^b/13
 è.-sün D.119^b/1, V.97^a/10
 è.-üb D.23^a/6
 è.-üğ V.88^a/8, V.88^b/1
ètdür- ettirmek
 è.-di V.103^b/12
etek(g) etek
 e.+ine D.110^a/12, D.122^b/9,
 D.130^b/10
 e.+lerin D.114^b/6
 e.+üğe D.43^b/10, D.91^b/7-8,
 V.72^a/6
etmek(g) ekmek krş. *ètmek(g)*
 e. D.6^b/6, V.60^a/9
 e.+den D.54^b/8, V.78^b/2
 e.+i D.53^a/1
 e.+in D.134^b/11
 e.+iyile D.129^a/7
 e.+üğ D.6^b/6, D.152^a/5
ètmek(g) ekmek krş. *etmek(g)*
 è.+i V.77^a/13
ev ev krş. *év*
 e. V.62^b/3, V.73^a/10
 e.+de V.59^b/9, V.60^a/9, V.60^a/10,
 V.88^a/2
 e.+demi V.75^b/4
 e.+e V.59^b/9, V.64^b/9, V.73^a/12,
 V.96^a/6, V.97^a/4, V.97^b/9
 e.+i D.100^b/10, V.74^a/7,
 V.84^b/12, V.103^b/13
 e.+in V.60^b/1, V.67^b/8, V.72^a/1,
 V.100^a/7, V.103^b/9, V.103^b/10,
 V.104^b/3, V.105^a/2
 e.+inde V.81^b/3, V.103^b/11
 e.+inden V.103^b/11
 e.+ine V.60^a/5, V.61^a/2, V.72^b/9,
 V.73^a/8, V.73^b/8, V.74^a/10,
 V.74^a/11, V.76^a/4, V.83^b/8,
 V.94^b/13, V.104^a/8
 e.+ini V.60^a/5, V.84^b/13
 e.+iğüz V.80^b/8
 e.+imüğ V.88^a/11
 e.+ler V.66^b/8, V.67^a/4
 e.+leri V.77^b/1
 e.+lerin V.84^a/9, V.85^a/8
 e.+lerine V.69^b/6, V.71^a/11,
 V.103^b/3
 e.+lerini V.84^b/8
 e.+üm V.61^a/3, V.64^a/7, V.82^b/6,
 V.85^b/13, V.86^a/11, V.87^b/6,
 V.95^a/5, V.97^a/1
 e.+üme V.60^a/7, V.82^b/13
 e.+ümi V.87^b/12, V.89^b/6
 e.+üğ D.25^b/10, V.87^a/3, V.87^b/1,
 V.104^a/4
 e.+üğe V.97^a/2
 e.+üği V.87^a/12
 e.+üğüz D.58^b/4, V.81^a/4
év ev krş. *ev*
 → ME iv (2016; D4-7)
 → MK ev (2017; V59^b/7)
 è. D.5^b/2, D.11^a/3, V.59^b/7,
 V.59^b/8
 è.+de D.5^b/8, D.6^b/5, D.6^b/7
 è.+deki D.89^a/1
 è.+demi D.49^b/12
 è.+den D.8^a/8
 è.+e D.5^b/8, D.73^b/13, D.75^a/7
 è.+i D.5^a/8, D.6^a/1, D.19^b/10,
 D.21^a/12, D.130^a/3, D.151^b/9
 è.+in D.35^a/13, D.103^a/1,
 D.147^b/10, D.147^b/12,
 D.148^a/2, D.148^b/6, D.149^a/12
 è.+inde D.59^a/13, D.127^a/1
 è.+inden D.102^a/2, D.110^b/11
 è.+ine D.6^a/9, D.6^b/4, D.8^a/6,
 D.38^b/10, D.47^b/9, D.47^b/10,
 D.50^b/6, D.62^b/6, D.69^b/3,
 D.80^a/10, D.81^b/13, D.90^b/13,
 D.97^b/9, D.109^a/3, D.110^b/1,
 D.114^a/2, D.119^a/6, D.121^a/10,
 D.123^a/7, D.130^b/6, D.148^a/11,

- D.150^a/3
 è.+ini D.6^a/10, D.34^b/5,
 D.43^a/12, D.97^a/6, D.119^b/5-6,
 D.120^a/10, D.153^b/4
 è.+ler D.4^a/7, D.18^a/10,
 D.18^b/13, V.59^a/9
 è.+leri D.53^a/2
 è.+lerin D.20^a/3, D.21^a/5
 è.+lerine D.42^a/8, D.45^a/1,
 D.87^b/12, D.108^a/10, D.128^a/11
 è.+lerini D.22^a/5
 è.+lerümi D.30^b/9-10
 è.+üm D.8^a/8, D.14^a/1, D.20^b/6,
 D.23^b/1, D.24^a/7, D.25^b/7,
 D.61^a/5, D.70^a/1, D.85^a/13
 è.+üme D.6^b/1
 è.+ümi D.23^b/3, D.27^b/1
 è.+ümün D.28^a/8, D.61^b/2,
 D.83^b/5-6
 è.+ün D.5^b/6, D.5^b/7, D.26^b/8,
 D.60^a/7, D.148^a/6
 è.+üğe D.73^b/9
 è.+ün D.26^b/5, D.31^a/6
 è.+ünüz D.59^a/1
- éver-** evlendirmek
 → ME iver- (2016; D80-10)
 → MK éver- (2017; D.87^a/11)
 è.-eyim D.87^a/11, D.87^a/12
 è.-mağ D.42^a/12
 è.-mağmı D.42^a/12
 è.-mekmi V.71^a/13
 è.-miş D.42^a/10-11, V.71^a/12
- evet** evet
 e. D.42^b/7, D.81^a/12, D.81^a/13,
 D.112^a/2
- evlen-** evlenmek
 e.-se D.46^b/5, V.73^b/9
- evli** evli, evi olan krş. *évli, évlü*
 e. V.79^b/8, V.101^a/4
- évli** evli, evi olan krş. *evli, évlü*
 è. D.56^b/13, D.104^a/12
- évlü** evli, evli, evi olan krş. *evli, évlü*
- ME ivlü (2016; D242-7)
 → MK évlü (2017; D.123^a/7)
 è. D.123^a/7
- evren** ejderha, büyük yılan
 e. D.66^b/5, D.68^a/10, D.114^a/8
 V.93^b/6
 e.+i D.22^b/8, D.31^b/12, D.81^b/6,
 D.86^a/7, D.87^b/10, V.85^b/3
- evvel** [Ar.] önce
 e. D.39^a/9, D.101^b/3, D.104^b/7,
 D.109^a/12, D.137^b/9, V.62^b/10,
 V.69^b/10, V.101^a/9
 e.+dür D.101^b/3
 e.+inden V.58^b/9
 e.+ki V.59^b/8
- éy ey!**
 è. V.72^a/3
- ey(i)t(d)-** söylemek
 → ME ayıt- (2016; D2V2-4)
 → MK eyit- (2017; D.145^b/10)
 e. D.145^b/10, D.152^a/13
 e.-di D.3^a/5, D.20^a/10, D.40^a/7,
 D.44^a/10, D.45^b/4, D.59^a/11,
 D.94^b/5, D.114^b/12, D.123^a/9,
 D.130^b/1, D.130^b/2, D.143^a/5,
 D.143^a/6, D.144^a/2, D.149^b/13,
 V.58^b/3, V.61^a/1, V.69^a/2,
 V.69^b/12, V.70^b/1, V.70^b/11,
 V.72^a/12, V.73^a/1, V.74^b/9,
 V.79^b/4, V.80^b/3, V.81^b/1,
 V.82^b/8, V.83^a/7, V.84^a/13,
 V.84^b/4, V.88^a/7, V.105^a/12
 e.-diki V.93^b/1
 e.-dikim D.91^b/5, D.97^a/2
 e.-diler D.8^a/2, D.17^b/8, D.38^b/1,
 D.38^b/4, D.39^a/7, D.39^a/9,
 D.43^a/1, D.46^b/9, D.58^a/12,
 D.80^a/1, D.80^a/3, D.90^b/3,
 D.115^a/9, D.134^b/10, D.138^a/9,
 D.138^b/6, D.139^b/13, D.140^a/3,
 D.142^b/10, D.144^a/13, D.148^a/1,
 D.149^a/9, V.60^b/12, V.62^b/8,

V.62^b/10, V.63^a/6, V.63^b/5,
 V.64^b/8, V.65^b/10, V.69^a/11,
 V.69^b/1, V.69^b/3, V.69^b/12,
 V.73^b/11, V.81^a/1, V.85^b/7,
 V.103^b/13, V.104^b/13, V.105^a/5
 e.-düm D.105^b/8, D.149^a/12,
 V.101^b/12, V.105^a/2
 e.-eler V.87^b/4
 e.-en D.4^b/9, V.59^b/6
 e.-eyim D.133^a/3
 e.-me D.53^b/6, D.54^a/13,
 D.55^a/12, V.77^b/10, V.78^a/10,
 V.78^b/11
 e.-miş V.102^a/4
 e.-ünüz D.151^a/7
 e.-ür D.5^b/5, D.5^b/7, D.6^a/1,
 D.6^b/7, D.7^b/12, D.8^a/5, D.8^a/8,
 D.8^b/10, D.9^a/3, D.10^b/1,
 D.10^b/12, D.11^b/2, D.12^a/1,
 D.12^a/10, D.12^a/12, D.12^b/13,
 D.14^b/13, D.15^b/4, D.16^a/4,
 D.16^a/10, D.17^a/7, D.17^b/10,
 D.18^a/2, D.20^b/1, D.20^b/2,
 D.20^b/4, D.20^b/5, D.21^a/13,
 D.21^b/5, D.21^b/6, D.21^b/8,
 D.22^a/2, D.22^a/12, D.23^a/3,
 D.23^a/8, D.23^a/11, D.23^b/7,
 D.23^b/10, D.24^a/5, D.24^b/1,
 D.24^b/2, D.24^b/11, D.25^a/9,
 D.25^b/5, D.25^b/8, D.26^a/4,
 D.26^a/6, D.26^a/12, D.26^b/8,
 D.26^b/10, D.26^b/11, D.27^a/1,
 D.27^a/4, D.27^a/10, D.27^a/11,
 D.27^b/1, D.27^b/4, D.27^b/8,
 D.27^b/13, D.28^a/6, D.28^b/6,
 D.29^a/8, D.29^b/4, D.30^b/6,
 D.30^b/9, D.31^a/5, D.31^b/1,
 D.35^b/12, D.35^b/13, D.36^a/4,
 D.36^a/5, D.36^a/12, D.36^b/2,
 D.37^b/5, D.37^b/13, D.38^a/8,
 D.38^a/11, D.38^a/13, D.38^b/4,
 D.38^b/6, D.39^a/6, D.39^a/12,

D.39^b/3, D.40^b/3, D.40^b/5,
 D.40^b/10, D.40^b/11, D.40^b/13,
 D.41^a/3, D.41^a/4, D.41^a/6,
 D.41^a/7, D.41^a/8, D.41^b/1,
 D.41^b/4, D.41^b/9, D.42^a/1,
 D.42^a/6, D.42^a/9, D.42^a/10,
 D.42^a/11, D.42^a/13, D.42^b/1,
 D.42^b/4, D.42^b/7, D.42^b/8,
 D.42^b/10, D.43^a/3, D.43^b/4,
 D.43^b/8, D.43^b/13, D.44^b/1,
 D.44^b/5, D.44^b/7, D.45^a/1,
 D.45^a/3, D.45^a/6, D.45^a/8,
 D.45^b/2, D.45^b/11, D.46^a/4,
 D.46^a/8, D.46^a/9, D.46^b/9,
 D.46^b/11, D.47^a/3, D.48^b/2,
 D.48^b/7, D.48^b/10, D.48^b/13,
 D.49^a/12, D.49^b/5, D.50^a/1,
 D.50^b/4, D.50^b/13, D.51^a/2,
 D.51^a/6, D.51^b/6, D.52^a/1,
 D.52^a/9, D.52^a/10, D.52^a/11,
 D.52^a/12, D.52^a/13, D.52^b/2,
 D.52^b/6, D.52^b/8, D.52^b/9,
 D.52^b/13, D.53^a/8, D.53^b/6,
 D.54^a/4, D.54^a/10, D.54^b/5,
 D.54^b/11, D.55^a/12, D.55^b/2,
 D.56^a/6, D.56^a/12, D.56^b/1,
 D.56^b/6, D.56^b/12, D.57^a/13,
 D.57^b/2, D.57^b/4, D.57^b/9,
 D.57^b/12, D.58^a/4, D.58^a/6,
 D.58^a/8, D.58^a/9, D.58^a/10,
 D.58^b/1, D.58^b/3, D.58^b/12,
 D.59^a/6, D.59^a/9, D.59^a/12,
 D.59^b/8, D.59^b/12, D.60^a/6,
 D.60^b/3, D.60^b/11, D.61^a/7,
 D.61^a/9, D.61^b/1, D.61^b/8,
 D.61^b/11, D.61^b/12, D.64^a/1,
 D.64^a/11, D.64^b/9, D.65^a/1,
 D.65^b/2, D.65^b/6, D.65^b/7,
 D.66^a/1, D.66^a/4, D.66^a/8,
 D.66^a/9, D.66^a/11, D.66^a/12,
 D.66^b/3, D.67^a/4, D.67^b/1,
 D.67^b/6, D.68^a/13, D.69^a/10,

D.69^a/12, D.69^b/13, D.70^a/13,
 D.70^b/8, D.72^a/8, D.72^a/13,
 D.73^a/7, D.73^a/8, D.73^a/12,
 D.74^b/10, D.75^a/13, D.76^a/11,
 D.76^b/2, D.79^b/13, D.80^a/3,
 D.80^a/5, D.80^b/8, D.81^a/3,
 D.81^a/11, D.81^b/1, D.81^b/7,
 D.82^a/4, D.82^a/11, D.82^b/1,
 D.82^b/5, D.83^a/2, D.83^a/5,
 D.83^a/10, D.83^b/3, D.84^a/4,
 D.84^a/13, D.84^b/10, D.84^b/11,
 D.85^a/2, D.85^a/3, D.85^a/6,
 D.85^b/5, D.86^a/9, D.87^a/8,
 D.87^a/12, D.87^a/13, D.87^b/3,
 D.87^b/6, D.87^b/9, D.87^b/13,
 D.88^a/1, D.88^a/2, D.88^a/3,
 D.88^a/4, D.88^b/12, D.89^a/5,
 D.89^a/6, D.89^a/7, D.89^a/8,
 D.89^a/9, D.89^a/12, D.89^b/4,
 D.89^b/7, D.89^b/9, D.90^a/4,
 D.91^b/3, D.91^b/8, D.91^b/10,
 D.92^a/6, D.92^a/11, D.92^b/2,
 D.92^b/5, D.93^a/8, D.93^b/2,
 D.93^b/3, D.93^b/9, D.93^b/10,
 D.93^b/13, D.94^b/6, D.94^b/8,
 D.96^a/1, D.96^b/8, D.96^b/9,
 D.97^a/9, D.97^b/7, D.98^a/5,
 D.98^b/1, D.98^b/5, D.98^b/11,
 D.99^a/8, D.100^a/2, D.100^a/11,
 D.101^a/2, D.101^a/8, D.101^a/9,
 D.101^b/2, D.101^b/3, D.101^b/7,
 D.102^a/1, D.104^a/7, D.104^a/11,
 D.105^a/8, D.105^b/9, D.106^a/2,
 D.106^a/5, D.106^b/13, D.107^b/8,
 D.107^b/13, D.108^b/11, D.108^b/13,
 D.109^a/6, D.109^b/7, D.109^b/13,
 D.110^a/12, D.111^b/9, D.111^b/11,
 D.111^b/12, D.112^a/2, D.112^a/4,
 D.112^a/13, D.112^b/5, D.112^b/7,
 D.112^b/8, D.113^a/12, D.114^a/5,
 D.114^a/7, D.114^b/1, D.114^b/2,
 D.114^b/3, D.115^a/3, D.115^a/6,
 D.115^a/9, D.115^a/12, D.115^b/7,
 D.116^a/1, D.116^a/7, D.116^a/8,
 D.116^a/10, D.116^a/11, D.116^b/1,
 D.116^b/2, D.116^b/3, D.116^b/6,
 D.116^b/7, D.116^b/12, D.116^b/13,
 D.117^a/1, D.117^a/2, D.117^a/5,
 D.117^a/11, D.117^a/12, D.117^a/13,
 D.117^b/2, D.117^b/6, D.118^a/3,
 D.118^a/4, D.118^a/10, D.118^b/4,
 D.119^b/12, D.120^a/2, D.120^a/6,
 D.121^a/4, D.121^a/5, D.121^a/7,
 D.121^a/12, D.121^b/9, D.122^a/3,
 D.122^a/13, D.122^b/12, D.123^a/12,
 D.123^b/4, D.123^b/9, D.123^b/12,
 D.124^b/5, D.125^a/5, D.125^a/12,
 D.125^a/13, D.125^b/3, D.125^b/4,
 D.125^b/7, D.126^a/7, D.126^a/13,
 D.126^b/2, D.126^b/3, D.126^b/10,
 D.127^a/6, D.127^b/5, D.127^b/10,
 D.127^b/12, D.128^a/4, D.129^a/6,
 D.129^a/9, D.129^a/10, D.129^b/9,
 D.130^a/12, D.130^b/8, D.131^a/3,
 D.131^a/12, D.131^b/4, D.131^b/6,
 D.131^b/13, D.132^a/4, D.132^a/9,
 D.132^a/10, D.132^b/2, D.132^b/7,
 D.133^a/1, D.133^a/2, D.133^a/4,
 D.133^b/11, D.133^b/13, D.134^a/10,
 D.134^b/6, D.134^b/7, D.135^a/3,
 D.135^a/4, D.135^a/5, D.135^a/6,
 D.135^a/7, D.135^a/8, D.135^b/2,
 D.136^a/1, D.136^a/8, D.136^b/1,
 D.136^b/5, D.136^b/9, D.136^b/12,
 D.138^a/3, D.138^a/10, D.138^a/11,
 D.138^b/2, D.139^a/2, D.139^a/7,
 D.139^a/9, D.139^a/11, D.139^a/13,
 D.139^b/2, D.139^b/3, D.139^b/5,
 D.139^b/10, D.140^a/2, D.140^a/5,
 D.140^a/11, D.140^b/1, D.140^b/12,
 D.141^b/12, D.142^a/8, D.142^b/4,
 D.142^b/9, D.143^a/3, D.143^a/4,
 D.143^a/10, D.143^b/1, D.143^b/5,
 D.144^a/4, D.144^b/3, D.144^b/6,

D.145^a/5, D.145^a/8, D.145^a/12,
 D.145^b/2, D.145^b/3, D.145^b/10,
 D.145^b/12, D.146^a/3, D.146^a/8,
 D.146^a/11, D.146^a/13, D.146^b/4,
 D.146^b/12, D.148^a/4, D.148^a/6,
 D.148^a/8, D.148^a/10, D.148^a/13,
 D.148^b/5, D.148^b/10, D.149^a/9,
 D.149^a/10, D.149^b/1, D.149^b/2,
 D.149^b/3, D.149^b/6, D.150^a/4,
 D.150^a/5, D.150^a/8, D.150^b/1,
 D.150^b/7, D.150^b/8, D.151^a/3,
 D.151^b/1, D.152^a/12, D.152^b/3,
 D.152^b/7, D.152^b/13, D.153^a/1,
 D.153^a/2, D.153^a/7, V.59^b/7,
 V.59^b/12, V.60^a/10, V.60^b/11,
 V.61^a/3, V.61^b/1, V.62^a/8,
 V.62^b/1, V.63^a/3, V.63^a/4,
 V.63^a/12, V.63^b/9, V.65^a/12,
 V.65^b/2, V.66^b/1, V.66^b/4,
 V.68^a/2, V.68^a/4, V.68^a/5,
 V.68^a/8, V.68^a/10, V.69^a/1,
 V.69^a/7, V.69^b/1, V.69^b/13,
 V.70^a/4, V.70^b/5, V.70^b/6,
 V.70^b/7, V.70^b/8, V.70^b/9,
 V.70^b/11, V.70^b/12, V.70^b/13,
 V.71^a/4, V.71^a/7, V.71^a/9,
 V.71^a/11, V.71^a/12, V.71^a/13,
 V.71^b/1, V.71^b/3, V.71^b/5,
 V.71^b/7, V.71^b/10, V.72^a/3,
 V.72^a/5, V.72^a/7, V.72^b/1,
 V.72^b/4, V.72^b/5, V.72^b/9,
 V.72^b/10, V.72^b/13, V.73^a/1,
 V.73^a/5, V.73^a/10, V.73^b/1,
 V.73^b/3, V.73^b/6, V.73^b/11,
 V.73^b/12, V.74^a/2, V.74^b/6,
 V.74^b/11, V.74^b/12, V.74^b/13,
 V.75^a/1, V.75^a/7, V.75^a/11,
 V.75^b/6, V.76^a/3, V.76^a/8,
 V.76^a/9, V.76^a/12, V.76^b/5,
 V.76^b/10, V.77^a/1, V.77^a/2,
 V.77^a/3, V.77^a/4, V.77^a/5,
 V.77^a/7, V.77^a/9, V.77^a/10,

V.77^a/12, V.77^b/4, V.77^b/10,
 V.78^a/4, V.78^a/7, V.78^a/13,
 V.78^b/11, V.78^b/13, V.79^a/9,
 V.79^a/13, V.80^a/2, V.80^a/3,
 V.80^a/4, V.80^a/9, V.80^a/13,
 V.80^b/1, V.80^b/5, V.80^b/7,
 V.80^b/11, V.81^a/3, V.81^a/7,
 V.81^a/9, V.81^a/12, V.81^b/2,
 V.81^b/5, V.81^b/7, V.81^b/11,
 V.82^a/3, V.82^a/11, V.82^b/2,
 V.82^b/10, V.82^b/13, V.83^a/6,
 V.84^b/3, V.84^b/13, V.85^a/1,
 V.85^a/7, V.85^a/12, V.85^b/10,
 V.85^b/12, V.86^a/3, V.86^a/5,
 V.86^a/10, V.86^b/2, V.86^b/3,
 V.86^b/6, V.87^a/2, V.87^a/8,
 V.87^a/9, V.87^a/11, V.87^b/1,
 V.87^b/2, V.87^b/3, V.87^b/5,
 V.87^b/6, V.87^b/9, V.87^b/10,
 V.87^b/11, V.87^b/13, V.88^a/4,
 V.88^a/10, V.88^b/12, V.89^a/5,
 V.89^b/3, V.89^b/9, V.89^b/11,
 V.92^a/7, V.92^b/1, V.92^b/7,
 V.92^b/10, V.93^a/4, V.93^a/6,
 V.93^a/11, V.93^a/13, V.93^b/2,
 V.93^b/5, V.93^b/12, V.94^a/1,
 V.94^a/10, V.94^b/10, V.94^b/11,
 V.95^a/5, V.96^a/9, V.96^b/6,
 V.97^b/11, V.98^a/11, V.98^a/13,
 V.100^b/13, V.101^a/3, V.101^b/5,
 V.102^a/1, V.103^a/10, V.104^a/3,
 V.104^a/4, V.104^a/5, V.104^a/6,
 V.104^b/13, V.105^a/4, V.105^a/5,
 V.105^a/6, V.105^a/7, V.105^a/12,
 V.105^b/2, V.105^b/4, V.105^b/12,
 V.105^b/13
 e.-ür V.80^a/7
 e.-ürler D.13^a/7, D.137^a/4,
 D.139^a/2
 e.-ürsin D.90^a/5, D.124^b/6
 e.-ti D.30^a/4

eydi vèr- çabucak söylemek

e.-di D.119^a/10, D.153^b/8
eye malik, sahip, efendi krş. *eye*
 → ME iye (2016; D35V20-13)
 → MK *eye* (2017; D19^b/13)
 e.+si D.19^b/13, D.48^a/3, D.49^a/6,
 D.91^b/13, D.121^a/13, V.74^b/1,
 V.79^b/11, V.84^a/7, V.91^b/9
eye malik, sahip, efendi krş. *eye*
 è.+si D.57^a/6
eyegülü¹⁸³ kaburga kemiği olan
 e. D.9^b/7, D.130^a/5
eyer binicisinin, üzerine oturması için
 binek hayvanlarının sırtına
 konulan nesne
 e. D.140^a/7
 e.+i D.29^b/11
 e.+in D.129^b/11
 e.+lerin D.129^b/8
eyerle- eyeri bir binek hayvanın sırtına
 koyup bağlamak ve hayvanı
 binişe hazırlamak, eyer vurmak
 e.-di D.132^b/1
eyer şal- eyerlemek
 e.-ayım D.89^a/10
 e.-dı D.140^a/8
eyle öyle
 e. D.20^b/2, D.30^b/4, D.40^b/7,
 D.45^a/7, D.69^a/8, D.81^b/8,
 D.87^b/6, D.92^b/2, D.93^a/4,
 D.94^b/2, D.99^a/3, D.107^b/4,
 D.115^b/2, D.116^b/11, D.117^b/3,
 D.117^b/4, D.118^b/10, V.61^a/10,
 V.62^a/4, V.62^a/13, V.70^b/13,
 V.73^a/1, V.82^b/12, V.89^b/2,
 V.94^b/8
eyle- eylemek
 e.-di D.49^a/10, D.50^a/11
 e.-mek D.134^b/7
 e.-meklü D.82^b/3
 e.-ıj D.123^b/9

e.-sün D.57^b/6, V.80^a/9
 e.-yelüm D.16^b/10
 e.-yeyim V.96^a/9
 e.-yeyin D.72^a/12
eylük iyilik
 e.+ler D.25^a/12
eylük eyle- iyilik yapmak
 e.-dün V.69^a/11
eyü iyi
 → ME ivlü (2016; D153-10)
 → MK eyü (2017; D.71^a/3)
 e. D.71^a/3, D.78^b/10, D.81^b/3,
 D.130^a/7, D.140^a/4, D.144^b/7,
 D.149^b/2, V.65^b/8, V.105^a/4
 e.+dür D.122^a/7
 e.+si V.73^b/3
 e.+sin V.73^a/11
 e.+sini V.83^b/6
eyyām [Ar.] günler, zaman
 e.+ıla D.108^b/10
ez- ezmek
 e.-er V.73^b/4
ezel [Ar.] başlangıcı olmayan geçmiş
 zaman, başlangıcı tasavvur
 edilemeyen zaman
 e.+den D.3^a/13

F

faķı [< Ar. faķīh] hoca, müezzın
 f. D.5^a/11
fānī [Ar.] son bulucu, sonlu, ölümlü
 → ME fāni (2016; D154-2)
 → MK fānī (2017; D.19^a/13)
 f. D.19^a/13, D.34^b/12, D.79^a/2,
 D.102^b/5, D.147^b/2, D.153^b/9,
 V.67^a/13, V.84^a/1, V.91^b/1,
 V.99^b/12, V.106^a/4
Fāţima Hz. Fatıma
 f. D.5^b/9, V.59^b/10
 f.+nuğ D.24^b/5, V.86^b/4

¹⁸³ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 9b.7

fāyide [< Ar. fā'ide] fayda

→ ME fā'ide (2016; D4-2)

→ MK fāyide (2017; D.4^a/2)

f. D.4^a/2, V.59^a/7

feryād ét(d)- [Far. + T.] yüksek sesle

bağırarak, haykırmak

f.-icek V.73^b/5

f.-üb D.112^a/12

fırıl- fırlamak

f.-r D.95^a/1, D.95^a/2

fışıl fışıl alçak sesle

f. D.28^a/7

fikir [Ar.] düşünce, zihinde tasarlanan

şey

f.+e V.81^a/11

f.+ine D.100^b/8

fik(i)r ét- [Ar. + T.] fikretmek,

düşünmek krş. fik(i)r eyle-

f.-di V.87^b/3

fik(i)r eyle- [Ar. + T.] fikretmek,

düşünmek

f.-di D.10^a/13, D.26^b/13, V.62^a/8

krş. fik(i)r ét-

fıl¹⁸⁴ [Ar.] fil

→ ME kıl (2016; D109-3)

→ MK fıl (2017; D.56^b/3)

f. D.56^b/3

fı'l [Ar.] fiil, amel, hareket

f.+i D.43^b/4, V.72^a/3

f.+in D.28^a/7

f.+üñmi D.43^b/7, V.72^a/4

firāk gel- [Ar.] ayrılık acısı duymak

→ ME firāk (2016; D102-6)

→ MK firāk gel- (2017; D.53^a/6)

f.-di D.53^a/6, V.77^b/3

Fir'avn [Ar.] Firavun

f. D.141^a/1

fulān [Ar.] falan

→ ME fulan (2016; V94-8)

→ MK fülān (2017; V104^b/8)

f. V.104^b/8

furşat vēr- [Ar. + T.] imkân tanımak,

uygun şartı tanımak

f.-sün D.39^b/9, V.70^a/7

G, Ğ

ğāfil [Ar.] habersiz, dalgın, dikkatsiz ve düşüncesiz kimse

→ ME ğāfil (2016; D5-7)

→ MK ğāfil (2017; D.4^b/7)

ğ. D.4^b/7, D.98^a/5, V.59^b/4,

V.63^b/10, V.74^a/4

ğ. iken V.68^b/11

ğāfile¹⁸⁵ gafillik sırasında

ğ. D.37^a/13, D.98^a/7, D.99^a/10,

V.63^b/1

ğāfillüce dalgın, dikkatsiz, düşüncesiz olan

ğ. D.34^a/4, D.73^b/3, D.73^b/7,

D.95^b/7, D.100^a/4, D.100^a/7,

D.105^a/8, D.123^b/6, D.124^b/13,

D.126^a/2, D.131^b/2, D.143^a/13,

V.91^a/4, V.96^b/11, V.97^a/1,

V.101^b/5

ğāfil ol- [Ar. + T.] gafil olmak, düşüncesiz olmak

ğ.-ma D.135^b/8

gāh [Far.] bazen, bazı zaman

→ ME gah (2016; D195-5)

→ MK gāh (2017; D.99^b/5)

g. D.99^b/5

ğalaba [< Ar. galebe] çok, pek çok krş. *kalaba*

ğ. D.129^b/2

ğānī [Ar.] zengin

→ ME gani (2016; D184-11)

→ MK ğānī (2017; D.94^a/11)

ğ. D.94^a/11

ğarīb [Ar.] kimsesiz, zavallı, biçare

ğ. D.121^b/5

¹⁸⁴ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 56b.4

¹⁸⁵ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 37a.12

- ğarīm** [Ar.] hasım, düşman krş. *karīm*
 → ME ğarım (2016; D205-8)
 → MK ğarīm (2017; D.31^a/12)
 ğ. D.31^a/12, V.89^b/10
 ğ.+e D.104^b/8, V.101^a/9
- ğark ol-** [Ar. + T.] batmak, batırmak, boğulmak
 ğ.-miş V.65^a/4
- ğavġā** [Far.] kavga
 ğ. D.80^a/1, D.131^b/8, D.136^a/11
 ğ.+da D.121^b/5
 ğ.+y1 V.73^b/1
- ğavġā èt(d)-** [Far. + T.] kavga etmek krş. *ğavġā kıl-*
 ğ.-en V.86^b/10
- ğavġā kıl-** [Far. + T.] kavga etmek krş. *ğavġā èt-*
 ğ.-sa D.141^a/2
- ğavġā şal-** [Far. + T.] ortalığı velveleye vermek
 → ME ğavga sal- (2016; D46-4)
 → MK ğavġā şal- (2017; D.25^a/4)
 ğ.-an D.25^a/4, V.86^b/6
- gavur** kafir
 → ME gavur (2016; V59-1)
 → MK gāvur (2017; V87^a/1)
 g. V.87^a/1
- ġāyet** [Ar.] çok, pek, pek çok, son derece
 ğ. D.138^a/7, D.143^b/11, D.149^a/3, V.104^b/10
- ġāyib** [Ar.] gözle görünmeyen âlem
 → ME ġayib (2016; D2V2-3)
 → MK ġāyib (2017; D.3^a/4)
 ğ.+den D.3^a/4
- ġāy(i)b ol-** [Ar. + T.] görünmez olmak, gözden uzaklaşmak
 → ME ġayib ol- (2016; D27-1)
 → MK ġāyib ol- (2017; D.15^b/1)
 ğ.-dı D.15^b/1, V.65^a/3
- ġayret** [Ar.] içten gelerek çalışma, belli bir şey için çabalama, didinme, çaba
 ğ.+i V.93^b/13
 ğ.+içün D.67^b/4
- ġayret çek-** çabalamak
 ğ.-üb V.87^b/4
- ġayret gel-** bir işi yapmaya veya bitirmeye özenmek; canlanmak
 ğ.-di D.27^a/3
- ġayrete gel-** bir işi yapmaya veya bitirmeye özenmek; canlanmak
 ğ.-di D.41^b/11
- ġayrı** [Ar.] başka
 ğ. D.115^a/10, D.131^b/5
- ġazā** [Ar.] İslam dini uğruna yapılan savaş, cihat
 ğ. D.78^b/7, V.99^b/8
 ğ.+ya D.112^a/13
- ġazā èt-** [Ar. + T.] savaşmak krş. *ġazā eyle-, ġazā kıl-*
 ğ.-düm D.26^a/9, V.87^a/10
- ġazā eyle-** [Ar. + T.] savaşmak krş. *ġazā èt-, ġazā kıl-*
 ğ.-di D.38^a/7
- ġazā kıl-** [Ar. + T.] savaşmak krş. *ġazā èt-, ġazā eyle-*
 ğ.-dı V.69^a/10
- ġazāb** [Ar.] aşırı hiddet, intikam alma duygusu ile karışık öfke, kızgınlık, hışım
 ğ. V.61^a/1
 ğ.+ıla V.61^a/11, V.94^b/13
- ġāzī** [Ar.] gazi
 → ME ġāzī (2016; D121-13)
 → MK ġāzī (2017; D.62^b/13)
 ğ. D.62^b/13, D.102^b/3, D.119^a/10, D.147^a/13, D.153^b/7
 ğ.+ler D.128^b/6
 ğ.+lere D.108^a/10, V.103^b/2
- geç-** geçmek krş. *ġeç-, geç-, ġeç-*
 g.-di V.68^b/5, V.71^a/3
 g.-dügi V.71^a/4
- ġeç-** geçmek krş. *geç-, geç-, ġeç-*

→ ME kiç- (2016; D302-10)
 → MK gèç- (2017; D24^b/6)
 g. D.115^b/8, D.115^b/9
 g.-di D.71^b/6, D.71^b/7,
 D.153^a/10, D.153^a/12
 g.-dügi D.24^b/6
 g.-dügünde D.54^a/5, D.54^a/6
 g.-e D.11^b/7, D.95^a/12

gèçer ol- geçmek istemek krş. *gèçer ol-*
 g.-sa D.39^b/8

gèce gece

→ ME gice (2016; D42-9)
 → MK gèce (2017; D.21^b/10)
 g. D.21^b/10, D.23^a/9, D.34^b/6,
 D.36^b/11, D.47^a/5, D.49^a/13,
 D.62^b/11, D.78^b/9, D.90^b/6,
 D.97^a/8, D.98^a/2, D.105^a/7,
 D.123^a/8, D.138^a/2, D.147^a/12,
 D.152^b/10, V.68^b/3, V.83^b/11,
 V.84^b/7, V.85^a/4, V.85^b/11,
 V.86^b/10, V.91^a/11, V.99^b/10,
 V.101^b/4
 g.+den D.26^b/11
 g.+yedegin D.126^b/7

gèçit vèr- geçilecek, aşılacak yer vermek
 g.-sün D.19^b/1 krş. *gèçit vèr-*,
gèçit vèr-, *gèçüt vèr-*

gèçüt vèr- geçilecek, aşılacak yer
 vermek

g.-sün V.70^a/7 krş. *gèçit vèr-*,
gèçit ver-, *gèçüt vèr-*

gèç- geçmek krş. *gèç-*, *gèç-*, *gèç-*

g.-di D.36^b/5, V.68^a/12, V.69^b/8,
 V.71^a/4, V.74^b/5, V.78^a/11,
 V.83^a/5, V.83^a/6, V.86^b/6,
 V.86^b/8, V.87^a/5, V.91^a/11,
 V.96^a/1, V.96^a/2, V.96^a/3,
 V.96^a/4, V.100^a/13
 g.-dimi V.87^a/1
 g.-dügi V.71^a/4
 g.-düm V.101^b/8
 g.-er V.61^b/9, V.77^a/11

g.-erdi V.63^b/12
 g.-ersin V.71^a/2
 g.-medimi V.82^a/5
 g.-medümme V.82^a/6
 g.-mege V.72^a/6
 g.-miş V.88^b/13, V.98^a/13
 g.-mişsiz V.79^b/13
 g.-üb V.78^a/5, V.105^b/2

gèçer ol- geçmek istemek krş. *gèçer ol-*
 g.-sa V.70^a/6-7

gèç- geçmek krş. *gèç-*, *gèç-*, *gèç-*

→ ME kiç- (2016; D36-13)
 → MK gèç- (2017; D.19^a/12)
 g.-di D.19^a/12, D.24^b/9, D.25^a/7,
 D.25^b/10, D.25^b/11, D.25^b/12,
 D.38^b/12, D.41^b/3, D.48^a/13,
 D.54^b/2, D.61^b/10, D.61^b/11,
 D.62^a/10, D.71^b/8, D.71^b/9,
 D.71^b/10, D.98^b/10, D.103^a/10,
 D.115^b/8, D.122^b/4, D.130^a/2,
 D.133^b/4, D.146^a/6
 g.-diler D.137^a/9
 g.-dügi D.24^a/13, D.41^b/5
 g.-dügünde D.54^a/7
 g.-düm D.105^b/1, D.121^b/11
 g.-dün D.95^a/8, D.121^b/3
 g.-e D.12^a/7, V.63^a/1
 g.-en D.135^b/5
 g.-eninden D.79^b/3
 g.-er D.52^b/12
 g.-erise D.41^a/11
 g.-eriseñ D.41^a/12
 g.-ersin D.41^a/12, D.41^a/13
 g.-medi D.114^b/11
 g.-medimi D.60^a/9
 g.-mege D.43^b/9, D.91^b/6
 g.-meyeninden D.79^b/4
 g.-miş D.25^b/7, D.29^a/10,
 D.46^a/12, D.122^b/6, D.124^a/6,
 D.125^a/5
 g.-mişsin D.57^a/8
 g.-ün D.151^a/5

geçim savaşta atların ve insanların
giydiği altınla süslenmiş zırh krş.
keçim
g.+ini V.103^a/1

gêçit vër- geçilecek, aşılacak yer vermek
krş. *gêçit vër-*, *geçüt vër-*, *gêçüt*
vër-
g.-sün D.119^a/12

gêçmiş geçmiş
g. D.76^b/3

geçür- geçirmek krş. *gêçür-*
g.-di V.71^a/9, V.79^a/3
g.-em D.72^a/2

gêçür- geçirmek krş. *geçür-*
→ ME *kiçür-* (2016; D264-9)
→ MK *gêçür-* (2017; D.42^a/5)
g.-di D.42^a/5, D.55^b/8,
D.110^b/12, D.116^a/10, D.120^a/8,
D.134^a/9, D.134^b/4
g.-dügi D.59^b/6
g.-eyim D.125^a/3
g.-medümme D.60^a/12

gêçüt vër- geçilecek, aşılacak yer
vermek krş. *gêçit vër-*,
geçüt vër-, *gêçit vër-*
g.-sün D.39^b/8

gêt(d)- gitmek
g.-e D.79^b/8
g.-eli D.53^b/8, D.53^b/10,
D.53^b/11, D.53^b/13, D.54^a/2,
D.54^a/3, D.55^a/12, D.59^a/12,
D.59^b/8, D.59^b/12, D.75^a/2,
D.122^a/5, V.77^b/12, V.77^b/13,
V.78^a/1, V.78^a/2, V.78^a/3,
V.78^b/11, V.81^b/2, V.81^b/8,
V.81^b/12, V.82^b/9, V.82^b/13,
V.97^b/6
g.-elüm D.46^a/1, D.83^a/6,
D.122^a/2, V.65^b/12, V.73^a/11
g.-en D.75^b/10, D.131^b/4,
V.69^b/7, V.98^a/3
g.-enden D.60^a/1, D.132^b/10-11,

D.135^a/13, V.81^b/10, V.81^b/13
g.-eni D.57^b/9, V.80^a/7
g.-er D.3^b/5, D.17^a/4, D.18^a/3,
D.18^a/6, D.18^a/8, D.18^a/10,
D.18^a/13, D.18^b/2, D.18^b/7,
D.18^b/8, D.18^b/10, D.52^a/4,
D.52^a/9, D.132^a/4, D.132^a/9,
D.133^a/5, D.133^a/7, D.133^a/8,
D.133^a/9, D.143^b/7, V.58^b/13,
V.66^b/4, V.66^b/6, V.66^b/7,
V.66^b/8, V.66^b/9, V.66^b/10,
V.67^a/1, V.67^a/2, V.67^a/3,
V.67^a/5, V.76^b/11, V.77^a/1,
V.87^a/6
g.-erdi D.10^b/3
g.-erek D.51^b/1, D.89^a/2,
D.100^b/7, V.86^b/12
g.-erem D.26^b/9, D.52^a/10,
D.64^a/6, D.105^b/8, D.143^b/6,
V.77^a/2, V.87^b/2, V.92^a/11
g.-eridi D.13^a/11, D.149^a/13
g.-eriken D.108^b/8, D.138^a/8,
D.138^b/12
g.-erise D.18^a/3, D.18^a/5,
D.18^a/8, D.18^a/10, D.18^a/13,
D.18^b/2, D.18^b/7, D.18^b/11,
D.18^b/13, D.19^a/1, D.57^b/5
g.-eriseñ D.26^b/9
g.-erisevüz D.138^b/7
g.-erse V.66^b/4, V.66^b/5, V.66^b/7,
V.66^b/8, V.66^b/9, V.66^b/10,
V.66^b/13, V.67^a/1, V.67^a/2,
V.67^a/3, V.67^a/4, V.67^a/5
g.-ersin D.26^b/8, D.52^a/10,
D.98^b/11, D.105^b/7, V.77^a/2,
V.87^b/1, V.101^b/12
g.-ersün V.87^b/1
g.-erüm V.101^b/13
g.-erür V.77^a/8
g.-eyim D.31^a/5, V.92^b/11
g.-eyin D.65^a/3
g.-icek V.105^a/10

g.-üb V.94 ^b /10	g.-di D.6 ^a /9, D.8 ^a /6, D.10 ^a /7,
gède ¹⁸⁶ zayıf, adi	D.10 ^a /9, D.12 ^a /4, D.12 ^b /13,
g. D.125 ^b /10	D.14 ^b /13, D.15 ^a /5, D.15 ^b /12,
gède gède gide gide, giderek	D.16 ^a /11, D.16 ^b /3, D.17 ^a /9,
g. V.77 ^a /1	D.18 ^a /2, D.19 ^a /12, D.21 ^a /5,
gède yörü- gitmek, gidivermek krş. <i>gède</i>	D.24 ^a /3, D.24 ^b /1, D.25 ^a /8,
<i>yörü-</i>	D.25 ^b /4, D.26 ^a /8, D.27 ^b /10,
→ ME gide yori- (2016;	D.27 ^b /11, D.27 ^b /13, D.28 ^a /5,
D2V2-6)	D.34 ^a /7, D.34 ^a /9, D.37 ^a /9,
→ MK gèdeyori- (2017; D.3 ^a /7)	D.37 ^b /2, D.38 ^b /10, D.38 ^b /11,
g.-r D.3 ^a /7	D.39 ^b /3, D.40 ^a /3, D.40 ^a /4,
gède yörü- gitmek, gidivermek krş. <i>gède</i>	D.41 ^a /2, D.42 ^a /8, D.42 ^a /9,
<i>yörü-</i>	D.43 ^b /1, D.43 ^b /7, D.45 ^a /1,
g.-r V.58 ^b /5	D.45 ^a /5, D.45 ^b /9, D.46 ^b /3,
gèder- gidermek	D.46 ^b /7, D.47 ^b /9, D.48 ^b /1,
g.-di V.62 ^a /10	D.50 ^b /3, D.50 ^b /12, D.51 ^b /2,
g.-seler V.62 ^a /9	D.51 ^b /10, D.51 ^b /12, D.51 ^b /13,
gedil- gedik açılmak, eksilmek	D.52 ^a /9, D.52 ^b /4, D.53 ^a /2,
g.-medin D.52 ^b /2	D.54 ^b /3, D.55 ^b /9, D.56 ^b /11,
g.-mesün D.19 ^b /6, D.35 ^a /4,	D.57 ^b /7, D.58 ^a /3, D.60 ^b /9,
D.79 ^a /9, V.67 ^b /4, V.91 ^b /5,	D.61 ^a /8, D.62 ^a /13, D.62 ^b /12,
V.100 ^a /2	D.63 ^b /13, D.65 ^b /2, D.66 ^a /1,
g.-miş D.72 ^b /1, V.96 ^a /10	D.66 ^b /4, D.66 ^b /6, D.66 ^b /8,
gedük eksik, noksan, ihtiyaç, çatlak,	D.66 ^b /10, D.66 ^b /11, D.66 ^b /13,
yarık, gedik	D.67 ^a /1, D.68 ^a /13, D.69 ^a /9,
→ ME gedik (2016; D247-9)	D.69 ^b /3, D.69 ^b /8, D.70 ^b /9,
→ MK gedük (2017; D.125 ^b /9)	D.70 ^b /10, D.70 ^b /11, D.70 ^b /12,
g. D.125 ^b /9	D.73 ^a /8, D.73 ^a /11, D.76 ^a /10,
gel- gelmek	D.76 ^a /11, D.78 ^a /11, D.78 ^a /13,
g. D.26 ^b /12, D.38 ^a /8, D.41 ^a /10,	D.78 ^b /4, D.80 ^a /10, D.83 ^a /8,
D.41 ^b /5, D.46 ^a /1, D.49 ^b /13,	D.83 ^a /13, D.84 ^a /4, D.84 ^a /6,
D.56 ^a /7, D.61 ^b /11, D.83 ^a /6,	D.84 ^b /9, D.85 ^a /6, D.85 ^a /7,
D.87 ^a /11, D.101 ^a /11, D.109 ^a /7,	D.86 ^a /7, D.87 ^b /13, D.88 ^a /11,
D.109 ^b /7, D.109 ^b /13, D.115 ^b /8,	D.89 ^a /3, D.89 ^a /4, D.91 ^a /10,
D.115 ^b /9, D.127 ^a /5, D.145 ^a /11,	D.91 ^b /1, D.94 ^a /13, D.94 ^b /5,
D.150 ^b /8, D.151 ^a /10, D.153 ^a /6,	D.95 ^b /8, D.96 ^b /13, D.97 ^b /7,
V.69 ^a /11, V.71 ^a /1, V.71 ^a /5,	D.98 ^a /4, D.98 ^b /2, D.99 ^a /4,
V.73 ^a /11, V.75 ^b /5, V.79 ^a /10,	D.99 ^b /6, D.103 ^a /11, D.107 ^b /5,
V.83 ^a /6, V.105 ^b /12	D.107 ^b /6, D.108 ^b /7, D.109 ^a /6,

¹⁸⁶ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs.
125b.10

D.109^b/11, D.109^b/13, D.110^b/2,
 D.111^b/9, D.112^a/4, D.112^a/13,
 D.112^b/1, D.112^b/4, D.113^a/9,
 D.113^b/12, D.113^b/13, D.114^a/1,
 D.114^a/2, D.114^a/3, D.114^b/8,
 D.115^a/4, D.115^a/11, D.115^b/13,
 D.116^b/11, D.117^a/11, D.119^a/3,
 D.119^a/5, D.119^a/6, D.119^b/9,
 D.119^b/11, D.120^b/1, D.120^b/2,
 D.121^a/10, D.122^b/4, D.122^b/5,
 D.123^a/7, D.124^a/5, D.125^a/9,
 D.127^a/1, D.128^a/10, D.129^b/10,
 D.130^b/6, D.130^b/12, D.133^b/5,
 D.133^b/11, D.134^b/3, D.135^a/10,
 D.135^b/1, D.137^a/12, D.137^a/13,
 D.137^b/4, D.138^a/8, D.138^b/2,
 D.138^b/5, D.139^b/5, D.143^a/9,
 D.143^b/5, D.143^b/8, D.144^a/12,
 D.144^b/3, D.144^b/8, D.144^b/12,
 D.145^a/1, D.145^a/2, D.145^a/13,
 D.147^a/13, D.148^a/11, D.148^b/2,
 D.148^b/4, D.149^b/12, D.150^a/3,
 D.151^a/7, D.152^a/12, D.152^b/11,
 V.60^a/5, V.60^b/9, V.62^a/4,
 V.64^b/9, V.65^a/4, V.65^a/10,
 V.65^b/3, V.66^a/4, V.67^a/12,
 V.68^b/8, V.68^b/12, V.69^b/6,
 V.69^b/7, V.69^b/9, V.70^a/12,
 V.70^b/4, V.70^b/10, V.71^a/11,
 V.72^a/2, V.72^b/9, V.73^a/8,
 V.74^a/10, V.76^a/3, V.76^a/8,
 V.76^b/2, V.76^b/8, V.76^b/9,
 V.77^a/1, V.77^a/6, V.77^a/13,
 V.79^a/4, V.79^b/7, V.80^a/2,
 V.80^a/5, V.80^a/12, V.82^b/1,
 V.82^b/9, V.83^b/5, V.83^b/8,
 V.84^b/8, V.85^a/7, V.86^a/8,
 V.86^b/2, V.86^b/11, V.86^b/12,
 V.87^a/10, V.88^a/5, V.88^a/6,
 V.88^a/7, V.89^a/12, V.90^b/9,
 V.91^a/6, V.91^a/13, V.93^a/4,
 V.93^b/5, V.93^b/6, V.93^b/7,

V.94^a/10, V.95^a/3, V.95^b/4,
 V.95^b/5, V.95^b/6, V.96^a/6,
 V.96^a/11, V.96^b/6, V.96^b/8,
 V.98^a/10, V.98^a/11, V.99^b/5,
 V.99^b/9, V.100^b/6, V.102^b/2,
 V.103^a/5, V.103^a/6, V.104^a/9,
 V.104^a/12, V.104^b/1, V.105^a/12,
 V.105^b/1

g.-digin D.119^a/10

g.-diki D.72^b/6

g.-dikim D.100^b/8, D.116^b/9

g.-diler D.36^b/12, D.39^a/2,
 D.49^b/2, D.91^a/5, D.95^a/3,
 D.108^a/10, D.109^a/2, D.110^a/5,
 D.119^a/8, D.128^a/11, D.134^a/2,
 D.134^a/10, D.134^a/12, D.134^b/5,
 D.134^b/9, D.135^a/2, D.137^b/6,
 D.142^b/10, D.143^b/13, D.144^a/7,
 D.144^a/9, D.151^b/12, D.152^b/12,
 V.64^b/8, V.64^b/11, V.68^b/4,
 V.69^b/7, V.71^b/8, V.102^a/9,
 V.104^b/11

g.-diñüz D.91^a/5

g.-dügi D.25^b/2, D.43^b/5,
 D.55^a/13, D.72^b/2, V.72^a/4,
 V.78^b/12, V.86^b/12, V.96^a/10

g.-dügin D.63^a/1, D.69^b/4,
 D.73^a/6, D.102^b/3, D.128^b/7,
 D.147^b/1, D.153^b/7

g.-düginde D.19^a/13, D.95^a/9,
 D.95^a/10, D.95^a/11, D.95^b/1,
 D.95^b/2, D.102^b/6, D.106^a/6,
 D.119^b/2, D.137^b/10, D.147^b/4,
 D.153^b/12, V.67^a/13, V.106^a/5

g.-dügini V.96^b/4, V.106^a/3

g.-dügümce D.50^b/13, V.76^a/9

g.-dügünde D.54^a/5, D.54^a/6,
 D.54^a/7

g.-dük D.5^b/11, D.6^a/6, D.6^b/3,
 D.91^a/6

g.-düm D.37^b/11, D.41^a/8,
 D.54^b/9, D.56^b/5, D.81^a/9,

D.97^a/13, V.69^a/5, V.70^b/13,
V.79^b/3, V.104^b/8
g.-dünj D.41^a/7, D.137^a/1,
V.64^a/10, V.70^b/12, V.78^a/4,
V.78^a/5, V.78^a/6, V.95^a/8
g.-dünjise D.18^b/4, V.66^b/11
g.-e D.118^a/13, V.80^b/9
g.-ecegin D.59^a/8, V.81^a/12
g.-ecek D.58^b/8, V.80^b/11
g.-eçegünj D.133^b/1
g.-elüm V.84^b/2
g.-em D.52^b/1, D.90^a/12, D.90^b/2
g.-en D.4^b/10, D.25^a/10, D.32^b/4,
D.49^b/6, D.65^b/8, D.66^a/2,
D.66^a/3, D.66^a/5, D.66^a/6,
D.66^a/7, D.67^a/9, D.77^b/1,
D.98^b/13, D.99^a/6, D.125^a/13,
D.132^b/10, D.135^b/5, D.135^b/11,
D.146^a/1, V.59^b/6, V.75^a/12,
V.90^a/12, V.93^a/7, V.93^a/10,
V.93^a/12, V.93^a/13, V.99^a/4
g.-ende V.86^b/10
g.-enden D.135^a/13
g.-enile D.60^a/1, V.81^b/10,
V.81^b/13
g.-enler D.138^b/3, D.143^b/13
g.-esin D.58^a/6, D.90^b/4,
D.120^b/2, D.133^b/1, V.80^a/13,
V.105^a/13
g.-esiz D.135^a/9
g.-eyüm V.77^a/5
g.-gil D.8^a/8, D.14^a/1, D.16^a/4,
D.22^a/10, D.22^b/7, D.64^a/12,
D.66^a/1, D.66^a/4, D.66^b/3,
D.69^b/13, D.73^a/12, D.126^a/13,
V.61^a/3, V.64^a/7, V.65^a/12,
V.85^a/10, V.88^b/5, V.92^b/1,
V.93^a/10, V.93^a/11, V.93^b/5,
V.96^b/8
g.-icek V.100^b/5
g.-ince V.68^b/5
g.-ışdiler D.102^a/6

g.-ışünj D.41^a/4, V.70^b/11
g.-medi D.6^b/8, D.16^b/1, D.16^b/2,
D.76^a/9, D.148^b/13, V.60^a/11,
V.65^b/5, V.86^b/8, V.98^a/9,
V.104^b/8
g.-mediler D.148^a/3, D.148^a/5,
D.148^a/6, V.104^a/2
g.-medin D.73^b/1, D.151^b/2,
V.96^b/10
g.-megüm D.132^a/2
g.-mek D.88^a/5
g.-mese V.59^a/11
g.-mesün D.6^a/5, D.6^b/3, D.6^b/12,
D.97^b/8, V.60^a/2, V.60^a/8,
V.60^a/13
g.-meye D.139^b/12
g.-meyelüm D.144^b/7
g.-meyem D.90^a/12, D.90^b/2
g.-meyen D.4^a/7, V.59^a/9
g.-meyesin D.28^b/11, D.140^a/1,
D.144^b/6, V.88^b/6
g.-meyeyin D.140^a/3
g.-mez D.3^a/13, D.3^b/1, D.12^a/13,
D.22^b/2, D.22^b/3, D.22^b/4,
D.22^b/5, D.22^b/6, D.31^b/3,
D.50^a/9, D.60^a/2, D.68^b/2,
D.150^b/11, V.58^b/9, V.58^b/10,
V.63^a/5, V.63^a/13, V.75^b/12,
V.85^a/13, V.85^b/1, V.85^b/2,
V.94^a/11
g.-mezem D.64^a/9, V.92^a/12
g.-mezisem D.132^b/3, D.132^b/4
g.-mezisenj D.132^b/8, D.132^b/9
g.-mezler V.104^a/4, V.104^a/5
g.-miş D.125^b/6, D.130^b/13
g.-mişem D.43^b/9, D.43^b/10,
D.43^b/12, D.91^b/6, D.91^b/7,
D.91^b/8, V.72^a/5, V.72^a/6,
V.72^a/7
g.-mişidi D.35^b/4, D.112^a/11,
V.67^b/10
g.-se D.5^a/9, D.5^b/8, D.6^b/5,

D.60^b/13, D.72^a/8, D.74^a/1,
D.97^b/6, D.120^a/12, D.123^a/10,
V.59^b/9, V.60^a/9, V.97^a/5,
V.97^b/9

g.-sün D.5^b/11, D.6^b/9, D.10^b/7,
D.72^b/5, D.83^b/8, D.88^b/13,
D.92^b/13, D.94^a/10, D.97^a/13,
D.99^a/1, D.104^b/6, D.137^a/12,
D.143^b/4, D.145^b/10, D.146^a/9,
D.146^b/4, D.148^b/1, D.148^b/4,
D.148^b/8, D.149^a/4, D.149^a/5,
D.149^a/11, D.149^b/8, D.150^a/1,
D.152^a/13, V.59^b/11, V.60^a/11,
V.62^a/12, V.70^b/10, V.81^a/6,
V.101^a/8, V.104^a/9, V.104^a/12,
V.104^b/1, V.104^b/4, V.105^a/2,
V.105^a/8

g.-üb D.7^a/13, D.10^a/2, D.10^b/6,
D.13^a/11, D.24^b/6, D.30^b/3,
D.51^a/8, D.51^a/11, D.75^a/8,
D.78^b/8, D.101^b/5, D.102^b/2,
D.106^a/13, D.106^b/7, D.108^b/10,
D.108^b/11, D.110^b/11, D.115^b/8,
D.125^b/2, D.126^b/3, D.129^b/9,
D.133^b/10, D.137^a/7, D.138^b/4,
D.139^a/8, D.147^a/9, D.147^a/10,
D.148^a/13, D.151^b/5, V.60^b/7,
V.62^a/11, V.63^b/5, V.63^b/11,
V.65^b/10, V.66^a/2, V.66^b/3,
V.67^a/9, V.68^b/9, V.70^a/4,
V.76^a/13, V.76^b/1, V.81^a/8,
V.87^b/6, V.90^a/2, V.90^b/4,
V.90^b/10, V.98^b/6, V.99^a/12,
V.99^b/7, V.99^b/11, V.100^a/13,
V.100^b/3, V.102^a/8, V.104^a/10,
V.105^a/3, V.105^a/9, V.106^a/2

g.-üben D.32^a/7, D.34^b/9,
D.78^b/12, D.86^b/9, D.108^a/11,
D.119^a/9, D.128^b/5, D.137^b/9,
D.153^b/6

g.-übeni D.8^b/5, D.33^a/4,
D.37^a/11, V.61^a/8, V.68^b/10,

V.96^a/8, V.103^b/3

g.-ünj D.11^a/11, D.16^b/12,
D.17^b/9, D.28^a/3, D.68^a/13,
D.111^b/8, D.135^a/4, D.135^a/6,
D.138^a/11, D.139^b/10, D.142^b/9,
D.143^b/7, V.62^b/8, V.65^b/11,
V.66^a/12, V.94^a/10

g.-ür D.15^a/1, D.27^a/10,
D.52^b/12, D.53^a/5, D.59^a/10,
D.69^b/7, D.112^b/4, D.123^b/10,
D.134^a/5, D.138^b/6, D.149^a/13,
V.64^b/8, V.72^b/9, V.72^b/10,
V.77^a/11, V.81^a/13, V.87^b/9

g.-ür idi V.76^a/7

g.-ürdi D.97^b/6, D.119^b/13,
V.74^b/7

g.-ürem D.23^b/13, V.78^b/2

g.-üridi D.7^b/8, D.48^b/3,
D.50^b/11, D.129^a/1-2

g.-üriken D.143^a/2

g.-ürin V.86^a/7

g.-ürise D.6^b/8

g.-ürler D.134^a/13, V.104^a/3

g.-ürleridi D.148^a/5

g.-ürmidüm D.150^b/5, V.105^b/11

g.-ürse V.60^a/11

g.-ürsin D.14^a/6, D.70/a006,
D.91^b/3, D.99^a/11

gele gele gele gele, gelerek krş. *geli geli*
g. V.98^a/10

gele gör- gelmeye bakmak
g.-gil D.50^b/1, V.76^a/1

geli geli gele gele, gelerek krş. *gele gele*
g. D.24^a/3, V.86^a/8

geli yöri- gelmek, geledurmak krş. *geli*
yörü-
g.-r D.91^a/4

g.-riken D.81^b/13

geli yürü- gelmek, geledurmak krş. *geli*
yöri-

g.-r V.94^b/13, V.95^a/2

gelimli gédimli gelimli gidimli krş.

gelimli gèdimli

g. D.79^a/3, D.102^b/5-6,
D.153^b/9-10, V.67^a/13

gelimli gèdimli gelimli gidimli krş.

gelimli gèdimli

g. D.34^b/12, D.147^b/3, V.84^a/1,
V.91^b/2, V.99^b/13, V.106^a/4

gelin gelin

g. D.18^b/11, D.72^a/1, D.98^b/4,
D.99^a/13, D.128^b/1, D.133^a/2,
D.133^a/3, D.137^b/7, V.66^b/9

g.+i D.12^b/8, D.21^a/6, D.22^a/8,
D.47^b/10, D.50^b/6, D.97^b/9,
D.100^b/11, D.130^a/4, D.141^b/4,
D.147^a/10, D.151^b/10, V.63^b/4,
V.74^a/11, V.76^a/5

g.+imi V.104^b/1

g.+in D.123^b/7, D.128^a/8,
D.142^a/3

g.+ini D.124^a/10, D.141^b/8,
V.84^b/8

g.+iyile D.102^a/10

g.+ler D.18^a/13

g.+lerün D.81^a/4

g.+üm D.75^a/5, D.124^b/4,
D.151^b/4, V.83^a/1, V.97^b/7

g.+ümün D.28^a/8, D.61^b/3,
D.83^b/6, V.88^a/11

g.+ümüz D.148^b/3

g.+ün D.133^a/9, D.141^b/13

gelincük(g) gelincik

→ ME gelinçük (2016; D117-11)

→ MK gelincük (2017;
D.60^b/11)

g.+üm D.60^b/11, D.60^b/12,
D.61^a/6, V.82^b/3, V.82^b/4,
V.82^b/5, V.82^b/6, V.82^b/7

g.+ün D.113^b/4

gelmez ol- gelmemek

g.-sañ D.50^b/1, D.124^b/3, V.76^a/1

gelü gelü gele gele, gelerek

g. D.76^a/9-10

gelür ol- gelmek

g.-dı D.10^b/10, D.13^b/5, V.64^a/2

gemi gemi krş. *gèmi*

g. V.101^b/8

g.+leri V.86^b/3

gèmi gemi krş. *gemi*

→ ME gimi (2016; D45-3)

→ MK gemi (2017; D29^b/10)

g. D.105^a/13

g.+leri D.24^b/3

g.+si D.29^b/10

genç genç

→ ME genç (2016; D122-12)

→ MK genç (2017; D135^a/12)

g. D.63^a/12, D.72^b/4, D.135^a/12,
V.91^b/12

Gence yer ismi

g.+ye D.120^a/10

gendi kendi krş. *gendü*

g. V.74^b/7, V.85^b/9, V.87^b/5,
V.102^b/3

g.+n D.120^b/8

g.+nün V.76^b/3

gendü kendi krş. *gendi*

→ ME kendü (2016; D99-3)

→ MK gendü (2017; D.78^a/8)

g. D.78^a/8, D.91^a/12, D.97^b/11,
D.100^b/5, D.117^a/6, D.117^a/10,
D.119^a/1, D.132^a/9, D.140^b/11,
D.141^a/11, D.141^b/11, D.142^a/7,
D.142^b/3

g.+ler D.17^a/11

g.+nün D.51^b/3

g.+ne D.42^b/5, V.71^b/3

g.+ni D.46^b/2, D.73^b/7, V.96^b/13

g.+si D.45^b/5

g.+ye D.16^b/2, V.65^b/6

g.+yi D.55^b/8, D.122^a/11,
D.145^b/7, V.79^a/4, V.103^a/9

g.+zin D.51^a/13, D.94^a/5,

D.96^a/13, D.116^b/6

g.+zine V.87^b/6-7

g.+züñi D.143^b/2

gène yine, tekrar

→ ME gine (2016; D5-10)

→ MK gène (2017; D.4^b/10)

g. D.4^b/10, D.6^a/13, D.7^a/5,
D.9^b/13, D.11^a/12, D.23^b/13,
D.54^a/10, D.70^a/13, D.75^a/13,
D.106^a/5, D.108^b/10, D.109^b/10,
D.109^b/11, D.116^a/13, D.117^b/6,
D.129^a/4, D.134^a/8, D.134^b/3,
D.141^b/12, D.146^a/11,
D.146^b/10, D.150^b/10,
V.59^a/8, V.59^a/13, V.60^a/6,
V.60^b/3, V.61^b/12, V.62^b/9,
V.65^a/7, V.70^b/1, V.73^b/3,
V.76^a/8, V.78^a/4, V.78^a/7,
V.78^b/5, V.78^b/11, V.82^a/12,
V.82^a/13, V.82^b/1, V.86^a/7,
V.95^a/13, V.97^a/13, V.97^b/10

geñ geniş krş. *gêñ*

g. V.72^a/6, V.93^b/6

gèñ geniş krş. *geñ*

→ ME giñ (2016; D83-10)

→ MK gèñ (2017; D.43^b/10)

g. D.43^b/10, D.66^b/6, D.68^a/1,
D.81^b/2, D.81^b/8, D.91^b/6,
D.106^b/5, D.116^a/13, D.135^a/3,
D.135^a/8

gerçek gerçek krş. *gerçek, gèrçek*

→ ME gerçek (2016; V50-3)

→ MK gerçek (2017; V82^b/3)

g. V.82^b/3

gerçek¹⁸⁷ gerçek krş. *gerçek, gèrçek*

→ ME girçek (2016; D4-12)

→ MK gerçek (2017; D.60^b/12)

g. D.60^b/12

g.+ise V.82^b/3

g.+lerün D.4^a/12, V.59^a/12

gèrçek gerçek krş. *gerçek, gèrçek*

g. V.63^b/8

gerdek [Far.] gerdek

g. D.5^b/2, D.46^b/5, D.47^b/1,
D.47^b/3, D.57^a/10, D.96^b/11,
V.79^b/13

g.+e D.72^a/2, D.74^a/11, D.96^b/12,
D.132^a/7, V.97^a/11

g.+i D.47^a/7

g.+in D.46^b/6, V.73^b/9

g.+ine D.32^b/4, D.77^b/1,
D.102^b/1, V.90^a/12, V.99^a/4

g.+lerine D.137^b/8

g.+üne D.50^a/13, V.76^a/1

gerdek-ḥāne [Far.] gerdek evi

g. V.73^b/9, V.74^a/6

gerek gerek

g.+idi D.38^b/3, V.69^b/4

g.+idün D.30^a/3, D.89^b/4

g. D.11^b/11, D.12^a/10, D.17^b/12,
D.17^b/13, D.24^b/9, D.25^a/7,
D.25^a/13, D.27^b/5, D.27^b/6,
D.40^a/7, D.42^a/7, D.42^a/12,
D.42^a/13, D.42^b/2, D.42^b/3,
D.53^b/7, D.54^b/1, D.65^a/7,
D.85^a/1, D.89^a/8, D.89^b/5,
D.94^b/7, D.94^b/8, D.96^b/9,
D.134^b/7, D.145^b/2, V.63^a/11,
V.66^b/2, V.69^b/3, V.71^a/13,
V.71^b/2, V.71^b/3, V.77^b/11,
V.88^a/2, V.92^b/13, V.93^b/12

g.+dür D.6^b/7, D.101^a/8-9,
V.88^a/1

g.+ise D.83^b/7, D.83^b/9,
D.83^b/10, D.83^b/11, D.83^b/12,
D.83^b/13, D.150^b/9

gerek- gerekmek

g.-mez D.12^a/11, V.63^a/4

gerekli gerekli

g.+dür D.67^a/13

gerin- gerinmek

g.-di D.138^b/13

¹⁸⁷ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 4a.12

g.-üb D.115^b/10

gèrû geri

→ ME girü (2016; D2V2-4)

→ MK gèrû (2017; D.3^a/5)

g. D.3^a/5, D.3^b/1, D.10^a/9,
D.15^a/2, D.18^a/5, D.18^a/7,
D.18^a/10, D.18^a/12, D.18^b/2,
D.18^b/4, D.18^b/5, D.19^a/7,
D.31^a/4, D.34^b/4, D.37^b/10,
D.40^b/8, D.50^b/12, D.54^b/13,
D.62^b/6, D.67^b/11, D.69^a/9,
D.70/a6, D.72^b/2, D.73^b/9,
D.74^a/13, D.74^b/9, D.78^b/7,
D.87^b/12, D.105^b/13, D.109^a/5,
D.110^a/2, D.111^b/4, D.112^a/11,
D.113^a/9, D.134^b/3, D.143^a/8,
D.146^b/5, D.147^b/10, D.149^a/5,
V.58^b/4, V.58^b/10, V.62^a/5,
V.64^b/10, V.66^b/5, V.66^b/6,
V.66^b/8, V.66^b/9, V.66^b/10,
V.66^b/11, V.66^b/12, V.69^a/11,
V.70^b/7, V.83^a/6, V.83^b/7,
V.89^b/8, V.94^b/9, V.95^a/8,
V.96^a/10, V.97^a/2, V.97^a/4,
V.99^b/8, V.103^b/9, V.103^b/12

gêt- gitmek

→ ME git- (2016; D5-1)

→ MK git- (2017; V59^b/1)

g. D.132^b/13, D.134^b/12,
D.140^a/2
g.-di D.10^a/9, D.17^b/6, D.21^a/9,
D.21^a/10, D.21^a/11, D.24^a/2,
D.24^a/13, D.25^b/3, D.26^a/1,
D.26^a/4, D.35^b/9, D.43^a/11,
D.45^b/9, D.46^b/3, D.46^b/4,
D.47^a/13, D.47^b/2, D.60^b/3,
D.62^b/11, D.69^a/10, D.72^a/6,
D.76^a/9, D.81^b/6, D.98^a/1,
D.100^b/13, D.124^b/4, D.131^a/1,
D.149^a/3, V.66^a/10, V.67^a/12,
V.67^b/13, V.73^a/8, V.73^b/8,
V.74^a/5, V.74^a/7, V.74^b/10,

V.80^b/8, V.82^a/9, V.82^a/10,
V.83^b/10, V.84^b/10, V.84^b/11,
V.85^a/4, V.86^b/2, V.86^b/6,
V.86^b/8, V.86^b/12, V.87^a/8,
V.87^b/5, V.94^b/10, V.96^a/10,
V.98^a/10, V.100^b/7, V.104^a/7

g.-di idi V.69^b/13

g.-diler D.16^b/5, D.106^a/10,
D.106^a/11, V.66^a/1, V.66^a/6,
V.69^a/5, V.75^a/8, V.87^b/12,
V.103^b/3

g.-dûgi V.86^b/1

g.-dügüm D.136^b/3

g.-dügün D.136^b/10

g.-dükde D.4^b/2, V.59^b/1,
V.100^b/10

g.-düm D.24^a/1

g.-dün D.48^a/5

g.-me D.131^b/12, D.133^a/11

g.-medin V.87^b/7

g.-memişdüm V.60^a/6

g.-memişidüm D.6^a/13

g.-meye D.89^b/8

g.-miş V.98^b/6

g.-miş idi D.112^a/13

g.-miş idük D.37^b/7, V.69^a/3

g.-mişdür D.69^a/11

g.-mişidi D.39^a/11

g.-mişidün V.87^a/3

g.-sün D.7^a/10, D.8^b/4, D.57^b/6,
D.93^b/4, D.94^b/8, V.60^b/6,
V.61^a/8

getür- getirmek krş. *gètür-*

g. D.6^b/6, D.31^b/7, D.46^a/6,
D.117^a/3, V.60^a/9, V.72^b/5,
V.72^b/6, V.72^b/7

g.-di D.11^b/2, D.46^a/2, D.49^a/11,
D.52^b/11, D.68^a/5, D.108^b/11,
D.109^a/3, D.110^b/1, D.111^b/6,
D.115^a/6, D.117^a/7, D.137^b/7,
D.149^b/4, V.61^a/2, V.62^b/10,
V.63^a/6, V.73^a/12, V.74^b/11,

V.76^b/1, V.77^a/11, V.79^a/12,
 V.89^a/4, V.89^a/11, V.105^a/5
 g.-diler D.7^b/10, D.8^b/7, D.12^a/1,
 D.29^b/4, D.40^b/8, D.40^b/9,
 D.42^b/13, D.43^a/10, D.44^a/1,
 D.54^b/10, D.56^a/13, D.61^a/7,
 D.61^b/8, D.62^a/5, D.91^a/8,
 D.91^b/12, D.92^a/9, D.93^b/7,
 D.109^a/5, D.110^b/4, D.119^a/9,
 D.119^b/10, D.139^a/4, D.139^b/13,
 D.140^a/7, D.140^a/13, D.142^a/2,
 D.142^a/3, D.142^a/4, D.142^b/12,
 D.144^b/3, D.144^b/10, D.150^a/6,
 D.151^a/9, D.152^a/3, V.60^b/10,
 V.61^a/9, V.65^b/7, V.70^b/7,
 V.71^b/13, V.72^a/8, V.78^b/3,
 V.78^b/5-6, V.79^b/1, V.82^b/8,
 V.105^b/4
 g.-dilermi D.45^b/9
 g.-dilerse D.109^a/4
 g.-dügüm D.84^b/2
 g.-dügün D.113^b/4
 g.-düm V.73^b/1
 g.-dün D.109^b/8, D.110^a/1
 g.-ecek D.45^a/13, V.73^a/3
 g.-elüm D.12^a/12, D.17^b/9,
 D.28^b/3, D.149^b/8, V.63^a/4,
 V.63^a/12, V.66^a/13, V.71^b/7,
 V.105^a/9
 g.-em D.52^b/1
 g.-ene D.48^b/5, D.132^b/11
 g.-enün D.132^b/12
 g.-eydünüz D.49^a/13
 g.-eyim D.89^a/12
 g.-eyin D.48^b/7, V.74^b/9
 g.-mek D.42^b/3, V.71^b/3
 g.-mesün D.4^a/13
 g.-meyecek D.44^b/12, D.45^a/13,
 V.73^a/4
 g.-mezseñ V.72^b/7-8
 g.-miş D.87^b/3
 g.-mişdük V.69^a/3-4

g.-mişüz D.22^a/7, D.22^a/9,
 D.22^a/10, D.31^a/6, D.31^a/7,
 D.31^a/8, D.31^a/9, D.31^a/10,
 V.85^a/9
 g.-se D.48^b/4, V.74^b/8
 g.-sin D.21^b/9
 g.-sün D.12^b/13, V.63^b/6
 g.-sünler D.133^b/13, V.88^b/7
 g.-üb D.27^b/5, D.48^b/10, D.49^b/3,
 D.51^a/12, D.93^b/2, D.96^b/12,
 D.123^b/11, D.133^b/7, D.133^b/12,
 V.60^b/10, V.75^a/10, V.88^a/1,
 V.89^b/6
 g.-übdürürsin D.30^b/10,
 D.30^b/13, D.31^a/1, D.31^a/2,
 D.31^a/3
 g.-ün D.7^a/9, D.8^b/3, D.11^b/12,
 D.12^a/10, D.36^b/10, D.38^a/1,
 D.43^a/6, D.44^a/1, D.44^b/8,
 D.44^b/10, D.44^b/11, D.56^a/13,
 D.59^b/2, D.61^b/8, D.92^b/4,
 D.94^b/6, D.125^a/6, D.125^a/7,
 D.134^b/8, D.140^a/6, D.140^a/12,
 V.61^a/7, V.63^a/3, V.63^a/12,
 V.68^b/2, V.69^a/8, V.71^b/12,
 V.72^a/8, V.75^a/8, V.79^b/1,
 V.81^b/4-5, V.88^b/2
 g.-ür D.13^a/8, V.63^b/10
 g.-ür idük D.37^b/8
 g.-ürdi V.63^b/8
 g.-üridi D.13^a/4
 g.-üriseñüz D.44^b/11
 g.-ürseñ V.72^b/7
gétür- getirmek krş. *getür-*
 g.-üb D.7^b/9
gevde gövde
 g.+ñde D.15^b/6, D.15^b/12,
 V.65^a/6, V.65^a/10
 g.+ñden D.8^b/12, V.61^a/12
 g.+si D.46^a/12, D.110^a/10
gey- giymek
 g.-di D.46^b/4, D.46^b/8, D.48^a/2,

D.48^a/10, D.50^a/4, D.55^a/2,
D.58^b/11, D.59^a/10, D.75^a/5,
D.130^a/4, D.132^b/2, D.151^b/11,
V.73^b/8, V.73^b/10, V.74^a/12,
V.74^b/1, V.74^b/3, V.75^b/9,
V.75^b/10, V.78^b/6, V.81^a/13,
V.83^a/1, V.97^b/7, V.97^b/8

g.-diler D.47^b/12, D.48^a/11,
D.49^a/8, D.50^a/6, D.143^b/12,
V.74^b/4, V.75^a/5

g.-düm D.46^b/12

g.-dümse V.73^b/12

g.-en D.54^b/6, D.64^a/7, D.145^a/6,
V.78^b/1, V.92^a/11

g.-er D.73^a/6, V.96^b/5

g.-er idüm V.105^b/10

g.-eridüm D.150^b/2

g.-ersin D.46^b/10

g.-ersiz V.73^b/12

g.-erüz D.46^b/11, V.73^b/12

g.-eyin D.54^b/12, V.78^b/4

g.-mez idi D.48^b/8

g.-mez imiş V.74^b/10

g.-miş D.50^b/7, V.76^a/5

g.-miş idi D.91^a/13

g.-mişem D.150^a/10, V.105^b/6

g.-mişleridi D.91^a/12

g.-sün D.46^b/12, D.125^a/6,
V.73^b/13, V.97^a/11

g.-üb D.74^a/11, D.151^b/12,
V.78^a/12

g.-üğ D.151^a/6, V.73^b/13

g.-üğüz D.46^b/13

geydür- giydirmek

g.-di D.97^b/10

g.-diler V.81^a/2

g.-em D.132^b/12

g.-mişidi V.96^b/2

g.-mişleridi D.72^b/13

g.-üb D.144^b/11

geyesi giysi

g.+sin D.46^b/3-4

g.+sini V.73^b/8

geyik geyik

g. D.4^b/2, D.20^a/12, D.40^a/3,
D.60^a/8, D.65^a/11, D.65^b/6,
D.65^b/7, D.102^a/3, D.102^a/4,
D.120^b/10, D.121^a/3, D.122^a/9,
D.129^b/4, D.129^b/7, D.131^b/7,
V.59^b/1, V.70^a/12, V.84^b/1,
V.93^a/2, V.93^a/6

g.+den D.40^b/2

g.+dür D.40^b/10

g.+e D.13^a/8, D.24^a/6, V.86^a/10

g.+i D.13^a/3, D.13^a/8, D.13^a/10,
D.40^a/9, D.40^b/8, D.70^a/5,
V.63^b/6, V.63^b/8, V.63^b/10,
V.63^b/11, V.70^a/12, V.70^b/1,
V.70^b/7, V.82^a/4

g.+leri D.12^b/13, V.95^a/8

g.+lerine D.16^a/7, V.65^b/2

g.+lerinüğ V.65^b/1

g.+lerüğ D.15^b/10, V.65^a/9

g.+lerüğüz D.142^a/9

geyim giyim, elbise krş. *geyüm*

g. D.134^a/2, D.144^b/10

g.+in D.132^b/1, V.96^b/5

g.+ini D.107^a/12, D.146^b/8,
V.103^a/1

g.+lerin D.129^b/8, D.129^b/11

g.+üm D.125^a/6

geyin- giyinmek

g.-di D.97^b/11

g.-miş D.98^b/4

g.-mişidi D.91^a/10

geyüm giyim, elbise krş. *geyim*

g.+ümilen D.38^a/1

g.+ümle V.69^a/7, V.72^a/8

geyür- giydirmek

g.-di D.128^b/4

g.-diler V.82^a/9

g.-seğ D.3^b/7, V.59^a/1

g.-üb D.60^b/2

geyür hilat

- ME geyer (2016; D18-5)
 → MK geber (2017; D11^a/5)
 g. D.11^a/5, V.62^b/4
- gez** defa, kere, sefer
 → ME kez (2016; D232-12)
 → MK kez (2017; D37^b/12)
 g. D.24^b/9, D.37^b/12, D.41^b/13,
 D.58^b/13, D.118^a/12, D.122^b/1,
 V.69^a/6, V.72^b/3, V.81^a/3,
 V.90^a/6, V.98^a/6
- gez-** gezmek
 g.-di D.6^a/9, V.60^a/4
 g.-dügünden D.11^b/9, V.63^a/2
 g.-e D.80^a/13
 g.-en D.146^b/1
 g.-er D.4^b/8, V.59^b/5
 g.-eridi D.92^a/1
 g.-eridün D.25^b/9
 g.-eriken D.122^a/8, D.124^a/3
 g.-erken V.96^a/11
- gezdür-** gezdirmek
 g.-meye D.142^a/12
 g.-ürleridi D.63^b/4
- gezer ol-** çocuğun yürüyebilir hale gelmesi
 g.-dı D.110^b/6
- gezle-** okun gezini kırışe takmak krş.
 gizle-
 g.-di D.101^b/1
- gızıl-da-** havayı yarararak gürültü çıkartmak
 ğ.-yub D.96^a/9
- gibi** gibi, benzer, benzeyen
 → ME kibi (2016; D34-12)
 → MK gibi (2017; D.6^b/3)
 g. D.6^b/3, D.9^a/8, D.9^b/2,
 D.9^b/10, D.14^a/12, D.19^a/12,
 D.21^b/13, D.23^b/3, D.24^b/12,
 D.29^a/6, D.29^a/7, D.29^b/1,
 D.30^b/1, D.33^b/9, D.42^b/3,
- D.45^b/13, D.47^b/8, D.48^a/2,
 D.49^a/5, D.50^a/8, D.51^a/10,
 D.54^b/7, D.55^a/9, D.56^a/7,
 D.56^b/2, D.58^b/9, D.59^b/5,
 D.59^b/9, D.59^b/10, D.59^b/13,
 D.60^a/1, D.65^b/9, D.65^b/10,
 D.66^a/2, D.66^a/5, D.66^a/6,
 D.66^a/7, D.68^b/3, D.71^b/4,
 D.75^b/7, D.75^b/13, D.77^a/5,
 D.80^b/12, D.80^b/13, D.81^b/10,
 D.84^a/11, D.92^a/5, D.92^a/7,
 D.92^a/10, D.93^a/1, D.97^a/2,
 D.99^b/11, D.101^b/8, D.103^b/5,
 D.103^b/9, D.107^a/11, D.107^b/4,
 D.108^a/6, D.108^b/12, D.111^a/10,
 D.118^b/13, D.127^b/1, D.128^a/3,
 D.128^a/4, D.142^b/4, V.60^a/13
 V.61^b/5, V.63^b/10, V.64^a/13,
 V.64^b/1, V.74^a/10, V.74^b/1,
 V.75^b/11, V.78^b/1, V.80^b/12,
 V.81^b/9, V.81^b/12, V.85^a/6,
 V.86^a/1, V.86^b/6, V.89^a/2,
 V.90^a/6, V.93^a/7, V.93^a/10,
 V.93^a/12, V.95^b/13, V.98^a/1,
 V.100^b/4, V.102^b/13, V.103^a/4,
 V.104^a/6
 g.+nün D.6^a/4-5, D.6^b/2, V.60^a/2,
 V.60^a/8
- gicel**¹⁸⁸- sersemlemek
 → ME kiç- (2016; D187-3)
 → MK gicel- (2017; D.95^a/11)
 g.-dün D.95^a/11
 g.-miş D.95^b/3
- gir-** girmek
 g.-di D.9^b/8, D.27^b/3, D.27^b/8,
 D.29^b/3, D.34^a/13, D.37^a/3,
 D.37^a/4, D.38^b/8, D.41^b/13,
 D.47^b/10, D.52^b/3, D.59^a/11,
 D.62^a/9, D.68^b/7, D.68^b/8,
 D.69^b/3, D.78^b/3, D.88^a/9,

¹⁸⁸ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 95a.11

D.88^a/10, D.100^b/5, D.102^a/10,
 D.103^a/9, D.103^b/4, D.104^a/2,
 D.112^b/4, D.115^b/12, D.116^b/5,
 D.130^b/5, D.145^a/4, D.145^b/12,
 D.146^a/11, D.147^a/7, D.152^a/10,
 V.61^b/9, V.64^b/4, V.68^b/6,
 V.69^b/5, V.71^a/7, V.76^b/13,
 V.77^a/6, V.81^b/1, V.83^a/1,
 V.86^a/8, V.88^a/3, V.94^b/1,
 V.94^b/13, V.100^a/13
 g.-digüm D.56^b/2
 g.-diler D.36^b/12, D.137^a/8,
 D.143^b/10, D.144^a/1, D.144^a/8,
 D.152^b/4, V.68^b/3, V.68^b/5,
 V.101^b/4
 g.-düm D.105^a/13, D.116^b/7,
 D.128^a/5
 g.-dünj D.81^b/3, D.95^a/9
 g.-dünjmi D.116^b/7
 g.-em D.71^b/13, D.118^b/1
 g.-en D.54^b/6, D.73^a/1, D.100^a/5,
 V.78^b/1, V.96^b/3
 g.-ende D.5^b/1, D.39^b/9, V.70^a/7
 g.-eyinmi D.28^b/4, V.88^b/4
 g.-ib D.150^a/3
 g.-mek D.100^a/5
 g.-memiş D.45^a/11
 g.-miş D.99^b/11
 g.-mişdi V.100^b/10
 g.-mişem D.150^a/11, V.105^b/7
 g.-mişiken D.73^a/3, D.107^b/3,
 D.141^a/10, D.141^b/10, D.142^a/6,
 D.142^b/2, V.103^a/3
 g.-miş iken D.140^b/9-10
 g.-mişken V.96^b/3
 g.-mişsin D.57^a/8
 g.-mişsiz V.79^b/12
 g.-se D.81^a/8
 g.-sün D.74^a/11, D.125^a/8,
 V.97^a/11
 g.-üb D.67^b/6, D.102^b/1,
 V.87^b/12, V.94^a/1, V.102^a/11

g.-ür D.95^a/1

g.-ürse V.78^b/5

gizle- gizlemek krş. *gezle-*

g.-di D.19^a/13, D.34^b/12,
 D.79^a/2, D.102^b/5, D.147^b/2,
 D.153^b/9, V.67^a/12, V.83^b/13,
 V.91^b/1, V.99^b/12, V.106^a/3

gizlü gizli

g. D.102^a/7, D.108^a/5

göç- göçmek krş. *göç-*

→ ME köç- (2016; D104-3)

→ MK göç- (2017; V61^b/9)

g.-di V.61^b/9

g.-erüm D.54^a/3

göç- göçmek krş. *göç-*

g.-di D.19^a/12, D.97^a/7,
 D.108^b/8, D.109^a/10, D.109^b/10

g.-diler D.143^b/10

g.-dünj D.4^b/4, V.59^b/2-3

g.-mezidi D.109^a/12

göç eyle- göç yapmak, göçmek

g.-di D.120^a/10

göçür- yerini değiştirmek, yer

değiştirmek, nakletmek

→ ME köçür- (2016; D80-11)

→ MK göçür- (2017; D.42^a/11)

g.-miş D.42^a/11

g.-ünj D.122^a/1

g.-ürüm V.78^a/3

gök(g) gök

g.+e D.90^b/8, D.107^a/4, D.107^a/7,
 D.125^a/11, D.126^a/10, V.102^b/9,
 V.102^b/11

g.+ile D.89^b/12, D.90^a/9

göger- morarmak, yeşermek, bitki
 yapraklanmak

g.-di D.131^a/6

gögercin güvercin

→ ME gögerçin (2016; D159-6)

→ MK gögercin (2017; D.81^b/6)

g. D.81^b/6, D.81^b/9, D.81^b/12

gögis göğüs krş. *gög(ü)s*

g.+de V.93^b/6
gög(ü)s göğüs krş. *gögis*
 g.+de D.66^b/6
 g.+i D.7^b/5, D.12^a/2, D.12^b/8,
 D.14^a/5, D.20^a/6, D.67^b/8,
 D.90^a/13, V.63^a/7, V.64^a/9,
 V.84^a/11, V.94^a/2, V.95^a/7
 g.+in D.51^b/12, D.126^a/10
 g.+inden D.125^a/1, D.153^a/11
 g.+ine V.93^a/1
 g.+ini V.76^b/8
 g.+inüñ D.82^a/2
 g.+leri D.127^b/1
 g.+ümde D.70^b/5, D.141^b/8,
 V.95^b/2
 g.+ümi D.83^a/13, D.84^a/6,
 D.85^a/8
 g.+ünde D.26^a/7

gök gök
 g. D.20^b/8, D.40^a/4, D.56^b/13,
 D.65^a/11, D.74^a/11, D.76^b/1,
 D.83^a/12, D.86^a/4, D.98^a/1,
 D.102^a/11, D.104^a/13,
 D.123^b/10, D.151^b/12, D.153^b/5,
 V.70^a/12, V.79^b/8, V.93^a/2,
 V.101^a/4, V.106^a/1
 g.+de D.72^a/10, D.75^b/6, D.82^b/7,
 D.86^a/11, V.96^a/8, V.97^b/13
 g.+de iken D.75^a/2, V.97^b/7
 g.+den D.5^a/5, D.23^b/1

gökçek(g) güzel, sevimli, hoş krş.
gökçek
 g.+ini V.83^b/7

gökçe gök
 g. D.3^b/8, V.59^a/2

gökçek(g) güzel, sevimli, hoş krş.
gökçek
 g. D.81^a/4
 g.+ini D.62^b/3, D.108^a/8

gök yüzi gök yüzü krş. *gökyüzü*

g.+nden D.84^a/5, D.85^a/6-7,
 V.85^b/13
 g.+ne D.7^a/2-3, D.35^b/1,
 D.63^a/11-12, D.103^a/1-2,
 D.119^b/7, V.67^b/8, V.91^b/11,
 V.100^a/8

gök yüzü gök yüzü krş. *gökyüzü*
 g.+ne V.60^b/2

göl¹⁸⁹ göl
 g. D.9^a/8, D.9^b/2, D.14^a/12,
 V.61^b/5, V.64^b/1
 g.+üñ D.96^a/9

gölge gölge
 → ME kölg (2016; D18-4)
 → MK gölge (2017; D.11^a/4)
 g. D.11^a/4, D.30^b/10, D.53^b/4,
 D.61^a/6, D.85^b/1, V.62^b/3,
 V.77^b/9 V.82^b/6, V.89^b/6
 g.+sidür D.122^a/3

gölgelice gölgelice krş. *gölgelice*
 → ME kölgelice (2016;
 D35V20-3)
 → MK gölgelice (2017; D.19^b/3)
 g. D.19^b/3, D.35^a/1, D.54^a/11,
 D.63^a/2, D.76^b/5, D.79^a/5,
 D.86^b/13, D.108^a/13, D.128^b/8

gölgelüce gölgelice krş. *gölgelice*
 g. V.67^b/2, V.78^a/8, V.84^a/2,
 V.91^b/3, V.98^b/2, V.99^b/13-1,
 V.103^b/5

gömeç kül ekmeği
 → ME gömeç (2016; D105-7)
 → MK gömeç (2017; D54^b/7)
 g.+den D.54^b/7-8

gömil- gömülmek
 g.-di D.117^a/10

gömlek(g) gömlek krş. *gömlek(g)*
 → ME kömlek (2016; D93-8)
 → MK gömlek (2017; D.48^b/8)
 g. D.48^b/8, V.74^b/10

¹⁸⁹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 9a.8

g.+dür D.48^b/11, V.74^b/12
 g.+i D.48^b/12, D.49^a/2, V.75^a/1,
 V.75^a/2
 g.+idür V.74^b/12
 g.+üm D.105^a/13

gön ham kösele, deri

g.+e D.127^b/8
 g.+ler D.94^a/1

gönder kargı, mızrak, sırık

g.+in D.153^a/10
 g.+inde V.90^a/5
 g.+inüñ D.32^a/3, D.77^a/5,
 V.98^b/10
 g.+ler D.33^b/10
 g.+üñ D.19^b/7, D.35^a/5, V.67^b/4,
 V.100^a/3
 g.+ünji D.22^b/3, D.26^a/13,
 V.85^b/1

gönder- göndermek

g. D.104^b/5, D.153^a/11, V.101^a/8
 g.-di D.56^b/10, D.119^a/4,
 D.120^a/13, D.123^b/9, D.128^a/9,
 D.137^a/11, V.73^b/10, V.105^a/13
 g.-diler D.111^a/2, D.111^b/8,
 D.149^b/11, V.105^a/11
 g.-miş D.149^a/10, V.105^a/1
 g.-mişidi D.138^a/2
 g.-ür D.5^b/9, V.59^b/10
 g.-ürleridi D.121^a/4
 g.-ürsüz D.43^a/3

gönderle- kargılamak, mızraklamak

g.-ye V.102^a/12

göñlek(g) gömlek krş. *gömlek*

g.+i D.48^b/9
 g.+üm V.101^b/8

göñül gönül

→ ME köñül (2016; D2V2-3)
 → MK göñül (2017; D.48^a/6)
 g. D.48^a/6, D.89^b/13, D.90^a/10
 g.+de D.122^a/4
 g.+i V.74^a/1
 g.+ile D.49^b/12

g.+in D.3^b/4, V.58^b/12
 g.+inden D.145^b/3
 g.+indesin D.82^b/8, D.86^a/11-12
 g.+ine D.3^a/4, D.92^a/6
 g.+üm D.94^b/7, D.96^b/10,
 D.100^b/13
 g.+ünj D.85^b/3, D.122^a/6,
 D.132^b/6

göñül vër- sevmek, âşık olmak

g.-üb D.14^a/3, D.49^a/5, D.50^a/10,
 D.50^b/7, D.70^a/3, D.85^b/6,
 D.121^a/13-1, V.64^a/8, V.74^b/2,
 V.75^a/4, V.75^b/4, V.75^b/12,
 V.76^a/5-6, V.95^a/6

gör- görmek

g. D.123^b/13, D.148^b/4, V.73^b/4,
 V.103^b/3
 g.-di D.7^b/12, D.7^b/13, D.21^b/11,
 D.23^a/11, D.27^a/9, D.37^b/2,
 D.40^a/4, D.40^a/9, D.40^b/9,
 D.46^a/4, D.46^b/4, D.49^a/3,
 D.49^b/4, D.50^b/12, D.51^b/1,
 D.51^b/3, D.52^a/9, D.52^b/5,
 D.53^a/4, D.54^b/3, D.55^b/9,
 D.58^a/3, D.61^b/9, D.62^a/13,
 D.63^b/11, D.68^a/2, D.69^b/7,
 D.72^b/6, D.73^a/6, D.80^b/5,
 D.87^b/12, D.88^b/11, D.92^b/2,
 D.93^b/10, D.94^b/7, D.96^b/10,
 D.97^b/1, D.97^b/4, D.98^a/3,
 D.98^b/4, D.99^b/5, D.99^b/6,
 D.99^b/10, D.99^b/13, D.102^a/9,
 D.109^b/2, D.114^b/8, D.115^a/2,
 D.115^a/12, D.116^a/13,
 D.116^b/5, D.117^a/4, D.122^a/7,
 D.122^b/5, D.125^b/1, D.126^a/8,
 D.129^b/9, D.130^a/9, D.133^b/5,
 D.134^a/5, D.134^a/13, D.135^b/1,
 D.138^a/11, D.145^b/11, D.150^b/11,
 V.60^b/11, V.62^b/12, V.67^a/10,
 V.68^b/13, V.70^a/12, V.70^b/2,
 V.73^a/9, V.73^b/8, V.75^a/3,

V.75^a/11, V.76^a/8, V.76^b/3,
V.77^a/1, V.77^a/7, V.78^a/12,
V.79^a/4, V.79^a/13, V.80^a/12,
V.85^b/11, V.86^b/8, V.87^b/9,
V.92^a/6, V.100^b/4, V.102^a/9,
V.103^a/5

g.-diki V.83^a/5

g.-dikim D.6^a/10, D.24^a/3,
D.46^a/11, D.47^b/1, D.109^b/12,
D.135^a/11, D.136^a/1, D.144^a/10,
D.144^b/13, V.60^a/5, V.77^b/1,
V.86^a/8, V.95^a/2, V.96^a/11,
V.105^a/13

g.-diler D.17^b/8, D.37^a/2,
D.39^a/3, D.43^a/2, D.47^b/2,
D.48^b/13, D.49^a/13, D.65^b/6,
D.90^b/3, D.99^a/6, D.105^a/6,
D.106^a/11, D.110^a/6, D.110^b/4,
D.112^b/3, D.123^a/6, D.133^a/11,
D.137^a/5, D.138^a/5, D.138^b/6,
D.143^b/13, D.144^b/2, V.66^a/12,
V.69^b/9, V.69^b/10, V.71^b/9,
V.72^b/10, V.74^a/6, V.74^a/7,
V.101^b/3

g.-düginde D.24^a/10, D.24^b/13,
D.25^a/1, D.25^b/4, D.35^b/8,
D.45^b/10, D.49^b/4, D.56^b/1,
V.67^b/12, V.77^b/2, V.79^b/1

g.-düginleyin D.103^b/4

g.-dügüm D.14^a/3, D.48^a/6,
D.49^a/5, D.49^b/12, D.50^b/7,
D.70^a/2, D.85^b/6, D.121^a/13,
V.64^a/8, V.74^b/2, V.75^a/4,
V.75^b/4, V.76^a/5, V.95^a/6

g.-dügün D.50^a/10, V.75^b/12

g.-dükde V.86^a/13, V.89^b/2

g.-düm D.3^b/6, D.23^a/13,
D.23^b/1, D.23^b/2, D.23^b/3,
D.23^b/4, D.23^b/5, D.50^a/7,
D.50^a/8, D.50^a/9, D.50^a/12,
D.64^a/13, D.64^b/1, D.64^b/3,
D.64^b/13, D.74^a/1, D.105^a/10,

D.105^b/2, D.116^b/3, D.117^a/2,
D.121^b/13, D.122^a/1, V.58^b/13,
V.75^b/11, V.75^b/12, V.75^b/13,
V.85^b/12, V.85^b/13, V.86^a/1,
V.86^a/2, V.87^a/5, V.87^a/6,
V.87^a/7, V.92^b/2, V.92^b/3,
V.92^b/9, V.97^a/5, V.101^b/6,
V.101^b/9

g.-dümise D.140^b/1, D.140^b/2,
D.140^b/3, D.140^b/4, D.140^b/5,
D.140^b/6

g.-dün D.42^a/10, D.64^a/3,
V.71^a/12, V.92^a/9

g.-dünise D.54^a/8, V.78^a/7

g.-dünmi D.25^b/7, D.55^b/2,
D.89^b/7, D.116^b/3, D.117^a/1,
V.78^b/13, V.87^a/2

g.-elim V.58^b/8, V.59^b/1, V.65^a/5

g.-elüm D.4^b/1, D.4^b/11, D.7^b/2,
D.8^a/7, D.9^a/2, D.10^b/11,
D.13^b/13, D.15^b/4, D.16^a/3,
D.17^a/6, D.18^a/2, D.18^b/6,
D.24^a/5, D.24^b/2, D.24^b/11,
D.25^a/8, D.25^b/4, D.28^a/5,
D.29^b/7, D.30^b/8, D.31^b/9,
D.32^a/1, D.32^a/5, D.32^a/11,
D.32^b/3, D.32^b/7, D.32^b/11,
D.33^a/3, D.33^a/7, D.44^b/7,
D.49^b/5, D.51^b/5, D.52^a/1,
D.53^a/8, D.54^b/4, D.55^a/4,
D.58^b/2, D.59^b/7, D.63^b/13,
D.64^a/11, D.64^b/8, D.66^b/2,
D.67^a/4, D.67^b/1, D.67^b/5,
D.69^b/12, D.73^a/11, D.74^b/1,
D.74^b/9, D.76^a/5, D.76^b/11,
D.77^a/3, D.77^a/8, D.77^a/12,
D.77^b/3, D.77^b/7, D.80^b/8,
D.82^b/5, D.83^a/9, D.84^a/12,
D.85^b/5, D.86^a/8, D.89^b/9,
D.92^b/5, D.93^b/13, D.95^a/5,
D.96^a/7, D.98^a/4, D.99^a/8,
D.100^a/2, D.100^a/11, D.101^a/2,

D.101^b/6, D.101^b/13, D.105^a/8,
 D.107^b/7, D.107^b/13, D.113^a/12,
 D.114^a/7, D.117^b/1, D.117^b/11,
 D.121^a/12, D.121^b/8, D.122^b/7,
 D.122^b/12, D.123^b/11, D.124^b/5,
 D.125^b/7, D.126^a/6, D.126^b/3,
 D.126^b/10, D.127^b/4, D.130^b/8,
 D.131^a/2, D.131^a/11, D.132^b/7,
 D.135^b/2, D.136^a/4, D.136^a/8,
 D.136^b/11, D.140^a/13, D.143^a/9,
 D.143^b/4, D.145^a/5, D.146^b/11,
 D.148^b/9, V.59^a/8, V.61^a/2,
 V.61^b/2, V.62^a/13, V.64^a/6,
 V.66^a/2, V.66^b/3, V.66^b/13,
 V.70^a/4, V.75^a/11, V.75^b/6,
 V.76^b/4, V.76^b/10, V.77^b/4,
 V.78^a/13, V.78^b/7, V.79^b/2,
 V.79^b/7, V.80^b/6, V.83^b/13,
 V.86^a/9, V.86^b/3, V.86^b/13,
 V.88^a/10, V.89^b/5, V.90^a/2,
 V.92^a/7, V.92^b/1, V.92^b/7,
 V.93^b/4, V.93^b/8, V.95^a/13,
 V.96^b/8, V.97^b/4, V.98^a/7,
 V.98^b/6, V.101^a/3, V.101^b/4,
 V.101^b/13, V.102^b/6, V.103^a/7,
 V.104^b/5, V.105^b/5, V.105^b/9
 g.-en D.33^a/4, V.90^b/4
 g.-ende D.32^a/8, V.86^b/6,
 V.86^b/13, V.98^b/13
 g.-eyim D.13^a/2, D.42^a/10,
 D.45^b/9, D.55^b/4, V.63^b/7,
 V.71^a/12
 g.-eyin D.139^a/7
 g.-gil D.22^b/7, D.67^a/12,
 D.67^b/10, V.80^b/10, V.93^b/11,
 V.94^a/3
 g.-icek D.45^b/10, D.45^b/11,
 D.48^b/12, D.56^b/9, D.110^a/2,
 V.79^b/6, V.81^b/7
 g.-ince D.90^b/2, D.131^b/11
 g.-inmez D.70^b/6
 g.-medi D.6^a/3, D.13^b/11,

D.69^b/10, D.80^b/9, V.59^b/13,
 V.64^a/5, V.95^a/3
 g.-medin D.97^a/5
 g.-medük V.73^a/2-3
 g.-medühmi D.92^b/9
 g.-mege D.41^a/8, D.50^b/11,
 D.50^b/12, V.70^b/13, V.76^a/7,
 V.76^a/8
 g.-mek D.87^b/9
 g.-memiş D.44^b/8, D.44^b/9,
 D.45^a/10, V.72^b/5, V.72^b/7
 g.-memişleridi D.88^b/9
 g.-mese D.104^b/13, V.101^a/13
 g.-meyince D.3^b/11, D.3^b/12,
 D.132^a/12, V.59^a/4
 g.-mezmisin D.95^b/10
 g.-miş D.58^b/9, D.103^a/8,
 V.80^b/12, V.100^a/12
 g.-mişdür D.24^b/1, V.86^b/2
 g.-se D.9^b/1, D.15^a/6, D.15^b/2,
 V.64^b/11, V.65^a/4
 g.-sem D.14^a/11, D.14^a/12,
 D.71^a/4, D.86^a/13, D.86^b/1,
 V.64^a/13
 g.-señ D.9^a/7, V.61^b/4, V.61^b/5
 g.-sin D.35^a/7
 g.-sün D.49^a/1, D.63^a/6,
 D.102^b/10, D.137^b/12,
 D.147^b/6, D.154^a/5, V.63^b/8,
 V.84^a/4, V.91^b/6, V.100^a/5,
 V.106^a/12
 g.-üb D.7^b/5, D.12^b/6, D.15^a/9,
 D.51^b/4, D.65^b/2, D.111^a/6,
 D.153^b/1, V.64^b/13, V.68^b/3,
 V.75^a/8, V.96^b/5, V.100^b/8
 g.-üben D.94^a/1
 g.-ünj D.40^a/13, D.125^a/13,
 D.144^a/12
 g.-ür D.14^a/7, D.61^b/3, D.64^b/11,
 D.80^b/5, D.80^b/10, V.92^b/8
 g.-ürdüm V.76^a/9
 g.-üridüm D.51^a/1

- g.-üriken D.87^a/11, D.142^b/7,
D.144^b/6
g.-ür iken D.140^a/3
g.-ürise D.16^b/11
g.-ürlerise D.42^b/12
g.-ürlerse V.71^b/8
g.-ürmisin D.8^a/11, D.11^b/2,
D.13^a/7, D.17^a/7, V.61^a/4,
V.62^b/11, V.63^b/9, V.66^a/2-3
g.-ürmisiz D.68^b/1, V.94^a/10
- göre göre**
g. D.42^b/12, V.71^b/8
- göreş göreş**
→ ME göreş (2016; D116-10)
→ MK göreş (2017; D60^a/10)
g.+de D.60^a/10
- göreş-** göreşmek krş. *göreş dut-*, *göreş
tut-*
→ ME göreş- (2016; D78-13)
→ MK göreş- (2017; D41^a/13)
g.-diler D.137^a/4
g.-dükde V.82^a/6
g.-elüm D.41^a/13
g.-sem D.90^b/10
- göreş dut-** göreşmek krş. *göreş tut-*
g.-alum V.71^a/2, V.71^a/5
- göreş tut-** göreşmek krş. *göreş dut-*
g.-alum D.41^b/6
- görin-** görünmek görünmek
g.-di D.23^a/12, D.59^b/6, D.81^b/13
g.-e D.41^a/9
g.-gil D.80^b/2
g.-meyesin D.45^b/1
g.-mez D.14^a/10, D.46^a/13,
D.47^b/1, D.70^a/8, D.72^a/4,
D.99^a/7, D.99^a/12, D.141^a/5,
V.64^a/12, V.74^a/6, V.95^a/9,
V.95^b/3, V.96^a/4
g.-ür V.66^a/10
- göriş-** görüşmek
g.-di D.78^b/5, D.108^a/3,
D.125^a/9, D.137^b/5
- g.-diler D.114^a/4, D.137^a/2,
D.137^a/5, V.99^b/8
- görk** güzellik, yüz güzelliği, meziyet, iyi
huy
g.+i D.69^b/13
- görkli** güzel, gösterişli krş. *görkli*
g. D.4^b/12, D.4^b/13, D.5^a/1,
D.5^a/2, D.5^a/3, D.5^a/5, D.5^a/6,
D.5^a/7, D.5^a/8, D.5^a/9, D.5^a/10,
D.5^a/11, D.5^a/12, D.5^a/13, D.5^b/1,
D.5^b/2, D.5^b/3, D.5^b/4, D.19^b/4,
D.33^b/3, D.43^b/11, D.96^b/3,
D.121^b/11, D.135^b/4
- görklü** güzel, gösterişli krş. *görklü*
g. D.35^a/2, D.35^a/10, D.43^b/2,
D.43^b/9, D.62^a/4, D.63^a/7,
D.65^a/12, D.68^a/4, D.73^b/3,
D.75^b/2, D.78^a/1, D.79^a/6,
D.79^a/12, D.82^b/6, D.86^a/10,
D.87^a/1, D.87^a/4, D.88^a/11,
D.93^a/3, D.93^a/10, D.94^b/1,
D.95^b/7, D.97^b/4, D.98^a/6,
D.98^a/7, D.98^b/8, D.99^a/10,
D.102^a/11, D.102^b/11, D.107^a/8,
D.107^b/10, D.108^a/2, D.108^b/4,
D.113^b/8, D.115^b/1, D.119^b/3,
D.121^b/3, D.121^b/13, D.123^b/6,
D.126^a/2, D.127^b/6, D.128^b/9,
D.131^a/5, D.131^b/2, D.134^a/5,
D.134^b/1, D.135^b/8, D.137^b/7,
D.143^a/13, D.147^a/11, D.147^b/6,
D.151^a/5, D.153^b/5, V.67^b/3,
V.72^a/2, V.72^a/5, V.72^a/7,
V.83^a/11, V.87^a/6, V.89^a/11,
V.90^b/10, V.93^a/2, V.94^a/7,
V.96^b/11, V.97^b/11, V.99^a/13,
V.100^a/1, V.100^a/5, V.102^b/12,
V.103^b/7, V.106^a/1, V.106^a/9
g.+m D.72^a/8, D.98^b/1, D.98^b/11,
D.123^a/12
g.+mi D.151^b/5, D.151^b/7
g.+ñile D.121^b/7

- g.+si D.89^b/13
 g.+sine D.100^b/1
 g.+sinüñ D.90^a/10
- görmez ol-** görmemek
 g.-dı D.80^b/6, D.80^b/10
 g.-mış idi D.61^a/12
 g.-mışdı V.82^b/10
- görün-** görünmek
 g.-di V.93^a/6
- göster-** göstermek
 g.-di D.128^b/4, V.105^b/2
 g.-diler D.135^a/4, V.104^a/11
 g.-e V.80^b/11
 g.-eydüm D.28^b/10
 g.-eyim D.65^a/5, D.89^a/12, D.93^a/10, D.153^a/8, V.92^b/12
 g.-eyin V.92^b/12
 g.-gil D.80^a/8
 g.-mek D.98^b/3
 g.-mesün V.59^a/13
 g.-sün D.93^b/6
 g.-ür D.40^a/13, D.135^a/8, V.70^b/3
- göt** göt
 “götini” → ME köpini (2016; D265-8)
 → MK göt (2017; D.93^a/4)
 g.+i D.93^a/4, D.110^a/6
 g.+in D.10^a/8
 g.+ine D.6^b/9
 g.+ini D.134^b/8¹⁹⁰, V.60^a/11
 g.+üme V.60^a/11
 g.+üne V.60^a/11
 g.+ünün V.62^a/5
- götür-** götürmek
 g.-di D.50^b/3, D.55^b/5, D.56^a/10, D.82^a/1, D.128^a/2, V.79^a/1-2
 g.-diler D.9^b/3, D.39^b/13, D.50^b/9
 g.-dügin D.107^a/7, V.102^b/11
- g.-düğüm D.28^a/10, D.84^b/1, V.88^a/12
 g.-düm D.37^b/11
 g.-ecek D.30^a/2, V.89^a/8
 g.-elüm D.149^b/10
 g.-en D.90^a/1, D.117^b/8, D.117^b/12, D.136^a/11, D.136^b/6
 g.-ende D.39^b/5, V.70^a/5
 g.-me V.89^a/7
 g.-megil D.30^a/2
 g.-miş D.108^b/9
 g.-señ¹⁹¹ D.21^b/7
 g.-üb D.4^b/8, D.47^b/4, D.93^a/12, D.94^b/4, D.116^a/6, D.127^b/8, D.128^a/6, V.59^b/5, V.61^b/7, V.69^a/5, V.70^a/9, V.74^a/8, V.76^a/3
 g.-übdürürsin D.30^b/11, D.30^b/12
 g.-ür D.41^b/8
- götürül-** götürülmek
 g.-di V.91^a/1
- göy**¹⁹² gök
 → ME gög (2016; D68-8)
 → MK göy (2017; D.36^a/8)
 g.+e D.36^a/8
- göyin-** yanmak krş. *göyne-*, *göyün-*
 g.-di D.53^a/9, D.53^a/12
- göyne-** yanmak krş. *göyin-*, *göyün-*
 → ME göyin- (2016; D137-4)
 → MK göyine- (2017; D.70^b/7)
 g. D.70^b/7, D.71^a/6, D.72^a/5, V.95^b/3, V.95^b/7
 g.-r D.70^b/4, V.95^b/2
- göyün-** yanmak krş. *göyin-*, *göyne-*
 g.-di V.77^b/5, V.77^b/7
- göz** göz
 g. D.14^a/2, D.48^a/6, D.49^a/5, D.49^b/11, D.50^a/9, D.50^b/7,

¹⁹⁰ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÛN: Drs. 134b.8-9

¹⁹¹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÛN: Drs. 21b.7-8

¹⁹² ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÛN: Drs. 36a.8-9

D.68^a/5, D.70^a/2, D.76^b/4,
 D.85^b/6, D.89^b/13, D.90^a/10,
 D.105^b/4, D.117^b/4, D.117^b/5,
 D.118^b/11, D.121^a/13, V.64^a/8,
 V.74^b/2, V.75^b/3, V.76^a/5,
 V.95^a/6, V.101^b/10
 g.+den D.59^b/10, D.70^a/12,
 D.117^b/3, D.118^b/3, D.131^b/10,
 V.81^b/9, V.81^b/13
 g.+i D.23^a/2, D.46^a/13, D.54^b/11,
 D.61^a/13, D.76^a/4, D.80^b/5,
 D.81^a/4, D.110^a/11, D.115^a/12,
 D.115^b/3, D.118^b/7, V.69^a/12,
 V.78^b/4, V.85^b/6, V.94^b/5
 g.+ile D.117^b/2
 g.+im D.96^b/10
 g.+imi D.23^b/4
 g.+in D.16^a/2, D.51^b/12,
 D.73^a/10, D.98^b/3, V.96^b/7
 g.+inden D.115^a/10
 g.+ine D.22^b/11, D.26^a/4,
 D.30^b/5, D.34^a/10, D.61^a/12,
 D.76^a/5, D.80^b/2, D.80^b/7,
 D.81^b/13, D.115^b/2, V.82^b/12
 g.+ini D.81^b/8, D.138^a/9
 g.+inün D.3^b/13, D.29^a/4,
 D.47^b/7, D.53^a/7, D.99^b/7,
 V.59^a/5, V.74^a/9, V.77^b/3,
 V.88^b/10, V.98^a/6
 g.+ler D.5^b/13, V.59^b/12
 g.+leri D.13^b/12, D.24^a/11,
 D.55^a/3, D.61^a/12, D.69^b/11,
 D.72^a/7, D.113^a/11, D.125^b/12,
 D.147^a/2, V.61^b/1, V.64^a/6,
 V.78^b/7, V.82^b/10, V.82^b/12,
 V.86^a/13, V.95^a/4, V.96^a/5-6
 g.+lerimüz V.83^a/1
 g.+lerin V.67^a/11, V.103^a/12
 g.+lerinden V.76^b/9, V.95^a/12
 g.+lerini D.133^b/8, V.94^b/2
 g.+lerinün D.58^b/5, V.80^b/9
 g.+lerüm D.70^b/2, D.74^b/12,

D.80^b/10, D.123^b/13, D.146^b/12,
 V.64^a/10, V.97^b/5
 g.+lerümün D.113^b/9
 g.+lerün D.15^b/4, D.55^a/5,
 V.65^a/5, V.78^b/8
 g.+ü D.38^a/9
 g.+üm D.14^a/7, D.61^b/3, D.81^a/3,
 D.87^a/11, D.94^b/7, D.100^b/13,
 D.105^a/9, D.117^b/2, D.118^b/6,
 D.118^b/7, D.118^b/9, D.118^b/10,
 D.118^b/12, D.130^b/4, D.141^a/7,
 D.141^a/8, V.75^a/3, V.75^a/8,
 V.88^a/10, V.95^b/1, V.101^b/5,
 V.101^b/6
 g.+üme D.45^b/1, D.61^a/10,
 D.80^a/8, D.150^a/8, V.72^b/8,
 V.73^a/4, V.82^b/11, V.105^b/5
 g.+ün D.27^a/5, D.76^b/9, D.85^b/3,
 D.98^a/6, D.132^b/5, D.135^b/8,
 V.75^b/12, V.87^a/7, V.98^b/4

gözcü gözcü

→ ME gözçi (2016; D247-1)

→ MK gözci (2017; D.125^b/1)

g. D.125^b/1

gözcügez gözceğiz

→ ME gözçügez (2016;
 D157- 13)

→ MK gözcügez (2017;
 D.80^b/13)

g.+i D.80^b/13

g.+ün D.51^b/7, V.76^b/5-6

gözet(d)- gözetmek

g.-di D.33^b/7, D.68^a/12, D.78^a/4,
 D.153^a/3

g.-üb D.94^b/2

göz gezdür- bir yeri bir şeyi çabucak incelemek

g.-di D.13^b/11, D.69^b/10,
 V.64^a/5, V.95^a/3

gözle- gözlemek

→ ME közle- (2016; D7-13)

→ MK gözle- (2017; D.97^b/12)

- g.-di D.97^b/12, D.99^b/4, D.125^b/1
 g.-diler D.138^a/6
 g.-r V.80^b/8
- gözlü** gözlü krş. *gözlü*
 g. D.40^a/6, D.63^b/2, D.64^a/5, D.100^b/10
- gözlü** gözlü krş. *gözlü*
 g. D.18^a/12, D.18^b/11, D.20^a/6, D.31^b/7, D.51^a/3, D.64^a/8, D.65^a/9, D.67^b/7, D.72^a/1, D.72^b/7, D.73^b/1, D.73^b/11, D.95^a/7, D.106^a/2, D.107^b/10, D.108^a/2, D.118^a/7, D.121^a/9, D.121^b/1, D.121^b/7, D.121^b/12, D.122^b/10, D.123^a/1, D.125^a/3, D.128^a/13, D.131^b/11, D.133^a/9, D.135^a/12, D.142^a/3, D.150^b/4, V.66^b/9, V.67^a/3, V.76^a/10, V.84^a/10, V.89^b/13, V.91^b/12, V.92^a/2, V.92^a/10, V.92^a/12, V.93^a/1, V.94^a/2, V.96^b/10, V.97^a/3, V.101^a/10, V.102^a/5, V.103^a/8, V.103^a/11, V.105^b/10
- gözük-** görünmek
 g.-di V.81^b/7
 g.-e V.71^a/1
 g.-ecek V.72^b/8
 g.-me V.72^b/8, V.73^a/4
 g.-mesün D.59^a/11, V.81^b/1
- gözün** aydın sevinçli bir olay dolayısıyla kullanılan bir kutlama sözü
 g. D.137^a/12
- gür** [Far.] mezar, kabir
 → ME gor (2016; D167-10)
 → MK gör (2017; D49^b/13)
 g.+damı D.49^b/13
 g.+um D.85^b/10
- güç(c)** güç, kuvvet, zor
 g.+i D.127^b/3
 g.+ile D.14^a/13, D.71^a/5, V.73^b/7
 g.+ine D.84^b/6
 g.+ün V.64^b/1
- güç** **ét(d)**- güçlük çıkarmak, zorlamak, baskı yapmak, zulmetmek, gadretmek
 → ME güç it- (2016; D210-2)
 → MK güç éd- (2017; V65^b/6)
 g.-ib V.65^b/6
 g.-medün D.107^a/2, V.102^b/8
- güçlü** güçlü krş. *güçlü, güçlü, güçlü*
 g. D.113^b/8
- güçlü** güçlü krş. *güçlü, güçlü, güçlü*
 → ME güçlü (2016; D145-11)
 → MK güçlü (2017; D74^b/11)
 g. D.74^b/11, D.90^b/10
- güçli** güçlü krş. *güçli, güçlü, güçlü*
 g. D.79^b/6
- güçlü** güçlü krş. *güçli, güçlü, güçlü*
 g. D.123^b/13, V.97^b/5
- güt(d)**- gütmek
 g.-ende D.136^b/1, D.136^b/2, D.136^b/9, D.136^b/10
 g.-erler D.133^b/5
- gül-** gülmek
 g.-di D.45^b/11, D.65^a/1, D.81^b/7, D.115^a/3, D.139^a/1, V.73^a/10, V.81^a/10, V.92^a/5, V.92^b/10
 g.-dü D.63^b/10
 g.-dün D.64^a/2, V.92^a/8
 g.-er V.76^a/9
 g.-eridün D.51^a/1
 g.-ersin D.139^a/2
 g.-medi D.6^a/2, V.59^b/13
 g.-mez D.47^b/11, V.74^a/11
- güle güle** güle güle, gülererek
 g. V.72^b/10
- güliš-** gülüşmek
 g.-diler D.56^b/9, V.79^b/6, V.80^b/13
- gümān** [Far.] zan, şüphe
 → ME gümān (2016; D142-9)
 → MK gümān (2017; D.17^b/11)
 g. D.17^b/11, D.29^b/5, D.44^b/1, D.73^a/9, D.82^a/4, D.84^b/11,

V.66^b/1, V.72^b/2, V.89^a/5,
V.96^b/7

gümbür gümbür büyük bir gürültü ile
krş. *gümür gümür*

g. D.33^b/5, D.62^a/5, D.68^a/7,
D.75^a/3, D.137^b/1

gümüş gümüş
g. V.81^b/4

gümür gümür gümbür gümbür krş.
gümbür gümbür
g. V.94^a/8

gümüş gümüş
g. D.59^b/5, D.83^b/13
g.+i D.142^a/5

gün gün

g. D.7^a/1, D.7^b/6, D.12^b/9,
D.19^b/11, D.25^b/10, D.33^b/6,
D.33^b/7, D.33^b/12, D.34^b/6,
D.36^a/3, D.47^a/13, D.48^a/13,
D.49^b/2, D.50^b/11, D.50^b/12,
D.62^b/11, D.63^a/9, D.64^b/4,
D.64^b/6, D.65^b/9, D.66^a/6,
D.68^a/8, D.68^a/9, D.68^a/10,
D.68^a/11, D.68^a/12, D.72^a/9,
D.78^a/3, D.78^b/9, D.79^b/8,
D.87^a/10, D.90^b/6, D.97^a/8,
D.103^a/10, D.104^a/5, D.104^b/13,
D.108^b/7, D.109^a/10, D.120^b/4,
D.120^b/5, D.123^a/7, D.129^a/4,
D.129^b/1, D.130^a/7, D.133^b/3,
D.133^b/8, D.137^b/2, D.138^a/12,
D.138^b/1, D.139^a/6, D.143^a/2,
D.147^a/12, D.152^a/11, V.58^b/3,
V.58^b/7, V.60^b/3, V.61^b/9,
V.68^a/4, V.73^b/5, V.74^a/5,
V.74^b/6, V.75^a/9, V.76^a/7,
V.83^b/11, V.84^a/6, V.91^a/2,
V.91^a/11, V.91^b/8, V.92^b/4,
V.93^a/3, V.93^a/7, V.93^a/12,
V.94^a/8, V.94^a/9, V.99^b/9,
V.100^a/13, V.100^b/12,
V.101^a/13, V.102^a/8

g.+de D.16^b/7, D.23^b/11,
D.110^b/5, D.111^b/11, D.111^b/13,
D.112^a/6, D.113^a/5, V.65^b/8,
V.86^a/6

g.+den D.43^b/11, V.72^a/7,
V.74^b/10

g.+dür D.54^b/8, D.123^a/3,
V.78^b/2

g.+e D.46^b/13, D.54^b/9, D.97^a/4,
D.141^b/6, V.73^b/13, V.78^b/2,
V.96^a/7

g.+i D.24^b/12, D.33^b/12, D.66^b/4,
D.66^b/6, D.66^b/8, D.66^b/10,
D.66^b/11, D.66^b/13, D.67^a/1,
D.78^a/5, D.94^a/6, D.96^a/13,
D.117^b/8, D.117^b/13, D.136^a/11,
D.136^b/7, V.83^b/1, V.86^b/6,
V.90^b/12, V.93^b/5, V.93^b/6,
V.93^b/7

g.+in D.123^b/7, D.128^a/8

g.+inde D.151^a/13

g.+ini D.153^b/4, V.106^a/1

g.+lerde D.103^a/10, D.104^a/5,
V.75^a/8, V.100^a/13, V.100^b/12

g.+lerden V.102^a/8

g.+leri idi V.75^a/9

g.+leriydi D.49^b/2

g.+lik D.65^a/4

g.+üm D.149^a/10, D.151^b/2,
D.151^b/5, V.105^a/1

g.+ümi D.29^a/10, D.76^b/3,
D.125^a/5, V.88^b/13, V.98^a/13

gün güneş

g.+e D.114^b/9

günāh [Far.] günah

→ ME günah (2016; D291-6)

→ MK günāh (2017; D.16^a/9)

g. D.16^a/9, V.65^b/2

g.+ı D.16^a/5, D.16^a/7, V.65^a/13,
V.65^b/1

g.+ına D.44^b/4

g.+ıñı V.103^b/7

g.+larını D.35^a/9
 g.+larını V.100^a/4
 g.+larıñuzı V.84^a/4
 g.+larıñ V.91^b/6
 g.+uñızı D.87^a/4
 g.+uñuzı D.63^a/7, D.79^a/11,
 D.102^b/10, D.108^b/4, D.119^b/2,
 D.128^b/9, D.137^b/11, D.147^b/6,
 D.154^a/7, V.106^a/9

günbed¹⁹³ [< Far. gunbed] kümbet
 g. D.116^b/5, D.116^b/10,
 D.116^b/12
 g.+e D.116^b/7, D.116^b/11
 g.+i D.116^b/3
 g.+ile D.116^b/8
 g.+üñ D.116^b/6

gündüz gündüz
 g. D.36^b/11, D.49^b/1, D.98^a/2,
 D.152^b/10, V.68^b/3

günlük günlük
 g. D.23^b/11, V.86^a/6, V.92^b/11

günlük(g) şemsiye, gölge yapmaya
 yarayan perde
 g.+i D.137^b/5
 g.+in D.102^a/13, D.112^b/3,
 D.148^a/12, V.104^a/9

güpür güpür gümbür gümbür
 → ME küpür küpür (2016;
 D285-12)
 → MK güpür güpür (2017;
 D.144^b/12)
 g. D.144^b/12, V.90^b/11

gürbüz [Far.] iyi gelişmiş, serpilmiş,
 sağlam bir bünyeye sahip
 g. D.87^a/7

Gürcistân yer ismi
 g. D.20^b/4, D.120^a/11, V.84^b/3
 g.+a D.122^a/1, V.69^b/13
 g.+da D.39^a/10
 g.+uñ D.119^b/9

gürle- hiddetle, yüksek sesle bağırarak,
 çıkışmak
 g.-rsin V.100^b/13
 g.-yeyim D.75^b/7, V.98^a/1

gürz [Far.] ateşli silahların icadından
 önce savaş aleti olarak
 kullanılan, demir, tunç, bakır
 veya pirinçten ağır topuz,
 bozdoğan, şeşper
 g. D.34^a/9, D.37^a/2, D.106^b/4,
 D.106^b/9, V.68^b/5, V.102^a/13,
 V.102^b/2
 g.+e D.127^a/8
 g.+i D.38^a/10, D.38^a/12,
 V.69^a/13, V.100^b/5, V.102^b/3
 g.+ile D.103^b/7, D.127^a/10,
 V.91^a/7
 g.+in D.90^b/8, V.102^b/3
 g.+ini D.127^a/7, D.145^b/6
 g.+lerin D.144^a/6

gürz şal- gürz atmak
 g.-ardı V.100^b/2
 g.-aradı D.103^b/1

gürz ur- gürz vurmak, topuzla vurmak
 g.-alum D.144^a/5
 g.-dı V.102^b/4
 g.-ub D.144^a/7

güven- güvenmek
 g.-eyim D.13^a/3, V.63^b/7
 g.-sem D.36^a/7, V.68^a/6
 g.-sün D.13^a/6

güvenç(c) güvenç
 g.+ile D.113^b/4

güvle¹⁹⁴- istekle atılmak
 → ME gürle- (2016; D23-3)
 → MK güvle- (2017; D.61^b/1)
 g.-diler D.61^b/1
 g.-yüb D.13^b/3, V.63^b/13,
 V.82^b/12

¹⁹³ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 116b.3

¹⁹⁴ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 13b.3

güvlek¹⁹⁵ tahta kova, gerdel
 → ME külek (2016; D7-13)
 → MK güvlek (2017; D.5^b/13)
 g. D.5^b/13, V.59^b/12

güy- dayanmak, beklemek, sabretmek
 → ME küy- (2016; D6-6)
 → MK güy- (2017; D.5^a/6)
 g.-di D.5^a/6

güyegi güveyi krş. *güyegü*
 → ME güyegü (2016; D109/8)
 → MK güyegi (2017; D.56^b/7)
 g.+nün D.56^b/7

güyegü güveyi krş. *güyegi*
 g. D.3^b/6, D.55^b/9, D.56^a/3,
 V.59^a/1, V.79^a/4, V.79^a/8,
 V.79^b/4
 g.+lere D.56^a/5, V.79^a/9
 g.+müzdür D.149^b/7, V.105^a/8
 g.+si D.14^a/1, D.20^a/1, D.23^a/10,
 D.35^b/10, D.57^a/4, D.70^a/1,
 V.64^a/7, V.68^a/1, V.79^b/10,
 V.84^a/8, V.95^a/5

güz sonbahar
 g.+e D.3^b/8, V.59^a/2
 g.+in D.9^b/11, V.61^b/11

güz alması sonbahar elması
 g. D.29^a/6, D.48^a/2, D.49^a/4,
 D.50^a/8, D.59^b/10, D.60^a/1,
 D.71^b/3, V.75^b/11
 g.+na D.8^a/10-11, V.61^a/4

güzel güzel krş. *güzel*
 → ME gözel (2016; D70-5)
 → MK güzel (2017; D.7^b/5)
 g. D.7^b/5, D.11^b/5, D.12^a/2,
 D.12^b/8, D.14^a/5, D.24^a/7,
 D.37^a/5, D.67^b/8, D.73^b/7,
 V.62^b/12, V.94^a/2
 g.+ler D.40^b/8, D.90^b/11

güzel güzel krş. *güzel*

→ ME gözel (2016; V11-7)
 → MK gözel (2017; V63^a/7)
 g. V.63^a/7, V.64^a/9, V.66^b/4,
 V.66^b/11, V.69^a/6, V.86^a/11,
 V.95^a/7, V.97^a/1
 g.+ini V.103^b/2

H, H, H

haber [Ar.] haber

h. D.3^a/4, D.11^b/7, D.11^b/8,
 D.12^a/7, D.15^b/7, D.15^b/13,
 D.16^a/1, D.48^a/1, D.49^a/7,
 D.53^b/5, D.57^b/11, D.66^a/3,
 D.67^a/2, D.89^a/3, D.91^a/2,
 D.95^a/12, D.95^a/13, D.96^a/3,
 D.99^a/12, D.107^b/11, D.108^b/11,
 D.119^a/5, D.122^b/11, D.123^b/9,
 D.124^a/5, D.124^a/6, D.130^a/1,
 D.130^a/2, D.132^b/11, D.132^b/12,
 D.143^b/7, D.151^b/9, D.152^b/11,
 V.63^a/1, V.63^a/9, V.63^a/10,
 V.69^b/6, V.73^a/8, V.74^a/13,
 V.75^a/5, V.77^b/9, V.80^a/8,
 V.93^a/11, V.93^b/7, V.104^a/8,
 V.104^b/8

h.+dür D.131^b/4, D.131^b/12
 h.+i D.11^b/2, D.16^b/9, D.17^a/5,
 D.21^a/13, D.40^a/6, D.69^a/7,
 D.104^a/9, D.123^b/3, D.135^a/13,
 D.152^a/8, V.65^b/9, V.66^a/1,
 V.74^b/7, V.84^b/12, V.94^b/8,
 V.101^a/2

h.+in D.14^b/1, D.14^b/10, D.24^b/7,
 D.25^a/11, D.25^a/5, D.48^b/4,
 D.48^b/5, D.48^b/7, D.49^a/13,
 D.50^b/5, D.52^b/10, D.52^b/11,
 D.70^b/6, D.70^b/13, D.71^a/5,
 D.71^b/1, V.64^b/1, V.64^b/6,
 V.74^b/7, V.74^b/8, V.74^b/9,

¹⁹⁵ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 5b.12-13

- V.75^a/8, V.76^a/4, V.77^a/10,
V.77^a/11, V.81^b/10, V.81^b/13,
V.86^b/5, V.95^b/3, V.95^b/6
h.+ler D.89^b/7
h.+ünj D.23^a/9, D.52^b/8,
D.54^a/11, D.54^a/12, D.54^a/13,
V.77^a/9, V.78^a/8, V.78^a/9,
V.78^a/10, V.82^b/3, V.85^b/11
- haber ét-** [Ar. + T.] haber göndermek,
haber vermek krş. *haber eyle-*,
haber vèr-
h.-diler V.83^a/10, V.102^a/10
- haber eyle-** [Ar. + T.] haber göndermek,
haber vermek krş. *haber ét-*,
haber vèr-
h.-ñ D.97^a/13
- haber şor-** [Ar. + T.] haber sormak
h.-am D.132^b/11
h.-dı D.41^a/3, D.107^b/7,
V.70^b/10, V.86^b/6, V.86^b/9
h.-dılar D.99^a/8
- haber vèr-** [Ar. + T.] haber göndermek,
haber vermek krş. *haber ét-*,
haber eyle-
→ ME *haber vir-* (2016; D38-2)
→ MK *hāber vèr-* (2017;
D138^b/4)
h. V.65^a/6, V.86^b/10, V.89^b/9
h.-di D.21^a/2, D.47^a/3, D.123^b/4,
D.125^b/2-3, D.144^a/11, V.74^a/2,
V.84^b/6-7, V.89^b/6
h.-diler D.27^b/12, D.106^a/12,
D.138^b/4, V.88^a/6
h.-e V.86^b/11
h.-ecek V.86^b/5-6
h.-eyim D.88^b/13
h.-gil V.86^b/7, V.97^a/5
h.-ğil D.74^a/1
h.-medi V.69^b/6
h.-miş V.76^a/11
h.-se D.24^b/9, D.25^a/6, D.25^a/13
h.-ünj V.103^a/9
- haberleş-** karşılıklı haber alıp vermek
h.-di D.24^b/2, D.24^b/11, D.25^a/8,
D.25^a/9, D.25^b/4, D.25^b/5,
D.49^b/5, V.78^a/12, V.86^b/13
h.-elüm V.70^b/10
h.-eyim D.24^b/2, D.24^b/10,
D.41^a/2, D.82^b/4, V.86^b/2-3
h.-miş D.24^a/5, V.75^a/11, V.86^a/9
- habib** [Ar.] sevilen kimse, sevgili, dost
h. V.84^a/4
- habs** [Ar.] hapis
h.+idi V.88^a/2
h.+dan D.28^a/12
- habse şal-** hapsedmek
h.-dılar D.142^b/12
- hacet** [Ar.] gerek duyulan, muhtaç
olunan şey, ihtiyaç
h.+ile V.64^b/1
- hācet dile-** [Ar. + T.] Allah'tan veya
büyük bir makamdan bir istekte
bulunmak krş. *hācet dile-*
h. D.9^a/9, V.61^b/6
h.-di D.9^a/11-12, D.75^b/12
h.-diler D.9^b/3
- hācī** [Ar.] hacca giden kimse, hacı
→ ME *hacī* (2016; D6-9)
→ MK *hācī* (2017; D.5^a/9)
h. D.5^a/9
- hāç** [Far.] haç krş. *hāç*
→ ME *hāç* (2016; 124-7)
→ MK *hāç* (2017; D64^a/7)
h.+a D.64^a/7
- haç** [Far.] haç krş. *hāç*
h.+a V.92^a/11
- hadd** [Ar.] sınır
h.+un D.107^a/5
h.+uñ V.102^b/10
- hak(k)** [Ar.] Allah; pay
h. D.4^a/13, D.19^b/1, D.19^b/8,
D.24^b/1, D.44^b/5, D.86^b/3,
D.97^a/10, V.59^a/13, V.67^b/1,
V.67^b/5, V.86^b/2, V.106^a/10

- h.+ı D.6^b/1, D.6^b/2, D.28^b/7,
D.57^b/10, D.131^b/1, D.143^a/12,
V.60^a/7, V.80^a/7
h.+ıma V.68^a/9
h.+ını D.151^b/7
h.+ıyçün D.73^b/13, D.80^a/7,
D.135^b/11
h.+uma D.36^a/12
- hakkına ko**¹⁹⁶- Tanrısına teslim etmek,
gömmek
h.-dı D.23^a/5, V.85^b/8
- hakla-** yenmek veya bozmak, perişan
etmek, hakkından gelmek
h.-yalum D.152^b/2
- haklı** haklı
h.+ya D.57^b/10, V.80^a/7
- Hakka ısmarla-** Allah'a ısmarlamak
h.-dum D.43^a/11
- Hakka vâsıl ol-** ölmek
h.-dı D.151^b/8, D.152^a/7
- haksuz** haksız
h.+a D.57^b/10, V.80^a/7
- Hak Te'âlâ** Yüce Allah, Yüce Tanrı
h. D.3^a/4, D.90^b/10, D.92^a/6,
D.98^b/6, D.127^b/13-1, V.68^a/9,
V.70^a/9, V.72^b/11, V.91^b/6
h.+nuş D.44^a/11, V.72^a/13,
V.72^b/3
h.+ya D.80^a/11, D.83^a/11,
V.67^a/10
- hâl** [Ar.] bir şeyin içinde bulunduğu
şartların ve niteliklerin bütünü,
durum
→ ME hâl (2016; D101-8)
→ MK hâl (2017; D.59^a/8)
h. D.59^a/8, D.101^a/1, V.66^a/1
h.+dur D.73^a/7, V.96^b/6
h.+ı V.103^a/5
h.+ımuздan V.77^a/9
h.+ıñuz V.77^a/9
- h.+ları D.24^a/10, V.86^a/13
h.+umuzdan D.52^b/8
h.+uñ D.121^b/8, D.123^a/12,
D.139^a/9
h.+uñuz D.52^b/9
- halâş ét(d)-** [Ar. + T.] kurtarmak
h.-emedi V.100^b/9
- halâyık(ğ)** [Ar.] carıye, kul krş. *kalayık*
→ ME halâyık (2016; D115-1)
→ MK halâyık (2017; D.59^b/1)
h. D.59^b/1
h.+um D.61^a/2
- halî** [Far.] halı krş. *kalî*
h. V.84^a/9
- halîçe** küçük halı krş. *hālîçe, kālîçe*
→ ME halîçe (2016; D67-2)
→ MK hālîçe (2017; D63^a/11)
h.+ler D.38^b/12
h.+si D.35^b/2, D.63^a/11,
D.103^a/2, D.119^b/7
- hālîçe** küçük halı *hālîçe, kālîçe*
→ ME halîçe (2016; D10-3)
→ MK hālîçe (2017; D7^a/3)
h.+si D.7^a/3
- hall ét(d)-** [Ar. + T.] çözüm yolu bulup
sonuca bağlamak, çözmek
→ ME hall id- (2016; D2V2-8)
→ MK hall ét- (2017; D.3^a/9)
h.-erdi V.58^b/6
h.-eridi D.3^a/9
- hāllu** halli
h. D.139^a/7
- halvetçe** yalnız bir şekilde
→ ME halvetçe (2016; D272-4)
→ MK halvetçe (2017; D138^a/4)
h. D.138^a/4
- hām**¹⁹⁷ [Far.] yaş, ıslak
→ ME hanum (2016; D251-8)
→ MK hām (2017; D.127^b/8)
h. D.127^b/8

¹⁹⁶ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 23a.5

¹⁹⁷ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 127b.8

ḥamāyil [< Ar. ḥamā'il] sağ omuzdan
sol kalçaya kadar uzanıp ucuna
kılıç takılan kayış
→ ME ḥamayil (2016; D225-5)
→ MK ḥamāyil (2017; D.114^b/5)
ḥ. D.114^b/5

ḥāmīle ol- [Ar. + T.] hamile olmak, gebe
kalmak
ḥ.-dı D.9^b/4, V.68^a/12

ḥamle [Ar.] ileriye doğru atılma, atılış
ḥ. D.10^a/12

ḥamle kıl- [Ar. + T.] atılmak, saldırmak
ḥ.-dı D.44^a/9, D.81^b/5

hampa¹⁹⁸ [< Far. hempā] arkadaş, eş
→ ME hampa (2016; D81-5)
→ MK hempā (2017; D42^b/5)
h. D.42^b/5

ḥān han

ḥ. D.8^b/10, D.8^b/13, D.14^a/1,
D.14^b/5, D.36^a/6, D.42^a/3,
D.42^a/5, D.46^b/6, D.49^a/7,
D.50^a/12, D.52^a/12, D.59^a/12,
D.59^a/13, D.59^b/2, D.59^b/3,
D.60^a/2, D.60^a/6, D.69^b/4,
D.69^b/7, D.70^a/1, D.71^a/11,
D.72^a/13, D.76^a/10, D.76^b/9,
D.104^b/4, D.120^b/3, D.121^a/5,
D.143^a/10, V.60^b/2, V.61^a/11,
V.61^a/13, V.64^a/7, V.64^b/4,
V.67^a/9, V.68^a/5, V.71^a/9,
V.77^a/4, V.81^b/2, V.81^b/3,
V.81^b/5, V.81^b/8, V.82^a/3,
V.82^a/8, V.82^b/2, V.84^a/7,
V.84^a/8, V.91^b/10, V.94^b/13,
V.95^a/2, V.95^a/5, V.95^b/10,
V.96^a/6, V.96^a/9, V.98^b/4,
V.104^a/11, V.104^b/9, V.105^b/13
ḥ.+a D.121^a/8
ḥ.+dan V.104^a/9
ḥ.+ı D.7^a/4, D.11^b/8, D.12^a/7,

D.62^b/4, V.60^b/2, V.63^a/1,
V.63^a/10, V.67^a/11
ḥ.+lar D.7^a/4, D.11^b/8, D.12^a/7,
D.19^a/9, D.62^b/4, V.60^b/2,
V.63^a/1, V.63^a/10, V.67^a/11,
V.80^b/12, V.82^b/8
ḥ.+u D.19^a/9
ḥ.+um D.4^a/3, D.4^b/1, D.4^b/2,
D.4^b/10, D.4^b/11, D.5^b/5,
D.5^b/10, D.6^a/5, D.6^b/2,
D.6^b/12, D.7^a/1, D.7^b/2,
D.7^b/11, D.8^a/2, D.8^a/7,
D.9^b/9, D.10^b/11, D.11^b/13,
D.13^b/13, D.15^b/4, D.16^a/3,
D.16^b/6, D.17^a/7, D.18^a/2,
D.18^b/6, D.19^b/3, D.19^b/10,
D.23^a/9, D.23^b/6, D.24^a/5,
D.24^b/2, D.24^b/11, D.25^a/8,
D.25^b/4, D.28^a/5, D.29^b/7,
D.30^b/8, D.31^b/9, D.32^a/5,
D.32^a/11, D.32^b/3, D.32^b/7,
D.32^b/12, D.34^b/13, D.35^a/11,
D.35^a/12, D.39^a/7, D.39^a/9,
D.40^b/7, D.42^a/7, D.45^b/3,
D.48^a/5, D.49^b/5, D.50^a/2,
D.50^b/13, D.51^b/5, D.52^a/1,
D.53^a/8, D.54^b/4, D.55^a/4,
D.57^a/6, D.58^a/6, D.58^a/10,
D.58^b/3, D.59^b/7, D.63^a/2,
D.63^a/7, D.63^a/9, D.64^a/1,
D.64^a/11, D.64^b/8, D.66^b/3,
D.67^a/4, D.67^b/1, D.67^b/5,
D.69^b/12, D.73^a/11, D.73^b/5,
D.74^b/1, D.74^b/10, D.76^a/6,
D.76^b/11, D.77^a/3, D.77^b/2,
D.79^a/4, D.79^a/12, D.79^b/1,
D.80^a/2, D.80^b/8, D.82^b/5,
D.83^a/9, D.84^a/12, D.85^b/5,
D.86^b/12, D.87^a/4, D.87^a/6,
D.89^b/9, D.91^a/2, D.92^b/5,

¹⁹⁸ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 42b.5

D.93^b/13, D.95^a/5, D.95^b/5,
 D.96^a/7, D.97^b/12, D.98^a/5,
 D.100^a/2, D.100^a/11, D.101^a/2,
 D.101^b/7, D.101^b/13, D.102^b/11,
 D.102^b/13, D.103^b/13, D.105^a/8,
 D.106^b/10, D.107^b/7, D.107^b/13,
 D.108^a/12, D.108^b/5, D.108^b/6,
 D.108^b/7, D.108^b/11, D.108^b/13,
 D.110^a/12, D.112^a/12, D.112^b/7,
 D.113^a/10, D.113^a/12, D.114^a/7,
 D.117^b/11, D.119^b/3, D.119^b/12,
 D.120^a/2, D.121^a/5, D.121^a/12,
 D.121^b/5, D.121^b/9, D.122^a/5,
 D.122^b/7, D.122^b/12, D.123^b/11,
 D.124^b/5, D.126^b/10, D.128^b/7,
 D.128^b/10, D.129^a/4, D.130^a/6,
 D.130^b/8, D.131^a/2, D.132^b/7,
 D.134^a/3, D.135^b/2, D.136^a/4,
 D.136^a/8, D.136^b/11, D.137^b/12,
 D.138^a/1, D.138^a/9, D.138^a/12,
 D.140^a/13, D.143^a/1, D.143^a/9,
 D.145^a/5, D.146^b/11, D.147^b/7,
 D.148^a/8, D.148^b/10, D.149^b/13,
 D.152^a/7, D.152^b/5, D.153^b/12,
 D.154^a/8, V.58^b/8, V.58^b/11,
 V.59^a/7, V.59^a/13, V.59^b/6,
 V.59^b/10, V.60^a/8, V.60^b/12,
 V.61^a/2, V.61^b/1, V.61^b/2,
 V.61^b/10, V.63^a/5, V.64^a/6,
 V.64^b/12, V.65^b/8, V.66^a/1,
 V.66^b/3, V.66^b/13, V.67^b/2,
 V.67^b/7, V.68^b/3, V.69^a/2,
 V.69^b/12, V.70^a/2, V.70^b/8,
 V.74^b/2, V.75^a/4, V.76^a/8,
 V.76^b/4, V.78^a/13, V.79^b/11,
 V.80^a/8, V.80^b/1, V.83^a/7,
 V.84^a/1, V.86^b/13, V.88^a/10,
 V.90^a/2, V.90^a/7, V.90^b/5,
 V.91^b/2, V.92^b/7, V.93^b/4,
 V.95^a/5, V.96^b/8, V.98^a/8,
 V.98^b/6, V.98^b/11, V.99^a/3,
 V.99^a/7, V.99^a/10, V.99^b/13,

V.100^a/5, V.101^a/6, V.101^b/4,
 V.102^a/1, V.102^b/6, V.103^a/7,
 V.103^b/3, V.103^b/5, V.104^a/6,
 V.104^b/5, V.104^b/7, V.105^a/12,
 V.106^a/5, V.106^a/12
 Һ.+umuz D.117^b/13, D.136^b/6
 Һ.+umuzuң D.121^b/13
 Һ.+uң D.48^b/2
 Һ.+uңuz D.117^b/8, D.136^a/11

Һаңчер [< Ar. Һancer] hançer

Һ.+i D.115^a/8

Һ.+ile D.116^a/12

Һәни hani krş. *kanı*

Һ. V.91^b/1

Һәнлик hanlık

Һ. D.3^a/5, V.58^b/4

Һарәб ол- [Ar. + T.] harap duruma
 gelmek, yıkılmak

→ ME Һараб ол- (2016;
 D245/3-4)

→ MK Һарәб ол- (2017; D.6^a/1)

Һ.-ası D.6^a/1, V.59^b/13

Һ.-asıdur V.60^a/6-7

Һ.-asıydı D.6^a/13-1

Һ.-ur D.124^b/3-4

Һарәс [Ar.] zor kullanılarak zorbalıkla
 alınan para

→ ME Һарас (2016; D235-9)

→ MK Һарәс (2017; D.144^b/5)

Һ.+a D.144^b/5

Һ.+ı D.119^b/9

Һарәми ол- [Ar.] haydut olmak

→ ME Һарәми ол- (2016;
 D218-2)

→ MK Һарәми ол- (2017;
 D.111^a/2)

Һ.-dı D.111^a/2

Һарәм-зәде [Ar. + Far.] haramzade

→ ME Һарамzada (2016;
 D247-8)

→ MK Һарәм-зәде (2017;

- D.125^b/8
 h. D.125^b/8
- harcar ol-** harcamak istemek
 h.-sam D.85^b/11
- harçlık** harçlık
 h. D.61^a/5, D.84^a/1, V.89^b/6
- harçlık vèr-** harçlık vermek
 h.-di D.120^b/4
- hâş** [Ar.] has, yüksek sınıftan olan
 → ME hâş (2016; D110-12)
 → MK hâş (2017; D.57^a/12)
 h. D.57^a/12, V.80^a/1
- Hasan** Hz. Hasan
 h.+ıla D.5^a/4, D.29^b/12, V.86^b/4,
 V.89^a/7
 h.+ılañ D.24^b/4
- hased ét(d)-** [Ar. + T.] kıskanmak,
 çekmemek krş. *hased eyle-*
 h.-üb V.62^b/8
- hased eyle-** [Ar. + T.] kıskanmak,
 çekmemek krş. *hased ét-*
 h.-diler D.11^a/10
- hâşıl** [Ar.] husule gelen, olan, meydana
 çıkan
 h.+ı V.87^a/4
- hâşıl ol-** [Ar. + T.] meydana gelmek,
 ortaya çıkmak
 h.-dı D.98^b/6
- hasret** [Ar.] hasret
 h. D.108^a/5
 h.+em D.51^a/3, V.76^a/10
 h.+i D.24^b/4, V.75^b/6, V.82^b/1,
 V.86^b/4
 h.+ler V.91^a/10
 → ME hasretler (2016; V67-10)
 → MK hasretler → hasretlü
 (2017; V91^a/10)
 h.+üm D.85^a/2
 h.+üğ D.60^b/9, D.85^a/3
- hasüd** [Ar.] çok kıskanç, haset eden,
 kıskanan
 → ME hasüd (2016; D185-13)
- MK hasüd (2017; D94^b/13)
 h. D.94^b/13
- hâtır** [Ar.] gönül, duygu, his
 → ME hâtır (2016; D235-13)
 → MK hâtır (2017; D.120^a/1)
 h.+ı D.120^a/1
 h.+ları D.119^b/13
- hâtün** hatun; kadın
 → ME hatun (2016; D12-6)
 → MK hâtün (2017; D.40^b/1)
 h. D.40^b/1, D.58^a/12, D.58^b/10,
 D.76^b/2, D.90^b/2, D.112^b/3,
 D.113^b/10, D.113^b/12,
 D.121^a/11, D.122^a/2, D.122^a/7,
 D.131^b/11, D.139^a/8, V.59^b/10,
 V.65^a/4, V.65^a/7, V.65^a/12,
 V.70^b/4, V.80^b/4, V.80^b/13,
 V.88^b/5, V.95^a/12
 h.+a V.64^b/8
 h.+dandur D.8^a/6
 h.+ı D.9^a/2, D.9^b/4, D.13^b/6,
 D.15^a/2, D.17^a/5, D.27^b/9,
 D.27^b/10, D.58^a/4, D.123^a/9,
 V.61^b/2, V.64^a/2, V.64^b/9,
 V.66^a/2, V.68^a/12, V.80^a/12,
 V.88^a/4, V.88^a/5, V.88^b/2
 h.+ıdur D.28^b/2
 h.+ına D.8^a/7, D.14^b/12,
 D.121^a/11, V.61^a/11, V.61^b/1,
 V.64^b/7
 h.+ını V.61^a/2, V.91^a/10
 h.+ınıñ V.103^b/11
 h.+lar V.80^a/11, V.82^a/8
 h.+ları V.80^b/12
 h.+umdandur V.61^a/2
 h.+uñ D.86^a/7
- havāle ét-** [Ar. + T.] bir işin yapılmasını
 başkasına devretmek, onun
 sorumluluğuna bırakmak
 h.-di V.72^a/12
- havāle ol-** [Ar. + Tr.] yönelmek
 → ME havala ol- (2016; D64-3)

- MK *havāle* ol- (2017; D.34^a/3)
 h.-dı D.34^a/3, D.78^a/9, V.91^a/4, V.99^b/3
- havlı** avlu
 h.+ya D.129^b/5
- hāy** hey krş. *hey*
 → ME hay (2016; D14-3)
 → MK hay (2017; D65^b/2)
 h. D.9^a/3, D.45^b/12, D.46^a/8, D.46^a/9, D.65^b/2, D.89^a/13, D.90^a/1, D.107^b/6, D.135^a/7, D.144^a/4, V.66^a/3, V.70^b/9, V.73^a/11, V.73^b/2, V.76^a/3, V.81^a/1, V.81^a/4, V.93^b/9
- hayf** [Ar.] eyvah, yazık, heyhat
 h. V.85^a/1
 h.+ları D.21^b/4
 h.+umuz D.21^b/5, D.21^b/6
- hayf êt(d)-** [Ar. + T.] esef etmek, yazık etmek krş. *hayf eyle-*
 h.-eridün D.21^b/8
 h.-mek V.87^b/13-1
- hayf eyle-** [Ar. + T.] esef etmek, yazık etmek krş. *hayf êt-*
 h.-mek D.27^b/4-5
- hayf ol-** [Ar. + T.] yazık olmak
 → ME hayf ol- (2016; D180-7-8)
 → MK hayf ol- (2017; D.92^a/7-8)
 h.-a D.92^a/7-8
 h.-urdu V.85^a/3
- hay(ı)r** [Ar.] iyi, hayırlı, yararlı, faydalı
 h. D.132^b/11, D.149^b/11, V.69^b/1, V.105^a/10
- haykır-** çok yüksek sesle bağırarak krş. *haykır-*
 h.-dı D.68^a/6, D.76^a/1, D.115^b/3
- haykır-** çok yüksek sesle bağırarak krş. *haykır-*
 h.-dı D.93^b/7, V.83^a/8
- hayra yor-** [Ar. + T.] rüya veya olayı iyi bir durumun belirtisi saymak
 h.-sun D.23^b/9, V.86^a/4-5
- hayvân** [Ar.] hayvan
 h.+ıla D.109^a/6
- hâzır** [Ar.] hazır
 h. V.87^b/3
 h.+idi D.98^a/3
 h.+ıdı D.123^b/8
- hâzır ol-** [Ar. + T.] hazır olmak
 h.-dı D.15^a/12
 h.-mayub V.103^b/10
- hazîne** [Ar.] hazine
 h. D.14^b/6, D.22^a/7, D.71^a/12, V.64^b/4, V.95^b/10
 h.+m D.30^b/10, D.116^b/4, V.89^b/6
 h.+n V.87^a/5
 h.+ni D.26^a/2
 h.+sini D.21^a/7, D.34^b/4, V.84^b/9
- Hâzreti ‘Alî** Hz. Ali
 h.+nün V.106^a/7
- Hâzreti Resûl** Hz. Muhammed
 h. V.58^b/2
- heḇ** [Far.] hep, bütün krş. *hep*
 → ME hep (2016; D63-2)
 → MK hep (2017; D16^b/11)
 h. D.16^b/11, D.33^b/2, D.40^a/1, D.40^b/4, D.42^b/13, D.46^a/1, D.57^b/11, D.77^b/12, D.111^a/4, D.138^b/13, D.149^a/5, D.149^b/4, D.150^a/5, V.65^b/11, V.70^a/10, V.70^b/5, V.71^b/8, V.73^a/11, V.74^b/4, V.78^a/12, V.81^a/10, V.90^b/10, V.99^a/12, V.103^b/13, V.104^b/11, V.105^a/7, V.105^b/3
- hecesinleyin** [Ar.] hecesi hecesine
 h. D.5^a/1
- hêç** [Far.] hiç krş. *hêç*
 → ME hiç (2016; D233-11)
 → MK hêç (2017; D26b/10)
 h. D.26^b/10, D.44^b/9, D.45^a/7, D.117^b/5, D.118^b/11, D.129^a/2

hêç hiç krş. *hêç*

h. V.73^a/1, V.87^b/2, V.88^a/13

hekîm [Ar.] doktor

→ ME hekîm (2016; D29-5)

→ MK hekîm (2017; D.16^b/5)

h.+lere D.16^b/5

helâk êt(d)- [Ar. + T.] mahvetmek, yok etmek

h.-di D.110^b/4

h.-e V.62^a/4

helâk eyle-[Ar. + T.] mahvetmek, yok etmek

h.-di D.111^a/7

helâk kıl- [Ar. + T.] mahvetmek, yok etmek

h.-aydı D.10^a/7

helâk ol- [Ar. + T.] mahvolmak, yok olmak

h. D.92^a/8

h.-acağum D.116^a/1

h.-asın D.143^b/3

h.-dı D.111^a/12, D.111^a/13, D.115^b/3

h.-muşlarıdı D.88^b/10

helâl [Ar.] nikahlı eş

→ ME hâlal (2016; D6-12)

→ MK helâl (2017; D.5^a/12)

h. D.5^a/12

h.+a D.86^b/6

h.+ı D.85^a/6

h.+ına D.123^a/11

h.+ını D.21^b/4, D.22^a/9, D.76^a/10

h.+ınığ D.147^b/12

h.+um D.85^a/3, D.107^b/10, V.103^a/8

h.+uma D.74^a/10

h.+uğ D.25^b/11, D.108^a/2

h.+uğı D.76^b/9, V.98^b/4, V.103^a/11

helâl êt- [Ar. + T.] helal etmek krş. *helâl eyle-*

h.-sün D.151^b/7, V.97^b/3

helâl eyle- [Ar. + T.] helal etmek krş.

helâl êt-

h.-sün D.74^b/8

helâllaş- helallaşmak

→ ME hâlallaş- (2016; D225-7)

→ MK helâllaş- (2017; D.114^b/7)

h.-dı D.114^b/7

helâllığa al- biriyle evlenmek

h. -urmısın? D.51^a/8-9, V.76^a/13

h.-mazısam D.51^a/11

helâl ol- [Ar. + T.] helal olmak

h.-sun D.53^a/1, V.77^a/13

hele [Far.] hele

h. D.40^a/8, D.45^a/8, D.139^a/4, V.73^b/4

hem [Far.] hem

h. D.41^a/12, D.41^a/13, D.51^a/3, D.52^b/5, D.67^b/10, D.95^a/2, D.112^a/2, D.112^a/6, D.113^b/12, D.119^a/11, D.139^a/10, D.139^a/12, D.139^b/7, D.140^a/1, D.144^b/4, D.152^b/1, D.152^b/6, V.71^a/2, V.76^a/10, V.77^a/8, V.94^a/4

hemân [Far.] derhâl, çabucak, hiç vakit geçirmeden

→ ME haman (2016; D79-6)

→ MK hemân (2017; D.41^b/6)

h. D.41^b/6, D.42^a/6, D.46^a/10, D.60^b/2, D.107^a/11, D.107^b/2, D.120^b/11, D.122^b/1, D.138^b/5, V.61^a/1, V.70^a/2, V.71^a/5, V.71^a/10, V.74^a/3, V.82^a/8, V.82^a/9, V.83^a/8, V.84^b/5, V.85^a/3, V.85^b/2, V.100^b/3, V.100^b/4, V.102^a/10, V.103^a/2, V.103^b/10, V.104^b/9, V.105^b/1

hemândem [Far.] derhâl, o anda, çabucak, hemen

h. D.116^b/10

hemi he mi, değil mi

h. D.148^a/8

hemîn [Far.] sadece, yalnız, tek başına

- ME hemin (2016; D291-11)
 → MK hem̄in (2017; D.147^b/11)
 h. D.147^b/11
- hemīše** [Far.] daima, her zaman
 h. D.148^b/7, V.104^b/3
- hemtā** [Far.] eş, denk, benzer
 h. V.71^b/4
- hep** hep krş. *heḅ*
 h. D.139^b/2, D.149^a/6, D.150^b/13,
 D.151^a/8, D.152^a/9, D.152^b/8,
 D.153^b/2
 h.+ümüz D.23^a/3, D.39^a/11,
 D.134^b/7
- her** her
 h. D.3^a/9, D.3^a/10, D.28^a/3,
 D.28^b/1, D.28^b/2, D.30^a/12,
 D.50^b/11, D.88^b/1, D.88^b/7,
 D.89^b/1, D.100^b/11, D.119^b/13,
 D.150^b/13, V.58^b/6, V.76^a/7,
 V.79^a/8, V.88^a/8, V.88^a/9,
 V.89^b/1
- her bir** her bir
 h. D.123^a/6-7
- her biri** ayrı ayrı hepsi
 h. D.49^b/2, D.129^a/7, D.153^a/3,
 V.82^a/9
 h.+nden D.63^b/4
 h.+nüñ D.115^b/8, V.92^a/1
 h.+si V.75^a/9
- her dāyim** her zaman
 h. V.104^a/3
- herif** [Ar.] kaba, bayağı adamlar için
 kullanılır
 ḥ.+üñ V.79^a/11
- herze merze** [Far.] boş, saçma
 h. D.126^a/7, D.150^b/7, V.85^a/12,
 V.105^b/12
- hey** hey krş. *hāy*
 h. D.4^b/1, D.4^b/10, D.5^b/5,
 D.7^a/1, D.10^b/12,
 D.19^b/10, D.28^b/5, D.29^a/10,
 D.35^a/11, D.35^a/12, D.38^a/1,
 D.40^b/2, D.40^b/13, D.50^b/4,
 D.56^a/4, D.63^a/7, D.63^a/9,
 D.67^a/6, D.79^a/12, D.79^b/1,
 D.87^a/4, D.87^a/6, D.88^a/2,
 D.90^b/9, D.90^b/13, D.92^b/3,
 D.97^a/9, D.100^a/11, D.102^b/11,
 D.102^b/13, D.108^b/5, D.108^b/6,
 D.119^b/3, D.128^b/10, D.137^b/12,
 D.141^a/7, D.147^b/7, D.154^a/8,
 V.59^a/7, V.59^a/8, V.59^a/13,
 V.59^b/6, V.88^b/13, V.100^a/5,
 V.106^a/12
- heybet** [Ar.] heybet
 h.+inden D.141^a/7
- heybetlü** heybetli
 h. D.80^b/8, D.81^a/1
- hezanca** sırık gibi krş. *ḥızanca*
 ḥ. V.99^a/9
- hırıldat(d)**- hırıldatmak, hırıltı çıkarmak
 ḥ.-ub D.83^b/1
- hırla**- hırlamak
 ḥ.-mağa D.82^a/3
- hırlat**- hırlatmak
 ḥ.-ğıl D.80^b/2
 ḥ.-ub D.84^a/7
- hırsuz** hırsız
 ḥ. V.86^b/10
 ḥ.+ları D.25^a/10
- hışm** [Ar.] hısımlık, akraba
 ḥ.+ımı D.120^a/9
- hızanca**¹⁹⁹ sırık gibi krş. *ḥezanca*
 → ME ḥarança (2016; D62-1)
 → MK ḥezanca (2017; D33^a/1)
 ḥ. D.33^a/1
- Hızır** Hz. Hızır
 ḥ. V.65^a/1, V.65^b/3
- hikāyet eyle**- [Ar. + T.] bir hadiseyi
 anlatmak

¹⁹⁹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 33a.1

- h.-di D.106^a/8-9, V.102^a/7
Hikāyet-i Bamsı Baryık Bamsı Beyrek
 Hikayesi
 h. V.67^b/7
- Hikāyet-i Dirse Hān Oğlu Boğaç Hān**
 Dirse Han Oğlu Boğaç Han
 Hikayesi
 h. V.60^a/13
- Hikāyet-i Kazan Begün Oğlu Uruz**
Hān dutsak olduğudur
 Kazan Beyin Oğlu Uruz Han'ın
 Tutsak Olduğunun Hikayesi
 h. V.91^b/7
- Hikāyet-i Kazılık Koca Oğlu Yegenek**
Beg Kazılık Koca Oğlu Yegenek Bey
 Hikayesi
 h. V.100^a/6
- Hikāyet-i Salur Kazanun'ın**
yağmalandığıdır Salur Kazan'un
 Evinin Yağmalandığının
 Hikayesi
 h. V.84^a/5
- Hikāyet-i Taş Oğuz İç Oğuz** 'āşī olup
Baryek vefātı Taş Oğuz'un İç Oğuz
 'Āsi Olup Beyrek'in Vefatının
 Hikayesi
 h. V.103^b/8
- hil'atla-** hil'at giydirmek
 → ME hil'atla- (2016; D295-6)
 → MK hil'atle- (2017; V105^a/7)
 h.-dı D.149^b/6, V.105^a/7
- himmet** [Ar.] yardım, ihsan
 h. D.120^a/7, D.127^a/3
 h.+i D.45^a/3, D.94^b/11, V.72^b/11
- himmet eyle-** [Ar. + T.] yardım etmek,
 gayret etmek, emek vermek
 h.-di D.134^b/10
- hindū** kara, siyah, çok esmer insan
 h. D.30^a/3
- hişār** [Ar.] hisar
 → ME hişār (2016; D98-12)
 → MK hişār (2017; D.107^b/3)
- h. D.107^b/3, V.103^a/3
 h.+a D.62^a/12, D.108^a/4, V.83^b/4,
 V.103^a/2, V.103^a/13
 h.+da D.103^b/11, V.100^b/8
 h.+dan D.51^a/12, V.76^b/1-2
 h.+ı D.61^b/12, D.103^b/13,
 V.83^a/7, V.100^b/9, V.103^a/13
 h.+larda D.84^b/4
 h.+uñ D.51^b/13, V.76^b/9
- hişār** [Ar.] hisar
 h.+dan D.51^a/7, V.76^a/12
- hizmetkār vēr-** [Ar. + Far.] hizmetçi
 h.-diler D.113^a/6
- h'oca** [Far.] hoca
 h.+m D.127^b/9
- h'od** [Far.] kendi, bizzat, -de, dahi
 → ME hod (2016; D161-7)
 → MK hod (2017; D.82^b/7)
 h. D.82^b/7, D.86^a/11, D.131^a/13,
 V.73^a/10
- h'orla-** hor görmek
 → ME horla- (2016; D62-8)
 → MK horla- (2017; D33^a/8)
 h.-yan D.33^a/8, D.146^a/3, V.90^b/6
- h'oş** [Far.] beğenilen, güzel, iyi
 h. D.41^b/1, D.44^b/12, D.112^a/2,
 D.134^b/13, D.149^b/9, D.150^a/2,
 V.71^a/3, V.73^a/5, V.105^a/9
 h.+dur D.139^a/10
 h.+mısız D.137^b/5
- h'oş gęc-** rahat yaşamak, gününü gün
 etmek
 h.-elüm D.20^a/13, V.84^b/2,
 h. esin D.87^b/5-6
- h'oş gel-** iyi, güzel gelmek, beğenmek
 h.-di D.27^a/13, D.82^b/11,
 D.86^b/4, V.87^b/11,
 h.-medi D.46^b/8, D.63^b/12,
 D.80^a/11, D.83^a/12, D.121^a/6,
 V.73^b/10, V.92^a/6
- h'oş gör-** iyi görmek, uygun bulmak
 h.-medüm D.140^b/9, D.141^a/9-10

D.141^b/9, D.142^a/6
h'oş kal- hoşça kalmak
 h. D.149^a/2,
 h.-uñ D.114^b/7, D.130^b/5
h'oş ol- iyi ve güzel olmak
 h.-a D.11^a/12, D.120^a/1-2
 h.-dı V.74^a/1
 h.-urdu D.120^a/1
horyad [Yun.] kaba
 h. V.59^a/10
hotazlı²⁰⁰ gerdanıklı
 → ME hotazlu (2016; D60-9)
 → MK hotazlı (2017; D.32^a/9)
 h. D.32^a/9, V.98^b/13
hova²⁰¹ ova
 → ME hava (2016; D95-6)
 → MK havā (2017; D49^b/6)
 h. D.49^b/6, V.75^a/12
hoırad²⁰² [Yun.] kaba
 h. D.4^a/9
hū [Ar.] Allah
 h. D.92^b/13, D.94^a/9, D.95^b/13,
 D.96^b/3
hūb [Far.] güzel
 → ME hub (2016; D71-3)
 → MK hūb (2017; D.20^a/6)
 h. D.20^a/6, D.37^b/3, D.65^a/2,
 D.66^b/1, D.68^b/5, D.79^b/9,
 V.68^b/13, V.81^a/4, V.84^a/11,
 V.91^b/13, V.92^b/10, V.93^b/3,
 V.94^a/13
Ḥudā [Far.] Allah, Tanrı
 h. V.68^a/13, V.103^b/7, V.106^a/7
humre kavata, ağzı geniş toprak kap,
 toprak çanak
 → ME humra (2016; D122-13)
 → MK humra (2017; V91^b/12)
 h.+ler D.63^a/13, V.91^b/12
hurd ol- [Far. + T.] parçalanmak,

kırılmak
 h.-dı D.93^a/13, D.94^b/5
hurd-hāş eyle- [Far. + T.]
 paramparça etmek, perişan
 etmek
 → ME hurdaḥaş eyle- (2016;
 D186/10)
 → MK hurd-hāş eyle- (2017;
 D.95^a/10)
 h.-dūñ D.95^a/10
hurrem [Far.] sevinçli, şen, gönül açıcı
 h. V.72^b/13
huşlı huylu, karakterli
 → ME hırşlı (2016; D281-5)
 → MK huşlı (2017; D.142^b/5)
 h. D.142^b/5
husūş [Ar.] konu, iş
 h.+ından D.38^b/13
hutbe [Ar.] hutbe krş. *kudbe*, *kutbe*
 h. V.103^b/1
hüner [< Far. huner] bir işte gösterilen
 ustalık, beceriklilik
 h. D.89^a/8, D.89^a/12, D.89^a/13,
 D.98^b/2, D.121^a/4, D.121^a/6
 h.+dür D.129^a/10
 h.+i D.64^b/10, D.88^b/13, D.91^b/9
 h.+in D.120^b/8
 h.+leri V.92^b/8
 h.+midür D.129^a/10
 h.+üm D.93^a/9
 h.+üñ D.89^a/6, D.130^a/13
hünerli hünerli
 → ME hünerlü (2016; D18-1)
 → MK hünerli (2017; D.11^a/1)
 h.+dür D.11^a/1, D.11^a/3, D.11^a/5,
 V.62^b/1, V.62^b/3, V.62^b/4
hürmet [< Ar. ḥurmet] saygı
 → ME ḥörmet (2016; D18-12)
 → MK hürmet (2017; D.136^a/2)

²⁰⁰ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 32a.9

²⁰¹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 49b.6

²⁰² ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs.4a/9

h.+imüz V.62^b/9

h.+ine D.136^a/2, D.147^b/7,
V.84^a/4, V.103^b/7

h.+ümüz D.11^a/12

hürmet eyle- [< Ar. hürmet + T.] saygı
göstermek, saymak
h.-diler D.91^a/6

Hüseyin Hz. Hüseyin

h. D.5^a/4

h.+ünj D.24^b/4, D.29^b/12,
V.86^b/4, V.89^a/7

I

ılaķırdı²⁰³ laf, söz

1. D.22^a/13

ıldırım yıldırım krş. *yıldırım*

1. D.23^b/1

ılduz yıldız

1. D.66^a/2, D.66^a/6

ılğa²⁰⁴- dört nala koşmak

→ ME ılğa- (2016; D149-5)

→ MK ıgla- (2017; V98^b/1)

1.-yuban D.76^b/5, V.98^b/1²⁰⁵

ılğar²⁰⁶ akın, ani hücum

1. D.21^b/10, D.65^b/5, D.98^a/3

1.+ıla D.97^b/8

ılğar eyle- akın etmek, ani hücum etmek

1.-di V.74^a/3

ılķı hayvan, at sürüsü

1.+sına D.51^b/2, V.76^b/2

ılķıcı at bakıcısı krş. *ılķıçu*

1. D.133^b/5

1.+lar D.133^a/7

1.+ları D.133^b/11

1.+ņam D.136^b/10

1.+sı D.108^b/11

ılķıçu at bakıcısı krş. *ılķıcı*

→ ME ılķıcı (2016; D269-2)

→ MK ılķıcı (2017; D.136^b/2)

1.+m mısın? D.136^b/2

ınak(ğ) kendisine inanılan ve güvenilen
kimse, mutemet

1.+ı D.32^b/6, D.48^a/7, V.90^a/12,
V.99^a/5

1.+ıdur D.149^b/7, V.105^a/8

1.+lar D.57^a/11, V.80^a/1

ır- ayırmak, uzaklaştırmak

1.-arısaj D.144^b/4²⁰⁷

1.-dı D.122^b/3²⁰⁸

1.-maņ D.131^b/13²⁰⁹

ırak(ğ) ırak, uzak

1. D.123^b/10

1.+dan D.135^a/4

1.+ından D.22^a/10, D.102^a/6,
V.85^a/10

1.+uņdan D.22^b/6

ırmaķ ırmak

1.+lar D.31^b/3

ırz [Ar.] ırz

1.+ımuz V.81^a/9

ısr- ısırmak

1.-dı D.38^b/6, V.69^b/4, V.71^a/8

ışmarla- ısmarlamak

1.-dı D.52^a/1, V.76^b/10

1.-duğuj D.46^a/7

1.-mış D.152^b/6

1.-ram D.85^a/4

1.-yub D.16^b/5

ıssı sıcaklık, hararet

→ ME ıssı (2016; D21V12-6)

→ MK ıssı (2017; D12^b/6)

1.+n D.12^b/6

ışıķ(ğ) ışık krş. *ışuk*

→ ME ışuk (2016; D239-6)

→ MK ışıķ (2017; D.121^b/6)

²⁰³ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 22a.13

²⁰⁴ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 76b.5

²⁰⁵ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Vat. 98b.1

²⁰⁶ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 21b.10

²⁰⁷ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs.144b.4

²⁰⁸ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs.122b.1

²⁰⁹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN:

Drs.131b.13

1. D.121^b/6, D.125^b/3
 1.+ıdur D.66^a/6, V.93^a/12
 1.+lar D.66^b/11
ışıklı ışıklı krş. *ışıklı*
 1. D.105^a/10
ışıklı ışıklı krş. *ışıklı*
 1. V.101^b/6
ışıla- ışılamak krş. *ışıla-*
 1.-yan V.93^a/12
ışk [< Ar. 'ışk] aşk
 → ME 'ışk (2016; D132-13)
 → MK 'ışk (2017; D.68^a/13)
 '1.+ı D.68^a/13
 '1.+ıla D.92^b/11, D.94^a/8,
 D.95^b/12, D.96^b/2
 '1.+ına D.92^b/12, D.93^b/12,
 D.94^a/8, D.95^b/13, D.96^b/3,
 D.107^b/12, D.139^b/9, D.140^b/7,
 V.97^a/4, V.103^a/9
 '1.+uñuza D.56^b/6, V.79^b/4
ışıla- ışılamak krş. *ışıla-*
 1.-dı V.93^a/7
ışuk(ğ) ışık krş. *ışık*
 1.+um D.150^b/3

İ

i-

- i.-dügün D.18^a/1, D.19^a/8,
 D.61^a/9, D.72^a/13, D.81^a/3,
 D.100^a/1, D.138^b/3, V.101^b/11
 i.-dügini V.66^b/3, V.80^b/6,
 V.82^a/8, V.82^b/10, V.96^a/9,
 V.100^b/11
 i.-se D.15^a/1, D.24^a/1, D.38^b/7,
 D.54^b/12, D.72^a/10, D.72^a/11,
 D.89^a/6, D.91^b/9, D.130^a/13,
 D.132^a/13, D.149^b/9, V.62^b/12,
 V.64^b/4, V.66^a/7, V.69^b/4,
 V.96^a/7, V.96^a/8

İbrahim [Ar.] Hazreti İbrahim

- i.+i D.127^b/7
'ibret [Ar.] bir olaydan çıkarılan göz
 açıcı, uyarıcı ders
 'i. D.110^a/6
'ibret al²¹⁰- [Ar. + T.] kendi payına ders
 çıkarmak, hatasını anlamak
 'i.-dı D.110^a/2
icâzet [Ar.] izin
 i.+iñüz V.79^b/4
iç iç, dış karşıtı krş. *iç*
 i.+ine D.27^b/8
iç- içmek krş. *iç-*
 i.-di D.12^a/4
 i.-dügü V.72^a/4
iç iç, dış karşıtı krş. *iç*
 i.+i D.80^b/12
 i.+inde D.18^a/4, D.18^a/6, D.18^a/8,
 D.18^a/11, D.18^a/13, D.18^b/2,
 D.18^b/7, D.18^b/9, D.18^b/10,
 D.18^b/12, D.18^b/13, D.19^a/2,
 D.41^b/10, D.47^a/7, D.49^b/8,
 D.64^b/5, D.66^a/11, D.94^a/1,
 D.99^b/5, D.101^a/4, D.108^b/8,
 D.117^b/7, D.121^a/7, D.125^b/3,
 D.136^a/10, D.136^b/5, D.138^b/2,
 V.58^b/2, V.58^b/7, V.63^a/2,
 V.64^b/11, V.66^b/4, V.66^b/6,
 V.66^b/7, V.66^b/8, V.66^b/9,
 V.66^b/10, V.66^b/13, V.67^a/1,
 V.67^a/2, V.67^a/3, V.67^a/4,
 V.67^a/5, V.68^b/6, V.68^b/13,
 V.71^b/1, V.73^a/10, V.74^b/13,
 V.75^a/13, V.75^b/7, V.81^a/8,
 V.84^b/7, V.87^a/6, V.93^b/2,
 V.96^a/11, V.98^a/5, V.98^a/6
 i.+indedür D.115^b/13
 i.+inden D.37^b/7, D.110^a/10,
 D.115^a/8, V.69^a/3
 i.+ine D.15^a/6, D.29^b/3, D.68^b/7,
 D.71^b/13, D.99^b/10, D.109^b/9,

²¹⁰ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 110a.2

D.115^b/5, D.115^b/12, D.116^b/5,
V.85^b/4, V.88^a/3, V.94^b/1
i.-üm D.53^a/9, D.53^a/12,
D.70^b/4, V.95^b/2
iç- içmek krş. *iç-*
i.-di D.65^a/13, V.63^a/8, V.93^a/3
i.-diler D.97^b/5, D.129^b/7,
V.71^b/9
i.-dügi D.24^b/5, D.43^b/6
i.-düm D.121^b/13
i.-dün D.121^b/4
i.-elüm D.20^a/13, V.84^b/2
i.-en D.22^a/13, D.25^a/10, D.82^a/9,
D.144^a/4, V.85^a/13, V.86^b/9
i.-erek V.84^a/12, V.100^a/10
i.-eridi D.149^b/12
i.-eriken D.37^b/12
i.-erken V.69^a/6
i.-erlerdi V.66^a/11, V.84^a/12
i.-erleridi D.17^b/7, D.20^a/8,
D.127^a/1
i.-ersin D.139^a/11
i.-erüm D.53^b/10, V.77^b/13
i.-esin D.87^b/5
i.+me D.34^b/6, D.78^b/9,
D.109^a/4, D.129^b/1, D.147^a/13,
D.151^a/9, V.91^a/11, V.99^b/10,
V.100^a/9
i.+mede idi V.75^a/10
i.+me idi D.103^a/3
i.-mek D.130^a/8, D.130^b/11,
D.137^b/6, D.148^b/12, V.104^b/7,
V.106^a/7
i.+mekde idi D.49^b/3
i.+meler D.114^a/5
i.-mez D.4^a/8, V.59^a/10,
i.-mişidi D.63^b/5, V.92^a/2
i.-üb D.20^a/8, D.27^b/4, D.37^a/10,
D.47^a/1, D.47^a/7, D.80^b/3,
D.138^a/2, V.68^b/9, V.74^a/1,
V.74^a/4, V.87^b/13, V.105^a/11
i.-ünüz D.65^a/2, V.92^b/11

içer ol- içmek istemek

i.-sam D.85^b/11

içerü içeri

i. D.112^b/4, D.130^b/4, D.144^a/8,
V.70^b/7

içir- içirmek

i.-ür V.59^b/9

içit(d) içilecek şey krş. *içit*

→ ME içit (2016; D118-1)

→ MK içid (2017; D53^b/9)

i. D.61^a/1

i.+iydi D.53^b/9

içit içilecek şey krş. *içit*

i. D.53^b/1

i. D.53^b/1, D.83^b/9, D.85^a/12,
V.82^b/4

i.+idür V.77^b/12

içmez ol- içmemek

i.- dı D.37^b/13, V.69^a/6-7

içre iç

i. D.117^b/12

içün için krş. *üçün*

i. D.18^b/4, D.28^b/11, D.36^a/3,
D.36^b/10, D.48^a/11, D.60^b/11,
D.66^b/4, D.66^b/5, D.66^b/6,
D.66^b/7, D.66^b/8, D.66^b/9,
D.66^b/12, D.66^b/13, D.67^a/1,
D.67^a/2, D.67^b/2, D.67^b/3,
D.72^a/9, D.73^b/12, D.74^a/6,
D.74^a/11, D.74^b/13, D.86^a/13,
D.86^b/1, D.89^b/1, D.90^b/3,
D.106^a/4, D.124^b/11, D.125^a/2,
D.125^a/3, D.125^a/5, D.131^a/3,
D.136^a/5, D.136^a/6, D.136^a/8,
D.136^a/9, D.136^b/12, D.138^a/13,
D.139^a/13, D.139^b/7, D.143^b/3,
V.64^b/9 V.68^b/4, V.74^b/4,
V.82^b/2, V.88^b/6, V.93^b/5,
V.93^b/6, V.93^b/7, V.93^b/13,
V.97^a/4, V.101^a/7, V.102^a/6,
V.104^a/5

içür- içirmek

i.-diler D.91^a/8
i.-ür D.5^b/9
iẖtiyār [Ar.] yaşlı, kocamış
i.+ı V.89^b/2
iki iki
i. D.3^b/13, D.5^a/4, D.10^a/12,
D.13^a/13, D.14^a/5, D.15^a/10,
D.16^b/1, D.20^b/3, D.21^b/12,
D.22^b/12, D.26^a/8, D.28^a/13,
D.29^a/1, D.33^b/3, D.34^b/1,
D.38^a/5, D.41^b/7, D.43^a/5,
D.43^a/9, D.51^b/4, D.51^b/7,
D.51^b/8, D.51^b/12, D.56^a/10,
D.56^b/5, D.62^a/4, D.65^b/8,
D.68^a/4, D.70/a006, D.74^a/7,
D.77^b/13, D.81^b/12, D.85^a/4,
D.85^b/4, D.86^b/6, D.88^a/12,
D.94^a/11, D.95^a/2, D.96^b/6,
D.96^b/7, D.98^b/7, D.101^a/13,
D.108^a/5, D.110^b/3, D.111^a/11,
D.111^b/13, D.112^a/2, D.112^a/6,
D.112^a/8, D.112^a/9, D.112^a/10,
D.113^a/5, D.113^a/7, D.113^a/8,
D.117^a/2, D.117^a/6, D.117^a/8,
D.127^b/11, D.128^b/12, D.132^b/3,
D.132^b/8, D.136^a/3, D.137^a/1,
D.137^b/7, D.146^b/1, V.62^a/7,
V.62^b/10, V.63^b/13, V.64^a/9,
V.64^b/13, V.71^a/5, V.71^b/11,
V.76^b/4, V.76^b/5, V.76^b/6,
V.76^b/9, V.79^a/11, V.79^b/3,
V.83^a/11, V.85^a/5, V.85^b/5,
V.85^b/9, V.87^a/10, V.88^b/8,
V.93^a/6, V.94^a/7, V.95^a/8,
V.97^a/9, V.98^a/4
i.+müzüṉ D.86^b/2
i.+ncisi V.59^b/11
i.+si D.27^b/2, D.41^b/2, D.127^b/2,
D.132^a/8, D.137^a/13, D.152^b/3,
V.71^a/3, V.87^b/12

i.+sin D.22^b/10
i.+sinden D.83^a/6
i.+sini D.17^b/9, D.22^b/10,
D.45^b/2, D.73^b/4, V.66^a/13,
V.73^a/5, V.96^b/12
iki eyle- sözü ikiletmek
i.-mezdi V.94^a/5
i.-mezidi D.67^b/13-1
i.-se D.67^b/13, V.94^a/5
iklīm **iklīm** [Ar.] memleket memleket
i. D.49^a/12, V.75^a/7
ikrār al- [Ar. + T.] söz almak krş. *ikrār*
eyle-
→ ME ikrar al- (2016; V30-3)
→ MK ikrār eyle- (2017; V72^b/3)
i.-dı V.72^b/3
ikrār eyle- [Ar. + T.] söz almak krş.
ikrār al-
i.-di D.44^b/4
il²¹¹- ilişmek, delip geçmek, batmak,
delmek, saplanmak
i.-medi D.111^a/4
ildür²¹²- batırmak, delip geçirmek,
saplamak
i.-emedi D.112^b/10
ile ile
i. D.14^a/13, D.23^b/8, D.24^b/5,
D.24^b/12, D.25^b/2, D.29^b/8,
D.30^a/6, D.34^a/9, D.43^a/13,
D.44^a/9, D.48^a/6, D.65^a/12,
D.65^b/4, D.71^a/5, D.78^a/6,
D.78^a/7, D.78^a/8, D.78^b/5,
D.92^a/1, D.104^a/5, D.106^b/4,
D.106^b/9, D.108^a/3, D.110^b/5,
D.111^b/13, D.112^a/4, D.112^a/6,
D.113^a/6, D.114^a/6, D.119^a/3,
D.127^a/13, D.130^a/10, D.148^a/11,
V.59^b/12, V.61^b/12, V.61^b/13,
V.62^a/6, V.63^a/13, V.65^b/6,
V.67^a/9, V.72^a/1, V.79^b/4,

²¹¹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 111a.3

²¹² ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 111a.3

- V.83^b/7, V.83^b/11, V.84^b/5,
V.87^b/13, V.89^a/10, V.91^a/2,
V.91^a/3, V.99^b/3, V.100^b/12,
V.100^b/13, V.101^b/5, V.102^a/7,
V.102^a/13, V.102^b/2, V.102^b/3,
V.104^a/10, V.105^a/2, V.105^a/10,
V.105^a/11
i.+n D.5^b/12, D.37^b/3, D.47^a/1
- ileri** ileri krş. *ilerü*
i. V.101^b/7, V.101^b/8
- ilerü** ileri krş. *ileri*
i. D.40^b/1, D.63^b/12, D.101^b/5,
D.105^a/12, D.105^a/13, D.109^b/2,
D.109^b/11, D.138^a/10, V.92^a/7
- ilerü dur-** ayrılmak, uzaklaşmak krş.
ilerü tur-
i. V.71^a/10
- ilerü tur**²¹³- ayrılmak, uzaklaşmak krş.
ilerü dur-
i.mağ D.42^a/6
- ilet-** götürmek veya getirmek,
ulaştırmak, erişirmek
i.-diler D.49^a/3
i.-eyim D.52^b/3
i.-mesünler D.97^b/9
i.-miş D.50^b/5, V.76^a/4
i.-se D.92^a/6
i.-sünler D.28^b/13
i.-ün D.28^a/3, D.28^b/1
- iley** huzur, ön, kat, yan karşı taraf
i.+ünde D.54^b/1, V.78^a/11
i.+üzde D.4^b/9, V.59^b/5
- ilhām ét(d)-** [Ar. + Tr] içine doğmasına
sebeup olmak
i.-eridi D.3^a/5
- ilhām-ı rabbānī** [Ar.] Allah tarafından
kalbe indirilen ilham
i.+le V.58^b/3
- ‘il(i)m** [Ar.] ilim
- ‘i.+i D.5^a/5
- iliş-** ilişmek
i.-em D.90^a/13
- ilişdür-** iliştmek
i.-di D.135^a/11
- ilk** zaman, sıra, yer ve önem
bakımından ötekilerden önce
gelen, son karşıtı
i. D.13^b/6, D.69^b/6, V.64^a/2,
V.95^a/1
- iltifāt eyle-** [Ar. + T.] iltifat etmek
→ ME iltifat eyle- (2016;
D254-4)
→ MK iltifāt eyle- (2017;
D.129^a/4)
i.-mezidi D.129^a/4
- İlyās** Hz. İlyas
i. V.65^a/2, V.65^b/3
- īmān** [Ar.] Allah’a inanma, dini inanç
→ ME iman (2016; D271-10)
→ MK īmān (2017; D.26^a/7)
ī. D.26^a/7
ī.+dan D.35^a/7, D.63^a/5,
D.79^a/10, D.102^b/7, D.108^b/3,
D.119^b/2, D.137^b/10, D.147^b/4,
D.153^b/12, V.67^a/13, V.84^a/3,
V.103^b/6, V.106^a/5-6
- ‘imāret** [Ar.] bir yeri bayındır ve mamur
etme, bayındırlık
→ ME ‘imarat (2016; D168-13)
→ MK ‘imāret (2017; D.86^a/13)
‘i.+ler D.86^a/13
- imirzā** [< Far. mīr-zā] mirza, beyzade,
bey oğlu krş. *mirzā*
→ ME imirze (2016; D71-3)
→ MK imirza (2017; D.37^b/3)
i. D.37^b/3
- imrahur** [< Far. emīr-i āhūr] imrahor,
ahırcı başı, bey ahırcısı krş.

²¹³ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 42a.6-7

- emir- āḥūr, emīr aḥur*
 → ME imraḥor (2016; D65-6)
 → MK imraḥur (2017; D.37^a/9)
 i. D.37^a/9
- imraḥur eyle-** [<Far. emīr-i āḥūr + T.]
 ahırcı başı yapma krş. *emīr-*
aḥur eyle-
 i.-di D.34^b/6
- imren-** imrenmek
 i.-dügüm D.141^b/13
- imrence** imrenilecek nitelikte kimse
 veya şey
 → ME imrence (2016; D61-5)
 → MK imrence (2017; D.32^b/5)
 i.+si D.32^b/5, D.48^a/8, D.61^b/4,
 D.77^b/1, V.90^a/12, V.99^a/4
- inan-** inanmak
 i.-ub V.74^b/13
- ‘ināyet** [Ar.] lütuf, ihsan, iyilik
 → ME ‘inayet (2016; D185-10)
 → MK ‘ināyet (2017; D.94^b/10)
 ‘i. D.94^b/10
 ‘i.+i D.45^a/3
- ‘ināyet eyle-** [Ar. + T.] lütfetmek, ihsan
 etmek
 ‘i.-se D.90^b/11
- ince** ince, kalın karştı
 i. D.13^b/8, D.15^a/3, D.16^a/13,
 D.21^a/8, D.21^b/3, D.22^a/9,
 D.25^b/11, D.27^b/7, D.29^b/3,
 D.30^b/11, D.31^a/6, D.33^a/1,
 D.41^b/13, D.76^a/7, D.91^b/11,
 D.101^b/7, V.64^a/4, V.64^b/10,
 V.65^b/4, V.71^a/6, V.84^b/9,
 V.88^a/3
- incin-** gönlü kırılmak, gücüne gidip
 üzölmek
 i.-me D.39^a/9
- incit**²¹⁴- incitmek
- ME incin- (2016; D14-3)
 → MK incit- (2017; D.9^a/3)
 i.-üb D.9^a/3
- inde**²¹⁵- seslenmek, çağırarak, davet
 etmek
 → ME anıt- (2016; D27-6)
 → MK inde- (2017; D.15^b/6)
 i. D.15^b/6, V.65^a/6
- ineke** inek
 i. D.92^b/8, D.92^b/9
- insān** [Ar.] insan
 i.+sın D.109^a/6
- inşā’ allāh** [Ar.] “eğer Allah isterse,
 Allah nasip ederse” anlamında
 dilek sözü
 i. D.96^a/5
- iñle-** inlemek
 i.-di D.123^a/9
 i.-mez idüñ D.123^a/11
 i.-r D.126^a/11
- iñleş**²¹⁶- inleşmek
 → ME eñşış- (2016; D299-4)
 → MK iñleş- (2017; D.151^b/4)
 i.-medin D.151^b/4
- ip** ip
 i. D.65^b/10, V.93^a/8
- ipek** ipek
 i. D.7^a/3, D.20^a/4, D.35^b/2,
 D.38^b/12, D.63^a/11, D.103^a/2,
 D.119^b/7, V.60^b/2, V.67^b/9,
 V.69^b/8, V.84^a/9, V.91^b/11,
 V.100^a/8
 i.+e V.76^b/6
- iri** iri
 i. V.72^b/6, V.73^a/3
- ism-i a‘zam** [Ar.] en büyük isim
 i. D.44^a/8
- issi** sahip, malik
 i.+idi D.44^a/13

²¹⁴ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 9a.3

²¹⁵ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 15b.4-6

²¹⁶ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 151b.3-4

i.+ni D.7^b/4
i.+yidi V.72^b/1
issüz boş, تنها, sahipsiz, ıssız
i. D.108^a/5, D.114^b/2
İstambol yer ismi
i.+a V.68^b/4
İstanbul yer ismi
i.+a D.36^b/12
iste- istemek
i.-di D.13^b/3, D.45^a/6, D.45^a/7,
D.112^a/6, D.113^a/5, V.69^a/13,
V.72^b/13, V.73^a/1, V.73^a/2,
V.73^a/3, V.89^b/5
i.-diki V.73^a/1
i.-dikim V.62^a/4
i.-dügi V.71^b/13
i.-dügüm D.42^b/8, V.71^b/5
i.-dügünj D.42^b/6, V.71^b/4
i.-düm D.38^b/1, V.69^b/1
i.-dünj V.69^b/2
i.-mege D.43^a/1, V.71^b/9
i.-mez imişsin V.71^b/3
i.-mezmişsin D.87^b/4
i.-miş D.151^a/8
i.-r D.41^b/8, D.41^b/9, D.57^b/12,
D.82^b/7, D.86^a/11, D.89^a/7,
D.89^a/8
i.-r imişsin V.71^b/4
i.-rdi V.64^b/13
i.-rem D.87^b/6
i.-ridi D.15^a/9
i.-ridüm D.81^b/2
i.-risem D.44^b/6
i.-risej D.60^a/5
i.-rlar D.113^a/10, V.89^a/7
i.-rmişsin D.42^b/5, D.87^b/4-5
i.-rsem V.72^b/4
i.-rsen V.89^b/12-13
i.-rsej V.82^a/3
i.-rsin D.44^b/7, V.72^b/5, V.80^a/2
i.-se D.129^a/1
i.-sün D.10^b/9

i.-yelüm D.99^b/3
i.-yeyim V.69^a/1, V.89^b/4
i.-yü D.137^a/1, V.64^b/10
isteyü gêt- istemeye gitmek
i.-di D.15^a/4
istihsân êt- [Ar. + T.] beğenmek, güzel
bulmak
i.-diler V.70^a/3
iş iş
i. D.3^a/9, D.42^b/12, D.46^b/8,
D.51^b/10, D.63^b/12, D.67^a/13,
D.103^a/8, V.58^b/6, V.71^b/8,
V.73^b/10, V.76^b/8, V.84^b/13,
V.93^b/12, V.94^a/5, V.100^a/12
i.+de D.3^a/7
i.+den D.90^a/5
i.+e D.103^a/8, V.100^a/12
i.+i D.150^b/1, D.150^b/5,
D.150^b/7, V.105^b/9, V.105^b/11,
V.105^b/12
i.+idür D.150^b/6, V.105^b/11
i.+ler D.3^a/12, V.58^b/8, V.63^a/2,
V.81^a/12
i.+lerden D.21^a/13, D.23^a/8,
V.84^b/12, V.85^b/10, V.94^b/8
i.+üm D.58^b/7
i.+ümi D.107^a/10
i.+ümüz D.149^b/11, V.105^a/10
işâret êt(d)- [Ar. + T.] bir şeyi, bir
durumu el, yüz hareketleriyle
anlatmak, göstermek krş. *işâret*
kıl-
i.-di D.153^a/13
i.-er D.95^b/9
işâret kıl- [Ar. + T.] bir şeyi, bir durumu
el, yüz hareketleriyle anlatmak,
göstermek krş. *işâret êt-*
→ ME işaret kıl- (2016; D195-1)
→ MK işaret kıl- (2017; D.99^b/1)
i.-ub D.99^b/1
işi rāst gel- işi istediği gibi olmak
i.-mez D.122^a/4

işle- yapmak

- i.-dün D.38^a/8
- i.-mese D.121^a/5
- i.-mezler idi V.58^b/6
- i.-mezleridi D.3^a/10
- i.-miş D.11^b/9, V.63^a/2
- i.-r D.47^a/11

‘işret [Ar.] içki içme, içki

- ‘i.+e D.97^b/4

işte işte

- i. V.58^b/5

it it, köpek

- i. D.33^a/7, D.142^b/4, D.146^a/3, V.90^b/6
- i.+im V.89^b/11
- i.+ine D.94^a/5
- i.+iñüz V.81^a/5
- i.+üm D.22^a/13, D.126^a/7, V.85^a/12, V.85^b/1, V.85^b/2
- i.+ümile D.22^a/13, V.85^a/12
- i.+üñi D.65^b/2, V.93^a/4
- i.+üñüz D.59^a/1

iti sert, keskin, şiddetli, şiddet kesinlik, sertlik

- i.+si D.20^a/9, D.103^a/5, V.100^a/10
- i.+sinden D.12^a/4, D.17^b/7, V.63^a/8, V.66^a/11

ittifak [Ar.] fikir birliğine varma, uyuşma, anlaşmaya varma

- i. V.65^a/3, V.75^a/11, V.104^a/1
- i.+ıla D.143^b/6

ittifakı [Ar.] ittifakla, fikir birliğine vararak

- i. D.148^a/3

iz iz

- i.+in D.4^b/3, D.72^b/12, D.76^a/9, V.59^b/2, V.96^b/1, V.98^a/10
- i.+ine D.131^a/7
- i.+iñ V.80^b/8

izle- arkasından gitmek, takip etmek

- i.-di D.72^b/12, D.76^a/9, V.96^b/1, V.98^a/10
- i.-r V.80^b/8

‘izzet [Ar.] hürmet, saygı, ikram

- ‘i. D.91^a/6
- ‘i.+imüz V.62^b/9
- ‘i.+ümüz D.11^a/12

‘izzetlü değeri ve mertebesi yüksek olan, şeref sahibi, itibarlı

- ‘i. D.16^a/4, D.83^a/10, V.65^a/13, V.88^b/5

K, K**kab** kabile

- ME kabile (2016; D44-5)
- MK kab (2017; D.24^a/5)
- ķ.+la D.24^a/5, V.86^a/10

kaḅ kap (kaya)

- ME kap (2016; D188-7)
- MK kap (2017; D96^a/7)
- ķ. D.96^a/7, D.98^a/9

ḵaba²¹⁷ büyük, iri, kocaman, yüksek, kaba

- ķ. D.7^b/5, D.8^b/11, D.12^a/2, D.12^b/8, D.14^a/5, D.19^b/4, D.20^a/10, D.25^a/4, D.27^a/7, D.28^b/8, D.35^a/1, D.35^b/11, D.47^b/4, D.50^b/3, D.50^b/9, D.54^a/11, D.60^b/5, D.63^a/3, D.66^b/6, D.66^b/11, D.67^b/8, D.76^b/5, D.79^a/5, D.86^b/13, D.96^a/10, D.103^a/5, D.108^a/13, D.117^b/7, D.117^b/12, D.118^a/1, D.128^b/8, D.131^a/5, D.136^a/11, D.136^b/6, D.140^b/13, D.141^a/1, D.141^a/2, V.61^a/11, V.63^a/7, V.64^a/9, V.67^b/2, V.74^a/8, V.76^a/3, V.78^a/8, V.84^a/2, V.84^a/13, V.86^b/6, V.87^b/5,

²¹⁷ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 7b.5

- V.89^a/5, V.91^b/3, V.93^b/6,
V.94^a/2, V.95^a/7, V.98^b/2,
V.100^a/1, V.100^a/10, V.103^b/5
- ķabak ķaldur-** birine bakmak krş. *ķapak ķaldur-*
→ ME ķapak (2016; D135-9)
→ MK ķapak (2017; D69b/9)
ķ.-dı D.69^b/9
- ķabarķalu** kaburgalı (insan) krş. *ķaburķalı*
ķ. D.130^a/6
- kābin kes-** [Far. + Tr.] nikāh kıymak
→ ME kebin (2016; D180-6)
→ MK kābin kes- (2017; D.92^a/6-7)
k. D.92^a/6-7
- ķabūl ēt(d)-** [Ar. + T.] kabul etmek krş. *ķabūl eyle-*
→ ME ķabul id- (2016; D2V2-9)
→ MK ķābul ēt- (2017; D.3^a/10)
ķ.-erlerdi V.58^b/7
ķ.-erleridi D.3^a/10
ķ.-üb V.66^a/7-8, V.76^a/13
- ķabūl eyle-** [Ar. + T.] kabul etmek krş. *ķabūl ēt-*
ķ.-mezlerdi V.94^a/5
ķ.-mezleridi D.68^a/1
- ķabūl ol-** [Ar. + Tr.] kabul olmak
ķ.-dı D.44^a/13, V.72^b/1
ķ.-sun D.35^a/8, D.79^a/11,
D.87^a/3, D.102^b/9, D.108^b/3,
D.147^b/5, D.154^a/4, V.100^a/4,
V.103^b/7, V.106^a/8
- ķaburķalı**²¹⁸ kaburgalı (insan) krş. *ķabarkālu*
→ ME ķapurķalı (2016; D15-7)
→ MK ķaburķalı (2017; D.9^b/7)
ķ. D.9^b/7
- ķabza**²¹⁹ [Ar.] (kılıç, tabanca, ok vb.nin) tutulacak yeri krş. *ķabza*
ķ.+sı D.28^a/8, V.88^a/11
ķ.+sından V.79^a/11
- ķabza** [Ar.] (kılıç, tabanca, ok vb.nin) tutulacak yeri krş. *ķabza*
ķ.+sı D.29^b/11, D.61^b/2, D.83^b/6
ķ.+sından D.56^a/9
- ķaç-** kaçmak krş. *ķaç-*
→ ME ķaç- (2016; D16-4)
→ MK ķaç- (2017; D10^a/4)
ķ. D.10^a/4
- ķaç-** kaçmak; koşmak krş. *ķaç-*
ķ. V.62^a/2
ķ.-an D.25^a/6
ķ.-anın D.99^a/2
ķ.-anını D.34^b/2
ķ.-ar D.15^b/9, D.125^b/6, V.65^a/8
ķ.-arak D.37^b/1
ķ.-araķ D.134^a/10, V.68^b/12
ķ.-aram D.125^a/13
ķ.-ariken D.15^b/10, V.65^a/9
ķ.-aruz D.125^a/12
ķ.-dı D.10^a/5, D.44^a/3, D.61^b/6,
D.78^b/2, D.81^b/9, D.107^b/2,
D.110^a/4, D.111^b/3, D.128^a/7,
D.134^b/5, D.144^a/10, V.62^a/2,
V.72^a/9, V.73^b/5, V.83^a/4,
V.99^b/6, V.103^a/2
ķ.-dılar D.23^a/4, D.103^b/10,
D.144^a/1, D.151^a/1²²⁰, V.85^b/8,
V.100^b/8
ķ.-ma D.43^a/7, V.71^b/12
ķ.-madı D.10^a/5, V.62^a/3
ķ.-masa D.106^a/7
ķ.-maya D.69^b/2
ķ.-ub D.69^a/11, D.108^b/8
ķ.-ubanı D.118^b/1
ķ.-up V.94^b/10
- ķaçan** ne zaman, ne zaman ki, her ne

²¹⁸ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÛN: Drs. 9b.7

²¹⁹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÛN: Drs. 28a.8

²²⁰ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÛN: Drs. 151a.1

zaman, vaktaki, nasıl, ne suretle
 k. D.24^b/9, D.25^a/13, D.64^b/12,
 D.129^a/1, D.131^b/4, D.147^b/12,
 V.60^a/9, V.86^b/6, V.86^b/11,
 V.92^b/9

kaçanki ne zaman ki krş. *kaçankim*
 k. D.149^a/12

kaçankim ne zaman ki krş. *kaçanki*
 k. D.55^b/13, D.125^a/10, V.79^a/7,
 V.79^a/8, V.105^a/2

kaçarlı kaçan şeyler
 k.+da D.16^a/7

kaçmaz ol- kaçmamak krş. *kaçmaz ol-*
 k.-sun D.15^b/10

kaçmaz ol- kaçmamak krş. *kaçmaz ol-*
 k.-sun V.65^a/9

kada²²¹ [< Ar. *kaẓā*] kaza, bela krş. *kaẓā*
 → ME *kada* (2016; D48-5)
 → MK *kaḏā* (2017; V86^a/4)
 k. D.26^a/5, D.43^b/5, V.58^b/9,
 V.72^a/3
 k.+dur D.23^b/9, V.86^a/4
 k.+m D.81^a/1
 k.+ḡuzı V.59^b/6
 k.+sı D.126^a/5

qadar [Ar.] kadar
 k. D.45^a/6, D.46^b/11, D.90^a/5,
 D.93^b/8, D.103^b/6, D.109^a/4,
 D.153^a/9, V.72^b/13

qadd [Ar.] boy
 k.+ı V.100^b/2
 k.+uḡ D.107^a/5, V.102^b/10

qadeḥ [Ar.] kadeh
 k.+i V.69^a/7
 k.+inden D.144^a/4

qadem [Ar.] ayak
 k.+i D.133^a/2

qader [Ar.] Allah tarafından ezelde tayin
 ve tespit edilmiş hükümlerin
 bütünü, alın yazısı

k.+im V.68^a/3

k.+üm D.36^a/2

qadın kadın krş. *qadun, qatın, qatun*
 k. D.3^b/7, D.14^a/2, D.28^b/11,
 D.28^b/12, D.29^a/8, D.29^a/13,
 D.49^b/6, D.97^a/5, D.99^a/10

qādir [< Ar. *qadr*] kudret ve kuvvet
 sahibi, yapabilme gücüne malik
 olan, muktedir
 k. D.3^a/12, D.19^b/9, D.26^a/5,
 D.31^b/10, D.35^a/2, D.43^b/5,
 D.74^b/7, D.75^b/5, D.75^b/11,
 D.76^b/12, D.79^a/7, D.80^a/7,
 D.86^a/5, D.86^b/3, D.87^a/1,
 D.90^a/7, D.90^a/9, D.90^a/11,
 D.96^a/4, D.96^a/8, D.101^a/7,
 D.102^b/7, D.107^a/9, D.117^b/4,
 D.117^b/5, D.118^b/4, D.118^b/11,
 D.119^b/1, D.130^b/13, D.135^b/9,
 D.142^b/8, D.147^b/4, D.154^a/1,
 V.58^b/9, V.67^b/6, V.68^a/10,
 V.70^a/6, V.72^a/3, V.83^a/2,
 V.90^a/3, V.91^b/4, V.98^b/7,
 V.100^a/1, V.100^a/5, V.102^b/12,
 V.106^a/6, V.106^a/8

qadun kadın krş. *qadın, qatın, qatun*
 → ME *qadun* (2016; D28-4)
 → MK *qadın* (2017; D8^a/11)
 k. D.70^a/1, D.70^a/12, D.89^b/6
 k.+um D.8^a/11, D.16^a/4

qafālu kafalı
 → ME *qafalu* (2016; D232-8)
 → MK *qafālu* (2017; D.118^a/8)
 k. D.118^a/8

kāfir [Ar.] kâfir
 k. D.16^b/13, D.17^a/3, D.17^a/11,
 D.20^a/7, D.21^a/4, D.21^a/13,
 D.21^b/6, D.21^b/9, D.22^a/2,
 D.22^a/13, D.22^b/1, D.22^b/2,
 D.22^b/3, D.22^b/4, D.22^b/6,

²²¹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 23b.9

D.24 ^a /13,	D.26 ^a /1,	D.26 ^a /2,	V.87 ^a /4,	V.87 ^a /5,	V.87 ^a /6,
D.26 ^a /8,	D.26 ^a /9,	D.27 ^b /13,	V.87 ^a /7,	V.87 ^a /9,	V.87 ^a /10,
D.29 ^b /5,	D.31 ^a /3,	D.31 ^a /5,	V.87 ^b /13,	V.88 ^a /6,	V.89 ^b /2,
D.31 ^b /1,	D.31 ^b /7,	D.34 ^b /1,	V.89 ^b /9,	V.89 ^b /11,	V.91 ^a /8,
D.37 ^a /13,	D.37 ^b /7,	D.38 ^a /3,	V.91 ^b /13,	V.92 ^a /11,	V.92 ^a /12,
D.47 ^a /8,	D.50 ^b /10,	D.52 ^a /2,	V.92 ^b /5,	V.92 ^b /9,	V.92 ^b /13,
D.52 ^a /4,	D.52 ^a /5,	D.52 ^a /6,	V.93 ^a /5,	V.93 ^a /8,	V.93 ^b /2,
D.52 ^a /7,	D.62 ^a /10,	D.63 ^b /3,	V.93 ^b /10,	V.94 ^b /1,	V.94 ^b /5,
D.64 ^a /8,	D.64 ^b /12,	D.65 ^a /5,	V.96 ^b /2,	V.96 ^b /6,	V.96 ^b /7,
D.65 ^b /5,	D.65 ^b /11,	D.66 ^a /12,	V.99 ^b /6,	V.99 ^b /7,	V.101 ^a /1,
D.66 ^b /8,	D.66 ^b /13,	D.67 ^a /8,	V.102 ^a /13,	V.102 ^b /5,	V.103 ^a /3
D.67 ^a /9,	D.68 ^a /3,	D.68 ^b /8,	k.+de V.98 ^b /5,	V.101 ^a /7	
D.70 ^a /10,	D.71 ^b /2,	D.72 ^b /13,	k.+den D.30 ^b /6,	V.86 ^a /10,	
D.73 ^a /5,	D.73 ^a /7,	D.73 ^a /8,	V.87 ^a /12,	V.89 ^b /4,	V.89 ^b /5
D.73 ^a /9,	D.75 ^a /10,	D.78 ^b /2,	k.+dür D.66 ^a /8,	D.66 ^a /13,	
D.78 ^b /3,	D.84 ^b /5,	D.87 ^b /2,	D.67 ^a /11,	D.98 ^b /13,	V.93 ^a /13,
D.88 ^b /4,	D.89 ^a /10,	D.91 ^a /9,	V.93 ^b /3,	V.93 ^b /10	
D.94 ^a /9,	D.95 ^a /9,	D.98 ^a /2,	k.+e D.14 ^b /7,	D.17 ^b /10,	D.22 ^a /11,
D.98 ^b /13,	D.100 ^b /5,	D.106 ^b /3,	D.26 ^b /2,	D.27 ^b /12,	D.30 ^b /8,
D.120 ^a /12,	D.125 ^b /6,	D.125 ^b /7,	D.32 ^a /13,	D.33 ^b /4,	D.34 ^a /13,
D.126 ^a /7,	D.126 ^a /13,	D.126 ^b /3,	D.39 ^b /9,	D.62 ^a /9,	D.68 ^a /5,
D.126 ^b /11,	D.127 ^a /5,	D.127 ^a /9,	D.72 ^b /9,	D.76 ^a /1,	D.76 ^a /3,
D.127 ^b /10,	D.128 ^a /4,	D.129 ^b /12,	D.77 ^a /10,	D.78 ^a /2,	D.78 ^b /3,
D.133 ^b /6,	D.134 ^a /2,	D.134 ^a /11,	D.89 ^a /11,	D.98 ^b /9,	D.99 ^b /11,
D.135 ^a /1,	D.135 ^a /3,	D.135 ^b /12,	D.103 ^b /6,	D.107 ^a /10,	D.134 ^a /6,
D.136 ^a /1,	D.136 ^a /6,	D.136 ^a /7,	D.134 ^b /1,	D.137 ^a /6,	D.143 ^b /2,
D.137 ^a /10,	D.138 ^a /8,	D.140 ^a /6,	D.147 ^a /6,	D.147 ^a /7,	V.64 ^b /5,
D.140 ^b /10,	D.141 ^a /10,	D.141 ^b /1,	V.70 ^a /7,	V.76 ^b /10,	V.83 ^a /12,
D.141 ^b /10,	D.141 ^b /12,	D.142 ^a /6,	V.87 ^a /11,	V.87 ^b /3,	V.90 ^a /10,
D.142 ^b /2,	D.142 ^b /6,	D.142 ^b /7,	V.90 ^b /11,	V.94 ^a /8,	V.95 ^a /10,
D.142 ^b /8,	D.142 ^b /10,	D.144 ^b /9,	V.95 ^b /11,	V.96 ^a /13,	V.98 ^a /4,
D.145 ^a /8,	D.145 ^a /11,	D.145 ^b /2,	V.98 ^a /6,	V.99 ^a /2,	V.100 ^b /4,
D.145 ^b /4,	D.146 ^a /3,	D.147 ^a /8,	V.100 ^b /5,	V.102 ^a /12,	V.102 ^b /13
V.64 ^b /3,	V.65 ^b /12,	V.65 ^b /13,	k.+e V.99 ^a /13		
V.66 ^a /5,	V.68 ^b /11,	V.69 ^a /3,	k.+i D.23 ^a /1,	D.27 ^a /2,	D.27 ^a /11,
V.76 ^a /7,	V.76 ^b /10,	V.76 ^b /11,	D.37 ^b /9,	D.68 ^b /5,	D.75 ^b /7,
V.76 ^b /12,	V.76 ^b /13,	V.83 ^b /1,	D.76 ^a /2,	D.99 ^b /9,	D.99 ^b /12,
V.84 ^a /11,	V.84 ^b /7,	V.84 ^b /8,	D.106 ^b /2,	D.106 ^b /7,	D.107 ^b /7,
V.84 ^b /9,	V.85 ^a /1,	V.85 ^a /3,	D.128 ^a /2,	D.137 ^a /7,	D.138 ^b /8,
V.85 ^a /4,	V.85 ^a /7,	V.85 ^a /12,	D.140 ^a /10,	D.144 ^a /8,	V.68 ^b /11,
V.85 ^a /13,	V.85 ^b /1,	V.85 ^b /2,	V.69 ^a /4,	V.87 ^b /4,	V.87 ^b /10,
V.85 ^b /8,	V.86 ^a /11,	V.87 ^a /3,	V.94 ^a /13,	V.98 ^a /1,	V.98 ^a /5,

V.102^a/12, V.102^b/2, V.103^a/6
 k.+ile D.47^a/6, D.67^a/1, V.74^a/3
 k.+ler D.21^a/1, D.21^a/5, D.22^b/8,
 D.23^a/5, D.28^a/11, D.29^a/1,
 D.29^b/3, D.52^a/8, D.62^a/2,
 D.68^b/10, D.73^a/9, D.73^b/2,
 D.91^a/4, D.92^a/11, D.94^b/13,
 D.99^b/8, D.106^a/11, D.125^a/12,
 D.128^a/7, D.133^b/5, D.134^a/9,
 D.134^a/13, D.134^b/5, D.134^b/6,
 D.135^a/5, D.135^a/7, D.135^a/9,
 D.137^a/4, D.139^a/2, D.140^a/11,
 D.142^b/9, D.143^b/13, D.144^a/2,
 D.144^b/7, V.69^a/9, V.74^a/4,
 V.85^b/2, V.88^a/13, V.88^b/8,
 V.89^a/4, V.89^a/5, V.94^b/2,
 V.94^b/5, V.95^a/11, V.96^b/4,
 V.96^b/5, V.96^b/6, V.96^b/10,
 V.102^a/9, V.103^a/5
 k.+lere D.14^b/5, D.26^a/10,
 D.38^a/6, D.71^a/10, D.122^b/9,
 D.123^a/1, V.69^a/10, V.95^b/9
 k.+leri D.33^a/7, D.37^a/12,
 D.38^a/6, D.39^a/1, D.68^b/3,
 D.146^a/3, V.69^a/10, V.90^b/6
 k.+lerile D.27^b/3
 k.+lerün D.22^b/11, D.25^b/13,
 D.49^b/2, V.75^a/9, V.83^a/9,
 V.85^b/4, V.85^b/6
 k.+ün D.23^a/2
 k.+ün D.21^a/1, D.21^b/4,
 D.22^b/11, D.23^a/2, D.28^a/7,
 D.28^b/4, D.29^a/2, D.30^b/5,
 D.34^a/11, D.47^a/2, D.51^b/1,
 D.62^b/1, D.65^b/1, D.66^a/5,
 D.66^a/6, D.66^a/7, D.67^a/5,
 D.68^b/4, D.68^b/5, D.68^b/7,
 D.72^b/12, D.75^b/6, D.78^b/1,
 D.90^b/7, D.103^a/13, D.103^b/5,
 D.107^a/12, D.123^b/3, D.127^b/3,
 D.128^a/4, D.128^a/7, D.133^b/10,
 D.140^a/7, D.143^b/10, V.74^a/1,

V.76^b/2, V.83^b/3, V.84^b/6,
 V.85^a/1, V.85^b/3, V.85^b/4,
 V.85^b/6, V.85^b/7, V.86^b/1,
 V.88^b/3, V.88^b/9, V.89^b/3,
 V.91^a/7, V.93^a/3, V.93^a/12,
 V.93^a/13, V.93^b/9, V.94^a/12,
 V.96^b/1, V.98^a/1, V.99^b/5,
 V.100^b/1, V.100^b/5, V.102^b/13,
 V.103^a/3

kaftan [< Far. *ḥaftān*] kaftan krş. *kaftān*
 k. V.73^b/10, V.73^b/12, V.78^b/5,
 V.79^a/2

k.+ı V.73^b/10, V.78^b/4, V.78^b/5,
 V.79^a/1

k.+ıla V.78^b/13

k.+ımız V.78^b/12

k.+ın V.81^a/13

k.+ıñuzı V.78^b/5

k.+lar V.82^a/9

k.+ların V.81^a/2, V.105^b/6

kaftān [< Far. *ḥaftān*] kaftan krş. *kaftan*
 → ME kaftan (2016; D38-2)

→ MK kaftan (2017; D46^b/7)

k. D.46^b/7, D.46^b/10, D.54^b/13,
 D.55^b/6, D.60^b/1, D.120^b/4

k.+ı D.55^a/1, D.55^b/4, D.122^b/2

k.+ıla D.55^b/2

k.+ın D.59^a/10

k.+ını D.48^a/2, D.58^b/11

k.+ıñuz D.21^a/2

k.+lar D.132^b/11

k.+ların D.150^a/10

k.+umuz D.55^a/13

k.+uñuz D.54^b/12, D.54^b/13

kağan hakan, han

→ ME kağan (2016; D232-2)

→ MK kağan (2017; D.88^b/6)

k. D.88^b/6, D.88^b/9, D.90^b/1,
 D.94^a/5, D.95^a/10, D.95^b/1,
 D.114^a/10, D.118^a/2

kāğıt(d) [< Far. *kāğid*] kağıt krş. *kāğız*

→ ME kağıd (2016; D295-11)

- MK kâğıd (2017; D.149^b/11)
 k. D.149^b/11
 k.+1 V.105^a/12
- kāğız** [< Far. kâğıd] kağıt krş. *kāğıt*
 k. V.105^a/11
- kaḥ-** kalkmak, kabarmak, çalmak, vurmak, itmek tepmek, çakmak, saplamak
 → ME kaḥ- (2016; D176/10)
 → MK kaḥ- (2017; D.27^a/2)
 k.-arlar D.27^a/2
 k.-uban D.90^a/10
- kaḥhār** [Ar.] çok kahreden, ezen, mahveden, yok eden
 → ME kaḥhar (2016; D210-7)
 → MK kaḥhār (2017; D.107^a/8)
 k. D.107^a/8, V.102^b/12
- kaḥinç** hiddet, öfke, sitem, başa kakma krş. *kaḥinç*
 → ME kaḥinç (2016; D79-11)
 → MK kaḥinç (2017; D41^b/11)
 k. D.41^b/11, D.89^b/5
- kaḥır gel-** [Ar. + T.] derin üzüntü duymak
 k.-di D.26^b/6, V.61^b/1, V.87^a/13, V.92^a/7
- kāhil** [Ar.] erişkin
 k.+lerin D.139^a/12
- kaḥr ét(d)-** [Ar. + T.] ezmek, perişan etmek, mahvetmek, yok etmek
 k.-en D.107^a/8, V.102^b/12
- kaḥşat(d)**²²²- bir şeyin parçalarını gevşetip dağılacak hâle getirmek; şorlatmak
 k.-uban D.34^a/5
- kā'ide** [Ar.] kural
 k. V.73^b/8
- kaḥ-** kakmak, vurmak, dikmek, başa kakmak, yüze vurmak
 k.-an V.81^a/8
- k.-aram D.23^b/11
 k.-arın V.86^a/6
 k.-dı D.59^a/7, D.140^a/9
 k.-uban D.89^b/13
- kaḥı-** öfkelenmek, kızmak
 k.-dı D.56^a/12, D.58^a/4, D.59^b/4, D.90^a/4, D.100^a/1, D.101^a/9, D.109^b/2, D.111^a/6, D.143^a/4, D.150^b/10, D.151^a/11, D.152^a/6, V.79^a/13, V.80^a/12, V.105^b/8
 k.-duğun D.107^a/8, D.150^a/13, V.102^b/12
 k.-rsın D.26^a/6
 k.-rsun V.87^a/9
 k.-yub D.118^b/12, V.86^b/11
- kaḥinç** hiddet, öfke, sitem, başa kakma krş. *kaḥinç*
 → ME kaḥinç (2016; D50-2)
 → MK kaḥinç (2017; D27^a/2)
 k. D.27^a/2
- kaḥ-** kalmak
 k.-a D.87^a/10
 k.-am D.90^a/13
 k.-an D.147^b/13
 k.-anumuz D.99^a/1
 k.-asın D.64^b/4, V.92^b/5
 k.-dı D.19^a/13, D.21^b/5, D.21^b/6, D.34^b/12, D.44^a/12, D.79^a/3, D.82^a/2, D.102^b/5, D.112^a/8, D.112^a/9, D.113^a/9, D.116^a/5, D.147^b/2, D.153^b/9, V.67^a/13, V.72^b/1, V.84^a/1, V.85^a/1, V.91^b/2, V.99^b/12, V.100^b/8, V.106^a/4
 k.-dımı D.121^b/5
 k.-dum D.26^a/11, D.87^a/9, V.92^b/4
 k.-durdı D.73^a/7
 k.-ıcaḥ D.64^b/7
 k.-madı D.29^b/2, D.76^a/7,

²²² ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 34a.5

D.111^a/4, D.130^b/13, V.98^a/8
 k.-masa D.4^a/2, V.59^a/6
 k.-masun D.30^b/7, V.89^b/4
 k.-maya D.36^a/4, D.95^b/3,
 D.95^b/4, V.68^a/4
 k.-mayub V.81^b/3, V.89^a/3,
 V.89^b/3
 k.-maz D.3^b/8, D.3^b/9, V.59^a/2
 k.-mış D.24^a/3, D.24^a/4, D.24^a/8,
 D.24^a/9, D.24^a/10, D.47^b/3,
 V.74^a/7, V.86^a/8, V.86^a/9,
 V.86^a/11, V.86^a/12, V.86^a/13
 k.-mış idi D.112^a/11
 k.-mışıdı D.96^a/3
 k.-sa D.30^b/3
 k.-sun D.55^b/6
 k.-uş D.131^b/12
 k.-ur V.80^a/8

kalaba [< Ar. ġalebe] çok, pek çok krş.
ġalaba

→ ME kalabalık (2016;
 D.133-13)

→ MK kalabalık (2017;
 D.68^b/13)

k. D.68^b/13, V.106^a/1

kalabalık [< Ar. ġalebe + T.+lık]
 kalabalık

k. D.39^b/8, D.47^a/11, D.123^a/9-
 10, V.70^a/7

kalan öbür, öteki, başka, geri kalan,
 sonraki

k. D.72^a/9, D.128^a/6, D.139^b/7,
 D.149^a/5, V.96^a/7

k.+ını V.86^a/4

k.+ısın D.23^b/9

kalarda kıoparda oturma ve yürüme
 zamanlarında

k. D.117^b/6²²³, D.117^b/11,
 D.136^a/9, D.136^b/5

kalayık(ġ) [< Ar. ħalā'ik] halayık, kadın

köle, cariye krş. *ħalāyık*

k.+um V.82^b/6

kaldur- kaldırmak krş. *ħaldır-*

k. D.98^a/5, D.135^b/8

k.-dı D.16^a/2, D.51^b/11,
 V.65^a/11-12, V.76^b/8, V.96^b/5

k.-dılar D.36^b/1

k.-ıcağ D.116^a/4

k.-ub D.36^a/8, D.109^a/2,
 V.68^a/6²²⁴

kal'e [Ar.] kale

→ ME kal'a (2016; D.175-12)

→ MK kal'e (2017; D.33^a/11)

k. D.33^a/11, D.138^a/10

k.+den D.103^b/3, D.106^a/13,
 V.100^b/3, V.102^a/10

k.+lerin D.90^a/9

k.+n V.90^b/8

k.+nüş D.33^a/9, D.103^a/12,
 D.104^b/10, D.108^a/6, D.146^a/4,
 V.90^b/7, V.100^b/1, V.101^a/11

k.+şüzde D.136^a/6

k.+si D.89^b/12

k.+ye D.103^b/2, D.103^b/10,
 D.104^b/5, D.107^b/2, D.131^b/13,
 D.133^a/12, D.134^a/7, D.134^b/2,
 D.137^a/7, D.143^b/6, D.144^a/1,
 V.100^b/2, V.100^b/7, V.101^a/8

k.+yi D.105^b/13, D.106^a/4,
 D.141^b/5, D.144^a/10, D.147^a/7,
 V.102^a/3, V.102^a/6

kalemci kalemci, yazıcı

k.+ler D.101^b/9

kalın sık, yoğun, kalabalık, çok, sayısız

k. D.9^b/12, D.20^a/8, D.20^b/13,
 D.27^a/1, D.31^b/9, D.35^b/10,
 D.36^a/8, D.41^b/10, D.42^b/11,
 D.55^b/3, D.69^b/6, D.108^a/3,
 D.113^b/13, D.119^a/5, D.130^a/2,
 D.132^a/2, D.135^b/11 V.61^b/12
 V.67^b/13-1, V.68^a/6 V.70^a/2,

²²³ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 117b.6

²²⁴ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Vat. 68a.6

V.70^a/9, V.71^b/7, V.71^b/8,
V.78^b/13, V.84^b/5

Kalın Oğuz Kalın Oğuz

ķ. D.13^b/7, D.32^b/5, D.32^b/9,
D.34^b/3, D.36^a/13, D.36^b/6-7,
D.39^b/2, D.39^b/12, D.42^b/12,
D.43^a/1, D.48^a/11, D.49^a/8-9,
D.49^b/8, D.61^b/4, D.62^a/1,
D.62^a/2-3, D.64^b/5, D.71^b/13,
D.74^a/12, D.77^b/1, D.77^b/5,
D.95^a/12, D.102^a/13, D.113^a/2,
D.118^a/11, D.118^a/13, D.119^a/7,
D.119^a/13, D.130^b/10, D.131^a/7,
D.142^a/13, D.147^a/9, V.63^b/4,
V.68^a/9, V.68^a/13, V.74^b/4,
V.75^a/5, V.75^a/13, V.75^b/7,
V.83^a/9, V.84^a/8, V.90^a/12,
V.91^a/9, V.91^b/9, V.97^a/12,
V.99^a/4, V.99^a/6

ķ.+uñ D.12^b/7-8, D.20^a/1

ķalıñ kalın, ince karşıtı

ķ. D.114^a/11

ķalıñlıķ(ğ) ķaftāñlıķ(ğ) nikāh bedel

ķ.+ı ķ.+ı D.88^b/1

ķālī [Far.] halı krş. *ķālī*

→ ME ķalı (2016; D178-7)

→ MK ķālī (2017; D.20^a/4)

ķ. D.20^a/4, D.91^a/7, D.91^b/2

ķālīçe [Far. + T.] küçük halı krş. *ķālīçe*,

ķālīçe

→ ME ķalıça (2016; V6-2)

→ MK ķalıça (2017; V60^b/2)

ķ.+ler V.69^b/8

ķ.+si V.60^b/2, V.67^b/9, V.91^b/11,
V.100^a/8

ķalk²²⁵- kalkmak; kabarmak

ķ. D.58^b/10, D.59^a/9, V.81^a/13

ķ.-a D.58^a/11, D.58^b/7, V.80^b/3

ķ.-ar D.15^a/7, D.70^b/5, D.131^b/8,

D.135^a/7, V.60^a/3

ķ.-dı D.50^b/2, D.57^b/13,
D.104^a/10, D.115^b/10, D.120^a/6,
V.80^a/10, V.81^a/13, V.101^a/2,
V.104^b/10

ķ.-dılar D.133^a/11

ķ.-ğıl D.98^a/9

ķ.-ub D.13^a/12, D.14^a/9,
D.96^a/11, D.149^a/2, V.62^a/5,
V.63^b/12, V.64^a/12, V.64^b/10,
V.95^b/2, V.102^a/8

ķ.-ubanı D.7^b/7, D.8^a/5, D.8^a/12,
D.12^a/1, D.12^a/13, D.14^a/3,
D.17^a/12, D.28^b/7, D.64^a/5,
D.66^b/3, D.67^a/8, D.70^a/3,
D.71^b/12, D.76^b/4, D.92^b/6,
D.95^a/5, D.95^b/5, D.100^a/2,
D.100^b/8, D.102^a/1, D.105^b/2,
D.106^a/2, D.118^a/10-11,
D.121^b/1, D.121^b/9, D.122^b/7,
D.122^b/13, D.123^b/4, D.124^a/1,
D.124^a/11, D.124^b/6, D.130^b/8,
D.135^b/2, D.137^a/1, D.145^a/5,
D.146^a/11, D.146^a/13,
D.148^b/10, V.60^b/8, V.61^a/1,
V.61^a/3, V.61^a/5, V.61^b/3,
V.63^a/6, V.63^a/13, V.64^a/8,
V.66^a/6, V.66^a/8, V.92^a/10,
V.93^b/5, V.95^a/6, V.98^b/1,
V.101^b/9, V.102^a/4, V.104^b/6

ķalkān [< Moğ. kalka] kalkan

ķ. D.68^b/11, D.90^a/2, D.90^a/11,
D.144^a/6, D.153^a/6, V.94^b/3

ķ.+ın D.127^a/9

ķ.+ını D.127^a/8

ķ.+uñı D.26^a/13

ķalkı- sıçramak, hoplamak, kalkmak

ķ.-r V.73^b/4

ķalmış düşkün, âciz

ķ. D.20^a/1, D.57^a/2, D.104^b/2,
V.79^b/9, V.84^a/8, V.91^b/8,

²²⁵ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 14a.9

- V.101^a/5
ķamķi kamķi krķ. *ķamķi*
 → ME ķamķi (2016; D195-1)
 → MK ķamķi (2017; D99^b/1)
 ķ.+yıla D.99^b/1
ķamķıla- kamķi ile vurmak krķ. *ķamķıla-*
 → ME ķamķıla- (2016; D73-8)
 → MK ķamķıla- (2017; D38^b/8)
 ķ.-dı D.38^b/8
ķamķi kamķi krķ. *ķamķi*
 ķ. D.141^a/2
 ķ.+sın D.72^b/9
 ķ.+sını V.96^a/13
ķamķıla- kamķi ile vurmak krķ. *ķamķıla-*
 ķ.-yan D.25^a/1
ķāmet [Ar.] boy, endam
 ķ.+i D.103^a/13
ķamiķ kamiķ
 ķ. D.75^b/7, V.98^a/1
ķamu bir memleketteki halkın bütünü,
 amme
 ķ. D.107^a/2, V.102^b/8
 ķ.+mızı V.59^a/7
 ķ.+sına D.5^b/3
ķan kan
 ķ. D.13^b/12, D.15^a/9, D.16^b/3,
 D.17^a/2, D.23^b/9, D.24^a/11,
 D.28^b/9, D.33^a/5, D.55^a/4,
 D.69^a/5, D.69^b/12, D.72^a/7,
 D.75^a/6, D.95^b/5, D.99^a/4,
 D.99^b/8, D.101^b/8, D.103^b/9,
 D.107^b/1, D.108^b/13, D.124^a/9,
 D.124^b/10, D.129^a/10, D.147^a/2,
 V.61^b/1, V.64^a/6, V.64^b/13,
 V.65^b/6, V.78^b/7, V.86^a/4,
 V.86^a/13, V.86^b/1, V.90^b/5,
 V.94^b/2, V.94^b/7, V.95^a/4,
 V.96^a/6, V.97^b/8, V.100^b/7
 ķ.+a D.15^b/3, D.150^b/12,
 D.151^a/12, V.65^a/4
 ķ.+da D.23^b/5, D.75^a/11
 ķ.+ı D.13^b/1, D.14^a/7, D.16^b/2,
 D.40^b/7, D.107^a/13, D.146^b/9,
 D.147^b/1
 ķ.+ın D.26^b/3, D.26^b/9, D.34^a/5,
 D.73^b/4, D.78^a/10, D.94^a/2,
 D.99^b/8, D.110^b/3, D.118^a/9,
 D.119^a/13, D.123^b/7, D.126^a/2,
 D.132^a/2, D.132^a/13, D.152^b/6,
 D.153^b/3, V.96^b/11, V.97^a/13
 ķ.+ımı D.61^a/10, V.87^b/2, V.91^a/4
 ķ.+mı? D.39^a/12, D.129^a/8,
 V.70^a/1
 ķ.+um D.14^b/8, D.71^a/13,
 D.71^b/4, D.85^b/11, D.151^b/1,
 D.151^b/6, D.152^a/7, D.152^b/1,
 D.152^b/6, V.64^b/5, V.95^b/11,
 V.95^b/13
 ķ.+uñ D.8^b/13, D.98^a/8,
 D.100^a/8, D.118^a/9, D.131^b/3,
 D.143^a/13, V.61^a/13
ķan aġla- büyük bir üzüntü içinde
 bulunmak
 ķ.-duñ V.92^a/9
 ķ.-yan D.105^a/1, V.101^a/13
ķanāra²²⁶ [< Ar. ķinnāre] hayvan
 kesilen yer, mezbaha
 → ME ķanara (2016; D55-4)
 → MK ķanāra (2017; D.29^b/4)
 ķ. D.29^b/4, V.89^a/4
ķanat kanat
 ķ. D.109^b/2, D.109^b/6
 ķ.+a D.109^b/3
 ķ.+ıyıla D.96^a/12
 ķ.+larum D.76^b/6, V.98^b/2
 ķ.+laruñ D.19^b/5, D.79^a/6,
 V.67^b/3, V.91^b/3, V.100^a/1
ķanat- kanatmak
 ķ.-sun D.61^a/10, V.82^b/11
ķanatlu kanatlı

²²⁶ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 29b.3

k. D.80^a/4, D.81^a/7, D.81^a/11,
 D.83^a/12, D.84^a/5, D.85^a/7
ķancarı nereye, neresi, ne tarafa krş.
 ķancaru
 k. V.94^b/10
ķancaru nereye, neresi, ne tarafa krş.
 ķancarı
 k. D.69^a/10
ķanda nerede, nereye
 k. D.15^a/1, D.25^b/9, D.26^b/7,
 D.48^a/5, D.98^b/11, D.105^b/7,
 V.80^a/9, V.86^a/2, V.87^b/1,
 V.101^b/12
 k.+sın V.83^a/9
ķandan nereden
 k. D.41^a/4
 k.+dur V.70^b/11
ķan da'vīle- kan davası gütme
 k.-mez D.66^a/13, V.93^b/3
 (ķ).-rlermi? D.66^a/12, V.93^b/2
ķan dōk- ölüme yol açmak, cana kıymak
 k.-di D.39^a/13, D.68^b/2, V.70^a/1
 k.-dügini V.94^a/11
 k.-eyim D.89^a/11
 k.-medünj D.64^b/5, D.67^b/7,
 V.94^a/2
 k.-mese D.37^a/6-7, V.62^a/12,
 V.68^b/7
 k.-übdür D.39^a/3, D.64^a/13,
 D.64^b/2, V.69^b/10
 k.-üpdür V.92^b/2, V.92^b/3
ķanı hani, nerede? krş. ķānı
 k. D.14^a/6, D.34^b/11, D.45^b/12,
 D.70^a/7, D.76^a/4, D.79^a/1,
 D.102^b/4, D.121^b/5, D.126^b/4,
 D.126^b/5, D.126^b/6, D.128^a/3,
 D.135^a/3, D.153^b/8, V.64^a/10,
 V.73^a/10, V.95^a/9, V.98^a/7,
 V.99^b/12, V.103^a/1, V.106^a/3
ķanın aķ²²⁷- kan ile, kanlı olarak

k.-an D.14^b/2, D.19^b/4, D.35^a/2,
 D.71^a/9, D.79^a/5, D.86^b/13-1,
 V.64^b/2, V.67^b/3, V.95^b/8,
 V.100^a/1
ķan ķaşan- kan işemek
 k.-dı D.93^b/8
ķankı hangi? krş. ķankı
 k. V.80^b/8
 k.+ņuza V.88^a/4
 k.+ņuzdur D.27^b/9, V.88^a/5
 k.+sı V.88^b/2
 k.+sıdur D.27^b/11, D.27^b/13,
 V.88^a/6, V.88^a/7
ķankı hangi? krş. ķankı
 k.+ņuza D.27^b/8
 k.+ņuzdur D.27^b/11
ķan ķun kan ve benzeri, kan kun
 (ikileme)
 → ME ķan ķun (2016; D93-9)
 → MK ķan ķoķ (2017; D.48^b/9)
 k.+a k.+a D.48^b/9, V.74^b/11
ķan ķuşdur- çok eziyet çektiirmek
 k.-an D.32^a/7, D.32^a/13,
 D.33^a/10, D.77^a/10, V.90^a/8,
 V.90^a/10, V.90^b/8, V.98^b/12,
 V.99^a/2
 k.-ayım D.89^a/11
 k.-dı D.111^b/1, D.113^a/1
ķanlı kanlı
 k. D.17^a/3, D.17^a/11, D.25^a/3,
 D.31^b/2, D.31^b/3, D.39^b/7,
 D.39^b/8, D.60^b/5, D.72^b/10,
 D.74^b/2, D.74^b/3, D.87^b/2,
 D.89^a/10, D.95^a/9, D.99^a/7,
 D.111^a/13, D.112^b/13, D.120^b/9,
 D.131^b/7, D.137^a/10, D.147^a/8,
 V.70^a/6, V.86^b/6, V.92^b/5,
 V.96^a/13, V.97^a/13
ķanlı ķanlı kanlı kanlı
 k. D.95^a/12, D.119^a/12, D.124^a/5,

²²⁷ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 14b.2

- D.130^a/1, V.82^a/12
- kanuḡa şuşa-** kanına susamak, belasını aramak *krş. kanuḡa şuşan-* k.-ma V.105^b/12
- kanuḡa şuşan-** kanına susamak, belasını aramak *krş. kanuḡa şuşa-* k.-ma D.150^b/7-8
- kan şor-** kan davası gütmek k.-arlarını? D.66^a/11
- kaḡrıl-** bir yana eğilmek *krş. kaḡrul-* k.-uban D.55^a/9
- kaḡrul-** bir yana eğilmek *krş. kaḡrul-* k.-ubanı V.78^b/10
- kap-** kapmak k. D.123^a/3 k.-dum D.105^b/3, V.101^b/10 k.-ub D.77^a/4
- kapā-** kapatmak k.-ḡ D.81^b/2
- kapāk(ḡ)** kapak k.+ın D.99^b/7 k.+ına D.76^a/4, D.94^a/13, V.98^a/6 k.+ların D.127^a/10
- kapāk kaldur**²²⁸- birisine bakmak *krş. kaḡāk kaldur-* k.+(ların) k.-dı D.13^b/9-10, D.98^b/4, D.115^a/11, V.64^a/4, V.95^a/3 k.+ların k.-ub D.105^b/6, V.101^b/12
- kaplan** kaplan k. D.114^a/9 k.+a D.14^b/3, V.64^b/3 k.+danmı? D.15^b/11, V.65^a/9-10 k.+ı D.19^b/13, D.38^a/5, D.57^a/5, D.104^b/4, V.79^b/11, V.84^a/7 k.+ına D.16^a/8 k.+ınuḡ D.142^a/8
- kapu** kapı k. D.73^a/1, D.73^a/4, D.116^b/10, D.129^a/2, V.96^b/2 k.+dan D.46^a/10 k.+ların D.144^a/1 k.+nuḡ D.115^b/6 k.+sı D.29^b/8, V.89^a/7 k.+sın D.115^b/6, D.116^b/6, D.123^a/6, D.129^b/6, D.129^b/10 k.+sına D.51^b/13, D.107^b/3, D.117^a/4, D.119^a/3, D.144^a/5, V.103^a/3 k.+sını D.21^b/13, V.85^a/6 k.+ya D.144^a/7 k.+yı D.32^a/2, D.46^a/5, D.46^a/11, D.77^a/4, D.81^b/1, D.81^b/8, D.144^a/7, V.73^a/13, V.73^b/3, V.73^b/5
- kapucı** kapıcı → ME kapuçı (2016; D157/5) → MK kapucı (2017; D.80^b/5) k. D.80^b/5 k.+lar D.80^b/9, D.81^b/1 k.+ya D.123^b/1
- kapurḡa** kaburga k.+sın D.140^a/9
- kar** kar k. D.23^b/8, D.24^b/12, D.32^b/1, D.101^b/8 k.+da V.87^a/1 k.+ı D.15^a/4, V.64^b/10 k.+ıla D.22^a/3, D.25^b/6, V.85^a/7, V.86^a/4, V.86^b/6 k.+lar D.3^b/8, D.59^a/13, V.59^a/2, V.81^b/2
- kār eyle-** [Far. + T.] (ok, kılıç) tesir etmek, etki etmek; gururuna dokunmak *krş. kār kıl-* k.-dı D.129^a/11 k.-mesün D.116^a/9

²²⁸ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 13b. 9-10

kār kıl- [Far. + T.] tesir etmek, etki etmek; hakkından gelmek krş.
kār eyle-

k.-madı D.111^b/3, D.112^b/11

ķara kara

ķ. D.3^b/2, D.3^b/6, D.3^b/10,
D.4^a/7, D.5^b/1, D.7^a/7,
D.7^a/8, D.7^a/9, D.7^b/9,
D.7^b/10, D.8^a/1, D.8^a/9,
D.8^a/13, D.8^b/2, D.8^b/6, D.8^b/11,
D.13^b/11, D.13^b/12, D.14^a/4,
D.14^a/11, D.14^b/4, D.14^b/10,
D.15^b/4, D.15^b/7, D.15^b/13,
D.17^b/3, D.19^a/13, D.19^b/3,
D.19^b/6, D.20^a/3, D.20^a/5,
D.21^a/3, D.21^a/9, D.21^b/11,
D.23^a/11, D.23^a/12, D.23^b/3,
D.23^b/4, D.23^b/7, D.24^a/10,
D.24^a/11, D.24^a/12, D.24^b/8,
D.25^a/5, D.25^a/7, D.25^a/8,
D.25^a/12, D.25^b/7, D.25^b/10,
D.26^a/11, D.26^b/1, D.28^a/2,
D.28^b/1, D.28^b/9, D.28^b/13,
D.29^a/7, D.29^b/10, D.30^a/3,
D.31^b/2, D.31^b/6, D.31^b/10,
D.31^b/11, D.33^b/10, D.34^a/4,
D.34^a/6, D.35^a/1, D.35^a/4,
D.35^a/13, D.37^b/11, D.39^b/6,
D.43^a/12, D.43^b/8, D.43^b/13,
D.44^a/1, D.47^b/8, D.47^b/12,
D.48^a/10, D.49^a/8, D.49^b/13,
D.50^a/4, D.50^a/6, D.50^b/7,
D.51^a/3, D.52^a/3, D.53^a/5,
D.53^a/11, D.53^a/13, D.53^b/5,
D.53^b/7, D.54^a/4, D.54^a/9,
D.54^a/10, D.54^b/6, D.54^b/7,
D.55^a/3, D.55^a/5, D.55^a/6,
D.59^b/9, D.59^b/10, D.59^b/13,
D.60^b/13, D.61^a/6, D.63^a/2,
D.63^a/10, D.63^b/2, D.64^a/4,
D.64^a/5, D.64^a/8, D.64^a/9,
D.65^a/10, D.65^b/4, D.66^a/3,

D.66^b/7, D.67^a/3, D.67^a/10,
D.67^a/13, D.68^a/5, D.68^a/9,
D.68^b/6, D.69^b/10, D.69^b/11,
D.70^a/4, D.70^a/11, D.70^b/1,
D.71^a/2, D.71^a/7, D.71^b/3,
D.71^b/12, D.72^a/1, D.72^a/3,
D.72^a/6, D.72^a/12, D.72^b/10,
D.72^b/13, D.73^b/1, D.73^b/11,
D.74^a/3, D.74^a/12, D.74^b/2,
D.74^b/11, D.75^a/5, D.75^b/1,
D.75^b/2, D.75^b/6, D.76^a/4,
D.76^a/8, D.76^a/11, D.76^a/13,
D.76^b/4, D.76^b/5, D.76^b/12,
D.76^b/13, D.78^b/1, D.79^a/4,
D.79^a/8, D.79^b/12, D.81^a/5,
D.81^b/4, D.82^a/1, D.82^a/7,
D.83^b/7, D.83^b/12, D.84^a/11,
D.85^a/11, D.85^b/9, D.86^b/12,
D.88^b/6, D.88^b/7, D.88^b/9,
D.89^a/9, D.90^a/12, D.91^b/1,
D.91^b/5, D.92^b/7, D.92^b/9,
D.94^a/2, D.94^a/10, D.95^a/6,
D.95^a/9, D.95^a/11, D.95^b/1,
D.95^b/2, D.96^a/12, D.98^a/1,
D.98^a/5, D.98^a/7, D.98^b/8,
D.99^a/13, D.100^a/3, D.100^a/9,
D.100^b/9, D.101^b/10, D.102^a/2,
D.103^a/1, D.104^a/10, D.105^a/9,
D.105^a/12, D.105^b/1, D.107^a/10,
D.107^a/13, D.107^b/1, D.107^b/3,
D.108^a/13, D.112^b/9, D.113^b/7,
D.114^a/8, D.114^a/9, D.118^a/7,
D.119^a/11, D.119^b/6, D.121^b/10,
D.122^b/8, D.122^b/9, D.122^b/11,
D.122^b/13, D.123^a/1, D.124^a/4,
D.124^a/5, D.124^a/7, D.124^a/11,
D.124^b/7, D.124^b/12, D.125^b/9,
D.126^a/9, D.126^b/4, D.127^a/2,
D.127^a/11, D.128^a/11, D.128^b/7,
D.129^b/12, D.130^a/1, D.130^a/4,
D.130^b/9, D.131^a/4, D.131^a/10,
D.131^b/2, D.134^a/6, D.135^b/3,

D.136^a/7, D.136^b/4, D.137^a/6,
D.140^b/10, D.140^b/12,
D.141^a/4, D.142^a/13, D.143^a/12,
D.146^b/12, D.147^a/2, D.148^b/1,
D.148^b/4, D.149^a/11, D.150^b/2,
D.150^b/11, D.150^b/12, D.151^a/6,
D.151^a/12, D.151^b/11,
D.151^b/12, V.58^b/10, V.59^a/1,
V.59^a/3, V.59^a/9, V.60^b/1,
V.60^b/4, V.60^b/5, V.60^b/6,
V.60^b/10, V.60^b/12, V.61^a/3,
V.61^a/5, V.61^a/6, V.61^a/7,
V.61^a/8, V.61^a/9, V.61^a/12,
V.61^b/1, V.63^b/3, V.64^a/5,
V.64^a/6, V.64^a/9, V.64^a/13,
V.64^b/2, V.64^b/3, V.64^b/6,
V.65^a/5, V.65^a/7, V.65^a/10,
V.66^a/8, V.67^a/3, V.67^a/13,
V.67^b/2, V.67^b/4, V.67^b/8,
V.69^a/5, V.70^a/5, V.72^a/1,
V.72^a/5, V.72^a/8, V.74^a/10,
V.74^a/12, V.74^b/1, V.74^b/3,
V.74^b/4, V.75^a/5, V.75^b/5,
V.75^b/9, V.75^b/10, V.76^a/5,
V.76^a/10, V.76^b/11, V.77^b/6,
V.77^b/7, V.77^b/9, V.77^b/11,
V.78^a/4, V.78^a/7, V.78^a/8,
V.78^a/9, V.78^a/13, V.78^b/7,
V.78^b/8, V.78^b/9, V.81^b/9,
V.81^b/12, V.81^b/13, V.82^a/11,
V.82^b/3, V.82^b/7, V.83^a/1,
V.84^a/1, V.84^a/10, V.85^a/4,
V.85^b/13, V.86^a/1, V.86^a/3,
V.86^a/12, V.86^a/13, V.86^b/1,
V.87^a/2, V.87^a/12, V.88^b/7,
V.88^b/11, V.89^b/11, V.89^b/13,
V.90^a/2, V.90^a/3, V.91^b/2,
V.91^b/10, V.91^b/12, V.92^a/2,
V.92^a/9, V.92^a/10, V.92^a/12,
V.92^a/13, V.93^a/1, V.93^a/5,
V.93^a/11, V.93^b/8, V.93^b/12,
V.94^a/7, V.94^b/1, V.95^a/4,

V.95^a/7, V.95^a/10, V.95^a/12,
V.95^a/13, V.95^b/8, V.95^b/12,
V.96^a/5, V.96^a/9, V.96^a/13,
V.96^b/10, V.97^a/3, V.97^a/6,
V.97^a/11, V.97^a/13, V.97^b/4,
V.97^b/7, V.97^b/8, V.97^b/11,
V.98^a/1, V.98^a/7, V.98^a/9,
V.98^a/11, V.98^a/12, V.98^b/1,
V.98^b/7, V.98^b/8, V.99^b/5,
V.99^b/13, V.100^a/7, V.100^b/4,
V.101^a/2, V.101^b/5, V.101^b/7,
V.101^b/9, V.102^b/13, V.103^a/1,
V.103^a/2, V.103^a/3, V.103^b/5,
V.104^a/12, V.104^b/1, V.105^a/1,
V.105^b/10, V.106^a/4
k.+lar D.48^a/2, D.48^a/11,
V.78^a/12

k.+ları V.78^b/1

k.+sı V.80^a/8

ķara- hor görmek, mahzun etmek,
lekelemek, karamak, yermek,
zemmetmek

→ ME ķara- (2016; D12-5)

→ MK ķarā- (2017; D8^a/5)

ķ.-mağıl V.65^a/13, V.65^b/1,
V.65^b/2

ķ.-rısarj V.65^b/2

ķ.-ruz V.60^b/7, V.60^b/13, V.61^a/9

ķ.-yıb D.8^a/5

ķ.-yıbdur V.60^b/13, V.61^a/9,
V.68^a/3

ķaraca rengi karaya yakın olan, esmer

ķ. V.84^b/7, V.87^a/1, V.87^a/3

ķara ķara kara kara

ķ. D.95^a/11

ķara ķura düş korkulu rüya, kabus

ķ. V.85^b/12

ķaralıca yalıca, kaygılıca krş. *ķaraluca*

ķ. V.78^a/10

ķaralık(ğ) karalık

ķ.+ı D.57^b/10

ķaralu göklü siyahlı mavili

- ķ. D.53^b/4, D.54^a/2, D.54^b/4, V.77^b/9
- ķaraluca** yaslıca, kaygılıca krş. *ķaralıca*
ķ. D.53^b/6, D.54^a/13, V.77^b/10
- ķaran**²²⁹- etrafına bakınmak
→ ME ķarman- (2016; D115-8)
→ MK ķarmalan- (2017; D59^b/8)
ķ.-ub D.59^b/8
- ķarangu** karanlık krş. *ķaranķu, ķaranu, ķaraņu*
→ ME ķarangu (2016; D48-4)
→ MK ķaraņu (2017; D26^a/4)
ķ. D.26^a/4, D.30^b/5, D.117^b/7
- ķarangulı** karanlık krş. *ķarangulu, ķaranķulu, ķaraņulu*
→ ME ķarangulu (2016; D140-7)
→ MK ķaraņulı (2017; D.72^a/7)
ķ. D.72^a/7, D.133^b/8
- ķarangulu** karanlık krş. *ķarangulı, ķaranķulu, ķaraņulu*
ķ. D.74^b/12, D.113^b/9, D.138^a/9
- ķaranguluca** karanlıkça krş. *ķaranķuluca, ķaraņulıca*
→ ME ķaranguluça (2016; D243-12)
→ MK ķaraņulıca (2017; D.123^b/12)
ķ. D.123^b/12, D.125^b/12
- ķaranķu** karanlık krş. *ķarangu, ķaranu, ķaraņu*
ķ. D.22^a/2, D.24^b/11, D.25^a/9, D.25^b/5, V.85^a/7
- ķaranķulu** karanlık krş. *ķarangulı, ķarangulu, ķaraņulu*
→ ME ķaranaklı (2016; V78-5)
→ MK ķaranaklı (2017; V97^b/5)
ķ. V.96^a/5, V.97^b/5
- ķaranķuluca** karanlıkça krş. *ķaranguluca, ķaraņulıca*
→ ME ķaranaklıca (2016; V76-1)
→ MK ķaranaklıca (2017; V95^b/1)
ķ. V.95^b/1
- ķaraņu** karanlık krş. *ķarangu, ķaranķu, ķaranu*
→ ME ķarangu (2016; D157-7)
→ MK ķaraņu (2017; D.14^a/6)
ķ. D.14^a/6, D.23^a/2, D.34^a/10, D.70^a/7, D.80^b/7, D.117^b/12, D.136^a/10, D.136^b/5, V.64^a/10, V.86^b/6, V.86^b/9, V.95^a/9
- ķaraņulıca** karanlıkça krş. *ķaranguluca, ķaranķuluca*
→ ME ķaranguluça (2016; D137-2)
→ MK ķaraņulıca (2017; D.70^b/2)
ķ. D.70^b/2
- ķaraņulu** karanlık krş. *ķarangulı, ķarangulu, ķaranķulu*
→ ME ķarangulu (2016; D289-12)
→ MK ķaraņulu (2017; D.113^a/11)
ķ. D.113^a/11, D.130^b/4, D.146^b/12
- ķarār** [Ar.] bir iş veya mesele hakkında verilen kesin hüküm
→ ME ķarar (2016; D1484-7)
→ MK ķarār (2017; D.29^b/2)
ķ.+ı D.29^b/2, D.76^a/7, V.89^a/3, V.98^a/8
- ķarar-** kararmak
ķ.-dı D.65^b/10, D.69^a/12, V.93^a/7
ķ.-ıb V.93^a/10, V.93^a/12
ķ.-mamış iken D.27^a/5
ķ.-mış D.118^b/8
ķ.-ub D.66^a/2

²²⁹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 59b.8

karart- karartmak

ķ.-dı D.68^a/5

karavaş carıye, halayık

ķ. D.89^a/12, D.123^b/1, V.81^b/3,
V.83^a/3, V.91^a/11, V.92^a/3

ķ.+a D.3^b/7, D.123^a/13, V.59^a/1

ķ.+lar D.92^b/8, V.99^b/10

ķ.+mı D.57^b/1

karavat²³⁰ umumhane

→ ME kazavat (2016; D113-4)

→ MK kazāvat (2017; V80^b/7)

ķ.+a D.58^b/4, D.58^b/13, V.81^a/4

ķ.+la V.80^b/7

karavul ol- [< Moğ. karağul + T.] gözcü,

nöbetçi olmak

ķ.-sun D.120^a/3

karavullık eyle- gözcülük yapmak

ķ.-di D.120^a/12

karca- karıştırmak

ķ.-dıkım D.116^b/12²³¹

karçaş- karışmak, karmakarışık olmak,
birbirine girmek

→ ME karçaş- (2016; D192-10)

→ MK karçaş- (2017; D98^a/10)

ķ.-uban D.98^a/10

kardeş kardeş krş. *karındaş*, *kartaş*

ķ. D.5^a/4, D.5^b/1, D.23^b/6,
D.31^b/13, D.47^b/13, D.50^a/9,
D.53^a/5, D.77^a/2, D.113^a/13,
D.113^b/2, D.113^b/3, D.113^b/4,
D.113^b/5, D.113^b/6, D.113^b/7,
D.113^b/8, D.113^b/9, D.114^a/5,
D.130^b/4, D.136^a/9, D.136^b/12,
D.136^b/13, D.137^a/1, D.137^b/7,
D.146^b/1, V.74^a/12, V.75^b/12,
V.76^b/7, V.86^a/3, V.86^a/5,
V.98^b/9

ķ.+a D.51^a/3, V.76^b/6

ķ.+da V.68^a/3

ķ.+ı D.21^b/12, D.22^b/12, D.42^b/9,
D.48^b/1, D.55^b/12, D.63^b/8,
D.93^b/4, D.111^a/8, D.112^b/12,
D.133^b/4, D.136^a/7, D.136^b/11,
D.142^b/11, D.152^a/12, V.71^b/6,
V.74^b/5, V.79^a/6, V.85^b/5,
V.91^a/8, V.91^b/9, V.92^a/4,
V.98^b/8

ķ.+ımdan V.76^b/7

ķ.+ın D.132^a/3

ķ.+ına D.136^b/5, V.86^a/3

ķ.+ımı D.133^a/9, V.85^a/5

ķ.+ların D.23^a/4

ķ.+larını V.85^b/8

ķ.+laruz D.118^a/3

ķ.+um D.26^a/8, D.37^b/10,

D.54^a/12, D.118^a/9, D.122^a/13,

D.130^b/3, D.131^a/13, D.136^b/8,

V.78^a/10, V.87^a/10

ķ.+umdan D.113^b/9

ķ.+umuñ D.130^b/1

ķ.+uñ D.109^a/8, D.113^a/1,

D.119^a/13, D.136^b/13, D.137^a/2

ķ.+uñam D.136^b/10

kardeşçuk(ğ) kardeşçik krş. *kartaşçuk*

→ ME kardeşçuk (2016;
D269-3)

→ MK kardeşçuk (2017;
D136^b/3)

ķ.+um mısın D.136^b/3

kardeşlu kardeşli

ķ. D.131^b/8

kardeşsuz kardeşsiz

ķ. D.130^b/3, D.131^a/13, D.131^b/8

karğa karga

ķ. D.15^a/6, D.15^a/9, D.99^b/3,
V.64^b/11, V.64^b/13

ķ.+yı D.15^a/10, V.65^a/1

karğa- beddua etmek, lanet okumak,

²³⁰ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 58b.4

²³¹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs.
116b.12

lanetlemek

ķ. D.16^a/9, V.65^b/2

ķ.-mağıl D.16^a/5, D.16^a/6,
D.16^a/7, D.16^a/8

ķ.-ram D.70^b/7, D.70^b/13,
D.71^a/6, D.72^a/5, V.95^b/3,
V.95^b/7

ķ.-rısaj D.16^a/9

ķ.-ruz D.7^a/12, D.8^a/4, D.8^b/5,
D.8^b/8

ķ.-yubdur D.7^a/12, D.8^a/3,
D.8^b/5, D.8^b/8, D.36^a/2

ķargāša ģt(d)- karışıklık çıkarmak

ķ.-ersin D.46^a/6

ķargū kamış, kalın kamış krş. *ķargū*

ķ. D.126^a/9

ķargū kamış, kalın kamış krş. *ķargū*

ķ. D.23^b/3, D.29^a/7, D.47^b/8,
D.59^b/9, D.59^b/13, D.68^a/10,
D.70^b/8, D.84^a/11, D.104^b/7,
D.105^b/3, D.112^b/10, D.124^b/13,
D.127^a/3, D.127^a/13, D.150^b/3,
V.74^a/10, V.81^b/9, V.81^b/12,
V.86^a/1, V.95^b/4, V.101^a/9,
V.101^b/9

ķarī karı krş. *ķaru*

ķ. D.3^b/9, D.73^a/2, D.75^b/4,
D.83^a/6, D.95^b/3, V.59^a/3,
V.96^b/3, V.97^b/13

ķ.+lar D.5^b/5

ķ.+nuņ D.11^b/6, V.62^b/13

ķarī- ihtiyarlamak, yaşlanmak

ķ.-mıș idi V.82^a/12

ķ.-mıșdı V.82^a/13

ķ.-mıșıdı D.60^b/6, D.60^b/7,
D.60^b/8

ķ.-sa D.75^b/1, D.75^b/2, D.75^b/3,
D.75^b/4, V.97^b/11, V.97^b/12

ķ.-yıbdur V.60^b/7, V.89^b/12

ķ.-yubdur D.31^b/2, D.31^b/3,
D.31^b/4, D.31^b/5, V.89^b/11

ķarıcık ihtiyarcık krş. *ķarıcuk*

ķ. V.84^b/10, V.84^b/13, V.85^a/9,
V.86^a/12, V.87^a/5, V.89^b/8,
V.89^b/9, V.97^b/8

ķarıcuk ihtiyarcık krş. *ķarıcık*

→ ME ķarıcuk (2016; D233-6)

→ MK ķarıcuk (2017; D.22^a/6)

ķ. D.22^a/6, D.24^a/8, D.25^b/10,
D.31^a/3, D.31^a/10, D.73^b/13,
D.75^a/6, D.112^a/13, D.112^b/8,
D.118^a/5, D.135^b/10

ķ.+ları D.118^b/6

ķarıcık ol- yaşlanmak krş. *ķarıcık ol-*

ķ.-mıș V.97^a/3, V.97^a/5

ķarıcuk ol- yaşlanmak krş. *ķarıcık ol-*

ķ.-mıș D.21^a/9, D.73^b/10,
D.73^b/11, D.90^a/3, D.95^b/4,
D.131^b/5

ķar(ı)n karın

ķ. D.66^b/6, V.93^b/6

ķ.+ı D.87^b/8, D.107^a/4, V.102^b/9

ķ.+ım V.59^b/13

ķ.+ın D.54^b/11, D.57^b/7, D.74^b/3,
V.78^b/3, V.80^a/6

ķ.+ına D.140^a/10

ķ.+um D.6^a/2, D.26^b/10, D.57^b/3,
V.78^b/2, V.80^a/3, V.87^b/2

ķ.+umda D.28^a/10, D.84^b/1,
V.88^a/12

ķ.+uņ D.27^a/5, D.27^a/12,
V.87^b/7, V.87^b/10

ķarincuk(ğ) karıncık

ķ.+ı D.96^a/11

ķarındaș kardeş krş. *ķardaș, ķartaș*

ķ. V.74^a/13

ķ.+dan D.63^a/4, V.84^a/3

ķ.+ı D.20^b/8, D.111^a/12,
D.153^a/12

ķ.+ım V.92^b/1

ķ.+ısın D.152^b/3

ķ.+içün D.113^a/11

ķ.+ları D.54^b/3

ķ.+larum V.87^b/1

k.+um D.23^a/12, D.26^b/9,
 D.118^a/5, V.69^a/5
 k.+uñı V.75^b/11
karıplık(ğ) gurbet, gariplik krş. *karıblık*
 k.+a D.135^b/5
karış karış
 k. D.63^b/3, V.91^b/13
karış karkış, ilenç, beddua, lanet krş.
karķış
 k.+ı D.72^a/3, D.118^b/5
karış- karışmak, katılmak
 k.-dı D.9^b/8, V.61^b/10
 k.-ur D.99^b/2
karışçuk bedduacık
 k.+ları D.118^b/10
karışdur- karıştırmak
 k.-ub V.65^b/6-7
karışık karışık krş. *karışuk*
 k. V.65^b/6
karışuk karışık krş. *karışık*
 k. D.16^b/3
karış vër- beddua etmek
 k.-ürem V.86^b/10
 k.-ürin V.86^b/5, V.86^b/7
karıblık(ğ) gurbet, gariplik krş. *karıplık*
 k.+a D.136^b/13
karım²³² [< Ar. ġarīm] hısım krş. *ġarīm*
 → ME *karım* (2016; V3-11)
 → MK *karīm* (2017; D.3^b/11)
 k. D.3^b/11, D.31^b/8, D.145^a/3,
 D.153^a/3, V.59^a/3, V.89^b/13
 k.+e V.71^b/2
 k.+i V.91^b/9
 k.+in D.99^a/2
 k.+inden D.92^b/10, D.94^a/6,
 D.96^a/13, D.106^a/7
 k.+üm D.128^a/9, D.153^a/1,
 D.153^a/2
 k.+üme D.42^b/2
 k.+ümsin D.153^a/5

karķış ilenç, beddua, lanet krş. *karış*
 k.+idi D.36^a/10
 k.+ı D.36^a/10, V.68^a/8
 k.+ıdı V.68^a/8

karlı karlı

k. D.31^b/2, D.34^b/13, D.39^b/6

karmala²³³- şurasında burasında
 kavramak, avuç içine alıp
 tutmak
 k.-yu D.25^a/2
 k.-yub D.103^b/9, D.106^b/3,
 D.106^b/8, V.100^b/7, V.102^a/13,
 V.102^b/3

karşu karşı

k. D.13^b/9, D.14^b/1, D.14^b/13,
 D.17^a/6, D.18^a/2, D.25^a/8,
 D.31^b/2, D.32^b/4, D.34^a/7,
 D.34^a/8, D.39^b/6, D.42^a/9,
 D.43^b/8, D.45^b/9, D.51^b/12,
 D.53^a/12, D.53^b/7, D.54^a/4,
 D.54^a/10, D.60^b/13, D.66^a/1,
 D.68^a/6, D.69^b/8, D.70^b/1,
 D.71^a/7, D.73^a/11, D.74^a/1,
 D.74^b/2, D.74^b/10, D.75^a/8,
 D.75^a/13, D.77^b/1, D.78^a/11,
 D.78^a/12, D.83^b/7, D.85^b/8,
 D.89^a/4, D.91^a/4, D.91^b/5,
 D.97^a/13, D.98^b/9, D.107^a/5,
 D.113^b/7, D.114^a/1, D.114^a/3,
 D.114^b/9, D.121^a/10, D.122^b/5,
 D.127^a/8, D.128^a/10, D.128^a/11,
 D.131^a/1, D.131^a/4, D.137^a/3,
 D.137^a/11, D.137^b/4, D.140^b/13,
 D.147^a/10, D.152^b/12,
 V.64^a/4, V.64^b/2, V.64^b/8,
 V.66^a/2, V.66^b/3, V.67^a/9,
 V.68^b/9, V.70^a/5, V.71^a/11,
 V.72^a/5, V.73^a/8, V.76^b/8,
 V.77^b/7, V.77^b/11, V.78^a/4,
 V.78^a/8, V.82^b/3, V.83^a/10,

²³² ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 3b.11

²³³ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 25a.2

V.89^b/11, V.90^a/12, V.91^a/5,
V.91^a/6, V.93^a/9, V.95^a/2,
V.95^a/13, V.95^b/7, V.96^b/8,
V.97^a/5, V.97^b/4, V.97^b/9,
V.97^b/11, V.99^a/4, V.99^b/5,
V.102^b/10

ķ.+m D.29^a/8, D.64^b/3, D.76^b/3,
V.88^b/12, V.98^a/13

ķ.+ma V.92^b/3

ķ.+na D.64^a/3, D.95^b/8, V.92^a/9

ķ.+sın D.36^a/6, V.68^a/5

ķ.+sına D.63^b/10, V.76^b/9,
V.92^a/5

ķ.+sında D.35^b/5, D.63^b/7,
V.67^b/10, V.92^a/3

ķ.+sından D.105^b/4, D.106^b/2,
V.101^b/10

ķarşula²³⁴- karşılamak, karşıasına
çıkma

ķ.-dı D.37^a/9

ķ.-dılar D.7^b/9, D.8^b/5, D.62^a/2,
D.138^b/8, V.60^b/9, V.61^a/8

ķ.-yı V.101^b/10

ķ.-yu D.105^b/3

ķarşulaş- karşılaşmak

ķ.-dılar D.152^b/13

ķartaş kardeş krş. *ķarındaş*, *ķardaş*

ķ. D.30^a/5, D.47^b/13, D.51^b/9,
D.79^b/10, D.79^b/11, D.113^b/7,
D.131^a/10, D.136^a/5, D.136^a/6,
V.89^a/9

ķ.+a D.51^b/8

ķ.+da D.36^a/1

ķ.+ı D.31^b/12, D.34^a/11, D.77^a/1,
D.94^b/8, D.126^b/12, V.90^a/4

ķ.+um D.64^a/12, D.142^b/1

ķ.+umdan D.51^b/10

ķ.+uñ D.130^a/13

ķartaşçuk(ğ) kardeşçik krş. *ķardaşçuk*

ķ.+ın D.137^a/10

ķaru karı krş. *ķarı*

ķ.+laruñ V.92^b/5

ķ.+laruñdan D.98^a/6

ķ.+sına D.114^b/6, D.120^a/8

ķ.+sından D.69^a/3, D.70^a/10,
D.73^b/2, D.74^a/2, D.123^b/6,

D.124^a/9, D.126^a/1, D.135^b/5,
D.135^b/9, V.94^b/6, V.95^a/11,

V.96^b/11, V.97^a/6, V.97^b/10

ķarucaķ kolluk, kol bağı

ķ. D.132^b/2

ķārūn Karun şehri

ķ. D.142^a/1

ķarva- kavramak, yakalamak

ķ. V.73^b/2

ķ.-dı D.123^a/5, D.145^b/7

ķ.-r D.23^b/3, D.90^b/9, V.86^a/1

ķ.-yub V.105^b/8

ķarvaş- kavraşmak, tutuşmak, kapışmak

ķ.-dılar D.41^b/7, D.127^b/3,
V.71^a/5

ķ.-duğı D.94^a/10

ķaşd eyle- [Ar. + T.] bir amaç güderek

bir işe girişmek, niyet etmek

ķ.-di D.12^a/5, V.63^a/8-9

ķaş ķaş kıs kıs

ķ. D.45^b/11, D.47^b/10-11,
D.63^b/9-10, D.64^a/2, D.65^a/1,
D.81^b/7, D.115^a/3, D.139^a/1,
V.73^a/9-10, V.74^a/11, V.80^b/12,
V.92^a/5, V.92^b/10

ķaşlu kaşlı

ķ.+m D.101^b/10

ķat nezd, yan, huzur, ön

ķ. D.91^a/10

ķ.+ına D.14^b/6, D.112^b/4

ķ.+ında D.12^a/9

ķ.+la D.15^a/12

ķat- birbirine katmak; karıştırmak

ķ.-dı D.115^a/5

²³⁴ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 105b.3

- ķ.-mış D.99^b/13
ķ.-ub D.99^b/9, V.94^a/13
- ķatār** [Ar.] birbiri arkasına sıralanmış hayvan veya taşıt dizisi
ķ.+ından D.113^b/2
- ķatar ķatar** katar katar krş. *ķatār ķatār*
→ ME ķatar ķatar (2016; D103-2)
→ MK ķatār ķatār (2017; V84^b/9)
ķ. D.53^b/2, D.89^a/8, V.73^a/6, V.77^b/8, V.78^a/1, V.82^b/5, V.84^b/9, V.85^a/9, V.87^a/4
- ķatār ķatār** katar katar krş. *ķatar ķatar*
→ ME ķatar ķatar (2016; D58-9)
→ MK ķatār ķatār (2017; D.21^a/6-7)
ķ. D.21^a/6-7, D.21^b/3, D.22^a/6, D.26^a/1, D.31^a/2, D.31^a/9, D.53^b/12, D.61^a/3, D.63^b/6, D.83^b/10-11, D.85^b/1
- ķatı** ķok, ķok fazla, pek şiddetli, iyice, sıkı, sıkı sıkı, gayet, ağır, acı, haşın, şiddetli, sert, kırııcı
ķ. D.9^a/1, D.9^b/10, D.10^a/10, D.11^b/10, D.13^a/12, D.13^a/13, D.17^b/4, D.26^b/2, D.34^a/9, D.37^a/1, D.53^a/6, D.56^a/12, D.56^b/4, D.68^a/3, D.94^a/3, D.96^a/9, D.103^b/1, D.106^b/8, D.110^b/8, D.112^b/6, D.119^b/10, D.123^a/9, D.123^b/10, D.124^a/7, D.125^b/13, D.126^a/11, D.126^b/8, D.127^a/9, V.61^a/13, V.61^b/11, V.63^a/11, V.63^b/12, V.66^a/9, V.68^b/4, V.77^b/3, V.79^a/13, V.79^b/2, V.100^b/2, V.104^a/11
- ķatın** kadın krş. *ķadın, ķadun, ķatın*
ķ. V.64^a/7, V.75^a/12, V.88^b/6, V.88^b/12

- ķatır** katır
ķ. D.3^b/7, D.4^b/6, D.143^b/13, V.59^a/1, V.59^b/4
- ķatla** defa, kerre, sefer
ķ. D.10^a/10, D.44^b/12, D.105^b/13, D.113^a/4, D.134^b/6, D.141^b/5, V.62^a/5, V.65^a/2, V.65^b/3, V.102^a/3
- ķatlan**²³⁵- beklemek; dayanmak, tahammül etmek
ķ. D.127^a/6
ķ.-ımadı D.15^a/3, D.53^a/6, V.77^b/3
ķ.-ımayub V.64^b/10
- ķatun** kadın krş. *ķadın, ķadun, ķatın*
ķ. V.59^a/1, V.95^a/5
- ķavak(ğ)** kavak
ķ.+uñ D.57^a/8, V.79^b/12
- ķavat** [Ar.] kavat krş. *ķāvat*
ķ. D.39^a/6, D.40^a/12, D.56^a/6, D.56^a/7, D.58^a/5, D.80^a/12, D.81^a/7, D.82^a/12, D.82^b/12, D.84^b/12, D.101^a/6, D.101^a/7, D.101^a/9, D.101^a/11, D.118^a/4, D.126^a/5, D.127^a/6, D.132^a/10, D.133^a/1, D.143^a/4, D.143^a/11, D.146^a/8, D.148^b/10, D.149^b/1, D.150^b/5, D.150^b/7, D.153^a/5, D.153^a/7, V.70^b/3, V.79^a/9, V.79^a/10, V.80^a/13, V.104^b/5, V.105^a/4, V.105^b/11, V.105^b/12
ķ.+lar D.39^a/7, D.79^b/13, V.69^b/11
ķ.+sın D.82^b/3²³⁶
ķ.+uñ D.80^b/1
- ķāvat** [Ar.] kavat krş. *ķavat*
ķ. D.81^a/3, D.146^b/4, V.79^a/10
- ķavğa** [Far.] şiddetli tartışma veya dövüş, mücadele
ķ. V.103^a/5

²³⁵ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 127a.6

²³⁶ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 82b.3

ķavımlu kavimli krş. *ķavumlu*

ķ. D.121^b/13

ķavl [Ar.] söz, kelam

ķ.+ıyıla D.43^b/11, D.44^b/3,
D.91^b/8, V.72^a/6, V.72^b/2

ķavm [Ar.] kavim, aynı soydan gelen,
akraba

ķ.+a D.51^a/3

ķ.+ını D.120^a/9

ķ.+ınuñ D.3^a/8, V.58^b/6

ķ.+ıyıla D.121^b/5, D.121^b/13

ķavra- el veya kolla sıkıca tutmak, elinin
veya kolunun içine almak

ķ.-dı D.41^b/12

ķavşur- kavuşturmak, birleştirmek

ķ.-dı D.140^a/10

ķ.-ub D.131^a/8

ķavum [< Ar. ķavm] kavim

ķ. D.24^a/5, D.77^b/9, V.86^a/10

ķavumlu kavimli krş. *ķavumlu*

ķ. D.121^b/4

ķavurma kavurma

ķ. D.28^a/2, D.28^b/13, V.88^a/8,
V.88^b/1, V.88^b/7

ķavurma ét(d)- kavurma yapmak

ķ.-üb D.28^b/1

ķaya kaya

ķ.+lar D.17^a/8, D.96^a/7, D.98^a/9,
V.66^a/3

ķ.+lardan D.24^b/3, D.70^a/8,
V.86^b/3, V.95^a/9

ķ.+nuñ D.142^a/8

ķ.+ya D.122^a/12

ķayda dön- geri dönmek, geri gelmek

→ ME ķayıda dön- (2016;
D143-13)

→ MK ķayda dön- (2017;
D.73^b/13)

ķ. D.73^b/13, D.126^a/5-6

ķ.-di D.106^b/6, D.106^b/10,
D.145^b/9-10, D.146^a/9

ķ.-gil D.74^b/8-9, D.90^a/2-3,

D.100^a/10,

ķayġu üzücü bir şey olacak korkusundan
doğan endişe, gam, keder, tasa

ķ.+dur D.23^b/9, V.86^a/4

ķ.+lar V.87^a/2

ķayġulu kaygı içinde olan, endişeli,
tasalı

ķ. D.21^b/11, D.22^a/3, D.23^a/11,

D.23^a/12, D.25^b/5, V.85^a/4,

V.85^a/7, V.85^b/11, V.86^b/13

Ķayı Kayı Boyu

ķ.+ya D.3^a/6, V.58^b/4

ķayıķ- temayül göstermek, kaymak;
inhiraf etmek, sapmak, yüz
çevirmek

ķ.-mayan D.94^a/4

ķayın kayın

ķ. D.33^b/11, D.68^a/10, D.104^b/12,

D.105^b/12, D.112^b/11, V.101^a/12,

V.102^a/2

ķayın ana kaynana

ķ. D.60^b/10, D.133^a/5, V.82^b/1

ķ.+ma D.133^a/3

ķ.+sı D.99^b/1

ķ.+sına V.82^a/11

ķayın ata kayın baba

ķ. D.60^b/9-10, D.133^a/4, V.82^b/1

ķ.+ma D.133^a/3

ķ.+sıdur D.99^b/1

ķ.+sına V.82^a/11

ķayır- endişe etmek

ķ.-maġıl V.96^a/7

ķayış kayış

ķ. D.96^b/7

ķ.+ı D.96^b/8

ķay(ı)t(d)- geri dönmek, geri gelmek

ķ.-alum D.20^a/13, V.84^b/1

ķ.-ayım D.31^a/4

ķ.-dı D.15^a/2, D.19^a/7, D.80^a/10,

D.87^b/12, D.143^a/8

ķ.-dılar V.67^a/9

ķ.-mayan D.94^a/3

- .-maz idüŋ D.123^a/10
 .-ub D.67^b/11
 .-uban D.73^b/9, D.75^a/7,
 V.97^a/2, V.97^b/9
- āyim** [< Ar. ā'im] her zaman var olan
 (Tanrı)
 . V.61^b/2
- aymaklı** kaymaklı
 . D.22^a/4
- ayna-** kaynamak
 . D.59^a/8, V.81^a/11
 .-dı D.24^a/12, D.147^a/1,
 V.86^b/1
- anı ayna-** heyecanlanmak
 .-dı D.40^b/7
- aynar** çok sıcak
 . D.53^a/10, V.77^b/5
- ayrı** [Ar.] gayri
 . D.141^a/5
- aytaban**²³⁷ sürü, deve sürüsü
 → ME aytaban (2016; D33-8)
 → MK aytabān (2017; V62^b/2)
 .+da D.18^b/8, D.71^b/6, D.74^b/4,
 D.151^b/2, V.62^b/2, V.66^b/6,
 V.67^a/1, V.96^a/1, V.97^b/1,
 V.104^a/13
 .+dan D.11^a/2, D.18^a/7
 .+ın D.97^a/6
 .+lar D.75^b/2, D.100^a/12,
 V.97^b/12
 .+um D.136^b/1, V.103^a/7
 .+uŋ D.107^b/8, D.107^b/13,
 D.133^a/5, D.136^b/9, V.103^a/10
- ayu** kaygı, endişe, tasa
 .+sı D.46^a/12
 .+sıyla V.73^b/6
- ayur-** endişe etmek, kayırmak
 .-ma D.15^a/1, D.72^a/8, D.123^a/2
 .-mağıl D.72^a/9
 .-masun D.74^a/6, V.97^a/8
- .-mazam D.130^b/3
 .-sam D.131^a/13
 .-urmu D.92^b/10, D.94^a/6,
 D.96^b/1
- az** kaz
 . D.95^b/8, D.129^b/4, D.129^b/7,
 D.138^a/5
 .+a D.21^a/5, D.22^a/8, D.28^a/8,
 D.50^b/6, D.61^b/2, D.75^a/5,
 D.83^b/6, D.99^b/10, D.130^a/3,
 D.147^a/10, D.148^b/3, D.151^b/10,
 V.83^a/1, V.88^a/11, V.104^b/1
 .+uŋ D.68^b/7, D.142^a/13,
 V.94^b/1
- azā** [Ar.] kaza krş. ada
 → ME aza (2016; D2V2-12)
 → MK azā (2017; D.3^a/13)
 . D.3^a/13, D.72^a/8, D.97^b/5,
 V.98^a/6
 .+lar D.15^b/12, V.65^a/10
 .+sı D.100^a/9
 .+yı D.4^b/10
- azab** [< Ar. aẓab] aşırı hiddet, intikam
 alma duygusu ile karışık öfke,
 kızgınlık, hışım
 . D.12^a/9
- azāb** **ēt(d)-** [< Ar. aẓab + T.]
 öfkelenmek, hiddetlenmek,
 kızmak krş. azāb eyle-
 .-erem D.9^a/1
 .-me D.9^a/3
- azāb** **eyle-** [< Ar. aẓab + T.]
 öfkelenmek, hiddetlenmek,
 kızmak krş. azāb ēt-
 .-ye D.11^b/10
- azağuc**²³⁸ at; ehlileştirilmiş bakımlı at
 sürüsü krş. azağuc, azağuc
 .+a D.3^b/10
 .+ı D.128^a/12
 .+ın D.68^b/4, D.97^a/7

²³⁷ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 11a.2

²³⁸ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 3b.10

- k.+um D.107^b/9, V.103^a/7
 k.+uñ D.108^a/1, V.103^a/10
kaşağuc at; ehlileştirilmiş bakımlı at
 sürüsü krş. *kaşağuc*, *kaşağuc*
 → ME kışağuc (2016; DV3/10),
 kara koç (2016; D45-13)
 → MK kaşağuc (2017; D24^b/13)
 k. D.24^b/13, D.42^b/2, D.70^b/10,
 D.74^b/3, D.87^b/1, D.133^a/6,
 D.133^b/2, V.95^b/5, V.97^a/13
 k.+da D.71^b/8, D.100^a/12,
 D.148^b/2, D.150^a/9, D.150^b/1,
 D.151^b/3, V.96^a/2, V.104^a/13,
 V.105^b/5
 k.+lar D.75^b/3
 k.+umuñ D.141^a/4
kaşağuc at; ehlileştirilmiş bakımlı at
 sürüsü krş. *kaşağuc*, *kaşağuc*
 k. V.100^b/4
 k.+a V.59^a/3
 k.+da V.105^b/9
 k.+lar V.97^b/12
 k.+um D.136^b/1
 k.+uñ D.136^b/10
kazan kazan, derin kap
 k. D.110^b/5
 k.+ları D.57^b/7
 k.+laruñ V.80^a/6
kazan- kazanmak
 k.-ubdur D.64^b/1, D.64^b/2,
 V.92^b/3
 k.-updur V.92^b/2
 k.-ur D.67^b/3, V.93^b/13
kazılık at büyük, kuvvetli ve cins at;
 savaşçı at krş. *kazılık at*
 k. V.96^a/2
 k.+a V.64^a/9
 k.+ı V.59^a/8
 k.+ını V.102^b/1
 k.+um V.104^a/13, V.105^b/9
 k.+umdan V.64^b/5, V.95^b/11
 k.+uñ V.95^a/7
kazılık at büyük, kuvvetli ve cins at;
 savaşçı at krş. *kazılık at*
 k. D.71^b/8
 k.+a D.4^a/4
 k.+ın D.70^a/4, D.106^b/6,
 D.106^b/9, D.121^b/10, D.122^a/7-8,
 D.135^b/3, D.146^a/12, V.105^b/6
 k.+ına D.100^a/3, D.150^a/9
 k.+lar D.100^a/12-13, D.137^a/5
 k.+larum D.148^b/3
 k.+um D.151^b/3
 k.+uma D.71^b/13, D.89^a/9,
 D.102^a/2, D.124^b/7, D.130^b/9,
 D.150^b/1-2
 k.+umdan D.14^b/7, D.71^a/13
 k.+uñ D.14^a/4, D.92^b/7, D.95^a/6,
 D.100^b/9, D.122^b/8, D.124^a/11-
 12
kazi²³⁹ [< Ar. ġāzī] gazi
 k. D.98^a/10
kaziyye [Ar.] mesele, husus, hadise
 k. V.65^b/11, V.72^b/10
keçe keçe krş. *kêçe*, *kêçe*
 → ME kiçe (2016; D10-8)
 → MK keçe (2017; V.60^b/6)
 k. V.60^b/6, V.60^b/10, V.61^a/7
kêçe keçe krş. *keçe*, *kêçe*
 → ME kiçe (2016; D10-8)
 → MK kêçe (2017; D65^b/11)
 k. D.7^b/10, D.65^b/11
kêçe keçe krş. *kêçe*, *keçe*
 → ME kiçe (2016; D10-8)
 → MK keçe (2017; V93^a/8)
 k. D.7^a/8, D.8^b/2, D.8^b/6,
 V.85^b/1, V.85^b/9, V.93^a/8
keçi keçi krş. *kêçi*, *keçi*
 → ME kiçi (2016; D56-11)
 → MK keçi (2017; D.30^a/11)

²³⁹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 98a.10

- k. D.30^a/11, D.30^a/12, D.43^a/6,
D.44^a/4, V.72^a/10, V.89^a/13
- kêçi** keçi krş. *keçi, keçi*
k. D.23^a/1, V.85^b/5
- keçim** savaşta atların ve insanların
giydiği altınla süslenmiş zırh krş.
geçim
k.+ini D.107^a/12
- keçü** keçi krş. *keçi, kêçi*
k. V.71^b/12
- keçümce** keçim kadar, keçi kadar
k. D.22^b/2
- keçi** kedi
k.+si D.92^a/4
- kefen** [Ar.] kefen
k. V.105^b/6
k.+üm D.85^b/12, D.150^a/10
- kegiş**²⁴⁰- sert sözler söylemek, karşılıklı
sövmek, atışmak
→ ME keñeş- (2016; D239-5)
→ MK kekiş- (2017; D121^b/5)
k.-dimi D.121^b/5
- keher**²⁴¹ bir at rengi, doru
→ ME kiçer (2016; D82-6)
→ MK keher (2017; D.43^a/6)
k. D.43^a/6, D.44^a/5, V.71^b/12,
V.72^a/10
- keklik** keklik
k.+ler D.97^b/2
- kelbcügez** [Ar.] köpekçeğiz
→ ME kelbcügez (2016;
D26-10)
→ MK kelbcügez (2017;
D.15^a/10)
k.+i D.15^a/10
- keleci** söz, laf, lakırtı
→ ME keleş (2016; D240-7)
→ MK keleci (2017; D.122^a/7)
k.+si D.122^a/7

- kelez**²⁴² verimsiz kıraç toprak
→ ME gögez (2016; D5-3)
→ MK geñez (2017; D4^b/3)
k. D.4^b/3, V.59^b/1
- kelime** [Ar.] kelime krş. *kelīme*
k. D.16^a/1, D.35^a/8, D.66^a/3,
D.67^a/2, D.79^a/10, D.87^a/2,
D.99^a/12, D.102^b/9, D.108^b/3,
D.122^b/11, D.147^b/5, D.154^a/3,
V.93^b/7, V.103^b/7
- kelīme** [Ar.] kelime krş. *kelime*
k. V.100^a/4, V.106^a/8
- kelīsā** [< Far. kilīsā] kilise krş. *kelisya*
→ ME kilise (2016; D121-1)
→ MK kelīsa (2017; D.62^b/1)
k.+sın D.62^b/1, D.108^a/7,
D.141^b/7, D.147^a/7
k.+sını D.142^a/4
k.+ydı D.143^b/11
- kelisya** [< Far. kilīsā] kilise krş. *kelīsā*
→ ME kilise (2016; V92-13)
→ MK kelīsya (2017; V83^b/5)
k.+ların V.83^b/5, V.103^a/13
- kem** [Far.] kötü, fena, değersiz, adi
k.+ini V.73^a/11
- kenār** [Far.] bir şeyin bitiş kısmı, bitiş
yeri, uçta kalan kısmı
k. V.83^a/13
k.+ında idi D.103^a/11
- kendirük(g)** deriden sofra yaygısı krş.
kendürük
→ ME kendir (2016; V42-1/2)
→ MK göndürük (2017;
V78^b/1-2)
k.+inüzde V.78^b/1-2
- kendürük** deriden sofra yaygısı krş.
kendirük
k.+de D.54^b/8
- kepenek(g)** kepenek

²⁴⁰ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 121b.5

²⁴¹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 43a.6

²⁴² ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 4b.3

- k. D.72^b/13, D.74^a/4, D.75^a/11,
V.96^b/2, V.97^a/7
k.+i D.94^a/13²⁴³
k.+inden D.23^a/6
k.+ini D.109^b/3
- Kerbelā yazısı** Hz. Hüseyin'in şehit edildiği yer
k. y.+sında D.5^a/3
- kere** [Ar.] defa, kez, sefer krş. *kerre*
k. V.60^b/2
- kerem** [Ar.] ruh asaletinin gereği olan cömertlik, alıcenaplık
k.+i D.86^b/3
- kerem ét(d)-** [Ar. + T.] lütufla muamelede bulunmak krş. *kerem eyle-*
k.-sün D.150^a/1
k.-üb V.105^a/13
- kerem eyle-** [Ar. + T.] lütufla muamelede bulunmak krş. *kerem ét-*
k. D.46^a/5, D.114^b/2-3, D.139^b/1, D.139^b/5
- kerpiç** kerpiç
→ ME kerpiç (2016; D281-6)
→ MK kerpiç (2017; D142^b/6)
k. D.142^b/6
- kerre** [Ar.] defa, kez, sefer krş. *kere*
k. D.7^a/4, D.16^a/11, D.44^b/3, D.76^a/3, D.77^a/6, D.93^a/12, D.103^b/12, D.111^b/5, D.111^b/6, D.120^a/13, D.134^a/11, D.134^b/4, V.83^a/8, V.100^b/9
- kert-** üzerinde çentik açmak, çentmek
k.-di D.97^a/2
- kertil-** çentilmek
k.-eyin D.51^a/10, D.97^a/2
- kervān** [< Far. kārīvān] kervan
→ ME karvan (2016; D5-4)
→ MK kervān (2017; D.4^b/4)
- k. D.4^b/4, D.19^a/12, V.59^b/2
- kes-** kesmek
k. D.117^a/4, D.140^b/10, D.141^a/11, D.153^a/13
k.-di D.10^b/5, D.34^a/5, D.39^a/12, D.39^a/13, D.68^b/1, D.78^a/13, D.100^b/6, D.113^a/4, D.116^a/12, D.146^b/8, D.153^b/1, V.62^a/11, V.70^a/1, V.83^b/2, V.83^b/3, V.91^a/4, V.99^b/4
k.-diler D.151^b/11
k.-dügüm D.65^a/5, D.67^a/12, V.92^b/12, V.93^b/11, V.94^a/3
k.-düm D.140^b/8
k.-dünj D.64^b/13, D.129^a/8, V.92^b/9
k.-elüm V.96^b/11
k.-em D.90^a/12, D.132^b/12
k.-en D.67^a/7, D.76^b/6, D.100^a/4, V.98^b/2
k.-enler D.112^b/9
k.-er D.4^a/5, D.95^b/7, D.117^a/3, D.134^b/7, V.59^a/9, V.93^b/9
k.-eridi D.88^b/4
k.-erler D.89^b/3
k.-eydüm D.131^b/3, D.143^a/13
k.-eyim D.89^a/11, D.96^a/6, D.124^b/13, V.93^b/11
k.-eyin D.67^a/11
k.-eyinmi D.8^b/12, D.100^a/8, V.61^a/12
k.-medi D.111^a/3, V.100^b/5
k.-medin V.92^b/5
k.-medünj D.64^b/5, D.67^b/6, V.94^a/2
k.-mese D.37^a/6
k.-mesün D.110^b/13
k.-meyince D.118^a/8
k.-üb D.120^a/12, D.129^a/10, V.62^a/12, V.68^b/7, V.92^b/2,

²⁴³ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 94a.13

V.92^b/3, V.94^a/11
 k.-übdür D.39^a/3, D.64^a/13,
 D.64^b/2, V.69^b/9
 k.-ünj D.73^b/3, D.123^b/6,
 D.126^a/2, D.151^a/4, V.88^a/8,
 V.88^b/1

kesdür²⁴⁴- kestirmek; isabet ettirmek
 k.-dünjmi D.99^a/10
 k.-emedi D.103^b/6, D.112^b/10
 k.-esin D.73^b/7, V.97^a/1
 k.-eyim D.66^b/8, D.66^b/13
 k.-medi D.153^a/9

kese [Far.] kese
 k. D.106^a/5

kesil- kesilmek
 k.-di D.33^b/8
 k.-medin D.98^a/8
 k.-mesün D.19^b/4, D.35^a/1,
 D.63^a/3, D.79^a/5, D.86^b/13,
 D.108^b/1, D.128^b/8, V.67^b/2,
 V.84^a/2, V.91^b/3, V.100^a/1,
 V.103^b/5
 k.-sün D.14^a/8, V.64^a/11
 k.-üb D.88^b/5
 k.-übdür D.54^a/11, V.78^a/8-9

kesim iki tarada arasında kararlaştırılan
 şey; şekil, biçim, endam; kısım,
 parça; belirli bir vergi
 k. D.111^b/11, D.113^a/4

kesim kes- bir işi belli şekilde yapmak
 üzere iki taraf aralarında
 uyuşmak
 k.-elüm D.111^b/8

kêş sadak, ok kuburu
 → ME kiş (2016; D248-11)
 → MK kêş (2017; D.126^a/11)
 k.+in D.126^a/11

keşiş [< Far. keşîş] keşiş krş. *keşîş*
 k.+lerin V.103^b/1

keşîş [< Far. keşîş] keşiş krş. *keşîş*
 k. D.20^b/11
 k.+ler D.143^b/11
 k.+lerin D.62^b/2
 k.+ünj D.64^a/7, V.92^a/11

kettân [Ar.] keten sözcüğünün eski
 metinlerde kullanılan asıl şekli
 → ME keten (2016; D179-11)
 → MK kettân (2017; D.91^b/11)
 k. D.91^b/11

kev kev hav hav
 → ME güv güv (2016; D281-4)
 → MK kev kev (2017; D.142^b/4)
 k. D.142^b/4

ķııcırdı gıcırtı
 → ME ķılcıda (2016; D264-2)
 → MK ķııcırdı (2017; D.134^a/2)
 ķ.+sından D.134^a/2²⁴⁵, D.138^b/12

ķığır- çağırarak, davet etmek,
 seslenmek, haykırmak
 → ME ķığır- (2016; D94-11)
 → MK ķığır- (2017; D.49^a/11)
 ķ.-dı D.49^a/11, D.56^b/11,
 V.75^a/7, V.79^b/6
 ķ.-duķ D.150^a/4
 ķ.-dum D.149^a/9
 ķ.-duņuz D.150^a/5
 ķ.-maduņmı D.60^a/8, V.82^a/5

ķıl ķıl
 ķ. D.16^b/13, D.17^a/1, D.17^a/10,
 D.69^a/3, D.73^a/13, D.74^a/4,
 D.75^a/9, D.75^a/11, V.65^b/12,
 V.65^b/13, V.66^a/5, V.94^b/6,
 V.96^b/9, V.97^a/6, V.97^a/7,
 V.97^b/10
 ķ.+dan D.74^a/3
 ķ.+ımı D.112^b/10

ķıl- kılmak
 ķ.-an D.67^a/7, D.141^a/2, V.93^b/10

²⁴⁴ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 103b.6

²⁴⁵ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 134a.2-3

kıla ölke²⁴⁶ dağ yamacı, dağ eteği, dağ
otlağı krş. *kıra ölke*

→ ME *kalaba ölke* (2016;
D65-8), *kala ölke* (2016;
149-2)

→ MK *kalā ölge* (2017; D34^b/8)
k. D.34^b/8, D.76^b/2, V.91^a/12,
V.98^a/12, V.99^b/10

kıldur- kıldırmaq, yaptırmak

k.-duğuñ V.104^a/4-5

kılıç kılıç krş. *kılıç, kıluc*

→ ME *kılıç* (2016; D4/6)

→ MK *kılıç* (2017; D.16^b/8)

k. D.16^b/8, D.67^b/3, D.68^b/12,
D.76^a/4, D.100^b/5, D.110^b/13,
D.116^a/9, D.117^a/2, D.117^a/5,
D.117^a/9, D.119^b/10, D.133^b/5,
D.135^a/1, D.144^b/10, D.146^b/8,
D.149^b/9, V.65^b/9, V.68^b/5,
V.72^a/13, V.83^a/12, V.93^b/13,
V.94^b/3, V.98^a/9, V.105^a/10

k.+dan D.4^a/6, D.94^a/3

k.+ıla D.69^b/1

k.+lar D.33^b/10, D.112^b/9,
V.90^b/13

k.+ları D.127^a/12-13

kılıç(c) kılıç krş. *kılıç, kıluc*

k. V.98^a/6

k.+a D.117^a/7

k.+ı D.3^b/10, D.4^a/5, D.61^b/10,
D.117^a/11, D.125^b/9, V.59^a/3,
V.59^a/9, V.69^a/13, V.83^a/5

k.+ıla D.107^b/3, D.127^a/11

k.+ın D.17^b/3, D.44^a/8, D.47^a/8,
D.76^a/8, D.81^b/4, D.97^a/1,
D.99^b/8, D.114^b/5, D.117^a/6,
D.117^a/10, D.120^a/7, D.120^b/7,
D.127^a/3, D.132^a/8, D.150^b/11,
V.66^a/8, V.72^a/12, V.96^b/5

k.+ını D.146^b/7

k.+ınuñ D.99^a/4, D.99^a/7,
D.135^b/13

k.+ıyıla D.119^a/1, D.129^a/7,
V.103^a/3

k.+lar D.68^a/9

k.+um D.8^b/12, D.66^b/7,
D.67^a/10, D.94^a/10, D.118^a/8,
D.126^a/9, D.131^b/2, D.140^b/7,
D.143^a/12, D.150^b/2, V.61^a/12,
V.105^b/10

k.+uma D.51^a/9, D.97^a/3,
D.132^a/11

k.+umdanmı? D.7^b/12

k.+uñ D.19^b/6, D.26^b/1,
D.31^b/13, D.32^a/4, D.32^a/10,
D.32^b/2, D.32^b/6, D.32^b/11,
D.33^a/2, D.33^a/6, D.33^a/13,
D.35^a/4, D.76^b/10, D.77^a/2,
D.77^a/7, D.77^a/11, D.77^b/2,
D.77^b/6, D.79^a/8, D.124^b/13,
D.126^b/5, D.132^a/9, D.140^b/10,
D.141^a/11, V.67^b/4, V.90^a/4,
V.90^a/7, V.90^a/9, V.90^a/10,
V.90^a/13, V.90^b/2, V.90^b/3,
V.90^b/5, V.90^b/9, V.91^b/5,
V.98^a/12, V.98^b/9, V.98^b/11,
V.99^a/1, V.99^a/3, V.99^a/5,
V.99^a/7, V.99^a/9, V.100^a/2

k.+uñdan D.140^b/11, D.141^a/11,
D.141^b/10, D.142^b/3

k.+uñı D.22^b/4, D.76^b/1

k.+uñıla mı? D.101^a/11

kılıç çal- üzerine hücum edip kılıçla
vurmak

→ ME *kılıç çal-* (2016; D6-2)

→ MK *kılıç çal-* (2017; D33^b/4)

k.-dı D.5^a/2

k.-dılar D.33^b/4

k.-ub D.64^b/12, D.65^a/4-5,
D.67^a/12, V.92^b/12, V.93^b/11,

²⁴⁶ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 34b.8

- V.94^a/3
kılıç çalış kılıç vuruş krş. *kılıç çalış*
 k.+ın D.13^a/1-2
 k.+uma D.13^a/6
kılıç çalış kılıç vuruş krş. *kılıç çalış*
 k.+ın V.63^b/7
kılıçdan geç- öldürölmek
 k.-di D.34^b/1, D.62^a/10
kılıçdan geç- öldürölmek
 k.-di V.99^b/7
kılıçdan geç- öldürölmek
 k.-di V.83^b/2, V.91^a/8
kılıç kuy- kılıç dökmek
 k.-dı D.134^b/2
kılıçla- kılıçlamak, kılıç ile çalmak,
 vurmak krş. *kılıçla-*
 → ME kılıçla- (2016; D64-7)
 → MK kılıçla- (2017; D34^a/7)
 k.-dı D.34^a/7, D.34^a/12,
 D.78^a/11, D.78^b/1, D.151^a/12,
 D.152^a/6, D.153^a/9, V.83^b/4,
 V.91^a/6, V.99^b/6
kılıçla- kılıçlamak, kılıç ile çalmak,
 vurmak krş. *kılıçla-*
 k.-dı D.62^a/8, V.91^a/8, V.99^b/4
kılıçlaş- birbirini kılışlamak, kılıç kılıca
 gelmek
 → ME kılıçlaş- (2016; D250-12)
 → MK kılıçlaş- (2017;
 D.127^a/12)
 k.-dılar D.127^a/12
 k.-duğum D.67^b/9
kılıç ur- kılıç vurmak, kılıçla saldırmak
 krş. *kılıç ur-*
 k.-dı D.38^a/6, D.68^a/6, D.76^a/1,
 D.103^b/6, D.107^a/12, D.134^a/7,
 V.69^a/10, V.100^b/5, V.103^a/1
 k.-dılar D.78^a/2, D.111^a/3,
 D.147^a/6, V.94^a/8, V.99^b/1
 k.-dum D.140^b/7
 k.-ub V.92^b/9
kılıç ur- kılıç vurmak, kılıçla saldırmak
 krş. *kılıç ur-*
 k.-dı V.98^a/5
 k.-dılar V.90^b/11
kılıç yörit- kılıçtan geçirmek
 k.-diler D.137^a/6
kılınçlu kılıçlı
 → ME kılıç (2016; V22-7)
 → MK kılınçlu (2017; V68^b/7)
 k. V.68^b/7
kılık(ğ)²⁴⁷ ağız suyu
 → ME taraklık (2016; D180-4)
 → MK taraklık (2017; D.92^a/4)
 k.+ı D.92^a/4
kıluc kılıç krş. *kıluc, kılıç*
 k.+uğu V.87^a/12
kımız kımız
 k. D.9^a/8, D.9^b/2, D.14^a/13,
 V.61^b/5, V.64^b/1
kın çakı, bıçak, kılıç vb. kesici aletlerin
 kılıfı
 k.+dan V.83^a/12, V.94^b/3
 k.+ıla D.29^b/11
 k.+ın D.126^a/9
 k.+ına D.117^a/10
kına [< Ar. ĥinnā] kına
 k. D.47^b/11, V.74^a/11
kınalı kınalı krş. *kınālī, kınalu*
 → ME kınalı (2016; D36-7)
 → MK kınalı (2017; D.20^a/7)
 k. D.20^a/7, D.63^b/2, D.118^b/9
kınālī kınalı krş. *kınālī, kınalu*
 → ME kınalı (2016; V69-13)
 → MK kınalı (2017; V91^b/13)
 k. V.91^b/13
kınalu kınalı krş. *kınālī, kınālī*
 k. V.84^a/11
kınlı kınalı
 k. D.117^a/2

²⁴⁷ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 92a.4

kınsuz kınsız

ķ. D.117^a/3, D.117^a/5

kır- kırmak

ķ.-am D.118^a/12

ķ.-an D.76^b/6, D.94^a/5, V.98^b/2

ķ.-ar D.16^b/11, D.23^a/3,
D.134^b/7, V.65^b/11, V.85^b/7

ķ.-arlar D.138^b/7²⁴⁸

ķ.-dı D.113^b/4, D.138^b/13,
V.69^a/10

ķ.-dılar D.91^a/7, D.129^b/7,
D.129^b/13, D.132^a/7, D.137^a/7,
D.144^a/8

ķ.-duğın D.39^a/1

ķ.-duğun D.113^b/3

ķ.-ub D.99^b/12

kıra ölke dağ yamacı, dağ eteği, dağ
otlağı kıra ölke krş. *ķıla ölke*

→ ME ķala ölke (2016; D153/12)

→ MK ķala ölge (2017; D78^b/11)

ķ. D.78^b/11

kırdur- kestirmek, boğazlatmak

ķ.-dı D.9^a/12, D.13^b/7, D.69^b/5,
D.102^a/12, D.149^a/8, V.64^a/3,
V.104^b/12

ķ.-duğmı D.122^b/10

ķ.-ğıl V.61^b/4

ķ.-madum D.123^a/2

ķ.-mışıdı D.7^a/6, V.60^b/4

ķırğın kırgın

ķ. D.34^a/13, D.62^a/9, D.78^b/3,
D.147^a/7

ķırıl- helak olmak, telef olmak, ölmek

ķ.-avuz D.138^b/8

ķ.-dı D.78^b/3, D.137^b/3

ķ.-duğın D.73^b/1, V.96^b/10

ķ.-madın V.77^a/5

ķ.-masun D.19^b/5, D.79^a/6,
V.67^b/3, V.91^b/3, V.100^a/1

ķ.-mış D.72^b/7, V.96^a/12

ķırış kırış, kırma, öldürme, savaş

ķ. D.96^a/13, D.117^b/8, D.117^b/13,
D.136^b/6

ķırış- kırışmak, savaşmak, birbirini
öldürmek

ķ.-dılar D.127^b/1

ķırķ kırk

ķ. D.7^b/7, D.11^a/10, D.11^a/13,
D.11^b/4, D.12^b/11, D.12^b/12,
D.13^a/6, D.13^b/4, D.13^b/8,
D.14^b/12, D.15^a/3, D.16^a/13,
D.16^b/7, D.16^b/10, D.17^a/9,
D.17^a/13, D.17^b/5, D.17^b/8,
D.17^b/10, D.18^b/8, D.18^b/9,
D.18^b/11, D.18^b/12, D.19^a/1,
D.19^a/3, D.19^a/4, D.19^a/5,
D.21^a/8, D.21^b/2, D.21^b/3,
D.22^a/8, D.22^a/9, D.25^b/11,
D.25^b/12, D.27^b/7, D.27^b/9,
D.27^b/11, D.27^b/12, D.28^a/2,
D.28^b/1, D.28^b/13, D.29^b/3,
D.30^b/11, D.30^b/13, D.31^a/6,
D.31^a/7, D.33^a/10, D.34^b/7,
D.37^b/3, D.46^b/12, D.47^a/1,
D.50^b/3, D.50^b/4, D.50^b/9,
D.52^a/7, D.59^a/2, D.62^b/7,
D.62^b/9, D.62^b/11, D.65^a/9,
D.66^b/12, D.67^b/7, D.68^a/13,
D.68^b/10, D.69^a/1, D.72^b/7,
D.76^a/7, D.78^b/9, D.78^b/10,
D.79^b/4, D.80^b/3, D.87^b/11,
D.89^a/4, D.90^b/5, D.90^b/9,
D.90^b/13, D.92^a/12, D.92^b/1,
D.92^b/3, D.92^b/4, D.96^b/10,
D.96^b/11, D.97^a/9, D.97^a/10,
D.101^b/10, D.113^a/12, D.128^a/2,
D.150^a/2, D.151^b/11, V.60^b/9,
V.62^b/7, V.62^b/10, V.62^b/12,
V.63^a/5, V.63^b/5, V.64^a/1,
V.64^a/4, V.64^b/8, V.64^b/10,

²⁴⁸ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 138b.7

V.65^b/4, V.65^b/8, V.65^b/10,
 V.66^a/4, V.66^a/6, V.66^a/9,
 V.66^a/11, V.66^a/12, V.66^b/1,
 V.67^a/1, V.67^a/2, V.67^a/3,
 V.67^a/4, V.67^a/5, V.67^a/6,
 V.67^a/7, V.68^b/13, V.73^b/13,
 V.74^a/1, V.74^a/4, V.76^a/2,
 V.76^a/3, V.76^a/6, V.76^b/9,
 V.76^b/12, V.76^b/13, V.79^b/3,
 V.81^a/5, V.83^b/5, V.83^b/8,
 V.83^b/9, V.83^b/10, V.83^b/11,
 V.84^b/9, V.84^b/11, V.88^a/2,
 V.88^a/3, V.88^a/4, V.88^a/5,
 V.88^a/6, V.88^a/8, V.88^b/1,
 V.88^b/7, V.89^a/4, V.89^b/7,
 V.91^a/11, V.93^a/1, V.93^b/7,
 V.94^a/2, V.94^a/10, V.94^b/3,
 V.94^b/5, V.96^a/11, V.98^a/9,
 V.105^b/1
 k.+uğuza D.91^a/1, V.94^a/10

kırk bin

k. D.140^b/3

kırmızı [Ar.] kırmızı

→ ME kırmızı (2016; 76-5)
 → MK kırmızı (2017; D46^b/7)
 k. D.40^a/5, D.46^b/7, D.59^a/10,
 V.70^a/13, V.73^b/10

kırnak carıye, halayık

k. D.34^b/7, D.61^a/2, V.82^b/6

kış- kısmak, sıkırmak, sıkıştırmak

k.-ar D.126^a/9
 k.-dı D.153^a/11
 k.-ub D.106^b/2

kışa kısa, uzun karşıtı

k. D.68^b/11

kışıl- kısılmak

k.-mağa D.43^b/10

kışır kısır

k. D.58^b/3, V.80^b/7

kışrak(ğ) dişi at

k. V.73^a/2
 k.+a D.44^b/9, D.45^a/9, D.58^b/3,
 D.58^b/13, V.72^b/6, V.80^b/7,
 V.81^a/3
 k.+ın D.107^b/9, D.108^a/1,
 V.103^a/7, V.103^a/10
 k.+mıdur D.107^b/9, V.103^a/7

kışsa [Ar.] kısa hikâye, ibretli hikâye, fıkra, rivayet

k.+ları V.72^b/11
 k.+sını V.70^a/3, V.90^a/1
 k.+yı V.69^b/6, V.102^b/4

kış kış

k.+da D.15^a/4, V.64^b/10

kıvan- sevinmek, haz duymak, memnun olmak

k.-ayım D.13^a/2, V.63^b/7
 k.-ı D.88^a/7
 k.-sam D.36^a/7, V.68^a/6
 k.-sun D.13^a/5

kıvır- kıvırmak

→ ME kıvır- (2016; D225-6)
 → MK kıvır- (2017; D.114^b/6)
 k.-dı D.114^b/6

kıvrımsı²⁴⁹ kıvrık

→ ME kıvrımsı (2016; D199-10)
 → MK kıvrımsı (2017; D.101^b/10)
 k. D.101^b/10

kıy- kıymak, kastetmek

k.-am D.101^b/12
 k.-amadı D.86^a/8, D.101^b/2,
 D.150^a/13
 k.-amadılar V.105^b/8
 k.-amamışlar D.86^a/3
 k.-an D.76^b/7, V.98^b/3
 k.-armı D.100^b/2
 k.-armıdum D.101^b/11, D.102^a/6

²⁴⁹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 101b.10

ķ.-dı V.66 ^a /7	D.36 ^b /6,	D.41 ^a /6,	D.41 ^a /8,
ķ.-dıyısı D.17 ^b /1	D.41 ^b /4,	D.41 ^b /8,	D.41 ^b /13,
ķ.-ma D.28 ^a /1, D.28 ^a /2, D.28 ^a /13,	D.42 ^a /1,	D.42 ^a /6,	D.42 ^b /1,
D.69 ^b /11, D.118 ^a /4, D.147 ^a /1	D.42 ^b /3,	D.42 ^b /5,	D.42 ^b /6,
ķ.-mağıl D.17 ^b /1, V.66 ^a /7	D.42 ^b /9,	D.50 ^b /13,	D.51 ^a /6,
ķ.-mayam D.101 ^b /12	D.51 ^a /12,	D.53 ^a /8,	D.53 ^b /5,
ķ.-mayınca D.3 ^b /11, V.59 ^a /4	D.53 ^b /6,	D.54 ^a /4,	D.54 ^a /9,
ķıya ²⁵⁰ kıyasıya, sert, haşin	D.54 ^b /2,	D.55 ^a /11,	D.58 ^a /11,
ķ. D.10 ^a /8, D.140 ^b /3	D.58 ^b /1,	D.58 ^b /7,	D.58 ^b /12,
ķıya bil- kıyabilmek	D.59 ^a /4,	D.59 ^a /7,	D.59 ^a /9,
ķ.-men D.84 ^a /1-2, D.84 ^b /8	D.59 ^b /8,	D.59 ^b /9,	D.59 ^b /10,
ķıyāmet [< Ar. ķiyāmet] kıyamet	D.59 ^b /11,	D.59 ^b /12,	D.60 ^a /13,
→ ME kıyamāt (2016; D2V2-5)	D.60 ^b /2,	D.60 ^b /3,	D.62 ^b /10,
→ MK ķıyāmet (2017; D.33 ^b /7)	D.76 ^a /7,	D.87 ^a /13,	D.87 ^b /4,
ķ. D.33 ^b /7, D.62 ^a /5, D.78 ^a /4,	D.87 ^b /9,	D.87 ^b /12,	D.87 ^b /13,
V.58 ^b /10, V.99 ^b /1	D.88 ^a /1,	D.88 ^a /2,	D.88 ^a /6,
ķ.+üğ D.33 ^b /12, D.78 ^a /5,	D.88 ^a /9,	D.89 ^a /6,	D.89 ^a /13,
V.83 ^b /1, V.90 ^b /12	D.91 ^a /11,	D.92 ^a /3,	D.92 ^b /12,
ķıyāmet günü [< Ar. ķiyāmet + T.]	D.93 ^b /12,	D.94 ^a /8,	D.95 ^b /13,
kıyamet	D.96 ^a /2,	D.96 ^a /3,	D.96 ^b /3,
ķ.+nde D.151 ^a /13	D.97 ^b /7,	D.98 ^a /3,	D.99 ^a /13,
ķıyāmet kōp- [< Ar. ķiyāmet + T.]	D.101 ^a /9,	D.101 ^b /3,	D.132 ^a /9,
kıyamet günü gelmek	D.132 ^b /2,	D.132 ^b /6,	D.133 ^a /2,
ķ.-ınca D.3 ^a /6	D.133 ^a /4,	D.149 ^b /7,	V.59 ^a /4,
ķ.-ub V.58 ^b /4	V.60 ^a /6,	V.65 ^b /4,	V.67 ^a /3,
ķıya tīk ²⁵¹ - sert, dikkatli (bakmak)	V.68 ^a /9,	V.68 ^a /10,	V.68 ^a /13,
ķ.-üben D.35 ^b /11	V.70 ^b /13,	V.71 ^a /4,	V.71 ^a /6,
ķıyı kenar	V.71 ^a /7,	V.71 ^b /1,	V.71 ^b /3,
ķ.+sın D.23 ^a /7, D.52 ^b /5, V.85 ^b /10	V.71 ^b /4,	V.71 ^b /6,	V.71 ^b /11,
ķıyma ²⁵² (göz için) çekik krş. <i>ķoyma</i> ,	V.75 ^b /10,	V.76 ^a /5,	V.76 ^a /8,
<i>ķuyma</i>	V.76 ^a /12,	V.76 ^b /1,	V.77 ^b /4,
ķ. D.13 ^b /12, D.15 ^b /4, D.24 ^a /11,	V.77 ^b /7,	V.77 ^b /9,	V.77 ^b /10,
D.55 ^a /3, D.55 ^a /5, D.98 ^a /6,	V.78 ^a /4,	V.78 ^a /7,	V.78 ^b /11,
D.101 ^a /7, D.147 ^a /2	V.80 ^b /3,	V.80 ^b /5,	V.80 ^b /10,
ķıynak(ğ) yırtıcı hayvan pençesi	V.81 ^a /1,	V.81 ^a /2,	V.81 ^a /3,
ķ.+ında D.90 ^b /1	V.81 ^a /6,	V.81 ^a /9,	V.81 ^a /12,
ķız kız	V.81 ^b /1,	V.81 ^b /8,	V.81 ^b /9,
ķ. D.3 ^b /11, D.6 ^a /12, D.16 ^a /13,	V.81 ^b /10,	V.81 ^b /11,	V.82 ^a /8,
D.36 ^a /13, D.36 ^b /2, D.36 ^b /3,	V.82 ^a /11,	V.83 ^b /8,	V.83 ^b /9,

²⁵⁰ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 10a.8

²⁵¹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 35b.11

²⁵² ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 13b.12

V.83^b/10, V.97^b/7, V.98^a/9,
 V.105^a/8
 k.+a D.41^b/9, D.89^a/1, V.81^a/9,
 V.97^b/7
 k.+dan D.42^a/8, D.92^a/13
 k.+ı D.7^a/8, D.7^a/11, D.7^a/12,
 D.7^b/2, D.8^a/3, D.8^b/1, D.8^b/4,
 D.8^b/7, D.8^b/10, D.9^a/1, D.12^b/8,
 D.13^b/9, D.15^a/3, D.21^a/5,
 D.22^a/8, D.40^b/6, D.41^a/8,
 D.41^b/8, D.42^a/2, D.42^a/3,
 D.42^a/5, D.42^a/11, D.42^b/6,
 D.43^a/1, D.45^a/4, D.47^a/4,
 D.47^b/10, D.49^b/12, D.50^a/10,
 D.50^b/1, D.50^b/6, D.50^b/11,
 D.59^a/12, D.59^b/3, D.60^a/6,
 D.69^b/4, D.69^b/7, D.72^a/13,
 D.74^a/10, D.76^b/9, D.85^a/3,
 D.88^a/12, D.89^b/2, D.93^b/3,
 D.93^b/6, D.94^b/6, D.94^b/10,
 D.96^b/12, D.100^b/10, D.101^b/11,
 D.109^b/6, D.109^b/13, D.130^a/3,
 D.132^a/11, D.133^a/1, D.141^b/4,
 D.143^a/11, D.147^a/10, D.151^b/10,
 V.60^b/5, V.60^b/8, V.60^b/13,
 V.61^a/9, V.61^a/11, V.61^a/13,
 V.63^b/4, V.64^a/4, V.67^a/1,
 V.67^a/9, V.70^b/2, V.70^b/6,
 V.70^b/13, V.71^a/7, V.71^a/8,
 V.71^a/9, V.71^a/12, V.71^b/4,
 V.71^b/9, V.72^b/7, V.72^b/12,
 V.74^a/3, V.74^a/11, V.75^a/6,
 V.75^b/4, V.75^b/13, V.76^a/1,
 V.76^a/7, V.76^a/11, V.81^b/2,
 V.81^b/3, V.81^b/5, V.81^b/8,
 V.82^a/3, V.83^b/7, V.88^b/7,
 V.94^b/13, V.95^a/2, V.96^a/6,
 V.96^a/9, V.97^a/10, V.98^b/4
 k.+ıla D.22^a/9, D.30^b/12,
 D.31^a/6, D.132^a/7, D.132^a/9,
 V.64^b/10, V.89^a/4, V.89^b/7
 k.+ılan D.21^b/3

k.+ımı V.104^b/1
 k.+ımuş V.88^a/11
 k.+ın D.32^a/7, D.42^a/13, D.62^b/6,
 D.64^a/8, D.123^b/7, D.128^a/8,
 D.142^a/3
 k.+ına D.28^a/2, D.28^b/1, D.33^a/9,
 D.59^b/2, V.90^b/7
 k.+ımı D.87^b/7, D.124^a/10,
 D.141^b/7, V.71^b/1, V.84^b/8,
 V.84^b/13, V.89^b/13
 k.+ınuş D.28^b/13, D.59^a/13,
 D.76^a/11, D.109^b/4, V.81^b/3
 k.+ıyıla D.21^a/8, D.25^b/11,
 V.84^b/9, V.88^a/2
 k.+lar D.40^b/8, D.40^b/11,
 D.54^b/5, D.54^b/6, D.54^b/10,
 D.55^b/2, D.57^b/12, D.57^b/13,
 D.58^a/1, D.58^a/2, D.62^b/8,
 D.91^a/12, V.70^b/7, V.70^b/8,
 V.78^a/13, V.78^b/1, V.78^b/3,
 V.78^b/13, V.80^a/9, V.80^a/10,
 V.80^a/11
 k.+lara D.92^a/5
 k.+ları D.20^a/7, D.63^b/3,
 D.109^b/2, V.84^a/11, V.92^a/1
 k.+ların V.92^a/12
 k.+larını D.33^a/11
 k.+larınuş V.90^b/8
 k.+ları D.55^b/5, D.81^a/4,
 D.101^b/3
 k.+mıdır D.107^b/11, V.103^a/8-9
 k.+mısın D.45^a/1-2
 k.+um D.36^b/3, D.75^a/5, D.99^a/9,
 D.124^b/4, D.151^b/4, V.68^a/11,
 V.83^a/1
 k.+ımı D.88^b/2, D.91^b/9
 k.+umuş D.28^a/8, D.61^b/2,
 D.83^b/6
 k.+umuz D.148^b/3
 k.+uş D.27^b/7, D.29^b/3, D.31^b/7,
 D.32^b/5, D.40^a/6, D.41^b/3,
 D.41^b/12, D.41^b/13, D.42^a/4,

D.48^a/13, D.53^b/6, D.54^b/1,
D.55^b/12, D.58^b/11, D.62^b/3,
D.88^b/1, D.91^a/3, D.108^a/8,
D.109^b/9, D.141^b/13, V.71^a/6,
V.71^a/9, V.71^b/6, V.74^b/5,
V.77^b/11, V.78^a/10, V.79^a/5,
V.81^a/2, V.83^b/6, V.88^a/3,
V.88^a/8, V.88^b/1, V.90^a/12,
V.103^b/2

ķ.+uñdan D.31^b/7

ķ.+uñı D.91^b/8, D.93^b/2, D.94^b/5

ķız- ısıtılan veya ısınan bir nesnenin
sıcaklığı çok artmak

ķ.-dı D.115^a/13

ķ.-sun D.115^a/13

ķızan²⁵³ arkadaş

ķ.+ı D.130^a/10

ķızcuğaz kızcuğaz

→ ME kızcuğaz (2016; D233-9)

→ MK kızcuğaz (2017;
D.118^b/9)

ķ.+ları D.118^b/9

ķ.+um D.139^b/1

ķ.+uma D.139^b/6

ķ.+umı D.97^b/13

ķ.+uñ D.139^b/6

ķızğun²⁵⁴ kızgın

ķ. D.65^b/11

ķızıl kızıl

ķ. D.7^a/7, D.7^a/11, D.7^b/13,
D.8^a/13, D.8^b/1, D.11^a/2, D.18^a/8,
D.18^b/8, D.20^a/6, D.21^a/7,
D.22^a/6, D.24^b/6, D.24^b/13,
D.26^a/2, D.29^a/11, D.31^b/4,
D.46^b/10, D.47^b/11, D.59^b/2,
D.60^b/7, D.71^b/6, D.74^b/4,
D.96^b/11, D.101^b/8, D.142^a/3,
V.60^b/4, V.60^b/5, V.60^b/12,
V.61^a/5, V.61^a/6, V.62^b/2,

V.66^b/7, V.73^b/12, V.74^a/11,
V.81^b/4, V.82^a/13, V.84^a/11,
V.89^b/11, V.96^a/1, V.97^b/1

ķızılcuķ kızılcuķ

ķ. D.22^b/4

ķız ķardaş kız kardeş krş. *ķız ķarındaş*,
ķız ķartaş

ķ.+ı D.47^b/12, D.55^a/3

ķ.+ımı V.73^a/4

ķ.+ımı D.43^a/4, V.77^b/2, V.83^b/9

ķ.+ları D.54^b/3, V.78^a/12

ķ.+larına D.45^a/4

ķ.+um D.48^b/5, V.74^b/8

ķ.+umı V.97^a/3

ķ.+uñ D.43^b/11, D.50^a/7

ķız ķarındaş kız kardeş krş. *ķız ķardaş*,
ķız ķartaş

ķ.+ı D.44^b/3, D.53^a/4, V.74^a/12,
V.77^b/1-2, V.78^b/6, V.78^b/7

ķ.+ımı V.72^b/3

ķ.+ıuñ D.44^b/6, V.72^b/4

ķ.+ımı D.62^b/8

ķ.+larına V.72^b/12

ķ.+umı D.45^a/13, V.75^b/3

ķız ķartaş kız kardeş krş. *ķız ķardaş*, *ķız*
ķarındaş

ķ.+umı D.73^b/11

ķ.+uñı V.72^a/7

ķızlı kızlı krş. *ķızlı*

ķ.+yı V.61^a/6

ķızlı kızlı krş. *ķızlı*

ķ.+yı D.8^b/1

ķızsuz kızsız

ķ.+ı V.61^a/6

ķi [Far.] ki

k. D.3^a/10, D.5^b/8, D.6^a/11,
D.6^b/5, D.7^a/7, D.10^a/7, D.40^a/6,
D.40^a/10, D.40^b/10, D.43^a/2,
D.44^a/9, D.45^a/7, D.46^b/5,

²⁵³ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÛN: Drs.
130a.10

²⁵⁴ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÛN: Drs. 65b.11

D.58^a/10, D.66^a/9, D.68^a/3,
 D.73^a/4, D.79^b/6, D.81^a/9,
 D.81^b/8, D.86^a/3, D.87^a/11,
 D.90^b/3, D.92^a/8, D.112^b/3,
 D.116^b/8, D.138^b/7, D.141^a/8,
 D.146^b/10, D.148^a/1, D.148^b/7,
 D.149^a/12, D.149^b/1, V.60^a/6,
 V.60^b/11, V.69^a/3, V.69^b/2,
 V.70^b/9, V.70^b/13, V.72^a/12,
 V.73^b/8, V.76^a/10, V.77^a/10,
 V.80^b/3, V.82^b/10, V.92^b/4,
 V.93^b/1, V.103^b/3, V.104^a/1,
 V.105^a/2

kiçi küçük krş. *kiçi*

→ ME kiçi (2016; V23-12)
 → MK kiçi (2017; V68^b/12)
 k. V.75^b/13, V.77^b/1
 k.+si V.68^b/12

kiçi küçük krş. *kiçi*

k. D.49^a/9, D.50^a/11, D.53^a/4,
 D.95^b/3, D.130^a/6, D.130^b/13,
 D.137^a/2, V.75^a/6
 k.+si D.37^b/1

kilit(d) [< Far. kilīd] kilit krş. *kilīt*

k.+in V.90^b/7, V.101^a/11

kilīt(d) [< Far. kilīd] kilit krş. *kilit*

k.+in D.33^a/9, D.104^b/10
 k.+ini D.146^a/4

kim (I) ki bağlacı

k. D.5^b/11, D.6^a/6, D.6^b/3, D.8^a/3,
 D.8^b/4, D.13^b/3, D.23^b/5,
 D.27^a/11, D.37^b/6, D.39^a/3,
 D.41^a/1, D.41^a/9, D.42^b/1,
 D.43^a/4, D.44^b/8, D.44^b/9,
 D.45^a/9, D.45^a/10, D.47^b/2,
 D.51^a/2, D.52^b/10, D.53^a/4,
 D.59^b/5, D.61^b/9, D.69^a/8,
 D.69^b/7, D.72^b/1, D.72^b/9,
 D.80^a/6, D.80^b/1, D.82^b/12,
 D.83^a/3, D.88^b/8, D.94^a/10,
 D.99^a/3, D.99^a/6, D.99^a/13,
 D.99^b/5, D.99^b/6, D.99^b/13,

D.100^b/3, D.101^b/4, D.107^b/4,
 D.109^b/2, D.110^a/6, D.115^a/12,
 D.115^b/2, D.115^b/4, D.115^b/5,
 D.115^b/13, D.116^a/2, D.116^a/13,
 D.116^b/5, D.117^b/4, D.118^b/10,
 D.120^a/1, D.123^a/6, D.125^b/1,
 D.128^a/1, D.130^a/9, D.133^b/5,
 D.134^a/5, D.135^b/1, D.136^a/1,
 D.137^a/5, D.138^b/4, D.138^b/6,
 D.139^b/13, D.144^b/1, D.148^b/5,
 V.58^b/6, V.60^b/5, V.60^b/13,
 V.68^a/9, V.69^b/7, V.69^b/9,
 V.71^b/1, V.71^b/11, V.72^b/10,
 V.74^a/6, V.87^b/4, V.98^b/5,
 V.103^a/6, V.104^b/2

kim (II) kim?

k. D.28^a/3, D.28^b/1, D.28^b/2,
 D.43^a/1, D.80^a/3, D.85^a/1,
 D.88^b/1, D.89^b/1, D.107^b/7,
 D.117^b/8, D.136^a/11, D.136^a/12,
 D.138^b/3, V.71^b/9
 k.+den D.4^b/5, V.59^b/3
 k.+dür D.38^b/4, D.55^b/4, D.85^a/3,
 D.124^b/9, V.69^b/3, V.79^a/1
 k.+e D.19^a/13, D.34^b/12, D.79^a/2,
 D.92^b/11, D.94^a/7, D.95^b/12,
 D.96^b/2, D.102^b/5, D.120^a/1,
 D.120^a/4, D.147^b/2, D.153^b/9,
 V.67^a/13, V.84^a/1, V.91^b/1,
 V.99^b/12, V.106^a/4
 k.+i D.20^b/5, D.85^b/3, D.132^b/5,
 D.132^b/6, V.84^b/4
 k.+ler D.31^b/9, D.32^a/1, D.32^a/5,
 D.32^a/12, D.32^b/3, D.32^b/7,
 D.32^b/12, D.33^a/3, D.33^a/7,
 D.76^b/11, D.77^a/3, D.77^a/8,
 D.77^a/12, D.77^b/3, D.77^b/7,
 V.90^a/2, V.98^b/6
 k.+lersiz D.144^a/2
 k.+sin D.104^b/8, D.105^b/6,
 V.101^a/9, V.101^b/12
 k.+ünj D.7^a/7, D.40^a/5, D.41^a/5,

D.42^a/13, D.52^a/11, D.52^a/12,
D.53^a/13, D.53^b/1, D.53^b/2,
D.53^b/3, D.53^b/4, D.145^b/1,
D.145^b/2, V.70^b/1, V.70^b/11,
V.71^b/1, V.77^a/3, V.77^b/7,
V.77^b/8, V.77^b/9
k.+ündür D.40^b/5, V.70^a/13,
V.70^b/6, V.77^a/2

kim (III) kimi

k. D.73^a/6, D.120^b/6, D.120^b/7,
V.79^a/8, V.88^a/8, V.88^a/9
k.+i D.65^b/6, D.65^b/7, D.78^b/3,
D.78^b/4, D.79^b/11, V.93^a/6,
V.96^b/5
k.+in V.80^a/6, V.80^a/11
k.+ini D.19^a/7, D.57^b/8, D.58^a/2,
D.113^a/3, V.67^a/8
k.+inüñ D.19^a/6, D.58^a/2,
D.110^b/7, V.67^a/7

kimesne kimse krş. *kimse*

→ ME kimsene (2016; D2V2-5)
→ MK kimsene (2017; D3^a/6)
k. D.3^a/6, D.3^b/1, D.99^b/13,
V.58^b/4, V.103^b/12

kimse kimse krş. *kimesne*

k. D.36^a/4, D.41^b/4, D.41^b/5,
D.52^b/10, D.58^a/7, D.66^a/13,
D.68^b/9, D.69^b/2, D.82^b/6,
D.86^a/9, D.106^b/13, D.107^a/1,
D.109^a/12, D.120^a/5, D.127^b/5,
D.142^b/13, D.150^b/11, V.58^b/10,
V.71^a/4, V.77^a/10, V.80^b/1,
V.93^b/3, V.102^b/7, V.102^b/8
k.+m V.68^a/4
k.+nüñ V.66^a/1
k.+ye D.107^a/2, D.123^a/8,
D.129^a/3, V.75^b/4, V.102^b/8

kir kir

k. D.75^a/1

kiriş ok yayının iki ucu arasına gerilen

esnek bağ krş. *kirīş*
k.+in D.122^a/10

k.+üm D.56^b/4, V.79^b/3

kirīş ok yayının iki ucu arasına gerilen
esnek bağ krş. *kiriş*

k.+in D.119^a/2

kişi kişi

k. D.3^a/3, D.10^a/1, D.51^a/4,
D.52^b/6, D.52^b/11, D.53^b/5,
D.99^a/9, D.100^b/11, D.103^a/4,
D.103^b/12, D.112^a/10, D.112^b/3,
D.123^a/11, D.128^b/12,
D.134^a/10, D.143^a/2, D.148^a/4,
D.150^b/13, V.61^b/13, V.76^a/11,
V.77^a/8, V.77^b/9, V.77^b/10,
V.100^a/10, V.104^a/3, V.105^a/12
k.+dür D.80^a/6, D.139^a/7
k.+leri D.7^b/13, V.60^b/12
k.+nüñ D.99^a/7, D.122^a/7,
V.58^b/10, V.60^b/8
k.+nüñdür V.77^a/3
k.+ye D.113^b/11
k.+yile D.105^b/11, V.102^a/2

kişne- kişnemek

k.-di D.51^b/5, V.76^b/4
k.-yeyinmi D.71^b/9, V.96^a/3
k.-yüb D.71^b/8, V.96^a/3

kişneş- kişneşmek

→ ME kişnet- (2016; D299-3)
→ MK kişneş- (2017; D.151^b/3)
k.-medin D.151^b/3

kişneşdür- kişneştirmek

k.-en D.24^b/13

kişnet- kişnetmek

k.-di D.97^a/7
k.-diler D.148^b/3, V.104^a/13

kitāb Ar.] kitap

k.+ı V.106^a/9

ko- koymak

ķ. D.28^b/12, D.46^a/2, D.46^a/8,
V.73^a/11, V.73^a/13, V.73^b/1,
V.88^b/6, V.88^b/7
ķ.-dı D.22^b/9, D.49^a/10,
D.50^a/11, D.68^a/4, D.75^b/11,

D.81^b/9, D.98^b/7, D.104^a/11,
 D.110^a/4, D.115^b/7, D.116^a/12,
 V.66^a/11, V.70^a/4, V.74^b/11,
 V.75^a/7, V.75^b/13, V.85^b/3,
 V.101^a/3
 k.-dılar D.33^b/3, D.62^a/4,
 D.139^a/5
 k.-duğı D.69^a/9, V.94^b/9
 k.-duğı D.48^a/7, D.56^b/2
 k.-dum D.56^b/5, D.107^b/8,
 D.107^b/9, D.107^b/10, V.79^b/3,
 V.103^a/7, V.103^a/8
 k.-duğ D.108^a/1, D.108^a/2,
 V.103^a/10, V.103^a/11
 k.-ğıl D.83^a/7, D.86^b/3
 k.-ma D.114^b/2
 k.-madı D.13^b/4, V.64^a/1
 k.-madum D.141^b/6
 k.-mağıl D.82^b/10, D.85^b/4
 k.-mağum D.18^b/8, D.18^b/9,
 D.18^b/10, D.18^b/12, D.18^b/13,
 D.19^a/3, V.66^b/13, V.67^a/1,
 V.67^a/2, V.67^a/3-4, V.67^a/4,
 V.67^a/6
 k.-masun D.151^b/6, D.152^a/8
 k.-mayasın D.152^b/1
 k.-maz D.111^b/13
 k.-mazam D.118^a/10
 k.-mışam D.150^b/9, V.105^b/13
 k.-mışlarıdı D.73^a/4
 k.-mışsın D.57^a/10, D.118^a/7
 k.-mışsız V.79^b/13
 k.-η D.29^b/5, D.57^b/5,
 D.57^b/13²⁵⁵, D.58^a/8, D.115^a/13,
 V.60^b/6, V.80^a/5, V.80^a/9,
 V.88^a/8, V.88^b/2, V.89^a/5
 k.-r D.23^a/1, D.125^b/5
 k.-ram V.84^b/4
 k.-rısı D.26^b/5, D.90^a/7, D.90^a/9,
 D.90^a/11, D.142^b/8, D.151^b/1

k.-rmıyam D.81^b/10, D.118^a/7
 k.-rsın D.20^b/5
 k.-rsun V.84^b/4
 k.-rusağ D.86^b/2
 k.-ruz D.31^a/12, V.89^b/10
 k.-sağ D.57^b/3, V.80^a/3
 k.-yayın V.94^b/12
 k.-yub D.69^b/2

koğ- ortaya çıkmak, zuhur etmek krş.

koğ-

k.-mışıdı V.58^b/2

koç koç krş. *koç*

→ ME koç (2016; D14-5)

→ MK koç (2017; D7^a/6)

k. D.7^a/6, D.9^a/5, D.9^a/12,
 D.13^b/7, D.34^b/8, D.44^b/9,
 D.45^a/10, D.45^b/7, D.69^b/5,
 D.85^b/7, D.102^a/12, D.108^a/1,
 D.115^b/9, D.115^b/10, D.116^a/1,
 D.132^a/7, D.137^b/3, D.149^a/7,
 V.60^b/4, V.91^a/12

k.+ı D.115^b/10

k.+ları D.133^a/7

k.+mıdur D.107^b/9

koca (I) eş

k. D.95^b/3, V.97^b/12

koca (II) yaşlı, ihtiyar; büyük, ulu

k. D.19^a/2, D.77^b/11, D.80^b/13,
 D.81^a/1, D.83^a/6, D.137^b/3,
 V.67^a/5, V.99^a/11

k.+lar D.18^b/2, D.19^a/1, D.88^a/8,
 D.115^a/6, D.115^a/9, D.115^a/12,
 D.116^b/4, V.66^b/10, V.67^a/5

k.+lara D.114^b/12, D.115^a/3

k.+ları D.32^a/8, D.118^b/5,
 V.98^b/13, V.100^a/12

k.+ların D.103^a/8

k.+nuğ D.11^b/6, V.62^b/13

k.+sı V.63^b/3

k.+sın D.80^b/8, D.81^a/1

²⁵⁵ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 57b.13

köca- yaşlanmak, ihtiyarlanmak
 k.-sa V.97^b/12
kocalık(ğ) kocalık, ihtiyarlık krş.
kocaluk
 k.+um D.72^b/11
kocaluk(ğ) kocalık, ihtiyarlık krş.
kocalık
 k.+um V.96^b/1
kocın²⁵⁶- alınmak
 k.-dı V.71^a/6
koç koç krş. *koç*
 k. V.61^b/4, V.64^a/3, V.72^b/7,
 V.73^a/2, V.73^a/7, V.95^a/1,
 V.103^a/11, V.104^b/12
 k.+ları D.45^b/11, V.73^a/9
 k.+larımız D.55^b/1, V.78^b/12
 k.+mıdur V.103^a/8
 k.+uñ D.116^a/3
koçın- alınmak
 k.-dı D.41^b/13
koğu koku krş. *koğu*
 k.+ların D.4^b/4
 k.+sın D.125^a/11
koğu koku krş. *koğu*
 k.+ların V.59^b/2
kol kol
 k. D.14^b/8, D.58^b/7, D.71^a/13,
 V.64^b/5, V.80^b/11, V.95^b/11
 k.+da D.57^a/11
 k.+ı D.33^a/1, D.55^a/2, V.78^b/6,
 V.99^a/9
 k.+ına D.55^a/2, V.66^a/9, V.78^b/6
 k.+ları V.89^a/13
 k.+larıydı D.30^a/11
 k.+larıñı D.135^b/10
kol şal- el ile işaret yapmak, el sallamak
 k.-dı V.67^a/6
 k.-uban D.59^a/5
kolan kolan, eyeri karnın altından
 bağlayan

k.+ını D.140^a/8
kolca kol kadar, kol uzunluğunda krş.
kolça, kolça
 k. D.4^b/7, D.96^a/4, V.59^b/5,
 V.66^b/2
kolça kol kadar, kol uzunluğunda krş.
kolca, kolça
 → ME kolça (2016; D32-1)
 → MK kolça (2017; D18a/1),
 kolca (2017; V66b/1)
 k. D.18^a/1, V.66^b/1
kolça kol kadar, kol uzunluğunda krş.
kolca, kolça
 k. D.17^b/11, D.92^b/3
kollu kollu, kolu olan krş. *kollu*
 k. D.22^a/1, D.22^b/6, V.85^a/6
kollu kollu, kolu olan krş. *kollu*
 k. V.85^b/2
koltuk vücutta omuz başının altında
 kolun gövde ile birleştiği yer
 k. D.106^b/2, D.153^a/11
 k.+ı D.135^a/7
 k.+ından D.95^a/1
 k.+una V.102^a/12
 k.+uñ D.43^b/10, D.91^b/7,
 V.72^a/6
kon- konmak
 k.-ar D.15^a/7, D.24^a/6, V.86^a/10
 k.-dı D.19^a/12, D.82^a/3,
 D.83^a/13, D.84^a/7, D.85^a/8,
 D.108^b/10, D.120^a/12, V.104^a/8
 k.-dılar D.103^a/11, D.106^a/11,
 D.130^a/8, D.144^a/9, V.100^a/13,
 V.102^a/9
 k.-duğı D.97^b/1
 k.-mak D.15^a/9, V.64^b/13
 k.-mış idi D.72^b/13, D.79^b/9
 k.-mışdı D.109^b/1, V.66^a/11,
 V.96^b/2
 k.-mışıduñ V.69^a/4

²⁵⁶ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Vat. 71a.6

- k.-mışlardı V.68^b/10
 k.-mışlarıdı D.17^b/7, D.37^a/11
 k.-uduruñ V.61^a/7
konc edik, fotin, çorap gibi ayağa
 giyilen şeylerin topuktan yukarı
 baldıra doğru çıkan kısmı
 → ME künç (2016; D226-6)
 → MK konc (2017; D.115^a/6)
 k.+ına D.115^a/6
kondur- misafir etmek, gelen misafiri
 oturtup ağırlamak
 k.-dı D.8^a/1, D.111^b/4, V.60^b/12,
 V.68^b/9
 k.-dılar D.7^b/9, D.8^b/6, V.60^b/10,
 V.61^a/9
 k.-madı D.112^b/9
 k.-mayam D.132^b/13
 k.-mazıdı D.15^a/11
 k.-mazlardı V.65^a/1
 k.-un D.7^a/11
 k.-uñ D.7^a/8, D.8^b/2, V.60^b/5,
 V.60^b/6
konşu komşu krş. *konşu*, *konşu*
 k.+larına D.6^a/11
 k.+ma D.71^a/3
konuk konuk, misafir
 k. D.5^b/8, D.6^b/5, V.59^b/9,
 V.60^a/9
 k.+da V.60^a/10
 k.+ı D.4^a/7, V.59^a/9
 k.+lar idi V.60^b/3
konukla- misafir edip ağırlamak
 k.-dı D.37^a/9, D.39^b/2, D.120^b/3,
 V.68^b/9, V.70^a/3
 k.-rıdı D.7^a/5
 k.-yalum D.120^b/5
 k.-yayım V.64^a/3, V.95^a/2
konuklık eyle- ziyafet vermek, misafir
 edip ağırlamak
 k.-diler D.42^b/13
konşu komşu krş. *konşu*, *konşu*
 k. D.6^b/1, D.24^a/6, V.60^a/7,
 V.86^a/10
konşu komşu krş. *konşu*, *konşu*
 k.+larına V.60^a/5
konşur yanık al, yağızimsı al
 k. D.19^b/13, D.20^b/6, D.20^b/11,
 D.23^b/11, D.24^a/2, D.24^a/12,
 D.26^a/12, D.57^a/5, D.65^a/7,
 D.65^b/12, D.67^a/9, D.69^b/3,
 D.73^a/5, D.73^b/2, D.73^b/6,
 D.74^b/13, D.75^b/10, D.152^b/9,
 V.79^b/11, V.84^a/7, V.84^b/5,
 V.86^a/6, V.86^a/7, V.86^b/1,
 V.87^a/12, V.91^b/9, V.92^b/13,
 V.93^a/8, V.94^b/12, V.96^b/4,
 V.96^b/10, V.97^b/6, V.98^a/3,
 V.98^b/1
kop- meydana çıkmak, zuhur etmek
 krş. *kop-*
 k.-ar D.131^b/8
 k.-dı D.3^a/3, D.11^b/3, D.12^a/6,
 D.112^b/8, D.114^a/8, D.114^a/9,
 D.114^a/10, D.124^a/1, D.130^a/7,
 V.62^b/11, V.63^a/9, V.90^b/12
 k.-dıyısı D.11^b/5
 k.-masın V.102^a/4
 k.-mayasın D.106^a/1
 k.-sa D.3^b/13, D.4^a/1, D.131^b/8,
 V.59^a/5, V.59^a/6
kopar- koparmak
 k.-dı D.27^a/8, D.111^a/6, V.87^b/8
koparı gör- koparmaya bakmak,
 koparmaya çalışmak
 k. D.27^a/6, V.87^b/7
kopuz kopuz
 k. D.4^b/7, D.49^b/3, D.136^a/1,
 D.136^a/2, V.59^b/5, V.75^a/10
 k.+ı D.52^b/3, D.52^b/4, D.135^b/1,
 D.136^a/2, D.136^a/3, D.140^a/12,
 V.77^a/6
 k.+ın D.18^a/1
 k.+ını V.66^b/3
 k.+ını D.52^a/13

-  .um D.17^b/12, D.92^b/4,
 D.93^b/11, D.96^a/4, D.140^a/12,
 V.66^b/1, V.77^a/5
  .u ı V.77^a/4, V.80^b/6
-  opuz  al-** kopuz  almak
  .-am D.58^a/11, D.58^b/8,
 D.59^a/5, V.80^b/3
  .-dı D.58^b/2, D.147^a/13,
 V.83^b/12
-  or -** korkmak
  .-an D.90^a/5
  .-aram D.73^b/5
  .-aridum D.143^b/2
  .-du  D.141^a/8
  .-ma D.15^a/13, D.72^a/8
  .-ma ıl D.16^a/10
-  or nc** korkun 
  . D.89^b/7
-  or u** korku kr .  or u,  or u
  . D.90^a/6
-  or u** korku kr .  or u,  or u
  . D.22^b/11, D.109^b/9, V.85^b/4
  .+dur D.47^a/11, D.68^b/13
  .+sı D.29^b/13
-  or ut-** korkutmak
 → ME  or ıt- (2016; D159-8)
 → MK  or ut- (2017; D.81^b/8)
  .-dum D.81^b/8
-  ori** koru
 → ME  oru (2016; D255-3)
 → MK  ori (2017; D.129b/3)
  . D.129^b/3
  .+nu  D.129^b/6
  .+ya D.129^b/6, D.133^b/5,
 D.133^b/7, D.133^b/12, D.137^a/7
-  ork -** korkmak
  .-aram V.96^b/13
  .-dı D.23^a/2, V.85^b/6
  .-ma D.15^a/1, V.65^a/2, V.65^b/2,
 V.96^a/6
-  ork u** korku kr .  or u,  or u
  .+dan D.25^a/11
  .+sından D.30^b/4, D.61^b/6,
 V.83^a/3
-  ork  v r-** korkutmak
  .-mek D.126^a/12
-  ork ut(d)-** korkutmak
  .-uban D.25^a/11
  .-u  D.125^b/5
-  oru** koru
  .+nu  D.129^b/10
-  orumsı**²⁵⁷ y n ya da bezin
 yakılmasından elde edilen k l
 → ME  urumsı (2016; D42-6)
 → MK  orumsı (2017; D.23^a/6)
  . D.23^a/6, V.85^b/9
-  o -** arkada  vermek; destan ko mak
  .-dı D.19^a/11, D.34^b/10,
 D.78^b/13, D.105^a/6, D.127^a/4,
 D.128^b/5
  .-ub V.101^a/7
-  o a**²⁵⁸  ift, e , ikiz
  . D.8^a/10, D.51^b/8, D.88^a/12,
 D.101^b/9, D.104^b/12, V.61^a/4,
 V.76^b/6, V.101^a/12
-  o lık( )** mutluluk
 → ME  o lı  (2016; D242-3)
 → MK  o lık (2017; D.123^a/3)
  .+um D.123^a/3
-  o un** saf, asker dizisi
  .+lar D.153^a/3
-  ov** arkadan  eki tirme, yerme
  . D.12^a/1, D.95^b/4, V.62^b/10,
 V.63^a/6
-  ov-** kovmak, kovalamak,  n ne katmak
  .-ar D.13^a/8, D.99^b/9, D.99^b/13,
 V.63^b/10
  .-ar id m D.102^a/4

²⁵⁷ ayrıntılı bilgi i in bkz. DKO N: Drs. 23a.6

²⁵⁸ ayrıntılı bilgi i in bkz. DKO N: Drs. 51b.8

- kı.-arak D.40^a/3²⁵⁹, V.63^b/8
 kı.-ardı V.65^a/1
 kı.-aradı D.13^a/4, D.15^a/10
 kı.-ariken D.13^a/10
 kı.-dı D.58^a/1, D.58^a/2,
 D.110^b/11, V.80^a/10
 kı.-madı D.34^b/2, D.99^a/3
 kı.-sun D.12^b/13, V.63^b/6
 kı.-ub V.63^b/11
kıova gêt- koşarak ardına düşmek,
 izlemek
 kı.-di D.40^a/3, V.70^a/12
 kı.-diler D.52^a/8
kıova gör- kovalamak
 kı.-üb V.77^a/1
kıova kaç- kovalayarak kaçarak
 kı. V.72^a/9
kıova kıova kova kova, kovarak
 kı. D.44^a/5, D.61^b/7, V.70^a/12,
 V.72^a/11
kıovala- kovalamak
 kı.-yı D.25^b/3
kıovla- gıybet etmek, arkadan
 çekiştirmek, yermek
 kı.-dı D.6^a/8
 kı.-yalum D.11^a/11
 kı.-yu V.60^a/4
kıovma kovma, kovma işi
 kı. D.43^a/7, V.71^b/12
kıov kıovla- dedikodu yapmak
 kı.-dı D.6^a/8,
 kı.-yu V.60^a/4
kıovul- uzaklaştırılmak, defedilmek
 kı.-an D.68^b/9
kıoy- koymak
 kı.-ar V.85^b/6
 kı.-asız D.31^b/8, V.90^a/1
 kı.-ayınmı D.71^b/5, V.95^b/13
 kı.-dı D.46^a/3, D.133^b/7,
 D.133^b/12, V.73^a/12
 kı.-dılar D.96^b/13, D.103^b/10,
 D.132^a/7
 kı.-maz D.6^b/10, V.60^a/12
 kı.-ub D.48^a/5, D.85^b/8, D.93^b/1,
 D.136^b/3, D.136^b/10, D.141^b/3,
 V.69^b/10
 kı.-uban D.54^b/6
 kı.-ubanı V.78^a/13
kıoyma (göz için) çekik krş. *kıyma*,
kıuyma
 → ME kıuyma (2016; V8-1)
 → MK kıuyma (2017; V61^b/1)
 kı. V.61^b/1
kıoyu vër- bir yere bırakmak, koymak
 kı. D.94^a/9, V.73^b/2
 kı.-diler D.10^a/2, D.10^a/4,
 D.94^a/12, V.62^a/1, V.103^a/6
 kı.-elüm D.134^b/12, D.140^a/2,
 D.144^b/4
 kı.-eyin V.87^b/6
 kı.-icek V.62^a/2
 kı.-ün D.17^b/13, D.92^b/13,
 V.66^b/2
kıoyun koyun
 kı. D.7^a/9, D.7^b/10, D.8^b/2,
 D.8^b/6, D.11^a/1, D.18^a/5,
 D.18^b/10, D.23^a/1, D.25^a/1,
 D.26^a/9, D.30^b/2, D.44^b/9,
 D.53^b/3, D.71^b/10, D.74^b/5,
 D.91^a/7, D.100^a/13, D.109^b/1,
 D.109^b/5, D.109^b/11, D.110^a/4,
 D.112^a/1, D.112^a/6, D.113^a/5,
 D.115^b/4, D.115^b/7, D.128^a/13,
 V.60^b/6, V.60^b/10, V.61^a/7,
 V.61^a/9, V.62^b/2, V.66^b/5,
 V.67^a/2, V.72^b/7, V.73^a/2,
 V.78^a/2, V.85^b/5, V.86^b/6,
 V.87^a/10-11, V.93^b/13, V.96^a/3,

²⁵⁹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 40a.3-4

V.97^b/1

ķ.+a D.45^a/11, V.85^a/4

ķ.+dan D.7^a/6, D.9^a/5, D.9^a/12,
D.13^b/7, D.69^b/5, D.102^a/12,
D.132^a/7, D.137^b/3, D.149^a/7,
V.60^b/3, V.61^b/4, V.64^a/3,
V.83^a/2, V.95^a/1, V.104^b/12

ķ.+ı D.21^b/7, D.21^b/9, D.54^a/1,
V.77^b/8, V.85^a/2, V.85^a/3,
V.89^a/1

ķ.+ımı V.103^a/8

ķ.+ını D.107^b/9

ķ.+lar D.24^b/6, D.29^a/12, V.86^b/4

ķ.+ları D.21^b/7

ķ.+larına D.45^b/6

ķ.+larından V.73^a/6-7

ķ.+larum D.151^b/4

ķ.+mıdur D.107^b/10, V.103^a/8

ķ.+mısın V.72^b/10

ķ.+um D.61^a/4, D.83^b/12,
D.85^b/2, V.104^a/13

ķ.+uñ D.21^b/10, D.60^b/8,
D.109^b/5, D.113^b/3, D.142^a/12,
V.82^a/13, V.103^a/11

ķ.+uñdan D.26^a/10, V.87^a/10

ķ.+uñı D.108^a/1

ķoy(u)n kollar arası, kucak

ķ.+ı D.13^b/2

ķ.+ına D.146^b/10

ķ.+ında D.123^a/11

ķ.+u V.103^a/2

ķöhne [Far.] eskimiş, yıpranmış, eski

k. D.54^b/12

ķök ķök

ķ.+üm D.140^b/11, D.141^a/12,
D.141^b/11, D.142^a/7, D.142^a/9,
D.142^a/10, D.142^a/11, D.142^a/13,
D.142^b/3

ķ.+ümüz D.134^b/7

ķ.+üyile V.87^b/8

ķöpecük(g) ķöpekçik

k.+i V.64^b/13

ķöpek(g) ķöpek

k. D.6^a/10, D.25^a/13, D.25^b/2,
D.44^b/10, D.45^a/11, V.60^a/5,
V.72^b/6, V.73^a/3, V.86^b/10,
V.86^b/11

k.+e V.86^b/11

k.+i D.25^a/7, D.25^b/2, D.25^b/3

k.+ile D.25^a/8, D.45^b/4, D.45^b/8,
V.73^a/7

k.+ini V.86^b/8

k.+lere D.25^a/4, V.86^b/6

k.+leri D.45^b/11, V.73^a/9

k.+üm D.142^b/6

k.+üñ V.86^b/12

ķöpri ķöprü krş. *ķöprü*

k. D.79^b/3

k.+sinüñ D.79^b/8

ķöprü ķöprü krş. *ķöpri*

k.+m D.79^b/13

k.+si D.29^b/9

ķöpük ķöpük

k. D.10^a/13, V.62^a/7

ķöpüklen- ķöpüklenmek

k.-di D.93^a/7

ķöpüklendür- ķöpüklendirmek

k.-di D.43^b/3

ķör²⁶⁰ ocakta yakılan büyük kütüklerin

yanmasını kolaylaştırmak için
altına konulan destek

→ ME ķöz (2016; D4-1)

→ MK gör (2017; V59^a/6)

k.+idür D.4^a/1, V.59^a/6

ķös [Far.] çok büyük davul

k. D.152^b/10

ķöstegi üz- ipi koparmak, uzaklaşp
gitmek

k.-di D.44^a/2

ķöşecük(g) deve yavrucuğu

²⁶⁰ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 4a.1

- k.+i V.89^a/1
- köşek(g)** deve yavrusu
k. D.31^b/5, D.60^b/7, V.82^a/13, V.89^b/12
k.+i D.29^a/12
- köşekçe** deve yavrusu kadar
→ ME köşekçe (2016; D125-9)
→ MK köşekçe (2017; D64^b/9)
k. D.64^b/9, V.92^b/7
- köşk** [Far.] köşk
k. D.91^a/11
k.+den D.92^a/3, D.92^b/11, D.94^a/7, D.95^b/12, D.96^b/1
- kötek**²⁶¹ dayak
→ ME köpek (2016; D184-5)
→ MK ketek (2017; D94^a/5)
k. D.94^a/5
- kuca** **kuca** kucaklayarak, sarılarak, kucak kucağa
→ ME kuca kuca (2016; D153-5)
→ MK kuca kuca (2017; D.78^b/5)
k. D.78^b/5, D.137^a/1-2, D.137^b/4, V.99^b/7
- kucaqla-** kucaklamak
→ ME kucaqla- (2016; D23-2)
→ MK kucaqla- (2017; D.13^b/2)
k.-dı D.13^b/2, D.34^a/10, D.145^b/9, V.76^b/9
k.-dılar D.151^a/1
k.-yub D.101^b/5
- kuçış-** kucaklaşmak, sarmaşmak krş. *kuçuş-*
→ ME kuçış- (2016; D270-5)
→ MK kuçış- (2017; D.137^a/5)
k.-dılar D.137^a/5
- kuçuş-** kucaklaşmak, sarmaşmak krş. *kuçuş-*
k.-ub V.67^a/8
- kuş(c)-** kucaklamak, bağrına basmak,
- sarmak
k.-an D.33^a/12
k.-dı D.114^a/3, D.128^a/10, V.103^a/12
k.-ğıl D.131^a/9
k.-ub V.88^b/11
- kucaqla-** kucaklamak
→ ME kucaqla- (2016; D64-10)
→ MK kucaqla- (2017; D.51^b/12)
k.-dı D.51^b/12
- kudbe** [< Ar. हुतबे] hutbe *huṭbe*, *kudbe*, *kuṭbe*
k. D.62^b/2, D.108^a/7
- kudret** [Ar.] kuvvet, güç, takat, iktidar
k.+iyile D.61^a/13
- kuduz** kuduz
k. D.23^b/2
- kuğu** kuğu
→ ME kuğu (2016; D191-1)
→ MK kuğu (2017; D.97^b/1)
k. D.97^b/1
- kul** Allah tarafından yaratılmış olan insan
k. D.3^a/13, D.34^b/7, D.57^b/1, D.59^b/1, D.89^a/11, V.58^b/9, V.81^b/3, V.83^a/3, V.91^a/11, V.92^a/3
k.+ıla D.78^b/10
k.+lar V.99^b/10
k.+laruma D.30^a/3
k.+um D.61^a/2, V.82^b/6
k.+uma D.128^a/1
k.+unum D.64^a/12, V.92^b/1
k.+uṇ D.30^b/13
- kulacuk(ğ)** kulacık
→ ME kulaçuk (2016; D99-8)
→ MK kulacuk (2017; D.51^b/8)
k.+uṇ D.51^b/8, V.76^b/6
- kulağuz ol-** kılavuz, rehber olmak

²⁶¹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 94a.5

- ME kulağuz ol- (2016; D72-3)
 → MK kulağuz ol- (2017; D.38^a/3)
 k.-dı D.38^a/3, V.69^a/8
- kulağuzsuz** kılavuzsuz, rehbersiz
 → ME kulağuzsuz (2016; D278-5)
 → MK kulağuzsuz (2017; D.141^a/5)
 k. D.141^a/5
- kulak(ğ)** kulak
 k.+ı D.32^b/9, D.77^b/4, D.121^a/3, D.134^a/4, D.141^a/4, V.90^b/1, V.99^a/6
 k.+ın D.29^a/5, D.51^b/11, D.110^b/7, D.120^b/13
 k.+ına D.6^b/10, D.16^a/1, V.60^a/12, V.65^a/11
 k.+ların V.99^a/8
 k.+larını D.32^b/13
 k.+um D.70^b/3, V.95^b/1
 k.+umda D.136^b/2
- kulak ur-** kulak vermek, dinlemek
 k.-ub D.5^a/10-11
- kulaksız** kulaksız krş. *kulaksuz*
 k. V.72^b/6, V.73^a/3, V.73^a/7
- kulaksuz** kulaksız krş. *kulaksız*
 k. D.44^b/10, D.45^a/11, D.45^b/8
- kulan** yaban eşiği
 k. D.4^b/3, V.59^b/1
 k.+ıla D.24^a/6, V.86^a/10
- kul ét-** kul etmek
 k.-düm D.141^b/8
- kullık eyle-** kulluk yapmak
 k.-se D.36^a/6, V.68^a/6
- kulp** kulp
 k.+a D.101^a/10
- kulun** tay
 k. D.31^b/4, D.60^b/7, D.74^b/4, D.75^b/3, V.97^b/1, V.82^a/12, V.97^b/12
- k.+ı D.29^a/11, V.89^a/1
- kuluncuk(ğ)** taycık
 k.+ı D.71^b/8, V.96^a/2
 k.+ın D.100^a/13
 k.+um D.71^b/9, V.96^a/3
- kum** kum
 k.+lar D.90^a/8
- kumaş** [< Ar. *kumāş*] kumaş krş. *kumāş*
 k.+uñ D.62^b/3, D.108^a/8, V.83^b/6
- kumāş** [Ar.] kumaş krş. *kumaş*
 k.+uñ V.103^b/1
- kunt** sağlam, güçlü, sert, katı
 k. D.55^a/7, D.66^b/11, D.150^b/3
- kur-** kurmak
 k.-aradı D.120^b/10
 k.-dı D.108^a/6, D.153^b/6, V.104^b/6
 k.-dum D.105^a/13
 k.-mışıdı V.60^b/1, V.84^a/9, V.91^b/11, V.100^a/7
 k.-mışsın D.57^a/9
- kur'ân** [Ar.] Kuran-ı Kerim
 k. D.5^a/5
 k.+dan V.84^a/4
 k.+ı D.5^a/6
- kurban** [< Ar. *kurbān*] kurban krş. *kurbān*
 k. V.93^b/13
- kurbān** [Ar.] kurban krş. *kurban*
 k. D.67^b/2
- kurban ét(d)-** [< Ar. *kurbān* + T.] kurban niyetiyle kesmek
 krş. *kurbānlar eyle-*
 k.-üb V.83^a/2
- kurban ol-** [< Ar. *kurbān* + T.] kurban olmak krş. *kurbān ol-, kūrān ol-*
 k. V.79^a/9
 k.-ayın V.82^b/2-3
 k.-sun V.64^b/7, V.65^a/7, V.65^a/11, V.77^b/10, V.78^a/7, V.82^b/7, V.92^a/9-10, V.92^a/13, V.93^a/11, V.93^b/8, V.94^a/1,

V.94^a/10, V.97^a/12, V.97^b/6
ķurbān ol- [Ar. + T.] kurban olmak krş.
ķurban ol-, ķurbān ol-
 → ME ķurban ol- (2016; D241-11)
 → MK ķurbān ol- (2017; D.56^a/5)
 ķ. D.56^a/5
 ķ.-ayın D.60^b/11-12
 ķ.-duğum D.48^a/7
 ķ.-sun D.14^b/10, D.15^b/13,
 D.24^b/8, D.25^a/6, D.25^b/7-8,
 D.47^a/9, D.50^a/1, D.53^b/5,
 D.54^a/9, D.61^a/6, D.64^a/4,
 D.64^a/9, D.66^a/3-4, D.67^a/3,
 D.67^b/4, D.68^a/13-1, D.74^a/13,
 D.75^a/1, D.86^a/6, D.91^a/1,
 D.97^a/10, D.99^a/13, D.122^b/11,
 D.136^a/7, D.136^b/4, V.75^b/5
ķurbān ol- [Ar. + T.] kurban olmak krş.
ķurban ol-, ķurbān ol-
 → ME ķurban ol- (2016; D27-7)
 → MK ķurbān ol- (2017; D15^b/7)
 ķ.-sun D.15^b/7
ķurbānlar eyle- [Ar. + T.] kurban
 niyetiyle kesmek krş. *ķurban ét-*
 ķ.-di V.67^a/10
ķurdur- kurdurmak krş. *ķurķur-*
 ķ.-miş idi D.43^a/13, V.72^a/1
 ķ.-mışıdı D.7^a/7, V.60^b/4
ķurı- kurumak
 ķ.-dı D.20^a/11, V.84^b/1
 ķ.-masun D.19^b/4, D.35^a/2,
 D.79^a/6, D.87^a/1, V.91^b/3
 ķ.-mişça0 D.70^b/5
 ķ.-mışıdı D.60^b/6, D.131^a/6
 ķ.-sun D.26^a/4, D.28^b/6,
 D.44^a/11, D.56^a/3, D.131^a/12
 ķ.-yub D.70^a/11, V.95^a/11
ķurıl- kurulmak

ķ.-mışıdı D.20^a/5, D.63^b/1,
 V.84^a/10
 ķ.-urdu V.102^a/2
ķur ķurama ķuşaķlu²⁶² süslü özenle
 yapılmış ķuşaķlı krş. *ķur
 kurma ķuşaķlı, ķur ķurma
 ķuşaķlu*
 → ME ķur ķurma ķuşaķlu (2016;
 D61-8)
 → MK ķur ķurma ķuşaķlu (2017;
 D32^b/8)
 ķ. D.32^b/8
ķur ķurma ķuşaķlı süslü özenle
 yapılmış ķuşaķlı krş. *ķur ķurama
 ķuşaķlu, ķur ķurma ķuşaķlu*
 ķ. D.77^b/4
ķur ķurma ķuşaķlu süslü özenle
 yapılmış ķuşaķlı krş. *ķur ķurama
 ķuşaķlu, ķur ķurma ķuşaķlı*
 ķ. V.99^a/6
ķurılu kurulu
 → ME ķurılu (2016; D12-9)
 → MK ķurılu (2017; V61^a/3)
 ķ. D.8^a/9, V.61^a/3
ķurt(d) kurt
 ķ. D.13^a/12, D.24^b/10, D.25^a/6,
 D.30^b/3, D.142^a/11, V.63^b/12,
 V.86^b/7
 ķ.+a D.24^b/9, V.86^b/6
 ķ.+am V.72^b/10
 ķ.+dan D.25^a/7, V.86^b/6, V.86^b/8
 ķ.+ılan D.24^b/10
 ķ.+ına D.105^b/10, V.102^a/1
 ķ.+lar D.23^b/2, D.27^a/6, V.87^b/7
 ķ. mısın V.72^b/10
 ķ.+um D.25^a/6
ķurtar- kurtarmak
 ķ. D.46^b/1, D.113^b/11, D.130^b/1,
 V.61^b/5
 ķ.-acak D.27^b/1

²⁶² ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 32b.8

- k.-aydım D.112^b/2
 k.-aydum D.81^a/9, D.84^b/6
 k.-ayım D.18^b/4, D.80^a/9,
 D.81^b/4, V.87^a/12
 k.-ayın D.26^b/5, V.87^b/6
 k.-dı D.9^b/2, D.19^a/7, D.38^a/7,
 D.78^b/7, D.96^a/3, D.116^a/8,
 D.116^b/2, D.116^b/13, D.117^a/13,
 V.67^a/8, V.69^a/11, V.72^b/11,
 V.99^b/8
 k.-duş D.119^b/1
 k.-ğıl D.9^a/8, D.17^a/13, V.66^a/7
 k.-ıb V.91^a/10
 k.-saña D.104^a/8, V.101^a/1
 k.-sun V.73^b/7-8
kurtul- kurtulmak krş. *kurtul-*
 k.-a D.93^b/9
 k.-dı D.93^b/9
 k.-duş D.45^a/2, V.72^b/10-11
 k.-duşmı D.116^a/7, D.116^b/1,
 D.116^b/13
 k.-urımış D.139^b/4, D.139^b/9
kurtul- kurtulmak krş. *kurtul-*
 k. V.73^b/6
 k.-dı V.73^b/7
kurtur- kurdurmak krş. *kurdur-*
 k.-mışıdı V.61^a/6
kuru kuru, nemi, suyu olmayan
 k. D.14^a/10, D.71^a/1, D.79^b/2,
 V.64^a/12
kuru- kurumak
 k.-masun V.67^b/3
 k.-mışca0 V.95^b/2
 k.-sa V.97^b/11
 k.-sın V.72^a/13, V.87^a/8
 k.-sun V.79^a/8
kurul- kurulmak
 k.-urıdı D.105^b/11
kuşkun eyer, semer ve palanın arkasında
 bulunan ve hayvanın kuyruğu
 altından geçirilen kuşak
 k.+umuzdan D.121^a/7
- kuş** kuş
 k. D.12^b/2, D.81^b/10, D.96^a/12,
 D.100^a/6, D.125^b/2, V.63^b/1
 k.+lar D.27^a/6, D.96^a/12
 k.+ları D.97^b/2
 k.+um V.85^b/12
 k.+uma D.30^a/6
 k.+umı D.23^a/13
 k.+uñ D.19^b/11, D.57^a/4,
 D.62^b/3, D.104^b/3, D.108^a/8,
 V.79^b/10, V.83^b/6, V.84^a/6,
 V.91^b/8, V.101^a/5, V.103^b/1
kuş kuşla- kuş avlamak, kuş yakalamak
 k.-dı D.12^a/3, D.65^a/11, V.63^a/7,
 V.93^a/2
 k.-dılar D.12^b/12
 k.-r D.16^b/8
 k.-yalum D.20^a/12
 k.-yub D.124^a/3
kuşan- beline bağlamak
 k.-dı D.17^b/3, D.76^a/8, D.114^b/5,
 V.66^a/8
 k.-ur D.16^b/8, D.67^b/3, V.65^b/9,
 V.93^b/13
kuşla- kuş avlamak, kuş yakalamak
 k.-r V.65^b/9
 k.-yalum V.84^b/1
 k.-yuban D.92^b/8
kuşlu kuşlu krş. *kuşlu*
 k. D.11^a/4
kuşluk kuşluk vakti
 k. V.60^a/3
kuşlu kuşlu krş. *kuşlu*
 k. V.62^b/4
kuş yürekli ol- korkak olmak krş. *kuş*
yürekli ol-
 k.-ur D.69^a/11, V.94^b/10
kuş yürekli ol- korkak olmak krş. *kuş*
yürekli ol-
 k.-ur D.125^b/5
kutbe [< Ar. हुतबे] hutbe krş. *hutbe*,
kudbe
 k. D.5^a/10

kutlu olsun hayırlı, bereketli, uğurlu olsun

ķ. D.39^b/13, D.42^a/3, D.57^a/12, V.80^a/1

ķutsuz uğursuz, talihsiz

ķ. D.133^a/2

ķuvvet [Ar.] kuvvet

ķ. D.127^a/3, D.128^a/2

ķ.+i D.61^b/4, D.74^b/11, D.113^b/9, D.123^b/13, V.97^b/5

ķ.+ile D.122^b/3

ķ.+üğ V.87^b/7

ķuy- dökmek

ķ.-dı D.134^a/7

ķuyıl- katılmak, karışmak, dökülmek, akın etmek krş. *ķuyul-*

ķ.-dı D.37^b/9

ķ.-ubdur D.53^a/11

ķuyma (göz için) çekik krş. *ķıyma*, *ķoyma*

ķ. V.64^a/6, V.65^a/5, V.78^b/7, V.78^b/8, V.86^a/13, V.95^a/4

ķuyruk kuyruk

ķ. D.25^a/1, D.25^a/3, V.86^b/6

ķ.+ı V.86^b/6

ķ.+ından D.93^a/12

ķ.+ını D.151^a/4, D.151^b/11

ķ.+ıyla D.115^b/11

ķ.+uñ D.116^a/2

ķuyrukşız kuyruksuz, kuyruğu olmayan krş. *ķuyrukşız*

ķ. V.72^b/6, V.73^a/3, V.73^a/7

ķuyrukşız kuyruksuz, kuyruğu olmayan krş. *ķuyrukşız*

ķ. D.44^b/10, D.45^a/11, D.45^b/7

ķuyu kuyu

ķ.+dan D.139^b/5, D.139^b/9, D.139^b/10, D.139^b/13

ķ.+nuñ D.139^a/5

ķ.+ya D.139^a/4

ķ.+yı D.139^a/8

ķuyul²⁶³- katılmak, karışmak,

dökülmek, akın etmek krş. *ķuyıl-*

→ ME *ķoyul-* (2016; D11-6),

ķoyıl- (2016; D40-2)

→ MK *ķuyıl-* (2017; D37^a/13)

ķ.-an D.7^b/6, D.12^b/9

ķ.-dı D.47^a/8, V.69^a/4, V.74^a/4

ķ.-dılar D.37^a/13, D.129^b/12

ķ.-du D.22^a/2

ķ.-u V.85^a/7

ķ.-ub V.68^b/11

ķ.-ubdur V.77^b/6

ķuzğun kuzgun

ķ. D.15^a/6, D.15^a/9, D.24^a/3,

D.34^a/13, D.47^b/2, D.99^b/3,

V.64^b/11-12, V.64^b/13, V.74^a/7,

V.86^a/8

ķ.+ı D.15^a/10, V.65^a/1

ķuzı kuzu

ķ. D.26^b/12, D.60^b/8, D.67^b/2,

D.74^b/5, D.115^a/4, V.82^a/13,

V.87^b/2, V.97^b/2

ķ.+yı V.87^b/3

ķuzıcak(ğ) kuzucuk krş. *ķuzıcık*, *ķuzucak*

ķ.+ı D.29^a/13, D.71^b/10

ķ.+um D.71^b/10

ķuzıcık(ğ) kuzucuk krş. *ķuzıcak*, *ķuzucak*

ķ.+ın D.100^a/13

ķuzucak(ğ) kuzucuk krş. *ķuzıcak*, *ķuzıcık*

ķ.+ı V.89^a/2, V.96^a/3

ķ.+um V.96^a/4

ķüheli küpeli krş. *ķüpelı*, *ķüpelü*

k. D.32^b/9

ķüçücek küçücük

→ ME *ķüçüçük* (2016; D272-11)

→ MK *ķüçücek* (2017;

²⁶³ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 7b.6

- D138^a/11)
 k. D.138^a/11, D.138^a/13,
 D.142^b/5
küfür [Ar.] sövme, küfretme
 k. D.83^a/11
kükre- kükremek
 k.-di D.75^b/13
kül kül
 k. D.3^b/6, V.58^b/13
kül eyle- yakmak, kavurmak
 k.-yen D.31^b/11, D.76^b/13,
 V.98^b/8
külāh **ét-** [Far. + T.] keçeden başlık
 yapmak
 k.-se D.32^b/13 krş. *külāh eyle-*
külāh eyle- [Far. + T.] keçeden başlık
 yapmak krş. *külāh ét-*
 k.-se V.99^a/8
külük²⁶⁴ hızlı, oynak
 → ME külüg (2016; D15-6)
 → MK külüg (2017; D30^b/7)
 k. D.9^b/6, D.16^b/6, D.30^b/7,
 D.89^a/2, D.142^b/12, V.61^b/8,
 V.65^b/8, V.89^b/4, V.104^a/2
külüng [Far.] ucu sivri taşçı kazması
 k. V.95^b/8
 k.+ile D.71^a/8
kümes [< Yun. kouması] kümes
 k.+ine D.6^a/11
küveli küveli krş. *küveli, küveli*
 k. D.77^b/5, V.90^b/1
küvelü küveli krş. *küveli, küveli*
 k. V.99^a/6
kür²⁶⁵ [Erm.] aksi, dik başlı
 k. D.11^b/3, D.12^a/6, D.69^a/13,
 V.62^b/11, V.63^a/9, V.94^b/11
kürk **ét-** kürk yapmak krş. *kürk eyle-*
 k.-seler V.90^b/2-3
kürk eyle- kürk yapmak krş. *kürk ét-*

- k.-se D.32^b/12, V.99^a/8
kürsî [Ar.] kürsü
 k. D.86^a/4
küs- küsmek
 k.-di D.121^a/9
küt küt küt küt
 k. D.93^a/7

L

- lāf ur-** [Far. + T.] atıp tutmak, övünmek
 l.-ub D.104^a/7, V.100^b/13
lahza [Ar.] zamanın göz açıp
 kapayınca kadar geçen en
 kısa parçası, an
 D.6^b/1, V.60^a/7
lā ilāhe illā 'llāh Muḥammedun
Resūlu 'llāh [Ar.] kelime-i tevhid
 l. D.116^b/9
la'net kıl- [Ar. + T.] lanet etmek
 l.-duş D.107^a/3, D.127^b/6,
 V.102^b/9
lāyık [Ar.] uygun, yaraşır, münasip
 l. D.87^a/13
lêçek(g)²⁶⁶ baş örtüsü
 l.+ümüz D.55^b/1
leş [Far.] kokmuş hayvan ölüsü
 l. D.72^b/8, V.96^a/11, V.96^a/12
 l.+in D.72^b/8
 l.+inden D.23^a/5, V.85^b/8
 l.+ine D.34^a/13
leşker [Far.] asker
 l. D.14^b/6, D.20^b/13, D.71^a/12,
 D.104^b/4, D.143^b/8, D.144^b/13,
 V.64^b/4, V.70^a/11, V.84^b/5,
 V.95^b/10, V.101^a/7
 l.+e D.107^b/5, V.103^a/5, V.103^a/6
 l.+i D.144^b/9
 l.+idür D.66^a/5, V.93^a/12
 l.+imi V.86^a/5

²⁶⁴ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 9b.6

²⁶⁵ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 11b.3

²⁶⁶ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 55b.1

l.+ümi D.23^b/10

l.+üñdür D.23^b/8, V.86^a/4

luṭf ét(d)- [Ar. + T.] iyi davranmak, hoş muamele etmek, iyilikte bulunmak
l.-üb V.105^a/13-1

M

ma'bud [Ar.] Allah, ibadet edilen
m.+ı D.106^b/12, V.102^b/6

mağāra [Ar.] mağara
→ ME mağara (2016; D227-5)
→ MK mağāra (2017; D.116^a/2)
m. D.116^a/2, D.117^a/4, D.119^a/2
m.+dadur D.115^b/5-6
m.+nuṣ D.115^b/6
m.+ya D.115^b/5
m.+yı D.116^a/2, D.117^a/1

mağmun²⁶⁷ [Ar.] maymun
m. V.81^a/1

maḥal [Ar.] yer, mekan, mevki
m.+da D.30^a/9, D.31^b/9, D.38^a/4,
D.61^a/7, D.73^a/4, D.76^b/11,
D.92^a/8, D.99^a/5, D.112^a/13,
D.144^b/11, V.69^a/9, V.82^b/8,
V.89^a/12, V.90^a/2, V.96^b/4,
V.98^b/6

maḥbūb [Ar.] sevilen kimse, sevgili
→ ME maḥbub (2016; D172-12)
→ MK maḥbūb (2017; D.20^a/7)
m. D.20^a/7, D.33^a/11, D.88^a/12,
D.135^a/12

mahmūdī²⁶⁸ bir tür şalvar krş. *maḥmūdī*
→ ME maḥmūzī (2016; D60-9)
→ MK maḥmūdī (2017;
V.98^b/13)
m. V.98^b/13

maḥmūdī bir tür şalvar krş. *maḥmūdī*
m. D.32^a/9

mahmūz [Ar.] ata binenlerin, hayvanı

dürterek hızlandırmak için çizme
ökçelerinin ardına taktıkları sivri
demir parçası veya ufak dişli
çelik çark
→ ME mahmuz (2016; D216-9)
→ MK mahmūz (2017;
D.23^b/11)
m. D.23^b/11, D.99^b/4, V.86^a/6
m.+ı D.110^a/9

mahmūz ét(d)- mahmuzlamak
m.-üb V.86^a/8

mahmūzla- atı yürütmek veya
koşturmak için mahmuzla
dürtmek
m.-dı D.24^a/2, V.64^b/12,
V.94^b/12

maḥbūl gel- [Ar. + T.] uygun gelmek
m.-di D.43^a/8-9

maḥşad [Ar.] istenilen, kastedilen şey,
niyet, amaç, gaye
m.+uṣ D.36^a/4

maḥşūd [Ar.] söylenilmek, belirtilmek
istenilen, kastedilen
→ ME maḥşud (2016; D112-10)
→ MK maḥşūd (2017; D.72^a/7)
m.+a D.72^a/2, D.137^b/8
m.+ına D.47^b/13, D.102^b/1,
V.74^a/12
m.+larına V.83^b/11
m.+um D.58^a/10, V.68^a/5,
V.80^b/3
m.+umuz D.98^b/5
m.+uṣ D.58^a/10, V.68^a/4,
V.80^b/2

māl [Ar.] mal
→ ME mal (2016; D86-7)
→ MK māl (2017; D.4^a/2)
m. D.4^a/2, D.45^a/6, D.45^a/7,
D.87^b/9, V.72^b/13, V.73^a/1
m.+a D.88^a/6

²⁶⁷ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN:Vat. 81a.1

²⁶⁸ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN:Vat. 98b.13

- m.+dan D.38^a/9, V.69^a/12
m.+ı D.3^b/2, V.58^b/11, V.59^a/6
m.+ımuş D.39^a/10, V.69^b/13
m.+ımuş V.69^a/5
m.+ın D.37^b/7, V.69^a/3
m.+ına D.3^b/11, V.59^a/4
m.+ından D.4^a/2, V.59^a/6
m.+ını D.38^a/7, D.144^a/9,
V.69^a/11, V.84^b/13, V.103^b/12
m.+umuzu D.37^b/10
- ma‘lūm ol-** [Ar. + T.] bilinmek
→ ME ma‘lūm ol- (2016;
D262-10)
→ MK ma‘lūm ol- (2017;
D.133^a/10)
m.-sun D.133^a/10
- ma‘nā** [Ar.] anlam
m.+sı D.81^a/6
- mancılık(ğ)** [Ar.] mancınık, savaş aracı
m. D.118^b/1
m.+ı D.96^a/8
- mañla**²⁶⁹- bağışlamak, feryat etmek
m.-rsın D.76^b/3, V.98^a/13
- Mardin Kāl‘esi** yer ismi
m.+n D.32^a/6, V.90^a/7-8,
V.98^b/12
- maşlahat** [Ar.] iyi olan ve iyiliğe yol
açan, hayır getiren, fayda
sağlayan şey
m. D.42^b/11, D.43^a/2, D.144^b/2,
V.70^b/12, V.71^b/8, V.71^b/9
m.+a D.41^a/6
m.+dur D.20^b/1, D.20^b/2,
D.152^b/8, V.84^b/3
- maşraba** maşrapa, küçük kap
m. D.59^b/1, V.81^b/3
- maṭbah** [Ar.] yemek pişirilen yer,
mutfak
m. V.86^a/12
- mavla-** miyavlamak
m.-dı D.92^a/4
- mavlat-** miyavlatmak
m.-mayan D.65^b/3, V.93^a/4
- māye** [Far.] maya, öz, asıl, cevher
→ ME maya (2016; D85-8)
→ MK māya (2017; V103^a/7)
m. D.44^b/8, D.45^a/10, V.72^b/5,
V.73^a/2
m.+midür? D.107^b/9, V.103^a/7
m.+sini D.107^b/8, D.107^b/13,
V.103^a/10
- meded** [Ar.] yardım, imdat, nusret
m. D.5^b/4, D.19^b/2, D.37^b/12,
D.44^b/1, D.46^a/4, D.46^a/10,
D.75^b/9, D.82^a/11, D.94^a/12,
D.104^b/4, D.107^a/9, D.112^b/7,
D.113^a/10, D.127^b/9, V.67^b/2,
V.67^b/6, V.69^a/1, V.69^a/6,
V.73^b/1, V.73^b/4, V.98^a/3,
V.102^b/12
- meded dile-** [Ar. + T.] yardım istemek
m.-yeyim D.37^b/5
- Medīne** yer ismi
m.+nün D.29^b/8, V.89^a/7
- meger** [Far.] meğer, meğerse
m. D.7^b/1, D.9^b/9, D.9^b/13,
D.10^a/2, D.15^a/8, D.17^a/5,
D.23^a/9, D.42^b/5, D.43^a/11,
D.48^b/8, D.49^b/2, D.50^b/10,
D.53^a/2, D.53^a/10, D.56^b/7,
D.65^a/13, D.76^a/6, D.79^b/1,
D.79^b/8, D.83^a/5, D.88^a/11,
D.91^a/2, D.91^a/11, D.97^b/12,
D.103^b/13, D.105^a/7, D.106^a/9,
D.108^b/7, D.110^a/4, D.112^a/12,
D.123^b/3, D.123^b/8, D.129^a/4,
D.129^b/8, D.130^a/6, D.133^b/10,
D.134^a/3, D.138^a/1, D.138^a/12,
D.138^a/13, D.143^a/1, D.143^a/3,
D.144^a/10, V.60^b/8, V.61^b/10,

²⁶⁹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 76b.3

- V.61^b/12, V.62^a/1, V.64^b/12,
V.66^a/1, V.70^b/2, V.71^b/4,
V.74^b/10, V.75^a/9, V.76^a/7,
V.77^b/1, V.77^b/5, V.79^b/4,
V.80^b/3, V.90^a/1, V.93^a/3,
V.98^a/8, V.100^b/9, V.101^b/4,
V.102^a/7
- melhem** [Ar.] merhem krş. *merhem*
m.+dür D.15^b/1, V.65^a/3, V.65^b/4
- Mekke** yer ismi
m. D.5^a/8, D.29^b/8
m.+ye D.5^a/8
m.+yile V.89^a/7
- melik** [Ar.] hükümdar, padişah, hakan
m. V.74^a/3, V.90^b/7, V.99^b/6
m.+e D.34^a/6
m.+üğ V.83^b/7
- melül ol-** [Ar.] üzgün olmak
m.-dı D.143^a/8
- mel'ün** [Ar.] Allah'ın lanetine uğramış,
rahmetinden mahrum kalmış,
lanetlenmiş, lanetli
→ ME mel'un (2016; D90-6)
→ MK mel'ün (2017; D.47^a/6)
m. D.47^a/6, D.106^a/12,
D.127^b/12, V.85^b/1, V.88^a/7,
V.102^a/10
- meme** meme
m.+sine V.71^a/6
m.+sini V.65^b/5
- memleket** [Ar.] memleket
m. D.124^b/3
- men ben**
m. D.24^a/1, D.26^b/2, D.26^b/9,
D.27^a/12, D.36^a/7, D.40^a/8,
D.40^b/3, D.41^a/9, D.42^b/1,
D.42^b/2, D.45^b/2, D.53^b/6,
D.54^b/1, D.58^a/11, D.58^b/8,
D.59^a/12, D.59^b/4, D.60^a/10,
D.60^a/12, D.64^a/5, D.64^a/6,
D.64^a/7, D.64^a/8, D.64^b/13,
D.65^a/3, D.67^a/8, D.67^a/9,
D.71^a/12, D.81^a/13, D.81^b/2,
D.81^b/3, D.81^b/10, D.82^a/5,
D.82^a/13, D.82^b/3, D.83^a/5,
D.85^b/9, D.87^a/9, D.87^a/10,
D.87^a/13, D.87^b/1, D.87^b/2,
D.88^a/6, D.89^b/7, D.96^a/1,
D.97^b/9, D.100^a/8, D.101^a/7,
D.101^a/10, D.101^b/11,
D.101^b/12, D.102^a/5, D.105^b/8,
D.109^a/9, D.112^a/3, D.114^a/12,
D.117^a/5, D.117^b/2, D.117^b/4,
D.118^b/10, D.124^b/9, D.125^a/13,
D.127^a/5, D.127^a/6, D.127^b/12,
D.131^b/5, D.132^a/11, D.132^b/7,
D.135^a/8, D.140^a/5, D.141^b/6,
D.143^a/10, D.143^b/5, D.148^a/8,
D.149^a/1, D.149^a/9, D.150^a/7,
D.150^a/8, D.150^a/11, D.150^b/5,
D.150^b/8, D.151^a/11, D.153^a/8,
V.81^b/6
m.+a D.9^a/1, D.12^a/11, D.14^b/1,
D.14^b/2, D.14^b/3, D.14^b/4,
D.14^b/5, D.14^b/10, D.15^b/7,
D.15^b/13, D.16^a/1, D.16^a/10,
D.16^a/11, D.18^a/4, D.18^a/6,
D.18^a/9, D.18^a/11, D.18^b/1,
D.18^b/3, D.22^b/2, D.22^b/3,
D.22^b/4, D.22^b/5, D.22^b/6,
D.23^b/7, D.24^b/8, D.25^a/5,
D.25^b/7, D.26^a/12, D.26^a/13,
D.26^b/1, D.26^b/2, D.36^a/13,
D.36^b/3, D.36^b/9, D.37^b/12,
D.38^a/12, D.40^b/13, D.42^b/1,
D.42^b/3, D.42^b/4, D.44^b/11,
D.49^b/13, D.52^a/3, D.52^a/13,
D.53^b/5, D.54^a/9, D.56^a/7,
D.58^a/7, D.59^b/5, D.59^b/12,
D.60^b/10, D.64^a/4, D.64^a/9,
D.66^a/3, D.66^b/1, D.67^a/2,
D.70^b/7, D.70^b/13, D.71^a/6,
D.71^a/8, D.71^a/10, D.71^a/11,
D.72^a/4, D.74^b/8, D.76^a/13,

D.76^b/1, D.76^b/2, D.81^a/1,
 D.82^a/12, D.84^a/9, D.87^a/12,
 D.87^b/3, D.88^a/1, D.89^a/5,
 D.89^b/4, D.89^b/7, D.93^b/2,
 D.94^b/6, D.97^a/13, D.99^a/12,
 D.100^b/3, D.101^a/8, D.104^b/4,
 D.105^b/9, D.107^b/12, D.110^a/12,
 D.112^a/2, D.112^b/1, D.112^b/7,
 D.113^a/9, D.113^a/10, D.115^a/7,
 D.117^b/10, D.118^a/4, D.122^b/11,
 D.124^b/2, D.124^b/10, D.124^b/12,
 D.124^b/13, D.125^a/1, D.125^a/2,
 D.125^a/3, D.127^a/4, D.127^b/9,
 D.132^b/2, D.136^a/6, D.136^b/4,
 D.137^a/11, D.143^a/11, D.145^a/7,
 D.145^a/11, D.145^b/2, D.145^b/5,
 D.146^a/2, D.146^a/5, D.146^a/13,
 D.146^b/2, D.148^b/1, D.149^a/11,
 D.150^a/9, D.150^a/11, D.150^b/1,
 D.151^b/6
 m.+de D.109^b/7, D.131^a/1
 m.+den D.57^b/1, D.74^b/7,
 D.79^b/5, D.84^a/2, D.86^b/10,
 D.106^a/1
 m.+em D.41^a/6, D.42^a/2,
 D.58^b/1, D.58^b/12, D.81^a/12,
 D.141^b/3
 m.+i D.29^b/5, D.30^a/1, D.36^a/2,
 D.38^a/1, D.41^a/12, D.41^a/13,
 D.43^a/3, D.55^a/11, D.57^b/3,
 D.60^a/8, D.68^b/3, D.72^a/3,
 D.74^a/1, D.76^b/3, D.86^a/2,
 D.87^a/12, D.92^b/4, D.93^b/11,
 D.96^a/4, D.104^b/5, D.111^b/10,
 D.117^b/3, D.118^b/3, D.123^a/3,
 D.124^a/4, D.126^b/11, D.127^a/2,
 D.131^b/13, D.140^b/10,
 D.141^a/10, D.141^b/10, D.142^a/6,
 D.142^b/3, D.142^b/8, D.144^a/4,
 D.145^a/8
 m.+üm D.17^b/11, D.18^a/6,
 D.18^a/8, D.18^a/13, D.18^b/2,

D.18^b/4, D.18^b/11, D.19^a/1,
 D.20^b/6, D.23^a/13, D.23^b/6,
 D.23^b/10, D.26^a/8, D.27^b/1,
 D.28^b/11, D.29^a/10, D.29^b/1,
 D.34^b/11, D.36^a/5, D.36^a/12,
 D.36^b/3, D.36^b/10, D.36^b/11,
 D.38^a/1, D.39^a/8, D.41^a/11,
 D.41^b/4, D.42^b/7, D.44^b/2,
 D.45^b/12, D.50^b/4, D.50^b/5,
 D.52^a/2, D.55^b/4, D.56^a/8,
 D.58^b/6, D.59^a/4, D.60^a/9,
 D.64^a/1, D.67^a/5, D.67^b/4,
 D.67^b/8, D.67^b/9, D.68^b/1,
 D.74^a/6, D.74^a/11, D.74^a/12,
 D.75^a/1, D.75^a/10, D.76^b/3,
 D.79^a/2, D.79^b/7, D.79^b/13,
 D.80^a/7, D.80^a/12, D.80^a/13,
 D.80^b/10, D.80^b/11, D.81^a/8,
 D.81^b/9, D.82^b/9, D.82^b/12,
 D.83^a/7, D.83^a/13, D.84^a/6,
 D.85^a/4, D.85^a/5, D.85^a/7,
 D.85^a/8, D.85^b/10, D.85^b/11,
 D.85^b/12, D.85^b/13, D.86^a/5,
 D.91^a/1, D.97^a/10, D.97^b/7,
 D.100^a/4, D.102^b/4, D.105^b/11,
 D.105^b/12, D.109^a/1, D.116^a/1,
 D.116^b/3, D.117^a/3, D.118^a/2,
 D.124^a/1, D.124^a/4, D.125^a/5,
 D.127^b/11, D.131^a/13, D.132^b/4,
 D.136^b/8, D.143^a/4, D.145^b/4,
 D.146^a/3, D.147^b/2, D.148^b/4,
 D.151^a/13, D.151^b/1, D.151^b/6,
 D.152^a/7, D.152^b/1, D.152^b/6,
 D.152^b/13, D.153^a/1, D.153^a/2,
 D.153^a/5, D.153^b/8, V.60^b/11
 m.+ümde D.18^b/7, D.18^b/9,
 D.18^b/10, D.18^b/13, D.82^a/12
 m.+ümdür D.59^b/11-12, D.67^a/9
 m.+ümile D.79^b/6, D.81^a/10

menāl [Ar.] bir kimsenin ele geçirdiği,
 sahip bulunduğu şey, mal mülk
 m.+ını V.84^b/13

menlik eyle- benlik eylemekm.-ye D.80^a/13**menzil** [Ar.] varılacak yerm.+e D.134^b/3**meñri-** melemek, bağırmaq

→ ME mañrı- (2016; D139-11)

→ MK mañra- (2017; V96^a/4)m.-yeyinmi D.71^b/11, V.96^a/4**meñriş-** meleşmek, bağrışmaq

→ ME mañriş- (2016; D299-4)

→ MK mañraş- (2017; V96^a/13)m.-medin D.151^b/4m.-üb D.71^b/10, V.96^a/3**meñrit-** meletmek, bağirtmek

→ ME mañrat- (2016; V94-13)

→ MK mañrat- (2017; V104^a/13)m.-diler V.104^a/13**mere** bre

m. D.21^b/6, D.22^a/13, D.22^b/2,
 D.22^b/4, D.22^b/6, D.27^a/5,
 D.27^a/10, D.27^b/13, D.29^b/5,
 D.30^b/9, D.31^a/3, D.31^a/5,
 D.31^b/1, D.31^b/7, D.36^b/9,
 D.38^a/11, D.38^a/13, D.38^b/4,
 D.39^a/6, D.39^a/12, D.39^b/1,
 D.40^a/12, D.40^b/3, D.40^b/11,
 D.41^a/2, D.41^b/4, D.43^b/13,
 D.48^b/10, D.48^b/13, D.49^a/12,
 D.52^a/2, D.52^a/4, D.52^a/5,
 D.52^a/6, D.52^a/7, D.52^a/9,
 D.52^a/12, D.52^a/13, D.52^b/6,
 D.52^b/8, D.52^b/9, D.52^b/13,
 D.53^a/8, D.54^a/4, D.54^a/8,
 D.56^a/6, D.56^a/7, D.56^a/12,
 D.57^a/13, D.57^b/12, D.58^a/5,
 D.58^a/8, D.58^a/9, D.58^a/12,
 D.58^b/1, D.58^b/11, D.59^a/11,
 D.59^b/4, D.61^b/8, D.73^a/7,
 D.73^a/9, D.79^b/13, D.80^a/3,
 D.80^a/6, D.80^a/12, D.80^b/8,
 D.80^b/13, D.81^a/1, D.81^a/3,

D.81^a/7, D.81^a/9, D.81^a/11,
 D.81^b/1, D.81^b/2, D.81^b/10,
 D.82^a/4, D.82^a/11, D.83^a/2,
 D.84^b/10, D.84^b/11, D.85^a/3,
 D.92^b/13, D.93^b/3, D.93^b/11,
 D.94^a/9, D.96^a/1, D.96^a/4,
 D.100^a/6, D.100^a/9, D.101^a/9,
 D.101^a/11, D.107^b/11,
 D.114^a/12, D.115^a/6, D.115^a/9,
 D.115^a/12, D.115^b/7, D.116^a/8,
 D.117^a/11, D.117^a/12, D.118^a/4,
 D.125^a/6, D.125^a/13, D.126^a/7,
 D.126^a/13, D.126^b/11, D.127^a/5,
 D.127^a/6, D.129^a/6, D.129^a/7,
 D.129^a/9, D.129^b/9, D.129^b/11,
 D.130^a/10, D.130^b/1, D.132^a/10,
 D.133^a/1, D.136^a/1, D.138^a/3,
 D.139^a/2, D.140^a/11, D.140^b/10,
 D.141^a/10, D.141^b/10,
 D.141^b/12, D.142^a/6, D.142^b/2,
 D.142^b/7, D.143^a/4, D.143^a/5,
 D.143^a/10, D.143^a/11,
 D.145^a/8, D.145^a/11, D.145^a/12,
 D.145^b/2, D.145^b/4, D.146^a/3,
 D.146^a/8, D.146^b/4, D.148^a/4,
 D.148^b/5, D.148^b/10, D.149^b/1,
 D.150^b/7, D.153^a/5, D.153^a/7,
 V.68^b/1, V.69^b/1, V.69^b/3,
 V.69^b/11, V.69^b/13, V.70^a/1,
 V.70^b/3, V.70^b/5, V.71^a/4,
 V.72^a/8, V.73^b/6, V.74^b/11,
 V.75^a/1, V.75^a/7, V.76^b/10,
 V.76^b/11, V.76^b/12, V.77^a/2,
 V.77^a/4, V.77^a/7, V.77^a/9,
 V.77^a/12, V.77^b/4, V.77^b/7,
 V.78^a/4, V.78^a/7, V.78^b/8,
 V.79^a/8, V.79^a/9, V.79^a/10,
 V.79^a/13, V.80^a/2, V.80^a/9,
 V.80^a/13, V.80^b/1, V.80^b/2,
 V.80^b/4, V.80^b/5, V.81^a/2,
 V.81^b/1, V.81^b/5, V.81^b/8,
 V.85^a/8, V.85^a/10, V.86^b/6,

- V.87^a/2, V.87^b/9, V.88^a/7,
V.89^a/5, V.89^b/3, V.89^b/5,
V.89^b/9, V.89^b/11, V.96^b/5,
V.96^b/6, V.103^a/9, V.104^a/3,
V.104^b/2, V.104^b/5, V.105^a/2,
V.105^a/4
- merḥamet** ʔt-[Ar. + T.] acımak
→ ME rahmet it- (2016; V99-10)
→ MK rahmet (2017; V108^a/10)
m.-sün V.106^a/10-11
- merhem** [Ar.] merhem krş. *melhem*
m.+dür D.16^a/12
- mermer** [Yun.] mermer
m. D.92^a/10
- mescid** [Ar.] mescit
m. D.62^b/1, D.108^a/7, D.141^b/7,
D.142^a/4, D.147^a/8
m.+ler V.83^b/6, V.103^a/13
- mest** [Far.] içki vb. sarhoşluk veren bir
şeyin etkisiyle şuuru zayıflamış,
kendinden geçmiş, sarhoş
m. V.65^b/12
- mest ol-** [Far. + T.] kendinden geçmek,
sarhoş olmak
m.-dı D.130^a/8
- meşe** meşe ağacı
m. D.65^b/10, V.93^a/7
- meşğul ol-** [Ar. + T.] ilgilenmek,
alakadar olmak
→ ME meşğul ol- (2016;
D191-4)
→ MK meşğul ol- (2017;
D.97^b/4)
m.-dılar D.97^b/4
- meşhūr** [Ar.] herkesçe bilinen, adı sanı
her tarafa yayılmış, ünlü, şöhretli
→ ME meşhur (2016; D214-13)
→ MK meşhūr (2017;
D.109^a/13)
m. D.109^a/13
- meydān** [Ar.] meydan
→ ME meydan (2016; D16-2)
- MK meydān (2017; D.10^a/2)
m. D.10^a/2, D.24^a/9, D.33^b/8,
D.62^a/6, D.78^a/5, D.113^a/1,
V.62^a/1, V.83^b/1, V.90^b/12,
V.99^b/1
m.+a D.41^b/2, D.51^b/6, D.91^b/12,
D.93^b/7, D.103^b/4, D.125^a/7,
D.125^a/10, D.144^b/8, D.145^a/3,
D.145^a/4, D.145^b/12, D.146^a/11,
D.153^a/5, V.71^a/3, V.76^b/5,
V.100^b/3, V.102^a/11
m.+da D.10^a/3, D.60^a/9, D.66^b/5,
D.91^a/11, D.93^b/1, D.93^b/8,
D.127^a/12, D.127^b/1, D.140^b/8,
V.62^a/1, V.62^a/6, V.62^b/5,
V.82^a/5, V.93^b/6
m.+daki D.125^b/13
m.+ı D.38^a/4, D.91^a/10,
D.125^b/5, D.128^a/7
m.+ında D.11^a/6
m.+uñ D.10^a/6, D.10^a/11,
D.93^a/5, V.62^a/3
- meyḥāne** [Far.] meyhane
→ ME meyhana (2016; D255-1)
→ MK mey-ḥāne (2017;
D.129^b/1)
m.+de D.129^b/1
- mikḍār** [Ar.] miktar
m. V.62^a/6
m.+ı V.100^b/5
- mināre** [Ar.] ezan okunan yer
→ ME minara (2016; D6-11)
→ MK mināre (2017; D.5^a/11)
m.+de D.5^a/11
- minnet** [Ar.] minnet
m.+ile D.38^b/7, V.69^b/4
- minnetsüz** minnetsiz
m. D.38^b/7, V.69^b/5
- mirzā** [Far.] bey oğlu krş. *imirzā*
m. V.68^b/13
- miskīn** [Ar.] aciz, zavallı
→ ME miskin (2016;

D35V20-12)

→ MK miskīn (2017; D.19^b/12)
m. D.19^b/12, D.57^a/3, D.104^b/2,
D.131^b/9, V.79^b/10, V.84^a/6,
V.91^b/8, V.101^a/5

miz biz

m.+e D.40^a/12, D.126^b/9,
D.130^a/12
m.+üm D.130^a/12

mu bu

m.+nı D.110^a/12, D.115^a/7,
D.143^a/11
m.+nuḡ D.115^a/9
m.+ḡa D.117^a/5

mudbak²⁷⁰ [< Ar. maṭbaḡ] mutfak

m. D.24^a/10, D.83^b/12

muḡālif [Ar.] uygun olmayan, uymayan,
benzemeyen, aykırı, zıt

→ ME muḡalifet (2016; V73-5)
→ MK muḡālifet (2017; V94^a/5)
m. V.94^a/5

Muḡammed Hz. Muhammed Mustafa

m. V.103^b/7
m.+e D.33^b/3, D.75^b/12, D.78^a/1,
D.79^a/12, D.87^a/4, D.93^a/3,
D.93^a/10, D.94^b/1, D.96^b/4,
D.98^b/8, D.115^b/1, D.128^b/9,
D.134^a/6, D.134^b/1, V.83^a/11,
V.90^b/10, V.94^a/7, V.98^a/4,
V.99^a/13
m.+i D.62^a/4, D.68^a/5, V.89^a/11
m.+üḡ D.4^b/13, D.140^b/7,
V.100^a/5

Muḡammed Muṣṭafā Hz. Muhammed
Mustafa

m. D.4^b/13, D.35^a/10, D.63^a/7,
D.108^b/4, D.137^b/11, D.147^b/6-7,
V.106^a/9
m.+ya D.102^b/11, D.119^b/3,
D.154^a/7

muḡannaṣ [Ar.] korkak, alçak, kalleş,
namert krş. *muḡannat*, *muḡānnat*

→ ME muḡannet (2016; D278-8)
→ MK muḡannat (2017;
D141^a/8), muḡannaṭ (2017;
V59^a/9)

m. D.141^a/8

m.+lar V.59^a/9, V.83^a/13

muḡannaṣlık(ḡ) korkaklık, alçaklık,
namertlik, kalleşlik

→ ME muḡannetlik (2016;
D302-7)

→ MK muḡannaṭlık (2017;
D.153^a/7)

m.+ıla D.153^a/7

muḡannat²⁷¹ [Ar.] korkak, alçak, kalleş,
namert krş. *muḡannaṣ*, *muḡānnat*

→ ME muḡannet (2016; D4-5)

→ MK muḡannaṭ (2017;
D.86^a/2)

m. D.86^a/2

m.+lar D.4^a/5

muḡānnat [Ar.] korkak, alçak, kalleş,
namert krş. *muḡannaṣ*, *muḡannat*

→ ME muḡannet (2016;
D132-11)

→ MK muḡannat (2017;
D.33^b/7)

m.+lar D.33^b/7, D.68^a/11

muḡhib [< Ar. muḡhibb] sevgi duyan,
sevgi besleyen

m.+lerüm D.97^b/7

muḡkem [Ar.] dayanıklı, güçlü duruma
getirilmiş, sağlam, kuvvetli,
metin, sağlamlaştırılmış

→ ME möhkem (2016; D50-4)

→ MK muḡkem (2017; D.27^a/4)

m. D.27^a/4, D.79^b/12, D.103^b/1,
D.138^b/11, V.100^b/2

muḡtāc ét- [Ar. + T.] *muḡtāc eyle-*

²⁷⁰ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 24a.10

²⁷¹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 4a.5

- m.-mesün D.35^a/3, D.79^a/7,
D.87^a/2, D.102^b/7-8, D.147^b/4-5,
D.154^a/2, V.67^b/6, V.100^a/2,
V.106^a/8
- muhtâc eyle-** [Ar. + T.] *muhtâc èt-*
m.-mesün D.19^b/10, V.91^b/4
- muḳâbil ol-** [Ar.] karşısına çıkmak
m.-dı D.106^a/13, V.102^a/11
- mūnis** [Ar.] sıcakkanlı
m.+em D.101^a/7
- murād** [Ar.] erişilmek istenen, olması,
gerçekleşmesi arzu edilen şey,
istek, dilek, amaç
→ ME murad (2016; D91-13)
→ MK murād (2017; D.61^b/13)
m.+a D.61^b/13, D.72^a/3,
D.137^b/8
m.+ıla D.72^a/2
m.+ma D.47^b/13, D.51^b/9,
D.102^b/1, V.74^a/12, V.76^b/6
m.+larına V.83^b/11
m.+uma V.83^a/7
m.+uḡa D.61^b/11, V.83^a/6
m.+uḡı D.58^b/6, V.80^b/10
- murād al-** [Ar. + T.] isteğine kavuşmak,
amacına ulaşmak
→ ME murad al- (2016;
D261-13)
→ MK murād al- (2017;
D.132^a/10)
m. D.132^a/10, D.132^b/13
m.-dı D.62^b/12
- murād vèr-** [Ar. + T] isteğine
kavuşturmak
→ ME murad vir- (2016;
D261-13)
→ MK murād vèr- (2017;
D.132^a/10)
m. D.132^a/10, D.132^b/13
m.-di D.62^b/12
- muraşşa'** [Ar.] kıymetli taşlarla
süslenmiş, mücevherle bezenmiş
m. D.65^a/8, V.93^a/1
- murdâr** [Far.] kirli, pis, iğrenç
m. D.22^b/3
- muşāhib** [Ar.] arkadaş
m.+üm V.75^a/1
- muşāhib ol-** arkadaş olmak
m.-maḡıl D.109^a/6-7
- Mūsā Kelīm** Hz. Musa
m.+üḡ D.29^b/8
- muşhaf** [Ar.] Kuran-ı Kerim
m. D.149^b/4, D.150^a/6, D.151^a/9,
D.152^a/3, V.105^a/5, V.105^b/4
- muştucı** iyi ve muştulu haber getiren,
müjde veren kimse, müjdeci
→ ME muştucı (2016; D252-9)
→ MK muştucı (2017; D.45^a/5)
m. D.45^a/5, D.119^a/4, D.128^a/9,
D.137^a/11, D.147^a/9, V.72^b/12
- muştula-** müjdelemek
m.-dı D.113^b/13
m.-yu V.82^a/9, V.82^a/10
- muştulık** müjde krş. *muştulık*
m. D.61^a/8, D.119^a/7, D.137^a/12,
V.82^b/9
m.+a D.60^b/3
- muştulık** müjde krş. *muştulık*
m. D.60^b/10, V.82^b/1
- muṭı' ol-** [Ar. + T.] itaat etmek, boyun
eğmek
m. D.152^a/4
m.-alum D.144^b/5
m.-madı D.152^a/5
m.-urısa D.149^b/8
m.-ursa V.105^a/9
- mübārek** [Ar.] mübarek
→ ME mubārek (2016; D45-10)
→ MK mübārek (2017;
D.24^b/10)
m.+dür D.24^b/10
- mübārek ol-** [Ar. + T.] hayırlı, uğurlu
olmak
m.-dı D.78^b/7, V.99^b/9

m.-sun V.70^a/10

müdārā [Ar.] kin ve düşmanlığı örtüp
zahiren dost gibi davranma, iyi
geçinme, güler yüzle idare etme
m.+sı D.144^b/1

müdārā kıl- [Ar. + T.] zahiren dost gibi
davranmak, güler yüzle idare
etmek, iyi geçinmek

→ ME müdara kıl- (2016;
D284-13)

→ MK müdārā kıl- (2017;
D.144^a/13)

m.-alum D.144^a/13

müddet [Ar.] bir şeyin, bir olayın başı
ile sonu arasında geçen zaman
bölümü, süre

m.V.68^a/12

m.+den D.9^b/5

mühlet vēr- [Ar. + T.] belli bir süre
belirlemek

m.-gil D.72^a/10, V.96^a/7

mühürle²⁷²- mühür vurmak

→ ME möhürle- (2016; D229-4)

→ ME mühürle- (2017; D116^b/4)

m. D.116^b/4

mü'min [Ar.] iman sahibi kimse

m.+ler D.82^b/8

m.+lerüñ D.86^a/11

mürüvvetlü mürüvvet sahibi, mert,
yiğit, cömert, lütufkâr,
insaniyetli

m. D.38^b/9

müstecāb ol- [Ar. + T.] kabul olmak

m.-urdu V.68^a/8

m.-urıdı D.36^a/11

müsülmān²⁷³ [Ar.] Müslüman

→ ME batman (2016; D13-9)

→ MK yetmen (2017; D8^b/9)

m. D.8^b/9, D.9^a/10, V.61^a/10,
V.61^b/6

m.+lar D.39^b/5, V.70^a/5

müsülmān ol- [Ar. + T.] Müslüman
olmak, İslam dinine girmek

m.-dı D.128^a/6

müşkil [Ar.] zor, güç, çetin

m.+in V.58^b/6

m.+ini D.3^a/9

N

nāgāh [Far.] zamansız

n. D.43^a/7, D.49^b/1, D.76^a/4,
D.97^b/8, V.71^b/12, V.85^a/6,
V.98^a/6

naķāra [Ar.] davul

→ ME naķara (2016; D285-12)

→ MK naķāra (2017; D.33^b/5)

n.+lar D.33^b/5, D.62^a/5,
D.144^b/12, V.83^a/12

naķāracı davulcu

→ ME naķaraçı (2016; D112-1)

→ MK naķāracı (2017; D.58^a/1)

n.+ları D.58^a/1

naķarazān [Ar. + Far.] davul çalan

n.+ları V.80^a/10

nākes cimri, adam olmayan

n.+in D.4^b/8

nal nal

→ ME nal (2016; D63-9)

→ MK nāl (2017; V90^b/13)

n.+ı D.33^b/9, V.90^b/13

namāz kıl- [Far. + T.] namaz kılmak

n.-an D.4^b/13

n.-dı D.68^a/4, D.75^b/11, D.98^b/7,
V.94^a/7, V.98^a/4

n.-dılar D.33^b/3, D.62^a/4,
D.78^a/1, V.83^b/6, V.90^b/10,
V.99^a/13

n.-ub V.83^a/11

nāmerd [Far.] namert, güvenilmeyen,
korkak, alçak

²⁷² ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 116b.4

²⁷³ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 8b.8-9

n. D.4^a/4, D.13^b/4, D.14^b/12,
D.17^a/9, D.17^b/8, D.141^a/7,
D.151^a/7, D.151^a/11, D.152^a/1,
D.152^a/5, V.59^a/8, V.64^a/1,
V.64^b/8, V.66^a/4, V.66^a/11,
V.66^a/12

n.+den D.17^a/13

n.+e D.18^b/8, D.18^b/9, D.18^b/11,
D.18^b/12, D.19^a/1, D.19^a/3,
D.19^b/9, D.35^a/3, D.79^a/7,
D.87^a/2, D.102^b/7, D.147^b/4,
D.154^a/1, V.67^a/1, V.67^a/2,
V.67^a/3, V.67^a/4, V.67^a/5,
V.67^a/6, V.67^b/6, V.91^b/4,
V.100^a/2, V.106^a/8

n.+ler D.13^a/7, D.16^b/10,
D.17^b/6, D.68^a/11, D.78^a/4,
V.63^a/4, V.65^b/10

n.+lerün D.11^b/13, V.66^a/10

n.+ün D.12^b/12, V.63^a/5,
V.63^b/5, V.63^b/9, V.66^a/6

nāmūs [Ar.] namus

→ ME nāmus (2016; D146-10)

→ MK nāmūs (2017; D.90^b/3)

n. D.90^b/3

n.+ını D.28^b/5, D.29^a/3, V.88^b/4,
V.88^b/9

n.+um D.75^a/10

na'ra ur- nara atmak

n.-dı D.115^b/3

n.-ub D.75^b/13

naşīb [Ar.] nasip

n.+inden D.3^b/2, V.58^b/11

naşihat [Ar.] nasihat

n. V.58^b/8

nāyib [Ar.] vekil

→ ME nāyib (2016; D89-12)

→ MK nāyib (2017; D.47^a/10)

n. D.47^a/10, D.47^b/4, D.70^b/11,
V.74^a/8, V.95^b/5

n.+i D.47^a/8

n.+ini V.74^a/5

n.+üm D.46^b/12, V.73^b/13

n.+üm misin? D.136^b/3

nażar [Ar.] bakış, bakma

n.+ı D.121^b/13, V.62^b/8

n.+ına D.104^a/11, V.101^a/2

ne ne

n. D.3^a/3, D.3^a/9, D.3^a/10, D.4^a/2,
D.4^b/2, D.4^b/6, D.4^b/11, D.6^b/8,
D.7^b/2, D.7^b/12, D.8^a/1, D.8^a/7,
D.9^a/2, D.10^a/13, D.10^b/11,
D.11^b/5, D.13^a/3, D.13^b/13,
D.15^b/4, D.15^b/11, D.15^b/12,
D.16^a/3, D.16^b/10, D.17^a/7,
D.18^a/2, D.18^b/6, D.21^b/6,
D.22^b/1, D.22^b/2, D.22^b/3,
D.22^b/4, D.22^b/5, D.23^a/12,
D.24^a/5, D.24^b/11, D.25^a/8,
D.25^b/4, D.26^a/6, D.27^a/10,
D.28^a/5, D.28^b/10, D.29^a/8,
D.29^a/9, D.29^a/10, D.29^b/7,
D.30^b/9, D.35^b/12, D.38^a/1,
D.38^b/2, D.40^a/4, D.40^a/8,
D.40^a/13, D.40^b/11, D.41^a/6,
D.42^a/10, D.43^b/13, D.44^b/6,
D.44^b/7, D.45^a/6, D.45^a/8,
D.46^a/6, D.46^b/5, D.47^a/3,
D.48^b/10, D.49^b/5, D.53^a/8,
D.53^a/9, D.53^a/11, D.53^a/12,
D.54^b/5, D.54^b/7, D.54^b/8,
D.55^a/4, D.55^b/5, D.55^b/6,
D.57^b/1, D.58^a/13, D.58^b/3,
D.59^a/9, D.59^b/7, D.60^b/10,
D.63^a/1, D.64^a/1, D.64^a/9,
D.64^a/11, D.64^b/8, D.64^b/13,
D.65^b/2, D.66^b/3, D.67^a/4,
D.67^b/1, D.67^b/5, D.68^b/3,
D.69^b/12, D.73^a/7, D.73^a/11,
D.74^b/1, D.74^b/10, D.76^b/3,
D.79^b/13, D.80^a/6, D.80^b/5,
D.80^b/8, D.81^a/1, D.81^a/3,
D.81^a/5, D.82^a/10, D.82^a/12,
D.82^a/13, D.82^b/3, D.82^b/5,

D.83 ^a /9,	D.84 ^a /12,	D.84 ^b /12,	V.70 ^b /8,	V.70 ^b /12,	V.71 ^a /11,
D.85 ^b /5,	D.85 ^b /6,	D.86 ^a /3,	V.71 ^a /12,	V.72 ^a /8,	V.72 ^b /4,
D.89 ^b /9,	D.90 ^a /4,	D.91 ^b /3,	V.72 ^b /5,	V.72 ^b /13,	V.73 ^a /1,
D.93 ^a /6,	D.93 ^a /9,	D.93 ^b /8,	V.73 ^b /12,	V.74 ^a /2,	V.74 ^b /12,
D.93 ^b /13,	D.95 ^a /5,	D.95 ^a /11,	V.75 ^b /6,	V.77 ^b /4,	V.77 ^b /6,
D.95 ^b /3,	D.96 ^a /7,	D.97 ^b /5,	V.78 ^a /13,	V.78 ^b /1,	V.78 ^b /2,
D.98 ^a /5,	D.98 ^a /9,	D.98 ^b /1,	V.78 ^b /8,	V.79 ^a /2,	V.79 ^b /7,
D.99 ^b /2,	D.99 ^b /3,	D.100 ^a /2,	V.80 ^a /2,	V.80 ^b /4,	V.80 ^b /7,
D.100 ^a /3,	D.100 ^a /4,	D.100 ^a /5,	V.81 ^a /11,	V.81 ^a /13,	V.82 ^b /1,
D.100 ^a /9,	D.100 ^a /11,	D.101 ^a /2,	V.83 ^b /13,	V.85 ^a /13,	V.85 ^b /1,
D.101 ^b /7,	D.101 ^b /13,	D.102 ^b /3,	V.85 ^b /2,	V.86 ^a /9,	V.86 ^b /3,
D.104 ^a /8,	D.105 ^a /8,	D.107 ^b /8,	V.86 ^b /13,	V.87 ^a /2,	V.87 ^a /9,
D.107 ^b /13,	D.109 ^a /4,	D.112 ^b /7,	V.88 ^a /10,	V.88 ^b /12,	V.88 ^b /13,
D.113 ^a /12,	D.114 ^a /6,	D.117 ^b /1,	V.89 ^b /5,	V.92 ^a /7,	V.92 ^b /1,
D.117 ^b /6,	D.117 ^b /11,	D.119 ^a /10,	V.92 ^b /7,	V.92 ^b /9,	V.93 ^a /4,
D.120 ^a /6,	D.120 ^b /8,	D.120 ^b /10,	V.93 ^b /4,	V.93 ^b /8,	V.93 ^b /12,
D.120 ^b /11,	D.121 ^a /12,	D.121 ^b /9,	V.94 ^a /12,	V.95 ^a /13,	V.96 ^b /6,
D.122 ^b /7,	D.122 ^b /12,	D.123 ^b /12,	V.96 ^b /8,	V.97 ^b /4,	V.97 ^b /9,
D.124 ^b /5,	D.124 ^b /6,	D.125 ^b /7,	V.98 ^a /13,	V.100 ^b /13,	V.101 ^a /1,
D.126 ^a /7,	D.126 ^a /8,	D.126 ^a /10,	V.101 ^a /3,	V.101 ^b /5,	V.102 ^a /1,
D.126 ^b /10,	D.128 ^a /5,	D.128 ^b /7,	V.102 ^b /4,	V.103 ^a /7,	V.103 ^b /3,
D.129 ^b /11,	D.130 ^b /8,	D.131 ^a /1,	V.104 ^b /5,	V.104 ^b /13,	V.105 ^a /4,
D.131 ^a /2,	D.131 ^a /10,	D.131 ^a /12,	V.105 ^a /5,	V.105 ^b /5,	V.105 ^b /9
D.132 ^a /4,	D.132 ^b /7,	D.135 ^a /7,	n.+dür D.9 ^a /1,	D.58 ^a /10,	D.64 ^a /4,
D.135 ^b /2,	D.135 ^b /11,	D.136 ^a /4,	D.66 ^a /2,	D.66 ^a /3,	D.80 ^a /1,
D.136 ^a /8,	D.136 ^a /10,	D.139 ^a /2,	D.117 ^b /7,	D.117 ^b /9,	D.117 ^b /10,
D.139 ^a /7,	D.139 ^a /10,	D.139 ^a /11,	D.121 ^b /8,	D.123 ^a /12,	D.130 ^b /2,
D.139 ^b /3,	D.139 ^b /4,	D.139 ^b /8,	D.136 ^a /11,	D.136 ^a /13,	D.139 ^a /9,
D.140 ^a /13,	D.141 ^a /8,	D.143 ^a /10,	D.145 ^a /7,	D.146 ^a /2,	D.146 ^a /13,
D.143 ^b /4,	D.144 ^a /11,	D.144 ^a /13,	V.61 ^a /10,	V.77 ^a /8,	V.77 ^a /9,
D.145 ^a /5,	D.145 ^a /6,	D.145 ^a /7,	V.80 ^b /2,	V.85 ^a /1,	V.92 ^a /9,
D.145 ^b /1,	D.145 ^b /13,	D.146 ^a /1,	V.93 ^a /10,	V.104 ^a /1,	V.105 ^a /12
D.146 ^a /12,		D.146 ^b /11,	n.+ler D.8 ^a /12,	D.11 ^b /2,	D.17 ^a /7,
D.147 ^b /1,	D.148 ^b /10,	D.149 ^b /1,	D.28 ^a /6,	D.50 ^b /4,	D.83 ^a /11,
D.149 ^b /3,	D.153 ^b /7,	V.58 ^b /6,	D.84 ^a /5,	D.85 ^a /6,	D.124 ^a /1,
V.58 ^b /8,	V.59 ^a /8,	V.59 ^b /1,	D.124 ^a /4,	D.148 ^b /4,	V.61 ^a /4,
V.59 ^b /4,	V.60 ^a /11,	V.60 ^b /11,	V.61 ^a /5,	V.62 ^b /11,	V.66 ^a /3,
V.61 ^a /2,	V.61 ^b /1,	V.61 ^b /3,	V.76 ^a /4,	V.81 ^a /10,	V.88 ^a /13,
V.62 ^a /7,	V.62 ^a /13,	V.62 ^b /12,	V.104 ^b /1,	V.106 ^a /3	
V.64 ^a /6,	V.65 ^a /5,	V.65 ^a /9,	n.+ne D.11 ^b /11,	D.12 ^a /9,	
V.66 ^a /2,	V.66 ^b /3,	V.66 ^b /12,	V.63 ^a /11		
V.69 ^a /7,	V.69 ^b /2,	V.70 ^a /4,	n.+si D.145 ^b /2		

n.+sidür D.126^b/2, D.145^b/1
 n.+sin D.52^a/12, V.77^a/3
 n.+sine D.53^b/7, D.54^b/1,
 V.77^b/11, V.78^a/10
 n.+sisin D.41^a/5, D.126^b/9,
 V.70^b/11
 n.+ye D.10^b/2, D.46^b/9,
 D.46^b/11, D.48^b/13, D.66^a/8,
 D.80^a/1, D.91^a/5, D.92^b/3,
 D.119^b/12, D.130^a/13, D.135^b/7,
 D.139^a/11, D.149^a/9, D.150^a/4,
 D.150^a/5, V.62^a/9, V.68^a/2,
 V.70^b/12, V.73^b/11, V.75^a/1,
 V.93^a/13, V.104^b/13, V.105^b/3
 n.+yidi D.148^b/7
 n.+yidikim V.104^b/3

néce *néce, néçe*

→ ME niçe (2017; D9-4)
 → MK néce (2017; D.6^b/4)
 n. D.6^b/4, D.12^a/12, D.24^b/2,
 D.27^b/4, D.36^a/1, D.42^b/11,
 D.45^a/2, D.46^b/10, D.51^a/2,
 D.51^b/6, D.52^a/1, D.82^b/7,
 D.83^a/5, D.86^a/9, D.87^a/13,
 D.88^a/3, D.92^b/5, D.93^b/9,
 D.99^a/8, D.114^a/7, D.126^b/3,
 D.127^b/4, D.134^b/7, D.136^b/11,
 D.145^b/4, D.153^a/8, V.60^a/8,
 V.63^a/4, V.63^a/12, V.68^a/2,
 V.71^b/7, V.72^b/10, V.73^b/11,
 V.75^a/11, V.76^a/9, V.76^b/5,
 V.76^b/10, V.79^b/2, V.86^a/2,
 V.87^b/13, V.102^b/6
 n.+deyin D.28^b/5
 n.+sin D.82^b/6, D.86^a/10,
 D.106^b/13, D.127^b/5, V.102^b/7

nêçün niçin krş. *nêçün*

n. D.79^b/5

nêçe nasıl *nêce, néçe*

→ ME niçe (2016; D2V2-7)
 → MK néçe (2017; D.3^a/8)
 n. D.3^a/8, D.5^b/7, D.9^b/4, D.23^b/5

D.119^b/12, V.58^b/3, V.58^b/5,
 V.59^b/8, V.68^a/12, V.83^a/3
 n.+sin D.117^a/11

nêçün niçin krş. *nêçün*

→ ME niçün (2016; D292-2)
 → MK nêçün (2017; D.50^b/13)
 n. D.50^b/13, D.52^b/7, D.143^a/11,
 D.148^a/2, D.148^a/5, D.148^a/6,
 V.76^a/8, V.104^a/4

net(d)- n'etmek, ne yapmak krş. *nêt-*
 n.-êrsin V.88^b/3

neden neden

n.+dür D.8^b/9, D.115^a/9

nêdügi ne olduğu

n.+n D.101^a/1

nefer [Ar.] rütbesi olmayan asker, er
 n. D.52^a/7

negāh [Far.] ansızın, birdenbire krş. *negāhī*

→ ME nagāh (2016; D40-1)
 → MK negāh (2017; D.22^a/1)
 n.+ından D.22^a/1, D.40^a/2,
 D.79^b/12, D.80^b/4, D.87^b/7,
 D.98^a/2, D.109^b/1, D.134^a/1,
 V.70^a/11

negāhī ansızın, birdenbire krş. *negāh*

→ ME nagāhi (2016; D74-1)
 → MK negāhī (2017; D.39^a/1)
 n. D.39^a/1

neḳadar ne kadar

n. D.109^a/4, V.72^b/13

nekes [Far.] cimri, eli sıkı, hasis

n.+in V.59^b/5

Nemrūd Nemrut

n. D.107^a/4, V.102^b/9

ner [Far.] erkek

n. D.45^b/6, D.108^a/1, V.72^b/5,
 V.73^a/2, V.103^a/10
 n.+midür? D.107^b/8, V.103^a/7

nêrede nerede

- n. D.73^a/12²⁷⁴
n.+ydün D.25^b/9
nereden nereden krş. *néreden*
n. V.86^a/11
néreden nereden krş. *nereden*
→ ME nireden (2016; D44-7)
→ MK nereden (2017; V96^b/8)
n. D.15^b/12, D.24^a/7, D.116^a/1,
V.65^a/10, V.96^b/8
nereye nereye krş. *néreye*
n. V.73^b/9, V.77^a/2, V.80^a/5,
V.100^a/11
néreye nereye krş. *nereye*
n. D.52^a/10, D.57^b/5, D.103^a/7
nes(i)l [Ar.] nesil
n.+idür D.3^a/7, V.58^b/5
nesne nesne, şey, bir şey
n. D.110^a/6, D.148^b/13, V.81^a/2
n. mi? D.152^b/7
n.+den D.46^b/11
n.+dür D.46^a/7
n.+leri D.44^b/11, D.45^a/12
n.+ñ D.26^b/10, V.87^b/2
n.+yi D.38^b/3, V.69^b/2
nét(d)- n'etmek, ne yapmak krş. *net-*
n.-düm D.89^b/7
n.-elüm D.42^b/10
n.-ersin D.104^a/7
n.-miş D.95^b/1
nevāde²⁷⁵ torun
→ ME nevāle (2016; D6-3)
→ ME nevere (2017; D5^a/3)
n.+leri D.5^a/3
nevbet [Ar.] sıra
n. D.103^b/6, D.112^a/11, D.113^a/9,
D.153^a/10, V.100^b/5
neyle- ne yapmak
→ ME nemle- (2016; D200-4)
→ MK n'eyle- (2017; D.102^a/4)
n.-dün D.72^a/4
n.-r D.76^a/6, V.98^a/8
n.-rem D.85^b/9
n.-ridüm D.102^a/4
n.-rise D.57^b/6
n.-rse V.80^a/9
n.-rsin D.43^b/8, V.72^a/5, V.87^b/6,
V.87^b/9
n.-sün D.4^a/1, V.59^a/6
n.-yelüm V.71^b/7
n.-yeyim D.6^b/7, V.96^a/8
n.-yeyin D.72^a/12
nezir [Ar.] adak
n.+ler D.14^a/11
nezir vēr- [Ar. + T.] adak vermek
n.-düm D.71^a/2, V.64^a/13
nidā eyle- [Ar. + T.] seslenmek
n.-di D.82^b/12
nigāh²⁷⁶ [Far.] bakış, bakma, nazar
→ ME nigāh (2016; D45-5)
→ MK nikāh (2017; V86^b/4)
n.+ı D.24^b/5, V.86^b/4
nigārlı süslü, nakışlı
n. D.20^a/7, D.63^b/3, V.91^b/13
niķāb [Ar.] yüz örtüsü, peçe
→ ME niķab (2016; D180-1)
→ MK niķāb (2017; D.92^a/1)
n. D.92^a/1
n.+ın D.92^a/3
niķāblu nikaplı
→ ME niķablu (2016; D77-12)
→ MK niķāblu (2017; D.40^b/12)
n. D.40^b/12, D.41^a/1, V.70^b/8,
V.70^b/9
nikāh [Ar.] nikah
n. D.33^a/10
nikāh ét(d)- [Ar. + T.] nikahlanmak
n.-en V.90^b/7
ni'met [Ar.] Allah'ın kullarına bağıışı

²⁷⁴ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 73a.12

²⁷⁵ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 5a.3

²⁷⁶ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 24b.5

olan yiyecek, içecek vb.
 özellikle ekmek
 n.+in V.105^b/5
 n.+ini D.150^a/8

ni‘metlü nimetli

n. D.57^a/2, D.104^b/2, V.79^b/9,
 V.101^a/5

nişān [Far.] işaret, belirti, iz, alamet

→ ME nişan (2016; D80-5)
 → MK nişān (2017; D.42^a/5)
 n. D.42^a/5, D.56^b/7, D.60^a/5,
 V.82^a/2
 n.+ı D.48^b/11
 n.+ımız V.71^a/9
 n.+ın D.60^a/5
 n.+ını V.82^a/3

nişān ét(d)- işaretlemek

n.-üb V.79^b/5

nişānlu nişanlı

n.+m D.18^b/12, V.67^a/3
 n.+mı V.97^a/10
 n.+η D.18^a/13, V.66^b/9
 n.+sı D.40^a/11
 n.+sına V.75^a/2

nizā‘ ét(d)- [Ar. + T.] kavga etmek

n.-ersin V.73^b/4

nol- ne olmak

n.-a D.42^a/7, V.68^b/3, V.71^a/3,
 V.71^a/10, V.104^a/9
 n.-aydı D.6^a/3, D.6^b/1, V.60^a/1,
 V.60^a/7
 n.-dı D.43^b/6, D.70^b/10,
 D.70^b/11, D.70^b/12, D.98^a/12,
 V.95^b/5, V.95^b/6, V.98^b/4
 n.-duñ D.46^a/7, D.51^a/1, V.76^a/9
 n.-duñuz D.130^a/10
 n.-mıñ D.76^b/10
 n.-ur D.92^a/13

nöker [Moğ.] kul, köle, asker

n. D.33^b/13, D.70^b/11, D.78^a/6,
 V.83^a/13, V.91^a/1, V.95^b/5,
 V.99^b/2

n.+den D.78^a/6, V.83^a/13,
 V.91^a/1, V.99^b/1
 n.+inden D.33^b/12
 n.+ler V.63^a/12
 n.+leri D.12^a/12, V.66^a/4

Nūḥ Hz. Nuh

n. D.6^b/11, V.60^a/12

O

o o

o. D.113^a/13, D.113^b/1, D.113^b/2,
 D.113^b/3, D.113^b/4, V.103^a/10
 o.+nı D.145^b/5

oba çadırlarda yaşayan göçebe ailelerin meydana getirdiği topluluk, oymak

o. D.79^b/9
 o.+da D.79^b/9
 o.+larına V.67^a/9
 o.+nuñ D.6^a/7, V.60^a/3
obrıl- çökmek, oyulmak, çukurlaşmak, yerinden oynamak, sarsılmak
 o.-dı D.17^a/8, D.98^a/10, V.66^a/3
 o.-urıdı D.30^b/1

ocaḳ ev bark, aile

o. D.24^a/10, V.86^a/13
 o.+a D.115^a/12, D.115^a/13
 o.+ımı D.73^b/5, V.96^b/12
 o.+ınuñ D.4^a/1, V.59^a/6
 o.+um D.114^b/2
 o.+una D.5^b/10
 o.+uñ D.6^a/5, D.6^b/3, V.59^b/10,
 V.60^a/2, V.60^a/8, V.60^a/13
 o.+uñuza D.6^b/12

od ateş

o. D.23^a/6, D.61^b/8, D.66^a/2,
 D.75^b/8, D.99^b/10, V.83^a/4,
 V.85^b/9, V.93^a/10, V.98^a/1
 o.+a D.61^b/9, D.90^a/9, D.92^b/12,
 D.94^a/8, D.95^b/12, D.96^b/2,
 D.127^b/8
 o.+ı D.127^b/8

o.+lar D.27^b/7, V.88^a/3
oda oda
 o.+larına D.42^b/13
 o.+m D.18^b/13, V.67^a/4
 o.+muza D.42^b/11, V.71^b/7,
 V.105^a/9
 o.+n D.18^a/11, V.66^b/8
 o.+sına D.137^b/6, D.151^a/2,
 D.152^a/10, D.152^b/4
 o.+sında D.149^b/11-12,
 V.105^a/11
 o.+ya D.99^a/1, D.99^a/4, D.99^b/2

oğlan oğlan

→ ME oğlan (2016; D292-12)
 → MK oğlan (2017; D.9^b/5)
 o. D.9^b/5, D.9^b/7, D.10^a/5,
 D.10^a/7, D.10^a/9, D.10^a/10,
 D.10^a/12, D.10^a/13, D.10^b/2,
 D.10^b/5, D.10^b/6, D.11^a/6,
 D.11^a/9, D.13^a/10, D.14^a/8,
 D.15^a/8, D.15^a/11, D.15^a/13,
 D.16^a/10, D.16^b/8, D.17^b/2,
 D.18^b/5, D.19^a/5, D.29^a/4,
 D.37^a/6, D.37^b/12, D.38^b/3,
 D.38^b/13, D.66^a/8, D.68^b/2,
 D.69^a/10, D.69^a/11, D.70^a/9,
 D.72^b/5, D.73^a/7, D.73^a/8,
 D.73^a/11, D.74^b/1, D.87^a/12,
 D.110^a/10, D.116^a/7, D.116^a/8,
 D.116^a/11, D.116^b/2, D.116^b/12,
 D.117^a/12, D.122^b/6, D.124^b/5,
 D.125^b/5, D.125^b/7, D.125^b/8,
 D.125^b/9, D.125^b/10, D.125^b/11,
 D.125^b/12, D.125^b/13, D.126^a/6,
 D.126^b/2, D.126^b/9, D.127^a/8,
 D.127^b/3, D.127^b/10, D.127^b/11,
 D.128^a/2, D.128^a/8, D.130^a/9,
 D.131^a/11, D.131^b/6, D.131^b/13,
 D.132^a/3, D.132^a/8, D.132^a/10,
 D.133^a/1, D.134^a/4, D.134^a/13,
 D.135^b/13, D.136^a/4, D.143^a/7,
 V.61^b/9, V.62^a/2, V.62^a/4,

V.62^a/5, V.62^a/6, V.62^a/7,
 V.62^a/8, V.62^a/9, V.62^a/10,
 V.62^a/12, V.62^b/5, V.62^b/7,
 V.62^b/8, V.63^b/9, V.63^b/11,
 V.64^a/11, V.64^b/12, V.65^a/1,
 V.65^a/2, V.65^b/2, V.66^a/7,
 V.68^b/7, V.69^a/6, V.94^a/11,
 V.94^b/2, V.96^b/6
 o.+a D.10^a/6, D.10^a/9, D.10^b/7,
 D.10^b/8, D.10^b/12, D.11^a/1,
 D.11^a/2, D.11^a/4, D.11^a/5,
 D.11^a/8, D.15^a/11, D.19^a/9,
 D.39^b/1, D.39^b/3, D.65^a/7,
 D.72^b/13, D.73^a/9, D.89^b/7,
 D.125^b/7, D.126^b/3, D.128^a/11,
 V.62^a/5, V.62^a/12, V.62^b/1,
 V.62^b/2, V.62^b/3, V.62^b/4,
 V.63^b/5, V.65^a/2, V.65^a/4,
 V.67^a/11, V.70^a/1, V.92^b/13,
 V.96^b/2, V.96^b/7
 o.+am D.45^a/2
 o.+dan D.104^a/4, V.100^b/11
 o.+dur D.13^a/3, D.125^b/2,
 V.63^b/7, V.94^b/10
 o.+ı D.10^a/7, D.10^b/10, D.11^a/11,
 D.13^a/7, D.13^a/13, D.16^b/4,
 D.16^b/5, D.65^a/3, D.109^a/2,
 D.109^a/3, D.109^a/4, D.110^a/11,
 D.125^a/8, D.125^b/4, D.126^a/1,
 D.127^a/9, D.127^a/10, D.132^a/7,
 D.134^a/4, D.134^a/11, D.134^a/12,
 V.61^b/8, V.62^a/4, V.62^a/7,
 V.62^a/13, V.62^b/8, V.62^b/9,
 V.63^a/3, V.65^b/7, V.92^b/11
 o.+ıla V.98^a/9
 o.+ımı D.34^b/4
 o.+ıyıla D.76^a/7
 o.+lara V.62^a/2
 o.+ları V.104^a/10
 o.+larıyıla D.148^a/12
 o.+mısın D.45^a/1
 o.+um D.109^a/6

o.+uñ D.9^b/8, D.10^b/11,
D.12^b/12, D.15^a/9, D.15^a/10,
D.15^b/1, D.15^b/2, D.16^b/1,
D.16^b/4, D.16^b/7, D.19^a/4,
D.64^a/10, D.68^b/9, D.69^a/2,
D.72^a/5, D.72^b/7, D.104^a/4,
D.125^b/6, D.127^a/7, D.128^a/10,
D.130^a/11, D.134^a/2, D.134^a/12,
D.134^b/4, D.135^a/2, V.61^b/9,
V.62^a/3, V.62^a/11, V.63^b/12,
V.64^b/13, V.65^a/3, V.65^a/11,
V.65^b/5, V.65^b/7, V.65^b/8,
V.94^b/5, V.100^b/11

oğlancuk(ğ) oğlancık

→ ME oğlancuk (2016; D16-3)
→ MK oğlancuk (2017; D.65^b/3)
o. D.65^b/3
o.+ı D.10^a/3, D.10^a/5, D.15^b/2,
D.18^a/1, D.19^a/8, D.62^b/5,
D.72^b/8, D.85^b/4, D.104^a/1,
D.108^b/9, D.122^b/4, D.143^a/1,
V.62^a/1, V.62^a/3, V.65^a/4,
V.92^a/3, V.100^b/10
o.+ın D.12^b/10, D.15^a/4, D.16^b/9,
D.16^b/11, D.78^b/6, D.102^a/9,
D.123^b/11, V.64^b/10, V.98^a/8
o.+ına D.15^b/3, D.17^a/6, V.66^a/2
o.+ını D.9^b/5, D.13^b/11,
D.63^b/11, D.69^b/10, D.76^a/6,
D.114^a/3, V.63^b/4, V.64^a/5,
V.65^b/9, V.95^a/3, V.96^a/12,
V.99^b/8
o.+ınuñ D.13^b/3, V.63^b/13
o.+lara D.10^a/4
o.+ları D.121^a/10
o.+larıla D.110^b/6
o.+larıñ D.110^b/7
o.+um D.18^b/4, D.85^a/4,
D.112^b/2, D.113^a/8, D.145^b/4,
V.64^a/12, V.66^b/11, V.94^b/9
o.+umdur D.109^a/1
o.+umı V.95^a/10

o.+umuñ D.13^b/6, D.69^b/6,
V.64^a/2, V.95^a/1
o.+unı V.65^b/10

oğrı hırsız

→ ME oğrı (2016; D8-10)
→ MK oğrı (2017; D.6^a/10)
o. D.6^a/10, V.60^a/5

oğ(u)l oğul

→ ME oğ(u)l (2016; D3-5)
→ MK oğ(u)l (2017; D.3^b/5)
o. D.3^b/5, D.3^b/6, D.3^b/12,
D.3^b/13, D.4^a/1, D.4^a/9, D.4^a/11,
D.4^b/5, D.5^b/2, D.8^b/9, D.11^b/10,
D.11^b/11, D.12^a/9, D.12^a/11,
D.14^a/6, D.14^a/10, D.14^a/13,
D.14^b/1, D.14^b/2, D.14^b/3,
D.14^b/4, D.14^b/5, D.14^b/9,
D.15^b/7, D.15^b/11, D.15^b/12,
D.15^b/13, D.17^a/7, D.17^a/12,
D.17^b/1, D.26^b/7, D.26^b/10,
D.28^a/6, D.28^a/8, D.28^a/9,
D.28^a/10, D.28^a/11, D.28^b/3,
D.28^b/5, D.29^a/7, D.29^b/1,
D.31^b/5, D.36^a/9, D.36^b/6,
D.36^b/9, D.39^a/7, D.39^b/4,
D.42^a/9, D.42^a/11, D.42^b/4,
D.42^b/5, D.42^b/8, D.42^b/11,
D.45^b/12, D.46^a/6, D.46^b/1,
D.47^b/5, D.61^b/1, D.61^b/2,
D.61^b/3, D.61^b/4, D.64^a/12,
D.64^b/8, D.64^b/10, D.66^a/5,
D.66^a/8, D.66^a/9, D.66^a/12,
D.66^b/2, D.67^a/4, D.67^a/5,
D.67^b/3, D.67^b/6, D.67^b/10,
D.67^b/13, D.69^a/13, D.70^a/13,
D.70^b/1, D.70^b/2, D.70^b/6,
D.70^b/12, D.71^a/5, D.71^a/8,
D.71^a/9, D.71^a/11, D.71^b/1,
D.71^b/5, D.71^b/11, D.72^a/8,
D.72^a/9, D.72^a/13, D.72^b/10,
D.72^b/11, D.73^b/8, D.73^b/12,
D.74^b/7, D.74^b/10, D.74^b/11,

D.74 ^b /12,	D.75 ^a /2,	D.75 ^a /7,	V.96 ^a /1,	V.96 ^a /4,	V.96 ^a /9,
D.75 ^a /8,	D.75 ^a /11,	D.75 ^b /5,	V.96 ^a /13,	V.96 ^b /1,	V.97 ^a /1,
D.78 ^b /5,	D.79 ^b /11,	D.83 ^b /2,	V.97 ^a /4,	V.97 ^b /3,	V.97 ^b /4,
D.83 ^b /3,	D.83 ^b /4,	D.83 ^b /5,	V.97 ^b /5,	V.97 ^b /9,	V.97 ^b /13,
D.83 ^b /6,	D.83 ^b /7,	D.84 ^a /3,	V.101 ^b /12		
D.84 ^a /9,	D.84 ^a /13,	D.84 ^b /1,	o.+a	D.70 ^b /11,	D.70 ^b /12,
D.84 ^b /2,	D.84 ^b /3,	D.84 ^b /4,	V.95 ^b /5,	V.95 ^b /6	
D.84 ^b /5,	D.84 ^b /6,	D.87 ^a /11,	o.+da	D.36 ^a /1,	D.67 ^b /3,
D.87 ^b /3,	D.87 ^b /9,	D.87 ^b /13,	V.93 ^b /13		
D.88 ^a /2,	D.88 ^a /4,	D.88 ^a /6,	o.+danmı	D.64 ^b /11,	V.92 ^b /8
D.89 ^a /6,	D.89 ^a /8,	D.89 ^a /13,	o.+dur	D.145 ^b /3	
D.89 ^b /9,	D.90 ^b /3,	D.105 ^b /7,	o.+ı	D.5 ^a /7,	D.7 ^a /8,
D.110 ^b /12,	D.111 ^b /9,	D.113 ^b /5,	D.7 ^a /11,	D.7 ^b /1,	D.8 ^a /3,
D.114 ^b /2,	D.122 ^b /12,	D.122 ^b /13,	D.8 ^b /4,	D.8 ^b /7,	D.11 ^b /8,
D.123 ^a /2,	D.123 ^a /3,	D.123 ^b /12,	D.12 ^a /8,		
D.123 ^b /13,	D.124 ^a /2,	D.124 ^a /11,	D.19 ^b /11,	D.20 ^a /9,	D.21 ^a /10,
D.125 ^a /5,	D.130 ^a /4,	D.131 ^a /3,	D.21 ^b /2,	D.28 ^a /1,	D.31 ^b /8,
D.131 ^a /10,	D.131 ^b /4,	D.131 ^b /12,	D.34 ^b /7,	D.35 ^b /5,	D.37 ^a /3,
D.133 ^a /11,	D.133 ^a /13,	D.143 ^b /1,	D.37 ^a /7,	D.38 ^b /2,	D.38 ^b /4,
D.143 ^b /3,	D.146 ^b /12,	D.146 ^b /13,	D.38 ^b /5,	D.39 ^a /6,	D.40 ^a /12,
D.147 ^a /1,	V.58 ^b /13,	V.59 ^a /1,	D.40 ^b /4,	D.40 ^b /12,	D.42 ^a /7,
V.59 ^a /4,	V.59 ^a /5,	V.59 ^a /6,	D.42 ^a /10,	D.52 ^b /9,	D.56 ^a /4,
V.59 ^a /10,	V.59 ^b /3,	V.61 ^a /10,	D.56 ^a /6,	D.58 ^a /5,	D.63 ^b /7,
V.61 ^b /8,	V.63 ^a /4,	V.63 ^a /11,	D.63 ^b /12,	D.68 ^a /1,	D.71 ^a /5,
V.64 ^b /1,	V.64 ^b /2,	V.64 ^b /3,	D.72 ^a /2,	D.72 ^a /10,	D.72 ^b /9,
V.64 ^b /6,	V.65 ^a /6,	V.65 ^a /7,	D.73 ^a /2,	D.74 ^b /6,	D.75 ^b /4,
V.65 ^a /9,	V.65 ^a /10,	V.65 ^a /11,	D.78 ^b /4,	D.78 ^b /10,	D.87 ^a /7,
V.66 ^a /3,	V.66 ^a /6,	V.67 ^a /8,	D.92 ^a /2,	D.93 ^b /4,	D.94 ^b /8,
V.68 ^a /7,	V.68 ^b /2,	V.69 ^b /11,	D.99 ^a /7,	D.99 ^a /9,	D.101 ^a /7,
V.70 ^a /4,	V.71 ^a /12,	V.71 ^a /13,	D.101 ^a /9,	D.101 ^a /11,	D.111 ^b /2,
V.71 ^b /3,	V.71 ^b /4,	V.71 ^b /5,	D.112 ^a /7,	D.112 ^a /10,	D.112 ^b /7,
V.71 ^b /7,	V.73 ^a /11,	V.74 ^a /8,	D.113 ^a /6,	D.113 ^b /12,	D.126 ^a /5,
V.82 ^b /13,	V.83 ^a /1,	V.87 ^b /1,	D.126 ^b /10,	D.127 ^a /6,	D.128 ^b /12,
V.88 ^a /10,	V.88 ^a /11,	V.88 ^a /12,	D.129 ^a /6,	D.130 ^a /6,	D.137 ^b /13,
V.88 ^a /13,	V.88 ^b /3,	V.88 ^b /4,	D.141 ^a /2,	D.142 ^b /11,	D.143 ^a /3,
V.88 ^b /6,	V.88 ^b /11,	V.89 ^a /2,	D.143 ^a /10,	D.146 ^a /8,	V.59 ^a /5,
V.92 ^b /1,	V.92 ^b /6,	V.92 ^b /8,	V.59 ^a /6,	V.60 ^b /5,	V.60 ^b /8,
V.93 ^a /12,	V.93 ^b /2,	V.93 ^b /4,	V.60 ^b /13,	V.61 ^a /9,	V.63 ^a /2,
V.93 ^b /8,	V.93 ^b /13,	V.94 ^a /1,	V.63 ^a /10,	V.66 ^b /3,	V.66 ^b /12,
V.94 ^b /11,	V.95 ^a /9,	V.95 ^a /13,	V.68 ^a /13,	V.68 ^b /4,	V.68 ^b /6,
V.95 ^b /1,	V.95 ^b /3,	V.95 ^b /6,	V.68 ^b /8,	V.69 ^b /2,	V.69 ^b /3,
V.95 ^b /8,	V.95 ^b /9,	V.95 ^b /12,	V.69 ^b /9,	V.70 ^b /3,	V.70 ^b /5,
			V.71 ^a /10,	V.71 ^a /12,	V.77 ^a /10,

V.79^a/9, V.80^a/13, V.82^b/9,
 V.84^a/6, V.84^b/11, V.88^a/2,
 V.88^a/7, V.89^b/12, V.89^b/13,
 V.91^a/12, V.91^b/8, V.92^a/6,
 V.93^a/9, V.93^a/13, V.94^a/5,
 V.96^a/6, V.96^a/13, V.96^b/3,
 V.97^b/2, V.97^b/12, V.98^b/5,
 V.99^b/7, V.102^b/5
 o.+ı imişem D.143^a/11
 o.+ıla D.63^a/4, V.64^a/8, V.84^a/3
 o.+ın D.3^b/5, D.112^a/10,
 D.128^b/2, V.58^b/13
 o.+ına D.28^a/5, D.31^a/11,
 D.36^b/4, D.122^b/12, D.128^a/13,
 D.137^b/6, D.146^b/11,
 D.151^b/7, V.68^a/11, V.89^b/9
 o.+ından D.31^a/11
 o.+ını D.22^a/9, D.38^b/12,
 D.65^a/10, D.69^a/9, V.67^a/9,
 V.67^a/10, V.84^b/13, V.85^a/10,
 V.88^b/11, V.94^b/9, V.103^a/12
 o.+ınuş D.28^a/4, D.72^b/6,
 D.88^b/5, D.110^b/11, D.128^b/13,
 D.129^b/6, D.147^a/3, D.147^a/4,
 V.70^a/3, V.82^b/13, V.88^a/9,
 V.92^a/13, V.96^a/11, V.96^a/12
 o.+ıyam D.127^a/5
 o.+ıyıla D.73^b/4, D.92^a/12,
 D.102^a/10
 o.+ıyışün D.36^b/13
 o.+ışün V.96^a/7
 o.+ıla V.95^a/7
 o.+lar D.137^b/5, V.94^a/4, V.94^a/5
 o.+ları D.5^a/3, D.75^a/4, V.97^b/7
 o.+larına D.137^b/4
 o.+larıyıla D.137^b/4
 o.+larıuş D.137^a/13
 o.+u D.65^b/13
 o.+um D.20^b/6, D.24^a/8,
 D.30^b/13, D.36^a/5, D.36^b/10,
 D.36^b/11, D.39^a/12, D.61^a/9,
 D.61^a/11, D.70^a/7, D.76^b/7,

D.87^a/10, D.97^a/4, D.110^a/12,
 D.122^a/13, D.125^a/6, D.125^a/7,
 D.132^a/11, D.142^b/1, V.64^a/10,
 V.68^a/5, V.68^b/2, V.69^b/13,
 V.82^b/10, V.84^b/4, V.86^a/12,
 V.89^b/7, V.98^b/2
 o.+uma D.88^b/12
 o.+umdur D.39^a/8, V.69^b/12
 o.+umuş D.13^a/1, V.63^b/6
 o.+un D.12^a/6
 o.+una V.62^b/6, V.88^a/10
 o.+unı V.89^a/4, V.91^a/10
 o.+unuş D.16^a/1, V.94^b/4
 o.+uş D.11^a/7, D.11^b/3, D.12^a/2,
 D.12^a/13, D.13^a/9, D.14^b/13,
 D.25^b/12, D.31^a/8, D.39^a/10,
 D.60^b/9, D.61^a/8, D.74^a/2,
 D.113^b/12, D.119^a/7, D.133^a/9,
 V.62^b/5, V.62^b/11, V.63^a/4,
 V.63^a/6, V.63^a/9, V.63^a/13,
 V.63^b/10, V.64^b/8, V.69^b/13,
 V.70^a/8, V.82^b/1, V.82^b/9,
 V.96^a/6
 o.+uşa D.12^b/1, D.39^b/7,
 D.39^b/9, V.63^b/1, V.70^a/6,
 V.70^a/7
 o.+uşı D.12^a/12, D.12^b/2,
 D.13^a/10, D.39^b/10, D.113^b/11,
 V.63^a/4, V.63^a/12, V.63^b/1,
 V.87^a/4, V.87^a/7, V.97^a/6
 o.+uşıla D.70^a/4
 o.+uşmıdır D.39^a/8, V.69^b/12
 o.+uşuzı D.131^b/11
 o.+uyıla V.93^a/4

oğulcuğ(ğ) oğulcuk

o.+ıyıla V.93^a/2

oğullu oğullu

o.+yı D.8^b/1, V.61^a/6

oğulsuz oğulsuz

o.+ı V.61^a/6

oğurla- çalmak, hırsızlık etmek

→ ME oğrıla- (2016; D160-5)

→ MK oğurla- (2017; D.82^a/5)
o.-yın D.82^a/5

Oğuznāme Oğuzname

o. D.63^a/1, D.108^a/12, V.103^b/3
o.+yi D.19^a/10-11, D.34^b/10,
D.78^b/13, D.128^b/5, V.67^a/12,
V.83^b/12, V.91^a/13, V.99^b/11

oh ok krş. *ok*

o. D.13^a/5, D.13^b/1, D.22^b/8,
D.24^a/8, D.41^a/12, D.41^b/3,
D.46^b/5, D.55^b/9, D.55^b/12,
D.60^a/9, D.62^b/10, D.64^b/4,
D.65^a/4, D.88^a/13, D.107^a/4,
D.110^b/12, D.111^a/2, D.114^b/4,
D.114^b/10, D.114^b/11, D.116^a/9,
D.120^b/7, D.120^b/11, D.123^a/10
o.+a D.22^b/13, D.68^b/8
o.+dan D.94^a/4
o.+ı D.46^b/5, D.56^b/7, D.112^b/11
o.+ıla D.101^b/1, D.101^b/4,
D.102^a/4, D.102^a/5, D.117^a/8
o.+ın D.46^b/6, D.101^a/13
o.+ınuş D.62^b/10
o.+lar D.68^a/10, D.126^b/8
o.+um D.105^b/12, D.126^a/11
o.+uma D.51^a/9, D.97^a/3,
D.132^a/11
o.+umı D.41^b/5
o.+uñ D.101^a/13, D.125^a/2
o.+uñı D.60^a/10, D.101^b/2
o.+uñıla D.101^a/11

ohı- çağırmaq krş. *ohu-*, *okı-*, *oku-*
o.-dı D.36^b/8, D.143^b/5
o.-dılar D.42^b/13

ohla- okla vurmak krş. *okla-*

o.-mışlar D.99^b/7²⁷⁷
o.-yu D.68^b/9
o.-yub D.12^b/3

ohlan- okla vurulmaq krş. *oklan-*

o.-mış D.72^b/7

ohşa²⁷⁸- okşamak

→ ME ohşa- (2017; D151-8)
→ MK uhşa- (2017; D.12^b/1)
o.-dı V.99^a/10
o.-ğıl D.12^b/1, V.63^a/13
o.-madı D.121^a/11
o.-mazsın D.121^b/7
o.-rsın D.39^b/10, V.70^a/8
o.-yan D.77^b/8

ohu- çağırmaq krş. *ohı-*, *okı-*, *oku-*

→ ME ohı- (2016; D81-11)
→ MK ohı- (2017; D.42^b/11)
o.-yalum D.42^b/11

ok ok krş. *ok*

o. D.13^a/2, V.63^b/7, V.71^a/1,
V.71^a/3, V.73^b/9, V.79^a/6,
V.79^b/4, V.79^b/5, V.82^a/6,
V.83^b/10, V.85^b/3, V.86^a/12,
V.92^b/5, V.92^b/12, V.102^b/9
o.+a V.94^b/1
o.+ı D.41^b/3, D.104^b/12,
D.125^b/11, V.73^b/9, V.101^a/12
o.+ıla D.4^a/6, D.13^a/9, D.56^b/8
o.+ın D.41^b/4, V.73^b/9
o.+lar D.33^b/11, V.90^b/13
o.+laruñı V.85^b/2
o.+um V.102^a/2
o.+umı V.71^a/4
o.+uñ D.22^b/5, D.26^b/1, V.82^a/6

okcuğaz okcağız

o.+ ın V.79^b/13

okçı okçu

o.+sı D.67^a/6, V.93^b/9

okı- okumak; çağırmaq krş. *ohı-*, *ohu-*,

oku-
o.-dı D.44^a/8
o.-dılar V.71^b/8
o.-dum V.104^b/13, V.105^b/3

²⁷⁷ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÛN: Drs. 99b.6-7

²⁷⁸ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÛN: Drs. 77b.7-8

o.-nanda D.5 ^a /10	D.68 ^a /10,	D.68 ^a /11,	D.68 ^a /12,
o.-yuban D.152 ^a /2	D.72 ^a /2,	D.72 ^b /6,	D.74 ^a /9,
okın- okunmak	D.78 ^a /2,	D.78 ^a /3,	D.79 ^b /9,
o.-sa D.5 ^a /1	D.79 ^b /10,	D.79 ^b /11,	D.80 ^a /5,
okıt- okutmak <i>krş. okıt-</i>	D.80 ^b /1,	D.82 ^a /6,	D.82 ^a /7,
o.-dılar D.62 ^b /3, D.108 ^a /8	D.82 ^a /8,	D.82 ^a /9,	D.86 ^a /2,
okla- okla vurmak <i>krş. oħla-</i>	D.86 ^b /6,	D.87 ^b /1,	D.87 ^b /2,
o.-dılar V.94 ^b /2	D.88 ^a /13,	D.88 ^b /2,	D.88 ^b /6,
o.-yub V.63 ^b /2	D.89 ^a /13,	D.89 ^b /1,	D.89 ^b /2,
oklan- okla vurulmak <i>krş. oħlan-</i>	D.92 ^a /7,	D.96 ^a /2,	D.97 ^a /11,
o.-mış V.96 ^a /12	D.97 ^b /5,	D.99 ^a /5,	D.99 ^b /12,
okra- mırıltı şeklinde kişnemek, için	D.103 ^a /11,	D.103 ^a /13,	D.103 ^b /3,
için inlemek	D.103 ^b /7,	D.104 ^a /4,	D.105 ^a /7,
o.-duğda D.7 ^b /5, D.12 ^b /6	D.105 ^b /3,	D.105 ^b /4,	D.105 ^b /5,
oku- okumak; çağırmaq <i>krş. oħı-, oħu-,</i>	D.105 ^b /13,	D.106 ^a /4,	D.106 ^a /9,
<i>okı-</i>	D.106 ^a /12,	D.106 ^b /2,	D.106 ^b /4,
o.-dı V.68 ^b /1	D.106 ^b /9,	D.109 ^a /13,	D.110 ^a /4,
o.-duğuz V.104 ^b /13	D.112 ^a /13,		D.113 ^b /10,
o.-r D.141 ^b /4	D.114 ^b /11,	D.115 ^a /1,	D.116 ^b /4,
o.-yalum V.71 ^b /7	D.117 ^a /3,	D.117 ^a /9,	D.117 ^a /10,
okut- okutmak <i>krş. okıt-</i>	D.131 ^a /1,	D.131 ^a /7,	D.131 ^a /9,
o.-dılar V.103 ^b /1	D.132 ^b /4,	D.133 ^a /12,	D.133 ^b /4,
ol o	D.133 ^b /7,	D.134 ^b /8,	D.134 ^b /12,
o. D.3 ^a /3, D.5 ^a /6, D.5 ^a /8, D.5 ^b /4,	D.135 ^a /3,	D.137 ^a /7,	D.137 ^b /2,
D.5 ^b /9, D.5 ^b /11, D.6 ^a /6, D.6 ^a /7,	D.138 ^a /13,	D.139 ^b /5,	D.139 ^b /9,
D.6 ^a /8, D.6 ^b /3, D.6 ^b /11,	D.141 ^b /5,	D.143 ^a /5,	D.145 ^b /1,
D.9 ^b /10, D.10 ^a /5, D.10 ^b /1,	D.146 ^a /9,	D.146 ^b /2,	D.146 ^b /5,
D.11 ^a /10, D.11 ^b /1, D.11 ^b /13,	D.148 ^b /5,	D.148 ^b /6,	D.151 ^a /6,
D.12 ^b /12, D.13 ^a /6, D.13 ^b /4,	D.151 ^a /8,	V.58 ^b /6,	V.59 ^b /9,
D.14 ^b /12, D.15 ^a /7, D.15 ^a /8,	V.59 ^b /10,	V.60 ^a /3,	V.60 ^a /4,
D.15 ^b /12, D.16 ^b /10, D.17 ^a /9,	V.60 ^a /12,	V.61 ^b /10,	V.62 ^a /2,
D.17 ^a /13, D.17 ^b /6, D.17 ^b /8,	V.62 ^a /8,	V.62 ^a /12,	V.62 ^b /7,
D.17 ^b /12, D.19 ^b /2, D.23 ^a /9,	V.63 ^a /3,	V.63 ^a /4,	V.63 ^a /5,
D.27 ^a /11, D.28 ^a /3, D.28 ^b /2,	V.63 ^b /5,	V.63 ^b /9,	V.64 ^a /1,
D.32 ^a /8, D.33 ^b /6, D.33 ^b /7,	V.64 ^b /8,	V.64 ^b /12,	V.65 ^b /10,
D.33 ^b /12, D.36 ^a /9, D.37 ^a /6,	V.66 ^a /4,	V.66 ^a /6,	V.66 ^a /10,
D.39 ^a /3, D.41 ^a /9, D.42 ^b /2,	V.66 ^a /11,	V.66 ^a /12,	V.66 ^b /1,
D.42 ^b /3, D.43 ^a /9, D.44 ^b /13,	V.67 ^b /1,	V.67 ^b /6,	V.68 ^a /7,
D.45 ^b /13, D.47 ^a /4, D.47 ^a /6,	V.68 ^b /7,	V.69 ^a /10,	V.69 ^b /9,
D.49 ^a /1, D.49 ^a /2, D.49 ^b /2,	V.69 ^b /10,	V.70 ^b /13,	V.71 ^a /7,
D.50 ^b /11, D.67 ^a /5, D.67 ^b /13,	V.71 ^b /2,	V.71 ^b /5,	V.71 ^b /11,
D.68 ^a /1, D.68 ^a /8, D.68 ^a /9,	V.72 ^a /1,	V.72 ^b /8,	V.72 ^b /11,

V.73^a/11, V.73^a/12, V.74^a/3,
 V.75^a/2, V.75^a/9, V.76^a/7,
 V.76^a/11, V.77^b/1, V.83^a/4,
 V.83^b/11, V.83^b/13, V.84^a/6,
 V.85^a/3, V.88^a/2, V.88^a/9,
 V.89^a/12, V.91^a/2, V.93^b/9,
 V.94^a/4, V.94^a/5, V.94^a/8,
 V.94^a/9, V.97^a/10, V.98^a/4,
 V.98^b/13, V.100^b/1, V.100^b/3,
 V.100^b/5, V.100^b/10, V.100^b/11,
 V.101^b/4, V.101^b/10, V.101^b/11,
 V.102^a/3, V.102^a/6, V.102^a/7,
 V.102^a/12, V.102^a/13, V.102^b/4,
 V.102^b/13, V.104^b/2, V.105^a/12
 o.+dur D.82^b/2, D.144^b/1,
 D.148^a/7, V.71^b/5, V.75^a/3,
 V.88^a/9, V.88^b/2, V.92^b/4

ol- olmak

o. D.74^b/6, V.97^b/2
 o.-a D.9^a/9, D.11^a/11, D.11^a/12,
 D.11^b/9, D.12^a/9, D.36^a/3,
 D.41^a/1, D.42^b/6, D.44^b/8,
 D.44^b/9, D.45^a/9, D.45^a/10,
 D.45^a/11, D.60^b/12, D.64^b/4,
 D.69^a/10, D.87^b/2, D.87^b/3,
 D.89^b/8, D.95^b/4, D.113^a/13,
 D.113^b/1, D.113^b/3, D.113^b/4,
 D.113^b/5, D.113^b/6, D.113^b/7,
 D.118^b/6, D.118^b/7, D.118^b/8,
 D.118^b/10, D.134^b/13, D.149^b/11,
 D.150^a/2, V.62^b/9, V.63^a/11,
 V.68^a/4, V.70^b/9, V.71^b/5,
 V.71^b/12, V.72^b/5, V.72^b/6,
 V.72^b/7, V.73^a/5, V.80^b/8,
 V.82^b/3, V.94^b/10, V.105^a/10
 o.-acak V.79^a/4
 o.-amı D.23^a/3, D.49^a/13,
 D.81^b/3, D.137^a/4, V.85^b/7
 o.-an D.29^a/11, D.29^a/12,
 D.31^b/11, D.33^a/4, D.33^b/6,
 D.42^a/10, D.42^a/11, D.76^b/13,
 D.78^a/3, D.88^b/11, D.91^a/12,

D.101^b/4, D.104^b/7, D.112^a/7,
 D.112^a/8, D.112^a/9, D.113^a/7,
 D.113^a/8, D.113^b/1, D.124^b/1,
 D.129^a/2, D.138^a/2, D.152^a/10,
 V.59^b/8, V.69^b/6, V.71^a/12,
 V.72^b/11, V.88^b/13, V.89^a/1,
 V.90^a/3, V.90^b/4, V.98^b/7,
 V.103^b/11
 o.-anca D.59^a/6, D.110^b/2,
 V.81^a/8
 o.-anda D.22^a/3, D.24^b/12,
 D.25^a/9, D.25^b/5, V.86^b/6,
 V.86^b/9, V.86^b/13
 o.-anı D.7^a/10, D.7^a/11, V.60^b/5
 o.-anlar V.83^a/13
 o.-anları D.134^a/9
 o.-asın D.116^b/8
 o.-aydı D.6^a/4, V.60^a/1, V.74^b/7
 o.-dı D.8^a/12, D.11^a/10,
 D.11^b/1, D.11^b/2, D.15^b/11,
 D.16^b/8, D.16^b/9, D.17^a/7,
 D.28^a/6, D.30^b/4, D.30^b/5,
 D.33^b/8, D.33^b/12, D.34^a/10,
 D.34^b/3, D.34^b/6, D.37^a/6,
 D.42^a/6, D.45^a/4, D.48^a/1,
 D.49^a/7, D.50^b/4, D.53^a/6,
 D.56^a/10, D.57^b/11, D.62^a/6,
 D.75^a/7, D.78^a/4, D.78^a/5,
 D.78^b/10, D.79^b/12, D.80^b/7,
 D.80^b/11, D.80^b/13, D.81^b/6,
 D.81^b/10, D.83^a/3, D.83^a/11,
 D.84^a/5, D.85^a/6, D.89^a/3,
 D.94^b/11, D.94^b/12, D.104^a/2,
 D.107^b/1, D.107^b/2, D.108^a/1,
 D.108^a/2, D.109^a/4, D.114^a/5,
 D.120^b/6, D.123^a/7, D.124^a/1,
 D.129^b/1, D.135^a/5, D.137^b/6,
 D.143^a/2, D.143^b/7, D.143^b/9,
 D.147^a/13, D.148^a/13, D.148^b/4,
 D.149^a/11, D.150^b/13,
 D.151^a/12, D.151^b/9, D.152^b/10,
 D.152^b/11, V.61^a/4, V.61^a/5,

V.61^b/12, V.62^b/7, V.62^b/8,
 V.62^b/11, V.65^a/9, V.65^a/10,
 V.65^b/8, V.65^b/9, V.65^b/11,
 V.66^a/3, V.68^a/13, V.71^a/10,
 V.72^b/10, V.72^b/11, V.73^a/8,
 V.74^a/5, V.74^a/10, V.74^a/11,
 V.74^a/13, V.80^a/8, V.81^a/10,
 V.83^b/1, V.83^b/11, V.84^b/13,
 V.85^b/6, V.90^b/12, V.91^a/11,
 V.97^b/9, V.99^b/1, V.99^b/10,
 V.100^a/9, V.103^a/2, V.103^a/10,
 V.103^a/11, V.103^b/10, V.104^a/8,
 V.104^a/11, V.104^a/12, V.105^a/1
 o.-dıkım D.8^a/1, V.105^a/4
 o.-dılar D.52^b/12, D.137^b/7,
 V.62^b/10
 o.-du D.23^a/2, D.26^a/4, D.80^b/6
 o.-duğı D.114^b/8
 o.-duğın D.4^b/5
 o.-duğından V.66^a/1
 o.-duğun V.59^b/3
 o.-duķ V.105^a/6
 o.-dum D.52^a/4, V.76^b/11
 o.-duņ D.136^b/13
 o.-dur D.5^b/8, D.28^a/3, D.42^b/8,
 D.49^a/3, D.58^a/10
 o.-ğıl D.67^b/10, V.94^a/4
 o.-ıduğın D.38^b/6
 o.-ınca D.4^a/11, V.58^b/4,
 V.59^a/11
 o.-ma D.98^a/5, V.63^b/10
 o.-madın D.23^b/12, D.23^b/13,
 V.86^a/6, V.86^a/7
 o.-maduķ D.148^b/7
 o.-maduņ D.107^a/1, V.102^b/8
 o.-maķdan D.11^b/11
 o.-mamaķ D.11^b/11
 o.-masa D.4^a/2, D.4^a/11, D.5^b/8,
 D.27^a/2, V.59^a/7, V.59^a/12,
 V.59^b/9, V.69^b/13
 o.-masaydı D.39^a/10, D.131^b/1,
 D.136^a/2

o.-masun D.89^b/6
 o.-maya D.8^b/4, D.41^a/1, V.70^b/9
 o.-mayanı D.7^a/12, D.8^a/3,
 D.8^b/2, D.8^b/7, V.60^b/13, V.61^a/9
 o.-mayasın D.114^a/12
 o.-mayavuz D.148^a/2, V.104^b/3
 o.-mayınca V.58^b/10
 o.-maz D.3^b/5, D.3^b/6, D.3^b/7,
 D.6^b/6, D.20^b/12, D.33^b/1,
 D.47^a/12, D.69^a/1, D.77^b/12,
 D.88^a/5, D.101^a/4, D.105^a/4,
 D.110^b/5, D.126^a/4, D.126^a/5,
 D.131^a/13, D.131^b/1, D.142^b/11,
 D.149^b/9, V.58^b/13, V.59^a/1,
 V.59^a/2, V.81^a/1, V.90^b/10,
 V.94^b/4, V.97^b/12, V.99^a/12,
 V.101^b/2
 o.-mazam D.133^a/12
 o.-mazmı? D.29^a/11, D.29^a/12,
 D.29^a/13, V.89^a/1, V.89^a/2
 o.-mazsa V.105^a/9
 o.-mış D.46^a/12, D.47^b/1,
 D.145^b/4, V.74^a/6, V.76^a/4
 o.-mışıdı V.68^b/7
 o.-mışsın D.59^a/12-13, V.81^b/2
 o.-sa D.3^a/9, D.3^b/2, D.6^b/5,
 D.30^b/4, D.36^a/5, D.40^a/5,
 D.40^a/7, D.40^b/7, D.47^a/10,
 D.48^b/3, D.48^b/4, D.65^b/7,
 D.68^b/13, D.74^b/2, D.74^b/3,
 D.74^b/4, D.74^b/5, D.74^b/6,
 D.87^b/1, D.90^b/10, D.96^a/11,
 D.98^b/12, D.120^b/10, D.120^b/13,
 D.121^a/1, D.121^a/3, D.122^a/5,
 D.141^a/5, D.145^b/2, V.58^b/6,
 V.58^b/11, V.60^a/9, V.61^a/10,
 V.62^a/13, V.68^a/5, V.74^b/7,
 V.89^b/2, V.93^a/6, V.97^a/13,
 V.97^b/1, V.97^b/2
 o.-sam D.29^b/13, D.30^a/1
 o.-saņ D.70^b/13, D.71^a/6,
 D.72^a/5, D.82^b/9, D.95^b/6,

D.114^a/11, D.114^a/12, V.92^a/10,
V.95^b/3

o.-sun D.4^b/1, D.4^b/9, D.10^b/13,
D.11^a/2, D.11^a/3, D.11^a/4,
D.11^a/5, D.11^a/7, D.19^b/8,
D.30^b/10, D.31^a/1, D.31^a/2,
D.31^a/3, D.35^a/5, D.35^a/6,
D.36^b/4, D.38^b/2, D.39^b/6,
D.39^b/11, D.40^a/8, D.42^a/5,
D.48^b/2, D.53^a/1, D.57^b/5,
D.61^a/1, D.61^a/2, D.61^a/3,
D.61^a/4, D.61^a/5, D.61^a/6,
D.63^a/1, D.63^a/3, D.63^a/4,
D.74^b/7, D.83^b/8, D.83^b/9,
D.83^b/10, D.83^b/11, D.83^b/13,
D.84^a/1, D.85^a/11, D.85^a/12,
D.85^a/13, D.85^b/1, D.85^b/2,
D.85^b/10, D.85^b/11, D.85^b/12,
D.85^b/13, D.86^b/10, D.108^a/12,
D.108^b/1, D.108^b/2, D.109^a/9,
D.110^a/13, D.112^a/2, D.120^b/13,
D.128^b/6, D.150^a/9, D.150^a/10,
D.151^a/13, D.153^a/1, D.153^a/2,
D.153^b/13, D.154^a/1, V.59^a/13,
V.59^b/6, V.62^b/1, V.62^b/2,
V.62^b/3, V.62^b/4, V.62^b/6,
V.67^b/5, V.68^a/11, V.69^b/2,
V.70^a/5, V.70^a/9, V.70^b/1,
V.71^a/9, V.77^a/13, V.79^a/2,
V.80^a/5, V.82^b/4, V.82^b/5,
V.82^b/6, V.84^a/2, V.84^a/3,
V.89^b/6, V.89^b/7, V.91^b/5,
V.91^b/6, V.97^b/2, V.100^a/3,
V.100^a/4, V.103^b/4, V.103^b/6,
V.105^b/6, V.105^b/7, V.106^a/6

o.-ub D.14^b/8, D.41^b/7, D.71^b/1,
D.86^a/1, V.64^b/5, V.71^a/5,
V.95^b/12, V.98^a/2, V.101^a/9,
V.106^a/6

o.-uban D.75^b/6, D.75^b/8,
D.100^a/6, V.98^a/1

o.-ubdur D.53^a/10, D.58^a/8,
V.77^b/5

o.-uñ D.65^b/8, V.79^a/2

o.-up D.3^a/6, D.75^b/7

o.-ur D.9^b/6, D.10^b/1, D.16^b/6,
D.29^a/11, D.29^a/12, D.29^a/13,
D.29^b/1, D.30^b/8, D.65^a/7,
D.67^a/6, D.67^a/7, D.67^a/8,
D.82^a/6, D.82^a/7, D.82^a/8,
D.87^a/13, D.89^a/2, D.89^b/10,
D.89^b/11, D.89^b/12, D.89^b/13,
D.90^a/1, D.90^a/2, D.90^a/5,
D.92^b/10, D.96^b/9, D.98^b/12,
D.100^a/12, D.100^a/13,
D.100^b/1, D.100^b/2, D.123^a/11,
D.130^a/12, D.131^b/8, D.131^b/10,
D.135^b/5, D.135^b/6, D.135^b/7,
D.142^b/13, D.152^b/7, D.153^a/8,
V.61^b/9, V.63^b/10, V.65^b/8,
V.89^a/1, V.89^a/2, V.89^a/3,
V.89^b/5, V.92^b/13, V.93^b/9,
V.93^b/10, V.93^b/12, V.104^a/2

o.-urđi V.93^a/7

o.-urduñ V.104^a/1

o.-urıdı D.3^a/4, D.65^b/8

o.-urın D.10^b/2

o.-urısa D.27^b/2, D.36^b/3,
D.40^a/8, D.43^a/7

o.-urısam D.27^a/1, D.41^b/10,
D.51^a/7, D.51^a/11, D.96^a/1

o.-urısañ D.30^a/2, D.44^b/12,
D.45^b/1, D.51^a/8, D.64^a/5,
D.70^b/7

o.-urısañuz D.45^a/13

o.-ursa V.68^a/11, V.70^b/1,
V.82^b/11, V.87^b/12

o.-ursam V.76^a/12, V.76^b/1,
V.87^b/4

o.-ursañ V.71^a/2, V.72^b/8,
V.73^a/4, V.76^a/13, V.89^a/8

ola kim ola ki, belki

o. D.9^a/9, D.11^a/11, D.89^b/8,

D.125^a/5, V.61^b/6, V.62^b/9

olı yörü- olmak

o.-r V.88^a/13

om(u)z omuz

o.+ına D.120^a/8, D.146^b/8

o.+larına D.144^a/7

on on

o. D.4^a/12, D.4^a/13, D.9^b/7,
D.21^b/7, D.23^b/5, D.28^a/10,
D.34^a/13, D.37^a/3, D.37^a/4,
D.44^a/6, D.52^a/5, D.59^b/2,
D.84^b/2, D.97^a/4, D.132^a/12,
D.144^a/5, V.59^a/12, V.72^a/11,
V.76^b/12, V.81^b/4, V.86^a/1,
V.88^a/12

o.+ın V.76^b/12

o.+un D.52^a/5

on iki²⁷⁹ on iki

→ ME on igi (2016; D27-5)

→ MK on iki (2017; D.15^b/5)

o.+ce D.15^b/5, V.65^a/5

on altı on altı

o. D.37^b/6, D.48^a/12, D.48^b/3,
D.51^a/2, D.52^b/10, D.60^b/9,
D.64^b/3, D.65^b/4, D.103^b/11,
D.104^a/8-9, V.74^b/5, V.74^b/7,
V.75^b/6, V.76^a/10, V.77^a/10,
V.82^b/1, V.100^b/8, V.100^b/10,
V.101^a/1

on altı biñ on altı bin

o. D.65^b/10, V.93^a/5, V.93^a/8

on beş on beş krş. *on beş*

o. V.68^b/6, V.69^a/3

on beş on beş krş. *on beş*

→ ME on biş (2016; D15-7)

→ MK on beş (2017; D.37^a/4)

o. D.37^a/4, D.78^b/3, D.104^a/2,
V.61^b/9

on biñ on bin

o. D.140^b/1, V.85^a/2

on iki on iki

o. D.30^a/12, V.89^b/1

on iki biñ on iki bin

o. V.91^a/8

oñ- iyileşmek, şifa bulmak

o.-ar D.107^a/10

o.-maz D.3^a/12, V.58^b/9

oñal- onulmak, iyileşmek

o.-dı D.16^b/7

oñat doğru, uygun, iyi, mükemmel,
layıkıyla, tamam

o. D.125^a/13

orada orada, o yerde

o. D.100^b/11, D.129^b/3, V.95^a/4,
V.103^a/10

oraya oraya, o yere

o. V.65^a/4

ordı ordu krş. *ordu*

o. D.10^a/3, D.110^b/8, V.62^a/1

o.+sınur V.84^b/7

ordu ordu krş. *ordi*

o.+m D.23^b/13, V.85^b/13,
V.87^a/1

o.+mdan V.86^b/7, V.86^b/10

o.+muñ D.23^b/2, D.24^b/7,
D.25^a//11, D.25^a/5, V.86^b/5

o.+ñ D.20^b/5, V.84^b/3

o.+ña D.71^b/5, V.95^b/13

o.+sı D.122^b/4

o.+sına D.9^b/8, D.13^b/5, D.16^b/5,
D.21^a/4, D.52^b/4, D.53^a/2,
V.61^b/10, V.64^a/2, V.75^a/5,
V.77^a/6, V.77^a/13

o.+sını D.34^b/4, D.124^a/9,
V.89^b/2, V.91^a/10

o.+sınına D.49^a/8

o.+ya D.123^b/2, V.65^b/7

orman orman

²⁷⁹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 15b.4-6

- o.+a D.57^a/7, V.79^b/12
 o.+ı D.89^b/12
 o.+ını D.90^a/8
- orta** orta
 o.+muzda D.42^a/5, V.71^a/9
 o.+sına V.62^a/1, V.63^b/13
 o.+sında D.10^a/2, D.10^a/6, V.62^a/3
 o.+ya D.119^a/9
- ortac**²⁸⁰ mirasçı, veliaht krş. *ortac*
 o.+um D.36^a/1, D.70^b/1, V.68^a/3
- ortaç** mirasçı, veliaht krş. *ortac*
 o. V.95^a/13
- ortalık(ğ)** bulunan yer, çevre, etraf
 o.+a D.63^a/13, V.91^b/12
- ‘Osmān** ‘Affān Hz. Osman
 ‘O. D.5^a/7
- ot** ot
 o.+a D.140^b/3
 o.+ı D.30^b/2, D.31^b/2, D.75^b/1, V.89^b/2, V.89^b/11, V.97^b/11
 o.+ın D.70^b/3, V.95^b/1
 o.+lar D.4^a/7, V.59^a/10, V.76^b/3
 o.+larına D.16^a/6, V.65^b/1
 o.+larınuñ V.65^b/1
 o.+larınuñ D.15^b/9, V.65^a/8
- otağ** otak krş. *otağ*
 o.+dan D.40^a/11
 o.+ların D.63^a/10
 o.+larınuñ D.113^a/13
- otak(ğ)** otak krş. *otağ*
 o. D.7^a/6, D.7^a/7, D.8^a/13, D.38^b/11, D.40^a/5, D.40^a/10, D.40^b/5, D.40^b/6, D.62^b/9, D.63^b/6, D.78^b/9, D.96^b/11, D.147^a/11, V.60^b/4, V.61^a/5, V.61^a/6, V.70^a/13, V.70^b/2, V.70^b/6, V.83^b/10, V.99^b/9
 o.+a D.7^a/8, D.7^a/11, D.7^b/9, D.7^b/13, D.8^a/1, D.8^b/1, D.8^b/2, D.8^b/6, D.47^a/8, D.54^b/6, D.58^a/3, V.60^b/5, V.60^b/10, V.60^b/12, V.61^a/6, V.61^a/8, V.78^a/13, V.80^a/11-12
 o.+da D.54^b/4
 o.+dan V.70^b/3
 o.+ı D.40^a/6, D.53^b/4, D.54^a/2, D.54^b/5, D.72^a/1, V.77^b/9, V.78^a/3, V.78^a/13
 o.+ıdur V.70^b/7
 o.+ın D.148^b/11, D.153^b/6, V.60^b/1, V.72^a/1, V.104^b/6, V.106^a/2
 o.+ına D.62^b/6, D.150^a/11, V.83^b/8, V.105^b/7
 o.+ını D.43^a/12
 o.+ıyımış V.70^b/2
 o.+ıymış D.40^a/10
 o.+lar D.137^b/2, V.92^a/2
 o.+ların D.149^a/6, V.91^b/10, V.104^b/11
 o.+umuza D.20^a/13, V.84^b/1-2
 o.+uñ D.40^a/7, D.40^a/8, V.70^a/13, V.70^b/1, V.82^a/4
- otlak** hayvan otlatılan yer, yayım, mera, çayır
 o.+ların D.4^b/2, V.59^b/1
- otlan-** otlamak, gezerek yerden ot yemek
 o.-ıb D.51^b/3
- otur-** oturmak
 o. V.80^b/2, V.81^a/6
 o.-an D.57^a/10, D.57^a/11, D.57^a/12, D.58^a/2, D.129^a/6, D.150^a/5, V.79^b/13, V.80^a/1, V.105^b/3
 o.-anda D.5^a/12, D.24^a/8, V.86^a/12
 o.-dı D.23^a/7, D.34^b/5, D.38^b/12, D.58^a/3, D.58^b/9, D.91^b/2, D.139^a/1, D.140^a/11, D.152^a/11,

²⁸⁰ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 36a.1

V.62^a/5, V.69^b/8, V.69^b/9,
 V.80^a/12, V.80^b/12, V.85^b/10,
 V.89^a/4, V.91^a/11, V.100^a/10,
 V.104^a/11, V.105^b/2
 o.-dıları V.74^a/1
 o.-duğı D.129^a/7, D.152^a/6,
 V.80^a/11
 o.-ğıl D.59^a/4
 o.-ıcağ D.129^a/5
 o.-mışıdı D.63^b/8, D.63^b/9,
 D.91^a/9, D.148^a/12, V.67^b/11,
 V.67^b/12, V.92^a/4
 o.-mışıları V.69^a/1
 o.-sun D.58^a/9
 o.-ub D.104^a/5, V.100^b/12
 o.-ur D.39^a/4, D.138^a/5, V.69^b/10
 o.-urdu V.72^a/2, V.74^a/4,
 V.75^a/10-11, V.87^b/13,
 V.104^a/10
 o.-urıdı D.27^b/4, D.43^b/1,
 D.47^a/7, D.129^a/3
 o.-uriken D.80^b/4, D.108^b/7,
 D.138^a/3, D.150^a/3
 o.-ur iken D.112^b/3
 o.-urken V.105^a/11, V.105^b/2
 o.-urlar D.37^b/4, D.54^b/4,
 V.78^a/12
 o.-urlardı V.68^b/9
 o.-urlarıdı D.37^a/10, D.47^a/1
 o.-ursın D.20^b/4, D.65^b/2,
 V.74^a/2, V.84^b/3, V.93^a/4
 o.-ursız D.47^a/3, D.144^a/11

otuz otuz

o. D.4^a/12, D.47^a/12, D.51^b/13,
 D.52^a/4, V.59^a/12

otuz biğ otuz bin

o. D.140^b/2

otuz iki otuz iki

o. D.88^b/4, D.88^b/8, D.123^b/1

otuz çokuz otuz dokuz

o. D.52^a/6, D.56^b/5, D.62^a/12,
 D.62^b/9, D.62^b/10, V.74^a/5

otuz üç otuz üç

o. D.79^b/3

otuz yèdi otuz yedi

o. D.33^a/11, V.90^b/8

oyan- uyanmak

o.-dı D.98^a/13, D.138^b/12,
 V.85^b/12

o.-ur V.60^a/3

oyar- uyarmak, uyandırmak

o.-dı D.134^a/4, D.134^a/12

o.-mağ D.98^b/2

oyna- oynamak

o. D.58^a/13, D.58^b/11, D.59^a/7,
 D.59^a/9, V.80^b/4, V.81^a/1,
 V.81^a/10, V.81^a/13

o.-dı D.13^b/12, D.69^b/11,
 D.72^a/7, D.104^a/10, D.145^b/13,
 V.64^a/5, V.86^b/1, V.95^a/4,
 V.96^a/5, V.101^a/2

o.-madın D.98^a/9, V.66^a/3

o.-mağa D.58^b/2

o.-mağıl V.81^a/6

o.-mazısağ D.59^a/7

o.-mazsağ V.81^a/10

o.-r D.70^b/5, D.90^a/2, D.90^a/11,
 D.126^a/8, D.141^b/4, V.95^b/2

o.-rdun V.76^a/9

o.-rıduğ D.51^a/1

o.-rısa D.99^b/3

o.-rısağ D.59^a/7

o.-rlardı V.62^a/2

o.-rlarıdı D.10^a/4

o.-rsağ V.81^a/10

o.-sun D.94^b/9, V.81^a/6-7

o.-ya D.58^a/11, D.58^b/7, D.59^a/5,
 V.80^b/3

o.-yayım D.58^b/12, V.81^b/1

o.-yayın V.80^b/6

oynan- oynamak

o.-madın D.17^a/8

oynar ol- oyun çağına gelmek

o.-dı D.110^b/6

oynaşlı oynaşlıo. D.59^a/2, V.81^a/5**oynat(d)**- oynatmako.-an D.24^b/3, V.86^b/4o.-ana D.70^b/9, V.95^b/5o.-anlar D.70^b/9, D.112^b/10,
V.95^b/4o.-ayım D.66^b/7o.-ayın V.93^b/7o.-dı D.19^a/4, D.66^a/1, D.68^b/4,
D.73^a/5, D.98^a/4, D.98^b/10,
V.67^a/7, V.94^a/12o.-dum D.141^b/8, D.142^a/1o.-ub V.96^b/4**oyun** oyuno. D.93^b/5, V.80^b/11o.+a D.59^a/11, V.81^b/1o.+ın D.94^b/9o.+um D.59^a/4, D.140^b/1**ozan** saz şairi, şairo. D.4^b/8, D.4^b/9, D.5^b/5, D.5^b/7,
D.9^b/6, D.16^b/6, D.30^b/7,
D.52^a/9, D.52^a/10, D.52^a/12,
D.52^a/13, D.52^b/2, D.52^b/3,
D.53^b/6, D.53^b/7, D.54^a/4,
D.54^a/8, D.54^a/9, D.54^a/10,
D.54^a/11, D.54^a/12, D.54^a/13,
D.54^b/1, D.55^a/6, D.55^a/7,
D.55^a/8, D.55^a/10, D.55^a/11,
D.55^a/12, D.55^a/13, D.56^b/11,
D.57^a/13, D.57^b/4, D.57^b/11,
D.58^a/9, D.58^a/13, D.58^b/1,
D.58^b/11, D.58^b/12, D.59^a/6,
D.59^a/12, D.59^b/4, D.89^a/2,
D.96^b/13, D.142^b/13, V.59^b/5,
V.59^b/6, V.59^b/7, V.61^b/8,
V.65^b/8, V.77^a/1, V.77^a/2,
V.77^a/3, V.77^a/4, V.77^a/5,
V.77^b/10, V.77^b/11, V.78^a/4,
V.78^a/7, V.78^a/8, V.78^a/9,
V.78^a/10, V.78^a/11, V.78^b/8,
V.78^b/9, V.78^b/10, V.78^b/11,V.79^b/7, V.80^a/2, V.80^a/4,
V.80^a/8, V.80^b/2, V.80^b/4,
V.80^b/5, V.81^a/3, V.81^a/8,
V.81^b/1, V.81^b/6, V.89^b/4,
V.104^a/2
o.+lar D.86^b/11, V.103^b/4**Ö****ödi yarıl-** çok korkmakö.-dı D.111^b/2**ödi şın-** çok korkmakö.-dı D.113^a/2**ög-** övmek, methetmekö. D.140^a/1, D.140^a/5ö.-di D.106^b/12, D.120^b/8,
V.76^b/4, V.76^b/5, V.79^b/2,
V.102^b/6ö.-düğüm D.5^b/4, D.19^b/2,
V.67^b/1, V.67^b/6, V.83^b/13ö.-düğümüz D.147^b/1ö.-er D.120^b/7ö.-ersin D.22^b/1, D.22^b/2,
D.22^b/3, D.22^b/4, D.22^b/5,
V.85^a/13, V.85^b/1, V.85^b/2ö.-eyim D.140^a/6ö.-eyin D.140^a/12ö.-medi D.142^b/9ö.-megüm D.140^b/11, D.141^a/12,
D.141^b/11, D.142^a/7, D.142^b/4,
D.142^b/7ö.-mezin D.140^a/5ö.-miş D.51^b/5, D.51^b/6ö.-mişler D.92^b/5ö.-sün D.139^b/11ö.-ün D.92^b/4, D.93^b/11, D.96^a/4ö.-üp D.96^a/6**ögeç** iki üç yaşlarında erkek koyun ve
keçi krş. *ögeç*, *ögeç*ö.+ün V.86^b/6**ögeç** iki üç yaşlarında erkek koyun ve
keçi krş. *ögeç*, *ögeç*→ ME ögeç (2017; D25^a-2)

- MK ögeç (2017; D.25^a/2)
 ö. D.25^a/2, D.32^b/12, D.32^b/13,
 V.90^b/2, V.99^a/8
- ögeç** iki üç yaşlarında erkek koyun ve
 keçi krş. *ögeç*, *ögeç*
 ö. V.99^a/8
- öger ol-** övmek istemek
 ö.-sam D.4^b/11-12
- ögin-** övünmek krş. *ögün-*
 ö.-esin D.100^b/12
 ö.-medüm D.140^b/9, D.141^a/9,
 D.141^b/9, D.142^a/5
 ö.-megile D.101^a/4
 ö.-meklik D.101^a/3
 ö.-mez D.121^a/6
 ö.-sün D.101^a/3
 ö.-ür D.47^a/11
 ö.-üridüğ D.81^a/7
 ö.-ürise D.101^a/3
- ögren-** öğrenmek
 ö.-düş D.150^b/6, V.105^b/12
 ö.-em D.64^b/13, V.92^b/9-10
 ö.-gil D.67^a/13, D.67^b/10,
 V.93^b/11, V.94^a/4
 ö.-ince D.5^a/6
 ö.-ür D.64^b/11
- ögsüz** öksüz
 → ME öksüz (2016; D167-4)
 → MK ögsüz (2017; D.85^b/4)
 ö. D.85^b/4, D.118^a/7, D.130^a/9,
 D.130^a/11
- ögsüzlik(g)** öksüzlük
 → ME öksüzlik (2016; D256-12)
 → MK ögsüzlik (2017;
 D130a/12)
 ö.+ümüz D.130^a/12
- ögüt(d)** öğütmek
 → ME ügid- (2016; D15-10)
 → MK ögid- (2017; D.9^b/10)
 ö.-üridi D.9^b/10
- ögün-** övünmek krş. *ögin-*
 → ME ögin- (2016; D277-9)
 → MK ögün- (2017; D.140^b/9)
 ö.-en D.140^b/9, D.141^a/9,
 D.141^b/9
 ö.-enleri D.142^a/5
- ögür ögür** hüngür hüngür
 ö. D.152^a/9
- ögüt** öğüt
 ö. D.105^a/11, V.59^a/4
- ögüt al-** öğüt almak
 ö.-dum V.101^b/7
 ö.-maz D.3^b/12
- ögüt vèr-** öğüt vermek
 ö.-di D.27^b/8, V.88^a/3-4
 ö.-ürsin D.132^a/4
- ökçe** ayakkabı veya terliğin, topuğun
 altına gelen yüksek kısmı
 ö.+m D.8^b/11, D.28^b/8,
 D.140^b/13, V.61^a/11
 ö.+mile D.141^a/1
 ö.+sin D.140^a/9
 ö.+sine D.140^a/9
- ökçele**²⁸¹- ökçe ile tepmek, vurmak;
 mahmuzlamak krş. *ökçele-*
 ö.-di D.15^a/7
- ökçele-** ökçe ile tepmek, vurmak;
 mahmuzlamak krş. *ökçele-*
 ö.-di D.24^a/12, D.69^b/3
- öl-** ölmek
 ö.-di D.16^b/9, D.51^a/5, D.80^a/2,
 D.87^a/9, D.104^a/3, D.151^a/7,
 D.152^a/1, V.65^b/9, V.65^b/10,
 V.85^b/12, V.92^b/4, V.100^b/11,
 V.101^a/6
 ö.-diyise D.132^a/1
 ö.-dügi D.147^b/8
 ö.-dügüm D.48^a/7
 ö.-dügümü D.74^a/9, D.132^b/4,
 V.97^a/9

²⁸¹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 15a.7

ö.-dügün D.11^b/9, V.63^a/2
 ö.-em D.36^a/3, D.64^b/4,
 D.87^a/10, D.118^b/2, V.68^a/4,
 V.92^b/5
 ö.-en D.3^b/1, V.58^b/10
 ö.-enümüz D.98^b/13
 ö.-eydi D.6^a/3, V.60^a/1
 ö.-eyim D.26^b/4, D.125^a/5,
 D.131^a/3, D.136^a/9, D.136^b/12
 ö.-eyin D.60^b/11, V.82^b/2
 ö.-medin D.98^a/10
 ö.-medünmi D.117^a/12
 ö.-mege D.6^a/13, V.60^a/6
 ö.-mek D.73^b/12, D.92^a/13,
 V.97^a/4
 ö.-mez D.3^b/1, V.58^b/10
 ö.-miş D.132^a/13
 ö.-mişdür D.139^b/1
 ö.-mişmidün V.87^a/2
 ö.-mişmiydün D.25^b/8
 ö.-se V.93^b/2
 ö.-sün D.99^a/1
 ö.-üb D.4^a/1, V.59^a/6
 ö.-üm D.16^a/10, D.16^a/12,
 D.19^a/13
 ö.-üp D.64^b/6
 ö.-ür D.23^a/13
 ö.-ürisem D.26^b/4

öldür- öldürmek

ö. D.134^b/12, D.140^b/10,
 D.141^a/10, D.141^b/10,
 D.142^a/6, D.142^b/3, D.142^b/7
 ö.-di D.38^a/6, D.80^a/3, D.81^b/12,
 D.107^b/7, D.133^b/11, D.140^a/11,
 V.103^a/6
 ö.-diler D.62^b/2
 ö.-dügi D.108^b/6
 ö.-dügiyçün D.97^b/13
 ö.-dügüm D.83^b/5
 ö.-düm D.26^a/9, D.97^a/12,
 V.87^a/10
 ö.-e D.11^a/11, V.62^b/9

ö.-elüm D.73^a/3, D.142^b/9,
 V.66^a/13, V.77^a/12, V.96^b/3-4,
 V.96^b/12
 ö.-eydüm D.81^a/8
 ö.-eyim D.11^b/12, D.12^a/11,
 D.52^a/5, D.52^a/6, D.81^b/3,
 D.142^b/8, V.63^a/3, V.63^a/12
 ö.-eyin D.26^b/3
 ö.-gil D.9^a/5
 ö.-imezsın D.12^b/4
 ö.-medi D.34^b/3, D.99^a/3
 ö.-medin D.13^a/9, V.63^b/11
 ö.-medüm D.44^b/12
 ö.-medün V.94^a/2
 ö.-mege D.101^b/11, D.102^a/5
 ö.-mek D.142^b/11, D.153^a/7
 ö.-mese D.89^b/2
 ö.-mesünler D.97^b/8
 ö.-meyelüm D.22^a/11, V.85^a/11
 ö.-meziseñ D.12^b/3, D.142^b/8
 ö.-mezseñ V.63^b/2
 ö.-mişdür D.11^a/6
 ö.-mişem D.18^b/4, V.66^b/11-12
 ö.-mişler D.48^b/11, V.74^b/12,
 V.76^a/11
 ö.-mişsin D.118^a/6
 ö.-se D.88^b/2
 ö.-seler D.66^a/11
 ö.-sem D.90^b/11, D.101^a/8
 ö.-señ D.66^a/12, V.93^b/2
 ö.-señe D.11^b/11, D.12^a/10,
 V.63^a/11
 ö.-sün V.63^b/6
 ö.-üb D.67^b/7, V.103^b/1
 ö.-übdür V.62^b/5
 ö.-ümezsın V.63^b/2
 ö.-ün D.17^b/13, D.73^b/4, V.66^b/2
 ö.-ür D.13^a/9, D.42^b/10, D.43^a/4,
 D.66^a/10, V.63^b/10, V.71^b/6,
 V.71^b/11, V.93^b/1
 ö.-ürem D.45^b/1, D.101^a/1,
 V.72^b/8, V.79^a/11

ö.-ürin D.44^b/13, V.73^a/4,
V.76^b/12, V.76^b/13
ö.-üriseñ D.142^b/7
ö.-ürüz D.66^a/10, V.93^b/1
öldüre gör- öldürmeye bakmak,
öldürmeye çalışmak krş. *öldüri
gör-*
ö.-gil D.12^b/3, V.63^b/2
öldüri gör- öldürmeye bakmak,
öldürmeye çalışmak krş.
öldüre gör-
ö.-gil D.13^a/10, V.63^b/11
öli ölü krş. *öli*
ö. V.74^b/9
ö.+si V.75^a/8
ölü ölü krş. *öli*
ö.+lerümüz D.139^b/7
ö.+lerümüzü D.139^b/7
ö.+lerüñe D.139^a/11
ö.+lerüñüzde D.139^b/2
ö.+lerüñüzüñ D.139^a/12
ö.+midür D.143^a/6
ö.+misin D.23^a/8, V.85^b/10
ö.+müz D.139^b/4, D.139^b/8
ö.+si D.48^b/5, D.48^b/7, D.49^a/12,
D.52^b/10, D.52^b/11, V.74^b/5,
V.74^b/8, V.77^a/10, V.77^a/11
ö.+sin D.48^a/13, D.132^a/1
ö.+sini D.142^b/13
ölüm ölüm
ö. D.15^a/13, D.50^b/5, D.117^a/1,
D.117^a/13, D.119^b/2, D.137^b/10,
D.138^a/13, D.147^b/3, D.153^b/11,
D.153^b/12, V.65^a/2, V.65^b/3,
V.67^a/13, V.76^a/4, V.106^a/5
ö.+i D.115^a/9
ölüm tut- ölmek
ö.-dı D.138^a/12
ölümlü ölümlü krş. *ölümlü*
ö. D.79^a/4, D.102^b/6, D.153^b/10,

V.84^a/1
ölümlü ölümlü krş. *ölümlü*
ö. D.34^b/13, D.147^b/3, V.67^a/13,
V.91^b/2, V.99^b/13, V.106^a/4
‘öm(ü)r [< Ar. ‘ömr] ömür
‘ö. D.86^b/6
‘ö.+i D.48^b/2
‘ö.+inde D.128^b/12
‘ö.+üñ V.87^a/4
öñ ön
ö. D.94^a/2²⁸²
ö.+din D.117^b/8, D.117^b/13,
D.125^a/13, D.136^a/12, D.136^b/7,
D.145^a/13
ö.+in D.111^b/3, D.111^b/5,
D.133^a/6, D.133^a/7, D.133^a/8,
D.141^b/3
ö.+ince D.70^a/10, D.109^a/12,
D.144^b/13, D.145^a/1, D.145^a/12,
V.95^a/11
ö.+inde D.13^a/4, D.40^a/9,
D.53^a/2, D.129^a/3, D.130^a/3,
V.70^b/1, V.82^a/4, V.94^b/5
ö.+inden D.13^a/11, D.93^a/9,
D.93^a/11, D.122^a/9, V.63^b/11
ö.+ine D.7^a/9, D.7^b/10, D.8^b/3,
D.24^a/13, D.28^b/13, D.40^b/9,
D.48^b/10, D.56^a/10, D.72^b/3,
D.93^b/2, D.94^b/5, D.96^b/7,
D.98^b/10, D.99^b/9, D.99^b/13,
D.109^b/6, D.115^a/2, D.115^a/5,
D.115^b/12, D.121^a/8, D.122^b/13,
D.144^b/3, V.60^b/6, V.60^b/10,
V.61^a/7, V.63^b/8, V.74^b/11,
V.86^b/2, V.88^a/8, V.88^b/2,
V.88^b/7, V.93^a/8, V.95^a/7,
V.103^a/4
ö.+lerince V.83^b/4
ö.+lerine D.38^a/2, D.137^a/9,
V.65^b/13

²⁸² ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 94a.2

ö.+ümde D.13^a/1, V.63^b/6,
V.92^b/9
ö.+üme D.8^b/7, V.61^a/9
ö.+ünce V.87^a/6
ö.+ünde V.63^b/8
ö.+ünge D.13^a/8, V.63^b/10

öp- öpmek

ö.-di D.27^b/1, D.42^a/3, D.51^b/13,
D.89^a/5, D.90^b/5, D.98^b/5,
D.114^a/1, D.114^a/4, D.114^b/7,
D.120^a/7, D.120^b/3, D.125^a/9,
D.128^b/2, D.133^b/2, D.137^a/2,
D.137^a/3, D.147^a/3, D.147^a/4,
V.67^a/11, V.71^a/8, V.76^b/9,
V.87^b/11
ö.-diler D.39^a/5, D.147^a/5,
D.147^a/11, D.151^b/13, D.153^b/3,
V.69^b/11
ö.-dügümüze D.39^a/9
ö.-em D.90^a/11
ö.-en D.33^a/12, V.90^b/8
ö.-erem D.64^a/7, V.92^a/12
ö.-erler D.39^a/7, V.69^b/12
ö.-gil D.124^b/1
ö.-megüm D.124^b/10
ö.-üb D.60^a/11, D.83^a/9,
D.131^a/9, V.103^a/12
ö.-üp V.82^a/6, V.100^b/10

ördek(g) ördek

→ ME ördük (2016; D188-10)
→ MK ördek (2017; D.142^a/13)
ö. D.142^a/13
ö.+in D.96^a/10²⁸³

örü dur- ayağa kalkmak, ayakta durmak

krş. *öri tur-*, *örü tur-*
ö.-a V.80^b/11
ö.-dı V.61^a/1, V.63^b/4, V.64^a/3,
V.66^a/8, V.68^a/8, V.85^a/5,
V.95^a/2, V.100^b/4

ö.-dum V.101^b/9
ö.-duñ V.64^a/9, V.95^a/7
ö.-ğıl V.66^a/6
ö.-uñ V.61^a/1
ö.-ur V.59^b/11

öri tur- ayağa kalkmak, ayakta durmak

krş. *örü dur-*, *örü tur-*
→ ME öri tur- (2016; D172-7/8)
→ MK öri tur- (2017; D.23^a/11)
ö.-dı D.23^a/11, D.88^a/7-8
ö.-duñ D.14^a/4
ö.-ğıl D.17^a/12

örü tur- ayağa kalkmak, ayakta durmak

krş. *örü dur-*, *öri tur-*
ö.-dı D.6^a/6-7, D.8^a/4, D.12^a/2,
D.12^b/10, D.13^b/8, D.17^b/2-3,
D.21^b/11, D.36^a/12, D.69^b/8,
D.95^b/13-1, D.98^a/13-1,
D.122^a/13, D.132^a/13-1,
D.135^b/13, V.63^a/7
ö.-dum D.105^b/2
ö.-duñ D.70^a/4
ö.-ğıl D.9^a/4, D.12^b/1, V.61^b/3,
V.63^a/13
ö.-ub D.7^b/7
ö.-uñ D.8^a/5, D.123^b/5, D.151^a/3
ö.-ur D.5^b/12

örilü örülü

ö. D.20^a/6, V.84^a/11

örleş²⁸⁴- su ses çıkararak akmak

→ ME urlaş- (2016; D3-3)
→ MK örleş- (2017; D.3^b/3)
ö.-üben D.3^b/3, V.58^b/11

örme örme

ö. D.63^b/2, V.84^b/13, V.87^a/5,
V.89^b/8, V.91^b/13

ört- örtmek

ö.-di D.123^a/6
ö.-diler D.151^a/2

²⁸³ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 96a.9-10

²⁸⁴ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 3b.3

- ö.-er D.23^b/4
 ö.-meseydi V.78^b/9
 ö.-meydi D.55^a/6
 ö.-meyen D.32^b/13, V.90^b/3,
 V.99^a/8, V.99^a/9
öt²⁸⁵- ötmek; yüksekten atmak,
 böbürlenmek
 ö.-di V.83^a/13, V.90^b/12
 ö.-gil D.22^b/7, D.54^b/2, V.78^a/11
öte daha uzaktaki yer, iki uzaklıktan
 daha uzak olanı
 ö. D.146^a/6, D.153^a/9, D.153^a/12,
 V.78^a/11
 ö.+den D.43^b/1
öteki öteki
 ö. D.25^b/9, D.105^b/1, V.101^b/8
ötkün etkili, keskin, delip geçiçi
 ö. D.94^a/4, D.125^a/2, D.126^b/8
ötürü -den dolayı, -in yüzünden, -in
 sebebiyle
 ö. D.46^b/11, D.92^a/13, D.107^a/3,
 D.127^b/7, V.102^b/9
öyke öfke, hiddet, hışım
 ö. D.44^a/9
öykeni **ķabar-** içi taşmak, öfkesi
 kabarmak
 ö.-dı D.97^a/1
öyle ona benzer, onun gibi
 ö. D.23^b/12, D.41^a/9, D.112^a/2,
 V.86^a/6
 ö.+den D.6^a/9, V.60^a/5
 ö.+dence D.6^a/9
 ö.+ye V.60^a/4
öylen öğlen
 ö. D.88^a/4, D.88^a/5
öyün öğün
 ö.+i D.74^a/6, V.97^a/8
öyüncük(g) öğüncük
 ö.+i D.75^a/13
öz bir kimsenin kendi manevi varlığı,

- zâtı, kendisi
 ö. D.8^b/12, D.15^b/6, D.101^b/12,
 V.61^a/12, V.65^a/6, V.65^a/10
 ö.+in D.76^a/5
 ö.+ini D.61^b/6
 ö.+üm V.89^a/10
 ö.+üme D.30^a/7
 ö.+üni V.83^a/4, V.98^a/7

P

- pādişāh** [Far.] büyük hükümdar
 → ME pādişāh (2016; D240-3)
 → MK pādīshāh (2017; D.128^b/3)
 p. D.128^b/3
 p.+ı D.151^b/8
 p.+ına D.122^a/4
 p.+lar D.122^a/3, D.151^b/8
 p.+um V.74^b/6
 p.+uñ V.74^b/6
pamuk pamuk krş. *panbuk*
 p. V.59^a/2
panbuk pamuk krş. *pamuk*
 p. D.3^b/9
paralan- parçalanmak, parça parça
 edilmek
 p.-mıñ V.74^a/7
 p.-ub V.64^b/5, V.95^b/11
pāre [Far.] parça
 → ME para (2016; D163-4)
 → MK pāre (2017; D.56^a/10)
 p. D.56^a/10, D.117^a/7, V.88^b/8
 p.+si D.83^b/4, D.115^a/1, V.75^a/7,
 V.87^a/4
pāre ét(d)- [Far. + T.] parçalamak krş.
pāre eyle-, *pāre kıl-*
 p.-di V.79^a/12
 p.-üb V.94^b/12
pāre eyle- [Far. + T.] parçalamak krş.
pāre ét-, *pāre kıl-*
 p. D.150^b/9

²⁸⁵ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 22b.7

p.-di D.117^a/8
pāre kıl- [Far. + T.] parçalamak krş.
pāre ét-, pāre eyle-
p.-uridum D.136^a/3
parele- parçalamak krş. *pārele-*
p.-di V.79^b/5
pārele- parçalamak krş. *pārele-*
p.-di D.56^b/8
p.-ıj D.149^b/10, V.105^a/10
p.-yeyin D.69^b/1
pārelen- parçalanmak
→ ME paralan- (2016; D90-10)
→ MK pārelen- (2017; D.47^a/10)
p.-di D.47^a/10, D.114^b/11,
D.115^a/1
p.-miş D.47^b/3
p.-üb D.71^a/12
pāre pāre parça parça
→ ME para para (2016; D56-4)
→ MK pāre pāre (2017; D.30^a/4)
p. D.30^a/4
pāre pāre ol- paramparça olmak
p.-dı D.114^b/12, D.146^a/8
parla- parlamak
p.-r D.126^a/10
p.-yub D.20^b/11, D.32^b/4,
D.66^a/2, D.66^a/7, D.77^a/13,
D.145^a/9, V.90^a/11, V.93^a/13,
V.99^a/4
parmak(ğ) parmak krş. *barmak, ħarmak*
p. D.107^a/13, D.128^a/5, D.146^b/9
p.+ına D.110^b/12, D.116^a/10
p.+ını D.59^b/2
p.+ları D.63^b/2
p.+laruñ D.56^a/4
p.+uñ D.116^a/9
pas²⁸⁶ iç sıkıntı, dert
p. D.122^a/5
paşa paşa

p.+nuñ D.94^b/11
p.+sı V.91^b/9
paşmak ayakkabı
p. D.6^a/2
pay [Far.] pay
p. D.40^a/13, D.40^b/2, V.70^b/4
pāyende [Far.] payidar
p. D.4^b/1, V.59^a/13
pay vēr- [Far. + T.] pay vermek
p. D.40^b/3, V.70^b/5
pehlevān [Far.] pehlivan
→ ME pehlivan (2016; D218-11)
→ MK pehlevān (2017; D.41^b/7)
p. D.41^b/7, D.111^a/11, V.71^a/5,
V.100^b/8
p.+ı D.77^a/5, V.90^a/6
p.+laruñ D.38^a/5
pehlū [Far.] omuz
p. D.89^b/12, D.90^a/9
pençe [Far.] pençe
→ ME pençe (2016; D185-1)
→ MK pençe (2017; D94^b/1)
p.+sine D.94^b/1
pencere [Far.] pencere
p.+den D.81^b/6
pençik²⁸⁷ [Far.] hisse, beşte bir hisse krş.
pençik
→ ME pençik (2016; D121-4)
→ MK pençik (2017; D62^b/4)
p. D.62^b/4, D.108^a/9, V.83^b/7,
V.103^b/2
pençik [Far.] hisse, beşte bir hisse krş.
pençik
→ ME pencik (2016; D121-4)
→ MK pençik (2017; D.128^b/1)
p. D.128^b/1
penİR [Far.] peynir
→ ME peynir (2016; D40-4)
→ MK penİR (2017; D.92^a/10)

²⁸⁶ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 122a.4-5

²⁸⁷ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 62b.4

- p. D.92^a/10
p.+i D.22^a/4
perçin [Far.] perçin
p. D.141^a/1
perī [Far.] peri
→ ME perri (2016; D215-1)
→ MK perī (2017; D.109^b/2)
p. D.109^b/2, D.109^b/4, D.109^b/6,
D.109^b/13, D.110^b/11
p.+ler D.109^b/1
perli dilimli, kanatlı; topuz, gürz vb.
aletlerin kanadı, dilimleri krş.
berli, perlü
p. D.37^a/2, D.38^a/10, V.68^b/5,
V.69^a/13, V.91^a/7
perlü dilimli, kanatlı; topuz, gürz vb.
aletlerin kanadı, dilimleri krş.
berli, perli
p. D.106^b/7, D.145^b/6, V.102^b/2
pervāza ağ- uçup yükselmek;
havalanmak; kalkmak
→ ME pervaza ağ- (2016;
D272-6)
→ MK pervāza ağ- (2017;
D.138^a/6)
p.-dı D.138^a/6
pes [Far.] yeter, kafi
p. D.42^a/12, D.42^b/7, D.42^b/10,
D.45^a/2, D.82^b/1, D.82^b/2,
D.87^b/6, D.103^b/3, D.106^b/11,
D.108^a/3, D.117^a/8, D.120^b/2,
V.71^b/7, V.72^b/10, V.100^b/2,
V.100^b/3, V.102^b/5
peşīmān ol- [Far. + T.] pişman olmak
p.-dı D.97^b/12-13
peygamber [< Far.peygām-ber]
peygamber krş. *peygāmbēr*
p. D.5^a/3, D.91^b/7
p.+ün D.6^b/11, D.33^a/4,
D.43^b/11, D.44^b/2, V.72^a/6,
V.90^b/4
peygāmbēr [Far.] peygamber krş.
peygāmbēr
p. V.72^b/2
p.+ün V.60^a/12
pıçak bıçak krş. *bıçaķ*
p. D.93^a/13
pilon²⁸⁸ keşiş cübbesi, papaz cübbesi
p. D.64^a/7
pīr [Far.] yaşlı, ihtiyar kimse
→ ME pir (2016; D172-8)
→ MK pīr (2017; D.88^a/8)
p. D.88^a/8
pīş-keş [Far.] hediye, armağan, peşkeş
→ ME pişkeş (2016; D237-2)
→ MK pēş-keş (2017; D.120^b/2)
p.+in D.120^b/2
pişür- pişirmek krş. *bişir-, bişür-*
p.-sün D.112^a/3, D.112^a/5
p.-üb D.28^a/2
p.-ürin D.27^a/12
polat(d) [< Far. pūlād] çelik krş. *bolat*
→ ME polat (2016; 3-10)
→ MK pūlād (2017; D76^b/1),
polād (2017; V98^a/12)
p. D.3^b/10, D.8^b/11, D.17^b/3,
D.19^b/6, D.26^b/1, D.33^b/10,
D.35^a/4, D.66^b/7, D.67^a/10,
D.68^a/9, D.76^a/8, D.76^b/1,
D.79^a/8, D.81^b/4, D.94^a/3,
D.94^a/10, D.107^b/3, D.112^b/9,
D.118^a/8, D.124^b/12, D.125^b/9,
D.126^a/9, D.126^b/4, D.127^a/2,
D.127^a/11, D.131^b/2, D.143^a/12,
D.150^b/2, D.150^b/11, V.59^a/3,
V.61^a/12, V.67^b/4, V.87^a/12,
V.98^a/9, V.98^a/12, V.103^a/3,
V.105^b/10
pūl pul, para
→ ME pul (2016; D280-2)

²⁸⁸ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 64a.7

→ MK pül (2017; D.83^b/13)
 p. D.83^b/13
 p.+dur D.142^a/2

pusarık puslanmış, puslu, sisli, bulanık
 p. D.23^b/2, D.141^a/4, V.85^b/13

puşı pusu krş. *pusu, puşu*
 p.+ya V.66^a/11

pusu pusu krş. *puşı, puşu*
 p. V.94^a/4

puşu pusu krş. *puşı, pusu*
 p. D.67^b/10

puş²⁸⁹- öfkelenmek, kızmak
 → ME puş- (2016; D247-13)
 → MK puş- (2017; D.125^b/13)
 p.-dı D.125^b/13
 p.-duğundan D.124^a/7
 p.-miş D.124^a/7

put [Far.] put
 p.+laruğa D.127^b/12

puta [Far.] hedef, amaç, nişangah
 krş. *buta*
 p. D.24^a/9, V.72^a/2, V.86^a/12

puthāne [Far.] putların bulunduğu
 tapınak
 p.+m D.127^b/11

püki kıp²⁹⁰- fırtına kopmak
 → ME yüki (2016; D207-12)
 → MK püki kıp- (2017;
 D.105^b/12-13)
 p.-dı D.105^b/12-13, V.102^a/3
 p.-sa D.141^a/4,

pürçekli pürçekli krş. *bürceklü,*
bürçeklü, bürçeklü
 p. D.153^b/13

püre pire krş. *bire, büre, büre*
 p.+den D.46^a/12-13
 p.+ler D.46^a/3
 p.+yi D.45^b/4

pürelî pireli

²⁸⁹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 124a.7

p. D.46^a/2

R

rab [Ar.] Allah, Tanrı
 r. D.40^a/5, D.70^b/9, D.70^b/11,
 D.70^b/12, V.70^a/13, V.95^b/5,
 V.95^b/6

rah(i)m [Ar.] rahim
 r.+ine D.4^a/10, V.59^a/11

rahmet [Ar.] Allah'ın yaratıklarına olan
 merhameti, acıma ve esirgemesi
 r. D.92^a/6

rahmet kıp- [Ar. + T.] esirgemek
 r.-sun V.106^a/7

rāstla- rastlamak
 r.-yub V.103^a/4

rāzī ol- [Ar. + T.] razı olmak
 → ME rāzī ol- (2016; D220-7)
 → MK rāzī ol- (2017; D.86^a/6)
 r.-dı D.86^a/6, D.112^a/7, D.120^a/6
 r.-madı D.120^a/5
 r.-sun D.89^a/1

rek'at [Ar.] rek'at
 → ME rik'at (2016; D63-2)
 → MK rek'at (2017; D.33^b/3)
 r. D.33^b/3, D.62^a/4, D.68^a/4,
 D.78^a/1, D.98^b/7, V.83^a/11,
 V.94^a/7, V.98^a/4

resül [Ar.] peygamber, nebi
 r. D.3^a/2

revān ol- [Far. + T.] akmak, yürümek
 → ME revan (2016; D102-7)
 → MK revān ol- (2017;
 D.29^a/4-5)
 r.-dı D.29^a/4-5, D.53^a/7
 r.-ub V.80^b/9

rızık [< Ar. rızık] Allah tarafından
 herkese takdir edilen nimet
 r. D.87^b/9

²⁹⁰ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs.
 105b.12

r.+ın D.107^a/1, V.102^b/8

r.+umızı D.37^b/10

r.+umuzu V.69^a/5

Rūm Rum

r. D.36^b/10, V.68^b/2

r.+a D.79^b/7

S, Ş

sa'āt [Ar.] saat krş. *sā'at*

→ ME sa'at (2016; D148-3)

→ MK sā'at (2017; D76^a/3)

s.+da D.76^a/3

sā'at [Ar.] saat krş. *sa'āt*

s. V.98^a/5

şabadanca sabahtan krş. *şabāḥdanca*

→ ME şabadanča (2016; D7-11)

→ MK şabadanca (2017; D.5^b/11)

ş. D.5^b/11

şabāḥ [Ar.] sabah

→ ME şabah (2016; D272-3)

→ MK şabāḥ (2017; D.60^a/6)

ş. D.60^a/6, D.88^a/4, D.138^a/3, V.74^a/5

ş.+dan V.60^a/4

şabāḥdanca sabahtan krş. *şabadanca*

ş. V.59^b/11

şāḥḥaşāğ ol- sapasağlam olmak krş.

şapaşāğ ol-

→ ME sappa şağ (2016; V30-4)

→ MK şappa şağ (2017; V72^b/4)

ş.-dı V.72^b/4

şabr ét- [Ar. + T.] tahammül göstermek

ş. V.89^b/4

şaç şaç krş. *şaç, şaç*

→ ME şaç (2016; D43-8)

→ MK şaç (2017; D23^b/8)

ş. D.23^b/8, D.55^a/6, V.78^b/9

şaç şaç krş. *şaç, şaç*

s.+ını D.134^b/13

şaç şaç krş. *şaç, şaç*

ş. V.86^a/4

ş.+ı D.20^a/6, V.84^a/11

ş.+ın V.62^b/13, V.74^a/10

ş.+ını D.29^a/7, D.47^b/8

ş.+ların V.88^b/11

ş.+um D.23^b/4, D.59^b/13,

V.81^b/12, V.86^a/1

ş.+uñ D.59^b/9, D.84^a/11, V.81^b/9

şaç- ortalığa dağıtmak, etrafa serpmek, dökmek

ş.-dı V.91^a/5

şaçlı saçlı krş. *şaçlu*

ş. D.63^b/2

şaçlu saçlı krş. *şaçlı*

ş. D.21^a/3, V.84^b/13, V.87^a/5, V.89^b/8, V.91^b/13

ş.+m D.8^a/9, D.101^b/10, V.61^a/3

şadağa [Ar.] sadaka krş. *şadağa*

ş.+sı V.69^a/6, V.78^b/4

şadak(ğ) ok ve yay çantası

ş.+da D.126^a/11

ş.+ından D.101^a/12

ş.+uñda D.26^b/1

şadağa [Ar.] sadaka krş. *şadağa*

ş.+lar V.67^a/10

ş.+sı D.37^b/11, D.54^b/12

şafā [Ar.] sefa, zevk

ş.+ı D.31^b/6

sağ (I) sağ, sol karşıtı krş. *şağ*

s. D.4^b/13

sağ (I) sağ, sol karşıtı krş. *şağ*

ş. D.9^b/13, D.34^a/5, D.34^a/7, D.35^b/6, D.38^b/13, D.57^a/10, D.57^b/9, D.63^b/8, D.78^a/10, D.122^a/12, D.124^a/4, D.128^b/3, D.150^b/12, V.67^b/11, V.68^b/13, V.69^b/8, V.69^b/10, V.79^b/13, V.80^a/7, V.91^a/5, V.91^a/6, V.92^a/4, V.94^a/12, V.99^b/4

ş.+a D.78^a/7, D.141^b/1, V.80^a/6, V.94^a/13

ş.+da D.57^a/10, V.79^b/13

ş.+dan D.34^a/1, D.57^b/9, V.80^a/7,

- V.91^a/2, V.99^b/2
 ş.+1 V.94^a/13
 ş.+ılan D.13^b/10, D.69^b/9, V.64^a/5
 ş.+ın D.69^a/1, V.94^b/4
 ş.+ına D.57^b/8, D.63^b/9, D.68^b/5, D.88^a/12, D.92^b/1, D.120^a/4, V.92^a/5, V.95^a/3
 ş.+ında D.37^b/3, D.39^a/4
 ş.+ından V.61^b/13
 ş.+uma V.92^b/1
 ş.+uğa D.64^a/2, V.92^a/8
- şag (II)** sağ, diri, canlı
 ş. D.5^a/8, D.19^a/8, D.23^b/13, D.50^a/1, D.60^b/13, D.62^a/13, D.90^b/4, D.133^b/1, D.134^a/9, D.137^a/13, D.151^a/6, V.83^b/5, V.86^a/7
 ş.+dur D.14^b/13, D.23^b/12, D.50^a/3, D.50^a/4, D.50^a/6, D.123^a/2, D.143^b/2, V.64^b/8, V.75^b/7, V.75^b/8, V.75^b/9, V.75^b/10
 ş.+ımış D.130^b/3
 ş.+mı D.49^b/9, D.49^b/10, D.49^b/11, V.75^b/1, V.75^b/2, V.75^b/3
 ş.+mısın V.75^b/6
 ş.+ mısın D.50^a/1-2
 ş.+um D.64^a/12
- şag-** saġmak
 → ME şaġ- (2016; D181-9)
 → MK şaġ- (2017; D.92^b/9)
 ş.-ar D.92^b/9
 ş.-dum V.64^b/1
 ş.-dur D.9^a/8, V.61^b/5
- şagalda** **gör-** iyileştirmek, iyileştirivermek
 ş. V.72^b/2
- şagaldı** **gör-** iyileştirmek,
- iyileştirivermek
 → ME şagaldı gör- (2016; D85-2)
 → MK şagaldı gör- (2017; D.44^b/2)
 ş. D.44^b/2
- şagdıc** saġdıç
 → ME şagdıc (2016; D271/7)
 → MK şagdıc (2017; D137^b/7)
 ş. D.137^b/7
- şagdur-** saġdırmak
 ş.-dı D.9^b/2
 ş.-dum D.14^a/13
- şaginç(c)**²⁹¹ emel, istek, arzu, amaç, düşünce, endişe
 ş.+ın D.19^b/1, V.67^b/1
- şagiş günü** hesap günü
 → ME şagiş günü (2016; D6-9/10)
 → MK şagiş günü (2017; D.5^a/9-10)
 ş.+nde D.5^a/9-10
- şagli şolli** saġdan soldan
 ş. D.68^b/5
- şaglık(ğ)**²⁹² saġlık
 ş.+ıla D.19^b/1, D.51^a/8, D.51^a/10
 ş.+ın V.67^b/1
 ş.+ında D.25^a/12
- şag ol-** yaşamak krş. *şag ol-*
 s.-sun V.89^a/2
- şag ol-** yaşamak krş. *şag ol-*
 ş. D.29^a/13, D.152^a/1, D.152^a/7, D.152^b/4, V.89^a/2
 ş.-sun D.29^b/1
- şagraġ** kadeh, bardak, sürahi, maşrapa, tas
 ş. V.84^a/12
 ş.+ın D.29^a/2
 ş.+ını V.88^b/9
- şagraġ sür-** sakilik etmek, kadeh

²⁹¹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 19b/1

²⁹² ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 19b.1

- dolaştırmak
 ş.-sün D.28^a/4
 ş.-üb D.20^a/8
- şağrak sürdür-** sakilik ettirmek, kadeh dolaştırtmak
 → ME şağrak sürdür- (2016; D51-6/7)
 → MK şağrak sürdür- (2017; D.28^b/3)
 ş.-elüm D.28^b/3
 ş.-eyim V.88^b/2-3
 ş.-mek D.27^b/5-6, V.88^a/1
- şağrı** sağrı, atın kalçası, kalça krş. *şağru*
 ş. D.107^b/1
 ş.+sın D.6^b/9
- şağru** sağrı, atın kalçası, kalça krş. *şağrı*
 → ME şağrı (2016; D9-8)
 → MK şağrı (2017; D6^b/8)
 ş.+ma D.6^b/8
- şahābe** [Ar.] sahabe
 ş.+si D.33^a/4
- şahīh** [Ar.] yalan ve hayal ürünü olmayan, gerçek, doğru
 ş. V.104^b/8
- saht** [Far.] güç, zor, sert; üzgün, kederli, sıkıntılı krş. *sāht*
 s.+mı V.72^b/9
 s.+sın V.76^a/8
- sāht** güç, zor, sert; üzgün, kederli, sıkıntılı krş. *saht*
 s.+sın D.50^b/13
- saht ol-** kederlenmek, üzülmek, bozulmak
 s.-dı D.38^a/13, D.119^b/11, D.138^a/7, V.104^b/10
 s.-dılar D.46^b/8-9, V.69^b/1, V.73^b/11
 s.-du D.149^a/3
 s.-duñuz D.46^b/9, V.73^b/11
 s.-mayalum D.46^b/10, V.73^b/11
- s.-mayayam D.119^b/12
 s.-mayayım D.51^a/2
 s.-mayayın V.76^a/9-10
 s.-mış D.50^b/12, V.76^a/8
 s.-ursın D.119^b/12
 s.-ursız D.46^b/12, V.73^b/12
- sağ ol-** uyanık, müteyakkız, tetikte olan
 s.-ur D.134^a/4
- şakaç**²⁹³ ekmek pişirilen saç
 → ME şakaç (2016; D105-7)
 → MK şakaç (2017; D54^b/7)
 ş. D.54^b/7
- sakal** sakal krş. *şakal*
 s.+mı D.135^a/1, D.150^b/10
- şakal** sakal krş. *şakal*
 ş.+ı D.12^b/6, D.118^b/5, V.63^b/3
 ş.+ın V.105^a/9, V.105^b/8
 ş.+mı D.149^b/9, D.150^a/12
 ş.+um D.81^a/5, D.81^a/6
 ş.+uñıla D.100^a/7
- şakalcuk(ğ)** sakalcık
 → ME şakalcuk (2016; D157-13)
 → MK şakalcuk (2017; D.80^b/13)
 ş.+ı D.80^b/13
- şakallı** sakallı krş. *şakallu*, *şakallu*
 ş. D.7^b/4, D.117^b/8
- şakallu** sakallı krş. *şakallı*, *şakallu*
 s. D.124^b/2, D.126^a/3, D.137^a/11, D.153^b/13
- şakallu** sakallı krş. *şakallı*, *şakallu*
 ş. D.7^b/3, D.11^b/5, D.12^b/5, D.18^b/2, D.18^b/3, D.19^a/1, D.19^b/8, D.32^a/8, D.35^a/5, D.42^a/8, D.42^a/12, D.42^b/7, D.49^b/10, D.50^a/5, D.63^a/3, D.75^a/6, D.81^a/5, D.83^a/10, D.84^b/12, D.88^a/8, D.90^a/3, D.95^b/4, D.105^a/11, D.108^b/1, D.111^b/1, D.112^b/13, D.113^b/5,

²⁹³ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 54b.7

D.114^a/13, D.114^b/3, D.118^a/4,
D.118^b/5, D.128^a/9, D.131^b/5,
D.135^b/6, D.135^b/10, D.146^b/13,
V.62^b/13, V.66^b/10, V.67^a/5,
V.67^b/5, V.71^a/11, V.71^a/13,
V.71^b/5, V.75^b/2, V.75^b/9,
V.84^a/2, V.91^b/5, V.97^b/8,
V.98^b/12, V.100^a/3, V.101^b/7,
V.103^b/5

şakar ağzı, gözü, burnu kara kuzu
ş. D.115^b/9²⁹⁴, D.116^a/1

şakın sakın, asla krş. *şakın*
s. D.28^b/10, V.88^b/6

şakın sakın, asla krş. *şakın*
ş. D.29^a/3, V.88^b/10

şakla- saklamak krş. *şakla-*
s.-mişlar D.89^b/1
s.-rıdı D.104^a/4
s.-rıdum D.66^b/4, D.66^b/7,
D.67^a/1

şakla- saklamak krş. *şakla-*
ş. D.52^b/1, V.77^a/5
ş.-dılar D.16^b/6, V.65^b/8
ş.-mağıla D.3^b/5, V.58^b/13
ş.-mışıdı V.73^a/10
ş.-r imiş V.74^b/10
ş.-rıdı D.48^b/9
ş.-rıdum D.66^b/6, D.66^b/9,
D.66^b/11, D.66^b/12, V.93^b/5,
V.93^b/6, V.93^b/7
ş.-rlardı V.100^b/11
ş.-sun D.4^a/3, D.6^b/12, V.59^a/7,
V.60^a/12
ş.-yayım D.52^b/3, V.77^a/6

şaklat- saklatmak
ş.-dı D.9^b/6

şaksagan saksagan kuşu
ş.+a D.96^a/12

sal- bırakmak krş. *şal-*
s.-ur D.3^b/5

şal- göndermek, sevk etmek; bırakmak,
salıvermek, terketmek, başıboş
bırakmak; atmak, havale etmek;
atılmak, saldırmak, hücum etmek
krş. *şal-*

ş. D.140^b/10, D.141^a/10

ş.-aridum D.150^b/5, V.105^b/11

ş.-aydum D.28^b/8

ş.-ayınmı? D.8^b/11, V.61^a/12

ş.-dı D.12^b/11, D.19^a/3, D.38^b/12,
D.61^b/7, D.76^a/5, D.138^a/5,
D.147^a/10, V.91^a/7, V.98^a/7

ş.-dılar D.111^b/10

ş.-dum D.14^a/10, D.71^a/2,
D.105^a/11, V.64^a/12, V.101^b/6

ş.-dun D.121^b/2

ş.-maduñ D.106^a/3, V.102^a/5

ş.-ub D.69^a/6, D.128^a/7, D.141^a/3

ş.-uban D.58^b/7, D.69^a/4,
V.80^b/11

ş.-ubanı D.84^b/6

ş.-ur V.58^b/13

şalavāt getür- [Ar. + T.] salavat
getirmek

→ ME şalavat getür- (2016;
D182-3)

→ MK şalavāt getür- (2017;
D.75^b/12)

ş.-di D.75^b/12, D.93^a/3, D.93^a/10,
D.94^b/1-2, D.96^b/4, D.98^b/8,
D.115^b/1, D.134^a/6,
D.134^b/1, V.94^a/7

ş.-diler D.33^b/4, D.78^a/1,
V.99^a/13

ş.-üb V.83^a/12

şalavāt vēr- salavat vermek

ş.-di V.98^a/4

ş.-diler V.90^b/11

şalı vēr- bırakmak, koyuvermek, serbest
bırakmak

²⁹⁴ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 115b.7

- ş.-diler D.93^a/1, D.94^b/13-1
 ş.-medi D.111^b/4
 ş.-mişler D.107^b/6
şalın- bırakılmak, konulmak
 ş.-miş idi D.63^a/13
 ş.-mıydı V.91^b/12
şalındur- salındırmak, iple aşağı indirmek, sarkıtmak
 ş.-acak V.76^a/12
 ş.-acak D.51^a/7
 ş.-dı D.51^a/13, D.115^a/5, V.76^b/2
salıklı salkımlı
 s. D.82^a/7
salıkum salıkum salkımlar biçiminde
 ş. D.7^b/2-3, D.12^b/4, V.63^b/3
şām sam yeli
 ş. D.70^b/2, V.95^b/1
şaman saman
 ş. D.142^b/5
şamur [Far.] derisinden kürk yapılan hayvan
 ş. D.69^b/8
şan- sanmak, zannetmek, zanneylemek
 ş.-asıncım D.68^b/6
 ş.-aşıncım V.94^a/13
 ş.-dı D.69^a/8, D.99^a/3, V.63^b/8
 ş.-dıkım V.94^b/8
 ş.-dum D.139^a/3, V.96^a/6
 ş.-urdum V.101^a/6
sanc- sançmak, saplamak krş. *sanc-*, *sanç-*, *sanç-*
 s.-asum V.101^b/10
şanc- sançmak, saplamak krş. *sanc-*, *sanç-*, *sanç-*
 → ME *sanç-* (2016; D52-13)
 → MK *sanç-* (2017; D28^a/13)
 ş.-ayım D.125^a/1
 ş.-ub V.94^a/6
 ş.-ubanı D.78^a/13, V.99^b/5
 ş.-uñ D.28^a/13
sanç- sançmak, saplamak krş. *sanc-*, *şanc-*, *sanç-*
 → ME *sanç-* (2016; D288-6)
 → MK *sanç-* (2017; D146^a/6)
 s.-am D.146^a/6
 s.-ımadı D.146^a/6
şanç²⁹⁵- sançmak, saplamak krş. *sanc-*, *şanc-*, *sanç-*
 ş.-asum D.105^b/4
 ş.-dı D.68^a/2
 ş.-dılar D.111^a/3
sancağ sancak krş. *şancağ*
 s. D.104^b/6, D.106^b/10, V.101^a/8
şancağ sancak krş. *sancağ*
 ş. D.39^b/5, D.105^a/5, V.70^a/5, V.101^b/3, V.102^b/5
 ş.+ın V.83^b/3
 ş.+ımı D.34^a/12, V.91^a/7
 ş.+lar V.91^a/1
sancağlı sancaklı
 s. D.145^a/12
sancıl- sancılmak, saplanmak krş. *sancıl-*, *şançıl-*
 s.-ayın D.97^a/3
şancıl- sancılmak, saplanmak krş. *sancıl-*, *şançıl-*
 ş.-ayım D.132^a/11
 ş.-ayın D.51^a/10
şançıl- sancılmak, saplanmak krş. *sancıl-*, *şançıl-*
 ş.-dı D.22^b/13
şap- sapmak
 ş.-arum D.140^b/11, D.141^a/11, D.141^b/11, D.142^b/3
şapa²⁹⁶ تنها, ıssız
 ş. D.33^b/7, D.56^b/12, D.68^a/12, D.78^a/4, D.104^a/12, V.79^b/7, V.86^a/10, V.101^a/3

²⁹⁵ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 105b.4-5

²⁹⁶ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 33b.7

şapan şapan

ş. D.22^b/12, D.30^b/4, D.110^a/2,
V.85^b/4

ş.+ı V.89^a/13

ş.+ını D.22^a/1, V.85^a/6, V.89^b/3

ş.+ınuş D.22^b/9, D.23^a/1,
D.30^a/10, D.30^a/11, V.85^b/3,
V.85^b/5, V.89^b/1

ş.+umca D.22^b/6, V.85^b/2

ş.+uş D.30^b/3, V.89^a/13

şapaşag ol- şapasağlam olmak krş.

şāḥḥaşağ ol-

→ ME şapa şağ (2016; D85-5)

→ MK şapaşag ol- (2017;
D.16^b/7)

ş.-dı D.16^b/7, D.44^b/5

şar- kuşatmak, çevrelemek

ş.-dı D.91^b/12, D.110^a/12,
D.122^b/2

ş.-dılar D.138^b/11

ş.-madılar V.71^a/6

şara ko- sarmak, sarıvermek

ş.-dı V.87^b/5

şara şara sara sara, sararak

ş. D.27^a/3-4

saray [Far.] saray krş. *sarāy*

s.+dan V.61^b/13

sarāy [Far.] saray krş. *sarāy*

s.+dan D.9^b/13

şarḥ çetin, güç, şiddetli, sert, keskin, güç

yetmez krş. *şarp*

→ ME şarp (2016; D148-5)

→ MK şarp (2017; D76^a/5)

ş. D.4^a/4, D.76^a/5, D.141^b/1,
D.143^b/11, V.66^a/3, V.98^a/7

şarı sarı

ş. D.70^b/4, D.91^a/12, D.92^b/12,
D.93^b/11, D.94^a/1, D.94^a/8,
D.95^b/12, D.96^b/2

şarık sarık

→ ME şaruk (2016; D97-9)

→ MK şarık (2017; D.47^b/4)

ş. D.47^b/4, D.50^b/3, V.74^a/8,
V.76^a/3

ş.+ların D.50^b/9, D.151^b/12

şarıl- sarılmak

ş.-alum D.132^a/10

sarımsak sarımsak krş. *şarımsak*

s. D.70^b/3

şarımsak sarımsak krş. *sarımsak*

ş. V.95^b/1

şarın- sarılmak

ş.-dılar D.151^b/12

ş.-sun D.74^a/12

şarmaş- sarılmak

ş.-anda D.8^a/9, V.61^a/3

ş.-dılar D.41^b/7

şarp çetin, güç, şiddetli, sert, keskin, güç
yetmez krş. *şarḥ*

ş. D.17^a/8, V.59^a/8

şarşıl- sarsılmak

ş.-dı D.13^b/11, D.24^a/12,
D.69^b/11, D.72^a/6, D.104^a/10,
V.64^a/5, V.86^b/1, V.95^a/4,
V.96^a/5, V.101^a/2

ş.-ubdur D.53^a/11, V.77^b/6

şaru sarı

ş. D.14^a/9, V.64^a/11, V.95^b/2

şarvan deveci, deve güdücüsü

ş.+lar D.58^b/4, D.133^a/6, V.80^b/8

ş.+um mısın D.136^b/1

ş.+uşam D.136^b/9

şası fena, murdar, pis kokulu krş. *şası*,
şası

s. D.20^b/4, D.21^a/3, D.66^b/8

şası fena, murdar, pis kokulu krş. *şası*,
şası

ş. D.28^b/4, D.29^a/2, D.52^a/2,
D.84^b/4, V.84^b/3

şası fena, murdar, pis kokulu krş. *şası*,
şası

ş. V.76^b/10, V.88^b/3, V.88^b/8

sav- savmak

s.-sun D.4^b/10, V.59^b/6

şavaş savaş

ş. D.33^b/8, D.62^a/6, D.78^a/4,
D.94^a/6, D.126^a/12, V.90^b/12,
V.99^b/1

ş.+da D.77^a/6

şavaş- savaşmak

ş.-a D.79^b/6

ş.-alum D.98^b/13

ş.-ayım D.80^a/8, V.93^b/11

ş.-ayın D.67^a/11

ş.-dı D.68^a/9, V.91^a/1, V.98^a/5,
V.99^b/1

ş.-dılar D.68^b/12, V.94^a/9

ş.-duğum D.67^b/9, V.94^a/3

ş.-duğun D.73^b/6

ş.-madın D.18^a/4, D.18^a/7,
D.18^a/9, D.18^a/11, D.18^b/1,
D.18^b/3, D.31^a/4, V.66^b/5,
V.66^b/6, V.66^b/7, V.66^b/9,
V.66^b/11, V.89^b/8

ş.-mağıl D.74^b/8

ş.-mışıdı D.95^a/2

ş.-uban D.98^b/2

ş.-urken V.96^b/13

şavaşdur- savaştırmak

ş.-urlar idi V.61^b/11-12

ş.-urlarını D.9^b/11

şavaş ét- savaşmak krş. *şavaş eyle-*

ş.-di V.67^a/7

ş.-diler V.94^b/4

şavaş eyle- savaşmak krş. *şavaş ét-*

ş.-di D.76^a/2

savgat hediye, armağan, bahşiş, ihsan

s.+ı D.49^b/6, V.75^a/12

şavıl- savuşturulmak, geçirtilmek, atlatılmak, bertaraf edilmek, dağılmak, uzaklaşmak, bir tarafa çekilmek, yol vermek üzere çekilmek krş. *şavıl-*

→ ME şavıl- (2016; D17-3)

→ MK şavıl- (2017; D.10^b/3)

ş.-dı D.10^b/3, D.93^a/11

şavril- savrulmak

ş.-ayın D.51^a/10, D.97^a/3

ş.-urıdı D.30^b/1

şavul- savuşturulmak, geçirtilmek, atlatılmak, bertaraf edilmek, dağılmak, uzaklaşmak, bir tarafa çekilmek, yol vermek üzere çekilmek krş. *şavıl-*

ş.-dı V.62^a/10

şay²⁹⁷ cilalı, parlak

ş. D.129^a/13

şay- saymak

ş.-duğda D.77^b/11

ş.-dum D.140^b/3

ş.-mağıla V.101^b/2

şaya var- saymaya başlamak

ş.-sam D.20^b/12

şaydur- saydırmak

ş.-ayım D.75^b/8

şayıl- sayılmak

ş.-mağıla D.33^b/1, D.105^a/4,
V.90^b/9, V.99^a/12

sāyir [Ar.] başka, diğer, öteki

s. D.144^b/10

şayla²⁹⁸ seçmek, ayırmak

→ ME şayla- (2016; D126-8)

→ MK şayla- (2017; D.65^a/8)

ş.-dı D.65^a/8, V.93^a/1

şaylan şaylan²⁹⁹ sarp sarp

→ ME aşılan aşılan (2016;
D136-8)

→ MK aşılan (2017; V95^a/9)

ş. D.70^a/8, V.95^a/9

sayra- ötmek, cıvıldamak, şakımak

s.-duğda D.7^b/3-4, D.12^b/5

şayru düş- hasta olmak

²⁹⁷ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 129a.13

²⁹⁸ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 65a.8

²⁹⁹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 70a.8

ş.-miş idi D.79^b/10
sayvan gölge yapan siper, şemsiye krş.
şayvan
 → ME *şayvan* (2016; V6-1)
 → MK *şayvân* (2017; V60^b/1)
 s. V.60^b/1, V.67^b/8, V.68^b/13,
 V.91^b/11
şayvan gölge yapan siper, şemsiye krş.
şayvan
 ş. D.35^b/1, D.37^b/3, D.38^b/11,
 D.63^a/11, D.103^a/1, D.119^b/6,
 V.100^a/8
 ş.+1 D.7^a/2
 ş.+ın V.69^b/8
şayvanlı sayvanlı krş. *şayvanlı*
 ş. D.104^a/13
şayvanlu sayvanlı krş. *şayvanlı*
 → ME *şayvanlu* (2016;
 D109-13)
 → MK *şayvânlu* (2017; V101^a/4)
 ş. D.56^b/13, V.79^b/8, V.101^a/4
saz saz krş. *şaz*
 s.+a D.61^b/7
 s.+dan D.61^b/9, D.108^b/11
 s.+1 D.61^b/8
 s.+lar D.94^a/1
 s.+larda D.114^a/11
 s.+uñ D.70^a/9, D.142^a/10
şaz saz krş. *saz*
 ş.+a V.83^a/4
sebeb [Ar.] sebep
 s. D.64^a/3, D.64^a/9, D.148^a/7,
 V.77^a/8, V.92^a/9, V.92^b/4,
 V.92^b/6
 s.+ini D.9^a/1, V.92^a/13
seç- seçmek krş. *seç-*
 → ME *seç-* (2016; V31-6)
 → MK *seç-* (2017; V73^a/6)
 s.-di V.73^a/6, V.73^a/7

seç- seçmek krş. *seç-*
 s.-di D.45^b/6, D.45^b/7, D.98^a/2,
 V.73^a/6
 s.-diler D.134^a/1
 s.-üñ D.133^b/13
seçdür³⁰⁰ - seçtirmek
 s.-di D.113^b/1
seçil³⁰¹ - seçilmek
 s.-ecekleyin V.73^b/3
 s.-en D.7^b/5, D.12^b/7, V.63^b/3
 s.-üb D.125^b/6, V.85^a/4
 s.-üñ D.125^b/4
segir- koşmak, hafif kımıldamak,
 kıpırmak, seğirmek
 → ME *keser* günde (2016;
 D208-5)
 → MK *segir-* (2017; D.106^a/5)
 s.-düginde D.106^a/5³⁰²
 s.-ür D.14^a/7
segirt(d) - koşmak, yürüme, koşturmak
 s.-di D.109^b/6
 s.-erek D.46^b/2
 s.-eyin D.66^b/5, V.93^b/6
 s.-irken V.96^b/13
 s.-üriken D.73^b/6
segirdiş koşuş
 s.+in D.13^a/1, V.63^b/6
 s.+üme D.13^a/5
segri- seğirmek, titremek, tiril tiril
 titremek
 s.-r V.64^a/11
seksen seksen
 s. D.20^a/4, D.26^b/1, V.84^a/10
seksen- ürpermek, birden bire ürküp
 sıçramak
 → ME *segsen-* (2016; D277-5)
 → MK *seksen-* (2017; D.140^b/5)
 s.-medüm D.140^b/5
seksen biñ seksen bin

³⁰⁰ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 113b.1

³⁰¹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs.
 124b.12

³⁰² ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs.
 106a.5-6

s. D.140 ^b /5	D.59 ^b /11,	D.60 ^a /3,	D.60 ^a /8,
selām [Ar.] selam	D.61 ^a /4,	D.64 ^b /4,	D.64 ^b /6,
s.+lar D.149 ^a /13	D.64 ^b /12,	D.66 ^b /1,	D.67 ^a /8,
selām ét(d)- [Ar. + T.] birini	D.73 ^b /1,	D.74 ^b /6,	D.75 ^a /2,
selamlamak	D.82 ^b /3,	D.82 ^b /7,	D.82 ^b /10,
s.-er D.149 ^b /13-1	D.85 ^b /3,	D.86 ^a /11,	D.87 ^b /4,
selāmla- selam vermek	D.88 ^a /6,	D.89 ^b /4,	D.89 ^b /9,
s.-mağa V.104 ^a /1-2	D.99 ^a /11,	D.100 ^b /11,	D.101 ^a /10,
s.-rlar idi V.104 ^a /4	D.101 ^b /3,	D.106 ^a /3,	D.106 ^a /4,
s.-rlardı V.105 ^a /3	D.107 ^a /1,	D.107 ^a /2,	D.107 ^a /10,
selām vēr- [Ar. + T.] birini selamlamak	D.109 ^a /6,	D.111 ^b /13,	D.114 ^b /1,
→ ME selam vir- (2016; D219-9)	D.117 ^b /2,	D.120 ^a /6,	D.122 ^a /5,
→ MK selām vēr- (2017; D.43 ^b /2)	D.126 ^b /9,	D.126 ^b /11,	D.127 ^b /6,
s.-di D.43 ^b /2, D.56 ^b /12, D.91 ^b /1,	D.127 ^b /12,	D.129 ^a /7,	D.131 ^a /7,
D.111 ^b /9, D.112 ^b /4, D.148 ^a /13,	D.132 ^b /2,	D.135 ^a /5,	D.143 ^a /3,
D.149 ^b /12-13, D.150 ^a /3-4,	D.144 ^b /5,	D.145 ^a /8,	D.148 ^a /10,
V.69 ^a /2, V.72 ^a /2, V.104 ^a /10,	D.149 ^b /1,	D.149 ^b /3,	D.150 ^a /6,
V.105 ^a /12, V.105 ^b /2	D.150 ^b /6,	D.151 ^a /6,	D.152 ^a /1,
s.-diler D.39 ^a /2, D.152 ^b /4	D.152 ^a /4,	D.152 ^a /7,	D.152 ^b /3,
s.-düm D.105 ^b /6, V.101 ^b /11	D.152 ^b /4,	D.153 ^a /5,	D.153 ^a /6,
s.-gil D.22 ^a /11, D.124 ^b /1,	V.63 ^a /7,	V.63 ^a /13,	V.63 ^b /11,
D.131 ^a /9, V.85 ^a /11	V.66 ^a /7,	V.69 ^a /11,	V.70 ^b /9,
selvī boylu selvi boylu	V.71 ^b /3,	V.73 ^a /5,	V.79 ^a /9,
→ ME selvi boylu (2016; D12-9)	V.80 ^b /4,	V.80 ^b /9,	V.81 ^a /1,
→ MK selvi boylu (2017; D8 ^a /9)	V.81 ^b /11,	V.82 ^a /2,	V.82 ^a /4,
s.+m D.8 ^a /9, D.101 ^b /8	V.82 ^b /13,	V.87 ^b /1,	V.87 ^b /10,
semüz besili, etli, yağlı	V.88 ^b /8,	V.89 ^a /2,	V.92 ^b /5,
s. D.26 ^a /9, D.30 ^b /2, D.40 ^b /10,	V.92 ^b /9,	V.93 ^b /10,	V.96 ^b /10,
D.70 ^a /5, D.121 ^a /1	V.97 ^b /2,	V.97 ^b /6,	V.102 ^a /5,
s.+in D.25 ^a /2, D.46 ^a /1, D.46 ^a /7,	V.102 ^b /7,	V.102 ^b /8,	V.104 ^a /7,
D.46 ^a /9	V.105 ^a /5,	V.105 ^b /4,	V.105 ^b /12
s.+indende V.73 ^b /8	s.+a D.8 ^b /13,	D.9 ^a /1,	D.11 ^b /10,
s.+ini V.73 ^b /2, V.86 ^b /6	D.12 ^a /9,	D.14 ^b /11,	D.15 ^a /12,
sen sen	D.15 ^b /7,	D.15 ^b /12,	D.15 ^b /13,
s. D.12 ^a /3, D.13 ^a /9, D.17 ^b /1,	D.16 ^a /12,	D.17 ^b /1,	D.22 ^a /12,
D.26 ^b /8, D.27 ^a /11, D.29 ^a /1,	D.23 ^b /13,	D.24 ^b /8,	D.25 ^a /6,
D.29 ^a /13, D.37 ^b /6, D.38 ^a /8,	D.25 ^a /13,	D.25 ^b /8,	D.27 ^a /12,
D.39 ^b /10, D.42 ^b /4, D.42 ^b /5,	D.28 ^b /10,	D.29 ^b /7,	D.30 ^a /1,
D.44 ^b /2, D.45 ^b /3, D.45 ^b /5,	D.30 ^b /10,	D.30 ^b /11,	D.30 ^b /12,
D.46 ^b /10, D.52 ^b /8, D.55 ^b /5,	D.31 ^a /2,	D.31 ^a /3,	D.31 ^a /10,
D.58 ^a /13, D.58 ^b /5, D.58 ^b /10,	D.31 ^a /12,	D.36 ^a /9,	D.36 ^b /1,
	D.37 ^b /11,	D.39 ^b /4,	D.41 ^a /9,

D.43^b/6, D.47^a/4, D.50^a/1,
 D.51^b/9, D.52^b/1, D.53^b/5,
 D.54^a/9, D.55^a/6, D.55^a/7,
 D.55^a/8, D.56^a/6, D.58^a/5,
 D.58^b/4, D.60^b/13, D.61^a/1,
 D.61^a/2, D.61^a/3, D.61^a/5,
 D.61^a/6, D.64^a/4, D.64^a/10,
 D.64^b/7, D.66^a/4, D.67^a/3,
 D.70^b/7, D.71^a/1, D.71^a/7,
 D.72^a/5, D.73^b/13, D.74^a/1,
 D.76^b/2, D.76^b/10, D.81^a/2,
 D.85^a/11, D.85^a/12, D.85^a/13,
 D.85^b/1, D.85^b/2, D.86^a/3,
 D.88^a/6, D.94^a/11, D.98^a/12,
 D.99^a/13, D.100^b/3, D.101^a/7,
 D.101^b/12, D.110^b/12,
 D.111^b/11, D.116^a/9, D.117^a/1,
 D.117^a/13, D.122^b/11, D.125^b/13,
 D.127^a/6, D.132^b/7, D.134^b/10,
 D.135^a/5, D.136^a/7, D.136^b/4,
 D.143^b/3, D.150^b/5, D.153^a/8,
 V.61^a/12, V.61^a/13, V.63^a/11,
 V.64^b/7, V.65^a/2, V.65^a/7,
 V.65^a/9, V.65^a/10, V.65^a/11,
 V.65^b/3, V.66^a/7, V.67^b/7,
 V.68^a/7, V.68^a/10, V.69^a/5,
 V.70^a/4, V.71^a/1, V.74^a/3,
 V.75^b/5, V.76^b/7, V.76^b/12,
 V.77^a/4, V.77^b/10, V.78^a/7,
 V.78^b/8, V.78^b/9, V.79^a/10,
 V.80^a/13, V.82^b/4, V.82^b/5,
 V.82^b/6, V.82^b/7, V.85^a/11,
 V.86^b/5, V.86^b/7, V.86^b/10,
 V.87^b/10, V.89^a/6, V.89^a/7,
 V.89^b/6, V.89^b/7, V.89^b/9,
 V.89^b/10, V.92^a/10, V.92^a/13,
 V.92^b/6, V.93^a/11, V.93^b/8,
 V.95^b/4, V.95^b/7, V.97^a/5,
 V.98^a/13, V.98^b/4, V.104^b/8
 s.+dahı D.151^a/10
 s.+den D.64^b/13, D.66^a/13,
 D.75^b/4, D.83^b/1, D.84^a/8,

D.85^b/9, D.85^b/13, D.87^b/9,
 D.98^b/3, D.107^a/9, D.113^b/5,
 D.127^a/1, V.61^b/1, V.92^b/9,
 V.93^b/3, V.97^b/13, V.98^a/3,
 V.102^b/13
 s.+denmi D.72^a/8
 s.+denmidür D.8^b/8-9, V.61^a/10
 s.+i D.11^b/10, D.12^a/8, D.13^a/9,
 D.22^a/12, D.24^a/6, D.27^a/6,
 D.27^b/2, D.29^a/1, D.30^a/2,
 D.30^a/4, D.35^a/2, D.40^b/13,
 D.42^a/11, D.45^b/1, D.50^b/13,
 D.51^a/6, D.51^a/11, D.52^b/8,
 D.55^a/10, D.60^a/10, D.64^b/3,
 D.72^a/4, D.75^a/4, D.79^a/7,
 D.80^b/9, D.81^b/2, D.81^b/3,
 D.82^a/5, D.82^b/7, D.84^b/6,
 D.86^a/10, D.87^a/1, D.87^a/11,
 D.95^b/10, D.101^a/1, D.101^b/11,
 D.101^b/12, D.102^a/5, D.102^a/6,
 D.102^b/7, D.116^a/2, D.117^b/4,
 D.118^a/7, D.118^b/4, D.118^b/6,
 D.118^b/7, D.118^b/9, D.118^b/10,
 D.126^a/8, D.134^b/12, D.136^a/3,
 D.140^a/2, D.140^b/11, D.141^a/12,
 D.141^b/11, D.142^a/7, D.142^b/4,
 D.142^b/7, D.142^b/8, D.144^b/4,
 D.147^b/4, D.148^b/13, D.150^a/4,
 D.154^a/1, V.58^b/13, V.63^a/10,
 V.63^b/10, V.67^b/6, V.71^a/13,
 V.73^a/4, V.76^a/9, V.76^a/12,
 V.76^b/1, V.78^b/10, V.79^a/10,
 V.80^b/4, V.80^b/8, V.81^a/4,
 V.82^a/6, V.85^a/11, V.86^a/11,
 V.87^b/6, V.87^b/7, V.87^b/12,
 V.88^b/8, V.89^a/8, V.91^b/4,
 V.92^b/3, V.97^b/7, V.100^a/2,
 V.104^b/7, V.105^b/3, V.106^a/8
 s.+mi D.81^a/13, D.137^a/1
 s.+misin D.81^a/12, V.88^a/4
 s.+sin D.59^a/12, V.81^b/2
 s.+ün V.82^a/5

s.+üniçün D.66^b/11

s.+ünj D.11^a/7, D.11^b/3, D.11^b/11,
D.12^a/1, D.12^a/5, D.12^a/12,
D.13^a/8, D.15^a/13, D.15^b/8,
D.15^b/9, D.17^a/8, D.18^b/7,
D.18^b/8, D.18^b/10, D.18^b/11,
D.18^b/13, D.19^a/1, D.23^b/7,
D.26^a/5, D.26^a/10, D.26^b/4,
D.28^b/3, D.31^b/7, D.39^a/8,
D.39^a/10, D.39^b/7, D.39^b/9,
D.41^a/11, D.51^b/6, D.51^b/7,
D.51^b/8, D.51^b/9, D.53^a/10,
D.54^a/10, D.54^a/12, D.54^a/13,
D.59^a/2, D.60^a/4, D.60^a/7,
D.60^a/9, D.60^a/10, D.64^a/8,
D.66^b/5, D.66^b/7, D.66^b/12,
D.67^a/1, D.67^a/2, D.71^b/5,
D.74^a/2, D.74^a/13, D.74^b/13,
D.75^b/5, D.76^b/8, D.81^a/10,
D.86^a/2, D.86^a/5, D.86^a/13,
D.86^b/1, D.100^a/8, D.107^a/5,
D.109^a/8, D.110^a/13, D.124^b/11,
D.125^a/1, D.125^a/3, D.127^b/10,
D.131^b/4, D.136^a/12, D.139^b/3,
D.141^b/12, D.141^b/13, D.143^a/5,
D.149^a/1, D.149^b/5, D.152^a/13,
D.152^b/5, V.62^b/5, V.62^b/11,
V.63^a/2, V.63^a/4, V.63^a/6,
V.63^a/9, V.63^a/11, V.63^a/12,
V.63^a/13, V.63^b/10, V.65^a/3,
V.65^a/7, V.65^a/8, V.65^b/4,
V.66^a/4, V.66^b/4, V.67^a/1,
V.67^a/2, V.67^a/3, V.67^a/4,
V.67^a/5, V.69^b/12, V.69^b/13,
V.70^a/6, V.70^a/7, V.70^a/8,
V.71^b/4, V.76^a/10, V.76^b/5,
V.76^b/6, V.76^b/7, V.77^a/9,
V.77^b/5, V.77^b/6, V.78^a/8,
V.78^a/9, V.78^a/10, V.80^b/10,
V.81^a/5, V.81^a/9, V.82^a/2,
V.82^a/4, V.82^a/6, V.86^a/3,
V.86^a/4, V.88^b/3, V.89^b/10,

V.92^a/12, V.95^b/13, V.97^a/5,
V.97^a/12, V.97^b/8, V.97^b/9,
V.97^b/13, V.98^b/3, V.102^b/10,
V.104^b/9, V.105^a/6

s.+ünjçün D.50^a/5, D.50^a/6,
V.75^b/9, V.75^b/10

s.+ünjde D.18^a/3, D.18^a/6,
D.18^a/8, D.18^a/11, D.18^a/13,
D.18^b/2, V.66^b/6, V.66^b/7,
V.66^b/8, V.66^b/9, V.66^b/10

s.+ünjgêder V.66^b/13

s.+ünjçün D.66^b/9, D.66^b/10,
D.66^b/13, D.67^b/4, D.74^b/13,
D.75^a/1, D.75^a/2, D.86^b/1,
D.124^b/12, D.124^b/13, D.125^a/4,
V.93^b/6, V.93^b/7, V.94^a/1,
V.97^b/6, V.97^b/7, V.97^b/8

s.+ünjile D.41^a/10, D.41^a/12,
D.41^a/13, D.41^b/6, D.58^b/6,
D.59^a/3, D.60^a/8, D.72^a/12,
D.101^a/5, D.104^b/9, D.104^b/13,
V.80^b/10, V.81^a/7, V.82^a/5,
V.96^a/9, V.101^a/10, V.101^a/12,
V.101^a/13, V.101^b/1, V.101^b/2

s.+ünjle V.71^a/1, V.71^a/5

sep- serpmek, serpelemek, saçmak krş.
serp-

s.-diler D.22^b/8, V.85^b/3

ser- sermek, yere sermek, yere çalmak
s.-er D.92^a/11

serhadd [Far. + Ar.] sınır boyu, hudut
s.+ına D.64^b/12, D.65^a/5,
D.90^b/7, D.97^a/8, D.137^a/10,
V.92^b/9, V.92^b/13

serheng [Far.] bekçi

s.+i D.94^b/9

ser-h^oş [Far.] sarhoş

→ ME sarhoş (2016; D26-1)

→ MK sarhoş (2017; D15^a/1)

s. D.95^a/2, V.93^a/4-5

s.+dur D.15^a/1, V.64^b/9

ser-h^oş ol- [Far. + T.] sarhoş olmak

- s.-ub D.65^b/4
- sermûze** [Far.] çizme
 → ME sermûze (2016; D139-3)
 → MK sermûze (2017; D.71^b/3)
 s. D.71^b/3
- sermür-** uykudan birdenbire sıçrayarak uyanmak, sayıklayarak uyanıvermek
 s.-di D.21^b/11, D.23^a/11, D.98^a/13, D.135^b/13
- serp-** serpmek, serpelemek, saçmak krş.
 sep-
 s.-di D.92^a/3
- serpe serpe**³⁰³ serpe serpe, saça saça
 s. D.127^a/11-12
- server** [Far.] bir topluluğun en ileri geleni, başkan, reis
 s.+i D.4^b/12, D.5^a/7, D.90^b/12, D.93^b/5, D.94^a/4, V.98^a/4
- ses** ses
 s. D.16^a/2, V.65^a/11
- settâr** [Ar.] kullarının hata, kusur, ayıp ve günahlarını örten, bağışlayan anlamında Allah için kullanılır
 s. D.82^b/9
- sev-** sevmek
 s.-di D.94^b/7, D.96^b/10
 s.-dügüm D.14^a/3, D.48^a/6, D.49^a/6, D.49^b/12, D.50^b/8, D.70^a/3, D.85^b/7, D.121^b/1, V.64^a/8, V.74^b/2, V.75^a/4, V.75^b/4, V.76^a/6, V.81^b/10, V.95^a/6
 s.-dügün D.50^a/10, V.75^b/12
 s.-dün D.101^a/6
 s.-en D.38^a/2, D.61^b/13, D.68^b/3, D.144^a/4, V.69^a/8, V.83^a/8, V.94^a/11
 s.-er idi V.76^a/7
- s.-erise D.85^b/3, D.132^b/6
 s.-mez D.3^b/4, V.58^b/12
 s.-üb D.86^a/1
- sevgili** sevgili krş. *sevgilü, sevgülü*
 → ME sevgülü (2016; D7-1)
 → MK sevgili (2017; D.5^b/1)
 s. D.5^b/1
- sevgilü** sevgili krş. *sevgili, sevgülü*
 s. D.84^a/2
- sevgü** sevgi
 s.+si D.14^a/2, D.70^a/2, V.64^a/7
- sevgülü** sevgili krş. *sevgili, sevgilü*
 s.+si V.95^a/6
- sevin-** sevinmek
 s.-di D.38^b/11, D.63^b/10, D.113^b/13, V.69^b/7
 s.-diler D.36^b/7, D.45^a/5, D.144^b/8, V.68^b/1, V.72^b/12
 s.-dün D.64^a/3, V.92^a/8
 s.-düdü D.55^a/10
 s.-eyim V.63^b/7
 s.-i D.88^a/7
 s.-sem D.36^a/7
 s.-sün V.63^b/9
- sevinc** sevinç
 s.+idür D.121^a/3
- sevinç vër-** sevindirmek, memnuniyet vermek
 s.-di D.119^a/6
- sevindür-** sevindirmek
 s.-dün V.78^b/10
 s.-sün D.54^b/9, V.78^b/3
- seviş-** sevişmek
 s.-dügüm D.60^a/3, V.82^a/1
 s.-dügün D.60^a/12, V.82^a/7
- sevün-** sevinmek
 s.-eyim D.13^a/2
 s.-sün D.13^a/6
- seyrân** [Ar.] gezip dolaşma, gezinti,

³⁰³ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 127a.11-12

- gezme
→ ME seyrān (2016; D216-5)
→ MK seyrān (2017; D.110^a/5)
s.+a D.110^a/5
s.+da imiş D.15^b/6, V.65^a/6
- seyrek**³⁰⁴ seyrek, sık karşıtı
s. D.125^b/11
- şı- kırmak**
ş.-madı D.17^b/2, D.67^b/11
ş.-mayasın D.29^a/3, V.88^b/9
- şıçra-** sıçramak
ş.-dı D.44^a/5, D.51^b/13, D.60^b/2,
D.115^a/2, D.115^b/4, D.116^a/13,
D.134^a/5, D.135^a/9, D.140^a/8,
V.72^a/11, V.76^b/9, V.82^a/10
ş.-yayım D.93^a/9
ş.-yub D.116^a/6, D.128^a/3,
D.133^b/2, D.144^a/6
- şidk** [< Ar. şidk] doğruluk, gerçeklik
ş.+ı D.5^a/9
- şifra** [Ar.] sofra krş. *şofra*
ş. V.59^a/4
- şığ-** sığmak
ş.-mayan D.8^a/10, D.101^b/9,
D.112^b/5, V.61^a/4
- şığa-** sıvamak
→ ME şığa- (2016; D26-12)
→ MK şığa- (2017; D.15^a/12)
ş.-dı D.15^a/12, D.16^a/11, D.91^b/5,
D.115^b/9, V.65^a/2, V.65^b/3,
V.81^b/6
- şığın** yabani geyik ve sığır
→ ME şığın (2016; D36-12)
→ MK şığın (2017; D.20^a/12)
ş. D.20^a/12, D.24^a/6, D.40^b/10,
D.60^a/8, D.65^a/11, D.102^a/3,
D.129^b/7, V.84^b/1, V.86^a/10,
V.93^a/2
ş.+uñ D.120^b/12
- şığın-** sığınmak
ş.-dı D.44^a/7, D.106^b/12,
V.102^b/6
ş.-dum D.94^a/11, D.96^a/5,
D.107^a/9, D.127^b/9, D.127^b/13,
V.102^b/12
ş.-ı D.91^b/7
ş.-mağa V.72^a/6
- şığır** sığır
ş. D.6^a/11
ş.+dan V.83^a/2
- şığırtmaç** çoban, sığır çobanı
→ ME şığırtmaç (2016;
D284-10)
→ MK şığırtmaç (2017;
D144^a/10)
ş.+ları D.144^a/10
- şıķ-** sıkamak
ş.-arlar D.82^a/8
ş.-dı D.16^b/1, D.16^b/3, V.65^b/5,
V.65^b/6
- şıķla**³⁰⁵- ağlamak, göz yaşı dökmek,
sızlamak
ş.-dı D.23^a/7, V.85^b/10
ş.-yanda D.30^a/5, V.89^a/9
ş.-yubanı D.47^b/9
- şımaķ(ğ)** kırmak, yemek
ş.+um D.140^b/11, D.141^a/12,
D.141^b/11, D.142^a/7, D.142^b/3
- şın-** kırılmak, parçalanmak
ş.-dı D.100^b/6, D.122^a/12,
D.123^a/13, D.124^a/4, D.127^b/2
ş.-duğını D.123^a/8
ş.-mış D.123^b/3
ş.-sun D.124^a/2
ş.-ub V.100^b/8
- şına-** imtihan etmek
ş.-r idüm D.102^a/5
ş.-rıdum D.101^b/12

³⁰⁴ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs.
125b.10-11

³⁰⁵ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 30a.5

şınayı gel- sınamaya gelmek krş. *şınayı gel-*

ş.-düm V.104^b/9

şınayu gel- sınamaya gelmek krş. *şınayu gel-*

ş.-düm D.149^a/1

şındur- kırmak, parçalamak

ş.-ayınmı D.28^b/5, V.88^b/4

ş.-ğıl D.140^a/1

ş.-madı V.94^a/4

ş.-mışıdum D.117^b/3

ş.-sun D.139^b/11³⁰⁶

şınuk kırık

ş. D.125^b/10

şıpara [Far.] Kur'an-ı Kerim'i meydana getiren otuz cüzden her biri

ş. D.5^a/1

sır [Ar.] sır

s. D.136^b/2

şıra sıra

ş. D.46^b/13, V.73^b/13

şırca parmak(ğ) serçe parmak

ş.+ını D.61^a/9

sır(r)³⁰⁷ [Ar.] sır

→ ME sır(r) (2016; D242-11)

→ MK sirr (2017; D3^b/13)

s.+ıdur D.3^b/13, V.59^a/5

s.+ın D.123^a/11

şırt sırt

ş.+ı V.86^b/7

ş.+ına V.102^b/3

şıyır- sıyırmak

ş.-dı D.47^a/8, D.55^b/5, D.81^b/4, D.127^a/10

ş.-dılar D.68^b/12, V.94^b/3

ş.-ıb V.83^a/12

ş.-ub D.94^b/13

şıyırt- sıyırtmak

ş.-dı V.83^a/13

şız- sızmak

ş.-ınca D.4^a/8, V.59^a/10

ş.-masa D.4^a/8, V.59^a/10

şızı sızı

ş.+lar D.4^b/6, V.59^b/4

şızla- sızlamak

ş.-r D.14^a/8, V.64^a/11

sızlat- sızlatmak krş. *sızlat-*

s.-mağıl V.97^a/4

şızlat- sızlatmak krş. *sızlat-*

ş.-dı D.113^b/6

ş.-mağıl D.73^b/12

sicim iplikten daha kalınca ip

s. D.16^b/13, D.17^a/1, D.17^a/10,

D.73^a/13, D.74^a/3, V.65^b/12,

V.96^b/9, V.97^a/6

sil- silmek

s.-er D.99^b/8

s.-eyin D.26^b/4

s.-icek D.61^a/12

s.-meyince D.14^b/8, D.71^a/13,

V.64^b/5, V.95^b/11

şinek(g) sinek

s.+i D.114^b/13, D.132^b/12

şinirle- hareket edemez hale koymak için vurup ayak sinirini kesmek

s.-di V.70^b/1-2

s.-rdi V.63^b/8

s.-ridi D.13^a/4

şinirlen- sinirlenmek

s.-di D.40^a/9

şinirli sinirli krş. *şinirlü*

s. D.13^a/12

şinirlü sinirli krş. *şinirli*

s. V.63^b/12

şingle- iniltili ses çıkarmak

s.-r D.25^b/1

s.-yü V.86^b/12

şin şin sine sine, saklana saklana

³⁰⁶ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 139b.11

³⁰⁷ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 3b.12-13

- s. D.25^b/1
- siz** siz
- s. D.31^b/8, D.36^b/3, D.52^b/7, D.65^a/2, D.135^a/9, D.149^b/3, D.149^b/9, V.68^a/11, V.73^b/11, V.77^a/8, V.79^a/2, V.89^b/13, V.92^b/11, V.105^a/5, V.105^a/10
- s.+den D.125^a/13
- s.+e D.4^a/13, D.40^b/4, D.53^a/1, D.68^a/13, D.74^b/7, D.97^a/10, D.133^a/10, D.149^b/13, D.152^a/2, D.152^b/6, V.59^a/13, V.70^b/5, V.77^a/13, V.97^b/3
- s.+i D.4^a/3, D.6^b/11, D.43^a/11, D.54^b/10, D.139^a/3, D.140^a/6, D.140^a/12, D.149^a/9, V.78^b/3, V.104^b/13
- s.+ünj D.56^b/6, D.128^a/5, D.142^a/9, V.79^b/4
- şoh**³⁰⁸ sop krş. şop
- ME şop (2016; D7-6)
- MK şop (2017; D5^b/6)
- ş.+dur D.5^b/6, D.5^b/11
- şofra** [< Ar. sufre] sofra krş. şıfra
- ME şofra (2016; V3-12)
- MK şofra (2017; D.7^b/13)
- ş.+mdanımı D.7^b/13
- ş.+sında V.101^a/5
- şofra çek-** [Ar. + T.] sofra açmak
- ş.-mez D.3^b/12
- şoğan** soğan
- ME şoğan (2016; D144-6)
- MK şoğan (2017; D.74^a/6)
- ş. D.74^a/6, D.75^a/13, V.97^a/8
- şoğıl-** suyu çekilmek, kaynağı yitmek ya da kurumak, feri gitmek, solmak, sönmek
- ş.-mışdı D.60^b/5, D.131^a/5
- şoğult(d)**³⁰⁹- suyun çekilmesine, nurun sönmesine sebep olmak
- ME tuğlad- (2016; D138-9)
- MK şoğıld- (2017; D.71^a/10)
- ş.-ayım D.71^a/10
- şoğul-** suyu çekilmek, kaynağı yitmek ya da kurumak, feri gitmek, solmak, sönmek
- ş.-masun V.100^a/1
- ş.-mışdı V.82^a/12
- şoğult(d)**- suyun çekilmesine, nurun sönmesine sebep olmak
- ş.-ayın V.95^b/9
- şohbet** [< Ar. şuhbet] sohbet
- ş.+e D.103^a/3, D.130^b/4
- ş.+imüz V.81^a/8
- ş.+ine D.7^b/8, D.35^b/3, D.35^b/4, D.63^a/12, V.67^b/9, V.67^b/10, V.91^b/12, V.100^a/9
- ş.+içe V.60^b/9
- ş.+iñüz V.92^b/11
- ş.+ünüz D.65^a/3
- şohbet ét(d)**- [< Ar. şuhbet + T.] sohbet etmek krş. şohbet eyle-
- ş.-di V.63^a/8
- ş.-eriken D.104^a/5-6
- ş.-erken V.100^b/12
- şohbet eyle-** [Ar. + T.] sohbet etmek krş. şohbet ét-
- ş.-di D.12^a/5
- şok-** sokmak
- ş.-dı D.114^b/5, D.115^a/6, D.116^b/11, D.117^a/10
- ş.-madın D.14^a/9, D.70^b/4, V.95^b/2
- ş.-maduk V.64^a/11
- ş.-sun D.86^a/2
- şokman** mest üzerine giyilen çizme
- ş.+ı D.107^b/1
- şol** sol

³⁰⁸ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 5b.6

³⁰⁹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 71a.3-4

ş. D.10^a/1, D.34^a/7, D.35^b/7,
D.57^a/11, D.57^b/9, D.63^b/8,
D.78^a/12, D.141^a/7, V.67^b/11,
V.69^a/1, V.79^b/13, V.80^a/7,
V.91^a/6, V.92^a/4, V.99^b/4

ş.+a D.78^a/8, D.141^b/2, V.80^a/7,
V.94^a/13

ş.+da V.79^b/13

ş.+dan D.34^a/2, D.57^b/9, V.80^a/7,
V.91^a/3, V.99^b/2

ş.+ı V.94^a/13

ş.+ın D.69^a/1, V.94^b/4

ş.+ına D.13^b/10, D.57^b/8,
D.63^b/10, D.64^a/2, D.69^b/10,
D.88^a/12, D.92^b/2, D.120^a/4,
V.64^a/5, V.92^a/5, V.92^a/8,
V.95^a/3

ş.+ında D.37^b/4

ş.+ından V.61^b/13

ş.+um D.64^b/1

ş.+uma V.92^b/2

şol- solmak

ş.-masaydı D.55^a/7

şoldur- soldurmak

ş.-an D.5^b/6, D.5^b/11, V.59^b/7-8,
V.59^b/11

şolu- solumak

ş.-mağa D.93^a/7

şom tam, bütünüyle

ş. D.105^b/11, V.102^a/2

şoñ son

ş. D.102^b/6, D.147^b/3,
D.153^b/10, V.67^a/13, V.84^a/1,
V.91^b/2, V.99^b/13, V.106^a/4

ş.+umı D.64^b/7, V.92^b/6

şoñra sonra

ş. D.6^a/9, D.9^b/5, D.46^b/13,
D.57^b/7, D.59^a/8, D.65^a/6,
V.68^a/12, D.85^a/5, D.85^b/9,
D.85^b/13, D.86^b/11, D.93^b/6,
D.94^b/10, D.103^b/12, D.139^b/11,
D.149^b/10, V.60^a/5, V.66^b/2,

V.73^a/8, V.73^b/2, V.73^b/3,
V.73^b/13, V.74^b/10, V.80^a/6,
V.80^b/13, V.81^a/12, V.92^b/13,
V.100^a/9, V.103^b/4, V.104^b/2

şop sop krş. *şob*

ş.+dur V.59^b/8, V.59^b/11

şor (I)- sormak

ş.-arıdum D.72^a/8

ş.-arısaj D.50^a/3, D.136^b/7

ş.-arlarsa V.88^a/4

ş.-arsın D.145^b/5

ş.-dı V.88^a/5

ş.-dıkım V.103^a/6

ş.-dılar D.99^a/8

ş.-duğum D.60^a/2, V.81^b/13

ş.-duñmı V.81^b/10

ş.-mağ D.40^b/4, V.70^b/5

ş.-mayan D.104^b/8, V.101^a/10

ş.-sa D.74^a/1, V.97^a/5

ş.-sañ D.118^a/2

ş.-ub D.122^b/6

ş.-uñ D.126^b/2

şor (II)- emmek

ş.-an D.94^a/2

ş.-dı D.110^b/2, D.110^b/3

şorar ol- sormak istemek, sormak

ş.-sam D.49^b/9, D.49^b/10,
D.49^b/11, D.53^a/13, D.53^b/1-2,
D.53^b/2, D.53^b/3, D.53^b/4,
D.136^a/10, V.75^a/13-1, V.75^b/1,
V.75^b/2, V.75^b/3, V.77^b/7,
V.77^b/8, V.77^b/9,

ş.-sañ D.50^a/3-4, D.50^a/5-6,
D.53^b/7, D.53^b/9, D.53^b/11,
D.53^b/12, D.54^a/1, D.54^a/2-3,
D.118^a/1, D.136^b/8, V.75^b/7,
V.75^b/8, V.75^b/9, V.75^b/10,
V.77^b/11, V.77^b/12, V.77^b/13,
V.78^a/1, V.78^a/2, V.78^a/3

şoriş- emişmek

ş.-dılar D.102^a/7

ş.-duğum D.85^b/8

ş.-madum D.101 ^a /5	D.17 ^a /7,	D.18 ^b /6,	D.29 ^b /6,
ş.-mıslar D.101 ^b /6	D.29 ^b /7,	D.30 ^b /8,	D.30 ^b /9,
şovuk soğuk	D.55 ^a /4,	D.55 ^a /11,	D.59 ^b /7,
ş. D.59 ^b /2, D.85 ^a /11, D.97 ^b /2,	D.64 ^b /8,	D.66 ^b /2,	D.66 ^b /3,
D.97 ^b /3, V.73 ^b /6, V.81 ^b /4	D.67 ^a /3,	D.67 ^a /4,	D.67 ^b /1,
ş.+da V.81 ^b /3	D.67 ^b /5,	D.69 ^b /12,	D.69 ^b /13,
şovuk şovuk soğuk soğuk	D.70 ^a /13,	D.71 ^a /1,	D.71 ^a /7,
ş. D.53 ^a /13, D.53 ^b /9, D.61 ^a /1,	D.71 ^b /2,	D.71 ^b /12,	D.73 ^a /11,
D.83 ^b /8, D.85 ^b /10, V.77 ^b /12,	D.74 ^b /1,	D.74 ^b /9,	D.74 ^b /10,
V.82 ^b /4	D.82 ^b /5,	D.83 ^a /9,	D.83 ^a /10,
şoy soy	D.84 ^a /12,	D.85 ^b /5,	D.89 ^b /9,
ş. D.19 ^a /10, D.34 ^b /10, D.62 ^b /13,	D.93 ^b /13,	D.95 ^a /4,	D.95 ^a /5,
D.70 ^b /8, D.86 ^b /9, D.102 ^b /3,	D.96 ^a /7,	D.98 ^a /4,	D.98 ^a /5,
D.108 ^a /11, D.137 ^b /9, D.140 ^b /12,	D.100 ^a /1,	D.100 ^a /2,	D.100 ^a /10,
V.58 ^b /7, V.59 ^b /1, V.67 ^a /12,	D.100 ^a /11,	D.101 ^a /2,	D.101 ^b /6,
V.83 ^b /12, V.91 ^a /13, V.95 ^b /4,	D.101 ^b /7,	D.101 ^b /13,	D.102 ^a /1,
V.95 ^b /7, V.106 ^a /2	D.105 ^b /9,	D.106 ^a /2,	D.107 ^b /7,
ş.+ıdur D.5 ^b /10, V.59 ^b /10	D.107 ^b /8,	D.107 ^b /12,	D.107 ^b /13,
şoy- soymak	D.113 ^a /11,	D.113 ^a /12,	D.114 ^a /7,
ş.-dılar D.91 ^b /11	D.117 ^b /1,	D.117 ^b /10,	D.117 ^b /11,
ş.-ıb V.73 ^a /12	D.118 ^a /10,	D.118 ^b /4,	D.121 ^a /12,
ş.-uğ D.91 ^b /10	D.121 ^b /8,	D.121 ^b /9,	D.122 ^b /7,
şoyla ³¹⁰ - destan manzumesi söylemek,	D.122 ^b /12,	D.123 ^b /11,	D.123 ^b /12,
manzum söz söylemek	D.124 ^b /5,	D.125 ^b /7,	D.126 ^a /6,
ş.-dı D.8 ^b /10, D.19 ^a /10, D.34 ^b /10,	D.126 ^a /7,	D.126 ^b /3,	D.126 ^b /10,
D.58 ^b /2, D.58 ^b /3, D.62 ^b /13,	D.127 ^b /4,	D.130 ^b /7,	D.130 ^b /8,
D.64 ^a /11, D.65 ^a /2, D.70 ^b /8,	D.131 ^a /2,	D.131 ^a /11,	D.131 ^a /12,
D.86 ^b /10, D.102 ^b /3, D.105 ^a /8,	D.131 ^b /6,	D.132 ^b /6,	D.132 ^b /7,
D.108 ^a /11, D.136 ^b /5, D.136 ^b /9,	D.133 ^a /4,	D.135 ^b /2,	D.136 ^a /4,
D.137 ^b /9, D.146 ^a /11, D.150 ^a /7,	D.136 ^a /8,	D.136 ^b /1,	D.136 ^b /11,
D.151 ^a /3, V.65 ^a /12, V.67 ^a /12,	D.136 ^b /12,	D.140 ^a /13,	
V.75 ^b /6, V.77 ^b /4, V.80 ^b /6,	D.140 ^b /12,	D.141 ^a /13,	
V.80 ^b /7, V.83 ^b /12, V.88 ^b /5,	D.141 ^b /12,	D.142 ^a /8,	D.142 ^b /4,
V.91 ^a /13, V.92 ^b /1, V.95 ^a /5,	D.143 ^a /9,	D.143 ^a /10,	D.145 ^a /5,
V.95 ^b /7, V.96 ^b /8, V.97 ^a /13,	D.145 ^a /8,	D.145 ^a /12,	D.145 ^b /12,
V.97 ^b /10, V.103 ^a /6, V.103 ^a /7,	D.148 ^b /9,	D.148 ^b /10,	D.150 ^a /13,
V.103 ^a /10, V.103 ^b /3, V.106 ^a /2	D.151 ^b /1,	V.58 ^b /7-8,	V.59 ^a /8,
ş.-mış D.3 ^a /11, D.4 ^a /4, D.4 ^b /1,	V.59 ^b /1,	V.61 ^b /2,	V.62 ^a /13,
D.4 ^b /2, D.4 ^b /11, D.7 ^b /2, D.9 ^a /2,	V.64 ^a /6,	V.65 ^a /7,	V.66 ^a /2,
D.10 ^b /11, D.16 ^a /3, D.17 ^a /6,	V.66 ^b /3,	V.66 ^b /12,	V.78 ^b /7,

³¹⁰ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 3a.11

V.78^b/8, V.79^b/7, V.92^b/7,
V.93^b/4, V.93^b/8, V.93^b/12,
V.95^a/13, V.95^b/4, V.97^b/4,
V.98^a/11, V.101^a/3, V.101^b/13,
V.102^a/1, V.102^a/4, V.104^b/5,
V.105^b/5, V.105^b/9

ş.-r D.8^a/7, D.13^b/13, D.15^b/3,
D.15^b/4, D.18^a/2, D.28^a/5,
D.53^a/8, D.54^b/4, D.54^b/5,
D.63^b/13, D.64^a/1, D.64^a/11,
D.73^a/11, D.80^b/8, D.146^b/11,
V.61^a/2, V.65^a/5, V.88^a/10,
V.89^a/6, V.92^a/7, V.101^b/5

ş.-rsın D.85^b/6

şoylama destan manzumesi, manzum
parça

ş. D.8^a/7, D.8^b/10, D.12^b/4,
V.63^b/3

sög- sövmek

s.-di D.11^b/6, D.110^b/10,
V.62^b/13, V.80^a/11

s.-übdürürdün V.76^b/10-11

s.-übdürüridün D.52^a/2

sök- sökmek, söküp yol açmak

s.-emez D.89^b/11

s.-en D.25^a/2

s.-mez D.90^a/8

sömür- sömürmek

s.-ür D.108^b/13

söyindür- söndürmek krş. *söyündür-*

s.-ün D.73^b/5

söyken- dayanmak, yaslanmak

s.-üb D.63^b/7, V.92^a/3

söyle- söylemek

s. D.60^a/6, D.83^b/7, V.82^a/3

s.-di D.3^a/8, D.63^a/1, D.102^b/4,
D.105^a/8, D.105^b/7, D.120^b/9,
D.123^a/13, D.123^b/1, D.128^b/7,
D.147^b/1, V.58^b/5, V.67^a/12,
V.83^b/13, V.89^b/5, V.91^a/13-1,
V.92^b/1, V.92^b/10, V.99^b/11,
V.103^b/3, V.106^a/3

s.-diler D.11^a/11

s.-dükde D.100^b/11

s.-düm D.82^a/10, D.83^a/11

s.-me D.9^a/4, D.22^a/13, D.126^a/7,
D.150^b/7, V.85^a/12, V.105^b/12

s.-medi D.39^a/1, D.121^a/11

s.-mege D.143^b/2

s.-mek D.56^a/7

s.-mez V.80^b/1

s.-miş D.51^a/5, V.58^b/8, V.61^b/3,
V.92^b/7, V.97^b/4, V.104^b/5

s.-r D.6^b/2, D.58^b/9, V.61^a/2,
V.61^a/11, V.65^a/5, V.80^b/12,
V.101^b/4

s.-rdi V.58^b/3

s.-ridi D.3^a/4, D.91^a/1

s.-riseş D.5^b/7, D.6^b/4, D.6^b/10

s.-rler V.60^a/7

s.-rseş V.59^b/8, V.60^a/8,
V.60^a/12

s.-rsin D.90^a/4, D.98^b/1, D.124^b/6

s.-rsiz D.144^a/3

s.-sün D.86^b/11, V.103^b/4

s.-ye V.81^a/2

s.-yesin V.79^a/10

söyleş- söyleşmek, konuşmak

s.-diler D.28^a/7, D.73^b/5,
V.67^a/9, V.96^b/12

s.-eyim D.29^b/6, V.89^a/6

s.-medüm D.101^a/6

s.-mezsın D.121^b/8

s.-ür D.136^b/2

söyündür- söndürmek krş. *söyindür-*

s.-elüm V.96^b/12

söz söz

s. D.3^a/8, D.4^a/11, D.27^a/13,
D.39^a/1, D.56^a/7, D.83^a/11,
D.95^b/3, D.121^a/6, V.59^a/11,
V.79^a/10, V.80^b/1

s.+de iken D.91^a/2

s.+dür D.28^b/10

s.+i D.43^a/8, D.80^a/11, D.82^b/11,

D.86^b/4, D.89^b/4, D.91^b/9,
 D.129^a/11, D.144^b/2, V.87^a/13
 s.+imüz V.63^a/13
 s.+in D.3^a/11, D.17^b/2, D.67^b/11,
 D.67^b/13, D.100^b/11, V.94^a/4,
 V.94^a/5
 s.+ini D.6^b/10, V.63^b/8, V.66^a/7
 s.+iyile D.9^a/11, D.96^a/2, V.61^b/7
 s.+ler D.9^a/3, V.58^b/3, V.58^b/5,
 V.81^a/1-2
 s.+leri V.76^a/2, V.88^a/2-3,
 V.96^a/5
 s.+lerün D.60^b/12, V.82^b/3
 s.+üm D.20^a/10, D.25^b/6,
 D.37^b/6, D.39^b/3, D.49^b/8,
 D.57^a/7, D.64^a/1, D.67^a/5,
 V.69^a/2, V.75^a/13, V.79^b/12,
 V.80^b/10, V.81^a/7, V.84^a/13,
 V.87^a/1, V.92^a/8, V.93^b/9
 s.+ümüz D.12^a/13, V.63^a/5
 s.+ümüzle D.12^a/13
 s.+ümüzle V.63^a/5

söz aç- bir konu hakkında konuşmaya
 başlamak

→ ME söz aç- (2016; V29-9)
 → MK söz aç- (2017; V.71^b/9)
 s.-dılar V.71^b/9

söz atış- karşılıklı söz söylemek

s.-dılar D.104^a/7, V.100^b/13

şu su

ş. D.24^a/13, D.24^b/1, D.24^b/3,
 D.24^b/4, D.24^b/5, D.24^b/6,
 D.24^b/7, D.24^b/8, D.53^a/4,
 D.71^a/1, D.141^b/2, D.141^b/3,
 V.77^b/2, V.86^b/2, V.86^b/3,
 V.86^b/4, V.86^b/5
 ş.+dan D.14^b/3, D.24^b/9, D.33^b/2,
 D.62^a/3, D.68^a/3, D.71^a/9,
 D.75^b/10, D.77^b/13, D.98^b/6,
 D.121^b/3, V.64^b/2-3, V.83^a/11,
 V.90^b/10, V.94^a/7, V.95^b/9,
 V.98^a/3, V.99^a/12, V.101^a/10

ş.+lar D.3^b/3, D.4^a/8, D.74^b/3,
 D.75^b/2, D.97^b/3, V.58^b/12,
 V.59^a/10, V.70^a/6, V.82^b/4,
 V.97^a/13, V.97^b/11
 ş.+lardan D.11^b/7, D.39^b/8,
 D.95^a/12, D.119^a/12, D.124^a/5,
 D.130^a/1, V.63^a/1
 ş.+ları D.53^b/9, D.54^a/6, D.61^a/1,
 V.78^a/5
 ş.+larım D.85^a/12
 ş.+ların V.77^b/12
 ş.+larına D.16^a/5
 ş.+larını D.53^a/13
 ş.+ları D.15^b/8, D.29^b/9,
 D.60^b/5, D.85^b/10, V.65^a/7,
 V.82^a/12, V.91^b/3
 ş.+ya D.46^b/2, D.46^b/3, D.59^b/1,
 V.73^b/6, V.81^b/3
 ş.+yı D.31^b/3, D.92^a/5,
 D.121^b/11, D.135^b/4, D.151^a/5
 ş.+yıla D.24^b/1, V.86^b/2
 ş.+yım V.96^a/13
 ş.+yımdan V.72^a/4
 ş.+yın D.95^a/8, V.81^a/9
 ş.+yına D.35^a/10, D.63^a/7,
 D.108^b/5, D.137^b/11, V.100^a/5,
 V.106^a/9
 ş.+yını D.137^a/9
 ş.+yum D.24^b/8, D.72^b/10
 ş.+yumdan D.43^b/6
 ş.+yumun D.113^b/8
 ş.+yun D.87^a/1
 ş.+yını D.139^a/5
 ş.+yın D.19^b/4, D.35^a/2, D.79^a/6,
 D.131^a/5, V.67^b/3, V.72^a/6,
 V.100^a/1
 ş.+yın D.43^b/9, D.91^b/6

şuç suç

→ ME suç (2016; 28-9)
 → MK suç (2017; V102^b/9)
 ş. D.16^a/9
 ş.+dan D.127^b/7, V.102^b/9

şuci sucu krş. *şucu*

- ME şuci (2016; V13-12)
- MK şuvci (2017; V64^a/12)
- ş. V.64^a/12

şucu³¹¹ sucu krş. *şuci*

- ME şu (2016; D24-10)
- MK şu (2017; D14^a/10)
- ş. D.14^a/10

şuç suç

- ş. V.65^b/2
- ş.+dan D.107^a/3
- ş.+ı D.16^a/6, D.16^a/8
- ş.+ımuş V.104^a/1
- ş.+ından D.61^b/11, V.83^a/5-6
- ş.+ların D.153^b/2, D.153^b/3
- ş.+um D.8^a/1, D.26^a/11, V.87^a/11
- ş.+umuz D.148^b/6, V.104^b/3, V.105^a/4

şulb [Ar.] döl, nesil, zürriyet krş. *şulp*
ş.+dur V.59^b/9

şulp [Ar.] döl, nesil, zürriyet krş. *şulb*
ş.+dur V.59^b/7

sultân [Ar.] hükümdar krş. *şultân*

- s. D.46^a/9, D.101^b/11
- s.+ı D.96^a/12
- s.+um D.9^b/13, D.10^a/2, D.15^a/8, D.17^a/5, D.30^a/9, D.30^b/4, D.39^b/1, D.40^a/4, D.40^b/11, D.43^a/11, D.47^a/4, D.48^b/7, D.48^b/12, D.57^b/2, D.57^b/11, D.92^b/6, D.93^b/13, V.60^b/8, V.61^b/12, V.62^a/1, V.69^b/2, V.69^b/12, V.70^a/1, V.74^b/7, V.74^b/9, V.74^b/12, V.80^a/3

sultân [Ar.] hükümdar krş. *sultân*

- ş. D.40^b/10³¹², V.101^a/9

şun- sunmak, uzatmak

- ş.-arlardı V.92^a/1
- ş.-dı D.116^a/4, V.105^a/13

ş.-duğum V.92^b/12

ş.-ub V.84^a/12

şunı vër- fırsat bulup sunmak

ş.-di D.94^b/1

sur³¹³ [Ar.] sarı, kamış sarısı

- ME süvri (2016; D129-5)
- MK sür (2017; D66^b/5)
- s. D.66^b/5, D.68^a/11, D.76^a/13, D.106^b/2, V.93^b/6

şurāhī [Ar.] sürahi

- ME şurāhi (2016; D36-5)
- MK şurāhī (2017; D.20^a/5)
- ş.+ler D.20^a/5, D.63^b/1

şüret [Ar.] gözün ilk bakışta gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim
ş.+inde D.143^b/12

şüretlü yüzlü

- ME şüretlü (2016; V69-13)
- MK şüratlu (2017; V84^a/11)
- ş. V.84^a/11, V.91^b/13

şurnacı³¹⁴ zurnacı

- ME şurnaçı (2016; D111-13)
- MK şurnacı (2017; D58^a/1)
- ş.+ları D.58^a/1

sübhānehü ve te‘ālā [Ar.] yüce ve noksan sıfatlardan uzak, tenzih ederim
s. V.106^a/10

süt(d) süt

- s. D.14^a/8, D.110^b/5, V.64^a/11, V.65^b/5
- s.+i D.16^a/12, D.16^b/1, D.16^b/2, D.16^b/3, D.22^a/4, V.65^a/3, V.65^b/4, V.65^b/5, V.65^b/6
- s.+ile D.16^b/3, V.65^b/6
- s.+imi V.88^a/13
- s.+in D.5^a/13, D.11^b/6, D.16^a/4, D.110^b/2, V.65^a/12, V.88^b/5, V.89^b/8

³¹¹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 14a.10

³¹² ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 40b.10

³¹³ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 66b.5

³¹⁴ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 58a.1

- s.+ini D.74^b/8
s.+iyile D.15^a/13
s.+üm D.70^b/5, V.95^b/2
s.+ümi D.84^b/3
s.+üni V.97^b/3
- süglük(g)**³¹⁵ şiş
s.+i D.115^a/12, D.115^a/13,
D.115^b/2
- süksün** boyun kökü, ense
→ ME sügsün (2016; D185-3)
→ MK süksün (2017; D.94^b/3)
s.+inden D.94^b/3
- sün**³¹⁶- gerinmek
s.-di D.115^b/10
- süngü** süngü, kargı, mızrak
s. D.104^b/7, D.144^b/10, V.101^a/9
s.+ler D.68^a/10, D.127^a/13
s.+leri D.127^b/2
s.+m D.126^a/10
s.+mi D.105^b/3, D.150^b/4,
V.101^b/10
s.+ni D.125^a/1
s.+si D.98^b/5, D.125^b/10
s.+sin D.68^a/2, D.97^b/11,
D.106^b/4, D.127^a/3, D.146^a/5,
D.146^a/7, D.153^a/6, V.102^a/13
s.+sini V.94^a/6, V.102^a/12
s.+yile D.111^a/3
- süngücek(g)** küçük kemik
→ ME süñüçük (2016; D27-5)
→ MK süñücük (2017; D15^b/5)
s.+ün D.15^b/5, V.65^a/5
- süngük** kemik
s.+leri D.93^a/13
s.+lerüm D.80^b/12
- sür-** yürümek, ilerlemek, izlemek,
devam etmek, geçirmek, görüp
geçirmek, yaşamak,
kovmak, uzaklaştırmak,
- gidermek, yürütmek, ovmak,
ovuşturmak, karıştırmak,
katmak, ilave etmek
s.-di D.10^a/7, D.10^a/9, D.10^a/11,
D.55^b/9, D.75^b/12, D.83^a/8,
D.84^a/4, D.85^a/5, D.93^a/2,
D.93^a/5, D.94^a/12, D.113^a/4,
D.127^a/7, D.145^a/3, V.62^a/4,
V.62^a/5, V.79^a/4, V.82^b/12
s.-dün D.107^a/4, D.127^b/7,
V.102^b/9
s.-er D.74^a/4, D.75^a/11, V.97^a/7
s.-eyin D.61^a/10
s.-meyesin D.29^a/3, V.88^b/9
s.-sün V.85^a/4
s.-üb D.73^b/10, D.135^a/10,
V.69^a/1, V.97^a/2
s.-ün D.93^b/3, V.82^b/11
- sürāhī** [Ar.] sürahi krş. *sürāhī*
s.+ler V.92^a/1
- sürāhī** [Ar.] sürahi krş. *sürāhī*
s.+ler V.84^a/10
- sürç-** kaymak, ayağı kaymak krş. sürç-
s.-di D.124^a/3
- sürç-** kaymak, ayağı kaymak krş. *sürç*
→ ME ser çeşme (2016; D208-6)
→ MK sürç- (2017; D.106^a/6)
s.-mese D.106^a/6
- sürçdür-** kaydirmek, ayağını kaydirmek
→ ME sürçdür- (2016; D143-6)
→ MK sürçdür- (2017; D73^b/6)
s.-esin D.73^b/6, V.96^b/13
- süri** evcil hayvanlar ve özellikle koyun,
keçi toluluğu
s. D.40^a/2, D.138^a/5, V.70^a/12
- süri-** sürümek
s.-diler D.69^a/4, V.94^b/6-7
s.-yi D.119^a/2
- süril-** sürülmek, sürmek, devam etmek,

³¹⁵ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs.115a.12

³¹⁶ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs.
115b.10

- devam ettirilmek
s.-medi D.75^a/4
s.-üb D.3^a/7, V.58^b/5
- süs-** sivri bir şeyle dürtmek, hayvan boynuzu ile vurmak, boynuzlamak
s.-em D.106^b/3
s.-ermi D.100^b/1
s.-imedi D.106^b/3
- süsegen** süsen boynuzlayan, boynuzla vuran
s. D.134^b/9
- süsil-** boynuzla vurulmak, dürtülmek
s.-di D.33^b/10, D.68^a/11
- süsiş-** mızrak gibi bir şeyle dürtüşmek
s.-diler D.127^b/1
- süvār ol-** [Far. + T.] at vb. bir binek hayvanına, özellikle ata binmiş kimse
s.-dı V.100^b/4
s.-ub V.83^a/11

Ş

- şād** [Far.] sevinçli, memnun, mesrur
ş. V.72^b/13
- şādılık** [Far.] şadlık, sevinç, neşe, eğlence, şenlik
ş. D.137^b/6
- şādılık çal-** [Far. + T.] kopuz çalmak, kopuzu ile neşe vermek
ş.-dı D.62^b/12-13, D.102^b/2, D.119^a/9-10, D.119^b/11
- şādılık eyle-** [Far. + T.] eğlenmek, şenlik yapmak krş. *şādılık ét-*
ş.-di V.99^b/11
- şādılık ét-** [Far. + T.] eğlenmek, şenlik yapmak krş. *şādılık eyle-*
ş.-diler D.109^a/3-4
- şādmān** [Far.] sevinçli, şad, mesrur

- ş. D.27^b/3
- şād ol-** [Far. + T.] sevinçli olmak
→ ME şad ol- (2016; D69-7)
→ MK şād ol- (2017; D.137^b/1)
ş.-dı D.137^b/1
ş.-dılar D.45^a/5
ş.-ub D.36^b/7
- şāh** [Far.] padişah, hükümdar
→ ME şah (2016; D167-7)
→ MK şāh (2017; D.29^b/12)
ş. D.29^b/12, D.48^a/4, D.85^b/7
ş.+ı D.40^b/9
ş.+um V.74^b/1
- Şāh-ı merdān** ‘Alī Hz. Ali krş. *Şāh Merdān* ‘Alī
ş. D.5^a/2
- şāhin** [Far.] şahin krş. *şāhin*
ş.+i D.138^a/5
ş.+ler D.138^a/3
ş.+üm V.89^a/9
ş.+üñ D.95^b/8
- şāhīn** [Far.] şahin krş. *şāhin*
ş. D.23^a/13, D.30^a/6, D.68^b/7, D.99^b/11, D.128^a/4, D.138^a/2, D.138^a/6, V.85^b/12, V.94^b/1
ş.+üñ D.138^a/7
- şāhīnci** padişahın avda kullanacağı şahinleri besleyip bakmakla görevli kimse
ş. D.138^a/3
- Şāh Merdān** ‘Alī Hz. Ali krş. *Şāh-ı merdān* ‘Alī
ş. D.29^b/10
- şakı-** şakımak
ş.-r D.23^b/1, V.85^b/13
ş.-yayım D.75^b/7, V.98^a/1
ş.-yub D.96^a/10
- şakıt(d)**³¹⁷- şakıtmak
ş.-urmı D.96^a/13

³¹⁷ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 96a.10-13

- şakḳ**³¹⁸ [Ar.] dişilik organı
 → ME şakak (2016; D279-13)
 → MK şakḳ (2017; D.141^b/13)
 ş.+ına D.141^b/13
- şalvār** [Far.] şalvar
 → ME şahvar (2016; D65-8)
 → MK şalvār (2017; D.34^b/8)
 ş. D.34^b/8
- şalvārli** şalvarlı krş. *şalvārli*
 ş. D.32^a/9
- şalvārli** şalvarlı krş. *şalvārli*
 → ME şalvarlı (2016; V83-13)
 → MK şālvarlı (2017; V98^b/13)
 ş. V.98^b/13
- Şām** Şam
 ş.+a D.79^b/7
- şamata** [Ar.] gürültü, patırtı
 ş.+sıyla D.25^a//11
- şāmī günlük(g)** [Ar.] bir çeşit çadır
 ş.+i D.7^a/2
- şapḳalu** şapkalı
 → ME şayḳalu (2016; D179-1)
 → MK şapḳalu (2017; D.91^b/1)
 ş. D.91^b/1
- şapla**³¹⁹ sille, tokat, şamar
 → ME şapala (2016; D256-10)
 → MK şapla (2017; D.130^a/10)
 ş. D.130^a/10
- şart eyle-** [Ar. + T.] şart koşmak
 ş.-sün D.139^b/12
- şaş-** şaşmak
 ş.-mış D.19^a/2, V.67^a/5
- şāyed** [Far.] şart bildirir, eğer
 ş. V.81^a/1
- şāzılıḳ çal-** [Far. + T.] kopuz çalmak,
 kopuzu ile neşe vermek
 → ME şazılıḳ çal- (2016;
 D153-13)
 → MK şādılıḳ çal- (2017;
- D78^b/13), şādılıḳ çal- (2017;
 D128^b/5)
 ş.-dı D.78^b/13, D.128^b/5,
 D.153^b/7
- şāzılıḳ ét(d)-** [Far. + T.] eğlenmek,
 şenlik yapmak krş. *şāzılıḳ ét-*
 ş.-üb V.106^a/2
- şāzılıḳ eyle-** [Far. + T.] eğlenmek, şenlik
 yapmak *şāzılıḳ eyle-*
 ş.-di V.83^b/12
- şeb-çirāk(ġ)** [Far.] gece parlayan
 kıymetli taş
 → ME şeb çırağ (2016; D99-7)
 → MK şeb-çirāk (2017; D.51^b/7)
 ş.+a D.51^b/7, V.76^b/5
- şefi'** [Ar.] şefaât
 ş. V.89^a/11
- şefḳat** [Ar.] koruma, acıma ve esirgeme
 duygusu ile karışık olan sevgi
 ş. D.147^a/1
- şehādet getir-** [Ar. + T.] şehadet
 getirmek
 ş.-üb D.128^a/6
- şehbāz** [Far.] yiğit, güzel
 → ME şahbaz (2016; D38/6)
 → MK şehbāz (2017; D.21^a/6)
 ş. D.21^a/6, D.21^b/1, D.22^a/5,
 D.24^b/5, D.26^a/1, D.31^a/1,
 D.31^a/9, D.33^b/9, D.38^a/1,
 D.43^a/5, D.48^a/4, D.49^b/7,
 D.53^b/1, D.53^b/10, D.57^a/1,
 D.60^b/6, D.61^a/2, D.83^b/10,
 D.85^a/12, D.85^b/12, D.104^a/13,
 D.120^a/8, D.132^b/1, V.69^a/7,
 V.71^b/2, V.72^a/8, V.74^b/2,
 V.75^a/12, V.79^b/8, V.82^a/12,
 V.82^b/5, V.84^b/8, V.90^b/13,
 V.101^a/4
- şehbāz şehbāz** güzel güzel

³¹⁸ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs.
 141b.13

³¹⁹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs.
 130a.10

- ş. D.31^b/3
şehîd êt- [Ar. + T.] şehit etmek krş. *şehîd eyle-*
 ş.-diler D.69^a/2, D.138^b/9, V.74^a/5, V.94^b/5
şehîd eyle- [Ar. + T.] şehit etmek krş. *şehîd êt-*
 ş.-di D.113^a/3
şehîd ol- [Ar. + T.] şehit olmak krş. *şehîd ol-*
 ş.-mış V.74^a/8
şehîd ol- [Ar. + T.] şehit olmak krş. *şehîd ol-*
 → ME şehid ol- (2016; D90-10)
 → MK şehîd ol- (2017; D.23^a/4)
 ş.-an D.23^a/4, V.85^b/8
 ş.-dı D.5^a/4, D.21^a/12-13, D.22^b/13, D.26^a/8-9, D.34^b/2, D.47^a/10, D.78^b/6, D.111^a/10, D.111^a/11, V.84^b/12, V.85^b/5, V.87^a/10, V.91^a/9, V.99^b/8
 ş.-mış D.47^b/4
şeh(i)r [Far.] şehir
 ş.+den D.93^b/3
 ş.+i D.141^b/1
 ş.+lerden D.54^a/7, V.78^a/6
şeker şeker
 ş. D.65^a/2
 ş.+ler V.92^b/10
şen [Erm.] hayat dolu, canlı ve güler yüzlü, neşeli
 ş. V.76^a/9
 ş.+mi V.72^b/9
şên³²⁰ [Erm.] hayat dolu, canlı ve güler yüzlü, neşeli
 → ME şin (2016; D51-3)
 → MK şên (2017; D.27^b/3)
 ş. D.27^b/3, D.50^b/13
şenlik(g) şenlik
 → ME şenlik (2016; V26-10)
 → MK şeng (2017; V70^a/10)
 ş.+ile V.70^a/10
şer [Ar.] kötü
 ş. D.132^b/12
şerāb [Ar.] şarap
 → ME şarab (2016; D20-4)
 → MK şarāb (2017; D17^b/7)
 ş. D.37^b/12, D.91^a/8, D.122^a/5, D.144^a/4, V.69^a/6, V.84^a/12
 ş.+dan D.82^a/9
 ş.+ı D.63^b/3, D.82^a/8
 ş.+ıla V.92^a/1
 ş.+uñ D.12^a/4, D.17^b/7, D.20^a/9, D.103^a/5, V.63^a/8, V.66^a/11, V.100^a/10
şerāben t̥ahūr [Ar.] temiz içecek
 → ME şarāben t̥ahūr (2016; V99-7)
 → MK şarāb^{en} t̥ahūr (2017; V106a/7)
 ş. V.106^a/7
şerāblu şaraplı, sarhoş
 ş.+ydum D.82^a/9
şerr [Ar.] kötülük, fenalık
 ş.+inden D.4^a/3, V.59^a/7
şêş- çözmek krş. *şêş-*
 ş.-diler V.66^b/2
 ş.-üñ V.66^b/1
şêş- çözmek krş. *şêş-*
 → ME şış- (2016; D31-11)
 → MK şêş- (2017; D.17^b/13)
 ş.-diler D.17^b/13
 ş.-üñ D.17^b/11
şevk [Ar.] şiddetli arzu, istek, aşırı heves
 ş.+i V.94^a/9
şeytān [Ar.] şeytan
 ş.+a D.107^a/3, D.127^b/6, V.102^b/8
şıla- ışıldamak
 ş.-dı D.65^b/9

³²⁰ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 27b.3

ş.-yub D.66^a/2, D.66^a/6
şikār [Far.] av
 ş. D.120^b/5
 ş.+umı V.70^b/1
şikāyet ét(d)- [Ar. + T.] şikayet etmek
 ş.-üb D.110^b/9
şimden şimdiden
 ş. V.83^a/6
şimdi şimdi, şu anda
 ş. D.9^a/1, D.51^a/1, D.56^a/8,
 D.57^b/12, D.82^a/3, D.92^a/11,
 D.112^b/1, D.120^a/1, D.139^a/10,
 D.148^a/2, D.148^a/5, V.61^a/13,
 V.65^b/11, V.76^a/9, V.86^b/5,
 V.86^b/7, V.87^b/3, V.88^a/13,
 V.101^a/7, V.104^a/1, V.104^a/4,
 V.104^b/3, V.105^a/3
 ş.+ye D.148^a/1, V.103^b/13
şir-i merdān [Far.] cömertlerin aslanı,
 Hz. Ali'nin lakabı
 ş. V.106^a/7
şirīn [Far.] tatlı
 → ME şirin (2016; D164-1)
 → MK şirīn (2017; D.84^a/1)
 ş. D.84^a/1, D.84^b/7, D.85^a/10
şiş- şişmek
 ş.-er D.14^a/9, D.70^b/5, V.64^a/12,
 V.95^b/2
şişle- şiş batırmak, şiş saplamak
 ş.-r D.141^a/1
şişlik şişlik koyun, şiş olmaya elverişli,
 şiş kebabı yapılacak koyun krş.
şişlük
 ş. D.11^a/1, V.62^b/2
 ş.+üm D.18^b/10
 ş.+ünj D.18^a/6
şişlük(g) şişlik koyun, şiş olmaya
 elverişli, şiş kebabı yapılacak
 koyun krş. *şişlik*
 ş.+üm V.67^a/2
 ş.+ünj V.66^b/6
şivan gir- [< Far. şiven + T.] mâtemin

yasın girmesi, üzücü bir olay
 yaşanması krş. *şiven gir-*
 → ME şivan gir- (2016; V34-11)
 → MK şivan (2017; V74^a/11)
 ş.-di V.74^a/11, V.75^a/5,
 V.82^b/13-1
 ş.-miş V.76^a/5
şiven [Far.] matem, yas, sızlanma, feryat
 → ME şiven (2016; D139-5)
 → MK şiven (2017; D.49^a/8)
 ş. D.71^b/5, D.72^a/12,
 D.79^b/12, V.95^b/13, V.96^a/9
şiven ét(d)- [Far. + T.] feryat etmek
 ş.-ersiz D.80^a/1
şiven gir- [< Far. + T.] mâtemin yasın
 girmesi, üzücü bir olay
 yaşanması krş. *şivan gir-*
 ş.-di D.49^a/8
 ş.-miş D.50^b/6
şiven kıp- feryat, figan olmak
 ş.-dı D.151^b/10, D.130^a/3
şol şu, o
 ş. D.17^b/9, D.21^b/7, D.116^a/8,
 D.116^b/3, D.117^a/1, D.126^a/1,
 D.128^a/1, D.150^a/5, V.66^a/12,
 V.80^a/3, V.85^a/2
şorla- şorul şorul, şarıl şarıl akmak, çok
 ve bol akmak
 ş.-dı D.13^b/1, D.76^a/4, D.103^b/9,
 D.107^a/13, D.128^a/3, D.146^b/9,
 V.103^a/1
 ş.-yub V.98^a/7
şorlat(d)- şorul şorul, şarıl şarıl akıtmak,
 çok ve bol akıtmak
 ş.-aydum D.28^b/9-10
şölen [Moğ.] ziyafet
 ş. D.53^b/3, D.57^b/3, D.57^b/6,
 D.61a/4, D.85^b/2, D.128^a/13,
 V.77^b/9
 ş.+i D.83^b/13
 ş.+idür V.78^a/2
 ş.+im V.78^a/3

- ş.+iydi D.54^a/1
 ş.+üm D.54^a/2
 ş.+ünde D.113^b/3
- şölenli** şölenli
 → ME şölenli (2016; D281-5)
 → MK şölenli (2017; D.142^b/5)
 ş. D.142^b/5
- şöyle** şuna benzer, şunun gibi
 ş. D.101^b/4, D.115^b/3, D.116^a/2,
 D.116^b/7, V.73^b/2, V.80^a/8,
 V.96^a/12, V.103^a/4
 ş.+dür D.8^a/2, V.60^b/13
 ş.+ki V.62^a/8
- şu şu**
 ş. V.63^a/2, V.81^a/1
 ş.+nda D.134^b/10
 ş.+ndan D.23^b/6, D.25^b/7,
 D.25^b/12
 ş.+na D.126^b/1, V.93^b/1
- şükr eyle-** [Ar. + T.] şükür etmek krş.
şükür kıl-
 ş.-di D.51^b/1, D.62^b/1
- şükür kıl-** [Ar. + T.] şükür etmek krş.
şükr eyle-
 ş.-dı D.82^b/13, V.67^a/10, V.76^b/2
 V.83^b/5
 ş.-maz D.80^a/12
- şükürler eyle-** [Ar. + T.] şükür etmek
 krş. *şükürler kıl-*
 ş.-di D.61^b/5, D.102^a/9-10
 ş.-diler V.83^a/2
- şükürler kıl-** [Ar. + T.] şükür etmek
şükürler eyle-
 ş.-dılar D.108^a/6
- T, T**
- tā ki** yeter ki, sonunda krş. *tā kim*
 t. D.106^a/10
- tā kim** yeter ki, sonunda krş. *tā ki*
 t. D.29^a/2
- tābūt** [Ar.] tabut
 → ME tabut (2016; D296-9)
- MK tābūt (2017; D.150^a/9)
 t. D.150^a/9, V.105^b/6
 t.+um D.85^b/13
- tac** [< Far. tāc] taç krş. *tāc*
 t.+um V.68^a/3
- tāc** [Far.] taç krş. *tac*
 → ME tac (2016; D210-3)
 → MK tāc (2017; D.107^a/3)
 t. D.107^a/3, D.127^b/6, V.102^b/8
 t.+ı D.76^a/9, V.98^a/9
 t.+ımı V.92^b/6
 t.+um D.36^a/2, D.64^b/7
- tācir** [Ar.] ticaretle uğraşan kimse,
 tüccar
 t. D.143^b/12
 t.+e D.143^b/13
- tađu** [Far.] dadı krş. *dadı, dādū, taṭı, taṭı*
 → ME tağu (2016; D274-3)
 → MK tağu (2017; D139^a/3)
 t.+m D.139^a/3
- tağ** dağ krş. *dağ*
 t. D.3^b/2, D.115^b/4, V.58^b/10
 t.+a D.12^a/2, D.14^a/5, D.111^a/1,
 D.119^a/11, V.63^a/7
 t.+dan D.54^a/4, D.71^a/7,
 D.98^a/11, D.121^b/10, D.128^a/11,
 D.140^b/12, V.64^b/2, V.78^a/4,
 V.95^b/8
 t.+ı D.53^a/13, D.53^b/7, V.77^b/7,
 V.77^b/11
 t.+lar D.31^b/2, D.60^b/13,
 D.65^a/10, D.67^b/8, D.67^b/12,
 D.74^b/2, D.75^b/1, D.103^a/10,
 D.122^b/13, V.82^b/3-4,
 V.89^b/11, V.93^a/1, V.95^a/7,
 V.97^a/13, V.97^b/11, V.100^a/13,
 V.101^b/7
 t.+lara D.7^b/6, D.12^b/8, D.124^a/7,
 D.141^a/3
 t.+larda D.114^a/9
 t.+lardan D.39^b/6, D.95^a/11,
 D.124^a/5, D.130^a/1, V.70^a/6

- ʈ.+ları D.85^b/9, D.105^a/12
 ʈ.+larsın D.124^b/6
 ʈ.+larum D.85^a/11
 ʈ.+larumuz D.82^a/6
 ʈ.+larumuzda D.82^a/7
 ʈ.+laruŋ D.19^b/3, D.35^a/1,
 D.63^a/2, D.86^b/12, D.108^a/13,
 D.128^b/7, V.67^b/2, V.84^a/2,
 V.91^b/2, V.99^b/13, V.103^b/5
 ʈ.+um D.54^a/10, D.70^b/1,
 D.72^b/10, D.74^b/11, D.76^b/5,
 D.83^b/7, D.113^b/7, D.131^a/10,
 D.146^b/12, V.78^a/8, V.95^a/13,
 V.96^a/13, V.97^b/4, V.98^b/1
 ʈ.+un D.79^a/4
 ʈ.+uŋ D.60^b/4, D.105^b/1,
 D.131^a/4, V.72^a/5, V.82^a/11,
 V.95^a/10, V.101^b/9
 ʈ.+uŋı D.43^b/8, D.91^b/5
tağarcuḳ(ḡ) çoban ya da avcı torbası
 ʈ.+ı D.26^b/13
tağ çiçeḡi dağ çiçeḡi krş. *tağ çiçeḡi*
 ʈ. D.16^a/12
tağ çiçeḡi dağ çiçeḡi krş. *tağ çiçeḡi*
 ʈ. D.15^a/13, D.16^a/13, V.65^a/3,
 V.65^b/4-5, V.65^b/6
 ʈ.+yile D.16^b/3
taḡıl- dağılmak
 → ME taḡıl- (2016; D297-13)
 → MK taḡıl- (2017; D.150^b/13)
 ʈ.-dı D.150^b/13
 ʈ.-ur D.99^b/6
 ʈ.-urlardı V.105^a/3
taḡıt(d)- dağıtmak krş. *daḡıt-*, *taḡıt-*
 ʈ.-an D.100^b/4
 ʈ.-dı V.94^a/13
 ʈ.-ma D.23^b/10
 ʈ.-maŋuz D.65^a/3, V.92^b/11
 ʈ.-tı D.68^b/8
taḡla- daḡlamak, vücuda kızgın demirle
 damga vurmak
 → ME taḡla- (2016; D54-10)
 → MK taḡla- (2017; D.30^a/8)
 ʈ.-dı D.30^a/8
 ʈ.-rsın D.29^a/10, V.88^b/13
taḡıt- dağıtmak krş. *daḡıt-*, *taḡıt-*
 ʈ.-dı D.68^b/6
taḡsîn [Ar.] güzel bulup takdir etme,
 övme, alkışlama
 t. D.10^b/7
 t.+ler V.62^a/11
taḡsînle- övmek, alkışlamak, takdir
 etmek
 t.-yen D.32^a/8-9, V.98^b/13
taḡt [Far.] taht
 t. D.10^b/12, D.11^a/9, D.19^a/9,
 D.91^a/9, V.62^b/4, V.62^b/7,
 V.67^a/11
 t.+a D.11^a/9, V.62^b/7, V.91^a/10
 t.+ı D.8^a/8, D.14^a/1, D.70^a/1,
 V.61^a/3, V.64^a/7, V.95^a/5,
 V.97^a/1
 t.+ımı V.92^b/6
 t.+ında D.34^b/5
 t.+um D.36^a/2, D.64^b/7,
 D.121^a/13, V.68^a/3
taḡt u ʔl [Far. + T.] taht ve memleket
 → ME taḡt alı vir- (2016; D17-9)
 → MK taḡt al(ı) vēr- (2017;
 D10^b/9)
 t. D.10^b/9
taḡ- takmak krş. *daḡ-*
 ʈ. D.116^a/9
 ʈ.-alum D.16^b/13
 ʈ.-dı D.119^a/2
 ʈ.-dılar D.17^a/2, D.17^a/11,
 D.69^a/4
taḡıl- takılmak krş. *daḡıl-*
 ʈ.-duḡın D.73^b/1
taḡılı takılı krş. *daḡılı*
 ʈ. D.74^a/3, D.75^a/9
taḡın- takınmak krş. *daḡın-*
 ʈ.-dum D.116^a/11
 ʈ.-duḡmı D.116^a/11

taıklı dön³²¹- takla atmak

t.-er D.141^b/2

tal dal

t. D.131^a/6

t.+a D.135^a/11

talat(d)- çarpınmak, çırpınmak, oynayıp sıçramak

t.-urmu D.94^a/5

talbı- çarpınmak, çırpınmak, oynayıp sıçramak krş. *dalbı*-

t.-yan D.23^a/13

talbın- heyecanlanmak, çırpınmak krş. *dalbın*-

t.-anda D.30^a/6

talçan³²²- uğraşmak

→ ME kılçat- (2016; D187-1)

→ MK talçan- (2017; D.95^b/1)

t.-mamış D.95^b/1

taledb ét(d)- [Ar. + T.] istemek, dilemek krş. *taledb eyle*-

t.-er V.58^b/11

taledb eyle- [Ar. + T.] istemek, dilemek krş. *taledb ét*-

t.-r D.3^b/2

talı insan ve hayvanlarda iki kürek arası, iki küreğin birleştiği yer, kürekkemiği krş. *talı*

t. D.70^a/9, D.105^b/12, D.125^a/1,

D.126^a/10, D.127^a/3, D.127^a/13,

D.150^b/3, V.102^a/2

t.+sı V.62^a/7

t.+sınur V.63^b/13

talı [Ar.] talih

t.+ine D.62^b/10, V.83^b/10

talı 'lü talihli

t. D.62^b/10, V.83^b/10

talı insan ve hayvanlarda iki kürek arası, iki küreğin birleştiği yer, kürekkemiği krş. *talı*

t.+sından D.28^a/13

t.+sınur D.10^a/12, D.13^a/13

tam dam

t. V.62^a/9

t.+a D.10^b/1, V.62^a/8

t.+ına D.6^a/11, D.142^b/12

t.+ında D.74^a/4, D.135^b/6

tam- damlamak

t.-an V.90^b/5

t.-mış D.101^b/8

tama ^c **ét(d)**- [Ar. + T.] aç gözlülük etmek

t.-üb D.109^b/4

tamam [Ar.] tamam krş. *temam*, *temām*

t. V.65^b/8

taamar damar

t.+ın D.94^a/2

t.+ları D.24^a/11, D.147^a/1, V.86^b/1

t.+ların D.71^a/10, V.95^b/9

t.+um D.14^a/8, V.64^a/11

taana dana

t. D.6^a/10, D.30^a/10, D.92^a/5, V.60^a/5, V.89^a/12

Tangrı Tanrı, Allah

t. D.3^a/12, D.3^b/4, D.5^b/3, D.5^b/4,

D.8^b/4, D.8^b/7, D.8^b/9, D.9^a/10,

D.15^b/5, D.19^b/2, D.19^b/9,

D.28^b/7, D.35^a/2, D.46^a/9,

D.52^a/3, D.69^a/12, D.72^a/12,

D.82^b/6, D.82^b/8, D.82^b/9,

D.86^a/5, D.86^a/10, D.86^a/12,

D.86^b/3, D.87^a/1, D.91^b/7,

D.94^a/12, D.106^b/13, D.107^a/6,

D.107^a/7, D.107^a/8, D.107^a/9,

D.108^a/7, D.117^b/5, D.118^b/11,

D.127^b/5, D.127^b/6, D.130^b/13,

D.131^b/1, D.141^b/3, D.143^a/12

t.+dan D.75^b/11, D.94^b/11

³²¹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 141b.1-3

³²² ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 95b.1

t.+nuḡ D.29^b/5, D.43^b/10,
D.44^b/1, D.44^b/2, D.73^a/9,
D.82^a/4, D.84^b/11, D.122^a/3
t.+ya D.44^a/7, D.96^a/4, D.96^a/8,
D.108^a/6

Tangrılı Tanrılı

t. D.142^b/6

Tangru Tanrı, Allah

t.+m D.116^a/7, D.116^b/2,
D.116^b/13, D.117^a/13
t.+ḡa mī? D.127^b/10

tanı- tanımak

t.-dı D.49^a/3, D.51^b/4, D.59^b/7,
D.60^a/13, V.75^a/3, V.76^b/4,
V.77^b/2, V.81^b/7, V.82^a/8
t.-dılar D.55^b/3, V.78^b/13
t.-madı D.76^a/10, V.98^a/10
t.-mayan D.76^b/9, V.98^b/4
t.-mazuz D.49^a/1, V.75^a/2
t.-r D.49^a/2
t.-ram V.81^a/4
t.-rlar D.55^b/3

tanık ol- bir olayı görmek, duymak, şahit olmak

ṭ.-uḡ V.68^a/11

tanış- tanışmak

ṭ.-dılar D.16^b/10, D.73^b/2,
D.111^b/7, V.88^b/1
ṭ.-mayınca D.3^a/10, V.58^b/6
ṭ.-mışlar D.28^a/11

tanışık ét- tanışmak krş. tanışık kıl- ṭ.-diler V.65^b/10

tanışık kıl- tanışmak krş. tanışık ét- ṭ.-dılar D.143^b/6

tanu- tanımak

t.-r V.78^b/13

tanuḡ ol- bir olayı görmek, duymak, şahit olmak

ṭ.-sun D.86^a/3, D.86^a/4-5, D.86^a/5
ṭ.-uḡ D.36^b/3

taḡ güneş doğmadan önceki alaca karanlık, fecir

ṭ. D.7^b/3, D.12^b/5, D.47^a/13,
V.63^b/3

taḡla sabahleyin, sabah vakti, sabah olur olmaz

ṭ. D.93^b/2, D.99^a/9

Taḡru Tanrı, Allah

t.+n D.127^b/11

Taḡrı Tanrı, Allah

t. D.4^b/10, D.4^b/12, D.5^a/5,
D.5^a/8, D.6^b/2, D.8^a/3, D.62^b/2,
D.72^a/11, V.58^b/9, V.58^b/12,
V.59^b/6, V.60^a/7, V.60^b/7,
V.60^b/13, V.61^a/9, V.61^a/10,
V.61^b/6, V.65^a/6, V.67^b/1,
V.67^b/6, V.68^a/10, V.70^a/6,
V.72^b/2, V.73^b/7, V.76^b/11,
V.91^b/4, V.94^b/11, V.96^a/8,
V.97^b/3, V.97^b/13, V.100^a/5,
V.102^b/7, V.102^b/11, V.102^b/12,
V.103^b/1, V.106^a/6

t.+dan V.64^b/1

t.+nuḡ D.17^b/11, V.66^b/1,
V.72^a/6, V.72^b/2, V.89^a/5,
V.96^b/7

t.+ya V.83^b/5

tar dar; sıkıntılı

ṭ. D.28^a/9, D.43^b/10, D.81^b/3,
D.81^b/9, D.84^a/13, D.91^b/7,
D.92^a/4, D.135^a/8, V.72^a/6,
V.88^a/12, V.100^b/6

tar ağızlu dar ağızlı, ufak ağızlı krş. dar ağızlu

ṭ.+m D.8^a/10, V.61^a/4

taraf [Ar.] taraf

ṭ.+a D.15^a/7, V.64^b/12
ṭ.+da D.34^a/6, D.34^a/8, D.78^a/10,
D.78^a/12, V.85^b/11, V.90^a/1,
V.91^a/5, V.91^a/6, V.99^b/4
ṭ.+dan V.99^b/4
ṭ.+ına D.100^b/4, V.104^a/7

tarāḡa gümbürtü

→ ME tarāḡa (2016; D247-4)

- MK *tarāka* (2017; D.125^b/4)
 t. D.125^b/4
- tarıca** darı kadar krş. *daruca*
 → ME *tarıça* (2016; D125-10)
 → MK *tarıca* (2017; D.64^b/10)
 t. D.64^b/10
- tar ol-** daralmak krş. *dar ol-*
 t.-dı D.103^b/8, D.106^b/5,
 D.111^a/8, V.89^b/3, V.102^b/1
- tart-** çekmek
 t.-anda D.102^a/4
 t.-aydum D.131^b/2, D.143^a/13
 t.-dı D.11^b/6, D.29^a/6, D.47^b/5,
 D.47^b/8, D.48^a/3, D.49^a/3,
 D.122^b/1, D.145^b/8, D.146^b/7
 t.-ğıl D.76^a/12
 t.-mayınca D.118^a/8
 t.-ub D.96^a/11, D.137^a/10,
 D.147^a/8, D.150^b/11
 t.-uñ D.28^a/1
- tartaşan** darmadağın, perişan
 → ME *tartaşan* (2016; D229-8)
 → MK *tartaşan* (2017; D.116^b/8)
 t. D.116^b/8
- tartdur**³²³- çektirmek
 t.-dı D.17^b/5, D.20^b/8, D.76^a/8
- tartış-** tartışmak
 t.-ayduñ D.126^b/8
 t.-dılar D.127^a/11, D.127^b/3
- tarvandur-** davrandırmak
 t.-madı D.146^b/8
- taş-** taşmak krş. *daş-*
 t.-ar V.97^a/13
 t.-maz D.75^b/2
 t.-sa D.3^b/3, V.58^b/12
- taş taş** krş. *daş*
 t. D.21^b/13, D.22^b/9, D.30^a/13,
 D.52^b/6, D.52^b/7, D.115^b/4,
 D.118^b/2, D.140^b/13, V.85^a/6,
 V.85^b/3, V.89^b/1
 t.+a D.9^b/10, V.61^b/11
 t.+dan D.96^a/9
 t.+ı D.22^b/13, D.30^b/2, D.31^b/11,
 D.52^b/7, D.76^b/13, D.92^a/10,
 D.139^a/5, D.139^a/6, V.85^b/5,
 V.98^b/8
 t.+ıla D.118^b/2
 t.+ına D.110^a/3
 t.+ıyıla D.22^b/12, V.85^b/4
 t.+uñ V.89^b/1
- taş dön-** taş olmak
 t.sün D.15^b/10
- taşarı eyle-** dışarı atmak
 t. D.46^a/10
- taş tut-** taşlamak
 t.-dılar D.144^a/3
- taşkun** taşkın, taşmış
 t.+ı D.72^b/10, D.113^b/8, V.96^a/13
- taşkun taşkun** taşmış taşmış
 t. D.54^a/5-6, V.78^a/5
- taşra** taşra krş. *daşra*
 t. D.103^b/3, D.106^a/13,
 D.116^b/11, D.130^a/9, D.137^a/8,
 D.147^b/12, V.100^b/3, V.102^a/10
- Tat** acem
 → ME *tat* (2016; D11-4)
 → MK *tāt* (2017; D7^b/4)
 t. D.7^b/4, D.12^b/7, V.63^b/3
- tat(d)-** tatmak
 t.-ubanı D.101^a/5
- tatı** dadı krş. *dadı, dādū, řadu, şatı*
 t. V.70^b/5
- şatı** dadı krş. *dadı, dādū, řadu, şatı*
 t.+lar V.70^b/9
- şatlı** tatlı krş. *şatlu*
 t. D.85^a/8
- şatlu** tatlı krş. *şatlı*
 t. D.15^b/6, D.83^b/1, D.85^a/10,

³²³ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 17b.4-5

- D.85^b/7, D.101^a/5, D.102^a/7,
D.117^b/3, D.118^b/3, D.135^b/9
t.+sın D.28^b/10
t.+sını V.61^a/12
t.+sun D.8^b/13
- tavla** [Ar.] tavla, at ahır
t. D.128^a/12
t.+dan D.132^b/1
t.+sı D.37^a/8, V.68^b/8
t.+sından D.43^a/5, D.43^a/9,
D.113^b/1, V.71^b/11
- tavla tavla** tavla tavla, çok fazla
t. D.21^a/6, D.21^b/1, D.22^a/5,
D.26^a/1, D.30^a/4, D.31^a/1,
D.31^a/8-9, D.45^b/5, D.53^b/1,
D.53^b/10, D.56^b/13-1,
D.83^b/9, D.85^a/12, D.85^b/12,
D.104^a/13, V.73^a/6, V.77^b/7,
V.77^b/13, V.79^b/8, V.84^b/8,
V.85^a/8, V.87^a/4, V.89^a/8,
V.101^a/4
- tavlunbaz** [Ar. + Far.] davul krş.
davlıbāz
t. D.133^b/6, D.137^a/8
- tavşan** tavşan
t. D.129^b/4
- tavuk** tavuk
t. D.6^a/11, D.129^b/4, D.129^b/7
- taful** davul krş. *davul*
t.+lar D.68^a/7, D.75^a/3,
D.144^b/12, D.153^a/4, V.90^b/11
- tay** tay
t.+lar D.94^a/2
- taaya-** dokunur duruma getirip
durdurmak, koyup yaslamak
krş. *daya-*
t.-dı D.10^a/11, D.93^a/5
- taaya** dadı, sütüne krş. *dāye*
→ ME taaya (2016; V26-3)
- MK tāya (2017; V61^b/8)
t.+lar V.70^b/3, V.82^a/9
t.+lara V.61^b/8
- taayak(ğ)**³²⁴ dayak, destek
t. D.10^b/1, D.10^b/2
t.+ı D.5^b/7, V.62^a/8
t.+ıdur D.5^b/7
- taayak ol-** destek olmak
t.-up V.62^a/9
t.-ur V.62^a/8
- taayan-** kendini dayamak, vücudunu bir
yere yaslamak, abanmak
→ ME taayan- (2016; D171-7)
→ MK tayın- (2017; D87^b/7)
t.-am D.87^b/7
t.-ub D.35^b/5, V.67^b/11
- taayı** dayı krş. *dayı, dayu, tayu*
t. V.102^a/4
t.+m V.104^b/1
t.+η V.104^b/7
t.+sı D.33^a/2, D.63^b/9, D.106^a/9,
D.148^a/11, D.148^b/8, V.92^a/4,
V.99^a/9, V.102^a/7, V.104^b/4
t.+sı idi V.104^a/8
t.+sına D.106^a/2
t.+sından D.153^b/4
- taayın-** kaymak, sürçmek
t.-dı D.95^a/3
- taayu** dayı krş. *dayı, dayu, tayı*
→ ME taayı (2016; D293-4)
→ MK taayu (2017; D.64^b/1)
t.+m D.64^b/1, D.105^b/9,
D.148^b/1, D.148^b/4, D.149^a/11
t.+η D.151^a/11, D.152^a/1,
D.152^a/5
t.+ηdan D.151^a/7
- taaz**³²⁵ kel, saçsız
→ ME tar (2016; D133-6)
→ MK taz (2017; D.68^b/6)

³²⁴ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 5b.7

³²⁵ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 68b.6-7

t. D.68^b/6, V.94^a/13
tāze [Far.] taze
 t. D.106^b/11
tazı tazı krş. *tāzī, tazı*
 → ME tazı (2016; D44-4)
 → MK *tāzī* (2017; D24^a/4)
 t. D.24^a/4, D.47^b/3
tāzī tazı krş. *tazı, tazı*
 → ME tazı (2016; V57-9)
 → MK *tāzı* (2017; V86^a/9)
 t. V.86^a/9
tazu tazı krş. *tazı, tāzī*
 → MK *tāzu* (2017; D30^a/6)
 → MK *tāzu* (2017; V89^a/10)
 t.+m V.89^a/10
 t.+ma D.30^a/6
te ‘ālā [Ar.] “şanı yüce olsun” anlamında
 olup Allah, Hak, Tanrı
 kelimelerinden sonra kullanılır
 t. D.8^a/3, D.8^b/4, D.8^b/8, D.8^b/9,
 D.97^a/11, V.60^b/13, V.61^a/9
 t.+ya D.82^b/11, D.86^b/4
teḥ- tepmek, tekme atmak;
 koşturmak; hücum etmek,
 saldırmak; vurmak, atmak krş.
deḥ-, dep-, tep-
 → ME tep- (2016; V83-12)
 → MK tep- (2017; V98^b/12)
 t.-üb V.98^b/12
teber³²⁶ haber
 → ME teber (2016; D19-8)
 → MK haber (2017; D11^b/8)
 t. D.11^b/8
teberrük bereket umma, uğur ve bereket
 sayma
 t.+ler V.68^b/2
teḥser- kuruyup buruşmak
 → ME tepser- (2016; D58-13)
 → MK tepser- (2017; D61^a/13)
 t.-di D.31^a/13

teferrüc ét(d)- [Ar. + T.] eğlenmek için
 gezinti yapmak
 t.-eridi D.9^b/12
tekbīr getür- [Ar. + T.] tekbir getirmek
 t.-üb V.83^a/12, V.90^b/11
teke teke, erkek keçi
 t. D.112^b/5
tekebbürlik eyle- kibirlenme, büyüklük
 taslama
 t.-yeni D.3^b/3-4, V.58^b/12
tekür tekfur
 → ME tekür (2016; D183-2)
 → MK tekfur (2017; V84^b/13)
 t. D.34^a/6, D.78^a/8, D.78^b/2,
 D.88^b/1, D.91^a/9, D.91^b/1,
 D.91^b/2, D.91^b/8, D.91^b/10,
 D.93^b/3, D.94^b/5, D.94^b/6,
 D.94^b/12, D.96^b/9, D.97^b/12,
 D.103^b/3, D.106^b/3, D.106^b/8,
 D.106^b/10, D.123^b/4, D.125^a/12,
 D.125^b/4, D.126^b/2, D.127^a/6,
 D.133^b/12, D.134^a/10,
 D.134^b/6, D.134^b/7, D.134^b/10,
 D.138^b/3, D.138^b/5, D.139^a/13,
 D.139^b/10, D.144^a/12, D.144^b/3,
 D.144^b/8, V.83^a/10, V.84^b/13,
 V.99^b/6, V.100^b/3, V.102^a/10,
 V.102^a/13, V.102^b/3
 t.+den D.135^a/5
 t.+e D.65^b/2, D.91^a/2, D.91^a/8,
 D.91^b/1, D.123^b/4, D.125^b/2,
 D.133^b/10, D.134^a/10, D.134^b/5,
 D.138^b/4, D.139^b/5, D.144^a/11,
 V.88^a/6
 t.+i D.103^a/12, D.138^a/1,
 D.138^b/1, V.100^b/1
 t.+inün D.88^a/11
 t.+ün D.93^b/2, D.93^b/4, D.96^b/7,
 D.139^a/6
temam tamam krş. *tamam, temām*

³²⁶ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs.11b.8

t. D.3^a/3

temām tamam krş. *tamam, temām*
 → ME tamam (2016; D2V2-2)
 → MK temām (2017; D.103^b/11)
 t. D.103^b/11, D.111^b/6, D.120^b/4,
 V.58^b/2, V.100^b/8

temām ét(d)- tamamlamak
 t.-erleridi D.3^a/11

temām ol- tamam olmak
 t.-ıcağ D.109^b/7

temāşā [Ar.] bakıp seyretme, zevkle,
 hayranlıkla seyretme, izleme
 → ME tāmāşā (2016; D15-12)
 → MK temāşā (2017; D.9^b/12)
 t.+ya D.9^b/12, V.61^b/12, V.62^a/6,
 V.79^a/6

temāşā ét(d)- [Ar. + T.] izlemek,
 seyretmek
 → ME tāmāşā id- (2016;
 D109-10)
 → MK temāşā éd- (2017;
 D.56^b/10)
 t.-erdi V.79^b/6
 t.-eridi D.56^b/10, D.91^a/13

ten ten
 t.+üm D.14^a/9, D.70^b/4,
 V.64^a/11, V.95^b/2
 t.+üñi D.110^b/13

tenef kurulmuş çadır eteği, çadır saçağı
 t.+i D.5^b/2

teñ tuş³²⁷ akran, denk (ikileme)
 → ME tekine tüşine (2016;
 D101-13)
 → MK teñ tuş (2017; D.52^b/13)
 t.+ine t.+ına D.52^b/13, V.77^a/12

tep- tepmek, tekme atmak;
 koşturmak; hücum etmek,
 saldırmak; vurmak, atmak krş.
deḡ-, dep-, teḡ-
 t.-üp V.90^a/5, V.98^b/10

tepe tepe
 t. V.64^a/13
 t.+m D.90^a/10

tepel kaşğa alnı beyaz (at)
 t. D.20^b/7

terkeş [Far.] sırtta taşınan ok çantası,
 ok kuburu, tirkeş
 t.+inde D.3^b/13, V.59^a/5

terki³²⁸ eyerin arka kısmı, binek
 hayvanlarının sağrısı
 t.+lerini D.122^b/1
 t.+si D.96^b/8
 t.+ye D.100^a/9

ters ters, aksi
 t. D.28^a/11, V.88^b/1
 t.+in D.141^b/4

tevbe eyle- [Ar. + T.] tövbe etmek
 t.-di D.44^b/4

têz [Far.] tez, çabuk
 → ME tiz (2016; D198-6)
 → MK tēz (2017; D.101^a/6)
 t. D.101^a/6, D.120^b/1, D.132^a/6,
 D.152^b/8

tıḡ- itererek zorla sokmak
 t.-dı D.134^b/2

tıḡa başa tıka basa krş. *dıḡa başa*
 t. D.5^b/13
 t.+a D.88^a/10

tırnaḡ tırnak krş. *dırnaḡ*
 t. D.47^b/7, D.49^a/4, D.59^b/3,
 D.71^b/3, D.84^a/10, V.81^b/5,
 V.81^b/9, V.95^b/12
 t.+ları V.91^b/13

tırnaḡ çal- tırnak kaşımak, kavgayı
 kızıştırmak için iki tarafı tahrik
 etmek
 t.-dı V.75^a/3

tik- (çadır) dikmek krş. *dik-*
 t.-di D.65^a/12
 t.-üb D.112^b/3

³²⁷ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 52b.13

³²⁸ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 96b.8

tikdür- diktirmek krş. *dikdür-*

t.-di D.144^b/9

t.-mişdi D.63^a/10

tike dut- dikkatle bakmak krş. *tike tut-*

t.-ub V.98^a/11

tike tut³²⁹- dikkatle bakmak krş. *tike dut-*

t.-ub D.76^a/12

tikil- dikilmek krş. *dikil-*

t.-ende V.79^b/8

t.-miş D.113^a/12

tiñdür- dindirmek

t.-en D.141^a/3

tiri diri krş. *dirü, diri*

t.+dür D.3^b/13, V.59^a/5

toḥ³³⁰ top krş. *top*

→ ME top (2016; D7-6)

→ MK top (2017; D5^b/6)

t. D.107^b/4, V.103^a/4

t.+dur D.5^b/6, D.6^a/6, V.59^b/8

toḥuḫ topuk

t.+larını D.32^b/12

toğ- doğmak krş. *doğ-*

→ ME toğ- (2016; D4-10)

→ MK toğ- (2017; D.107^a/1)

t.-an D.24^b/12

t.-anuḫı D.142^b/2

t.-ar D.31^a/12, D.74^b/4, D.74^b/6,

V.89^b/10, V.97^b/1, V.97^b/2

t.-arısı D.132^a/12

t.-arsa D.97^a/4

t.-dı D.47^a/13, V.74^a/6

t.-duḫında D.83^b/4

t.-maduḫ D.107^a/1, V.102^b/7

t.-masa D.4^a/10, V.59^a/11

t.-masun D.97^a/4, D.132^a/11

t.-maz D.75^b/4, V.89^b/12

t.-sın V.89^b/13

t.-sun D.31^b/8

t.-unca V.59^a/11

toğan doğan, şahin

→ ME toğan (2016; D196-6)

→ MK toğan (2017; D.100^a/6)

t. D.100^a/6, V.86^b/6

t.+a D.81^b/10

t.+ın D.26^b/3, D.81^b/11,

D.118^a/12

toğra- doğramak krş. *toğra-*

t.-dı D.107^a/12, V.103^a/1

toğra- doğramak krş. *toğra-*

t.-r D.126^a/9

t.-yalarındı D.30^a/4

toğran- doğranmak

t.-ayım D.132^a/11

t.-ayın D.51^a/9, D.97^a/3

t.-dı D.127^a/12

toğrı doğru, -e yönelmiş olarak

t. D.69^b/9, D.74^a/1, D.88^b/12,

D.140^a/3, D.144^b/6, V.97^a/5

toğur- doğurmak

→ ME toğur- (2016; D15-5)

→ MK toğur- (2017; D.9^b/5)

t.-dı D.9^b/5

toḫın- dokunmak, değmek krş. *doḫun-,*

toḫın-, toḫun-

t.-sa D.123^a/10

toḫınç ét(d)- kakınç etmek

→ ME toḫınç id- (2016; D79-11)

→ MK toḫınç et- (2017;

D41^b/11)

t.-erler D.41^b/11

toḫınç dokunç, kakınç

→ ME toḫınç (2016; D175-5)

→ MK toḫınç (2017; D.89^b/5)

t. D.89^b/5

toḫın- dokunmak, değmek krş. *doḫun-,*

toḫın-, toḫun-

t.-dı D.13^b/1, D.16^a/2, D.76^a/4,

D.94^b/3, D.110^a/9, D.122^a/12

t.-sa D.131^b/9

t.-ur D.81^a/2

³²⁹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 76a.12

³³⁰ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 5b.6

toklu bir yaşında erkek koyun
 t. D.26^a/10, D.30^b/3, D.43^a/6,
 D.44^a/3
 t.+caıklar D.115^b/9

toklu bir yaşında erkek koyun
 t. V.71^b/12, V.72^a/9, V.72^a/10

toksan doksan
 t. D.20^a/2, D.20^a/3, D.22^b/5,
 D.63^a/12, D.72^b/4, D.101^a/13,
 D.125^b/11, V.84^a/9, V.91^b/11

toksan biş doksan bin
 t. D.140^b/5

tokun- dokunmak, değmek krş. *doğun-*,
tohin-, *tokin-*
 t.-dı V.65^a/11

tokuz dokuz
 t. D.5^b/12, D.20^a/5, D.28^a/9,
 D.47^a/12, D.51^b/13, D.52^a/4,
 D.63^a/13, D.63^b/1, D.77^b/10,
 D.83^b/4, D.84^a/13, D.119^b/9,
 D.120^a/11, D.122^a/1, V.59^b/12,
 V.84^a/10, V.88^a/12, V.99^a/11
 t.+ını D.75^b/8

tokuzlama dokuzlama; dokuz katlı,
 dokuz katlı işlenmiş
 t. D.62^b/4, D.108^a/9, V.103^b/2

tol- dolmak krş. *dol-*
 t.-dı D.13^b/2, D.13^b/12, D.16^b/2,
 D.24^a/11, D.55^a/4, D.69^b/12,
 D.72^a/7, D.113^a/11, D.147^a/2,
 V.61^b/1, V.83^b/1, V.86^a/13,
 V.96^a/6, V.103^a/2
 t.-maz D.3^b/3, V.58^b/12
 t.-sun D.4^a/13, V.59^a/12

tola- dolamak
 t.-dı D.94^a/13

tolab **tolab**³³¹ dolu dolu, çok çok
 → ME tolap tolap (2016;
 D165-3)

→ MK tolap tolap (2017;
 D.84^b/3)
 t. D.84^b/3

tolama³³² dolama, kuşak
 → ME tolma (2016; D52/11)
 → MK tolama (2017; D.84^b/1)
 t. D.84^b/1
 t.+sı D.28^a/11

tolamaç **tolamaç** dolambaçlı
 dolambaçlı, karışık karışık krş.
dolamaç dolamaç
 → ME tolamaç tolamaç (2016;
 D175/10)
 → MK tolamaç tolamaç (2017;
 D89^b/10)
 t. D.89^b/10

tolan- dolanmak, dolaşmak
 t.-dı D.88^a/9, D.88^a/10, D.91^a/10,
 D.135^a/13
 t.-ub D.112^a/11

tolaş- dolaşmak
 t.-madum D.101^a/5
 t.-maz D.58^a/7

toldur- doldurmak krş. *doldur-*
 t.-an D.5^b/6, D.6^a/6, V.59^b/8
 t.-ayım D.75^b/9
 t.-sa D.4^a/12, V.59^a/12
 t.-ub D.129^b/5
 t.-um V.60^a/2

tolış³³³ doluşmak
 → ME tolaş- (2016; D91-3)
 → MK tolış- (2017; D.24^a/4)
 t.-mış D.24^a/4, D.47^b/3

tolu dolu
 t. D.33^b/8, D.62^a/6, D.68^b/6,
 D.78^a/5, D.107^b/1, V.90^b/12,
 V.94^b/1, V.99^b/1

toluş- doluşmak
 t.-ub V.86^a/9

³³¹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 84b.3

³³² ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 28a/11

³³³ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 24a.4

tomar³³⁴ sopa, değnek, çubuk
t. D.25^b/2

ton don

t. D.3^b/7, D.11^a/5, D.132^b/11,
D.134^b/9, V.59^a/1, V.62^b/4
t.+ın D.143^b/12
t.+lar D.47^b/12
t.+ları V.78^b/1
t.+uma D.75^a/1
t.+uñ D.130^a/11

tonan- giyinip kuşanmak

t.-dı D.97^b/11³³⁵
t.-madum D.140^b/6

tonat- giydiren kuşatmak krş. *donat-*

t.-ayım D.86^b/1
t.-dı D.9^b/1, D.97^b/10³³⁶
t.-dılar D.60^b/2, D.125^a/8,
D.144^b/11
t.-dum D.14^a/12, D.71^a/4
t.-duñ D.129^a/9
t.-ğıl D.9^a/7, V.61^b/5

tonlu donlu krş. *tonlu*

t. D.14^a/11, D.71^a/2, D.92^b/12,
D.96^b/2, D.98^a/1

tonlu donlu krş. *tonlu*

t. D.14^b/4, D.65^a/8, D.65^b/5,
D.93^b/11, D.94^a/8, D.95^b/13,
D.98^b/9, D.107^a/10, D.122^b/9,
D.123^a/1, D.129^b/12, D.134^a/6,
D.137^a/6, V.64^a/13, V.65^a/1,
V.93^a/1
t.+m D.101^b/7

tonuz domuz

t. D.52^a/3, D.56^a/4, D.56^b/2³³⁷,
D.74^a/3, D.135^b/6, D.142^b/5,
D.142^b/12, V.76^b/11, V.79^a/8,
V.79^a/9, V.97^a/6

top top krş. *top*

t. D.33^b/9
t.+dur V.60^a/3

topça top gibi

→ ME topça (2016; D277-8)
→ MK topça (2017; D140^b/8)
t. D.140^b/8

toprak toprak

t. D.51^a/10, D.97^a/2
t.+ına D.111^b/10

topucağ(ğ) topukçuk krş. *topucağ,*
topucağ

t.+ın V.97^a/7

topucağ(ğ) topukçuk krş. *topucağ,*
topucağ

→ ME topucağ (2016; D144-5)
→ MK topucağ (2017; D74^a/5)
t.+ın D.74^a/5

topucağ(ğ) topukçuk krş. *topucağ,*
topucağ

t.+ın D.75^a/12

topuk topuk krş. *topuk*

t.+ların V.99^a/8
t.+larını V.90^b/3

topuk(ğ)³³⁸ topuk krş. *topuk*
t.+ında D.8^a/9, V.61^a/3

torba [Far.] torba

t. D.142^b/5

torgay tarla serçesi, çayırkuşu

→ ME turgay (2016; D5-4)
→ MK torgay (2017; D.4^b/4)
t. D.4^b/4, D.7^b/3, D.12^b/5,
D.56^a/11, V.59^b/3, V.79^a/12

tori doru, kızıl kahve rengi krş. *dori*

t. D.20^b/12, D.43^a/7, D.44^a/4

torum deve yavrusu, genç deve krş.
torum

t. V.97^b/1, V.97^b/12

³³⁴ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 25b.2

³³⁵ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs.
97b.10-11

³³⁶ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs.
97b.10-11

³³⁷ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 56b.4

³³⁸ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 8a.9

torum³³⁹ deve yavrusu, genç deve krş.

torum

t. D.74^b/4, D.75^b/3

t.+cuğum D.71^b/7, V.96^a/2

t.+ından D.100^a/12

t.+ları D.71^b/6, V.96^a/1

toy toy

t. D.62^b/11, D.147^a/12

t.+a D.5^a/13

t.+uñ D.53^a/5

toy- doymak krş. *doym-*

t.-am D.118^a/13

t.-ınca D.5^b/13, D.48^a/4

t.-madı D.6^a/2

t.-madın D.30^a/7

t.-madum D.82^a/10

t.-ub V.59^b/13

t.-um D.34^b/3

toy ét(d)- toy yapmak krş. *toy eyle-*

t.-di V.61^b/7

t.-üb D.7^a/4, D.7^a/5, V.60^b/2-3,
V.60^b/3

toy eyle- toy yapmak krş. *toy ét-*

t. D.9^a/9, V.61^b/6

t.-di D.9^a/11

toyla- toy yapmak

t.-dı D.149^a/8, V.104^b/12

t.-yayım D.13^b/8, D.69^b/6

toyum ol- ganimete kavuşmak, zengin olmak

t.-dı D.78^b/8, D.129^b/2, D.153^b/5,
V.91^a/9, V.99^b/9, V.106^a/1

toyur- doyurmak krş. *doyur-*

t.-ayım D.86^a/13

t.-dı D.9^b/1, V.67^a/10, V.80^a/6

t.-dılar D.54^b/11

t.-dukdan D.57^b/7

t.-dum D.14^a/11, D.71^a/4,
V.64^a/13

t.-duñ D.129^a/8

t.-gıl D.9^a/7

t.-gıl V.61^b/5

t.-sam V.80^a/4

t.-sañ D.57^b/4

t.-uñ D.54^b/9, V.78^b/2

toz toz

t. D.30^b/1, D.65^b/6, D.65^b/9,
D.99^b/2, D.99^b/5, V.93^a/7

t.+ı D.125^a/11, V.93^a/6

t.+ıdır V.93^a/6

t.+ıdur D.65^b/7, V.93^a/6

tozgur- koşturtmak

→ ME turgur- (2016;
D.280/9-10)

→ MK tozgur- (2017;
D.142^a/9-10)

t.-maya D.142^a/9-10

tozlu yayın kabzası üzerine kaplanan kayın ağacı kabuğu ve kirişi

t. D.37^a/1, D.38^a/10, D.56^b/4,
D.94^a/3, D.125^b/10, D.126^a/11,
D.126^b/7, V.68^b/4, V.69^a/13,
V.79^b/2

tozluca yayın kabzası üzerine kaplanmış kayın ağacı kabuklu ve kirişli

→ ME tozluça (2016; D.31-3)

→ MK tozluca (2017; D.17^b/3)

t. D.17^b/3, D.26^b/2, V.66^a/8-9

tök- dökmek krş. *dök-*

t.-dün D.129^a/8

t.-eydüm D.131^b/3

t.-eyinmi D.100^a/8

t.-mek D.129^a/10

t.-meyince D.118^a/9

t.-ün D.126^a/2

tökil- dökülmek krş. *dökil-, dökül-*

t.-ende D.25^a/10, D.104^b/1

t.-ür D.23^b/2

tu tuh

→ ME tu (2016; 264-10)

³³⁹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 75b.3

- MK tü (2017; D134^a/10)
t. D.134^a/10
- tübā boylu** [Ar. + Tr.] tuba boylu
t.+m V.61^a/3
- tuç tunç**
→ ME tuç (2016; D271-2)
→ MK tuç (2017; D33^b/5)
t. D.33^b/5, D.68^a/7, D.137^b/2
- tuç tunç**
t. V.94^a/9
- tudak(ğ)** dudak
t.+ından D.33^a/12
t.+ları D.31^a/13
- tuğ tuğ**
t. V.99^b/6
t.+ın D.78^b/1, V.99^b/5
t.+ıyla D.34^a/11, V.91^a/7
t.+un V.83^b/3
- tuğulğa** çelik başlık, miğfer krş. *tuğulğa*
t.+ı D.22^b/2, V.85^a/13
- tuğulğa** çelik başlık, miğfer krş. *tuğulğa*
→ ME tuğulğa (2016; D250-9)
→ MK tuğulğa (2017; D.127^a/9)
t.+sını D.127^a/9
- tul eyle-** dul bırakmak
t.-mişsin D.118^a/6
- tul tulaz**³⁴⁰ yaşlı ve perperişan
t. D.56^b/2
- tuman** duman
t. D.124^a/8, D.141^a/3
- tur-** durmak, kalkmak
t. D.6^b/5, D.58^a/13, D.59^a/7, V.60^a/9, V.81^a/9
t.-a D.59^a/4
t.-am D.71^b/12, D.118^a/11
t.-amadı D.10^b/4
t.-an D.24^b/12, D.54^b/5, D.76^b/4, D.82^b/8, D.86^a/12, D.100^a/2, D.135^b/3, D.145^a/6, D.145^b/13
t.-asın D.100^b/12
- t.-aydum D.28^b/7
t.-ayım D.67^a/9
t.-ayınmı D.8^b/10
t.-dı D.10^a/6, D.10^a/13, D.51^b/5, D.58^b/1, D.68^a/2, D.81^b/11, D.87^b/11, D.116^a/13, D.129^a/11, D.134^a/13, D.145^a/2, D.145^a/3, V.62^a/7
t.-dılar D.135^a/3
t.-duğum D.74^b/13, D.136^a/5
t.-duğunda D.100^b/9, D.106^a/2, V.102^a/5
t.-dum D.130^b/8
t.-ımadı D.96^b/6
t.-madı D.44^a/3, D.109^a/4
t.-madın D.42^b/1, D.87^b/1
t.-madummı D.60^a/7
t.-maduñmı D.92^b/6
t.-mağum D.124^b/7
t.-mağ D.42^b/2
t.-mayıb D.23^a/4
t.-mayub D.52^b/6, D.103^b/10
t.-maz D.3^b/4, D.95^b/5, D.99^b/8, D.117^a/5
t.-mazam D.130^b/3
t.-mış D.8^a/12, D.87^b/1
t.-mışdı D.7^a/1, D.20^a/2, D.35^a/13, D.35^b/5-6, D.35^b/6, D.35^b/7, D.63^a/10, D.102^b/13, D.119^b/5, V.61^a/5, V.84^a/9
t.-mişsin D.57^a/7
t.-sa D.36^a/6, D.106^a/6, D.141^a/4
t.-sam D.131^b/1
t.-sun D.7^a/10, D.8^b/3, D.20^b/6, D.94^b/7, D.148^b/8, D.150^a/8, V.60^b/6, V.61^a/8, V.104^b/4
t.-ur D.51^b/3
t.-ur idüm D.102^a/1
t.-uram D.64^a/5
t.-urıdı D.63^b/7

³⁴⁰ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 56b.4

- ı.-urın D.10^b/2
 ı.-uriken D.39^a/7, D.140^b/11,
 D.141^a/12, D.141^b/11, D.142^a/7,
 D.142^b/4
 ı.-ursın D.131^a/10
 ı.-ursız D.68^b/3, D.129^b/11
ıuraç [Ar.] sülüne benzer bir kuş
 → ME ıuraç (2016; D191-2)
 → MK ıuraç (2017; D97^b/2)
 ı.+lar D.97^b/2
ıura ıura dura dura, durarak
 ı. D.20^a/11, V.84^a/13
ıurdur- durdurmak
 ı.-an D.32^b/1
ıurfanda [Far.] yeni ortaya çıkmış
 ı. D.115^a/4
ıurgur- durdurmak
 ı.-maya D.142^a/11
 ı.-urıdı D.120^b/12
ıurı duru, berrak krş. *durı*
 ı. D.11^b/7
ıurı gel- kıyam etmek, ayağa kalkmak
 krş. *durı gel-*, *duru gel-*
 ı. D.152^b/7
 ı.-di D.91^b/4, D.106^b/1,
 D.118^b/13, D.148^b/11
 ı.-düm D.121^b/9, D.122^b/13,
 D.124^a/2
 ı.-dünj D.95^a/6, D.99^a/9,
 D.121^b/1, D.122^b/7-8
 ı.-en D.146^a/12, D.146^b/1
 ı.-gil D.124^a/11, D.135^b/12
ıurış duruş krş. *durış*
 ı.+uıdan D.55^a/9
ıurna turna
 ı.+lar D.97^b/2
ıuşak(ğ) köstek, ayak bağı, bağ
 ı.+ın D.132^a/5
ıuş ol- rast gelmek, isabet etmek,
 karşılaşmak
 ı.-dı D.24^b/9-10, D.66^b/1, V.93^b/3
ıut- tutmak
 ı. D.134^b/12
 ı.-a D.34^a/9
 ı.-alum D.16^b/12, D.73^a/8,
 D.135^a/5
 ı.-amadııız D.134^a/11
 ı.-an D.3^b/4, D.25^a/3, D.74^a/11,
 D.96^a/8, D.140^b/13
 ı.-anda D.30^a/6
 ı.-ar D.61^b/3, D.80^b/6, D.80^b/10,
 D.90^b/9, D.95^b/6
 ı.-arısı D.85^b/3, D.132^b/5
 ı.-aydum D.28^b/8
 ı.-ayım D.51^b/2
 ı.-ayın D.149^b/9
 ı.-ayınmı D.100^a/7
 ı.-dı D.38^a/10, D.38^a/11,
 D.41^b/12, D.51^b/11, D.94^b/4,
 D.109^b/4, D.110^a/3, D.115^a/5,
 D.117^a/6, D.117^a/7, D.118^b/6,
 D.118^b/7, D.118^b/8, D.118^b/10,
 D.123^a/5, D.127^a/8, D.145^b/7,
 D.150^a/12
 ı.-dılar D.17^a/1, D.17^a/10,
 D.36^a/8, D.69^a/2, D.95^a/4,
 D.109^a/3, D.129^b/13, D.138^b/10
 ı.-dum D.87^a/9
 ı.-duı D.107^a/5
 ı.-mağ D.150^b/6
 ı.-mışıdı D.146^b/6
 ı.-mışlardı D.10^a/1-2
 ı.-mışuz D.21^b/4
 ı.-sun D.30^a/2, D.72^a/3
 ı.-ub D.3^a/11, D.10^a/8, D.17^b/9,
 D.67^a/1, D.97^b/9, D.100^b/5,
 D.103^b/10, D.109^a/5, D.133^b/13,
 D.145^a/10
 ı.-uban D.97^b/8, D.102^a/7,
 D.108^a/5
 ı.-ubanı D.8^b/11
 ı.-uı D.73^b/2, D.123^b/5,
 D.124^a/8, D.126^a/1, V.88^a/8
ıuta bil- tutabilmek

ı.-mez D.75^b/5-6
ıutam³⁴¹ bir Şeyin bir defada avuı iıi
 veya parmaklarla tutulabilen
 miktarı
 ı. D.22^b/3, D.26^a/12, D.32^a/2,
 D.77^a/4, D.101^b/10, D.106^b/2,
 D.114^b/4, D.150^b/4, D.153^a/10
ıuta v r- tutmak
 ı.-s n D.39^b/5
ıutdur- tutturmak, yakalatmak kr . *ıutdur-*
 ı.-asın D.73^b/7
 ı.-duı D.127^b/7
 ı.-duıısa D.71^a/11
 ı.-duıımı D.99^a/10
ıutul- tutulmak, yakalanmak
 ı.-an D.131^b/13, D.133^a/12,
 D.133^b/4
 ı.-ayıduı D.84^b/4
 ı.-dı D.78^b/4
ıutmaz ol- tutmamak
 ı.-dı D.80^b/6, D.80^b/10
ıutsak savaıta ele geıen d ııman, esir
 ı.+ımıı D.105^b/8
 ı. D.25^b/13, D.47^a/12, D.74^a/2,
 D.134^b/8, D.136^a/6, V.74^a/5,
 V.97^a/6
 ı.+dur D.72^b/5, D.72^b/9,
 D.104^a/9, D.143^a/7
 ı.+ımıı D.130^b/12
 ı.+ıyam D.51^a/2
ıutsak  t(d)- tutsak etmek kr . *ıutsak*
eyle-
 ı.-dı V.67^a/8
 ı.-miı  z D.21^b/2
 ı.- b V.69^a/5
ıutsak eyle- tutsak etmek kr . *ıutsak  t-*
 ı.-dı D.19^a/7
ıutsak ol- savaıta d ıımanın eline
 d ıımek

ı.-an D.107^b/5
 ı.-ayıduı D.84^b/5
 ı.-dı D.17^a/4, D.37^b/10, D.69^a/7,
 D.103^b/11-12
 ı.-duıı D.63^a/8, D.103^b/13-1,
 D.104^b/5, D.143^b/6
 ı.-duıın D.104^a/3
 ı.-duıından D.17^a/4
 ı.-duıum D.73^a/12-13, V.96^b/9
 ı.-miııduı D.39^a/11
 ı.-ub D.137^b/13
ıuy- duymak kr . *ıuy-*
 ı.-dılar D.16^b/10, V.65^b/10
 ı.-dum D.28^a/7
 ı.-madı D.80^b/9, V.66^a/1
 ı.-madın D.72^b/3
 ı.-madum D.82^a/9
 ı.-masunlar D.29^a/1
 ı.-maz D.6^b/10
 ı.-maz id m D.82^a/6
 ı.-miı D.17^a/6
 ı.-sam D.150^b/5
ıuz tuz
 ı. D.80^b/13
t ken- t kenmek kr . *d ken-*
 t.-se D.33^b/1, V.99^a/12
t l ³⁴² T l  kuıı, yırtıcı bir kuıı cinsi
 t. D.19^b/11, D.57^a/4, D.104^b/3,
 V.79^b/10, V.84^a/6, V.91^b/8,
 V.101^a/5
t men b y k k me, yııın, on bin
 t. D.11^a/1, D.18^a/5, D.18^b/10,
 D.63^a/12, D.72^b/4, D.119^b/9,
 D.120^a/11, D.122^a/1, D.142^a/12,
 V.62^b/1, V.66^b/5, V.67^a/2,
 V.91^b/11, V.104^a/13
t p merkez, orta, dip kr . *d p*
 t.+e V.99^b/3
T rkist n T rkistan
 t.+uı D.57^a/4, D.104^b/3,

³⁴¹ ayrıntılı bilgi iıin bkz. DKO N: Drs. 22b.3

³⁴² ayrıntılı bilgi iıin bkz. DKO N: Drs. 19b.11

V.79^b/10, V.101^a/6

Türkman Türkmen

t. D.87^b/7

t.+uñ D.126^b/1

tüy tüy

t.+inden D.30^a/11, D.30^a/12,
V.89^a/13

U

uçmak(ğ) cennet krş. *uçmak*

→ ME uçmağ (2016; D35-8)

→ MK uçmak (2017; V91^b/5)

u. D.19^b/8, V.67^b/5, V.91^b/5

uçuk³⁴³ göçük, çökmüş yer

→ ME ocağ (2016; D57-1)

→ MK uçuk (2017; D.30^b/1)

u. D.30^b/1

uç uç

→ ME uç (2016; D35-5)

→ MK uç (2017; D19^b/5)

u.+ları D.19^b/5, V.67^b/3,
V.100^a/1

uç(c) uç

u.+ı D.34^b/13, D.79^a/3, D.79^a/6,
D.100^b/2, D.100^b/3, D.102^b/6,
D.137^b/10, D.147^b/3, D.153^b/10,
D.153^b/11, V.67^a/13, V.84^a/1,
V.91^b/2, V.99^b/13, V.106^a/4,
V.106^a/5

u.+ına D.6^a/8, D.68^b/4, D.99^b/12,
D.105^a/3, D.115^a/11, D.122^b/4,
D.135^b/1, V.60^a/4, V.94^a/12,
V.101^b/1

u.+ında D.32^a/3, D.37^b/2,
D.77^a/5, D.104^b/8, V.68^b/13,
V.98^b/10, V.101^a/9

u.+ından D.6^a/7, D.99^b/11,
D.105^a/3, D.110^b/8, D.129^b/2,
D.133^b/4, V.60^a/3, V.60^a/4,
V.101^a/13

u.+ını D.68^b/7

u.+ıyıla D.105^b/4, V.101^b/11

u.+uñdan D.152^a/13, V.81^a/9

uç- uçmak

u.-an D.20^b/11, D.32^b/4,
D.77^a/13, D.96^a/8, D.96^a/11,
D.145^a/9, V.90^a/11, V.99^a/4

u.-arlar D.97^b/2, D.109^b/3

u.-ayınmı? D.100^a/7

u.-dı D.81^b/6, D.81^b/10,
D.109^b/6, D.122^a/12

u.-ub D.83^a/13, D.84^a/6, D.85^a/7

uça gör- uçmaya bakmak, uçmaya
çalışmak

u.-gil D.50^a/13, V.76^a/1

uçar uçan şeyler

u.+da D.24^a/3, D.47^b/2, V.74^a/7,
V.86^a/8

u.+dan D.129^b/4

uçmak(ğ) cennet krş. *uçmak*

u. D.35^a/5, D.63^a/3, D.108^b/1,
D.153^b/13, V.84^a/2, V.103^b/6,
V.106^a/6

uçur³⁴⁴ kaçırarak; düşürmek krş. *uçur-*
u.-duñısa D.14^b/2

uçur- kaçırarak; düşürmek krş. *uçur-*

u.-duñısa D.71^a/9

u.-duñısa D.71^a/8

u.-duñmı D.70^a/9, V.95^a/10

u.-duñsa V.64^b/2, V.95^b/8

u.-maya D.142^a/13

u.-ub D.12^b/2, V.63^b/1

udlu utangaç, mahcup

→ ME odlu (2016; D9-5)

→ MK udlu (2017; D.6^b/5)

u. D.6^b/5, V.59^b/9, V.60^a/9

udsuz hayâsız, saygısız, kaba davranışlı

u. D.133^a/3

ufan- ufanmak, parçalanmak

u.-duğın V.79^a/13

³⁴³ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 30b.1

³⁴⁴ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 14b.2

- u.-duğına D.56^a/12
u.-masun D.19^b/7, V.67^b/4, V.100^a/3
- uğra-** uğramak
→ ME uğra- (2016; D241-10)
→ MK uğra- (2017; D.129^b/6)
- u.-dı D.129^b/6, D.130^a/8
u.-duğmı D.122^b/10
u.-ğıl D.12^b/1, V.63^b/1
u.-madum D.123^a/1
u.-mışıdı D.129^b/3
- uğraş-** uğraşmak
u.-ayım D.67^a/2
u.-uban D.98^a/11
- uğrat-** uğratmak
u.-duğmı V.95^a/10
- uğ(u)r** ön, yön, yol
u.+dan D.108^a/4
u.+ına D.61^b/13³⁴⁵, D.114^a/5, D.150^b/8, V.83^a/8, V.105^b/13
u.+uğa D.26^b/4
- uğ(u)ru açık ol-** bahtı açık olmak
→ ME uğ(u)ru açık ol- (2016; D177-4)
→ MK uğ(u)ru açık ol- (2017; D.90^b/4)
u.+ıj -sun D.90^b/4, D.133^a/13
- uğcuğaz**³⁴⁶ çadırın üst kısmını oluşturan çubuklar
→ ME oğcuğaz (2016; D110-9)
→ MK oğcuğaz (2017; D57^a/9)
u.+ın D.57^a/9
- ul**³⁴⁷- bozulmak, çürümek
→ ME öl- (2016; D149-8)
→ MK öl- (2017; D76^b/8)
u.-mış D.76^b/8, D.76^b/9, V.98^b/3, V.98^b/4
- ulal-** büyümek, yetişmek, yaşlanmak,
- artmak, çoğalmak
u.-ur D.9^b/7, D.130^a/5
- ‘ulemā** [Ar.] alimler, bilginler
‘u.+lar D.5^a/6
- ulfacı** ulufeci, süvari askeri krş. ‘ulūfeci
u.+yıla V.102^a/6
- ulı** ulu, büyük krş. *ulu*
u. D.9^a/9
- uluş-** uluşmak, bağışmak
u.-dılar D.108^a/6
- ulıt-** ulutmak, bağrıtmak
→ ME avlat- (2016; D127-3)
→ MK ulıt- (2017; D.65^b/3)
u.-mayan D.65^b/3, D.107^a/6, V.102^b/11
- ulu** ulu, büyük krş. *ulı*
u. D.9^a/11, D.21^b/8, D.49^a/10, D.50^a/4, D.50^a/11, D.54^b/2, D.55^a/3, D.75^a/3, D.80^a/13, D.86^a/12, D.95^b/3, D.96^a/8, D.107^a/6, D.109^a/8, D.122^a/13, D.128^b/12, D.130^b/13, D.136^a/7, D.136^b/5, D.136^b/11, D.137^b/6, V.61^b/6, V.61^b/7, V.75^a/6, V.75^b/9, V.75^b/13, V.78^b/6, V.80^b/12, V.102^b/11
u.+sı D.37^b/1
- ‘ulūfeci** ulufeci krş. *ulfacı*
→ ME ‘ulufeçi (2016; D208-4)
→ MK ‘ulūfeci (2017; D.106^a/4)
‘u.+ler D.106^a/4
- ululuk(ğ)** ululuk krş. *ululuk*
u.+uğa D.107^a/5
- ululuk(ğ)** ululuk krş. *ululuk*
u.+a V.102^b/10
- uluşlu oğlı**³⁴⁸ okunun sapı kalın olan ok
→ ME elüklü oğlı (2016; D221-5)
→ MK uluşlu oğlı (2017;

³⁴⁵ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 61b.13

³⁴⁶ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 57a.9

³⁴⁷ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 76b.8-9

³⁴⁸ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 112b.5

- D.112^b/5)
u. D.112^b/5
- ulus** millet
u.+ını V.68^b/12
- ulut-** ulutmak, bağırtmak
u.-mayan V.93^a/4
- uman usan**³⁴⁹ beklentisi olana (ikileme)
u.+ına u.+ına D.71^a/3
- umar** çare
→ ME uyar (2016; D8-4)
→ MK uyar (2017; V60^a/1)
u. D.6^a/4, V.60^a/1
u.+ımdan V.60^a/1
u.+umdan D.6^a/4
- umu** ümit, emel, arzu, dilek
u.+m D.117^b/12, D.136^b/6
u.+η D.117^b/7, D.136^a/11
- umut(d)** umut, ümit
→ ME umut (2016; D35-12)
→ MK umūr (2017; D47^a/12)
u.+ı D.19^b/12, D.32^b/5, D.47^a/12,
D.48^a/4, D.49^a/6, D.57^a/3,
D.68^b/13, D.104^b/2, V.74^b/1
u.+uη D.35^a/9
- umud ol-** umut olmak
u.-ğıl D.73^b/10, D.76^b/1-2,
V.97^a/3, V.98^a/12
- umud üz-** ümit kesmek
u.-diler D.48^a/12, D.49^a/9
- un un**
u. D.6^b/7, D.9^b/10, V.60^a/10
- un ét(d)-** parçalamak, paramparça yapmak
u.-erdi V.61^b/11
- unıt-** unutmak
u.-dı D.116^b/6
u.-masa D.106^a/7
- ur-** vurmak
u. D.46^b/2
- u.-alum D.52^b/12, V.77^a/12
u.-am D.90^a/9
u.-an D.89^b/12, D.90^a/9
u.-dı D.10^a/10, D.10^b/5, D.19^a/6,
D.25^b/2, D.34^a/9, D.42^a/1,
D.56^b/8, D.82^a/1, D.94^b/4,
D.96^b/4, D.96^b/5, D.99^b/4,
D.106^b/8, D.106^b/9, D.114^b/11,
D.117^a/9, D.119^a/1, D.127^a/9,
D.128^a/3, D.130^a/11, D.140^a/8,
D.145^b/9, D.146^a/8, D.153^a/11,
V.62^a/10, V.67^a/8, V.69^a/4,
V.79^b/5, V.80^a/10, V.83^a/4,
V.86^b/11, V.87^b/8
u.-dıkım D.94^b/3, V.62^a/4-5
u.-dılar D.61^b/9, D.144^a/7,
D.151^b/13, V.65^b/7
u.-dikim D.93^a/4
u.-duğın D.107^a/6, V.102^b/11
u.-duķça D.110^a/3
u.-dular D.16^b/4
u.-duη D.107^a/3, D.127^b/6,
V.102^b/8
u.-maķ D.41^b/8, D.41^b/9
u.-sa D.9^b/10, V.61^b/11
u.-saη D.3^b/7, V.59^a/1
u.-ub D.13^b/1, D.25^a/2, D.109^b/6,
D.128^a/8, D.133^b/6, D.137^a/8,
D.149^b/5, V.63^b/13, V.81^b/9,
V.94^a/6
u.-uη D.132^a/5
u.-ur D.6^a/1, D.6^b/9, D.13^a/9,
D.108^b/12, D.141^b/2, V.59^b/12,
V.60^a/11, V.63^b/10
u.-uram D.56^a/8
u.-urıdum D.150^b/3
u.-urlar D.10^b/1, V.62^a/8
u.-ursın D.130^a/13
- urğān** urgan

³⁴⁹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 71a.3-4

- u. D.51^a/12, D.69^a/3, D.75^a/9,
V.76^b/1, V.97^b/10
u.+1 V.65^b/13, V.66^a/5, V.94^b/6
u.+1la D.28^a/12, D.51^a/7,
D.138^b/11, V.76^a/12
u.+ları D.138^b/13
- urıl-** vurulmak
u.-dı D.152^b/10
- urış-** vuruşmak, çarpışmak krş. *uruş-*
u.-madın D.18^a/4-5, D.18^a/7,
D.18^a/9, D.18^a/12, D.18^b/1,
D.18^b/3, D.31^a/4, D.75^b/8,
V.66^b/5, V.66^b/8
- uruk(ğ)** ırk, soy, sülale, hanedan, aile,
kuşak
u.+1 D.101^b/11
- uruş-** vuruşmak, çarpışmak krş. *urış-*
u.-anı V.99^b/6³⁵⁰
u.-madın V.98^a/2
- uşan-** usanmak, bıkmak, doymak
u.-duş D.101^a/6
u.-madın D.30^a/7
u.-madum D.82^a/10, V.89^a/10
- uş(ş)** akıl
u.+1 D.31^b/1
u.+um D.23^b/6
- uşak(ğ)** çocuk
u. D.68^b/2, V.94^a/11
u.+1 D.10^a/3, V.62^a/1
u.+ını D.34^b/4
- uvan-** ufanmak, parçalanmak
u.-dı D.127^a/13, D.146^a/8
u.-masun D.35^a/5
- uvat-** ufaltmak, ufalamak, parçalamak
u.-dı D.94^b/3, D.127^a/9
u.-dılar D.129^b/6, D.129^b/10,
D.144^a/8
- uyan** dizgin, gem, yular
u. D.3^b/6, D.140^a/7, D.140^a/8,
V.59^a/1
- u.+ın D.140^a/10
- uyhu** uyku krş. *uyku*
u. D.15^b/4, D.133^b/9, D.135^b/9,
D.138^a/9
u.+da iken D.105^a/9, V.101^b/5
u.+dan D.97^b/6, V.60^a/3
u.+sı D.97^b/6
u.+sın D.134^a/7, D.134^b/3
u.+sında D.47^a/8
- uyı-** uyumak krş. *uyu-*
u.-yamadum V.86^a/2
- uyku** uyku krş. *uyhu*
u. V.65^a/5
- uyluk(ğ)** uyluk kemiği
u.+1 D.122^a/12
u.+ın D.150^b/12, D.152^a/6
u.+um D.124^a/4, D.140^b/13
- uyu-** uyumak krş. *uyı-*
u.-dı D.97^b/7, D.115^a/7,
D.133^b/10, D.134^a/8, D.134^b/3,
D.138^a/12, D.138^b/3
u.-duğı D.138^b/10
u.-mağ D.135^a/7
u.-r D.135^a/6, D.135^a/13
u.-rıldı D.138^a/13
u.-riken D.97^b/7
- uyun-** içine maya karıştırılan yoğurt, süt
ve pekmez gibi şeyler katılaşmak
u.-anda V.78^b/1
- uz**³⁵¹ keskin
→ ME öz (2016; V3-10)
→ MK üz (2017; D3^b/10)
u. D.3^b/10, D.4^a/5, D.8^b/12,
D.17^b/3, D.19^b/6, D.26^b/1,
D.33^b/10, D.35^a/4, D.66^b/7,
D.67^a/10, D.68^a/9, D.76^a/8,
D.79^a/8, D.81^b/4, D.94^a/3,
D.94^a/10, D.105^b/3, D.107^b/3,
D.112^b/9, D.118^a/8, D.124^b/12,
D.125^b/9, D.126^a/9, D.126^b/5,

³⁵⁰ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Vat. 99b.6

³⁵¹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 3b/11

D.127^a/2, D.127^a/11, D.131^b/2,
D.143^a/12, D.150^b/2, D.150^b/11,
V.59^a/3, V.59^a/9, V.61^a/12,
V.66^a/8, V.67^b/4, V.98^a/9,
V.100^a/2, V.101^b/9, V.103^a/3,
V.105^b/10

uz uzak

u. D.13^a/13, V.63^b/12

uz düş- münasip, uygun düşmek

u.-medi D.104^a/6

uzan- uzanmak

u.-uban D.23^b/4

u.-ur D.23^b/4, V.86^a/1

uzat- uzanmak

u.-dı V.63^a/9

uzun uzun

u. D.7^b/4, D.10^b/13, D.12^b/6,
D.18^a/3, D.18^b/6, D.33^a/1,
D.48^b/2, D.49^b/7, D.70^a/5,
D.137^b/9, D.153^b/11, V.62^b/1,
V.63^b/3, V.66^b/4, V.66^b/13,
V.75^a/12, V.95^a/8, V.106^a/5

uzunca biraz uzun

→ ME uzunça (2016; D7-2)

→ MK uzunca (2017; D.5^b/2)

u. D.5^b/2

Ü

üç üç krş. üç

→ ME üç (2016; D16-3)

→ MK üç (2017; D.4^a/12)

ü. D.4^a/12, D.9^b/13, D.10^a/1,
D.10^a/3, D.10^a/5, D.15^a/12,
D.16^a/11, D.21^b/13, D.23^b/11,
D.26^a/10, D.30^a/10, D.30^a/11,
D.30^b/1, D.33^b/11, D.38^b/2,
D.42^a/2, D.44^b/3, D.54^b/8,
D.54^b/9, D.60^a/11, D.74^a/8,
D.76^a/3, D.77^a/6, D.88^b/1,
D.88^b/2, D.88^b/6, D.89^b/1,
D.90^b/11, D.93^a/12, D.97^a/11,
D.97^b/13, D.104^b/13, D.110^b/3,

D.112^a/8, D.113^a/7, D.120^b/4,
D.120^b/5, D.123^a/2, D.132^b/4,
D.132^b/9, V.71^a/8

ü.+i D.112^a/8

ü.+in D.22^b/10

ü.+ini D.38^a/11, D.120^a/2

üç üç krş. üç

ü. D.4^a/12, D.133^b/3, D.133^b/8,
V.59^a/12, V.61^b/13, V.62^a/1,
V.62^a/2, V.65^a/2, V.65^b/3,
V.72^b/3, V.78^b/2, V.82^a/6,
V.85^a/6, V.86^a/6, V.87^a/11,
V.89^a/13, V.89^b/1, V.90^a/6,
V.97^a/9, V.98^a/6, V.101^a/13,
V.103^b/9

ü.+in D.67^a/5, V.93^b/9

ü.+inde V.71^a/2

ü.+ini D.45^b/2

ü.+üni V.73^a/5

üçün için krş. için

ü. V.68^a/3

üçünci üçüncü krş. üçünci

→ ME üçinci (2016; D29-2)

→ MK üçünci (2017; D16^b/2)

ü.+de D.16^b/2

üçünci üçüncü krş. üçünci

ü.+de V.65^b/6

ü.+si V.60^a/2

üç yüz üç yüz krş. üç yüz

→ ME üç yüz (2016; D250-4)

→ MK üç yüz (2017; D.20^b/5)

ü. D.20^b/5, D.21^a/11, D.26^a/9,
D.65^a/8, D.78^b/5-6, D.125^a/3,
D.125^a/9, D.127^a/4, D.129^a/13,
D.134^b/6, D.135^a/1, D.135^a/2-3,
V.104^b/6

ü.+ini D.22^b/12

üç yüz üç yüz krş. üç yüz

ü. V.84^b/4, V.87^a/10, V.92^b/13,
V.99^b/8

ü.+ini V.85^b/4

üç yüz altmış altı üç yüz altmış altı krş.

- üç yüz altmış altı*
→ ME üç yüz altmış altı (2016; D259-7)
→ MK üç yüz altmış altı (2017; D.131^b/7)
ü. D.131^b/7, D.148^b/11-12
- üç yüz altmış altı** üç yüz altmış altı krş.
üç yüz altmış altı
ü. D.120^b/9
- ügin-** katılaşmak, mayalaşmak
ü.-ende D.54^b/7
- üleş-** paylaşmak, bölüşmek
ü.-mekdeydi D.38^a/4
ü.-ürlerdi V.69^a/9
- ümge**³⁵² dağ keçisi, yaban keçisi
→ ME üyge (2016; D188-10)
→ MK ivik (2017; D96^a/10)
ü. D.96^a/10
- ümīd** [< Far. umīd] ümit krş. *ümīz*
→ ME ümid (2016; D253-9)
→ MK umıd (2017; V74^b/5)
ü.+i V.79^b/10, V.84^a/6, V.90^a/12, V.91^b/8, V.99^a/6, V.101^a/5
ü.+ünj D.128^b/9
- ümīd kes-** [< Far. umīd + T.] ümit kesmek, ümidi kalmamak
ü.-diler V.75^a/6
- ümīd üz-** [< Far. umīd + T.] ümit kesmek
ü.-diler V.74^b/5
- ümīz** [< Far. umīd] ümit krş. *ümīd*
→ ME ümiz (2016; D154-9)
→ MK ümēd (2017; D79^a/9)
ü.+ünj D.79^a/9, D.102^b/8
- ümmet** [Ar.] ümmet
ü. D.5^a/11
- ün** ses, ün
ü.+üm D.20^a/10, D.25^b/6, D.37^b/6, D.49^b/7, D.52^b/2, D.57^a/6, D.64^a/1, D.67^a/5, V.69^a/2, V.75^a/13, V.79^b/12, V.84^a/13, V.87^a/1, V.92^a/8
- üğür üğür** hüngür hüngür
→ ME ögür ögür (2016; D93-12)
→ MK üğür üğür (2017; D.48^b/12)
ü. D.48^b/12
- ürk-** korkup birden sıçramak
ü.-di D.73^a/6, D.82^a/1, D.108^b/8, D.109^b/1, D.109^b/11, D.111^b/3, D.111^b/5, D.133^a/5, D.133^a/6, D.133^a/8, V.96^b/5
ü.-dügümüz D.108^b/13
ü.-medin D.125^a/7
ü.-mege D.109^b/5
- ürkit(d)-** ürkütmek krş. *ürkit-*
ü.-en D.25^a//11
- ürküt-** ürkütmek krş. *ürkit-*
ü.-di D.133^b/7, D.133^b/12
- üst** bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi
ü.+inde D.76^b/7, V.84^b/12, V.98^b/3
ü.+ine D.9^a/13, D.10^a/12, D.10^b/4, D.10^b/6, D.11^b/4, D.13^b/3, D.14^b/8, D.15^a/9, D.15^b/2, D.17^a/9, D.20^b/3, D.20^b/5, D.20^b/6, D.23^b/12, D.35^a/13, D.108^b/7, V.62^a/3, V.62^a/7, V.62^a/10, V.62^b/12, V.63^b/13, V.64^a/9, V.64^b/6, V.64^b/13, V.66^a/4, V.67^a/7, V.68^a/1, V.71^a/7, V.71^a/10, V.72^a/1, V.76^b/4, V.76^b/9, V.80^a/5, V.82^a/4, V.82^b/13, V.84^a/13, V.84^b/4, V.84^b/7, V.85^b/13, V.86^a/7, V.86^b/12, V.93^a/5, V.94^b/2, V.94^b/6, V.96^b/2, V.98^a/1, V.98^a/11, V.100^a/10

³⁵² ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 96a.10

ü.+lerine V.79^a/2
 ü.+ümüzde D.4^b/12, V.61^b/2
 ü.+ümüze D.148^b/13, V.69^a/4,
 V.104^a/12, V.104^b/8
 ü.+üne D.55^b/5, V.62^a/5
 ü.+üğe D.9^a/6, V.61^b/4
üş- üşüşmek
 ü.-di D.34^a/13, V.73^a/13
 ü.-diler D.46^a/4, V.94^b/5
 ü.-er D.45^b/13, D.99^b/8
 ü.-miş V.73^b/5, V.87^a/2
üşde işte
 → ME uşda (2016; D93-11)
 → MK üşde (2017; D.48^b/11)
 ü. D.48^b/11, D.135^a/6, D.152^b/11
üşendür- tedirgin etmek, rahatsız etmek
 ü.-di D.114^b/13
üşür- üşüştürmek, musallat etmek
 ü.-üğ D.149^b/10, V.105^a/10
üz (I)- üzmek
 ü.-di D.94^b/4
 ü.-en D.96^a/11
 ü.-er D.139^b/6
 ü.-esin D.143^b/3³⁵³
 ü.-üb D.25^a/3, V.86^b/6
üz³⁵⁴ (II)- koparmak
 ü.-di D.122^b/2
üzengili üzengili krş. *üzengülü*
 → ME üzengülü (2016;
 D127/10-11)
 → MK üzengili (2017;
 D.65^b/10-11)
 ü. D.65^b/10-11
üzengü ata binebilmek için ayakla
 üzerine basılan, bir kayışla eğerin
 yanına asılmış, altı düz madeni
 halka krş. *üzeñü*
 ü.+si D.96^b/8
 ü.+ye D.13^a/12, D.76^b/8, V.98^b/3

üzengülü üzengili krş. *üzengili*
 ü. V.93^a/8
üzen ol³⁵⁵- koparan olmak
 ü.-mış D.15^b/5, V.65^a/5
üzeñü ata binebilmek için ayakla üzerine
 basılan, bir kayışla eğerin yanına
 asılmış, altı düz madeni halka
 krş. *üzengü*
 ü.+ye V.63^b/12
üzer üzer
 ü.+lerine D.109^b/3
üzeri üzeri krş. *üzerü*
 ü.+me D.118^a/13, V.80^a/13,
 V.87^a/10
 ü.+nde D.32^b/1, D.73^a/1, D.73^a/4,
 D.83^a/12, D.91^a/9, D.98^b/4,
 D.125^b/1, D.143^b/10, V.70^a/13,
 V.94^b/4
 ü.+nden D.123^a/3, D.123^a/4,
 D.127^b/2, D.131^a/8, D.153^a/12
 ü.+ne D.19^a/5, D.20^a/3, D.20^a/10,
 D.21^a/12, D.21^b/10, D.22^a/2,
 D.23^b/1, D.23^b/2, D.24^a/3,
 D.25^b/3, D.35^b/11, D.36^b/5,
 D.37^a/8, D.40^a/2, D.40^a/4,
 D.40^a/7, D.42^a/1, D.42^a/7,
 D.43^a/13, D.48^a/12, D.51^b/4,
 D.57^b/7, D.60^a/7, D.62^a/13,
 D.63^a/10, D.65^a/10, D.65^b/5,
 D.68^b/10, D.68^b/12, D.69^a/2,
 D.69^a/4, D.69^a/6, D.75^b/6,
 D.76^a/11, D.77^b/12, D.78^a/10,
 D.78^b/4, D.79^b/2, D.79^b/12,
 D.82^a/2, D.86^a/12, D.87^b/8,
 D.93^a/2, D.93^a/4, D.93^a/11,
 D.96^b/5, D.98^a/4, D.99^b/6,
 D.101^b/8, D.103^a/1, D.103^a/5,
 D.109^a/2, D.110^a/5, D.111^a/2,
 D.111^a/5, D.116^a/12, D.118^b/13,

³⁵³ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 143b.3

³⁵⁴ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs.
122b.1-2

³⁵⁵ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 15b.4-
6

D.119^b/6, D.120^b/10, D.123^a/5,
D.125^b/6, D.127^a/7, D.129^b/12,
D.131^b/7, D.134^a/2, D.134^a/12,
D.135^a/2, D.135^a/10, D.138^b/5,
D.138^b/9, D.139^a/1, D.140^a/11,
D.144^a/9, D.144^b/9, D.145^b/5,
D.146^b/7, D.147^a/4, D.151^a/2,
D.153^a/7, D.153^a/8, V.60^b/1,
V.62^a/11, V.67^b/8, V.68^a/12,
V.68^b/8, V.70^a/11, V.70^b/1,
V.77^a/7, V.80^a/2, V.82^b/8,
V.83^b/5, V.91^b/10, V.94^b/5,
V.99^b/7, V.99^b/11, V.100^a/7

üzerü üzeri krş. *üzeri*

ü.+me D.26^a/8, D.28^b/11,
D.58^a/6, D.132^b/13, D.148^b/2,
V.88^b/6

ü.+müzden D.144^b/4

ü.+müze D.37^b/9, D.144^b/3

ü.+ne D.98^a/11, D.98^b/2

ü.+nüze D.123^b/9, D.144^a/12

üzil- üzölmek

ü.-mesün D.35^a/9, D.79^a/9,
D.102^b/8, D.128^b/9

ü.-ür D.96^b/9

üzüm üzüm

ü.+i D.82^a/8

V

va' de [Ar.] ölüm vakti, ecel

v. D.3^a/13, D.49^a/10, D.50^a/11,
V.58^b/9, V.75^a/6, V.75^b/13

va' de eyle- [Ar. + T.] söz vermek

v.-mişidi D.88^b/3

vāfir çok, bol

v. D.120^b/4

vaf vaf ür- köpek hav hav diye
havlamak

v.-en D.25^a/9, V.86^b/9

vākı'a [Ar.] rüya

v. D.21^b/11, D.23^a/11, D.23^a/13,
V.85^b/11

v.+sından D.21^b/11, V.85^b/11

vaḳ(i)t [< Ar. vaḳt] zaman

v. D.74^a/9, D.104^a/1, D.105^b/4,
D.132^b/4, D.139^a/12, D.148^b/5,
D.148^b/6, V.72^b/8, V.88^b/8,
V.97^a/10, V.101^b/10, V.104^a/5,
V.104^b/2

v.+dan V.100^b/10

v.+ı D.72^b/11, D.115^a/7,
D.119^b/2, D.137^b/10, D.147^b/3,
D.153^b/12, V.106^a/5

v.+ın D.44^b/13, D.73^b/6,
D.109^a/1

v.+ında V.96^b/1

vallāhi [Ar.] yemin

→ ME vallah (2016; D73-9)

→ MK vallāh (2017; V69^b/5)

v. D.38^b/9, D.40^b/11, D.80^a/3,
D.96^b/9, D.140^a/4, D.150^b/8,
V.69^b/5, V.70^b/8, V.105^b/4,
V.105^b/13

vallāhi billāhi [Ar.] yemin

→ ME vallah billah (2016;
D276-2)

→ MK va'llāhi bi'llāhi (2017;
D.140^a/2)

v. D.140^a/2, D.144^b/6

var var, yok karşıtı

v.+idi D.79^b/2, D.103^a/12,
D.112^a/10, V.80^b/4

v.+imiş D.91^a/3

v. D.18^b/7, D.18^b/9, D.18^b/10,
D.18^b/12, D.18^b/13, D.19^a/2,
D.46^b/13, D.54^b/1, D.54^b/7,
D.54^b/8, D.54^b/12, D.59^a/4,
D.82^a/13, D.83^a/6, D.85^a/3,
D.85^a/4, D.86^a/3, D.89^a/6,
D.91^b/9, D.109^b/7, D.110^a/11,
D.116^b/4, D.117^a/2, D.122^b/2,
D.127^b/11, D.130^a/13, D.135^b/1,
D.136^a/1, D.141^a/8, D.142^a/9,
D.142^a/10, D.142^a/11, D.142^a/13,

D.142^b/1, D.142^b/11, V.66^b/13,
V.67^a/1, V.67^a/2, V.67^a/3,
V.73^b/13, V.78^a/11, V.78^b/1,
V.78^b/2, V.85^a/2

v.+dı D.48^b/9, D.50^a/8, D.60^a/2,
D.70^b/9, D.70^b/10, D.109^a/11,
D.109^a/13, D.115^a/8, D.141^b/5,
D.152^a/10, V.75^b/11, V.95^b/4,
V.95^b/6

v.+dılar V.83^a/10

v.+dur D.21^b/7, D.38^b/2, D.38^b/5,
D.42^b/9, D.52^b/9, D.56^a/13,
D.60^a/5, D.85^a/2, V.67^a/4,
V.67^a/6, V.69^b/3, V.71^b/6,
V.82^a/2

v.+ıdı D.9^b/9, D.9^b/10, D.15^a/10,
D.40^b/1, D.50^b/11, D.51^a/4,
D.52^b/10, D.53^a/3, D.58^a/12,
D.65^b/1, D.87^a/7, D.88^a/12,
D.88^b/1, D.93^b/4, D.103^a/4,
D.103^b/1, D.104^a/1, D.120^a/5,
D.123^b/3, D.128^b/12, D.129^a/6,
D.129^b/9, D.132^a/5, D.133^b/10,
D.143^a/1, D.143^b/11, D.144^a/10,
D.148^a/4, V.61^b/10, V.65^a/1,
V.70^b/4, V.76^a/11, V.77^a/10,
V.77^b/1, V.80^b/13, V.89^a/13,
V.89^b/1, V.100^a/10, V.100^b/1,
V.100^b/2, V.104^a/3

v.+ımış D.55^a/1, D.130^b/10,
D.131^a/13, D.136^b/8, V.70^b/13,
V.78^b/5

v.+ısa D.4^b/6, D.15^b/7, D.15^b/13,
D.18^a/6, D.18^a/11, D.18^a/13,
D.31^b/6, D.31^b/7, D.88^b/13,
D.93^a/9, D.93^b/8, D.99^b/2,
D.126^a/3, D.126^a/4, D.127^b/11,
D.133^b/1, V.65^a/6, V.65^a/10,
V.66^b/4, V.66^b/6, V.66^b/7,
V.66^b/8, V.66^b/9, V.66^b/11,
V.78^b/4

v.+iken V.63^a/7

v.+ iken D.12^a/3

v.+mıdur D.26^b/11, D.39^b/1,
D.79^b/6, D.136^a/6, V.70^a/2

v.+mış D.41^a/8

v.+sa D.131^a/7

v.+uñ D.28^a/1

var- ulaşmak, vasıl olmak; evlenmek

v. D.46^b/1, D.80^b/1, D.84^a/3,
D.103^a/7, D.113^b/11,
D.116^b/4, D.117^a/3, D.128^a/1,
D.130^b/1, D.134^b/12, D.135^a/5,
D.140^a/2, D.145^b/10, D.146^b/4,
D.148^a/10, D.152^a/12, D.152^b/3,
V.81^a/5, V.100^a/11

v.-a D.11^b/8, D.12^a/7, D.43^a/1,
D.75^a/11, D.95^a/13, D.96^a/3,
V.63^a/1, V.63^a/10, V.80^b/9

v.-acak D.27^a/1, D.51^a/8,
D.51^a/11, D.89^b/10, V.76^a/13,
V.76^b/1, V.80^b/5, V.87^b/3

v.-aldan D.6^a/1, V.59^b/13

v.-alum D.17^b/9, D.135^a/4,
D.135^a/6, D.138^a/10, D.152^b/2,
D.152^b/6, V.66^a/12

v.-am D.90^a/12, D.90^b/1

v.-an D.58^a/10, D.58^b/1, D.58^b/7,
D.58^b/12, D.59^a/4, D.88^a/2,
V.80^b/3, V.80^b/10, V.81^a/3,
V.81^a/6, V.81^b/1

v.-anı V.71^b/6

v.-ası D.67^a/8, V.93^b/10

v.-asın D.87^b/6, D.143^b/2

v.-aydum D.6^a/4, V.60^a/1

v.-ayım D.14^b/6, D.14^b/7,
D.67^a/10, D.88^b/12, D.127^a/6,
D.135^a/8, V.69^a/1, V.104^b/8

v.-ayın D.26^b/3, D.48^b/7,
D.54^b/12, D.69^a/13, D.71^a/12,
D.112^b/1, D.139^a/7, D.148^a/9,
V.64^b/4, V.64^b/5, V.74^b/9,
V.78^b/4, V.87^a/12, V.93^b/10,
V.94^b/11, V.95^b/10, V.95^b/11,

- V.104^a/6
v.-ayınmı D.131^a/1
v.-dı D.10^b/10, D.11^a/13,
D.11^b/1, D.13^b/9, D.21^a/1,
D.21^b/10, D.40^b/2, D.45^b/5,
D.45^b/6, D.45^b/7, D.46^b/2,
D.55^b/7, D.58^a/1, D.58^b/9,
D.68^a/6, D.89^a/5, D.91^a/2,
D.98^b/9, D.104^a/11, D.109^a/5,
D.109^b/2, D.109^b/12, D.111^a/1,
D.111^a/5, D.113^a/8, D.117^a/4,
D.117^a/7, D.123^b/4, D.125^a/10,
D.128^b/2, D.130^a/2, D.144^a/11,
V.61^a/2, V.62^a/13, V.62^b/10,
V.63^a/8, V.64^a/4, V.69^a/2,
V.72^b/12, V.73^a/6, V.74^b/6,
V.74^b/11, V.75^a/5, V.78^a/12,
V.80^a/10, V.80^b/12, V.81^a/9,
V.81^a/11, V.82^a/10, V.88^a/10,
V.89^a/4, V.93^a/9, V.100^b/9,
V.101^a/3, V.104^a/8
v.-dılar D.43^a/9, D.49^a/2,
D.54^b/10, D.55^a/1, D.56^a/13,
D.93^b/6, D.111^b/7, D.134^a/1,
D.138^a/4, D.139^b/12, D.140^a/6,
D.140^a/12, D.144^b/2, D.152^b/4,
V.71^b/13, V.75^a/2, V.75^a/9,
V.78^b/3, V.78^b/5, V.79^b/1
v.-dımı V.75^b/5
v.-duğum D.58^b/4, D.58^b/13,
V.80^b/7, V.81^a/4
v.-duğ D.152^a/2
v.-dum D.85^a/9, D.97^a/11,
D.105^b/3, D.105^b/13, D.121^b/12,
D.130^b/10, D.130^b/11, D.141^a/7,
D.141^b/6, V.102^a/3
v.-duğ D.14^a/5, D.70/a006,
D.84^b/13, D.85^a/1, D.121^b/4,
V.64^a/9, V.81^a/11, V.92^b/9,
V.95^a/8
v.-dur V.79^a/13
v.-gül D.58^b/6, D.73^b/10,
D.73^b/13, D.85^b/4, D.124^a/13,
D.131^a/7, D.132^b/6, V.97^a/3,
V.97^a/5
v.-ib V.78^a/11, V.81^a/10
v.-ıbanı V.74^a/2
v.-ıcağ V.61^a/8, V.66^a/10
v.-ıdı D.58^b/10
v.-ısa D.18^a/4, D.18^a/9, D.18^b/3
v.-ma D.114^b/3, V.64^a/1
v.-madın D.42^b/3, D.87^b/2,
V.71^b/2
v.-mağa D.40^a/7, V.70^b/1
v.-mağum D.124^b/9
v.-mak D.57^b/12, D.59^b/3,
V.81^b/5
v.-masa V.87^b/4
v.-masun D.52^b/12, D.54^b/9,
D.97^a/4, D.132^a/12, V.77^a/12,
V.78^b/2
v.-mayam D.90^a/12, D.90^b/1
v.-mayasın D.29^a/2, V.88^b/9
v.-mayınca D.132^a/1, D.133^a/12
v.-maz D.88^a/3
v.-mazısam D.74^a/7, D.74^a/8
v.-mazsam V.97^a/8, V.97^a/9
v.-mazuz D.134^b/6
v.-mıış D.51^a/5, D.59^b/1, D.87^b/2,
D.124^a/6, D.151^a/8, V.81^b/4
v.-mıışsın D.84^b/7
v.-sa D.5^a/9, V.59^b/4
v.-sam D.57^b/3, D.75^a/7, D.86^a/1,
D.89^b/5, V.80^a/3, V.97^b/9
v.-sun D.10^b/8, D.21^b/9, D.43^a/2,
D.52^b/13, D.57^b/13, D.104^b/9,
D.104^b/11, D.104^b/13, D.105^a/1,
D.105^a/2, D.105^a/4, D.125^a/8,
V.71^b/10, V.77^a/12, V.80^a/5,
V.80^a/9, V.85^a/3, V.101^a/10,
V.101^a/12, V.101^a/13, V.101^b/1,
V.101^b/2
v.-sunlar D.133^b/13
v.-ub D.17^a/6, D.47^a/3, D.54^b/2,

D.88^a/4, D.88^a/5, D.90^b/4,
 D.103^b/12, D.104^a/8, D.120^a/11,
 D.120^a/12, D.133^b/1, D.134^a/8,
 V.101^a/1, V.103^a/12
 v.-uban D.33^a/4, D.77^a/8
 v.-ubanı V.84^b/6, V.99^a/1
 v.-uñ D.11^b/12, D.12^a/10,
 D.36^b/10, D.40^a/13, D.49^a/12,
 D.126^b/2, D.134^b/6, D.134^b/8,
 D.151^a/6, V.63^a/3, V.68^b/2,
 V.70^b/4, V.75^a/7, V.79^a/13,
 V.88^a/7
 v.-ur D.88^a/3, D.129^a/1,
 V.71^b/9
 v.-uram D.23^b/12, D.114^b/1,
 D.114^b/4
 v.-urıdı D.120^b/1
 v.-urın V.86^a/7
 v.-ursa V.80^a/5
 v.-ursın D.59^b/11, V.81^b/11
vara bil- varabilmek
 v.-men D.84^b/7
var ét(d)- yaratmak
 v.-en D.127^b/13
varlık(ğ) var olma durumu, var edilmiş
 olma
 v.+uñ D.80^a/7
var ol- yaşamak
 v.-sun D.55^b/13, D.56^a/1,
 D.56^a/2, D.56^a/3, V.79^a/7,
 V.79^a/8,
varur gör- evlendiğini görmek
 v.düm D.50^a/12, V.75^b/13
varur ol- evlenmek istemek
 v.-miş D.50^b/8, D.51^a/5
vaşıyyet eyle- [Ar. + T.] vasiyet etmek
 v.-miş D.152^b/1
vañan tut- [Ar. + T.] vatan edinmek,
 yerleşmek
 v.-dı D.120^a/11
vāy şaşkınlık, kızgınlık, şikayet, esef,
 telaş, acı, sevgi vb. çeşitli

duygularda anlamı kuvvetlendirir
 → ME vay (2016; D275-3)
 → MK vāy (2017; D.47^b/12)
 v. D.47^b/12, D.48^a/3, D.48^a/4,
 D.48^a/7, D.48^a/8, D.49^a/5,
 D.49^a/6, D.139^b/3, V.74^a/12,
 V.74^b/1, V.75^a/3
vazı ^c [Ar.] durum, vaziyet
 v. V.92^a/6
ve [Ar.] iki kelime, cümle ve öbeği
 birbirine bağlar, ile
 v. D.3^a/1, D.3^a/8, D.12^a/1,
 D.37^b/4, D.38^a/12, D.41^a/13,
 D.45^a/4, D.51^a/3, D.54^b/11,
 D.62^a/13, D.67^b/10, D.88^b/11,
 D.90^a/13, D.92^a/2, D.99^b/3,
 D.112^a/6, D.115^b/4, D.116^a/9,
 D.124^b/2, D.125^b/3, D.139^a/11,
 D.139^b/4, D.144^b/10, D.147^b/13,
 D.149^b/5, D.152^b/11, V.58^b/5,
 V.60^b/5, V.61^a/6, V.61^b/10,
 V.62^a/11, V.68^b/5, V.69^a/13,
 V.71^a/2, V.71^b/4, V.72^b/12,
 V.75^a/3, V.79^a/4, V.82^b/8,
 V.85^a/10, V.88^b/10, V.99^b/7
vech [Ar.] yüz, çehre
 v.+ile D.111^b/12
velāyet [Ar.] velilik, keramet
 v. D.44^a/13
ve'lhāşıl [Ar.] sonuç olarak, sözün
 kısası, kısacası
 v. V.72^b/12, V.80^a/11
velī [Far.] ama, fakat, lakin
 v. D.66^b/1
vêr- vermek, iletmek, eriştirmek
 → ME vir- (2016; D2V2-11)
 → MK ver- (2017; D112^a/9)
 v. D.15^b/7, D.31^b/7, D.59^b/12,
 D.85^a/9, D.104^b/5, V.62^b/4
 v.-di D.9^b/4, D.9^b/6, D.11^a/9,
 D.19^a/9, D.34^b/8, D.34^b/9,
 D.36^b/6, D.36^b/9, D.47^a/5,

D.52^b/3, D.60^b/7, D.60^b/8,
D.62^b/9, D.72^a/11, D.78^b/12,
D.110^b/2, D.112^a/7, D.112^a/9,
D.113^a/7, D.113^a/8, D.113^b/12,
D.127^a/3, D.128^a/12, D.128^a/13,
V.61^b/8, V.62^b/7, V.67^a/10,
V.67^a/11-12, V.68^a/13,
V.68^b/2, V.74^a/3, V.77^a/6,
V.82^a/13, V.82^b/1, V.83^b/8,
V.83^b/9, V.91^a/12, V.91^a/13,
V.96^a/8, V.99^b/11
v.-diler D.18^a/1, D.55^a/1,
D.62^b/8, D.113^a/6, D.135^a/1,
D.135^a/2, V.61^b/8, V.66^b/3
v.-diñüz V.79^a/2
v.-dügi D.14^a/2, D.70^a/2,
V.64^a/7, V.81^b/7, V.95^a/6
v.-dügümüz D.139^b/7
v.-dügünj D.139^a/11
v.-düm D.11^a/7, D.14^a/11,
D.44^b/12, D.86^b/6, D.109^a/9,
D.113^a/9, D.128^a/2, V.62^b/6,
V.70^a/9
v.-dünüz D.55^b/6
v.-e D.9^a/10, D.36^a/13, D.36^b/2,
D.74^b/7, D.83^a/7, V.61^b/6
v.-ecegi D.47^a/4
v.-ecek D.36^b/3, V.68^a/10,
V.74^a/3, V.87^b/12
v.-elüm D.44^b/7, D.47^a/1,
D.93^b/6, D.111^b/11, D.112^a/1,
D.120^a/3, D.120^a/4
v.-em D.132^b/11
v.-en D.15^b/5, D.31^b/10, D.35^a/8,
D.76^b/12, D.79^a/9, D.82^b/1
D.102^b/8, D.128^b/8,
D.135^b/9, V.65^a/6, V.90^a/3,
V.98^b/7
v.-esin D.93^b/2
v.-evüz D.94^b/10
v.-eyim D.52^b/1, D.54^b/13,
D.57^b/2, D.89^b/8, D.91^b/9,

V.80^a/2
v.-eyin D.44^b/3, D.76^b/2,
V.72^b/3, V.77^a/5, V.78^b/5,
V.98^a/12-13
v.-gil D.10^b/12, D.10^b/13,
D.11^a/1, D.11^a/2, D.11^a/3,
D.11^a/5, D.26^a/12, D.26^a/13,
D.26^b/1, D.26^b/2, D.31^a/4,
D.52^b/1, D.76^a/13, D.76^b/1,
D.94^b/6, D.124^b/10, D.124^b/12,
D.124^b/13, D.125^a/1, D.125^a/2,
D.125^a/4, D.132^b/5, V.62^b/1,
V.62^b/2, V.62^b/3, V.62^b/4,
V.72^b/4, V.77^a/4, V.81^b/11,
V.86^b/5, V.87^a/12, V.89^b/8,
V.95^b/6, V.98^a/11, V.98^a/12
v.-medi D.84^a/8, D.84^b/9,
D.84^b/13, D.85^a/1, D.85^a/10
v.-medüm D.26^a/10, D.140^b/4,
V.87^a/11
v.-mek D.87^b/9, D.90^a/6
v.-mesün D.117^b/5, D.118^b/11
v.-meyeler D.64^b/7, V.92^b/6
v.-meyince D.3^a/12, V.58^b/9
v.-mez D.8^b/9, D.31^b/4, D.31^b/5,
D.31^b/6, D.75^b/3, D.75^b/5,
V.61^a/10, V.89^b/12, V.97^b/12,
V.97^b/13
v.-mez iseñ V.95^b/7
v.-mezin V.89^b/9
v.-mezüz D.31^a/10
v.-miş D.39^b/4, D.69^a/13,
D.114^b/9, V.70^a/4-5, V.71^a/13
v.-mişem D.41^a/1, V.70^b/9
v.-se D.75^b/5, D.85^a/1, D.92^a/7,
V.97^b/13
v.-sün D.10^b/9, D.11^a/8, D.36^a/9,
D.39^b/12, D.74^a/10, D.109^a/10,
V.62^b/6, V.68^a/7, V.68^a/9,
V.68^a/10, V.70^a/9, V.89^b/13,
V.97^b/3
v.-üb D.56^b/3, D.56^b/4, D.85^b/7,

D.112^a/8, D.112^a/10, V.69^a/9,
V.77^a/5, V.79^b/2, V.94^b/11

v.-üben D.102^a/7

v.-üñ D.17^b/12, D.38^a/12,
D.93^b/3, D.94^b/6, D.110^a/12,
D.111^b/12, D.112^a/3, D.112^a/5,
D.134^b/9, V.66^b/1, V.73^b/13,
V.78^b/4

v.-ür D.52^b/12, D.58^b/6, D.74^b/5,
V.80^b/10, V.97^b/2

v.-ürdük V.69^b/2

v.-ürdüm V.74^b/8

v.-ürem D.45^a/13, D.88^b/3,
V.73^a/4, V.89^b/10

v.-üridü D.48^b/5

v.-üridük D.119^b/13

v.-üridüm D.48^b/5

v.-ürler D.54^b/13, D.89^b/2

v.-ürleridi D.139^a/6

v.-ürmisin D.44^b/6, D.81^a/10,
D.83^b/2, D.84^a/9

v.-ürsüz D.60^b/10, V.82^b/1-2

v.-ürüz D.31^a/11, D.120^a/1

vèriş- verişmek

→ ME viriş- (2016; D178-5)

→ MK vèriř- (2017; D.91^a/5)

v.-mege D.91^a/5

vèri yörü- vermek

v.-rler V.77^a/11

vezîr [Ar.] vezir

→ ME vezir (2016; D202-4)

→ MK vezîr (2017; D.103^a/4)

v.+i idi D.103^a/4-5

vidâ 'laş- vedalaşmak

v.-ub V.71^a/10-11

vilâyet [Ar.] il

v. V.72^b/1

v.+i V.58^b/3

vur- vurmak

v. V.73^b/6

vü [Far.] ve

v. V.74^b/10, V.103^b/12

Y

yâ yâ, ey, hey anlamında ünlem

→ ME ya (2016; D133-6)

→ MK yâ (2017; D.8^a/6)

y. D.8^a/6, D.40^a/5, D.41^a/6,
D.42^a/11, D.42^b/10, D.45^a/2,
D.45^b/12, D.58^a/10, D.65^b/8,
D.68^b/6, D.70^b/9, D.70^b/11,
D.70^b/12, D.80^a/7, D.80^b/1,
D.82^b/1, D.82^b/2, D.82^b/13,
D.88^a/3, D.90^a/12, D.90^a/13,
D.90^b/1, D.90^b/2, D.107^a/6,
D.127^b/12, D.128^a/1, D.129^a/11,
D.134^b/7, D.143^a/6, D.149^b/1,
D.149^b/3, V.61^a/1, V.61^a/2,
V.70^a/13, V.70^b/12, V.71^a/13,
V.71^b/7, V.72^b/10, V.74^b/7,
V.80^b/2, V.95^b/5, V.95^b/6,
V.102^b/10

yab- yapmak krş. yap-

y.-dılar V.83^b/6

yaban [Far.] ıssız kır, ova, insandan
boşalmış yer

y.+a D.52^b/7

y.+da D.13^a/8, V.63^b/9

y.+dan D.5^b/8, D.6^b/4, V.60^a/9

yaba yalıñuz yapayalnız krş. *yapa
yalıñuz*

→ ME yapa yalıñuz (2016;
D1448-1)

→ MK yapa yalıñuz (2017;
D76^a/1)

y. D.76^a/1

yab yab yavaş yavaş krş. *yab yab*

→ ME yap yap (2016; D77-8)

→ MK yap yap (2017; D40^b/8)

y. D.40^b/8

yab yab yavaş yavaş krş. *yab yab*

y. V.70^b/7

yacuk(ğ)³⁵⁶ yacyık

→ ME bacuk (2016; D110-9)

→ MK yacuk (2017; D.57^a/9)

y.+ın D.57^a/9, V.79^b/13

yad yabancı, ecnebi, garip

y. D.3^b/5, D.74^a/10, D.85^a/3,
D.103^a/9, D.120^a/12, V.58^b/13,
V.97^a/10, V.100^a/12

yād [Far.] anma, hatırlama

y. D.62^a/5, D.68^a/5

yağ yağ

y. D.57^a/2, D.104^b/1, V.79^b/9

y.+lar D.53^a/10, V.77^b/5

yağ- yağmak

y.-anda D.22^a/3, D.24^b/12,
D.25^b/6, V.85^a/7, V.86^b/6

y.-dı D.105^b/12, V.102^a/3

y.-mı D.59^a/13, V.81^b/2

y.-sa D.3^b/8, V.59^a/2

yağı düşman krş. *yağı*

→ ME yağı (2016; D30-8)

→ MK yağı (2017; D.17^a/8)

y. D.17^a/8, D.17^a/9, D.24^a/6,
D.56^b/2, D.65^b/7, D.66^a/8,
D.66^a/9, D.69^a/8, D.72^b/6,
D.98^a/8, D.98^a/11, D.98^b/2,
D.99^a/4, D.100^b/3, D.100^b/6,
D.103^a/9, D.104^b/13, D.108^b/7,
D.123^a/10, D.123^b/10,
D.125^a/11, D.138^b/6, D.140^b/1,
D.140^b/2, D.140^b/3, D.140^b/4,
D.140^b/5, D.140^b/6, D.144^a/12,
D.144^b/3, D.148^b/2, D.148^b/13,
V.66^a/3, V.66^a/4, V.93^a/6,
V.93^a/13, V.93^b/1, V.94^b/8,
V.100^a/12, V.101^a/13, V.104^a/12,
V.104^b/8

y.+dur D.65^b/8, V.93^a/7

y.+nu D.100^b/2

y.+sın D.20^b/9, D.32^a/12,

D.77^a/9, V.90^a/9, V.99^a/2

y.+ya D.67^b/6, D.100^a/5, V.94^a/1

y.+yı D.99^b/13, D.144^b/4

yağlık(ğ) düşmanlık

y.+a D.139^b/12, D.140^a/1,
D.144^b/5

yağır³⁵⁷ sırt

y.+ına D.114^b/10

yağla- yağlamak

y.-sun D.116^a/3

yağma yağma

y. V.103^b/12, V.104^a/4

y.+da D.148^b/7, V.104^b/3

yağma ét(d)- yağmalamak

y.-dürürdi V.105^a/2

y.-erdi V.105^a/3

y.-eridük D.148^a/2

y.-erlerdi V.103^b/12

y.-erleridi D.147^b/13

y.-miş V.87^a/1

yağmala- yağmalamak

y.-dı D.147^b/11, V.84^b/9,
V.103^b/10-11

y.-dılar D.21^a/8, D.37^b/1,
D.37^b/10, D.108^a/4, D.144^a/9,
V.68^b/11, V.69^a/5, V.103^a/13

y.-dır V.103^b/10

y.-mı V.87^a/3

y.-mı D.21^b/2, D.22^a/7

y.-rı D.149^a/13

yağmalan- yağmalanmak

y.-duğı D.19^b/10

y.-duğda V.103^b/13

yağmalat- yağmalatmak

→ ME yağmalat- (2016; D280-5)

→ MK yağmalat- (2017;
D.147^b/10)

y.-dı D.147^b/10, D.153^b/5,

³⁵⁶ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 57a.9

³⁵⁷ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 114b.10

- V.106^a/1
 y.-duğu D.148^a/6
 y.-dum D.142^a/5
 y.-sa D.147^b/12
 y.-urdu V.103^b/9, V.104^b/3
 y.-urıdı D.147^b/10, D.148^b/6,
 D.149^a/12
- yağmur** yağmur
 y. D.22^a/3, D.23^b/8, D.24^b/12,
 D.25^b/6, D.105^b/12, V.85^a/7,
 V.86^a/4, V.86^b/6, V.102^a/3
 y.+da V.87^a/1
- yağrın** sırt, sırtın yukarı kürek kısmı
 y.+ında D.90^a/1, D.90^a/11
- yağşur**³⁵⁸- yerleştirmek
 → ME yığşur- (2016; D27-5)
 → MK yağşur- (2017; D.15^b/5)
 y. D.15^b/5, V.65^a/6
- yağı** düşman krş. *yağı*
 → ME yağı (2016; D196-5)
 → MK yağı (2017; D.100^a/5)
 y.+ma D.100^a/5
- yağnı** [< Far. yağnī] bol soğanla
 pişirilmiş et yemeği
 → ME yağnı (2016; D10-9)
 → MK yağnı (2017; V93^b/10)
 y. D.52^a/3, D.67^a/7, D.106^a/5,
 V.76^b/11, V.93^b/10
 y.+nu D.57^b/8, V.80^a/6
 y.+sı V.60^b/6
 y.+sından D.7^a/9, D.7^b/10,
 D.8^b/3, D.8^b/7, V.60^b/10,
 V.61^a/7, V.61^a/9
- yağşı** güzel, iyi
 y. D.6^a/4, D.36^b/10, D.36^b/12,
 D.37^a/5, D.37^b/4, D.38^b/9,
 D.40^b/12, D.49^a/1, D.53^a/3,
 D.56^a/11, D.76^a/2, D.79^b/9,
 D.80^a/2, D.80^a/8, D.80^a/9,
- D.81^a/8, D.81^a/12, D.81^b/4,
 D.106^a/5, D.106^a/6, D.106^a/7,
 D.106^a/8, D.109^a/7, D.120^b/3,
 D.120^b/4, D.121^b/6, D.128^b/13,
 D.150^a/10, V.60^a/1, V.68^b/2,
 V.68^b/5, V.68^b/6, V.69^a/1,
 V.69^b/6, V.70^b/8, V.75^a/2,
 V.79^a/12, V.105^b/6
- yağ-** yakmak
 y.-ar D.92^b/12, D.94^a/8,
 D.95^b/12, D.96^b/2
 y.-ayım V.98^a/2
 y.-dı D.23^a/6, V.85^b/9
- yağmaz ol**³⁵⁹- (kına) sürmemek,
 yapıştırmamak
 y.-dı D.47^b/11, V.74^a/11-12
- yağa** yaka
 y. D.49^a/3, D.67^a/1, D.102^a/7,
 D.108^a/5, D.124^b/12
 y.+dan D.68^a/2, D.137^a/3
 y.+lar D.66^b/10
 y.+ların V.74^a/6
 y.+ıla D.8^b/11, D.28^b/8,
 V.61^a/11
 y.+sın D.47^b/5
 y.+sında D.151^a/13
 y.+sını V.75^a/3
- yağın** arada az mesafe bulunan, uzak
 karşıtı
 y.+idi D.106^a/9, V.102^a/7
 y. D.3^a/2, D.52^b/4, D.76^a/10,
 D.96^a/8, V.58^b/2, V.68^b/12,
 V.77^a/6, V.98^a/10
 y.+ından D.22^a/10, D.102^a/6,
 V.85^a/10
 y.+undan D.22^b/6
- yağış-** yakışmak
 y.-dı D.55^a/2, V.78^b/6
- yağın** [Ar.] bir şeyi şüphesiz olarak tam

³⁵⁸ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 15b.4-6

³⁵⁹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 47b.11

- ve doğru şekilde bilme
→ ME yakın (2016; D141-9)
→ MK yakīn (2017; D.72^b/9)
y. D.72^b/9
- yaklaş**³⁶⁰- yaklaşmak
→ ME yaklaş- (2016; D132-3)
→ MK yaklaş- (2017; D.68^a/3)
y.-dı D.68^a/3
- yalab** **yalab** parıl parıl alev ve ışık saçarak
→ ME yalap yalap (2016; D199-7)
→ MK yalap yalap (2017; D101^b/7)
y. D.101^b/7
- yalabı**- parlamak, parıldamak
y.-yan D.101^b/7
y.-yib V.93^a/10
- yalabıdak** birdenbire şimşek gibi hızla
y. D.16^a/2, D.153^a/11
- yalak** hayvanların su içtiği, taştan ve ağaçtan oyulmuş kap
y.+da D.22^a/13
y.+dan V.85^a/12
- yalan** yalan, gerçek karşıtı
y. D.4^a/11, D.51^a/5, D.144^a/3, V.59^a/11, V.74^b/13
y.+ısa D.60^b/12, V.82^b/3
- yalancı dünya** yalan dünya, gelip geçici dünya krş. *yalan dünyā, yalan dünyē*
→ ME yalançı dünya (2016; D221-8)
→ MK yalancı dünya (2017; D.112^b/8)
y. D.112^b/8
- yalan dünyā** yalan dünya, gelip geçici dünya krş. *yalan dünyē, yalancı dünyē*
y. D.103^b/8, V.100^b/6, V.102^b/1
- yalan dünya** yalan dünya, gelip geçici dünya krş. *yalan dünyā, yalancı dünyē*
y.+yi V.99^b/12
- yaldır yaldır** parıl parıl
→ ME yıldır yıldır (2016; D215-12)
→ MK yaldır yaldır (2017; D.109^b/12)
y. D.109^b/12
- yaldur**- parlamak
→ ME yıldur- (2016; D215-12)
→ MK yaldur- (2017; D.109^b/12)
y.-ur D.109^b/12
- yalın ayak** çıplak ayak
y. D.25^b/13
- yalınca** çıplak, üryan, cascavlak
→ ME yalınca (2016; D14/7)
→ MK yalınca (2017; D.9^a/7)
y. D.9^a/7, D.14^a/12, D.71^a/4, D.86^b/1, V.61^b/5, V.64^a/13
y.+mı D.129^a/8
- yalınca eyle**- soymak, çıplatmak
→ ME yalınca eyle- (2016; D88-3)
→ MK yalınca eyle- (2017; D.46^a/3)
y.-di D.46^a/3, V.73^a/12
- yalın eyle**- çıplak, kınından çıkmış
y.-r D.99^b/9
- yalın** çıplak, açık, kapsız, örtüsüz
y. D.9^b/1
- yalın kılıç** kınından sıyrılmış kılıç
y. D.95^a/4, D.95^b/6
- yalınguz** yalnız krş. *yalınguz*
→ ME yalınguz (2016; D141-11)
→ MK yalınguz (2017; D.14^a/13)
y. D.14^a/13, D.14^b/9, D.26^a/11, D.47^b/13, D.48^a/5, D.70^b/6, D.70^b/12, D.71^a/5, D.71^b/1,

³⁶⁰ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 68a.3

- D.72^b/11, D.114^b/9, D.117^b/2,
D.118^b/12, D.126^a/4, V.74^a/13,
V.95^b/5
- yalıñuzca**³⁶¹ yalnız olarak; biricik, bir
tanecik
→ ME yaluñuzça (2016;
D137-5)
→ MK yalıñuzca (2017; D.14^a/9)
y. D.14^a/9, D.70^b/5, D.76^b/6
- yalman** kılıcın, kamanın, bıçağın,
mızrağın, süngünün ağzı ya da
ucu
y.+ı D.33^b/11, V.90^b/13
- yaluñuz** yalnız krş. *yalıñuz*
y. V.64^a/12, V.64^b/1, V.64^b/6,
V.95^b/3, V.95^b/6, V.95^b/12,
V.98^b/2
- yalvar-** yalvarmak
y. D.82^a/12
y.-mış D.86^a/8, D.86^a/9
y.-ub D.127^b/4
y.-urisañ D.127^b/12
y.-ursın D.82^a/12, D.127^b/10
- yamaç(c)** yan
y.+ına D.28^a/5
y.+ında D.79^b/8
- yaman** fena, kötü, hoş olmayan, şiddetli
y. D.4^a/13, D.14^a/7, D.14^a/8,
D.66^b/1, D.84^b/6, V.59^a/13,
V.64^a/11, V.93^b/3
- yamrı yumrı** yumru
y. D.139^a/3
- yan** sağ ve solun ortak adı, yön, taraf,
cihet
y.+ıma V.105^b/10
y.+ımuuz V.84^a/13
y.+ına D.12^a/4, D.12^b/11,
D.12^b/13, D.21^b/12, D.36^b/8,
D.38^b/13, D.49^a/11, D.50^b/3,
D.54^b/3, D.57^b/3, D.57^b/12,
D.57^b/13, D.58^a/1, D.58^b/6,
D.70^a/11, D.71^a/11, D.83^a/8,
D.84^b/12, D.84^b/13, D.85^a/6,
D.87^b/11, D.88^a/8, D.90^b/6,
D.102^a/8, D.103^a/9, D.115^b/6,
D.115^b/7, D.123^b/11, D.125^a/10,
D.128^b/3, D.129^a/13, D.131^b/10,
D.148^b/12, V.61^a/2, V.63^a/8,
V.63^b/5, V.64^a/4, V.64^b/4,
V.68^b/1, V.69^b/6, V.75^a/7,
V.76^a/3, V.80^a/3, V.80^a/9,
V.80^a/10, V.80^b/9, V.85^a/5,
V.88^a/10, V.94^a/12, V.95^a/12,
V.95^b/10, V.104^b/7
y.+ınca D.25^b/13, D.75^a/10,
V.84^b/5
y.+ında D.4^b/13, D.5^b/2,
D.11^a/12, D.35^b/6, D.35^b/7,
D.38^b/7, D.63^b/8, D.80^a/1,
D.91^a/12, D.105^b/1, V.63^a/11,
V.67^b/11, V.67^b/12, V.69^b/9,
V.69^b/10, V.77^b/1, V.92^a/4,
V.101^b/9, V.104^a/3
y.+ındağı D.92^a/5, D.125^b/11,
D.127^a/4
y.+ından D.10^a/1, D.69^a/13,
V.94^b/11
y.+ını D.34^a/7, V.91^a/6
y.+larına V.78^a/12
y.+um D.71^a/2
y.+uma D.105^a/11, D.150^b/4,
V.101^b/6
y.+umda D.126^a/12
y.+umuz D.20^a/11
y.+uñ D.12^b/2, D.59^b/9, D.60^a/8,
D.95^a/7, D.106^a/3, D.121^b/2,
V.63^b/1, V.66^a/6, V.81^b/8,
V.82^a/5, V.102^a/5
y.+uñdağı D.76^b/1, D.126^b/6
y.+uñı D.135^b/12

³⁶¹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 14a.9

yan- yanmak

y.-a D.70^b/7, D.71^a/6, D.72^a/5,
V.95^b/3, V.95^b/7

y.-ar D.14^a/10, D.61^b/9, D.70^a/8,
D.70^b/6, D.72^a/4, D.99^a/12,
V.64^a/12, V.83^a/5, V.95^a/9,
V.95^b/3

y.-dı D.53^a/9, D.53^a/12, V.77^b/5,
V.77^b/6

y.-miş D.74^a/5

yana dur- yanmaya devam etmek krş.

yana tur-

y.-sun V.67^b/5-6

yana tur- yanmaya devam etmek krş.

yana dur-

y.-sun D.19^b/9

yana yana yana yana, yanarak

y. D.70^b/13

yanaş- yanaşmak

y.-ub D.5^a/13

yandur- yandırmak

y.-an D.19^b/9, V.67^b/5

y.-ayım D.75^b/8

yangulan- yankılanmak

y.-dı D.115^b/4

yaña taraf, cihet, yön

y. D.11^a/13, D.11^b/1, D.27^b/3,
D.123^a/6, V.84^b/6

y.+da V.82^b/7, V.87^b/13, V.98^b/5

y.+dan D.37^a/10, V.68^b/9,
V.80^b/9

yanuk yanmış

y. D.30^a/8

yañağ(ğ) yanak

y.+ı D.48^a/3

y.+ın D.29^a/6, D.47^b/8, D.49^a/5,
V.74^a/10, V.75^b/11

y.+ını V.74^b/1, V.88^b/11

y.+ların D.50^a/8

y.+larum D.71^b/4

y.+um D.60^a/1, V.81^b/13,
V.95^b/13

y.+un D.59^b/11

y.+uñ V.81^b/9

yañaqlı yanaklı

y.+m D.8^a/11, D.101^b/9, V.61^a/4

yañal³⁶² kırmızı, parlak kırmızı

→ ME yuñlu (2016; D280-12)

→ MK yañal (2017; D.5^b/1)

y. D.5^b/1, D.142^a/12

yañıl- aldanmak, hata yapmak

y.-dı V.99^b/6

y.-sa D.141^a/5

yañlış yanlış

y. D.131^b/4, D.131^b/12

yap- yapmak krş. *yağ-*

y.-an V.59^b/7, V.59^b/9

y.-ayım D.86^a/13

y.-dılar D.62^b/1, D.108^a/7,
D.144^a/1, D.147^a/8, V.103^a/13

y.-dum D.141^b/7, D.142^a/4

y.-ub D.105^a/13

yapa yañıuz yapayalnız krş. *yağa*

yalıuz

y. V.98^a/4

yapağulı sık, birbirine girmiş krş.

yapağulu

y. V.59^a/2

yapağulu sık, birbirine girmiş krş.

yapağulu

→ ME yapağulu (2016; V3-8)

→ MK yapağulu (2017; D.3^b/8)

y. D.3^b/8

yapa yapa lapa lapa

y. D.3^b/8, V.59^a/2

yapdur- yaptırmak

y.-mış idi D.91^a/11

y.-mışıdı D.79^b/3, D.129^b/4

yapıl- yapılmak

y.-anda D.56^b/13, D.104^a/13,

³⁶² ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 5b.1-2

- V.79^b/8, V.101^a/4
y.-miş D.141^b/1
y.-ubdur D.5^a/8
yapın- siperlenmek
y.-dı D.153^a/6
y.-dılar D.144^a/6
yapış- yapışmak, tutmak, yakalamak
y.-acacık D.96^a/1
y.-dı D.96^a/2, D.103^b/5,
D.107^a/11, D.135^b/13,
V.71^a/6, V.102^b/13
y.-dukk D.27^b/12, V.88^a/6
y.-mayam D.117^a/6
y.-ub V.88^a/4, V.103^b/11
y.-uram D.101^a/10
y.-urlarısı D.27^b/8
y.-ursın D.101^a/10
yapuk(ğ) eyerde üzerine oturulacak,
beşikte içine yatılacak yer
y.+ı D.31^b/10, D.76^b/13, V.90^a/3,
V.98^b/7
yār [Far.] sevgili
→ ME yar (2016; D198-7)
→ MK yār (2017; D.101^a/7)
y.+am D.101^a/7
y.+ı V.74^b/3
yar³⁶³- geçmek, ötekini geride bırakmak,
kazmak, oymak, delmek
y.-dı D.41^b/4, D.58^a/2, D.115^a/8,
V.80^a/11
y.-duğı D.41^b/5
y.-madummı D.60^a/10
yār u yoldaş sevgili ve yoldaş
y.+ları D.48^a/10
yara yara
y. V.85^b/9
y.+dan D.15^a/12, D.16^a/10,
D.16^a/11, V.65^a/2, V.65^b/3
y.+mı D.16^a/11, V.65^b/3
y.+ña D.15^b/1, V.65^a/3, V.65^b/4
y.+sı D.16^b/7, V.65^b/8
y.+sın D.15^a/12
y.+sına D.16^b/4, D.23^a/6,
V.65^b/7, V.85^b/9
y.+sını V.65^a/2
yara- yaramak
y.-r D.88^a/1, D.89^a/5, D.103^a/8,
V.78^a/10, V.100^a/12
yaradan her şeyi yaratan, Allah, Tanrı
y. D.5^b/3, D.73^b/12, D.75^b/9,
D.76^a/6, D.96^a/4, D.106^b/12,
D.135^b/11, V.97^a/4, V.98^a/2,
V.98^a/7, V.102^b/6, V.103^a/9
y.+uñ D.107^b/12
yarak(ğ) savaş aleti, silah
y. D.49^a/13, D.125^b/3, V.75^a/8
y.+ı D.120^b/6
y.+ıla D.44^a/1, D.143^b/7
y.+ın D.37^a/2, D.46^b/4, D.123^b/9,
D.144^a/12, V.68^b/3, V.73^b/8
y.+ıyıla V.100^a/12
y.+ıyla D.103^a/9
y.+ların D.105^a/6, V.101^b/3
yaraklı mücehhez, silahlı, hazırlıklı,
hazır
y. D.133^b/13, D.134^a/1
yaralan- yaralanmak
y.-dum D.26^a/11, V.87^a/11
y.-ub D.14^b/7
yaralu³⁶⁴ yaralı
→ ME paralu (2016; D240-9)
→ MK yaralu (2017; D.122^a/9)
y. D.122^a/9
yaramaz yararsız, boş, uygunsuz,
zararlı, kötü
y. V.63^a/2
yaramazlık ét- yaramazca davranmak,
uslu durmamak

³⁶³ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 41b.3-5

³⁶⁴ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 122a.8-10

- y.-miş V.63^a/10
- yarar** işe yarayan, faydalı
y. V.100^a/12
- yaraş-** yaraşmak, yakışmak
y.-ur D.130^b/2
- yarçı-** bahtiyar olmak, mesut olmak, yüzü gülmek, fayda görmek, iyi olmak krş. *yarçı-*, *yarı-*
→ ME yarçı- (2016; D42-3)
→ MK yarçı- (2017; D23^a/3)
y.-masun D.23^a/3, D.37^a/11, D.47^a/2, D.47^a/5, V.68^b/10, V.73^a/1, V.77^a/11
- yarçı-** bahtiyar olmak, mesut olmak, yüzü gülmek, fayda görmek, iyi olmak krş. *yarçı-*, *yarı-*
y.-masun D.11^b/3, D.45^a/7, V.62^b/11, V.74^a/1, V.74^b/9, V.85^b/7
- yāren** [< Far. yārān] arkadaş, dost
→ ME yaren (2016; D82-3)
→ MK yāren (2017; D.43^a/3)
y.+ler D.43^a/3, D.43^a/11, D.87^a/9, V.71^b/10
- yarı**³⁶⁵- bahtiyar olmak, mesut olmak, yüzü gülmek, fayda görmek, iyi olmak krş. *yarçı-*, *yarçı-*
y.-masun D.11^b/3, D.23^a/3, D.37^a/11, D.45^a/6, D.47^a/2, D.47^a/5, D.48^b/6, V.62^b/11, V.68^b/10, V.72^b/13, V.74^a/1, V.74^b/8-9, V.77^a/10, V.85^b/7
- yarık** yarık
y. V.102^b/9
- yarıl-** yarılmak
y.-dı D.65^b/9, D.110^a/10, D.116^b/10, V.93^a/7
- yarım** yarım
y. D.142^b/6
- y.+ından D.21^a/3
- yarın** yarın
y. D.15^a/1, D.46^b/12, D.94^b/5, D.96^a/2, D.151^a/12, V.64^b/8, V.73^b/13
y.+ki D.64^b/6, D.87^a/10, V.92^b/4
- yariş-** yarışmak
y.-sam D.90^b/10
- yarişdur-** yarıştırmak
y.-alum V.71^a/1
- yaruk** yarık
y. D.107^a/4
- yas** yas, matem
y.+um D.74^a/12, V.97^a/12
- yas dut-** yas tutmak krş. *yas tut-*
y.-dılar V.74^b/4
- yas tut-** yas tutmak krş. *yas dut-*
y.-dılar D.48^a/12
- yaşak(ğ) eyle**³⁶⁶- yasak etmek, yasaklamak
y.-di D.110^b/10
y.-mişleridi D.104^a/3
- yaşan-** meyletmek, dayanmak, tasarlamak, niyetlenmek
y.-uban D.98^a/11
- yaşduk** yastık
→ ME yasduk (2016; D92-6)
→ MK yaşduk (2017; D.48^a/6)
y.+da D.48^a/6, D.85^b/8
- yaşduklı** yastıklı
→ ME yaşduklı (2016; D281-6)
→ MK yaşduklı (2017; D.142^b/6)
y. D.142^b/6
- Yāsīn** Yasin suresi
→ ME Yāsīn (2016; D6-2)
→ MK Yāsīn (2017; D.5^a/2)
y. D.5^a/2
- yaş** yaş
y. D.13^b/12, D.24^a/11, D.55^a/4,

³⁶⁵ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 11b.3

³⁶⁶ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 110b.10

D.59^b/10, D.69^b/12, D.72^a/7,
D.75^a/6, D.86^b/8, D.95^b/5,
D.147^a/2, V.61^b/1, V.64^a/6,
V.78^b/7, V.86^a/13, V.95^a/4,
V.96^a/6, V.97^b/8

y.+1 D.29^a/4, D.53^a/7, D.58^b/5,
D.118^b/7, V.77^b/3, V.88^b/10,
V.95^a/12

y.+ıla D.113^a/11

y.+ın D.47^b/7, D.70^a/12,
D.131^b/10, V.74^a/9

y.+ına D.9^b/7, D.37^a/3, D.37^a/4,
D.104^a/2, D.132^a/12, V.61^b/9,
V.68^b/6, V.100^b/10

y.+ında D.139^b/1

y.+ından D.37^a/3, D.37^a/4

y.+ındaydı D.104^a/1-2

y.+ını D.4^a/12, D.11^a/8,
D.39^b/12, V.59^a/12, V.62^b/6,
V.70^a/9

y.+ıguz V.59^a/12

y.+um V.82^a/1

y.+uñ D.137^b/10, D.153^b/11,
V.81^b/9, V.106^a/5

y.+uñı D.109^a/9

y.+uñuz D.4^a/13

yaşa- yaşamak

y.-dı D.86^b/9

yaşar yaşında

y. D.30^a/10, V.89^a/12

yaşar- yeşermek

→ ME yeşer- (2016; D258-6)

→ MK yaşar- (2017; D.60^b/6)

y.-dı D.60^b/6, D.141^a/7, V.82^a/12

y.-ub D.131^a/6

yaşlı yaşlı

y. V.80^b/9

yaşmak yaşmak

y. D.6^a/3, V.59^b/13

y.+ları V.80^b/13

yaşmaklan- yaşmaklanmak

y.-dı D.41^a/3, V.70^b/10

yaşur- saklamak, gizlemek

y.-mak D.117^b/9, D.136^a/13,
D.146^a/1

yaş yaşla³⁶⁷- yaş yaşamak, yaş sahibi
olmak

→ ME yaş yaşla- (2016; D125-3)

→ MK yaş yaşa- (2017; D64^b/3)

y.-duñ D.64^b/3

yat- yatmak

y.-acak D.6^a/13, D.98^a/12,
V.60^a/6

y.-alum D.138^a/11

y.-an D.11^b/7, D.12^a/6, D.14^b/1,
D.31^b/2, D.39^b/6, D.43^b/8,
D.53^a/12, D.53^b/7, D.54^a/4,
D.54^a/10, D.60^b/13, D.70^b/1,
D.71^a/7, D.74^b/2, D.74^b/11,
D.75^b/1, D.83^b/7, D.85^b/9,
D.91^b/5, D.105^a/12, D.105^b/1,
D.113^b/7, D.122^a/5, D.122^b/9,
D.123^a/11, D.124^a/12, D.128^a/11,
D.130^b/9, D.131^a/4, V.63^a/1,
V.63^a/9, V.64^b/2, V.70^a/5,
V.72^a/5, V.77^b/7, V.77^b/11,
V.78^a/4, V.78^a/8, V.82^b/3,
V.89^b/11, V.95^a/13, V.95^b/7,
V.97^b/4, V.97^b/11, V.101^b/7,
V.101^b/8

y.-dı D.133^b/9, D.134^a/8,
D.134^b/3, D.138^b/2

y.-duğı D.24^b/7, D.124^a/8,
V.86^b/5

y.-sam D.86^a/1

y.-ur D.15^b/3, D.72^b/8, D.74^a/4,
D.109^b/12, D.110^a/6, D.116^b/1,
D.123^b/5, V.65^a/4, V.96^a/12,
V.97^a/7

y.-uriken D.21^b/10

³⁶⁷ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 64b.3

- y.-ur iken D.37^a/13
 y.-urken V.85^a/4, V.85^b/11
 y.-urlar D.65^b/4, V.93^a/5
 y.-urmi D.135^b/5, D.135^b/6
 y.-ursin D.98^a/9, D.135^b/7
- yata yata** yata yata, yatarak
 y. D.20^a/11, V.84^a/13
- yatağ(ğ)** barınak, in
 y.+ı D.109^a/2
 y.+ına D.109^a/5, D.115^a/5
- yatlu** kötü, uğursuz, adi, fena
 y.+sı V.73^b/3
- yavru** yavru krş. *yavru*
 y.+m D.14^a/6
 y.+sı D.19^b/12, D.57^a/4,
 D.104^b/3, V.79^b/10
- yavru** yavru krş. *yavru*
 y.+m D.70^a/7, V.64^a/10,
 V.95^a/8-9
 y.+sı V.84^a/6, V.91^b/8, V.101^a/6
- yavşan** eskiden mide hastalıklarında ilaç
 olarak kullanılmış acı bir ot,
 veronika
 y. D.126^a/4
- yavuklı** sözlü, nişanlı krş. *yavuklu*
 → ME yavuklu (2016; D92-1)
 → MK yavuklı (2017; D.36^b/4)
 y. D.36^b/4
 y.+sına D.48^a/1, V.74^a/13
- yavuklu** sözlü, nişanlı krş. *yavuklu*
 y.+m D.51^a/3, V.76^a/11
 y.+sı D.132^a/5, V.68^a/11
- yavuz** kötü, fena, sert, azgın, keskin,
 güçlü, çetin, yaman, şiddetli
 y. D.45^b/13, D.90^a/2
- yavuzla-** kötülemek
 y.-yalum V.62^b/9
- yay** yay
 y. D.35^b/5, D.37^a/1, D.56^a/10,
 D.56^a/12, D.63^b/7, D.64^b/4,
 D.88^a/13, D.103^b/1, D.119^a/2,
 D.120^b/10³⁶⁸, D.122^a/10,
 V.68^b/4, V.79^b/4, V.92^a/3,
 V.92^b/5, V.100^b/2
 y.+a D.8^a/10, V.61^a/3
 y.+dan D.94^a/3
 y.+ı D.38^a/11, D.38^a/12, D.56^a/9,
 D.56^a/13, D.56^b/1, D.56^b/7,
 D.120^a/8, D.120^b/11, D.125^b/10,
 V.63^b/12, V.69^a/13, V.79^a/13
 y.+m D.13^a/12, D.114^b/6,
 V.66^a/9, V.67^b/11
 y.+ını D.17^b/4, D.117^a/8,
 V.79^a/11, V.79^b/1
 y.+lar D.126^b/8
 y.+um D.56^b/4, D.105^b/11,
 D.126^a/11, V.79^b/2, V.102^a/2
 y.+umı D.56^a/8, V.79^a/10
 y.+uñ D.26^b/2, V.79^a/13
- yay-** sofra açıp sermek
 y.-maz V.59^a/5
- yaya** piyade
 y.+nuñ D.68^b/13, V.94^b/4
 y.+sı D.90^a/2
 y.+sınuñ D.90^a/11
- yayak** yürüyerek giden, yaya, piyade,
 binitsiz
 y. D.17^a/11, D.75^a/10, V.65^b/13,
 V.87^a/6
- yayan** yürüyerek giden, yaya, piyade,
 binitsiz
 y. D.17^a/2, D.47^a/11, V.66^a/5,
 V.95^a/11
- yayıl-** yayılmak
 → ME yayla- (2016; D145-2)
 → MK yayıl- (2017; D.16^a/13)
 y.-dı D.123^b/2
 y.-dılar D.16^a/13

³⁶⁸ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs.
 120b.10

- y.-maz D.75^b/1
y.-ub V.65^b/4
y.-ur D.74^b/2
- yaykan-** çalkanmak, kımıldamak
y.-dı D.65^b/10, V.93^a/7
y.-duğında D.57^a/2
y.-ub D.66^a/5
y.-ur D.141^a/13
- yayla** yayla
y.+sı D.83^b/8
y.+sıdur V.77^b/11
y.+sıydı D.53^b/8
y.+ya D.109^a/10, D.109^b/10
- yayla-** yaylada yaz mevsimini geçirmek
y.-maz V.97^b/11
y.-r V.97^a/13
y.-rum D.53^b/8, V.77^b/12
- yaylak(ğ)** yazı geçirmek için çıkılan
yüksek yer, yayla
y. D.53^a/13, D.61^a/1, D.85^a/11,
D.128^a/11, V.77^b/7, V.82^b/4
- yaylar ol-** yaylaya çıkmak istemek
y.-sam D.85^b/9
- yaylı** yaylı
y. D.32^a/6, D.112^b/6
- yaylım** hayvan otlatılan yer, otlak
→ ME yayılım (2016; D221-8)
→ MK yaylım (2017; D.112^b/8)
y.+ında D.112^b/8
- yaz**³⁶⁹ bahar, ilkbahar
y. V.61^b/12
y.+a D.3^b/8, V.59^a/2
y.+da D.15^a/4, V.64^b/10
y.+ın D.9^b/11, D.9^b/13, V.61^b/11
- yaz-** yazmak; hedefe isabet ettirmekte
yanılmak
y.-anı V.106^a/10
y.-dı D.5^a/6
y.-dılar V.105^a/11
y.-maz D.67^a/6³⁷⁰, V.93^b/9
- y.-mı D.43^b/5, V.72^a/3
y.-sun D.26^a/5
- yazı** ova, düzlük krş. *yazu*
y. D.69^b/2
y.+da D.13^a/7, V.63^b/9
y.+dan D.5^b/8, D.6^b/4, V.60^a/9
- yazıh** yazık! krş. *yazık, yazuh, yazuk*
→ ME yazuh (2016; D56-6)
→ MK yazuh (2017; D30^a/6)
y. D.30^a/6
- yazık** yazık! krş. *yazıh, yazuh, yazuk*
y. V.89^a/9, V.89^a/10
- yazıl-** yazılmak
y.-masa D.3^a/13, V.58^b/9
y.-ub D.5^a/5
- yazu** ova, sahra, ıssız kır krş. *yazı*
y.+yı D.135^a/8
- yazuk(ğ)** günah, suç
y.+ı D.18^b/5
- yazuğ** yazık! krş. *yazıh, yazık, yazuk*
y. D.30^a/5, D.30^a/6, D.30^a/7,
D.30^a/8
- yazuğ** yazık! krş. *yazıh, yazık, yazuh*
y. V.66^b/12
- yè-** yemek
→ ME yi- (2016; D9-6)
→ MK ye- (2017; D107^a/1)
y.-di D.28^a/3, D.28^b/1, D.65^a/2,
D.65^a/13, V.87^b/3, V.88^a/8,
V.91^a/11, V.92^b/10, V.93^a/3
y.-diler D.26^b/13, D.97^b/5,
D.129^b/7, V.71^b/9
y.-dügi V.88^b/8
y.-düginde D.29^a/1
y.-düm D.121^b/13
y.-dün D.121^b/4
y.-düdü V.76^b/11
y.-düdü V.64^b/3
y.-gil D.29^a/1, V.88^b/8
y.-medi D.28^a/3, D.28^b/2,

³⁶⁹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 9b.11

³⁷⁰ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 67a.6

V.88^a/9
 y.-medin D.70^b/3
 y.-medüm V.95^b/1
 y.-medün D.107^a/1, V.102^b/8
 y.-mege D.26^b/11, D.110^b/7,
 D.111^a/5
 y.-mek D.130^b/11, D.148^b/12,
 V.104^b/7
 y.-meyen D.4^a/7, V.59^a/9
 y.-mezidi D.30^b/3
 y.-mezise D.7^a/10
 y.-mezse D.8^b/3, V.60^b/6,
 V.61^a/8, V.88^b/2
 y.-mişem D.118^b/8, D.118^b/9,
 D.150^a/8, V.105^b/5
 y.-mişidi V.85^b/9
 y.-ñüz D.65^a/2, V.92^b/11
 y.-r D.5^b/13, D.27^a/7, V.59^b/12,
 V.87^b/7
 y.-r imiş D.139^b/8
 y.-rise D.7^a/9
 y.-rse D.8^b/3, V.60^b/6, V.61^a/8
 y.-rsin D.139^a/10
 y.-sün D.6^b/6, D.7^a/9, D.8^b/3,
 V.60^a/10, V.60^b/6, V.61^a/8
 y.-yecekdür V.106^a/4
 y.-yelüm D.6^b/6, D.20^a/13,
 D.26^b/12, V.60^a/10, V.84^b/2
 y.-yem D.115^a/7, V.87^b/2
 y.-yesin D.87^b/5
 y.-yeyim D.112^a/3
 y.-yeyinmi D.28^b/4, V.88^b/3
 y.-yüb D.27^b/3, D.37^a/10,
 D.47^a/1, D.47^a/7, D.80^b/3,
 D.138^a/2, D.149^b/12, V.68^b/9,
 V.74^a/1, V.74^a/4, V.87^b/13,
 V.105^a/11

yèd- çekmek, yedekte götürmek

y.-em D.43^a/8, V.71^b/13

y.-erem D.139^a/13

yèdi yedi

→ ME yidi (2016; D178-7)

→ MK yèdi (2017; D.4^b/4)

y. D.4^b/4, D.21^a/2, D.31^b/12,
 D.32^b/5, D.34^b/6, D.47^b/11,
 D.50^a/7, D.62^a/10, D.62^b/8,
 D.62^b/9, D.65^a/4, D.72^a/9,
 D.77^a/1, D.78^b/9, D.90^b/6,
 D.91^a/4, D.91^a/7, D.91^a/10,
 D.94^b/12, D.97^a/7, D.97^a/8,
 D.105^b/10, D.105^b/11,
 D.105^b/13, D.111^a/4, D.111^b/5,
 D.111^b/6, D.113^a/3, D.116^b/10,
 D.138^a/12, D.139^b/1, D.141^a/6,
 D.147^a/12, D.152^a/11, V.59^b/2,
 V.74^a/12, V.75^b/3, V.75^b/10,
 V.75^b/11, V.83^b/1, V.83^b/9,
 V.84^b/7, V.90^a/3, V.90^a/12,
 V.91^a/11, V.92^b/11, V.96^a/7,
 V.98^b/8, V.99^b/9, V.102^a/2,
 V.102^a/3

yèdir- yedirmek

y.-ür V.59^b/9

yèdi yüz yedi yüz

→ ME yidi yüz (2016; D90-6)

→ MK yèdi yüz (2017; D.47^a/6)

y. D.47^a/6, V.74^a/3

yèdür- yedirmek

→ ME yidür- (2016; D7-9)

→ MK yèdür- (2017; D.71^a/4)

y.-düm D.71^a/4

y.-dün D.52^a/3

y.-dünise D.14^b/4

y.-dünmi D.70^a/9, V.95^a/10

y.-ür D.5^b/9

yèg daha iyi, daha üstün, müreccah, evla

→ ME yig (2016; D4-5)

→ MK yeg (2017; D74^b/6)

y. D.4^a/5, D.4^a/6, D.4^a/7, D.4^a/8,

D.4^a/9, D.4^a/10, D.4^a/11, D.4^a/12,

D.11^b/9, D.34^b/11, D.51^b/10,

D.51^b/11, D.68^a/8, D.74^b/6,

D.79^a/1, D.102^b/4, D.114^a/12,

D.153^b/8, V.59^a/9, V.59^a/10,

V.59^a/11, V.59^a/12, V.76^b/7,
V.83^b/13, V.91^b/1, V.97^b/2,
V.99^b/10, V.99^b/12, V.102^a/1,
V.102^a/3, V.106^a/3
y.+dür D.11^b/11, D.38^b/8,
V.69^b/5

yêg ol- uygun gelmek

y.-a V.63^a/3

yêgrek daha iyi, en iyi

y. D.74^b/7, D.75^b/5, D.133^a/4,
D.133^a/5, V.97^b/3, V.97^b/13
y.+i D.87^a/10, D.138^b/7

yêl yel

→ ME yıl (2016; D11-3)
→ MK yêl (2017; D.103^b/5)
y. D.103^b/5, D.105^b/9,
D.105^b/12, D.107^a/11, V.100^b/4,
V.102^a/1, V.102^a/2, V.102^b/13
y.+leri D.7^b/3, D.12^b/5, D.70^b/2,
V.63^b/3, V.95^b/1

yêl³⁷¹- koşmak, acele yürümek, esmek

→ ME yet- (2016; D207-9),
yıyla- (2016; D277-2)
→ MK yêt- (2017; D.140^b/2)
y.-dügünde V.102^a/1
y.-dügümde D.105^b/9
y.-medüm D.140^b/2

yêle yele

y.+si V.64^a/9

yêlecük(g)³⁷² yelecik krş. *yêlecük*

y.+ün V.76^b/6

yêlekli yelekli krş. *yêleklü*

→ ME yeleklü (2016; D63-11)
→ MK yêlekli (2017; D.33^b/11)
y. D.33^b/11

yêleklü yelekli krş. *yêlekli*

y. D.94^a/4, D.125^a/2, D.126^b/8

yêli yele

y.+si D.14^a/4, D.32^b/1, D.70^a/4,

D.71^b/12, D.89^a/9, D.92^b/6,
D.95^a/6, D.100^a/3, D.100^b/9,
D.102^a/1, D.121^b/9, D.122^b/8,
D.124^a/11, D.124^b/7, D.130^b/9,
D.135^b/3, V.95^a/7
y.+sine D.122^b/3

yêlicük(g) yelecik krş. *yêlecük*

→ ME yiliçük (2016; D99-8)

→ MK yêlicük (2017; D.51^b/8)

y.+ün D.51^b/8

yêlim tutkal, yapışkan nesne, çiriş

y. D.103^b/5, D.107^a/11,
V.102^b/13

yêlken yelken

y. D.105^a/13

yêlken êt- yelken açmak

y.-düm V.101^b/8

yêlteme³⁷³ şevke getiren (saz havası)

→ ME yilteme (2016; D189-13)

→ MK yêlteme (2017; D.96^b/13)

y. D.96^b/13

yêlten- yapamayacağı bir işe kalkışmak,

özenmek, heves etmek

→ ME yilten- (2016; D176-2)

→ MK yêlten- (2017; D.90^a/2)

y.-dün D.90^a/2

yême yemek işi

y. D.34^b/6, D.78^b/9, D.103^a/3,
D.109^a/4, D.129^b/1, D.147^a/12,
D.151^a/9, V.91^a/11, V.99^b/10,
V.100^a/9

y.+de V.75^a/10

y.+ler D.114^a/5

yêmek aş

→ ME yimek (2016; D105-10)

→ MK yêmek (2017; D.6^b/7)

y. D.6^b/7, D.27^a/12, D.54^b/10,
D.68^b/2, D.130^a/8, D.137^b/6,
V.78^b/3, V.87^b/11

³⁷¹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 105b.9-10

³⁷² ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Vat. 76b.6

³⁷³ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 96b.13

- y.+de D.49^b/2
y.+e D.106^a/5, D.111^b/12
y.+i D.57^b/11
y.+ini D.139^a/5
y.+inüŋ D.57^b/3, D.57^b/6, V.80^a/5
y.+üm D.112^a/3
y.+üŋ V.80^a/3
- yemekçe** yemek gibi krş. *yemekçe*
→ ME yimekçe (2016; D133-2)
→ MK yemekçe (2017; D68^b/2)
y. D.68^b/2
- yemekçe** yemek gibi krş. *yemekçe*
y. V.94^a/11
- yène** bir daha, tekrar, gene
→ ME yine (2016; D281-10)
→ MK yène (2017; D.10^a/9)
y. D.10^a/9, D.16^a/10, D.19^a/9, D.34^b/5, D.49^a/2, D.54^a/4, D.58^a/9, D.90^b/2, D.94^b/8, D.115^a/4, D.115^a/7, D.120^b/1, D.123^a/4, D.134^a/7, D.134^a/12, D.134^b/4, D.134^b/5, D.137^a/7, D.142^b/10, D.146^a/10, V.72^a/11
- yenge** yenge
→ ME yinge (2016; D232-6)
→ MK yenge (2017; D.118^a/6)
y.+mi D.118^a/6
- yèŋ-** yenmek
y.-di V.62^a/7
y.-e D.137^a/5
y.-ecek V.71^a/2
y.-emedi D.122^a/12
y.-er D.10^a/13, D.93^a/6
y.-ersin V.71^a/2
y.-imedi D.134^b/3
y.-imeyüb D.134^a/8
y.-medümme V.82^a/6
y.-se D.88^b/2
y.-ümile V.95^b/11
- yèŋ** elbise kolunun el üzerine gelen kısmı
→ ME yîŋ (2016; D129-10)
→ MK yèŋ (2017; D.66^b/10)
y. D.66^b/10
y.+ine D.59^a/11, V.81^a/13
y.+ümile D.14^b/8, D.26^b/3, D.71^a/13
y.+ümle V.64^b/5
- yèŋi** yeni, eski karşıtı
y. D.124^b/12
- yeniden** tekrar, yeni baştan, bir daha
y. D.26^b/3, D.118^a/12, D.142^b/2
- yèr** yer
→ ME yir (2016; D5-6)
→ MK yèr (2017; D.14^b/8)
y. D.14^b/8, D.17^a/8, D.19^a/13, D.33^b/7, D.34^b/12, D.44^a/6, D.51^a/10, D.68^a/12, D.78^a/4, D.78^a/10, D.79^a/2, D.86^a/4, D.91^a/4, D.97^a/2, D.98^a/10, D.98^b/5, D.101^b/8, D.102^b/5, D.120^a/7, D.123^b/10, D.128^b/3, D.139^a/9, D.139^b/4, D.139^b/6, D.147^b/2, D.153^b/9, V.64^b/6, V.66^a/3, V.67^a/12, V.72^a/11, V.83^b/13, V.91^b/1, V.99^b/12, V.104^a/11, V.105^b/2, V.106^a/3, V.106^a/4
y.+de D.4^b/6, D.5^a/8, D.7^a/3, D.11^b/5, D.17^b/6, D.17^b/9, D.20^a/4, D.21^b/13, D.26^a/10, D.29^a/11, D.29^a/12, D.29^a/13, D.31^b/12, D.35^b/2, D.38^a/3, D.46^a/1, D.46^b/5, D.56^a/11, D.56^b/5, D.56^b/12, D.62^b/9, D.63^a/11, D.63^a/13, D.66^b/1, D.69^a/9, D.69^b/2, D.72^a/1, D.72^a/10, D.77^a/1, D.81^b/2, D.81^b/3, D.82^b/7, D.86^a/11, D.96^b/11, D.97^b/1, D.99^b/2, D.99^b/3, D.103^a/2, D.104^a/12, D.107^a/2, D.113^a/12, D.115^a/10, D.116^a/13, D.119^b/7, D.123^b/5,

D.124^a/8, D.135^a/3, D.138^b/10,
D.152^a/6, V.59^b/4, V.60^b/2,
V.62^b/12, V.67^b/9, V.73^a/11,
V.79^a/12, V.79^b/3, V.79^b/8,
V.84^a/9, V.84^a/10, V.85^a/6,
V.85^b/9, V.87^a/11, V.88^b/13,
V.89^a/1, V.90^a/3, V.91^b/11,
V.93^b/3, V.94^b/9, V.96^a/7,
V.98^b/8, V.100^a/8, V.101^a/3,
V.102^b/8

y.+de idi V.68^b/12

y.+den D.27^b/9, D.27^b/11,
D.27^b/12, D.49^b/6, D.59^a/12,
D.67^b/12, D.73^b/4, D.91^b/3,
D.94^b/12, D.96^b/6, D.116^b/10,
D.122^a/11, D.141^a/1, V.66^a/13,
V.75^a/12, V.81^b/2, V.85^b/6,
V.88^a/4, V.88^a/6, V.96^b/12

y.+dür D.117^b/6, D.136^a/10

y.+e D.7^a/6, D.7^a/7, D.8^a/12,
D.8^a/13, D.13^b/2, D.22^b/12,
D.28^b/9, D.30^a/13, D.33^b/3,
D.34^a/11, D.40^a/3, D.41^b/8,
D.41^b/9, D.42^a/1, D.46^a/2,
D.62^a/4, D.68^a/4, D.72^b/6,
D.75^a/3, D.75^b/10, D.75^b/11,
D.75^b/12, D.80^b/12, D.82^a/1,
D.84^b/7, D.88^a/13, D.90^b/8,
D.94^b/4, D.97^b/12, D.98^a/7,
D.98^b/7, D.99^b/4, D.101^a/12,
D.101^a/13, D.104^a/11, D.107^b/4,
D.117^a/9, D.125^a/11, D.128^a/3,
D.131^a/8, D.147^a/2, D.147^a/3,
D.151^b/12, V.60^b/4, V.61^a/5,
V.66^a/10, V.66^a/11, V.69^a/9,
V.69^b/10, V.70^a/12, V.71^a/7,
V.73^a/12, V.74^a/8, V.83^b/10,
V.85^b/4, V.94^a/6, V.96^a/11,
V.97^b/7, V.99^b/6, V.101^a/3

y.+i D.19^b/7, D.19^b/8, D.24^a/8,
D.35^a/5, D.35^a/6, D.63^a/3,
D.63^a/4, D.97^a/1, D.97^b/3,

D.108^b/1, D.108^b/2, D.129^a/7,
D.153^b/13, D.154^a/1, V.67^b/5,
V.84^a/2, V.84^a/3, V.86^a/12,
V.91^b/5, V.100^a/3, V.103^b/6,
V.106^a/6

y.+in D.87^a/9, V.92^b/4

y.+inde D.12^a/2, D.58^b/9,
V.86^a/12

y.+inden D.5^b/12, D.6^a/6, D.7^a/1,
D.7^b/7, D.8^a/4, D.8^a/12,
D.12^b/10, D.13^b/8, D.17^b/2,
D.20^a/2, D.35^a/13, D.36^a/12,
D.54^b/5, D.59^a/4, D.63^a/10,
D.69^b/7, D.76^b/4, D.87^b/11,
D.91^b/3, D.100^a/2, D.102^b/13,
D.106^b/1, D.111^a/6, D.113^a/4,
D.115^b/10, D.118^b/13, D.119^b/5,
D.135^b/2, D.145^a/5, D.145^b/13,
D.146^a/12, D.146^a/13,
D.148^b/10, V.59^b/11, V.60^b/1,
V.60^b/8, V.61^a/1, V.61^a/5,
V.63^a/6, V.63^b/4, V.64^a/3,
V.66^a/8, V.67^b/8, V.68^a/8,
V.78^a/13, V.80^b/10, V.84^a/9,
V.91^b/10, V.95^a/2, V.98^b/1,
V.100^a/7, V.100^b/4, V.102^a/11,
V.102^b/5, V.104^b/6

y.+ine D.52^a/5, D.52^a/6, D.62^b/1,
D.75^b/8, D.83^a/1, D.83^a/4,
D.108^a/7, D.111^b/4, D.111^b/6,
D.113^b/12, D.134^a/8, D.138^a/4,
D.141^b/7, V.76^b/12, V.76^b/13,
V.80^b/12, V.83^b/6, V.103^a/13

y.+iyile D.27^a/7

y.+ler D.4^b/3, V.59^b/1

y.+lerde D.141^b/1

y.+lerden V.102^b/6

y.+lere D.15^a/5, D.68^b/6,
D.76^a/5, D.90^a/2, V.64^b/11,
V.87^a/2, V.94^a/13, V.98^a/7

y.+leri D.65^a/4, D.65^a/5,
V.92^b/12

y.+lerinden D.133^a/11
 y.+mi D.98^a/12
 y.+üm D.6^a/13, D.117^b/11,
 D.136^b/5, V.60^a/6
 y.+ümde D.36^a/3, V.68^a/4
 y.+ümden D.8^b/10, D.28^b/7,
 D.42^b/1, D.60^a/6, D.64^a/5,
 D.66^b/4, D.67^a/8, D.71^b/12,
 D.74^b/13, D.87^a/13, D.102^a/1,
 D.105^b/2, D.118^a/11, D.121^b/9,
 D.122^b/13, D.124^a/2, D.124^b/7,
 D.130^b/8, D.136^a/5, V.61^a/11,
 V.71^b/2, V.82^a/3, V.92^a/10,
 V.93^b/5, V.101^b/9
 y.+ün D.20^a/3, D.75^b/5
 y.+ünden V.66^a/6
 y.+ünj D.4^b/2, D.30^b/2, D.35^a/13,
 D.43^a/12, D.63^a/10, D.89^b/10,
 D.103^a/1, D.105^a/3, D.108^a/6,
 D.114^b/13, D.117^b/6, D.119^b/6,
 D.136^a/10, V.59^b/1, V.60^b/1,
 V.67^b/8, V.72^a/1, V.89^b/2,
 V.91^b/10, V.97^b/13, V.100^a/7,
 V.101^a/13
 y.+ünjden D.9^a/4, D.12^a/13,
 D.14^a/4, D.17^a/12, D.70^a/3,
 D.92^b/6, D.95^a/6, D.95^b/5,
 D.99^a/9, D.106^a/2, D.121^b/1,
 D.122^b/7, D.124^a/11, V.61^b/3,
 V.63^a/13, V.64^a/8, V.95^a/7,
 V.102^a/5
 y.+üne D.59^a/4, V.81^a/6
 y.+ünjzden D.8^a/5, D.123^b/5,
 D.151^a/3, V.61^a/1

yère çal- yere vurmak

y.-dı D.37^b/13, D.47^b/5, D.50^b/3,
 D.78^a/13, D.93^a/12³⁷⁴, D.116^a/7,
 D.124^a/4, V.69^a/7, V.74^a/8,
 V.76^a/3

y.-dılar D.50^b/9

yère şal- yere indirmek, yere düşürmek
 y.-dı D.34^a/4, D.34^a/7, D.34^a/12,
 D.62^a/7, D.62^a/8, D.62^a/9,
 D.78^a/9, D.78^a/11-12, D.78^b/2,
 D.153^a/12, V.83^b/4, V.91^a/4,
 V.91^a/6, V.91^a/8, V.99^b/4,
 V.99^b/5

yérindür- kederlendirmek, üzmek,
 mahzun etmek

y.-me D.55^a/11, V.78^b/11

yêrlü³⁷⁵ sabit

→ ME yirlü (2016; D154-4)

→ MK yerlü (2017; D19^b/3)

y. D.19^b/3, D.79^a/4, D.86^b/12,
 D.108^a/13, D.128^b/7, V.67^b/2,
 V.84^a/1, V.91^b/2, V.99^b/13,
 V.103^b/5

yermürü yermürü³⁷⁶ yalvara yalvara

→ ME yumru yumru (2016;
 D56-8)

→ MK yermürü yermürü (2017;
 D.30^a/8)

y. D.30^a/8

yêr yüzi yer yüzü

→ ME yir yüzi (2016; D243-7)

→ MK yeryüzi (2017; D.51^a/13)

y.+nde D.51^a/13, D.139^b/3-4,
 D.140^a/5

y.+nde mi D.139^a/10

y.+ne D.7^a/2, D.8^b/13, D.9^a/4,
 D.34^a/5, D.71^b/1, D.73^b/4,
 D.98^a/8, D.100^a/8, D.118^a/9,
 D.123^b/7, D.126^a/2, D.131^b/3,
 D.143^b/1, V.61^a/13, V.61^b/3,
 V.91^a/5, V.95^b/12, V.96^b/12

yesir esir, tutsak

y. D.21^a/9

yesir ét(d)- esir etmek krş. *yesir eyle-*

³⁷⁴ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÛN: Drs. 93a.12

³⁷⁵ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÛN: Drs. 19b.3

³⁷⁶ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÛN: Drs. 30a.8

y.-mişüz D.22^a/8
y.-üñ D.123^b/8
yesir eyle- esir etmek krş. *yesir ét-*
y.-ñ D.124^a/10
yesir ol- esir olmak
y.-sun D.30^b/11, D.30^b/12,
V.89^b/7
yeşil yeşil
y. V.65^a/1
yêt- yetmek, yetişmek
→ ME yet- (2016; D31-8)
→ MK yet- (2017; D66^a/10)
y.-di D.17^b/8, D.26^b/7, D.30^a/10,
D.31^b/9, D.31^b/13, D.32^a/1,
D.32^a/4, D.32^a/5, D.32^a/10,
D.32^a/12, D.32^b/2, D.32^b/3,
D.32^b/6, D.32^b/7, D.32^b/10,
D.32^b/12, D.33^a/2, D.33^a/3,
D.33^a/6, D.33^a/7, D.33^a/13,
D.38^a/5, D.43^a/10, D.65^b/5,
D.73^a/5, D.76^b/11, D.77^a/2,
D.77^a/3, D.77^a/7, D.77^a/8,
D.77^a/11, D.77^a/12, D.77^b/2,
D.77^b/3, D.77^b/6, D.77^b/7,
D.77^b/8, D.77^b/9, D.77^b/10,
D.77^b/11, D.77^b/12, D.79^b/13,
D.98^a/3, D.98^a/8, D.98^a/12,
D.103^b/5, D.107^a/11, D.107^b/3,
D.126^b/12, V.66^a/10, V.66^a/12,
V.69^a/10, V.71^b/13, V.72^a/11,
V.83^b/11, V.84^b/9, V.90^a/2,
V.90^a/4, V.90^a/7, V.90^a/8,
V.90^a/10, V.90^a/13, V.90^b/1,
V.90^b/3, V.90^b/5, V.96^b/4,
V.98^b/7, V.98^b/9, V.98^b/11,
V.99^a/1, V.99^a/3, V.99^a/5,
V.99^a/7, V.99^a/9, V.99^a/10,
V.99^a/11, V.99^a/12, V.99^b/4,
V.100^b/4, V.102^a/12, V.102^b/13,

V.103^a/3
y.-diler D.21^a/7, D.33^b/2,
D.62^a/2, D.98^a/2, D.106^a/10,
D.119^a/8, D.137^a/10, V.90^a/2,
V.90^b/10, V.99^a/12
y.-düğünde D.104^b/8
y.-düginleyin D.103^b/2
y.-dügünde D.119^a/11³⁷⁷,
D.131^a/8
y.-dükde V.100^b/2, V.101^a/9
y.-düm D.32^a/1, D.32^a/4,
D.32^a/11, D.32^b/2, D.32^b/7,
D.32^b/11, D.33^a/3, D.33^a/6,
D.33^b/1, D.76^b/10, D.77^a/2,
D.77^a/7, D.77^a/11, D.77^b/2,
D.77^b/7, V.90^a/4, V.90^a/7,
V.90^a/9, V.90^a/11, V.90^a/13,
V.90^b/2, V.90^b/4, V.90^b/6,
V.90^b/9, V.98^b/9, V.98^b/11,
V.99^a/1, V.99^a/3, V.99^a/5,
V.99^a/7, V.99^a/10, V.101^b/7,
V.101^b/10
y.-em D.105^a/3, V.101^b/1
y.-mediler D.52^a/8, V.77^a/1
y.-mezem V.83^a/7
y.-mezidi D.105^b/10, D.110^b/5,
V.102^a/1
y.-mezmi D.130^a/12
y.-miş V.81^b/3, V.87^a/4
y.-mişleridi D.110^a/5
y.-mişüz D.21^b/3, D.22^a/6,
V.85^a/9
y.-se D.66^a/10, V.93^b/1
y.-sevüz D.66^a/10, V.93^b/1
y.-üb D.141^a/6, V.89^a/12,
V.102^b/2
yêtiş- yetişmek
y. D.61^b/11
y.-di V.98^b/6

³⁷⁷ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs.
119a.11

- y.-diler V.65^a/2
y.-miş D.87^a/7
y.-sün D.124^b/3, D.151^b/6,
V.104^a/12, V.104^b/1
y.-üb V.98^a/6
- yétmiş** yetmiş
y. D.59^a/13, D.100^a/9, D.126^a/5,
D.127^b/11
- yétür-** yetirmek
→ ME yetür- (2016; D31-9)
→ MK yetür- (2017; D38^a/1)
y.-diler D.151^a/2
y.-elüm D.17^b/10
y.-en D.107^a/8, V.102^b/11
y.-medünj D.72^a/3
y.-ünj D.38^a/1, D.43^b/13, V.69^a/7,
V.72^a/8
y.-ür D.51^b/9
- yèye bil-** yiyeilmek
y.-mez D.3^b/3, V.58^b/11
- yèyni** hafif, ağır olmayan krş. *yèyni*
→ ME yiyni (2016; D5-5)
→ MK yèyni (2017; D.4^b/5)
y.+sin D.4^b/5
- yèynü** hafif, ağır olmayan krş. *yèyni*
→ ME yiynü (2016; V4-3)
→ MK yèyni (2017; V59^b/3)
y.+sin V.59^b/3
- yezidî** [Ar.] yezidi
y.+ler D.5^a/4
- yığ-** yığmak
→ ME yığ- (2016; D3-2)
→ MK yığ- (2017; D.9^a/8)
y. D.9^a/8, D.88^a/6
y.-ar D.3^b/2, V.58^b/11
y.-arlar D.52^b/6
y.-arsız D.52^b/7, V.77^a/8
y.-dı D.9^b/2, D.21^b/13, D.23^a/5,
V.85^a/6, V.85^b/9
- y.-dum D.14^a/12, V.64^b/1
y.-ğıl V.61^b/5
y.-mıslar V.77^a/7
- yıgıl-** yığılmak
y.-dı D.144^b/9, D.152^a/11
y.-dılar V.62^a/11, V.82^b/8
y.-dukda D.100^b/11³⁷⁸
y.-mış D.116^b/5
y.-ub D.111^a/5, D.118^a/13
- yığışdur-** toplamak, biriktirmek,
türetmek
y.-sın V.100^a/4, V.106^a/8
y.-sun D.35^a/9, D.63^a/6,
D.79^a/11, D.87^a/3, D.102^b/10,
D.154^a/6
- yığnağ ét-** toplamak
y.-di D.9^a/13
y.-gil D.9^a/6, V.61^b/4
- yığnağ ol-** toplanmak
→ ME yığnağ (2016; D291-9)
→ MK yığnağ ol- (2017;
D.147^b/9)
y.-dı D.19^a/5, D.77^b/13,
D.148^b/12, D.149^a/6, V.67^a/7
y.-dılar D.10^b/6, V.104^b/11
y.-mağa D.7^a/13-1, V.60^b/7
y.-mış D.151^a/9
y.-mışıdı D.119^b/8-9
y.-sa D.147^b/9, D.148^b/6
y.-urdu V.104^b/2
- yıhıl-** yıkılmak krş. *yıkıl-*
y.-dı D.68^b/9
y.-mışıdı D.60^b/4
- yık-** yıkmak
y.-alum D.20^a/12, V.84^b/1
y.-am D.90^a/10
y.-amadı V.94^b/2
y.-an D.32^a/6, D.76^b/5, D.77^a/6,
D.77^b/5, V.81^a/9, V.90^a/5,

³⁷⁸ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs.
100b.10-11

- V.90^a/6, V.90^a/8, V.98^b/1, V.98^b/10, V.101^b/2
 y.-ar D.23^a/1, D.92^a/11, V.85^b/6
 y.-dı D.13^b/1, D.22^b/10, D.65^a/11, V.63^b/13, V.83^b/2, V.85^b/4, V.99^b/3
 y.-dılar D.62^b/1
 y.-dum D.142^a/2, D.142^a/4
 y.-duş D.70^a/5, V.95^a/8
 y.-madummı D.60^a/8, V.82^a/4
 y.-mişuz D.22^a/5, V.85^a/8
 y.-ub D.108^a/7, D.141^b/7, D.147^a/7, V.83^b/2, V.83^b/3, V.83^b/6, V.103^a/13
- yık-dur-** yıktırmak
 y.-ayın V.95^b/8
 y.-ayım D.71^a/8
 y.-dı D.113^a/13
- yıkıcı** yıkıcı
 y. D.32^b/9
- yıkıl-** yıkılmak krş. *yıhıl-*
 y.-acak V.60^a/10
 y.-acağ D.6^b/7
 y.-dı D.10^b/5, D.96^b/6, V.62^a/10, V.94^b/2, V.99^b/6
 y.-duğda D.15^a/11, V.65^a/1
 y.-masun D.19^b/3, D.35^a/1, D.63^a/2, D.79^a/4, D.86^b/13, D.108^a/13, D.128^b/8, V.67^b/2, V.84^a/2, V.91^b/3, V.99^b/13, V.103^b/5
 y.-mış idi D.131^a/4
 y.-mışdı V.82^a/11
 y.-mışıdı D.15^a/8, V.64^b/13
 y.-sa D.4^a/7, V.59^a/9
 y.-sun D.88^a/1, D.92^a/12
 y.-ubdur D.54^a/10, V.78^a/8
 y.-ur V.62^a/9
- yıl yıl**
 y. D.48^a/12, D.86^b/6, D.86^b/8,
- D.103^b/11, D.109^b/7, D.119^b/13, D.132^b/3, D.132^b/4, D.132^b/7, D.132^b/8, D.132^b/9, D.132^b/10, V.74^b/5, V.100^b/8
 y.+da D.7^a/4, D.120^a/13, D.132^b/3, D.132^b/8, D.132^b/9, V.60^b/2, V.103^b/9
 y.+dan D.48^b/3, V.74^b/7
 y.+dur D.37^b/6, D.51^a/2, D.52^b/10, D.104^a/9, V.69^a/3, V.76^a/10, V.77^a/10, V.101^a/1
 y.+lar V.61^b/9, V.68^b/5
 y.+lardan V.69^b/7
 y.+uğ V.75^b/6, V.82^b/1
- yıladağ** yıla dek, yıla kadar
 y. D.30^b/2, V.89^b/1
- yılan** yılan
 y. D.14^a/9, D.70^b/4, D.86^a/1, D.89^b/11, D.90^a/8, V.64^a/11, V.95^b/2
 y.+dan D.141^a/8
- yıldırım** yıldırım krş. *ıldırım*
 y. D.75^b/7, V.85^b/13, V.98^a/1
- yıldız** yıldız krş. *yılduz*
 y.+ı V.94^b/4
- yılduz** yıldız krş. *yıldız*
 → ME yıldız (2016; V72-12)
 → MK yıldız (2017; V93^a/12)
 y. V.93^a/12
- yılğa-** atı koşturmak
 y.-dı D.21^a/4, D.47^a/6, V.84^b/7
- yıllık** yıllık
 y. D.60^b/9, D.91^a/7
- yıltar**³⁷⁹ tasma
 → ME yeter (2016; D56-6)
 → MK yêter (2017; V89^a/10)
 y. D.30^a/6, V.89^a/10
- yınak(ğ)** kendisine inanılan ve güvenilen kimse, mutemet, kendisini emniyette bilen

³⁷⁹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 30a.6

y.+ı D.77 ^b /1	y.+idi D.91 ^b /13, D.128 ^b /13-1
yırğan ³⁸⁰ - sallanmak	y. D.4 ^a /4, D.11 ^a /10, D.18 ^a /4,
y.-uban D.57 ^a /8	D.18 ^a /11, D.18 ^b /1, D.18 ^b /5,
y.-ubanı V.79 ^b /13	D.19 ^a /4, D.20 ^a /2, D.37 ^a /5,
yırla- ırlamak	D.37 ^b /3, D.37 ^b /5, D.37 ^b /12,
m.-rıldı D.82 ^a /3	D.38 ^a /8, D.38 ^a /13, D.38 ^b /6,
yırt- yırtmak	D.38 ^b /9, D.39 ^a /3, D.39 ^a /8,
y.-ar D.50 ^a /8, D.92 ^a /11 ³⁸¹ ,	D.40 ^b /2, D.40 ^b /11, D.40 ^b /12,
D.134 ^b /9, V.75 ^b /11	D.41 ^a /3, D.41 ^a /7, D.41 ^b /4,
y.-ayınmı D.71 ^b /4, V.95 ^b /13	D.42 ^a /1, D.46 ^b /4, D.47 ^a /1,
y.-dı D.29 ^a /6, D.47 ^b /5, D.47 ^b /8,	D.48 ^a /5, D.48 ^a /6, D.48 ^b /3,
D.48 ^a /3, D.49 ^a /4, D.49 ^a /5,	D.50 ^b /13, D.52 ^a /10, D.57 ^a /3,
V.74 ^a /10, V.74 ^b /1, V.75 ^a /3,	D.62 ^b /10, D.65 ^a /8, D.76 ^a /12,
V.88 ^b /11	D.76 ^a /13, D.76 ^b /1, D.76 ^b /3,
y.-duğum D.60 ^a /1, V.81 ^b /13	D.78 ^b /6, D.79 ^b /10, D.79 ^b /11,
y.-duğmı D.59 ^b /11, V.81 ^b /10	D.80 ^a /4, D.91 ^a /3, D.91 ^b /3,
yırtıl- yırtılmak	D.92 ^a /1, D.92 ^a /7, D.92 ^a /12,
y.-a D.87 ^b /8	D.92 ^b /1, D.92 ^b /4, D.95 ^a /2,
yırtuğlu yırtıtlı, yırtılmış	D.98 ^a /5, D.98 ^a /6, D.98 ^b /12,
y. D.21 ^a /2	D.100 ^a /3, D.100 ^a /5, D.100 ^a /9,
yige ³⁸² azgın, kötü, zararlı (hayvan, insan için); hırsız, zarar veren(hayvan, insan için); rahat olmayan sağına solunu saldıran(hayvan)	D.101 ^a /2, D.101 ^b /2, D.102 ^a /5,
→ ME yike (2016; D8-11)	D.104 ^a /2, D.104 ^b /2, D.110 ^a /7,
→ MK yige (2017; D.6 ^a /10)	D.110 ^a /8, D.117 ^b /3, D.117 ^b /6,
y. D.6 ^a /10, V.60 ^a /5	D.117 ^b /10, D.118 ^b /3, D.120 ^a /5,
yigirmi yirmi	D.121 ^a /13, D.126 ^a /4, D.128 ^a /4,
y.+si D.11 ^a /13, D.11 ^b /1,	D.129 ^a /5, D.129 ^a /13, D.130 ^a /7,
D.11 ^b /13, V.62 ^b /10, V.63 ^a /5	D.130 ^b /12, D.131 ^b /9, D.132 ^a /9,
yigirmi beş yirmi beş	D.133 ^b /8, D.133 ^b /9, D.133 ^b /11,
y. D.138 ^b /9	D.134 ^a /3, D.134 ^b /10, D.135 ^a /3,
yigirmi bin yirmi bin	D.135 ^a /12, D.135 ^b /3, D.135 ^b /4,
y. D.140 ^b /1-2	D.135 ^b /5, D.135 ^b /8, D.135 ^b /9,
yigirmi dört yirmi dört	D.135 ^b /11, D.136 ^a /12,
y. D.77 ^b /7-8, D.104 ^b /6, D.105 ^a /5,	D.136 ^a /13, D.136 ^b /3, D.144 ^a /6,
D.106 ^b /10, V.99 ^a /10, V.101 ^a /8,	D.145 ^a /1, D.145 ^a /6, D.145 ^a /7,
V.101 ^b /3, V.102 ^b /4	D.145 ^a /12, D.145 ^a /13, D.145 ^b /1,
yigit yürekli, göz pek, kahraman kimse	D.145 ^b /13, D.146 ^a /1, D.146 ^a /2,
	D.146 ^a /12, D.151 ^b /11,
	D.152 ^a /13, D.152 ^b /5, V.59 ^a /8,
	V.62 ^b /7, V.62 ^b /10, V.66 ^b /5,

³⁸⁰ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 57a.8

³⁸¹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 92a.11

³⁸² ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 6a.10

V.66^b/11, V.66^b/12, V.67^a/6,
 V.68^b/7, V.69^a/2, V.69^a/6,
 V.69^a/11, V.69^b/1, V.69^b/4,
 V.69^b/5, V.69^b/6, V.69^b/9,
 V.70^b/4, V.70^b/6, V.70^b/8,
 V.70^b/11, V.71^a/4, V.71^a/5,
 V.71^a/7, V.73^b/9, V.74^b/7,
 V.76^a/6, V.76^a/8, V.77^a/2,
 V.79^b/9, V.84^a/8, V.91^b/8,
 V.98^a/11, V.98^a/12, V.98^a/13,
 V.99^b/8, V.101^a/5
 y.+dür D.40^b/11, D.40^b/12,
 D.145^b/1, V.70^b/8
 y.+e D.4^a/6, D.39^b/13, D.54^a/5,
 D.54^a/7, D.54^a/8, D.62^b/9,
 D.92^a/7, D.117^b/5, D.118^b/11,
 D.120^a/3, D.131^a/1, D.131^a/7,
 D.131^a/9, V.67^a/6, V.70^a/4,
 V.70^a/10, V.78^a/5, V.78^a/6,
 V.83^b/9
 y.+i D.17^b/9, D.17^b/12, D.32^a/8,
 D.37^b/4, D.50^b/9, D.67^b/7,
 D.68^b/11, D.72^b/7, D.86^a/1,
 D.91^b/10, D.92^a/11, D.94^b/7,
 D.96^b/10, D.125^a/10, D.134^b/8,
 V.62^b/7, V.64^b/8, V.66^a/13,
 V.66^b/2, V.69^a/1, V.91^a/9,
 V.94^b/3, V.96^a/11, V.98^b/13
 y.+ile D.89^a/4, D.150^a/2, V.67^a/7,
 V.74^a/1, V.74^a/4, V.84^b/4,
 V.84^b/11, V.89^b/7
 y.+ilen D.20^b/5, D.21^a/11,
 D.21^b/2, D.22^a/8, D.25^b/12,
 D.30^b/13, D.31^a/8, D.47^a/12,
 D.80^b/3
 y.+in D.7^b/7, D.11^a/10, D.11^b/4,
 D.12^b/11, D.17^b/5, D.19^a/5,
 D.65^a/9, D.69^a/1, D.87^b/11,
 D.90^b/6, D.92^b/2, D.127^a/4,
 V.60^b/9, V.62^b/12, V.63^b/5,
 V.66^a/9, V.66^a/11, V.93^a/1,
 V.94^b/5, V.105^b/1

y.+ine D.19^a/3
 y.+ini V.93^a/1
 y.+inün D.62^a/12, D.96^b/13,
 V.76^a/2, V.83^b/5
 y.+iyile V.74^a/5
 y.+ler D.7^b/6, D.12^b/9, D.33^b/6,
 D.38^a/2, D.66^a/11, D.75^b/3,
 D.78^a/3, D.78^a/7, D.94^a/6,
 D.96^a/13, D.100^b/1, D.107^b/7,
 D.107^b/11, D.126^b/6, D.131^b/8,
 V.83^a/8, V.83^b/10, V.93^b/2,
 V.97^b/12, V.99^b/2, V.103^a/6,
 V.103^a/9
 y.+lere D.34^b/8, V.91^a/12
 y.+leri D.7^b/9, D.34^b/1, D.93^b/8,
 D.96^a/6, D.103^b/10, D.106^a/3,
 D.129^b/12, V.60^b/9, V.83^b/11,
 V.91^a/2, V.100^b/7, V.102^a/5,
 V.105^a/11
 y.+lerile D.34^a/1, D.109^a/7,
 D.149^b/12
 y.+lerin D.93^b/10, D.121^a/10
 y.+lerine D.97^b/5, D.129^b/5
 y.+leriyile D.62^b/12
 y.+lerüm D.8^a/5, D.68^b/3,
 D.73^b/1, D.81^b/8, D.105^b/11,
 D.123^a/1, D.123^a/2, D.126^a/12,
 D.151^a/3, D.151^b/1, V.61^a/1,
 V.69^a/8, V.92^a/10, V.94^a/11,
 V.96^b/10, V.102^a/1
 y.+lerümi D.64^a/6
 y.+lerün D.12^b/1, D.22^b/7,
 D.81^a/5, D.81^a/13, D.95^a/7,
 D.121^b/2, D.122^b/10, V.63^a/13
 y.+mi D.90^a/5, D.136^b/13
 y.+üm D.40^b/6, D.48^a/4, D.52^a/4,
 D.52^a/6, D.60^a/2, D.66^b/12,
 D.70^a/3, D.85^b/7, D.97^b/8,
 D.98^b/1, D.100^a/11, D.100^b/2,
 D.102^a/5, D.122^a/3, D.123^a/9,
 D.132^b/7, D.132^b/13, V.66^b/1,
 V.74^b/2, V.76^b/12, V.93^b/7

- y.+ümüz D.80^a/2
y.+ünj D.3^b/1, D.11^a/13,
D.17^a/13, D.38^a/9, D.39^a/5,
D.50^b/3, D.62^b/7, D.80^a/5,
D.80^a/9, D.81^a/8, D.81^b/4,
D.91^b/9, D.125^a/3, D.135^a/10,
V.66^a/6, V.69^a/12, V.69^b/10,
V.83^b/8, V.94^a/2
y.+ünjüzi D.80^a/3
y.+sin D.100^a/3, D.100^a/4,
D.100^a/5, D.100^a/9-10,
D.135^b/11, D.145^a/6, D.145^a/7,
D.145^b/13, D.146^a/1, D.146^a/12
- yigit yèñil**³⁸³ yiğitler delikanlılar
→ ME yigit bigler (2016;
D178-5)
→ MK yigit yèñil (2017;
D.91^a/5)
y. D.91^a/5, D.123^a/6, D.153^b/5,
V.106^a/1
y.+e D.119^b/13
- yigitçük** yeni yetişmiş genç
→ ME yigitçük (2016; D233-8)
→ MK yigitçük (2017;
D106^b/12)
y. D.106^b/12, D.143^a/2
y.+leri D.118^b/8
- yigitlik(g)** delikanlılık krş. *yigitlük*
y.+e D.30^a/7, D.82^a/10, V.89^a/10
y.+leri D.118^b/8
y.+üm D.30^a/2, D.79^b/7
- yigitlük(g)** delikanlılık krş. *yigitlik*
y.+üm V.89^a/8
- yit-** kaybolmak, zayi olmak, yok olmak
y.-mege D.6^a/13, V.60^a/6
y.-miş D.19^a/2, V.67^a/5
y.-mişmidün V.87^a/2
y.-mişmiydün D.25^b/8
- yitür-** kaybetmek, zayi etmek, telef
etmek, mahvetmek
- y. D.141^a/10, D.141^b/10,
D.142^a/6, D.142^b/3
- yiyleş-** koklaşmak
y.-diler D.102^a/7, D.108^a/5
- yoğ** yok krş. *yoğ, yok*
→ ME yoğ (2016; D11-2)
→ MK yoğ (2017; D.7^b/2)
y. D.114^b/3, V.77^b/5
y.+dı V.103^b/12
y.+ıdı D.7^b/2, D.129^a/3
y.+ımış D.117^a/1, D.117^a/13
y.+iken D.17^a/8, V.66^a/3
y.+udı V.60^b/8, V.74^b/13
- yoğur-** yoğurtmak
→ ME yoğur- (2016; D250-10)
→ MK yoğur- (2017; D.127^a/10)
y.-dı D.127^a/10
- yoğurt(d)-** yoğurtmak
→ ME boğrad- (2016; D129-12)
→ MK yoğurd- (2017; D.66^b/12)
y.-ayım D.66^b/12
- yoğurt(d)** yoğurt
y. D.5^b/13, V.59^b/12
y.+dan D.54^b/7, V.78^b/1
y.+ı D.92^a/10
- yoğ** yok krş. *yoğ, yok*
y. D.123^a/3, D.132^a/2, D.133^a/2,
D.142^b/3
y.+dur D.87^a/10-11
- yoğsa** yoksa krş. *yoksa*
y. D.15^b/11, D.26^a/7, D.27^a/6,
D.28^b/4, D.45^b/1, D.49^b/13,
D.56^a/8, D.64^b/11, D.71^b/2,
D.81^a/10, D.83^b/2, D.84^a/9,
D.88^b/13, D.139^a/10, V.65^a/9,
V.73^a/4, V.81^a/6, V.86^b/5,
V.86^b/10, V.87^b/7, V.88^b/3,
V.92^b/8, V.95^a/10, V.95^b/12
- yok** yok krş. *yoğ, yoğ*
y. D.6^b/7, D.6^b/8, D.7^a/8,

³⁸³ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 123a.6

D.16^b/9, D.17^a/5, D.18^b/5,
 D.18^b/8, D.18^b/9, D.18^b/10,
 D.18^b/12, D.18^b/13, D.19^a/3,
 D.21^a/13, D.25^b/9, D.31^b/1,
 D.36^a/1, D.36^a/2, D.40^a/6,
 D.41^b/5, D.43^b/6, D.52^b/8,
 D.53^a/10, D.53^b/8, D.53^b/10,
 D.53^b/12, D.53^b/13, D.54^a/2,
 D.54^a/3, D.54^a/11, D.54^a/12,
 D.54^a/13, D.55^a/13, D.55^b/1,
 D.55^b/2, D.58^b/4, D.58^b/7,
 D.58^b/13, D.59^a/1, D.59^a/4,
 D.64^b/9, D.64^b/10, D.69^a/7,
 D.94^a/10, D.101^a/8, D.107^a/5,
 D.107^a/6, D.121^a/5, D.121^b/6,
 D.122^b/1, D.124^b/8, D.124^b/9,
 D.124^b/10, D.135^a/13,
 D.140^b/11, D.141^a/11,
 D.141^a/12, D.141^b/11, D.142^a/7,
 D.142^b/4, D.142^b/7, D.143^a/5,
 V.60^a/10, V.60^b/5, V.65^b/9,
 V.66^a/1, V.67^a/1, V.67^a/3,
 V.67^a/4, V.67^a/5, V.67^a/6,
 V.68^a/3, V.71^a/4, V.72^a/4,
 V.77^a/9, V.77^b/12, V.77^b/13,
 V.78^a/1, V.78^a/2, V.78^a/3,
 V.78^a/4, V.78^b/12, V.80^b/7,
 V.80^b/8, V.80^b/10, V.81^a/4,
 V.81^a/7, V.84^b/12, V.92^b/7,
 V.92^b/8, V.94^b/8, V.102^b/10
 y.+dan D.127^b/13
 y.+dur D.15^a/13, D.16^a/6,
 D.16^a/7, D.16^a/8, D.16^a/10,
 D.16^a/12, D.17^b/11, D.29^b/5,
 D.44^b/1, D.73^a/9, D.82^a/4,
 D.84^b/11, D.115^a/10, D.139^b/2,
 V.65^a/2, V.65^a/13, V.65^b/1,
 V.65^b/3-4, V.66^b/1, V.72^b/2,
 V.81^a/2, V.89^a/5, V.96^b/7
 y.+mı V.78^a/8, V.78^a/9,
 V.78^a/10, V.85^b/11, V.87^b/2
 y.+mıdur D.23^a/9, D.26^a/7

yokarı yukarı krş. *yokarı*

→ ME yukarı (2016; D178-13)

→ MK yokarı (2017; D.95^b/7)

y. D.95^b/7, D.101^a/10, D.152^b/7

y.+dan D.91^a/13, D.106^b/7

y.+sından D.44^a/9

yokarı yukarı krş. *yokarı*

→ ME yukarı (2016; D250-8)

→ MK yokarı (2017; D.51^b/11)

y. D.51^b/11, D.123^b/10

y.+da D.44^a/12, V.72^a/13

y.+dan D.127^a/8

yoksa yoksa krş. *yoksa*

y. V.75^b/4, V.79^a/10, V.86^b/7

yol yol

y. D.37^a/2, D.57^a/1, D.104^b/1,

D.141^a/5, D.143^b/10,

V.68^b/3, V.78^b/2, V.79^b/9,

V.101^a/5

y.+a D.5^b/1, D.24^a/2, D.25^b/3,

D.27^b/2, D.36^b/12, D.38^b/8,

D.69^b/3, D.103^a/9, D.143^b/10,

V.68^b/3, V.68^b/5, V.69^b/5,

V.76^b/13, V.80^b/9, V.86^a/8,

V.86^b/2, V.86^b/12, V.87^b/12,

V.94^b/13, V.96^a/10, V.100^a/13,

V.101^b/4

y.+da D.52^b/6, D.52^b/7, V.77^a/8,

V.86^b/6, V.86^b/8

y.+dan D.54^b/8, D.140^a/3,

D.144^b/7

y.+ı D.23^b/11, D.72^b/2, D.101^b/3,

D.129^b/3, D.129^b/6, D.130^a/7,

D.140^a/3, D.144^b/6, V.86^a/6

y.+ına D.44^b/6, D.125^a/4,

V.72^b/4

y.+ında D.48^a/7

y.+ından D.10^b/3, V.62^a/10,

V.64^b/6

y.+lar D.4^b/3, D.86^a/12, V.59^b/2

y.+ları D.89^b/10

y.+larından D.14^b/9, D.71^b/2,

- V.95^b/12
 y.+larını D.90^a/6
 y.+umdan D.131^b/13
 y.+uñ D.23^a/7, D.52^b/5, D.69^b/1,
 V.75^b/11, V.77^a/7, V.85^b/10,
 V.94^b/12
 y.+uña D.60^b/11, D.74^a/13
 y.+uñda D.152^b/5, V.87^a/11
- yol-** yolmak
 y.-armısın D.84^a/11
 y.-dı D.29^a/7, D.47^b/9, V.62^b/13,
 V.88^b/11
 y.-duğum D.59^b/13, V.81^b/12
 y.-duğmı? D.59^b/9, V.81^b/9
- yola düş-** yolculuğa çıkmak
 y.-di D.24^a/13, D.51^b/1
- yol alın-** yolda ilerlemek, gitmek
 y.-maz D.3^b/10, V.59^a/3
- yol ayırdı** yol ayırımı, kavşak
 y.+na D.132^b/10
 y.+nda D.50^a/7
- yol az-** yolunu şaşırmak, doğru yoldan
 sapmak, yanlış yola gitmek
 y.-sam D.117^b/12, D.136^b/6
 y.-sañ D.117^b/7, D.136^a/10-11
- yol başar-** yol aşmak
 y.-an D.141^a/6
- yol kes-** yol kesmek
 y.-di D.111^a/1
- yol vèr-** müsaade etmek
 y.-di D.52^a/3-4, D.97^a/11,
 V.76^b/11
 y.-miş D.130^b/13
- yolağçı** yolcu
 → ME yolukçı (2016; D265-11)
 → MK yolağçı (2017; D134^b/11)
 y.+nuñ D.134^b/11
- yolcı** yolcu
 y.+nuñ D.134^b/11
- yoldaş** yol arkadaşı
 y. D.51^b/10, D.69^b/2, V.71^b/4,
 V.76^b/8, V.89^a/9
- y.+ı V.74^b/4
 y.+ın D.52^a/1
 y.+ına D.86^a/7
 y.+ını V.76^b/9
 y.+ıyıla D.86^b/8, V.68^b/13
 y.+lar D.43^a/13, V.73^b/11,
 V.73^b/12
 y.+ları D.17^a/9, D.93^b/12,
 D.95^a/4, D.125^b/12, V.72^a/1
 y.+larımı V.83^a/7
 y.+ların D.56^b/1, D.67^b/12,
 V.79^b/1
 y.+larına D.46^b/8, D.105^a/7,
 D.106^a/8, V.73^b/10, V.101^b/4,
 V.102^a/7
 y.+larını D.122^b/6
 y.+larum V.101^b/5
 y.+larımı D.61^b/12
 y.+um D.17^b/10, D.50^b/4,
 D.56^b/5, D.68^a/13, D.90^b/9,
 D.90^b/13, D.92^b/3, D.97^a/10,
 V.76^a/3, V.79^b/3, V.94^a/10
 y.+uma D.30^a/5
 y.+umdan D.51^b/10
- yoldaş èt-** yol arkadaşlığı yapmak,
 birlikte gitmek
 y.-dün D.106^a/4
- yoldaşlık(ğ)** yoldaşlık
 y.+a D.105^a/6, D.125^a/4,
 D.127^a/4, D.135^a/2
- yoldaş koş-** yoldaş olmak
 y.-dı V.101^b/3
- yoldaş ol-** yol arkadaşı olmak
 y.-dı V.102^a/8
 y.-duñ V.102^a/6
 y.-ub D.106^a/10
- yoluğ** yolunmuş
 y. V.86^b/7

yom vër³⁸⁴- dua etmek, hayır dua vermek

→ ME yöm vir- (2016; D35V20-2)

→ MK yom vër- (2017; D.34^b/13)

y.-eyim D.34^b/13, D.79^a/4, D.86^b/12, D.108^a/12, D.153^b/11, V.99^b/13, V.103^b/5

y.-eyin D.19^b/3, D.63^a/2, D.128^b/7, V.67^b/2, V.84^a/1, V.91^b/2, V.106^a/5

yon- yontmak

→ ME yon- (2016; D115-3)

→ MK yun- (2017; D59^b/3)

y.-ayım V.81^b/4, V.81^b/5

y.-dum V.101^b/8

y.-ma D.142^b/6

y.-uñ D.59^b/3

yor- yorumlamak, rüya yormak

y.-ğıl D.23^b/7, V.86^a/3

yora bil- yorabilmek

y.-men D.23^b/9, V.86^a/4

yorga rahvan

y. D.139^b/2

y.+sına D.139^a/12

yorğan yorgan

y. D.101^a/4

yorğun yorgun

y. D.72^b/1, V.96^a/9

yorıl- yorulmak

y.-dı D.44^a/4

yorilt- yormak

y.-mışam D.74^b/13, D.136^a/5, V.97^b/6

yort- koşmak, sürekli yol yürümek, sefer etmek

y. D.109^a/7, D.133^a/13

y.-am D.90^a/7

y.-an D.76^b/8, V.98^b/3

y.-dı D.72^b/3, D.97^a/8, D.133^b/4, V.96^a/11

y.-dılar D.90^b/6, D.98^a/2, V.83^a/9

y.-ğıl D.131^a/11

y.-ma D.152^b/10

y.-maduñ D.106^a/3

y.-mış D.133^b/8

y.-ub D.17^b/6, V.66^a/10

yort eyle- koşmak

y.-di D.133^b/3

yortış- koşuşmak

y.-dılar D.102^a/8

yorul- yorulmak

y.-dı V.72^a/10

yön yön

y.+in D.6^b/9, V.60^a/11

yönel- doğrulmak, yüzünü o yöne çevirmek, teveccüh etmek

y.-diler D.17^a/3, D.17^a/12

y.-elüm D.16^b/13

yöri- yürümek

→ ME yori- (2016; D31-1)

→ MK yöri- (2017; D.17^b/1)

y. D.17^b/1, D.100^a/6, V.81^a/5

y.-di D.15^a/8, D.91^b/4, D.100^b/5

y.-diler D.17^a/3, D.39^a/4,

D.49^b/1, V.102^a/8

y.-r D.75^a/10

y.-rden D.129^b/4

y.-riken D.4^a/4

y.-yelüm D.20^a/12, V.84^b/1

y.-yen D.101^b/8

y.-yende D.8^a/8, V.61^a/3

y.-yeyim D.37^b/4

y.-yüb V.68^b/4, V.69^b/10

y.-yüben D.147^a/6

y.-yübeni D.72^a/2

yöriş- birlikte yürümek

→ ME yortış- (2016; D234-4)

→ MK yöriş- (2017; D.119^a/4)

³⁸⁴ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 19b.3

- y.-diler D.119^a/4
- yörit-** yürütmek
 → ME yorit- (2016; D4-9)
 → MK yörit- (2017; D.17^a/11)
 y.-diler D.17^a/11, V.66^a/5
 y.-dünmi D.70^a/10, V.95^a/11
 y.-ende D.4^a/10
 y.-medün V.102^a/6
 y.-meyen D.4^a/9, V.59^a/10
- yöriyiş** yürüyüş
 → ME yoriyiş (2016; D19-4)
 → MK yöriyiş (2017; D.120^b/10)
 y. D.120^b/10
 y.+i D.108^b/12
 y.+ünnden D.55^a/9
- yöriyiş ét-** yürüyüş yapmak krş. *yöriyiş*
ét-, *yöriyiş ét-*
 y.-di D.11^b/4-5
 y.-diler D.62^a/12, D.108^a/4,
 V.83^b/4-5
- yöriyüş** yürüyüş
 y.+ün V.78^b/9
- yöriyüş ét-** yürüyüş yapmak krş. *yöriyiş*
ét-, *yöriyiş ét-*
 y.-diler V.103^a/13
- yöriyü vër-** hızlıca birdenbire yürümek
 y.-di D.26^b/6, D.27^a/4, D.29^b/2-3,
 D.52^a/7, V.76^b/13, V.79^a/3,
 V.87^a/13, V.89^a/3, V.104^b/10
 y.-diler D.69^a/6-7, D.138^b/12,
 V.94^b/8
- yörü-** yürümek
 y.-di V.64^b/12, V.93^a/5
 y.-rken V.59^a/8
- yörüyiş ét-** yürüyüş yapmak krş. *yöriyiş*
ét-, *yöriyiş ét-*
 y.-di V.62^b/12
- yu-** yıkamak
 y.-madın D.5^b/12, D.6^a/7,
 V.59^b/11, V.60^a/3
- yut(d)-** yutmak
 y.-an D.25^a/3, V.86^b/6
- yular** hayvanı çekmek veya bağlamak
 için başına takılan ipten dizgin
 y.+ın D.94^b/13
- yumrı** eğri büğrü
 y. D.140^b/8
 y.+sınca D.3^b/2, V.58^b/10-11
- yumruk(ğ)** yumruk krş. *yumruk*
 y.+umda V.85^b/12, V.89^a/9
- yumruk(ğ)** yumruk krş. *yumruk*
 y. D.93^a/3, D.94^b/2, D.94^b/3,
 D.131^b/9
 y.+ın D.10^a/11, D.10^b/3, D.93^a/5
 y.+ıyıla D.10^a/8, D.10^a/10,
 V.62^a/4, V.101^b/2
 y.+umda D.23^a/13, D.30^a/5
- yumurlan**³⁸⁵- bir araya gelmek,
 toplanmak
 y.-ub D.13^b/8, D.69^b/7, V.64^a/3,
 V.95^a/2
- yumuş oğlanı** hizmetkâr, hizmet eden
 genç
 → ME yumuş oğlanı (2016;
 D160-13)
 → MK yumuş oğlanı (2017;
 D.82^a/13)
 y.+yam D.82^a/13
- yun-** yıkanmak, yıkanıp temizlenmek
 y.-dum D.22^a/13
- yunt(d)** kısrak
 → ME yunt (2016; D280-10)
 → MK yond (2017; D133^b/5)
 y. D.133^b/5
 y.+lar D.133^b/12
 y.+ları D.133^b/6, D.137^a/8
 y.+uñı D.142^a/10
- yurt(d)** yurt
 y.+ı D.24^a/7, D.56^b/3
 y.+ıla V.86^a/9

³⁸⁵ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 69b.7

- y.+ılan D.24^a/4
y.+ın D.87^a/9, V.92^b/4
y.+ına D.108^b/10, V.86^a/8
y.+ında D.24^a/4, D.47^b/3, V.86^a/9
y.+ınuş D.24^a/3
y.+ıyla D.27^a/8
y.+mı D.98^a/12
y.+um D.23^b/12, D.24^a/6,
D.24^a/7, V.86^a/10, V.86^a/11
y.+umda D.36^a/3, V.68^a/4
y.+umuş V.86^a/6
- yuva** yuva
y. D.96^a/8
- yuvalan-** yuvarlanmak
y.-dı V.86^b/11
y.-sa D.140^b/13
- yuyun-** yıkanmak, yıkanıp temizlenmek
y.-dum V.85^a/12
- yüce** yüksek, büyük, ulu, mertebesi
üstün olan
y. D.3^b/4, D.5^b/4, D.19^b/2,
D.49^b/4, D.67^b/12, D.111^a/1,
D.122^a/11, D.127^b/5, D.141^a/3,
V.58^b/12, V.64^b/11, V.67^b/1,
V.67^b/6, V.75^a/10, V.102^b/6,
V.102^b/7, V.102^b/11
y.+lerden D.82^b/5-6, D.86^a/9,
D.106^b/13, D.127^b/5
y.+sin D.82^b/6, D.86^a/9,
D.106^b/13, D.127^b/5, V.102^b/7
- yücel-** yükselmek
y.-di D.60^b/4, D.131^a/4, V.82^a/11
- yügrük** yürük, hızlı giden, çok koşan,
işlek
y. D.14^b/2, D.43^a/5, D.71^a/9,
D.90^b/7, D.90^b/9, D.91^b/9,
D.106^a/6, D.113^a/13, D.128^a/12,
V.64^b/2, V.95^b/8
- yügür-** koşmak, hızlı gitmek
y.-di D.33^b/9, V.90^b/13
- yügürt(d)-** koşmak, koşturmak
y.-en D.25^a/5, V.86^b/6
- y.-üb D.90^b/8
- yük** yük
y.+ler D.4^b/6, V.59^b/4
- yükle-** yüklemek
y.-dün V.95^a/8
y.-rüm D.53^b/13, V.78^a/2
y.-yüb D.141^a/1
- yüklet** yük hayvanı
y. D.11^a/3, D.31^a/3, D.53^b/3,
D.61^a/3, D.83^b/11, D.85^b/1,
V.62^b/2-3, V.77^b/8, V.82^b/5
y.+i idi V.78^a/1
y.+iydi D.53^b/13
y.+üm D.18^b/9, V.67^a/1
y.+ün D.18^a/8, V.66^b/7
- yüklet-** yükletmek
y.-di D.143^b/9
y.-diler D.138^b/11
y.-dün D.70/a006
y.-sünler D.152^b/8
- yükli** gebe, hamile krş. *yüklü*
y. D.108^a/1, V.103^a/7, V.103^a/8,
V.103^a/10, V.103^a/11
- yüklü** gebe, hamile krş. *yüklü*
y. D.107^b/8, D.107^b/9,
D.107^b/10, D.107^b/13,
D.108^a/1, D.108^a/2
- yüksek(g)** yüksek
y. D.85^a/10, D.85^a/11, D.97^b/12,
D.99^b/4, D.101^a/12, D.140^b/12
y.+i D.70^b/1, D.72^b/10, D.74^b/11,
D.113^b/7, D.131^a/10, D.146^b/12,
V.95^a/13, V.96^a/13, V.97^b/5
- yüli-** tıraş etmek, saç ve sakalı kazımak
y.-diler D.135^a/1
- yürek(g)** kalp
y.+i D.13^b/12, D.69^b/11, D.72^a/7,
D.104^a/10, V.64^a/5, V.86^b/1,
V.95^a/4, V.96^a/5, V.101^a/2
y.+im D.124^b/6
y.+iyile D.27^b/7, V.88^a/3
y.+üm D.29^a/9, V.77^b/5, V.77^b/6,

V.88^b/13
 y.+ümde V.78^a/9
 y.+üğe D.53^a/10, V.77^b/5

yüz (I) yüz, surat; yüzey

y. D.36^a/8, D.104^a/11, D.140^b/6,
 V.69^b/10, V.101^a/3
 y.+e D.15^a/5
 y.+i D.24^b/10, D.35^a/10,
 D.40^b/12, D.41^a/1, D.46^a/13,
 D.57^b/10, D.63^a/7, D.69^a/4,
 D.69^a/6, D.108^b/4, D.137^b/11,
 D.140^b/7, V.70^b/8, V.70^b/9,
 V.80^a/8, V.94^b/6, V.100^a/5,
 V.106^a/9
 y.+ime V.95^b/12
 y.+imüz V.81^a/8-9
 y.+in D.5^b/12, D.6^a/7, D.75^b/12,
 D.88^b/9, D.97^a/5, D.132^a/12,
 V.59^b/11, V.60^a/3, V.72^b/5,
 V.89^a/11, V.90^b/4
 y.+inde D.112^b/8, D.113^a/1
 y.+inden D.33^a/12
 y.+ine D.13^b/10, D.35^b/12,
 D.43^b/3, D.47^b/7, D.48^a/5,
 D.49^a/4, D.64^a/10, D.69^b/9,
 D.84^b/2, V.64^a/4, V.65^a/12,
 V.67^b/13, V.74^a/10, V.75^a/3,
 V.79^a/12, V.92^a/13, V.95^a/3
 y.+ini D.33^a/4, D.99^b/7
 y.+iğüz V.77^a/12
 y.+üm D.6^a/2, V.59^b/13
 y.+üme D.41^b/11, D.71^b/3,
 D.76^a/12, D.89^b/5, D.105^b/7,
 V.98^a/11, V.101^b/12
 y.+üğ D.119^b/1
 y.+üğe D.64^a/8, D.84^a/10,
 V.92^a/12
 y.+üği D.28^b/9, D.55^a/6, V.78^b/9
 y.+üğüz D.52^b/13
 y.+üğüze D.134^a/10

yüz (II) sayı, yüz

y. D.91^a/9, D.125^b/4, D.125^b/6,

D.134^a/11, D.150^b/9, V.76^b/13
 y.+in D.52^a/6

yüz- derisini çıkarmak, derisini soymak
 y.-di D.93^b/1, D.115^b/11

yüz biğ yüz bin

y. D.140^b/6

yüz bul- ilgi ve yakınlık görmek
 y.-mayub D.84^a/4

yüzdür- yüzdürmek

y.-en D.33^a/8, D.104^b/10,
 V.90^b/7, V.101^a/11

yüzgeç yüzgeç

y.+leri D.141^b/2

yüzinden -den ötürü

y. V.58^b/8

yüz kırk yüz kırk

y. D.86^b/6, D.86^b/8

yüzli yüzölçü krş. *yüzlü*

y. D.97^b/9, D.151^b/5

yüzlü yüzölçü krş. *yüzli*

y. D.18^a/12, D.18^b/11, D.20^a/6,
 D.75^a/8, D.113^b/6, D.118^a/6,
 D.121^a/11, D.121^b/7, D.124^a/10,
 D.128^a/13, D.130^a/5, D.133^a/9,
 D.147^a/9, D.151^b/4, D.151^b/7,
 V.66^b/9, V.67^a/3, V.97^a/3,
 V.97^b/9

yüzük(g) yüzük

y. D.59^a/11, D.59^b/6, D.59^b/11,
 D.60^a/4, D.110^b/12, D.116^a/13,
 V.81^a/13, V.81^b/7, V.81^b/11,
 V.82^a/2

y.+de D.60^a/4, V.82^a/2

y.+i D.42^a/4, D.56^b/8, D.59^b/7,
 D.60^a/5, D.60^a/11, D.116^a/9,
 D.116^a/10, D.116^a/11, V.79^b/5,
 V.81^b/7, V.82^a/2, V.82^a/7

y.+ine D.56^b/7

y.+ini V.71^a/8, V.79^b/5

Z, Z, Z, Ž

zah(i)m [Far.] yara krş. *zah(i)m*

- z. D.107^a/13, V.103^a/1
- zāhir ol-** [Ar. + T.] açığa çıkmak, görünür duruma gelmek
z.-mıışdı V.58^b/3
- zah(ı)m** [Far.] yara krş. *zah(ı)m*
z.+ın D.4^b/6
- zahm ur-** yara açmak
z.-dı D.146^b/9
- zahmet** [Ar.] sıkıntı, eziyet
z.+in V.59^b/4
- zālim** [Ar.] zulüm ve haksızlık yapan
→ ME zālīm (2016; D223-1)
→ MK zālīm (2017; D.113^a/13)
z. D.113^a/13, D.113^b/1, D.113^b/2, D.113^b/3, D.113^b/4, D.131^b/3, V.105^b/9
- zārb** [Ar.] darbe, darp, vurma
z.+ını D.22^b/7
- zārb ét-** [Ar. + T.] darp etmek, vurmak
krş. *zārb eyle-*, *zārb ur-*
z.-di D.106^b/3
- zārb eyle-** [Ar. + T.] darp etmek, vurmak
krş. *zārb ét-*, *zārb ur-*
→ ME zārb eyle- (2016; D29-2)
→ MK zārb eyle- (2017; D16b/2)
z.-di D.16^b/2, D.27^a/7
- zārb ur-** [Ar. + T.] darp etmek, vurmak
krş. *zārb ét-*, *zārb eyle-*
z.-dı D.111^a/8, D.112^b/11-12, D.146^b/4
z.-urımış D.139^a/8
- zārılık** ağlama, ağlayış, inleyiş
z.+lar D.48^b/13
- zārılık eyle-** ağlayıp sızlamak krş. *zārılık kıl-*
z.-di D.112^a/12
- zārılık kıl-** ağlayıp sızlamak krş. *zārılık eyle-*
→ ME zārılık kıl- (2016; D91-6)
→ MK zārılık kıl- (2017; D47^b/6)
z.-dı D.47^b/6, D.113^b/10, D.152^a/9, V.74^a/9, V.88^b/12
- zārī zārī** hüngür hüngür, zar zar (ağlamak) krş. *zar zar*
→ ME zārī zārī (2016; D92-8)
→ MK zārī zārī (2017; D.48^a/8)
z. D.48^a/8, D.126^a/11
- zārılık ét(d)-** ağlayıp sızlamak krş. *zārılık eyle-*, *zārılık kıl-*
z.-er D.50^a/9
- zārılık eyle-** ağlayıp sızlamak krş. *zārılık ét-*, *zārılık kıl-*
→ ME zārılık eyle- (2016; D25-11)
→ MK zārılık eyle- (2017; D.14^b/11)
z.-di D.14^b/11
- zārılık kıl-** ağlayıp sızlamak krş. *zārılık ét-*, *zārılık eyle-*
z.-dı D.29^a/7-8
z.-dılar D.50^b/10
- zarūrī** [Ar.] olması mecburi, kaçınılması imkansız olan, mecburi, zorunlu
z. V.81^a/1
- zar zar** [Far.] hüngür hüngür, zar zar (ağlama) krş. *zārī zārī*
z. V.73^b/1
- zebūn ét(d)-** [Far. + T.] güçsüz, zayıf, âciz
z.-üb D.113^a/3, V.94^b/5
- zebūn ol-** [Far. + T.] âciz, karşı koyamaz duruma gelmek
→ ME zebun ol- (2016; D197-12)
→ MK zebūn ol- (2017; D.100^b/12)
z.-dı D.100^b/12, D.106^b/11, D.111^a/9, D.111^b/1, D.111^b/10, D.112^b/12, D.112^b/13, D.127^b/3-4, V.102^b/5
z.-du D.111^b/6-7
z.-ub V.102^b/4
z.-ur D.95^b/10

zelil [Ar.] aşağılanan, hor görülen kimse,
hakir
→ ME *zelil* (2016; D289-1)
→ MK *zelil* (2017; D.146^b/1)
z. D.146^b/1

zemān [Ar.] zaman
→ ME *zaman* (2016; D2V2-1)
→ MK *zamān* (2017; D3^a/2)
z. D.36^b/5, D.55^a/12, D.64^b/6,
D.76^a/2, V.68^a/12, V.98^a/5,
V.100^a/9
z.+da D.36^a/10, D.37^a/6,
D.67^b/13, D.97^b/5, V.62^a/12,
V.68^a/7, V.68^b/7, V.94^a/4
z.+ımış D.130^b/12
z.+ına D.3^a/2, V.58^b/2
z.+ında D.46^b/4, D.128^b/11,
V.73^b/8
z.+la D.109^b/10³⁸⁶
z.+unda D.87^a/6

zencir [Far.] zincir
z. V.61^b/13
z.+i D.117^a/9
z.+ile D.10^a/1, D.92^a/9
z.+in D.93^a/1

zerre [Ar.] çok küçük parçaçık
z. D.103^b/6, D.153^a/9, V.100^b/5

zevāl [Ar.] yok olma, yok edilme,
ortadan kalkma krş. *zevāl*
z. D.58^b/8, D.109^b/8, D.110^a/1,
V.80^b/11

zevāl [Ar.] yok olma, yok edilme,
ortadan kalkma krş. *zevāl*
z. V.80^b/12

zindān [Far.] zindan
→ ME *zindan* (2016; D265-13)
→ MK *zindān* (2017; D.129^b/13)
z.+a D.129^b/13
z.+dan D.134^b/13

zindāncı zindan bekçisi
z.+ya D.139^a/8

zindān ol- [Far. + T.] yaşanmaz duruma
gelmek, zindan kesilmek
z.-sun D.150^a/11, V.105^b/7

zīnet [Ar.] süs
z.+i D.24^b/4

zīrā [Far.] çünkü, şundan dolayı
z. D.44^a/12, D.49^a/1, D.61^a/11,
V.72^b/1, V.75^a/2, V.88^b/8

zīrākī [Far.] şundan ki
z. V.68^b/12

zīrek(g)³⁸⁷ [Far.] anlayışlı, hünerli, akıllı
→ ME *virek* (2016; D12-11)
→ MK *direk* (2017; D8^a/11)
z.+üm D.8^a/11

zīr u zeber ol- [Far. + T.] alt üst olmak,
darmadağın olmak
→ ME *zīr ü zeber* (2016;
D229-12)
→ MK *zīr ü zeber* (2017;
D116^b/12)
z.-dı D.116^b/12

ziyāde [Ar.] fazla, çok
→ ME *ziyada* (2016; D251/3)
→ MK *ziyāde* (2017; D.127^b/3)
z. D.127^b/3

zōr ét(d)- [Far. + T.] zorlamak
z.-üb V.87^b/8

zuhūr ét(d)- [Ar. + T.] meydana çıkmak,
baş göstermek, görünmek
z.-eli V.62^b/8

zū'lfīkār [Ar.] Hz. Ali'nin kılıcı
→ ME *zūlfīkār* (2016; D55-11)
→ MK *zū'l-fekār* (2017; D29^b/6)
z.+uğ D.29^b/11

zūrnażān [Far.] zurna çalan kimse
z.+ları V.80^a/10

³⁸⁶ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 109b.10

³⁸⁷ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 8a.11

3. BÖLÜM: ÖZEL ADLAR DİZİNİ

A, Ā**Ağca Kala Sürmelü**³⁸⁸ yer ismia.+de D.141^b/13a.+ye D.78^b/8, V.99^b/9**Ağlağan** yer ismia.+a D.65^a/6**Ağ Melik Çeşme** yabancı bir beya. D.33^a/9**Ah-Saka** yer ismia.+dan V.93^a/3**Ak Hışar Kal'esi** yer ismia.+nün D.142^a/1-2**Ak-şaka Kal'esi** yer ismia.+nden D.65^b/1**Ala Tağ** yer ismia. D.130^b/9-10a.+a D.20^b/13, D.148^b/11,
V.70^a/11, V.84^b/5, V.104^b/6a.+dan D.11^b/7, D.12^a/6-7,
D.14^b/1, D.121^b/2, D.135^b/4,
D.151^a/4, V.63^a/1, V.63^a/9a.+ı D.92^b/7, D.95^a/8, D.102^a/3,
D.124^a/12, D.124^b/8a.+lar D.122^b/9a.+larun D.122^a/6**Alınca Kal'esi** yer ismia.+nde D.130^a/13a.+ne D.129^b/3, D.129^b/13**Alp Rüstem** Dış Oğuz beylerinden

Dozan'ın oğlu

a. D.146^a/13, D.149^a/4, D.153^a/2**Amit Suyı** Dicle Nehria.+nuñ D.19^b/12, D.57^a/5,
D.104^b/3, V.79^b/10-11, V.84^a/7,
V.101^a/6**Arhu Bêl** yer ismia.+i D.95^a/7**Arkıç kır**³⁸⁹ yer ismia.+da D.141^a/13, D.141^b/12,
D.142^a/9**Arku Bêl**³⁹⁰ yer ismia.+i D.92^b/7, D.102^a/3, D.121^b/2,
D.121^b/10, D.124^b/8, D.135^b/3,
D.151^a/4**Arşun oğlu Direk Tekür** tekfur ismia. D.103^a/12-13, V.100^b/1a.+e D.106^a/12, V.102^a/9**Aruz** Dış Oğuz beyi, Salur Kazan'ın
dayısıa. D.63^b/9, D.77^b/11, D.108^b/13,
D.109^a/3, D.110^a/11, D.110^b/1,
D.110^b/9, D.112^b/6, D.113^b/13,
D.147^b/13, D.148^a/11, D.148^b/1,
D.148^b/4, D.148^b/5, D.149^a/3,
D.149^a/10, D.149^a/11, D.149^b/1,
D.149^b/2, D.149^b/4, D.149^b/6,
D.149^b/13, D.150^a/4, D.150^a/5,
D.150^a/12, D.150^a/13, D.150^b/1,
D.150^b/7, D.150^b/10, D.150^b/11,
D.151^a/7, D.152^a/5, D.152^b/13,
D.153^a/8, V.92^a/4, V.99^a/11,
V.104^a/8, V.104^a/9, V.104^a/12,
V.104^b/1, V.104^b/2, V.104^b/5,
V.104^b/12, V.104^b/13, V.105^a/1,
V.105^a/5, V.105^a/6, V.105^a/7,
V.105^a/13, V.105^b/2, V.105^b/3,
V.105^b/8, V.105^b/9, V.105^b/12a.+a D.110^b/9, D.113^a/1,
D.113^b/13, D.148^a/13, D.151^b/1,
D.151^b/6, D.152^a/7, D.152^b/11,
D.153^a/11, V.104^a/8, V.104^a/10,
V.105^b/1a.+dan D.149^b/12a.+ı D.64^b/1, D.148^b/8, V.92^b/3,
V.104^b/4a.+uñ D.109^a/10, D.148^a/11,
D.150^a/3, D.153^b/1, D.153^b/4³⁸⁸ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs.78b.8³⁸⁹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs.142a.9³⁹⁰ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 92b.7

Aruz Hân Dış Oğuz beyi, Salur
Kazan'ın dayısı

a. V.104^a/9

Aruz Koca Dış Oğuz beyi, Salur
Kazan'ın dayısı

a. D.110^a/9, D.153^a/4, V.99^a/9,
V.104^b/10, V.104^b/11

a.+nuñ D.108^b/8-9

a.+ya D.111^b/1

Aruz Oğlu Basat Aruz Koca'nın oğlu

a. D.112^a/12-13, D.151^b/2,
D.151^b/5

a.+dur D.118^a/2-3

At Ağızlu Aruz Koca Dış Oğuz beyi,
Salur Kazan'ın dayısı

a. D.20^b/3, D.33^a/2, D.119^a/5,
V.84^b/2, V.90^b/3

Avnuk Kalası yer ismi

a.+nuñ D.37^b/9

Avnuk Kal'esi yer ismi

a.+nüñ D.37^a/12, V.68^b/10-11,
V.69^a/4

Aygır Gözler şuyı³⁹¹ akarsu ismi

a.+ndan D.33^a/8, D.104^b/10,
V.90^b/6

Ayna Melik kişi ismi

a. V.60^a/6

Ayne Melik³⁹² kişi ismi

a. D.6^a/12

B, B

Bam Bam Depe³⁹³ yer adı

b. D.59^b/8, D.59^b/12, V.81^b/8,
V.81^b/12

Bamsa Bamsı Beyrek

b.+m D.39^b/10, V.70^a/8

Bamsı Bamsı Beyrek

b. D.38^b/5, D.50^a/2, D.50^a/3,
D.50^a/4, D.50^a/5, D.50^a/6,
D.50^a/7, D.50^a/8, D.50^a/9,

V.75^b/6, V.75^b/7, V.75^b/8,
V.75^b/9, V.75^b/10

Bamsı Baryek Bamsı Beyrek

b. V.70^a/12, V.81^b/10, V.82^a/1,
V.82^a/7

Bamsı Baryik Bamsı Beyrek

b. V.82^a/2

b.+e V.72^a/7

Bamsı Beyrek Bamsı Beyrek

b. D.40^a/3, D.60^a/3, D.60^a/12

b.+e D.43^b/12

b.+üñ V.70^b/2

Banı Banu Çiçek, Bamsı Beyrek'in eşi

b. V.70^b/7

Banı Çiçek Banu Çiçek, Bamsı
Beyrek'in eşi

b. D.42^b/6, D.50^a/10-11

b.+üñ D.42^b/8

Banı Çiçek Banu Çiçek, Bamsı
Beyrek'in eşi

b. D.40^a/10, D.40^a/11, D.40^b/9,
D.40^b/10, D.40^b/13, D.41^a/3,

D.42^a/2, D.48^a/1-2, D.49^b/12,
D.50^b/8, D.59^a/10, D.59^b/4,

V.70^b/2, V.70^b/3, V.70^b/6,

V.70^b/8, V.70^b/10, V.71^a/8,

V.71^a/9, V.74^a/13, V.75^b/4,

V.81^a/11, V.81^a/13, V.81^b/5,

V.82^a/10

b.+e D.49^a/2-3, V.75^a/2

b.+i D.43^b/12, D.50^b/1, V.76^a/2,
V.76^a/6, V.77^a/4

b.+üñ D.41^a/10, V.71^a/1

b.+üñdür D.40^b/6

Bānū Çiçek Banu Çiçek, Bamsı
Beyrek'in eşi

b. V.71^b/4, V.75^b/13

Baraçuğ köpek ismi

b. V.81^a/5

³⁹¹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 33a.8

³⁹² ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 6a.12-13

³⁹³ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 59b.8

Barak³⁹⁴ köpek adı

b. D.59^a/1

Baraşar kişi ismi

b.+uñ D.20^b/10, D.145^a/8,
V.75^a/9, V.99^a/3

Bariyek Bamsı Beyrek

b. V.105^b/3

Baryek(ğ) Bamsı Beyrek

b.+e V.78^b/7

Baryek Bamsı Beyrek

b. D.55^b/6, V.70^b/5, V.71^a/12,
V.74^a/4, V.74^a/5, V.75^a/1,
V.76^a/2, V.76^a/12, V.76^a/13,
V.76^b/4, V.76^b/5, V.76^b/8,
V.77^a/7, V.77^b/2, V.77^b/4,
V.77^b/12, V.77^b/13, V.78^a/1,
V.78^a/2, V.78^a/3, V.78^a/5,
V.78^a/6, V.78^a/11, V.78^b/3,
V.78^b/8, V.78^b/9, V.78^b/13,
V.79^a/2, V.79^a/6, V.79^b/1,
V.79^b/5, V.80^a/3, V.80^a/5,
V.80^a/13, V.80^b/6, V.81^b/2,
V.81^b/7, V.81^b/8, V.81^b/12,
V.82^a/3, V.82^a/8, V.82^b/9,
V.82^b/10, V.82^b/12, V.83^a/4,
V.83^a/5, V.83^a/7, V.83^a/8,
V.83^b/7, V.83^b/9, V.83^b/11,
V.90^a/13, V.105^b/3, V.105^b/4
b.+den V.75^a/5-6, V.81^a/11
b.+e V.76^b/8, V.78^b/10, V.80^a/10,
V.83^a/6, V.106^a/6
b.+i V.76^a/7, V.76^b/3, V.79^b/6
b.+ile V.83^b/4
b.+üñ V.74^a/6, V.74^b/12,
V.75^a/8, V.77^a/4, V.77^b/11,
V.77^b/12, V.77^b/13, V.78^a/1,
V.78^a/2, V.78^b/3, V.78^b/5,
V.79^a/13, V.81^b/6, V.82^a/8,
V.82^a/9, V.82^a/10, V.82^b/2,

V.82^b/8, V.83^a/3, V.83^a/5,
V.105^b/8

b.+üñdür V.78^a/3, V.82^b/11

Baryik Bamsı Beyrek

b. V.70^a/11, V.74^b/13, V.75^a/4,
V.75^a/11, V.76^a/3, V.76^a/9,
V.76^b/2, V.76^b/10, V.77^a/2,
V.77^a/3, V.77^a/4, V.77^a/6,
V.77^a/9, V.77^a/12, V.79^a/11,
V.81^b/10, V.83^b/5, V.105^a/7,
V.105^a/11, V.105^a/12,
V.105^a/13, V.105^b/1, V.105^b/8,
V.105^b/13
b.+e V.77^b/3, V.105^a/11,
V.105^a/12
b.+i V.76^b/1, V.82^b/8

Basat Aruz Koca'nın oğlu

b. D.108^b/5³⁹⁵, D.109^a/9,
D.112^b/1, D.112^b/2, D.112^b/4³⁹⁶,
D.112^b/7, D.114^a/1, D.114^a/3,
D.114^a/5, D.114^a/9, D.114^a/10,
D.114^a/11, D.114^a/12,
D.114^b/1, D.114^b/3, D.114^b/13,
D.115^a/10, D.115^b/1, D.115^b/4,
D.115^b/5, D.115^b/10, D.115^b/12,
D.115^b/13, D.116^a/3, D.116^a/5,
D.116^a/7, D.116^a/10, D.116^a/11,
D.116^b/2, D.116^b/4, D.116^b/7,
D.116^b/13, D.117^a/1, D.117^a/4,
D.117^a/5, D.117^a/12, D.117^b/10,
D.118^a/4, D.118^b/12, D.119^b/1
b.+a D.114^a/1, D.119^a/11
b.+ı D.115^a/2, D.115^a/4
b.+ıla D.110^a/12
b.+uñ D.113^a/10, D.115^a/8,
D.116^a/12, D.116^b/8, D.119^a/6

Başı-Açuk Tatyan Kal'esi³⁹⁷ yer ismi

b.+nden D.65^a/13

Başı-Açuk Tatyan yer ismi

³⁹⁴ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 59a.1

³⁹⁵ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 108b.5

³⁹⁶ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 112b.4

³⁹⁷ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 65a.13

- b.+dan V.93^a/3
- Bayat Boyı** Bayat Boyu
b.+ndan D.3^a/2, V.58^b/2
- Bay Bîcân** Dış Oğuz beyi, Banı Çiçek'in babası, Bamsı Beyrek'in kayınbabası
b. V.68^a/8, V.75^b/4
- Bay Bîcân Beg**³⁹⁸ Dış Oğuz beyi, Banı Çiçek'in babası, Bamsı Beyrek'in kayınbabası
b. D.36^a/11, D.36^b/2
b.+e D.36^b/6
- Bay Bîcân Hân** Dış Oğuz beyi, Banı Çiçek'in babası, Bamsı Beyrek'in kayınbabası
b.+uñ D.62^b/5
- Bayburd Hışarı** yer ismi
b.+na D.62^a/1
- Bayburd Hışarı** yer ismi
b. D.47^a/3
b.+na D.49^b/1
b.+ndan D.20^b/10, D.32^b/3-4, D.50^a/13, D.77^a/13, D.145^a/9
- Bayburt Hışarı** yer ismi
b. V.83^a/9
b.+na V.75^a/9
b.+ndan V.76^a/1, V.90^a/11, V.99^a/3-4
b.+nuñ V.74^a/2
- Bay Büre** Bamsı Beyrek'in babası
b. D.44^b/13, V.69^b/3
b.+nüñ D.36^b/13, D.37^a/2, D.38^b/4, D.38^b/5
- Bay Büre Beg** Bamsı Beyrek'in babası
b. D.35^b/3-4, D.35^b/8, D.35^b/12, D.35^b/13, D.36^a/5-6, D.36^b/4, D.36^b/8, D.39^b/4, D.42^b/10, D.45^a/1, D.45^a/5, D.45^a/8, D.45^b/4, D.49^a/11, D.61^a/8-9, V.67^b/9-10, V.67^b/12, V.68^a/1-2, V.68^a/2, V.68^b/1, V.68^b/4, V.69^b/7, V.69^b/8, V.69^b/13, V.70^a/2, V.72^b/9, V.72^b/13, V.73^a/1, V.73^a/5, V.73^a/6, V.75^a/7, V.82^b/9, V.82^b/10
b.+e D.36^b/5-6
b.+üñ D.35^b/12, D.37^a/7, D.39^a/4, D.47^b/9-10, D.62^b/5, V.68^a/11, V.68^a/12, V.68^b/6, V.68^b/8, V.69^b/11, V.72^b/9, V.73^a/7-8, V.82^b/9
- Bay Büre Beg oğlu Bamsı Bayrek** Bay Büre Bey'in oğlu Bamsı Beyrek
b. V.70^b/12
- Bay Büre Beg oğlu Bamsı Beyrek** Bay Büre Bey'in oğlu Bamsı Beyrek
b. D.35^a/11, D.41^a/5-6
- Bay Büre Hân** Bamsı Beyrek'in babası
b. D.42^b/4
b.+uñ V.74^a/11
- Bay Büre Hân oğlu Bamsı Beyrek** Bay Büre Bey'in oğlu Bamsı Beyrek
b. D.145^a/10
- Bayındır** hanlar hanı, Kam Gan'ın oğlu
b. D.121^b/12, V.74^b/6
b.+a D.11^b/8, D.12^a/7, D.62^b/4, D.124^b/1
b.+uñ D.36^a/6, D.124^b/9, V.68^a/5
- Bayındır Hân** hanlar hanı, Kam Gan'ın oğlu
b. D.7^b/12, D.9^b/11-12, D.11^b/10, D.48^b/10, D.48^b/13, D.62^b/8, D.103^a/6, D.104^b/5-6, D.105^a/5, D.110^a/4-5, D.110^a/13, D.117^b/13, D.119^b/10, D.120^a/13, D.136^b/6, D.143^a/4, V.60^b/11, V.61^b/12, V.74^b/11, V.75^a/1, V.83^b/9, V.100^a/11, V.101^a/8, V.101^b/3
b.+a D.108^a/9, D.128^b/1, V.63^a/1,

³⁹⁸ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 36a.11

V.63^a/10, V.83^b/7, V.103^b/2
 b.+dan D.7^b/11, D.8^a/2, D.103^a/6,
 D.120^b/1, V.60^b/12, V.71^b/13,
 V.100^a/11
 b.+uñ D.7^b/8, D.9^b/8, D.9^b/9,
 D.11^a/5, D.12^a/9, D.20^a/1,
 D.20^b/9, D.23^a/10, D.32^a/12,
 D.35^b/3, D.35^b/4-5, D.35^b/10,
 D.43^a/5, D.43^a/9, D.48^b/1,
 D.48^b/9-10, D.57^a/3, D.77^a/9,
 D.103^a/4, D.104^a/11, D.108^b/10-
 11, D.120^b/2-3, D.121^a/8,
 D.121^b/3-4, D.124^a/13,
 D.126^b/11, D.128^b/2, D.129^a/1,
 V.60^b/9, V.61^b/9-10, V.61^b/10,
 V.62^b/5, V.63^a/11, V.67^b/9,
 V.67^b/10, V.68^a/1, V.71^b/11,
 V.74^b/11, V.79^b/10, V.84^a/8,
 V.90^a/9, V.99^a/2, V.100^a/9,
 V.100^b/9, V.101^a/2

Bayındur hanlar hanı, Kam Gan'ın oğlu
 b. V.60^b/2

Bayrek Bamsı Beyrek

b. D.50^b/2, D.145^b/10, V.70^b/7,
 V.70^b/10, V.70^b/11, V.70^b/12,
 V.71^a/2, V.71^a/4, V.71^a/6,
 V.71^a/8, V.71^a/10, V.71^a/11,
 V.71^b/6, V.73^b/9, V.73^b/10,
 V.73^b/11, V.73^b/12, V.74^b/2,
 V.74^b/4, V.74^b/6, V.74^b/10,
 V.75^a/10, V.76^a/8, V.77^a/1,
 V.77^b/4, V.81^a/3, V.105^a/10
 b.+e V.72^b/3, V.72^b/12, V.105^b/8
 b.+i V.75^a/10
 b.+uñ V.74^a/13, V.74^b/3, V.74^b/5

Beg Kāzan Kāzan Han

b. D.23^a/8

Begil İç Oğuz beyi, Emren'in babası

b. D.120^a/5, D.120^a/6, D.120^b/2,
 D.120^b/10, D.121^a/3, D.121^a/7,
 D.121^b/8, D.122^a/7, D.122^a/9,
 D.122^a/11, D.122^a/13,

D.122^b/11, D.123^a/7, D.123^a/12,
 D.123^b/2, D.123^b/10, D.125^a/5,
 D.125^b/1, D.125^b/3, D.126^b/4,
 D.126^b/5, D.126^b/6, D.126^b/7,
 D.126^b/10, D.127^a/2

b.+e D.121^a/4, D.121^a/6,
 D.123^b/9

b.+i D.120^b/3, D.120^b/5,
 D.123^b/5, D.124^a/8

b.+ise D.125^a/13

b.+uñ D.125^b/1, D.125^b/3,
 D.126^b/2, D.126^b/9, D.127^a/1,
 D.127^a/5

b.+uñde D.123^b/8

b.+uñdür D.125^a/12, D.126^b/4,
 D.126^b/5, D.126^b/6

Begil oğlu Emran Begil Bey'in oğlu

b.+uñ D.128^b/6

Begil oğlu Emren Begil Bey'in oğlu

b.+uñ D.119^b/4

Beyrek Bamsı Beyrek

b. D.20^b/11, D.40^a/2, D.40^b/3,
 D.41^a/2, D.41^a/4, D.41^a/7,
 D.41^b/1, D.41^b/2, D.41^b/3,
 D.41^b/6, D.41^b/8, D.41^b/9,
 D.41^b/13, D.42^a/2, D.42^a/7,
 D.42^a/8, D.42^b/1, D.42^b/7,
 D.42^b/10, D.46^b/6, D.46^b/8,
 D.46^b/9, D.46^b/11, D.47^a/6,
 D.47^a/12, D.48^a/8, D.48^a/11,
 D.48^b/3, D.48^b/8, D.49^a/7,
 D.49^b/3, D.50^a/12, D.50^b/12,
 D.51^a/1, D.51^a/9, D.51^a/13,
 D.51^b/5, D.51^b/12, D.52^a/1,
 D.52^a/9, D.52^a/11, D.52^a/13,
 D.52^b/4, D.52^b/6, D.52^b/13,
 D.53^a/4, D.53^a/5, D.53^a/8,
 D.53^b/8, D.53^b/10, D.53^b/11,
 D.53^b/13, D.54^a/2, D.54^a/3,
 D.54^a/5, D.54^a/6, D.54^a/8,
 D.54^b/2, D.54^b/4, D.54^b/11,
 D.55^a/5, D.55^a/7, D.55^a/8,

D.55^a/12, D.55^b/2, D.55^b/13,
 D.56^a/9, D.56^b/1, D.56^b/6,
 D.56^b/8, D.56^b/12, D.57^b/2,
 D.57^b/6, D.57^b/13, D.58^a/6,
 D.58^b/2, D.59^b/6, D.59^b/8,
 D.59^b/12, D.60^a/3, D.60^a/6,
 D.60^b/9, D.61^b/7, D.61^b/8,
 D.61^b/10, D.61^b/12, D.61^b/13,
 D.62^a/10, D.62^a/12, D.62^b/5,
 D.62^b/8, D.62^b/11, D.145^a/7,
 D.145^b/2, D.145^b/4, D.145^b/9,
 D.147^b/8, D.149^b/7, D.149^b/11,
 D.149^b/13, D.150^a/1, D.150^a/2,
 D.150^a/4, D.150^a/13, D.150^b/8,
 D.151^a/2, D.151^a/7, D.151^b/8,
 D.151^b/13, D.152^a/1, D.152^a/4,
 D.152^a/7
 b.+den D.49^a/9, D.59^a/8
 b.+dür D.60^a/13, D.61^a/11
 b.+e D.41^a/1, D.44^b/3, D.45^a/4,
 D.47^a/4, D.51^b/12, D.52^b/3,
 D.53^a/6, D.55^a/3, D.55^a/10,
 D.58^a/9, D.60^b/1, D.149^b/11,
 D.150^a/4, D.150^a/13, V.70^b/9
 b.+i D.41^b/9, D.48^b/11, D.49^b/3,
 D.50^b/11, D.51^a/6, D.51^a/12,
 D.51^b/4, D.56^b/10, D.61^a/7,
 D.145^b/7, D.149^b/10, D.151^a/1,
 D.151^a/2, D.151^a/8, D.151^a/12,
 D.152^a/6
 b.+ünj D.40^a/10, D.40^b/7,
 D.47^a/9, D.47^a/13, D.47^b/4,
 D.48^a/1, D.48^a/10, D.48^a/13,
 D.49^a/10, D.49^a/12, D.52^a/12,
 D.53^b/8, D.53^b/9, D.53^b/11,
 D.53^b/13, D.54^a/1, D.54^b/10,
 D.55^a/1, D.56^a/13, D.59^b/6,
 D.60^b/1, D.60^b/2, D.60^b/10,
 D.61^b/1, D.61^b/6, D.61^b/10,
 D.63^a/1, D.145^b/8, D.150^a/12,
 D.150^b/10, D.150^b/11,
 D.150^b/12, D.151^b/9, D.153^b/3,

V.71^a/3

b.+ündür D.54^a/3

Bıyığı Kanlu Bügdüz Emen Dış Oğuz
 beyi, Yegenek'in dayısı

b. D.33^a/5, V.90^b/5

Bin Başı Dügür kişi ismi

b. V.99^a/11

Boğaç Dirse Han'ın oğlu

b. D.11^a/7

Boğaç Beg Dirse Han'ın oğlu

b. D.17^b/2, V.66^a/8

Boğaç Hân Dirse Han'ın oğlu

b. D.17^b/7, V.62^b/6, V.66^a/12,
 V.66^b/12

b.+ı V.66^a/12

b.+uñ V.67^a/7

Boğacık Melik düşman beyi

b.+e V.91^a/7, V.99^b/4-5

Boğacuk Melik düşman beyi

b.+e D.34^a/8, D.78^a/12

Boğazca Faṭıma kişi adı

b. D.58^b/10, D.59^a/2, D.59^a/6,
 V.80^b/13, V.81^a/7

Boğazca Faṭmacık kişi adı

b. V.81^a/5

Borla Hâtün Salur Kazan'ın eşi

b. D.58^a/7, D.59^a/9

b.+ı D.30^b/12

Borlı Hâtün Salur Kazan'ın eşi

b. V.80^a/12, V.80^b/1, V.88^a/2,
 V.88^a/3, V.89^b/7, V.94^b/13,
 V.95^a/4-5, V.98^a/8, V.98^a/13,
 V.99^b/7

b.+ı V.98^a/10

Boyu Uzun Bêli İnce Borla Hâtün Salur
 Kazan'ın eşi

b. D.29^a/5

Boyu Uzun Borla Salur Kazan'ın eşi

b. D.27^b/6

Boyu Uzun Borla Hātūn³⁹⁹ Salur

Kazan'ın eşi

b. D.21^a/8, D.25^b/11-12, D.28^a/4,
D.58^a/4, D.69^b/4, D.76^a/6,
D.78^b/1

b.+1 D.31^a/7

b.+ını D.27^b/5

Boyu Uzun Borlu Hātūn Salur Kazan'ın
eşi

b. V.88^a/9, V.88^b/10, V.99^b/5

b.+1 V.84^b/9-10, V.85^a/9-10,
V.88^a/1

Boz Oğlan Bamsı Beyrek

b. D.38^a/5, D.38^b/10, V.69^a/9-10,
V.69^b/6,

Boz Oğ İç Oğuzlar

b. D.147^b/9, D.148^b/5,
D.152^b/13, V.104^b/2

Boz Atlu Baryek Bay Büre Beg'in oğlu
Bamsı Beyrek

b.+e V.74^a/3

Boz Atlu Beyrek Bay Büre Beg'in oğlu
Bamsı Beyrek

b. D.145^a/4

Boz Atlu Beyrek Beg Bay Büre Beg'in
oğlu Bamsı Beyrek

b. D.126^b/13-1

Boz Atlu Hızır Hızır peygamber

b. D.15^a/11, D.16^a/11

Boz Atlu Kam Gan Oğlu Han Bayındır
hanlar hanı, Kam Gan'ın oğlu

b. V.67^b/7

Boz Aygırlı Bamsı Baryek Bay Büre
Beg'in oğlu Bamsı Beyrek

b. V.70^a/8

Boz Aygırlı Bamsı Beyrek Bay Büre
Beg'in oğlu Bamsı Beyrek

b. D.39^b/11

Boz Aygırlı Baryek Bay Büre Beg'in
oğlu Bamsı Beyrek

b. V.99^a/5

Boz Aygırlı Beyrek Bay Büre Beg'in
oğlu Bamsı Beyrek

b. D.32^b/6, D.77^b/1-2, D.92^a/2

Budağ Kara Göne'nin oğlu

b. D.55^b/13

Bügdüz Dış Oğuz beyi, Yegenek'in
dayısı

b. D.77^b/10

Bügdüz Emen Dış Oğuz beyi,
Yegenek'in dayısı

b. D.33^a/5, D.111^a/13, D.112^b/13,
V.99^a/12

C

Cân Kız kişi ismi

c. D.6^a/12

Cân Paşa kişi ismi

c. D.6^a/12

Cızıklar yer adı

c.+a D.65^a/6

D

Dede Dede Korkut

d. D.44^b/6, D.44^b/13, D.45^a/1,
D.45^a/2, D.45^a/3, D.45^a/6,
D.45^a/8, D.45^b/2, D.45^b/4,
D.45^b/12, D.46^a/5, D.46^a/8,
D.46^a/9, D.46^a/11, V.59^a/13,
V.72^b/2, V.72^b/4, V.72^b/10,
V.73^a/5, V.73^a/10, V.73^a/13,
V.73^b/1, V.73^b/3, V.73^b/6
d.+nün D.44^a/7, D.46^a/13
d.+yi D.44^a/5, D.44^a/10

Dedecük(g) Dede Korkut

d.+üm V.73^b/2, V.73^b/4, V.73^b/7

Dede Korkut Dede Korkut

d. D.3^a/11, D.4^a/3, D.4^b/1,
D.4^b/10, D.10^b/10, D.43^a/2,
D.43^a/3, D.43^a/10, D.43^b/8,
D.43^b/12, D.44^a/10, D.44^a/12-13,
D.44^b/5, D.46^b/1, V.58^b/7,

³⁹⁹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 21a.8

V.59^b/7, V.62^a/13, V.71^b/10,
V.71^b/13, V.72^a/5, V.72^a/10,
V.72^a/12, V.72^b/1, V.72^b/4-5,
V.72^b/8, V.72^b/9, V.72^b/13,
V.73^a/5, V.73^a/7

d.+dan D.105^a/11, V.101^b/7

Dedem Dede Korkut

d. V.70^a/4, V.73^b/3, V.73^b/5

Dedem Korkud Dede Korkut

d. D.34^b/9, D.62^b/12, D.109^a/5,
D.119^a/9, D.119^b/11, D.120^a/7,
D.128^b/4, D.136^a/1, D.137^b/8,
D.147^a/13, D.153^b/6

d.+1 D.111^b/7

d.+uñ V.72^a/10, V.72^a/11

Dedem Korkut Dede Korkut

d. D.10^b/7, D.10^b/9, D.19^a/10,
D.39^b/3, D.43^b/1, D.78^b/12,
D.86^b/9, D.102^b/2, D.108^a/11,
V.59^a/8, V.62^a/12, V.67^a/11,
V.70^a/3-4, V.72^a/2, V.72^a/8-9,
V.83^b/12, V.91^a/13, V.99^b/11,
V.103^b/3, V.106^a/2

Dede Korkud Dede Korkut

d. D.44^a/2, D.44^a/4, D.45^b/3,
D.45^b/7, D.45^b/12, D.46^a/6,
D.111^b/12, D.112^a/1, D.112^a/3-4,
D.120^a/2

d.+a V.72^a/12

d.+1 D.111^b/8

d.+uñ D.43^a/8, D.43^b/3, D.44^a/6

Deli Deli Karçar

d. D. 44^a/9

d.+nün D.44^b/5, D.46^a/12

Deli Deli Domrul

d. D.85^a/3

Deli Domrul Duha Koca oğlu Deli Domrul

d. D.79^b/12, D.80^a/2, D.80^a/5,
D.80^a/10, D.80^b/3, D.80^b/7,
D.81^a/11, D.81^b/1, D.81^b/7,
D.82^a/13-1, D.82^b/4, D.82^b/13-1,

D.83^a/2, D.83^a/3, D.83^a/5,
D.83^a/8, D.83^b/2, D.84^a/3,
D.84^a/9, D.84^b/10, D.85^a/2,
D.86^b/8

d.+1 D.82^a/1

d.+uñ D.80^a/11, D.80^b/5,
D.80^b/7, D.82^b/11, D.84^b/9,
D.86^b/4, D.86^b/5, D.86^b/10

Deli Tundar Kıyan Selcük'ün oğlu Deli

Dündar

d. D.33^b/13, D.62^a/7-8, D.62^a/11,
D.77^b/8

Delü Delü Karçar

d. D.45^a/6, V.73^b/6

d.+ye V.73^a/13

Delü Dunder Kıyan Selcük'ün oğlu

Deli Dündar

d.+1 V.102^a/13

Delü Evren Oğuz beyi

d. D.105^a/2, V.101^b/1

Delü Karçar Pay Bican Bey'in oğlu,

Banı Çiçek'in kardeşi

d. D.42^b/9, D.43^a/4, D.43^a/12,
D.43^b/3, D.43^b/13, D.44^a/3,
D.44^a/13-1, D.44^b/7, D.45^a/7,
D.46^a/8, D.46^a/11, D.46^b/2,
V.71^b/6, V.71^b/11, V.72^a/1,
V.72^a/3, V.72^a/7, V.72^a/9,
V.72^a/11, V.72^b/1, V.72^b/5,
V.73^a/1, V.73^b/1, V.73^b/4,
V.73^b/5, V.74^b/5-6, V.79^a/6

d.+a D.45^b/8-9, V.73^a/8

d.+1 D.44^a/2, V.73^a/12

d.+uñ V.72^a/13, V.72^b/11,
V.73^a/8

Deli Karçar Pay Bican Bey'in oğlu,

Banı Çiçek'in kardeşi

d. D.44^a/5, D.44^a/6-7, D.44^a/8,
D.46^a/9, D.48^b/1, D.55^b/12

d.+a D.46^a/4

d.+1 D.46^a/2, D.46^a/3

d.+uñ D.44^a/11-12, D.45^a/2

Demür Güci İç Oğuz çobanlarından

d. D.21^b/12, V.85^a/5

Demür Kapu Dervendi yer ismi

d.+n V.98^b/9

d.+ndeki D.32^a/1, D.77^a/3

d.+nde D.104^b/7

d+nden D.124^a/6

Demür Kapu Derbendi yer ismi

d.+n V.90^a/5

d.+nde V.101^a/9

Demür Tonlı Mamak yabancı bey adı

d. D.111^a/12-13

Demür Yaylı Kapçak Melik yabancı

bey adı

d.+e V.98^b/12

Demür Yaylı Kıpçak Melik yabancı

bey adı

d.+e D.32^a/6

Depegöz peri kızından doğma, Sarı Çoban'ın oğlu

d. D.110^b/13, D.111^a/6, D.111^a/9,

D.111^a/12, D.111^b/2, D.111^b/5,

D.111^b/9, D.111^b/11, D.112^a/2,

D.114^a/6, D.114^a/8, D.114^a/9,

D.114^a/10, D.114^b/8, D.114^b/9,

D.114^b/12, D.115^a/2, D.115^b/5,

D.115^b/13, D.116^a/4, D.116^a/6,

D.116^a/8, D.116^a/10, D.116^a/12,

D.116^b/1, D.116^b/2, D.116^b/3,

D.116^b/6, D.116^b/7, D.116^b/11,

D.116^b/12, D.116^b/13,

D.117^a/11, D.117^a/12, D.117^a/13,

D.117^b/1, D.117^b/6, D.118^a/3,

D.118^a/10, D.118^b/4

d.+e D.111^b/2, D.111^b/8,

D.112^a/5, D.117^b/10

d.+i D.108^b/5-6, D.110^b/1,

D.110^b/9, D.118^b/13, D.119^a/7

d.+üñ D.110^b/11, D.114^b/10,

D.115^a/1, D.115^a/10-11,

D.115^b/2, D.115^b/12, D.116^a/3,

D.116^a/5, D.116^b/1, D.119^a/1,

D.119^a/8

Dere Şām yer ismi

d. D.133^b/4

Dere Şām şuyı akarsu ismi

d. D.137^a/9

Dirse Hān İç Oğuz beyi, Boğaz Han'ın
babası

d. D.7^b/1, D.7^b/7, D.7^b/11,

D.8^a/4, D.8^a/6, D.9^a/3, D.9^a/10-

11, D.10^b/12, D.11^a/8, D.11^b/2,

D.11^b/12, D.12^a/1, D.12^a/10,

D.12^b/10, D.13^a/7, D.13^a/11,

D.13^b/3, D.14^a/3, D.14^a/7,

D.14^b/1, D.14^b/10, D.14^b/12,

D.16^b/11, D.17^a/2, D.17^a/3-4,

D.17^b/10, D.18^a/1, D.19^a/8,

V.60^b/8, V.60^b/11, V.60^b/13,

V.61^a/2, V.61^b/3, V.61^b/7,

V.62^b/1, V.62^b/6, V.63^a/3,

V.63^a/12, V.63^b/4, V.63^b/12,

V.63^b/13, V.64^a/1, V.64^a/10,

V.64^b/1-2, V.64^b/6, V.64^b/7,

V.65^b/10, V.65^b/13, V.66^a/13,

V.66^b/3, V.66^b/4, V.67^a/9

d.+a D.11^b/1, D.13^b/9, D.13^b/13,

V.63^b/9, V.64^a/4, V.64^a/6,

V.66^a/1

d.+dan D.16^b/5, V.65^b/7

d.+ı D.7^b/9, D.16^b/12, D.17^a/1,

V.60^b/9, V.65^b/11, V.65^b/12

d.+um V.62^b/10, V.63^a/6,

V.64^a/8

d.+uñ D.9^a/2, D.10^a/2-3, D.10^a/5,

D.11^b/8, D.12^a/7, D.12^a/11,

D.13^b/5, D.13^b/10, D.15^a/2,

D.16^b/9, D.17^a/4, D.17^a/5,

V.61^b/1, V.61^b/2, V.62^a/1,

V.62^a/2-3, V.62^b/8, V.63^a/1,

V.63^a/10, V.64^a/2, V.64^a/4,

V.64^b/7, V.64^b/9, V.65^b/9,

V.66^a/2, V.66^b/2

Dirse Hān Oğlu Boğaç Hān Dirse

- Han'ın oğlu
d. D.6^b/13
- Dozan oğlu Alp Rüstem** Dış Oğuz beylerinden Dozan'ın oğlu
d. D.111^a/9-10⁴⁰⁰, D.126^b/13-1, D.146^a/10-11, D.146^b/1-2
- Döger** Oğuz beyi
d. D.77^b/9
- Dölek Evren** Eylik Koca'nın oğlu
d. D.146^a/2
- Dönebilmez Dölek Evren** Eylik Koca'nın oğlu
d. D.106^b/6, D.126^b/13, D.149^a/4-5, V.102^b/2
- Duğa Koca Oğlu Deli Domrul**⁴⁰¹ Duğa Koca oğlu
d. D.79^a/13, D.79^b/1-2
- Dundar** Kıyan Selcük'ün oğlu Deli Dünder
d. V.83^b/2, V.99^a/10, V.99^b/4
d.+uñ V.102^b/1
- Düzmürd Kal'esi** yer ismi
d.+nde V.101^b/13
d.+ne D.103^a/10, D.105^b/8, D.106^a/10, V.100^a/13, V.102^a/8
- E, Ê**
- Egrek** Uşun Koca'nın oğlu
e.+idi D.128^b/13
e. D.129^a/9, D.130^b/12, D.135^a/3, D.135^a/4, D.135^a/6, D.136^a/7, D.136^b/9, D.136^b/11, D.137^a/2
e.+dür D.130^b/2
e.+e D.129^a/11, D.130^b/2, D.134^b/9
e.+i D.129^b/13, D.134^b/13
- El Almış** Yağrancı'nın oğlu
è. V.101^a/12
- Emen** Dış Oğuz beyi, Yegenek'in dayısı
e.+imiş D.105^b/5

⁴⁰⁰ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÛN: Drs. 111a.9

⁴⁰¹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÛN: Drs. 79a.13

⁴⁰² ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÛN: Drs. 33a.13

- e. D.77^b/10, D.103^b/12, D.106^a/9, D.147^b/13, D.149^a/4, D.149^b/1, D.149^b/2, D.153^a/1, V.64^a/11, V.100^b/8, V.101^b/11, V.102^a/1, V.105^a/4
- Emran Bahâdur** Begil Bey'in oğlu
e. D.122^b/5
- Ense Koca oğlu Oğcı Kozan** Ense Koca'nın oğlu
e. D.153^a/2
- Eylik Koca oğlu Alb Evren**⁴⁰² Eylik Koca'nın oğlu
e. D.33^a/12-13
- Eylik Koca oğlu Alp Evren** Eylik Koca'nın oğlu
e. V.90^b/9
- Eylik Koca oğlu Dönebilmez Dölek Evren** Eylik Koca'nın oğlu
e. D.104^b/11, D.145^b/11-12, D.146^a/4-5, V.101^a/11
- Eylik Koca oğlu Sarı Kulmaş** Eylik Koca'nın oğlu
e. D.21^a/11-12, V.84^b/11-12
- G, Ğ**
- Ğaflet Koca oğlu Şer Şemse'ddin**
ğ. D.32^b/1-2, D.55^b/11, D.77^a/10, V.79^a/5, V.90^a/10, V.99^a/2-3
- Gökce** Değiz yer ismi
g.+0e D.129^b/2
- Gökçe Tağ** yer ismi
g.+a D.65^a/6, V.92^b/13
- Göne** İç Oğuz beyi, Kazan Bey'in kardeşi
g. D.31^b/13
- Gönli Yemiş** kişi adı
g.+i V.85^a/10
- Gün Ortaç**⁴⁰³ yer ismi
g. D.117^b/11, D.136^b/5

⁴⁰³ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÛN: Drs. 117b.11

H, H, H**Hamid** [Ar.] Diyarbakırh. V.90^a/7h.+ilen D.32^a/5, V.98^b/11-12**Han Kazan** Bayındır Han'ın beyler beyi
ve damadıh. D.20^b/1, D.35^b/13, D.62^b/7,
D.73^a/5, D.74^b/9, V.68^a/2,
V.83^a/6, V.83^b/4h.+a D.138^a/2h.+uñ D.21^a/10, D.143^a/3**Han Bayındır** hanlar hanı, Kam Gan'ın
oğluh. D.7^a/4, D.8^a/12, D.120^a/4,
D.143^a/10, V.61^a/5, V.62^a/6,
V.67^a/11**Han Kazan** Bayındır Han'ın beyler beyi
ve damadıh. V.103^b/9-10h.+uñ V.84^b/11**Han Uruz** Salur Kazan'ın oğluh. V.89^a/4h.+uñ D.19^b/13, D.57^a/6,
V.79^b/11**İ****İç Oğuz** İç Oğuzi. D.9^a/13, D.34^a/2, D.35^b/2,
D.103^a/3, D.119^b/8, D.147^b/11i.+a D.147^b/7-8i.+da D.112^b/6, D.152^b/13i.+dan D.41^a/4i.+ı D.87^b/11i.+uñ D.9^a/6**İç Oğuz** İç Oğuzi. V.61^b/4, V.67^b/9, V.91^a/3,
V.99^b/3, V.100^a/8, V.103^b/9,
V.103^b/10i.+a D.88^a/9i.+da D.41^a/4, V.70^b/11i.+dan V.70^b/11**K, K****Kam Gan** oğlu **Han Bayındır** hanlar
hanı, Kam Gan'ın oğluk. D.7^a/1, D.35^a/12, D.102^b/13,
D.119^b/5, V.60^a/13-1, V.100^a/7**Kan Abkaz** yer ismik.+a D.64^a/6, V.92^a/11k.+uñ V.91^b/9**Kanlı Koca** Kan Turalı'nın babasık. D.89^a/12**Kanlı Koca Oğlu Kan Turalı** Kanlı
Koca'nın oğluk. D.95^a/13**Kan Turalı** Kanlı Koca'nın oğluk. D.87^a/8, D.87^a/13, D.87^b/10,
D.87^b/13, D.88^a/3, D.89^a/7,
D.89^a/9, D.89^b/3, D.90^a/4,
D.90^b/8, D.91^a/3, D.91^a/13,
D.91^b/3, D.91^b/11, D.91^b/13,
D.92^a/1, D.92^a/3, D.92^b/1,
D.92^b/6, D.92^b/12, D.93^a/2,
D.93^a/6, D.93^a/8, D.93^b/10,
D.94^a/1, D.94^a/9, D.94^a/13,
D.95^a/1, D.95^a/5, D.95^b/13,
D.96^b/3, D.97^a/9, D.97^b/1,
D.98^a/13, D.98^b/3, D.98^b/11,
D.99^b/12, D.100^b/3, D.100^b/12,
D.101^a/8, D.101^b/2, D.101^b/6,
D.102^b/1k.+nuñ D.93^a/2, D.97^b/6,
D.97^b/10, D.98^a/4, D.98^b/10,
D.99^a/5, D.99^b/6, D.100^b/7-8k.+ya D.89^a/3, D.94^b/11,
D.96^b/12k.+yı D.91^b/12, D.92^b/5, D.96^a/6,
D.99^a/5, D.100^b/7, D.101^b/4**Kanlı Koca** Kan Turalı'nın babasık. D.87^a/6, D.87^a/8, D.87^a/13,
D.87^b/3, D.87^b/8, D.88^a/4,
D.88^a/7, D.88^b/10, D.89^a/2,
D.89^b/6-7, D.89^b/8, D.102^a/10

Kaḡlı Koca oḡlı Kaḡ Turalı⁴⁰⁴ Kanlı

Koca'nın oḡlu

k. D.87^a/5

Kapak Kaḡ kişi ismi

k. D.112^a/9

Kapçak Melik yabancı bey adı

k.+e V.90^a/8

Kapulu Kara Derbend yer ismi

k.+e V.96^b/2

Kapulu Kara Dervend yer ismi

k. V.85^a/2

k.+de D.72^b/12

Kapulu Kara Dervend yer ismi

k.+de D.21^b/6

Kara Arslan Melik Hristiyan beyi

k.+i D.62^a/8

Kara Aşlan Melik Hristiyan beyi

k.+i V.83^b/3

Kara Budak Kara Göne'nin oḡlu

k. D.62^a/9, D.62^a/11, D.78^a/7,
D.78^a/12, V.79^a/7, V.83^b/3,
V.91^b/9-10, V.99^b/5

Karaca Çoban Kazan Han'ın çobanı

k. D.27^a/7, D.30^a/9, D.30^b/4

k.+uḡ D.25^a/7, D.25^b/3

Karacuk(ḡ) yer ismi

k.+un V.79^b/11

k.+uḡ D.19^b/13, D.104^b/4,
V.84^a/7

Karaçuk(ḡ) yer ismi

k.+uḡ D.57^a/5

Karacık Çoban Kazan Han'ın çobanı

k. V.85^a/4, V.85^b/3, V.85^b/8

Karacık Çopan Kazan Han'ın çobanı

k. V.89^a/12, V.89^b/2, V.89^b/10-
11

k.+uḡ V.85^b/5, V.86^b/8

Karacuk Çoban Kazan Han'ın çobanı

k. D.21^b/10, D.22^b/8-9, D.22^b/11,

D.30^b/6

k.+ı D.34^b/5, V.86^b/13

k.+uḡ D.22^a/1, D.31^a/12-13

Karacuk Çopan Kazan Han'ın çobanı

k.+uḡ V.86^b/12

Kara Çekür Kırk Kınık'ın babası

k. D.92^a/2

Kara Deniz⁴⁰⁵ Kara Deniz

k. D.66^a/5, D.103^a/11

Kara Derbend yer ismi

k. D.37^b/8, V.69^a/4

k.+inde V.74^b/12

Kara Dere yer ismi

k. D.31^b/10, D.76^b/12, V.90^a/2,
V.98^b/7

Kara Dervend yer ismi

k. D.37^a/11, V.68^b/10

k.+de D.48^b/11

Kara Göne İç Oḡuz beyi, Kazan Bey'in
kardeşi

k. D.20^b/8, D.23^a/12, D.23^b/7,
D.63^b/8, D.77^a/2, D.111^a/9,
D.112^b/12, D.126^b/12, D.142^b/1,
D.143^b/9, D.145^a/2, D.146^b/6,
D.152^a/12, D.153^a/13, V.86^a/3,
V.90^a/4, V.91^a/8, V.92^a/4,
V.98^b/8-9

k.+nüḡ V.91^b/9

k.+ye D.153^a/12

k.+yi D.64^a/12-13, V.92^b/2

Kara Göne oḡlı Budak Kara Göne'nin
oḡlu

k. D.34^a/1-2, D.35^b/5, D.55^b/10,
V.91^a/3, V.91^a/6, V.100^b/12-13

k.+ı D.50^a/3

k.+ıla D.104^a/6

Kara Göne oḡlı Deli Budak⁴⁰⁶ Kara
Göne'nin oḡlu

k. D.34^a/8

⁴⁰⁴ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 87a.5

⁴⁰⁵ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 66a.5

⁴⁰⁶ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 34a.8

Qara G6ne oqlu Qara Budak⁴⁰⁷ Kara
G6ne'nin oqlu

k. D.20^b/1-2, D.32^a/10, V.67^b/10-
11, V.74^b/13-1, V.79^a/4-5,
V.90^a/8, V.98^b/13-1
k.+1 V.75^b/1-2, V.75^b/8

Qara Tekur tekfur adı

k. D.129^b/3
k.+i D.62^a/7
k.+uq D.129^b/8

Qara Tekur Melik tekfur adı

k.+e V.91^a/5, V.99^b/4
k.+i V.83^b/2

Qara Tiken Melik tekfur adı

k.+e D.78^a/10-11

Qarcar Pay Bican Bey'in oqlu, Banı
Cicek'in kardeşi

k. D.44^b/1, D.45^b/12, D.46^a/6,
V.73^a/11, V.74^b/6
k.+uq V.72^b/4

Qazan Qazan Han

k. D.20^b/2, D.20^b/4, D.20^b/5,
D.23^b/10, D.24^a/5, D.24^b/1,
D.24^b/2, D.24^b/11, D.25^a/8,
D.25^b/1, D.25^b/3, D.25^b/5,
D.25^b/9, D.26^a/3, D.26^a/7,
D.26^b/7, D.26^b/8, D.26^b/10,
D.26^b/11, D.26^b/13, D.27^a/2,
D.27^a/9, D.27^a/10, D.27^a/11,
D.27^b/9, D.28^b/2, D.29^a/3,
D.30^b/4, D.30^b/5, D.30^b/8,
D.31^a/5, D.31^b/13, D.32^a/4,
D.32^a/11, D.32^b/2, D.32^b/7,
D.32^b/11, D.33^a/3, D.33^a/6,
D.33^b/1, D.34^a/2, D.36^a/4,
D.57^a/6, D.57^b/4, D.57^b/12,
D.63^b/9, D.64^a/2, D.64^a/11,
D.65^a/10, D.65^b/3, D.65^b/7,
D.65^b/12, D.66^a/1, D.66^a/4,
D.66^a/9, D.66^a/12, D.66^b/3,

D.67^a/3, D.67^a/4, D.67^b/5,
D.68^b/1, D.69^a/12, D.69^b/7,
D.70^a/3, D.70^a/8, D.70^b/3,
D.70^b/4, D.70^b/6, D.70^b/7,
D.70^b/13, D.71^a/1, D.71^a/6,
D.71^b/2, D.72^a/4, D.72^a/5,
D.72^a/13, D.72^b/2, D.73^b/8,
D.75^a/13, D.76^a/9, D.76^a/10,
D.76^a/11, D.76^b/4, D.76^b/5,
D.76^b/6, D.76^b/7, D.76^b/8,
D.76^b/10, D.77^a/1, D.77^a/2,
D.77^a/5, D.77^a/7, D.77^a/11,
D.77^b/2, D.77^b/7, D.78^a/8,
D.78^b/4, D.78^b/6, D.78^b/8,
D.114^b/1, D.124^b/9, D.129^a/2,
D.129^a/3, D.132^a/3, D.132^a/4,
D.138^a/5, D.138^a/7, D.138^a/10,
D.138^b/12, D.139^a/2, D.139^a/11,
D.139^b/2, D.140^a/2, D.140^a/4,
D.140^a/5, D.140^b/13, D.141^a/2,
D.141^a/3, D.141^a/6, D.141^a/13,
D.141^b/6, D.141^b/11, D.143^a/11,
D.144^b/6, D.144^b/7, D.144^b/12,
D.145^a/3, D.145^a/4, D.145^a/11,
D.145^b/3, D.145^b/6, D.145^b/10,
D.145^b/12, D.146^a/7, D.146^a/9,
D.146^a/11, D.146^b/5, D.146^b/10,
D.147^a/3, D.147^a/11, D.147^b/10,
D.147^b/12, D.148^a/4, D.148^a/7,
D.148^a/10, D.148^a/13, D.148^b/6,
D.149^a/10, D.149^a/12, D.151^b/6,
D.152^a/8, D.152^a/10, D.152^a/13,
D.152^b/7, D.152^b/11, D.153^a/1,
D.153^a/6, D.153^b/3, D.153^b/5,
V.68^a/4, V.79^b/12, V.80^a/4,
V.80^a/8, V.83^a/7, V.93^a/11
k.+a D.20^b/11, D.21^b/4, D.21^b/7,
D.25^a/7, D.26^b/5, D.27^a/3,
D.27^a/13, D.27^b/4, D.31^b/7,
D.69^b/8, D.69^b/12, D.72^a/10,

⁴⁰⁷ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 20b.1

D.76^a/10, D.111^a/7, D.112^b/11,
D.144^b/9, D.146^b/2, D.147^a/10,
D.148^a/3, D.148^b/8, D.149^a/1,
D.149^b/2, D.149^b/3, D.150^a/5,
D.150^a/7, D.151^a/10, D.152^a/3,
D.152^b/12, D.153^a/5, D.153^a/10,
V.84^b/13

ķ.+ca D.114^a/12

ķ.+dan D.150^a/11, D.150^b/9,
D.151^a/11

ķ.+ı D.73^b/2, D.138^a/11,
D.138^b/6, D.139^a/4, D.139^a/7,
D.139^b/10, D.139^b/13, D.144^b/1,
D.144^b/2, D.145^b/6, D.146^a/6,
D.149^a/13, D.153^a/9

ķ.+ıla D.147^a/4, D.149^b/8,
D.149^b/10, D.150^a/1

ķ.+uñ D.20^a/9, D.21^a/13,
D.21^b/1, D.21^b/3, D.21^b/6,
D.22^a/8, D.22^a/9, D.24^a/11,
D.24^a/13, D.25^a/13, D.26^b/6,
D.27^a/8, D.28^a/1, D.28^b/5,
D.31^b/5, D.32^a/7, D.65^b/5,
D.69^a/7, D.69^b/4, D.69^b/9,
D.72^a/6, D.73^a/5, D.77^b/12,
D.111^a/8, D.124^b/1, D.138^a/8,
D.138^b/6, D.138^b/9, D.142^b/13,
D.143^a/1, D.144^b/9, D.145^b/3,
D.145^b/5, D.147^a/5, D.148^a/1,
D.148^a/11, D.148^b/7, D.149^b/7,
D.150^a/8, D.150^b/8, D.151^a/5,
D.151^b/13, D.152^a/12,
D.152^b/4, D.152^b/9, D.153^a/8,
D.153^b/2, V.88^a/7, V.88^b/2

Kazan Bayındır Han'ın beyler beyi ve
damadı

ķ. V.84^a/8, V.84^b/3, V.84^b/4,
V.84^b/5, V.84^b/6, V.86^a/5,
V.86^a/8, V.86^a/9, V.86^b/2,
V.86^b/3, V.86^b/11, V.86^b/12,
V.86^b/13, V.87^a/3, V.87^a/8,
V.87^a/9, V.87^a/12, V.87^b/1,

V.87^b/2, V.87^b/3, V.87^b/4,
V.87^b/5, V.87^b/6, V.87^b/8,
V.87^b/9, V.87^b/10, V.88^a/4,
V.88^b/9, V.89^b/3, V.89^b/5,
V.89^b/9, V.90^a/4, V.90^a/6,
V.90^a/7, V.90^a/9, V.90^a/11,
V.90^a/13, V.90^b/2, V.90^b/3,
V.90^b/5, V.90^b/9, V.91^a/3,
V.91^a/8, V.92^a/8, V.92^a/13,
V.93^a/2, V.93^a/4, V.93^a/6,
V.93^a/8, V.93^a/10, V.93^a/11,
V.93^b/2, V.93^b/5, V.93^b/8,
V.94^a/1, V.94^a/11, V.94^b/9,
V.94^b/11, V.94^b/13, V.95^a/2,
V.95^a/5, V.95^a/10, V.95^b/1,
V.95^b/3, V.95^b/4, V.95^b/6,
V.95^b/7, V.95^b/12, V.96^a/5,
V.96^a/9, V.96^a/10, V.97^b/4,
V.98^a/3, V.98^a/7, V.98^a/9,
V.98^a/10, V.98^a/11, V.98^b/1,
V.98^b/2, V.98^b/3, V.98^b/4,
V.98^b/5, V.98^b/9, V.98^b/11,
V.99^a/1, V.99^a/3, V.99^a/5,
V.99^a/7, V.99^a/10, V.99^b/3,
V.99^b/7, V.99^b/8, V.103^b/9,
V.104^a/5, V.104^a/7, V.104^a/9,
V.104^a/11, V.104^b/2, V.105^a/1,
V.105^a/2, V.105^a/10, V.106^a/1

ķ.+a V.85^a/1, V.85^a/2, V.87^a/13,
V.87^b/11, V.87^b/13, V.89^b/13,
V.96^a/7, V.98^a/10, V.104^b/4,
V.104^b/9, V.105^a/4, V.105^b/3,
V.105^b/4

ķ.+dan V.105^b/7, V.105^b/13

ķ.+ı V.96^b/10, V.105^a/3

ķ.+ıla V.105^a/8, V.105^b/1

ķ.+uñ V.84^b/12, V.85^a/2,
V.86^a/13, V.86^b/2, V.87^a/13,
V.87^b/8, V.88^a/1, V.90^a/1,
V.90^a/12, V.91^b/12, V.92^a/4,
V.93^a/5, V.93^a/8, V.94^b/8,
V.95^a/3, V.96^b/4, V.98^a/10,

V.98^b/6, V.103^b/13, V.104^a/2,
V.104^a/8, V.104^b/3, V.105^a/8,
V.105^b/5, V.105^b/13

Qazan Beg Bayındır Han'ın beyler beyi
ve damadı

q. D.24^a/2, D.24^a/4, D.26^a/6,
D.34^b/2, D.34^b/3-4, D.56^b/10,
D.57^a/13, D.61^a/7, D.61^b/11,
D.61^b/13, D.62^a/7, D.62^a/10,
D.64^a/10, D.64^b/13-1, D.68^a/2,
D.121^a/4, D.124^b/2, D.139^a/9,
D.139^a/13, D.140^a/4, D.142^a/8,
D.144^b/3, D.146^b/3, V.74^b/13,
V.79^b/6, V.80^a/1, V.82^b/8,
V.83^a/8, V.83^b/2, V.83^b/8
q.+de D.21^b/5
q.+den D.58^a/6, D.58^a/8,
D.129^a/12, V.80^b/1, V.80^b/2
q.+e D.31^b/8, D.57^b/10-11,
D.151^b/12, V.80^a/8
q.+i V.75^b/7
q.+üñ D.20^b/8, D.21^a/4, D.21^a/9,
D.21^a/12, D.22^a/4, D.27^b/10,
D.31^b/12, D.32^b/5, D.33^a/1,
D.34^a/11, D.48^a/7, D.58^a/4,
D.77^b/1

Qazan Bëg Bayındır Han'ın beyler beyi
ve damadı

q. D.114^a/6

Qazan Beg Bayındır Han'ın beyler beyi
ve damadı

q. V.85^b/10, V.85^b/11, V.86^a/9,
V.86^b/6, V.86^b/8, V.91^a/9,
V.91^a/10-11, V.92^a/5, V.92^b/10,
V.94^a/6, V.96^b/4, V.97^a/2,
V.99^b/10, V.104^a/3, V.104^b/6
hikâyet-i oğuznâme-i q. V.58^b/1
q.+i V.104^a/1
q.+ile V.89^a/12
q.+üñ V.84^b/7, V.84^b/10,
V.84^b/12, V.85^a/8, V.86^b/11,
V.88^a/5, V.88^b/4, V.89^b/12,

V.90^a/4, V.98^b/5, V.98^b/8,
V.99^a/4, V.99^a/9, V.103^b/11

Qazan Beg oğlu Uruz Salur Kazan'ın
oğlu

q. D.55^b/10, V.79^a/5

Qazan Beg oğlu Uruz Beg Salur
Kazan'ın oğlu

q.+üñ D.63^a/8

Qazan Hân Bayındır Han'ın beyler beyi
ve damadı

q. D.148^b/10

q.+uñ D.151^a/13, V.80^a/12

Qazan oğlu Uruz Salur Kazan'ın oğlu

q. D.35^b/6

q.+a V.92^a/6

q.+ı D.28^a/12, V.88^b/1

q.+uñ D.68^a/12, D.128^b/3

Qazan oğlu Uruz Salur Kazan'ın oğlu

q. V.99^b/11

q.+uñ V.94^b/3-4

Qazan oğlu Uruz Beg Salur Kazan'ın
oğlu

q. D.62^a/11, V.67^b/11

Qazılık Koca İç Oğuz beyi, Yegenek'in
babası

q. V.100^b/8, V.102^b/5

q.+yı V.103^a/5

Qazılık Koca İç Oğuz beyi, Yegenek'in
babası

q. D.103^a/3, D.103^a/7, D.103^b/2,
D.103^b/4, D.103^b/11, D.103^b/13,
V.100^a/9, V.100^a/12, V.100^b/2,
V.100^b/3, V.100^b/9

q.+ya D.103^b/7

q.+yı D.103^b/9, D.107^b/6,
V.100^b/6, V.100^b/7, V.100^b/9

Qazılık Koca oğlu Beg Yegenek Kazılık
Koca'nın oğlu

q. D.32^b/10, D.35^b/7

Qazılık Koca oğlu Yegenek Kazılık
Koca'nın oğlu

q. V.67^b/12, V.99^a/7

Kazılık Koca oğlu Yegenek Kazılık

Koca'nın oğlu

k. D.77^b/5-6, D.102^b/12,
D.106^b/11, V.90^b/1**Kazılık Tağı** yer ismik. D.15^b/8, D.15^b/9, D.15^b/10,
V.65^a/8, V.65^a/9k.+na D.15^a/5, V.64^b/10k.+nuş D.16^a/5, D.16^a/6, D.16^a/7,
D.16^a/8, V.65^a/13, V.65^b/1**Kılbaş İç Oğuz beyi, Kazan Bey'in Aruz Koca'ya gönderdiği elçi**k. D.148^a/4, D.148^a/6, D.148^a/8,
D.148^a/10, D.148^a/13, D.148^b/5,
D.148^b/9, D.152^a/12, D.152^b/2,
V.104^a/2, V.104^a/3, V.104^a/4,
V.104^a/6, V.104^a/7, V.104^a/10,
V.104^b/2, V.104^b/5, V.104^b/10,
V.105^a/2k.+a D.149^a/11k.+ı D.149^a/10, V.105^a/1**Kıpçak Melik Hristiyan beyi**k.+e D.32^a/6**Kırk Kınuk Kara Çekür'ün oğlu**k. D.92^a/2**Kışırca Yenge** kişi ismik. D.40^b/1, D.40^b/5, D.58^a/11,
D.58^a/12, D.58^a/13, D.58^b/8,
V.80^b/3-4, V.80^b/4, V.80^b/5,
V.80^b/6, V.80^b/11**Kışırca Yenge** kişi ismik. V.70^b/4, V.70^b/6**Kıyan Aruz Koca'nın oğlu**k.+ı D.118^a/6k.+uñ D.118^a/9**Kıyan Güci İç Oğuz çobanlarından**k. D.21^b/12, V.85^a/5**Kıyan Selcük Aruz Koca'nın oğlu**k. D.113^a/1-2k.+dür D.109^a/8k.+üñ D.111^b/2**Kıyan Selcük oğlu Deli Tundar⁴⁰⁸**Kıyan Selcük'ün oğlu Deli
Dündark. D.20^a/13-1, D.34^a/6, D.77^a/6-
7, D.104^b/9, D.106^b/1k.+ı D.50^a/2**Kıyan Selcük oğlu Delü Dundar⁴⁰⁹**Kıyan Selcük'ün oğlu Deli
Dündark. D.32^a/3-4, D.48^a/9, V.74^b/3,
V.90^a/6, V.98^b/10-11, V.101^a/10,
V.102^a/11k.+ı V.75^b/1, V.75^b/7-8**Kıyan Selcük oğlu Delü Tundar** Kıyan
Selcük'ün oğlu Deli Dündark. D.49^b/9-10, V.91^a/5**Koca Uşun Koca**k. D.137^a/13**Koñur Koca oğlu Şarı Çoban⁴¹⁰** KonurKoca'nın oğlu, Tepegöz'ün
babasık. D.109^a/11**Korkut Dede Korkut**k. V.58^b/2, V.72^b/1**Korkut Ata Dede Korkut**k. D.3^a/2, D.3^a/5, D.3^a/8, V.58^b/3,
V.58^b/5-6k.+ya D.3^a/9**Korkut Dede Dede Korkut**k. V.73^a/10**Kutlu Melik⁴¹¹** kişi ismik. D.6^a/13, V.60^a/6**O****‘Osmān** kişi ismi‘. D.3^a/7, V.58^b/5⁴⁰⁸ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 20a.13⁴⁰⁹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 32a.4⁴¹⁰ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs.
109a.11⁴¹¹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 6a.12-
13

Oğuz Oğuz, Oğuz kavmi, Oğuz ülkesi

o. D.3^a/8, D.7^a/4, D.7^a/13,
D.9^b/12, D.10^b/6, D.17^a/5,
D.20^a/8, D.20^b/13, D.24^a/9,
D.27^a/1, D.31^b/9, D.33^b/1,
D.34^b/1, D.35^b/10, D.36^a/8,
D.37^b/6, D.37^b/7, D.41^b/10,
D.42^b/11, D.46^b/4, D.55^b/3,
D.56^b/9, D.63^a/12, D.63^b/4,
D.69^b/6, D.72^b/4, D.76^b/11,
D.77^b/11, D.78^b/7, D.87^a/6,
D.88^a/1, D.92^a/12, D.96^a/2,
D.96^b/13, D.97^b/5, D.105^a/4,
D.105^b/6, D.108^b/7, D.108^b/10,
D.109^a/10, D.109^b/10,
D.111^a/5, D.111^b/2, D.111^b/5,
D.111^b/6, D.111^b/9, D.112^b/9,
D.113^b/13, D.114^a/4, D.119^a/5,
D.120^a/3, D.128^b/11, D.129^b/5,
D.130^a/2, D.132^a/2, D.135^b/11,
D.138^a/12, D.138^b/4, D.140^b/11,
D.141^a/12, D.141^b/5, D.141^b/11,
D.142^a/7, D.142^b/4, D.144^b/11,
V.58^b/6, V.58^b/7, V.60^b/3,
V.60^b/7, V.61^b/12, V.62^a/11,
V.64^a/3, V.66^a/1, V.67^b/13-1,
V.68^a/6, V.69^a/3, V.70^a/2,
V.70^a/9, V.70^a/10, V.70^a/11,
V.71^b/1, V.71^b/7, V.71^b/8,
V.73^b/8, V.74^b/13, V.78^b/13,
V.79^b/6, V.83^a/10, V.84^a/11,
V.84^b/5, V.90^a/1, V.90^a/2,
V.90^b/9, V.91^a/9, V.91^b/12,
V.92^a/1, V.95^a/1, V.98^b/5,
V.99^a/11, V.99^a/12, V.99^b/9,
V.100^b/12, V.101^b/2, V.101^b/11
o.+a D.37^b/2, D.51^a/11, D.52^a/9,
D.89^a/3, D.102^a/10, D.112^a/4,
D.119^a/3, D.120^a/13, D.122^a/2,
V.68^b/12, V.76^b/1, V.77^a/1,
V.90^b/4
o.+da D.33^a/4, D.42^a/10,

D.42^a/13, D.55^b/4, D.79^b/1,
D.91^b/13, D.129^a/5, D.130^b/3,
D.131^b/1, V.79^a/1
o.+dan D.78^b/6, D.91^a/3,
D.110^b/13, D.111^a/4, D.115^a/4,
D.120^a/10, D.129^b/9, D.133^b/11,
V.99^b/8
o.+ı D.111^b/4, D.113^a/4,
D.117^b/3, D.139^b/11, D.140^a/1,
D.142^b/6
o.+uñ D.3^a/3, D.11^b/4, D.23^a/9,
D.32^a/7, D.37^b/2, D.37^b/4,
D.40^a/2, D.48^a/8, D.97^a/8,
D.100^b/10, D.109^a/12, D.109^b/8,
D.110^a/1, D.126^b/1, D.137^a/10,
D.145^a/1, V.58^b/2, V.62^b/12,
V.68^b/13, V.69^a/1, V.89^b/12,
V.98^b/12

P**Paraşar** yer ismi

p.+uñ D.32^b/3, D.49^b/1,
D.50^a/12, D.77^a/12, V.76^a/1

Pasın yer ismi

p.+uñ D.37^b/8

Pasin yer ismi

p.+üñ V.68^b/10, V.69^a/4,
V.74^b/12

Pay Bıcān Dış Oğuz beyi, Banı Çiçek'in babası, Bamsı Beyrek'in kayınbabası

p. D.49^b/12, D.50^a/10, D.50^b/1,
V.68^a/10, V.70^b/2, V.70^b/6,
V.71^a/7, V.71^b/4, V.74^a/2,
V.75^b/12, V.76^a/1

p.+uñ D.42^a/2

Pay Bıcān Beg Dış Oğuz beyi, Banı Çiçek'in babası, Bamsı Beyrek'in kayınbabası

p. D.40^b/6, D.42^b/6, D.47^a/4

p.+üñ D.41^a/7, V.70^b/13

Pay Bıcān Hān Dış Oğuz beyi, Banı Çiçek'in babası, Bamsı

Beyrek'in kayınbabası

p.+a V.68^a/13

Pay Büre Beg Bamsı Beyrek'in babası

p. D.39^a/11-12, D.45^b/2

p.+ün D.39^a/5-6

S, Ş

Şalahâne Kayası yer ismi

ş.+na D.114^b/8, D.118^b/1,
D.119^a/8

Salur Bayındır Han'ın beylerbeyi ve damadı

s. D.69^b/13

Salur Kazan Bayındır Han'ın beylerbeyi ve damadı

s. D.20^a/2, D.23^a/8, D.35^b/11,
D.120^b/7, D.126^b/12, D.136^b/7,
D.137^b/12, V.68^a/1

s.+ıla D.30^a/9

s.+uñ D.19^b/10

Salur Kazan Bayındır Han'ın beylerbeyi ve damadı

s. V.91^b/10

Salur oğlu Kazan Bayındır Han'ın beylerbeyi ve damadı

s. D.117^b/13-1

Şancıda⁴¹² yer ismi

ş.+nuñ D.141^b/4

Şarı Tonlu Selcan Hâtûn Trabzon tekfurunun kızı, Kanturalı'nın eşi

ş. D.94^a/7, D.95^b/9, D.96^b/1

ş.+ı D.90^b/12, D.97^a/12

Şarı Tonlu Selcan Hâtûn Trabzon tekfurunun kızı, Kanturalı'nın eşi

ş. D.92^b/10-11, D.95^b/11

Segrek Uşun Koca'nın oğlu

s. D.130^a/6, D.130^a/8, D.130^b/1,
D.130^b/7, D.136^b/4, D.136^b/8,
D.137^a/3

Selcan Hâtûn Trabzon tekfurunun kızı, Kanturalı'nın eşi

s. D.97^b/3, D.98^b/9-10, D.99^a/2,
D.99^b/9, D.100^a/1, D.100^a/10,
D.100^b/6, D.100^b/8, D.101^a/1,
D.101^b/13

s.+dur D.100^b/4

s.+ı D.101^b/5

Seyrek⁴¹³ Üşün Koca'nın küçük oğlu

s. D.130^b/2

Şofi Şandal Melik yabancı bey adı

ş.+e D.33^a/10

Şofi Şandal Melik yabancı bey adı

ş.+e V.90^b/7-8

Şoğan Şarı⁴¹⁴ İç Oğuz beyi

ş. D.105^a/3

Şoğan Şaru İç Oğuz beyi

ş. V.101^b/1

Ş

Şer Şemse' ddin Gaflet Koca'nın oğlu

ş. D.20^b/10, D.56^a/2

Şerügüz⁴¹⁵ yer ismi

ş. D.129^b/1

Şökli Melek azılı düşman

ş. D.124^a/7, D.125^b/13

Şökli Melik⁴¹⁶ azılı düşman

ş. D.21^b/5, D.21^b/8, D.27^b/3,
D.30^b/9, D.31^b/6, V.85^a/1,
V.85^a/3, V.87^b/13, V.89^b/5,
V.89^b/13

ş.+den D.27^b/10, V.88^a/5

ş.+e D.21^a/2, D.22^a/12, D.34^a/3,
D.78^a/9, V.84^b/6, V.85^a/11,
V.91^a/3-4, V.99^b/3

ş.+i D.34^a/3, D.62^a/6, V.83^b/2

T, T

⁴¹² ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÛN: Drs.

141b.4-5

⁴¹³ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÛN: Drs. 130b.2

⁴¹⁴ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÛN: Drs. 105a.3

⁴¹⁵ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÛN: Drs. 129b.1

⁴¹⁶ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÛN: Drs. 21a.1-

Ṭana Sazı⁴¹⁷ yer ismi

ṭ.+na D.61^b/7

Ṭana Şazı yer ismi

ṭ.+na V.83^a/4

Ṭaş Oğuz Taş Oğuz

ṭ. D.9^a/13, D.33^b/13, D.35^b/2-3,
D.78^a/6, D.119^b/8, D.147^b/8,
D.147^b/11, D.147^b/13, D.148^a/3,
D.148^a/5, D.148^a/7, D.149^a/3,
D.149^a/6, D.149^a/8, D.149^a/12,
D.150^a/3, D.151^a/8, D.152^a/2,
D.152^b/11, D.153^b/1, V.61^b/4,
V.67^b/9, V.91^a/2, V.99^b/2,
V.100^a/8, V.103^b/9, V.103^b/10,
V.103^b/12-13, V.104^a/3,
V.104^a/5, V.104^a/7, V.104^a/8,
V.104^b/10, V.104^b/12,
V.105^a/1, V.105^a/2-3, V.105^b/2

ṭ.+a D.88^a/10

ṭ.+da D.112^b/6

ṭ.+uṇ D.9^a/6

Tatar Tatar, Türk, Oğuz

t. D.73^a/2⁴¹⁸, V.96^b/3

t.+ı D.139^b/5

Ters Uzamış İç Oğuz beyi

t. D.129^a/5, D.129^a/9, D.153^a/1

t.+uṇ D.129^a/11

Ṭırabuzan Trabzon

ṭ. D.88^a/11, D.138^a/1

Ṭoğsun oğlu Rüstem Toğsun Bey'in
oğlu, Bayındır Han'ın sancak
beylerinden

ṭ. D.105^a/1, V.101^a/13

Ṭomanın Kal'esi yer ismi

ṭ.+nde D.139^a/4, D.143^a/7

ṭ.+ne D.138^a/6-7

ṭ.+nüṇ D.138^b/1

Ṭundar Kıyan Selcük'ün oğlu Deli
Dündar

ṭ. D.20^b/7, D.78^a/7, D.78^a/11,
V.91^a/2

ṭ.+ı D.106^b/5

ṭ.+ıla V.99^b/2

U

Ulaş İç Oğuz'un başı

u. D.19^b/11, D.20^a/9, V.84^a/6,
V.91^b/8

Ulaş oğlu Kazan Bayındır Han'ın
beylerbeyi ve damadı

u.+uṇ V.84^a/12

Ulaş oğlu Kazan Beg Bayındır Han'ın
beylerbeyi ve damadı

u. D.63^a/9

Ulaş oğlu Salur Kazan Bayındır Han'ın
beylerbeyi ve damadı

u. D.23^a/10, D.63^b/5

u.+ı D.49^b/8-9, V.75^a/13

Ulaş oğlu Şalur Kazan Bayındır Han'ın
beylerbeyi ve damadı

u. V.92^a/1-2

'ummān denizi [Ar.] çok büyük engin
deniz, okyanus

'u.+nde D.141^b/1

Uruz⁴¹⁹ Salur Kazan'ın oğlu

u. D.20^b/6, D.24^a/8, D.25^b/13,
D.28^b/6, D.29^a/8, D.29^b/4,
D.34^b/7, D.56^a/1, D.63^b/7,
D.64^b/8, D.65^a/2, D.65^a/9,
D.65^b/13, D.66^a/10, D.66^b/2,
D.66^b/3, D.67^a/13, D.67^b/10,
D.68^a/1, D.68^b/4, D.69^a/7,
D.73^a/12, D.137^b/13, D.142^b/1,
D.143^a/3, D.143^a/5, D.143^b/5,
D.143^b/7, D.143^b/8, D.144^a/3,
D.146^b/10, D.146^b/13, D.147^a/8,
V.85^a/10, V.86^a/12, V.87^a/4,
V.87^a/7, V.88^a/2, V.88^b/4,
V.88^b/12, V.91^a/12, V.92^a/3,

⁴¹⁷ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 61b.6-7

⁴¹⁸ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 73a.2

⁴¹⁹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÜN: Drs. 20b.6

V.92^a/7, V.92^b/7, V.92^b/10,
 V.93^a/1, V.93^a/9, V.93^b/2,
 V.93^b/4, V.93^b/12, V.94^a/4,
 V.94^a/12, V.96^b/5, V.98^a/8
 u.+a D.63^b/12, D.76^b/7, V.98^b/2
 u.+1 D.21^b/2, D.28^a/1, D.29^b/4,
 D.30^b/13, D.31^a/8, D.63^b/11,
 D.69^b/10, V.84^b/4, V.88^a/7,
 V.92^a/6, V.92^a/9
 u.+uñ D.68^b/10, D.68^b/12,
 D.69^a/1, D.146^b/5, D.147^a/1,
 V.84^a/7, V.91^b/10, V.94^a/9,
 V.94^b/1, V.94^b/2, V.94^b/3

Uruz Beg Salur Kazan'ın oğlu

u. D.21^a/10, V.84^b/11, V.94^a/6

Uruz Hân Salur Kazan'ın oğlu

u. V.89^a/6

Uşun Koca Dış Oğuz beyi, Egrek ile
 Segrek'in babası

u. D.128^b/11, D.129^a/6,
 D.129^b/5-6, D.130^a/4, D.136^b/7-8
 u.+nuñ D.130^a/2, D.130^a/6
 u.+ya D.137^a/12

Uşun Koca Oğlu Segrek Uşun Koca'nın
 küçük oğlu

u. D.111^a/10, D.128^b/10

Uzun Bıñar yer ismi

u. D.109^a/13

Uzun Boylı Borlı Hâtun Salur Kazan'ın
 eşi

u. V.81^a/12
 u.+1 V.87^a/3

Uzun Boylu Borlı Hâtun Salur
 Kazan'ın eşi

u.+1 V.87^a/6

Ü

Üç Ok⁴²⁰ Dış Oğuz

ü. D.147^b/9, D.148^b/5, D.152^b/13

Üç Ok Dış Oğuz

ü. V.104^b/2

Ürüveyde kişi ismi

ü. D.6^a/12, V.60^a/6

Y

Yağrancı oğlu Êl Almış Yağrancı'nın
 oğlu

y. D.104^b/12

Yalancı oğlu Yaltacık Yalancı'nın oğlu

y. V.77^a/3, V.83^a/3, V.83^a/4

Yalancı oğlu Yaltacık⁴²¹ Yalancı'nın
 oğlu

y. D.48^b/6, D.49^a/9, D.50^b/4,
 D.51^a/4, D.52^b/11, D.56^a/11,
 D.61^b/5, V.74^b/9, V.75^a/6,
 V.76^a/4, V.76^a/6, V.76^a/11,
 V.77^a/11, V.79^a/9, V.79^a/12
 y.+a D.50^a/12, D.50^b/8, V.75^b/13,
 V.77^a/12

y.+uñ D.52^a/11, D.56^a/5

Yaltacık Yalancı'nın oğlu

y. D.61^b/9

Yapağulu Koca kişi adı

y.+yı D.112^a/5, D.113^a/6,
 D.119^a/3

Yayhân Keşîş oğlu yabancı bey adı

y. D.31^a/10-11, D.31^a/11,
 V.89^b/9

Yêgenek Kazılık Koca'nın oğlu

y. D.20^b/12, D.55^b/11, D.56^a/1,
 D.62^a/10, D.104^a/4, D.104^a/5,
 D.104^a/9, D.105^a/7, D.105^b/7,
 D.106^a/1, D.106^a/5, D.106^a/8,
 D.107^b/2, D.107^b/5, D.107^b/12,
 D.108^a/3, D.108^a/4, V.79^a/5,
 V.79^a/7, V.83^b/4, V.100^b/12,
 V.101^a/2, V.101^a/3, V.101^b/4,
 V.101^b/12, V.102^a/4, V.102^b/5,
 V.103^a/2, V.103^a/3, V.103^a/4,
 V.103^a/9

y.+e V.101^b/3

y.+ile D.105^a/5

⁴²⁰ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÛN: Drs. 147b.9

⁴²¹ ayrıntılı bilgi için bkz. DKOÛN: Drs. 48b.6

y.+üm D.106^a/1, V.102^a/4
y.+ün D.108^a/12, V.103^b/4

Yeŋi Bayır yer ismi

y.+uŋ D.105^b/10

Yüŋli Koca kişi adı

y. D.119^a/3

Yüŋlü Koca kişi adı

y. D.112^a/4, D.113^a/5

Z, Z

Zaliha [Ar.] kişi ismi

z. D.6^a/12

Zelhe [Ar.] kişi ismi

z. V.60^a/6

Zübeyde [Ar.] kişi ismi

z. D.6^a/12, V.60^a/6

SONUÇ

Çalışmada *Dede Korkut Oğuznameleri* (Semih Tezcan - Hendrik Boeschoten)'nin dizini yapıldı. Yayının dizininin olmamasıyla ortaya çıkan eksiklik giderilmeye çalışıldı. Böylelikle çalışmada *Dede Korkut Oğuznameleri* yayınına esas almak ya da herhangi bir kelime üzerine merakını gidermek isteyen araştırmacıya kolaylık sağlanmak amaçlandı.

Metin bölümünde gerekli düzeltmeler yapılarak dipnotlarda belirtildi. Dizin kısmında ise kelimelerin kökenleri, anlamları ve orijinal hâlleri verildi. Ayrıca dizinde, Muharrem Ergin ve Mustafa S. Kaçalın yayınları esas alınarak madde başları karşılaştırıldı. Ortaya çıkan okuma ve transkript farklılıkları, madde başlarının hemen altında belirtildi. Özel isimler, genel dizinden ayrılarak “Özel Adlar Dizini” başlığı altında toplu bir şekilde verildi. Tezcan'ın okuma, düzeltme, ekleme ve çıkarma önerilerini topladığı *Dede Korkut Oğuznameleri Üzerine Notlar* isimli yayında değindiği madde başları dipnotlarda belirtildi. Ayrıca kelimelerin anlamlandırma aşamasında bu yayından da yararlanıldı.

Bu aşamalardan sonra ortaya çıkan farklılıklar aşağıdaki tabloda belirtilmiştir:

Tablo 1: Ergin ve Kaçalın Yayınlarıyla Farklılık Gösteren Kelimeler

Tezcan-Boeschoten Yayını	Ergin Yayını	Kaçalın Yayını
aḫ alaça	ap alaca	ap alaca
ābdest al-	abdest al-	āb-dest al-
aç	aç	aç
acı-	açı-	acı-
acığı tut-	acığı tut-	acığı tut-
açık-	açık-	açık-
ādem	adam	ādam
ādem şal-	adam şal-	ādam şal-
ağ	ağ	ağ
ağaç	ağaç	ağaç
ağar-	ağar-	ağar-
ağayıl	ağayıl	ağayıl
ağca	ağça	ağca
ağıl	ağıl	ağıl

ağır	ağır	ağır
ağırlık èt(d)-	ağırlık it-	ağırlık èd-
ağırt(d)-	ağart-	ağırd-
ağ(ı)z	ağız	ağız
ağla-	ağla-	ağla-
ağlaş-	ağlaş-	ağlaş-
ağlat(d)-	ağlat-	ağlat-
ağlu göklü	ağlu göklü	ağlu göklü
agrı	agrı	agrı
agrı-	agrı-	agrı-
agrıl-	ağarıl-	agrıl-
aḥad	aḥed	aḥad
āḥır	aḥır	āḥır
āḥıret	aḥıret	āḥıret
aķça	aķça	aķça
aķıncı	aķınçı	aķıncı
aķındılı	aķındılı	aķındılı
‘ākıbet	‘ākıbet	‘ākıbet
aķlı қарalı	aķlu қаралу	aķlı қарalı
aları aları	aları	alları
alāt-ı ḥarb	ālāt-i ḥarb	ālāt-ı ḥarb
alp	alp	alp
alca	alça	alca
alçak	alçak	alçak
aldur-	öldür-	aldur-
alıncuķ	alıncuķ	alıncuķ
alış-	aytış-	alış-
amān	aman	amān
ammā	amma	ammā
argab argab	argap argap	argap argap
argun	urgun	argun
arḥacuk(ğ)	arḥaçuk	arḥacuk
arı	aru	arı
armağan	armağan	armağan
arşlan	arşlan	arşlan
arż yüzi	‘arş yüzi	arż yüzi
‘aşā	‘aşa	‘aşā
‘āşī	‘āşi	‘āşī
aşağa	aşağa	aşağa
aşbaz	aşbaz	aşbāz
aşıt vër-	işit	aşıt vër-

āvāz	avaz	āvāz
avcı	avçı	avcı
‘ayb ol-	‘ayıb ol-	‘ayb ol-
ayır-	ayır-	ır-
ayırdı	ayırdı	ayırdı
ayne	ayna	ayne
ayne günü	ayna günü	ayne günü
‘azīm	‘azīm	‘azīm
azlan-	erilen-	azlan-
‘azrāyīl	‘azra’ il	‘azrā’īl
azulı	azvay	azulı
bādiye	badya	bādiye
badya	badya	bādyā
bağ	bağ	bağ
bāğ	bağ	bāğ
bağanak	yığanak	bağanak
bağ(ı)r	bağ(ı)r	bağ(ı)r
bağır baş-	bağır baş-	bağır baş-
bağışla-	bağışla-	bağışla-
bağla-	bağla-	bağla-
bağlan-	bağlan-	bağlan-
bağlat(d)-	bağlat-	bağlat(d)-
bāğ u bostān	bağ ve boştān	bāğ u boştān
bağ-	piç-	bağ-
bahādur	bahadır	bahādur
bahādurlik	bahadırılık	bahādurlik
baḥrī	baḥri	baḥrī
bākī ḳal-	bākī ḳal-	bākī ḳal-
balçık(ğ)	balçık	balçık
bārgāh	bargah	bārigāh
barmak	parmak	barmak
bāzīrgān	bazırgan	bāzīrgān
bazlamaç	bazlammaç	bazlamaç
bazlambanç	bazlambanç	bāzlambanç
bedevī	bidevi	bedevī
beg	big	beg
beglik	biglik	beglik
behā	baha	bahā
bél	bil	bél
belī	beli	belī
bellü	bellü	bèllü

belürsiz	belürsüz	belürsiz
benir	bağır	benîr
berāber	beraber	berāber
berli	perlü	perli
bêşik kertme	bişik kertme	bêşik kertme
bêz	biz	bêz
bıçak	pıçak	bıçak
bıyıcak	bıyıcak	bıyıcak
biç-	piç-	biç-
bıkr	biķir	bıkr
ılan	yılan	pılan
bilici	biçi	bilici
bir kaç	bir kaç	bir kaç
biş-	piş-	biş-
bit-	yêt-	bit-
bī-zevāl	bī-zaval	bī-zevāl
boğa	buğa	boğa
boğaz	boğaz	boğaz
bolat	polat	pulat
borçlu	borçlu	borçlu
bostān kıl-	bostan kıl-	bostān kıl-
boylaş-	söyleş-	boylaş-
bozaç	bozaç	bozaç
bozla-	buzla-	bozla-
bozlaş-	buzlat-	bozlaş-
bozlaşdur-	buzlaşdur-	bozlaşdur-
bozlat-	buzlat-	bozlat-
bögür bögür	bögürü bögürü	bünjür bünjür
bre	bere	bre
budın	buda	budın
buğra	buğra	buğra
buğur	buğur	buğur
buğur	bu kez	buğur
bukağı	bukağı	bukağı
buncılayın	bunçılayın	buncılayın
buñalt-	buñlu	buñalt-
buy	boy	buy
buyı buyı	boy	boyı boyı
büdre-	büdiri-	büdre-
büldür büldür	buldur buldur	büldür büldür
bürçeklü	pürçeklü	bürçeklü

bürçeklü	pürçeklü	bürçeklü
büre	püre	büre
çağır-	çağır-	çağır-
cāhil	cahil	cāhil
çāk ét-	çāk it-	çāk et-
çal-	çal-	çal-
cānavar	canavar	cānavar
cānver	canavar	cānvar
cāsūs	cāsus	cāsūs
çat çat	çat çat	çat çat
çavuş	çavuş	çavuş
cebe-ḥāne	cebehana	cebe-ḥāne
cebrāyīl	cebrā'īl	cebrā'īl
cemāl u kemāl	cemal ve kemal	cemāl ü kemāl
ceng	cenk	ceng
cevāb	cavab	cevāb
çık-	çık-	çık-
cılasunlik	cılasunlık	cılasunlik
çok	çoğ	çok
cömerd	cömerd	cömerd
curaca kıraca	ḥaraça kıraca	curaca kıraca
cübbe	cübbe	cebe
cülde	çulda	cüldü
cüldi	çuldi	cüldi
çab çab	çap çap	çap çap
çabdur-	çapdur-	çapdur-
çağır-	çağır-	çağır-
çağırt(d)-	çığırt-	çağırt-
çağla-	çağla-	çağla-
çağnam çağnam	çağnam çağnam	çağnam çağnam
çağrış-	çığrış-	çağrış-
çağrışdur	çığrışdur-	çağrışdur-
çāre ét(d)-	çara it-	çāre ét-
çargab	çırğap	çargab
çarp-	çirp-	çarp-
çarpışdur-	çarpışdur-	çarpışdur-
çatlağuc	çatlağuc	çatlağuc
çekiş-	çigiş-	çigiş-
çevir-	çevür-	çevir-
çevrül-	çevüril-	çevrül-
çirkin	çerkez	çirkin

çoban	çoban	çobān
çok	çok	çoğ
çopan	çoban	çobān
çuha	çuğa	çuha
çul	çuval	çul
çulğa-	çolga-	çulğa-
çün	çün	çŭn
çün	çün	çŭn
dadı	dadı	dādī
dam	dām	dam
dām èt-	dām it-	dām èt-
darsık-	dürsin-	darsık-
daş-	taş-	daş-
dāye	daya	dāye
dè-	di-	dè-
depece	depeçe	depeçe
depecük	depeçük	depecük
depret-	depid-	depret-
dér-	dir-	dér-
dère bil-	dire bil-	dère bil-
dergāh	dergah	dergāh
déril-	diril-	déril-
derviş	derviş	dervēş
destimāl	destmal	dest-māl
destürsüzca	destursuzça	destürsuzca
destürsüzca	destursuzça	destürsuzca
devece	deveçe	devece
dévşir-	divşür-	dévşir-
dıḫ dıḫ yōri-	dip yori-	dıp dıp yōri-
dıḫ	düp	dip
dil-	del-	dil-
dinlü	dinlü	donlu
diḡ diḡle-	diñ diñle-	dig digle-
diḡel-	dikil-	diḡel-
dirāz	er	dirāz
dişlü	kişlü	dişlü
dīvān	divan	dīvān
dīvār	dıvar	dīvār
dīzār	dīzār	dīdār
dolamaç dolamaç	dolamaç dolamaç	dolamaç dolamaç
dom	düm	dom

dōst	dost	dost
dōstlık	dostlık	dostlık
dōkil-	dōkil-	dōgil-
dōlek	düvlek	devlet
dōnder-	döndür-	dönder-
dōšekli	dōşeklü	dōšekli
döy-	doy-	döy-
duḡar	duḡarlıuyı	duḡar
dutıl-	ıtıl-	dutul-
düdeḡ	düdük	düdeḡ
dün bucuḡı	dün puçuḡı	dün buçıḡı
dünli günli	dünlü günlü	dünli günli
dünya	dünye	dünye
dünyā	dünya	dünyā
düriş-	düriş-	duriş-
düşmanlık	düşmenlik	duşmanlık
ebçin	için	ebçin
ebçin	için	ebçin
ebrişüm	ibrişim	ebrişüm
egsil-	eksil-	egsil-
ejderhā	ejderha	ejderhā
ekindü	ikindü	ekindü
ël	il	ël
ël gün	il gün	ël gün
elcügez	elçügez	elcügez
el-ḡamduli-llāh	el-ḡamdu li'llah	el-ḡamdü li'llāh
elmās	almas	elmās
êlt-	ilet-	êlet-
emānet	amanat	emānet
emcük	emçek	emcek
emdi	imdi	imdi
emir-āḡūr	emiraḡur	emir-āḡūr
emīr-aḡur eyle-	emiraḡur	emīr-āḡūr eyle-
‘emmü	‘emmi	‘emmü
ên-	in-	ên-
ëndür-	indir-	ëndür-
ensi ent-	anısı anıt-	ensi ent-
ër-	ir-	ër-
erçe	erçe	erçe
erçel	erçel	erçel
erçel	erçel	ercel

Erdebil	erdil	ardıl
erdemli	erdemlü	erdemli
erkeç	irkeç	erkeç
erkek	irkek	erkek
eş	iş	eş
eşen-	aşan-	esen-
ేశik	işik	eşik
èt-	it-	èt-
év	iv	ev
éver-	iver-	éver-
évlü	ivlü	évlü
ey(i)t(d)-	ayıt-	eyit-
eye	iye	éye
eyü	ivlü	eyü
fānī	fāni	fānī
fāyide	fā'ide	fāyide
fīl	ķıl	fīl
firāk gel-	firaķ	firāk gel-
fulān	fulan	fūlān
ġāfil	ġafil	ġāfil
gāh	gah	gāh
ġanī	gani	ġanī
ġarīm	ġarım	ġarīm
ġavġā şal-	ġavga sal-	ġavġā şal-
gavur	gavur	gāvur
ġāyib	ġayıb	ġāyib
ġāy(i)b ol-	ġayıb ol-	ġāyib ol-
ġāzī	ġāzi	ġāzī
gêç-	kiç-	gêç-
gêce	gice	gêce
gêç-	kiç-	gêç-
gêçür-	kiçür-	gêçür-
gède yōri-	gide yōri-	gèdeyōri-
gedük	gedik	gedük
gelincük	geliñçük	gelincük
gēmi	gimi	gemi
genç	genç	genç
gendü	kendü	gendü
gène	gine	gène
gēñ	giñ	gēñ
gerçek	gerçek	gerçek

gerçek	girçek	gerçek
gèrü	girü	gèrü
gèt-	git-	git-
gez	kez	kez
gibi	kibi	gibi
gicel-	kiç-	gicel-
göç-	köç-	göç-
göçür-	köçür-	göçür-
gögercin	gögerçin	gögercin
gölge	kölge	gölge
gölgelice	kölgelüçe	gölgelice
gömeç	gömeç	gömeç
gömlek	kömlek	gömlek
göñül	köñül	göñül
göreş	güreş	güreş
göreş-	güreş-	güreş-
göt	köpini	göt
göy	gög	göy
göyne-	göyın-	göyine-
gözci	gözçi	gözci
gözcügez	gözçügez	gözcügez
gözle-	közle-	gözle-
gür	gor	gör
güç ét	güç it-	güç éd-
gümān	güman	gümān
günāh	günah	günāh
güpür güpür	küpür küpür	güpür güpür
güvle-	gürle-	güvle-
güvlek	külek	güvlek
güy-	küy-	güy-
güyegi	güyegü	güyegi
güzel	gözel	güzel
güzel	gözel	gözel
ḡaber vēr-	ḡaber vir-	ḡāber vēr-
ḡācī	ḡacı	ḡācī
ḡāç	ḡaç	ḡaç
ḡāl	ḡal	ḡāl
ḡalāyık	ḡalayık	ḡalāyık
ḡālīçe	ḡalıça	ḡālīça
ḡālīçe	ḡalıça	ḡālīça
ḡall ét(d)-	ḡall id-	ḡall ét-

ḫalvetçe	ḫalvetçe	ḫalvetçe
ḫām	ḫanum	ḫām
ḫamāyil	ḫamayil	ḫamāyil
hampa	hampa	hempā
ḫarāb ol-	ḫarab ol-	ḫarāb ol-
ḫarāc	ḫarac	ḫarāc
ḫarāmī ol-	ḫarāmi ol-	ḫarāmī ol-
ḫarām-zāde	ḫaramzada	ḫarām-zāde
ḫāş	ḫaş	ḫāş
ḫasretler	ḫasretler	ḫasretlü
hasūd	ḫasūd	ḫasūd
ḫātır	ḫatır	ḫātır
ḫātūn	ḫatun	ḫātūn
ḫavāle ol-	ḫavala ol-	ḫavāle ol-
hāy	hay	hay
ḫayf ol-	ḫayıf ol-	ḫayf ol-
heḫ	hep	hep
ḫekīm	ḫekim	ḫekīm
ḫelāl	ḫalal	ḫelāl
ḫelāllaş-	ḫalallaş-	ḫelāllaş-
hemān	haman	hemān
hemīn	hemin	hemīn
ḫızanca	ḫarança	ḫezanca
ḫil‘atla-	ḫil‘atla-	ḫil‘atle-
ḫişār	ḫişar	ḫişār
ḫ˘od	ḫod	ḫod
ḫ˘orla-	ḫorla-	ḫorla-
ḫotazlı	ḫotazlu	ḫotazlı
hova	hava	havā
ḫūb	ḫub	ḫūb
ḫumre	ḫumra	ḫumra
ḫurd-ḫāş eyle-	ḫurdaḫaş eyle-	ḫurd-ḫāş eyle-
ḫuşlı	ḫırşlu	ḫuşlı
hünerli	hünerlü	hünerli
ḫürmet	ḫörmet	ḫürmet
ılğa-	ılğa-	ıgla-
ılķıçu	ılķıçı	ılķıçı
ıssı	ıssi	ıssi
ışık	ışuk	ışık
‘ışķ	‘ışķ	‘ışķ
içit	içit	içid

iḳrār al-	iḳrar al-	iḳrār eyle-
iltifāt eyle-	iltifat eyle-	iltifāt eyle-
īmān	iman	īmān
‘imāret	‘imarat	‘imāret
imirzā	imirze	imirza
imraḥur	imraḥor	imraḥur
imrence	imrençe	imrence
‘ināyet	‘inayet	‘ināyet
incit-	incin-	incit-
inde-	anıt-	inde-
iñleş-	eñşiş-	iñleş-
işāret kıl-	işarat kıl-	işāret kıl-
ḳab	ḳabile	ḳab
ḳaḅ	ḳap	ḳap
ḳaḅaḳ ḳaldur-	ḳapaḳ	ḳapaḳ
kābin kes-	kebin	kābin kes-
ḳabūl ét(d)-	ḳabul id-	ḳābul ét-
ḳaburğalı	ḳapurğalu	ḳaburğalı
ḳaç-	ḳaç-	ḳaç-
ḳada	ḳada	ḳadā
ḳadun	ḳadun	ḳadın
ḳafālu	ḳafalu	ḳafālu
ḳaftān	ḳaftan	ḳaftan
ḳağan	ḳağan	ḳağan
kāğıt	kağıd	kāğıd
ḳaḥ-	ḳaḳ-	ḳaḥ-
ḳahhār	ḳahhar	ḳahhār
ḳaḥınc	ḳaḥınc	ḳaḥınc
ḳaḳınc	ḳaḳınc	ḳaḳınc
ḳalaba	ḳalabalık	ḳalabalık
ḳal‘e	ḳal‘a	ḳal‘e
ḳālī	ḳalı	ḳālī
ḳālīçe	ḳalıça	ḳalıça
ḳamçı	ḳamçı	ḳamçı
ḳamçıla-	ḳamçıla-	ḳamçıla-
ḳanāra	ḳanara	ḳanāra
ḳan ḳun	ḳan ḳun	ḳan ḳoḳ
ḳapucı	ḳapucı	ḳapucı
ḳara-	ḳara-	ḳarā-
ḳaran-	ḳarman-	ḳarmalan-
ḳarangu	ḳarangu	ḳaraḅu

ķarangulı	ķarangulu	ķarangulı
ķaranguluca	ķaranguluça	ķarangulıca
ķaranķulu	ķaranaklı	ķaranaklı
ķaranķuluca	ķaranaklıca	ķaranaklıca
ķaraņu	ķarangu	ķaraņu
ķaraņulıca	ķaranguļuca	ķaraņulıca
ķaraņulu	ķarangulu	ķarangulu
ķarār	ķarar	ķarār
ķaravat	ķazavat	ķazāvat
ķarcaş-	ķarcaş-	ķarcaş-
ķardaşçuķ	ķardaşçuķ	ķardaşçuķ
ķarıcuķ	ķarıçuķ	ķarıçuķ
ķarīm	ķarım	ķarīm
ķatar ķatar	ķatar ķatar	ķatār ķatār
ķatār ķatār	ķatar ķatar	ķatār ķatār
ķayda dön-	ķayıda dön-	ķayda dön-
ķaytaban	ķaytaban	ķaytabān
ķazā	ķaza	ķazā
ķazaģuç	ķızaģuç	ķazaģuç
keçe	kiçe	keçe
kêçe	kiçe	kêçe
kêçe	kiçe	keçe
keçi	kiçi	keçi
kegiş-	keñeş-	kekiş-
keher	kiçer	keher
kelbcügez	ķelbcügez	kelbcügez
keleci	keleçi	keleci
kelez	gögez	geņez
kelīsā	kilise	kelīsa
kelisya	kilise	kelīsya
kendirük	kendir	göndürük
kerpiç	kerpiç	kerpiç
kervān	karvan	kervān
kêş	kiş	kêş
kettān	keten	kettān
kev kev	güv güv	kev kev
ķıcırdı	ķılcıda	ķıcırdı
ķıģır-	ķıģır-	ķıģır-
ķıla ölke	ķalaba ölke	ķalā ölge
ķılıç	ķılıç	ķılıç
ķılıç çal-	ķılıç çal-	ķılıç çal-

ķılıçla-	ķılıçla-	ķılıçla-
ķılıçlaş-	ķılıçlaş-	ķılıçlaş-
ķılınçlu	ķılıç	ķılıçlu
ķıllık	țaraķlık	țaraķlık
ķınalı	ķınalı	ķınalı
ķınālı	ķınalı	ķınalı
ķıra ölke	ķala ölke	ķala ölge
ķırmızı	ķırmızı	ķırmızıĩ
ķıvır-	ķıvur-	ķıvır-
ķıvrımsı	ķurumsı	ķıvrımsı
ķıyāmet	ķıyamat	ķıyāmet
ķızcuğaz	ķızcuğaz	ķızcuğaz
ķiçi	ķiçi	ķiçi
ķimesne	ķimsene	ķimsene
ķışneş-	ķışnet-	ķışneş-
ķoç	ķoç	ķoç
ķolça	ķolça	ķolça/ ķolca
ķonc	ķunç	ķonc
ķorħut-	ķorħıt-	ķorħut-
ķorı	ķoru	ķorı
ķorumsı	ķurumsı	ķorumsı
ķoşlık	ħoşlığ	ķoşlık
ķoyma	ķuyma	ķuyma
ķör	ķöz	ģör
ķöşekçe	ķöşekçe	ķöşekçe
ķötek	ķöpek	ķetek
ķuca ķuca	ķuca ķuca	ķuca ķuca
ķucaķla-	ķucaķla-	ķucaķla-
ķucış-	ķucış-	ķucış-
ķucaķla-	ķucaķla-	ķucaķla-
ķuğı	ķuğı	ķuğı
ķulacuk	ķulaçuk	ķulacuk
ķulağuz ol-	ķulağuz ol-	ķulağuz ol-
ķulağuzsız	ķulağuzsuz	ķulağuzsız
ķurbān ol-	ķurban ol-	ķurbān ol-
ķürbān ol-	ķurban ol-	ķurbān ol-
ķur ķurama ķuşaklu	ķur ķurma ķuşaklu	ķur ķurma ķuşaklu
ķurlu	ķurılı	ķurılı
ķuyul-	ķoyul-	ķuyıl-
ķüçücek	ķüçüçük	ķüçücek
ķülük	ķülüg	ķülüg

mağāra	mağara	mağāra
maḥbūb	maḥbub	maḥbūb
mahmūdī	maḥmūzī	maḥmūdī
mahmūz	mahmuz	mahmūz
maḫşūd	maḫşud	maḫşūd
māl	mal	māl
ma‘lūm ol-	ma‘lum ol-	ma‘lūm ol-
māye	maya	māya
mel‘ūn	mel‘un	mel‘ūn
meṇri-	mañrı-	mañra-
meṇriş-	mañrış-	mañraş-
meṇrit-	mañrat-	mañrat-
merḥamet ét-	rahmet it-	rahmet
meşgūl ol-	meşgul ol-	meşgul ol-
meşhūr	meşhur	meşhūr
meydān	meydan	meydān
meyḥāne	meyḥana	mey-ḥāne
mināre	minara	mināre
miskīn	misikin	miskīn
muḥālīf	muḥalifet	muḥālīfet
muḥannaş	muḥannet	muḥannat/ muḥannaṭ
muḥannaşlık	muḥannetlik	muḥannaṭlık
muḥannat	muḥannet	mūḥannaṭ
muḥānnat	muḥannet	muḥannat
muḥkem	möḥkem	muḥkem
murād	murad	murād
murād al-	murad al-	murād al-
murād vēr-	murad vir-	murād vēr-
muştucı	muştuçı	muştucı
mübārek	mubārek	mübārek
müdārā kıl-	müdara kıl-	müdārā kıl-
mühürle-	möhürle-	mühürle-
müsülmān	batman	yetmen
naḫāra	naḫara	naḫāra
naḫāracı	naḫaraçı	naḫāracı
nal	nal	nāl
nāmūs	nāmus	nāmūs
nāyib	nayib	nāyib
nēce	niçe	nēce
nēçe	niçe	nēçe
nēçün	niçün	nēçün

negāh	nagāh	negāh
negāhī	nagāhi	negāhī
nēreden	nireden	nereden
nevāde	nevāle	nevere
neyle-	nemle-	n'eyle-
nigāh	nigāh	nikāh
niḳāb	niḳab	niḳāb
niḳāblu	niḳablu	niḳāblu
niṣān	niṣan	niṣān
oġlan	oġlan	oġlan
oġlancuḳ	oġlançuḳ	oġlancuḳ
oġrı	oġrı	oġrı
oġ(u)l	oġ(u)l	oġ(u)l
oġurla-	oġrıla-	oġurla-
oḥṣa-	oḥṣa-	uḥṣa-
oḥu-	oḥı-	oḥı-
on iki	on igi	on iki
on bēṣ	on biṣ	on bēṣ
ögeç	ögeç	ögeç
ögsüz	öksüz	ögsüz
ögsüzlik	öksüzlik	ögsüzlik
ögüt-	üğid-	ögid-
ögün-	ögin-	ögün-
ördek	ördük	ördek
örü tur-	örü tur-	örü tur-
örleş-	urlaş-	örleş-
pādiṣāh	pādiṣah	padiṣāh
pāre	para	pāre
pārelen-	paralan-	pārelen-
pāre pāre	para para	pāre pāre
pehlevān	pehlivan	pehlevān
pençe	pençe	pençe
pençik	pençik	pençik
pençik	pencik	pençik
penīr	peynir	penīr
perī	perri	perī
pervāza aġ-	pervaza aġ-	pervāza aġ-
pīr	pir	pīr
pīṣ-keṣ	piṣkeṣ	pēṣ-keṣ
polat	polat	pūlād/ polād

pūl	pul	pūl
puş-	puş-	puş-
pūki kıop-	yūki	pūki kıop-
rāzī ol-	rāzı ol-	rāzī ol-
rek‘at	rik‘at	rek‘at
revān ol-	revan	revān ol-
sa‘āt	sa‘at	sā‘at
şabadanca	şabadança	şabadanca
şabāh	şabah	şabāh
şābbaşag ol-	sappa şag	şappa şag
şaç	şaç	şaç
şag-	şag-	şag-
şagaldı gör-	şagaldı gör-	şagaldı gör-
şagdıc	şagdıc	şagdıc
şagış günü	şagış günü	şagış günü
şagraķ sürdür-	şagraķ sürdür-	şagraķ sürdür-
şagru	şagrı	şagrı
şakaç	şakaç	şakaç
şakalcuķ	şakalçuk	şakalcuķ
şalavāt getür-	şalavat getür-	şalavāt getür-
şanc-	şanç-	şanç-
şanç-	şanç-	şanç-
şapaşag ol-	şapa şag	şapaşag ol-
şarb	şarp	şarp
şarık	şaruķ	şarık
şayla-	şoyla-	şayla-
şaylan şaylan	aşılan aşılan	aşılan
sayvan	şayvan	şayvān
şayvanlu	şayvanlu	şayvānlu
seç-	seç-	seç-
segir-	keser günde	segir-
seksen-	segsen-	seksen-
selām vēr-	selam vır-	selām vēr-
selvī boylu	selvi boylu	selvi boylu
ser-h‘oş	serhoş	sarhoş
sermūze	sermūze	sermūze
sevgili	sevgülü	sevgili
seyrān	seyran	seyrān
şıga-	şıga-	şıga-
şıgın	şıgın	şıgın
şığırtmaç	şığırtmaç	şığırtmaç

sır(r)	şır(r)	sirr
şob	şop	şop
şofra	şufra	şofra
şoğan	şoğan	şoğan
şoğılt(d) -	tuğlad-	şoğıld-
söz aç-	söz aç-	söz aç-
şuç	şuç	şuç
şucı	şucı	şuvcı
şucu	şu	şu
sur	süvri	sür
şurāhī	şurāhi	şurāhī
şüretlü	şüretlü	şūratlu
şurnacı	şurnaçı	şurnācı
süksün	sügsün	süksün
sünjücek	sünüçük	sünjücük
sürç-	ser çeşme	sürç-
sürçdür-	sürçdür-	sürçdür-
şād ol-	şad ol-	şād ol-
şāh	şah	şāh
şakḳ	şakaḳ	şakḳ
şalvār	şahvar	şalvār
şalvārlu	şalvarlu	şālvarlu
şapḳalu	şayḳalu	şapḳalu
şapla	şapala	şapla
şāzılık çal-	şazılık çal-	şādılık çal-/ şādīlık çal-
şeb-çirāk	şeb çırağ	şeb-çirāk
şehbāz	şahbaz	şehbāz
şehīd ol-	şehid ol-	şehīd ol-
şēn	şin	şēn
şenlik	şenlik	şeng
şerāb	şarab	şarāb
şerāben ṭahūr	şarāben ṭahūr	şarāb ^{en} ṭahūr
şēş-	şiş-	şēş-
şīrīn	şirin	şīrīn
şivan gir-	şivan gir-	şivan
şīven	şiven	şīven
şölenli	şölenlü	şölenli
tābūt	tabut	tābūt
tāc	tac	tāc
ṭadu	ṭadı	ṭadı
ṭağıl-	ṭağıl-	ṭağıl-

tağla-	tağla-	tağla-
taht u el	taht alı vir-	taht al(1) vèr-
talçan-	kılçat-	talçan-
tarāka	taraka	tarāka
tarıca	tarıça	tarıca
tarıtağan	tarıtağan	tarıtağan
tağa	tağa	tāğa
tağan-	tağan-	tayın-
tağa	tağa	tağa
tağ	tağ	tağ
tağı	tağı	tāzī
tāzī	tağı	tāzı
tazu	tāzu	tāzu
teğ-	teğ-	teğ-
teber	teber	haber
teğser-	teğser-	teğser-
tekür	tekür	tekvur
temām	tamam	temām
temāşā	taşa	temāşā
temāşā ét-	taşa id-	temāşā éd-
teğ tuş	teğine tüşine	teğ tuş
téz	tiz	tēz
toğ	toğ	toğ
toğ-	toğ-	toğ-
toğan	toğan	toğan
toğur-	toğur-	toğur-
toğınç ét-	toğınç id-	toğınç et-
toğınç	toğınç	toğınç
tolab tolav	tolav tolav	tolav tolav
tolama	tolma	tolama
tolamaç tolamaç	tolamaç tolamaç	tolamaç tolamaç
tolış-	tolış-	tolış-
topça	topça	topça
topuçak	topuçak	topuçak
torgay	turgay	torgay
tozgur-	turgur-	tozgur-
tozluca	tozluca	tozluca
tu	tu	tü
tuç	tuç	tuç
tuğulğa	tuğulğa	tuğulğa
turaç	turaç	turaç

uçmak	uçmağ	uçmak
uçuk	ocak	uçuk
uç	uç	uç
udlu	odlu	udlu
uğra-	uğra-	uğra-
uğ(u)ru açuk ol-	uğ(u)ru açık ol-	uğ(u)ru açuk ol-
uķcuğaz	oķcuğaz	oķcuğaz
ul-	öl-	öl-
ulıt-	avlat-	ulıt-
‘ulūfeci	‘ulufeçi	‘ulūfeci
uluñlu oñlı	elüklü oğlı	uluñlu oñlı
umar	uyar	uyar
umut	umut	umūr
uz	öz	üz
uzunca	uzunça	uzunca
üç	üç	üç
üçünci	üçinci	üçünci
üç yüz	üç yüz	üç yüz
üç yüz altmış altı	üç yüz altmış altı	üç yüz altmış altı
ümge	üyge	ivik
ümīd	ümid	umıd
ümīz	ümüz	ümēd
ünğür ünğür	ögür öğür	ünğür ünğür
üşde	uşda	üşde
üzengili	üzengülü	üzengili
vallāhi	vallah	vallāh
vallāhi billāhi	vallah billah	va’llāhi bi’llāhi
vāy	vay	vāy
vér-	vir-	ver-
vəriş-	viriş-	vəriş-
vezīr	vezir	vezīr
yā	ya	yā
yaba yalıñuz	yapa yalıñuz	yapa yalıñuz
yab yab	yap yap	yap yap
yacuk	bacuk	yacuk
yağı	yağı	yağı
yağmalat-	yağmalat-	yağmalat-
yağşur-	yığşur-	yağşur-
yağu	yağı	yağu
yañnı	yañnı	yāñnı
yaķın	yaķın	yaķın

yaklaş-	yaklan-	yaklaş-
yalab yalab	yalap yalap	yalap yalap
yalancı dünya	yalançı dünya	yalancı dünya
yaldır yaldır	yıldır yıldır	yaldır yaldır
yaldur-	yıldur-	yaldur-
yalıncağ	yalıncağ	yalıncağ
yalıncağ eyle-	yalıncağ eyle-	yalıncağ eyle-
yalıñuz	yaluñuz	yalıñuz
yalıñuzca	yaluñuzça	yalıñuzca
yañal	yuñlu	yañal
yapağulu	yapağulu	yapağulu
yār	yar	yār
yaralu	paralu	yaralu
yarçı-	yarçı-	yarçı-
yāren	yaren	yāren
yaşduk	yasduk	yaşduk
yaşduqlı	yaşduqlu	yaşduqlı
yāsīn	Yāsin	yāsīn
yaşar-	yeşer-	yaşar-
yaş yaşla-	yaş yaşla-	yaş yaşla-
yavuklı	yavuklu	yavuklı
yayıl-	yayla-	yayıl-
yaylım	yayılım	yaylım
yazıñ	yazuñ	yazıñ
yè-	yi-	ye-
yèdi	yidi	yèdi
yèdi yüz	yidi yüz	yèdi yüz
yèdür-	yidür-	yèdür-
yèg	yig	yeg
yèl	yil	yèl
yèl-	yet-/ yıyla-	yèt-
yèlekli	yeleklü	yèlekli
yèlicük	yiliçük	yèlicük
yèlteme	yilteme	yèlteme
yèlten-	yilten-	yèlten-
yemek	yimek	yemek
yemekçe	yimekçe	yemekçe
yène	yine	yène
yenge	yinge	yenge
yèñ	yıñ	yèñ
yèr	yir	yèr

yêrlü	yirlü	yerlü
yermürü yermürü	yumru yumru	yermürü yermürü
yêr yüzi	yir yüzi	yeryüzi
yêt-	yet-	yet-
yêtür-	yetür-	yetür-
yèyni	yiyni	yèyni
yèynü	yiynü	yèyni
yığ-	yığ-	yığ-
yıgnağ ol-	yıgnağ	yıgnağ ol-
yılduz	yılduz	yıldız
yıltar	yeter	yèter
yige	yike	yige
yigit yèñil	yigit bigler	yigit yèñil
yigitçük	yigitçük	yigitçük
yoğ	yoğ	yoğ
yoğur-	yoğur-	yoğur-
yoğurt(d)-	boğrad-	yoğurd-
yoğarı	yukaru	yoğarı
yoğaru	yukaru	yoğaru
yolağcı	yoluğcı	yolağcı
yom vèr-	yöm vir-	yom vèr-
yon-	yon-	yun-
yöri-	yori-	yöri-
yöriş-	yortış-	yöriş-
yörit-	yorit-	yörit-
yöriyiş	yoriyiş	yöriyiş
yumuş oğlanı	yumuş oğlanı	yumuş oğlanı
yunt(d)	yunt	yond
zālim	zalımlı	zālim
zārb eyle-	zārb eyle-	zārb eyle-
zārılık kıl-	zārılık kıl-	zārılık kıl-
zārī zārī	zārī zārī	zārī zārī
zārılık eyle-	zārılık eyle-	zārılık eyle-
zebün ol-	zebun ol-	zebün ol-
zelil	zelil	zelil
zemān	zaman	zamān
zindān	zindan	zindān
zirek	virek	direk
zīr u zeber ol-	zīr ü zeber	zīr ü zeber
ziyāde	ziyada	ziyāde
zū'lfikār	zūlfikār	zū'l-fekār

KAYNAKÇA

- Ayverdi, İ. (2011). Kubbealtı Lugatı Misalli Büyük Türkçe Sözlük. *İstanbul: Kubbealtı Yayınları*, 4.
- Çağbayır, Y. (2007). Ötüken Türkçe Sözlük. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Daşdemir, M. (2010). Dedem Korkut Kitabı. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 58(2), 67-90.
- Derleme Sözlüğü, I. X. (1965). Ankara: TDK Yayınları.
- Devellioğlu, F. (2002). Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat, 15. *Baskı, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara*.
- Ergin, M. (2016). Dede Korkut Kitabı 1-2. *Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları*.
- Gökyay, O. Ş. (Ed.). (1973). *Dedem Korkudun Kitabı*. Millî Eğitim Basımevi.
- Hacaloğlu, Y., Ve Memişoğlu, R. (2010). Dede Korkut Destanlarında Adları Geçen Oğuz Beylerinin Hatıralarını Taşıyan Yer Adları Üzerine Bir Deneme. In *Journal Of Social Policy Conferences* (No. 49).
- Kaçalin, M. S. (2006). *Dedem Korkut'un Kazan Bey Oğuz-Nâmesi* (Vol. 288). Kitabevi.
- Kaçalin, M. S. (2015). Dedem Korkut Kitabı'nda Geçen Bazı Kelimelere Kültür Ve Dil Çizgisinden Kısa Bir Bakış. *Üç Aylık Uluslararası Kültür Araştırmaları Dergisi*, 14.
- Kaçalin, M. S. (2017). Oğuzların Diliyle Dedem Korkudun Kitabı. Ankara: Türk Dil Kurumu
- Kanar, M. (2011). Eski Anadolu Türkçesi Sözlüğü. İstanbul. Say Yayınları
- Kubbealtı Lugatı. 2019 – 2022 tarihleri arasında erişildi, www.lugatım.com.
- Lexiqamus. 2019 – 2022 tarihleri arasında erişildi, www.lexiqamus.com.

- Özçelik, S. (2009). Dede Korkut Metinleri Üzerinde Tespitler. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 9(2), 155-164.
- Özçelik, S. (Ed.). (2021). *Dede Korkut-Günbed Yazması-Kazan Bey Oğuznamesi: (Giriş, Notlar, İnceleme, Metin, Dil İçi Çeviri-Dizinler)*. Ankara. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Özdemir, M. (2022). Dede Korkut'un Dresden Nüshasının Tarihî Ve Etimolojik Sözlüğü. Hacettepe Üniversitesi
- Özkan, E. (2013). Dede Korkut Kitabı'nın Vatikan Nüshası'nda Yer Alan İkillemeler Üzerine Bir Değerlendirme. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 3(1), 118-140.
- Redhause, J. W. (1890). A Turkish and English Lexicon. Librairie du Liban.
- Sadettin Özçelik. (2022). Dede Korkut: Dresden Nüshası, Giriş-Notlar (C.1); Dede Korkut: Dresden Nüshası, Metin-Dizin (C. 2). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Sami, Ş., Ve Timurtaş, F. K. (1899). *Kâmûs-İ Türkî*. Bursa. İkdam Matbaası.
- Sögüt, Y., Ve Balaban, T. (2021). *Dede Korkut Kitabı'nda Geçen Hayvan İsimlerinin Kültürel Etimolojisi* (Master's Thesis, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi).
- Sözlüğü, Y. T. (1993). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Sözlük, T. D. K. (2012). Büyük Türkçe Sözlük. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayını.
- Tezcan, S. (2018). Dede Korkut Oğuznameleri Üzerine Notlar (2.Baskı). İstanbul; Yapı Kredi Yayınları.
- Tezcan, S., Ve Boeschoten, H. (2018). Dede Korkut Oğuznameleri (5. Baskı). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Tezcan, S., Ve Boeschoten, H. (2021). Dede Korkut Oğuznameleri (6. Baskı). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Tulu, S. (2020). Dede Korkut Oğuznâmesi-Boylar Ve Soylamalar. Ankara. Nobel Yayınevi

Tulu, S. Dede Korkut Kitabında Okçuluk Terimleri. Bitig Türkoloji Araştırmaları Dergisi, Bahar 2021/ 1: 51-58.

Tulum, M., Ve Tulum, M. M. (Eds.). (2016). Dede Korkut: Oğuznameler: Oğuz Beylerinin Hikâyeleri. Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı.

Türk Dil Kurumu. *Derleme Sözlüğü*. (2. Baskı). c. 1-6.

Türk Dil Kurumu. *Güncel Türkçe Sözlük*. 2019 – 2022 tarihleri arasında erişildi.

Türk Edebiyatı Tarihsel Sözlüğü. 2019 – 2022 tarihleri arasında erişildi. www.tebdiz.com.

Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı. *Kâmûsu l-Muhît Tercümesi*. (1. Baskı). c. 1-6.

Sözce. 2019 - 2022 tarihleri arasında erişildi. <https://www.sozce.com/>

ÖZGEÇMİŞ

